

בעזה"ש

כי מציון תצא תורה ודבר ה' מירושלם

שולחן ערוך אורח חיים

אשר חיבר הרב הגאון רשכבה"ג
מו"ה יוסף קארו זצ"ל
עם חדושי דינים שהשמיט הגאון הנ"ל והמציאם הגאון
מוהר"ר משה איסרל"ש זצ"ל
עם באר הגולה
מהגאון משה רבקש זצ"ל
עם ס'

כף החיים ח"ו

מדברי ראשונים ואחרונים חדשים גם ישנים וגם לבאר הדינים
המובאים בש"ע ובמגנים. עם כל הדינים המובאים בבאה"ט
ובשע"ת וגם מן אחרוני אחרונים ומדברי הממובלים אשר לא
הובאו בבאה"ט ובשע"ת כאשר עין ה' ראה תחינה מישרים
להלכה פסוקה:

חובר ע"י הרב הגאון המפורסם

מהר"ר יעקב חיים סופר בן ה"ר יצחק ברוך זצ"ל

מחבר ספר כף החיים ח' חלקים על או"ת, וב' חלקים על יו"ד.
וספר קול יעקב הלכות סתו"ם. יגל יעקב. חוקי חיים. דרושים.
חיים עד העולם, סיום למסכתות הש"ס. ועוד.

יוצא לאור מחדש ע"י בנו המביא לבית הדפוס לזכות הרבים

מר משה סופר הי"ו

פעה"ק ירושלים ת"ו

שנת תשכ"ה לפ"ק

הועתק והוכנס לאינטרנט

www.hebrewbooks.org

ע"י חיים תשס"ז

כי שם צוה ה' את הברכה חיים עד העולם:

הכתובת: משה סופר רחוב הגבאים 84 ירושלים

הלכות פסח

תכט שאין נופלין על פניהם בכל חדש ניסן. ובו ב' סעיפים:

א * שואלין בהלכות פסח קודם לפסח שלשים יום. הכה ומנסה לקנות חטים לחלקן לעניים לעורך פסח וכל מי שדר בעיר יצא חודש לריך ליתן להם (ל"ז) ב' אין נופלין על פניהם בכל חדש ניסן וא"א צדקתך בשבת במנחה ואין מספידין בו וואין מתעניין ביד להזכיר בצבור והבכורות מתעניין בו בע"פ. כהה גם א"א לדון סדין בכל חדש ניסן ונסהו שאין מתעניין בו תענית כלל אפילו יום שמח בו אצו או אצו אבל תענית חלוס מתעניין ואין אומרים מזמור לחודש ואל א"א ולמנחה בע"פ ולא ביום טוב (מנכנין) וניהגין להרבות קצת באכילה ושחים ביום אחר החג והוא אסור חג (גמרא ורש"י פ' לולב)

שבת

בף החיים

להתחיל בדברי אגדה ומוסר להמשיך לז' העם ולסוים בדבר הלכה לדעת מה יעשה ישראל וכך חנא עצדה נוסה שקודם סיום הדרשא של שבת הגדול או שבת כלה וכי אומר הדינים השייכים לאותו חג וגם בכל שאר שבתות השנה קודם סיום הדרשא אומר קצת דינים הנלרכים מש"ע אור"ח ויו"ד וכי ועיין בסה"ק עדות זיעקב דרושים לשבת הגדול ושבת כלה וכי ובסה"ק יגל יעקב וס' ישמח ישראל דרושים עה"ת לכל שבתות השנה יעו"ש.

ד) **וכשחל** ע"פ שבת דורשים בשבת שלפניה. דרשות מהרי"ל. א"ר סי' ת"ל או' ז' ח"י שם או' ג' ה"ז סי' זה או' ז' וכ"כ האחרונים. והטעם משום דכשהוא בע"פ לא נשאר שבות כדי להורות להם את הדרך ולכו זה ואת המעשה אשר יעשו. ועיין לקמן סי' ת"ל או' ד'.

וכן צו"ט עלמו מחויבים לדרוש בענינו של יום כגון בפסח צליחת מלרים וכי וג"כ לריך לדרוש בדברים שאסור ומותר לעשות צו"ט כדאיתא במגילה דף ל"ז ודף ד' ע"א, צ"י, מ"א שם. ח"י או' ג' ועיין בתו' שם. והר"ז או' ד' כתב דעכשיו אין נוהגין לדרוש הלכות בחג עלמו לפי שהכל כתוב בספר אלא דורשין באגדה מענינו של יום.

ה) **שם**. קודם לפסח ל' יום. ומתחילים ביום הפורים בעלמו. כ"מ דר"ה דף ז' ע"א. וכ"כ התו' בצבורות נ"ז ע"ז יעו"ש. וכ"כ הב"ח. ח"י או' ד' י"א בהגצ"י. ביאור הגר"א. צרכ"י או' ז' ועו"ש צרכ"י שכתב על דברי הפר"ח שאין מוכרחים יעו"ש. ומ"מ נ"מ לדין לפי מ"ש לעיל או' ג' דמלוא על כל א' וא' לעסוק בהלכות פסח כל ל' יום לפני הפסח שיתחיל מיום הפורים או מקודם לכן.

ו) **רפ'** שקלים ראוי ללמוד משניות של מס' שקלים. וצ"י פרה מס' פרה. וקידוש החדש צ"י החדש. וכן מס' פסחים בפסח ומס' יו"ט וחגיגה ומו"ק. וכן בכל זמן וזמן המסכתות השייכות. צ"י מס' תענית וכי וצ"י צא"י פסח שני. של"ה. פת"ע סוף או' א' ועיין לקמן סי' תנ"ח מה שיש ללמוד בע"פ אחר חלות. והטעם לזה ע"פ מה דאיתא בסנהדרין. ק"א ע"א. כל הקורא פסוק בזמנו מביא טובה לעולם שנאמר ודבר צעתו מה טוב יעו"ש.

וכ"כ

א) **סעי' א**. שואלים בהלכות פסח וכי כדאיתא בפסחים (דף ו' ע"א) שואלין ודורשין צ"י פסח קודם לפסח שלשים יום. והטעם כתוב שם בגמ' שהרי משה עומד בפסח ראשון ומזהיר על פסח שני יעו"ש. ואע"ג דצ"ס נקט שואלין ודורשין השמיט הש"ע לשון דורשין לפי שתיקר הדרשה ה"ה בזמן הבית משום תקנת הקרבן כדא"י צ"י וצ"י דף ה' ע"ז יעו"ש. ח"י או' א' ומיהו כתב צ"י אע"ג דהשתא אין לנו קרבן כיון שבזמן שהיה קרבן התקינו שיהו דורשין ל' יום קודם תקנה לא זזה ממקומה עכ"ד. וכ"כ בתו' ע"ז שם. וכ"כ הפר"ח. ועיין לקמן או' ג' ועוד עיין בסה"ק עדות זיעקב דרוש צ' לשבת הגדול טעם צסוד לשלושים יום קודם פסח יעו"ש: ב) **שם**. שואלין בהלכות פסח וכי כדי שיהיה להם שבות רצ להתעסק בטחינת החטים ואפ"י מלה והגעלת כלים וציעור חמץ דאילו בפסח לית להו תקנתא אי לא עבדו להו כהלכתיהו מקמי הכי משא"כ בשאר מועדים ומש"ה לא צ"י לשאול ולדרוש בהלכותיהם כ"כ זמן קודם. צ"י. וכ"כ הלבוש. אמנם הב"ח כתב להוכיח מדברי הפו' דבחיג ועלית נמי דורשים ל' יום קודם יעו"ש. וכ"כ מ"א סק"א. וכ"כ הפר"ח. ח"י או' ז' א"ר או' א' ומיהו צ"י אורי הגר"א כתב דבעלית א"ל ל' יום אלא רק מא' צסיון יעו"ש.

ג) **וכתוב** במחזורים דעכשיו צגלות שאין לנו קרבנות סגי לדרוש בשבת שלפני הפסח. ומ"מ מלוא לכל אחד ואחד לעסוק צ"י פסח כל ל' יום לפני הפסח ע"כ. וכיוצא בזה כתוב דדרשות מהרי"ל, ואפשר לתת טעם למנהג. דלאחר שגרס העון שנתפזרו פיזור רצ ודרים בכפרים ועיירות ובשבת הגדול באים אל קהילה במקום שיש רצ דורש וגרים שם עד אחר המועד ע"כ לא נהגו לדרוש עד יתאספו בני הכפרים בשבת הגדול ולזה נקרא שבת הגדול לחד טעמא לפי שמתקבלות קהילות גדולות לשמוע הלכות גדולות. צ"ח. וכ"כ מ"א סק"א דעכשיו נוהגין לדרוש בשבת הגדול ובשבת שובה. והעיקר להורות לעם ה' דרכי ה' ללמד המעשה אשר יעשו. ומהרי"ל היה דורש גם הלכות חג בשבת שובה עכ"ל והצ"ח ח"י סוף או' ג' ויש מקומות שדורשים כל הלכות מועדים בשבת שלפני החג כגון הלכות ר"ה בשבת. שלפני ר"ה והלכות יו"כ וסוכות בשבת שובה והלכות מצוות בשבת כלה וכי לפי שכך עיקר התקנה

באר הגולה
א פסחים ו' ב
טור צ"ס מלא כ'
צמכת סופרים
וצ"י צחלה וכ"כ
הרוקח סי' רמ"ה
ג צ"י צ"ס מסכת
סופרים צ"י
ד פירוש הצ"י
שהלמודי' שוה"ב
להטעות צ"י
מפני חילול השם
וכי' כדלקמן סי'
חק"ס גם צ"י
מתעניין וכי' עכ"ל
וכבר כתב רמ"א
צ"ה המנהג:

וכ"כ צמ"ס פי"ח ה' א' כל המזכיר פסוק בעונתו מעלה עליו כאלו זונה מזבח חדש ומקריב עליו קרבן.

(ז) שם. שם. הגה. ומנהג לקנות חטים וכו' ומנהג קושטא שאפי' ח"ח שאינם פורעין מם נותנין חלק צזה. שנה"ג בהגה"ט א"ו צ' א"ר א"ו ה' חק יוסף א"ו ו' שו"ג א"ו ג' ר"ז א"ו ה' והטעם כתב שם הר"ז לפי שלדקה היא זו. ומיחו עיין ביפ"ל א"ו צ' שהביא פלוגתא בזה וא"כ יכול ה"ח לומר קים לי כמאן דפוטור אבל מ"מ נראה היכא דיש מנהג ה"ח ליתן חין לשנות. **(ח) שם** בהגה. וכל מי שדר בעיר י"צ חודש וכו' ואם קנה זה בית דירה הרי הוא כאנשי העיר מיד. צ"צ דף ז' ע"ב במשנה. ועיין בח"מ סי' קס"ג סעי' צ' ושע"ת א"ו ג'.

(ט) שם בהגה. וכל מי שדר בעיר י"צ חודש וכו' וה"ה העני הדור פה י"צ חודש מחוייבין ליתן לו. צ"י ציו"ד סי' רנ"ו. מ"א סק"ב. ח"י א"ו ה' פר"ח. ר"ז א"ו ה' וגרסא דנותנין מזה אפי' לעני שיש לו מזון י"ד סעודות אף שאין נותנין לו מקופה בשאר ימות השנה כמבואר ציו"ד סי' רנ"ו מ"מ לריבין ליתן לו חטים דאי דוקא באין לו מזון י"ד סעודות ודאי דמחוייבין ליתן לו מהקופה חטין, מק"ח בחידושים וביאורים א"ו ג' ועיין לקמן א"ו י"ג.

(י) שם בהגה. וכל מי שדר בעיר י"צ חודש וכו' ואם נתעבד מחמת אונס אינו נותן כמ"ס בח"מ סי' קס"ג סעי' צ' בהגה. א"א א"ו צ'.

(יא) שם בהגה. י"צ חודש וכו' וכתב הסמ"ק סי' רמ"ז דהאדנא סגי בלי יוס. והביאו צ"י ציו"ד סי' רנ"ו ומור"ם ז"ל שם בהגה סעי' ה' מ"א סק"ב. ח"י א"ו ה' פר"ח. שו"ג א"ו ג' ר"ז א"ו ה' וגרסא דהגם דמור"ם ז"ל כתבו שם בשם י"א ס"ל להפ"י הנז' כיון דהכא הוא משום מנהג יש להורות כן. ומיחו עיין א"ר א"ו ה' וחק יוסף א"ו ו' ומט"י וא"א א"ו צ' שכתבו דמור"ם ז"ל לא ס"ל הכי ובעינן הכא דוקא י"צ חודש ומ"מ סיים שם המט"י דהכל לפי המנהג ונהרא נהרא ופשטיה.

(יב) ואם דעתו להשתקט הוי כאנשי העיר מיד כמבואר ציו"ד שם. ח"י שם: א"ר שם. מט"י שם. חק יוסף א"ו ה' שו"ג שם. וה"ה אפכה בעני אס דעתו להשתקט מחוייבין ליתן לו מיד. מחה"ש. וכ"כ א"א שם ור"ל שנותנין לו חטים. וכ"כ הר"ז א"ו ו' וכתב הח"י שם שמנהגם לחלק קמח ולא חטים. וכ"כ א"ר א"ו ג' וא"כ נהרא נהרא ופשטיה ופה עי"ה"ק ירושת"ו המנהג לחלק מנה.

(יג) ועני שאינו דר פה לי יום מ"מ מחוייבין ליתן לו לאכול מנה אלא שאין נותנין לו חטים. מ"א סק"ב. א"ר א"ו ה' ח"י א"ו ה' וכתב שם הח"י ופשוט הוא כדין תמחוי דעניים דעלמא עכ"ל. ור"ל בדרך שחייבין ליתן לו פת בכל השנה מזון צ' סעודות לכל יום ויום מימות החול שהוא שוכה בעיר ובשבת מזון ג' סעודות כמ"ס ציו"ד סי' רנ"ו יעו"ש. ר"ז א"ו ז' וה"ד כשאין לו מה לאכול כלל דכשים לו לקנות מנה וג' סעודות א"ל ליתן לו כמו מי שיש לו מזון ג' סעודות דאין נותנין לו

מהתמחוי כמבואר ציו"ד שם משא"כ למי שדר לי יום שדינו ליטול חטים נותנין לו אף במקום שאין נותנין לו מהקופה כנ"ל. מק"ח צביאורים א"ו ד' ועיין לעיל א"ו ט'. **(יד) ואם** העני צר אוריון ומקפיד דוקא לאכול שמורה או שאכל שנה ראשונה דהוי כגדר לריבין ליתן לו. פי"ח.

(טו) שם בהגה. לריך ליתן לזה. ויכולין צני העיר לכפות זה לזה לענין זה: ר"ז צסוף סי' מגיד משרים. **(טז) שם** בהגה. לריך ליתן לזה. ושיעור הנתינה לריך להעריך על כל אחד לפי ממונו ואלו המשתמטים ענאם שלא ליתן יש עון בידם כיון שהוא מנהג קדוש וגם עיני עניים מלפות לזה. אחרונים.

(טז) אם עשו ז' טובי העיר נדבה צבה"כ ללורך חטים והיו אורחים אין לגבאים חט"ה מאותו העיר לחייבם כי הם נותנים בעירם. עבודת הגפן דף ד' ע"ב. מחצ"ר א"ו ה' שע"ת א"ו ג'.

(יז) טעם שקצתו. לזה של חטיו פסחא בפרטות ואין כוללים בכלל לדקות כל השנה כי מזה נותנים גם לח"ח עניים שגנאי להם לקבל דקה. עבודת הגפן שם. מחצ"ר א"ו ו' שע"ת שם.

(יח) אם נדר לדקה חוך לי קודם פסח שרי ליקח מזה חטים לעניים. עבודת הגפן שם. מחצ"ר א"ו ז' שע"ת שם.

(יט) אם גבו והותירו ללורך חטים אין לשנות לדברים אחרים אלא יתנו לעניים לשאר לרכי פסח. עבודת הגפן שם ע"ג. מחצ"ר א"ו ח' שע"ת שם.

(כא) סעי' צ'. אין נופלין על פניהם בכל חדש ניסן. וכו' מפני שצא' צניסן הוקם המשכן וי"צ נשיאים הקריבו קרבנם ליו"צ יוס. יוס לכל שצט ושצט וכל א' היה עושה ציומו יו"ט וכן לעת"ל עתיד המקדש להצנות צניסן כדאיחא צפי' בחרא דמ"ס והביאו הטור והצ"י יעו"ש. ופי' צ"י וכיון דרובו יא' בקדושה הלכך אין להתענות בו כלל יעו"ש. וכ"כ במנהגים כל חדש ניסן אין נופלין לפי שצא' צניסן הוקם המשכן והקריבו י"צ נשיאים קרבנות כל איש ציומו וי"ג אסרו חג שלהם וי"ד ע"פ וח' ומי פסח הרי כ"ג וכיון שילא רובו בקדושה אין נופלין בכולו עכ"ד. והביאו העו"ש א"ו צ' וכ"כ בה"ח ומ"א סק"ג והאחרונים. מיחו צס' מעשה רוקח על המשניות ריש מס' פסחים כתב דלעת"ל יהיה החינוך אחר יו"ט דיצנה ציו"ט ואין מערבין שמחה בשמחה וע"כ יהיה החינוך אחר יו"ט ז' ימים עד כלות חדש ניסן ולפיכך אין מתענין עד שיעבור ניסן לזכר מקדש דלעתיד יעו"ש.

(כב) מנהג טוב לקרות בכל יום ויום פי' הנשיא של זה היום כי כל נשיא ונשיא היה לו סודות גדולות אשר המשיכו שפע הרוחניות כל א' לשצטו כל ימי עולם ובקריאת הפי' הוא מעורר קדושת היום וציוס י"ג צניסן קורין פי' בהעלותך עד כן עשה את המנורה והוא כנגד שצט לוי. שלי"ה דף ק"מ ע"ב. א"ר א"ו ו' ר"ז א"ו ט"ו. וכ"כ האחרונים. ועיין עוד מ"ס צזה צס"ה"ק עדות ציעקב דרוש א' לשבת הגדול יעו"ש.

(כג) טוב ליתן מר"ח ניסן עד ע"פ לאחר קריאת סדר הנשיא ג'. פרוטות לדקה צעד מנוחת א"א או שאר קרובים

(טו) **שם**. והזכורות מתענין בו וכו' עיין לקמן סי' ת"ע ובדברינו לשם צ"ד.

(טז) **שם**. בהגה. גם אין אף לדוק הדין וכו' הרב אבן לעזר נשטתיה לעיל סי' ת"ך סעי' ב' שפסק שם דאין אף לדוק הדין בריה וכו' בכל יום שאין אף בו תחננו אצל מרין ז"ל פסק שם דאפי' ברי' אף אותו וגדולה מזו פסק ביו"ד סי' ת"א סעי' ו' דאף אותו ביו"ד ובי"ט שני של גלויות והדבר ברור דכ"ש הוא דאף אותו בחדש ניסן. מאמיר אף ב'. אמנם פבר כתבנו לעיל סי' ת"ך אף ב' לענין לדוק הדין ברי' דאיכא פלוגתא בזה ובתנא שם כיוון דאיכא פלוגתא נהרא נהרא ופשטיה ויכא דליכא מנהג. ידוע שז' וא"ת עדיף יעו"ש. וא"כ ה"ה לכאן.

(יז) **שם**. בהגה. גם אין אף לדוק הדין וכו' וכתב השכנ"ג בבה"ט אף ג' שג"ס הוא מנהגם. וכ"כ הר"ז אף ח' ח"א כלל קרח אף ז'.

(יח) **שם**. בהגה. גם אין אף לדי' וכו' ולא קדיש. בגמ"ל. מ"א סק"ה, וכן הדין בכל יום שאין אף לדי' אין אף הקדיש שנהגו לומר בצה"ל אחר הקצורה. מח"ש. ועיין לעיל אף כ"ד.

(יט) **שם**. בהגה. גם אין אף לדי' וכו' ואפי' היה ת"ח מופלג וגדול הדור. אלא דורשין עליו ואף קדיש אחר הדרשה א"ס הוא ת"ח אפי' אינו מופלג אצל א"ס אינו ת"ח אין דורשין עליו ואין מספידין עליו שאין מספידין בכל החדש אלא לח"ס בפניו דהיינו צעוד שלא נקבר. ר"ז אף ח'. ובזר נתבאר לעיל סי' ת"ך סעי' ב' שאר דיני לדי' קחנו משם.

(כ) **שם**. בהגה. ונהגו שאין מתענין בו תענית כלל. אין למדין מן הכללות אפי' במקום שנאמר בו חוץ לתענית חתנים ג"כ מתענים בו אפי' ברי' ניסן עלמנו כמ"ש הרב לקמן סי' תקע"ג יעו"ש. ח"י אף ח'. וכו' הר"ז אף ט' דחתן ובלה ציוס חופתם נוהגין להתענות אפי' ברי' ניסן. ח"א כלל ק"ט אף ח'. אכן בסי' עמודי שמים ח"צ דט"ז ע"א כתב דמה שאנחנו מקילין בתענית מיתת אור"א ודכותה בתענית חתן היינו משום דאחי מנהג ומצטל מנהג וכו' העיקר. יעו"ש. וכ"כ צ"ס חקת הפסח דאפי' חתן ציוס חופתו ואפי' ברי' ניסן ד"א שהוא תענית לדיקים (כמ"ש לקמן סי' תק"פ) לא יתענה יעו"ש. ועיין לקמן סי' ת"ע אף י"ב.

(כא) **שם**. בהגה. אפי' יום שמת בו אביו וכו'. וכל המתענה בו מחלזל צמנהג הראשונים שנהגו שלא להתענות בו, כ"כ הרב אבן דרבים בדרך שלום סי' ו' יעו"ש.

(כב) **שם**. בהגה. אפי' יום שמת בו אביו וכו'. והצ"ח ושל"ה (דף ק"מ ע"ב) כתבו דאחר אסרו חג יש להתענות יום שמת בו אביו וכו' עריה. אצל העו"ש פתח דאין המנהג כן. וכ"כ העו"ש סק"ג. וכ"כ המ"א סק"ה דאין להחמיר דהא תעניתים אלו חומרא בעלמא הם. וכן הסכים ח"י אף ח'. ר"ז אף ט'. ובתש"ו חת"ס סי' ק"ג כתב כי מעיקר הדין אסור להתענות גם אחר החג משום חינוך דלעתיד יעו"ש. והוא כמעשה רוקח שכתבנו לעיל סוף אף כ"א יעו"ש. מיהו תענית של עריה חשון שהוא בתשרי נראה לדרך להתענות כיון דלא חמירי כולי האי אותם

קרובים או בעד כל נפשות מת מירשאל ועי"ז שוכין בנתינה זו יעשה חסד עם החיים והמתים והם כנגד ג' נר"ן שלהם ובלידוף י"ג ימים יהיה כחשדן ט"ל כי ט"ל אורות טליך ואם יוסף עוד ציוס. י"ד יהיו כחשדן מ"ב (ר"ת של אב"ג ית"ץ וכו' ג' מ"ב) והם כחשדן ג' ימים י"ד הגדולה (ה' אלהינו ה' ג' י"ד). י"ד הגבורה (כח"י צמח"ס"ז כח"י ג' י"ד) י"ד רמ"ה (יכו"ה י"ד ה"א וא"י ה"א) ואם יוסף עוד ג' יהיו מ"ה (י"ד ה"א וא"י ה"א ג' מ"ה) ויזכה להעלותם אפילו להעומדים בגלגול צמח"ה או בעופות או בעשש השדה וכו' מ"ה א"ס. כ"כ בסי' מעה"ץ סי' ל"ז וקצ' הישר פל"א. מועד לכל חי סי' א' אף ה'.

(כג) **שם**. ואין אומרים לדקתך וכו' ואין אומרים ג"כ יכו"ר שלאחר וכן קה"ת וכן בכל יום שאין נופלין גם אין מזכירין נשמות וגם אין אף לדוק הדין. ונקיט כלל צידך לדוק בו הדין ול"ץ והוא רחום ורחום וחנן שוים הם. עו"ש אף ב' ח"י אף ז' וכ"כ הלבוש דאין אף יכו"ר שאחר קה"ת שהוא כמו תחנה וכן אין אף לדוק הדין וקדיש על בית הקצרות א"ס יש צר מיין עכ"ל והביאו שכנ"ג בבה"ט אף ד' וכתב שגם מנהגם שלא לומר לדקתך אצל מ"ש שאין אף נשמות כלומר השכחות ואין אף קדיש בצה"ל אין כן מנהגם (ר"ל אעפ"י שאין אף לדוק הדין אף קדיש) ואפי' בשבת שחל להיות בע"פ מנהגם לומר השכחות יעו"ש. וא"כ נהרא נהרא ופשטיה. ועיין לקמן אף ל"א ואף ל"ב.

(כד) **שם**. ואין מספידין בו. עיין לקמן סי' תקמ"ז סעי' ב' ולעיל סי' ת"ך סעי' א' ובדברינו לשם אף א' וכו' לכאן דלא עדיף מרי"ח וח"ה.

(כה) **שם**. ואין מספידין בו וכו' והטעם כיון דכל א' עשה ציומו יו"ט ומטעם זה נמי אין מתענין ונראה דכ"ז אינו אלא מלד המנהג אצל לענין דינא מוכרח מהש"ס דמותר להתענות וגם מותר להספיד. עו"ש א' ב' וכ"כ הפרי"ח והמט"י.

(כו) **שם**. ואין מתענין בו להזכיר צלצור. משמע דס"ל דתענית יחיד שרי כמ"ש צב"י ולכן כתב רמ"א שאין מתענין בו תענית כלל. מ"א סק"ד. ח"י אף ו' ב"ד סי' קל"ז. ודע דדעת השכנ"ג בבה"ט אף ג' כדברי הש"ע וע"כ כתב דכל תענית יחיד שאינו להזכיר צלצור נוהגים להתענות ומפני כן הנוהגים להתענות בכל עריה מתמנין בניסן עריה אייר וכ"ש יום שמת אביו ואמו יעו"ש. וכ"כ הפרי"ח והביאו המט"י. וכ"כ בספרו בית יהודה דף ק"ח ע"ד אף כ"ב. וכ"כ השו"ג אף ח' אצל המו"ק קיים דברי מור"ם ז"ל והביאו המחז"ר אף י"ב יעו"ש. וכ"כ ח"י שם דמנהגינו כרמ"א שאין להתענות כלל. וכ"כ הר"ז אף ט' ח"א כלל ק"ט אף ח'. ועיין עוד לקמן אף ל"ז.

(כז) **שם**. ואין מתענין בו וכו' ומה שנוהגין להתענות בצה"ל אחר פסח וסוכות אין להתענות אלא עד אחר שיעבור כל חדש ניסן ותשרי כמ"ש לקמן סי' תל"ב יעו"ש. ואם נדר להתענות ב' וכו' של כל השנה ואינו יודע מה היה צלצור א"ס גם על ניסן לריך התרה. ח"א אף ד'.

תל ובו סעיף אחד :

באר הגולה

א ח' בשנת פ"ז

וכ"כ הכל ב"ר ש"ל

א שבת שלפני הפסח קורין אותו שבת הגדול מפני הגם שנעשה בו. הגם והמנהג לומר במנחה סגודת מחללת עבדים סיינו עד לכפר על כל עוונותינו ויפסקים לומר דרכי נפשי (מנכנים) :

בף החיים

בתחלה

ביום. דרשות מהר"ל. ועיין לקמן סי' תמ"ג סעי' א' וסי' תמ"ד.

(ג) **ליתן** חרס צבהכ"ג לאיזה לורך גדול מותר. בניסן אף אם תאמר שאסור בתשרי משום שתלויין דין כדלקמן סי' תר"ב. מ"א סק"ח. א"ר א"י ח' א"י יו"ד. ר"ז א"י י"ד. ולענין אם נותנין שצוה להשביע אדם על איזה תביעה או נהגין לומר שימתניו עד אחר עבור ניסן או תשרי ואין לנו מכשול. ר"ח א"י ג'. ועיין לקמן סי' תר"ב צבהכ"ג וצדברינו לשם צ"ד.

(ד) **שם** צבהכ"ג. ונהגין להרבות קל"ה באכילה וכו' דאמרינן בסוכה (מ"ה ע"ב) כל העושה איסור לחג באכילה ושתיה מעלה עליו הכתוב כאלו צנה מזבח והקריב עליו קרבן שנאמר אסרו חג בעצותים וכו' ופרש"י איסור לחג אגודה לחג. באכילה ושתיה שקורא לחג עונג במאכל ומשתה. וי"א יום שלאחר החג עכ"ל. ד"מ א"י צ' ומשמע בכל אסרו חג של כל ג' רגלים. וכ"כ הר"ז א"י י"ז. (ה) **שם** צבהכ"ג. והוא אסרו חג. צ"י כאן משמע שמוחר להתענות צו. וכ"מ ססי' תל"ד דדוקא אחר שצוה אסור משום שהוא יום טובה וכו' בתענית דף י"ח דל"ה כצ"ח. מיהו בתו' ר"ה דף י"ט ע"ב (ד"ה מ"מ) עזרא) משמע דהמנהג שלא להתענות בשום אסרו חג, מ"א סק"ח. מ"י. מק"ח צחידושים אות י"ד. וכ"פ הרב צ"ד סי' רפ"ב. ואפי' חתן וכלה צוים חופתם אין מתענין בכל אסרו חג ולא תענית שמה צו אביו ואמו. ר"ז שם. ועיין לעיל א"י ל' ד. ויתבאר עוד מזה לקמן סי' תל"ד סעי' ג' צ"ד.

(א) **סעי'** א' שבת שלפני הפסח קורין אותו שבת הגדול וכו'. והענין לפי שנעשה צו גם גדול שפסח

מלרים מקחו בעשור כדכתיב צעזעז לחדש הזה ויקחו לסם שם וכו' ופסח שילאו ישראל ממלרים היום צוים ה' כדליתא בסדר עולם (פ"ה הוא דבסדר עולם ליתא שבעים ילאו חלל ל"ה כדליתא. בשבת פ"ז ע"ב: א"ר א"י ג') ונמצא שיהיה צדד שיהיה שבת. ולקחו לסם כל א' שם לפסחו וקשר אותו בצדעו מפ"ז. ושלום המלרים למא זה לכם והסבצו לשחטו לשם פסח צמלות ה' עלינו וכו' שיהיה קהות (ואגם דישאל היו שוחטין אלים ובעשים ואוכלין בכל יום בכלן הודיעו לכם שזה יושמע גם למעלה. צ"ח) על ששוחטין את אלהיהם ולא היו רשאים לומר לכם דבר ועל שם אותו הנס קורין אותו שבת הגדול. עור. והגם שלפי טעם זה הו"ל למקרי לכולם יומי דמעשור לחדש עד ע"פ ימים גדולים י"ל שיעקר הנס היום בסתחלה אבל אחר שעבר יום הראשון כיון רדשו דשג. צ"י. וסרבי ר' משם אלוש כתב הטעם דהננס היום שאומרים שרואים לשחוט לאלהיהם ובשבת אמר המלרי אמת הוא ומה שלא שחטו משום שהוא שבת משא"כ בשאר ימים עכ"ל. והביאו באה"ט סק"א. ומה שיחטו הנס אל השבת ולא ליום העשירי בחדש הטעם הוא לפי שצעזעז לחדש עלו מן הירדן ואם היו

מוחסים

אותם הימים פיומי דניסן וכמ"ש לעיל סי' ת"ז א"י ט"ז ועי"ש. ועוד זיל קרי צנחמיה צסי' ח' דכתיב וצוים כ"ד לחודש הזה (תשרי) נאספו בני ישראל ביום וכו'.

(ז) **שם** צבהכ"ג. אבל תענית חלום מתענין. דהא אפי' בשבת מתענין פמ"ש לעיל סי' רפ"ח סעי' ד' ועי"ש סעי' ה' על איזה חלום מתענין וצדברינו לשם צ"ד. (ח) **שם** צבהכ"ג. אבל תענית חלום מתענין. ואם התענה צו א"ל למיתב תענית לתעניתא ומינה דאם התענה בשבת תענית חלום שיכול להתענות תענית לתעניתא ציומי ניסן צין צימים שאחר הפסח צין צימים שקודם הפסח. הר"ש הלוי בתשרי חא"ח סי' ד'. וה"ל ליומיתתשרי שאחר הכפור. כנה"ג צבהכ"ט, וה"ל צימי הגבלה. מ"א סק"ז. ח"י א"י ט"י. וכ"כ הר"ז א"י י"א דמי שהתענה ת"ח בשבת שצדד ניסן מותר להתענות למחר צוים א' על מה שהתענה בשבת יע"ש. וכתב שם הר"א דאם הוא סמוך ליו"ד בחדש יתענה צו"ד לחדש שהוא תענית לדיוקים כמ"כ סי' תקפ"פ. והיה אם היה צוים א"י ר"ח ניסן מתענה יע"ש. וכ"כ הר"ז שם. אמנם עיין לעיל סי' רפ"ח א"י כ"ב שהביאו שם דעת הפ"י דס"ל שאין להתענות תענית לתעניתא צוים שאין א"י צו תחנון יע"ש. וא"כ ה"ל לכאן כיון שאין א"י תחנון בכל חדש ניסן אין להתענות צו תענית לתעניתא דשצ וא"ת עדיף ויתענה אח"כ עד שי"א ניסן או תשרי או י"ב ימים של סיון שנהגין ג"כ שאין א"י בהם תחנון כמ"ש לעיל סי' קל"א א"י ק"ז וצפרט שאינו חובה כיכ להתענות דוקא צוים א"י כמ"ש צסי' רפ"ח סעי' ד'. וגם ד"ש פ"י דס"ל דתענית חלום א"ל למיתב תענית לתעניתא כלל כמ"ש צ"ח שם א"י ט"י וע"כ היותר טוב דשצ וא"ת עדיף ולהתענות אח"כ.

(ט) **שם** צבהכ"ג. ואין אומרים מונזר לתודה. שלחמי תודה היו חמץ ואפי' צע"פ אסור להקריב שיבואו לידי נותר. מ"א סק"ז. וכ"כ ה"ז לקמן ססי' תס"ח. ועיין לעיל ססי' ל"א צבהכ"ג וצדברינו לשם צ"ד שכתבנו שיש מקומות שנהגו לאומרו יע"ש. ונהר"א נהר"א ופשיטה. (י) **שם** צבהכ"ג. ואל ארך אפים ולמנלה אבל בכל החדש אף שאין א"י תחנון א"י למנלה יענך וכו' וצ"י וצ"י וצ"י א"י אל ארך אפים. דרשות מהר"ל צבלכות ניסן. והביאו שנה"ג צבהכ"ט א"י ג'. וכ"כ הר"ז א"י י"ב. וכ"כ לעיל סי' קל"א סעי' א' צבהכ"ג. ועיין צדברינו לשם א"י ל"ז שכתבנו דכ"ה מנהג צ"י אשכנז אבל מנהג צ"י ספרד בכל יום שאין א"י תחנון אין א"י למנלה יענך וכו' ולא תפלה לדוד. יע"ש.

(יא) **שם** צבהכ"ג. צע"פ וכו' משמע אבל בשאר עי"ט אומרים למנלה וכ"מ מדברי הר"ז שם אבל במהר"ל שם כתב דבכל רגל אין א"י תחנה ולא למנלה צערצ שלו וצאסרו חג שלו.

(יב) **שם** צבהכ"ג. צע"פ וכו' ואם ע"פ בשבת משכימין וממחרין בכל מילין לאכול קודם כלות ד' שעות

תל"א זמן בדיקת חמץ. ובו ב' סעיפים:

א * בתחלת ליל י"ד בניסן בודקים את החמץ לאור הנר בחורין ובסדקין בכל המקומות שדרך להכניס שם חמץ; **ב** * יזהר כל אדם שלא יתחיל בשום מלאכה ולא יאכל עד שיבדוק גופא פילו אם יש לו עת קבוע ללמוד לא ילמוד עד שיבדוק דואם התחיל ללמוד מבע"י איצ' להפסיק. (ווי"א שלריך להפסיק וכלל עיקר):

באר הגולה
א משני ריש פסח
ב ה"ס בשם החסיד
ג מיתבא דאצוי
ד ר' יונה
ה מלישנא דאצוי

כף החיים

ע"ב. מיסו מ"ש רשיל דאס יש שם חשש חמץ יחלה באוהו שניטל כחז ע"ז המ"א סק"א ל"ע דזהו דוקא בדבר השב שנהערב יבש ביבש ולאכלא' או סכל מוחד כמ"ש ביו"ד סי' ק"י אכל קמח בקמח מקרי לח בלח ואס יש ס' סכל שרי וז"ל אין ס' סכל אסור וכחז דל"ל דלחמרא בעלמא נקטיס עכ"ל. אכל החי' או' או' כחז דרינא קאמר דאע"ג דק"ל קמח בקמח מקרי לח בלח מ"מ הא דע"ז קל"ה גדולי פו' דקמח בקמח מקרי יבש ביבש כמבואר בש"כ ביו"ד סי' ק"ט סק"ג ובמ"ב ח"ב דף פ"ד ע"א וז"ל לדידכו סיו חוזר וניעור חוך הפסח ע"כ כל מה דאפשר לתקן לכתחלה ללאח אליבא דכ"ע מחקינן דיאכל מעט ותלינן במה שאכל ואע"ג דמבואר ביו"ד דלא תלינן במה שאכל אלא"כ שאכלו שגג או כפל מעלמו מ"מ כיון שנטעש קידם פסח שאז עדיין שער היתר הוא ליכא למיחש כלל עכ"ל. וכ"כ הסכ"ס. והא"ל או' ב' כחז דחשש החמץ הוא שמה נחלחל קל"ה קמח ונטעש פירורין וכו' יבש יעו"ש. ועיין בדג"מ מ"ש עוד בזה.

ו **וכתב** בחשובה מאכזה בדרך דרש"ל לאכול מעט קידם פסח שאין לסגור על מה שניטלין החלה קידם פסח. פ"ח.

ז **שם** כגס. וסמכה לומר במנחה הסגרה וכו' אף כשהל שבת הגדול בע"פ. ד"מ. א"ר או' ח' משי"ו. ר"ז או' ב' מקו"ח בחידושים או' ב'.

ח **שם** בהגה. וסמכה לומר במנחה הסגרה וכו' מפני שהיה בו ההחלה הגאולה וסניסין. לבוש. ר"ז שס. אמנם המו"ק חמה על מנהג זה. וכ"כ בגר"א דזה דבר שאינו דהא מפורש במכילתא סוף פ' בא שומע אני מ"מ ח"ל ביום הכהא או ביום הכהא יכול מבט"ל ח"ל בעבור זה בשעה שיש מלא ומרור מונחים לפניך עכ"ל. וכ"כ בהג"ה דסל לא נהגי כן.

ט **שם** בהגה. ופוסקים לומר דרבי נפשי. ר"ל דאין אומרים בו דרבי נפשי. ד"מ. ר"ז או' ב' קוליר ש"ע סי' ק"ז או' ג'.

א **סעי'** א'. בתחלת ליל י"ד בניסן בודקין את החמץ וכו'. ומדא"ז ציטטל בעלמא סג שיצטללו בלבו ויחשבו כאלו הוא עשר בעלמא ואז אינו עובר עליו אלא שחכמים הצריכו להו"א מן הבית לפי שאדם רגיל בו כל השנה וחשו שמה יבא לאוכלו אם ישאר בבית. טור. לבוש. א"ע כיון שהחמירם עליו חורס לעבור בבל יראה אם אינו מבטלו לכן החמירו עליו חכמים. מ"א סק"ב בשם החו' ריש פסחים. ואפ"ו בחמץ נוקס וע"י חעריבה דליכא בל יראה החמירו. חו' שס. ב"ד סי' ק"צ. ואפ"י אם ביטל ואח"כ מלא חזי זית לריך לבער. הרדב"ז ח"א סי' קל"ה. ועיין לקמן סי' חמ"ב סוף או' ע"ז. ר' יעקב הראשון סוכה דאפ"י לחמץ ידוע מהני ביטול מה"ח מדחקן הסולק לשחוט וכו' ונזכר שיש לו חמץ בחוך ביתו אם יכול וכו' ואם לאו מבטלו בלבו דאי לא מהני ביטול

מייחסים הנם ליום העשירי וסיו קוראין יום העשירי יום גדול היו טועים לומר שכל שם כנס שעלו מן סירדן נקרא גדול ולכך ייחסו סדר אל השבת לפי שידוע הים שעליהם מן סירדן לא הים בשבת. ב"ח וע"ז סק"א.

ועוד הטעם שקורין אותו שבת בגדול לפי שנטעש בו נס גדול כדאמרין במד"ר פ' בא כשלקחו פסחיהם באוהה שבת נחקצלו בכורות או"ה אלל ישראל ושאלום למה הם עושין כך אלל זבח פסח לסי' שסרוג בכורי מלרים הלכו אלל אבותיהם ואלל פרעס לבקש ממנו שישלחו ישראל ולא רצו ועשו בכורות מלחמה וסרגו מהם הרבה סכ"ד למכה מלרים בבכוריהם. חו' שבת פ"ז ע"ב. וסבילו ב"י ולבוש. ובכלבו סי' מ"ז כחז הטעם כשראו המלרים כך חגרו איש חרבו על ירכו ויבקשו להשמיד לסרוג ולאחד את כל היהודים וה' ברחמיו הגין עליהם. והחלה את מלרים נחלולאים משונים וגדונו ביסורין גדולים ולא יכלו לכזיק לישראל ועל שם שנטעשו נסים גדולים לישראל באוהו שבת שסיה לפני הפסח נקרא כל שבת שלפני הפסח שבת הגדול עכ"ל. ועיין לעיל סי' חמ"ט או' ג' ובאחרונים עוד טעמים.

ב **שם**. קורין אותו שבת בגדול וכו' ונהגו המדקדקים שבמקום מה שאומרים בשבתות דעלמא שבת שלום מבזק אינכו דאמרי בשבת זה שבת בגדול מבזק. מחז"ר או' ב'.

ג **שם**. קורין אותו שבת בגדול וכו' יש מפטורין וערבה אעפ"י שלא חל בע"פ. לבוש. וכחז הזכ"ל או' ס' דסכי מנהגם. וי"א שאין מפטורין וערבה אלא כשהל שבת בגדול בע"פ. לבוש שם ועי"ש שנתן טעם לכל או' מן הסברות יעו"ש. וכ"כ המק"ה או' או' שאין מפטורין וערבה אלא כשהל שבת בגדול בע"פ. וכ"כ הר"ז או' ג' ועיין בשו"ת ספר יהושע בפסקים וכתבים סי' ל"ז ראו"כ נכונה למנהג זה. וכחז השומר אמת סי' ר"ג או' או' דמ"ד סוף ע"ב כי כן הוא המנהג בארץ הקודש חו'. [נ"ב צ"ע יתיר ח"ד ש' ל"ע].

ד **שם**. קורין אותו שבת בגדול וכו' מנהג ישראל בכ"מ דורש בו סרצ לציבור להדיעם דינים שייכים לפסח ולהוכיחם ולהזהירם גם על ציבור שאור המעשים המקולקלים ומחמלה הדיעות המשוננות ונפיחת המדות הסרוחות. עמודי שמים ח"ב דט"ו ע"ב. יפ"ל ח"ב או' או' ועיין לעיל סי' חמ"ט או' ג'.

ה **וכתב** סרצ אשר ז"ל ב"י פסח נהגי כל ישראל לעשות לחם ע"ש בגדול הגדול לפי גדלו והקטן לפי קטנו וקורין לו חלה עני ובלע"ז לחם ברכי' ומחלקם לעניים ומיזם שזולו בו נשתלחה מארס בחבואה. ושמעתי ממורי (רש"ל) ז"ל שהיה דורש כל או' יאפס חלה או' או' חבשיל או' מקמה הנעמן כי שמה הים שם חשש חמץ ויחלה באוהו שניטל מכס ואפשר שאוהו חלה עני הים מקמה הנעמן לפסח וזכ הים טעמים. מ"מ סי' חמ"ג. שכתב"ג או' ג' של"ה דק"מ

ציוול היכי שרו ליה רבנן למעבד מלוא הבאה בעצורה ולעבור
בל יראה, וכן דעה הר"ן ריש פסחים יעו"ש וכן הוכיח
הרשב"ץ בס' מאמר חמץ וספר"ח יעו"ש, ער"ה או' א' ועיין
לקמן סי' תל"ג או' כ"ז.

(ג) **שם**, בהחלה ליל י"ד צניסן בודקין וכו' איחא צריה דף
כ"א ע"א אמר לכו רב נחמן להבי נחותי ימא אחון
דלא ידעיתון בקביעת דירחא כי חזיתו סיסרל דמשלים ליומא
בעירו חמורא, דלדירכו דמגלי לכו עלמא מארבע עשר משלים
טיב, ולפי"ז הסולך במדבר וכס"ג שאין בקי בקביעות המועד
צריך לבער איזה ימים קודם דמשלים סיסרל ליומא כדי שלא
יבא לידי ספק, יא"פ.

(ד) **שם**, בהחלה ליל י"ד צניסן וכו' והטעם שהיקנו הבדיקה
בלילה משום שצני אדם מצויים בבתיכם ואור
הנר יפה לבדיקה גמ' פסחים דע"א, ופירש"י ואור הנר יפה לבדיקה
בלילה אבל ציוס מחשיך וא"ח יבדוק לאור היום הא
לפיכך לקמן מחיפוש שמלחו צנר עכ"ל, ודברי הגמ'
הנז' הביאו הטור וב"י וע"ז סק"א, ועיין לקמן או' ו'.

(ה) **שם**, בהחלה ליל י"ד צניסן וכו' פי' סמוך לכניסה
הלילה, ר"י ור"ן בשם הראב"ד, צ"י, מג"א סק"א ור"ל קודם
ללח הכוכבים וכמ"ס המ"א לקמן סק"ה יעו"ש, אמנם הא"ר
או' ה' הוכיח מכמה פני' דהחלה הבדיקה זמנה הוא אחר
ללח הכוכבים ותיקף החלה הלילה אעפ"י שעדיין יש קלח אור
יום וכחצ שצ"מ צטור וש"ע יעו"ש, וכן הסכים ח"י או' א' וכ"כ
הט"ז סק"א, וכן הגאון מהר"ר יהושע שפירא בשיטתו על
פסחים הנקרא חידושי מהר"ש בשו"ת שנספגו סי' א' הכריע
לכלכם ולמעשה לנהוג להחלה כדעה הרב ח"י שהוא אחר
ללח הכוכבים יעו"ש וכן הסכים הרב חק יוסף, והב"ד
המחצ"ר או' א' וכן הסכים מקו"ח בחידושים או' א' ר"ז או'
ה' ח"א כלל ק"ט או' ו' קיצור ש"ע סי' ק"א או' א' בן א"ח
פ' לו או' א'.

(ו) **שם**, בודקין את החמץ לאור הנר וכו' ומלאו להם סמך
מן הפסוק שבדיקה זו חסיה לאור הנר דכתיב
אחפש את ירושלים בנרות, טורי, והוא מגמ' פסחים ז'
ע"ז יעו"ש.

(ז) **שם**, בודקין את החמץ וכו' ואם ח"א לו לבדוק בעלמו
צריך לשכור מי שיבדוק, וכן אם המקום רחוק
ממנו צריך לשכור שליח לבדוק שם, חמ"מ או' א'.

(ח) **שם**, בודקין את החמץ וכו' ומי שחיתו מוטל לפניו ליל
י"ד הוא פטור ממלוא בדיקה ויבדקו לו אחרים,
מהר"ע בשו"ת בית יעקב ח"א סי' ה' צסיף הסשו' ברכ"י
או' ב' ובס' חשוכה מאכבה כחצ שבפראג נוהגין שהאונן מקנה
חלקו לשותפו וגם בזה לענין חמץ יקנה במחנה לשותפו או לאחר ואז
יבדק האחר ג"כ משא"כ אם אינו בודק מחמה בקנאה רק דרך שליחות
ז"ע אם יבדק, שעה"ה, ונראה דאם לא הקנה לאחר אם אותו
אחר יש לו בחיס בלוחו חצר יבדק על בדיקה שלו ויכוין לפטור
גם הבדיקה שבדק בשביל האונן, ואם אין אותו אחר שבדק
לאונן דר בלוחו חצר אבל יש אחרים דרים שם יכוין אותו
אחר על ברכה אחרים שבדקים לעצמם ויבדק לאונן.

(ט) **שם**, בודקין את החמץ וכו', וגם צריך אז לבטל את
החמץ כמ"ס לקמן סי' תל"ד סעי' ב' יעו"ש.

(י) **שם**, שדרך לסכנים שם חמץ, לאו דוקא שאף שאין
דרך לסכנים שם חמץ רק במקום שמשתמשים

שם חיושין שמא הסכים שם חמץ ולאו אדעתיה, וכמבואר
לקמן סי' תל"ג, ח"י או' ב'.

(יא) **סעי'** ב', שלא יתחיל וכו' וחצי שעה קודם הלילה
אסור דלמא אחר לאמשווי כמ"ס סי' תל"ב

ורל"ה, מ"א סק"ג, ח"י או' ג' חמ"מ או' ג' ר"ז או' ה' ח"א
כלל ק"ט או' ז' ודוקא במלכא ואכילה וכדומה אסור חצי
שעה קודם בדיקה משא"כ בלימוד דאין לבטלו מחמת קודם
ההחלה זמן הבדיקה, ח"י שם, וח"א שם כחצ דבלימוד אינו
אסור אלא צה"ש כדי שלא יחבטל מלימודו מיכו החמ"מ או'
ד' כחצ על דברי ח"י הנז' דאין דבריו מוכרחים נגד כל דברי
האחרונים יעו"ש וכ"כ הר"ז שם דחצי שעה קודם זמן הבדיקה
דסינו קודם ל"ה אסור ללמוד אפי' פרק א' אעפ"י שיכול
לגמור הפרק קודם ל"ה יעו"ש, ועיין לעיל סי' רס"א או'
א' ודו"ק.

(יב) **שם**, שלא יתחיל וכו' ומי שלא בדק בלילה אסור ציוס
עד שיבדוק, מ"א שם, מקו"ח צחי' או' ד' ר"ז

שם, חקת הפסח הנד"מ או' ק' ועיין לקמן סי' תל"ג או' ד',
(יג) **שם**, שלא יתחיל וכו' ואסור ליכנס למרחץ ובכל
דברים הנז' צסי' תל"ב, מ"א סק"ה, חמ"מ

או' ג' זכ"ל.

(יד) **שם**, שלא יתחיל וכו' ואפי' הוא צענין שאינו יכול
לבדוק עדיין לאחו צבס כגון שנאבד משתח
חדרו ושלח אחר אומן לעשות או כיוצא לדרך על
כרחו להמתין סבות מה לא יאמר בעוד שמחקן אעשה מלאכה
וכיוצא אלא צריך להמתין ולמנוע מכל אלה ולישב בטל עד
שיבדוק כיון שמאפשר שאחר בעה יוכל לבדוק ומיכו ודאי אם
אינו מאפשר שיוכל לבדוק בלילה מותר, צ"ד סי' קנ"א.

(טו) **שם**, ולא יאכל וכו' אבל טעומה בעלמא שרי' מהרי"ל,
צ"ח, וטעומה היינו פ"רזח או כביס פח כמ"ס

ססי' תל"ב, מ"א סק"ד, וכ"כ האחרונים, והח"א כלל ק"ט סוף
או' ז' כחצ וכזית פת, וכחצ שם המ"א דה"ה לשחיה ודוקא
כביס ולא יוחר דאדרבא יוחר יש לחוש שמא ישחבר, מחס"ש,
וחמשה מיני דנן יוחר כביס אסור כמו פת, ח"א או' ד'
ועיין בדבריו לשם או' ל"ד.

(טז) **שם**, לא ילמוד וכו' ואוחס האנשים האומרים דבר
כלכס צבככ"י אחר החפלה מותרין לומר

השיעור דדוקא שמי שלומד צביוו אסור שאינו מוכרח לקום
ממקומו אבל זה בודאי ילך לביתו, הראי"ה ח"ב סי' ע"ט,
כנס"ג בטה"ט, ודוקא מי שאומר דבר כלכס בלא פלפול
אבל אסור לעסיק בפלפול אפי' אינו צביוו דבזה ודאי איכא
למגור דלמא ממשכא ליה שמעחא ואחא לאמנועי ממטה
שישכח אח"כ מלבדוק, מ"א סק"ה, ח"י או' ו' ח"ר או' ח'
חק יוסף או' ו' ר"ז או' ט' וא"ו יו"ד, מקו"ח צחי' או' ו'
חקת הפסח הנד"מ, אמנם הפרי"ח אומר זכ חס כי העיקר
שאסור ללמוד לאחר זמן ההחלה חיוב הבדיקה וכ"כ דעה
הט"ז, חמ"מ או' ד'.

(יז) **שם**, לא ילמוד וכו' ואם אחר לחצירו (שאינו לומד)
שיזכירו הבדיקה כשהחשך מותר לו ללמוד

כמו שהחירו חז"ל ללמוד בליל שבת אלא הנר אם אומר
לחצירו חן דעתך עלי שלא אטה, עפ"ז, חק יוסף שם, וכ"כ
ח"ר או' ח' בשם הנ"ל, ר"ז או' י"א, חקת הפסח הנד"מ, והיינו
כשצוה לחצירו להזכירו ולפסיקו מיד כשיגיע זמן ההחלה הבדיקה.

באר הגולה
א מסקנה דגמרה
פסחים ז'
ב טור בשם אביו
הרא"ש וכן כתב
הרשב"א בחשו"ב
ג טור ד שם
מחוספתא דברכות

תלב דין ברכת בדיקת חמץ. וכו' ב' סעיפים:

א אקודם שיתחיל לבדוק יברך אשר קדשנו במצותיו וצונו על ביעור חמץ ואם החמץ לבדוק בלא ברכה יצרך כל זמן שלא יסיים בדיקתו (כלבו) ויזהר שלא ידבר בין הברכה לתחלת הבדיקה ושוב שלא ידבר בדברים אחרים עד שיגמור כל הבדיקה כדי שישים אל לבו לבדוק בכל המקומות שמכניסים בו חמץ ב ברכה אחת יכול לבדוק כמה בתים אם בעל הבית רוצה יעמיד מכני ביתו אצלו בשעה שהוא מברך ויתפוזרו לבדוק איש במקומו ועל סמך ברכה שבירך בע"ה. כגה ונוכחי להניח פחית חמץ במקו' שימלאם כבוד קדו שלא יהא ברכתו לבטלס (מהר"י צריין) ומיטו אם לא נחן לא עכז דדעת כל אדם עם הברכה לבצר אם נמלא. (כל בי);

בף החיים

וק"ל דדבר דלוי פוסק כמ"ש סו' רל"ה. מ"א סק"ה. וכ"כ העו"ש או' ב' מיהו הח"י או"ח כחז דדוקא בלימוד פוסק דלמא משכא שמע"ה אבל בשאר מלאכות אפי' החמץ באיסור אינו פוסק בדדיקת חמץ דרבנן ודברבנן אפי' החמץ באיסור אינו פוסק כמ"ש סו' רל"ב יעו"ש. אבל אין כן דעת האחרונים כמ"ש בא"י שאח"י.

בג) שם כגה. וי"א שצריך להפסיק וכו' וכ"ש הלבוש וכן סבכים סב"ח וכחז דאפי' מן הלימוד צריך להפסיק וכ"ש באכילה. וכן מסיק הגר"ח לדינא דאפי' החמץ בזה"ש כשיגיע זמן הבדיקה צריך להפסיק יעו"ש. וכ"כ הר"ז או' ו' דכ"ח או' א' חקק הפסח סנד"מ. וכ"כ ח"א כלל ק"ט או' ז' אלא שכחז דאם החמץ בזה"ש בלימוד המיקל לא הפסיד אבל בסתחיל לאכול או במלאכה מפסיק יעו"ש. ועיין לעיל או' ד'.

א) סעי' א' קודם שיתחיל לבדוק וכו' ויטול ידיו קודם שיצרך על הבדיקה. מסרי"ל. והביאו סב"ח סס"י זס ומ"א רס"י זס. וכ"כ רש"ל בחשו" סס"י פ"ו אלא שכחז דיותר טוב אם חסיד הנעילה ע"י הסך רגליו או שפשוף יטולות משים דלא ליחזי כיוהרא יעו"ש. והביאו סב"ח שס ומחסי"ש וא"א ריש הס"י ואין לצרך על נעילה זו דאינס אלא משום נקיון ח"י או' א' חמ"מ או' א'

ב) וד"ה אס צע"כ מצרך ובני ביהו אללו יטערו ידיהם קודם שיתחילו לבדוק מח"ט ואם אין ידיהם נקיים מאחר דיש לענות חמץ פשיטא שצריך לטול ידיהם. ח"א שס. ועיין לקמן סעי' ב' ובחזו האחרונים דצריך שיכיס כבודק טבור מטומאת קרי ומח"ס ולכן נכון לעבול קודם.

ג) שם קודם שיתחיל לבדוק וכו' דכל סמלית מצרך עליהם עיבר לעשייתן. פסחים ז' ע"ב. וקודם הברכה. ילמוד מאמר כזכר בר"מ פ' בא ד"מ ע"ב מהחלת ד"ה וישא העם עד יצר טוב. יפ"ל ח"ה. ואח"כ יאמר לשם יחוד וכו' בשם כל ישראל ובשם כל הנפשות וברוחות והנשמות חיות ויחידות המחייתים אל שורשי נפשינו רוחינו וגשמוחינו חיותנו ויחידותינו ומלבושיהם וסקרובים לסם שמכללות אלילות בריאה יצירם עשים ומכל פרטי אלילות בריאה יצירם עשים דכל פרטות וספירות כרינו מוכן ומזומן לקיים מ"ע דרבנן לבדוק את החמץ לאור הגז בחורין ובסדקין שברשותינו כליל וי"ד לחי' ניסן כאשר סודו לנו רבותינו אור לארבעה עשר בודקין את החמץ לאור הגז לעשות נ"ר ליוצרינו ולעשות רצון בוראינו לחקן את שורש מלכות זו במקום עליון. ויה"ר מלפניך ה' או"א שחכים חסודם ומקצלת ורואים לפניך מלכות זו ויעלה לפניך כאלו כוונתי בכל ככוונת הראויות לכיון במלכות זו. ויהי נועם וכו' ואח"כ מצרך

ח) שם. לא ילמוד וכו' ומי שלא הסתפל או קרא ק"ט עיין צב"ח שכחז חילוקי דעות בזה והב"א סק"ה מסיק כיון דזמן הבדיקה הוא קודם ל"ס ע"כ יצרך חסלס ואח"כ יסתפל אם לא שרגול להסתפל צב"כ"ג בעשרה דאז יסתפל חסלה עכ"ל ואזיל לשטחו שדעתו כדעת הב"ח שזמן הבדיקה קודם ל"ס אך לפי מ"ש לעיל (או' ה') דעיקר זמן הבדיקה הוא בלילס אחר ל"ס א"כ מי שרגול להסתפל ולקרות ק"ט צומנס אל ישנס כי חדיר ושאינו חדיר חדיר קודם. ח"י או' ז' וכן סבכים מקי"ח צח"י או' ו' וחקק הפסח סנד"מ. וכ"כ א"ר או' ח' מי שלא הסתפל מעריב יש להסתפל קודם בדיקה ואין חילוק בין יכול להסתפל בליצור או לא עכ"ל. וכ"כ דס"ח או' ב' וכ"ס דעת בגאון מהר"ר יהושע שפירא צטעחו על פסחים סקקרא ח"י מהר"ש צס"ח שנסופו סו' ב' אלא שכחז דאם יש שס אחר יאמר לו שזכירסו לבדוק חיקף אחר חפלתו דכל כמס דאפשר לחקוני מחקנין ושס חלק על דברי קל"ה אחרונים יעו"ש. והביאו מחבר' או' ג'.

יט) שם. ואם החמץ ללמוד וכו' לאו דוקא חלמוד חלל אפי' במקרא ושאר ענייני חכמה וכו' כיכ הר"ר מניח יעו"ש. חקק הפסח או' ג'.

ד) שם. ואם החמץ ללמוד וכו' וס"ס לדבר הרשות כמו בחפלה כמ"ש לעיל סו' רל"ב. כיכ הרשב"ץ צס' מאמר חמץ יעו"ש והביאו הער"ט או' ג' וכ"כ סב"ח דלסברא זו ס"ס באכילס נמי א"ל להפסיק. אבל העי"ז סק"ג כחז דלאכילס פשיטא דצריך להפסיק אפי' לדיעה זו מטעם שאין קבע לאכילה. וכ"כ המ"א סק"ו דמשמע מדברי כש"ע דדוקא בלימוד א"ל להפסיק אם החמץ מצע"י אבל מדבר הרשות לכיע פוסק. וכ"כ העו"ש או' ב' דלאכילה ומלאכה אפי' החמץ בזה"ש פוסק יעו"ש. והב"י או' ח' כחז להסיף דדוקא בלימוד פליגי סני שני דיעות משום דמשכא שמע"ה אבל באכילס ומלאכה לכיע א"ל להפסיק יעו"ש. אמנם סא"ר או' ע' כחז דדעת כל האחרונים דבהחמץ לאכול ומלאכה מפסיק וכחז דכן יש להחמיר כדעת האחרונים יעו"ש. ובלתיס דעת האחרונים כדיעא שניס דאפי' בלימוד וסתחיל בזה"ש כשיגיע זמן הבדיקה פוסק כמ"ש לקמן או' כ"ג יעו"ש.

כא) שם. ואם החמץ ללמוד מצע"י וכו' דהיינו שהחמץ בזה"ש כמ"ש הב"י ודלא כמ"א סק"ח שכחז דמייורי צסתחיל באיסור דהיינו חלי שטס קודם סילוס. ח"י או' ח' מקי"ח צח"י או' ז' כס"ס או' ה' חמ"מ או' ג' ר"ז או' ו' סגר"א. כב) שם. מצע"י. משמע דאם החמץ בלילס באיסור לכיע פוסק דבדיקת חמץ הוי דאורייתא כ"ז שלא ביטל

ובעת הצדיקס יכוין שטי"ז יחצירו הקלי' משרשי הנפש שלו. **ואחר** הצדיקס קודם ציטול יאמר לשם יחוד וכו' הריני בא לקיים מ"מ דרבנן לבעל שאור וחמץ כליל י"ד לחי ניסן כדי לעשות כ"ר ליוצרינו ולעשיית רצון ציראנו להקן את שורש מלכות זו במקום עליון. ויהי' מלפניך ה' אלהי' שחסיס חסודס ומקובלת ורואים לפניך מלכות זו ויעלה לפניך כאלו כוונתי בכל סכוונות הרלויות לכוין במלכות זו וחצטל כוחות סטומאס והקלי' וכל אויבין (ס"מ) וכל שנאיך (לילית) מסרה יכרתו ומלכות הזדון הרשעה מסרה חפקר וחשצר וחכלס וחכניעס ב"ב וחמלוך עליו מוסר מסרה אחס ה' לדרך בחסד וברחמים בלדק ובמשפט וחס למח דוד עבדך מסרה חלמית וקרנו חרוס ציטיעך כי ליטועך קיונו כל היום. יהיו לרצון וכו' ואח"כ מצטל ועיין לקמן סי' תל"ד אוי' כ"ח.

ואחר הציטול יאמר יס"ר מלפניך ה' אלהי' שחתי לנו כח ויכולת ועזר וסיוע לפשפש בגגעי חתי הנפש אשר נואלנו בעלמא יס"ר, אלה ה' ספרד נח מעלינו עד הרע שביציה"ר וחזקנו וחלצנו בכח יס"ט. השיצנו חצינו לחורחק וקרצנו מלכנו לעבודתך והחזירנו בחשו' שלימס לפניך וחרפא את רמ"ח אברים וסס"ס גידים של גופנו נפשנו רוחנו וגשמחנו רפואה שלימס כי אל רופא רחמן אלהי' עזרנו אלהי' וישענו על דבר כבוד שמך והעלנו מאיסור חמץ ואפי' מכל שסוד לנו ולכל בני ביתנו ולכל ישראל אחינו שנה זו ובכל שנה ושנה סבא עלינו לחיים טובים ולשלום כיריא. יהיו לרצון וכו'.

(ד) **שם**. על ציעור חמץ. כבר האריכו הראש' וסרין צפ"ק דפסחים צטעס למס בקלח צרכות מצרכין בעל וקאחס מצרכין בלמ"ד וגם הרמב"ם כחצ בזה צסוף הלכות צרכות יעו"ש, צ"י. ח"י אוי' א'.

(ה) **שם**. על ציעור חמץ. אטי"ג דלא מצער מ"מ עכשו מחחיל הציטור שטי"ז שצורק לבער ומצטל החמץ שאינו ידוע לו ממילא מצער גם עכשו וסוי מעין הציטור דמחר. ט"ז סק"א. ר"ז אוי' א'.

(ו) **שם**. על ציעור חמץ. והא דאין מצרכין על ציטול חמץ משום דציטול סוי בלב (ר"ל דיכול לבעל גם בלב כמש"ל רס"י חל"א) ואין מצרכין על דברים שבלב, ועוד דכלל ציעור ישנו לשון ציטול ואין בכלל לשון ציטול ציעור והא דאין מצרכין על צדיקת חמץ שסוד מחחיל צה מיד י"ל שאין בצדיקה חליות המלכות שהרי מי שצדק ולא ציער או ציטל לא עשה כלום. צ"י ט"ז שס. ר"ז אוי' ב'.

(ז) **שם**. על ציעור חמץ. ואם צירך לבער יאל. ד"מ אוי' א' צ"ח פרי"ח עו"ש אוי' א' ח"י אוי' ג' חק יוסף אוי' ב' חמ"מ אוי' א' ער"ס אוי' א' ר"ז אוי' ד' וכן בשאר מלכות שמצרכין עליהם בלשון על כמו על חליות מלכות על חליות מרור אם צירך עליהם בלמ"ד לאכול מלכות לאכול מרור יאל וכן כל מלכות שמצרכין עליהם בלמ"ד לקצוע מלכות לקרוא את סכלל אם צירך בלשון סכלל על קציעת מלכות על קריאת סכלל יאל. ר"ז שס.

(ח) **שם**. על ציעור חמץ. וכחצ הרמב"ם צסוף כלכות צרכות צדין שצורק לעלמו צין שצורק לאחרים מצרכין כף. פרי"ח.

(ט) **וכתב** בעל הציטור איכא מאן דמצרכין שהחיינו על הצדיקה דכא מזמן לזמן קאחי ואיכא מיד דלא מצרכין דכא לא קבע ליה זימנא דמפרש

ביום ויאל צשיורס ודעחו לחזור אפי' מר"ס לריך לבדוק. וכ"כ הראש' ז"ל שאין לצרכין הצדיקס סוד לצורק סרגל. (ומס שסקסס רש"י ט"ז דכא חיסור חמץ קידס לרגל משעת שס ולמעלה ככר חירץ ח"י אוי' ד' נוסס חמיו הגאון ז"ל דכא עכ"פ אינו עובר כל ירחס עד הלילס יעו"ש) וסמכין אומן סרגל, והצ"ד סטור. וכ"כ הרשב"א בחשו' סי' רנ"ג דאין דרכנו לומר זמן. וכן ססכים הצ"ח וכחצ וכן נוסגין סלל לצרכין שהחיינו על הצדיקס. וכ"כ סברכ"י אוי' ג' ובספרו מחצ"ר אוי' א' דכאידנא דנהוג כ"ע סלל לצרכין נראס פשוט דכדי נקטינן ולאפוקי מהפר"ח צוס דכחצ דראוי לנהוג ולהסביג יעו"ש. וכן סמט"י אוי' א' וסכס"ס והסכ"ס אוי' ב' השיגו על דברי הפר"ח ודעחס סלל לצרכין יעו"ש. וכ"כ סחמ"מ אוי' א' על דברי ספר"ח דלא נסגו כן. וכ"פ במקו"ח צחי' אוי' א' דאין לצרכין, וכ"פ סר"ז אוי' ג' מיהו כחצו האחרונים דאס נודמן אללו בגד חדס או פרי חדס יצרכין עליו שהחיינו קודם צרכת ציעור חמץ ולכוין לפטור הצדיקה. כ"כ צן איה פ' לו אוי' ה' ועיין צאוי סאח"ז ודו"ק.

(י) **ואם** צירך זמן על הצדיקה י"ל דמצרכין ארגל זמן דסרגל עיקר וצדיקה טפילה. מש"י אוי' ב' ועיין לקמן סי' חרמ"א.

(יא) **שם** צהגס. יצרכין כל זמן סלל סיים וכו' דכ"ז סלל סיים מקרי עדיין עובר לעשייתן. צ"י צסס סכלצו. ט"ז סק"ב. עו"ש אוי' א'.

(יב) **שם** צהגס. יצרכין כ"ז סלל סיים וכו' ומשמע מכאן דאס ככר סיים כל הצדיקה שוב אין לצרכין. ומחי מקרי סיום הצדיקה יס חלוקי דעות דלדעת סט"י ומ"א (וכ"כ דעת ח"א כלל קי"ע אוי' י"ט) יכול לצרכין צשעה ה' כשצורק את החמץ דאו גמר הצדיקה לדעת הראש' אכן סחימות לשון הרצ וסכלצו משמע קלח דלאחר ססיים הצדיקה צלילס שוב אין לצרכין כלל וכ"פ סב"ח וכן עיקר וסלל לסכניס עלמו צספק צרכס. ח"י אוי' ו' וכן ססכים ח"ר אוי' ג' אלא שחצו ש"ס לצרכין בלא שס ומלכות צשעה ה' וכ"כ ח"י שס מקו"ח צחי' אוי' ב' ר"ז אוי' ה' דס"ח אוי' א' וסחמ"מ אוי' ג' כחצ שיחזור וישחמש חמץ בלחיס חדר שצכר צדק וצהכרס יסס שיחזור לבדוק ואז ילסרך לצרכין לכ"ע יעו"ש. ועיין לעיל סי' קנ"ח אוי' פ"ה.

(יג) **שם** צהגס. יצרכין כ"ז סלל סיים וכו' כחצ ספר"ח אעפ"י ססיים הצדיקס ציון סלל ציטל ציטול הלילה מצי לצרכין קידס שיצטל יעו"ש. אמנס מדברי ספוי סנו' צאוי הקודס משמע כל ססיים הצדיקס אעפ"י סלל ציטל לא מצי לצרכין. וכ"כ סזכ"ל סק"ב על דברי ספר"ח סנו' דכיון דכוי מילי דצרכות שצ וא"ח עדיף ולאחר ססיים הצדיקה שוב אין לצרכין עוד צסס ומלכות אף שיעדין לא ציטל וכ"כ סשו"ג עכ"ד.

(יד) **שם** צהגס. כ"ז סלל סיים הצדיקה. כא אם סיים לא יצרכין אפי' חוץ כדי ציצור. ער"ס ססי' קנ"ח. חקת ספסח אוי' ב' וכן סעלו האחרונים ציו"ד סי' י"ט סט"י א' לגצי שחיטת דלא כפר"ח יעו"ש צחצ"ס אוי' ב' וכרתי אוי' ג' וחצ"ס אוי' א'.

(טו) **שם**. ויזכר סלל יצכר וכו' ואם שח צצכרים שאינס מענין הצדיקה לריך לחזור ולצרכין כמ"ס סי' קס"ז סט"י ו' יעו"ש. עו"ש אוי' א' מ"א סק"ג. ח"י אוי' ז' ח"ר

אוי ה' חמ"מ או' ב' מקו"ח או' ג' ר"ז או' ו' ח"א כלל קו"פ או' י"ט. דה"ה או' ב' וכל שהפסיק אפי' מלפ' אחר או שפסק אמן אחר עלמנו הוי כסה וחזר ומצדד. ח"א או' ג' וכ"כ לעיל סי' קס"ז או' מיד דאפי' בחיבה או' הוי הפסק אמנם בענה אמן כחבנו שס או' ח"א דאיכא פלוגתא בזה וק"ל סביל יעו"ש.

שז ויזכר שלא ידבר וכו' דבר פשוט הוא דלר"ך לחסר מן הדיבור אפי' בדברים שסס מענין הבדיקה דאין חילוק בזה חלל לענין דיעבד דדיעבד ח"א לחזור ולבדוק אם שח בדברים שסס מענין הבדיקה וזה פשוט ומבואר מכמה מקומות ובהש"ס לא דק בלישנים בזה. מאמיר או' ג' וכ"כ הר"ז שס. ומיחו אחר שהתחיל לבדוק נראה מדברי האחרונים דאפי' לכתחלה יכול לדבר בדברים שסס מענין הבדיקה וכ"ה משמעות לשון הש"ע. מאמיר שס. וכ"כ החמ"מ שס. ועיין לקמן או' ח"י.

שז ויזכר שלא ידבר וכו' בס"י קס"ז סעי' ו' יש מחלוקת אם צריך הכולט והפסיקו ח"כ האחרים וה"ה כאן אם בעה"ב מצדד וסמכו אחרים על ברכתו חלוי במחלוקת זו. יעו"ש. ח"א או' ג'. ועיין בדברינו לשם או' י"ח ואוי' כיט שהעלינו להלכה דאם האחרים הפסיקו בדיבור אחר שטעם הכולט וסס עדיין לא טעמו לריכים לחזור ולבדוק חבל אם הכולט שח אחר שטעמו אחרים והוא עדיין לא טעם ח"א לחזור ולבדוק יעו"ש. וה"ה לכאן דאם בעה"ב שח אחר שהתחילו המכוונים לבדוק ח"א לחזור ולבדוק חבל אם המכוונים שחו אחר שהתחיל בעה"ב לבדוק לריכים לחזור ולבדוק.

שי ועוד שלא ידבר וכו' ומיחו לאורך בדיקה כגון אם כבה לו הכר להדליק לו או לפתוח לו שחרר מותר וכן כל כשיג. וכ"כ במהר"ל עו"ש או' א'. ועיין לעיל או' ט"ז.

שי ועוד שלא ידבר וכו' ומשהתחיל לבדוק לא הוי שיחה הפסק מידי דהוי אישיבה סוכה וסמדר בתוך סעודתו ולא הוי שיחה הפסק להצריך לחזור ולבדוק. טור. וכתב ברכה אברהם ח"ד סי' קל"ט כהא פליגתא ואמרינא הלכה ואין מורין כן דלר"ך לחזור ולבדוק כיון דלא נחקיימה בברכה עד שישלים כל הבדיקה. והביאו שכתב"ג בהש"ס או' ג' וכתב וכ"כ המרדכי בפ"ק דפסחים בשם חשו' הגאונים. אמנם הפרי"ח כתב דהר"ף וסר"ה וסר"ן וסר"ג וסר"א כולסו ס"ל כיון שהתחיל במל' אפי' שהפסיק אח"כ ח"א לחזור ולבדוק וכתב וכן עיקר יעו"ש. וכ"כ ח"י או' ח' וכתב וכ"ה הסכמת אחרונים ובספק ברכה להקל שומעין יעו"ש' וכ"כ סר"ה או' ג' בשם כמה פו' דכל שהתחיל לבדוק לא הוי שיחה הפסק יעו"ש. וכ"כ מ"אסק"ד. חקו"פ או' ז' מקו"ח בחי' או' ד' ר"ז או' ז' ח"א כלל קי"ט או' י"ט. דה"ה או' ב' חקת הפסח הכד"מ.

שי בדברים אחרים. אפי' בדי'ה. ר"ז שס.

שא עד שיגמור כל הבדיקה. ל"ד חלל עד שיגמור גם בביטול. וכ"כ סר' מנוח צפיג ואחר שהבדיקה והביטול תרוויסו צורך הביטול כיכסו צריך לזכר שלא לשוח עד שישלים הבדיקה והביטול כדי שלא יסוח דעתו מיסו אם שח ח"א לחזור ולבדוק יעו"ש. חקת הפסח סוף או' ד' וכ"כ מש"ז או' ג' ברכ"י או' ד' בשם שס"ל.

(ג)

סעי' ב' בברכה אחת יכול לבדוק כמה בחיס. ולא הוי הפסק הסליכה מבית לבית כיון דאף אם שח ח"א לבדוק שנית וע"כ הסליכה לא הוי הפסק. ביה הלל ל"ד סי' רפ"ט או' א' ח"י או' ט' ר"ז או' ז' ומשמע דאפי' אם היו הבחים רחוקים זה מזה לא הוי הסליכה הפסק. ומיחו הפרי"ח כתב דאם היו הבחים רחוקים הוי הסליכה הפסק ולר"ך לחזור ולבדוק וסב"א דאיהו מדין הטלית לעיל סי' ח' סעי' י"ג יעו"ש. וכ"כ ח"א כלל קי"ע או' כ"א. אמנם המאמ"ד או' ד' כתב דמסתמיות דברי הרא"ש והעיר נראה דאין חילוק בין אם הבחים רחוקים זה מזה או לא דלעולם ח"א לבדוק שנית וכן המנהג פשוט לבדוק הבחים וסמכויות בברכה א' אפי' שהחנות רחוקה מן הבית וכתב על דברי פרי"ח ה"ז דשאני הכא דחיצות רביע עליה לבדוק כל המקומות ולא גמר מלכותו עד שיבדוק כולם יעו"ש. וכ"כ חק יוסף או' ח' יעו"ש. ובלא"ה גם צדין הטלית כחבנו שס דיש פלוגתא וא"כ איך יוכל לחזור ולבדוק חלל יש לכיון צפי' בשעת ברכה גם על מקומות הרחוקות.

שב יעמיד מבני ביתו וכו' וה"ה אחר שאינו מבני ביתו כדאיתא בש"ס דיש מקומות ששוכרין מי שיבדוק וע"כ גם הוא יבדוק דמליה בו יוחר מבטלותו כדא"י רפ"ב דקידושין. מ"א סק"ה. ח"י או' יו"ד. מקו"ח או' ה'.

שב יעמיד מבני ביתו וכו' ולכתחלה עוב לשלוח אנשים וגדולים ודעבד ואלא אף צענים וקטנים כי ככל נאמנים על בדיקת חמץ אפי' עבדים. מהר"ל. ח"י שס. מק"ח או' ו' ר"ז או' יו"ד. ובחשו' הרד"ז סי' רפ"ט כתב דשפחות שלנו שמחגירות יש להחמיר ואין לסמוך עליהם על הבדיקה יעו"ש. והביאו כהנ"ג סי' חל"ז בהגה"ט. פרי"ח שס בסוף הס"י ח"י בס"י זה או' יו"ד. מק"ח או' ו' ועיין עוד מזה לקמן ספי' חל"ז.

שב יעמיד מבני ביתו וכו' כדי שיעטו אחריו אמן. ב"ח. ור"ל כדי שיוכין להוליאם בברכתו וסס ג"כ יתכוונו ללכת בברכתו ויעטו אחריו אמן וכמ"ס לעיל ספי' ר"ג יעו"ש. וכ"כ סר"ז בס"י זה או' ח'. ומיחו דעבד אף אם לא עטו אמן יאלו ורק שכוונו ללכת כמ"ס שס סעי' ב'.

שכ בשעה שכוא מצדד. ואם בעה"ב אינו צודק כלל אינו יכול לבדוק להס. וכ"כ רש"ל בחולין סי' ד' יעו"ש. ער"כ או' ד'. מיחו בספרו חקת הפסח סוף או' ו' כתב דגם בעה"ב יכול לבדוק וסעליח יבדוק דשלוחו של אדם כמוחו יעו"ש. ועיין פרי"ח סעי' א' מה שמאמר בזה והנה"ש או' ה' השיב עליו ודעתו שאין לבדוק בעה"ב יעו"ש. וע"כ נראה דאם ירלס לבדוק בעה"ב יש לבדוק מעט בכתחלה אחר בברכה ואח"כ יתן להשלוח לבדוק כדי ללכת מפלוגתא.

שכ על סמך ברכה וכו' דעשרה שיעשין מל'ס או' ברכה או' לכולם כמ"ס סי' ח' סעי' ה' ומשמע דאם בעה"ב אינו צודק רק מל'ס לאחר לבדוק אותו אחר מצדד. מ"א סק"ו. אי"ר או' ז' חק יוסף. חקת הפסח שס. מאמיר או' ו' נס"ס או' ה' חמ"מ או' ה' מק"ח בחי' או' ד' ר"ז או' ח' ח"א כלל קי"ט או' ח' דה"ה או' ג'.

שכ על סמך ברכה וכו' ואם אינם עומדים חלל ברכתו משמע דאינו יכול לשלוח אותם לבדוק

וכ"ה

תלג דיני בדיקת החמץ. ובו י"א סעיפים:

באר הגולה
א זכיותא פסחים
ז' וח' ב שם
זכיותא גמירא
דרכא שם צנל.
ד שם בגמרא.

א * הבדיקה צריך שתהי' לאור הנר ולא לאור הלבנה * ואם עבר ולא בדק ליל י"ד כשבדוק ביום י"ד לא יבדוק לאור החמה אלא לאור הנר * ואבסדרה שאורה רב אם בדקה לאור החמה דיו ד' וה"ה כנגד

כף החיים

הספמת האחרונים. אכן אם בדק ליל י"ג ונזכר כיטב שלא להכניס עוד חמץ א"ל לבדוק עוד אך הלבוש סעי' י"א והכ"ח כתבו דאף אם בדק ליל י"ג לר"ך לחזור ולבדוק. ואינו מוכרח. ואם רוצה להחמיר על עצמו עכ"פ לא יצרך לכוון עצמו לחשש ספק ברכה אך יחזור וישתמש בתוכה חמץ ואז יוכל לחזור לבדק ולבדוק. ח"י או א"י. חמ"מ או א"י. מק"ח צחי' או א"י ויתבאר עוד מזה לקמן סעי' י"א יעו"ש.
(ג) שם, ואם עבר וכו' אבל לכתחלה אסור לבדוק ביום אפי' צבית אפל לאור הנר. צ"י. מ"א סק"א. פרי"ח.

(ד) שם. וכשבדק ביום י"ד וכו' ויבדוק מלפרא דזרזין מקדימין למזכר. ח"י או א"י ג' א"ר או ב' מק"ח צחי' או א"י ב' ולא יאכל עד שיבדוק. א"ר שם. ועיין לעיל סי' תל"א סעי' ב' ובדבריו לשם א"י י"ב.

(ה) שם. אלא לאור הנר. משום חורין וסדקין. לבוש. (ו) שם. ואבסדרה וכו' היינו הצנויה ע"ג עמודים ואין לה כותל. מ"א סק"ב. והיינו אבסדרה רומייתא שצ"ס אצל סתם אבסדרה הוא שיש לה ג' דפנות כנוצאר צ"ס דצ"צ דף י"א ע"ב וצחו' שם ד"ה הכא וצפי' הקומץ דף ל"ג וציו"ד סי' רפ"ו וא"כ הכא דנקט סתם אבסדרה מיירי ג"כ כה"ג ויש לה ג"כ אורה הרבה כיון שדופן ד' פתוחה לגמרי וכ"כ להדיא ריא"ז צשכ"ג הפי' של אבסדרה. ח"י או א"י ב' א"ר או א"י וכן הסכים הצרכי' או א"י והשיב על חק יוסף מה שהשיג על ח"י וכתב שכ"ה מפורש צהדיא צריא"ז וצתשצ"ץ וצא"ח דאבסדרה צת ג' דפנות נצדקת לאורה יעו"ש. וכ"פ הר"ז או ב'.

(ז) שם. אם בדקה לאור החמה דיו. זהו לשון הרמב"ם פ"ב דין ד' ומשמע דוקא דיעבד אבל לכתחלה לר"ך לבדקה צלילה לאור הנר וכ"כ צכ"מ שם. ועיין צ"ח שכתב דיש בזה ג' סברות לדעת רש"י והר"ף אף ביום י"ג יכול לבדוק באבסדרה לאור החמה אפי' לכתחלה ולדעת הרמב"ם אפי' ביום י"ד לכתחלה לא יבדוק אלא לאור הנר וכן מצואר צסמ"ג וסמ"ק ולדעת רי"ו וכנראה שהוא דעת הרא"ש דוקא צ"יג לא יבדוק אצל צ"יג יכול לבדוק אפי' לכתחלה לאור החמה ומשמע דצ"יג אפי' בדקה לאור החמה לר"ך לחזור ולבדוק צלילה לדעת הרא"ש ורי"ו ומסיק דנקטינן לחומרא דדוקא צ"יג אם בדקה דיעבד לאור החמה דיו יעו"ש, אמנם המ"א סק"ג כתב לפרש דצרי' הש"ע לכתחלה לר"ך לבדוק צליל י"ד לאור הנר אצל אם לא בדק צליל י"ד לכתחלה יכול לבדוק האבסדרה לאור החמה וכתב ודלא כהצ"ח יעו"ש. וכ"מ מדברי הלבוש דביום י"ד לכתחלה יכול לבדקה לאור החמה. וכ"כ שכה"ג צהגצ"י או ב' פרי"ח. ח"י או א"י ג' מאמ"ר או א"י ג' מק"ח צחי' או א"י צ"י. מייכו הצרכי' או ב' וחקת הפסח או ב' וכס"א או א"י פירשו דצרי' הש"ע

וכ"ה ה"ג יצרך השלוח י"ל כיון דצריך צעס"ב וסוף רק חדרא מלוס אין לצרך שני פעמים. ח"י או א"י. א"ר שם. מק"ח שם. דס"ח שם. מייכו דיעבד יכולין לבדוק אעפ"י שלא שמעו סברתה מצעס"ב. ר"ז שם. וכ"כ ח"א שם דאם צאמלע שבדיקה נחלש צעס"ב ומלוס לאחר לבדוק אעפ"י שלא היס שם צשעת סברתה א"ל לצרך כיון שהכל מלוס א"י.

(כט) שם סבה. ונוסגין להניח פתיחי חמץ וכו' ודוקא נוקשה שלא יפרר. ובמקום משומר צפני חינוקים ועכברים. דרשות מהרי"ל. מט"מ סי' חקניה. מ"א סוף סעי' ח"י או א"י ר"ז או א"י.

(ל) שם צהגס. ונוסגין להניח וכו' ונכון סדבר להניח פתיחין אלו קטנים פתיחין מכונים כד"י שלא יצטרך בדיקה אחרת אם יאבד אחד מהם. זר"א ססי' מ"ח. וצ"ח מחצ"ר צסי' זס או ב' וצסי' חל"ט או ב' שצ"ח או ז'.

(לא) שם צהגה. ומייכו אם לא נתן לא עיכב וכו' והראב"ד צסי' תמים דעיס סי' ד"ט כתב דמנסג זס מעשה נשים סוף. וכ"כ הר"ז סק"ד דלכתחלה ראוי לנסג שלא להניח דחיישינן שמא יניחנו צמקים שלא ימאלנו שבדוק יעו"ש. ומייכו מהרי"ו סי' קל"ג כתב סעס שמיניחין כד"י שלא ישכח לצטל למחר משא"כ כשים לו חמץ נזכר צומן צביעור לצטל עכ"ל וליכ טעם המנסג שאם יבדוק ולא ימצא זמן מס יתרשל שוב ויחייאם מן שבדיקה ולא יבדוק עוד כיטב לכן מיניחין לו פתיחין שעי"ז שימצא חמץ יחן לבו לבדוק כיטב אולי ימצא עוד ואין לצטל מנהג ישראל. ח"י או א"י. ד. וכ"כ הר"ז או א"י דכבר נחפשו המנסג להניחין ומנסגין של ישראל חורה הוא עכ"ל. וצחשו עזק סלכס סי' קכ"ח כתב דלדין חובה היא להניח פתיחין משום חשש ברכה לצטלה דנוסגין כמ"ש רמ"א לקמן סי' תל"ג דלר"ך לכבד חדריו קודם בדיקה ושוב אין שבדיקה חיוצית יעו"ש. פ"ח. וכ"כ צפע"ח שער כ"א סוף פ"ה צסס סארי' ז"ל דלר"ך להניח קודם צביעור וי"ד פתיחי חמץ לצערס ולכן שורפין ומצטלין איתם מן סעולס נגד יו"ד כחרין דמסאצוחא עכ"ל. וכ"כ סל"ס דף קמ"ט ע"א יעו"ש.

(לב) שם צהגה. לא עיכב וכו' וכ"כ פרי"ח. צרכ"י או ב' * וכ"כ האחרונים. ובדרשות מהרי"ל כתב דאם לא מצא שום חמץ צבדיקה ישרוף הכלי לכל הפחות כד"י לזכור צביעור. וצ"ח ד"מ או ב' ולקמן ססי' חמ"ה צהגס. מט"מ סי' חקניה. ע"ש או ב'. וסיינו אם הוא כלי עץ וגם צעניין שאין צו משום כל השחית וע"כ סיוחר נכון להניח פתיחין אם אפשר כנו' צא"ו הקודם. ועיין עוד לקמן ססי' חמ"ה.

(א) סעי' א"י. שבדיקה לר"ך שתהיה לאור הנר וכו' דאסמכוה אקרא כמ"ש לעיל סי' תל"א או ו'.

(ב) שם. לר"ך שתהיה לאור הנר וכו' וצליל י"ד ואף אם בדק יום י"ג לאור הנר לר"ך לחזור ולבדוק ליל י"ד כתקנת חז"ל שאור הנר יפה לבדיקה וצני' אדם מלויין צצתיכס כמצואר לעיל (סי' תל"א או ד') וכ"ה

כנגד ארובה שבחדר; ב"ה אין בודקין לאור האבוקה אלא לאור הנר ו' ולא בנר של חלב ולא של שומן ולא של שמן אלא בנר של שעווה כגס וכוא' ויחיד' אבל צ' נרות ביחד אפי' קלועים דינס' כמבוקס'

באר הגולה
הזרייתא שם. וטור
זשם חזיו הרא"ש
למנהג אשכנז

מהרי"ל

כף החיים

ולא בנר של שמן שירא שמה יטיף על הצגדים וגם אינו יכול להכניסו לחורין ולסדקין. טור. לבוש. ובכל הני הויא צדיקתו צדיקה צדיעצד. צ"ח. וכ"כ הפר"ח. ח"י שם. א"ר שם. חק יוסף א"ר ו' וכתב וסימניך חש"ש בעלמא. מק"ח שם. ר"ז א"ר ח' צרפ"י א"ר ז' וכתב דכן יש לפרש כוונת מ"א ומ"ש דשל שמן דינו כאצוקה ר"ל הא דאין צודקין צו לכתחלה משום דלחד טעמא דמי לאצוקה שמתוירא וכו' יעו"ש. וכ"כ ח"א שם שכ"ה דעת המ"א. וכ"כ נתיב חיים צדצרי מ"א.

(יג) **וכתב** שם צח"י דבשעת הדחק שאין לו נר של שעור
לכתחלה יבדוק צה"י דשעת הדחק כדיעבד
דמי, וכ"כ ח"ר שם. מק"ח שם. חמ"מ ח"י צ" ר"ז שם.
ח"א שם. ונר של שמן עדיף מחלב ושומן ודוקא כמו
שעשין בקלח מקומות שחוקקין ראש מקל של עץ וגותנין
שמן לחובו ומטלטלין אותו צורך הבית דאפשר להכניסו
לחורין וסדקין, ח"ר שם.

(יד) ואם אפשר לו צנר של שומן לא יצדוק בשל חלב דכשהוא צודק בשל שומן אינו מחירה רק שלא יטויף על כלי חלב אבל לא על כלי בשר משא"כ בשל חלב. ואם אין לו של שומן ויש לו של חלב יצדוק בו ולא יצדוק בשל שמן שאינו יכול להכניסו יפה לחורין ולסדקין כמו של חלב. ר"ז שם.

זו וזאין לבדוק בעץ שקורין בליא קיין דכיון שריחו רע וגם נילולות ניתזין ממנו על הכלים חיישינן שעי"ז לא יבדוק היטב. ח"י א"י ו'. א"ר א"י ד' מק"ח בחי' א"י ד'. ובתב' הר"ז א"י י"א דאין לבדוק צו לכתחלה אם יש לו נר של שעה משמע הא דדיעבד א"י בשעת הדחק שאין לו נר של שעה שרי לבדוק צו. מיהו החק יוסף א"י ז' כתב הטעם משום דהוי כאבוקה וכ"כ החמ"מ א"י צ' ולפי"ז אף דיעבד לא מהני.

(יז) **שם.** אלא זכר של שטירה. פתילת זכר גפן על עץ דק זלולה זשמן זינו זכר שטירה. הרשז"ץ זמזמר זמז. זכר"י ז'.

שם הגב. והוא יחידי. אבל לא צשתי נרות דבוי כמו אצוקה. מהר"י סי' קל"ג צשם האגודה. ויראה פי' דבריו שלא יחבר שתי נרות כאחד אבל צשתי נרות נפרדות כגון שזה נוטל אחת וזה נוטל אחת אין צדך כלום, כנה"ג צהגה"ט. א"ר או' סי'.

(ח) **שם** זכרה. אבל שתי נרות ביחד וכו' וה"ל נר
 שיש לו שתי פתילות מקרי אצוקה כמ"ס לעיל

סי' רל"ח סעי' ז' בהגב. ועיין בדבריו לשם חו' טו"ז, (יט) **שם** בהגב. אפי' קלועים וכו' ר"ל דאם דצקן ביחד ולא קלען פשיטא דהוי כאצוקא חלא אפי' אם

קלען דסד"א לכוין כנר א' קמ"ל. מ"א סק"ו.
ד) שם צהבה. אפי' קלעים וכו' או שדיבק וחיבר זו
לזו עד שנעשו נר א' דמ"מ כיון שיש כאן צ'
פסילים

דגם ציוס י"ד לפתחלה נריך לבדקה לאור הנר יעו"ש.
אכן הר"ז אוי צי פסק כדיעה ראשונה דאף לבתחלה יכול
לבדקה בלא נר. וגי' בן א"ח פ' לו אוי גי' וכ"י דעת
האחרונים. וכתב שם הר"ז אף ציוס המעונן יכול לבדוק
האכסדרה בלא אור הנר.

(ח) **שם**. אם בדקה לאור החמה דיו. ודוקא אכסדרה
אבל בית אחר שאינו אכסדרה. אע"ג שיש בו
אור הרבה לר"ך לזידקו לאור הכר. בגדי ישע על המרדכי
פ"ק דפסחים א"י כ"ח בשם רי"ז יעו"ש. ועיין צ"י. אבל
הצ"ח כתב דה"ה כ"מ שאורו גדול דיו אכסדרה יעו"ש
וכ"פ הר"ז א"י ל"ז דשאר בתים וחדרים שיש בהם חלונות
הרבה ואורה גדולה דיוס אכסדרה עכ"ל.

ומי שאין לו אלא האכסדרה לבער שא"ל לאור הנר אפי"ה מצרך על ציבור חמץ וכן אם הוא במקום שאין שם נר ולריך לבער ציתו ציוס יצרך. הלקי"ט ח"צ סי' קל"ד. והיינו אם יש צצית אורה גדולה כאור האכסדרה שיוכל לראות בחורין ובסדקין כנ"ל דאל"כ הרי לא קיים המצוה כתקנה ואיך יוכל לצרך. ועיין לקמן או"י פ"ב.

(ט) **שם.** ור"ה כנגד ארובה שצחדר. היינו חלון שצגד
וכ"ה במשנה רפ"י דאכלות ורפ"ה דצינא ולכן
כתב רי"ז דאסור לצדוק נגד החלון דחלון היינו צכותל
אצל דעת הטור דאף נגד החלון שצכותל שרי וכ"מ
בהרמב"ם. מ"א סק"ד. וכ"כ הלבוש דאף כנגד החלון א"ל
נר. וכן הסכים ח"י א"י ד' מק"ח בחי' א"י ג' חמ"מ
א"י א' רי"ז א"י ד' ואם החלון יש בו מחילה של זכויות
לכ"ע אסור. לצדוק כנגדו, מ"א שם. ח"י שם, א"ר א"י
ג' מק"ח שם. רי"ז שם. וע"כ לריך לפתוח החלון כשצדוק
כנגדו בלא נר.

י' שם. וי"ה כנגד ארובה וכו' אבל מלדין לריך נר.
טור. לבוש. חמ"מ שס. ר"ז או' ג' וכל שאינו
כנגד חור החלון ממש הוא בכלל לדין ולריך נר וי"ה
מבואר בפירש"י. ב"ח. זכ"ל. וי"מ בר"ז או' ד'.

יא) סעי' ב. אין צודקין לאור האצוקה וכו' מפני שאינו יכול להכניסו לחורין ולסדקין וגם ירא שמה

ישרוף צו הצית ויהא לבו טרוד ולא יצדוק יפה. טור.
 לבוש. ועיין פסחים ח' ע"א שיש עוד טעמים אחרים.
 ובתצ הצ"ח דלהנך טעמי מהני בדיעצד אס בדק לאור
 האצוקה. וכ"כ ה"י סק"ג דצדיעצד מהני אצל: המ"א
 סק"ה כתב דאפי' דיעצד לא מהני ולריך לחזור ולצדוק.
 וכ"כ הפרי"ח. ח"י א"י ה' א"ר א"י ד' חק יוסף א"י ה'
 מק"ח צחי' א"י ד' צרכ"י א"י ו' וכתב ודלא כה"י, ר"ז
 א"י ט' ח"א כלל קי"ט א"י ח' ולענין צרכה כתב שם
 ה"י דאין לחזור ולצדך משום דיש לחוש לדעת הסוברים
 דצדיעצד מהני.

(יב) **שם**. ולא צנר של חלב וכי' שמא יטיוף על הכלים
ולא צנר של שומן שמא יטיוף על כלי החלב

(מכרי"ל בשם אגודה): ג' בודק כל המקומות שיש לחוש שמא הכניסו בהם חמץ ולכן כל חדרי הבית והעליות צריכים בדיקה שפעמים ואדם נכנס בהם ופתח בידו אבל אוצרות יין שאין מסתפק בהם

באר הגולה
ז. משנה ריש פס'
ח. זכרי"ל וגמ' פס' ח'
מהם

בף החיים

נחבאר זה ואפשר דהיינו טעמא דכיון שנהגו עכשיו להדליק בשמן הו"ל אולרות שמן כבית הנרות דלר"ך דדיקה עכ"ל והביאו ז"י וכתב וכו' פרי"ו. וכ"כ הפר"ח דמקום שנהגין שלוקחין ממנו להדליק לר"ך דדיקה. א"א א"י ר"ז א"י ט"ז מיהו דהגהות סמ"ק כתב דאפי' להדלקה יש קצת לסיפוקו וא"ל דדיקה יעו"ש והביאו המאמיר א"י ד' אמנם הצי"ח כתב דלענין הלכה יש להחמיר דאפי' במקום שאין נוהגין להדליק בשמן אפי"ה יש להחמיר ולבדוק אם מסתפק ממנו יעו"ש.

שם (בח) אצל אולרות יין וכו' ומקום שמלניעים שם דגים גדולים א"ל דדיקה שאין דרך לכוון בהם בחור הסעודה מפני שידוע כמה לריכים לסעודה ומציאין הכל קודם סעודה. טור. וכ"כ הרמב"ם פ"ב דין ו' דבית דגים גדולים א"ל דדיקה אלא א"כ הכנים להם חמץ. מיהו הר"ר מנוח כתב איכא דאמרי דגדולים שהם חסודים אין אדם לוקח בתחלת סעודתו כל לרכו ופעם חוזר ולוקח חתיכה אחרת. לכך לריכים דדיקה אצל צקטנים שאין חסודים לוקח הרבה ביחד קודם וא"ל דדיקה יעו"ש אמנם רוב הפו' רש"י וסמ"ג ור"ן והרשב"א ס"ל דבית דגים גדולים א"ל דדיקה וכ"כ דעת ר"י וברוקח סי' רס"ז יעו"ש. והצ"ד חקת הפסח א"י ג' יעו"ש. ונראה דבזה הולכין אחר הענין לפי מה שהוא.

שם (בט) שאין מסתפקין בהם. ואולרות שמסתפק בהם ויש לו קצת שנוטל בפעם א' מה שלר"ך לסעודה א"ל דדיקה שאין רגילין ליכנס בו צפת. מ"א סק"ז ח"י א"י ז' מק"ח א"י ה' חמ"מ א"י ד' ר"ז א"י ט"ז.

שם (ג) א"ל דדיקה. אלא א"כ ידוע לו שהכנים לשם חמץ פעם אחת. ר"ז א"י י"ד. וכל מקום שרגלי התינוק מלוי שם לר"ך דדיקה שאין קצת לאכילתו מנהיג פת"ע א"י י"ד.

יורה (דא) קודם הפסח שלא ישליך התבואה בחצר לתרנגולים במקום שהוא לה שמא יחמץ וישאר שם בחור הפסח וכ"ש שיזהר מזה בחור הפסח. מהרי"ו סי' קל"ג. והביאו כנה"ג בהגז"י וכתב שאינו רואה טעם לדברים אלו דאי באמלעה של חצר העוררים יאכלהו ואולי דינו של מהרי"ו הוא בחורי החצר ואינו נראה. עכ"ד. ולי נראה דח"ש"ן שמא יתכסה מהם צעפר ואינו נראה וישאר עד הפסח וכל סוף סק"י בשם מהרי"ל שלא ישליך חטים לתרנגולים במקום לח ל' יום קודם הפסח וכ"כ מק"ח בחי' א"י ה' ועיין לקמן סי' תס"ה סעי' א' בהגה ובדבריו לשם צמ"ד.

ובה"ר צמ"ח תס"ה א"י ז' כתב

דטעמא דאוסר משום דהוי כודאי חמץ דלר"ך לצער עכ"ל **כתב** צמחוריס ע"ש באגודה שכל ל' יום קודם הפסח לר"ך לדקדק ולעיין בכל דבר שעושה בחור ביתו שלא ישאר בו חמץ ולראות בחדרי הבית ובכלים שיכיו נקיים שלא ידבק בהם חמץ באופן שלא יוכל להסירו אפי"ה צמקל. צ"ח ססי' תל"ז מ"א שם.

אורח

פתילות חולקות הרי זה אצוקה. ר"ז א"י יו"ד. ומשמע הא אם אין נראות חולקות כגון שהציא צ' פתילות מחוברין יחד ואח"כ הטבילן בחלב או בשעור ונעשו גוף אחד י"ל דזה לא הוי כאצוקה אלא כפתילה עבה. וכ"מ בא"א א"י ו'.

שם (בא) בהגה. דינם כאצוקה. וכל שאירו גדול ושלכצחו גדולה קרי אצוקה בין משעור בין מעלים. ריטב"א. פת"ע א"י ח'.

סעי' (בב) ג'. שיש לחוש שמא הכניסו וכו' ר"ל לא מייצעים שנקום שמשמשים בו חמץ שלר"ך דדיקה אלא אפי' במקום שיש לחוש שהכניסו בו חמץ לר"ך דדיקה.

שם (בג) שיש לחוש שמא הכניסו וכו' כגון אולרות יין שמסתפקין מהן ובמקום שמלניעים שם דגים קטנים והמלח והעלים והנרות והתמרים שפעמים שהם כלים בחור הסעודה והשמש הולך להציא מהם ופתח בידו. טור. וכן בחדרי המשכונות דלפעמים קם בחור הסעודה להציא משכון ופתח בידו ושוכח שם. וכן חדרי לבושים ושל גבינות ומרחפות ואפי' בית העלים וגחלים אם אין שם תרנגולים או שאר עופות האוכלים החמץ. דרשות מהרי"ל. עו"ש א"י ג' ח"י א"י ז' א"ר א"י ז' ר"ז א"י י"ג וא"י ט"ז. ועיין לקמן א"י כ"ח.

וכתב (בד) הכלבו ולר"ך ללמד לבני הבית לכבד תחת המטות והחיצות כי פעמים שהחמץ נגרר שם צפי התרנגולים (דחיישין שנשאר שם חתיכה גדולה שא"א לתרנגולים לאכלו מ"א סק"ט) או צסיבה אחרת ונשאר שם עכ"ל והביאו ז"י ססי' זה. ונראה דוקא בחדר שאין רגילין לאכול והוי ספק חמץ ולכך תלין לקולא דסגי בכיבוד אצל לא כודאי חמץ ומה"ט ג"כ לר"ך לבדוק תחת המטה והספסלים בחדר שרגילים לאכול שם ולא סגי צמה שמכבדין לשם. וכ"כ מהרי"ו סי' קל"ג. צ"ח. ודוקא בדליכא שם תרנגולים שיאכלו החמץ. א"ר א"י ו' ור"ל דאי איכא שם תרנגולים שיאכלו החמץ. אז הוי ספק וסגי בכיבוד. ועיין לקמן א"י מ"ט.

שם (כה) ולכן כל חדרי הבית וכו' ואפי' אותן שצרי לו שלא אכל בהן חמץ מעולם הרי הם לריכין דדיקה כדינה צלילה לאור הנר. ר"ז א"י י"ג. ועיין לקמן א"י ל"ה.

שם (כו) אצל אולרות יין וכו' ואולרות שבר במקום שרגילים בו חשיצי כאולרות יין להלכין דדיקה צמסתפק מהן. טור. ח"י א"י ז'.

שם (כז) אצל אולרות יין וכו' ואולרות שמן אפי' אם מסתפק מהם א"ל דדיקה שאין דרך לכוון בהם בחור הסעודה מפני שידוע כמה לריכין לסעודה ומציאין הכל קודם סעודה. טור. וכ"כ הר"ן פ"ק דפסחים דבאולרות שמן מוכח בגמ' דאפי' צמסתפק ממנו א"ל דדיקה לפי שיש קצת לסיפוקו אלא שכתב בדבריו הרי"ף לא

מהם וכן מתבן וכיוצא בו א"צ בדיקה: ד"ט חורי הבית וזיון הבולטים מהכתלים שאינם גבוהים הרבה ולא נמוכים הרבה צריכים בדיקה אבל הגבוהים י שאין יד האדם מגעת שם והנמוכים פחות מג' מסחים א"צ בדיקה; ה"ו גג היציע והמגדל שגניהם משופעים ומפני כך אין גניהם ראויין לשום תשמיש א"צ בדיקה אפילו הם בתוך הבית: ו"ז רפת של בקר א"צ בדיקה שאם היה שם חמץ הבהמות

כף החיים

- (ג) **אותם** שיש להם סוסים יזכרו כשנותנים להם באור"ן כל אי שלא ישאר כלום בתוך האצוס. מהרי"ו סי' קל"ג. כנה"ג בהג"י: פרי"ת.
- (ד) **סעי'** ד'. לריכין בדיקה. לפי שדרך להשתמש בהם ויש לחוש שנשאר מונח שם פרורי חמץ. אבל חורין קטנים מאד וכן סדקין קטנים שזכותלן שאינן ראויין לשום תשמיש א"צ בדיקה. ר"ז אי' י"ז.
- (ה) **שם**. והנמוכים פחות מג"ט וכו' ואם תינקות מלווים לריכין בדיקה. מ"א סק"ח. וכן אם תרנגולים מלווים שם לריך בדיקה ואפי' פחות מג"ט. עט"ז. ועי' לעיל אי' כ"ד. וכן אי ידעוין שנשתמש בהם חמץ אפי' פ"א לריכין בדיקה. ח"י אי' ט' ר"ז שם. ולדידן כל סתם חדרים ועליות לריכין בדיקה דמשתמשין בכלם ולפעמים עומד בסעודה ופתו בידו והולך שם. דרשות מהרי"ל. אי"ר אי' ז' חמ"מ אי' ה'.
- (ו) **שם**. א"צ בדיקה. והנ"מ מסתמא אבל אם הדבר ידוע שנשתמש בהם חמץ אפי' גבוה כמה קומות לריך בדיקה. פרי"ת. וכ"ה בדרשות מהרי"ל.
- (ז) **שם**. א"צ בדיקה. הגאון מהר"ר יהושע שפירא פלפל בדברי האחרונים והעלה לדינא דהכל תלוי לפי המקום והזמן דבכל חורין שדרך להכניס שם חמץ לריך בדיקה אפי' גבוהין הרבה ובחורין שאין דרך להכניס אפי' גבוה יו"ד א"צ בדיקה עיי"ש בשו"ת שבסוף שיטתו הנקרא ח"י מהרי"ש סי' יו"ד. מחז"ר אי' ב' זכ"ל.
- (ח) **וב"ז** בחורין שזכותלם אבל החורים וסדקין שבקרקות הבית לריכין בדיקה אעפ"י שאין תינקות מלווין שם שיש לחוש שמא נפל ונתגלגל לשם מעט חמץ. ר"ז אי' ח"י.
- (ט) **ואם** קרקעית הבית היא מרופפת בנסרים ויש ביניהם חורין קטנים עמוקים ואין יכול להכניס את ידו לתוך החור לבדוק א"צ לקעקע את הנסרים לבדוק תחתיהם ואפי' אם ראה שנפל חמץ לחור זה הקטן ואם לא יוליאנו משם יהיה מונח שם כל ימי הפסח אעפ"י כן אין מטריחין אותו להוליאנו משם אלא מצטלו ודיו שברי עיקר תקנת בדיקה החמץ אחר שביערו אינה אלא משום גזירה שמא יבא לאוכלה בפסח וזה החמץ שהוא מונח במקום שאינו יכול להכניס ידו לתוכו צודאי לא יאכלנה בפסח. ר"ז אי' י"ט.
- (י) **וכן** הדין בחור שהוא רחב ויכול להכניס ידיו לתוכו אלא שהוא עמוק מאד ואין יד האדם מגעת לבדוק בכלו צין שהחור הוא זכותלי הבית צין שהוא בקרקעיתו הרי הוא צודק בחורו עד מקום שידו מגעת והשאר די לו בציטול אפי' יש שם ודאי חמץ. ר"ז אי' ד' ועיין ססי' תל"ח.
- (יא) **שם**. א"צ בדיקה. וע"ג התנורים שרגילין להשתמש שם לריך בדיקה ופשוט דגם בכל החורים שסביבותיהן לריך בדיקה. מ"צ אי' י'.
- (יב) **סעי'** ה'. גג היציע. אעפ"י שהוא נמוך הואיל ומשופע א"צ לבדוק. רש"י פסחים ח' ע"א.
- (יג) **שם**. והמגדל. פי' כגון אלמנ"ד או שאפ"ע בל"א ומלניעין בחורו כלים ואוכלים. ר"ז אי' כ"ג.
- (יד) **שם**. שגניהם משופעים וכו' ונראה דגג בתיהם אף שהיה שוב א"צ בדיקה דומיא דחלר. פרישה אי' ד' ועיין לקמן אי' י"א.
- (טו) **שם**. שגניהם משופעים וכו' אבל גג השוכה שתחת גג המשופע אם דרך להשתמש בו לריך בדיקה אלא אי"כ הוא מיוחד לתשמיש שאין דרך להשתמש בו באמנע הסעודה כגון שעשאו אולר ליון או שבר ואינו מסתפק ממנו כלל לא לשחות ולא למכור וכל כיוצא בזה. ר"ז שם.
- (טז) **שם**. א"צ בדיקה וכו' אבל תוך המגדל וכן תוך התיבות לריכין בדיקה שהוא משתמש בהם חמץ לפעמים. ר"ז שם. וכ"כ רש"י שם דתוך המגדל לריך בדיקה ומצואו צ"י.
- (יז) **שם**. א"צ בדיקה וכו' ודוקא שא"א כלל להשתמש בו אבל אם לפעמים משתמשין בו ואף שאין משתמשין בו בשופי מ"מ לריכין בדיקה אם הם בתוך הבית והכל לפי הענין. חמ"מ אי' ו'.
- (יח) **סעי'** ו'. רפת של בקר א"צ בדיקה וכו' ואם יש שם חור ופה"ג ששימשו בהן חמץ לריך בדיקה. אי"ר אי' יו"ד.
- (יט) **שם**. וכן לול של תרנגולים וכו' הא כיבוד לריך צין לול צין חלר ורפת אף כיבוד א"א.
- (כ) **שם**. ח"י וחייוו אם אין בו חורין וסדקים דאל"ה אף בדיקה לריך כמ"ש בל"א הקודם.
- (כא) **שם**. וכן לול של תרנגולים וכו' וה"ה קרקע הבית שתרנגולים מלווים שם א"צ בדיקה. רי"ז. צ"י.
- (כב) **שם**. מ"א סק"ט. ח"י אי' יו"ד. ומיהו במקום שרגילים לאכול כל השנה דא"א שלא יפול שום חמץ בשעת האכילה הרי יש שם ודאי חמץ וצודאי חמץ לא תלינן לומר שנאכל הכל כל זמן שלא ידענוהו שנאכל. צ"ח. וכ"כ בה"ז אי' כ"ה צד"א כשסמוך לפסח דהיינו כל ל' יום לפני הפסח נזהר שלא לאכול חמץ בתוך בית זה אבל אם לא נזהר מלאכול בחורו חמץ בתוך ל' יום לפני הפסח הרי קרקעיתו לריך בדיקה כדינה צלילה לאור הנר דכיון שאכלו שם חמץ א"א שלא נפל שם חמץ על הקרקע והרי יש כאן ודאי חמץ וספק אכלוהו התרנגולים ואין ספק מוליא מידו ודאי אבל כל חמץ שנפל לתוכו ל' יום קודם פסח יש בו שני ספיקות להקל שמא אכלוהו ואח"ל שלא אכלוהו התרנגולים

באר הנולה
צרכייהא מ שם
מימרא דרבא ג
שם ז"ל * (ולענין
כחא דכאן חיירי
בחלל השתמרת
שדכין צו ולקמן
חיירי צמקוס הפקר
כזכר שם) ש שם
צרכייהא ע שם
צרכייהא ופלימו.
פ משנה ל"א

הבהמות יאכלוהו וכן לול של תרנגולים א"צ בדיקה מפני שאם היה שם חמץ התרנגולים יאכלוהו וכן אמצעה של חצר א"צ בדיקה שאם היה שם חמץ העורבים ושאר עופות המצוים שם יאכלוהו וזה"מ מספק חמץ אבל ודאי חמץ לא. הגה חלל לקמן סימן תמ"ה סעיף ג' כמזכיר דמותר * להסליך חמץ צמקוס שהעופות מלייז כ"ש שא"ל לצער מכס אפילו חמץ ודאי עד לאחר זמן איסורו: ז ס חור שבין יהודי לחבירו כל אחד בודק עד מקום שידו מגעת והשאר מבטל בלבו ודיו ע ושבין יהודי לא"י אין צריך בדיקה כלל שמא יאמר כשפים הוא עושה לי ונמצא בא לידי סכנה: ח פ כותל שנשתמש

בו

כף החיים

צ"ח. מ"א ס"ק י"א וכתב שם הצ"ח חלל צודאי חמץ לריך להוליא דהו"ל כמטמין צבור עכ"ל, והביאו ח"י א"י י"ג וכתב דדבר זה הוא מחלוקת ישנה בין הפו לענין חמץ צבור אם לריך סולס להעלותו או סגי צביטול בעלמא כמזכיר לקמן ססי' תל"ח והבא ק"ל כמזכיר שם דסגי צביטול יעו"ש. וכ"כ הפר"ח דאפי' צחמץ ודאי סגי צביטול. וכ"כ דעת א"א א"י ו"א והחמ"מ א"י ט' וכ"פ מק"ח צחי א"י ח' ומיהו ציטול זה אם הוא מדאי או מדרצן עיין חקת הפסח א"י ז' שהביא פלוגתא בזה וכתב ומיהו אם לא ציטלו לכ"ע אסור בהנאה לאחר הפסח אע"ג דהציטול מדרצן יעו"ש. ועיין לקמן סי' תמ"ח סעי' ה'.

צ"ח. והשאר מצטלו בלבו ודיו. איכא מאן דפירש דלבו לאו דוקא חלל לומר שא"ל להשמיט לאזניו חלל לריך שו"תא צשפתיו דדברים שבלב אינם דברים. הר"ן פ' כל שעה. ועיין עוד לו דריש פ"ק שהכריח דהציטול אינו ממש הפקר דהפקר בלב אינו מהני והבא מהני יעו"ש. כס"א א"י ד'.

צ"ח. ושבין יהודי לעכו"ם א"ל צדיקה כלל וכו' ודוקא צלילה ושרגא חלל ציממא ונהורא לריך צדיקה דכי היכי דאשתמש ציה ה"י צדיק ליה והשאר מצטלו בלבו. כ"מ פ"צ דין ה' צשם הר"מ פר"ח. ט"ז סק"ו. מ"א ס"ק י"ב. ח"י א"י י"ד. א"י א"י י"א. חק יוסף א"י י"ב. מק"ח א"י ב' חמ"מ א"י ט' ר"ז א"י ל"ב. ובה לריך לצדוק ציוס י"א דוקא אם צודאי יש שם חמץ. ט"ז וא"ר שם. ו"א אפי' אם אין שם צודאי חמץ. ר"ז שם. ודוקא לאור היום חלל לא לאור הנר אפי' ציוס דיש סכנה. זכ"ל.

צ"ח. ונמצא בא לידי סכנה. ואע"ג דשלוהי מולח אינן ניזוקין היכא דשכיח היזקא שאני. פסחים ח' ע"ב. ואפי' צידוע שיש שם חמץ א"ל צדיקה צלילה מפני הסכנה. צ"ח. ט"ז סק"ו. ח"י א"י ט"ו. חק יוסף א"י י"ג. חמ"מ שם. ר"ז שם. חלל ציוס לריך לצדוק עד מקום שידו מגעת והשאר מצטלו בלבו ודיו כמ"ש בא"ר הקודם. **וכתב** השו"ג ו"ל ו"ל דאם הגוי יודע צטיב ישראל שעושה שליחותו של מקום ואינו חושדו כלל צודק כדרכו צליל י"ד כיון דליכא סכנה וכ"ז היינו היכא דהחור הוא חלול שגראח אור הנר חלל אם מלד הגוי הוא סתם פשיטא דצודק כדרכו צליל י"ד עכ"ל. והביאו הזכ"ל.

צ"ח. ח' כותל שנשתמש צו חמץ וכו' ר"ל שרגול להשתמש צו חמץ ואינו יודע עכשו אם יש שם חמץ.

צ"ח. אפי' אינו גבור ג"ט כדי חפישת הכלב וכו' ר"ל שהכלב מריח ומחפש עד ג"ע וזה אעפ"י שאין

התרנגולים שמא נתעפש צאורך הזמן או נמאס עד שנפסל מאכילת הכלב וא"ל לצער כלל כמ"ש צסי' תמ"צ עכ"ל. ולפ"ז אם כבדו קרקעית הבית ג"כ א"ל צדיקה דאיכא נמי צ' ספיקות להקל שמא אכלוהו תרנגולים ואח"ל שלא אכלוהו שמא הלך צכיבוד. ועיין לעיל א"י כ"ד.

צ"ח. וכן חמ"מ של חלל וכו' זהו לשון הרמב"ם פ"צ דין ד' וסמ"ג וכתב צשה"ג פ"ק דפסחים משמע דמן הצדדין לדידהו לריך צדיקה יעו"ש וכ"כ דעת הלח"מ על הרמב"ם שם. וכ"כ העו"ש א"י ד' והצ"ח כתב דמ"ש חמ"מ של חלל וכו' לאפקוי חורין שבצדדין שצריכין צדיקה יעו"ש והביאו א"ר א"י ח' חלל שהח"י א"י י"א פליג וכתב דאחי לאפקוי חורין שצחלר לריך צדיקה יעו"ש. ור"ל כל חורין שצחלר וכ"כ הלבוש חורי החלר צריכין צדיקה שאין העורצין מלייז צחורין עכ"ל והפר"ח כתב דדוקא קרקעית החלר לא צעי צדיקה חלל חורין שצכותלי החלר פשיטא דצעי צדיקה דמהתם לא שקלי עורצים יעו"ש. וכ"כ הר"ז א"י כ"ט החורין שצכותלי החלר אם אינן גצובין יותר מדאי ולא נמוכין יותר מדאי הרי הם צריכים צדיקה אם דרך להשתמש בהם לפי שהעורצים אינם מלייז צחורין עכ"ל. וכן הוא המנהג לצדוק חורין שצכותלי החלר צלילה לאור הנר חלל חורין שצשטח קרקע החלר סומכין על הכיבוד שמכצדין ציוס י"ג ואך אם הם חורין גדולים שאין צחמץ הולך מהם ע"י כיבוד לריך לנקות אותם צידים.

צ"ח. חלל ודאי חמץ לא. משום דאין ספק מוליא מידי ודאי צ"ח. פר"ח. וכ"ש צמקוס שמעמידים ארוזים צלול ומניחין לפניהם מצחון כלי עם שצולת שועל ושעורים שע"י אכילתם נופלים גרעונים לחון וא"א להם לאכול משם והם חמץ גמור שהרי שורין הגרעונים צמים לריך צדיקה מדינא. ח"א כלל קי"ט א"י יו"ד.

צ"ח. הגה. חלל לקמן סי' תמ"ה וכו' ולא קושיא היא דהתם מיירי שמשליך צחמץ צמקוס הפקר וכמ"ש המחצר שם וא"כ אפי' לא יאכלוהו העופות מה צכך הרי אינו צרשותו וכאן מיירי צרשותו ולהכי אי איכא ודאי חמץ לא סמכין אעופות שיאכלוהו ולריך לצער. פר"ח. והסכים לדבריו הנכ"ש א"י ג' וכן תירץ צצח הגולה. ועיין עוד צט"ז ומ"א ושאר אחרונים מה שחירטו צזה ולקמן ססי' תמ"ה.

צ"ח. ח' חור שבין יהודי לחבירו וכו' וכגון שהחור עובר צחון הכותל מעבר אל עבר. ר"ז א"י כ"א. **צ"ח.** עד מקום שידו מגעת. כגון שהכותל עב מאד. רש"י פסחים ח' ע"א.

צ"ח. והשאר מצטלו וכו' ואע"ג דא"א להשתמש שם היינו משום דחיישינן שמא נתגלגל צחמץ צרחוק

באר הגולה
ובכ"ה מ' ובגמ'
שם צ' דה"ה שם ח'
ק משנה ריש פסח'
ובכ"ה וכדמפרש
לה כ"ב שם בגמרי

בו חמץ בחורין ונפל ונעשה גל אפילו אינו גבוה ג"ט כדי חפישת הכלב א"צ לבדוק תחתיו כיון שיש בו סכנת עקרב שמצויים בגלים חיישינן שמא אחר שישלים בדיקתו שאינו עוסק במצוה יחפש אחר מחט שנאבד לו ויבא לידי סכנה וה"מ בסתם י אבל בידוע שיש תחתיו חמץ אם אין עליו גובה ג"ט צריך להוציאו משם במרא וחצינא בענין שאין בו סכנה ואם יש עליו גובה ג"ט מבטלו בלבו ודיו: מ מרתף שמסדרין בו שורות של חביות זו אצל זו עד שנתמלא כולו וחוזרין ומסדרין שורות אחרות

ע"ה

כף החיים

ומה שצריך לבטל חיישינן שמא יפקח הגל במועד ונמלא עובר עליו אכן בשם הגהות מהר"ש כתב דביטול זה הוא מדאורייתא וכתב שצ"ח הסמ"ק ססי' ל"ח וכ"ה עיקר וסיים דיש ללמוד מכאן דכל היכא דלריך לבטלו דאורייתא לא ביטלו והוא אחר זמן איסורו לריך לפקח הגל ולהוציאו משם ולצטרו אצל אם ח"ל לבטל אלא מדרבנן וזמן הביטול כבר עבר אין עליו שוב חיוב מעשה וכן ראוי להורות עכ"ל. והוציאו שכתב"ג בהגה"ט. וכ"כ העו"ש א"ו ו' דאם לא ביטלו עד אחר זמן איסורו לריך לפקח הגל ולצטרו כיון שאינו ברשותו לבטלו. וכ"כ מ"א ס"ק י"ז. א"ר א"ו י"ד. חקת הפסח א"ו י"א. ר"ז א"ו ל' מיהו אם נפל עליו גל גדול שאין צידו לפקחו והוא חבוד ממנו ומכל אדם מותר דלא קרינן שלך. ב"ח. מ"א שם. א"ר שם. חקת הפסח שם. ר"ז שם וכתב דאפי' לכתחלה ח"ל לבטלו כלל לדברי הכל יעו"ש.

שם (עב) מצטלו. בלבו ודיו. והואיל ולא עבר עליו בכל יראה מותר באכילה לאחר הפסח שאין לחוש בו להערמה הואיל ונפל עליו מפולת. שה"ג בשם הרי"א פ' כל שעה. והוציאו הצ"ח וכתב עליו ל"ע. והרשב"א בתשו' סי' ע"י כתב שלכירושלמי חמץ שנפלה עליו מפולת מותר אחר הפסח אלא שרצ האז אסר. וכ"כ הכ"מ פיג דין י"א בשם הר"מ. מ"א ס"ק י"ז. והט"ז סק"ח לחלק ולא דאם היה תחלה כותל שם ונפל אז ודאי יפנה המפולת לתקן הכותל ודומה קצת למטמין בצורות אצל שנפלה עליו מפולת אצנים באופן שאין עליו צירור שעשוי להפנות אז מותר אחר הפסח אם צטלו עכ"ל. אמלם דעת הכנה"ג סי' תמ"ח בהגה"ט ובשכנה"ג שם בהגב"י א"ו ו' מסכים לדעת הרי"א. וכ"כ דעת העו"ש סוף א"ו ו'. וכ"כ דעת ח"י א"ו ק'. וא"ר א"ו י"ד. וכ"כ הפר"ח בססי' תמ"ה דצדין המפולת נ"ל בפשיטות להתיר כדאיחא צירוש' ובשכ"ג ואעפ"י שכתב הרשב"א שרצ האז אסר עכ"ל. וכן הסכים הנה"ש בסי' זה א"ו ז'. וכ"פ הר"ז א"ו ל"ד. מ"צ א"ו ט"ל. ומיהו אם בשעה שנפלה המפולת על החמץ היה דעתו לפנות הגל לאחר הפסח ולזכות בחמץ שתחתיו ה"ז אסור בהנאה. ר"ז שם.

עג) סעי' ט. מרתף וכו' ודוקא מרתף. שמשחפק ממנו לצורך הסעודה שאין קצב לשחיה וכמ"ש סעי' ג' ב"י. מ"א ס"ק ח"י. ח"י א"ו כ"א. חק יוסף א"ו י"ט. **שם (עד)** ח"ל לבדוק אלא שורה העליונה וכו' בשבתי אלו השורות רגיל השמש להניח פת בשעה שמוצא יין מן החביות. ר"ז א"ו ל"ה.

עה) שם. ולא על כל שעה המרתף וכו' ר"ל שא"ל לבדוק כל חביות העליונות הרגילות התקרה

באור

שאין גבוה ג"ט ויש לחוש שמא הכלב יחפש עליו בפסח ויגלהו אפי"ה ח"ל לבדוק וכו'.

סג) שם. ח"ל לבדוק וכו' ומ"מ לריך לבטל בלבו דשמא יש שם חמץ ויעבור עליו. ט"ז סק"ח. עו"ש א"ו ו' מהמ"ר א"ו ז' חק יוסף א"ו י"ד ועו"ש מה שהשיג על ח"י שכתב שא"ל לבטל יעו"ש. וכ"כ בסי' מלכי בקדש דזה כח"י יעו"ש. וכן הסכים חמ"מ צפי' א"ו ד' חקת הפסח א"ו ט' ר"ז א"ו ל"ב. ואם לא ביטל והגיע שעת האיסור שאינו יכול לבטל כתב שם העו"ש לריך להוציאו משם במרא וחצינא בענין שאינו בו סכנה כיון שהוא ספיקא דאורייתא יעו"ש. וכן הסכים המאמ"ר שם. חקת הפסח שם. והר"ז שם לחלק ולא דאם נשתמש חמץ באותן חורין שצותל שנפל תוך ל' יום לריך להוציאו במרא וחצינא אצל אם לא נשתמש כ"א קודם ל' ח"ל לטרוח ולהוציאו כיון שיש כמה ספיקות להקל יעו"ש.

סד) שם. כיון שיש בו סכנת עקרב וכו' ואפי' ספק אם יש עקרב תחת זה הגל ח"ל לבדוק. חמ"מ א"ו יו"ד. ודוקא במקום שמהויים שם עקרבים ואפשר דבמקום שמהויים נחשים לריך לבדוק דלא צרי הזיקס כ"כ וכמ"ש סי' ק"ד סעי' ג' מ"א ס"ק י"ג. ח"י א"ו י"ז. א"ר א"ו י"ג. מק"ח א"ו י"א. חמ"מ שם. ר"ז א"ו ל' ועיין לעיל סי' ק"ד א"ו כ"ב וא"ו כ"ג שכתבנו דאם רואה הנחש שהוא כעוס דינו כעקרב וכן אפעה שהוא מן הדברים שודאי נושכין וממיתין דינו כעקרב יעו"ש.

סה) שם. שמא אחר שישלים בדיקתו וכו' דבשעת בדיקה אפי' מחפש אחר מחט ג"כ הו"ל שלוחי מלוא כמו האומר סלע זו לדקה בשביל שיחוי צניי דהוי לדיק גמור אעפ"י שמכוין להנחתו. פסחים ח' ע"א. מ"א ס"ק י"ד. **סו) שם.** אחר מחט שנאבד לו. קודם לכן. רש"י שם. דבשעת הבדיקה הו"ל שליח מלוא ואינו ניזוק אפי' בממונו. מ"א ס"ק ט"ו.

סז) שם. והנ"מ בסתם וכו' ואע"ג שנשתמש בו חמץ מ"מ שמא אכלוהו וספיקו טובא איכא כמ"ש סעי' ו'. מ"א ס"ק ט"ו.

סח) שם. לריך להוציאו משם וכו' אפי' צטלו. עו"ש א"ו ו'. **סט) שם.** לריך להוציאו משם וכו' ואף להשכיך פועלים. חמ"מ א"ו יו"ד.

ע) שם. לריך להוציאו משם וכו' ואם לא עשה כן ועבר עליו הפסח אסור אעפ"י שביטלו ככל חמץ שצטר עליו הפסח כמ"ש לקמן סי' תמ"ח סעי' ה' מ"ב א"ו ל"ז. **עא) שם.** מצטלו בלבו ודיו. ואי ציטול זה מדאורייתא או מדרבנן עיין ב"ח שכתב דלרש"י והר"ן אינו אלא מדרבנן דכיון שיש עליו גובה ג"ט הרי הוא כמצוער

על התחתונות עד הקורה א"צ לבדוק אלא שורה העליונה ואחרת למט' ממנה דהיינו שורה על פני רוחב המרתף ולא על כל שטח המרתף אלא העליונה הרואה את הקורה ואת הפתח ואחרת למטה ממנה: יר בבתי כנסיות וב"מ צריכים בדיקה מפני שהתינוקות מכניסים בהם חמץ: יא שמכבד חדרו בייג בניסן ומכוין לבדוק החמץ ולבערו ונזהר שלא להכניס שם עוד חמץ אעפ"כ צריך לבדוק בליל י"ד. הגם וכל אדם צריך לכבד חדרו קודם הבדיקה (מדרבי ריש פסחים) והכניס או בחי יד של בנדים שנוחטים בהם לפעמים חמץ לריבין בדיקה (מהרי"ו):

אחר

כף החיים

פא) סעי' י"א. ומכוין לבדוק החמץ וכו' ר"ל לא מביעא בסתם שאין חזקתו מחכבד אלא אפי' אם מכוין

לשם בדיקה ג"כ לא מסני. הגר"א. ואפי' בדק ביום בחורין ובסדקין לריך לחזור ולבדוק בלילה. מ"א סק"ך. ועיין לעיל או"ז.

פב) שם אעפ"י כן צריך לבדוק בליל י"ד. ואעפ"י שבדק בליל י"ג לאור הכרונסר בכל דיוני בדיקה אעפ"י כן צריך

לחזור ולבדוק בליל י"ד כדי שלא לחלק בין ביעור לביעור. ב"ח. וכי"מ מדברי הלכות. וכן הסכים המ"א, אבל העו"ש או"ז

כחז דמייירי כשבדק ביום י"ג אבל אם בדק ליל י"ג כדינו ילא וא"ל לחזור ולבדוק. וכי"מ ח"י או"ז כ"ג. מק"ח או"ז פ"ו.

וספריה כחז דאף אם בדק באחד מן הלילות לאור הכר וכוין לבער החמץ שוב א"ל לבדוק וסבירא ראייה מהירושלמי

יעו"ש. והסכים לדבריו הכס"א או"ז י' יעו"ש. נמלא דדבר זה בפלוגתא שנייא ועיין לקמן סי' חל"ו סעי' א' בסנה שכתב

דבבדוק קודם הזמן לא יברך יעו"ש. וא"כ לפי מה דק"ל סביל ודאי דאין לבדוק ולברך בליל י"ג וכי"מ ביום י"ג ואפי'

מי שהוא אנוס כגון שיואל לדרך וכדומה ומוכרח הוא לבדוק בליל י"ג או ביום י"ג וכי"מ אם הוא קודם לזה לא יברך

וכן מי שטעה וברך ובדק בליל י"ג ורואה לחזור ולבדוק ליל י"ד כדי ללכת אליבא דכ"ע אינו חוזר ומברך אבל אם לא

בדק ליל י"ד מאיזה סיבה כשבדק ביום י"ד מברך ביום י"ד זמנו הוא. ועיין לעיל או"ז.

פג) שם. צריך לבדוק בליל י"ד. מיהו אם בדק אכסדרה לאור החמה ילא ומ"מ צריך לבדוק עכ"פ חדר

א' בלילה שלא לחלק בין בדיקה לבדיקה. מ"א סק"ך. ח"י או"ז כ"ד. מק"ח או"ז פ"ו. ועיין לעיל או"ז.

פד) שם הגה. וכל אדם צריך לכבד וכו' דלא מבידק שפיר בלא כיבוד. ד"מ או"ז סי' בשם המרדכי. ולכן נהגו

ליטול נזילת ולכבד. מ"א ס"ק כ"א. ור"ל נזילת גדולות המחוברות יחד שמכבדין בהם את כל המקומות קודם פסח: ח"י או

כ"ה. ועיין לעיל או"ז כ"ד.

פה) שם הגה. וכל אדם צריך לכבד וכו' רוב המוני עם מקילים בבדיקה שעושין דרך העברה בעלמא

כמה חדרים בשעה מועטה ואין מקפידין לבדוק יפה בחורין וסדקין כפי חקנה הבדיקה מדינא דגמ' ויש להם על מה

סיסמוכו באשר הם קרם רוחלין הכל ומנקרין ומחפשיין סיטב. שו"ת שבסוף חידושי מסרי"ש סי' י"ב. מחזיר או"ז י' שפ"ח.

פז) אפי' אם רוחלין ומנקרין ע"י עכו"ם מסחבא דלאמניס דאמנקיחא קפדי ולא מרעי נפשיהו.

הרב הכו"ש שם. מחזיר או"ז י' שפ"ח.

פח) שם בסנה. שנוחטין בהם וכו' ומוי שאין דרכו בך א"ל בדיקה. ד"מ או"ז סי' מ"א ס"ק כ"ב. א"ר או"ז פ"ו. ומ"מ המחמיר חע"ב. ר"ז או"ז מ"ג.

שם בסנה

באורך ורוחב של כל המרתף אלא רק שורה א' הראשונה ברוחב משמאל לימין שהיא כנגד הפתח ורוחב את הפתח ואת התקרה ועוד שורה אחת שתחתיה שרואה את הפתח לבד.

עו) שם. אלא עליונה הרואה את הקורה וכו' בגמ' פסחים ח' ע"ב איכא פלוגתא בזה דרב ושמואל

דרב אמר עליונה ושלמטה היומא ושמואל אמר עליונה ושלפנים היומא ופסק הרמב"ם והר"י יונה והרא"ש והטור

כרב (ועי"ש בגליון הש"ס שכתב שלא היה צגרחסם והלכתא כותיה דשמואל יעו"ש) וכ"פ כאן בש"ע מיהו יש

מן הגאונים שפסקו כשמואל כמבואר בטור וב"י יעו"ש. ועיין בהגר"א. אבל דעת מור"ם ז"ל מדלל הבית בהגה

דעת החולקים בזה משמע דמסכים כפסק הש"ע וכ"פ הלכות וכ"כ דעת הט"ז והמ"א והבאים אחריהם שלא

הציאו דעת החולקים דמסכימים כפסק הש"ע. וכ"פ החמ"מ או"ז י"א. ר"ז או"ז ל"ה חקת הפסח הגד"מ. ומיהו

המחמיר לבדוק גם שורה שלפנים מן העליונה חע"ב.

עז) סעי' יוד בחי כנסיות ובימ לריכים בדיקה וכו' משמע דלריבין בדיקה כדין דהיינו בליל י"ד

מ"א ס"ק י"ט. וכי"מ העו"ש או"ז י' וספריה. ח"י או"ז כ"ב. א"ר או"ז פ"ו. מק"ח או"ז י"ד. ר"ז או"ז ל"ו ואם עבר ולא

בדק בליל י"ד צורך אפי' לכחלס ביום י"ד לאור החמה כמו אכסדרה שאורס ג"כ רב. ח"י שם. א"ר שם. מק"ח שם

א"א או"ז י"ט. ר"ז או"ז ל"ז. ועיין לעיל או"ז י' ואם יש חלון של זכוכית צריך לפחות אחס כמ"ש לעיל סוף או"ז פ"ו יעו"ש.

עח) שם לריבין בדיקה וכו' ולא נהגי כן אלא שמכבדין אוחס ביום י"ג ולאו שפיר עבדי דכיבוד לא מהני

למאי דאיכא בגימזא ועוד שפיקר המלך היא בלילה לאור הכר. פרי"ח. וכי"מ ח"י שם דלא ראינו נזהרין בזה לבדוק

בבית רק סני לסו כיבוד בעלמא ביום וראוי להזכיר ע"ז (ר"ל שיקיימו מלוא חכמים כחקנה. ר"ז או"ז ל"ו) כשנשים

של בבית וכי"מ בדרשות מהר"ל עכ"ל. מיהו מסרי"ש בשו"ת שבסוף חידושי סי' י"א לדד למלא סמך למנהג דסגי לכחחי

כשמכבד ומברך ביום לאור החמה יעו"ש והציאו מחזיר או"ז סי' א' אלא שכתב דסגי דבר לפי מקומו אמנם כמדומה

לי דנגלולותינו נזהרים לבדוק בלילה בבית ובה"מ לעשות בהם משפט כחוב עכ"ל.

עט) שם. לריכים בדיקה וכו' ויכולין לברך על בדיקה זו. ר"ז או"ז ל"ז. ועיין לעיל או"ז ח' ומיהו לא מלי

לבעולי החמץ לפי שאינו שלם. פרי"ח. וכי"מ הר"ז שם.

ף) שם. לריכים בדיקה וכו' וביש מקומות מכריזין אחר בדיקה בבית שלא יציאו עוד שם החנוקות עם חמץ. דרשות מהר"ל. ח"י או"ז כ"ב.

תלד דינים הנוהגים תיכף אחר הבריקה. וכו' ד' סעיפים:

באר הגולה
א משנה פסחים
י: ודמפרש לה
כח וכו' מרי שמי
ט' ב ירושלמי
כחזו הראש' שם

א * אחר הבריקה יהא נזהר בחמץ שמשמיר להצניע כדי שלא יצטרך בדיק' אחרת כגון אם ישלנו עכבר בפניו או אם יחסר לחמו כגון שיניח עשר ככרות וימצא ט' אבל בסתם שאינו יודע אם חסר ממנו אם לאו לא ירואם כפה עליו כלי ולא מצאו א"צ לבדוק שודאי אדם נטלו לכך יכפה עליו כלי

או

בף החיים

סבית לא נחטבל (כי אין בדעתו בשעת ציטול על חמץ שרואם לאכול אחר הבדיקה) הלכך צריך ציטול שנית. ב"י צ"ע הר"ן ומה שלא נחזו בש"ע כחז' ח"י או' ג' לפי שנלחש חוזרין ומצטלין ביום בשעת שריפה. וכ"כ דעת המ"א סק"ב דא"ל לבטל שנית דסומכין על ציטול של היום. וכ"כ חק יוסף או' ב'.
(ה) **שם**. שלא יצטרך בדיקה אחרת וכו' ומ"מ א"ל לבדוק שנית. ח"י שם. חק יוסף שם.

(ו) **שם**. כגון אם ישלנו עכבר בפניו. ולא אמרינן דעכבר אכלהו דספק אכילה חזו מוליד מידו ודאי חמץ. פסחים ט' ע"א. ע"ז סק"ב. ואם נטלה עכבר לפניו א"ל לבדוק בכל מקום אלא כשלא ראינו לאזו מקום הוליכחו ודוקא בחדרים שפחחיהן אינם נעולים. ב"ח. מ"ב ח"י חור שיכול ליתכנס בו העכבר עם כוזה חמץ יש לחיט' גם בנעולים. שכתב"ג בנכ"ג. ועיין לקמן סי' תל"ח או' ח'.

(ז) **שם**. וימלא ט' שאז צריך לבדוק כל סבית פעם אחרת. טור. לבוש.

(ח) **שם**. אכל בסתם שאינו יודע וכו' והטעם מבואר שם בש"ס דאי איכא למיחש לסא ל"ב מחל' לחל' ומעיר לעיר אין לדבר סוף דא"ל שלא יבדוק אחד קודם חזירו ואף בלוחו ביה עלמו לא חיישינן לסא משום דסא ס"ס ספק אם בא עכבר ואח"ל בא שמא אכלהו. ולפ"ז אפי' לא ציטל כלל וכבר הביע זמן איסור שאין צידו לבטל א"ל לחזור ולבדוק אפי' דאז הבדיקה היא דאורייתא כיון שלא ציטל. ח"י או' ד' וסגי על ה"ע' או' א' שכתב הטעם משום דאפי'קא דרבנן סא יעריט. וכן השיג עליו המחמיר או' ג'.

(ט) **שם**. א"ל לבדוק וכו' וז"ל דמונח במקום גבוה שא"ל לחיטוקים ליטלו דא"ל צריך בדיקה שנית. מ"א סק"ג. ח"י או' ס' חק יוסף או' ג' ואם קטן שיש בו דעת לשאיל שיאלין וכאמין כבס' חז"ז סעי' ד' ואם כפה כלי ולא מלא ונזכר לאחר זמן איסורו וחמץ זה לא היה בכלל ציטול (כגון שסיד חפץ לאכלו אחר הבדיקה או למוכרו) ו"ל דלא מהני נאמנות הקטן וסייגו כגון שלא נחטבל בציטול היום. א"ל או' ג' ומ"ס דלא מהני נאמנות הקטן ר"ל אלא דבעי בדיקה שנית.

(י) **שם**. שודאי אדם נטלו. וכיון שאדם נטלו ודאי הולידו מן סבית. לבוש.

(יא) **שם**. לכך יכפה עליו כלי. וכ"כ הראש' ורי"ז צ"ע סירושלמי דלא כב"ח באוסר לכהחלס בנפייח כלי. מ"א סק"ד. פר"ח א"ר או' ד' ח"י או' ו' חמ"מ או' ב' ר"ז או' א' אכן דעת חק יוסף או' ד' כב"ח אכל אכן ק"ל כסחס הש"ע דמשמע אפי' לכהחלס וכדעת האחרונים סנו' ואך הרו"ס להחמיר חע"ב.

(יב) **שם**. לכך יכפה עליו כלי. ואסור ליתן החמץ בכלי ולכסוחו מפני שדרכן של שרצים לגלות כדאיתא בחולין

(קף) **שם** צבחה. שנהגון כבס' וכו' ואפי' אחר צרי' לי שלא נחתי כבס' חמץ אשער דאפי' צריך בדיקה כיון שד' לחת בו חמץ ומלחא דלא רמיא עליה דאניש לאו ארעחיס ועוד דלפעמים דבוק פירור חמץ צידים ונחתן לחוך כיסו ונחתי יד שלו בלי ידיעתו כי ידים עסקניות הם. ח"י או' כ"ז. מקיח או' ט"ז.

(שף) **שם** צבחה. צריכין בדיקה. לכאורס משמע דבזמן בדיקה קאמר דסייגו ליל יד אכל סעולס אין נוסרין כזס ומנערים הכיסים בשעת הביעור (ר"ל ביום י"ד) ואפשר מטעם שאוכלים עוד חמץ ואולי נדבק צידו דבר מס וחזר ונחתן לחיך כיסו וגם בלבוש משמע דא"ל בשעת בדיקה וסרולס להחמיר עכ"ס צריך לחזור ולנער כיסו בשעת הביעור. ח"י או' כ"ז. מק"ח או' ט"ז. ר"ז או' מ"ב. ובכזכרות שמחפטים ו"ל די בבדיקה הולס. א"ל או' כ"ב. והיינו אם לא אכלו אח"כ וגם לא נחטסקו בחמץ. וכ"ז סא בבית יד שנמלבוש שעליו אכל במלבושים הסומלנטיס צבית. די לסס בביעור שטושים קודם בדיקה.

(ץ) **שם** צבחה. צריכין בדיקה. בין צות יד שלו ובין של חיטוקות. ד"מ או' ה'.

(צא) **שם** צבחה. צריכין בדיקה. ואדם שאין לו חדר כשדוק הכיסים וכו' אינו מברך. מגן סאלף סי' תל"ז. סתיע או' מ"ג. [נ"ב כ"ס ס' ת"ל אות ת"ב.]

(א) **סעי'** א'. אחר הבדיקה וכו' לאו דוקא דס"ס קודם ההחלס בבדיקה ילניע סחמץ שרולס לאכול דלואי יתחסר לחמו חוך בבדיקה ויסא צריך לחזור ולבדוק מה שדק כבר. ב"ח. פר"ח. מ"א סק"א. א"ר או' א' ח"י או' א' י"א בנכ"ס. מקיח או' א' מחמיר או' א' חמ"מ או' א' ר"ז או' ב' ח"א כלל קו"ע או' כ"ג. ודלא כסעי' סק"א שכתב על כב"ח. (ב) **שם**. בחמץ שמשמיר. לאכילתו או לבטלו למחר. ח"י או' ב' חמ"מ שם. וסעולס אין מלניעין אלא סחמץ שמולאין בשעת בדיקה אכל שאר סחמץ מוליכין אכס ואכס ולאו שפיר עבדי. מ"א סק"א. ויש להוסיף כזס. וכ"כ א"ר או' א' ר"ז או' ג'.

(ג) **שם**. בחמץ שמשמיר וכו' ובדרשות מהרי"ל כחז' וישמור סחמץ שמלא בבדיקה וכן סחמץ שמשמיר לאכול ישמור סימז בחוך חבית או חיבס ויוליטו בשעת אכילס ויחזיר לשמירחו וילניעטו. וכ"ס כשחל י"ד בשבז דלא כמס סעודות עדיין לו שצריך לסשמר מלפרר חמץ. ושלא יוליכו חיטוקות למקום הבדוק שדרכס לסרר. וכנון לסיות אליו מקום מיוחד לאכול שם לסשמר מכל ממשול עכ"ד. ועיין לקמן סוף או' וי"ד.

(ד) **שם**. שלא יצטרך בדיקה אחרת וכו' וסיס שצריך לבטל פעם אחרת שכרי חמץ זה שגררס חולדס מחוך

או יתלנו באויר או יניחנו בחיבה מקום שאין עכבר יכול לבא: ב ג אחר הבדיקה מיד בלילה יבטלנו ויאמר כל חמירא דאיתיה ברשיתי דלא חזיתיה ודלא ביערתיה לבטיל וליהוי כעפרא דארעא. הגם ויאמר הביטול בל שמינן (מהר"י בר"י) ואם אמרו בלי הקידוש כל חמירא כולל חמץ ושאור (ת"ס סימן קל"ד) אבל בשאר לשונות לריך להזכיר כל אחד בפ"ע (ר"ע) ד. ושוב לחזור ולבטלו פעם אחרת ביום י"ד סוף שעה חמישית קודם שתגיע שעה ששית שמשחגיג שעה ששית נאסר ואין בידו לבטלו. הגם ואין לבטלו

לבטלו

כף החיים

חיקנו שוליא דברים הללו בפיו. ר"ז או י. ועיין לעיל סי' תל"ג או י"ז. והמנהג לומר כל בקמץ. פ"מ או י"ד. זכ"ל. והא שאומרים אותו בלשון חרגום אעפ"י דאפשר לומר כי הוא חיקון הקדמונים ולשונם היה כך כדי שיבינו הנשים וספק מה שם אומרים אפי"ס אפשר לחת טעם לפי הסברה כי בהיות שהלחם הוא חיות האדם כל השנה אין ראוי לאדם לחלו בכבוד הצריך לו ואלו היו או בלס"ק הוא לשון שהכל מבינים בו מזיקין ומקטרגים ואפשר שיבואו לקטרג על הענין וע"כ תקנו אותו בלשון חרגום שאפי"ס המלאכים אמרו שאינם מבינים בו כ"ש שדים ומזיקים וזכן לא יסיה לסם פחחון פה לקטרג. סד"ה. א"ר או י. ומיחו עיין לעיל סי' נ"ו או י"א וא"י י"ב, שכתבו, דדוקא מלאכים המקטרגים אינם מבינים חרגום אבל הקלי' מבינים יעו"ש.

(ד) **שם**. דאיתיה ברשותי. ולא יפרט לומר כל חמירא דאיתיה בדין ביחא אלא דאיתיה ברשותי כדי לכלול אף חמץ שיש לו במקומות אחרות. טור וצ"י. לבוש. עו"ש או י. חמ"מ או ג. וכן. הסכים המט"י והשיג על הספ"ח שהקשה על הפור יעו"ש:

(א) **שם**. דאיתיה ברשותי. כתב סב"ח בחשו' סי' קכ"ד דאם קנס דגן ונחתמין לו אחר הביטול ל"מ ביטול דהא לא אמר אלא דאיתיה ברשותי מיהו אם ביטל בפ"י אפי"ס מאי דאיתיה ברשותיה מהני הביטול דביטול מדין הפקר ויכול להפקיר אפי"ס מידו דאיתיה ברשותיה ולא בא לעולם יעו"ש. וכתבו א"ר סס"י תל"ו. מיחו כשש"א כתב להויות מש"ס ופ"י דאיתיה יכול להפקיר דבר שאינו ברשותו יעו"ש:

(ב) **שם**. דלא חזיתיה וכו' אבל מה שראש וביעור אינו מבטל עכשיו שהרי רוצה לאכול עוד מה שמשייר

וגם כדי לקיים מצוה שריפס בחמץ שלו למחר לכן אינו מבטל הכל עד למחר אחר אכילתו ואחר ששרף החמץ. ח"י או ח':

(ג) **שם**. לבטול ולהוי וכו' ואלו"ב דכ"ע מהני כאן הפקר בינו לבין עצמו משא"כ בשאר הפקר. חשו'

מהר"ק סי' קמ"ב. וכ"כ הרוקח סי' רס"ו. ח"י או י. חק יוסף או ח' מק"ח או ד' ועיין ח"מ סי' רע"ג סע"י ז' ולעיל סי' רמ"ז סע"ף ג' בכה ודבריו לשם או י"א:

(ד) **וכתב** הרי"א דאם ביטל חמץ ונמלך עליו לאכלו הרי הוא כאלו חזר וזוכה מן ההפקר ועובר עליו.

וכ"כ הרע"ב ועי"ש בחי"ט. ער"ה או י'.

(ה) **יש** מי שהחיר דיש חקנה להפקיר חמץ קודם הפסח ולחזור לזכות בו אחר הפסח וכתב הרדב"ז בחשו'

החדשות הנדפסות בפירדא סי' תל"ז דאין לסמוך ע"ז וכ"ש שאין נראה דרך להפקר זה ואפי"ס שלא יבצר אח"כ מליאות און ראוי להחיר זה שיבואו לידי איסור חמץ שאין מפקירין לגמרי

וכ"ש ששום אחד מהפ"י שאנו רגילין לסמוך עליהם לא כתב שחר זה לכן אין לסמוך עליו יעו"ש וכתב מגלה ספר דף

בחולין דף י"ד אבל כשכופה עליו כלי רחב אין יכולין לגלות מ"א ש"ס. א"ר ש"ס. חמ"מ ש"ס. ר"ז ש"ס. וכן יזהר כל אדם שאם יאכל אחר הבדיקה שלא להשליך פירורין על קרקע הבית, חמ"מ ש"ס. ומנהג העולם משכבדו בחמים ביום יג אין אונלין עוד חמץ כ"א במקום מיוחד ועל המפה או על השלחן כדי שאם ישאר חתיכות או פירורים ילניעו אותם במקום המיוחד ולא יחפזרו אהם ואנס. ועיין לעיל או י'.

(ג) **שם**. או יתלנו באויר. והגם דהחולה פה בסלו קשה לעניות כדאיתיה בפסחים ק"א ע"ב הכא שאני דכיון דאיתיה חולה כ"א כדי להכלל מאיסור חמץ ה"ל דבר מלוא ושומר מלוא לא ידע דבר רע, ועיין לקמן סי' תכ"ט סע"י א' בכה ודבריו לשם בס"ד.

(ד) **שם**. או יניחנו בחיבה וכו' אעפ"י שפסק רמ"א ז"ל בח"מ סי' תל"א סע"י י"ג דסחם חיבות חמירות אלל עכברים מ"מ יש חקנה לחת מים לפני החיבה דחו ליכא למיחש לכו דאין העכברים עשויים לקלקל אלא מחמת זמאין וכמ"ס מהרש"ל פ"ב דב"ק סס"י פ"ג יעו"ש. ועוד יש לחלק דאינם עשויים לחמור חזיריכ בלילה א' ומילחא דלא שכיח הוא. מאמר או י'.

(ה) **שם**. או יניחנו בחיבה וכו' ואם לא עשה אחת מאלו ולא מלאו לריך בדיקה אחרת דשמא חולדה או

עכבר נפלוהו וגרדוהו לאחת מחורי הבית ובחור הפסח יחגלה ויבא לידי מכשול. לבוש. ועיין לקמן סי' תל"ח ותל"ט בדיני עכבר.

(ו) **סע"י** ב'. אחר הבדיקה וכו' והטעם דאם יבטל קודם הבדיקה אף החמץ שימלא אח"כ הוא בכלל הביטול דהא לא ראוהו וא"כ ישרוף חמץ שאינו שלו כמ"ס בכה סע"י זה. לב"ש.

(ז) **שם**. מיד בלילה יבטלנו. כך הוא חקנה חכמים דלריך בדיקה וביטול דמדא"ו בחד סגי כמ"ס

לעיל סי' תל"א צ"י וצ"ח יעו"ש. והטעם שחיקנו ביטול אחר הבדיקה אינו משום פירורין דפירורין ממילא בטלי אלא

שמא ימלא גלוסקא יפה אחר זמן איסורו ומשהב לבטל ועובר על צ"י וצ"י אבל השתא שביטל אינו עובר כמבואר

בפסחים ו' ע"ב יעו"ש. ועיין מ"א סק"ה שכתב לדעת הטור דאם לא ביטלו עובר עליו אעפ"י שלא ידע אבל על שם

הרמב"ם כתב דאם לא ידע בו בחלס אינו עובר עליו כלל יעו"ש. מיחו ספ"ז סק"ג כתב דגם לדעת הטור אינו עובר

אם לא ידע דבגילוח מי יבין יעו"ש. ומיירי שדק עכ"פ צ"ע אבל בלא צדק כו' ידע שיש חמץ ואם מלא אח"כ

עובר. לב"ש.

(ח) **שם**. מיד בלילה יבטלנו. ועיין לעיל סי' תל"ב או י' מ"ס לומר קודם הביטול ואחר הביטול יעו"ש.

(ט) **שם**. ויאמר כל חמירא וכו' ועיקר הביטול מדא"ו הוא בלב כמ"ס לעיל רס"י תל"א אלא שהחכמים

באר הגולה
ג מימרא דר' יהודה
ש"ס ז' ה"ר
והר"ש ש"ס ד
טור צ"ח ח"י

שאומר איזה בקשה או חתום אפי' בדיעבד לא יא'. ולכן לריק לפרש הענין לנשים ולע"ה.

(ד) שם. בזה כל חמירא כולל חמץ ושאר. ודוקא חמירא בלשון סתמיות כולל שניהם הא חמירא לא. א"א או' ו' וסברכי' סוף או' ד' כתב דלפי הזמן והדור ע"כ לפרש ולומר כל חמיר וחמיר יעו"ש. וכ"כ לעיל או' כ"ז.

(ה) שם בזה. אבל בשאר לשונות וכו' וגם לה"ק בכלל דלריק לפרש חמץ ושאר. לבוש. ב"ח. ח"י או' י"ג. חמ"מ או' ג'. מ"ט. (וכתב דכ"ג עיקר ודלא בפריה שבקשה ע"ז יעו"ש). מחזיר או' ה' א"א שם. ר"ז או' ט' דה"ח או' א'.

(ו) שם בזה. אבל בשאר לשונות וכו' ומיהו לכתחלה יאמר דוקא בלשון תרגום כי בסדרי' נהן טעם למה שחקנו בלשון תרגום. חמ"מ שם. ועיין לעיל או' י"ט. וסייגו א"ס מבין לשון תרגום אבל א"ס מבין יאמר בלשון שצבין כנ"ל.

(ז) שם. וטוב לחזור ולבטלו וכו' לפי שרגילין לקנות פה ביום י"ד וגם בפסח ששייר צלילה למאכלו לא נחבון לבטלו ויש לחוש שמא ישאר ממנו צבית ויעבור עליו. ומ"מ לא יסמוך על ביטול היום שלא לבטלו צלילה כי ביטול צלילה הוא עיקר בשעה ידועה מיד אחר הבדיקה וליכא למיחש שמא ישכחנו ולא יבטל. טור. ואפי' לדיון שמוהגין לברוק קודם שעה ששית ולבטל באותו פעם מ"מ חיישינן שיכחש לשרפו עד אחר שעה ששית דאז לא מכני ביטול. מ"א סק"ז.

(ח) שם. ומשהגיע שעה ששית וכו' דמסס ואילך אסור מדרבנן וכיון דאסור דרבנן עליה כדאורייתא דמי ולא צריכא למיחש קאי ולא מצי לבטל ליה. פסחים ז' ע"א. עו"ש או' ב' ועיין לקמן רס"י חמ"ג.

(ט) שם. ואין צידו לבטלו. ואם ביטל משם ולמעלה ולא ביערו עובר בצי' וצי' ולוקה מן הסודר א"ס אחריו. ב' שכתב' ס' חלי' בזה"ל או' ב'. ופרי"ח בסי' ז'. אמנם הנה"ש או' ג' כתב כיון דמדא"ל מצי לבטל אפסר דהכני ליה בביטול מדא"ל שלא יהא עובר מדא"ל בצי' וצי' במה שקיימו בפסח ולא ביערו יעו"ש. וכ"כ בחשו' ב"ד ס' קנ"ו דא"ס ציטל חוק שעה ששית ולא ביער אינו עובר בצי' מדא"ל אבל עובר מדרבנן יעו"ש. וכ"כ סחמ"מ או' ו' אלא שכתב דמ"מ סחמ"מ אסור בזה"ל אחר הפסח כמו כל חמץ שעבר עליו הפסח דאף בשוגג ואנוס ובדק וביטל כדינו אסור יעו"ש.

(י) שם בזה. ואין לבטל ביום אלא לאחר ששרף וכו' וא"כ לריק לשרוף קודם שעה ששית. מ"א סק"ח. כדי שיוכל לבטל ג"כ אז קודם שעה ששית דחוק שעה ששית אינו יכול לבטל כיון דאסור בזה"ל מדרבנן ובמ"מ לקמן רס"י חמ"ג יעו"ש. והב"ח כתב דהמנהג הנכון לעשות כמ"ש בזה"ל סמ"ק שמיד שאכל אדם וצני ביותו בארבע שעות שישרוף סחמ"מ מיד ויבטלו.

(יא) שם. בזה. כדי לקיים מצות שריפת חמץ שלו. והגם דמצות ביעור חמץ בכל דבר שמחזער כמ"ש לקמן רס"י חמ"מ מ"מ נקט שריפת לפי המנהג שכתב מור"ם ז"ל שם בזה"ל יעו"ש.

קנ"ז שהחיר לא ראה חשו' סרד"ז סנ"י מחז"ר או' ב' ועיין לקמן ס' חמ"ח או' ל"ז :

(ב) שם. לבטל ולהו' כעפרא דארעא. כתב בזה"ל פ"ד ש"א ש"ס לימר לבטל ולהו' הפקר כמו עפר ויש שאין מזכירין הפקר וכן נהגו. ב"י. וכ"כ הפרי"ח דכן עיקר דאין לומר לבטל ולהו' הפקר כעפר דלא דמי להפקר ועוד דהא ביו"ט משמע דאסור להפקיר וסכא קחני מבטלו בלבו אחד שבה ואחד יו"ט יעו"ש. אמנם הרב שער המלך ה' לולב דף ל"ז הביא משם עכ"ל שכתב בפשיטות דשרי להפקיר בשבת וגם הוא ז"ל דעתו כן יעו"ש וכן בס. אור יקרות דף ס"ג ע"א השיג על הפרי"ח בזה יעו"ש. וסב"ד המחז"ר בק"א בסי' ז'. וכ"כ בצרכי' ס' שלי"ט או' ח' יעו"ש. ועיין בדבריו לס' רמ"ו ל"ז ת"ז. ונ"ע בגמ' יצ"ע ולומר ח"ד (חלו"ה ק"ד ל"ז ת"ז וצ"ל ל"ז).

(ג) שם. לבטל ולהו' כעפרא דארעא. וסב"ח כתב בזה במה פ"ו להזכיר ג"כ הפקר וע"כ כתב דר"א ל"ל מדרקדק במעשיו שזכיר גם הפקר בביטול. וכתב ש"ל הביטול בזה הנוסחה. כל חמירא (שאר) וכל חמירא (חמץ) דאיכא ברשותי דלא חזיתיה ודלא ביערתי ודלא ידענא ליה (לאפוקי) חמץ ששייר למאכלו שאינו בכלל הביטול) לבטל ולהו' הפקר כעפרא דארעא עכ"ל. וכ"כ העט"ז. עו"ש או' ב' א"ר או' ז' ח"י או' ט' מק"ח או' ד' מש"ז או' ד' ר"ז או' ז' וא"ו ט' ח"א כלל קו"ט או' כ"ד.

(ד) טוב לומר צלילה וביום לשון כל חמירא ג' פעמים. מו"ב ס"י ז' או' ר"ג. בן א"ח פ' לו או' ז'.

(ה) שם. כעפרא דארעא. להורות שאינו עושה אותו הפקר כדון הפקר בעלמא דא"כ לא הו' הפקר כל זמן שלא בא ליד הזוכה וע"כ לריק לבטל אסור וי"ד הפקר צענין שיהא כעפר. כ"כ סב"ח אבל סח"י או' יו"ד השיג עליו וכתב דגם א"ס לא בא ליד הזוכה הו' הפקר יעו"ש וכן השיג בצרכי' או' ה' וגם על החק יוסף שהליץ בעד הב"ח השיג עליו בצרכי' שם יעו"ש. ועיין לעיל ס' רמ"ו או' כ"א ודוק.

(ו) שם. כעפרא דארעא. והא דאמרין כארעא ולא סגי במה שאומר כעפרא לבר. דא"ל לא אמר דארעא אולי יסיר כוונתו ומחשבתו על עפר החשוב שאינו מבטלו כמו ועפרות זכר לו דהרי ג"כ עפר הוא לענין כסוי הדם ומס"ט אומרים כעפרא דארעא. ח"י שם. ר"ז או' ז'.

(ז) שם. הגה. ויאמר בביטול בלשון שמצין. שרי עיקר הביטול הוא בל"ב לפיכך לריק להבין בל"ב מה שהוא מוציא בשפתי. ר"ז או' ח'. ועוד דעיקר טעם הביטול הוא משום הפקר וא"י יהיה הפקר א"ס אינו יודע בעל דבר שהוא מפקיר.

(ח) שם בזה. בלשון שמצין. וע"ס וגם יבטלו בלשון אשכנז. מהר"י ס' קנ"ג ונקט לשון אשכנז משום

דאחריה דמר הוא וסכונה שיבטלו בלשון שידעו. כנה"ג בזה"ל ט.

(ט) שם בזה. ואם אמרו בל"ק. בקל"ה נוסחאות כתוב ואם אמרו בל"ק יא'. ונראה דה"ל כשיודע לפחות ענין הביטול שידע שמפקיר חמ"ו אבל אוחס שאין מצינים כלל וסוברים שאומרים איזה החנה פשיטא דלא יא' דהא ביטול מדין הפקר ובעינן שיהא פ"ו ולבו שוין. מ"א סק"י. וכ"כ הסכמה האחרונים דא"ס לא אמרו בלשון שמצין א"ס יודע שהוא לשון ביטול יא' דיעבד אבל א"ס הוא סובר

באר הגולה
הכ"ט ה טו' בשם
הרצ"ר פרץ וכו'
רבינו יוחנן. ו
שם וכו' ה"ה
בפ"ב בשם בעל
העיטור. ז כל זו:

לבעול ביום אחר שערף החמץ כדי לקיים מצוה שריפה בחמץ שלו (מכריזי): ג ה בביטול היום
יאמר דחזיתיה ודלא חזיתיה דביערתיה ודלא ביערתיה: ד ו שלוחו יכול לבטל. (וכשמבטל שליח לריק
שיאמר חמצו של פלוני יסא בטל וכו') (חשובה מהרי"ר דרי"ן ז אם אין האיש בביתו יבטל במקום שהוא
ואם אינו עושה כן טוב שתבטל אשחרו:

דא

בף החיים

מד) סעי' ד. שלוחו יכול לבטל. פי' שליחו לבטל חבל
כשלוכו לבדוק אין יכול לבטל. מ"א סק"ט.
א"ר. או יו"ד. חק יוסף או י"ד. חמ"מ או ו' דה"ה או
ג' ח"א כלל קיי"ט או כ"ה.

מה) שם. שלוחו יכול לבטל. וסב"ח כחז דאין להקל ולבטל
ע"י שליח יעו"ש. והביאו מ"א שם. א"ר. או יו"ד.
חק יוסף או י"ד. חבל ח"י או י"ד כחז על דברי הב"ח הנו'
דאין דבריו מוכרחים ובעיקר כפסק הש"ע יעו"ש. וכו'
ספר"ח. וכו' דעת הרמ"ע בחלפסי זוטא פ"ק והביאו מחזיר
או ח' וכו' חמ"מ או ו' דה"ה או ג' וכו' הר"ז או טו'
אלא שכח דטוב לחוש לכתחלה לסב"ח הראשונה. וכו' ח"א
כלל קיי"ט או כ"ה דדעבד מהני ע"י שליח. ונראה דה"ה
אם ה"ה טרוד וחושש שמא יסכח לבטל בזמנו דמוחר לעשות
שליח אפי' לכתחלה דזהו נמי דדעבד דמי. ועיין לקמן
או ד"ן.

מו) שם. שלוחו יכול לבטל. וס"ד ברשותי חבל אם ביטל
שלא ברשות בעה"ב אין ביטולו כלום. ואם
ביטל שלא ברשות בעל החמץ ואחר שנודע לו איכא גילוי
דעתו דניחא ליה בביטולו כיון ביטול. חק הפסח או יו"ד.
מז) ואם עשה שליח לבטל לו חמצו ושמע אחר וביטל
ה"ו שליח ומסני חק הפסח שם.

מח) שם. שלוחו יכול לבטל. וכל שמזנוחן עליו כגון אשחרו
ובניו שיש להם רשות לאכול משלו מסב"ח לן
דמסתמא יש להם רשות לבטל ומשור נמי שליח ודוקא גדולים
דבני מעבד מליס ניהי. הרמ"ע בחלפסי זוטא פ"ק. מחזיר
או ח' ש"ח.

מט) שם. שלוחו יכול לבטל. ועכ"פ האשה אין לעשות שליח
לבטל החמץ. ע"ז. חבל הכס"א או ב' הש"ג
ע"ז וכחז דגם האשה יכולה לעשות שליח יעו"ש. וכו' דה"ה
או ד' וכו' בא"י הקודם. ועיין לקמן או ד"ן.

נ) שם. שלוחו יכול לבטל. ויכול לעשות שליח אפי' אשה
וקטן. ע"ז. או ד' מיכה הא"א או ט' כחז דאין
לעשות שליח קטן משום דקטן לאו בר שליחות הוא יעו"ש.
וכי"מ ממ"ש לעיל או מ"ח יעו"ש. ועיין לעיל סי' חל"ב או כ"ד.
נא) שם. שלוחו יכול לבטל. ואפטרופוס של יתומים מחויב
לבדוק ולבער ולבטל החמץ של יתומים ונוחן
שכר הדריקס במקום שנוחנים שכר על הדריקס וכדליתא
בגיטין דף נ"ב וכן הדין בכל מ"ע בין שהיא דא"ו או דרבנן
כמבואר בחי"מ סי' ר"ץ סעי' פ"ו יעו"ש. ח"י או פ"ו. א"ר
או י"א. חמ"מ או ה' ר"ז או פ"ו. ח"א כלל קיי"ט
או כ"ה.

בן) ואם עבר האפטרופוס ולא ביער ולא ביטל ועבר עליו
הפסח אין לחייבו כיון שאינו חייב אלא בפשיעה.
ח"י סי' חמ"ג. ח"א שם.

מב) סעי' ג. ביטול היום ואמר וכו' טעמו מבואר
שבטלה שהוא משייר חמץ שיאכל מחר וא"כ
הוא ואמר שהוא מבטל גם החמץ שראה ואנו רואים אותו
שאינו מבטלו חבל משמרו ופס' חבל ביום שאינו משייר לעצמו
שום חמץ שייך שפיר לומר שגם החמץ שראה הוא מבטל.
וכ"כ ר"ז. ב"ו.

מג) וקודם שהריפס ביום י"ד ואמר, לשם יחוד קבה"ו
ברחילו ורחימו. ורחימו ורחילו ליחדא שם י"ס
ב"ס ציחולא שליט בשם כל ישראל ובשם כל נפש רוח נשמה
חיה יחידה המחייחים אל שרשי נפשינו רוחנו נשמחינו
חיחינו יחידחנו ומלבושיהם וסקרובים אליהם שמכללות ופרעות
אליהם בריאם ויורם עשיה הרינו מוכן ומזומן לקיים מצוה
ציעור חמץ בשריפה לשורפו ביום י"ד לחודש ניסן כדי לעשות
כ"ר ליוצרינו ולעשות רצון בוראנו. ויכ"מ ה' או"א שחב"א
חשובה ומקובלת ור"ויס לפיכך מצוה זו של שריפה החמץ
ויעלה לפיכך כאלו קיימנו מצוה פסולי אלוסיבן חשרפון באש
וחצער רוחות הטומאה והקלי' וכל איביך (ס"מ) וכל שנאיך
(לילוח) מהרה יכרחו ומלכות הזדון הרשעה מהרה חעקר
וחשבר וחכלם והכניעם במהרה בימינו כיר"א. יסיו לר"ן
וכו' ויסי נועם וכו'.

ואחר שהריפס קודם הביטול ואמר. לשם יחוד קבה"ו
וכו' הרינו מוכן ומזומן לקיים מ"ע מן החורה
לבטל שאור וחמץ ביום י"ד לחודש ניסן כאשר צונו ה' אלהינו
בחורתי סקדושה אך ביום הראשון חשביתו שאור מבחכים
כדי לעשות כ"ר ליוצרינו ולעשות רצון בוראנו. ויכ"מ ה'
או"א שחב"א חשובה ומקובלת ור"ויס לפיכך מצוה זו של ביטול
שאור וחמץ ביום זה כאלו כוונתי בכל סכוותה הראויות לכיון
זה ואח"כ האל הגדול הגבור והטורא עוררם את גבורתך
ולכה לישועתם לנו. וחבטל כחות הטומאה והקלי' הנקראים
שאור וחמץ וכל איביך (ס"מ) וכל שנאיך (לילוח) מהרה
יכרחו ומלכות הזדון הרשעה מהרה חעקר וחשבר וחכלם
וחכניעם במהרה בימינו כיר"א. יסיו לר"ן וכו' ויסי
נועם וכו'.

ואחר הביטול ואמר. יכ"מ ה' או"א שחרחם עלינו
וחשמרנו ותלילנו מאיסור חמץ אפי' בכל שהוא
שנה זו וכל שנה ושנה כל ימי חיינו. וכשם שביערתו החמץ
מרשחתו היום הזה כן חזקנו וחסייענו וחעזרנו והאמלנו לבער
היכ"ר מקרבנו. חנא ה' הפרד נא מעלינו נד הרע שביכ"ר
וחזקנו וחלבנו כח יכ"מ וחזקנו לזכר נפשו ולסאיך בה ולכוסוף
בה כח והארה גדולה ולסחקש למעלה בקדושה עליונה.
וחשרה וחחול עלינו קדושה העליונה חמיה. קדשנו במצותיך
חן חלקנו בחורחך שבענו משובך שמח נפשו בישועתך. וטכר לבנו
לעבדך באמנה. וחעזרנו על דבר כבוד שמך וחמלא משאלות
לבנו למוצה לעבודתך כיר"א. יסיו לר"ן וכו'.

תלכה דין מי שלא בדק בליף י"ד. וכו' סעיף אחר:

א משנה פסחים י'
וכפ"י החום' וכ"פ
הרי"ף והרמב"ם
ב טו' וכ"כ הרמב"ם

א א לא בדק בליל י"ד יבדוק ביום י"ד באיזו שעה שיזכור מהיום לא בדק כל יום י"ד יבדוק בתוך הפסח לא בדק בתוך הפסח לאחר הפסח כדי שלא יכשל בחמץ שעבר עליו הפסח שדוא אסור בהנאה ב ועל הבדיקה שלאחר הפסח לא יכרך:

המפרש

בַּר הַחַיִּים

הפּוֹי לַעֲוִל כִּי תִלְוֶה. הִי אִוִּי אִוִּי אִוִּי אִוִּי אִוִּי חֶק יוֹסֵף
אִוִּי בִּי מִקִּיָּה אִוִּי אִוִּי חֲמִיִּם אִוִּי בִּי רִיז אִוִּי בִּי חִיָּה כָּל
קִיָּט אִוִּי כִּיָּה.

(ב) **שום**. ידוק צום י"ד וכו' ויזכך על ציטור חמץ
ואחר הכדוקה יטעל אם עדיון לא הגיע שעה
ששית. הרמזים פ"ג. ר"ז או' א'.

(ג) **שם.** באו שם שזכור מהיום. ואם יזכור צדק
לדוק מלפרא דזרחין מקדימין כמ"ש פ"ק
דפסחים וכ"כ האחרונים לעיל סי' תל"ג. צרכי' או' או'
ועיין דצרינו לשם או' ד'.

(ד) **שם.** לא צדק כל יום י"ד וכי' ומי שלא צדק חמץ קודם זמן איסורו ומת (ר"ל אחר זמן איסורו) אין היורשים חייבים לצער אך אם הם משתמשין באותו בית לריבין לכפות עליו כלי או במחילה כמ"ש לקמן סי' ת"מ סעי' ב' ומ"מ טוב לצער כיון שכבר נאסר בהנאה ולמה להם לקיימו אך שאין לצרך על הצדיקה וציעור כיון שאינם מחוייבים לצדוק ולצער החמץ שאינו שלהם. ח"י
אוי' ב' ח"ר או' ב' ועיין באוי' שאל"ף.

(ה) **וְאִי** שמה ע"פ צבש והגיה חמץ ויורשים ועצר הפסח
אם כוונו היורשים לזכות בחמץ וחלצו קונה לו
פשיטא דעצרו צב"י ואסור לאחר הפסח ואם לא כוונו
לזכות מותר לאחר הפסח בהגאה. א"א א"י צ"י ואם מת
צבצט דעצר רק אעשה דתשציתו הניח צב"ע יעו"ש,
ומיהו עיין צבוצ"י מה"ק סי' ק' שכתב דאם לא מכר ולא
ציטל חמלן ומת צע"פ אחר חלות או בתוך הפסח דיש
להחזיר אחר הפסח באכילה ובהגאה יעו"ש. ועיין לעיל סי'
תל"ד א"י ט"ל ובשדה חמד מע' חמץ ומלה סי' ח' א"י ל"ב
וצדצרינו לקמן סי' תמ"ח א"י ק"א,

(ו) **שם.** יזדוק בחור הפסח. ואפי' ציטל דליכא כל יראה לריך לזדוק דהא אפי' לאחר הפסח לריך לזדוק ואע"ג דליכא כל יראה אלא כדי שלא יכשל בחמץ שעבר עליו הפסח אי"כ מטעם זה כ"ש ללריך לזדוק בחור הפסח. צ"ח. ער"ש. פר"ח. ח"י אר"ג.

(ז) **שם.** יבדוק בתוך הפסח. מיהו ציר"ט עלמו לא יבדוק אפ"י לא ביטל. צ"ח. שכה"ג. עו"ש. אבל הצי"י.

סק"ח כתב דאפי' צוירט עלמו יצדוק. וכ"כ מ"ח סק"ח
דאפי' צוירט עלמו צדק ואעפ"י שביטל לגזרינן דלמא אחי
למיכל מיינה ואם ימלא צוירט יכפה עליו כלי כמ"ש רס"י
תמ"ז יעו"ש. וכ"כ ח"י א"ו. ג' מק"ח א"ו צ' ר"ז א"ו צ'
ח"ח כלל קוירט א"ו כ"ז. והפר"ח לחלק יא"ח דאם לא ציטל
יצדוק אפי' צוירט למ"ד, אצל אם ציטל לכ"ע לא יצדוק
צוירט יעו"ש. אמנם הרב מנחם צריש פ"ג כתב בצהדיא
דחין לו לצדוק צוירט והוכיח כן מלשון הגמ' דאמר יצדוק
בסוד המועד ולא אמר במועד דלמלא דוקא בחדש"מ יעו"ש.

1631

ג) **והנה** חמץ של יחוס קטן שעבר עליו הפסח ו"ל דשרי
 דלמאן נקנסים. ולפי' אפוטרופוס ששכח למכור
 חמץ של יחוס והגיע שם יכלק אחריותו מחמץ ויבא מותר
 אחר הפסח. אי"א א"י ע"י.

(דן) **שם**. שלוחו יכול לבטל. וסבורק לאלמנסה היא מצטנח
 בעצמה ואם אינה יודעת בלסיק האמר בלשון
 אשכנז (וה"ס בלשון אחר שמצינא כמ"ס לעיל או' ל"ב) ואם
 אינה יכולה כלל לבטל בעצמה אז יבטל הסדוק בשבילם והיא
 העמוד אללו בשעת הביטול דנראה כשלוחה. דרשות מסרייל.
 ומשמע דלכחילה הצטל היא בעצמה דמאיר בו יותר משלוחו
 או מטעם שאין לעשות שליח לכחילה כמ"ס לעיל או' מ"ה
 יעו"ש. ומ"ס והיא העמוד אללו וכו' סיינו נמי לכחילה אם
 אפשר אלל אם לא אפשר יכולה לעשות שליח לבטל אעפ"י
 שאינה עומדת אללו כמ"ס לעיל או' מ"ט.

(ה) **שם** בזה. ל"ל חמנו של פלוני וכו' וסמ"ז סק"ו כחז
דל"ז השליח לומר חמנו של פלוני דמסחמא הוא
נחנו לו במחנה אבל דעת האחרונים כדברי מור"ם ז"ל וע"כ
כשמבטל השליח ל"ל כל חמירא וחמיעא דאיכא ברשותיה
דפלוני דידע ביה ודלא ידע ביה וכו' ואם הוא לבילה יאמר
כל חמירא וחמיעא דאיכא ברשותיה דפלוני דלא ידע ביה
ולא ביערים וכו' ואם עשאו שליח לבדוק ולבטל אז יאמר
כל חמירא וחמיעא דאיכא ברשותיה דפלוני דלא חזיתיה
וכו' כ"כ האחרונים.

(ז) **שם.** יבטל במקום שהוא. ולא יסמוך על ביטול אשחז.
חמי' או' ה' ח"א שם.

(ז) **שם.** ואם אינו עושה כן וכו' פ"י שאינו רגיל לעשות
 כן (לצטל במקום אחר) וא"כ חיישינן שגמא יושבה
 לכן טיב שחצטל אשחיו אצל באמה לא מהני כיב ציפול
 פאשע ביון שאינו שלה. מ"א סק"י. חק יוסף או' ט"ז.

חזק **שם**. מוצא שחבטל אשתו. אף שלא ידע לה לבטל
 דמקחמה כמו שנתן לה רשות דמי. ד"ה א"י
 ד' ואשתו בלא רשות עדיפא משליח צדקה. מו"ק. מחזיר
 א"י ז'

מִן **יָשָׁם**. מִזֶּה שֶׁהַבַּעַל אֵשְׁתּוֹ, כִּדְבַר
לֹא צִטָּט הַבַּעַל בַּמָּקוֹם שֶׁהָיָה וְרָאוּ
בָּזֶה. לְבֹשֶׁת.

(ס) **שם.** טוב שחבטל אשח. וכשאשחז מבעלח חאמר כל חמירא וחמיעא דאכא ברשות בעלי דידע ביה וכו' כמו בשאר שלוח. דה"ה שם: ואם חונה מצובה להיק חאמר בלשון שמצובה כמ"ס לעיל חו' ל"ב יעו"ש.

א) סע'ף א. לא צדק כליל י"ד יבדוק ציוס י"ד וכו' והיינו לאור הנר וכן כל הבדיקות אפי' לאחר הפסח ושלל לחלק צין צדיקה לצדיקה וכן משמעות

באר הגולה

א א הכפרש מיבשה לים או יוצא בשיירא ואינו מניח בביתו מי שיבדוק תוך שלשים יום זקוק לבדוק.
(ולא יברך אז על ציטור חמץ) (כל זו) קודם ל' יום א"צ לבדוק (וכשמגיע פסח יצטלנו) (טור) ב ואם דעתו
לחזור קודם הפסח צריך לבדוק ואח"כ יצא דחיישינן שמא יחזור ע"פ בה"ש ולא יהיה לו פנאי לבער ג וכן
העושה ביתו אוצר תוך ל' יום זקוק לבדוק ואח"כ כונס אוצרו לתוכו קודם ל' יום אם דעתו לפנותו
קודם הפסח צריך לבדוק ואח"כ עושהו אוצר ואם אין דעתו לפנותו קודם הפסח א"צ לבדוק הנה ואלו
חמשים שיש חמשים מחומשים בקרקע' הבור אם נעשה האוצר שלשים יום קודם כפסח אינו זקוק לבער
אלא מצטלו בלבו ודיו ומיכו לאחר פסח כשמפנה האוצר אסור ליהנות מאותן חמשים ואם אין שם חמץ

כף החיים

והביאו המאמ"ר א"י א' וכן הסכים א"ר א' צ' וכתב
שכן מלא צ"י אמרכל יעו"ש. ממלא דבר זה צפלוגחא
שנית וע"כ כתב הרו"ח א"י א' דשז וא"ת עדיף ויבדוק
בליל חו"ה כמו ליל ערב פסח.

(א) **סעיק** א. המפרש מייצג ליס. קרא אותו המפרש על שם שמפרש ומזדיל עלמו מן הישוב. ועיין לעיל רס"י רמ"ח.

(ב) **שם.** המפרש מניח וכו' ודעתו שלא לחזור לביתו עד לאחר הפסח או שדעתו שלא לחזור לביתו לעולם. ר"ז או' א'.

(ג) **שם.** ואינו מניח וכו' אבל אם מניח מי שיבדוק אי"ל לבדוק דשלומו של אדם כמותו. ז"ח. פרי"ח. עו"ש או' אי' חיי' או' צי' אי"ר או' אי' חק יוסף או' צי' מק"ח או' אי' הגר"א. ולכתחלה יש לזו"ת לאנשים גדולים שיבדקו ובידועצד אפי' נשים וקטנים כמ"ש לעיל סי' תל"צ או' כ"ד יעו"ש.

(ד) **שם**. ואינו מניח וכו' ואם מניח שם אשתו כתב
בצ"ח דלכתחלה חין לסמוך על אשתו ומחויב
הוא לבדוק יעו"ש אבל הח"י א"י י"ד כתב דאם מניח
בציתו אשתו ובניו פשיטא דלא שייך דין זה כלל דהא כמה
יחזרו ויכניסו שם חמץ וילטרכו בדיקה לעצמם ומה לו
לבדוקתו עכשיו יקיים מצוה ביעור במקום אחר וכ"כ
הט"ז בפשיטות רס"י זה יעו"ש. וכ"כ מק"ח א"י א' דאפי'
מניח אשתו א"ל לבדוק. וכ"כ החמ"מ א"י י"א. מאמ"ר
א"י א' ר"ז א"י ב' ולענין ביטול עיין לעיל ס"י תל"ד סעי'
ד' ובדבריו לשם צ"ד.

(ה) **שם.** תוך לי יום וכי שכבר חל עלינו חובת ביעור כיון שדורשין בהלכות פסח. טור. לבוש. ע"ש א"י א"י.

(ו) **שם.** זקוק לבדוק. צלילה שלפני יליאדו לאור הנר כמ"ש ס"י תל"ג צ"י. ואם שכח לבדוק צלילה יבדוק ציוס. מ"א סק"א. ואם חושש שמה יעדר צלילה שלפני יליאדו. וישכח יבדוק צלילה שלפניו. ואחר הבדיקה צריך ליזהר שלא להניח שם עוד חמץ וקודם הבדיקה יכבד הבית כמ"ש לעיל ס"י תל"ג.

(ט) **שם.** ועל הצדיקה שלאחר הפסח וכו' חזל על הצדיקה שצחוק הפסח מצרך קודם שיתחיל לצדוק. הרמב"ם פ"ג דין ו' וכ"כ הסמ"ג עשין ט"ל וז"ל חז"ל וכו' הגאונים שמצרך מידי אפדיון הצן שמצרך כל יום אחר ל' יום וכן מילה שלא צממה מצרכין עליה אחר ח' ימים. חקת הפסח חז"ל.

(י) ואם ציטל קודם פסח וצא לצדוק בתוך הפסח
כתב ה"ט"ז סק"ב דלא יצרך על הצדיקה כיון
דאינו עובר על כל יראה יעו"ש. חבל החיי א"י כתב
דאף אם ציטל קודם פסח לריך לצרך על הצדיקה שבתוך
הפסח אם לא צדק קודם פסח כלל כיון דאסור באכילה
וצהנאה מה"ת ואעפ"י שאינו עובר כל יראה יעו"ש. וכ"כ
ח"ר א"י ג' חקת. הפכת שם. ר"ז א"י צי.

(יא) **שם.** לא יצרך. והעם כתב הרי מנוח משום דהבוא זמנא לאו זמן ציטורא ולא זמן איסורא ואין יצרך אקצ"י על דבר שליו חכמים משום קנס. א"י לא אסורוהו אלא משום קנסא ואין מצרכין על הקנסות שהרי אין קנס בא אלא ע"י עבירה ועבירה אינה מלוה ואין יצרך עכ"ל. חסדי דוד.

(ב) **שם.** לא יצרך. ואם צדק וביטול ומלא חמץ צחור הפסח נסתפק מ"א סק"צ אם יצרך כיון שכבר קיים תקנת חכמים וצרכי תמ"ו כתב צפשוטות דיצרך יעו"ש. וכ"כ ח"י או' ה'. חקת הפסח שם. (והשיג על הא"ר שכתב לחלק בין כהן לסי' תמ"ו יעו"ש) מק"ח או' ג' ר"ז רסי' תמ"ו. ח"א כלל קי"ט או' כ"ז. אמנם דעת הא"א או' ג' שלא לצרך משום דסב"ל. וכן צסי' דצר משה

לחזור יום או יומים קודם פסח לריך לצדוק תחלה דשמה יתאחר ביאתו, וכ"כ א"ר א"ר ז' חק יוסף א"ר ח'.

(יב) **שם**. שמה יחזור ערב פסח בה"ש וכו' ואז לא יוכל לצער החמץ ביו"ט שאין מצטרין החמץ ביו"ט וגמלא מקיים החמץ בציתו ביו"ט. עו"ש א"ר א"ר ועיין לקמן רס"י תמ"ו.

(יג) **שם**. וכן העושה ציתו אולר וכו' כלומר שנשתמשו שם חמץ ואח"כ רולה להניח שם עלים או דבר אחר. מ"א סק"ד. אבל דעת רש"י והר"ן דאירי אפי' צים תחתיו חמץ ידוע. חק יוסף א"ר ט' ועיין לעיל א"ר י"א: (כא) **שם**. זקוק לצדוק ואח"כ כונס וכו' ואם לא צדק קודם לריך לפנות האולר ולצדוק. דרשות

מהר"ל. ואפשר דה"כ להיולא צשיירא תוך ד' ולא צדק לריך לחזור לציתו או לשלוח שליח שיצדוק. מ"א סק"ה. אמנם הרב חק יוסף השיג על דברי המ"א הני' דהא כתב הטור והש"ע סעי' ז' אבל אם דעתו לחזור בתוך הפסח לריך לצדוק אפי' מר"ה ואם שכח ולא צדק יצטל כשיגיע הפסח וכו' הרי להדיא שא"ל לשלוח שליח יעו"ש. וכ"כ המק"ח א"ר ו' מאמ"ר א"ר ז' ומ"מ אם אפשר יש לעשות שליח במכתב שיצטר לו החמץ מציתו ואם לא אפשר יש לסמוך על הביטול כשיגיע פסח. ועיין לקמן סי' תמ"ד סעי' ז'.

(כב) **שם**. ואח"כ כונס וכו' ולכן מקום שמסדרין צו ע"ס נכון למכור המקום עם החמץ שצתו כי בית העלום לריך צדיקה ולפעמים מסדרים עלים תוך ל' שריך לפנות ולצדוק מק"ח. שם.

(כג) **שם**. ואח"כ כונס וכו' ומיחו יכול לזרוע קודם פסח ולא חיישין שיתחמץ ויותר יש להקל ממפולת ואולר ומיחי בזה ציטול אף להפוי לחמץ לא מהני ציטול תשו' מאהצב ח"צ סי' ר"ן יעו"ש. ועיין בתשו' חת"ס סי' ק"ד שכתב צחטים הזרועים צקרקע יום יומים קודם הפסח שנוהגין למכרן ואם שכח ולא מכר שאין הגידולין נאסרין דדיעבד דהוי ס"ס ספק שמה נתחמלו. אם ת"ל שנתחמלו שמה נפסלו מאכילת הכלב יעו"ש. והצ"ד פ"ת צסי' זה וצסי' תס"ז.

(כד) **שם**. לריך לצדוק וכו' דחיישין שמה לא יכלה לפנותו וישאר שם חמץ מכוסה צפחות מג"ט ואח"כ יטרד ולא יצדוק עוד. מ"א סק"י.

(כה) **שם**. א"ל לצדוק. דהוי כחמץ שנפלה עלה מפולת שא"ל לצער. צ"י צסס הר"ן. עו"ש א"ר א"ר ועיין לעיל סי' תל"ג סעי' ח'.

(כו) **שם**. א"ל לצדוק. אבל בחמץ ידוע לריך לצער. מ"א סק"ז אבל הח"י א"ר ח' השיג עליו וכתב דגם בחמץ ידוע א"ל לצער וכ"כ חק יוסף א"ר י"ג, מק"ח א"ר ז' ועיין לעיל א"ר א"ר.

(כז) **שם**. א"ל לצדוק. רק כשיגיע פסח יצטל כל חמץ שיש שם. חמ"מ א"ר ז'. ואם לא יצטל קודם זמן איסורו לריך לפנותו ולצער החמץ שתחתיו. חמ"מ שם א"ר י"ב.

(כח) **שם**. הגה. ואולר חטים וכו' ומיירי שהיו שם חטים מחומלים ואח"כ הניח האולר עליהם ואפי"ה אם נעשה קודם ל' א"ל לצער אבל אם הניח החטים ואח"כ נתחמלו

(ז) **שם**. זקוק לצדוק. ואסור בכל הנאלכות הני' צסי' תל"א עד שיצדוק. א"א א"ר א"ר.

(ח) **שם**. זקוק לצדוק. נראה דציטול א"ל אלא ימתין עד שיגיע הפסח ויצטל. ט"ז סק"ב. והסכים לדבריו ח"י א"ר ג' אבל המ"א סק"א כתב כיון דחל עליו חובת צדיקה לריך ג"כ ציטול כתיקון חכמים יעו"ש. וכן הסכים חק יוסף א"ר ז' והשיג על הח"י שהסכים לדעת הט"ז יעו"ש. וכן הסכים מק"ח א"ר ז' מאמ"ר א"ר ג' ר"ז א"ר א"ר הגר"א. וכשנצטל יאמר כל חמירא וחמיעא דאיכא בציתא הדין ללא חזיתיה וכו' אחרונים. ועיין לקמן סי' תמ"ה א"ר ט"ז.

(ט) **שם**. זקוק לצדוק ואפי' צספק חמץ. עו"ש א"ר א"ר מ"א שם. מאמ"ר א"ר ד' חקת הפסח א"ר ז' ואם הלך ולא צדק עיין לקמן א"ר כ"א.

(י) **שם**. הגה. ולא יצרך וכו' שעדיין עיקר זמנו לא הגיע. לצבש. ופ"פ האחרונים דלא כפר"ה שכתב לצרך. ועיין לקמן א"ר ט"ל.

(יא) **שם**. קודם ל' יום א"ל לצדוק. דלא חל עליו תקנת חכמים. והיינו צספק אבל צודאי חמץ לריך לצדוק. צ"ח. עו"ש א"ר א"ר מ"א סק"ב. אבל הצי' כתב צסס הר"ן דאפי' צודאי חמץ א"ל לצדוק. וכ"כ הלבוש. וכו"כ הפר"ח. ח"י א"ר ד' א"ר א"ר ז' מקח א"ר ג' מאמ"ר א"ר ד' ער"ה א"ר א"ר חקת הפסח שם.

(יב) **שם**. הגה. וכשיגיע פסח יצטלנו. צמקום שהוא. דאלי"כ עוצר משום צל יטמון הגר"א.

(יג) **שם**. הגה. וכשמגיע פסח יצטלנו. כלומר קודם שעה ששית. צ"י. צ"ח. פרישה א"ר ז' א"ר א"ר ד'.

(יד) **שם**. ואם דעתו לחזור קודם פסח וכו' ומכ"ש אם דעתו לחזור בתוך הפסח. חק יוסף א"ר ו' ואם הוא מכופק אם יחזור קודם פסח א"ל לצדוק. ער"ה א"ר ז' חקת הפסח א"ר ג'.

(טו) **שם**. ואם דעתו לחזור קודם פסח וכו' היינו יום או יומים. ט"ז סק"ג. אבל המ"א סק"ג כתב דאפי' דעתו לחזור. זמן גדול קודם פסח לריך לצדוק. קודם שילא. וכ"כ ח"י א"ר ו' א"ר א"ר ז' חק יוסף א"ר ח' ר"ז א"ר י"ד. ומיחו סיים שם הנ"ל דהכל לפי הענין

(טז) **שם**. לריך לצדוק וכו' אפי' מר"ה. צ"י ח"י א"ר ח' חק יוסף שם. ואפי' מספק חמץ. ח"י שם. ועיין לעיל א"ר ט' ולקמן א"ר ט"ל

(טז) **שם**. לריך לצדוק וכו' ואם ציטל דעת הלבוש והצ"ח להקל דא"ל לצדוק אבל הפר"ח כתב דאפי' אם ציטל לריך לצדוק ודלא כהצ"ח ונ"ב העו"ש א"ר א"ר חק יוסף א"ר ז' מק"ח א"ר ד' מאמ"ר א"ר ו'. מיחו הח"י א"ר ז' כתב צסס. הא"ז שצדעתו לחזור קודם פסח דלדעת י"א צסעי' ז' א"ל לצדוק עכ"פ יש לסמוך עליהו היכא שכבר ציטל. וכן הסכים צא"ר א"ר ט'.

(ח"י) **שם**. דחיישין שמה יחזור וכו' ודוקא מפרש צים ויולא צשיירא דדעתו ללכת רחוק חיישין להצריכו לצער ל' יום קודם לפסח אבל שאר יולא לדרך לא. צ"י צסס הגהות סמ"ק. פרישה א"ר א"ר אמנם המ"א סק"ג כתב דהכל לפי הענין דאפי' צדרך קרובה אם דעתו

ידוע אלא ספק מותר למכור האולר כן ביחד. (חשובת הרשניא סי"ט): ב ד וי"א דקודם ל יום שא"צ לבדוק היינו כשאין דעתו לחזור בתוך הפסח ואעפ"י שדעתו לחזור קודם הפסח או אחריו אי"צ לבדוק כיון שהוא קודם שלושים וכשיגיע פסח יצטלו אבל אם דעתו לחזור בתוך הפסח צריך לבדוק אפי' מר"ה וואם שכח ולא בדק יבטל כשיגיע הפסח ולא יברך על הביטול. סגס גם אשתו הבדוק וחבטל צביתו דילמא ישכח לבטל במקום שהוא (כל זו): ג ו ישראל היוצא מבית א"י תוך שלושים יום ונכנס בבית

בף החיים

באר הגולה
ד טור וכפירש"י
סס ה טור. ו סס

(זו) **שם** הגב. ו. שיגיע פסח יצטלו. היינו ד'ס לא צא צביתו קודם פסח יצטלו במקום שהוא קודם שעה ששית וכמ"ס לעיל או י"ב וא"י י"ג יעו"ש:

(זו) **שם**. אצל אם דעתו לחזור בתוך הפסח וכו' רף שפחצנו לעיל בש"ס הגהת סמ"ק לחלק בין שאר יול"ז לדרך ש"ל לבדוק משא"כ מפרש ויול"ז בשו"ת מ"ס כאן אין לחלק כיון שדעתו לחזור בתוך הפסח ובכל ענין צריך בדיקה כדי שלא יעבור צ"י וצ"י. ח"י או י"ב. מק"ח או יו"ד. ועיין לעיל או ח"י.

(זח) **שם**. צריך לבדוק וכו' דכשיצא בפסח לאו צרשוחס קיימא דליבטליה וכשרואהו עובר עליו. רש"י. מ"א ס"ק י"א.

(זח) **שם**. אפי' מר"ה. פ"י אפי' אם יול"ז מחללת השנה כגון אם יול"ז אחר הפסח זקוק לבער. צ"י. עו"ש או צ"י ח"י או י"ג. א"ר או י"א. וכ"כ האחרונים. ואז אין לצרך כלל על הבדיקה כדאיתא רס"י זה והצ"ח הכריח דחוד ל' יום יש לצרך על הבדיקה ובשכנ"ג חולק עליו דאין לצרך כלל וכן עיקר ובספק צרכה שימעיין להקל. ח"י שכי. מק"ח או י"א.

(מ) **שם**: אפי' מר"ה. ואפי' מספק חמץ. מק"ח שס. ועיין לעיל או ט"ו.

(מא) **שם**. ואם שכח ולא בדק וכו' משא"כ אם בדק ה"ס צריך לבטל בשעה הבדיקה. מ"א ס"ק י"ב. ועיין לעיל או ח"י.

(מב) **שם**. ולא יברך על הביטול. דכיון דעיקר הביטול בלב ראפ"י מחשב בלבו סג"י אין מצרכין על דברים שבלב. טור. לבוש. וכן הסכים הצ"ח. עו"ש או צ"י מ"א ס"ק י"ג. חק יוסף או כ"א. ר"ז או י"א. ואף לדעת הר"ן דלא סגי ביטול בלב (כמ"ס לעיל ס' חל"ג או י"ז) אין ראוי לצרך על הביטול. עו"ש שס.

(מג) **שם** הגה. גם אשתו הבדוק וכו' עיין לעיל או ד' וסס"י הל"ד ולקמן ס"י חל"ז סע"י ד'.

(מג) **סעי'** ג. אי"צ לבער וכו' דכיון דהעכו"ם נכנס לבית זוכה ג"כ בחמץ שהרי ישראל הפקירו. מ"א ס"ק ט"ו. ואף שאין נכנס בו שום אדם אין מחוייב כיון שהוא בית כותה. א"ר או י"ג.

(מד) **שם**. שהרי יקיים וכו' הוא או צע"כ דהוי כשלומו. ח"י או ט"ו. א"ר שס. חק יוסף או כ"ד. ר"ז או י"ג.

(מה) **שם**. אצל אם הוא מפרש וכו' ולפי מה שפסק סרב לעיל סס"י חל"ג דהכוסים וצחי הידים של בגדים שנוחנים בהם לפעמים חמץ צריכים לבדוק אי"צ אף יול"ז בשו"ת ומפרש ג"כ אפשר לו לקיים מצוה ביעור ובדיקה צוה ואפשר לומר כיון דהביז חשבונו שאור מבחיכס עיקר המלצה

נתחמלו החטים מלחות בצור אפי' נעשה תוך ל' ח"ל לפנותו דבשעה שהניח החטים עדין לא היה שם חמץ ועכשיו הוי כחמץ שנפלה עליו מפולת וכ"ש כשיש ספק אם נתימל. מ"א סק"ח. יכן הסכים חק יוסף או י"ד. ר"ז או י"ז. ומ"ס בזה ה"ט"ז סק"ד עיין מה שהשיגו עליו האחרונים. (כט) **שם** בהגה. אסור להכות וכו' ואפי' למ"ד בחמץ שנפלה עליו מפולת דשרי אפשר דהא גרע עפי' דהם ממילא הוא שנמלא שלא היה בדעתו לפנות הגל ולחטט אחר הפסח אצל כאן דעתו לפנות צור. הרשניא. מ"א סק"ט. א"ר או ט"ו. חק יוסף או ט"ו.

(ל) **שם** בהגה. ואם אין שם חמץ ידוע. ר"ל בעת שהניח מלמעלה האולר אינו ידוע אם היה אז בקרקעיתו חטים מחומלים בודאי. מ"ב או ח"י.

(לא) **שם**. אלא ספק וכו' בחשו' הרשניא ח"א ס"י ע' מבואר דבדבר דהוי ס"ס דשמא לא נחזקעו ואם ח"ל נחזקעו שמא נפסדו לגמרי מאכילה כלב יעו"ש. חק הפסח או ד' ועיין לקמן ס"י חס"ז סע"י ז'.

(לב) **שם** בהגה. למכור האולר כך ביחד. אחר הפסח. וא"צ לבדוק מספק אם ישן שם מחומלים כדי להשליכם שלא ליכנות מהם. לבוש. וכטעם דהא אפי' אם ימלא ג"כ מותר משום ס"ס כמ"ס בא"י הקודם. ומיכו דוקא אחר הפסח מותר למכור צכס"ג אצל לא צח"ס משום דלא איסורו במשכו.

(לג) **סעי'** צ"י. וי"א דקודם וכו' זהו דעת רש"י וסיעתו דס"ל דלא חיישינן אם דעתו לחזור קודם הפסח שיצא צכס"ג דכיון דדעתו לחזור קודם הפסח ודאי דיקדים אה עצמו לדבר ויבא צביתו בזמנו כדי שיוכל לבדוק היטב אחר החמץ וע"כ לא הצריכו סוכנים לבדוק מקודם יליאחו כמבואר צכ"י וכ"כ העו"ש או צ"י.

(לד) **שם**. וי"א דקודם וכו' הלבוש השמיט סברה י"א זה ומשמע דדעתו לפסוק לחומרם כסחם כש"ע וכחז עליו הא"ר או י' דשפיר עבד ששמיט ה"א שחביא צש"ע דדעתו לחזור קודם פסח אי"צ בדיקה כי רוב הפ"י ס"ל דצריך יעו"ש. ועיין לעיל ס"י י"ג או ז' שנחצנו דכל היכא שסוחם הש"ע לחומרם ואח"כ מביא י"א לקולא שדעתו לפסיק כס"ס ורק בשעת הדחק יש לסמוך אי"צ להקל יעו"ש.

(לה) **שם**. כיון שהוא קודם שלושים יום. משמע אצל אם הוא בחיך ל' יום צריך לבדוק אף אם דעתו לחזור קודם פסח. מיכו ה"ט סק"ס נחז צכס בהגה סמ"ק דאפי' בתוך ל' אי"צ לבער כיון שדעתו לחזור קודם פסח יעו"ש. אצל סח"י או יו"ד הסכים לדברי הש"ע וכחז ודלא כמ"ס ה"ט צכס בהגה סמ"ק יעו"ש. וכ"כ חק יוסף או ח"י. מק"ח או פ' וי"ש אם אין דעתו לחזור כלל קודם פסח שצריך לבדוק לביע.

באר הגולה
בשם א"י העזרי
ז שם ושם :
א ברייתא פסחים
ד' כפוי הר"ן.
ב ב"י וכ"כ ה"ה
בפ"ב מהלכת חמץ

בבית אחר בעיר זו או הולך לעיר אחרת אינו צריך לבער בית הא"י שהרי יקיים מצות ביעור באותו בית אחר אבל אם הוא מפרש או יוצא בשיירא ולא יכנס בפסח בבית ויש מי שאומר שחל עליו חובת הביעור כיון שהוא תוך ל' יום וצריך לבער בית הא"י שהוא יוצא ממנו כדי לקיים מצות ביעור (אע"פ שהא"י יכנס לבית בפסח וי"א שאין צריך כשנכנס בו הא"י) (טור):

תל"ו המשכיר בית לחבירו על מי חל חובת ביעור. וכו' ד' סעיפים:

א * המשכיר בית לחבירו לצורך י"ד וממנו ואילך * וקנהו באחד מהדרכים ששכירות קרקע נקנה בו אם

בפ החיים

(ז) וכתבו האחרונים כל ל' יום צריך לעיין בכל דבר שעושה שלא יסור בו חמץ באופן שלא יוכל להסירו בנקל. וכבר כתבנו זה לעיל סי' חל"ג או' ל"ב ועי"ש או' ל"א.

(א) סעיף א. המשכיר בית לחבירו לצורך י"ד וכו' ר"ל שהשכיר לו צ"ג לצורך י"ד וממנו ואילך. ח"י או' א' חמ"מ או' א' ר"ז או' א':

(ב) שם. וקנאו באחת מהדרכים וכו' היינו בכסף ובשטר ובחוקה ובקנין סודר (ר"ל או בכסף או בשטר וכו' כמבואר בח"מ סי' קי"ז וק"ל וק"צ יעו"ש) אבל כשעדיין לא קנאו אע"פ שהמפחה ציד השוכר א"ל לבדוק דה"ל כמו שהפקיד מפחתו ציד אחר דאין הנפקד צריך לבדוק. מ"א סק"א פ"ה. ח"י או' א' וכו' לדברי הש"ע שפסק כפ"י הר"ן והמ"מ אבל הח"י פירשו כיון שהמפחה ציד השוכר אע"פ שעדיין לא קנאו השוכר חייב לבדוק. וכ"פ ב"מ פ"ב דין ח"י. וכן הלבוש הביא בזה ז' של הח"י בשם י"א. וכחז' הח"י שם דראוי לחוש לחומרת צ' הפירושים. וכ"כ חק יוסף סוף או' א' דכן מסתבר להחמיר בדעת הח"י אמנם כפ"ה הסכים לפסק הש"ע. וכ"פ מהר"ם גאלאנטי וביאורו י"א בהגב"ה. וכ"פ הר"ז או' א' ח"א כלל ק"יט או' ח"י. וכ"כ דעת הגר"א.

(ג) ומיהו אם הפקיד אדם מפחה ביתו אלל אדם אחר אף לדעת הח"י אינו חייב הנפקד לבדוק אלא דוקא כשרוצה להחזיק בבית ולקנותו כמבואר בח"י שם וביאורו צ"י וסאחרונים. ונראה דאם הפקיד הבית ציד אחר צריך לבדוק כיון שמסר לו המפחה וכל שמירת הבית. חקת הפסח או' ב.

(ד) ואם קנה אותו צ"ג באחת מהדרכים ששכירות קרקע נקנה בהם ועדיין המפחה ציד המשכיר כחז' הבית לדעת הח"י השוכר חייב וכו' חק יוסף שם אבל הפ"ה כחז' דגם לדעת הח"י המשכיר חייב כיון שהמפחה צידו יעו"ש. וכ"כ ח"י שם.

(ה) שם. וקנאו באחת וכו' ודוקא במשכיר כיון שגוף הבית של המשכיר לכן אם המפחה צידו עליו מוטל לבדוק משא"כ במכר והחזיק הלוקח כיון שאין למוכר שום זכיה בקרקע אף שהמפחה צידו החיוב מוטל על הלוקח. ח"י שם. מק"ח או' א'. ר"ז או' ד'. ח"א כלל ק"יט או' ח"י.

(ו) שם. אם ער שלא מסר לו המפחה וכו' ואף אם מסר המפחה ליד השוכר וחזר והפקיד למשכיר על המשכיר לבדוק, משפטי שמואל סי' א'. והפ"ה כחז' דמסתברא דעל השוכר לבדוק ובעי לאסדורי השוכר על המפחה יעו"ש. וכ"כ הר"ז או' ב'. אבל דעת הח"י או' ג' כדברי משפטי שמואל דעל

המלוה לבדוק ולבער החמץ מסביו ממש. ח"י או' י"ז. וכ"כ ח"א כלל ק"יט או' ח"י. ועיין בדברינו לשם סוף סי' חל"ז: **שם.** יש מי שאומר וכו' הא דכחז' זה בשם יש מי שאומר משום ד"א שא"ל כשנכנס בו עכו"ם כמ"ס אח"כ בזה.

(ז) שם. וצריך לבער בית העכו"ם וכו' משמע דבבית ישראל א"ל לבער דעל השני חל חובת ביעור. מ"א ס"ק פ"ז. ח"י או' ע"ו. ח"ר או' ח"י. חק יוסף או' כ"ג. מק"ח או' י"ב. חמ"מ או' ע' ר"ז או' ח"א ח"א כלל ק"יט או' ח"י. וה"ה בשולח מצית עכו"ם לשיירא וישראל אחר נכנס תחתיו לבית זה שא"ל לבדוק בחוק ל' דהא אותו ישראל יבדוק החמץ הנשאר מישראל הראשון. ע"ז סק"ז.

(ח) שם הגה. אע"פ שהעכו"ם יכנס לבית בפסח. ויבוא שם חמץ וכו"ש אם לא יכנס בו העכו"ם שצריך לבדוק.

(ט) שם בהגה. וי"א שא"ל וכו' וכ"כ דעת הט"ז סק"ז והפ"ה ור"ז או' כ"א. אבל הבית הסכים כדועה ראשונה שהביא הש"ע. וכ"כ דעת העו"ש או' ב' ח"ר או' י"ט. וכ"כ דעת הש"ע שלא הביא דיעה זו.

(י) שם בהגה. וי"א שא"ל וכו' שהרי הגוי יעלו ואין לך הפקר וביטול גדול מזה. לבוש.

(יא) שם בהגה. וי"א שא"ל וכו' אבל כשמפנהו ואין נכנס בו שום אדם אם הוא חוק ל' יום חל עליו חובת ביעור. מ"א ס"ק י"ז. וכן הסכים חק יוסף או' כ"ה והשיג על ח"י שהקשה על מ"א יעו"ש.

(ב) ומי שדר בבית עכו"ם צליל י"ד ודעתו למחר ידור בבית עכו"ם אחר ששכר כבר בבית צ' ודאי חייב לבדוק צלילה אף שלא לקח המפחה דבפסח החמץ בביתו וצ"ח שדר צלילה ג"כ חייב לבדוק ויבדוק לבדוק בבית שני ואח"כ ילך לכאן על סמך ברכה מאחר שדר צליל י"ד כאן ועדיין חמץ שני חל עליו כאן בדיוקא אבל לא יבדוק כאן. או יעמיד שליח. מ"ז סס"ו זה.

(ג) ואותן שמוכרים ביתם עם החמץ שבהם בע"פ לעכו"ם צריכים לבדוק החמץ צליל י"ד דהא עדיין לא מכר הבית ויש לו בית בשטח שחייבו חכמים בדיוקא אם לא שמוכר הבית צ"ג. מק"ח או' ד'. אמנם בחש"י צנין עולם סי' ק' חולק עליו ודעתו שא"ל בדיוקא דבזה עלמו שמוכר למחר לעכו"ם מקיים חשבתו וביעור יעו"ש. וכן בחש"י ח"ס סי' קל"א דעתו להקל כשמקיים מלוח בדיוקא בשאר הכדורים יעו"ש. וכ"כ בס' א"א דמסתברא להקל וכן פשט המנהג יעו"ש. אך צריך לבאר בשטח המכירה שמוכר לו החדר וכל החמץ שיש בו כדי לכלול גם החמץ שבחורין ובסדקין ומ"מ היוצר מוב למכור ביום י"ג כדי ללכת אליבא דכ"ע.

אם עד שלא מסר לו המפתח חל י"ד על המשכיר לבדוק ואם משמסר לו המפתח חל י"ד על השוכר לבדוק: ב' השוכר בית מחבירו בי"ד ואינו יודע אם הוא בדוק אם הוא בעיר שואלו אם בדקו וואם אינו בעיר חזקתו בדוק ומבטלו בלבו ודיו: ג' המשכיר בית לחבירו בחזקת בדוק ונמצא שאינו בדוק על השוכר לבדוק ואינו מקח טעית ואפילו במקום שבדקים בשכר שהרי מצוה הוא עושה. סגס וי"א לר"ך לסחור לו שכר הצדיקס כואיל והסגס כהדיא שיהיז צדוק. (סמגיד פ"ב ומשמע לעיל ס"י י"ד):

בית

בף החיים

באר הגולה ומזה ג' שס צמ' ד צעיל שס וכן פשט כז נחמן. כז יתקן אע"ג דדחי לה צמחל וכ"כ הרמב"ם צס"ב וסכ"א"ש כיון דמדרכנן הוה דמדאורייתא צביטול בעלמא סגי ה שס צעיל ונפשתא.

(טו) **שם**. על השוכר לבדוק. ואעפ"י שאין דעתו לכוון לדור שס עד אחר הפסח. אחרונים.

(טז) **שם**. על השוכר לבדוק. ויבטל ג"כ ואעפ"י שהחמץ של משכיר מ"מ מסחמא ספקירו כשילא ממנו כמ"ס הטור סס"י חל"ו ומ"מ המשכיר יבטל ג"כ צפ"י מ"א סק"ג. א"א או"י ג' חק יוסף או"י ד' מק"ח או"י ד' חמ"מ או"י ג' ח"א כלל קי"ט או"י ח"י. ומה שהקדש ח"י או"י ו"י וא"ר או"י צ' על המ"א שכחז ש"מ צח"י עיין בחק יוסף שס וצחמ"מ שס שמי"ש צ"ן דברי המ"א יעו"ש.

(טז) **סעי' ב'**. השוכר בית מחבירו צ"ד. פ"י או ביום י"ד או בליל אחר שכבר עבר זמן הצדיקס. עו"ש או"י צ' א"ר או"י חמ"מ או"י צ' ר"י או"י ו"י לקמן או כ"א. (ח"י) **שם**. אם הוא בעיר שואלו וכו' ולא סמכין לחזקת דכל סיכא דאפשר לצרורי מילחא מצדריקן. צ"י צסס כר"ן. ע"ז סק"ג. מ"א סק"ד.

(יז) **שם**. אם הוא בעיר שואלו וכו' וס"כ אם אשחו או צני ביתו צעיר יכול למשאל לסו דהרי סס נאמנים אפ"י נגד החזקס כמ"ס סעי' ד' ח"י או"י ז' א"ר או"י ז' מק"ח או"י ס' חמ"מ סה"י ר"י שס. ח"א שס. ואף אם הוא ג"כ צעיר יכול לסמך על אמירחס. חמ"מ שס.

(ד) **שם**. חזקתו צדוק. כיון דמ"ס מדרבנן היא דמדאורייתא צביטול סגי. צ"י צסס כר"ן. פריש"ס או"י ס' ודוקא היכא דאינו ידוע אם הוא צדוק אם לאו אמרינן דחזקתו צדוק אבל לא היכא דחזקתו ל"ן דלא צדוק. בית.

(כא) **שם**. חזקתו צדוק. ואף שעדיין הוא ליל י"ד כיון שכבר עבר זמן הצדיקס חזקתו צדוק. ח"י או"י ח"י.

(כב) **שם**. חזקתו צדוק. ואף דמ"ל למטרח ומרדף אצחריס כיון דאיכא מרחא חסוד כדעבד. ש"מ צ"ד ס"י או"י ח"י צרכי או"י ד'.

(כג) **שם**. חזקתו צדוק. וספק אם צדק צ"ד או לא לר"ך לחזור ולבדוק דמחמריקן צספק צדיקס משוס דעיקר הצדיקס על ספק לחקנ"ס ועוד דאין ספק מו"ל מידו ודאי ערי"ה או"י צ'.

(כד) **שם**. ומבטלו בלבו ודיו. וסגס דסחמץ של המשכיר מסחמא כיון דסכירו וי"א ממנו ספקירו וקנסו השוכר עס כצ"ח ולכן לר"ך לבטל וכמ"ס לעיל או"י פ"ז. וכ"כ חק יוסף או"י ו' ומאמ"ד או"י צ'.

(כה) **שם**. ומבטלו בלבו ודיו. משמע סה אם צדקו המשכיר א"ל לבטל דמסחמא ציטל ג"כ כיון דחיקנו חז"ל ציטול אחר הצדיקס ומ"מ כחצו סאחרונים דלכחחלס יס לשאלו גס על צביטול.

(כו) **סעי' ג'**. המשכיר צ"ח לחבירו צחזקת צדוק. כה"י כחצו דמיירי צ"ג וסר"ן חולק וכחצ דמיירי צ"ד

כמ"ס

דעל המשכיר לבדוק. וכ"כ א"ר או"י ד' מק"ח או"י צ' ח"א כלל קי"ט או"י ח"י.

(ז) **שם**. אם עד שלא מסר וכו' וצ"ח שאינו נעול אם כבר סחזיק צס השוכר עליו לצערו. ח"י או"י ד' מק"ח שס. ח"א שס.

(ח) **שם**. אם עד שלא מסר וכו' וסמכיר צ"ח לעכו"ס חייב סמכיר לבדוק אעפ"י שסמס סמפח צ"ג. מק"ח או"י ד' ח"א שס.

(ט) **שם**. על המשכיר לבדוק. סואיל וסחמץ שלו ועדיין סצ"ח מעבד אללו. מ"א סק"ב.

(י) **שם**. על המשכיר לבדוק. ואפשר דלדעת י"א צסעי' ג'. דצמקס סנוחנים שכר על הצדיקס לר"ך לשלס למשכיר שכר הצדיקס כיון שהשוכר קנסו וסחזיק צ"י ח"י או"י ס' ויחס כר"א דאינו נו"ן כיון דחזיו על המשכיר וגס איכס דאפסיד אפס"ס שלא מסר סמפח וגס לקמן לא פסק סצ"ח כ"א. א"ר או"י ח"י וחק יוסף או"י צ' כחצ דסחס שאני כיון שהסגס אלל שכח דאס סמכיר מוחזק מ"ל למימר קיס לי כדעת כה"י וס"י עסס דססחזיק השוכר מחוייב לבדוק אף שהמפח צ"ד סמכיר ומחוייב לשלס שכר הצדיקס צמקס סנוחנים שכר עכ"ל. ועיין לעיל או"י צ'.

(יא) **ובענין דין קיס לי צדיני ממונה אם יכול סמוחזק לומר קיס לי כסצס פלוגיח. בארץ ישראל כולס וצארץ מלריס וגלילוחיס אין נוסגין לומר קיס לי נגד פסק מרן ז"ל צס"ע וצ"י כמ"ס הצרכי צח"מ ס"י כ"ה או"י כ"י וכו' ח"י וכו' צסס כמס ס"י יעו"ש. וכחצ כרצ רצ פעל"ס ח"צ צח"מ ס"י צ"ב כ"ס נמי מנהג צגד"ד (צארץ צכל) יע"א ואנפ"ס וצכמה מקימות דאין אומריס קיס לי נגד פסק מרן ז"ל ומו"ל אין ממון מיד סמוחזק ע"פ סורח מרן ז"ל ואע"ג דאיכא כמס רבווחא דפלוגי צ"ח יעו"ש. ואס ג"כ הדין נמי מס שפסק מרן ז"ל צחש' ע"י"ש צחש' הג"י שסכ"א פלוגחא צ"ס ופסק ד"כול לומר קיס לי נגד חש' מרן ז"ל יעו"ש. ועיין ס"ח סלק"ט ח"א ס"י קפ"ב ושער המיס סס"י ע' וצעי ח"י ח"מ ח"א ס"י ע"ג ויוסף אומץ ס"י ס"ע ודוק.**

(יב) **ונראה דה"ס צערי הודו ופרס דאין יכול לומר צעיר קיס לי נגד פסק מרן ז"ל צס"ע וצ"י כיון שסס סולכיס אחר מנסג צני צכל.**

(יג) **בארץ חומן לא מ"ל שוס צע"ד לומר קיס לי כפלוגי נאון נגד דצרי הרמב"ם ז"ל וכן סמפחי שרנין צארץ סמערב. צרכי שס או"י כ"י.**

(יד) **אם סנחצב סוא מאחרא דסגיני לומר קיס לי אף שסחצב מא"י מ"ל סנחצב לומר קיס לי נגד מרן ז"ל כ"כ גי"ר ח"מ כלל ס' ס"י פ"ז. צרכי שס או"י לי וע"י"ש עוד כמס פרסיס צדיני קיס לי יעו"ש.**

ד י בית שהוחזק שלא בדקו המשכיר ואמרו אשה או עבד או קטן אנו בדקנוהו הרי אלו נאמנים באר הגולה
ו שם. בגמרא.
ז טו' בשם הרמב"ם
א מימלא דכח
פסחים י"י

תלח עכבר שנכנס למקום בדוק וכבר בפיו. וכו' ב' סעיפים:

א * עכבר שנכנס לבית בדוק וכבר בפיו ונכנס אחריו ומצא פירורין אפילו כדי כל הכבר צריך לחזור

כף החיים

משום דדדיקה חמץ דרבנן. פסחים דף ד' ופסקו הרמב"ם
פי' דין י"ז והטור. וכחז הטור ואפי' ידענו שלא דק
בעה"כ והם אומרים בדקוהו נאמנים עכ"ל. וכחז עליו
הב"ח נראה שסובר דאפי' לנחלס נאמנים הנשים וכ"מ
מהרמב"ם סוף פי' ודלא כהירושלמי שהביא הרא"ש דחלמודא
דין עיקר וכ"כ רי"ז עכ"ל, וכ"כ ספר"ח דמשמע בגמ' דאפי'
לנחלס מלו למיזדק. מיסו מה"א סק"ח כחז דאין לסמוך
לנחלס על נשים. וכ"כ ח"י א"ו י"ב דלנחלס אין לסמוך
אלא כאנשים בני מלוא. ועיין לעיל ס' חל"ב א"ו כ"ד.

ד(ד) **וכתב** עו"ש מה"א דסחו' צעירובין כחזו דבזית
שלסם נאמנים אבל השולח אותן לעשות דבר
אין נאמנים אפי' מדרבנן וכמ"ס ס' ח"ט סעי' ח' ובפסחים
כחזו דמס' שבידס נאמנים אפי' דלאורייתא אלא כיון דדדיקה
חמץ הוא טורח גדול אלו היה דלאורייתא לא היו נאמנים
ועיין ביו"ד ס' ק"ך שפסק לענין טבילה כלים דקטן אין נאמן
עכ"ל מה"א. וכ"כ חק יוסף א"ו יו"ד. ר"ז א"ו י' ועיין בא"י.
שאלח"ז.

ל(ח) **שם**. הרי אלו נאמנים. וכחז מורים ז"ל ביו"ד סס"י.
קכ"ז דדוקא צדיקת חמץ דלא לאחזק איסורא
מסימני אבל אי לאחזק איסורא לא. מיסו ספר"ח צס"י זה
חלק ע"ז. וכן סרז מהר"ש בפרו הנקרא חידושי מהר"ש
בשו"ת שבסופו ס' ד' הטלס כהפרי"ח וכמשמעות מה"א צס"י
זה דגם בשאר איסורי דרבנן אפי' דלאחזק איסורא נאמנים
יעו"ש צ. מחזיר א"ו ג'.

ד(ו) **שם**. הרי אלו נאמנים. ואם הוא לאחר זמן איסורו
ועדיין לא ביטלו ואיכא אמרי אנחנו בדקנו אינן
נאמנים דכיון דלא דלאורייתא הוא באיסור דא"ו במקום דלר"ך
בדיקה ודקדוק גדול אין נאמנים משום דאינן עלולים הם.
עו"ש א"ו ד' חמ"מ א"ו ד' מקי"ה א"ו ז' ר"ז א"ו י' וכחז שם
הר"ז וחייב הוא לחזור ולבדוק בכל החדרים הנריכים בדיקה
מן הסורס. ודוקא בודאי חמץ אבל אם לא בדקו מספק
חמץ ואמרו אלו אחר זמן איסורו אנו בדקנוהו נאמנים. חמ"מ
שם. ועיין אי"א א"ו ח'.

ל(ז) **וביורש** שירש בית אינן נאמנים אפי' קודם שש וביטל
חמלו. מק"ח שם.

ל(ח) **ובמשכיר** צ"ד שחזקהו בדוק ואמרו הני שאינו
בדוק נאמנים. מק"ח שם.

פ(ל) **שם**. שיש בו דעה לבדוק. וסינו שהגיע לחינוך.
כל ב"י ח"י א"ו יו"ד. אי"ר א"ו י"א. מקי"ה א"ו ט'.

א(א) **סעי'** א'. עכבר שנכנס לבית בדוק וכו' אפי' בכבר
קטן שיוכל עכבר לאכלו ואפי' ביטל לא חלין
לקולא מטעם דספק דרבנן לקולא משום דאין ספק אכלו
מוציא מידי ודאי חזקה איסור דכיון שידעין בודאי שעכבר
גרס החמץ לפניו אין ספק מוציא מידי ודאי. צ"ח צס"י זה
ובס"י

כמ"ס צס"י. והב"ח כחז דמיורי בין צ"ג ובין צ"ד אלא שכחז
גמלשון רש"י משמע דמיורי צ"ג יעו"ש. אמנם לשון הש"ע
הוא כדברי הר"ן. וכ"כ העו"ש א"ו ג' דמיורי אפי' צ"ד. ואע"ג
דכבר נחזר דאם היה ציד המשכיר צליל י"ד דעל המשכיר
לבדוק מ"מ אם לא דק לא אמרין דמקח טעות הוא יעו"ש.
וכ"כ הר"ז א"ו ז'.

ב(ז) **שם**. ואינו מקח טעות. ואעפ"י שהחכם עמו כדריא
שיהא בדוק ונמלא שאינו בדוק לא הוי מקח
טעות. כ"מ מדברי מורים ז"ל בזה. וכ"כ מה"א סק"ז. ר"ז שם.
כ(ח) **שם**. ואינו מקח טעות. פ"י בודאי מלוא על המשכיר
רמיא אך אם אמר המשכיר לא בעינא למיעבד
מלוא או שהלך לרכו אינו מקח טעות דמסחמא ניחא לאינש
דלעבד מלוא בין בגופיה בין בממוניה והאי דקא צעי הדר
שמה מפני דבר אחר הוא. מה"א סק"ה. ודוקא בכפסד ממון
הל"ך לעשיית המלוא אבל לאחר עשיית המלוא לא. תומח
ישלים ס' ט"ו. כה"ג צסג"ז. מה"א שם.

כ(ט) **שם**. ואינו מקח טעות. ראובן השכיר לשמעון בית
צ"ג בניסן בחזקה שאינו בדוק ואח"כ אור ל"ד
אמר לשמעון שכבר דק הבית ואלא לפעון שטעון דהוי מקח
טעות שלקח זה הבית כדי לקיים מלוא בדיקה וסוף צלופן
שאינו יכול להביא עצמו לידי חיוב בדיקה. אין לדין אלא מה
שעינו רואות שאם צעינו יראה שחלית שכירות בית זה
הוא לדירה אין כאן מקח טעות ואם ברור שחליתו היה
לקיים מלוא בדיקה ודאי דהוי מקח טעות ואם ספק מה היתה
כוונתו המע"ה. ש"ח נחפה בכסף ח"מ ס' א' ועי"ש שז"ד
כמס' לר"ן. ברכ"י א"ו ה'.

ל(ל) **שם**. וי"א לר"ך להחזיר וכו' דס"ל ה"א דניחא ליה
למיעבד מלוא בממוניה היינו בדבר שאין בו
היזק כגון לברך על טליה שלו אבל בחסרון כ"ס לא כמ"ס
ס' י"ד. מה"א סק"ז. ר"ז א"ו ז'.

ל(א) **שם** הגם. וי"א לר"ך להחזיר וכו' זוהי סברה
הרמב"ן שהביא מה"מ פי' והר"ן חלק עליו
כמ"ס צס"י יעו"ש. וכחז ספר"ח דעיקר כדברי הר"ן דלא
מצי חזק שוכר למשכיר יעו"ש. וכ"פ הב"ח דאין להוציא
מיד המוחזק. וכ"כ דעה ח"י א"ו י"א. אי"ר א"ו ח' חק יוסף
א"ו ט' מקי"ה א"ו י' ר"ז א"ו ז' ובהשכיר צ"ג לכ"ע אי"א
להחזיר שבר בדיקה. מקי"ה שם. ועיין לעיל א"ו י"א.

ל(ב) **סעי'** ד' בית שמוחזק שלא בדקו המשכיר וכו' משמע
דוקא ככ"ג שהוא בחזקה שאינו בדוק אבל אם
הוא מוחזק שיש בו ודאי חמץ ואמרו אנחנו בדקנו וביעורנו
אפשר דאינן נאמנים. ח"י א"ו י"א. אבל ספר"ח כחז דאף
במוחזק בודאי חמץ נאמנים כיון שדדיקה חמץ דרבנן. וכ"כ
אי"ר א"ו ט' חקה ספסח א"ו י"א. ועיין לקמן א"ו ל"ה.

ל(ג) **שם**. ואמרו אשה או עבד וכו' דהכל נאמנים על
ביעור חמץ אפי' נשים אפי' עבדים אפי' קטנים

לחזור לבדוק הבית אחר הכבר שהכנים לפי שאין דרכו של עכבר לפרר והני פירורין מעלמא אתו ולא מאותו ככר אבל אם תינוק נכנס לבית בדוק וכבר בידו ונכנס אחריו ומצא פירורין א"צ לחזור ולבדוק שחזקתו שאכלו ואלו הפירורין שנפלו ממנו בשעת אכילה שדרך התינוק לפרר ב וי"א שאם אין בפירורין כדי כל הכבר צריך לחזור ולבדוק. (דיני עכבר נכנס ויולא השמיט הרב סוף ולא שכיחי); ב ג כזית חמץ למעלה על הקורה מחייבים אותו להביא סולם להורידו מפני שפעמים יפול מהקורה אבל אם היה חמץ בבור אין מחייבים אותו להעלותו אלא מבטלו בלבו ודיו:

צבורין

בף החיים

באר הגולה
ב כיכ שם החום
והרין וכיכ הטור
ג צט"א שם צגמי
ולא נפסעא וכחז
רמז"ס צפרק צ'
לרין להורידו וכי

(ט) **שם.** לפי שאין דרכו של עכבר וכו' וי"א כלב וחרנגול אין דרכן לפרר. רוקח ס"י רס"ו ב"ח. מ"א סק"ב. ח"אור"י.

(י) **שם.** שאין דרכו של עכבר וכו' ואם מלא חלי ככר שהכנים העכבר ל"ע דשמא מלנע חלי צחורין.

ואם הביא עכבר ככר מהשוק קודם זמן איסורו מצטלו ולאחר זמן איסורו אפשר לא ינחל ליה והוי רק דרבנן והוי

הדין בספק על. א"א או' ב' ועיין לקמן ס"י חליט סעי' ב'.

(יא) **שם.** אבל אם חינוק נכנס וכו' ומיירי שאין צו דעת דאם יש צו דעת נאמן לומר שאכל כולו. מ"א

סק"ג. א"ר או' ב' חק יוסף או' ו' מק"ח או' ג' חק הפסח או' ד' וכחז ודלא כהמ"ק. ר"ז או' ס'.

(יב) **שם.** ומלא פירורין וכו' ואפי' לא מלא כדי כל הככר א"צ לבדוק דחולין שאכל השאר כי כן דרכו של

חינוק לפרר באכילתו. צ"י. עט"ז. מאמ"ר או' ג'.

(יג) **שם.** ומלא פירורין וכו' ואם לא היו פירורין אין להוציא מידי ודאי חמץ (ר"ל ולריך לבדוק)

והי"א ס"ל דאינו מוציא מידי ודאי חמץ חלל א"כ יש כדי כל הככר. ט"ז סק"ב. ובראינו אוכל ומלא מקנה פירורין

כ"ע מודים שא"צ בדיקה ואפשר אף בלא מלא כלום דמסחמא אכל כולו. מש"ז או' ב' ועיין לקמן או' טו"ב.

(יד) **שם.** א"צ לחזור ולבדוק וכו' אפי' אם לא ביטל ב"ח. ח"י או' ו' א"ר או' ג' חק יוסף או' ז' מק"ח

או' ד' חק הפסח או' ג' ר"ז או' ה'.

(טו) **שם.** א"צ לחזור ולבדוק וכו' ומסר"ל כחז להיפך ולכן יש להחמיר ולבדוק צין בעכבר צין בחינוק.

ד"מ או' א' עט"ז.

(טז) **נחש** שנכנס לבית בדוק וכבר בפיו א"צ לשכור חבר להוציא הככר מפיו אם כבר ביטלו או שיכול

עדיין לבטלו. ר"ז או' יו"ד.

(טזב) **שם.** וי"א וכו' וספריה פסק כסברא הראשונה. וכיפ הכיץ והביאו א"ר או' ג' וכיכ המש"ז

או' ב' וסר"ז או' ס' כחז דיש להחמיר כדעת י"א אם לא ביטל שיש כאן ספק איסור של חורה אבל אם כבר ביטל

או שעדיין יכול לבטל יש לסמוך על סדרה הראשונה שס"א עיקר עכ"ל. וכבר כחצנו לעיל ס"י י"ג או' ז' דכל היכא

שסוהם הש"ע לקולא ואח"כ מביא י"א לחומרא דדעחו לפסוק כסחם ורק לנחמלס חושש לדעת י"א ופ"י.

(ח"י) **סעי'** ב'. כזית חמץ וכו' אבל פחות מכזית א"צ סולם להורידו וסגי בביטול. ח"י או' ז' חק

יוסף או' ח' מק"ח או' ס' חמ"מ או' א'.

(יח) **שם.** מחייבין אותו להביא סולם וכו' אפי' שביטלו דשמא יפול מהקורה חוץ הפסח ויבא לאוכלו.

לבוש. עו"ש או' ב' ר"ז או' י"א.

שם אבל

וצט"י חליט. ח"י או' ח' חק יוסף או' א' מק"ח או' א' צרכי או' א' עריה או' א' ר"ז או' א' ועיין לעיל ס"י חליד או' ו'.

(ב) **שם.** ונכנס אחריו וכו' פ"י מיד נכנס אחריו ואעפ"י שרגלים יש לדבר שסוף מן הככר שהכנים העכבר

אפי"ס לריך בדיקה. ב"ח.

(ג) **שם.** ומלא פירורין וכו' אבל אם מלא ככר שלם א"צ בדיקה כמ"ש לקמן ס"י חליט סעי' ב' וסוינו

דוקא צביטל משא"כ בלא ביטל לא חליטן להקל ולריך לבדוק כל הבית. ח"י או' ב' חק יוסף או' ג' מאמ"ר או' א' נס"ש

או' א' ויחצאר טוד מזה לקמן ס"י חליט סעי' ב' קחנו משם.

(ד) **ואם** מכיר אותו ספת שנטל העכבר אף שמלא שחמר ממנו קנה א"צ בדיקה דחליטן בעכבר שאכל אותו

מקנה שחמר. ב"ח מלשון סרמז"ס והביאו ספר"ח והנכ"ש. וכיפ סר"ז או' ד' ועיין לקמן או' יו"ד.

(ה) **שם.** אפי' כדי כל הככר וכו' וכי"ש אם היו רק מעט פירורין ללא חליטן שאכלו ונפלו אלו הפירורין

בעת אכילתו. מ"ב או' ג'.

(ו) **שם.** לריך לחזור לבדוק וכו' ודוקא שראינו עכבר נכנס עם חמץ אבל מלא כך חמץ בבית אחר בדיקה

א"צ לחזור ולבדוק. וכן עכ"ש שנכנס עם חמץ לבית א"צ לחזור ולבדוק. מק"ח או' א'.

(ז) **שם.** לריך לחזור ולבדוק וכו' כל מקום שצריך לחזור ולבדוק לריך ג"כ לחזור ולבטל שהרי חמץ זה

שגוררס חולדה מחוץ הבית לא נחצטל. הר"ן ספ"ק דפסחים וסביאו צ"י ס"י חליד וספר"ח צט"י זה. ועיין לעיל ס"י

חליד או' ד' מ"ש צוס יעו"ש.

(ח) **שם.** לריך לחזור לבדוק הבית וכו' ומיירי בעכבר שנכנס לבית ולא ראינו לאיזה מקום מן הבית

(ר"ל לאיזה חדר מן הבית) סכנים סככר אבל כשראינו שנכנס למקום מן המקומות שבבית א"צ לבדוק חלל אותו

מקום בלבד. וי"א נמי כשלא ראינו לאיזה מקום מן הבית סכנים סככר חלל שמקנה פחתי החדרים הם נעולים א"צ

לבדוק באותם החדרים שהרי בודאי לא נכנס שם ואין חוששין שמה דרך חור סכניסס מחדר לחדר דא"כ אין לדבר

סוף אבל אותם החדרים שהם פתוחים לריך לבדוק. ב"ח. אבל סמ"א סק"א כחז דבית פירושו חדר וא"צ בדיקה חלל

אותו חדר שראינו שנכנס לשם אבל שאר חדרים א"צ לבדוק אם ביטל או שאין הככר גדול כמ"ש ס"י חליט וס"ה כאן

ואם לא ידענו לאיזה חדר נכנס סיינו ב' צחים (צט"י חליט סעי' ב' דאם ביטל א"צ לבדוק) ולא ידענא לסי טייל עכ"ל.

וכיפ מק"ח או' א' ר"ז או' ב' ועיין לעיל ס"י חליד או' ס' ואו"י.

תל"ט דין מי שבדק ולא מצא מספר ככרות שהניח. וכו' ד' סעיפים:

א א"ט צבורין של מצה ואחד של חמץ ובא עכבר ונטל ולא ידענו אם נטל חמץ או אם נטל מצה ונכנס לבית בדוק צריך לחזור ולבדקו. (מיהו אם סכר קטן שיכול העכבר לאכול חליטין להקל שאכלו וא"ל לדוק) (טור) שכל הקבוע במחצה על מחצה ואם פירש הכבר ממקום קביעתו ונטלו העכבר משם א"צ לחזור ולבדוק דכל דפריש מרובא פריש: ב ב' צבורין אחד של חמץ ואחד של מצה וב' בתים אחד בדוק ואחד שאינו בדוק ובאו שני עכברים זה נטל חמץ וזה נטל מצה ואין ידוע לאיזה בית נכנס זה שננטל החמץ וכן שני בתים בדוקים וצבור אחד של חמץ ובא עכבר ונטל ואין ידוע לאיזה בית נכנס או שידע שנכנס לאחד מהם ונכנס אחריו ובדק ולא מצא כלום או שבדק קצת מהבית ומצא

בף החיים

גדול שא"ל שיאכלו כולו ולא ציטל לריך לדוק אכל אם ציטל בכל ענין א"ל לדוק עכ"ל. וטעם הסוד כחצ צ"י כיון שציטל היו ספיקא דרבנן ואוליין לקולא. אכל הרמזים פ"ב כחצ סחם לריך לדוק וכחצ המ"מ שם דכ"ה דעה רש"י והגאונים והטעם כחצ צ"ה הר"ה דאע"ג דספיקא דרבנן הוא כיון שצדיקה חמץ חלחה על הספק החמירו בספקה יוחר משאר ספיקות של דבריהם וכן עיקר עכ"ל והביאו צ"י וא"כ משמע מדברי הרמזים שסחם דכל ענין לריך לדוק בין אם הוא כחצ קטן בין אם ציטל וכ"כ דעה הש"ע שסחם כדברי הרמזים ולא העתיק דברי הסוד וא"כ הו"ל למורי"ם ז"ל לכתוב זה צ"ה א"ל כי כן דרכו בכמה מקומות כשלא נחפרש צדיקה דצדרי הש"ע היפך דבריו כוחצ צ"ה חמץ. וכ"כ המחמיר או"י וכ"כ הער"ה או"י דדעה מרן לאסור אע"ג דאיכא ס"ס א"ל דאם ציטל כחצ מהריק"ש דא"ל לדוק מכה ס"ס עכ"ל וכ"כ ח"י או"י ד"ש לסמוך על דברי מורי"ם ז"ל היכא שציטל יעו"ש. וכ"כ הר"ז או"י ד"ש לסמוך ע"ז היכא שציטל או שיכול עדיין לנטל יעו"ש. אכל צכר גדול אין להקל בציטול. וכ"פ הלבוש. וכן סככים א"ר או"י צ"י.

ד שם. שכל הקבוע וכו' וה"ס חשעם ליצורין של חמץ וא"ל של מלך אמרינן כל הקבוע וכו' עו"ש או"י ח"י חק יוסף או"י ג' ער"ה שם. מיחו ח"י או"י ג' כחצ ד"ש להסחפק בדבר. וכ"כ חק חק הפסח סוף או"י ד"י צבורין חמץ וא"ל מלך אסור צ"ס יעו"ש. ואפשר דצכר קטן וציטל ד"ש להקל וא"ל לחזור ולבדוק.

ה שם. ואם פירש הכבר וכו' דוקא שלא בפנינו. פרי"ה. ו שם. א"ל לחזור ולבדוק וכו' ואפ"י לא ציטל וכבר כניע טעם ששית ואינו יכול לנטל אעפ"י כן א"ל לחזור ולבדוק ואפ"י אם סכר גדול. ר"ז או"י צ"י.

ז שם. דכל דפריש וכו'. ומוחר לאכלו בפסח. פרי"ה. א"ר או"י ג' אכל ח"י או"י ו' כחצ דאסור לאכלו בפסח יעו"ש. וכ"כ חק יוסף או"י ה' מק"ה או"י ג'.

ח סעי' צ"י. ואין ידוע לאיזה בית נכנס זה שננטל החמץ ויכול א"י לומר שזה שננטל החמץ נכנס לבית שאינו בדוק וזה שננטל המלך נכנס לבית בדוק.

ט שם. וליצור אחד של חמץ. וה"ס שני לצורים אחד של מלך ואחד של חמץ ג"כ דינא הכי. ח"י או"י ז' א"ר או"י ד"י.

י שם. ואין ידוע לאיזה בית נכנס. זהו דברי הרמזים פ"ב ולדעתו אפ"י אם צאו שני בעלי הבתים לשאול צבה אחת אמרינן לכל אחד דא"ל לחזור ולבדוק משום דמיורי

כ שם. אכל אם היה חמץ צבור וכו' בין יש בו מים ובין שאין בו אם אין דרך לירד בחוכו להשחמם בו כל הסנה אין חוששין שמא ירד לחוכו בפסח ויאלץ מהחמץ לפיכך אין מעריחין אותו להביא סולם להעלותו החמץ משם אלא מצטלו ודיו. ר"ז או"י י"א. ועיין ח"י או"י ח' מ"ש לחלק ומ"ש עליו המ"ז או"י ד' יעו"ש.

כא שם. אין מחייבין וכו' צדיקה כשהניח חמץ צבור ע"ד לפסחו משם קודם פסח או שנפל מאליו אכל אסור להטמין שם חמץ ע"ד שיאחר שם עד אחר הפסח אפ"י ציטלו ואם הטמינו שם אין מועיל לו כלום ולריך להוציאו ולצטרו צ"י אפ"י אם הטמינו שם קודם ל' יום לפני הפסח. ר"ז או"י י"ב.

כב שם. מצטלו בלבו ודיו. דהוי כחמץ שנפלה עליו מפסח (ע"יין ס"י חלי"ג סוף סעי' ח') אכל אסור להטמין צידים. מ"מ פ"ב דין י"ד. מ"א סק"ד. א"ר או"י ד' חק יוסף או"י ע' חמ"מ או"י ח' חק הפסח או"י ז'.

כג שם. מצטלו בלבו ודיו. ואין חוששין שמא יעלנו ויאלכלו דחרי חששות הבאות ע"י מעשו לא חיישינן העלאת ואכילה שמחוך כך יזכור איסורו. ולשמא ירד צמקרה ויאלכלו שם ג"כ ליכא למיחש שאין דרך לאכול צבור. לבוש. כד שם. מצטלו בלבו ודיו. ואם נודע לו אחר זמן איסורו דאז לא מהני ציטול לריך להוציאו ולצטרו.

צ"י. ודוקא כשלא ציטל חמץ מקודם אכל אם ציטל בזמנו נכסוג מהני גם לזה ועפ"י שלא ידע מזה צשעה ציטול. ע"י סק"ד. וכ"כ האחרונים.

א סעי' א. ובא עכבר ונטל וכו' והטעם משום שכל הקבוע כמחל על מחל דמי כמ"ש אה"כ. ודוקא שנפל העכבר בפנינו ממקום הקביעות דא"י נטלו שלא בפנינו הו"ל כאלו פירש שלא בפנינו ונטלו דאמרינן כל דפריש מרובא פריש. ח"י פסחים ט' ע"ב. מ"א סק"א. פרי"ה. ח"י או"י ה' א"ר או"י ח' חק יוסף או"י ד' מק"ה או"י ח' חמ"מ או"י א"י.

ב וכן אם נחערבו ליצורין ואח"כ לקח מהם העכבר אמרינן כל דפריש מרובא פריש. מ"א סק"ד. ח"י או"י ד' א"ר שם. חק יוסף שם. מק"ה או"י צ"י חמ"מ שם. ר"ז או"י ג'.

ג שם. הנה, מיחו אם סכר קטן וכו' חליטין להקל וכו' והטעם כחצ צבור משום דהוי ס"ס ספק מלך ספק חמץ ואח"ל חמץ שמא אכלו. וכחצ עוד הסוד ואם הוא

באר הגולה

א גמ' פסחים ט'
ב שם צמח"א ו'
הרמזים צפ"י
ואיירי צציטלוסני
מדאורייתא וכו"ש
שם צמח"א וכו"כ

ומצא כבר א"צ לחזור ולבדוק. (כך הם דברי הרמב"ם אבל מסקנת העוסקים אינו כן): ג ג הניח ט' ככרות חמץ ומצא י' צריך לבדוק אחר כל הט' ד וכן אם הניח י' ומצא ט' צריך לבדוק אחר כל הי' שאנו אומרים מה שהניח נטל ואלו אחרים הם ה וי"א הני מילי בקשורים יחד אבל אם אינם קשורים יחד א"צ לבדוק אלא אחר האחד: ד ו הניח חמץ בזוית זו ומצא בזוית אחרת צריך לחזור ולבדוק: **תמ** דין חמצו של אינו יהודי שהופקד אצל ישראל. ובו ד' סעיפים:

א א אינו יהודי שהפקיד חמצו אצל ישראל אם הוא חייב באחריותו מגניבה ואבדה בין שהוא בביתו בין

בב התיים

באר הגולה
ה"ה שם ג שם י'
וכחמיו משנה
ספ"ד דמטע' שני
ד שם נגמלא
וכחמיו שם
ח חוס' שם מהא
דניס' י' ו שם
נגמלא וכחמיו.
א צריחא וגמלא

חא (ח) **שם** וי"א וכו' וכ"ס דעת הלבוש. עו"ש או' ג' וכ"ס ספרית. ח"י או' יו"ד. ח"ר או' ז' חק יוסף או' ח' ר"ז או' ז' ועיין לקמן או' כ"ב.

יט (ט) **שם**. בקשורים יחד. אע"ג דליכא חו למחלי בעכברים חלין בקפניס. חו' מ"א סק"ו.

ד (ד) **שם** אלא אחר האחד. דכיון שלא היו קשורים לא חיישין שניטלו כולם. חק יוסף או' ט'.

כא (כא) **שם** אלא אחר האחד. אבל זהניח ט' ומלא יו"ד אעפ"י שאינם קשורים לריך לבדוק אחר כולם. מ"א סק"ו. ח"ר או' ט' חק יוסף שם. מק"ח או' ה' ר"ז או' ח'.

כב (כב) **שם**. אלא אחר האחד. ונראה דאין לסקל בזה אלא כשיטל או' שעדיין יש שהוא לבטל. מ"ב או' י"ז.

כג (כג) **סעי'** ד'. צריך לחזור ולבדוק. דחוששין שמא עכבר עשאו וכיון דחוששין לעכבר יש לחוש נמי לא וכו' אלא אחר רש"י וסביוא ב"י.

כד (כד) **שם**. צריך לחזור ולבדוק. ואם היס הבית סגור והמפתח בידו א"ל בדיקה דתלין שהוא כניחו בזוית זו שנמצא בו עכשו ושכח. הרדב"ז בלי הרמב"ם סו' קל"ט. עריס או' ח' ונראה דאפי' מסר המפתח ביד אחר לא חיישין. חקא הפסח או' ט'.

כה (כה) **שם**. צריך לחזור ולבדוק. ואפי' אם ביטל נמי לריך לחזור ולבדוק. ב"י לדעת הרמב"ם. מ"א סק"ח. אבל הסור כחז אם ביטל א"ל לבדוק. וכ"כ הלבוש. וכ"ס ספרית. ח"י או' י"א. ח"ר או' יו"ד. חק יוסף או' יו"ד. וסר"ז או' ט' לחלק יאז דאם אינו יודע מנין הככרות שמניח לריך לחזור ולבדוק אפי' אם ביטל אבל אם יודע מנין הככרות ומלא בזוית אחרת כמנין שהניח א"ל לבדוק אם ביטל או' שיכול עדיין לבטל.

כו (כו) **שם**. צריך לחזור ולבדוק. ואם הככר קטן אף בלא ביטל א"ל לבדוק לדעת הסור. חמ"מ או' י"ג. ועיין לעיל או' ג'.

כז (כז) **כל** מקום שמכר בדיונים אלו לסקל אם ביטל כ"ה אף אם לא ביטל ועדיין הוא קודם שש שטוח של יוס י"ד יכול לבטל אף לאחר שנולד הספק ושזב דיו כמו שביטל קודם לכן. וכל מקום שצריך בדיקה שניה לריך ג"כ ביטול שניה כ"כ מ"א וח"י. אבל ספר"ח כחז דא"ל ביטול אחר ביטול. חמ"מ או' י"ד. ועיין לעיל סו' חליח או' ז' וסו' חליד או' ד' ודוק.

א (א) **סעי'** א'. אם הוא חייב באחריותו וכו' דכתיב איחא בפסחים כ' ע"ב. לא יראה לך שאור, שלך או' אחס רואה אבל אחס רואה של אחרים ושל גבוה. יכול יעמין ויקבל פקדונות מן סוכרי ח"ל לא ימלא בבחיכס. ואוקי אח"כ בגמ'

דמיירי כשיטל ואינו אלא ספיקא דרבנן ומוקמינן לכל בית אחזקתו שסיס צדוק כמבואר במ"מ ובכ"מ שם ובכ"י אבל הסור כחז אם ב' הכהים של אדם ח' או של שנים וצאו לשאול בזה אחס או שבה ח' לשחל עליו ועל חבירו שניהם לריכין בדיקה אפי' אם ביטלו ורק אם בלא לשאול זס אחר זס אין שום ח' מהם לריך בדיקה אם ביטלו וזכו שכחז מור"ם ז"ל אח"כ בהגס כך הם דברי הרמב"ם וכו' לפי שדעת הסור אינו כן. וכחז ספר"ח דדברי הסור עיקר. וכ"פ הר"ז או' ה'.

יא (יא) **ואם** שאל על ביתו ואמרו לו א"ל בדיקה ואח"כ שאל על בית חבירו יכולין לומר לו שגם חבירו א"ל לבדוק. סר"ח וכחז שיש לסמוך ע"ז להלכס בסטרפות סברה הרמב"ם ז"ל דס"ל דא"ל לבדוק יעו"ש. ועיין לקמן או' י"ד. **יב** (יב) **שם**. או שצדק וכו' ומלא ככר וכו' ר"ל ולא חמירין דזה ככר אחר ולריך לבדוק כל הבית.

יג (יג) **שם**. א"ל לחזור ולבדוק. ומיירי שביטל וס"ל ספיקא דרבנן ולקולא. ט"ז סק"ג. מ"א סק"ה. ח"י או' ח' חק יוסף או' ו' מק"ח או' ד' ואם הוא קודם ששם שטוח מבטל לכחלסל ודיו. מ"א שם. ומשמע דככל חרבע חלוקות שכחז עליהם הש"ע דא"ל לבדוק מיירי שביטל וכ"כ ספר"ח לדעת הרמב"ם שהוא דברי הש"ע יעו"ש. אבל דעת הסור בחלוקה הג' שצדק ולא מלא כלום אפי' בלא ביטל א"ל לחזור ולבדוק וכ"פ הר"ז או' ה' מיכו המשיז או' ג' לחז דבשני חלוקות הראשונות אפי' דיעבד שביטול מעכב אבל בשני חלוקות האחרונות צדק ולא מלא או צדק קלח ומלא לכחלסל לריך ביטול אבל דיעבד כנון שצדק זמן ביטולו אינו מעכב וא"ל לחזור ולבדוק יעו"ש וכ"כ דעת ספר"ח דבשני חלוקות האחרונות א"ל ביטול אבל דעת הר"ז או' ו' להחמיר בחלוקה הרביעית דצדק קלח ומלא אפי' דיעבד דאם עבר זמן הביטול שאינו יכול לבטל לריך לחזור ולבדוק ואפי' צדק קטן.

יד (יד) **שם** בהגה. אבל מסקנת הפו' אינו כן. וכו' דעת הסור שחולק על דברי הרמב"ם הכחובים בש"ע סעי' ח' כמ"ש לעיל או' ג' וגם על דברי הרמב"ם הכחובים בש"ע צסעי' זה כמ"ש לעיל או' יו"ד יעו"ש.

טו (טו) **שם** בהגה. אבל מסקנת הפו' אינו כן. ומס שלא כחזם בהגס משום דלא שכיחי. חק יוסף או' ז' ועיין לעיל סו' חליח סוף סעי' א' בהגה.

טז (טז) **סעי'** ג'. צריך לבדוק אחר כל ספי' דשמא גררוס חולדות וסעשר הנמצאות איס אחר הביאס כאן. רש"י וסביוא ב"י. וכנון שאינו מכירס דאם מכירס א"ל לבדוק. אחרונים.

טז (טז) **שם**. צריך לבדוק וכו' ואפי' אם ביטל. סור. ב"י. ספר"ח. ח"ר או' ו' חמ"מ או' י"ב. ר"ז או' ח'.

בין שהוא בכל מקום ברשותו חייב לבערו. כגס ואפילו חזר והפקידו ביד אינו יסודי אחד (כגסות אלפסי פ"ק דפסחים). ב ו"א שאפי' אינו עליו אלא שומר חנם שחייב בפשיעה חייב לבערו ג ואפי' אם אינו חייב באחריותו בדין אלא שידע שהאינו יהורי אלם וכפחהו לשלם אם יאבד חייב לבערו ויש חולקים

בף החיים

וימכרו לישראל ויכשל ישראל ויכשל ישראל בחמץ שעבר עליו הפסח. מ"א סק"א. אבל כח"י או' ד' כחב דמוחר. לסחור. לעכ"ס ואין לסחמיר משום שמה ימכרו לישראל יעו"ש. וכ"כ מק"ח או' ג' י"א בזה"ש חק"ה הפסח או' ד' ר"ז או' י"ז: וכחבו שם סר"ז דסחמיר לבערו ולשלם לעכ"ס דמיו כדי שלא חבא חקלה לישראל אחר על ידו חב"ב. מיהו בחשו' כחב סופר סי' פ"ד מסיק דלישראל הנפקד בעלמו חסור אפי' בהנאס ולאחרים מותר אפי' באכילה כיון שאין גוף החמץ של ישראל יעו"ש. ולפ"ז מותר להחזיר לעכ"ס חטפ"י שידע שימכרו לישראל.

(י) שם. חייב לבערו. ואם בא למוכרו לעכ"ס אינו יכול למוכרו רק סמוך לזמן ביעור. וכן יכול לבעלו בזמן שהוא. מק"ח שם. מיהו מדברי סר"ז בק"א או' י"א משמע דיכול למוכרו אימתי שיראס ובעטין ביטול כחב דאינו יכול לבעל כ"א לאחר שיחזיקו לזכות בו יעו"ש. ועיין לעיל או' ס'. (יא) שם. גכ. ואפי' חזר והפקידו ביד עכ"ס אחר. שאינו בעליו שהרי הוא כשלו וכו"ל כמפקיד חמלו ביד עכ"ס. שסיג. ומשמע דאם הפקידו ביד בעליו אינו עובר. מ"א סק"א. ואפי' לא קבלו עליו בעלים אחריות. מק"ח או' ד' וכן הסכים חק יוסף או' ה' בדברי מ"א והסיג על ח"י יעו"ש וכן הסכים הגר"א. וכ"כ ח"א כלל ק"ך או' א'.

(יב) שם. בזה"ס. ואפי' חזר והפקידו וכו' וזה לדעת הרמב"ם והנמשכים אחריו אבל לשיטת ר"ח א"ל לבער. פרי"ח אע"פ דעת האחרונים כדברי מור"ם ז"ל.

(יג) שם. בזה"ס. ואפי' חזר והפקידו וכו' ואם מחמלס נחן העכ"ס חמלו ברכות עכ"ס ושם קבל עליו ישראל אחריות א"ל לבערו. ע"ז. מ"א שם. ח"י או' ו' חק יוסף שם. מק"ח שם. ח"א שם. ר"ז או' י"ד.

(יד) שם. בזה"ס. ביד עכ"ס אחר. ואפי' אוחו כוחי קבל עליו אחריות אינו מועיל וחייב לבער. עו"ש או' א' ח"י או' ה' א"ר או' ג' חק יוסף או' ד' מיהו המ"א סק"א כחב דאם הישראל הפקידו אלל עכ"ס אחר וקבל עליו בעכ"ס סטי אחריות מגניבה ואבירה שרי יעו"ש. וכ"כ המק"ח או' ד' וכ"כ דעת הסה"ס או' ב' וע"כ נראה דלכחלס יס לסחמיר דהיינו שיחזירו לבעלו אם אפשר או שימכרו לעכ"ס אחר קודם זמן איסורו ובדיעבד כגון שאין בעליו כלן והגיע זמן איסורו שאינו יכול למוכרו יס לסמוך על המחזיקין. וכ"כ סר"ז או' ע"ז.

(טו) שם. בזה"ס. ואפי' חזר והפקידו ביד עכ"ס אחר. ומ"מ לאחר הפסח שרי בזה"ס. שאגת אריה סי' פ"כ. מחזיר או' ח' שעי"א או' ב'.

(טז) וחמץ נוקשה של עכ"ס ביד ישראל וקבל עליו אחריות ועשה לו מחלס י"פ שרי. ח"א סי' חמ"ב או' י"ז.

(טז) אחד לקח חמץ מחזירו ונחן לו מעות ולא מסך וסלוקה מכרו לעכ"ס אלל סביר שבעירו וסמוך

בגמ' סא דקביל עליה אחריות סא דלא קביל עליה אחריות יעו"ש. (ב) שם. אם הוא חייב באחריותו וכו' כגון שאמר לו הישראל אם יגב או יאבד ממני חלם לך וקנס ממנו בעכ"ס בקנין סודר שלא יחזור בו או אפי' לא קנס ממנו חלל שדין המלך הוא שישלם לו כיון שאמר לו כן בפ"י בשעת הפקדון. ח"י או' א' ר"ז או' ט'. אבל חק יוסף או' א' כחב דחייב באחריותו סיינו מדינא דמלכותא דמא"י בזה"ס או' חייב בדין ישראל או לא דודאי יחבב הגוי דריוס. יעו"ש. וכ"כ בדברי או' א' ולי נראה דהכל לפי הזמן דאם שכיח שיחבב הגוי בדין ישראל ונחמייב הישראל באחריות בדין ישראל אז חייב לבער ואם לא שכיח שיחבב הגוי רק בדינא דמלכותא אז אינו חייב לבער כ"א אם הוא חייב בדינא דמלכותא.

(ג) שם. מגניבס ואבירה. עיין חו' פ' האומנין ופ' שבועות דריינין שכתבו לדעת רש"י אינו חייב לבער חלל א"כ קבל עליו אחריות דאנוסין. ועיין בש"כ לח"מ סי' ט"ז שכתב ברבס פו' חולקין על רש"י וטרח לחרץ דברי רש"י יעו"ש. ח"י או' ב' וכ"כ דעת האחרונים כדברי הס"ע.

(ד) שם. בכל מקום ברשותו וכו' ואם יחד לו בית בפ"ע אם חייב לבער עיין לקמן או' כ"ז.

(ה) שם. חייב לבערו. ולא מהני ביטול והפקד בחמץ של אחרים שקבל עליו אחריות ואין זה דרך מולאחו מלעביר על כל יראה וכל ימלא ואין לו חקנס חלל שריפס. שו"ת שאגת אריה סי' ע"ז. מחזיר או' א' שעי"א או' א' וכ"כ ח"א סי' חמ"א או' ד' וסי"ס גס ח"א למוכרו בלי רשות בעכ"ס יעו"ש ומיהו י"א דמהני ליה ביטול וגם יכול למוכרו כמ"ס לקמן או' יו"ד יעו"ש. ועיין שדה חמד מע' חמץ ומלס סי' ה' או' ל"ג שכתב דעת החולקים על שו"ת שאגת אריה הנו' יעו"ש. ואם יחד לו בית בפ"ע וביטול ג"כ אפשר דיש לסמוך על המחזיקין אבל לכחלס לא יעשה כן לקבל חמץ מעכ"ס באחריות אם יודע שימאח אללו בפסח. (ו) גם בחמץ של אחרים שקבל עליו אחריות איכא עשה דחשבונו. שו"ת הנו' סי' ע"ח. מחזיר או' ג' שעי"א שם.

(ז) אם מולא חמלו מרשותו אפי' חוץ הפסח סגי ליה מה"ס לענין שלא יעבור בבל יראה ובל ימלא אבל לענין עשה דהשבתה לא מהני ליה עד שיבערנו. שו"ת הנו' סי' פ"ג ופ"ד. מחזיר או' ו' שעי"א שם. וסייגו לדעת הרמב"ן ודעמיה כמ"ס לקמן או' מ"ס יעו"ש.

(ח) שם. חייב לבערו. סיינו אם אין בעכ"ס מלוי כלן אבל אם הוא מלוי מחזירו לו קודם שיגיע זמן האיסור.

(ט) שם. חייב לבערו. ואם עבר ולא ביטול ובל עכ"ס אחר הפסח רשאי ליתן לו החמץ דסא חמץ שעבר עליו הפסח אינו חסור חלל מפעם קנס ובזה לא קנסו ומ"מ י"ל דאסור ליתן לעכ"ס דשמא יחזור בעכ"ס

באר הנולד
פסחים ה' ב טור
בשם דה"ה הר"ה
ג שם בשם רמב"ם
בפ"ד מהלכ' חמץ

חולקים: ב' ד' ואם אינו חייב באחריותו אינו חייב לבערו אפי' אם כבוש תחת ידו כגון שהוא גר תושב באר הגולה ושרוי עמו בחצר ה' וצריך לעשות לפניו מחיצה גבוהה שפחים כדי שלא ישכח ויאכלנו. הגם ואפי' ד' שם שסנית חמץ צבית ישראל בלא רשותו כופס עליו כלי (ריב"ש סי' ת"א) ודוקא בייט אבל אם הוא קודם ייט המימרא דר"ב שם צריך

כף החיים

לקבל כלל פקדון חמץ אפי' בלא אחריות כלל. חיי' או' ח' חק יוסף שם. מק"ח או' ז'.

(כו) **שם**. כגון שהוא גר תושב. שיר ישראל שולמח עליו. מ"א סק"ב. וגר תושב היינו שקבל עליו ז' מלוח בני נח כמ"ס ביו"ד סי' קכ"ד סעי' ב'.

(כז) **שם** וצריך לעשות לפניו מחיצה וכו' ומשמע מדברי הס"ע דמיידי בלא קיבל עליו אחריות ואפי' צריך מחיצה ייט כדי שלא ישכח ויאכלנו אבל בקיבל עליו אחריות לא מהני מחיצה ויחוד בית בפ"ע אלא דוקא צריך ביעור. וכ"כ הט"ז סק"ב ובע"ש או' ב' והמאמיר או' ד' וזכו דעת רש"י והרמב"ם וסרו"ף והרשב"א אבל דעת ר"ח והרא"ש ובטל הסעור והרמב"ן דבלא קיבל עליו אחריות לא בעי מחיצה יו"ד אלא מתנהו לכל מקום כדי שלא ישל בו וקיבל עליו אחריות די לו ביחוד בית או במחיצה יו"ד דכיון דיחוד לו בית לאו ברשותו הוא ואע"ג דקיבל עליו אחריות כמבואר בב"י יעו"ש. וכ"פ בשו"ת שאגת אריה סי' ע"ח כדעת ר"ח וסויעתו יעו"ש. והביתו מחביר או' ב' ושע"ה או' א' אמנם חיי' או' ג' כחב דהאחרונים סכרועו דלכחלה יש להחמיר אף ביחד לו בית ובדיעבד אין להחמיר. וכ"כ מק"ח או' ב' ר"ז או' ט"ז ובק"א או' ח' ח"א כלל ק"ך או' א'.

(כח) **ואם** הוא חייב באחריותו מדינא דמלכותא כחב חק יוסף או' ב' דאף לדעת ר"ח וסויעתו לא מהני יחוד בית יעו"ש מיהו משאר דברי הפו' נראה דאין חילוק דאף אם חייב מדינא דמלכותא מהני יחוד בית לר"ח וסויעתו.

(כט) **ואם** בשעה שזא העכו"ם לספקירו אללו וקבל עליו הישראל אחריות יחד לו קרן זוית שאמר לו הנח חמץ שלך בזוית זו כחב ב"י דהוי זה כחמץ של עכו"ם ברשות עכו"ם ואין זקוק לבטל לכ"ע אבל סב"ח חולק וכחב לדעת רש"י ודע"מים גם בכ"ג צריך לבטל יעו"ש. ומיהו כבר כתבנו לעיל דדעת הפו' להקל בדיעבד ולסמוך על ר"ח וסויעתו.

(ל) **אע"פ** דחמץ משש שעות ולמעלה אפי' של עכו"ם וקבל עליו אחריות איתוס בעשה דחשביחו אפי' אם לא יחד לו בית או עשה מחיצה עד לאחר שש שעות אפי' דעובר עליו בהשגחה שרי בהנאה לאחר הפסח. שו"ת שאגת אריה סי' ע"ט. מחביר או' ד' שע"ה או' א' ועיין לקמן סי' חמ"ח או' ק'.

(לא) **אם** לא עשה הקנות הנו' אפי' אחר שש שעות קודם פסח אלא עשה חוץ הפסח אסור בהנאה אחר הפסח. שו"ת הנו' סי' ק' מחביר או' ה' שע"ה שם.

(לב) **אם** חמץ של ישראל צבית ככרי דאין ישראל עובר מה"ט אם יחד לו סכרי בית לא מהני להחמיר. שו"ת הנו' סי' פ"ח. מחביר או' ט' ועיין לקמן או' מ"ה.

(לג) **שם**. וצריך לעשות לפניו מחיצה וכו' וס"א דלא סני כאן בכפיו כלל לפי שטעם זה לכל ימי פסח ולעומתם

והמוכר לא מכרו לא נאסר. חשו' עונג יו"ט סי' כ"ה. פה"ע או' ג'.

(חי) **עכו"ם** כמעמידים קמח (של חטים לחותין) אלא ישראל צבית ונוחטים שסירות בכל שבות דבר קלוב ואחריות על ישראל אין הקנס אלא או שהמפקיד יתן רשות למוכרו או יפקדנו אלא עכו"ם אחר ויקבל עכו"ם השני אחריות והמקום ימכור לו. מש"ז או' א' ועיין לעיל או' ה' ודו"ק.

(יט) **שם**. וי"א וכו' הוא דעת בכ"ג וברא"ש. ואפי' אם אינו חייב וכו' הוא דעת הרמב"ם בפ"ד. ויש חולקין כוא דעת הראב"ד בהשגות דפליג על הרמב"ם וס"ל דלוגם אינו כדן אחריות כמבואר כ"ז בעור וב"י יעו"ש.

(ך) **שם**. אלא שומר חנם וכו' ובס' א"ז סכרועו דלכחלה אף בשומר חנם חייב לבטל ובדיעבד אם שכח לבטל יש לסמוך על דיעה ראשונה דכל שאינו חייב באחריות גניבה ואבירה אינו מבער. חיי' או' ז' ח"א כלל ק"ך או' ב' ר"ז או' ט"ז ובק"א או' ו'.

(כא) **שם**. שהעכו"ם אלס וכו' ולכן במכירת חמץ שזקקין סדמים במלוח וכשיאבד לו החמץ לא ישלם לו העכו"ם הוי כעכו"ם אלס וצריך למכור לו החדר שהחמץ צחוכו דאז הוי כקיבל אחריות על חמץ של עכו"ם צבית עכו"ם אבל להשכיר החדר אסור דיחוד לו בית לא מהני לכחלה (כמ"ס לקמן או' כ"ז) אבל מי שדר צבית בשכירות יכול להשכירו להעכו"ם ג"כ. מק"ח או' ח' ועיין לקמן סי' חמ"ח או' כ"ה.

(כב) **שם**. ויש חולקין. הוא דעת הראב"ד כמ"ס לעיל או' י"ט יעו"ש.

(כג) **שם**. ויש חולקין. ודעת גדולים כו' כדעת ראשונה והיא עיקר. חיי' או' ח' ור"ל בדיעבד אם לא ביער יש לסמוך על דעה ראשונה דאם אינו חייב באחריות דגניבה ואבירה אינו נאסר אחר הפסח דהא אפי' בשומר חנם כחב חיי' לכחלה חייב לבטל כמ"ס לעיל או' ק' יעו"ש. וכ"כ א"ר או' ד' דדעת הס"ע משמע דס"ל עיקר כהרמב"ם דדוקא קיבל בגניבה ואבירה הוא דחייב לבטל ומ"מ בדיעבד בשכח לבטל יש לסמוך על ר"י והרמב"ם דמוחר לאוכלו אחר הפסח יעו"ש. וכ"כ מק"ח או' ו' ר"ז או' ט"ז. ח"א כלל ק"ך או' ב' ומיהו אם הוא חייב באחריות מדינא דמלכותא לכ"ע חייב לבטל. חיי' שם. א"ר או' ה' מק"ח שם. ח"א שם. ועיין לעיל או' ב'.

(כד) **סעי'** ב'. אינו חייב לבטלו וכו' ומוחר לשהות צבית. וה"מ בחנם אבל בשכר אסור דהא משחכר באיסור הנאה מיהו בדיעבד שקבל שכרו מותר. לבי"ט. וכ"מ מהשו"י הרשב"א סי' קמ"ז. חק יוסף או' ז' ועיין לקמן סי' ח"ן סעי' ה' בהגה.

(כה) **שם**. אינו חייב לבטלו וכו' אבל בפסח (וכ"ה בערב פסח משעס ששית ולמעלה. ר"ז או' ז') אינו יכול

באר הגולה
ו' ר' דניאל שם
ד' הרשב"א בהשו"ב
ח' טור בשם ר"י
והרמב"ם והרמב"ם
בפ"ב (*) וכן מוכרח
דבריו שהרי כתב
בסו"ף ח' שם
קבל עליו
הנפקד אחריות

לריך לעשות מחיצה (ע"ל סי' תמ"ו ס"א) ג' י' אינו יחודי שנכנס רבית ישראל וחמצו בידו אינו זקוק להוציאו אע"פ שהישראל רואה חמץ של אי' בכך כלום אבל אסור להעלותו עמו על השלחן ואפילו בהפסק מפה: ד' ה' ישראל אצל ישראל חבירו או אצל האי' אע"פ שקבל עליו הנפקד אחריות עובר עליו (*אף) המפקיד:

אינו

כף החיים

ולפעמים נטלון את הכלי לצורך לכן לא סגי בכפיית כלי כן פירש"י. ח"י או יו"ד. אי"ר או י' חק יוסף או ח'.
(ד) שם. לפניו מחיצה וכו' ואין לעשות מחיצה ע"י סדין לפי שחולבין ובאין תחתיו: ח"י שם. ומשמע דאם קשרו מלמעט צענין שאי אפשר להליך ולבא תחתיו שפיר דמי. ועיין לקמן או ל"ז.

(ה) שם. לפניו מחיצה וכו' ואפי' חמץ שאינו נאכל כמו שהוא כ"א ע"י ציטול לריך ג"כ לעשות לפניו מחיצה. כ"מ מדבריו הרמב"ם פ"ד דין צ' שכתב שמה יבא להספק ממנו משמע דבכל גונא שראוי להכילה או לשחיה חיישינן ולריך לעשות לפניו מחיצה. ואפי' במקום שזכרין מפה עכו"ם והפקיד אצלו פה ג"כ לריך לעשות לפניו מחיצה. מאמיר או ה' בשם סר' מנוח יעו"ש.

(ו) שם. כדי שלא ישכח ויאכלנו. משום דלא בדילי מיניה כולי שחא משא"כ בשאר איסורין אי"ל מחיצה דבדילי מיניהו. מ"א סק"ג.

(ז) שם. בהגה. כופה עליו כלי. ואע"ג דאפשר לעשות מחיצה בסדין כמ"ש רס"י שעי' מוטב לעשות בכפיית כלי מע"י סדין דסדין חולבין ובאין תחתיו. מ"א סק"ד. מיהו אם היה הסדין קשור למטה שלא יהא נע ונד עדיף מכלי. אי"ל או ד'.

(ח) שם. בהגה. ודוקא צו"ע וכו' ומשמע דבחור"ה לא הכריחוהו חכמים לעשות מחיצה. עו"ש או צ' וכ"כ ח"י או י"א דאם הוא בחור"ה יכול לפלגלו ולזרקו מהצד ע"י דבר אחר או לצערו לגמרי אם אינו מחוייב לשלם לנכרי ואין לפרוח לעשות מחיצה בחור"ה יעו"ש. אבל סמ"י סק"ג כתב דגם בחור"ה יש לו לעשות מחיצה. וכ"כ מ"א סק"ה. אי"ר או ח' חק יוסף או יו"ד. מק"ה או פ' ר"ז או ה' ח"א כלל קי"ך או ד' מיהו אם לא הניחו אלא לח"י יום יש להקל בכפיית כלי. מ"א שם. מק"ה שם. חמ"מ או ז' ר"ז או ו' ח"א שם.

(ט) שם. בהגה. אבל אם הוא קודם יו"ט וכו' וה"ה צמולאי יו"ט לערב מיד יעשה לפניו מחיצה כהלכתה ולא יסמוך על כפיית כלי גזירה שמה ינטל הכלי לצורך חשמישו ויחגלה תחתיו וישכח ויאכלנו. ר"ז או ה'.

(י) סעי' ג' אינו זקוק להוציאו וכו' וליכא למיחש שיאכלנו דהא העכו"ם משמרו וגם אינו מסור בידו. מ"א סק"ו. ומה שכתבו לגעור בעכו"ם הנכנס בדרשות ישראל מטעם דשמה יפלו פירורין מידו ופעמים יבא צדן לידו איסור. ח"י או י"ב בשם שה"ל כלל ז' ומה"פ לא יניח לאכול את מפרה. אי"ל ח' ו' ונראה דאם העכו"ם אוכל על מפה שלו ואח"כ לוקח אותה עם הפירורין ויוצא לחוץ אין להקפיד אפי' אם מפרה בשעת האכילה.

(יא) שם. אבל אסור להעלותו עמו על השלחן. ואפי' השלחן הוא גדול אסור דלא פלוג רבנן. ח"א כלל קי"ך או ד'.

(בב) שם. אבל אסור להעלותו עמו על השלחן. ואם אין הישראל אוכל מותר להניח לעכו"ם לאכול על השלחן שלו. מ"א סק"ז. אי"ר או יו"ד. וכן שינקס יפה השלחן אח"כ. מק"ה או יו"ד. ר"ז או ד' ח"א שם. וכן לריך לזכר כשילך העכו"ם מציתו שיטול כל חמצו עמו ולא יסחיר ממנו מאומה בבית ישראל. ר"ז שם.

(בג) שם. ואפי' בהפסק מפה. ואעפי' דאם ח' אוכל בשר וא' חלב שרי בהפסק מפה (כמ"ש צו"ד סי' פ"ח) הכא כיון דחמץ במשכו אי"ל שלא יתערב פירור ח' של עכו"ם בשל ישראל ואסור משום לך לך אמרין נזירא סחור סחור לכרמא לא חקרב. חסו' הרשב"א סי' קע"ז. מ"א שם.

(בד) שם. ואפי' בהפסק מפה. ל"מ אם מכירין זה את זה דאסור דקרוצ הדבר לבא לידו פשיעה אלא

אף אין מכירין זה"ל אסור דכיון דחמץ במשכו רחוק שלא יתערב פירור ח' משלו בשל ישראל. עו"ש או ג' ואפי' במקפידין זה על זה אסור. חק יוסף או י"ב. וכתב וכו' מדבריו הש"ע ורמ"א שלא ירדו לחלק בין מכירין לשאין מכירין ובאין מקפידין למקפידין כמ"ש צו"ד סי' פ"ח ודלא כח"י דמחור יעו"ש. וכ"כ המאמיר ח"י ז' ח"א או ז' ר"ז או ג' הגר"א. (מה) סעי' ד. אעפי' שקבל עליו הנפקד אחריות וכו' דין זה במחלוקת שנוי דלעתה הרמב"ן ושאר פו'

אינו עובר המפקיד כיון שאינו בדרשותו אך מדרבנן מיהא חייב לזכור ולעתה הרמב"ם וסר' יונה והרמ"ם המפקיד עובר והטעם כתב הרא"ש דאעפי' שהנפקד קיבל עליו אחריות מ"מ עיקר הממון של בעלים הוא וכיון שהשאל הנפקד ביחי לשמירתו ממונו קרינן ביה ביחור של המפקיד ולפיכך עובר המפקיד כמבואר כ"ז צבור וכו' ופסק בש"ע כדעת הרמב"ם וסר"י והרמ"ם דעובר המפקיד. ועיין עוד בזה"ל ש"אח"ז.

(כו) שם. עובר עליו המפקיד. אבל הנפקד אין עובר עליו אם הוא ישראל אך מדרבנן חייב לזכור בשבועה שעה שחית כדלקמן סי' תמ"ג סעי' ב' כי ככלל וכו' דעת סמ"י סק"ד וח"י או יו"ד יעו"ש. אבל העו"ש או ד' כתב דמ"ם עובר עליו המפקיד לאו לאפוקי להנפקד שהרי כתב בסעי' ח' שם קיבל עליו אחריות דנפקד עובר עליו וחייב לזכור אלא ע"כ דחרווייהו עברי עליו יעו"ש. וכ"כ בבא"ג. אי"ר או י"ג. מאמיר או ח' ר"ז או ח' ח"א כלל קי"ך או ה' וכו' בשו"ת שאגת אריה סי' פ"ה והביאו מחבר' או ז' ושע"ת או ח' מיהו הפר"ח פסק דחרתו צענין לעבור עליו שיהא שלו וברשותו הא לאו הכי אינו עובר עליו ורק מדרבנן מיחייב לזכור ואם הוא צעיר אחרת שאינו מאוי בידו לזכור אפי' ציטול לא בעי יעו"ש. וי"מ לענין חיקון אם עבר ולא צעיר או לענין אם נאסר בהנאה אחר הפסק כאשר יבואר לקמן בסו"ף תמ"ב סעי' ח' ובסו"ף תמ"ז סעי' י"ב ובסו"ף תמ"ח סעי' ג' יעו"ש.

תמא דינו מי שהלוח על חמץ. ובו ב' סעיפים:

א א אינו יהודי שהלוח על חמצו ומשכנו בידו ואמר ליה מעכשיו יהא שלך אם לא אפרע לך לזמן פלוני והגיע הזמן ולא פרעו מותר ב אפי' לא הגיע הזמן שקבע עד אחר הפסח דמשהגיע הזמן

ולא

כף החיים

מו) ראובן שנתן מעות לשמעון בעד כחמץ קודם הפסח וגשאר צביה שמעון ולא משך בעל הבית בני יעקב דף קכ"ז דברשות המוכר קאי ולא הפסיד הניקה מעיתיו דהעמידו דבריהם לענין איסור דלא סגי בלא משיכה יעו"ש. ע"ה או רי'.

א) סעי' אי עכו"ם שהלוח לישראל על חמץ וכו' לכתחילה אסור להלות מעכו"ם על חמץ לפדותו אחר הפסח דהו"ל כמטמין ביד עכו"ם ועובר על כל יראה אבל אם נתכוין לפדותו קודם פ"ה וגמלך אח"כ שאינו פודהו קודם פסח אינו חייב לבער דאם לא יפדה קודם פסח שוב ח"ל לו לפדותו אחר הפסח דאז יהיה אסור ט"ז סק"ב. חק יוסף או' אי ומשמע מדבריו שאם צדעתו שלא לפדותו כלל אף אחר הפסח מותר לכתחילה כיון שקבע זמן ואמר מעכשיו וכ"כ א"ר או' צי וכ"פ הפרי"ח דמותר אפי' לכתחלה וצתנאי כשיגיע ע"פ שיגמור צדעתו שלא לפדותו עוד יעו"ש. וכ"כ ח"י או' אי דאם אמר צעשה שהגיע זמן הציעור שלא לפדותו שוב אינו עובר ואין איסור בדבר כלל יעו"ש. והציוא א"ר שם. מק"ה או' אי מיהו ח"א כלל ק"ך סוף או' ז' כתב דראוי להחמיר ולפדותו קודם פסח.

ב) שם. ומשכנו בידו. אבל אם לא משכנו ביד העכו"ם רק שהעכו"ם הלוח לו עליו והחמץ עדיין מונח ברשות ישראל אע"ג דא"ל מעכשיו לא גרע מחמץ של עכו"ם ברשות ישראל והאחריות על ישראל דאסור. הרא"ש ט"ז סק"א. מ"א סק"א. ואם ח"ל מעכשיו והקנהו לעכו"ם צקנין או אגב קרקע אע"פ שלא מסרו לעכו"ם עד אחר הפסח שרי והוא שלא היה כל ימי הפסח באחריות של ישראל. ריא"ז והב"ד צשה"ג פ' כל שעה. כנה"ג צהגה"ט. מ"א שם. וכתב שם המ"א דלריך לקנות בסודר של העכו"ם כמ"ש צח"מ סי' קכ"ג סעי' ד'. אמנם הש"כ שם סק"ל כתב דלא מהני חליפין וקנין סודר בעכו"ם אלא רק צכסף או צמשיכה למר כדאית ליה ולמר כדאית ליה יעו"ש. והסכים לדבריו הנה"ש צסי' זה או' אי ועיין לקמן או' טי'.

ג) שם. וא"ל מעכשיו וכו' פ"י דא"ל קנה לך מעכשיו אי לא מייחיתנא לך וזוי מכאן עד יום פלוני דאין כאן שיעבוד משכון אלא קנין גמור שיבא לו מעכשיו צסלע שהלוחו עליו. צ"ח.

ד) שם. וא"ל מעכשיו וכו' אבל אם חסר אחד מכל אלו שאין המשכון ביד העכו"ם אלא ביד הישראל או שלא ח"ל מעכשיו או שפרעו צזמנו ואפי' אחר הפסח הו"ל חמץ של ישראל שצבר עליו הפסח ואסור. טור. לבוש ח"י או' צי ח"א כלל ק"ך או' ז' מיהו אם אמר הישראל לעכו"ם צפי' שאינו מקבל אחריות ונתלה העכו"ם אפי' לא ברהינו אלא כיון שא"ל מעכשיו והגיע הזמן ולא פרעו

באר הגולה
דעובר עליו וחייב
לבערו וכן פסק
הצ"ח ע"ש:
א משנה פסחים
ל' וכלוקימתא
אליצא דרצא
דף ל"א הסכמת
הפוסקים ב טור

שפיר דמי. פרי"ח. מיהו הנה"ש או' צי כתב דכל שלא ברהינו אלא לעולם אסור ואפי' ח"ל צפי' שאינו מקבל עליו אחריות חמץ יעו"ש. אבל הרי"ז או' ח' ואו' טי' כתב בדברי הפרי"ח אלא שכתב רק שיזכר לעשות לפניו מחילה גבוק י"ט כמ"ש צסי' ת"מ יעו"ש.

ה) שם. וא"ל מעכשיו וכו' ואם הגיע הזמן קודם פסח אפי' לא אחר מעכשיו קנאו שאין דין אסמכתא (ר"ל אלא קונה בכל ענין. ממה"ש) לעכו"ם. הראצ"ד. אבל המ"מ פ"ד כתב שדעת רוב המפרשים האחרונים שהכל חלוי במעכשיו וכ"ג מצעל. העיטור והרי"ץ בן גיאת וכן עיקר עכ"ל. וכ"מ דעת הרצ"י צש"ע. מ"א סק"צ וכ"פ הפרי"ח וכ"כ ח"י או' ג' חק יוסף או' ג' נה"ש או' ג' ר"ז או' ד' ח"א כלל ק"ך או' ז' אמנם הלבוש פסק כהראצ"ד וכ"ה דעת הט"ז סק"צ והעו"ש או' וכן הסכים א"ר או' ד' וע"כ לכתחלה יש להחמיר וצדיעצד יש לסמוך על המתירין.

ו) שם. וא"ל מעכשיו וכו' ואם לא הלוחו עליו רק שא"ל אם לא אעשה לך דבר פלוני קודם ר"ח ניסן יהא החמץ שלך מעכשיו אסור דהו"ל אסמכתא דדוקא צמשכון מהני מעכשיו. מ"א שם. א"ר או' ג' מק"ה או' צי ר"ז או' ט"ז. ומיהו אם דינא דמלכותא הוא שכה"ג נחלט החמץ לעכו"ם אזלין צתר דיניהם והחמץ מותר. חמ"מ או' ג' אבל חק יוסף או' ד' כתב אף אם צדיניהם קנו לא מהני דדוקא לחומרא אזלין צתר דיניהם אבל אם צדיניהם אינו קונה לא מהני דיניהם. וכ"כ הרי"ז שם. ועיין עוד מזה מ"ש לקמן סי' תמ"ח או' כ"ב.

ז) שם. והגיע הזמן וכו' ודע דאם חסר אי מאלו הצבות דאמרין אסור פ"י שאסור לכל צר ישראל ליהנות מאותו חמץ אעפ"י שהוא צית העכו"ם ולי"ע אי לא ח"ל מעכשיו אם מחויב לפדותו מן העכו"ם ולצער דאלי"כ פורע חובו מאיסורי הנאה ואם הוא עדיין ביד ישראל רק ששיעצדו לעכו"ם פשיטא דאסור ליתנו לו אבל אם לא הלוח לו עליו רק שנתנו לעכו"ם צמתנה כגון שא"ל אם לא אעשה לך דבר זה ציום פלוני יהיה חמץ שלך. מעכשיו כמ"ש לעיל ח"ל ליתן דמיו לעכו"ם ולצער דאפי' אמרת לא קנהו העכו"ם מ"מ הישראל לא משתדל ליה מידי אבל אם הוא ביד הישראל אסור ליתנו לו דהא אסור צהנאה ואסור ליתנו לאחרים, מ"א סק"ג והציוא א"ר או' ג' חק יוסף או' ה' חמ"מ או' ה' ר"ז או' ד' ואי ט"ז. אמנם המק"ה או' צי חלק על דברי המ"א הנו' וכתב דאין חייב לפדותו מהעכו"ם ואפי' עומד החמץ צציתו והעכו"ם לקחו מעלמו צחובו ח"ל לפדותו רק לכתחלה אסור לישראל ליתנו מדעתו להחמץ צחובו ואם עבר ונתן והעכו"ם פטרו מחובו אין כופין אותו ליתן דמים אחרים ולפדותו יע"ש. ועוד נראה קצת להקל

באר הגולה
בשם הרמב"ד
והרמב"ם וכו' הכר"ן
ג' שם במשנה
ד' כ"כ הרמב"ם
וכ"כ הטור
א' משנה פסחים
מ"ב וכו' חליעזר
טור בשם הרמב"ם

ולא פרעו נקנה למפרע והי"ל חמצו של א"י: ב' ג' ישראל שהלוח לא"י על חמצו אם משכנו בידו וא"ל י מעבשיו והגיע הזמן אפי' אחר הפסח ולא פרעו אפי' אין אחריותו עליו אסור משום דקני ליה למפרע אבל אם לא אמר ליה מעבשיו ואין אחריותו עליו מותר:

תמ"ב דין תערובת חמץ. ובו י"א סעיפים:

א' תערובת חמץ עוברים עליו משום כל יראה וכל ימצא כגון המוריים וכותה הבבלי ושכר חמדי וכו'

בף החיים

ולומר הריני כאלו התקבלתי לפירעון או למחול התנאי ומוחר החמץ. מק"ח שם.

(ד) **שם**. חבל אם לא ח"ל מעבשיו וכו' מותר. משום דק"ל ישראל מעבשיו ועכו"ם מותרים לא קני משכון. הרמב"ם. מ"א סק"ו. ומ"מ לריך התנאי שאין אחריות עליו דהיינו שהתנה בפ"י אם יאבד המשכון דאם לא התנה בפ"י חט"ג דלא קני משכון מ"מ מקרי שומר שכר עליו. נתיב חיים.

(זו) **שם**. ואין אחריותו עליו מותר. ואעפ"י שנראה מדעת העכו"ם שדעתו לשקוע בידו אפי"ה אינו עובר עליו כל זמן שלא מכרו לו בפ"י. מ"א שם. ח"ר א"ר ז' ר"ז א"ר י"ב.

(זו) **שם**. ואין אחריותו עליו מותר. דאי אחריותו עליו בלא"ה אסור כמ"ש רס"י ת"מ.

(טוב) **שם**. ואין אחריותו עליו מותר. בתשו' עמודי אור ס"י ט"ו נסתפק בקנה חמץ מעכו"ם קודם פסח ולא קנהו מעבשיו רק שיהא קנוי לישראל אחר הפסח אי עובר עליו משום גורם לממון כממון דמי וכתב דאם החמץ ברשות העכו"ם מותר יעו"ש.

(א) **סעי'** ח. תערובת חמץ עוברים עליו וכו' אין לוקה משום לא יראה ולא ימלא אלא ח"כ קנה חמץ בפסח או חמלו כדי שיעשה בו מעשה. חבל אם היה לו חמץ קודם הפסח וכל הפסח ולא ביערו אלא הניחו ברשותו אעפ"י שעבר על שני לאוין אינו לוקה מה"ט מפני שלא עשה בו מעשה ומכין אותו מכת מרדות. הרמב"ם פ"א דין ג' ואופן התיקון למי שעבר עיין לעיל ס"י של"ד. (ב) **שם**. תערובת חמץ עוברים עליו וכו' לשון הש"ע הוא כלשון הרמב"ם פ"ד דפסק כ"י חליעזר דעל תערובת חמץ בלאו ועל חמץ נוקשה בלא כלום לכן לא כתב ג"כ דעוברים על חמץ נוקשה כסתם מתני' דפ' אלו עוברים וכן מצוה לקמן ס"י תמ"ז סעי' י"ב יעו"ש. ומ"מ לכתחלה אסור להשקותו בפסח. ח"י א"ר ז' ואם שהה אותו אינו נאסר אחר הפסח כמ"ש לקמן ס"י תמ"ז סעי' י"ב יעו"ש.

(ג) **וכתב** המ"מ שם דהרמב"ם פסק פ"א שאין בתערובת חמץ לאו באכילתו אלא ח"כ אכל כזית חמץ בכדי אכילת פרס (והוא ג' זיגים כמ"ש הרמב"ם פ"א וכו' דעת הש"ע אלא ש"י"א ד' זיגים כמ"ש לעיל ס"י שס"ח סעי' ג' וס"י תרי"ב סעי' ד' יעו"ש) וצדדיו לדבריו ה"ה כאן שאינו עובר עליו אלא בתערובת שיש בו כזית בכדי אכילת פרץ וזהו הפסק הוא העיקר. ויש מן הגאונים סוברים שאפי' בפחות מכאן עובר עליו וגם ראיתי מי שמפרש דברי הרמב"ם כך שאעפ"י שאינו עובר באכילתו חייב בציעורו **סכרי**

ממ"ש לעיל ס"י ת"מ א"ר מ"ו ד"ח דכל שאין החמץ ברשותו אין עובר מה"ט יעו"ש.

(ח) **שם**. והגיע הזמן ולא פרעו מותר. והטעם מצוה בש"ס משום דכיון דהגיע הזמן ולא פרעו נקנה לו למפרע והי"ל חמלו של עכו"ם שעבר עליו הפסח ומוחר אפי' באכילה. עו"ש א"ר ח' ועיין לקמן רס"י תמ"ח.

(ט) **סעי'** ז'. אם משכנו בידו וכו' דא"כ אף במכירה ממש לא אמרינן מעות קונות מעכו"ם עיין בחו"מ ס' קל"ד ובש"ס שם סק"ח. ועוד י"ל דאף לאותו דעת שמעות קונות בעלמא מ"מ הכא דהוא רק על דרך אסמכתא ואינו סומך דעתו על העכו"ם אפי' במעבשיו לא מהני אלא ח"כ במשכנו בידו. ח"י א"ר ו' ומיהו אם הקנהו העכו"ם לישראל בדרך המועיל כמ"ש לעיל א"ר ז' הו"ל כמשכנו בידו ואעפ"י שלא מסרו יעו"ש.

(י) **שם**. וא"ל מעבשיו וכו' חבל לישראל מעבשיו ולא חצירו ומשכנו בידו אפי' לא ח"ל מעבשיו ולא קיבל עליו אחריות אסור וחייב לצער דישאל מישראל קונה משכון ואפי' משכנו בשעת הלוואתו ומ"מ גם הלוה עובר שהרי לא קנה המלוה קנין גמור אלא תורת משכון עליה. ז"ח עו"ש א"ר ז' מק"ח א"ר ג' וכ"כ הט"ז בס"י תמ"ג סק"ד. מיהו דעת הפרי"ח שם בסעי' ז' דאין אחד מהם עובר משום דס"ל דאינו עובר מה"ט עד שיהיה שלו וברשותו יעו"ש. והגם דק"ל הלכה כרבים מ"מ י"מ לעשות סניף אם יש עוד קולה אחרת. ועיין לעיל ס"י ת"מ סעי' ד' ולקמן ס"י תמ"ו סעי' ז' ובדברינו לשם בס"ד.

(יא) **שם**. אפי' אין אחריותו עליו אסור וכו' מצוה ברש"י במסקנא דסוגיא דהאי אסור לא לבד שהחמץ אסור בהנאה מאחר שלא פדוהו העכו"ם והוי של ישראל למפרע אלא גם הישראל עובר עליו בפסח ולריך לצער ואעפ"י שלא הגיע הזמן דשמא כשיגיע הזמן לא יפרע העכו"ם וגמלא עובר עליו למפרע צ"ל יראה. ז"ח וכ"כ הט"ז סק"ג ופרי"ח ח"י א"ר ז' ר"ז א"ר ו"ד. מיהו המ"א סק"ד כתב דפסח אין הישראל מחוייב לצער דעדיין הוא ברשות העכו"ם דשמא יפדנו. וכן הסכים המק"ח א"ר ג' ח"א כלל ק"ך א"ר ח' והעו"ש א"ר ז' כתב דאם ציטל ישראל דמהני גם לחמץ הזה כיון דלמפרע של ישראל הוא והציחו ח"ר א"ר ו' וכתב דאפשר לפרשו לענין דיעבד אם לא ביערו דמוחר בהנאה אחר הפסח יעו"ש. (יב) **ואפי'** כל העכו"ם בפסח ונתן דמיו מותר להניח לעכו"ם ליטלו. מ"א שם. ח"ר א"ר ז' שם. ח"א שם.

(יג) **שם**. משום דקני ליה למפרע. ואם אין להעכו"ם לפדותו כשהגיע הזמן יכול ישראל המלוה להושיב צ"ד שיגבו לו מהמשכון כדי חובו בתורת פירעון

דעבא'ש

והבאיש תוך ג' ימים חייב לבער גוכן הקילור והרשיה והאספלנית והחריאק"ה שנתן לחוכו חמין מותר לקיימן בפסח שהרי נפסד צורת החמין: ב' דהפת עצמה שעפשה ה' ונפסלה מלאכול הכלב. ומלוגמא

שנסרחה

באר הגולה
ג' חוספהא כחצה
הר"ף שם וטור
שם צעל העטור
וכ"כ הרמב"ם
צ"ד ד' ד' צרייתא
שם ד' מ"ה.
ה' חוספהא שם ט"פ

בף החיים

כיון שאינו ראוי לאכילה משא"כ חמץ נוקשה שאעפ"י שאינו מכל אדם מ"מ ראוי לאכילה ע"י הדחק יעו"ש וכתריאק"ה אעפ"י שמשמע לקמן סעי' ד' דאיכא קלת אנשים אוכלים הותר מ"מ אינו ראוי לרוב בני אדם רפ"י ע"י הדחק שהרי אינה אלא לרפואה לנוי שנשכו נחש או חמת זוחלי עפר ודמיה יקרים ואינו נעשה אלא למלכים כנ"ש הרי מנוח פ"ד הילכך אין לגזור דילמא אחי למיכל מנייה. מאמ"ר או' ג'.

(א) **שם**. וכן הקילור וכו' קילור ואספלנית של עכו"ם בפסח מותרת דלא כדרך הנאחו קעציד אעפ"י שאם היתה של ישראל היתה אסורה משום כל יראה אצל צעל עכו"ם של אחרים אחר רואה ואף שנתן לו העכו"ם רשות אין דעתו של ישראל לקנותה ואין אדם קונה על כרחו. כ"כ נרדור המור שמע מפיו הרשב"א והביאו הברכ"י או' ג'. ועיין לקמן רס"י תס"ו.

(ב) **שם**. מותר לקיימן בפסח וכו' אצל זאכילה אסור כנ"ש לקמן סעי' ד'.

(ג) **שם**. מותר לקיימן בפסח. וכל דבר שמותר לקיימו מותר להנות ממנו בפסח כגון למכרו לעכו"ם או שאר מיני הנאות. ר"ז או' כ"ד.

(ד) **וכתב** בשו"ת פני יבושע סי' ט"ו בלאחד ששכח צלילות לוקר מחופה שקדים וענים ושאר מיני גרעינין וזכר תוך הפסח וכתב ששאל לאומנים ואומרים שמצטלים הלוקר צמים ומחפס אותם צלוקר ולריך קמח לזה שא"ל לחפוטו בל"ה ואל"כ הוי מי פירות עם מים ואינו אלא חמץ נוקשה והסכימו דעתו דחמץ נוקשה מותר לשהותו יעו"ש. מיכו השע"ת או' א' חלק עליו וכתב דאין להתיר צד להשהותו ואם זכר תוך הפסח לריך לצער אמנם אם דרך עושי המלאכה שאין נותנין הקמח עד שהמים רותחין הוצא אפשר קלת להקל משום הליטה יעו"ש. ועיין לקמן או' נ"ז.

(ה) **סעי'** צ'. הפת עלמה שטיפשה וכו' ואם נתעפש וגסרה אחר זמן איסורו חייב לצער. מ"א סק"ג. ח"א כלל קכ"א או' ד' ומשמע דאחר זמן איסורו היינו אחר שש וכ"כ הר"ז או' כ"א. מיכו המק"ה או' ד' כתב דוקא כנסרחה בפסח אצל אחר שש מותר לקיימו ומותר לאח"פ יעו"ש.

(ו) **שם**. ונפסלה מלאכול הכלב. אצל אם לא נפסל רק מחובל אדם הייב צביעור מדא"ל אם לא שנסרחה ולצסוף נתחמץ. מק"ה שם.

(ז) **שם**. ונפסלה מלאכול הכלב. ודוקא פת שטיפשה דכשהיה פת היה אוכל גמור צעיין שזיפסד מאוכל כלב אצל עיסת חמץ שטיפשה בנפסל מאוכל אדם לצד מיקרי חמץ נוקשה דמעולם לא היה שם אוכל עליו. מק"ה סוף או' צ' צביאורים. אצל צס' מגן האלף אוסר אפי' עיסה שצתחלת עשייתה לת היתה ראויה לאדם מפני שראוי

היינו ששורין החטים או השעורים לצדם או עם דברים אחרים עד שמפיג טמנם צמים והוי כנוי יין ושותין אותו וכמו שעושים יין מלמוקין אצל יין שרוף הוא מן הזיעה ומיכו לפעמים קורין גם ליין שרוף שכר וכנ"ש לעיל סי' קנ"ה או' ל"ז יעו"ש.

(יג) **מים** שרופין שמוליחין מגרונות בכלים של חמץ ועוד שלשין אפר וקמח ומדבקין הכסוי עם הכלי כדי שלא ילא הרוח אם מותר לשתות בפסח. עיין בתשו' בית יהודה סי' מ"ז שהעלה דאין טעם להתיר אלו המים שרופין לשתות בפסח ואפי' צו"ט האחרון אין להקל יעו"ש. והביאו הברכ"י סי' תמ"ז או' ח"י. מיכו השע"ת סי' תס"ז או' יו"ד כתב נראה להקל צו"ט אחרון יעו"ש ועיין בתשו' הנז' שסיים ואין תקנה אלא לדבק צטיט וכיוצא בזה שום עירוב קמח כלל יעו"ש והביאו השע"ת שם ועיין לעיל או' ה' ולקמן סי' תמ"ז או' קנ"א ודו"ק.

(יד) **יין** שיש בו ספק שנפלו חטים קודם פסח מותרים אפי' לדי כוסות מכתב שלמה סי' ד' ועיין להרב משחא דרבותא דל"א על חיטה שנמלא צפך השמן דאין לצטל מאותו שמן בפסח יעו"ש. רו"ח או' צ'.

(טו) **שם**. ואינו ראוי לאכילה. דהו"ל כנוקשה ע"י התערובת. מ"א סק"ב. חק יוסף או' ד'. (טז) **שם**. מותר לקיימו בפסח. ולא גזרינן דילמא אחי למיכל כיון שאינו ראוי לאכילה כלל משא"כ צחמץ נוקשה דאסיר ליה להשהותה לכתחלה אעפ"י שאינו מאכל אדם מ"מ ראוי לאכילה ע"י הדחק. ח"י או' ה'. מק"ה או' ג'.

(טז) **שם**. אפי' נתן שעה אחת וכו' ומשמע לאו דוקא אלא אפי' צפחות משעה נמי ודומיא דקילור דלקמן ומיכו נראה להחמיר דשעה א' דוקא וצפחות משעה לריך לצער. פר"ח. אמנם ר' יונה על הר"ף ריש פ"ה דזרכות כתב דזהרבה מקומות כשאומר שעה אינו ר"ל שעה דוקא אלא זמן מועט יעו"ש. וכן הרב הק"ל חל"ה סי' קי"ד דף ר"מ ע"ז תמה על דברי הפר"ח הנז' דאין לא ראה דברי ר"י וכתו' שכתבו דשעה לאו דוקא יעו"ש והביאו היפ"ל צס"י זה יעו"ש. ומיכו נראה דהכא הוא לפי הענין דכל זמן שראינו שנפסד ונצאש החמץ א"ל לצער אם יהיה צפחות משעה או יותר.

(יז) **שם**. הרי זה מותר לקיימו. מפני שע"י העורות מסריח החמץ ונפסד.

(יח) **שם**. תוך ג' ימים חייב לצער. דעדיין ראוי לאכילה הוא כשמגיע זמן הפסח וכיון שנתחייב צביעור אף אם לא ציערו ונשתהא עד תוך הפסח חייב לצער אף שאז כבר נתקלקל ובלקמן סעי' צ' לענין פת שטיפשה יעו"ש. מ"צ או' ז'.

(יט) **שם**. וכן הקילור וכו' והטעם בכל הני כתבו האחרונים משום דליכא למיגזר דילמא אחי למיכל מנייה

שנסחרה אינו חייב לבער; ג' בגדים שכבסו אותם בחלב חשה וכן ניירות שדבקו אותם בחמץ וכל כיוצא בזה מותר לקיימן בפסח שאין צורת החמץ עומדת. כגם ולכן מותר לדבק ניירות בחלון חוץ ל

פסח

בף החיים

לכלב. טור וצ"י. וכן בגדים ששורין בסודין לאחר כיצוסן מותר ללששן בפסח דבטל חימומן. רוקח סי' רמ"ו. ח"י א"י ט' ועיין לקמן סי' תע"ג א"י קכ"ד.

(ד) **שם**. וכן ניירות וכו' ואפי' צניקר החמץ לחוץ שרי צ"י. אמנם הצ"ח כתב דכוונת הרמז"ס דאין החמץ נראה וניכר וכסדרת התכ"ד (שהביא בהגה) אצל אס נראה מצחוץ אסור יעו"ש. וכ"כ כנה"ג בהגה"ט זשס מהרי"י סי' קל"ג דחלונות שדבקו בהם נייר צקמח לריך להסירם כיון שהחמץ נראה צעין עכ"ל מיהו הפר"ח הסכים כדעת הצ"י דאפי' ניכר ונראה מצחוץ מותר כיון שנתייצב קודם זמן ביטור יעו"ש. וכ"כ השו"ג. זכ"ל. וה"ד בדבק חוץ שלושים אצל קודם שלושים לכ"ע שרי כמ"ש לקמן א"י ט"ל וא"י מ"א.

(ז) **שם** וכן ניירות וכו' הכוונת והכוונת"ש שמדקקים אותם בצלם מותרים בפסח. גו"ר כלל ד' סי' י"א. שעי"ת א"י ז' וכן נוכחים צשאלוניק"י לדבקם אפי' בערב פסח קודם זמן הביטור. שו"ג. זכ"ל. ומזה אתה למד לכורכי ספרים שמדקקים הניירות בצלם דכל שנעשה קודם זמן הביטור מותר.

(ז) **שם**. שאין לורת החמץ עומדת. ואינם ראויין לאכילה אפי' לכלב וכו' כעפרא צעלמא ואין איסור חל עליהם. לבוש.

(ח) **שם** בהגה. חוץ ל' לפסח. ל"ד אלא דה"ה חוץ ג' ימים כמ"ש לעיל א"י ל"א.

(ט) **שם** בהגה. ויש מחמירין וכו' דאז לורת החמץ עומדת אצל אס נעשה קודם ל' כצר נתקשה ושרי. תכ"ד. מ"א סק"ה. א"ר א"י י"ב. חק יוסף א"י יו"ד. ר"י א"י כ"ה. ח"א כלל קכ"א א"י ו'. והא דסגי כאן צ"ל יום ולקמן סי' תמ"ז סעי' ה' בהגה כתב מור"ם ז"ל גבי חצית שדבקו נסריו בצלם צעי צ' חדשים תירץ מ"א צא"י הנו' דשאני התם דחיישינן שיתן טעם ציין וישתה משא"כ כאן דאינו אלא לענין איסור שהייה. והי"א בהגז"י סי' זה תירץ דשאני התם דהצלק שריו ציין ונשאתה צלחותה אצל כאן שאינו שריו מתיצב צמחרה יעו"ש. ועיין עוד לקמן סי' תמ"ז א"י קע"ב.

(מ) **שם** בהגה. ויש מחמירין וכו' וצונו חורפי ראיתי גאונים מחמירין לעשות ג"כ לעיפי נשים קודם שלושים יום. מ"א סק"ה. והיינו אס יש קלת ממשות מחלב חטה. וכמ"ש לעיל א"י ל"ב יעו"ש.

(מא) **שם** בהגה. ויש מחמירין אס נראה מצחוץ. ולא נעשה קודם ל' יום. וס"י צתה"ד שם והמחמיר לטוחן טיט מצחוץ תע"ב. והמדקקים נוכגין להסיר כל הצלק ולתקן החלונות קודם פסח. ח"י.

(מב) **שם** בהגה. אס נראה מצחוץ. והט"ז סוף סק"ב כתב שהצלק יהא דק שלא יהא ממשות כלל כשתייצב ואז אפי' אס נראה מצחוץ לית לן צה יעו"ש. ואס יש בחלון פחות מכזית א"ל לצער לכ"ע. מ"א סק"ה.

מיסו

שראוי לחמץ צה עיסות אחרות ועצר עליה צצ"י אף שאינה ראויה לאדם ואינה קרויה נצילה. פת"ע א"י ה' ועיין לקמן א"י ל"ד.

(בח) **שם**. ומלוגמא. פי' תחבשות עשויה מקמח ותאנים וכיוצא בהם. שאדם לועס ונותן ע"ג מכה. והרמז"ס צפי' המשויות פ"ח דשציעית משנה א' ובפי' כ"ד דכלים משנה ג' פי' מלוגמא הוא מלא לוגמא. שלועס חטין ע"ג מכה. ח"י א"י ז' א"ר א"י ד' ועיין לקמן רס"י תס"ו. (בט) **שם**. ומלוגמא שנסחרה וכו' ומיירי שנסחרה אפי' לכלבים כמו צעיפשה אצל צראוי לכלבים אף שאין ראוי לאדם חייב לצער. א"ר שם.

(ג) **שם**. ומלוגמא שנסחרה וכו' פי' שנסחרה קודם פסח ואעפ"י שנתחמלה קודם שנסחרה כיון שנסחרה קודם פסח א"ל לצער. צ"ח. מאמ"ר א"י ד' אצל נסחרה צפסח אס נסחרה ולצסוף החמיילה א"ל לצער ואס החמיילה ואחיכ נסחרה לריך לצער. ירושלמי פי' כל שעה דף ט' ע"ב. וכ"כ הר"ן והביאו צ"י וצ"ח יעו"ש. וכ"כ ח"י א"י ח' חק יוסף א"י ז' חמ"מ א"י ח'.

(דא) **סעי'** ג'. בגדים שכבסו אותם וכו' כ"כ הרמז"ס פ"ד ומשמע שם מדברי המ"מ דאפי' חוץ ג' ימים מותר צכה"ג שהרי כתב דדומה כעריצה שנתן לחוכה עורות וצעריצה כצר ציאר דצרו המחצר צסמוך דאפי' חוץ ג' ימים מותר ולפי"ז מ"ש הרצ בהגה חוץ שלושים לפסח ל"ד אלא ה"ה אפי' חוץ ג' מותר. עו"ש א"י ג' וכ"כ א"ר א"י י"ב.

(דב) **שם**. בגדים שכבסו אותם וכו' ומ"מ אסור להליע אותם הצגדים על השלחן דחיישינן שיפרך קלת מהן לתוך המאכל דלפעמים יש בהם קלת ממשות מקמח חלב חטה וכו"ש שאסור ליתן קמח צפסח לתוך בגדים המכוסים בחלב חטה. וגם לעיפי נשים הרגילים לתקן עם קמח יש להסירן צשעת אכילה דשמה יכרך קלת מהן לתוך מאכל. מ"א סק"ד. א"ר א"י ו' חק יוסף א"י ח' מיהו ח"י א"י י"א כתב דנוהגין צאותן הצגדים שמכבסין בחלב חטה. ללששן צשעת אכילה ואין קפידה כי אין דרך לפרור מהן שום דצר והמ"א מיירי צענין שמתקנין אותן עם קמח עד שהוא עב קלת שדרך לפרור כמצואר צלשונו עכ"ד. וכ"כ הר"י א"י כ"י וח"א כלל קנ"א א"י ה' דהא לריך להסירן צשעת אכילה היינו אס יש צכן ממשות קלת ויש חשש שיפרך מהם לתוך המאכל יעו"ש. ועיין לקמן סס"י תמ"ז בהגה.

(דג) **ואם** נפל צגד זה למאכל י"ל אף אין סי' שרי כיון דנפסל מכלל. וה"ה אס שם קמח צשק הנכבס עם חלב חטה אף צפסח יש להסיר הקמח וירקד צנפה כל מה שיש לצרר. א"א א"י ד' ועיין לקמן א"י ק"א.

(דד) **שם**. שכבסו אותם בחלב חטה. וכ"כ רצונו אצ"ן על כרים וכסתות שטחין אותם צמי סודין שא"ל לצער שאין שם אוכל עליו שמאוס הוא ואינו ראוי

באר הגולה
ז שם
ח הראש שם
כ"ח צ"ג דפסחי

לפסח ויש מחמירים אם נראה מצחין (חצ"ד ס"י ק"י ופסקיו סימן קמ"ט ומסרי"י): ד' דבר שנתערב בו חמץ ואינו מאכל אדם כלל או שאינו מאכל כל אדם כגון התריאקיה וכיוצא בו אע"פ שיותר לקיימו אסור לאכלו עד אחר הפסח ואע"פ שאין בו מן החמץ אלא כ"ש ה"ז אסור לאכלו. כנה ולקמן סימן חמ"ז ס"ד בהגה יתבאר ד"ש חולקים ומחמירים אם נחטל קודם הפסח וכ"ל: ה"ה שבר שעושים מחטים ושעורים חייבים לבערו וכן אם העמיד גבינות בחלא משבר שעורים או חיטים חייב לבערם

בף החיים

אחרים ומהפכין אותם בכל יום עד שמפגי טעמם צמים וכו' כמו יין ושותין אותו וכמו שעושין יין מלמוקין, ועיין בא"ח שחמ"ז ולעיל א"ח י"ב.

(נא) **שם**. שבר שעושין מחטים וכו' דצאותו שבר איכא תרתי לריעותא חדא דעיקרו משעורין ואפי' לא הוי ציה אלא טעמא לחוד טעם כעיקר דאורייתא ועוד דאפי' לא היו נותנין השעורין אלא לקיורא כמו שבר המדי אפי' הית ציה הרבה יותר מכדי אכילה פרס הלכך חייב לצערו. ב"ח. מיהו מ"ש אפי' הית ציה הרבה וכו' הלכך חייב לצערו כבר כתבנו לעיל א"ח ג' דהסכמת הפ"י אפי' דלית ציה כזית ככדי אכילה פרס חייב לצערו יעו"ש. ומ"ש טעם כעיקר דא"ח איכא פלוגתא ציה דלדעת רש"י (חולין ל"ח ע"ב) טעם כעיקר אין אסור אלא מדרבנן וכ"פ הרמב"ם צ"ח מאכלות אכורות פט"ו דין ב' אלא שדעת הת"י שם (ובע"ז ס"ז ע"א) דהוי דא"ח וכ"כ דעת הטור כמ"ש צ"ח יעו"ש. וכו' דעת המ"א סק"ח והפ"ח. חק יוסף א"ח י"ג. שו"ת ח"ל ס"י ק'. ועיין עוד מה צ"ח יו"ד ס"י ל"ח יעו"ש.

(בן) **שם**. חייבין לצערו. ואם אינו מצער עובר צ"ח וצ"ח. עו"ש א"ח ה' ח"י א"ח ט"ו. מק"ח א"ח ט"ו.

(גן) **שם**. חייבין לצערו. ואפי' נתערב בדבר אחר אותו התערובת אסור צפסח. מהרי"ל ס"י ל"ז. כנה"ג בהגה"ט. עו"ש שם. מ"א שם. ח"י שם. א"ר א"ח יו"ד. חק יוסף שם. מק"ח שם.

(דן) **השבר** שקורין באשכנז מע"ט א"ל לצערו מן הבית אלא יעשה מחילה י"ט בהרחקה יתירה ומה שאין שותין אותו משום עירוב קמח. וכן נהגו שלא לצער שליה"ץ קומפוט"ט מה"ט ומ"מ ילניע אותו ויעשה היכר דלא ליתו למיכל מיניה. מהרי"ו ס"י קל"ג כנה"ג שם.

(הן) **העושין** יין למוקין וכדי לעשות מראה ולצב ליון מסננין אותו על נייר של לוקר הצבוע בלא"ה כידוע אסור לשותתו צפסח אצל מותר להשתותו לאחר הפסח. נשמת אדם שאלה כ"ה.

(ו) **י"י** הנעשה ממאלץ אסור. ד"ח דאף שנשתנה טעם המאלץ מ"מ כיון שעיקרו של המאלץ לעשות הי"ש הו"ל כפירות עפולים מאד שאין ראוי לאכילה כשהן חיים ונאכלין ע"י צישל צמים או ע"ס דגש ולוקר דאף שנשתנה טעמם ע"י צישל וטיגון במלתייהו קיימי, שו"ת ח"ל ס"י ק' והצ"ח שו"ת א"ח ג' יעו"ש.

(ז) **מיני** מרקחת מבלילות סוקר ודגש ומחפין בצלילה זו מיני קטניות וגרעינין נראה דיש לחוש שמה מדייפו צקמח שעירצו צמקוס הסוקר ואם עירצו צו קמח ודאי סולת נקיה נתערב בהם דדמי טפי לסוקר ואין מחזיקין

מיהו הא"ר א"ח י"ב כתב דצפסקי מהר"א"י שם צ"ח קמ"ט מצואר דאף שאין כזית חייב לצער אם עשה עצה תוך ל' יום משום דלפעמים יש כזית בצורך ודלא כמ"א עכ"ל. ומשמע דאם אין בכל הדיבוק כזית אף צמה שחתת הנייר לכ"ע א"ל לצער אף אם נעשה תוך ל' ונראה מצחין. וכ"ז לדעת המחמירין שכתב בהגה אצל דעת הש"ע כבר כתבנו לעיל א"ח ל"ה יעו"ש. וכתב הר"י סוף א"ח כ"ה דטוב לחוש לסברת המחמירין וכ"ז דעת ח"א כלל קכ"א א"ח ו' ודעת המדקדקים כבר כתבנו לעיל א"ח מ"א יעו"ש. (מג) **סעי'** ד'. דבר שנתערב צו חמץ. פ"י חמץ גמור צעודו משוּבַח. מ"א סק"י. ור"ל דאם נתקלקל ונעשה חמץ נוקשה אפי' צפסח צטל צ"ח כמ"ש המ"א לקמן ס"י חמ"ז סק"ה ולמה אסור כאן באכילה אפי' נתערב צו כל שהוא.

(מד) **שם**. או שאינו מאכל כל אדם וכו' אלא לחולים לבוש. וכ"כ לעיל א"ח ק'.

(מה) **שם**. אעפ"י שיותר לקיימו. שהרי נפסד טעם החמץ והו"ל כפת שעיפשה ומלוגמא שנסרחה דסעי' ב'.

(מו) **שם**. אסור לאכלו וכו' אצל בהנאה מותר. מ"א סק"ז. ח"י א"ח י"ג. חק יוסף א"ח י"א. מק"ח א"ח ז' ואפי' יש צו הרבה מותר בהנאה. חמ"מ א"ח ג'. (מז) **שם**. אלא כל שהוא כ"ז אסור לאכלו. והגם דלקמן ס"י חמ"ז סעי' ד' סתם כמ"ד אם נתערב קודם פסח אינו חוזר וניעור וי"ל דהתם מייירי בנתערב ואינו ניכר אצל הבא מייירי בנתערב וניכר אלא שנפסד טעמו ע"י התערובת והו"ל כמו פת שעיפשה ומלוגמא שנסרחה דסעי' ב' דאסור לאוכלה ומותר לקיימה. ועוד עיין בדברי האחרונים מ"ש צ"ח. ובש"ת יצ"ח צ"ח

(מח) **שם**. כ"ז אסור לאכלו. היינו מדרבנן דמשהו אינו אלא מדרבנן ודוקא צפסח עלמז אצל קודם פסח משש ולמעלה מותר דאז חמץ צ"ח עו"ש סוף א"ח ד' ומותר טעם לפגם. אף אין ס' שרי. א"א א"ח ו' ועיין לקמן ס"י חמ"ז סעי' ב'.

(מט) **שם** הגה. ולקמן ס"י חמ"ז סעי' ד' בהגה ית' ד"ש חולקין ומחמירין וכו' צ"ח לצאר ור"ל דלא בכל תערובת חמץ קודם פסח נאסר באכילה דצנתערב ואינו ניכר יש חולקין ומחמירין. ימ"ש והכי ק"ל ר"ל כמ"ד אינו חוזר וניעור אצל לא בכל דבר אלא דוקא אם נתערב לח צלה וכמ"ש בהגה שם ומה שלא ציאר סמך על מה שכתב שם. ועיין פ"ח ס"י חמ"ז סעי' ד' ואחרונים מ"ש צ"ח שם וכאן והנלע"ד כתבתי.

(ן) **סעי'** ה'. שבר שעושין מחטים וכו' היינו ששורין החטים או השעורין צמים לצדס או ע"ס דברים

מחזיקין הסולת לחמץ גמור מפני שלוחטין החטים במים קודם טחינה אמנם כמדומה לי דלא נהוג עלמא לאסור וראוי להורות לתת לעכו"ם מחוץ לבית במתנה גמורה ויחזור ויחכה בהם לאחר הפסח. תה"ד סי' ק"ט. ז"י. ועוד יש לחוש שיתחמץ הקמח במים כשמערבים אותו עם הלוקח ומי פירות עם מים ממכרין להחמין כמ"ש לקמן סי' תס"ג סעי' ז' יעו"ש ועוד יש מיני צלילות שמחפין אותן בעיסה מלמטה ולוקח מלמעלה ויש עוד מיני מחיקה שלריך לערב עמהם חלב חטה שקורין בערבי נש"א וע"כ כל מיני מחיקה שיש בהם חשב שמעורב עמהם קמח או חלב חטה לריך לצערם קודם פסח דהיינו למוכרם או ליתנם לגוי מחוץ לבית במתנה גמורה כנ"ל ואם הוא בעה"ב ולא ידע שאלו המחיקה מעורב עמהם קמח או חלב חטה ושהם אותם אללו בפסח ולא ידע עד לאחר הפסח אז לריך לשאול לאומנים אם לא יש סי' אסורים בהנאה ואם יש סי' מותר כמ"ש לעיל או' ג' יעו"ש. ועוד עיין לעיל או' כ"ד.

חז' קוונפיסים נהגו לתתם לגוי מחוץ לבית במתנה גמורה ואחר הפסח לוקחם ממנו דיש לחוש לזיוף בסולת או חלב חיטה. מהריק"ש בהגה"י מחז"ר או' ח' כס"א או' ג'.

נמ' ש"ס. וכן אם העמיד גביות וכו' ואפי' יש בהם סי' נגד החלל לא בטיל דדבר המעמיד אפי' צאלף לא בטיל. עו"ש או' ה'. מ"א סק"ח. א"ר או' י"א. חק יוסף או' י"ד. מק"ח או' יו"ד. חמ"מ או' יו"ד. מאמ"ר או' ו' ר"ז או' יו"ד. ח"א כלל קכ"א או' ז'.

ס' והא' דק"ל דדבר המעמיד אפי' צאלף לא בטיל אינו חלל מדרבנן. כ"כ האו"ה כלל כ"ה והביאו מ"א שם. וכ"כ העו"ש שם. וכ"כ הפר"ח. חק יוסף שם. ח"א שם. ומ"ש שם המ"א דבטור משמע דס"ל לאסור מדאורייתא כתב עליו ח"י או' ט"ז דאין דבריו מוכרחים וכ"כ חק יוסף שם דכל הפי' ס"ל דאינו חלל מדרבנן. ואע"ג דדבר המעמיד ומילתא דלטעמיה עזידי דלא בטיל הוא מדרבנן מ"מ כיון דדבר המעמיד הוא כמו בעין לכן נאסר אפי' דיעבד אם השהה אותו לאחר הפסח. ומיכו במקום הפ"מ אפשר להחירו בהנאה ע"י השלכת הנחת המעמיד לים המלח. ח"י שם. וכ"כ הר"ז שם. ח"א שם. ועיין לקמן סי' תמ"ז או' רנ"ה.

סא' חומץ שנתחמץ בשמרי שבר יש לו למכרו לגוי קודם פסח ולומר לו אם תשמרנו לאחר הפסח אקנה ממך לני או יהודי אחר. הרשב"א בתשו' סי' תת"ן כנה"ג בהגה"ט. עו"ש או' ה' מ"א סק"ט.

סב' אם ציטל דבש והחמילו בשמרי דבש שצטל כל השנה ודבש הראשון שצטל היה מחומץ בשמרי שבר וזה שצטל עתה היה רביעי או חמישי לו אסור להשתותו בפסח. תשו' הרמב"ן סי' ח' והביאו מ"א שם וכתב ולי' דאין שם מעמיד אחר רק החמץ דאם היה שם ג"כ שמרי דבש היתר הו"ל זה וזה גורם ושרי כמ"ש ציד ד ססי פ"ז יעו"ש. וכ"כ ח"י או' ט"ז. א"ר או' י"א. חק יוסף או' י"ד. מק"ח או' יו"ד. ר"ז או' י"א. ח"א כלל קכ"א או' ז' ועיין צט"ז ובש"כ שם דאם היה באיסור לצד כדי להחמין אפי' יש גם בהיתר לצד כדי להחמין

אנו נקרא זוז"ג ואסור יעו"ש. מחה"ש. ומיכו יש מקילין בזה אעפ"י שאין שם מעמיד אחר ממ"ש צ"י ציד"ד סס"י קט"ז צמי שהעמיד חלב צחלב חמון של עכו"ם דלאחר ג"פ כלב האיסור יעו"ש ועיין חמ"מ או' ט"ז ומאמ"ר או' ו' ונה"ש או' ג' וע"כ נראה אם עבר ושהה אין לאסור אחר הפסח וכן הסכים המק"ח שם. וכ"כ בשע"ת או' י"א. **סג' גבינה** שהעמידו אותה בקיצה שהיתה מלווה בכלי הצלוע מחמץ אעפ"י שאסור לאכלה מותר להשתותה. הרדב"ז ח"ב סי' קמ"ד. ובחדשות ח"א סי' תפ"ז כנה"ג בהגה"ט. עו"ש או' ה' ונ"ל דדינו בדבר שנתצטל בכלי חמץ עיין סי' תמ"ז סעי' ה' (ר"ל דכל מה שמקיל רמ"א שם בדבר שנתצטל בכלי חמץ ה"ה הכא. מחה"ש) ודוקא שהיתה הקיצה מע"ל בכלי חמץ וכמ"ש ציד"ד ססי פ"ז. מ"א סק"ט. חק יוסף שם. מק"ח שם. חמ"מ או' יו"ד. ח"א שם.

סד' ש"ס. וכן אם העמיד גביות צחלל וכו' וה"ה אם שופכין לחובו חמץ או שבר או יי"ש כדי להעמידו הוי ג"כ דבר המעמיד. וכ"כ בתשו' נחלת שבעה סי' ל"ה דאם לא מכרו קודם פסח הגביות ששפכו לחובו יי"ש יש לאסורו משום דלטעמיה עזידי ולא בטיל. וכ"כ בתשו' מהר"ם מלוצלין בעיסה שנתחמלה בשמרי שבר שעבר עליו הפסח. וכן הסכימו האחרונים סי' תמ"ז סעי' י"א יעו"ש. ח"י או' ט"ז. א"ר או' י"א. חק יוסף או' י"ד. מק"ח או' יו"ד. ודע דמה דלטעמיה עזידי דוקא כשנתן הרבה עד שנתן טעם כמ"ש ציד"ד ססי ל"ח יעו"ש. גם דבר המעמיד לריך שיהא צו כדי להחמין. א"ר שם. וכבר כתבנו לעיל או' ס' דצ"ז דבר המעמיד או לטעמיה עזידי אם צדיעבד השהה אותו לאחר הפסח ויש הפ"מ סגי בהשלכת הנחת המעמיד לים המלח יעו"ש.

סה' ובענין מי דבש שקורין מע"ד עיין ט"ז סק"ד מה שהאריך בזה ומסיק דיש מקילין לשתות ציד"ט האחרון מע"ד של כל השנה וכמ"ש רמ"א סי' תמ"ז סעי' ה' בכל דבר שמצטלים בכלי חמץ שיש להקל ציד"ט האחרון ונראה דזהו משום דהוי ספק אם היה צו יומי כשצטלו צו ואין ק"ל סתם כלים אינם צ"י וציד"ט האחרון אמרינן כן אבל ספק שמא החמילו בשמרי שבר אין מקום להקל צו וכ"ש במקומות שמצטלין המע"ד צפל השנה ביורות שעותין צ"י יי"ש דהוי דבר חריף וחזק ונ"ט לשבח במע"ד כידוע וא"כ לא מהני מה שאינו צ"י וא"כ אין כאן ספק כלל ע"כ שומר נפשו ירחק מזה אפי' ציד"ט האחרון וכ"ש מליקה מע"ד מע"זים ציד"ט האחרון דשמא מערב צו שבר עכ"ל. והביאו ח"י או' ט"ז. מ"א סי' תמ"ז ס"ק כ"ה. א"ר שם או' כ"ב. חק יוסף שם או' ל"ז. ר"ז שם או' מ'.

סו' ש"ס. אם העמידו גביות צחלל וכו' חמאה התוכה שנותנין בתוכה קמח או סולת צעודה רוחח והחמאה קולטת טעם הקמח וע"כ מתקיים ימים רבים ואח"כ מסניין החמאה והחמאה נשאר נקי מכל קמח ושכח למכרו עם החמץ. עיין בתשו' עולת שמואל סי' נ"ז שכתב דזה לא מקרי דבר המעמיד דהא ההיתוך אפשר בלא קמח והקמח הוא רק שלא תסריח וגם הקמח לא ליתת ולא נתחמץ והחמאה הוא מי פירות וילא בדבר להיתר בעני

לבערם: ו' נהגו לגרר הכתלים והכסאות שנגע בהם חמץ ויש להם על מה שיסמוכו ואם יש חמץ בסדק שאינו יכול לחטט אחריו יטוח עליו מעט שיט' ז' בצק שבסדקי עריבה אם יש כזית במקום אחד חייב לבער וא"ל אם היה עשוי לחזק בו שברי העריבה או לסתום בו נקב בטל במיעוטו וא"ל חייב לבער: ח' ה' היו בו שני חצאי זיתים בב' מקומות וחוט של בצק ביניהם רואים כל שאלו ינטל החוט נטלין עמו חייב לבער וא"ל א"צ לבער בד"א בעריבה אבל בבית אעפ"י שאם נטל החוט אין נטלין עמו חייב לבער מפני שפעמים מקבץ אותם ל' היה חצי זית בבית וחצי זית בעלייה חצי זית בבית וחצי זית באכסדרה חצי זית בבית זה וחצי זית בבית שלפנים ממנו ה' הואיל ואלו החצאי זיתים דבוקים:

כף החיים

באר הגולה
טור בשם ראב"ן
ע"פ סמך מן
הירושלמי ו' משנה
שם ד' מ"ה כלשני
בבבא דכז יהודה
הרי"ף והרמב"ם
בפ"ב כ' שם מימרי
דשמואל, 5 צע"ה
שם ולא נפסטה
מ' רמב"ם כפ"ד

מוכח בסמ"ק, אבל דעת הרבם פ"ו דאם אין עשוי לחזק אפי' פחות מכזית חייב לבער. מ"א סק"י. ח"י או י"ז. חק יוסף או ע"ז. והוא שראוי לאכול קצת אבל אם הוא פחות מכזית והוא מטונף קצת כיון דאיכא חרתי לריעותא אינו חייב לבער. כגמ"י פ"ב בשם הרא"ה. צ"י. מ"א שכ. א"ר או י"ד. חק יוסף שם.

עח) שם. ואם לאו חייב לבער. וסרמ"ש כחז דלא סאריך לזכר בדינים אלו לפי שישאל קדושים הם וגוררין כל החמץ הנמצא אפי' כל שהוא ואפי' הדבק בכותלי הבית. וסב"א סע"י וצ"י. ח"י שם.

עט) סע"י ח'. היו בו שני חצאי זיתים וכו' וסיינו נמי בעשויים לחזק או' לשחוס בו נקב דאל"כ בכל ענין לריך לבער כמ"ש בסע"י סקודם.

ף) שם. כל שאלו ינטל החוט וכו' ואף אם הוא יבש דע"ז אינו נטל דמיפרך ואלו סיס לה סיס נקלף כולו כאחד חייב לבער. חידושי רע"א בשם הירושלמי. פת"ע או י"ז.

פא) שם. חייב לבער. דחוט מלרפן וכו' כזית במקום אחד. רש"י. וכזית במקום אחד אפי' עשוי לחזק חייב לבער כמ"ש בסע"י סקודם. וכ"כ סע"י או' ז' ופשוט דבזה החוט מלטרף עמהם כיון דהו"ל כזית במקום אחד. **פב) שם.** חייב לבער. ואעפ"י שביטלן. ר"ז או' כ"ז. ועיין לעיל או' ע"ב.

פג) שם. א"ל לבער. וסיינו שעשוי לחזק כמ"ש לעיל או' ע"ט. וכ"כ מ"א ס"ק י"א. חק יוסף או' י"ז.

וגם מיירי שביטל או' שרופה לבעל כמ"ש לעיל או' ע"ז. **פד) שם.** א"ל לבער. וס"מ דלא צעו להשחמש בעריבה בפסח וגם הבצק הוא במקום שעשוי לחזק בעריבה ואז בטל אבל או' צעו להשחמש צע' אע"י דעשוי לחזק וחשיב בעריבה לריך לבער משום דלא יערב ליה בכדי דהכחש דמשחמש בו ויאסר ואז צעו למילש צע' בפסח לריך להגעילו בשפיכת רוחחין עליה שהרי נשחמש צע' חמץ כהלש צע' חמץ. ראב"ן דף ע"ב. חקת הפסח או' ו'. ועיין לקמן ס"י חנ"א סע"י י"ז.

פה) שם. אבל צבית וכו' ואפי' מדובק בצומות חייב לבער. סמ"מ פ"ב דין ס"ו. צ"י.

פו) שם. מפני שפעמים מקבץ אוחס. כשמכבד את הבית וכו' כזית במקום אחד. גמ' ופירש"י שם.

פז) שם. הואיל ואלו החצאי זיתים דבוקים וכו' וכחז הרא"ש דל"ד נקט דאפי' אין דבוקים א"ל לבער כיון דהו' פחות מכזית. אבל סמ"מ (שם דין ע"ז) וסרמ"ך וסר"מ כחזו דוקא כשדבוקים דהו"ל כמו עשוי לחזק. מ"א ס"ק י"ז

צעני והפ"מ יעו"ש. והביאו פ"ת. ועיין לקמן ס"י תמ"ז או' קמ"ח.

סז) חמאה ששרה צה פת וקמח ועצר ושבה תוך הפסח וילך הגאח הפת והקמח לנכר וימכור החמאה לכותים. א"ר ס"י תמ"ז או' מ"ה. והביאו ח"י צ"י זה סוף או' א' וכתב דמיירי שהקמח היה כולת או' שנתערב מים עם החמאה דאל"כ צל"ה מ' פירות אין מחמילין.

סח) אם נתנו יין בחציות של י"ש והחציות היו ישנות מזמן רב ושחו מן היין והרגישו טעם י"ש יש מ' שאסר אותו אחר הפסח אבל הרב פמ"א ח"צ ס"י ע"ה התירו. אחר הפסח. י"א מ"ב בהג"ט או' ו' צרכ"י ס"י תמ"ז או' י"ט. שפ"ת שם או' מ' ועיין לעיל או' י"ג. **סט) סע"י ו'.** ויש להם על מה שיסמוכו. ר"ל דאין ללעוג על המנהג לומר שהוא מנהג שטות וחומרא יתירא אלא יש סמך למנהג מן הירושלמי. מאמ"ר או' ו'.

ע) שם. יטוח עליו וכו' וזה מהני אפי' יש במקום הכחז כזית ויותר דלקמן סע"י ט' יעו"ש.

עא) סע"י ז'. בצק שבסדקי עריבה וכו' וסיינו בעריבה שאין לשין צה כל השנה אבל עריבה שלשין צה עיין לקמן סע"י י"א.

עב) שם. אם יש כזית במקום אחד וכו' ואע"י דודאי מצטל ליה אפי' כיון דחשיב לא בטיל. רש"י. ר"ז או' כ"ז.

עג) שם. חייב לבער. ואם אינו יכול לחטט אחריו יטוח עליו מעט טיט כמ"ש בסע"י סקודם.

עד) שם. אם סיס עשוי לחזק וכו' ואין חילוק אם סיס זה בשולי בעריבה או בשפחה. כ"ה לדעת הש"ע שפסק כהרי"ף וסרמב"ם שפסקו כלשנא בחרת ולא כאב"י דמחלק כמבואר צ"י. ועיין צביאורי כגרי"א.

עה) שם. אם סיס עשוי לחזק וכו' ואעפ"י שיש בעריבה הרבה חצאי זיתים בהרבה סדקים אם הם עשויים לחזק שברי בעריבה או לשחוס נקבים הרי הם צעילים לגבי בעריבה. ר"ז שם.

עו) שם. בטל במיעוטו. ואין שייך לומר הכלי מלרפו דכיון דעשוי לחזק הכל בטל לגבי כלי. עו"ש או' ו' וסיינו שביטלו או' שעדיין רואה לבטלם כגון שהוא קודם שעה ששים צע"פ. ר"ז שם.

עז) שם. ואם לאו חייב לבער. ודוקא כשים צין הכל כזית דאז הכלי מלרפו אבל כשלא נשאר צין הכל כזית א"ל לבערו אפי' אין עשוי לחזק וכמ"ש סע"י י"א כן

דבוקים בכותלים או בקורות או בקרקעות אינו חייב לבער אלא מבטלו בלבו ודיו: **ש** חמץ שנתעפש קודם זמן איסורו ונפסל מאכילת הכלב או ששרפו באש (קודם זמנו) (ר"ן) ונחרץ עד שאינו ראוי לכלב או שיחדו לשיבה וטח אותו בטיט מותר לקיימו בפסח: **י** דיו שהוא מבושל בשכר שעורים מותר לכתוב

באר הגולה
וטור בשם בעל
הטור ואזיו
הראש ג ברייתא
שם. ס. ח"ד,

בף החיים

אבל טחו בטיט אפי' לא יחדו לשיבה שפיר דמי דמשום דמאזי נחבטל ממילא יעו"ש. וכ"כ עו"ש שם.

צו) שם. וטח אותו בטיט וכו' משמע שצריך לטוח אותו מכל צד וכ"כ קרבן נחנאל פ' אלו עוצרין לדעת הרמ"ש יעו"ש ומיחו גם לפירש"י שכחז שטח פנים לחקק לשיבה יוכל לפרש ג"כ מכל צד ומ"ש פנים ר"ל כל צד הנראה שכל הנראה נקרא פנים.

צח) שם. מותר לקיימו בפסח. וכן מותר בהנאה. פיר. **צט) שם.** מותר לקיימו בפסח. אבל באכילה אסור דכיון דאכיל ליה אחשביה כמ"ש הטור בשם ר"י

אברללוגי וברא"ש. וכ"כ ר"י כ"ס ח"ג דהרוב הסכימו דאסור באכילה. וכן דקדק הסה"ד סי' קכ"ט ממ"ש הרמב"ם דין סטריאקס דאסור לאכלו ודלא כפריה וברש"ץ במאמר חמץ דף כ"ז ע"ב יעו"ש. ערי"ה או' ה' וכ"כ סה"ד דאנחנו נוהגין כהרמ"ש. וכ"כ דעת הש"ע שפסח כדעת הטור. וכ"כ דעת האחרונים. ומיחו גם לדעת הרמ"ש ודאי דאין חיוב דא"ו בזה דהא ביו"ט כי אכל אכילה שאינה ראוי פטור. ע"ז סק"ח. ונראה דה"ד בחמץ שנחשפש או נחרץ דבטיל ליה מחורח אוכל אבל בחמץ שיחדו לשיבה וטחו בטיט חיוב דא"ו נמי איכא אי אכיל מניה בפסח כיון דאיחיה בעיניה ולא פטרו אוחו אלא דוקא מן הביעור משום דביטליה ע"י יחוד ופיחה.

ק) סעי' יו"ד. דיו שהוא מבושל וכו' וסוף שנפסל מאכילה כלב קודם זמן איסורו. סה"ד סי' קכ"ט וכצ"ל צ"י. אבל דיו שביטל עכ"ס בפסח אסור לכתוב בו כיון שלא נפסל מאכילה כלב קודם זמנו. עו"ש או' ט' ח"י או' י"ט. ח"ר או' ט"ז. חק יוסף או' כ"ג. חמ"מ או' ד' ר"ז או' ל"ד. ח"א כלל קכ"א או' ז'.

קא) שם. מותר לכתוב בו. ולא חיישין שיתן קולמסו לחוך פ"י וחמץ שנפסל מאכילה כלב אסור באכילה דכיון שנתון שלא בכונה ליכא קפידא דדוקא לאכלו בכונה אסור דאחשביה. סה"ד שם. מ"א ס"ק ע"ו. ולפ"ז פשוט דאם נפל דיו או שאר חמץ שנפסל מאכילה כלב לחוך המאכל אפי' ברובא בעלמא בטל כיון דעפרא בעלמא הוא ולא אחשביה באכילה בזה כי אין כוונתו רק לאכול המאכל וזה פגום לגמרי מעיקרה. והיה לדיו שמדפיסין בו שנעשית ע"י פחיתו חמץ ופגום מאד הוא. ח"י או' י"ט. ח"ר או' י"ז. מק"ח או' י"ד. חמ"מ שם. ר"ז או' ל"ג. ומיחו ע"יין בחשו' הרשב"א סי' חל"ט שכחז דפח שעיפשה ונפסלה מאכילה כלב אפי' נחערב במחלס על מחלס או יוחר מותר באכילה יעו"ש אבל י"ל דזהו משום דס"ל כמ"ד כיון שנפסל מאכילה כלב קודם זמן איסורו ה"ל כעפרא בעלמא ושדי אפי' באכילה כמ"ש לעיל או' ל"ט וסוף שכחז מחלס על מחלס או יוחר הוא משום דאינו נאכל לבדו כיון שהוא פגום אבל אין הכי נמי אפי' לבדו שרי אבל לדעת הסוברים דאסור באכילה כמ"ש בא"י הנו' צריך ליבטל ברובא.

י"ב. וכן הסכים מעריק על הרמב"ם פ"ב דין ע"ז. וכ"כ. החמ"מ או' י"ד. ר"ז או' כ"ט. ופשוט דאפי' פחות מכזית צריך ביטול ואם לא ביטלם (ר"ל קודם זמן איסורו) לריבים ביעור. מ"א שם. וע"יין ח"א או' י"ב שכחז באין דבוקים קאי אבל סה"ז שם כחז דגם אדבוקים קאי.

חף) שם. הואיל ואלו החללי זחים דבוקים וכו' י"א שאף צביח א"ל לבער אלא פירורין של עיסה אבל פירורין של פח אינן נחשבים לכולם ואני אומר שאף פירורין של פח מצטרין אוחם בחלס כשסן נראין לעין בדרך שאמרו בפירורין של עיסה. ר"א"ז כ"ד בשב"ג פ' אלו עוצרין. כנס"ג בהגה"ט. ע"ש או' ז'. **טף) שם.** אלא מבטלו בלבו ודיו. דזהו בעיני בגמ' ולא אפשטא אם מלטרפין ואם ביטל ה"ל ספיקא דרבנן וא"ל לבדוק אבל אם אירע שלא ביטל כלל חמץ שלו ונודע לו זה אחר זמן איסורו שאין יכול לבטל חייב לבער בכל גוונא דאז הוי ספיקא דא"ו ט"ז סק"ו. מ"א ס"ק י"ג. ח"ר או' ט"ו. חק יוסף או' י"ט. מק"ח או' י"ב.

ץ) סעי' טי. חמץ שנחשפש קודם זמן איסורו ונפסל וכו' ר"ל שנחשפש ונפסל מאכילה הכלב קודם זמן איסורו. וכ"כ הלבוש. חמ"מ או' ז' ח"א כלל קכ"א או' ד' ומשמע אבל אם לא נפסל קודם זמן איסורו רק מאכילה אדם ואח"כ נפסל גם מאכילה הכלב חייב לבער כיון דזמן הביעור היה ראוי לכלב. וע"יין לעיל או' כ"ה.

צא) שם. ונפסל מאכילה הכלב. דמשנפסל מאכילה הכלב נפיק ליה מחורח אוכל וכו' עפרא בעלמא. צ"י בשם הרי"ף.

צב) שם. סה"ד. קודם זמנו. אבל לאחר זמנו לא פקע איסוריה עד דשריף ליה לגמרי. צ"י בשם הרי"ן. וה"ס לחמץ שנחשפש אעפ"י שנפסל מאכילה הכלב אם נפסל לאחר זמנו לא פקע איסוריה בזה. פרי"ח. וע"יין לקמן סי' חמ"ה סעי' ב'.

צג) שם. שאינו ראוי לכלב. ואע"ג דבשאר איסורים כל שאינו ראוי לאכילה אדם מותר שאני חמץ דאפי' אינו ראוי לאכילה אדם ראוי לחמץ בו עיסות אחרות. צ"י בשם הרי"ן. מ"א ס"ק י"ד.

צד) שם. שאינו ראוי לכלב. ואין חילוק בין חמץ לשאור. הרמב"ם פ"א וסמ"מ שם דלא כראב"ד. מ"א שם. אבל ספר"ח כחז שהעיקר כראב"ד דשאור אעפ"י שהוא נפסל מאכילה הכלב חייב לבער לפי שהוא ראוי לשחקו לחמץ בו כמה עיסות אלא ח"כ יחדו לשיבה וטח פניה בטיט וכ"כ עיקר יעו"ש. וכ"כ דעת הכ"ס או' ה' יעו"ש.

צה) שם. או שיחדו לשיבה וכו' כלומר דאז אעפ"י שלא נפסל מאכילה כלב. עו"ש או' ח' וכ"כ בחו' פסחים מ"ה ע"ב.

צו) שם. וטח אותו בטיט וכו' ומשמע דחרחי בעינן יחדו לשיבה וגם טח אותו בטיט וכ"מ מפירש"י אבל סה"ח כחז דא"י לא טחו בטיט אפי' יחדו לשיבה חייב לבער

באר הגולה
עורכ' צמח' יחיאל
מפרי' פ' דוקא:
א צריח' פסחים
כ"א וכו' יהודה
טור צמח' צמח'
צפ"א וכו' צמח'
וע"פ ב' משנה ד'
י"א וכו' יהודה
במח' צמח' ג' משנה
דף כ"א וכו' צמח' צמח'

לכתוב בו: יא ע עריבות שלשין בהן חמץ אין לסמוך על מה שרוחצים אותן בחמץ ומנקרין החמץ מהן כי אי' לנקרן שלא ישאר בהן בין הכל כזית והכלי מצרפו וצריך ליתנן במחנה לא"י עד לאחר הפסח או לטוחן בטיט פ וה"ה לבצק שבכלי נסרים שאינו יכול להוציאו הגס וטוב לעשות כן בכלים שמניחים בהם קמח כל השנה (מכרייו) וכן בכלים שמניחים בהם פח כל השנה ומפס שסיתס מונחת על שק קמח לא מכני לס ניטור ולריכא כבוס כדי להשתמש עליו בפסח (מכרייו):

תמוג דין חמץ בערב פסח לאחר שש. וכו' ג' סעיפים

א חמץ משש שעות ולמעלה ביום י"ד אסור בהנאה (אפי' המלו של אי' אסור ליטות ממנו) (טור סימן ה"ן וריב"ש סימן י"ח) ב ואסרהו חכמים שתי שעות קודם דהיינו מתחלת שעה ה' ג ומיהו בל שעה

כף החיים

דבכל מקום מתנה ע"מ להחזיר שמה מתנה צר מקדושי אשה שווא גבי חמץ החמירו הערמכ. ואם ירע עינו ושמה אינו מאמין יטחנו בטיט ואז בטל החמץ שבו. וכן המתנה לעשות לדפי מולייחות ועלי מגלגלין וכל כלים ששמשו בהם מעיסה מס"ט. דרשות מהרי"ל והציוו שנס"ג צמח"ט או' ד' ח"י שס. א"ר שס. חק יוסף או' כ"ו. ר"ז שס. מיסו השכנה"ג שס כחב על דברי מהרי"ל ה"ו דאין כן מנהגו אלא שגוררין אותן מהצלק שבו ומלניעין אותם במקום לנוע. והציוו א"ר שס.

(קח) שם. שמיניחין בהם קמח וכו' דיש לחוש שמה צא עליו מים ונחמץ וי"ל להטמינם בחדר שאין רגיל בו ושאיין בו דבר שצריך לפסח ואוחס שלשים כל השנה בצחיכס לריכס לגרור הכותלים במקום הלישה. מסרייו סי' קל"ג. כנס"ג צמח"ט,

(קט) שם. צמח"ט. שמיניחין בהם פת. היינו צמח"ט של נארים. מ"א ס"ק י"ח. א"ר או' ד'.

(קי) שם. בהגס. על שק קמח וכו' ודין ששקים עיין לקמן סי' חנ"א סעי' ח"י צמח"ט וסי' חנ"ג סעי' ו' ודברינו לשם צמ"ד.

(קיא) שם. צמח"ט. ולריכס כבוס וכו' ולא מכני הדחס בעלמא דאדרבא הצלק כדבך בו ולריך כבוס בחמין ואפר וחצוטה. מ"א ס"ק י"ע. ח"י או' כ"א. א"ר או' כ"ב. חק יוסף או' כ"ח. ונראה דלריך ג"כ לסחיר החפירות והעלאים קודם כיבוס כמ"ס לקמן סי' חנ"א סעי' ח"י צמח"ט לענין שקים ועו"ש.

(א) סעי' או'. חמץ משש שעות ולמעלה. פ"י סוף שש שעות דסיינו מחלה שבע. פרי"ח. וכל האוכל חמץ מחלה שש שביעיה ולמעלה ביום י"ד לוקס מכה"ה. הרמב"ם פ"א דין ח' וכתב המ"מ שם דכ"ה דעת הגאונים וכן פיקר יעו"ש. וכ"ה דעת הרא"ש והטור ודלא כ"ס מקילין שמצוין בעור כמ"ס בל"י שח"ז. ומ"מ אינו עובר בבל יראה עד הלילה רק על עשה דחשבונו. מ"מ פ"ג דין ז' מ"א סק"א. ומיחו, דעת רש"י צמח"ט קמא כ"ט ע"ב דג"ס משש ולמעלה עובר צמ"י וצ"י יעו"ש. והציוו ח"י או' א' חמנס דעת הלבוש רס"י חל"א כדברי המ"מ דאינו עובר צ"י עד הלילה יעו"ש. וכ"ה דעת האחרונים. א"ר או' א' מק"ח או' א' חמ"מ או' א' ר"ז רס"י חל"א. ח"א כלל קכ"ג או' א' וכתב דגס כדברי רש"י יש לפרש כן יעו"ש. וכ"כ חמ"מ שס. אסור

(קב) דין ששש עכו"ס לעלמו מכולו שבר אסור לישראל צמח"ט דחמץ עכו"ס אסור צמח"ט צמח"ט (כמ"ס לקמן סי' חמ"ג סעי' א' צמח"ט) ואם לקח מעכו"ס דיו צמח"ט דפסח ויש ספק שמה נעשה משכר כולו וצפרט צמח"ט צו אף שזה מדרבנן אסור. ספרים הנכרכים ע"י אומן עכו"ס חוך הפסח מחמץ גמור ואח"כ מערבין צו דבך אף שפסל עהה מכלל מ"מ חל שם חמץ עליו מקידס ואסור וא"כ אסור לקיים הכריכה שנטעיה צמח"ט וכו"ש ליתן לעכו"ס צמח"ט דפסח לנריך דסוה כרוכס צקיומו של איסור. גס אוחס כלים שמחקנים האומנים עכו"ס כדבך עם קמח ומיס צמח"ט יש לאסור להשתמש צו צמח"ט ליתן צו טו"ב"ק ואם נחערב צמח"ט שנטעו קידס פסח י"ל דהוי דשיל"מ ולא צמ"ל. ח"א או' פ"ו.

(קג) סעי' יא. אין לסמוך וכו' לא מיירי הכא לענין להגיעולן ולהשתמש בהם צמח"ט דא"כ למס הולך לאסור משום לירוף כז"ה דסא אפי' צמח"ט אסור אלא מיירי הכא לענין להלניען. פ"ז סק"ט. ועיין לקמן סי' חנ"א סעי' י"ז. (קד) שם. כי א"א לנקרן וכו' ל"ד אלא ר"ל דרוב פעמים א"א לנקרן כדאוי ולכן יש להחמיר ליתן צמח"ט לעכו"ס וכו' פ"ז שס.

(קה) שם. כי א"א לנקרן וכו' אכל הרדב"ז ח"א סי' תפ"ח כתב דזו חומרה יחירה ולא נהגו צה אצוחינו ולא אכחנו אחרים דהני נשי דידן זכירי וצקאי ומצקרין שלא ישאר בהם כלל. כנס"ג צמח"ט. והמ"א ס"ק ט"ז כתב דכא מיירי צמח"ט סעוים מנסרים גדולים שלשים צמח"ט פח שים חריצים בין נסר לנסר אכל עריוצ קטנות סעויוח מחחיכה אחת ואין בהם שום סדק פשיטא דיכול לנקרן עכ"ל. והציוו ח"י או' ד' א"ר או' י"ע חק יוסף או' כ"ה. מק"ח או' פ"ו. חמ"מ או' פ"ז. ר"ז או' ל"א. ומ"מ אין לשין צמח"ט בפסח ואם עבר ולש צה אחר הגעלה יש להחיר. א"ר שס. וסיינו לפי מ"ס מור"ס ז"ל לקמן סי' חנ"א סעי' י"ז דהמנסג שלא להשתמש צמח"ט צמח"ט וכו' יעו"ש. ועיין כדברינו לשם או' קל"ד.

(קו) שם. וסכלי מלרפו. כלומר דכיון דלא עשוי לחזק ודאי דסכלי מלרפן. עו"ש או' יו"ד וכתב על דברי הלבוש דלא דק יעו"ש.

(קי) שם. עד לאחר הפסח. לא שיאמר לעכו"ס כן (ר"ל לא שיאמר לו עד לאחר הפסח) אלא יחנס לו צמח"ט גמורה (ר"ל בלי שום חנאי כמ"ס לקמן סי' חמ"ח סעי' ג') ואחר הפסח יחזור ויטלס ממנו. מ"א ס"ק י"ז. ואפי"ג

שעה ה' מותר בהנאה ורשאי למכור לא"י דאפילו הרבה ביחד שודאי לא יאכלו קודם פסח הויכח להאכילו לבהמה חיה ועוף ובלבד שיעמוד עליהם לראות שלא יצניעו ממנו ויבער מה ששיירו ממנו ומתחלת שעה ו' ולמעלה אסורו גם בהנאה. סגס וזשנח סעיבור שסיוס ארוך אלו הד' שעות לפי ענין היום ומותר לאכול חמץ עד שלש שעות (רמב"ם בפ"י המשנה ריש ברכות ומכריזין) וי"א עד ב' שעות קודם

בף החיים

(א) **שם**. אסור בהנאה. מדאורייתא. הרמב"ם שם דין ט' וכן סכים המ"מ שם בדין ח' יע"ש. וכן פשט

(י) **שם**. ובלבד שיעמוד עליהם וכו' ואף אם מאכילה קודם שעה ה' לרוב זכר צום דהיינו מליל י"ד. ר"ז בס"י זה או' ב' ובס"י חל"ג או' כ"ז.

(יא) **שם**. ויבער מה ששיירו ממנו. סיינו כשחגיע שעת הביעור. ר"ז שם.

(יב) **שם**. אסורו גם בהנאה. משום ד'וצא טעו בין שם לשבע. רש"י פסחים י"א ע"ב.

(יג) **שם**. אסורו גם בהנאה. ולפיכך אינו יכול למכרו לעכו"ם ולא ליחסי לו במחנה ולא להפקירו ולא להאכילו לבהמה חיה ועוף אפי' אינו שלו אלא של הפקר ואפי' חמצי של עכו"ם אסור בהנאה ולפיכך אסור להריח פח חמה של עכו"ם משעה ששיח ואילך. ר"ז או' ג' ועיין לקמן סי' המ"ז או' מ"ב וסי' המ"ח או' ק"ז.

(יד) **שם**. אסורו גם בהנאה. ואם קידש בו אשכ אינס מקודשת. טור. מיהו עיין באשכ"ע סי' כ"ח סעי' כ"א שפסק דהמקדש בחמץ דאורייתא ושעות דרבנן או בחמץ דרבנן ושעות דאורייתא ספיק מקודשת יע"ש.

(טו) **שם**. אסורו גם בהנאה. ואם שח למכור קודם ומכר בחחלת שם מועיל המכירה. שו"ת שואל ומשיב ח"ב סי' מ' וכ"כ ספרמ"ג בפתיחה לה' פסח דמוחר לאחר הפסח יע"ש. וכ"כ בחשו' בנין עולם דאם מכר החמץ בשעת ששיח דרבנן מותר לאחר הפסח כמו בחמץ נוקשה ומ"מ למכור עלמנו יש להחמיר יע"ש. פ"ת. ועיין לקמן סי' המ"ח או' ל"ט וא"ו ק'.

(טז) **היה** בידו חמץ של הקדש או של נכרי שלא קבל עליו אחריות ה"ז רשאי למכרו בשעת איסורו כמו שהוא רשאי לשמרו שאין הנאה זו שלו. שה"ג ר"פ כל שעה.

(טז) **היה** לו חמץ בע"פ במקום אחד וסוף במקום אחר ובמקומו עדיין קודם החחלת שם והחמץ מונח במקום אשר לפי ערך שעות היום הוא אחר שש שעות אזלין בחר מקום שהחמץ מונח שם. חשו' עונג יו"ט סי' ל"ו. (ח) **מצה** כפולה בע"פ כדי דלא אסרינן כל המלא אלא אחוה מקום שנכפל מ"מ אסור בהנאה ובעי שריפס. ב"ח בשם מהרש"ל.

(יט) **שם** שם סגס. וזשנח סעיבור שהיום ארוך וכו' דכששנינו אוכלין כל ארבע היינו לומר שאוכלין עד שלש שעות ביום בן שהשנח פשוט שהיום קצר בין שהשנח מעוברת שהיום ארוך. ב"י סי' חל"א. ולפ"ז גם במדינות שאללם בימי ניסן היום קצר הולכים ע"פ מקומם ואין אוכלים רק עד שלש שעות של המקום הסוף.

(ך) **שם** בהגס. עד שלש שעות. דרך משל אם היום ע"ו שעות מותר לאכול עד חחלת שעה ששיח ולסייא

(ב) **שם**. אסור בהנאה. מדאורייתא. הרמב"ם שם דין ט' וכן סכים המ"מ שם בדין ח' יע"ש. וכן פשט סמונהג בכל ישראל לאסרו בהנאה משש שעות ולמעלה וסגס לבו בהנאה להחמיר בפני ע"ס לסודות קולא בדבר על סמך בעל המאור ראוי לזיזת דסא אפי' דברים המחירים ואחרים נהגו בהם איסור או אחר רשאי להחמיר בפניהם כ"ס בדבר זה שכל חכמי ישראל אסרים ואין דבריו של בעל המאור שסוף יחיד עומדים בפני רבים ועוד שהוא דבר שפשט איסורו בכל ישראל לפי שאבותיהם פסקו הלכה כדברי האסורים. ב"י. וכ"פ סלבוס דאסור בהנאה מדא"ו וכ"פ סעי"ש או' א' מ"א סק"א. פ"ת. חק יוסף או' א' חמ"מ או' א' ר"ז בס"י זה או' א' ובס"י חל"א או' ב' ח"א כלל קכ"ג או' א'.

(ג) **שם**. אסור בהנאה. וא"ו לוקין על ההנאה בלא אכילה עיין פ"ת מה שהאריך בזה ומ"ש עליו המט"י וסגס"ש או' א' יע"ש. וכן סוף או' א' הביא פלוגתא בזה או' לקי על ההנאה יע"ש.

(ד) **שם**. אסור בהנאה. ומשמע דאין חילוק דאפי' חמץ נוקשה ודערוכות חמץ נמי אסור משש ואילך. ע"ש שם. חק יוסף או' ב' ועיין לקמן או' ז'.

(ה) **שם**. סגס. אפי' חמצי של עכו"ם וכו' כן מסקנת סג"ס וספ"י וכ"כ סטור סי' ח"ן וכן סעלה מהריב"ש סי' ח' יע"ש. ועיין בא"ש כלל ט"ל דין ל"ג בהגס בגליון שמסחפק בדין זה ואין ספיקו מוליא מידו ודאי. ח"י או' ב' ועיין לקמן או' י"ג וסי' המ"ח או' ח'.

(ו) **שם**. ואסורו חכמים שחי שעות קודם וכו' דחיישינן שזיוס המעונן יעשו ב' שעות אצל ד' זמן סעודה לכל היא ולא אחי למטעי. מ"א סק"ב. והוא מן סג"מ פסחים י"ב ע"ב.

(ז) **שם**. שחי שעות קודם וכו' ואפי' חמץ דרבנן כגון חמץ נוקשה אסור ג"כ וכ"ש חמץ ע"י דערוכות ח"י או' ג' חמ"מ או' א' מיהו בחשו' נוב"י סי' כ"א כחז לסקל באכילה חמץ נוקשה בשעה חמישית וגס כחז שם דמוחר לאכול מלא עשירה ע"פ עד חחלת אפי' לדעת רמ"א שחז בסי' חמ"ד סעי' א' בהגס שאין נוסגין לאכול מלא עשירה יע"ש.

(ח) **שם**. מחחלת שעה ה' ואם יש מח בע"פ יוליאו המח לבה"ק ויחזרו לזיחם ויאכלו ואח"כ יקברו. דרשות מהרי"ל. והמ"א סק"ב כחז דמוצב לאכול קודם ואח"כ יוליאו המח ואם החחילו להוליאו אין מפסיקין לאכילה ואם לא יכלו אח"כ לאכול יאכלו מלא או בשר ודגים ע"ל. מיהו סח"י או' ד' השיג על דברי המ"א סג"י וסכים כדברי מהרי"ל יע"ש. וגרסה דהולכין בזה כפי סעודת והזמן וסמקום.

(ט) **שם**. אפי' סרסב ביחד וכו' ואפי' כוחס וי"ש. ואף שנקרא שם בעליו עליו מותר למכרו קודם פסח בשעת היחר לנכרי אף שידע שלא יכלס קודם פסח. כן

קודם חלום (חכ"ר ס"י קכ"ח); ב ה' ישראל שהיה בידו חמצו של ישראל אחר בפקדון יעכבנו עד שעה ה' ואם לא בא בעליו ימכרנו לא"י ואם לא מכרו חייב לבערו בזמן איסורו אפילו אם אינו חייב באחריותו: ג * אם קנו שום דבר בחמץ אחר שש שעות מותר מפני שחמץ אינו תופס דמיו! י"ד

כף החיים

דהמפקיד מכרו לעכו"ם בטעין שלא יעבור עליו מ"מ אין ספק
 מוליא מירי ודאי ושמה לא מכרו לפיכך חייב לבערו ב"ח.
 ואם לא ביערו חייב הנפקד לשלם דמי הפקדון למפקיד דהא
 שומר חנם שיהי יכול להליל ברועים ובמקלות ולא היל חייב
 ס"ג סו"ל למכרו קידם זמן איסורו ואין לומר דהמפקיד פשע
 שהו"ל למכרו לעכו"ם במקום שהוא לכיון דק"ל דאין הנפקד
 רשאי לסמך ע"ז וחייב למכרו ח"כ סו"ל למכרו ומיחו אם
 הסמך עדיין בטעין ח"ל הרי שלך לפניך. מ"א סק"ס. ח"א כלל
 ק"ך ח"י ה' מיסו הח"י ח"י ז' כחב על דברי המ"א הנז' דאין
 דבריו נכונים שהרי אמרו שאין הנפקד חייב למכרו אלא משום
 השבחה אצורה לבעלים וא"כ אף בלא הרי שלך לפניך הוא
 פטור יעו"ש. וכ"כ הממ"י להשיג על דברי מ"א הנז' וספקים
 בח"י דאין חייב לשלם. וכן הסכים באבן העזר. וכ"ס הר"ן
 ח"י ח' וה"א בסג"ס כחב דלגזין הלכה כיון ש"א שהנפקד
 חייב לשלם וי"א שפטור מלשלם הצוחזוק יכול לומר קים לי
 במהן דפוטרי ונפטרי. ועיין זכ"ל ח"ב וז"ל בחלק חו"מ ח"י ק'
 דוני קים לי.

(כז) **ואם** כים החמץ משכון אללו וסגיע זמן איסורו ולא יציערו נראה דחייב הלוח לשלם מה שסלוח לו וסבחהק של חמץ על סלוח כיון שהגוף שלו וכן אם המלוח מוכרו לעכו"ם צע"פ שאז החמץ צול הוי ססיוק על סלוח. ע"ז סק"ד. ח"י שס. מע"י שס. אכן דעה המ"א סק"ה דאין הלוח חייב לשלם ורק שמסחפק אם לא מכרו המלוח אם יוכל לומר ללוח דרו שלך לפניך ויחחייב לשלם לו חובו יעו"ש וסר"ז שס פסק בפשיטות דאין סלוח חייב לשלם ואם הוא צע"ן יכול לומר לו הרי שלך לפניך ויפרע לו חובו יעו"ש. ועיין לעיל סי' חמ"א או יו"ד.

(כה) **שם**. גזל חמץ ועבר עליו הפסח ואח"כ אמר לנחל
הרי שלך לפניך און החמץ נאסר. נזכיר ס"י ר' י'
ועיין לו במס"ס ס"י ס"ה וס"י ט"ה. שם"ה או' ו' ומיכו עיין
לקמן ס"י חמ"ה או' ל"ה שכתבנו שם דעת רוב ספרי
לאסור יעו"ס.

(כט) **שם** אפי' אינו חייב באחריותו. וס"ה קמן שהפקיד
אצל גדול בלא אחריות צריך לבער. חקת הפסח
א"ו ס"ה.

(ל) **סעי' ג.** אם קנו שום דבר בחמץ וכו' ואעפ"י שהוא
אסור מדאורי' ואפי' חוץ הפסח אינו חופס דמיו
דקיל לאין לך איסורי חורס שחופסין דמיהם כ"א ע"ז ושביעית
וכמ"ס צסיף פ"ב דקדושין בדברי הרא"ש. עו"ש או' ג' וכתב
הפרי"ח דל"ד אחר שם שפוח עד כלילס מותר אלא כ"ס בחו"ס
של פסח יעו"ש. וכ"כ החמ"מ או' ה'. ר"ז או' ט'. ח"א כלל
ק"ך או' ע'. ודלא כהא"ר או' ו'.

(א) **שם.** אם קנו שום דבר וכו' הב"ח כחצ דדוקא אם
 שפחתו קנחה בלי ידיעתו או מותר בע"כ
 ליהנות ממנו אבל אחרי האיש שקנה אסור ליהנות ממנו וכו'
 דעת הט"ז סק"ה. א"ר א"ו י' אבל מדברי הש"ע משמע דאפי' לעצמו
 מותר

שבת צדקה בזה מותר לאכול עד ה' שעות ומחצה ע"ס
א"י א"י מ"א סק"ג חק יוסף או"ז מק"ח או"ד מ"י ח"א
כלל קב"ג או"ג ועיי' לקמן או"כ"ב.

(כא) **ל**זכרה. עד שלש היום. כחצ הלכות בסי' רל"ג
דשעית הללו חושבין מעה זריחה השמש עד עת
השקיעה. וכ"כ בליח פ' חב"ט או' י"ד. וכן הסכים מנחה
כהן בסי' מצות השמש מאמר ב' פ"ט דבכל דברים של דברי
סופרים שהזכר בהם שעות ראוי לנכוה דעת הלכות בין
לסקל בין להחמיר יעו"ש. וכ"כ הרמ"ע באלפסי זוטא פ"ק
דפסחים וכו' ואלו מחז"ר או' ב' וכ"כ הרב בית יהודה דף
ק"ט ע"ד או' ס"ג בשם רבנו. ר"ז או' ד'. אבל הב"ח סי'
הל"א כחצ דאלו השעות התחלתן מעה"ש עד ללח הכוכבים
כמבואר בחו' פסחים דף ב' ע"א ודף י"א ע"ב יעו"ש. וכ"כ
בזה"ד סי' א' וכ"כ דעת העו"ש או' ב' וכ"כ העו"ש סק"ג
דחליה לנו לאחר שלש היום מן עה"ש יעו"ש. וכ"כ
הפרי"ח דשעות הללו התחלתן מעה"ש. וכ"כ בשר"ח בית יעקב
סי' מ"ט. א"ר סי' הל"א או' ד' וכ"כ המעי"י בשם מהר"ח
אבולעפיה. וכ"פ ח"א שם. וכ"כ המנהג משום חומרא דתמץ
חושבין שלש היום מעה"ש. ועיין לעיל סי' רל"ג או' ז'.

(בב) **שם** זכנס. וי"א עד ז' שפיה קודם חלות. ונקטין לחומרם כסברת הראשונה. ז"ח ס"י חליא. וכ"כ הע"ז. זס"י זה סק"ג דהעיקר כסברת הראשונה. וכ"פ ספר"ח. ח"י ח"י ו' מטי. חק יוסף ח"י ז' מק"ח ח"י ד' נה"ש ח"י ד' מיכו חס שכה ולא מכר חמלו יש לסמוך לדעת י"א ואם הוא יוחר משעס עד חלות מוחר למכרו. מ"א סק"ג ח"ר שס. חק יוסף שס. מק"ח שס. חמ"מ ח"י ז'. מחז"ר ח"י ג' וכחז שכן הסכים המו"ק ומסרי"ש. ר"ז שס. ח"א שס.

(בג) **סעי'** ב' יעבדנו עד שעה חמישית. ר"ל עד חחלת שעה חמישית שאז נאסר באכילה מדרבנן כמ"ש בסעי' הקודם אבל קידם לכן לא ימכרונו שמה יבא בעליו ויאכל אוהו. גמ' ופירש"י שם. ואם הוא דבר שלא ימלא בריוח קונים בשעה ה' מותר למכרו קודם לכן מיהו אם הוא מקום דיוכל למכרו לעכו"ם שיודע שיחזיר לו אחר הפסח אסור למכרו מכירה חלוטה. מ"א סק"ד א"ר או"י ב' חמ"מ או"י ג' ר"ז או"י ו'.

כד) שם. ואם לא בא בעליו וכו' דאם היה הסבל כאן עליו לזכר כלעיל ססי' ת"מ. מ"ז סק"ד א"א או' ה' ואם הודיעו המפקיד שמכרו חזן הספקד רשאי לגנב בו ונחשב לו מחילה י"ט. א"א או' ד' ועיין לעיל סי' תי"א או' מ"א.

כה) שם. ימכרנו לעכו"ם. מפני השצה אבדה לבטלים.
חז"מ סי' רל"ב סעי' י"ז. ומ"מ המפקיד ג"כ בכל
מקום שהוא יראה למכרו לעכו"ם ולא יסמוך על הנפקד שמה
ישכח. אחרונים.

(כו) **שם**. חייב לבערו וכו' ואפי' דהוא אינו טובה עליו מ"מ יבערנו שלא יעבור עליו המפקיד ואפי' דאפשר

תמ"ד דין ערב פסח שחל להיות בשבת. ובו ח' סעיפים:

א * י"ד שחל להיות בשבת בודקין ליל י"ג ב ומבערים הבל לפני השבת ומשיירין מזון ב' סעודות לצורך השבת דסעודה ג' זמנה אחר המנחה ואז אינו יכול לעשותה לא במצה ולא בחמץ ג אלא במצה עשירה ד וצריך לעשותה קודם שעה עשירית. הגם ובמדינות אלו שאין נוכחין לאכול מלש טעורס כדלקמן סי' חס"ב סי"ד בהנה יקיים סעודה ג' במיני פירות או בשר ודגים כדעיל סי' רנ"א ס"ז

בף החיים

באר הגולה
דשפחה גייה אחת
וחוס' בחולין דף ד'
א רמב"ם צ"ל ג'
ב משנה פסחים
מ"ט וכר"א צ"ל
לדוק וכר"א איש
צדקתא צבריי י"ג
ג טור צ"ס ר"ח
ד צ"ו ולקמן סי'

לספרים חלה וליהן לכסן קטן או לגדול טעבל לקריו ואף לכסן עמא דיוכל לטעלס צרוב ויכול לאכול כדק"ל צו"ד סי' ש"ג ואי ליכא כסן אוכל וסולך וישייר פחות מחצית ויכסה עליו כלי עד מולאי יו"ט כמו שאר חמץ שנשאר שאין לו טעורס צסי' חמ"ד סעי' ה' יעו"ש. וכ"כ בשאלה יעבץ סי' קל"ג ובש"ח פנים מאירות ח"ב סי' ל"ו והצ"ד שעה צסי' זס א"ו א' וכ"כ צס' צגדי יסע סי' הק"ו וצחי' רע"א. וע"כ נראה היכא דר"א למלא פת אחר דיש לסמוך על המקילין כדי שלא חטל סעודות שבת. ועיין לקמן סי' תנ"ז בהגם ובדבריו לשם א"ו ט"ז.

ז **שם**. מזון ב' סעודות לצורך ליל שבת ובשחרית יוס שבת עד שלש סיום. חמ"מ א"ו ב' ועיין לעיל סי' חמ"ג א"ו ד' וא"ו כ"א.

ז **שם**. לצורך השבת. ובשבת זו אל יאריכו בשבתות שמא יצא עת איסור חמץ. סי"ח סי' ש"ד. א"ר א"ו א' וטוב שלא להאריך בשבת זס בחפלה שחרית ומוסף ופשיטא שלא לומר רק יקלר כפי האפשרי שלא יכשל חיו באיסור אכילה חמץ אחר זמן איסורו. חמ"מ א"ו ג' ועיין לעיל סי' חכ"ט א"ו מ"ב.

ח **שם**. זמנה אחר המנחה. ומ"מ גם בשחרית יפסיק סעודתו לשנים (והיינו יצרך צרס"מ מש"ז א"ו צ"י) דסא י"א דיואל צוס. שס"ג ומרדכי פ"ק דשבת וצ"ח וכלכו. מ"א ס"ק א' ומיחו עיין לעיל צש"ע סי' רנ"א סעי' צ' דפסק דרפ"י דריעבד' לא ילא אס עשאק קודם זמן מנחה יעו"ש ובדבריו לשם א"ו י"ב.

ט **שם**. לא צמא. דסא אסור לאכול מלש צע"פ כדלקמן סי' חע"א. ועיין בדבריו לשם א"ו כ"ד אי שרי לעלטל המלש צע"פ שחל בשבת יעו"ש.

י **שם**. אלא צמא עשירה. דהיינו מלש שגלושה ציין או שמן או דבש או חלב או שאר משקין ומי פירות שכל אלו אינם נקראין לחם עוני ואין אדם יולא בהם י"ח אכילה מלש צפסח ולפיכך מותר לאכול צע"פ אכל כל מלש שאדם יולא בה י"ח צפסח אסור לאכלס צע"פ כמ"ס צסי' חע"א. ר"ז א"ו ב' ועיין לקמן רס"י חס"ב.

יא **שם**. אלא צמא עשירה. ומצרך בורא מיני מזונות ולצסוף צרכה א' מעין ג' כצשאר ימות השנה.

מאמ"ר א"ו צ' וכחצ וכן הסמכג פשוט ודלא כהצרכי שמשקין שיטול ידיו ויצרך ויאכל כצילה ויחר מעט ממלש עשירה ויצרך צה"מ יעו"ש. ועיין לעיל סי' קס"ח א"ו מ"ח. מיחו אס אכל שיעור סעודה לריך לצרך הסוליא וצרה"מ כמ"ס שס צסי' קס"ח סעי' ו' ובדבריו לשם א"ו מ"ס אכל צע"פ יס לחוש לאכול שיעור סעודה שמא לא יאכל צלילס מלש להיאצון אלא לא יאכל רק שיעור שיש צו צרכה א' מעין ג' כמ"ס לקמן א"ו טו"ב. ועיין לעיל סי' רנ"א סי' רנ"א סעי' ה' ומ"מ הגם שמוטק

מותר צדיעבד ואפי' לא ציטל. עו"ש שס. מ"א סק"ו. פרי"ח וכחצ דכן עיקר. וכן הסכים צשו"ח מקום שמואל סי' ט"ז יעו"ש. וכ"ס דעת חק יוסף א"ו יו"ד. מט"י. מק"ח א"ו ז' נס"ס א"ו ו' וסר"ז א"ו י"ב כחצ דיש לסמוך ע"ז צספ"מ אכל צמקום שאין הפ"מ יס להחמיר אפי' לא מכרו וסחליפו עד לאחר הפסח שאינו אסור בהנאה אלא מד"ס. ודע דגם לדעת המחמירין אס לקח העכו"ס החמץ ואכלו ואח"כ נהן המעוה שרי אף לדידיס לנ"ע. מ"א שס. וכן חליפי חליפין צדיעבד שרי אף לדידיס לנ"ע. א"ר שס ח"י א"ו ח' וגם דע דסא צדיעבד שרי ס"ד אס כצר קיבל המעוה אכל לנחלסלס אסור לקבל המעוה וכמ"ס לקמן סי' ח"ן סעי' ד' יעו"ש.

צב **ובל'** זה דוקא חליפי החמץ מותרין אכל החמץ עצמו אפי' שנחלק וחרו וניהן לישראל מ"מ באיסור הראשון קיימא דחמץ של ישראל טעבר עליו הפסח אסור בהנאה. ח"י שס. מק"ח שס. חמ"מ שס. ר"ז א"ו י"ג.

צג **שם**. מפני שחמץ אינו חופס דמיו. וחליפיו מותרין. וס"ס צדגן שנחמץ ועבר עליו הפסח ומזרע דנידוליו מותרין דחילופין כנידולין דמי. ח"י א"ו ט' א"ר א"ו ו' מיחו המק"ח שס כחצ דנידוליו אסורין.

א **סעי'** א'. צודקין ליל י"ג וכו' ששרי צליל שבת אינם יכולין לעלטל סנר כדי לצדוק. צ"י. לבוש. וציוס י"ג א"א לצדוק משוס דאסיר לצדוק ציוס לנחלסלס כמ"ס לעיל סי' חל"ג א"ו ג' יעו"ש.

ב **שם**. צודקין ליל י"ג וכו' ומצרכין על ציעור חמץ ומצטלין כל חמץ שנשאר צרשוחו שלא מלאו צצדיקס זו ומצרכין צחמץ סנמלא צצדיקס וצחמץ שמשירין לאכילה להניחו צמקום מולנע שלא יגדרו ממנו קטנים או שרצים כמ"ס צסי' חל"ד יעו"ש. חמ"מ א"ו א' ר"ז א"ו א' ח"א כלל קכ"ט א"ו ט' קולור ש"ע סי' קט"ו א"ו א'.

ג **שם**. ומשיירין מזון וכו' וצריך לחסר לסניחו צמקום מולנע כמ"ס לעיל סי' חל"ד סעי' א' ועיין בדבריו לשם א"ו ג'.

ד **שם**. ומשיירין מזון וכו' ואין לומר יבער הכל מלפני השבת ולא ישייר כלום ובשבת יאכל מלש עשירה דכיון דאין סיפוק צידי כל אדם לעשות מלש עשירה לכל סג סעודות לא אטרחו רצנן. צ"י.

ה **שם**. ומשיירין מזון וכו' ואס שכת להפרים חלה צע"ס מלחם חמץ ששפס לשבת זה אסור לאכול ממנו ואין לו חקנס. מ"א סי' הק"ו סק"ח. ח"י סי' חכ"ז א"ו ט' א"ר צסי' זס א"ו א' מק"ח א"ו א' חמ"מ א"ו ב' ר"ז א"ו י"ב. ח"א כלל קכ"ט א"ו י"א. אמנס סרצ נחיצ חיוס שס צסי' הק"ו ששיג על דצרי מ"א סנז' וכחצ דכדאי אלו ספוי ר"ח וסר"א"ס ובעל סחרומות וסר"אצ"ד ור"ן ור"אצ"ן שפסקו לקולא

באר הגולה
הט"א. ה טור
והמרדכי בש"י
ו כללו בשם כד

ס"ו בהגה: ב ה מוב לבער בע"ש קודם חצות כדי שלא יבואו לשעות בשאר שנים לבער אחר חצות
וביום השבוע יבטלנו (ע"ר) ג ו אין מבשלין לשבת זה דייסא וכיוצא בזה ואין עושים בו פת הצנומה
בקערה

כף החיים

עשירות יעו"ש. וסיינו משום דבמלכא מבושלת אין יולאין זה
י"ח בליל פסח כמ"ס לקמן ס"י חס"א סעי' ד' וכל שאין
יולאין זה י"ח מותר לאכול בע"פ קודם שעה עשירות כמ"ס
לקמן ס"י חס"א יעו"ש. וסא דמזכרין מזונות על מלכא
מבושלת דוקא. אם אין בכל פירור כזה אזל אם יש בו כוח
מזכרין המוליד וברכה"מ כמ"ס לעיל ס"י קס"ח סעי' י"ד
יעו"ש.

(ז) סעי' ב'. ע"ז לבער וכו' כדון הביעור שיחבאר לקמן
ס"י חמ"ס סעי' א' ובהגה שם יעו"ש. ח"י א"י
ג' וסיינו שישרוף כל חמץ הנותר שאל"ל לו ליום ו' ולא ליום
ז' שחרית וגם החמץ שמלא בשעה הבדיקה בלילה.

(כא) שם. ע"ז לבער בע"פ וכו' ולענין מלאכה אם
לאסור מחלות בע"פ ביום י"ג כמו ביום י"ד
של שאר שנים כמ"ס לקמן ס"י חס"א הרב גור אריה נסחפק
בזה ואולם הזרי"א ח"א ס"י ס"ד כחצ דמותר במלאכה כל
היום. וכ"כ בספר אפי זוטרי בס"י זה דמ"ז ע"ז ודמיט ע"א.
וכ"כ הכנה"ג בספרו פסח מעובין א"י ל"ג. וכ"כ הרב נחפס
בכסף ח"א ס"י ז'. וסככים לדבריו בברכ"י בס"י שס"ח א"י
א"י יעו"ש. וכ"כ בספרו מחז"ר שם א"י א". וכ"כ הרד"ק
בכ"י וסב"ד בשו"צ ס"י זה יעו"ש. וכ"כ השע"ת בס"י זה.
רו"ח א"י ב'.

(כב) שם. קודם חלוא. לאו דוקא אלא לריק לבער בחלוא
שעה ששית דהיינו בסוף שעה חמישית כמו
בשאר שנים. מאמ"ר א"י ג'.

(ג) שם. בהגה. וביום השבוע יבטלנו. והגם שכחבו הש"ע
סעי' ו' כחצו האחרונים דאחא לאפוקי שאל"ל
לבטל בע"פ בשעה הביעור ג"כ אלא רק ביום שבת.

(ד) שם. בהגה. וביום השבוע יבטלנו. וכמ"ס לעיל ס"י חל"ד
סעי' ב' שאעפ"י שבטל בלילה אחר הבדיקה
ע"ז לחזור ולבטלו פעם אחרת ביום י"ד סוף שעה חמישית
יעו"ש.

(ה) סעי' ג' אין מבשלין לשבת זו וכו' ל"ל לבשל החמץ
ושאר אכילה לצורך שבת בכלים חדשים. מהר"ו
ס"י קל"ג. כנה"ג בהגה"ט. מ"א סק"ד. ואני נוסג בביתו לבשל
בקדירות חדשות ומוכנות לפסח ובקף חדש מולאין ההבשול
מן הקדירות ומניחין בקערות של חמץ ואחר האכילה מקנחין
אוחס באלבט דלקמן בסעי' ד' וכן נכון לעשות. פ"ח. ור"ל
כדי שלא יעטרך להדיחן אחר אכילה וכמ"ס בא"י שאל"ל. ולא
יערה מכלי ראשון דפסח לקערה של חמץ אלא אי"כ אין סיד
סולדת בו או יערה לחוך כלי של יו"ט ואח"כ לקערה חמץ
א"ר א"י ג' ובדעיבד אין לאסור. א"א א"י ד'.

(ו) שם. דייסא וכיוצא בזה. דבר שדרבו לירדק בקדרה
או בקערה כדי שלא יעטרך להדיחן בשבת אחר
אכילה לססיר החמץ בדבוק בכן וסדחם זו אי"כ לצורך
שבת ואסור להדיח כלים שלא לצורך שבת כמ"ס לעיל ס"י
שכ"ג סעי' ו' ר"ז א"י ח'.

שעושה הסעודה במלכא עשירה או במיני חרגימא או בפירות
יש לעשות הסדר שכתבו שם א"י ל"ד דהיינו לכסות זכר
למן וללמוד הזוה"ק ולומר כל מה שכתבו שם יעו"ש.

(יב) שם. אלא במלכא עשירה. ואם אפשר יש לאכול עמה
חיה דבר מבושל שיטור כזה כי כן אמר לו
סמגיד למרן ז"ל דבסעודה ג' לריך לאכול כזה הבשיל וסב"ד
לעיל ס"י רל"א א"י ל"ב יעו"ש.

(יג) שם. קודם שעה עשירה. דמשם ואילך אסור לאכול
פח כמ"ס ס"י חס"א. ב"י. ע"ז סק"ג.

(יד) שם. בהגה. ובמדינות אלו שאין נוסגין וכו' עיין נוס"י
ס"י כ"א מה שהקשה ע"ז שאין ראוייה מפסח גופיה
לע"פ. וכחצ דעד חלוא ודאי מותר לאכול מלכא עשירה בע"פ
והמורה להקל כל היום אפי' בלא לורך חולס וזקן לא הפסיד
אם הוא עכ"פ לורך קלח אך בפסח עלמו מחמירין יעו"ש.
וכבואו שעת א"י א'.

(טו) שם. בהגה. ובמדינות אלו וכו' סיינו בערי אשכנז אכל
בספרד נהגין לאכול מלכא עשירה אפי' בפסח
כדברי הש"ע ומיכו גם בספרד יש נוסגין להחמיר מהטעם
שנכתבו לקמן ס"י חס"ב יעו"ש.

(טז) שם. בהגה. במיני פירות או בצמר ודגים. עיין ח"י
א"י ב' שכתב דמשום מלכא לחיאבון יותר ע"ז
לקיים במיני פירות שאינו משביע כולי האו יעו"ש אכל המ"א
סק"ב כחצ דאם יש לו צמר ודגים הוא עדיף ממני פירות
כמ"ס ס"י רל"א. וכ"כ החמ"מ א"י ו' וכחצ על הח"י שאין
דבריו מוכרחים. וכ"כ מחז"ר א"י ג' ר"ז א"י ד' וכ"כ לעיל
א"י י"ב בשם סמגיד לריך לאכול כזה הבשיל יעו"ש. ומיכו
גם בפירות אם הם ממין ז' יש בהם עדיפות משום דמזכרין
אחריהם מעין ג' וע"כ הנכון אם אפשר יש לאכול כזה מין
הבשיל וכזה פירות ממין ז' ואם לא אפשר יש לחזר אחר
פירות מין ז' ואם גם זה לא אפשר אז יאכל מאיזה פירות
שמאיו אכלו.

(ז) שם. בהגה. במיני פירות וכו' ובזה מותר לעשותה
אף לאחר שעה עשירה כדלקמן רס"י חס"א
ומ"מ בין שמקיים אוחס במיני פירות בין במלכא עשירה נכון
ליזהר שלא יאכל אלא כזה כדי שיאכל בלילה לחיאבון. פ"ח.
(ח) ועיין בזה"ל פ"י אחר דף ל"ב ע"א ששם כחצ
שרשבי ע"ה סיה עוסק במעשה מרכבה במקום
סעודה ג' בע"פ שחל בשבת יעו"ש. וכ"כ הש"ל"ה וכבואו
מ"א סק"ב. ונראה דס"ד לרשב"י ע"ה דהוה נסירא ליה
שבילי דשמיא כשבילי דארעא ויודע הלימוד שעושה חיקון
במקום סעודה אכל אנהנו לריכין דוקא לעשיית סעודה
ומ"מ אם יסיו שניהם כאחד טובים.

(י) שם. בהגה. במיני פירות וכו' וסיה ראוי לעשות מלכא
מפוררת מבושלת דהוי מעשה קדירה ונימוח
וברכה מיני מזונות אכל לא ראויי נוסגין כן. דרשות מהר"ל
ה' שבת הגדול. מ"א סק"ב. מיכו הח"א כלל קכ"ט א"י י"ג
כחצ. נסחם דמפוררת ומבושל מותר לאכול קודם שעה

בקערה. סגס ואם עזר ובשל וסמאלכל לבוק בקדירס וא"ל לקנחו יש להדיוח מעט לסעזיר סחמץ (מכרי"ו):
ד י אחר שאכל בשבת זה סעודת שחרית ינער המפה שאכלו בה ויקנח הקערות באצבעו וישמנה מן
העין עם שאר כלי החמץ ואם נשאר פת יכול ליתנו לא"י על מנת שלא לצאת בו לר"ה דרך הערמה
ודבר מועט ה"ה אם נשאר חמץ אחר שאכלו מבטלו וכופה עליו וכלי עד מוצאי יו"ט ובפעריו:

אעפ"י

בף החיים

א"ו ה' פר"ח: חק יוסף א"ו ז' ר"ז א"ו ט' ועיין לעיל סי'
שכ"ס סעי' ז' בהגה.

(ז) **שם**. לרס"ר. ולדידן דאין לנו רס"ר שרי ליתן לו אפי'
סרגס אלא לרריך שלא יולאנו חוץ לחסום. ע"ז
סק"ה וכ"כ סמ"א שם דלדידן דלית לן רס"ר מותר לזווח לו
להוליאם. וכ"כ א"ר שם. מק"ח שם. חק יוסף שם. ר"ז א"ו
י"ד. ועיין לעיל סי' שמ"ס סעי' ז' ובדבריו לשם א"ו ל"ז
וא"ו ל"ח יעו"ש. ובטיר הסוקפת מחילה ומעורבת לכ"ע שרי.
מ"א שם. חק יוסף שם. מאמר א"ו ד'.

(ח) **ואם** שכח למכור חמץ שיש לו בחדר מיוחד בע"ש
לריך לחת בשבת במחנה לעכו"ם החדר עם
מסירה המפסח ואפשר דאפי' מכירס ג"כ שרי (ולא יכחז
בשטר אלא ימכור בכסף לחוד ולא יקבל הכסף בידו רק יתן
לחיובו). דס"ח א"ו ה' ועיין א"ל א"ו ח' מה שכח להקל
לכחז שטר בכחיבז שלסם ובדבריו לס"י ש"ז א"ו פ"ס
יעו"ש) ולא הוי כמקח וממכר דאסור בשבת כיון שאינו עושה
רק לינלל מאיסור חמץ אך מ"מ היכי דאפשר במחנה עבדין
אם יודע שבעכו"ם יחזיר לו אחר הפסח כמ"ש לקמן סי' חמ"ח.
ח"י א"ו ח' א"ר א"ו ה' מחכ"ס סק"י. מק"ח א"ו ה' ח"א
כלל קכ"ט א"ו י"ד. ומיכו עיין בחשו' שכלל בנימין דף י"ג
שמפקפק בסיחור זה של ח"י למכור בשבת ומסוק דאין לסמוך
עליו כ"א בספ"מ או לזורך שבת יעו"ש. וסר"ז סי' חמ"ח א"ו
ט"ז אומר דרך מכירס אפי' בהפ"מ אלא דוקא דרך
מחנה יעו"ש.

(ט) **שם**. ודבר מועט. וכל שאינו יוחר מסעודס א' דבר
מועט מיקרי משום דאיכא למיחלי שיאכלנו
בבית ולא יוליאנו החולה. פר"ח. ואם הוליאנו סעכו"ס וחר
וצא לבית ישראל יכול לחזור וליתן לו מזון סעודה א' וכן
אפי' מאס פעמים אכל אסור ליתן לו בפעם א' יוחר ממזון
סעודה א' דכיון שאינו יכול לאכול כולו עכשיו בבית ישראל
כרי ניכר הדבר שנותן לו ע"מ להוליאנו וכו' כאלו א"ל כפי'
להוליאנו. ר"ז א"ו ט' וכ"ז שסעכו"ס מוליאנו דרך רס"ר כמ"ש
בש"ע אכל אס אין מוליאנו דרך רס"ר עיין לעיל א"ו ל"ז.

(כ) **סעי'**. ה'. אס נשאר חמץ וכו' וסינו בענין שא"ל
ליחטו לעכו"ס או לבסמס. עו"ש א"ו ג' מ"א
סי' חמ"ו סק"ג. וכחז שם סמ"א דבשעס ה' מותר לעטלל
וליתן סחמץ לעכו"ס יעו"ש. וכ"כ ח"י שם א"ו ט' וכ"כ
סמ"ז כס"י זה א"ו ו' ובשעס שסיה לומר לעכו"ס לזרוק לנכר
י"ל שבות דשבות במקום מלס שרי, מש"ז שם.

(כא) **שם**. מבטלו. דמדלוי' צביטול בעלמא סגי והיכא דלא
אפשר עושס מה שאפשר לעשוה.

(כב) **שם**. וכופס עליו כלי וכו' וה"ס דמותר לעטללו אס
סול בשעס ה' ולהסליכו לבס"כ אס יש לו

בכ"כ

(כז) **שם**. פת הלנומה בקערס. וסול חכשיל שטושין מפרורי
פת ואינו רך כ"כ וגדבק אל הכלים.

(כח) **שם** בהגה' וא"ל לקנחו וכו' אכל אס אפשר לקנחן
אסור להדיוח כיון שא"ל להס כמ"ש לעיל סי'
שכ"ג סעי' ו' ח"י א"ו ה' א"ר א"ו ג' מק"ח א"ו ג' ר"ז שם.
(כט) **שם** בהגה. יש להדיוח מעט וכו' פ"י אע"ג דאסור
להדיוח כלים בשבת אס א"ל להס הכא מותר
כדי לסעזיר סחמץ: מ"א סק"ה. פר"ח. חק יוסף א"ו ה'
ר"ז שם. ח"א כלל קכ"ט א"ו י"ד. ומ"מ אס אפשר להדיוח
ע"י עכו"ס עדיף אס א"ל בקינות ועכ"פ יזכרו שעי' הסדחס
לא יבואו לידי מלאכס דא"ו דסינו ע"י סדון וכדומה מחכ"ס.
(ל) **שם** בהגה. יש להדיוח מעט וכו' ועוז להדיוח אפי'
אין צסס אלא מעט חמץ בענין שא"ל לבטרו מעיקר
כדון. ר"ז שם.

(לא) **שם** בהגה. יש להדיוח מעט וכו' ואס נדבק סחמץ
וא"ל כ"א ע"י גרידל שרי ע"י עכו"ס דהוה
שבות דשבות במקום מלס. א"ל א"ו ה'.

(לב) **סעי'** ד'. ינער סמפס וכו' שהפירורין נדרסים צרגלים
וגס אין צסס שיעור ובטלים. סרל"ס. מ"א סק"י.
ומכרי"ו סי' קל"ג כחז שאס אין לו עכו"ס שיכבד לו סבית
יכבד ישראל ע"י שינוי צבגד וכ"ש במקום שיש נסרים
דליכא למיחש לגומות. ח"י א"ו ו' א"ר א"ו ה' ח"א כלל
קכ"ט א"ו י"ד. ועיין לעיל סי' של"ז סעי' ז' ובדבריו לשם
בס"ר. ואחר האכילס ירחץ ק"ו וינקס אח שינוי ובפרט אס
יש צסס חורין או סדקים כי חמץ צפסח במסוה.

(לג) **שם**. יכול ליחטו לעכו"ס וכו' במחנה גמורס ואעפ"י
שאסור ליתן בשבת מחנה שאין צה לורך השבת
כמ"ש כס"י ש"ז מ"מ כיון שהוה עושס כן כדי לבטרו סחמץ
מרשוהו שלא יעבור עליו צפסח צב"י כרי יש בנחיתס זו
לורך מלס ומותר ליתן מחנה לורך מלס כמ"ש שם. ר"ז
א"ו ט' ודוקא בחמץ הסירו לחת לעכו"ס אכל לא שאר חפלים
דרי לנו לנער המפס ולקנח סקערות: פחד יחזק א"ו ע'
וסבילו עיקרי הדיס סי' י"ז א"ו כ"ע יעו"ש.

(לד) **שם**. יכול ליחטו לעכו"ס וכו' ומותר ג"כ להסכיל
לבסמס או להסליך לבס"כ דבזס ג"כ מבטרו
סחמץ. ח"א שם. ודוקא לכלז שמזוכותיו עליו ולא לחזיר שאין
מזוכותיו עליו. דרשוט מכרי"ל. שכנה"ג בהגב"י א"ו ג' א"ר
א"ו ה' ח"א א"ו ח'.

(לה) **שם**. יכול ליחטו לעכו"ס וכו' ובלבד שלא יתן לחוד
ידו שלא יעשס עקירס. ח"א שם ובכלל ס"ב א"ו
ט"ו. ועיין לעיל סי' שכ"ס א"ו ו'.

(לו) **שם**. על מנת שלא ללחא וכו' משמע אכל צססס
אסור. ח"י א"ו ז' מק"ח א"ו ד' מטי. אכל המע"מ
סי' חקנ"ט כחז דה"ס צסתמל נמי מותר רק אין נוחנים לו
ע"מ ללחא יעו"ש. וכ"כ שכנה"ג שם א"ו ד' מ"א סק"י. א"ר

באר הגולה
ה"א וס"פ. ז טור
בס"ס חשו' סרל"ס
ח כמ"ס כס"י ג'.

באר הגולה
ט"ז י' משנה מ"ו
כ"ט משנה ט'
שם משנה ו'
הרמב"ם מ"ט

וה' אעפ"י שלא ישאר החמץ בבית אחר סעודת שחרית צריך לבטל החמץ בדרך שהוא מבטל בשאר שנים: ז' ההולך ביום י"ד לדבר מצוה כגון למול את בנו או לאכול סעודת אירוסין בבית חמיו ונזכר שיש לו חמץ בביתו אם יכול לחזור לביתו ולבער ולחזור למצותו יחזור ויבער ואם לאו יבטלנו בלבד כ' ואם היה הולך להציל מן הנחר ומן הדליקה ומהמפולת ומיד האנס יבטלנו בלבד ולא יחזור אפי' יש שחות' ואם יצא לצורך עצמו יחזור מיד עד כמה הוא חוזר מ' עד כביצה פחות מכאן מבטלו

בפ החיים

(א) שם. לאכול סעודת אירוסין וכו' וה"ס סעודת מילס ופדיון סבן. ר"ז שס.

(בא) ועיין ברמב"ם פ"ה מ"ה דעוה שכתב דלא מקרי סעודת מילס סת"ח רשאי להנות ממנה אלא צבת ח"ח לח"ח. והכימ' שם כתב שזה רק מדרך מוסר ולא אמרו פ' אלו עוברים דלא מקרי סעודת מילס אלא צבת ח"ח לע"ה וצח כהן לישראל משא"כ סידי דשניהם שוים אף שס' ע"ה מקרי סעודת מילס יעו"ש. ח"י שס. ועיין בשו"ת חו"י סי' ע"ה שהאריך איזו סעודת מילס וכלל דמלחא סעודת שנעשית על גמר מילס הוי מילס. סיוס מסכתא וזכרונה וסעודת בן שצעים שנה הוי מילס. וסעודת חצורה בכל שנה ביום המוגבל לא הוי מילס אלא לא שדורש רב שס. וסעודת ליל שלפני המילה ושלפני למילה לא הוי מילס, וסעודת שעושא למי שנעשה לו נס או שנותן ס"ח וכלי הקודש הוי מילס. וליל שבת של בן זכר פסק בתה"ד רס"ט דהוי מילס וה"ס פדיון סבן. ואם נולד בן זכר ליל שבת אחר ל"ה וסקהל החפלו ערבות בליל שבת שנייה הסמוך למילס לא הוי מילס. וחנכה אלא אומרים שירות הוי מילס. ופורים הוי מילס. וזכר מילס ביום י"ג הוי מילס. ואח"כ דוקא כשדורש הוי מילס. חו"י שס. מש"ז או פ"י ומה שעושין סעודת אחר כחיבת הסנאים שקורין קנס מאל ודאי לא מקרי סעודת מילס כי אין זה סעודת אירוסין דבימי הש"ס שהיה אחר קידושין. חו"י שס. וגרסא שזכר סעודת קנין שעושין בשעת השידוכין שכתבנו לעיל או מ"ע בשם האחרונים דהוי סעודת מילס. ועיין מש"ז או ח' מ"ש ליישב אצל סגראס כמו שכתבתי. וכ"כ מ"ב בשער הליון או י"ט.

(ב) שם. צבית חמיו. משמע דוקא הסתן שאוכל צבית חמיו ולא אחר. וכ"כ הדרישה או' ד' וא"ר או' ט'. אבל מדברי הרמב"ם פ"ג משמע דלאו דוקא הסתן עלמו אלא דה"ס לאחר שכולך לסעודת מילס. וכ"כ הפרי"ח. וכן מסיק המ"א סק"י. וכ"כ ח"י או' י"א. חק יוסף או' י"א. מק"ח או' ז'.

(ג) שם. וזכר שיש לו חמץ צביתו. ר"ל שזכר קודם שסגוע זמן הציעור. ר"ז או' ע"ו.

(ד) שם. וזכר שיש לו חמץ וכו' וה"ס אלא מסתפק שמא יש לו חמץ. או איכא שבות יחזור ויבערו. פרי"ח.

(ה) שם. יחזור ויבער. דמאחר שלא יבטל המלס ע"י הציעור יקיים שניהם.

(ו) שם. ואם לאו וכו' ר"ל שאם יחזור וישתדל אודות הציעור לא יסאר לו זמן לעשות המלס.

(ז) שם. יבטלנו בלבד. וטעמא משום דמדאי' צביטול בעלמא סגי ליה אלא שחכמים סלריכו ציעור כמ"ס סי' חל"א ובמקום צביטול מילס אוקמוס אדלוי צ"י. מ"א ס"ק י"א.

בס"כ צחצרו וכמ"ס לעיל או' ל"ד. או לסולאו מביחו למקום שמוחר לעלמל וכן נכון לעשות לבתחילס. חמ"מ או' ה'.

(מג) שם. וכופה עליו כלי וכו'. ודע שבעל המאור מחיר לפרר ולזרות לרוח או לסטיל לים שהרי אין צחצח מלאכה (דאין עוחן אחר עוחן כמ"ס לעיל סי' שכ"א סעי' י"ב צבסג ועיין בדבריו לשם או' ע"ד) ובלבד שלא יעצורנו צרה"ר והסכים עמו הצ"ח. אבל הצ"ח הביא בשם הגהות סמ"ק והרוקח סי' רס"ז שלא יזרס לרוח בשבת וכן מוכח מלשון הסמח"ד וס' דברי הרמב"ם צפ"ג וכן עיקר לסחמיר. פרי"ח. וע' יצחק ח"ד ר"ס ל'.

(מד) סעי' ו' צריך לבטל וכו' מהטעם שכתבנו לעיל סי' חל"ד סעי' ב' דלא סגי צביטול דלילה לפי שחזר חוכס צפת ששייר למאכלו ויש לחוש שמא ישאר ממנו צבית ויעבור עליו. צ"י. ועיין לעיל או' כ"ג וא"ו כ"ד. **(מה) שם.** כדרך שהוא מבטל בשאר שנים. ולענין שאיבת המים כשחל ע"פ צבית עיין לקמן סי' תכ"ה סעי' א' צבסג ובדבריו לשם צס"ד.

ואין לסדר השלחן לצורך הלילה. מהרי"ו סי' קצ"ג. וה"ס דאין מסדרין השלחן ביום א' של פסח לצורך הלילה דאין יו"ט מכין לחצורו כנכ"ג צבסג"ט.

(מו) סעי' ז'. הסולך ביום י"ד וכו' שחרית בין כשחל בחול בין כשחל בשבת. ר"ז או' ע"ו.

(מז) שם. כגון למול אח צנו. וה"ס אלא כולך למול בן חצירו אלא סאז אינו יודע למול בעצמו או שעשאו סאז שליח להוליד אח צנו למולו או ששלחו סאז לסביא לו מוהל ממקום אחר שכ"ז דבר מילס הוא.

(מח) שם. או לאכול סעודת אירוסין וכו' וסא דאמרין לעיל סי' רמ"ט סעי' ב' דאסור לעשות סעודת אירוסין צע"ס וכ"ס צע"פ חירץ מ"א סק"ט דאם אירס קודם לכן אסור לעשות הסעודה צע"ס אבל מותר לארס צע"ס שמא יקדמנו אחר ואז מותר ג"כ לעשות סעודה וכמ"ס מור"ס ז"ל שס צבסג דסעודה שזמנס קצוע מותר יעו"ש. והא"ר שס או' ד' חירץ דסחס מיירי צאפשר לידחות ליום אחר והכא מיירי צא"א לידחות יעו"ש. וחק יוסף או' י"ד כתב דלית כאן קושיא דז"ל צחר טעמא דאסור לעשות סעודה צע"ס משום כבוד שבת סיינו שיכנס לשבת כשסא סאז לאכול וחסס זה ליחא צע"פ דהרי צריך להפסיק שחי שעות קודם חלות משום חמץ יעו"ש.

(מט) שם. לאכול סעודת אירוסין וכו' וה"ס סעודת סבלונות. ע"ז סק"ח. מ"א סק"ט. ח"י או' יו"ד. א"ר או' ו' חק יוסף שס. מק"ח או' ו' מע"י וכתב ודלא כפרי"ח. וכ"כ עריס או' ג' וכן סעודת קנין שעושין עכשוו בשעת השידוכין ג"כ מקרי סעודת מילס. ח"י שס. א"ר שס. חק יוסף שס. מק"ח שס. ר"ז או' ע"ו.

מבטלו בלבו ודיו: ח היתה לו עיסה בביתו והוא טרוד במקום אחר וירא שמא תחמיץ מבטלה בלבו קודם שתחמיץ אבל אם החמיצה אין הביטול מועיל אם הוא אחר זמן איסורו: **תמה** דין ביעור חמץ. וכו' ג' סעיפים: **א** כיצד ביעור חמץ שורפו או פוררו וזורה לרוח או זורקו לים ואם היה החמץ ב קשה ואין הים מחתכו

באר הגולה וכ"כ יחזקאל ב' כ"ו ו' וכלמפר' לה רב אחא בר יעקב ש: **א** משנה פסחים כ"ח וכתבמים. **ב** הרמב"ם כ"ג

בפ החיים

ה' סעי' ח. מבטל בלבו קודם שתחמיץ. פי' אפי' אחר זמן איסורו די צביטול כיון שבטוחה שעה עדיין לא תחמיץ והיו דיו כמו קודם זמן איסורו. ע"ז סק"י. **שם** ח. אכל החמיצה וכו' ואם שחטה בלא עסק שיעור מיל ודאי החמיצה כמ"ש לקמן סי' תנ"ט סעי' ב' יעו"ש.

סו' שם ח. אין צביטול מועיל וכו' מסחמיות דברי הטור ובאחרונים משמע דאפי' הים אלל רבו ולומד יש לו לקום ולילך לביתו לבער כיון שאין צידו לבטל ולרוב ציבור. אמנם מדברי הרמב"ם משמע דא"ל להפסיק אלא כשחוזר לביתו ובער מיד יעו"ש. מאמר או' ח'.

א' סעי' ח. כיצד ביעור חמץ שורפו וכו' ג' מינים צביטור חמץ כנגד ג' פרענות שהיו עושין סמלריים לישראל במלכים. שורפו כנגד מה שהיו שורפין בכור ישראל בכור של אש שנאמר ויוליא אחכס מכור הכרזל ממלכים וכלאחא בפרקי ר' אליעזר פמ"ח. פוררו כנגד מה שהיו חונקין הכנים על המשבר שנאמר וראיהם על האזנים אם בן הוא וסמחן אחוה וכו' זורקו לים כנגד מה שזרקו צניהם ליאור שנאמר כל הבן סילוד כיארה חשליכסו וכו' ור"ל כדי שזכור הסעבוד ונשנה לספ"ח שהללו מזב. ועוד י"ל שהם כנגד ג' קליפות רוח סערה. עין גדול. ואם מחלקתה. שורפו כנגד אש מחלקתה. פוררו וזורה לרוח כנגד רוח סערה. זורקו לים כנגד עין גדול שהעין עולה מן הים. ור"ל דביעור חמץ הוא רמז לבחי' ביעור הקלי' ונחנו לו ג' מיני ביעור כנגד ג' בחי' הקלי' שיכוין לבערם ויתקרב קץ הגאולה ב"ה. **שם** ח. כיצד ביעור חמץ וכו' וגם הנשים חייבות במ"ע דחשבות ואפי' בחיוב שבחנה דמשש ולמעלה. שו"ת שאגת אריס סי' פ"ב. שו"ת.

ג' שם ח. שורפו. עד שנעשה פחמים. ר"ז או' ד'.

ד' שם ח. או פוררו וכו' לפירורין דקין. ר"ז שם.

ה' שם ח. או זורקו לים. וס"ה לשאר נסרות. גמ' פסחים כ"ח ע"א. והטעם בכל זה משום דכחיד חשבותו שאור מבחוסם בכל דבר שאחס יכול להשבותו. גמ' שם כ"ז ע"ב.

ו' שם ח. ואם הים החמץ קשה וכו' וס"ה חייטין שהחמיצו צבי פירור כלומר פירור שלא יתנס צב וזרקם אלא יפזרם ע"פ המים שלא יוכל אדם ללקטן. רש"י פסחים כ"ח ע"א. וכ"כ חיי או' ב' מיהו המ"א סק"צ כחצ בשם המ"מ פ"ג דחמים צבי פירור דהיינו שיחזון כל חטא לשנים או ג' חלקים. וכן הסכים א"ר או' ח' י"א בצנצ"י. ביאורי הגר"א. וכחצ שם המ"א אכל נסמא לא צבי פירור שהוא רך ונחם במים וסרצ"י מפרש דנהמא צבי פירור וחמים לא צבי פירור יעו"ש עכ"ל מ"א וס"ה דיש להחמיר ולעשות פירור בשניהם. וס"ז או' ד' פסק דפח צבי פירור אכל בחמים אם הם מעט שיוכל לחחקן בשעה מועתה יש להחמיר אכל אם

ח' שם ח. יצטלו בלבו. ומשמע דאם הוא מחתלה שעה ו' ולמעט דאינו צרשוחו לבטל יחזור מיד ויבער (ואפי' על ספק חוזר. פרי"ח) ומ"מ אם הולך להטעם בזה מזה אינו חוזר דמח מזה עדיף מהשבחה חמץ דגדול כבוד סברות. מ"א שם. ח"י או' י"ב. חק יוסף או' י"ב. מק"ח או' ח' ר"ז או' ע"ז. מיהו דעח אבן סעור בכל דבר מזה שכולך אפי' לא מצי לבטל א"ל לחזור משום דכיון דדעחו לבערו אינו עיבר בכל יראה יעו"ש. ועיין חק הפסח או' ג' מ"ש להשיג על הסה"ע ובלא"ה לענין דינא ק"ל כדעת רוב ספ"י ועיין לקמן סי' תרפ"ז סעי' ב' ח"ז. נקרא מח מזה יעו"ש.

ט' שם ח. ואם הים הולך וכו' וס"ה לכתחלה יכול ללכת שאין לך דבר שעומד בפני פיקוח נפש. עו"ש או' ה' וס"ה למול אח צנו ואין שכות והיא צביתו מבטלו והולך לכתחלה. א"א או' י"ב.

ס' שם ח. אפי' יש שכות. וסעס דמדא' צביטול צעלמא סג. וא"כ משמע דבשעה שחית יחזור דלא מהני ציטול. ונראה דדוקא כשצרי לו שיכול להציל אחי' אכל מספיקא לא יחזור דספק נפשות דוחס אפי' שבת סחמורה. מ"א סק"י י"ב. מיהו ח"י או' י"ג כחצ דאפי' לאחר זמן הביעור שאינו יכול לבטל ויש שכות עדיין להציל אפי' לא יחזור דחיישינן שמא יעריד צביטורו ומחצטל מהלל נפשות וכחצ ש"כ סכ"מ פ"ג ודלא כמ"א עכ"ל. וכ"כ המק"ח או' פ' אכל הר"ז או' י"ז פסק דדברי מ"א.

ס"א שם ח. ואם ילא לצורך עצמו וכו' ואפי' הולך לערב כדי לילך ללמוד לפני רבו חסוד דברי הרש"ח. טור. הוא מסירושלמי כמ"ש צ"י. וס"ה דלא העתיקו צ"ע כחצ א"ר או' ט' משום דמשמע צ"י דסרמב"ם חולק אירושלמי יעו"ש. ור"ל והש"ע פסק כסרמב"ם דזס מקרי דבר מ"א. וכ"כ המ"מ. כ"ס או' ד' מאמר או' ו' מיהו דעח המ"א סק"י י"ג נראה כדעת הטור. וכן הסכים ח"י או' י"ד. מק"ח או' י"ד. ר"ז או' ח"י.

ס"ב שם ח. יחזור מיד. אפי' לא הגיע זמן הביעור שיכול עדיין לבטלו אטפי' כן חייב הוא לחזור מיד ולבער כמלכות חכמים שאין דוחין מלכות חכמים מפני דבר כרש"ח. ר"ז שם.

ס"ג שם ח. עד כביצה. ופשוט דבסולך שלא לצורך מזה כלל סוי דינו שוב כמו הולך ללמוד דאין חוזר אלא עד כביצה. ע"ז סק"ט וכחצ דלא כלבוס שכחצ לחלק צ"ה. וכ"כ העו"ש או' ה' מ"מ. ר"ז או' י"ט.

ס"ד שם ח. פחות מכאן מבטלי וכו' ואם הוא אחר זמן הביעור דאינו יכול לבטל עד שיהא חוזר פחות מכחית אינו חוזר. כ"מ בחי' ס"פ אלו עוברין צ"ס אירושלמי. וכ"כ מ"א סק"י י"ד. ח"י או' ע"ה חק יוסף או' י"ד. מק"ח או' י"א. חמ"מ או' ט' ר"ז שם.

מחתכו במהרה ה"ז מפררו ואח"כ זורקו לים: הגם והמנהג לשורפו וטוב לשורפו ביום דומיא לנותר שהיה נשרף ביום (ד"ע) אך אם רוצה לשורפו מיד אחר הכדיקה כדי שלא יגררנו חולדה הרשעה בידו: (הג"מ פיג וכל זו): ב ג ואם נתנו לאינו יהודי קודם שעה ו' א"צ לבער ואם שרפו קודם שעה ו' ה"ז מותר

ליהנות

בף החיים

אל בחי' הקלי' וא"כ אין חילוק דגם קודם שעה ששית צעי שריפה אך לפ"ז משמע דלא צעי שריפה אלא אחר חמץ שנמלא בלילה בשעת הביעור שרומז אל בחי' הקלי' כמ"ס לעיל סי' תל"ז או לא אבל שאר החמץ שנשאר בבית יכול ליחנו לגוי במחנה או למכרו אם הוא קודם שעה ששית. (ג) **שם** בהגה. וצ"ב לשורפו ביום וכו' דהיינו קודם שעה ששית. חיי' או' ג' וכ"כ לעיל סי' תל"ד או' מי יעו"ש. ועי"ש או' מ"ג מ"ס לומר קודם שריפה ואח"כ יעו"ש. (ד) **שם** בהגה. וטוב לשורפו ביום וכו' ונוהגין בעולם לעשות מדורס צ"ע אף בשעה ה' ולכן צ"ב לשרוף אחרו בחצר ולא בבית כדי שלא יסגס ממנו. רש"ל בחשו' סנ' וסבאו כנסיג בהגה"ע. מ"א סק"ד. ועוד י"ל כענין לרצות לשורפו בחצר משום דדומיא לנותר ונותר היו שורפין אחרו בחצרותיהם או על גגותיהם כמ"ס בפסחים פ"א ע"ב יעו"ש. ועיין לקמן או' י"ב.

(זו) **שם** בהגה. וטוב לשורפו ביום וכו' וראיתי מאמ"ז שהיה מקובל מרבואו לשרוף החמץ בכושענות. רש"ל בחשו' סנ' כנסיג סס. וכנסיג כחב מהר"ו סי' קל"ג דיש להסיק החומר בלולב ומהר"י היה רגיל לעשות ממנו סיסק בפי החומר בשעת אפיית המלח. חיי' או' ג' ר"ז או' י"ב. בן א"ח פ' לו או' י"ד וכו'. ועיין לעיל סי' כ"א או' ה' ולקמן סי' חס"א או' ח'.

(זו) **שם** בהגה. אך אם רוצה וכו' ובמהר"ל כחב דוקא לשרוף ביום כדי שזכור לבטל. מ"א סק"ג. חק יוסף או' ג' מק"ח או' ב' ומיחו ביו"א צעירא דמבעל בלילה ולא ביום ככס"י תל"ו במ"א סק"א (ובדבריו לשם או' ח') פשיטא דרשאי לכ"ע לשרוף בלילה אם ירצה. א"א או' ג' ולי נראה בלא"ה זה פשיטא דלא אמרו לשרוף ביום אלא דוקא על יום י"ד שהוא זמן איסורו דומיא לנותר ולא על שאר ימים דיו"א צעירא.

(טוב) **סעי' ב'** ואם נחנו לעכ"ם וכו' ואסור לחת לעבדו ולשפחתו חמץ שנשאר ביום י"ד אם החמץ רב שא"א לאכלו קודם זמן איסורו מאחר דמוציאיהם עליו הו"ל כפידע חובו באיסור הנאה. צ"ח בחשו' סי' קמ"ז. חיי' או' ד' מק"ח או' ג' ומיחו החמ"מ או' ה' חולק ומחיר כיון שנתנו קודם זמן איסורו ורק אסור לומר לו צפי' שיחזיק החמץ כל ימי הפסח דא"כ רוצה בקיומו של חמץ אלא יחן לו בסחם ויאמר לו הילך חמץ זה וטוב לא יסיק לך עלי מזונות כל ימי הפסח יעו"ש. וכן הסכים לדיו"א כגאון מהרש"ק בחידושו וכחב דעכ"פ לא יאכל החמץ בביתו משום חשדא שפורע חובו בחמץ וכמ"ס לקמן סי' ח"ן סעי' ו' יעו"ש.

(חי) **שם**. א"ל לבער. ומ"מ יניח איזה פתיחים לשרפם כדי לכוין בהם אל בחי' הקלי' שישרפו ויחצטלו מן העולם וגם כדי לומר הסיגר שנחצטלו לעיל סי' תל"ד או' מ"ג וגם כדי לזכור ולומר הביטול של היום.

ואם

הם הרבה שילטוך לשכוח הרבה בחיבתן או עד שטחנם אין להשכוח החמץ בשביל כך ויש לסמוך על סברה ראשונה. (ז) **ואם** משליכו לבה"כ א"ל פירור וליכא למיחש שיאכלנו כלב או חזיר דא"כ במים נמי יאכלו ואח"כ הדגים אלא לא חיישינן כיון שהוא חיוני נוחן לפניהם לאכול אבל אם יש לו מים מכונסים שיש בהם דגים אסור להשליך לחו"ט דהוא נכסה ממנו. מ"א סס. חיי' סס. א"ר סס. וכ"כ האחרונים.

(ח) **ואסור** בכל המלאכות כשמי"ע זמן שריפה עד שישרוף החמץ כמ"ס סי' תל"א. מ"א סס. ור"ל כמ"ס סי' תל"א לענין בדיקה ה"ס כאן לענין שריפה. (ט) **שם**. מפררו ואח"כ זורקו לים. ואם זורקו לים המלח לא צעי פירור. כ"פ הפרי"ח. אבל בה"ח פסק דגם אם זורקו לים המלח צעי פירור. וכ"כ סק"ב. וכ"פ בעל העיטור.

(י) **שם**. ואח"כ זורקו לים. וכחב כנ"מ פ"ג דדוקא מחצילת שם ולמעלה שהוא זמן איסורו צעין זריקה לים אבל קודם שם בהולאה מרשותו סנ' ואח"כ צני אדם המימיים חמץ צל"ד רש"י בשעה שש' שלא קדין הם עושים כשמגיע שעה ששית לר"ק לצערו מהעולם יעו"ש וסבאו מ"א סוף כס"י ופרי"ח צסע"י זה. ומיחו לדין ששרויים בין העמים ומלעיגין על הסיודים כשזורקין החמץ ברחובות או בדרכים אף קודם שעה ששית לא יזרקו בדרכים שיש בהם חילול השם חיו אלא או יחנו במחנה לגי או ישלכנו לנכר בלנעה או לשרפו בביתו.

(יא) **שם** הגם. והמנהג לשורפו. היינו משום דליכא פליגא דזה כדליהא בפסחים כ"א ע"א ר' יסודא אומר אין ביעור חמץ אלא שריפה וחכמים או' אף מפרר וזורק לרוח או מטיל לים וע"כ נהגו להחמיר כר"י דפסק רש"י כוותיה וכן בסמ"ק. רש"ל בחשו' סי' פ"ז. וכ"כ מאמ"ר או' ג'. ועוד י"ל ע"פ מ"ס לעיל סי' תל"ז או' לא דהחמץ הוא רמז אל בחי' הקלי' ולכן שורפין אחרו יעו"ש. ור"ל כי ע"י שריפה החמץ רומז אל בחי' הקלי' שיהצטרו מן העולם בסוד ואח"כ רוח הטומאה אעביר מן הארץ וחקקרב קץ הגאולה ולכן נהגו לשרפו.

(יב) **שם** הגם. והמנהג לשורפו. ואין ספק שדעת רמ"א ז"ל לומר דצעי שריפה בכל זמן שיהיה הן בשעה ה' הן בשעה ו' או ז' וכיו"א וכן מוכח מ"ס רמ"א לעיל סי' תל"ד סעי' ב' בהגה דאין לבטל ביום אלא אחר ששרף החמץ וכו' והביטול הוא קודם שעה ששית דבשעה ששית אין צידו לבטל כדמוכח בשים ובפ"ו וא"כ מוכח בדעת רמ"א דגם קודם שעה ששית צעי שריפה. מאמ"ר סס. וכחב ודלא כהעו"ש וגם על דברי סק"ב כחב דהיינו מוכרע יעו"ש. וכ"כ רש"ל בחשו' סנ' דאף קודם שעה ששית צעי בריפה יעו"ש. וכ"מ מ"ס לעיל ב"א הקודם דהחמץ רומז

ליהנות בפחמין שלו בתוך הפסח ד אבל אם שרפו משעה ו' ולמעלה הואיל והוא אסור בהנאה ה"ז לא יסיק בו תנור וכיריים ולא יבשל ואם בישל או אפה אותה הפת ואותו התבשיל אסורים בהנאה וכן הפחמין שלו אסורים בהנאה הואיל ושרפו אחר שנאסר בהנאה: ג' קודם זמן איסורו יכול להשליכו.

באר הגולה
שם ד' ל' הרמב"ם
צ"ג ממשה
וכמסקנת הגמרא
כ"ז לחומרא ח
הנהגות מיימוני פ"ג.

בף החיים

(ג) **שם**. אסורים בהנאה. ואין לו חקנה וכן עיקר. מ"מ פ"ג. ור"ל דאין לו חקנה בהנאה ל"ס המלח דדוקא צ"ע מהני שחופסח דמיה ויש לה פדיון משא"כ בשאר איסורין דלא כלבוש שמיקל בהנאה ל"ס המלח. מ"א סק"ו וכו' הש"כ ביו"ד ס' ק"י סק"ב והפרי"ח שם או"י וכו' זה וכו' חמ"מ סעי' א' א"ר או"י חק יוסף או"י ר"ז או"י פ' ומיכו אם נחערב אוחו פה באחרים משמע מדברי הש"כ שם דגם זה לא מהני סולתה הנאה ל"ס המלח. וכ"כ הר"י. אבל המ"א כתב דמהני. וכ"כ הפרי"ח שם בסי' חמ"ז. ונראה דבספי"מ או בשעת הדחק יש להקל. ובענין סולתה הנאה ל"ס המלח צ"ע יו"ד ס' קמ"ב סעי' ד' כתב דיו"ל דמי אוחה הפה האסור שנחערב ל"ס המלח אבל הפרי"ח בסי' חמ"ז כתב דא"ל להוליך רק דמי עלים של אוחה הפה האסור שנחערב ואז הכל שרי אפי' באכילה יעו"ש. מיכו המפ"י שם בסי' חמ"ז כתב דאין לו אלא כדברי הש"ע יעו"ש. וכן הסכים שה"ש שם או"י ב'.

(ד) **וכתב** שם הש"כ אבל מותר למכור לעכו"ם חוץ מדמי איסור שבסך אם הוא בענין שאין לחוש שהעכו"ם ימכרו אח"כ לישראל יעו"ש. מיכו המ"א שם כתב דמלשון חמ"מ שכתב דאין לו חקנה משמע דאין לו חקנה כלל והיינו כשאבוקס כנגדו לאסור מדאורייתא. אבל דעת הפרי"ח שם ובסי' חמ"ז כדברי הש"כ. וכן הח"י או"י ז' השיג על דברי המ"א הנז' והסכים לדברי הש"כ יעו"ש. וכ"כ חק יוסף שם. ומיכו בספי"מ גם המ"א כתב דיש להקל ובפרט בזו"ג או באין אבוקס כנגדו.

(ה) **שם**. וכן הפחמים וכו' ר"ל הפחמים מן החמץ עלמו ולא מן העלים. פ"ז סק"ד. והיינו אם מכירן שודע בבירור שאלו מן העלים מותרים אבל אם נחערבו הרי פולן אסורין בהנאה. מ"א סק"ה בשם מהרי"ל. ר"ז או"י ח'. (ו) **שם**: וכן הפחמים וכו' וה"ל אפרן. פ"ז שם. מ"א שם בשם חמ"י ח"י או"י ח' חק יוסף או"י ז' מק"ח או"י ואין הפחמים והאפר של חמץ בפילים אפי' באלף של סיחור ששרי יש להם היתר הנאה אפי' בלא ביטול דהיינו להשכותו עד לאחר הפסח וכל דבר שיש לו מחירין אפי' באלף לא בטל. ר"ז שם.

(ז) **שם**. אסורים בהנאה וכו' ומ"מ מותר לבסות בו דם שחיטת חיה ועוף משום דמעות לא ליהנות ניחנה. שנה"ג בהג"מ או"י ד' ח"י או"י פ' א"ר או"י ח' מק"ח שם. ר"ז שם. ואם קידש בו חשב ה"ז ספק מקודשת ולריבך גמ'. ח"י או"י ח' חק יוסף או"י ז'.

(ח) **שם**. אסורים בהנאה וכו' ושקים מלאים חמץ של עכו"ם אסור לישב עליהם דנהנה. מש"ז או"י ד' ולפי"י ה"ל להחמם כנגדם או ליהנות מאורן אסור.

(ט) **סעי'** ג'. קודם זמן איסורו וכו' דלאחר זמן איסורו לא מהני שופקירו אלא חייב לבטלו מן העולם כמ"ס לעיל או יו"ד יעו"ש.

(י) **שם**. ואם שרפו קודם וכו' צמור משמע דגם אם שורפו קודם שעה ששית עוב לעשות לו מדורס ולשורפו צ"ע ולא יסבה ממנו בשעה שריפס דחיישין שמה גם כשישרפו בשעה איסורו יסבה ממנו. צ"י. וכ"כ מ"א סק"ד. אכן הצי"ח כתב ודאי דאם שורפו בשעה ה' א"ל למדורס צ"ע כיון שאינו שעה איסורו בהנאה ומיכו סיים דהעולם נוסבים אפי' בשעה ה' לעשות לו מדורס צ"ע בחצר ולא בבית כדי שלא יבא ליהנות ממנו גם כששורפו בשעה ששית גם נוסבים כ"י יהודים דוקא בשריפס וגם נוסבים להחמיר כחכמים דאפרן אסור דנקטינן הכא והכא לחומרא וכ"כ מהרש"ל עכ"ל. וסבאו שנה"ג בהג"מ או"י ב' והאחרונים. וכ"כ לעיל או"י יו"ד יעו"ש.

(ך) **שם**. מותר ליהנות מפחמים וכו' זהו לשון הרמב"ם פ"ג וכתב עליו הר"י מנחם דהיינו ששרפו עד שנפסל מאכילה הכלב דאי לא נפסל מלאכול הכלב ודאי לאסור ומש"ס מותר ליהנות בפחמים וה"ל שמוחר באכילה אלא שאין דרך הצריח לאכול הפחמים אבל ודאי אם חרבו בחוץ עד שנפסל מלאכול הכלב ואם היה גורר אוחו מולא לחם בחוכו אפי' בהנאה אסור יעו"ש. וכ"כ הר"ז ב"פ כל שעה דאפי' באכילה שרי יעו"ש. אבל הרא"ש ב"פ כ"ט כתב דאעפ"י שנפסל מאכילה כלב אסור באכילה וכתב ש"כ הרי אברגלוני יעו"ש. וכ"כ הטור בסי' חמ"ב יעו"ש. וסב"ד חק הפסח או"י ג' ועיין לעיל ס' חמ"ב סעי' פ' ובדברינו לשם או"י ל"ט.

(כא) **שם**. הרי זה לא יסיק בו וכו' וכתב בית סולל ביו"ד ס' קמ"ב או"י א' דשלכזה של חמץ מותר דלא גרע מעלים של עכו"ם דאפרן אסור ואפי"ה שלכזה מותר וא"כ גבי חמץ כמי אע"ג דאפרן אסור מ"מ שלכזה מותר יעו"ש. מיכו ח"י או"י ו' הקשה עליו ופסק דגם שלכזה אסורה יעו"ש. וכן הסכים א"ר או"י ח' מק"ח או"י ד' מחז"ר או"י ד' ועי"ש מה שהשיג על החולקים על הח"י יעו"ש. וכ"פ ח"א סוף כלל קי"מ.

(כב) **שם**. אסורים בהנאה. לפי שיש שבת עלים בפסח. ר"ן מ"מ פ"ג. ודוקא כשאבוקס כנגדו. כ"מ שם בשם הרמ"ך. ואע"ג דחמץ אפי' גחלו ואפרו אסור מ"מ הוי זו"ז גורם דחנור ג"כ הוא גורם שיאפה ושרי אבל אם בשל חבשיל אפי' ע"ג אפר או גחלים אסור. ומיכו נראה עיקר כדעת סמ"ז ושי"כ ביו"ד ס' קמ"ב דדעת הרמב"ם וספ"ו אפי' בישל ע"ג גחלים או בחמו של חנור אסור וא"כ ה"ל בגחלים עוממות דאסור ואפי' היו מוגחים עלים אחרים על האש והניח החמץ ג"כ עליהם דהו"ל זו"ג אפי"ה אסור. מ"א סק"ה. ח"י או"י ז' א"ר או"י ג' חק יוסף או"י פ' ח"א שם. מיכו המק"ח או"י ח' כתב דדוקא בפסח זו"ג אסור אבל אחר שם קודם הלילה מותר זו"ג יעו"ש. וכ"כ הר"ז או"י יו"ד. וכתב עוד שם הר"ז דאפי' בחוץ הפסח יש להחיר בזו"ג במקום הפ"מ או בשעת הדחק כגון לצורך שמחה יו"ט שאין לו מאכלים אחרים.

להשליכו במקום שהעוברים מצויים שם ואם מצאו אחר זמן איסורו שלא אכלוהו העורבים אעפ"י באר הגולה שהמקום הפקר לא יניחנו שם אלא יבערנו. (ואם לא מלא חמץ כשצדק ישרוף סכלו שלקח לבדיקה כדי שלא ישכח חובת ביעור (מסר"ל);

א מימרה דכ

תמו מי שמוצא חמץ בתוך המועד. ובו ד' סעיפים:

א * המוצא חמץ בביתו אם הוא בחוה"מ יוציאנו ויבערנו מיד ואם הוא יום טוב יכפה עליו כלי עד הליכה

כף החיים

א' חטים שנמלאו בהם חטים מחומלים יצרו כל מה שאפשר לצר ולשרוף החטים שלמחו והשאר מותר לקיים דמה שא"ל לצר היו כלא ניכר וצטל צרוב יבש ביבש ומותר לקיימו בהפסד גדול. תשו' רח"כ חת"ת סי' ט' פת"ע או' ב'.

ג' שם, יוציאנו ויבערנו מיד. אבל לטלטלו שלא לצורך ביעור אסור משום דלמא אחי למיכל מנייה ואפי' חמלו של גוי. עו"ש או' א'.

ד' שם, ויבערנו מיד. ויצרך על ביעור חמץ ואעפ"י שכבר ציטל מ"מ מצרך על תקנת חכמים וכ"ש אם נתחמלה לו עיסה בפסח שזה לא היה בכלל הציטול שיצרך על ביעורה ודוקא בחמץ גמור אבל חטה שנמלאת בתצטיל דאינה חמץ גמור לא יצרך עליה. מ"א סק"א. ח"י או' א' ולענין דינא עיין לעיל ססי' תל"ה מ"ש דעת האחרונים בזה יעו"ש.

ה' שם, ואם הוא יו"ט וכו' וכן הדין בחמץ שנשאר בציתו צ"ל שחל להיות בשבת אחר ה' שעות. טור. ט"ז סק"ב. ועיין לעיל סי' תמ"ד סעי' ה' ודברינו לשם צ"ד.

ו' שם, יכפה עליו כלי וכו' דהא לא חזי לטלטולי ואפוקי ומיכו צ"י לא עבר דהא בטליה בלביה מאתמול אלא משום דלא ישכח ויאכלנו לריך כפיית כלי. רש"י פסחים ו' ע"א. והציאו צ"י.

ז' שם, יכפה עליו וכו' והא דלעיל סי' ת"מ נתבאר דצעינן מחילה גבול יו"ד שאני התם שהיא צבית כל ז' אבל כאן שלא יהיה צביתו אלא עד הלילה סגי בצפיית כלי. מהר"ל. והציאו בחידושי הגהות שצגלין צ"י או' א' ועיין לעיל סי' ת"מ או' ל"ג ואו' ל"ז.

ח' שם, הגה. לפי שלא יוכל לטלטלו וכו' ר"ל דאם היה מותר לטלטל היה לריך להוציאו לחוץ ואם היה מותר לשרוף היה שורפו במקומו ולא היו מתירין להשקותו צבית ע"י כפיית כלי.

ט' שם, הגה. לפי שלא יוכל לטלטלו וכו' הגה דדין זה רבו הדעות ד"א דוקא ציטל קודם שעה ששית ואח"כ מלא חמץ ברשותו דאינו עובר צ"י כיון שציטל סגי בצפיית כלי אבל בלא ציטל או אפי' ציטל ונתחמץ לו עיסה בתוך הפסח דלא היתה בכלל ציטול זה לא סגי בצפיית כלי כיון דעובר עליו מה"ט צ"י ויכול לשורפו צו"ט דכיון דיש קלח מלוח בשריפתו אמרינן שמתוך שהותרה הצערה לצורך יו"ט הותרה נמי שלא לצורך. וי"א דאפי' בלא ציטל או שנתחמלה לו עיסה צו"ט דלא היתה בכלל ציטול אסור לשרוף צו"ט ולא אמרינן. מחוך שהותרה הצערה לצורך הותרה שלא לצורך אלא א"כ יש שם

שם. יכול להשליכו וכו' כחז סט"ז סק"ס ומ"א סק"ז דלאו מקום הפקר ממש קאמר כגון שמונה ברה"ר דלאו לכ"ע א"ל לבער כיון שאינו מונח ברשותו וקודם זמן איסורו אפי' לכתחלה סגי בהפקירו אלא דכא מיידי בחצר שלו וקראו הפקר כלומר שהחמץ מופקר לעורבים וכיוצא. ח"י או' י"א. וכ"כ חק יוסף או' ט' ומיכו עיין. לעיל סי' חל"ג או' ג'ן שכתבנו בשם האחרונים דכא מיידי במקום הפקר שאינו ברשותו יעו"ש וא"כ מ"ש כהא צ"ע ואם מלא אחר זמן איסורו וכו' ויבערנו לאו משום דעובר עליו אלא משום דאינו מן כראוי שיכא החמץ שלו מונח וכראש לעין כל אחר זמן איסורו ואפי' הוא מופקר כיון דעכ"פ החמץ שלו.

א' שם, יכול להשליכו וכו' ואפי' כניחו במקום המופקר לכל לריך שיפקירו לגמרי בפ"ו ובלבו ולא יכיס בדעתו בשעה הפקר לחזור ולזכות בו לאחר הפסח אם לא יקדמו אחר שאם יש בדעתו כן אינו הפקר גמור ושרי הוא כשלו ממש כל זמן שלא זכר בו אחר כיון שהוא יושב ומלפס שמה לא יזכה בו אחר ויזכר בו הוא. ר"ז או' ב'.

ב' שם, ואם מלאו אחר זמן איסורו וכו' וכהו צ"ט פני יחושע סי' י"ב בלאחד שהיה לו חמץ בבית גוי ושכח למכרו ואחר חלוט נזכר והוא ציטל חמלו קודם חלוט כנהוג ושאל איך לעשות. וסורס לו בדרך עלס שיניחנו במקום הפקר לכלבים או לחזירים ואם יזכו בו חיס יוכל לקטוהו מהם אחר הפסח צול או יחזירו לו כי מסתמא הגוי שסחמץ צביתו לא יניח לכלבים להפסיד ויזכר בו ואח"כ אולי יחזיר לו כיון שמכירו יעו"ש. והציאו שעת. אמנם צ"א כלל ח' שאלה צ' השיג על דברי תשו' פ"ו הנו' וסו"ס אך בדיעבד אם עשה כן בלא שאלת חכם צ"ע לאחר ספסח יעו"ש. ועיין בתשו' חת"ס סי' קי"ב שכתב בערכים שזכר בחמץ לאחר חלוט אם יראה להחזירו אחר הפסח יאמר לו אם חרס ליהן לי מתנה חן לי י"ש אחר מחירו או כסף ואין זה חליפי חמץ יעו"ש.

ג' שם, בהגה. ישרוף סכלו וכו' ואין טעם וסמך לה. פרי"ת. וע"כ סבוכן להשאיר איהם פתיחין ולשורפן כדי לקיים מלוח שריפת חמץ. ועיין לעיל ססי' חל"ב.

א' סעי' ח' המולא חמץ צביתו וכו' אבל ברה"ר הרי הוא כשל הפקר ואסור לטלטלו אף שמויק רבים שהרי זוכה בהגזרתו והו"ל חמץ שלו. ריב"ש סי' ת"א. א"ר או' א' פרי"ת מק"ח או' א'.

ב' שם, יוציאנו ויבערנו מיד. ר"ל שחכף שהוא מולא החמץ במקום דירתו יוציאנו לחוץ צענין שלא יבא לפניו במקום שהוא אפי' שהייה קטנה עד שישורפו כדי שלא יבוא לידי מכשול אכילה. ט"ז סק"א. חמ"מ או'

הלידה ואז יבערנו (לפי שלא יוכל לטלטלו צי"ט (ריצ"ש) (גם לשרפו במקומו אסור) (ר"ן): ב ב ויש מי באר הגולה פסחים ו' ב א"ח שאומר

בף החיים

דאין חילוק בין יו"ט א' ליו"ט ב' וכמ"ש צ"מ א"ח א' ובשכנה"ג.

(יד) **שם**. ויש מי שאומר דיו"ט ב' וכו' כ"כ א"ח דף ע"א ומוכח בהדיא שם דאפי' בטל מותר לטלטלו ולשרפו כמו בחו"ה ודלא כהשכנה"ג והפרי"ח יעו"ש. ער"ה א"ח ג' וכ"כ השש"ל. ועיין בא"ח שפ"ח.

(טו) **שם**. דיו"ט ב' וכו' שהוא מדרבנן מותר לטלטלו ולזורקו או לשרפו. צ"י בשם א"ח. והביאו הט"ז סק"ד וכתב דיש לסמוך ע"ז רק באיסור טלטול לחור אבל לא לשרוף שהוא אב מלאכה יעו"ש. וכ"כ העו"ש א"ח ב' מ"א סק"ד. וחיי א"ח ד' לחלק ולא דדוקא בלא ציטל או שנתחמץ בחוץ הפסח דלא היה בכלל הציטול או יש להחיר צי"ט ב' לצער ע"י טלטול לים או לרוח או לבה"כ אבל ציטל אין לחלק בין יו"ט א' לשני יעו"ש. וכ"כ המק"ח א"ח ד' והפרי"ח כתב דאף בלא ציטל אין לחלק בין יו"ט א' לשני דכל דתקון רבנן כעין דא"ח תקון יעו"ש. וכ"כ א"ח א"ח ג' שזקנו הגאון נהג לאסור בכל ענין כמו בראשון וכתב שכ"כ מדברי הש"ע ולבטח שכתבו סברת המתיר בשם יש מי שאומר אבל סברא הראשונה כתבו אם הוא בחו"ה משמע דיו"ט שני בראשון יעו"ש. וכ"מ מדברי מור"ם ז"ל צ"מ א"ח א' דלא ס"ל כדברי א"ח ויו"ט ב' בראשון יעו"ש. ועיין לעיל סי' י"ג א"ח ז' שכתבו דכל היכא שסותם הש"ע ואח"כ כותב בשם י"א או בשם יש מי שאומר דדעתו לפסוק כסתם יעו"ש.

(טז) **ומ"ש** שם הח"י אם אפשר יעשה ע"י עכו"ם כתב הר"ז סוף א"ח ו' דעכשיו אין נוהגין לצער ע"י עכו"ם אפי' לומר לו להשליכו לנהר ואפי' צי"ט ב' של גליות לפי שחוששין לסכנה שלא יאמר העכו"ם כשפים הוא עושה לי עכ"ל. ועוד יש לחוש לחילול השם ח"ו שיאמר כ"כ היבדדים מזלזלים באוכלים שמשליכים לבה"כ או לנהר. ועוד יש לחוש שיחזיקו לעלמו ואחר זמן איסורו אסור ליתנו אפי' לעכו"ם כמ"ש לעיל סי' תמ"ג א"ח י"ג.

(זוב) **שם**. דיו"ט ב' וכו' וחתם שגמלא בתצטיל צ"ז של פסח אפי' לר' יהודה ישליכו לנהר וע"י פירור מה דאפשר דאם ישכנו עד שיכנס יום האחרון הרי הוא מותר (כמ"ש לקמן סי' תס"ז סעי' יו"ד) וגמלא שהאיסור חוזר להיותו. צ"ח. וכ"פ מ"א סק"ב מטעם אחר אלא שכתב דיבערנו ע"י עכו"ם וכ"כ ח"י א"ח ו' דטוב לעשות ע"י עכו"ם אם אפשר. אמנם הא"ח א"ח ג' כתב בשם זקנו הגאון ז"ל דאין נוהג לפסוק בזה כהצ"ח וכ"כ בשם פסקי הרא"ש דמותר להשהותו יעו"ש. וכ"פ בתשו' ח"ל סי' פ"ו דחטה שגמלא בתצטיל צ"ז של פסח כופה עליו כלי עד מולאי יו"ט ואז שורף את החטה ואוכל את התצטיל יעו"ש. וכ"כ דעת הר"ז בק"א א"ח ב' ובית מאיר צ"ח תס"ז סעי' יו"ד מיהו צ"ח כלל קכ"ב א"ח א' כתב דבהפ"מ יש לסמוך על דברי א"ח וצ"ל יעו"ש. וע"ש בתשו' ח"ל שכתב שאם צא גוי מעלמו לקחתו או

שם קצת לורך היום משא"כ הכא שאין צו לורך היום כיון שיכול להמתין עד הערב וכיון דרלונו לצערנו אלא שחכמים אסרוהו אינו עובר עליו דאונס הוא כמבואר כ"ז צטור וב"י וב"ח וט"ז ומ"א ושאר האחרונים יעו"ש. ובש"ל"ה כתב דיו"ל"ה החמץ ע"י עכו"ם דחתי עשה דתשציתו דרבנן (כשכבר ציטל) ודחי ל"ת דרבנן דאמירה לגוי שצות יעו"ש והביאו מ"א סק"ב. אמנם מסתמיות דברי הש"ע ומור"ם ז"ל בהגה משמע דאפי' בלא ציטל אסור לשרפו צי"ט או לטלטלו להוליאו לחוץ ולא שרי אלא רק בצפיית הכלי. וכן מסיק המ"א שם אלא שכתב והיכא דנהוג נהוג ומקום שאין מנהג שז' וא"ת עדיף יעו"ש. וכ"כ ח"י א"ח ג' דהסכמת רוב האחרונים כמשמעות הפסק צ"ע דאין לו שום תקנה אלא בצפיית כלי ואפי' ע"י אמירה לעכו"ם לזרוק לים ג"כ לא התירו רק היכא דנהוג היתר נהוג ויש להם על מה שיסמוכו יעו"ש. וכ"כ חק יוסף א"ח ב' חמ"מ א"ח ב' וכן הסכים הפרי"ח דאפי' לא ציטל לא שרי אלא בצפיית כלי יעו"ש. וכן מסיק המט"י סוף א"ח ז' וכ"פ א"ח א"ח ב' מק"ח א"ח ג' ח"א כלל קי"ט א"ח כ"ט. **ואפי'** לדעת המתירים לשרוף צי"ט אם לא ציטל או שנתחמץ לו צי"ט ה"ד בחמץ גמור אבל תצטיל שגמלא צו חטה בשבת או צי"ט ישכנו עד חו"ה ואינו מצטור אפי' צי"ט שני כמ"ש צ"ח ומ"א. ועיין לקמן סי' תס"ז א"ח קט"ז.

(יז) **וכתב** ח"י א"ח ד' דראוי ליזהר כל מורה ליחד חדר או תיבה מסוגרת להשליך שם מה שמורה שהוא חמץ ורחיטי נוהגין שנושאין לציתן זהוה איסור גמור יעו"ש. מיהו הא"ח א"ח ד' כתב דסמכין על מ"ש סי' ש"ח דכל שמטלטל בהיתר צטורו צידו מחזירו למקום שיראה ואף שהמורה נוטלו מידו מ"מ כיון שטובה לראות ולהחזירו הוי כאלו עדיין ציד השואל אבל תקנתו שהמורה יחזיקו אללו לא נהירה שיצא לידי חשד שמתחמץ המלאה להחזיקו צידו יעו"ש. ועיין בדברינו לסי' ש"ח א"ח ז' וא"ח כ"ו יעו"ש. וע"כ נראה דכל זמן שעדיין מונח צידו ואסור אותו המורה יש להשליכו לבה"כ כדי לצערנו מן העולם אבל אם כבר הונח על הארץ או על דבר אחר עד שיראה המורה ולעייין בספרים ואח"כ אסר אותו המורה יש לכפות עליו כלי עד מולאי יו"ט ואח"כ יצאו הצעלים לצער אותו מן העולם.

(יח) **שם** הגה. גם לשרפו במקומו אסור. משמע דדוקא צי"ט אסור לשרפו משא"כ צעיר"ט מותר להלית צו את האור סמוך לחשיכה והיא דולקת והולכת צי"ט. אכן בתשו' הרשב"א סי' ע"א כתב דלמאן דאוסר לשרוף החמץ צי"ט אסור ג"כ להלית צו את האור מעיו"ט והיא דולקת והולכת צי"ט יעו"ש. ח"י א"ח ב'. אמנם הפרי"ח כתב דמותר להלית צו האש צעיר"ט ודולקת והולכת צי"ט יעו"ש. וכן הסכים המש"ז א"ח ג'.

(יט) **סעי'** ב'. ויש מי שאומר וכו' הא דכתב זה בשם יש מי שאומר משום דלדיעה ראשונה משמע

באר הגולה
ג הריב"ש
נחשונה בשם
הרי"ן גאון ד
שם בגמרא ז'
א מיםרא דרשא
פסחים ז' ב
הסכמת רוב
הפוס' וכת' רמב"ם
בפרק ט"ו מהלכ'י
מחלוקת אסורות
משום דהוי דבר

שאומר דייט שני דינו כחור"מ לענין זה: ג' גגו של אינו יהודי שהיה סמוך לגגו של ישראל ונתגלגל החמץ מגגו של א"י לגגו של ישראל ה"ז דוחפו בקנה ואם היה בשבת או ביו"ט כופה עליו כלי (דאסו) לטלטלו ביו"ט ושבת); ד' ד' מצא פת בפסח בביתו ואינו יודע אם הוא חמץ או מצה מותר אפי' באכילה דאזלינן בתר בתרא ואם הוא מעופש הרבה שא"א לו להתעפש כל כך משנכנס הפסח אז ודאי הוא חמץ ואם עברו מימי הפסח שנוכל לתלות שנתעפש משנכנס הפסח עד עתה אם אנו נוהגים לאפות בפסח פת חם בכל יום תולין להקל אפילו הוא מעופש הרבה שאנו תולים לומר בכל יום אפה פת חם ונתנו עליו ולפיכך הרבה להתעפש:

תמוז דיני תערובת חמץ בתוך הפסח. ובו י"ב סעיפים:

א' חמץ בפסח אסור תערובתו בין מינו בין שלא במינו ב' במשחו אפילו בהנאה הגה' ולריך' לשרוף הכל.

ב' החיים

א' קפ"ד.

(ב) **סעי'** ד'. דאזלינן בתר בתרא. ואפי' משתכח בגומא שרי דהא מסתמא צדקה צי"ד אם לא שיש חרין המכוסה בקרשי התיבה. מ"א סק"ו. ח"י א' יו"ד. א"ר א' ה' חק יוסף א' ו' מק"ח א' ו' חמ"מ א' ו' ר"ז א' ח'.

(ח) **שם**. דאזלינן בתר בתרא. דין זה הוא מגמ' פסחים ז' ע"א. והרי"ף והרמב"ם השמיטוהו וכתב הל"ה דס"ל דרצ מרא דשמעתא ס"ל כר' יהודה דחמץ אחר זמנו אסור מה"ט וא"כ חמץ לא הוי דשיל"מ אצל לר"ש דק"ל כווריה דחמץ לאחר הפסח מותר הוי דבר שיל"מ ולא אזלינן בתר הרוצ דשיל"מ וכו"כ לא אזלינן בתר בתרא יעו"ש והביאו חקת הפסח א' ד' וכתב אצל מנן ז"ל דפסק דין זה ס"ל לע"ג דק"ל כר"ש דחמץ לאחר הפסח מותר מה"ט לא השיב דשיל"מ מדכתב צס"י תמ"ז סעי' ב' דחמץ מוי' שעות ולמעלה דינו כשאר איסורים וכו' יעו"ש. ור"ח על הש"ס פי' דמ"ש הגמ' הפת מותרת היינו לאחר הפסח יעו"ש. וא"כ כיון דיש פלוגתא בזה ויש זו איסור כרת נראה דיש להחמיר ואין להתייר רק לאחר הפסח.

(א) **סעי'** א'. חמץ בפסח אסור וכו' מדא"ו הוי חמץ כשאר איסורים אלא שחכמים החמירו בו כיון דאית ציב כרת ולא בדילי מיניה כולי שתא. מ"א ריש הס"י והרמב"ם פט"ו מהלכות מ"א דין ט' כתב הטעם משום דהוי דבר שיש לו מחירין יעו"ש והביאו צ"י. וכתב הרמ"א בחדש' ס"י כ"ח היבא דאיכא עוד לז להקל אפשר לסמוך על מ"ש המרדכי דיש לסמוך אשאלחות ויש להקל ולבטל חמץ בששים כמו שאר איסורים. וכו"כ בחדש' מ"ב ס"י ס"ט והוצא ג"כ צמ"א לקמן ס"י תס"ז ס"ק ל"ג ומי"מ למעשה נראה מדבריהם שאין סומכין ע"ז אלא אי"ב דאיכא עוד הרבה לדדים להקל. ח"י א' ח' חק יוסף א' ח' מק"ח א' ח' ח"א כלל קכ"א א' ח'.

(ב) **וכתב'** צוה"ק פי' כי תלא דרפ"ב ע"ב וז"ל מארי דפסחא צומנא דשליט עליהו ליל שמורים בלכו לריכים למיחוי שמורים ונטורים מחמץ ושארור בכל שהוא וכל מאכלים ומשקים בלבו נטורין. ומאן דנטיר לון מחמץ ושארור גופיה איבו נטיר מילכ"ר לתתא וגשמחא לעילא ואחמר ציב לא יגורך רע דהא אחעציד גופיה

קודם

צ"י של פסח אסור למחות צידו אפי' באיסור משהו אצל צח' של פסח מותר למחות צידו יעו"ש והצ"ד השע"ת צס"י תס"ז סעי' יו"ד. ובחמץ נוקשה או צמי פירות עם מים (ודוקא הרוצ מוי פירות דהוי כחמץ נוקשה) כגון בחטה שנמלח צחרמזלי"ך צ"י של פסח אף המ"א מודה דמותר להשהות. מק"ח א' ד' וית' עוד מזה לקמן ס"י תס"ז סעי' יו"ד יעו"ש.

(ח) **שם**. דינו כחור"מ וכו' וכתב צשו"ת שאגת אריה וקול שחל ס"י י"ג באחד שאחר הפסח מלא בתיבתו חמץ שקורין לעקך ואינו יודע אם הוגה שם קודם פסח או אחר פסח כי שכה אם צדק שם אם לאו והמעשה היה כ' אייר וכתב שאף אם הוא מעופש הרבה מי"מ בזה שהוא ד' שצעות אחר פסח י"ל שנתעפש אח"כ דמסתמא צדק בשעת צדיקה כל מקומות שמכניסין בו חמץ ודמי למא דאמרין שוקי ירושלים וכו' וגם דספק דרצנן הוא ולקולא יעו"ש. שע"ת א' ד'.

(ט) **אחד** שנתן יינו בחציות של יו"ש והחציות היתה ישינה מזמן רב אלא נשתחו וצפסח הרגישו כולם טעם יו"ש עיין צשו"ת פנים מאירות ח"ש ס"י ע"ה שהעלה להחיר אחר הפסח יעו"ש. והביאו הכר"ש.

(ד) **סעי'** ג'. הרי זה דוחפו בקנה. אם הוא חור"מ או ע"פ משעה ששית ואילך. ר"ז א' ז' וכ"כ המש"ז א' ה'.

(כא) **שם**. הרי"ז דוחפו בקנה. ואע"ג דאין החמץ שלו ואינו עובר עליו צצ"י מי"מ גזירה שמא יבא לאכול ממנו כשיעלה על גגו להשתמש שם. ר"ז שם.

(כב) **שם**. דוחפו בקנה. לגגו של עכו"ם או לרה"ר. ר"ז שם.

(כג) **שם**. דוחפו בקנה. אצל אסור ליגע בו דחיישין שם שמא יאכלנו אצל בחמץ שלו לא חיישין לזה כיון שהוא עלמא מחזר עליו לשרפו. צ"י מ"א סק"ה. ח"י א' ז' חק יוסף א' ד' ר"ז שם. וכ"כ שאר האחרונים.

(כד) **שם**. דוחפו בקנה. אצל בחמץ נוקשה מותר ליגע. מש"ז א' ה'.

(כה) **שם**. כופה עליו כלי. עד הערב ואז ידחפנו בקנה לגגו של עכו"ם או לרה"ר. ר"ז שם.

(כו) **שם** הגה. דאסור לטלטלו ביו"ט ושבת. אפי' ע"י דחיפה בקנה דהוי כמטלטל מן הכל דשמיא לטלטל כמ"ש ס"י ש"א סעי' א' ט"ז סק"ו. ח"י א' ח' מק"ח א' ה' חמ"מ א' ה' ר"ז שם. ועיין לעיל ס"י ש"ח

הכל ולא סגי צפדין דמי החמץ ולמכור השאר (מרדכי פ"ק דפסחים ופסקי מהרא"י סימן קס"ד ותשובת באר הגולה מהר"י בר"ן) מיהו כלים שנתצטל בהם מותרים לאחר הפסח וא"ל שצירה או הנעלה. (ר"ע וחוס' פ' שיש לו מחירין ורא"ש בשלהי ע"ז כ"ש)

בף החיים

הט"ז וכן מסוק ח"ר או' א' להקל בחתיכה שנאסר במשכו ונפלה לתצטל אחר שיש רוב כנגדו ומכירין החתיכה וסלקוה אצל חס' אין מכירין הכל אסור יעו"ש. אמנם הש"כ צנה"כ שם השיג על דברי הט"ז הנז' צמ"ש להחיר בחתיכה שנאסרה במשכו ונפלה לקדירה אחרת וכתב שכן נוהגין כל צעלי הוראה לאסור כל התערובות יעו"ש. וכן הסכים העו"ש צמ"כ זה או' א' וכתב ודלא כהט"ז יעו"ש. וכ"כ ה"א צמ"כ תס"ז ס"ק י"ג. ח"י צמ"כ זה או' א' וס"י תס"ז או' כ"ז. ח"ק יוסף או' ו' מט"י וכתב שכן מוכח מדברי מרן ומו"ר"ס ז"ל וכו' המנהג צעיר אלגזאיד יעו"ש. ר"ז או' ט"ז. ח"א כלל קכ"א או' ח' מיהו צספק איסור משהו כתב הרב צית יהודה דף ק"ט דתערובות שני מותר וכן הסכים יעו"ש. וכ"כ הרב צ"ד ס"י קס"ג דאם יש לספק דלא נכנס מהחמץ בתערובות צ' אלא נשאר כל החמץ בתערובות. א' לכ"ע מותר יעו"ש. והצ"ד הער"ה או' ד' אלא שכתב שמדברי מ"א ס"ק כ"ו משמע דא"ע"ג דיש לספק שמא נשאר החמץ בתערובות א' אסרינן יעו"ש.

ה (ט) **חטה** שנמלאת בקדרה נאסרה הכף שהגיסו בה הקדרה. שמוה בקדרות אחרות (ר"ל הגיסו בה קדרות אחרות) כולן אסורות. טור ס"י תס"ז. ח"א שם. וכ"כ ח"ר צמ"כ זה סוף או' א' דכף הצלוע ממשכו אסור במשכו. וה"ס דבחתיכה שנאסרה במשכו ס"ל להח"ר דא"י חוזרת ואסרת במשכו כמ"ש באו' הקודם כבר כתב הח"ר שם הטעם דדוקא מחתיכה לא יכול משהו להתפשט אצל מכף שאין לו טעם מעלמו אפשר להתפשט יעו"ש ור"ל שחתיכה שיש בה טעם כשפולטת פולטת מעלמה ג"כ וה"ל משהו דמשכו אצל הכף שאין בו טעם כשפולט פולט כל המשהו שצלט ולפיכך אסור הקדרות שהגיסו בו אח"כ.

י **אחד** שציל דגים במחצת של חמץ שלא נשתמש בו ימים הרבה והכף שהגיס בו דגים צו אח"כ תצטיל אחר ונמנו נתנו קלת לתצטיל אחר. עיין שצ"י ח"א ס"י כ"א שכתב דאין להקל צזה (והיינו לדעת מור"ס ז"ל לקמן סעי' יו"ד דאוסר טעם לפגם בפסח יעו"ש) אלא ח"כ שיש צל"ה ל' להחיר וצכאן יש עוד ל' להחיר טעם לפגם אף בפסח צדיעצד אחר שני חדשים (ומשמע דאף מה שנתשל במחצת מותר צדיעצד) וצתנאוי כפול שלא יהיה דבר המתצטל צו דבר חריף (עיין צו"ד ס"י ל"ג בהגה וצמ"י קכ"צ סעי' ג' בהגה) ונזהר יש ללמוד המחמיר צכיסוי קדירה אעפ"י שאינה צ"י מ"מ אחר צ' חדשים יש להחיר ומיהו לפתחלה צכל האיסורים אסור להשתמש צכלים שאינם צ"י צלא הגעלה אף שלא נשתמש בהם שנים הרבה ומכ"ש צחמץ יעו"ש. והצ"ד שצ"ת או' צ' מיהו צצו"ת חכם צ"י ס"י ע"ה כתב להחיר דוקא אם נשתכה יצ"ח אחר שצצלו צה חמץ והסכים עמו הרב נפתלי כהן ז"ל כמ"ש שם צמ"י ע"י וכ"פ צמ"י פ' יעו"ש. ויתצק עוד זה לקמן ס"י תנ"א או' ד' יעו"ש.

קודם ונשתמיה קודם קדשים ואחמיר צילה"ר וכל זר לא יאכל קודם והזר הקרב יומת עכ"ל. והצאה"ט כתב כן צסם האר"י ז"ל וכתב לא מלאחי כתוב כן צכתצי האר"י ז"ל אשר צידינו כ"א צס' מ"ח צמס' ניסן פ"ג או' ד'. **שם** (ג) צין צמיו צין שלא צמיו וכו' ר"ל צין שלא צמיו דצצלמא צשאר איסורין אזלינן צתר טעמא וצין צמיו דצשאר איסורין משערינן צס' כמ"ש צו"ד רס"י ל"ח יעו"ש הכא גצי חמץ לא יש חילוק ואוסר במשכו אפ"י צהנאה.

ד **שם**. צין צמיו וכו' מיו כגון קמח של חיטים חמולות שנתערב עם קמח חטים שאין חמולות שלא צמיו כגון קמח של חטים חמולות שנתערב עם קמח של מין אחר שאינו חמוץ או לתצטיל וכדומה. ועיין לעיל ס"י תמ"צ או' ג'.

ה **שם**. במשכו וכו' ל"ד אלא פחות מס' קרי משהו ח"י במשכו שהשציח התערובות ונמכר יותר ממה שהיה נמכר מקודם דאלת"ה הרי כתב המהצ"ר לקמן ס"י תס"ז סעי' יו"ד על תרנגולת מצושלת שנמלאת צה צפסח חטה מצוקעת שמותר למכרה וכאן כתב דבמשכו אוסר צהנאה אלא ודאי כדאמרן. פרי"ח. והמאמ"ר שם או' ט"ז כתב דשם צחטה סמך על הרא"ש דחטין אפ"י הן מצוקעות לאו חמץ גמור הוא ולכן לענין הנאה סמך להקל יעו"ש ועיין עוד צדבריו לשם צס"ד.

ו **שם**. במשכו וכו' צין שמשכו של חמץ נימוח צין שישנו צעין וליכא אלא טעמו. הוי במשכו. הרשב"א צתשו' ס"י ל' וג"ן. וכן מתצאר מדברי המהצ"ר צמ"י זה וצמ"י תס"ז. פרי"ח. וכן הסכים המט"י דגם צטעמו לצד אוסר במשכו יעו"ש. ועיין לעיל ס"י תמ"צ או' ד' ולענין חס' מותר למוכרו לעכו"ם חוץ מדמי איסור שצו עיין לקמן או' י"ג.

ז **שם**. במשכו וכו' ואפ"י משהו מחמץ נוקשה דאסור מדרצקן. פרי"ח. וכ"כ הט"ז ס"ק י"ט דאם נפל חמץ נוקשה לתוך המאכל אסור לאכלו צפסח אצל מותר להשקותו לאחר הפסח יעו"ש. מיהו המ"א סק"ה כתב צסם ליקוטי מהר"ל דחמץ נוקשה אפ"י צתוך הפסח צטל צס' כיון שאין צו כרת והציא מ"ש צפסקי מהר"א ס"י קפ"ו דאוסר במשכו והשיג עליו וסיים דהמקל כמהר"ל לא הפסיד יעו"ש. וכן הסכים הנה"ש או' צ' ער"ה או' ט' מק"ח או' ז' ר"ז או' ח"י. ח"א כלל קכ"א או' י"ג. מגן האלף. אמנם מי פירות עם מים אף דהוי נוקשה אוסר במשכו. מק"ח שם. ועיין לקמן או' רס"ח.

ח **שם**. במשכו וכו' ואם נתערב מאיסור שנאסר במשכו תצטטיל אחר דהוי חרי משהו מסוק הט"ז צו"ד ס"י ל"צ ס"ק ט"ז שאם נאסרה חתיכה במשכו ונפלה לקדירה אחרת וסלקוהו אין פליטתה אוסרת במשכו דחרי משהו לא אמרינן אצל לא צלה שנתערב צדרך זה נאסר לעולם במשכו יעו"ש. וכן הסכים הפרי"ח לדברי

(כ"ט) ג ודין הערובתו כדין שאר התערובת אלא שמה שאוסר בשאר תערובות פחות מ"ס' אוסר בחמץ במשהו אבל אם בשאר תערובת לא היה צריך ס' אלא קליפה או נמילת מקום אף בחמץ כן שחם בחם בלא רוטב די בקליפה כשאר איסורים וכן אם נגע בכר חמץ בככר מצה ושניהם חמין ואין שם דבר המפצפץ

כף החיים

חֹזֶן מַדְמֵי אִיסוֹר שָׂצוּ.

(יד) **שם** צהבה. מיהו כלים שנחשבל צהם מותרים וכו' ומותר לכתחלה להשהותם עד לאחר הפסח וכמ"ס בס"י תנ"ח. מ"א. סק"א. ועיין בדברינו לשם א"י. ה"י. ואפי' נחשבל צהם תבטל שכולה חמץ אלא רק ילניעם בחדר שאין משתמשין שם ודי. עו"ש א"י א"י א"י א"י ג' מק"ח אות ג' ואם נתערב כלי חמץ בכלי יו"ט עיין לקמן א"י רי"ז ורי"ח. (טו) **ואם** הניח דבר חם בכלי חמץ אינו אוסר אלא כדי קליפה. מגן האלף. פת"ע א"י ד'. טהור מלוח וטמא טפל שנגעו זה בזה גם צפסח יש להחירם ולכן אם נפל חמץ על צמר מלוח אינו אוסר. עטרת שלמה דף י"ח צדיני לב. והביאו ח"י א"י ו' וכתב דאין להחיר רק צמקום הפסד או מניעת שמחת יו"ט והא' דאסרו בחטא שנמלאת בחרגולת מלוחה כמ"ס לקמן ס"י תס"ז סעי' י"ד משום דנמלחה עמה יעו"ש. ומיהו אם ההיתר ללול מלוח וטמא טפל אוסר במשהו. א"א א"י ט"ז.

(טז) **שם**. אלא קליפה. ושיעור כדי קליפה היינו שתהא גסה קלת כדי שתוכל להנטול כולה כאחת. הרשב"א זתה"א צית ד' שער א' צסופו. וכ"כ צ"י ציו"ד סי' ל"ז צשם הר"ן. ש"כ שם ס"ק כ"א. פרי"ח שם א"י י"ט צל"י שם א"י כ"ה. חכ"א כלל מ"צ א"י י"א.

(טוב) **שם**. או נטילת מקום. שהוא כעוצי רוחצ אלצט.
כמ"ס צש"ע יו"ד סי' ק"ה סעי' ד' וכל
מקום שזכר רוחצ אלצט הוא גודל של אדם צינוני כמ"ס
צהרמז"ס ה' ס"ח פ"ט יעו"ש. ועיין לעיל סי' י"א או י"ד.
(חי) **שם**. שחם צחם צלא רוטצ וכו' שאם היה צרוטצ
אוסר צמשהו כמ"ל.

(יט) **שם.** שהם צהם צלח רוטצ וכו' ואפי' מקום לחות
 רצ כלחית מוהל היולא מן הצצר צשעת מליחה
 גידון כיצב צלח רוטצ ודי צקליפה או צגטילת מקום דאין
 גאסר החתיכה אלח א"כ ים רוטצ ממש. הרשצ"ח צתשו
 סי קע"ו. וצוה מצואר דצרי הש"ע. עו"ש או' א' זכ"ל.
 (ד) **שם.** די צקליפה וכו' לאו דוקא אלח כדי גטילה
 כמצואר ציו"ד סי ק"ה. ח"י או' ז' וכ"כ
 הפר"ח. מק"ח או' ד' ר"ז או' ה' ועיין לקמן סי' תס"א
 סעי' ה' וצדצרינו לשם צס"ד.

(בא) **שם**. די בקליפה וכו' ואס נתצטל צלא קליפה ים
לאסור צמשהו. עו"ש שם. וכ"מ מדברי מ"א
סי' תס"ז ס"ק ל"ג. וכ"כ א"ר צבי' זה אוי' ו' חק יוסף
או ח' ר"ז שם. וגראה דע"פ ים לבחירו בהגאה. ח"י אוי'
ט' ועיין לקמן סי' תס"ז אוי' ר'.

(כב) **שם.** כשאר איסורין. עיין מאמ"ר או"י ג' מ"ש בזה וסיים שמדברי המ"מ שמשם מקור דברי הש"ע משמע דהגירסא האמיתית בשאר איסורים צ"ל יעו"ש. ועוד עיין במט"י מ"ש ליישב בזה יעו"ש.

(יא) **כבר** של צעה"צ של חמץ שנתערב בחוץ ככרות של מלה אפי' נתערב צאלף כולן חסורות צאכילה וצבנהא מפני שהוא דבר שצמנין (כמ"ש ציר"ד רסי' ק"י) ויוראה לי שאפי' לאחר הפסח חסורין ואם נחתך הפת או נבלע מותר לאחר הפסח. ויש מי שאומר לאחר הפסח מותרת (היינו אף אם עודנו שלם) שהרי התירו כל תערובת חמץ אחר הפסח אף שאיסורו צמשהו ולא יהא דבר שצמנין חמור מהם שאיסורו צמשהו. וצזה אני מחמיר שהרי עשו הערובת דבר שצמנין כגוף האיסור בעלמו. ס' צית מועד. צרכ"י אף צ' וכ"פ הפר"ח צס"ח תמ"ח סעי' ג' לחסור גם לאחר הפסח יעו"ש. ועיין לקמן סעי' ט' וצדצרינו לשם צס"ד.

(יב) **שם.** אפי' צהנאה. ואסור ג"כ להשקותו לאחר הפסח כדלקמן סי' תס"ז ססעי' יו"ד. שו"ג או' ג'.

שם (יג) הגב. ולריך לשרוף הכל וכו' וכ"כ לקמן סי' תס"ז סעי' י"ד בהגה' דאפי' בחטא שגמולת

צתצשיל דאין שם אלל טעמו ואלל ממשו דהא אחר שמסירין
ההטה ליכא אלל טעם צלצד נורגין לשרוף את הכל יעו"ש
וכ"כ הלבוש. וכ"פ הצ"ח צסוף הכ"י ח"ר חו" צ' ח"א
כלל קכ"א חו" ח' וכ"כ המט"י דמנהגם צעיר אלגזאיר
יעו"א להשליך הכל לאיצוד יעו"ש. מיהו הפר"ח חולק וס"ל
דיכול למוכרו לגוי חוץ מדמי איסור שבו יעו"ש. וכ"פ
מהריק"ש ושו"ג. וכ"נ דעת המאמ"ר חו" צ'. והח"י חו" צ'
כתצ דצמקום הפסד מרובה מאלד או צשעת הדחק המיקל
להחירו צהנאל ולהשליך דמי הנאל חמץ משהו שמעורצ
צבו לים לא הפסיד כי יש לו על מה לסמוך יעו"ש. וכן
מסיק הגאון מהרי"ש צשו"ת שצסוף שיטתו ס"י
י"ט להלכה ולמעשה דהסומך על ח"י צמקום הפסד
למכור לגוי לא הפסיד וכ"ש צתרי משהו דשרי
יעו"ש. והצ"ח מחצ"ר חו" ח' יעו"ש. והר"ז חו" צ'
פסק דדוקא היכא דאין צתערוצת מנשות החמץ אלל רק
שנפלט לשם טעם חמץ משהו ויש הפסד גדול אז יש לסמוך
על המתירין למכרו לעכו"ם יעו"ש. וכ"כ המט"י שם דגם
לדעת האחרונים אין להחיר אלל צבך גוונא דהטה צתרגולת
דלא נשאר כלום מגוף האיסור אלל אם יש לחוש שיש
ממנו שום ממשות דינו כיון נסך דאין לו תקנה יעו"ש.
אלל צתערוצת יצב ציצב לד"ה יכול למכרו לעכו"ם חוץ
מדמי איסור שבו אלל אסור לו ליטול מהעכו"ם דמי כל
התערוצת עם החמץ שצתוכו ולהשליך דמי החמץ שבו לים
שאין תקנה ון מועלת אלל לע"ז אלל לא צשאר איסורי
הנאל. ר"ז שם. וכ"כ צתשו"י צ"ד ס"י ע"ה דחמץ שנחערצ
צצמאל ציצב דק"ל דאפי' צאלף לא צטיל כמ"ש לקמן סעי'
ט'. יש לו תקנה צפדיון שיוליך דמי החמץ לים המלח וזהו
לכ"ע יעו"ש. ומתוך דצצרים אלה למד דלר"ז אסור ליטול
מהעכו"ם דמי כל התערוצת. להשליך דמי החמץ לים ולח"י
וצ"ד נראה דשרי ומ"מ יש להחמיר כהר"ז ולמכור לעכו"ם

המפפעפץ לא אסור אלא מקום מגעו בלבד לפי שאינו מבליע יותר. כגו וזדין ריחא מילחא לענין תצטיל שיש בו חמץ עס שאר תצטילין יש מקילין בתצטיל דהיינו מותר בשאר איסורים (מדרבי פכ"ט) ויש מחמירין דמשהו מיכא איכא (הגסות סמ"ק וחס' דע"ז) ודוקא בתצטיל ששייך בו ריחא אלא דבשאר איסורים לאו

בף החיים

אוי' ה' דכתב דמיתרים ג"כ בכליהם של אינס נזהרין וכ"ש למי שזכר לאכול בפסח שמורה משעת קליה דשרי בכליו של שאינו נזהר יעו"ש. וכ"פ בהלק"ק ח"א סי' ק"ג. וכ"כ בס' אורחות יושר פ"א בפשיטות יעו"ש. זכ"ל. ר"ח סי' תנ"ג אוי' ו' ובספרו מועד לכל חיי סי' ז' אוי' כ"ה. יפ"ל. ועיין עוד מזה לקמן סי' תנ"ג אוי' פ"ז.

(בח) **שם** בהגה. לענין תצטיל שיש בו חמץ וכו' ובפת אין שייך ריחא כמ"ש לקמן סי' תס"א סעי' ה' יעו"ש. וכן בע"פ מש"ש ומעלה אין ריחא אסור כמ"ש לקמן אוי' מ"ח.

(בט) **שם** בהגה. יש מקילין וכו' וכ"כ בתשו' מהרי"ל סי' קפ"ו יעו"ש. ומ"ש ר"ת (לקמן סי' תס"א סעי' ה') דריח פת צפת אינו אסור ומשמע דתצטיל אסור אזיל לשיטתיה דפסק כרצ ואין ק"ל כלוי. מ"א סק"ג.

(ג) **שם** בהגה. במקום דהיינו מותר בשאר איסורים. דהיינו לכתחלה צללי לריך שיכיה התנור גדול שמחזיק י"ב עשרונים ופיו פתוח ושלל יגעו זה בזה. ואם אחד מהם מכוסה בקערה או בצנץ וכיוצא בו מותר אפי' בתנור קטן ופיו סתום. ובמבואל בקדרה זה לעלמו זה לעלמו אפי' בתנור קטן ופיו סתום מותר ואעפ"י שפי הקדרות מגולה ולדעת מור"ם לריך שיכיה התנור פתוח קלת וצדיעצד אפי' בתנור קטן והוא סתום והאיסור וההיתר שניהם מגולים בתוך התנור שרי כמ"ש צו"ד סי' ק"ח סעי' א' וסעי' ז' יעו"ש. וע"ז קאמר מה שמוחר בשאר איסורין צדיעצד יש מקילין ג"כ בחמץ אצל מה שמוחר בשאר איסורין לכתחלה שרי בחמץ לכ"ע דלית ביה דין ריחא. ועיין לקמן אוי' ל"ד.

(ד) **ותנור** שמחזיק י"ב עשרונים היינו שקרקעית התנור יהיה מחזיק לאפות בו י"ב עשרונים (ושיעור

עשרון עיין לקמן רס"י תנ"ו) של מלה שהוא עובי טפח פחות משהו. פ"ח צו"ד צק"א סי' ל"ז. סול"מ כלל ל"ה מש"ס תורת אש. וכתב הרב מחוקק יבדק דב"י זה אוי' ד' בחוקת עולם שכן עיקר. וכ"כ הר"ז אוי' ט' זה צפורניי שאופין צו בקרקעית התנור אצל בתנור שאופין צו בגובה ומצדיקין בדפנותיו לריך שיכיה מחזיק בדפנותיו י"ב עשרונים. כרתי שם צב"י ק"ח אוי' ד' וכתב חכ"א צב"א שער או"ה אוי' ס"ז דהתנור שאופין צו בגובה ואופין בדפנותיו לריך שיכיה בכל ל"ד מלדיו י"ב טפחים וחלי דהיינו צ' אמות וחלי טפח וגבהו לריך שיכיה אמה. ופורניי שכתב הפ"ח שאופין בקרקעיתו לריך שיכיה שמונה אמות ורבע צקירוב על ח' אמות ורבע יעו"ש. במקומות שמטמנין לשבת צב"ג מסדרין שורה ע"ג שורה זה ע"ג זה עד למעלה אין לו דין תנ"ג שהמקום דחוק. ח"א כוף אוי' ד'.

(ה) **שם** בהגה. ויש מחמירין וכו' וכן ראוי לנהוג לכתחלה צב"י אוי' ה' בשם מהרי"א אזולאי ז"ל. ולדינא

נלע"ד

(ג) **שם**. ושניהם חמין. שהיד סולדת בהם. ר"ז אוי' ה' ושיעור יד ס"ז עיין לעיל סי' ש"ח סעי' י"ד וצדברינו לשם אוי' קמ"ג.

(ד) **שם**. ואין שם דבר המפפעפץ וכו' משמע שאם יש שם דבר המפפעפץ כגון פשטייד שיש בו שומן אסור כולה אעפ"י שהאיסור כחוש מ"מ ההיתר מפטם ליה כמ"ש צו"ד סי' ק"ה לענין ללי וכן מלוח המשוחים בשומן ונגעה אחד מהם בחצרתה במקום שנתכפלה ונתחמלה אסורה לחצרתה כולה ומיהו אם נגעה צלד האחר במקום שלא נתכפלה שרי (ע"י נטילה מקום) דאין איסור הצלוע יוצא מחתיכה לחתיכה צלד רועב אפי' ההיתר שמן כיון שאין האיסור שמן. מ"א סק"ב. ח"י אוי' ה' ח"י אוי' ה' חק יוסף אוי' ז' מק"ח אוי' ה' ח"א כלל קכ"א אוי' י"ב. ולענין שאר המלות. שנגעו במלה זו כיון דיש פ"י בשאר איסורים דלא אמרי' כלל אזיל היתר ומפטם ולכן במלה המשוחה בשמן שנגעה בחמץ גמור יש להתיר האחרת הנוגעת צו שחאסרה ע"י קליפה או שימכרם לעכו"ם ואם אינה חמץ גמור רק נפוחה או כפולה ונגעה צלד האחר יש להתיר האחרת שנגעה בו ואין חילוק בזה אם נגעה חוץ לתנור או בתנור דאפי' נגעה בתנור לחמץ. ושאר מלות שבתנור שאינם נוגעות מותרים שהרי עכ"פ המשוחים אינם משוחים כ"כ עד שיצו מהם השומן דא"כ צל"ה אסור מדין צו"ח כדאיתא צו"ד סי' נ"ז דק"ל דאינו מפפעפץ בכל הכלי רק דוקא צדיסול. ח"א שם וכתב ודלא כהמק"ח שהחמיר בזה יעו"ש.

(ה) **שם**. ואין שם דבר המפפעפץ וכו' חלה שנגעה בלחמים משוחין בשמן מפפעפץ בכליו דהיתר מפטם ושמן זית מפפעפץ. ח"א אוי' ז'.

(ו) **חמה** חמוצה שנמלחה בתוך הקדרה שטמנו בה חמין בשבת. עיין בתשו' רע"א סי' כ"ז שהתיר צפשיטות שאר הקדירות והתצטילין שבתוכם ואף דמלוי וע"פ הרוב הרתיחה עולה וצ על רלפת התנור וק"ל דמפפעפץ בכליו מ"מ הוי איסור צלוע ואינו יוצא מכלי לכלי צלד חוטב זולת אותן הקדירות הקרובות דקרוצ דצ תחתיכן אסורות והכל לפי ראות עיני המורה יעו"ש. ופשוט דהוא צאופן דאין חוששין משום ריחא מילתא. פ"ח.

(ז) **שם** הגה. וזדין ריחא מלחא וכו' כתב השו"ג אוי' ט' דהנהגה לאכול מלה מחטים צרוכים האכילת עכבר נזהרין דאין שולחין בליהם לאין נזהרין ואין נשאלין מהם ולא עוד אלא שיש מהם שאין טומנין חמין בתנור או עס שאינו נזהר וכתב הוא ז"ל דהנהגה בזה שלא להטמין בתנור או הפריז על המדה דריחא לאו מלחא היא ושכן ח"ל מהרי"ד ז"ל יעו"ש. וע"ש צב"י תנ"ג

לאו מילתא כיון כמו שיחבאר בי"ד סימן ק"ח בסיד. ב. ד חמץ שנתערב משש שעות (ולמעלה) עד הלילה אינו באר הגולה פסק כדי נטילה). ד חוס' צע"ז ס"ו אויבר

כף החיים

בספרו תו"ח כלל ל"ה דין צ' ט"ז שם סק"ה. ש"כ שם סק"ט. בל"י שם ח"י יו"ד. חו"ד שם ח"י חכ"א כלל ס"ב ח"י ה' ר"ז צס"י זה ח"י י"א. וכתב ח"י צס"י זה ח"י יו"ד ד"ד בהיתר דבר חריף נאסר בכה"ג משא"כ באיסור דבר חריף דש להתיר בהפ"מ או לזורק שנתח יו"ט חפ"י בתנור קטן וכתום יעו"ש. וב"כ ח"א כלל קכ"א ח"י ח"י דאם בהיתר דבר חריף חפ"י בת"ג ופתוח חסור חפ"י בהפ"מ מיהו בספרו חכ"א שם כתב להתיר בהפ"מ חפ"י בהיתר דבר חריף בת"ג ופתוח יעו"ש ואפשר דשם בשאר איסורין כתב להתיר משא"כ בחמץ דאיסורו במשהו. ודע דדבר חריף מיידי שרוב התצטיל חריף כמ"ש בי"ד ס"י קכ"ב סעי' ג' בהגה יעו"ש. וב"כ האחרונים.

י"ז) ומ"ש מור"ם ז"ל חל חס אחד מהם מכוסה חפ"י בצלק מותר כתב הש"כ שם סק"י בשם חו"ה דלכתחלה טוב להחמיר וכ"ה דעת הא"ר צס"י זה ח"י ז' חל הכנה"ג בהגה"ט שם ח"י כ"ה כתב דלא נמלא זה בחו"ה שלפנינו והגם דמור"ם ז"ל בתו"ח הביא זאת כג"י מ"מ הכא בהגה חזר בו ואף לכתחלה שרי יעו"ש. וב"כ בצל"י שם ח"י יו"ד. וכ"ה דעת האחרונים. מיהו חס משה הכיסוי בשומן או שלשו עם שומן דינו כמגולה. תו"ח שם דין ד' פרי"ח ש"ה ח"י ט' כרתי שם ח"י י"א. חכ"א שם. וכ"ז בצל"י חל צבישול שרי כשהתנור פתוח קלת חל חס הוא סתום מכל ל"ד כדרך שמטמינין החמץ לזורק שבת חסור. חק יוסף ח"י ט' ועיין לעיל ח"י ל"ה.

י"ח) י"א דכל מקום דאמרין ריחא מילתא ואוסר דדיעבד ה"ד דליכא ס' מן ההיתר נגד האיסור חל בראיבא ס' מן ההיתר חפ"י בכל מה שבתנור מצטל האיסור ולזורק הפסד יש לנהוג כן. מור"ם ז"ל בהגה בי"ד שם סעי' ח' ולזורק הפסד היינו הפ"מ. חל צמקום שאין הפסד לריך בכל חתיכה וחתיכה צפ"ע ס' לצטל חפ"י כל החתיכות נוגעות זו בזו. ש"כ שם ס' ק' י"ג.

י"ט) וב"ז כשריח החמץ הינו פוגם בהיתר חל חס הוא לפגם בהיתר יש להתיר בכל ענין חפ"י אין שם הפ"מ כיון שיש מתירין חפ"י עעס לפגם וכן עיקר. ר"ז ח"י י"ב. ועיין בי"ד ס"י ק"ג וק"ד ח"י דבר קרוי לפגם יעו"ש.

כ) שני קדירות זה ע"ג זה ותחתונה מגולה זיעה כממש כמ"ש בי"ד ס"י ל"ב סעי' ח' ולקמן ס' תנ"א צמ"א סק"ל ואסור חף דיעבד שצלט צקדירה עליונה ומשם לתצטיל. ח"א סוף ח"י ד'.

כ"א) מעשה שסתמו התנור צדף שמשמימן כל השנה לפני חמץ בלא הדחה והתיר הגאון חמי

דדיעבד. ח"י ח"י יו"ד. ח"ר ח"י ז' מק"ח ח"י ו' ר"ז ח"י י"ג. ח"א כלל קכ"א ח"י ח"י.

כ"ב) ואסור להריח לחם חס צפסח. חו"ה כלל ט"ל. ח"י שם. ח"ר שם. מק"ח שם. ועיין לעיל ס' תמ"ג ח"י י"ג ולקמן ס' תמ"ח ח"י ח'.

כ"ג) סעי' צ' חמץ שנתערב וכו' וה"ד שלא עירצו צמזיד חל עירצו צמזיד כגון שלריך לעשותו ולתקנו

לע"ד לחינו אוסר חל חל קליפה או כדי נטילה והרית סובב כל מקום מצחון ולריך לקלוף כילו. ל"ה פסחים ט"ו ע"ב. פת"ע ח"י ו' ואם ח"א לקלוף ויש הפ"מ יש לסמוך המקילין כמ"ש בח"י שח"י.

כ"ד) ש"ס בהגה. ויש מחמירין וכו' מדהבא ס' המחמירין באחרונה נראה שדעתו לפסוק כן חמם מור"ם גופיה בי"ד ס' ק"ח כתב סדרת המקילין באחרונה וסיים דצמקום הפסד יש לסמוך על המקילין ולענין מעשה נראה דזה עיקר. תשו"י צ"ד ס' רכ"ב. וב"כ הפרי"ח דלענין דינא כיון דאיסור משהו מדרבנן יש לסמוך אמתירין יעו"ש. וכ"ה דעת האחרונים דצמקום הפ"מ יש לסמוך על המקילין וכמ"ש לקמן ח"י ל"ה.

כ"ה) ש"ס. ודוקא צמקום ששייך בו ריחא וכו' פ"י כגון להתנור קטן ואין מחזיק י"ב עשרונים והוא סתום והחמץ והמלה שניהם מגולים בתוך התנור בזה חנו מתירין דדיעבד בשאר איסורין כמ"ש בי"ד ס' ק"ח חל דצמ"ה חסור בזה (היינו לדעת המחמירין) חל חס התנור גדול חפ"י הוא סתום או שאחד מן התצטילין הוא מכוסה כן של חמץ הן של מלה מותר דבזה אין שייך ריחא כלל. ט"ז סק"ג. ועיין לעיל ח"י ל'.

כ"ו) ש"ס בהגה. חל דבשאר איסורים לאו מילתא היא וכו' ובי"ד שם הכריע רמ"א דצמקום הפסד יש לסמוך על המקילין והיו כמו שאר איסורים. ט"ז שם. וב"כ מ"א סק"ד. ח"י ח"י יו"ד. חק יוסף ח"י ט' ומשמע בי"ד שם חפ"י בתנור קטן וסתום חל בגדול או צקטן ופתוח מותר חפ"י באין הפסד ודלא כעו"ש. ח"ר ח"י ז' וכתב שם המ"א דהא דכתב מור"ם ז"ל וצמקום הפסד יש להקל דוקא בפתוח קלת צמקום שהעשן יוצא חל צמקום לגמרי וקטן אין להקל בחמץ חפ"י צמקום הפסד יעו"ש וב"כ ח"ר שם. חל ח"י שם כתב דחפ"י בתנור קטן וסתום מכל ל"ד יש להקל ודברי המ"א אין מוכרחים יעו"ש. וב"כ חק יוסף שם. וב"כ כו"פ בי"ד שם ח"י יו"ד. נה"ש ח"י ג' מק"ח ח"י ו' ר"ז ח"י יו"ד. ח"א כלל קכ"א ח"י ח"י. וב"ז בצל"י חל צבישול גם המ"א כתב שם דדיעבד שרי חל שכתב דחמץ הטמונין דינו כללי ומכ"ש ל"י קדר כדרך שעושין בי"ד חל כשצטל בתנור לפי שעה חף שכתב התנור אין להחמיר יעו"ש. וב"כ המק"ח שם. חל ח"י שם כתב דחף בהטמנת שבת יש להקל בהפ"מ או לזורק שנתח יו"ט כמו בשאר איסורים. וב"כ ח"ר שם. נה"ש שם. ר"ז שם. ח"א שם. והערה ח"י ז' כתב דל"י קדר מותר חפ"י לכתחלה כמו מצוה. ועיין לעיל ח"י ל'.

כ"ז) ואם האיסור דבר חריף וכ"ש חס בהיתר דבר חריף ריחא מילתא היא חפ"י דדיעבד חסור חס שניהם מגולים חל חס ח' מהם מכוסה חפ"י בצלק בעלמא מותר. מור"ם ז"ל בהגה בי"ד ס' ק"ח סעי' ח' י"א דה"ד בתנור קטן וסתום חל בת"ג ופתוח חפ"י דבר חריף מותר. רש"ל פג"ה ס' ט"ו. צ"ח שם צסוף חס' וי"א דחפ"י בת"ג ופתוח חסור צדבר חריף. רמ"א ז"ל

אוסר במשהו אלא דינו כשאר איסורין (ונוחן טעם לפגם נמי שרי) (ד"ע אליבא דכ"ע): ג ה חטא באר הגולה
והכל"ש צפרק צי
דפחמים וט"ס. ה

שנמצאת

בף החיים

ולתקנו עם חמץ כגון אלמור"י (פי' מוריים והוא שומן דגים שמערבין בו חמץ) אסור אפי' אחר הפסח ולריך לבצרו קודם פסח. צ"י צע"ס ר"י. ומשמע שם דאפי' לא עירבו צבונה לדעתה להשהותו אסור. מ"א סי' תמ"ב סוף סק"א. ואם לא ציערו ועבר עליו הפסח אסור אפי' בהנאה אלא ח"כ פודה את החמץ שבתוכו או מוכר לעכו"ם חוץ מדמי איסור שבו כדון חמץ שנתערב בפחות מסי' ועבר עליו הפסח. ר"ז שם א"ו ו' ועיין לקמן סעי' י"א. (מד) **שם**. משש שעות ולמעלה וכו' ואעפ"י שלוקין עליו מזה"ת כיון שאין בו כרת הרי הוא כשאר איסורין וצטל צ"י. ט"ז סק"ד. והיינו לאוכלו בו צוים אצל חם מותר לאכלו בפסח ית' לקמן סעי' ד' יעו"ש. (מה) **שם**. אינו אוסר במשהו וכו' ולפיכך הוא מתצטל צ"י. כשאר איסורין חם נתערב לו בלח ואם נתערב יבש ציבש נתצטל צ"י. כמו כשאר איסורין. ר"ז א"ו ח"י. ועיין לקמן סעי' ט' וצדדנו לשם צ"ד. (מו) **שם**. אינו אוסר במשהו וכו' ומשמע מסתימת דברי הש"ע דאין חילוק דבין חם נתערב במינו או בשאינו מינו צטל צ"י. כשאר איסורין. וכ"כ הלבוש. עו"ש א"ו צ' א"ר א"ו ח' פרי"ח. מיהו הערה"ה א"ו ח' כתב דיש לחוש לדעת הרמב"ם והרמב"ן ור' יונה והרשב"א דחז"ן מיקרי דשיל"מ וצ"ע משש שעות ומעלה מין במינו מיהו אסור במשהו ואם הוא תצטל המתק קל לכ"ע צ"ע אפי' מין במינו צטל אצל בחור הפסח בכל גוונא אסור יעו"ש. ועיין בתשו' צ"ד סי' קע"ב.

(בן) **חתיכת** צער שקיבל טעם חמץ צ"ע קודם שם ולא היה סי' ואח"כ ביטלה עם אחרת קודם שם ויש סי' נגד החמץ כשצא שם נשאר החתיכה באיסורה ומיהו חם קודם שם פעמו לחתיכה ולא היה טעם בחתיכה שרי לאחר שם. שפ"ד צו"ד סי' י"ב א"ו י"א. פת"ע א"ו ח'. (גן) **עד** הלילה אין להחמיר בכלי שני וכ"ש בצלון לגמרי. מש"ז א"ו י"ט. פת"ע שם. ואם נתערב כלי חמץ בכלי פסח צ"ע עד הלילה ואשמע"ס ע"י האור נחושא ילבן אחד מהם וצ"ד דל"א ללבן דיתוך שרי עד ללילה ואם אין תשמיש ע"י האור דמכתי געלט יגעיל אחד מהם ואם נאצד אחד מהם מן העולם סותרו כולם אף חוץ הפסח. מש"ז א"ו ד' פת"ע א"ו ט' ועיין לקמן א"ו ר"י ור"ח. (דן) **סעי'** ג'. חטה שנמצאה וכו' ומיירי צנחקעס החטה לדעת הש"ע ולדעת מור"ם ז"ל אפי' לא נחצקעס אלא נחרככס אצל בל"ח אין לאסור כלל כמ"ס לקמן סי' חס"ז סעי' ט' יעו"ש.

(הן) **שם**. חטה שנמצאה צ"ע וכו' אפי' אחר שם. ואם נמצא חטה צנחקעס מבוטל צ"ע קודם שעה ו' ולא היה צ"י י"ל דכ"י ואם נללה עם האוונות לריך סי' נגד כולם. חידושי רע"א. פת"ע א"ו יו"ד.

(ו) **שם**. חטה שנמצאה צ"ע וכו' וכן חטה שנמצאה במאכא אפיוס צ"ע שבהמל מותרת שהרי נחצטל צ"י. ואפי' לא הסיר החטה ונחקר המל קודם פסח ג"כ מותרת לאכול לזון המל ויסיר החטה משם אף בפסח. לבוש. עט"ז. ח"י א"ו י"ב. ומיהו עיין לקמן סי' חס"ז סעי' י"א צ"ע שצריך להסיר ממנה כדי נטילת יעו"ש. ועיין נ"א שאלה כ"י.

(ז) **שם**. מותר. לאכלה אפי' בחוץ הפסח. והיינו כשהסירו משם החטה קודם פסח חם יש שם מרק או שנחקרה קודם פסח חם היא נגובה בלא מרק כמ"ס בל"ח הקודם. וה"ד למ"ד פעמו ולא ממשו אינו חוזר וניעור כמ"ס לקמן א"ו ג"כ.

(ח) **שם**. דמלח בששים. כל"ל וכה הגירסא בש"ע סימן שנדפס בזמן מרן ז"ל ומ"ס בדפוסים לצמלה צ"י הוא

(ט) **שם** הגב. ונוחן טעם לפגם נמי שרי. וכן אין ריחו אסור לד"ה. ר"ז א"ו ח"י. ומשמע אצל לכתחלה יש ליזהר. ולענין חמץ נוקשה עיין מ"ס לעיל א"ו ז'. (מו) **שם** צ"ע. ונוחן טעם לפגם וכו' פי' עד הלילה ואפי' הוא פחות מסי' עו"ש א"ו צ' ח"י א"ו י"ב. מק"ח א"ו ח' ועיין לקמן א"ו נ"א.

(ז) **שם** צ"ע. ונוחן טעם לפגם וכו' כה צ"ע"ל שאור או חמץ שנחצטל עם צער מבוטל או ללי נט"ל הוא ומותר. והמרדכי פ"ב כתב דחטים צבאר (היינו מעיין אצל צבור נוחן טעם לשבח ושעורין אפי' צבור נט"ל. ח"א א"ו ו') הוי נט"ל. ובפ"י דתרומות איחא דשעורים הוי נט"ל צבור. וכחצ ע"ד דע"כ חמץ שנפלה לבאר ספק חם נ"ע לשבח או לפגם (והיינו לאחר שיכנו המים. ר"ז א"ו י"ט) ומסתמא נ"ע לפגם וכו' יעו"ש. מ"א סק"י. מיהו צמ"ס שאור או חמץ שנחצטל עם צער או ללי נט"ל הוא ומותר ח"י א"ו י"ב חולק וס"ל נ"ע לשבח וכ"כ המק"ח א"ו ח' וכן צמ"ס צמלח צבאר הוי נט"ל הסיג ממ"ס לקמן סי' חס"ז סעי' י"ב שיש מי שאוסר צמלח חטה במים יעו"ש.

שנמצאת בע"פ בתרגומות מבושלת מותר לבטלה בס' אבל אם חממו התרגומות בפסח בעוד שהחטה באר הגולה בחובה חוזרת ליתן טעם בחובה בפסח והוי במשהו. סגס ומיסו בחימוס כלי שני אין לחוש (כג"מ פ"א) חס"ד סי' קי"ד

ויש

כף החיים

וכותבים טעם ואיסורים במשכו אבל מותר להסחוס ולשחוס אחר פסח ממים שרופים אינו אלא קיוהא וזיעה בעלמא. כ"כ סריב"ש בשם מהריט"ץ והביתא ספר"ח וכחצ'דאינו מסכים לזה אלא חייב לבערם או למכרם לעכו"ם וכמ"ש סמ"ק בשם רב נטיראלי בס"י חמ"צ לענין למוקים יעו"ש. מיסו מה שסחיר ספר"ח למכור לעכו"ם המטיי בסמ"י חמ"ו חלק עליו וכחצ'דאסור למכור לעכו"ם ממים דכל דבר האסור באכילה אסור בסנאה יעו"ש, וכ"כ הסמ"א בס"י זס או"י וס"א בס"י חמ"צ כסגה"ט כחצ' על דברי ספר"ח כנ"ל דמ"ש או למכרם ט"ס הוא אבל סדין דין אמה דאסור להסחוס אלא חייב לבערו חוץ הפסח ואם עבר ושסא אוחו מותר אפי' לשחוחו יעו"ש. ועיין לעיל סי' חמ"צ או"י וצ' ולקמן סי' חס"צ או"י ל'.

סד) נאם סוליא המים שרופים קודם פסח ואח"כ מלא בלמוקים חטים או שעורים בקועים סול' טעמו ולא ממשו שנתבטל קידם פסח בס"י ולמ"ד בטעמו ולא ממשו לא אמרינן חו"כ כמ"ש לעיל או"י כ"ט מותר לשחוחו בפסח. ולכן י"ש שעושין קידם פסח מחמרים או מחמרים וענבים שאין בדוקים מחטים ושעורים סול' טעמו ולא ממשו ובמקום שנוסגין היתר בטעמו ולא ממשו שרי לשחוחו בפסח. וס"ס ציין. שעושין מענבים ולמיקין אם סגנו אוחו קודם פסח סול' טעמו ולא ממשו ובמקום שנוסגין להקל בטעמו ולא ממשו דלא אמרינן חו"כ שרי לשחוחו בפסח. אבל במקום שסגנו להחמיר גם בטעמו ולא ממשו אסור לשחוחו בפסח. ואם מותר להסחוחו עיין לקמן סי' חס"ז או"י ס"ה.

סה) מעשה שנמצאה חלס או מסמניה צלק בחוץ הסל שסיו נוחים המלוח אפיוהו ביצאחן מהחנור והוריק ססל ולא נודע באיזה מן המלוח נגע הצלק ופסקחי דחד בחרי בטיל כיון שהיה הסערובת קידם פסח. סרי' ביצאו בשם סרי' בנימין. ויפה כורס למ"ד אינו חו"כ ומותר לחמם המלוח בפסח לכ"ע כיון דליכא אלא טעמא בעלמא ונייהו כל המלוח שידוע שנגעו בצלק לריכין קליפס לפי שאין ביטול לאיסור שידוע. פרי"ח. וכ"כ כחשו עבה"ג סי' ל"ט. ח"י או"י י"ד. ונראה דמייירי כגון שהצלק הוא עצ ונגע סרסס שא"ל לידבק ממנו במלוח וכחששא סיא רק שמא נגע במלוח בעידם חמין וקבלו טעם מהצלק וסול' טעמו ולא ממשו ויש מחירין בזה אם סיה קודם פסח דלא אמרינן חו"כ אבל אם הצלק הוא לח ויש חשש שנדבק ממנו במלוח לריך לבדוק כל המלוח ואוחס מלה שנמצא דבוק צ' לריך להסיר ממנס כדי נטילס.

סו) שם הגס. ומיסו בחימוס כ"ש וכו' כגון שעירו מים רוחחים לחוך הקערה ואח"כ נחנו התרגומות בחוכס ולפי דעה האיסורין במים אפי' צלינן כמ"ש לקמן סי' חס"ז סע"י י"ב ל"ל כגון שהניחו התרגומות בקערה צלי מים ונחנו הקערה בחוץ כלי ראשון אחר שהעבירו מעל האש ונחנו אוחו על הארץ שזס ג"כ נקרא חוס של כ"ש. ועיין לקמן או"י ע"א.

סוא ט"ס דכא לבטל להחלס אסור כמ"ש לעיל או"י מ"ג יעו"ש.

פין) שם צעור שסחטס בחוכס וכו' אבל אם נטלו סחטה מחוכס ואח"כ חממו התרגומות מותר. ואע"ג דצסעי' ד' כחצ' י"א דחוזר וניטור סיינו כשים בחוכס ממשות האיסור כגון שגר שנתערב צדבס אבל הכא אינו אלא טעם בעלמא. מ"א סק"י. וכ"כ שכנס"ג צסגצ"י או"י ד' עו"ש או"י ג' א"ר או"י י"ג. י"א סי' חמ"צ צסגצ"י. ביאורי סגר"א. ומיסו מ"ש שס שכנס"ג דדין זה של טעמו ולא ממשו דאינו חוזר וניטור הוא מוסכס אליצא דכ"ע כחצ' עליו ספר"ח צסעי' ד' דלא נסירא כדמוכח צסדיא מחשו' רב נטיראלי שהביא סטור סי' חמ"צ על העושים יין מלמוקים ומולאים צהס חטים שאסור להסחוחו צפסח אעפ"י דליכא חחס אלא טעם סחטים וכן מחבאר מחשו' כרסצ"א סי' גין וס"י חפ"ס וכן מדברי צ"י סס"י תכ"א יעו"ש וצורר סוא עכ"ל. וכ"כ סצרכ"י או"י ו' יעו"ש. ולענין סלכס כחצ' צשו"ג כיון דכג"י ס"ל דמ"ד חוזר וניטור סוא אפי' בטעמו ודאי דכן הדין ושכ"צ צהלק"ט ח"א סי' ק"ג ושכ"כ ממנהג שאלוניקי' דסנוסגין כמ"ד חו"כ נוסגין אף בטעמו יעו"ש. והביאו הכ"ל על סעי' ד' נמצא דדבר זה בטעמו ולא ממשו או אמרינן חו"כ צפלוסחא שנייא וע"כ נסרס נכרס ופסטיס. ועיין לקמן או"י ע"י וע"ח.

סז) ומיהו אף לדעה סמחירין בטעמו ולא ממשו דלא אמרינן חו"כ ס"ד אם סוא צדבר לח כגון שסחרנגולס יש צה מרק לריך להסיר סחטה משס קידם פסח דאי לאו כזי חוזרת ליתן טעם צפסח ואז אסור אפי' צלינן כמ"ש לקמן סי' חס"ז סע"י י"ב יעו"ש ואם סוא צדבר יבס כגון שסחרנגולס נגוצס אפי' לא ססירו משס סחטה רק שנתקרקס התרגומות וכחטה קודם פסח שרי להסיר משס סחטה ולאכול סחרנגולס אפי' בחוץ ספסח כמ"ש לעיל או"י כ"י ועוד עיין לקמן סי' חס"ג סע"י י"ד וצדבריו לשס צס"ד. **סא) שם** חוזרת ליתן טעם וכו' ואפי' למ"ד צסעי' ד' דאינו חו"כ סיינו סיכא שאין האיסור צעין אבל סכא סחמן צעין. מ"א סק"ח. וכ"כ שכנס"ג שס. חק יוסף או"י י"ג. ביאורי סגר"א.

סב) שם חוזרת ליתן טעם וכו' וס"ד כסחממס ע"י מרק לפי סעי' סמרק מתפסס סטטס צכל סחרנגולס ונאסרס אבל אם סחממוס כך צלא מרק אינו אסור אלא כרי נטילס מקוס שסוא כעוצי רוחצ' אלצע סכל מצושל צלא רוטצ' דינו כללי כמ"ש סהגס צי"ד סי' ק"צ סע"י ס' ולא דמי לדין צלי שנחבאר סס"י חס"ז. דיש אסורים כל סחרנגולס ודוק. פרי"ח. זכ"ל. וס"יונו לשיטת סמחצר אבל לדודן נאסר סחחוכס כולס. א"א או"י ח' פח"ע או"י י"ב.

סג) מ"י שסרס לימוקים קידם פסח ובחוץ סחג סוליא מהס מים שרופים ואח"כ מלא בלמוקים שסרויים כמו עשרים גרעיני חטים או שעורים והיו צהס צקועים אעפ"י שנתבטלו צס' כיון שסרסוחו הלמוקים צפסח חוזרים

ויש מחמירין בכ"ס בפסח וטוב להחמיר אם סיד סולדת זו דבלאו הכי לא מקרי כלי שני ד' אם נתערב באר הגולה
בשם הנהגות ו החמץ

בף החיים

ברוטב שהי"ב וא"כ בשאר איסורין לריך ס' נגד קליפת
הקערה (סיינו אם הוא ב"י) א"כ בחמץ אסור כולו דבכל
דבר לריך לבטל בשאר איסורין אסור בפסח במשכו. ואם
הניח חמץ רוחה בקערה ש"פ נאסר הכלי עכ"פ כ"ק וא"כ
כולו אסור ודוקא חמץ בעין אבל אם הניח דבר שבלע חמץ
דבשאר איסורין אינו אסור כלל דק"ל דמאכל אינו פילט
בלא רטוב אם כבולעם היה דבר כחוש וא"כ י"ל דגם בחמץ
מוחר אך לפי מ"ש ח"י (ס"י תס"א או ע"י) דבחור הפסח
לאסור כולו חס בחס וא"כ י"ל כ"כ בחור הפסח. ולכ"ע אין
כלי אסור כלי בנגיעה. ח"א כלל קכ"א או יו"ד. ועיין
ביו"ד ס"י ל"ב סוף סעי' ח' בהגה ובס"י ק"ס סעי'
ז' בהגה.

עג) שם בהגה. אם סיד סולדת זו וכו' ומ"מ אף שנכנס
פסח אין הי"ב בעיני עכ"פ כדי נטילת מקום
דמיד שהולאו מהרטוב עם כחטם נאסר כ"כ אבל אם בחחלה
הפסח יס"ב נאסר כולו חידושי רע"א. פת"ע או יו"ד.
עד) שם בהגה. אם סיד סולדת זו וכו' וכ"כ שמואל על
האש ואין הי"ב אין להקל אף בהפ"מ. מש"ז
או י"ט. פת"ע שם.

עה) חטה שנמלח בפסח בגרעמוליך הנעשים משומן
ודבש ומים יש להחמיר שאסור במשכו. כו"כ
ח"א"ח ס"י כ"ב. אבל אם הדבש אשר בגרעמוליך כורחה
מקודש פסח להקיף השעוה ויש לחלוט שהחטה כיהה בדבש
וכבר נחשלה שם דהוי מי פירות בלי מים יש לסמוך להקל
אם נמלח בדבש שהוא שטגיו ממו עוד חטים וכחטה לא
נהבקעה. כו"כ שם ס"י כ"ה. מחז"ר או' ב' ואו' ג' שצ"ח,
וכן הסכים העק"ח בס"י חס"ב או' ט' ובציאורים שם או' ג'.
עו) סעי' ד'. אם נהערב החמץ וכו' מנהגינו בעיירות חלו
הסמוכות דיוני פסח לענין חו"כ דלא מחמירין
לומר חו"כ בטעמו או לח בלא וכמ"ש מור"ם ז"ל ס"י חמ"ז
סעי' ד' דדוקא בממשו אמרינן חו"כ. וכשהטעם הוא לפגם
אפי' בלא ס' אמרינן דנחטל קודם פסח דבניט לפגם לא
בעינן ס' וכ"ז הוא בדיעבד אבל לנחחלם חנו נזכרין אפי'
בטעמו. ועיין ב"ד ס"י קל"ה שכח דנכו לסגיל כלי הליטה
של האוכלין בלא צירור הנוכחין לצרור לנחחלה אעפ"י שאין
שם חלל טעם לבד יעו"ש. וכן לענין חטה הנמלח בחבשיל
מנהגינו כמור"ם ז"ל (בס"י חס"ז סעי' ט') דאפי' לא
נהבקעה אסור וכן בכל דיני פסח מנהגינו בכל מ"ש מור"ם
ז"ל באופן דלענין פסח אנוחן אשכנזים. כך ח"ל הרב מ"ד עפר
ה"ס מר רבי ז"ל. זכ"ל ריש הלכות פסח. וכ"ה המנהג עהס בין
הספרדים בכמה מקומות לסורות דיוני פסח ככל חומרות
שכחז מור"ם ז"ל בהגה בש"ע וכדברי הזכ"ל הנו' חוץ מאחס
פרטים שיש מנהגים להקל כמו באכילת אורז וכדומה וכמ"ש
לקמן ס"י חנ"ג יעו"ש. וגם בשאר הדינים אעפ"י שאינם של
פסח לפעמים הספרדים הולכים אחר חומרות שניהם ש"ע
והגה אבל לא להקל נגד דברי כש"ע וכו' בפ"י ואך
האשכנזים לפעמים נוהגים להקל כדברי מור"ם ז"ל. ויחזאר
עוד בענין המנהגים לקמן ס"י חס"ח בס"ד.

סז) שם בהגה. ומיכו בחימוס כ"ס אין לחוש. לפי ש"א
דאינו מפליט לא מבליע כמ"ש ביו"ד ס"י ק"ה סעי' ב'.
סח) שם בהגה. ויש מחמירין בכ"ס וכו' לפי ש"א דחוס
כ"ס מפליט ומבליע ואסור כדי קליפה כמ"ש
ביו"ד שם וא"כ בפסח דאיסורו במשכו יש להחמיר.
סט) שם בהגה. ופי"ב להחמיר וכו' וכן ראוי לסורות דהא
איכא מ"ד בעלמא דכ"ס אסור כדי קליפה וכמ"ש
ביו"ד ס"י ק"ה סעי' ב' והכל לענין פסח דהוי במשכו יש
להחמיר. פרי"ח. והא"ר או' י"ד כחז דאפשר להקל בהפסד
ושמחה יו"ט וכן כשאין הכלי ב"י יש להקל בכ"ס יעו"ש. ור"ל
דאף לסי' מחמירין לקמן בהגה סעי' יו"ד בכ"ס יש להקל.
ומיכו מ"ש הא"ר דאפשר להקל בהפסד וכו' דעה האחרונים
דאין להקל דזו כ"א יש עוד לדדים להקל כגון שאין החטה
בקועה רק נחרכה וכדומה. ועיין לקמן ס"י חנ"א או' ק'
וכ"י חס"ז סעי' ט'.

ע) שם בהגה. וטוב להחמיר וכו' ואם נשפך מים על
אין אין להחמיר כלל ומכ"ש דאין להחמיר בטעלי"ר
(שהוא כלי ג' ח"א) אך כשהניח עליה (ר"ל על קערה של
חמץ שהיא כ"ס) חתיכה בשר רוחה יש להחמיר דכחז הפו'
ביו"ד ס"י ל"ד דדבר עב דזו לעילם הוא ככ"ר כ"ז שהי"ב.
מ"א סק"ע. א"ר שם. חק יוסף או' י"ד. ומ"ש המ"א דאם
הניח עליה חתיכה בשר רוחה דיש להחמיר סיינו כדי קליפה.
מקי"ח בציאורים או' ז' ח"א כלל קכ"א או' יו"ד. ואם נחבשל
בלא קליפה עיין לעיל או' כ"א.

עא) שם בהגה. אם סיד סולדת זו וכו' והא דבס"י חס"ז
סעי' י"ב מסיק לאסור אף בלינן כחז המ"א
סק"ט דהחם מיירי במים דהוי לח ויסיב טעמא אבל הכא
מיירי שהולאו הסרנגולת מן הסדירה סעוד לערב והניחוס
לקערה בלא רטוב וכשנכנס הפסח עדיין היא רוחחה דאו
אין אסורה חלל א"כ הי"ב כיון שאין שם רטוב. עוד
משמע בכלל דבריו כאן וכו' הס"ז ס"ק י"ט דדוקא בבשר
שיש בו פול (פי' בקעים) בולע בלינן אבל דופן שלם מותר
או שאר דבר לינן מותר ולפי' אפשר דה"ה בחרנגולת שלם
אף שהיא ברטוב מותר רק ברטוב אסור. גם אפשר לחרץ
דכא לענין חו"כ מיקל רמ"א ביו"ד דאין בולע בלינן כיון
דבלא"ה רוב הפו' לקמן מקילין בכל ענין בלינן. א"ר או'
ט"ז. ויחזאר עיר מזה בדבריו לשם בס"י חס"ז סעי'
י"ב בס"ד.

עב) שם בהגה. אם סיד סולדת זו וכו' וצדין עירוי כגון
שעירה מכלי חמץ על בשר כיון דק"ל דלכ"ע
עירוי אינו אסור יוחר מבי"ק (כמ"ש ביו"ד ס"י ס"ח סעי'
יו"ד) וא"כ הי"ב בחמץ וכן צדין חחלה גבר דק"ל (ביו"ד ס"י
ק"ה סעי' ג') דאם התחחון און אינו אסור העליון רק
כ"ק גם בפסח אינו אסור רק כ"ק כגון שהניח בשר או מלס
רוחה על חמץ לינן אמרינן חחלה גבר. ואם הניח חתיכה
בשר רוחה בקערה חמץ לינן דק"ל בשאר איסורין דאינו
אסור חלל כ"ק ואפי' דבר שיש לו רטובות קלה דתחלה
גבר א"כ הי"ב בחמץ. ואם נשתמשו בקערה חמץ אפי' אונח

באר הגולה
וכ"כ הטור בשם
רש"י ובעל העיטור
ז' כן נראה מדברי

החמץ ק"פ ונתבטל בס' אינו חוזר ונעור בפסח לאסור במשהו ויש חולקים. הגם ומוכנין כסדרה הראשונה בכל הערובות שהוא לה בלח (ז"ה ס"י ק"ד) ומיכו בדבר יבש שנחערב או שיש לחוש להערובת כגון פת שנפל לין אפי' שנעלו משם אסור בפסח דחיישינן שמא נשאלו בו פירורין ומוכנין טעם בפסח (צ"ו בשם

בף החיים

דקודם הפסח נחבעל ממילא. בית יסודע ס"י ע"ו. דרכי' או' ח' י"א שאלה כ"ד.

שם (פג) בכה. בכל הערובות שהוא לה בלח. ואפי' לבשלם בפסח מותר. ע"ש או' ד' ועיין בא"י שאלה"ה.

שם (פד) בכה. שהוא לה בלח. כגון שנחערב שר שצורים בשכר המרים או ביון וכדומה. ועיין בחמ"מ או' י"א שכתב להוכיח דמ"ש מור"ם ז"ל לח בלח ל"ד ששניסם לחיס אלא אם רק החמץ לח אפי' הבהר יבש ג"כ אינו חו"כ יעו"ש. וקמח בקמח כגון שנחערב קמח מחטים שנחבקעו עם קמח חטים כשרות דעה הסמ"ק וראב"י ס"י יבש ביבש כמ"ש הב"ח בס"י חס"ז יעו"ש. אבל דעה הסמ"ג הוי לה בלח כיון דמחערב יפה. והביאו הסה"ד ס"י ק"ד וצ"ו בס"י זכ. ע"ז סק"ה. ע"ז. ע"ש או' ד' ש"כ צ"ד ס"י ק"ט סק"ג. וכ"כ מ"א ס"י חנ"ג סק"ג. ח"י שם או' י"ג. א"ר שם או' יו"ד. חק יוסף שם או' י"ב. מאמר שם או' ג' מק"ה בס"י זכ או' י"א. מש"ז או' י"ט. ח"א כלל קצ"א או' כ"ג. ומותר לאפות אפי' בחורף הפסח. ע"ש שם. מ"א שם. ח"י שם. והבי"ח שם כתב דכל בעל נפש יחמיר לעצמו לאפות קודם פסח משום דא"ג"ל דס"ל דקמח בקמח הוי יבש ביבש יעו"ש. וכ"כ ח"י שם. א"ר שם. חק יוסף שם. ר"ז שם או' ט'. וכחז שם סר"ז דמטעם זה נחפשת המנהג במדינות אלו (ר"ל בערי אשכנז) לאפות כל המצות קודם פסח לפי שרוב החטים יש בהם הערובות מעט מחטים שנמחו עכ"ל. ומיכו מ"ש שם הע"ש או' ג' דמאן דחש לחומרא זו אין לו לעשות חבשיל ממל"ת בפסח דמ"ש מאפייס השיג עליו חק יוסף שם וכחז דחבשיל מותר לעשות יעו"ש. וכ"כ ח"י שם. מאמר שם. ועיין עוד לקמן או' רנ"ז ובס"י חנ"ח או' י"ד ודוק.

וכתב (פה) שם כה"ר דאף דקמח הוי לה בלח ובטל בס' קודם פסח מ"מ פירורים שנחייצו הוי ביבש

יעו"ש. ועיין לקמן ס"י חס"ז או' ל"ז. וקמח ממל"ח אפוי"ס נקרא יבש ביבש ונ"מ נחערב קמח בקמח קודם הלילה פחות מ"מ ונחרכה שיג עד ס' אסור דחנ"ג כשאר איסורין ובקמח ממל"ח אפוי"ס אם נחערב פחות מרוב ונחרכה שוגג עם רוב מותר עכ"פ לאכול קודם הלילה דיבש לא נעשית נבילה. מש"ז או' י"ט.

שם (פו) בכה. שהוא לה בלח. ואם נחערב לה בלח בפחות מ"מ קודם הפסח (סיניו קודם שעה ששית. מש"ז או' ה') יכול להרבות עליו קודם פסח עד שיכא ס' כדי שיכא מותר בפסח ואין בזה משום אין מצטלין איסור להחללה. ע"ז סק"ה ע"ז ח"י או' ע"ז. חק יוסף או' י"ז. אמנם הנה"ש או' ז' כתב על דברי הפ"י הנו' דאישטמיתיה דברי הרשב"א ס"י חפ"ס שאסר להוסיף עליו אפי' כדי לשפחותו עד אחר הפסח יעו"ש. וכן סא"ר או' יו"ד חמ"ה על דברי סט"ז הנו' מדברי הרשב"א הנו' וכ"כ מ"א ס"ק מה דאין להקל נגד הרשב"א. וכ"כ המאמר או' ט'. אמנם הרואה יראה בגוף חשו' הרשב"א הנו' דלא יש סתירה לדברי הפ"י הנו' דהט"ז חוזר לדברי מור"ם ז"ל שכתב דלח בלח לא אמרינן חו"כ אבל הרשב"א

שם. קודם פסח וכו' אפי' אחר שם כמ"ש לעיל סעי' ב' יעו"ש.

שם. אינו חו"כ בפסח לאסור במשהו ויש חולקין. כ"מ מדברי הרמב"ם סוף פ"ד שלעפ"י שנחערב כמה זמן קודם פסח אסור לאכלו בפסח לפי שהוא חו"כ וכחז המ"מ שם שכן דעה הרבה מהגאונים וסר"ץ ר' גי'אח ושכדצריהם ראו' לנסוג ולהחמיר יעו"ש ור"י כחז ש"כ דעה הרשב"א ג"כ. צ"י. וכחז מהרי"ט ח"ב חל"ה ס"י א' דממ"ה שסב"א מרן ז"ל בש"ע דברי המחירים בסמ"ס ואח"כ דברי האוסרים בשם יש חולקים משמע דסובר כדברי המחירים וכ"כ להקל כיון דחמץ בפסח במשהו אינו אלא מדרבנן יעו"ש. וכ"כ מהרי"ט ס"י ס"ד וס"ה דנקטינן כהפ"י דס"ל אינו חו"כ יעו"ש. וכ"כ בחשו' חיים לעולם חל"ה ס"י ד' וכ"כ כנה"ג בכה"ג ובשכנה"ג הגב"י או' ד' דדעה הס"ע כהפ"י דאין חו"כ מדרסחם כוונתו יעו"ש. אמנם הפ"ח כחז דלענין דינא קבלה הגאונים חכרעו וכו"ש להחמיר ובמ"ש המ"מ וכ"כ הרשב"א בחשו' ס"י חפ"ה שכדברי הגאונים אנהו עושים מעשה יעו"ש. וכ"כ דרכי' או' י"ד דרוב החכמים נסגו דין חו"כ. וכ"כ סר"ב כפי אסרן ח"ב חל"ה ס"י ו' דשגור צפי כל יושבי ירושלה' דמנסגו כמאן דא"ח ליה חו"כ וזה ממה שאנחנו מחמירין לברר החטים וכן מנהגינו שלא לאכול גבינה ודגים וכמה חומרות נוסגין שם למ"ד חו"כ. וכ"כ הזכ"ל (כצ"ד לעיל או' ע"ו) ר"ש ה' פסח שכן מנהג בני טורקיא כל החומרות וא"ח לכו חו"כ ואעפ"י שאין דבר זה פשוט אלאנו בדברים ממשמשין ובאין כן יעו"ש.

שם. ויש חולקין. ולדיעה זו לא יש חילוק דבין אם נחערב יבש ביבש או לה בלח אמרינן חו"כ ורק בטעמו ולא ממשו איכא פלוגתא לדיעה זו אי אמרינן חו"כ או לא כמ"ש לעיל או' כ"ט יעו"ש.

שם. ויש חולקין. ולפ"י מ"ש בסעי' ב' דבטל בס' צריך לאוכלו קודם פסח. מ"א סק"ה. ח"י או' ע"ז. חק יוסף או' ע"ז. או בטעמו ולא ממשו למ"ד לא אמרינן חו"כ כמ"ש לעיל או' כ"ט יעו"ש. מיכו מ"ש ח"י שם או שנחערב לא בלח כבר השיגו עליו האחרונים דהא דלסיס חולקין לא שנה לח בלח ולא שנה יבש ביבש.

שם בכה. ומוכנין כסדרה א' בכל הערובות שהוא לה בלח. בכל מדינות פולין ואשכנז נוסגין להקל גם הדבר פשוט להקל כיון שזהו מסקנת רמ"א כדל"י הוא לסמוך עליו ובפרט שעיקר חומרא דמשהו בפסח הוא חומרא דרבנן. נוב"ז חל"ה ס"י כ"ד מחזיר או' ה' שעה"ה או' י"ג. ומיכו עיין לעיל או' כ"ט שכתבנו דאפי' בטעמו ולא ממשו י"א דחו"כ וא"כ בדבר זה הולכין אחר מנהג המקומות וע"כ צריך המורה לידע מנהג המקום שהוא ואח"כ יורה.

למ"ד (פב) אינו חו"כ א"ל שיוודע למורה קודם פסח ושיחבטל ע"פ הוראהו ושזכ אינו חו"כ אלא אף אם לא נודע אלא בחורף הפסח דין הוא דאינו חו"כ

רמב"ם ספ"ד וה"ה
 ג' הכנה מהגאון
 והר"ן גיאות וכו'
 יכוחס ג'
 הרשב"א ח טור
 ג' כ"כ
 רש"י ב' כ"ב
 רש"י ב' כ"ב
 י טור ג' כ"ב

זשס ה' (הרשב"א); ה' ח' בשר יבש וגבינה ודגים שנמלחו קודם הפסח * ולא נזהרו בהם מותר לאכלם בפסח: מיהו דגים מלוחים השרוים במים בפסח בכלי חמץ יש להחמיר לזוהר מהן מפני שהם בולעים בפסח מפליטת הכלים וחמץ בפסח במזשהו. בה' ו' חולקים ומחמירים ובמדינות אלה המנהג

להחמיר

ב' החיים

לא נמלאו פירורין למעלה על סבג מ"מ אסור היין דיש לחוש שמא עד זמן מה קודם סיונון סיו' זו פירורין נסון ונתנו טעם בפסח ואסרו היין ואח"כ נחמטכו ונעשו דקן עד שעברו דרך נקבי סבג. חז"מ או' י"ב יעו"ש. מחז"ש ס"ק י"ג. ועיין ר"ז שס.

צד) מיהו צמיו דבש שלפעתים הם עבים אין להם חקנס ע"י סיונון. מ"א שס, חק יוסף שס. חמ"מ או' ח' ר"ז שס.

צה) ואם שאז קידם פסח וזהמא של מי דבש נפסח חמולס שרי דסיו לח בלח. ש"ח ב"ח סו' ק"ז. חי' או' י"ז. חמ"מ סוף או' יו"ד. ח"א שס. ועו"ש ב"ח ב"ח שכתב שאם יש לחי' בלוחו נפסח לגרוריו חטים כגון שנקו בם חטים וכיוצא שיש לחוש שמא נשאר גרוריו חטים בנקבי אריגה סנפה בעץ סביב יש לחוש שמא נפל גרור חטה צמי הדבש יעו"ש. ש"ח או' יו"ד. ועיין ח"א סו' חכ"א או' ל"ד.

צו) שם בהגס. שמא נשאר פירורין וכו' ואם לקח מלוחו חצית יין לאחר שהוליא פסח ממנו ועירבו ביין אחר נאסר כולו. מ"א ס"ק י"ג ג' שס השו' הרשב"א סו' קע"ג. מק"ח או' י"ג. ר"ז או' כ"ד.

צז) שם בכה. שמא נשאר פירורין וכו' ככר חמץ שנפל לבאר לריך לחפס כל הככר ולהוליא כלו או מקלחו ואח"כ יסננו המים סיונון יפה יפה ומותרין בשחיה בפסח. ביה יסודס סו' יו"ד. וסביאו ברכי' או' ט' אמנם ג'ס רבו סיים שם הכיה יסודס כיון שנשחיה שם הככר עד חוך הפסח דהוי כביש אין לו חקנה אפי' בסיונון דכל שטס ושעה נוחן טעס מחדש יעו"ש. ועיד עיין לקמן סו' חס"ז או' ק"ס דדעה הפד"ח לא מהני סיונון בפרורי פח אעפ"י שלא נשרס מעליע יעו"ש

צח) כבוש שנמשך עד אחר הפסח שעדיין גוף החמץ בחערובת אף למ"ד אינו חו"כ אסור בפסח. ברכי' או' יו"ד. ועיין ש"ח או' י"ב.

צט) שזכר חלנים שיש לחוש שמפורין עליהם קמח אסור לשחוחו בפסח ומותר להשחוחו סמא דחיי סו' ט' ועיין לקמן סו' חס"ז או' ס"ו.

ק) חבית של חרס שנחנו בם אבק של קמח סולח בשאר השנה ובשעה הצליר שמו בם יין אם הוא במקום שאין דרכן ללחות מותר לשחוחו וללוש בלוחו יין ובמקום שדרכן ללחות אם מנהג המקום כמ"ד דליו חו"כ שרי דכזר ודאי נחבעל הקמח ביין ואם נוהגין כמ"ד דחוי' אסור לסס לשחוחו וללוש בו אך מותר לשחוחו לאחר הפסח. חשו' אהל יוסף סו' יו"ד. עיקרי הד"ע סו' חיי' או' ג' פ"ח. ועיין לקמן רס"י חס"ב.

קא) שם בהגס. ונוחנין טעס בפסח. הכא לכ"ע אסיר אפי' בליון כיון דשורס מעיל ה"ל כבוס כמבוסל מ"א ס"ק יו"ד. חק יוסף או' כ"א ועיין לקמן סו' חס"ז סע"י י"ב.

קב) סע"י ה'. שנמלחו קודם פסח וכו' ואם ספק נמלחו קודם פסח או בחוך הפסח אסורים. כ"כ הכלבו וא"ח או' ע' חקת הפסח או' ע"ו.

קג) שם שנמלחו קודם פסח וכו' נראה להחיר אפי' נמלחו בכלי צ"י וגם סיה כבוס בו מעיל דה"ל כמבוסל

הרשב"א. ס"ל כדעת הגאונים דכ"ג אמרינן חו"כ ולכן אסור להרבות עליו ועוד משום דחסס מייירי בחטים דניכר בהם האיסור ויכול להסירם ע"י דזיקה להסיר הסבוקטים משא"כ באיסור לח שנבלל ואינו ניכר וכ"כ המחז"ש וא"א ס"ק מ"ה יעו"ש. ועיין לקמן או' רכ"ו ורמ"א.

פז) ג' מ"ש המ"א ס"ק י"א דאם נחערב יבש ציבס חד צחרי אם יכול לבשלו עד שיכא נימוח ויחערב קודם פסח בם' דמותר לאכלו בפסח ואין זה מבטל איסור להחללה כחז עליו הכה"ש שם דגם זה להרשב"א אסור יעו"ש. וכבר נחבנו ב"א' הקודם דאין לזה סחירה מדברי הרשב"א. רכ"ז סוף לדברי מור"ס ז"ל דבלח בלח לא אמרינן חו"כ.

חף) שם בהגס. ומיסו בדבר יבש שנחערב וכו' ואפי' נחערב כ"כ שיש בזה"ר ס' נגד האיסור אפי' אסור לבשל בפסח דאם מחדש הטעס בפסח ולא דמי לחערובת לח בלח דחסס סו' כמו שנחבשל החערובת קודם פסח כיון שמחערב יפה ואין האיסור עומד בפ"ע לאפוקי יבש ציבס שאינו מחערב והאיסור עומד בפ"ע. טו"ש או' ד'.

טף) שם בהגס. ומיסו בדבר יבש וכו' כגון שנחערב חמץ במלח חד צחרי כמ"ש בסע"י ט' לריך ג"כ לאוכלו קודם פסח משום שסחמץ בעין. מ"א ס"ק י"א. ויחבאר עוד מזה לקמן סע"י ט'.

ץ) שם בהגס. ומיסו בדבר יבש שנחערב וכו' ולא"ג דלח בלח מותר לקיימו לכ"ע (סיונו אם נחערב בם' קודם פסח) יבש ציבס אסור דעכ"פ החמץ בציח' מ"א שס. מיסו סא"ר או' י"א חלק על דברי מ"א סו' וס"ל דמותר לקיימו יעו"ש אכל המקיח או' י"ב פסק בדברי סמ"א וכ"כ הכה"ש סוף או' ח' דלדעה הרשב"א אסור לקיימו יעו"ש וכ"כ חקת הפסח או' י"ג וסא"א או' י"א כחז דאף לדעה סר"א"ש אסור לקיימו ואפי' במקום הפסד יעו"ש. וכ"כ החמ"מ או' י"ז דגם לדעה סר"א"ש אסור להשהותו יעו"ש. מיהו סר"ז או' כ"ב כחז דבשעה סדחק יש לסמוך על המחירין.

צא) שם בהגס. אסיר בפסח וכו' סיונו לשחוחו אכל מותר בהגלה ומכ"ש דמותר לקיימו. כן מבואר בחשו' הרשב"א סו' קע"ד וכ"כ בהס"ד סו' קי"ג כל מה שמותר להשחוח מותר להכות ממנו יעו"ש. חיי' או' חיי' א"א או' י"ב מקיח או' י"ג. ר"ז או' כ"ד. ח"א כלל קכ"א או' ע"ו.

צב) שם בהגס. דחיישינן שמא נשאר פירורין וכו' ואע"ג דספק משסו הוא מ"מ החמירו בו משום דהאי ספיקא קרוב לודאי סוף דמסחמא נשאר פירורין. עו"ש או' ד' ואפי' למ"ד אינו חו"כ הכא אסור דנוחן טעס בפסח.

צג) שם בהגס. שמא נשאר פירורין וכו' וסיונו לא מהני בזה דשמא יש דקון מאד ויולאין דרך נקבי המסננה. ע"ז סק"ו. פרי"ח. אכל המ"א ס"ק י"ג כחז דהכא מייירי שנעלו משם אכל לא סננו עד הפסח ולכן אסור אכל סיונו קודם הפסח לכ"ע שרי. וכן בסכים חיי' או' י"ז. כה"ש או' ט' וכ"כ דעה חק יוסף או' ק' וחקת הפסח או' יו"ד. וכ"כ סר"ז או' כ"ד. ח"א שס. ובבזר שיכא בגד עב שא"א לפירור קטן לעבור דרך הנקבים ואז אף אם יעבור כיו' בלח בלח. ח"א שס. ולפי טעם זה אם לא סיונו עד הפסח אפי'

להחמיר לכתחלה שלא לאכול גבינות ודגים ובשר יבש חבל אם הדיחו הבשר ג' פעמים קודם פסח מוכנין
לאכלו ובכרכשות אין מועיל הדחס לפיכך אין לסשרות הטבחות היבשות (מהר"י ברי"ן) ודיעבד אין להחמיר
באר הגולה חצוי הראש.

בַּר הַחַיִּים

(ק) **שם**. השריוס במים בפסח וכו' משמע לאין לשרייה
הכיו שיעור ומיד' נאסר לאכול מהם ומשום
דמשכו מיסא איכא. עו"ש או"י ה' אלל הסו"ג כחז דמיירו
דשריו מעלי"ע אלל אס פחות מעלי"ע מותר יעו"ש. זכ"ל.

(קיא) **שם**. השריוס במים בפסח וכו' משמע דקודם פסח
אין להחמיר כלל דהא רגון הוא דהמים מבטלים
בה ה"ר ומיסו ביו"ד ס' פ"ג סעי' ה' ובה"ח שם משמע
דיים להחמיר דעינינו רואות דשריית העריכ"ג (מין דגים) עזים
והחזקים הם ואין המים מבטלים בה ה"ר והיינו לכהחלה
אלל בשאר דגים מלוחים אפי' לכהחלה אין להחמיר. מ"א
ס"ק ט"ז. מק"ח או"י ע"ז. מיסו הפר"ח אוסר אפי' בשאר
דגים ואפי' דזיעבד מחמת פליטת הכלים וליכא ס' נגד
הכלי יעו"ש. וכל דהכל לפי המלחה (ר"ל לפי רוב המלח
אם הם עזים כ"כ או לא) ולא פליגי. חק יוסף או"י כ"ד.

(ק"ב) ואם נכנס בכלי חמץ מעלי"ע קודם פסח ג"כ מותר
 דאימחי נעשה כבוס אחר מעלי"ע ואז אינו
 צ"י ואינו חסור אלא א"כ נחנכו מיד כשפינו ממנו החמץ
 דאל"כ הפנימה בזה חסרה קודם הבליעה. מ"א שם. חק
 יוסף שם. ומיהו במליחה י' להחמיר שאם שהם כדי שירחיק
 בציר מפליט מן הכלי. מ"א שם חק יוסף שם. מיהו ח"י
 או י"ט כחב דגם במליחה אין להחמיר בדיעבד מה שנעשה
 קודם פסח אך בכביסה ממש (ר"ל ששהם בחוץ הוציר של
 מליחה שיפור כביסה דהיינו מעלי"ע) ובכלי שנשחמשו בו
 בשפע חמץ הרבה חוץ מעלי"ע יש לאסור אף דיעבד יעו"ש.
 ודע דלא מקרי כבוס אלא מה שמונח בחוץ הוציר אבל מה
 שהוציא למעלה מן הוציר אין לאסור. מ"א שם. ועיין עוד לקמן
 או ר"י.

(ק"ג) ועיין בשו"ת מקום שמואל סי' כ"ב בענין בשר שמלחוהו לקיום לפסח בכלי שנשתמש בו חמץ בחמין מעל"ט ועל"ז ניר על כל גדוליו וכחז להחיר יעו"ש אך כשע"ת או' ט"ז כחז להשיג עליו וסיים דאין להקל כ"א בהפ"מ ושעה הדחק גדול יעו"ש.

קיד) שם. השורשים במים בפסח וכו'. משמע דחרתי בעינין ששרוי בחוך הפסח ובכלי חמץ דלא חייוסין לפליטה כלי ולוכן משא"כ קודם פסח אפי' בכלי חמץ או חוך הפסח בחוך כלי ייט פשיטא דשרי ואין לחוש לפירור חמץ שבהוך המלח. ח"י או' ק' וכן הסכים א"ר או' י"ז. ח"א כלל קכ"א או' כ"ד. ומיחו מ"ש שם ח"י ודלא כמשמעות הלבוש עיין א"ר שם וחק יוסף או' כ"ג מ"ס ליישב יעו"ש.

קטו) דגים שהוליד אוחס העכו"ם מחוך חצית הפחומה קודם הפסח בחוך הפסח שהם שרויים בצירס

והוחכם בסכינו יש מי שהורה בהם היחר ובעל משפט אדק
 בח"צ סיו' מ"ד האריך לאסור וחמם על המחיר. כנ"ג
 בהג"ט. ובהז בהשו' מעיל שמואל סיו' ד' דפפלים רמזים
 שקלאום וייבשום בכלי חמץ קידם פסח ופסח נחנו מהם
 חוך החבשיל אינו אוסר החבשיל כמ"ס הרמ"א בסמוך יעו"ט.
 אבל הפ"ח השיג עליו דרמא מיירי בדבר שאינו חריף ומשום

משום דכשנחייבם במל המעט והלך לו, ב"ח, מ"א ס"ק ט"ו.
 ר"ז או' ל"ג. וסייכו לדיעה זו שכחז' בש"ע אבל המהר"ג
 להחמיר כמ"ס בהגס:

קד) **שם**. ולא נזהרו בהם וכו' כלומר שלא נבדק המלח מחמץ ולא דקדקו במליחחס לזכר מחימוץ. כ"כ המרדכי פ' כל שעה וסגמ"י פ"א בשם סמ"ק וכ"כ סמ"ג ואזרו לטעמיהו דסברי דכל שנחטל קודם פסח בם' אינו חוי"ב. צ"ל. וכ"כ סג"ז סק"ז, וכחז שם סג"ז וא"כ לא סו"ל לש"ע לסחוס להחיר כיון שקודם לזה כחז שיש חולקין וס"ל לאמרינן חו"כ ונראה דהכריע הש"ע בזה כדברי המקילין דכאן היה חרחי לטיבוחא חדא שמה לא היה חמץ במלח כלל ואח"ל היה אימור נחטל קודם פסח. וסיים חולקין שמיא רמ"א בהגם הוא סרי"ץ גאות שהביא הסוד דס"ל חו"כ יעו"ש והמ"א ס"ק ט"ו כחז הטעם שהח"ל שבלעו ק"ח חמץ נחטלו בם' קודם פסח ועיין סעי' ג' עכ"ל וכחז המחס"ש דר"ל דכה"ג לכ"ע לא אמרינן חו"כ כיון דליכא רק טעמא בעלמא. וכ"כ חק יוסף או' כ"ב. ומיהו מ"ש לכ"ע לא אמרינן חו"כ כיון דליכא רק טעמא בעלמא עיין לעיל או' כ"ט שהבאנו פלוגתא בזה דו"א דגם בטעמו ולא ממשו אמרינן חו"כ יעו"ש.

קה) **שם**. מוחר לאכלס בפסח. ובראב"ד ז"ל בס' הי"ד
סי' ל"ו כחז לאסור בשר מלוח בפסח משום
חשש שמא חזק בסבין שאינו מקונה ואע"ג דאסור משהו
מדרבנן וסו"ל ספיקא דרבנן לקולא כרי מלינו שהחמירו בו
אפי' שלא בעינו יעו"ש. כס"א או' ט'.

(קו) **שם**. מוחר לאכלס בפסח. ואף לדעס המחבר דמחיר
מ"מ נריך להדיחס מהמלח רק שמחיר להדיחס
אף בפסח וסרמ"א מנריך דוקא הדחה קודם פסח. מקי"ח
או י"א.

קו) **שם**. מוחר לאכלס בפסח. ראו שכושים ושלקות
ושמן שאדס לוקח מן השוק שיקחס קודס הפסח
ויניחם בכלי כשר שאס יניחם לקנות עד הפסח ים להוש
שמא היו בכלי חמץ ועכשו בפסח בלעו מן הכלי אגב מלחיהו
ואסורים. מהרימ"ט ח"ב חא"ח סי' א' וכ"ה דרכנו לסזיר
אח העס שיקחו דברים אלו קודס פסח. כנה"ג בסגז"י.
ועיין לקמן או' ק"ד, וכי' כשאין ידוע שנחערב שם חמץ אבל
אס הדבר ידוע אפי' לזכא אלא משהו ונחבטל בס' קודס
פסח חו"כ ואוסר בפסח ולא מיצטיל בידוע אלא אפי' במידי
דשכיח אסור. פר"ח. ועיין לקמן או' ק"ד ואו' קמ"ד.

ק(ח) **שם**. הסריויס במים וכו' אבל אם לא היו סריויס
במים אלא מונחים יבשים בחוך כלי חמץ אין
בולעים מכלי חמץ ואפי' נשתחו בו מעיל דלא שייך כבש
כ"א בדבר לח וללול. מ"א ס"ק ט"ז. פרי"ח. ועיין לקמן
סעי' ו'.

קט) שם. השרוים במים בפסח וכו' אע"ג שכלי מנוקה יפה יפה ואפי' אינו צ"י ללא גרע ממעט משכו. לבוש.

באלו אצל בשומן מסתך בכלי חמץ אסור מדינא אם לא היו נזכרים בשעת עשייתו מחמץ ושלא התיכו אורו

בבדי

כף החיים

להקל בצשר יבש ודגים יבשים ורק סקולא היא במקום שאינו מלוי חמיר או שהחדשים הם ציורק ואין יכולת ביד העניים לקנות וכשרא נכרה ופשמיה.

קבב) שם צהבה. אצל אם הדיוח הצשר וכו' וצשר יבש שסיה חלוי בחדר שמנהלים שם קמח הויל חמץ בעין ולא מהני כדחה. ע"ז סק"ט. מיכו הא"ר או' י' כחז להחיר אם הדיוח צשר זה קודם פסח יעו"ש. וסבאו ח"א כלל קכ"א או' ל"ד אצל ח"י או' כ"ה הסכים לספ"ז. וכ"כ המש"ז או' פ' חק יוסף או' כ"ג. מק"ח או' י' ר"ז או' ל"ד. וכחז שם הח"י ד"ס להסיר שלא לנהל קמחא דפסחא סמוך למאכלים ומשקים או כלים של פסח מקים שאבן סקמח יכול להגיע עכ"ל. וכ"כ המק"ח שם.

קבד) שם צהבה. ג"פ קודם פסח וכו' אצל חוץ הספח אין לשרותו ודיעבד אין להחמיר. ומחרי"ל כחז דאם לא הדיח קודם פסח ידיח אף להחלה צו"ע ואפשר אף בכלי חמץ אם לא שנכבש שם מעלי"ע. ח"י או' כ"ד. מק"ח או' י"ט. ח"א כלל קכ"א או' כ"ד. מיכו הא"ר או' י"ט כחז דדוקא בשעת הדחק יש להקל להדיח אפי' חוץ הפסח יעו"ש. וכ"כ סר"ז או' מ"ב. וכחז עו"ש הא"ר דאף ד"ס לחוש שיש עליו חמץ משכו אין לחוש לזה. ולכן נראה דשפיר עבדי אוחן ששורין דגים מלוחים כדי לאכלו בחי' של פסח. ועיד כיון שהוא ליו"ט אחרון ליכא למיחש ודלא בקלח שמונעין מזה עכ"ל. ועיין לעיל או' קר"ד.

קבה) שם צהבה. ג"פ קודם פסח וכו' ובע"פ עד הלילה יכול להדיח כדי לאכול בפסח. א"ר או' י' ודע שהדחה כיינו לשפסף בזה ביד בחוץ ולהסיר כל הנדבק בזה כי שמה יש דבוק פירור חמץ.

קבו) שם צהבה. ג"פ קודם פסח וכו'. כיינו בכלי שאינו של חמץ להחלה ודיעבד מועיל אפי' בכלי חמץ דלונן אינו מפליע. ע"ז סק"ט. וכלבד שלא ישרה בחוכו משליע כמ"ס לעיל או' קכ"ד. וכ"כ סר"ז או' מ"ב.

קבז) שם צהבה. ג"פ קודם פסח וכו' דכיינו ע"י שריים קלח ולא בהעברת בעלמא ויש לשרותו בנדר או בכלי פסח ע"י מים מחולפים ג"פ אצל לא בכלי חמץ להחלה והכי נסיגי לשרות דוקא ומנהג יפה לשרותו בנדר. ח"י או' כ"ג. ח"א כלל קכ"א או' כ"ד. וכ"כ א"ר או' י' בשם זקנו הגאון שלחחלה ידיחו בנדר משום קילוח כדמשמע במחרי"ל. וכחז עו"ש הא"ר דהעילס אומרים דשורין ג' שעות אצל דדיעבד סגי בשרייה היטב אפי' בחלי שעה דעדיף מהדחה ג"פ. וחק יוסף או' כ"ז כחז דנהגו לשרות בנדר ג"פ בשלושה ימים וכל פעם כמן חלי שעה עכ"ל וכיינו אם אפשר אצל בלא אפשר יש לסמוך על מ"ס הא"ר וכלבד שיפספסנו היטב ביד עד שיסיר כל הנדבק שעליו.

קבח) שם צהבה. ג"פ קודם פסח וכו' ואפי' צשר יבש שנמלח וחתכו חוץ המלח בסכין שום אפי' אינו מקינה וחתכו אוחס דק דק ושמו אוחס על צשר למיבב ביה פעמא וריחא מ"מ יש להחיר הצשר ע"י הדחה כמו

שאר

י"ט בר כ"ט וסחם כלים אונס ב"י זה לא שייך בפלפולן שהוא חריף יעו"ש.

קבז) שם צהבה. עיין לעיל או' ק"ט. יש להחמיר וכו' כיינו להחלה ודיעבד שרי. ח"א או' ע"ז.

קיד) שם צהבה. ויש חולקין ומחמירין. דמשום חומרא דחמץ חיישינן שמה נהערב פירור לחם במלח ויהן טעם בפסח ומשו"ה אם הים נזכר לברר המלח מהחמץ אין טעם להחמיר. עו"ש או' ה' ועיין לעיל או' ק"ד. **קיש) שם** צהבה. ובמדינות אלו כיינו צערי אשכנז וכבר נהבנו לעיל או' ע"ז וסוף או' ע"ה דגם בספרד יש נוהגין להחמיר בפסח ככל חומרות שכתב מור"ם ז"ל צהבה יעו"ש.

קד) שם צהבה. שלא לאכול גבינות וכו' וכן צשר מלח מחדש ושאר מיני מלוחים וכבושים כגון אוגראקים וכרוב פרום שקורין בל"א קומפס"ט ולימינ"ס אם לא נזכרו לבדוק המלח מחמץ בשעת עשייתו נזכרין שלא לאכלו בפסח חוץ מצוים האחרון של פסח. ח"י או' כ"א. א"ר או' י"ט. חק יוסף או' כ"ה. מק"ח או' פ"ז. ר"ז או' ל"ו. ומיכו מ"ש וכן צשר מלוח מחדש נזכרין שלא לאכלו כיינו אם אין דרכו בהדחה וכמ"ס בא"י שח"י. וכחז ח"א כלל קכ"א או' כ"ד ח"ל במדינות אלו קבלנו עלינו כלאחר פ"י להחמיר להחלה שלא לאכול כל המלוחים או הכבושים אם לא נזכרו צ"י דברים א' לבדוק המלח ב' שלא לחתכם בסכין של חמץ ג' שלא למלחם או לכבשם בכלי חמץ אפי' אינו צ"י עכ"ל. וכ"כ חמ"מ או' י"ב.

קבא) שם צהבה. אצל אם הדיוח הצשר וכו' יבש או אפי' מלח מחדש כרצם מעלה שלא נבדק שדרכו להדיח וכן דגים יבשים אצל דגים מלוחים לא נכגו להקל להחלה דכיון שאין דרכן בהדחה חיישינן שמה ישכח ויאכל בלא הדחה. וא"ז כחז דאפשר להקל במה שקורין לקס"ן בל"א דדרכו בהדחה ומ"מ לא נכגו להקל בשום מין דגים מלוחים לאכלם חוץ פסח חוץ מיו"ט אחרון ודיעבד או בשעת הדחק או במקום מניעה שמחז' יו"ט בכל שרי. ח"י או' כ"ב. וכ"כ סק"ט פעם אחת ה"ה דוחק בצשר והחרתי להדיח דגים בפסח משום דלא אסרו צדגים אלא שמזמן קרוב נמלחו משא"כ צדגים מלוחים בחציה שא"א בלא הדחה זה עדיף מצשר עכ"ל. ומשמע דדברים שאפשר לאוכלן בלא הדחה אף בשעת הדחק אסור. א"ר או' י"ט.

קבב) שם צהבה. אצל אם הדיוח הצשר וכו' ועיין צשו"ה ב"ח סס"י קל"ג דאוסר צשר מלוח אפי' ע"י הדחה ג"פ יעו"ש וכ"כ מהרש"ל קבלנו בלא לשרות צשר מלוח. ח"י שם. ודיעבד או בשעת הדחק או במקום מניעה שמחז' יו"ט גס זה שרי. חמ"מ או' י"ב. ומיכו הגם שדעה מור"ם ז"ל והאחרונים להקל כל שדרכו בהדחה מ"מ בזמנינו נוהגין להחמיר ואפשר מפני שמצינו אצלנו חמיר צשר חדש ששוחטין בכל יום וגם דגים מצויים אצלנו חדשים ופי"כ אין נוהגין

OK

קִדְדוֹ שָׁם בַּסֵּג. אֵין לַחֲמִיר בָּאֵלֹ. אֲבָל אִם יֵשׁ שָׁם
בְּמַצְחָה שְׂנֵהֶךָ בַּסֵּכִין חֲמֵץ אֹסֵר בְּדִיעֻבָּד אִפִּי
בְּמִשְׁהוֹ כְּחֲמֵץ עֲלָמוֹ מִ"א סִקְרָ. חֵי שֶׁסֹּ. חֵק יוֹסֵף אֹי' לִי
מִקִּחַ שֶׁסֹּ. חֲמִ"מ שֶׁסֹּ. רִ"ז אֹי' מִי חִ"א שֶׁסֹּ. וְנִרְאֶה דָּאס
סִסְכִין מִקּוֹנָה וְאֵין צִי שֵׁשׁ לַהֲקֵל בַּהֲפִי"מ בְּאִיסּוֹר מִשְׁהוֹ. אִ"ר
אֹי' כִּי"א. אֲבָל הֲאִ"א אֹי' ק' חֵלֵק עַל דְּבָרֵי הֲאִ"ר הֲנִי וְכַח
דְּאֵין קִיל חֲרִיף אֹסֵר כִּי"ט בֵּר כִּי"ט אִפִּי אֵין צִי וְסִיחֲרָא
בְּלֵעַ וְאִי"ב אֵין לַהֲקֵל כֹּאן עֲכִ"ל וְכִ"ב הֲרִ"ז שֶׁסֹּ דִאִפִּי הִיָּה
סִסְכִין מִקּוֹנָה וְנָקִי וְלֹא הִיָּה בֵּן יוֹמֹ אֹסֵר לֹאכְלוֹ אִפִּי צִי"ט
הֲאֲחֲרֹן וְאֹסֵר אֵת הַעֲרֻבָּהוּ בְּמִשְׁהוֹ בְּחוּךְ הַפֶּסַח עֲכִ"ל,
וּמִ"מ מוֹחֵר לְהַסְתּוֹחוֹ עַד אַחֵר הַפֶּסַח כִּי"ב בְּשו"ח שֶׁזַּי יַעֲקֹב
סִי' יֵיט וְכַח שֶׁן הַמִּנְהֵג יַעוֹ"שׁ. וְסִבִּיאוֹ מַחֲסִי"ט סִקְרָ.

אם נחערב משכו מדבריו אלו חוץ המאכל שאין להחמיר לאסור הערובות כ"ל. יש מחמירין להספק מחומץ יין שמסחפקין ממנו כל השנה דחיישי' שמא נחנו צי מן הנשאר מן הסעודה ולפעמים יש צו פירורי לחם (מהרי"ל) ובמקומות אלו שאין חומץ יין מלוי לא ראינו מחמירין בזה. עוד יש מחמירין
פכחלה

בף החיים

נכנסו דין חוזר וניעור וכן מוכח מדברי הפרי"ח כ"ז שלא הזכיר על שמן שומשמן אלא שלא לאכלו ואם איחא ס"ל למימר דלריך לבצר מאחר דבאחרים דמר ע"ק ירושאי' המנסה לקנות שמן שומשמן לכל השנה והוא הסכים לדברי רב נטוראי בס"י חמ"ב וס"י ז"ל בנכח דניס. ואולי שיש לחלק בין ודאי למידי דשכיח דהגם דשכיח בשומשמן. לאו ודאי הוא. אי"כ כיון דרוב המון ישראל איננו אכלו שמן שומשמן בפסח חסגי' שלא לאכלו ולחוש לסברה חוי"ג ואם כה יעשה לבצור יבס חמום לרבים ולאחזקי' ישראל דאכלים חמץ ממש לא יחא למאריכו עכ"ל. ומיכו מ"ש דרוב המון ישראל אכלו שמן שומשמן סיינו במקום שנוסגין להקל בחוזר וניעור סכרי' שורין אח' השומשמן במים החלס כמ"ש לעיל או קמ"ד וכשיש שם חטים או שעורים ס' מחמלין מחמה השריי' ואח"כ נטחנין עם השומשמן כידוע וס"ל ממשו של איסור מעורב בחוכו ולא טעם בלבד וכבר נחבנו לעיל או כ"ט דאפי' בטעמו ולא ממשו יש מחמירין יעו"ש וא"כ כ"ש סיכא דאיכא ממשו וע"כ היכא דנסינו צו איסור אין להקל. ובני אשכנז בלא"ה אין נוסגין להקל ואעפ"י שסוף הערובה לא בלח שנהערב ונחבטל קודם פסח ולדעת מור"ם שרי כמ"ש בסעי' ד' יעו"ש. מ"מ כיון שסוף ממיני קטניות נוסגין לאסור כמ"ש לקמן ס"י ח"ג סעי' א' בנכח יעו"ש. ויחבאר עוד מזה בדברינו לשם בסי"ד.

קמז) מותר לאכול חמאה של עכ"ס אף בפסח. כרשב"ץ בחשו' ס"י רנ"ח מח"ג. דרכי' או"י ע"ו. והיינו במקום דליכא חשש זיוף ולא חשש חמץ. ומיכו לא ראונו ולא שמענו מי' שנוסג בזה לאכול חמאה של עכ"ס ואפשר מפני שעשה נשחנו בזמנים ויש לחוש שאינם נקיים מחשש חמץ. ועיין לקמן ס"י חס"ז או"י מ"ז.

קמח) שם בנכח, וכן כל דבר שמבשלין בכלי חמץ וכו' חמאה שבשלה בכלי חמץ קודם פסח ולהסיר כזוהמא שמים מעט קמח וכשאר בשולי קדירה ומסננין החמאה ולא ישאר בה כלל מהקמח וקמח דמי' שיטורו אי' ממאחיס ואינו עובר במסננת חמאה זו מותרת בפסח. כי' בשו"ח יבין ובעו' ח"ב ס"י כי' לפי מנהג מקומו. דרכי' או"י עו"ב ובספרו מחביר או"י ח' ועיין לעיל ס"י חמ"ב או"י ס"ז וא"י ס"ז ולקמן ס"י ח"ג או"י כי' ודוק.

קמט) אחר שעשו המאכל מלאו צלק דבוק בדופני הנכס בחוץ שלא נקלף אלא בסכין יש להסיר דאף דהרמב"ם פסק דחוזר וניעור רוב האחרונים חולקים והדבר ספק אם נקלף ונחערב וכו' ס' בפלוגתא דרבוותא ולקולא. ואפשר דאפי' הרמב"ם מודה בנדרן זה דאחזקי' איסורא לא מחזקינן מספיקות דהוי' ספיקא דרבנן דחוי"ג לאו דאורייתא

ולא

קודם פסח מ"מ זה מקרי דיעבד. מ"א ס"ק כ"ג. ורק שרריך לערוח לכלי פסח קודם פסח. מק"ח או"י כ"ג. חמ"מ או"י י"ג. ח"א כלל קכ"א או"י כ"ו. והיינו בזה אכל נקדש לא שייך כבש ואף שהשומן מלוח קלח בדיעבד אין חוסר. ח"א או"י כ"ג. ועיין בשו"ח ב"ח ס"י קכ"ג דלכחלס אף שידוע שאין צ"י אסור למלוח בשר או דגים בכלי חמץ להשחמש מהם בפסח כמו דגים שעלו וכו' ומ"מ בדיעבד מותר אפי' בלח כיון שידוע שאינו צ"י יעו"ש. שו"ח או"י כ"ג. וכ"כ ח"א שם דלכחלס לבשל באין צ"י ודאי אסור ואם בשלו שרי לאכיל בפסח דהוי' בדיעבד יעו"ש. ועיין בא"י שו"ח.

קמב) שומן שהסוך לפסח ועירו אוחו לכלי חמץ שאינו צ"י אם הים סמוך לפסח שלא ימלא שומן אחר בריוח או שהוא עני' שא"ל לו לסכין שומן אחר מותר אוחו שומן לפסח דהוי' בעינין זה כדיעבד אבל אם אפשר למלא שומן אחר אסור דהוי' לכחלס. עולת שמואל ס"י נ' פ"ח. **קמג) קדירה** חדשה או אין צ"י ונחבד קף חמץ צ"י במים ואין ס' וצו ביום הסיכו אח"כ בה שומן מסוכך יש להסיר לכחלס השומן בפסח. ח"א או"י כ"ד.

קמד) כתב הפרי"ח בסיף דין זה דלא מיבעיא בידוע שנהערב חמץ דחוזר וניעור אלא אפי' במידי דשכיח כגון שמן שומשמן שדבר מלוי הוא שיש גרעיני חטים מעורבין בשומשמן ושורין בשומשמן במים קודם כחישתן מילחא דפשיטא דאסור לאכלו בפסח משום דאיכא משכו מחמץ ומשכו אין לו שיעור וכן אנחנו נוסגין שלא לבשל בפסח אלא בשמן זית וכן ראוי להורות עכ"ל וסמכדין נוסגין להחמיר גם בשמן זית דכוננר דספועלים עכ"ס כל יום בעה אכילתן כשעושין השמן זית כל אחד נכרו בירו וטובל בשמן. דרכי' או"י י"ד. ויש מקילין ע"י שמסננין השמן זית קודם פסח ומניחין אוחו בכלי כשר אבל יש מחמירין שאין אוכלין כ"א מה שנעשה בכשרות לשם פסח והמחמיר הע"ב. ועיין לקמן ס"י חס"ז או"י ע"א.

קמה) ובמדינותינו שמזייפין השמן זית עם שאר שמנים כנודע אזי אין לבשל בשום שמן. כר"ס. והיינו לבני אשכנז שנוהגין איסור במיני קטניות כמ"ש לקמן ס"י ח"ג סעי' א' בנכח ולפיכך אם מזייפין השמן זית בשמן שלכן אין לבשל בזה בפסח. ואפשר גם לבני ספרד וכגון שיש בזה חשש חימוץ ועיין בא"י שו"ח.

קמו) וכתב שם בדרכי' דמהר"י ז"ל בשו"ח שער י' ושו"ע כ"י שער ו' ס"י ד' נחב דלדעת רב נטוראי' שכתב סעור ס"י חמ"ב ציין למוקים לכאורה נראה דלריך לבצר השמן שומשמן מהבית עכ"ל. אבל לא ראינו ולא שמענו בארץ הלזי לשום אי' שכתב קן אפי' דרוב החכמים

לכתחלה שלא למלאוהו מן יין וחומץ ויין חזק ל' לפסח בכלי חמץ ואם מלאוהו חזק ל' נוסגין שלא לשתוהו בפסח (חשובה מהר"י בר"ן) וסמיקל לא הפסיד כל שכן במקום שאין יין וחומץ מאי כ"ל. חזית ויין שדבוקו נסרי

בף החיים

בסג"י אוי ז' וכתב דכן הסגסג בקושטא וצבל מקומות הללו (ר"ל הסמוכות לקושטא) לאכול המרקחות ויין מבושל וארופי (הוא דבש שעושין מחירות) וכדומה לזה דבין דאין האיסור אלא משום כלים סחם כלים אינן צ"י וה"ל נותן טעם לפגם קידם פסח דלכ"ע שרי עכ"ל. וכ"פ מהריק"ש. אמנם כבר נחבטו דרעת מרן צ"י והאחרונים להחמיר דדוקא אם נחבטו כלים סחם כדל"ע לכתוב או אם נחבטו או אם נחבטו כלים אינן צ"י וכמ"ס לעיל או קמ"א יעו"ש.

שם (קנה) צהבה. אצל צו"ט האחרון וכו' פי' שמיני של פסח ומשום שאינו אלא מדרבנן. עו"ש אוי ס'.

שם (קנה) צהבה. אצל צו"ט האחרון יש להקל בו. וכן צהבה איסורי דרבנן כגון משהו וכ"ע לפגם נמי יש להקל בו. ע"ז ס"ק י"א. חק יוסף אוי ל"ז. וסיני דל"א חרתי למיבוחא משהו וגם י"ט לפגם מותר באכילה אצל משהו לחוד או י"ט לפגם לחוד צו"ט האחרון שרי רק צהבה, מש"ז אוי י"א יעו"ש. ועיין לקמן קמ"א.

שם (קנה) צהבה. אצל צו"ט האחרון יש להקל בו. משום דסו"י י"ט צר כ"ע דסיחרא ועוד דסחם כלי אינו צ"י. מ"א ס"ק כ"ה. חק יוסף אוי ל"ז. והפרי"ח כתב דאם אנו מחזירין צו"ט האחרון וזלזלו צו יעו"ש. אצל בסי חקה הפסח אוי ק' השוג עליו וכחז' דלא חיישינן לשמא וזלזלו צו יעו"ש.

שם (קנה) צהבה. יש להקל בו. והיינו בנעשה הכל קודם פסח אצל נעשה בפסח אפי' אם ידוע שאינו צ"י אסור לאכול אף צו"ט האחרון כדמוכח לקמן ס"י חס"ז ססע"י וי"ד צט"ז וח"י יעו"ש. והיינו לפי מה שאנו מחמירין בנעשה לפגם כדברי מור"ם ז"ל לקמן סע"י וי"ד יעו"ש **שם** (קנה) צהבה. יש להקל בו. ולענין מי דבש עיין לעיל ס"י חמ"צ אוי ס"ה.

שם (קס) צהבה. וסי' אם נחערב משהו וכו' משום דמשהו סו"י דרבנן וא"כ אם נחערב הרבה שאין ס' כנגדו אסור דהוי ספק לאורויחא וכ"מ מלשון הס"ע וס"ד בשומן משום דיש לחוש לפרורג' חמץ שסם בחובו אצל ציין מבישל בכלי חמץ וכיוצא בו אפי' נחערב הרבה שרי. מ"א ס"ק כ"ו. וכ"פ ח"א כלל קכ"א אוי כ"ז. אצל סח"י אוי ל"ב אין מחלק ציין ויין לשומן אלא דוקא בהפ"מ יש להקל בכל ענין יעו"ש. והביאו א"ר אוי כ"ב. מק"א אוי כ"ה. וכ"פ סר"ז אוי מ"ג. וכשידוע שנחבטו בכלי צ"י אין להקל כלל. א"ר שס. וגם צו"ט אחרון אסור. ח"א שס.

שם (קסא) צהבה. שאין להחמיר וכו' חדא דסו"י י"ט צר כ"ע שרי ועוד מאחר דאיכא לספקי שגא לא היה כלי

ולא קצט איסורא וזלזלין לקולא. כרד"ז צהשו' כ"י ס' שני אלפים ק"ך. דרכ"י אוי ק'.

קו) נמצא בריקוד סקמח פירורין יבשין ונסחפקו אם הם טיט או של עיסה ודקום צהור. ונחבטו שם חמץ נוקשה צהבה סחם יש להחיר ע"י ריקוד. דבר משם ח"א ס' ל' דרכ"י אוי כ"א.

קנא) בלי מלא לפסח שקורין צוריקע"ס לערך הפסח עם סרוטב שלהם וצ"ב שררס ללוש עיסות לחם הדחיס ידע סיטב וקינחס ידע עד שלא ראחס שום צלח צידיה וניערה צידיה בצוריקע"ס וסרוטב ואחר שכולאס ידע מלאס באצטעס קלח דבוק יש להחיר צלח סיגון דסו"י ס"ס שמא לא נפרך כלום ואח"ל שנפרך שמא הוא דק כ"כ והוי כלח ואינו חוי"כ. כ"א שאלס יו"ד. ולדעתו סיקל יוחר מדלוי דאפשר להדיח בצוריקע"ס בסרוטב שלהם ולסכן סרוטב צלי הפסח. ע"ה.

שם (קנב) צהבה. כגון יין מבושל. יין מבושל שמציאין ממדינה חוגרמא ואין ידוע אם נעשה לשם פסח יש להחיר דמסחמא סחם כלים אינן צ"י וגם י"ט צר י"ט ועוד דפסיטא דמבשלין גם אדעחא דפסח דעיקר מכירה היין לפסח. שו"ת פ"י כח"י ס' ז' שו"ת אוי כ"ג.

שם (קנב) צהבה. או מרקחת. ובמרקחת שהוא דבר קיובא וחריף זה אסור אפי' צהבה איסורים אפי' אינו צ"י ועי"כ יש להחמיר בו אפי' צו"ט האחרון. ע"ז סק"י. חק יוסף אוי ל"ז. מיסו צה"ח כלל ס"א דין ז' כתב דבמרקחת לא סו"י חריף דבשל חורפיה דבש יעו"ש. ובידלוי המק"ח אוי י"ג. וכחז' ח"א כלל קכ"א אוי כ"ה דבמקום שמחת יו"ט יש להחיר אפי' באכילה יעו"ש. אמנם דרכ"י אוי י"ג כתב צהם מהר"י זיין דמרקחת שנעשה קודם פסח מדרב חריף או מחובל צוחר אפי' בכלי שאינו צ"י אסור. לדעת מרן יעו"ש. וכ"ס דעת הפרי"ח. וכ"פ סר"ז אוי מ'.

שם (קנד) צהבה. או במרקחת. ואם אין דרך צני אויחו מקום לבשל שום מרקחת אלא בכלי מיוחד לבשל צו מרקחות ואין דרכם לבשל צהותו כלי חמץ כלל וגם סכף מיוחד לנער צו המרקחת ואין דרכם לנער צו חמץ שרי. צ"י. עו"ש אוי ה' ח"י אוי ל"א. ומיסו יש לחוש בכלים דידן המיוחדין למרקחות מפני שלפעמים מבשלין צהם מרקחת עשויה עם פחותי לחם ודבש לעשות ממנה פח כצאה בכתבין אלא שאפשר לימר שמאחר שאינם כלים אין מבשלין צהם אלא מרקחות ולא דברים אחרים אלא לעתים רחוקים כו"ל כאלו אינן צ"י בודלוי ומ"מ ראוי להחמיר. צ"י. והפרי"ח כתב להחיר גם צהם. ומהרימ"ע ח"צ חל"ה ס' א' כתב דאלו המרקחות הנעשות כל השנה ואין יודעין בכלים שנעשו אם הם צ"י דייקין להו לקולא דאיכא ספיקי טובא יעו"ש. ובידלוי שכתב"ג

נקריו בבלק אם הוא חוק ב' חדשים ק"פ עדיין כך הוא ונחנן טעם בפסח ואסור לשחוחו ואם נחנכו קודם לכן כבר נחייבם ואינו נחנן טעם בפסח ושתי (מרדכי ר"פ כ"ט וסמ"ג וסג"מ פ"א) מיכא אם יש כוונת

בף החיים

מבוסל דלעיל גס דרכן חמוד לבשל אחר שבישל בו דגים בחמץ וכו' קלח צודאי ב' וסיים שאין להקל כלל לנחחלה ואף אם עבר ונחנו במאכל יש לאסרו באכילה ורק בהפי' יש להקל אף שלא ע"י סיני יעו"ש. וכן חת"מ או"י יג חמס על החי' שהחיר ע"י סיני אמנם הר"ז או"י הסכים לדבריו ח"י דאם סגנו קודם פסח שרגו. ונראה בטעם שהחירו ע"י סיני מפני שהסינון הוא רק מפני חשש פירורין שלא נזכרו בשעת עשייתו אבל מפני שנחבשל המי לוקר בכלי חמץ אין לחוש דהא נחבטל המי לוקר בס' קודם פסח ציין ולדעת מור"ם ז"ל לא בלח שנחערב קודם פסח ובטל בס' אינו חו"כ כמ"ס לעיל סעי' ד' יעו"ש. ולענין הלוקר אם יש בו חשש חערובת חמץ יחבאר לקמן ס' הס"ז סעי' ח' בס"ד.

קע) יין לבן שהוכה מראיו ורולים לחקנו שמימים לחוכו חלב בהמס וחלב חטס פחות מס' אסור דגורין שמא יבא לשחוח ממנו עס בשר או שמא ישא ממנו בפסח ואעפ"י שנחבטל בס' מ"מ כו"ל מבטל איסור לנחחלה ועוד שיש לחוש שמא יבא קלח מחלב. חטס בעין. ל"ז ס' פ"ו. אבל המ"א ס"ק מ"ה כחז דאין איסור בדבר דכיון שאין כוונתו לערבו כדי לשחוחו בפסח או לשחוחו עס בשר לא כו"ל מבטל איסור דאין כוונתו אלא לחקן היין ומ"מ אם ידוע אוחי יין לא ישחח ממנו בפסח דשמא נשאר קלח חלב חטס בעין מיכא אם נחנן כרצו לחוכו עד שאין ס' כנודו אסור מטעם שמא יבא לשחוח בפסח או עס בשר יעו"ש וכ"כ הפרי"ח בס"י הס"ז סעי' ח' על דברי הל"ל הכו' דאין כאן מבטל איסור כיון שאין דעהו לבטל כחלב אלא לחקן היין יעו"ש. מיכא ח"י או"י ל"ד הסכים לדבריו הל"ל יעו"ש. אבל המק"ח או"י כ"י הסכים לדבריו הג"א. וכ"כ הר"ז או"י כ"כ. חכ"א כלל כ"ב או"י י"א ולענין לשחוחו בפסח כחז כח"ר או"י ל' דיש חקנה ע"י סיני. וכ"כ הר"ז שס דאם סיני קודם פסח מותר לשחוחו בפסח יעו"ש. וסיני לפי סמנכ שכתב מור"ם ז"ל בהגס סעי' ד' דלח בלח שנחערב קודם פסח ונחבטל בס' לא אמרינן חו"כ יעו"ש.

קעא) שם בהגס. במקום שאין יין וחומץ מלי. עכו"ם המחזיק חוקה י"ש דסיני שקבל מהשררה שלא ימכר אלא הוא ובכגוע הפסח שולחים ממקום אחד לשם חביות י"ש מחוסם עס כשר לפסח והמחזיק נחנן לפני הישראל בכלים קטנים ואורו הישראל חוסם אוחס בחוחמו והעכו"ם מוכר אוחס לישראל ורק שאינו מניח כ"א חוסם אחר אי סגי בהכי דכיון כדעבד משום דעכו"ם מקפיד אם יניח חבית. עיין נוב"י. מה"ח ס' ס"ו שנחז שקשה להחיר בחוסם או"י ויש להצריך חב"ח דהיינו לכוין נייר ע"פ כללויה וחוט קשיר סביב ויחוסם ושוב יכוין נייר על נייר הראשון וחוט קשיר בו ויחוסם וכן יעשה לכל כלי וכלי ואם המחזיק מקפיד

בכלי ב' אין מחזיקין איסור דספיקא דרבנן לקלח. ד"מ. מ"א שס.

קסב) שם בהגס. יש מחמירין להסחפק וכו' אעפ"י שנזכרו שלא לשאוב ממנו בכלי חמץ. ר"ז או"י מ"ט.

קסג) שם בהגס. שסחפקין ממנו כל השנה וכו' אבל המונח לו צדיח אולרו או הנזכר בדבר שפירש מותר. דרשוח מהר"ל.

קסד) שם בהגס. ולפעמים יש בו פירורי לחם. ואם סיני קודם פסח מותר וכן בשומן ויין מבישל דלעיל אם כי נזכר מכלי ב' ורק שלא נזכר מפירורין מועיל בו סיני ופזב לסנן שלושים יום קודם פסח. ח"י או"י ל"ג. מיכא ח"א או"י כ"ז כחז דבשומן אין להקל בסינון יעו"ש. ועיין לעיל או"י ל"ג.

קסה) שם בהגס. ובמקומות אלו שאין חומץ יין מלי וכו' וא"כ אפי' נסחפקי ממנו לסעודה אין מחמירין דלא אפשר בקל למלא אחר. מ"א ס"ק כ"ז. ולפי מ"ס בא"י הקודם דמכני סינון אי"כ יש לסננו קודם פסח דהא דבר שאפשר הוא.

קסו) שם בהגס. שלא למלאח מן יין וכו' ר"ל כשכא למלאח חבית יין לפסח לא ימלאנו ע"י כלי חמץ אף שסחסם כלים נקיים כן ואין בהם לכלוך בעין רק בלוע בחוכו ובלוע אינו נפלט ע"י לוק. מ"ב או"י ע"י.

קסז) שם בהגס. שלא למלאח מן יין וכו' ואם בכלי כיס מורק ושוטף שרי מהר"ל. מ"א ס"ק כ"ט ח"י או"י ל"ד. מק"ח או"י כ"ז. ר"ז או"י כ"ח.

קסח) שם בהגס. שלא למלאח וכו' ואם עמד החומץ בכלי חמץ ב' (ויש גורסין אפי' אינו ב') ושכח בחוכו כדי שיחנו על האור וירחיק אסור מדינא כמ"ס ביו"ד ס' ק"ה ואף שהס"כ כחז שס דגס בחומץ בעינן מעליע אין להקל נגד הש"ע ואעפ"י דבס"י ק"ד שס כחז דגס בחומץ בעינן מעליע נראה דהחם מיירי בחומץ שאינו חזק כ"כ. מ"א ס"ק כ"ח. מיכא ח"י או"י ל"ד הסכים לדבריו הש"כ דגס בחומץ בעינן מעליע יעו"ש. וכן הסכים חק יוסף או"י מ' מק"ח או"י כ"ז. חת"מ או"י י"ג. אמנם הח"א כלל קכ"א או"י ל"ה הסכים לדבריו המ"א ורק בהפי' כחז דיש להקל עד שיסכה בחוכו מעליע יעו"ש.

קסט) שם בהגס. שלא למלאח וכו' במקומות הערבין כל השנה מיצקר מבוסל ציין אסור בחומץ לפסח אם לא החומץ בעושה כחניני שהוא מהחבית בלי חערובת וס"ה כשאומר לחנוני שלוקח יין לחומץ. א"ז. מיכא ח"י שס כחז להחיר ע"י סינון קודם פסח יעו"ש אבל הא"ר או"י כ"ז הביא דברי הח"י הכו' וכחז דאין להחיר ע"י סינון דהא נחבטל ביורות ואלפסין של חמץ ולא גרע ממי דבש ומיין

באר הגולה

כ מרדכי פרק 3
דפסחים ושם כתב
במדרש של חמץ
פסח"ק צ"ח רכ"ח

כזית בלוק במקום אחד חייב לבצרו אעפ"י שעשוי לחזק (פסקי מהרא"י סימן קמ"ט) כדלעיל סימן תמ"ז ס"ז:
ו כ מלח ששמו במדוכה מותר למלוח בו בשר בפסח (משום דאינו מפליט צלון): ז ל בוסר שדבין קודם

כף החיים

וכמ"ש צ"ח תמ"ז סעי' ג' פרי"ח, אמנם דעת האחרונים כדברי מור"ם ז"ל דלריך לבצרו אם לא טחאו צטיט, מ"א ס"ק ל"א, ח"י א"י ל"ז חק יוסף א"י מ"ב, מק"ח א"י כ"ח ר"ז שם, ח"א שם.

קעה) שם. בהגה חייב לבצרו וכו' אבל פחות מכזית אינו חייב לבצרו מאחר שהוא עשוי לחזק כמ"ש לעיל סי' תמ"ז סעי' ז' ד"מ א"י י"ד, ועיין בדבריו לשם צ"ח.

קעה) סעי' ו' מלח ששמו במדוכה של חמץ, כ"ח במרדכי פ' כל שעה ומציאו צ"ח.

קפ) שם. מלח ששמו במדוכה וכו' אבל לכתחלה אין להניח מלח במדוכה של חמץ אעפ"י שהוא יבש, ח"א כלל קכ"א א"י ל"ג.

קפא) שם. מלח ששמו במדוכה וכו' ואפי' בת יומא (ר"ל שדכו זה צוים זה) מותר לפי שהמלח אעפ"י שהוא חריף כיון שהוא דבר יבש אינו מפליט מה שצולע בכלים, פרי"ח, והיינו לכתחלה אבל דיעבד הוכח דנתלחלח קלת אף תוך הפסח שרי דאין מליחה מפליט מכלי, ח"א א"י ל"ב, וכ"ז במדוכה נקיה דח"ל"כ הרי נאסר במשהו שהוא צעין.

קפב) שם. מלח ששמו במדוכה וכו' ואפי' נשתהה שם מעלי"ע מותר דלא אמרינן כבש כמבשל אלא בדבר לח ולא בדבר יבש, ד"מ א"י י"ב.

קפג) שם. מלח ששמן במדוכה מותר וכו' ובשאר כלים הממחמיר שלא להשתמש בו בפסח תע"ז כדאיתא צו"ד ססי' ל"ה, ח"א שם, ר"ז א"י נ"ו.

קפד) שם. מלח ששמו במדוכה וכו' אבל אם דכו מלח בכלי חמץ יש לאסור אפי' אינו צ"ח ואפי' קודם פסח וכמ"ש צו"ד סי' ל"ז סעי' ג' עו"ש א"י ו' מ"א ס"ק ל"ב, ח"י א"י ל"ח, מ"ט"ה חק יוסף א"י מ"ד ח"א א"י ל"ב, מק"ח א"י כ"ט, חמ"מ א"י י"ד, ר"ז א"י נ"ה, ח"א שם, ומ"מ אם נידך קודם פסח במדוכה שלנו שרוב תשמישה בחצלין ובשמים וכו"ג דליכא רק חשש לטעם משהו ונחצטל קודם פסח אפי' בכלי צ"ח יש להחזיר ח"י שם, חק יוסף שם, מק"ח שם, ר"ז שם, ח"א שם.

קפה) מיהו במקומות שרגילים לדוך במדוכה חלות חמץ ורקיקין קשים לדוך אותם הדק הטב לתת לתוך המאכלים אפי' אם יהיה הענין שדך צלון ע"י דוחקא דמדוכא מפליט והוא צרור, ר"ח א"י ו'.

קפו) שם. הגה. משום דאינו מפליט צלון, פ"י צ"ב משא"כ צלון לח וע"י שרייה חושש הרב לעיל סעי' ה' להחמיר, ח"י שם.

קפז) סעי' ז' צוסר שדכין קודם פסח וכו' וז"ל הסמ"ק סי' רכ"א שהציא צ"ח צוסר שדורכין אותו במדוכות

מקפיד ע"ז ויש לחוש לאיבס שלו יש לסחיר בחוחם א"י כיון שרגילין שם בשחיית יו"ט ויסיס להם ע"ז מניעה שמחת יו"ט ועוד להכריז ולהודיע אל הסיודים אופן החוחם וכל א"י ישגיח בעת שיקח אם הוא באופן החוחם גם יודיע למחזיק הסיודים לכל אופן החוחם איך הוא יעו"ש. שעת' א"י כ"ו ועיין צו"ד סי' קי"ח סעי' א'.

קעב) שם. בהגה. אם הוא חזק שני חדשים וכו' והע"ז ס"ק י"ב כתב דסגי בשלושים יום כמו דדיבוק ניירות דלעיל סי' תמ"ז סעי' ג' אבל המ"א שם סק"ס כתב דשאינו הכא דחיישינן שיתן טעם ציין וישתה משא"כ החס גבי דיבוק ניירות דאינו אלא לענין איסור שסייה צביחו יעו"ש. וכן הח"י צ"ח זה א"י ל"ז חלק על ס"ז והסכים כדברי מור"ם ז"ל יעו"ש וכן הסכים חק יוסף א"י מ"א, חמ"מ א"י י"ג, ר"ז א"י נ"ד, ח"א כלל קכ"א א"י ל"ו, ועיין לעיל סי' תמ"ז א"י ט"ל.

קעג) שם. בהגה. ונתן טעם בפסח: פ"י דטעם שנתן קודם פסח כבר נחצטל צ"ח קודם פסח ולדעת מור"ם ז"ל אינו ח"י כמ"ש לעיל סעי' ד' אלא דהאיסור הוא משום דנתן טעם בפסח עלמא דאיסורו במשכו ואע"ג דסוי חמץ נוקשה וי"א דצטל צ"ח אפי' בחזק הפסח כמ"ש לעיל א"י ז' כתב סמ"א סק"ל דשאינו הכא דהוא עושה לכתחלה שמניח בו היין ולכן אסיר לשחותי.

קעד) שם. בהגה ואסור לשחותה אבל מותר לקיימו מ"א סק"ל, מק"ח א"י כ"ז, חמ"מ שם, ח"א שם, והנה הח"י א"י ל"ה כתב אבל לקיימו מותר כיון שעבר עליו ל' יום כדלעיל סי' תמ"ז סעי' ג' גבי דיבוק ניירות יעו"ש, אבל מדברי הפ"י ה"ו שכתבו סתם אבל מותר לקיימו משמע דאפי' אם הוא בתוך ל' מותר לקיימו ועיין לעיל א"י ל"א.

קעה) שם. בהגה ואינו נתן טעם בפסח ושרי, ולפי מה שהעלתי בסעי' ד' שהעיקר חוזר וניעור יין זה אסור בשחייה ואע"ג דלונן אינו מצליע ואינו מפליט מ"מ כיון שהעיסה היא רכה ונכנסה ציין מסתמא נימנח קלת מהעיסה ציין וחמץ בפסח במשהו, פרי"ח, מיהו הא"א א"י ל' כתב דאם דבק צין נסר לנסר עיסה אפי' לא חיישינן שמה נכנס צין הדביקים פירור צעין ליון עכ"ל וכ"כ החמ"מ א"י י"ג כדברי מור"ם ז"ל דאם נתנוהו קודם לכן שרי אף לשחותו בפסח, וכ"פ הר"ז א"י נ"ה, ח"א כלל קכ"א א"י ל"ה, וזהו כמ"ד בטעמו ולא ממשו לא אמרינן ח"י כי יש פלוגתא בזה כמ"ש לעיל א"י נ"ט יעו"ש.

קעו) שם. בהגה מיהו אם יש כזית בלוק וכו' ואפי' נתנו צ"ח חדשים לפני הפסח חייב לבצרו אם לא טחאו צטיט, מור"ם ז"ל ד"מ א"י י"ד, ועיין דג"מ ובאר' שאח"ז.

קעז) שם. בהגה. חייב לבצרו וכו' אין זה נכון דכיון שנתויבש נפסל מלאכול לכלב ואינו חייב לבצרו

קודם פסח במדוכות מחומצות מותר לאכלו בפסח. הכס משום דאינו מפליט צלון ואפילו אם נעשה בפסח אינו אוסר אם היה כלי נקי אבל אם חתכו בסכין של חמץ חרף הפסח יש להחמיר דסחם סכין אינו נקי ויש לחוש לחמץ בדבוק עליו (מהרי"ל) אבל אם נתערב אותו דבר בחצויל אין לחוש ולהחמיר ולאסור מספק ככל ; ויתם

בף החיים

דבר שאינו חריף שנידוך במדוכה מחומצת ממש מותר אפי' אם נעשה בפסח. דוקא ע"י חריף ודוקא מצליע ומפליט אבל דבר שאינו חריף לא מהני דוחקא לצד להפליט צלון אם היה הכלי נקי. ח"א שם אפי' ל"א. קין) **שם** בהגה. אם היה הכלי נקי. נראה דקאי אחרווייכו דאפי' קודם פסח אסור אם היה הכלי מלוכלך דאפי' ח"א דלא הוי דבר חריף מ"מ ע"י דוחקא נכנס בחוכו קלת וח"א להדיחם. מ"א ס"ק ל"ד. מיהו הא"ר אפי' כיו כתב דקודם פסח אף א"א היה מלוכלך שרי משום דודאי איכא סי' וקודם פסח צטל צ"י יעו"ש. אבל חק יוסף אפי' מ"י הסכים בדברי מ"א וכן הסכים המק"ח אפי' ל"א. וכ"ז לדעת מור"ם ז"ל דבוסר לא הוי דבר חריף אבל דעת הש"ע והאחרונים כזר כתבנו לעיל.

קצא) שם בהגה. אם היה הכלי נקי. ומן הסתם מחזיקין שבוט נקי. עו"ש אפי' ז' נה"ש אפי' ח"י. **קצב) שם** בהגה. אבל אם חתכו בסכין של חמץ וכו' צ"ל שחתכו בתוך הפסח בסכין שגררו בו צ"ק מן העריצה והסכין היה נקי מותר בפסח כיון שאותו סכין לא שמשו בחמין לא צ"ל דלונן לא מצליע ולא מפליט. חש"י הרא"ש כלל כ"ד אפי' ז' והציאו הטור ומ"א ס"ק ל"ז. ח"י אפי' מ"י ח"ר אפי' ל"ב. חק יוסף אפי' מ"י.

קצג) שם בהגה. חרף הפסח וכו' משמע דקודם פסח שרי ע"י הדחה. מ"א ס"ק ל"ה. ח"י שם. ח"ר אפי' כ"ז. חק יוסף שם. מק"ח אפי' ל"ב. ר"ז אפי' נ"ח. והיינו אף צ"ע שאינו נקי אם היה קודם פסח שרי ע"י הדחה. ח"ר שם. ח"ז אפי' ל"ד. וזה קאי אדברים שאפשר בהדחה כדגים וכדומה אבל בוסר לא אפשר בהדחה. ח"א אפי' ל"ה. וכ"כ הנה"ש אפי' ח' ובעטם משום דאם מדיחין אותו ילך טעם החומץ ממנו ועוד שע"י החתוך ילך ממנו מים ומתערב עם חתיכות הבוסר וע"כ לא אפשר בהדחה. ועיין לקמן אפי' קל"ה.

קצד) שם בהגה. דסתם סכין אינו נקי וכו' והט"ז ס"ק י"ג כתב דאפי' צודאי נקי יש לאסור אם חתכו ירך הפסח בסכין חמץ משום דבוסר הוא דבר חריף יעו"ש. וכ"כ העט"ז. ומשמע דקודם פסח שרי אם היה נקי והיינו אם אינו צ"י ג' וכמ"ש לעיל סוף אפי' קפ"ט יעו"ש. **קצה) שם** בהגה. ויש לחוש לחמץ בדבוק עליו. ואע"ג דצלון סגי בהדחה או גרידה ל"ל דשאני בוסר דהוי חריף קלת (והיינו לדעת מור"ם ז"ל אבל לשאר פ"י הוי חריף ממש כנ"ל). ועוד דחיישין שמא ישכח לאכלו צ"ל הדחה. ח"י אפי' מ"א. ומשמע דבוסר אפשר בהדחה. ועיין לעיל סוף אפי' קל"ג שכתבנו לדעת הא"א והנה"ש בוסר לא אפשר בהדחה יעו"ש.

קצו) שם בהגה. אבל אם נתערב וכו' אפי' בפחות מסי' מ"א ס"ק ל"ז. ח"י שם. ח"ר אפי' כ"ט. חק יוסף אפי' מ"י. מק"ח אפי' ל"ג.

צמדוכות קודם פסח מותר בפסח ואעפ"י שהמדוכות מחומצות מחמץ שמערבין עם המוריים משום דהוי לונן ואין בו כח להפליט ואפי' אי פליט משהו בעלמא הוא דפליט ונתצטל קודם פסח מידי דהוי אכרישין וצללים שחתכן בס"ן חולצת ונתנס עם צער כדפי' ר' צרוך עכ"ל ומ"ש ואפי' אי פליט וכו' ר"ל ואפי' למ"ד דפירות חמוצים הרי הם דברים חריפים ומפליטים אפי' צלון ולריך לשער כדי נטילה או כנגד הכלי כמ"ש צ"י"ד סי' ל"ז מ"מ הכא שאין דכין החמץ לצדו אלא עם המוריים משהו בעלמא הוא דפליט ונתצטל קודם פסח. ומ"ש מידי דהוי אכרישין וכו' ר"ל דהין משערין כנגד כולם אלא כנגד מה שצ"ל מן האיסור וכמ"ש צ"י"ד שם וא"כ ה"ה לכאן. וזהו לפי מה שסתם הש"ע לעיל סעי' ד' דא"א נתצטל קודם פסח צ"י אינו חו"י. ומ"ש מור"ם ז"ל בהגה הטעם משום ד'ינו מפליט צלון טעם הראשון ש' סמ"ק והוא ע"פ מ"ש בספרו ח"ח כלל ס"א צ"ש אפי' דתפוחים חמוצים לא מיקרי דבר חריף והציאו הט"ז שם צ"י"ד סי' ל"ז סק"ט יעו"ש. וכ"כ ח"י צ"י"ד זה אפי' ט"ל יעו"ש. וזהו שכתב ג"כ כאן בהגה ואפי' אם נעשה בפסח אינו אוסר וכו' משום דס"ל דדבר חמץ אינו מפליט צלון אבל לדעת הש"ע דס"ל דדבר חמץ מפליט אפי' צלון כמ"ש צ"י"ד סי' ל"ז סעי' ב' הכא הינו מתיר כ"ז דוקא בנעשה קודם פסח אבל בפסח דאיסורו במשהו אסור. וגם מה שמתיר בנעשה קודם פסח היינו למ"ד אינו חו"י כנ"ל ועיין לעיל אפי' נ"ט.

קפה) שם. צמדוכות מחומצות וכו' היינו שצ"לנו מעט חמץ שהיה מעורב עם דברים אחרים וכמ"ש בא"י הקודם (ואעפ"י שסתם הש"ע סמך על מ"ש צ"י"ד שהציא לשון הסמ"ק) אבל אם דכו אותם צמדכות שדכין בהם חמץ צעין אעפ"י שהם נקיים ואינם צ"י (היינו לדעת ח"א שהציא צ"י"ד סי' ל"ז סעי' א' יעו"ש) אסור לאכלם בפסח לדעת הש"ע מפני שדבר חריף וחמץ כלי שאינו צ"י משוי ליה כצ"י ומפליט וכמ"ש צ"י"ד סי' ל"ז יעו"ש. וכ"פ בר"ז אפי' נ"ה. ועיין בא"י שאח"ז וא"י קל"ט.

קפז) שם בהגה. משום דאינו מפליט צלון. ולפ"ז אפי' דכו בו חמץ צעין והוא צ"י יומנו ודכו בו בוסר מותר לאכלו בפסח אם הוא נקי כיון דאינו מפליט צלון. אמנם הפר"ח הסכים דבוסר הוי דבר חריף ואף שהמדוכה אינה צ"י הבוסר אסור יעו"ש (ומיהו מ"ש שם על הש"ע כזר ישבנו לעיל אפי' קפ"ז יעו"ש) וכ"כ ח"א כלל קכ"א אפי' כ"ט דהסכמת אחרונים דבוסר הוי דבר חריף ואפי' אין צ"י וקודם פסח אסור אלא שסיים דאם נדוכו כולם ביחד או שנתצטלו יחד וידע צודאי שהיה המדוך נקי דאין חשש משום פירור צעין וגם אינו צ"י דאיכא הרבה דדין להקל יש להקל במקום מניעת שמחת יו"ט ולהתיר אפי' באכילה ולהשכות לכ"ע שרי יעו"ש. ועיין לקמן אפי' ר"ב.

ח מ זיתים שזוהרו לחתכם בסכין חדשה אפי' לא נזהרו לכבשם בקדירה חדשה אם אינה בת יומא באר הגולה
מ טור אפי' לדע' מותרת

כף החיים

יעו"ש. אם סינן המי זתים במפה קודם פסח שרי. והיינו למי"ד בטעמו ולא ממשו לא אמרינן חו"ג וכמ"ש לעיל או כ"ט יעו"ש.

(רב) ואם נתבטלו הזתים קודם פסח אף הזתים עלמין חוזרין להיות מותרים והיינו דמותר לקיימן אצל לאכלן בפסח אסור. מ"א שם. חק יוסף שם, מק"ח שם. ומיהו דעת הא"ר שם להחיר אף באכילה וכ"פ הר"ז שם אלא שכתב דהמחמיר שלא לאכלם עד יו"ט האחרון תע"ב. והח"א כלל קנ"א או כ"ט כתב דאם יודע צוודאי שהסכין היב נקי וגם אינו צ"י יש להקל במקום מניעת שמחת יו"ט אפי' באכילה יעו"ש.

(ג) ברתי שחתכו בסכין חמץ שאינו צ"י אם הוא נקי אפי' חתכו בו בתוך הפסח נראה להחיר משום דנותן טעם לפגם הוא ולא אמרינן ציה דחורפיה משוי ליה לשבח. צו"ד סי' קל"ו יעו"ש. אצל הער"ה או ח"י השיג עליו וכתב דא"י אם חתכו בו קודם פסח יש להחמיר כמו שהסכימו כל האחרונים דכל דבר חריף משוי לכ"י צ"י ולא גרע כרתי מלינון וסלקא יעו"ש.

(ד) זנגביל. שחתכו בסכין של חמץ דהוי חריף כיון במדוכה של חמץ אע"ג דהוי חריף כיון

ש"א דזנגביל לא הוי דבר חריף (כמ"ש הש"כ צו"ד סי' ל"ו ס"ק י"ז) יש להקל עכ"פ בתערובת. ח"א כלל קכ"א או ל' דג שחתכו בסכין חמץ דינו כשאר אסורין כמ"ש צו"ד סי' ל"ו סעי' ב' פרי"ח, והיינו דג מליח שחתכו קודם פסח בסכין שנשתמשו בו חמץ בחמין דינו כשאר איסורין אצל בתוך הפסח אסור כמ"ש לעיל או קל"ד. (ה) שם. אם אינה בת יומא וכו' אע"ג דדבר חריף אסור אפי' אינו צ"י הכא כיון שנותנין צבן

מים בטל חורפיהו טור, וכתב הש"כ צו"ד ססי' ע' דצעינן רוב מים יעו"ש אצל לדעת רמ"א שם לא נשמע בן ונראה דהכל לפי ראות עיני המורה. מ"א ס"ק ט"ל, מק"ח או ל"ה. ומיהו צו"ד סי' ל"ה וסי' קכ"ב בהגה משמע כהש"כ זכ"כ הש"כ שם צסי' קי"ד. ח"ר או ל"ז. חמ"מ או ל"ה. וכ"כ הר"ז או סי' שלריך המים הרבה מהזתים יעו"ש. וכ"כ הפרי"ח צו"ד סי' ע' או ל"ו וסי' קי"ד או ח"י. מניי שם כלל ו' או כ"ד. לה"פ שם סי' ע' או מ"ח. כרתי שם או כ"ח. בל"י שם או ט"ל. חו"ד שם או ל"ב. שפ"ד שם או ו' חכ"א כלל ל"ב או כ"ז. פת"ת שם או ז' ומשמע דאפי' שהו הרבה בכבישתו בטל חורפיהו. ולפי מ"ש לעיל או ר' בשם ח"י דלאחר שנתחמלו מקרי ג"כ דבר חריף א"כ לריך לסלק אותם מן הקדירה קודם שנעשו חריפים. ח"א או ט"ל.

(ו) שם. אם אינה בת יומא וכו' ואם היא בת יומא אסורה דכבש כמבזל. מ"א שם. והיינו אם שהא בחוכה מעליע וגם שנתנוהו בחוכה מיד כשפינו ממנה החמץ דאם לא כן הפגיעה באה תחלה קודם הבליעה ואינו נאסר כ"כ המ"א לעיל ס"ק ט"ז יעו"ש. אצל הח"י או מ"ג כתב אע"ג דלא נעשה כבש עד אחר מעליע ואז נעשה

קצו) שם בהגה. אין לחוש ולהחמיר וכו' והיינו אם הדיחו הדבר ההוא תחלה קודם שנתערב. מ"א ס"ק ל"ז. ח"י שם. והח"ר שם כתב אפי' אם לא הדיחו הדבר ההוא תחלה קודם שנתערב אצל חק יוסף או מ"ט כתב כדברי מ"א. וכ"כ המק"ח שם. ובמקום הפ"מ או בשעת הדחק כגון לצורך שמחת יו"ט שאין לו מאכלים אחרים כל לרכו יש להקל. ר"ז או נ"ח. ומיהו צסכינים שחתכין בו לחם ידוע שנדבך בו פירווי חמץ ולכן אפי' דיעבד אסור אם לא הדיחו אותו דבר. ח"א כלל קכ"א או ל"א.

קצח) סעי' ח' בסכין חדשה וכו' וה"ה סכין שמוחד וגרר הצלק מהעריבה כל השנה, הרא"ש בתשו' כלל כ"ד והצויה הטור, פרי"ח, ור"ל כיון דאין משתמשין בסכין כ"א בצוין לא בלע ולא פלט וכגון שהוא נקי כמ"ש לעיל או קל"ב יעו"ש.

קצט) שם. בסכין חדשה וכו' משמע דבסכין ישנה אפי' אינה צ"י אסור משום דחורפיה דזתים משוי לה לשבח והא דצו"ד רסי' ל"ו גבי לינון סתם דחורפיה לא משוי ליה צ"י יעו"ש ונראה דהכא בחמץ כיון דיש פו' ס"ל כ"ט לפגם אסור בפסח אע"ג דפסק מרן כ"ט לפגם מותר בפסח דבר חריף אסור. חוקת הפסח או כ"ג. (ז) שם. בסכין חדשה וכו' אצל אם הסכין ישן (וכגון שמשתמשין בו חמץ בחמין) אפי' הוא נקי ואינו צ"י אסור כיון שהוא דבר חריף מ"א ס"ק ל"ה ודוקא שחתכו קודם שנתנו אותו לכבש שאז הם עדיין חריפתן או אפי' לאחר שנכבשו ונתחמלו דאז ג"כ מקרי דבר חריף משא"כ בנתחכו לאחר שנתנו עליו מים קודם גמר כבישתן דאז לא מקרי דבר חריף דמים מצטל חריפתן כמ"ש הטור. ח"י או מ"ב וכתב שזה מתורץ קושיית הט"ז והמ"א יעו"ש. וכ"כ המק"ח או ל"ד. ועיין לקמן סוף או ר"ה.

(א) ולא שייך ביטול בסכין ישן דבכוליה סכין משערינן וא"כ הזתים כולם חמץ. טור. ור"ל דכל א' בלע קלת מהסכין וא"כ נעשה כל א' בלוע מהחמץ ושוב לא פלט ויע"ג דפסק צו"ד סי' ק"ו דחוזר ופולט האיסור (ר"ל וא"כ ה"נ נימא דע"י כבישה נפלט האיסור וצ"ע דהכל יש סי' נגד הסכין ובטל קודם פסח) ה"מ צבישול אצל בכבש לא פלט. ומיהו מי הזיתים לכ"ע מותרים (והיינו אם סינן מהזתים קודם פסח. ח"א או ל"ח) דהחמץ בטל בהם צסי' ואף דק"ל חמ"ג וא"כ צעינן סי' נגד כל הזיתים מ"מ הכא כיון דקודם פסח עדיין היתר הוא לא אמרינן ציה חמ"ג כמ"ש צו"ד סי' ל"ד סעי' ו' ואף לפי מ"ש לעיל סעי' ה' (או קל"ו) דחמץ כיון ששמו עליו לא הוי כ"ט צר כ"ט מימ לענין זה הו"ל דין היתר דלא אמרינן חמ"ג דהא הרבה פו' ס"ל דלא אמרינן חמ"ג בשום איסור רק בצער בחלב מ"א שם. ח"ר או ל"ד. מק"ח שם. ר"ז או סי' מיהו חק יוסף או ו' כתב דאין להקל אף צמי זתים שהרי סתם סכין אינו נקיוש לחוש לחמץ צעין דפ"ע מודים דחו"ג ורק אם נתערבו בתבשיל אין לאסור מספק

באר הגולה

בעל התרומות דכיון
דבשעה כבישה
מוחלים בהם מים
בטל חורפיהו :
ג' הרי"ף דס"פ
במחל דעבודה

מותרת לכולי עלמא : ט' יבש ביבש אע"ג דבשאר איסורים חד בתרי. בשיל חמץ במצה אפי' באלף

לא

בף החיים

ציבש דלא שיעורו צניט דינו כשאר איסורים וטל צרוב.
ט"ז שם. ומ"מ לריך לאכול כולם קודם פסח כמ"ש סעי'
ד' בהגה. מ"א שם. חק יוסף שם. חמ"מ או"ט ח"א כלל
קכ"א או"ט ועיין לעיל או"ף.

ריב) שם. אפי' צאלף לא צטיל. ואין חילוק בין מין צמינו
למין צמחינו מינו. ח"י שם. וזהו מן הטעם
שכתבנו בא"י הקודם דעיקר טעם האיסור משום דכיון
דלח איסורו צמשהו גם ציבש החמירו דאי מטעם דשיל"מ
אם נתערב צמחינו מינו היה מותר כמ"ש ציר"ד סי' ק"צ
סעי' א' יעו"ש. והיינו למ"ד אינו חו"ג דלמ"ד חו"ג אעפ"י שנתערב
צמחינו מינו ויש ס' כנגד האיסור אסור ואפי' לדעת
מור"ם ז"ל לעיל סעי' ה' כיון שהכא הוא דבר יבש.

ריג) א"מ נתערב יבש ציבש צפסח ונאכל אחד מהם צשוגג
מותר לאכול הנשאר שחיס שחיס ציחד כמ"ש
ציר"ד סי' ק"י סעי' ז' יעו"ש. ואפשר ג"כ דתערוצת
השלישי שרי וכמ"ש ציר"ד שם סעי' ח' יעו"ש. מ"א סי'
תס"ז סק"ד. ח"י שם או"ט חק יוסף שם או"ף ו' א"ר
בסי' זה או"ט מ"א. מק"ח או"ט ל"י. חמ"מ או"ט ט"ז או"ט
י"ד וא"ו ט"ו. ח"א כלל קכ"א או"ף ק"י. ואם נתערבו שחיס
לריך לאכול ד' וכן ג' לריך לאכול ו' ש"ך שם ס"ק מ"ז ואחרונים
שם וכו' צנתערב חתיכה צחיתות כמ"ש ה"ז שם וח"א שם
אכל אם נתערב מלה שלימה עיין לקמן או"ף ר"ך.

ריד) שם. וי"א דחמץ שוב וכו' מיהו א"ן נקטינן כסברא
ראשונה ולאסור הכל בהגהה כמ"ש האו"ה
כלל כ"ג. וכ"כ המרדכי פ' כל שעה. וכ"ה מסקנת הרשב"א.
וכ"כ ה"ר"ן פ' צתרא דע"ז. וכ"פ מהרש"ל. צ"ח. וכתב
שכנה"ג בהגצ"י או"ט ח"י דגם דעת הש"ע כך לפי הכלל
המסור צידיו דסברא שצמח צסתם היא העיקרית יעו"ש.
וכ"פ הפר"ח. ח"י או"ט מ"ד. א"ר או"ט מ"א. חק יוסף או"
י"ד. מק"ח או"ט ל"י. מאמ"ר או"ף ק' שו"ג. חמ"מ או"ט ט"
ר"ז או"ט א' ח"א כלל קכ"א או"ט י"ט. ואם מותר למוכרו
לעכו"ם חוץ מדמי איסור שבו עיין לעיל או"ף י"ג.

רשו) וב"ז מיירי צפרוסות אכל כבר שלם חמץ שנתערב
צמלה לא צטיל לכ"ע אפי' צאלף דלא גרע איסור חמץ
משאר איסורין דהוי דבר צצמנין וכל דבר צצמנין לא צטיל
כמ"ש ציר"ד רס"י ק"י יעו"ש. וכ"כ בה"ח. מ"א סק"מ.
א"ר או"ט ל"ח. חק יוסף שם. ר"ז או"ף ק' ח"א שם או"
כ"א. ואפי' צע"פ משעה ה' ואילך אסור לאכול מתערוצת
הנז' ר"ז שם. ועיין לעיל או"ף י"א.

רשו) ומצה. שהיה זה חטה או שנתפלה מלד אחד
וחתכו הכפל ונתערבה צאחרת אינה דבר
צצמנין כיון דאסורה מחמת הצלוטה. מ"א שם. א"ר שם.
חק יוסף שם. ר"ז או"ט כ"א. ח"א שם. דוקא צע"פ אכל
צפסח לא צטיל. מ"א סי' תנ"א ס"ק ל"ז. וכתב ח"א שם
משמע מדצרינו דס"ל דציבש אע"ג דק"ל דחוי"ג זהו דוקא
צאיסור מחמת עצמו משא"כ צצלוט אינו אלא כטעם
ולשיטתו לכ"ע אינו חו"ג יעו"ש. אכל הח"י שם צסי' תנ"א
או"ט י"ד כתב דאף צזה חו"ג ואסור לאכלם צפסח ולא

שייך

נעשה טעם לפגם מ"מ מכח חריפתן קלת יש להחמיר.
וכ"כ המק"ח או"ט ל"ה וכ"מ מסתמיות דצרי הש"ע דכל
שנתנוהו צקדירה צ"י אע"ג דמעלי"ע של הכבישה הוא אחר
מעלי"ע כל הקדירה יש לאסור. ועוד עיין צסי' בית הלל
על יו"ד רס"י ק"ה שכתב דדוקא אס הכלי עומד ריקס
מעלי"ע נפגם הטעם אכל אס עומד צו היתר תדיר כבר
התחיל לקבל טעם צשעת שצחו ולאחר מעלי"ע נעשה צמבושל
ממש ולכן אסור וכ"כ הלה"פ שם יעו"ש. נמלא דדבר זה
צפלוגתא שנייה וע"פ גבי חמץ צפסח דאיסורו צמשהו יש
להחמיר. ומ"מ אעפ"י שאסור לאכלן מותר לקיימן ואין
אוסרין תערוצתן כמ"ש לעיל סעי' ה' בהגה צדצרים
המתצטלים צכליהם. ח"י שם. מק"ח שם. ועיין לעיל או"ף ק"י.
רז) שם מותרת לכ"ע. ר"ל דהוי דגם כשלא נזכרו לחתכם
צסכין חדשה יש מקום להתיר לדעת קלת פו'
מ"מ יש אוסרים משום דס"ל דחורפיה דזית מתחיל ליה
לטעם הצלוט ומשו"א ליה לשצח ואוסרם אכל כשנזכרו
צסכין אפי' לא נזכרו צקדירה אין לחוש לכלי שאינה צת
יומא משום דאגב מ"א דיהצי צקדירה צטל חורפיה
הכי מצוה צטור ודלא כהעו"ש. מאמ"ר או"ף י"ז.

רח) שם. מותרת לכ"ע. ולפי מ"ש לקמן סעי' יו"ד
בהגה דיש מחמירין צטעם לפגם צפסח אין
להתיר אלא ח"כ סילקן מהכלי חמץ קודם הלילה צע"פ. צית מאיר.
רט) סעי' ט"ו. יבש ציבש וכו' עיין תערוצת לח צלח
ר"ל גוף האיסור או טעמו שנתערב וצכלל
עם ההיתר לגמרי שצכל חלק מן התערוצת יש שם מעט
מן האיסור כגון שמן צשמן יין ציין וכיוצא וכגון חתיכת
איסור שנתערבה עם היתר שעי' המרק מתפשט טעם
האיסור בהיתר. ויבש ציבש ר"ל שההיתר עומד צעלמו והאיסור
עומד צעלמו ונתערב זה צזהו אינו מכירו כגון חטים צחטים וה"ה
חתיכת איסור שנתצטלה עם חתיכת היתר אפי' ע"י מים
ומשקים אחרים מקרי יבש כמ"ש צ"י ציר"ד סי' ק"ט
והרשב"א צתשו' סי' רפ"ג ואעפ"י שיש צמרק וצחתיכת היתר
ס' נגד חתיכת האיסור אעפ"י כן לריך שיהיה צחתיכת ההיתר
רוב כנגד חתיכת האיסור כדי להתיר חתיכת האיסור לפי שאין
היבש מתצטל צלח. פר"ח. ועיין ציר"ד סי' ק"ט וצש"כ
שם סק"ד. ולענין דינא צחמץ עיין לקמן או"ף רי"ד.

רי) שם. יבש ציבש וכו' וקמח צקמח אס מקרי יבש ציבש ע"י לעיל
או"ף פ"ד. ועוד עי"ש מא"ו פ"ה עד או"ף ל"א מדיוני יבש ציבש יעו"ש.
ריא) שם. אפי' צאלף לא צטיל. והטעם כתב צ"י מפני
שהוא דבר שיש לו מתירין או משום שלא התירו
יבש ציבש חד צתרי אלא צאיסור י"ט אכל צאיסור שהחמירו
צו ציותר מ"ט אין הפרש צין יבש לצלול וכמ"ש המרדכי
פ' כל שעה והרשב"א צתה"צ עכ"ל. והציאו ה"מ"ז ס"ק ט"ו.
וכתב ח"י או"ט מ"ד כי טעם זה השני הוא עיקר להלכה
דכיון דלא איסורו צמשהו גם ציבש החמירו ולא מטעם
דשיל"מ יעו"ש. (וכ"מ דאין לחלק צין נתערב צמינו או צמחינו
מינו וכמ"ש בא"י שח"ז) וכ"ה דעת מ"א סק"מ. וכן הסכים
חק יוסף או"ט י"ג. ולפי"ז אס נתערב קודם פסח חד צתרי

באר הגולה

כוכבים והמדרג
צפ"ב דפסמים
והרש"א זצ"ה.
ס טור בשם אביו

לא בטיל וי"א דחמץ שוה לשאר איסורין בזה: י"ס נותן טעם לפגם מותר גם בפסח. כגה ויש מחמירין

וכן

בף החיים

שייך כאן דין ביטול כלל אלא לאכלס בע"פ לתינוק וכה"ג יעו"ש, והביאו ח"א שם. וכ"כ הר"ז א"י כ"א.

ואם נתערב כלי חמץ בכלי יו"ט כתב הב"ח כיון דיו"א דחמץ הוי דשיל"מ לא בטל, וכ"כ שכתב"ג בהגב"י א"י י"ט, עו"ש א"י א. מ"א סק"מ ח"י א"י מ"ד. ח"ר א"י ג' פר"ח מק"ח א"י ג' חק יוסף א"י ה' חמ"מ א"י ט' ר"ז א"י י"ז, ח"א שם א"י כ"ב, וכתב שם בעו"ש דכ"ז בפסח עלמו אכל קודם לכן אפי' משש ומעלה אין להחמיר יעו"ש, אכל המ"א שם כתב דכ"ז קודם פסח אכל בפסח עלמו פשיטא דחסור דלא עדיף משאר יבש ציצש יעו"ש.

ריח) ואם. נתערב כלי אינו צ"י כתב שם הפר"ח לדעת המתירין נ"ט לפגם בפסח מותר ומ"מ לכתחלה אפי' אינו צ"י חסור לבשל בהם. עכ"ל. וכתב עליו השו"ג ונראה דא"י ליכא כלים אחרים אלא אלו חשיב כדעבד וש"י דהא אין להם תקנה בהגעה בפסח יעו"ש, והביאו הזכ"ל. ס"ק ל"ח. והא"ר שם כתב דכ"י הנאסר מבלע משהו דבטל ואפי' בלוע מחמץ גמור יש להקל באין צ"י ומ"מ יס"י כלי א"י ממנו לפי המנהג שכתב ביר"ד ס"י ק"ט יעו"ש. וכתב ח"א. שם דיש לסמוך ע"ז בהפ"מ ומניעת שמחת יו"ט יעו"ש. וכ"כ הר"ז שם. ועיין לעיל א"י ג"ן. **ריח) ואם** נולד ספק חמץ במלח ונתערב עם ג' אחרות קודם פסח או אף תוך הפסח שרי. וה"ה תערובת חד בחד ואח"כ לשנים אחרים קודם פסח. ח"א א"י מ'.

רד) ואם נתערב מלח חמולת שלימה בין הרבה כשרות משעה ה' עד הלילה אם נפל או נאכל א"י מהם הותרו כולם לאכול שנים שנים או לדוכן יחד ולאכול מעט מעט מהם אף תוך הפסח. מש"ז א"י ט"ז. וה"ה דמותר לבשל שנים שנים ציחד אכל לבשל כולם ציחד חסור. מש"ז א"י ט"ז. וכ"כ בסי' זכאי לזק על יו"ד ס"י ק"י א"י ד' יעו"ש.

רכא) ואם נתערב קודם שעה ה' וגאכלו מקלתן אף בפסח יש להתיר הנשארין א"י א' מש"ז שם א"י ט"ז.

רכב) ואם נתערב חמץ נוקשה ציצש בטל דהוי כעין ס"ס שנא' יבש בטל ושנא' נוקשה בטל ומיכה א"י בשלם אח"כ ציחד יש להחמיר אף בהפ"מ ולמכור חוץ מדמי איסור שבו אפשר ללדד בהפ"מ. מש"ז שם א"י ט"ז. ועיין לעיל א"י י"ג.

רכג) מעשה בעיסה ששהתה צלי עסק יותר משיעור מיל דהוי חמץ ואח"כ ערצוב בשוגג בעיסה אחרת ועשו ממנה צ' או ג' מלות ונתערבו אותן מלות בשאר מלות שנחנו לתנור והיה זה קודם פסח נראה שהם מותרות דהא דיבש ציצש אפי' באלף לא בטיל היינו בפסח אכל קודם פסח בטל ואע"ג דהשכתב"ג חולק ע"ז למעשה נקטינן היפך סברתו (עיין לעיל א"י רי"א) ועוד דיש כאן ס"ס וכו' וגם לא הוי נא דבר שצמנין ולא ככברות

של בעה"ב כיון שנתערבו בעודה עיסה. ועוד ט"ז דכיון דמלח זו שאלחנו עושים היא קטנה אין לה דין ככר בעה"ב. וכ"ז למ"ד אינו חו"ג אכל למ"ד חו"ג אף צוב אעפ"י שנתבטל מקודם פסח חד בחדרי מ"מ חו"ג בפסח וכן מוזן מדברי ח"י. הרב"ד ס"י קל"ז ומסכים עמו הרדב"מ ח"א ס"י ז"ך. זכ"ל ס"ק ט"ל.

רכד) מעשה באיש עני שמלא תוך המלות מלח א' שלא נאפית דבוקה עם מלח א' מהאפיות שהיו חמומות והפרידה ואח"כ נתערבה המלח שהיתה דבוקה עם העיסה כנ"ל עם כל המלות. כיון שאיש זה לית ליה חו"ג ויש ס"ס ספק אם היתה חס ביותר כשנדבקה זה שיעור שגריך נטילה מקום ואח"כ כן היה הרי השליך א' מהם ושנא' אותה שהשליך היא שנדבקה זה העיסה ומה גם לפי מ"ש הרב"ד שם שמלות שלנו נא חשיבי דבר חשיב וכו' והוא איש עני ושעת הדחק לכן מותרות באכילה. הרב פה"א ח"ד יעו"ש. זכ"ל שם.

רכה) סעי' יוד. נותן טעם לפגם מותר וכו' ואפי' קבל הטעם לפגם בפסח מותר. לבוש. עו"ש א"י יו"ד דב"מ ח"א ס"י כ"ט. ברכ"י א"י כ"ה. ועיין ב"ד ס"י ר'.

רכו) שם. נותן טעם לפגם מותר וכו' ואפי' בפחות מס' מותר. ח"י א"י מ"ה. חמ"מ א"י י"א.

רכז) שם. נותן טעם לפגם מותר וכו' אכל לכתחלה חסור לבשל בקדרה שאינה צ"י אפי' קודם פסח ואף בקדרה דידועה ודאי שאינה צ"י וכ"ש בשאר כלים דהוו בספק. עו"ש א"י כ"ב. ועיין לעיל א"י קמ"א.

רכח) שם כגה. ויש מחמירין. ואנחנו אין לנו אלא כפסק המחבר שמחיר נ"ט לפגם בפסח. פרי"ח. ב"ד ס"י קל"ט דב"מ שם והביאו סברכ"י שם. אמנם כבר כתבנו לעיל א"י ע"ז דגם בספרד יש נוכחים להחמיר בפסח ככל חימרות שכתב מורים ז"ל בהגה יעו"ש וא"כ ה"ס לכאן ואם מותר למוכרו לעכו"ם עיין לקמן א"י רל"א.

רכט) שם כגה. ויש מחמירין. ואם נפסד כ"כ עד שחזר כעפרא בעלמא אין כאן איסור כלל. צ"י בשם חשו' הרשב"א ס"י תל"ט, ואפשר דאע"ג שנפסד אחר זמן איסורו דחסור לקיימו בחוץ ביחו שאסור בהנאה אף עפרא כמ"ש לעיל ס"י חמ"ב וחמ"ה מ"מ אם נתערב לא מקרי כנאס דאדרבא מפסיד המאכל. ח"י א"י מ"ה. חמ"מ א"י י"א. מיהו ח"א כלל קב"א א"י י"ד כתב דאם נעשה כעפרא לאחר זמן איסורו חסור. ומשמע כל שראוי לכלב חסור אכל במ"כ כתב כל שנפסל מאוכל אדם מורה הרשב"א דנ"ט לפגם שרי בפסח. מש"ז א"י ט"ז.

רד) שם כגה. ויש מחמירין. וקודם זמן איסורו לכ"ע שרי כ"ט לפגם. ד"מ א"י ט"ז. וכ"כ לעיל בהגם לסעי' צ' ועיין בדבריו לשם בסי' ד.

רדא) שם כגה. ויש מחמירין ופשוט דלמאי דאוסרין נ"ט לפגם אוסרין אפי' בהנאה. ח"ר א"י מ"ב. וכ"כ לעיל ס"י חמ"ב סוף א"י ה' בשם ח"א יעו"ש ואם יש ס' כנגד טעם לפגם דעה ח"א א"י מ"א להקל למוכרו לעכו"ם

באר הגולה
הכ"ט שם צט"ג
ע טור צט"ז ר"י

וכן נוסגין באלו המדינות ובמקום שם מנהג להחמיר אפי' משכו ונטל פאסיר (ח"ה סי' קל"ח) יא עב"ן חמץ שנחערב קודם פסח

כף החיים

רע"ח) וחמץ נוקשה ונ"ט לפגם חנו זוכר דאחא סאי עוברא לקמן ולא סורחי לא איסור ולא היחר פסקים וכחזים ס"קס"ד. כהנ"ג בסג"י. ומיסו אי סוי חמץ נוקשה ונ"ט לפגם ומסחו ים להחיר לכ"ט. פ"ח. ועיין לעיל או' ז' ודו"ק. **רע"ט) שם** בהגה. אפי' מסחו וכו' ובל שיש ס' כנגד סאיסור. נקרא מסחו כ"כ א"ח ס"י ח"ן או' י"ב. וכ"מ לקמן ס"י חנ"ג או' כ"ה.

רמ"ב) שם בהגה. אפי' מסחו ונוחן טעם לפגם אסור. ואין חילוק בין לח ליבם כיון שהיא בחוץ הפסח אבל אם נחערב קודם פסח ים חילוק כמ"ס לעיל או' רל"ו יעו"ש. ומ"ס שפי"ח או' מ' כבר כחזנו אוחו לעיל ס"י חמ"ב או' ס"ח יעו"ש. ומ"ס הב"ח בענין אם נחנו קדרה על חנור בית כחורק יחבאר לקמן ס"י חנ"ח סע"י כ"ב בהגה צס"ד.

רמ"א) סע"י י"א. בין חמץ שנחערב וכו' וכל שסוף בענין שלא היס עובר צב"י וצ"י וכמ"ס לעיל רס"י חמ"ב ואף בדבר שאסיר להסכותו מדרבנן מימ מותר לערבו ק"פ כרי להסכותו ולא מקרי מבטל איסור להחללה. לביש. ט"ז ס"ק י"ז. ח"י או' מ"ח. חק יוסף או' כ"ז. מקיח או' ט"ל. ח"ח כלל קכ"ד או' כ"ז. ועיין לעיל או' פ"ו וס"י חמ"ב או' ו' אבל אם עירבו במזיד לאחר פסח וכו' חוץ הפסח אסור דכ"ז מבטל איסור להחללה דאסור אפי' באיסור דרבנן כמבואר ביו"ד ס"י ז"ט יעו"ש. ח"י שס. מק"ח שס. וכ"כ לקמן רמ"א. **רמ"ב) שם**. בין חמץ שנחערב קודם פסח וכו' ועיין לעיל ס"י חמ"ב או' ג' באז"ז אופן אם נחערב אינו

עובר מדאורייתא ובאז"ז אם עבר ושהה מותר לאחר הפסח יעו"ש. **רמ"ג) שם**. בין חמץ שנחערב קודם פסח וכו' והגם דאם נחערב בסי' ק"פ סחם לעיל סע"י ד' דמותר אפי' צפסח כחל צא לומר דגם. ל"ח שס דחוי"ג ואסור צפסח מימ לאחר פסח מותר, מאמ"ר או' כ"ג. וכ"כ המחמ"ס ס"ק מ"ב בכוונת מ"א. ועיין בוא"ש מה שכתב להגיה בדברי מ"א. **רמ"ד) שם**. ועבר עליו הפסח וכו' משמע מסחם דברי הש"ע דאפי' במזיד שסם אלא דבר שנחבטל בסי' אחר הפסח מותר אפי' באכילה וטעם דחמץ אחר הפסח אינו אלא מבוס קנסא וס"ד היכס דעבר צב"י וצ"י אבל נחערב וכו' ואיכא ס' נגדו שלא עבר צ"י וצ"י לא קנסין ואע"ג דלכחלהלל אס נחערב צו"ט חייב לבצר משום דלמא אחר למיכל מניס נ"מ אם עבר ולא ציער אין לאסרו אח"כ כיון שלא עבר איסור דאורייתא, עו"ש או' י"א. ועיין בל"ו שחמ"ז.

רמ"ה) שם. בין שנחערב צפסח. בסי' ועבר ושהה אפי' במזיד שרי דהא לא עבר מן החורס ומותר לאחר הפסח אפי' באכילה. מ"א ס"ק מ"ג. ח"י או' מ"ח. חק יוסף או' כ"ח. מק"ח או' מ' ועי' לקמן או' רכ"ד.

רמ"ו) שם ונחערב לאחר הפסח וכו' אבל אם עירבו אחר הפסח במזיד אסור. הרא"ש. מ"א ס"ק מ"ד. פ"ח. חק יוסף או' כ"ט. וכ"כ לעיל או' רמ"א. ועיין ביו"ד ס"י ז"ט סע"י ס' וסע"י ו'.

רמ"ז) שם. בטל בסי' זהו דעת הסור אבל כל ספ"ו נחזו דלא בעינן ס' אלא ברובא צעלמא בטל וכ"מ פשטא

לעכ"ס אם ים ספ"מ וכ"כ בסי' ח"ן או' י"ב יעו"ש. ומיכו עיין לעיל או' י"ג שכתבנו פלוגתא בענין נחערבא משחו אם מותר למוכרו לעכ"ס. חוץ מדמי איסור שבו יעו"ש ונראה דבכס"ג נתיחן טעם לפגם דלדעת הש"ע מותר אפי' באכילה סמיקל נמוכרו לעכ"ס חוץ מדמי איסור שבו אעפ"י שאין ס' כנגדו לא הפסיד.

רמ"ב) שם בהגה. וים מחמירין ואם צטלו בקדרה אחר שהיה לה י"ב חודם משביטלו בה חמץ לדעת סמחמירין בטעם לפגם עיין לעיל או' יו"ד ולקמן ס"י חנ"ח או' ד' יעו"ש.

רמ"ג) שם בהגה. וכן נוסגין באלו המדינות. ר"ל במדינות אשכנז. ומיסו כבר כחזנו לעיל או' רכ"ח דגם צספרד ים נוסגין כן יעו"ש.

רע"ד) שם בהגה. וכן נוסגין וכו' ובמקום שאין מנהג ידוע סמיקל לא הפסיד וסמחמיר חע"ב. חס"ד ס"י קכ"ח. צ"י. ד"מ או' ט"ו. לנפש. מ"א ס"ק מ"א. ר"ז או' ח'. **רע"ה) שם** חחיכא בעין נחערב צביטול אף שני"ט לפגם מ"מ אסור מטעם יבם ציבם אינו בטל אף דליכא טעמא. רק כשנימוח אז סוי בכלל טעמו ולא ממשו דמותר צנ"ט לפגם כמ"ס ביו"ד ס"י ק"ג יעו"ש. מק"ח או' י"ט. וס"י וכו' נ"ט לפגם מותר צפסח אבל למאן דאסור אינו מותר כ"א סוף כעפרא צעלמא כמ"ס לעיל או' רכ"ט. ועיין לעיל או' ג'.

רע"ו) שם בהגה. וכן נוסגין וכו' ומיסו לכ"ע הדבר ברור דאיסור נ"ט לפגם אינו אלא מדרבנן דהא טעם סאוסרין נ"ט לפגם סוף משום חומר איסורו דכ"ז במסחו וכיון דאיסור מסחו לכ"ע לא ה"י אלא מדרבנן ממילא שמעינן דאיסור נ"ט לפגם לא סוי אלא מדרבנן ואם נחבטל קודם פסח למאי דק"ל להחמיר כמ"ד חו"כ ס"י נמי ים להחמיר לדעת ההגה. פ"ח. חמנס לפי מ"ס מור"ס ז"ל לעיל בהגה סע"י ד' דנחערבא לח בלח נוסגין לסקל בחו"כ כ"ס סוף צנ"ט לפגם דלא אמרינן בלח חו"כ אם נחערב בסי' קודם פסח וכן למ"ד בטעמו ולא ממשו לא אמרינן חו"כ כמ"ס לעיל או' נ"ט כ"ס סוף צטעם נפגם דבטעמו ולא ממשו דלא אמרינן חו"כ. אבל לכוהנים להחמיר גס בלח בלח לומר חו"כ ה"ה אם נחערב טעם לפגם קודם פסח לח בלח בסי' אמרינן חו"כ וכ"ס יבם ציבם אבל אם נחערב קודם פסח טעמו ולא ממשו וכו' לפגם ג"כ אפשר דיש לסקל צזא ולא אמרינן חו"כ אף לנוסגין להחמיר בטעמו ולא ממשו. וכ"ז לדעת סמחמירין שכתב מור"ס ז"ל אבל לדעת הש"ע גס אם נחערב צפסח טעם לפגם שרי כמ"ס לעיל או' רכ"ס וכ"ס אם נחערב קודם פסח דלא אמרינן חו"כ. ועיין לעיל או' רל"ה ודו"ק.

רע"ז) שם בהגה. אפי' מסחו וכו' וס"ס ריח חמץ נמי אסור. צ"ח. וחיכא דאיכא שלשתן יחד ריחא צעלמא ומסחו ונ"ט לפגם לכ"ע שרי. עו"ש או' יו"ד. מ"א ס"ק מ"א. א"ר או' מ"ב. חק יוסף או' כ"ג. מק"ח או' כ"ח.

באר הגולה
וכ"ת וכפ"י וכו'
וכו' הפוסקים
פ' מיוחד דכ"ה

פסח ועבר עליו הפסח בין שנחתערב בפסח וועבר עליו כל הפסח בין שעבר הפסח על החמץ ונתערב לאחר הפסח במל בששים (ובפחות ממ' סגי ליה בהשלכת הנלח האיסור לים המלח (כג"מ פ"א): חמץ

בף החיים

ליה. עו"ש שם. איך שם' חבל מדברי שאר פו' הנו' נראה דלא ים חילוק דכל שיש רוב סגי ליה בפדיון להחירו בהנחה חבל לא באכילה כנו' באו' הקודם, וכ"ז בנתערב מין בשאינו מינו וליכא ס' חבל אי ליכא ס' או שנחתערב מין במינו ברוב קרי' ועבר והשהה אותו לאחר הפסח שרי אף באכילה ואפי' בלא פדיון כיון דלא עבר צ"י וצ"י כמ"ש לעיל ס' חמץ אי' ג' יעו"ש. וכ"מ מדברי הלבוש בסעי' זכ מיעו' הא"ר וחי' שם כחצו דאם נחתערב מין במינו קרי' ברוב ועבר עליו הפסח מותר בהנחה ואסור באכילה יעו"ש. חבל הנראה דיש להקל בדעת הפו' הנז'ל דכיון דעיקר איסור חמץ שעבר עליו הפסח דאסור אחר הפסח אינו אלא מדרבנן משום קנסא בכה"ג ים לסמוך על המחירין.

רנ"ד) שם בסגס. סגי ליה בהשלכת וכו' וביבש ביבש נראה דלא מיבעיא חד בחדרי פשיטא דמותר אפי' לרעס ראשונה דסעי' ט' דמחמיר חוץ הפסח כאן לאחר הפסח שרי אפי' בלא השלכת הנלח לים המלח דסא כאן לא עבר על צ"י כיון דמה"ח חד בחדרי בטול ואפי' מדרבנן האיסור אינו אלא מאד חומרא דמשהו ולא שייך למיקנסוס אלא אפי' חד בחד מותר עכ"פ ע"י פדיון ודינו כמו לח בלא בפחות ממ' ט"ז ס"ק ח"י. מש"ז או' ח"י. ועיין לקמן או' רכ"ח.

רנ"ה) שמרי שער שעבר עליו הפסח וחמץ צו עיסה אסור. ר"מ ליבלין ס' קכ"א. מ"א ס"ק מ"ה. פרי"ח. ואעפ"י שיש דם ס' כנגד השמרים הרי הוא אסור אפי' בהנחה. ר"ז או' ס"ב. ואי ליכא עיר שמרים בהדייהו אין לאסור דכול' זה זה גורם דמותר אפי' באיסורי הנחה. עו"ש או' י"ב. ועיין לעיל ס' חמץ או' ס"ב. ונראה דגם כאן (חזר על דברי הר"מ מלובלין) מהני סולתה איסור דלא עדיף מעמיד דרבנן מטעם גמור שהוא מדאורי' דסגי בפדיון. מק"ח צביאורים סס"י. זה. מיעו' הר"ז שם הביא פליגא דזה אס מועיל פדיון להבדל המעמיד וס"י דבמקום הפ"מ ים לסמוך על דברי המקילין יעו"ש וכ"כ לעיל ס' חמץ או' ס' יעו"ש. ואם חמץ עיסה באותו שאור ומאוחה עיסה עיסה אחרת ומאחרת אחרת מותר ליקח מאוחה עיסה השלישית לחמץ דם עיסה דביעית. שכתב"ג ס' חמ"ח בהנהיג או' צ' פרי"ח בסעי' זה. חמ"מ או' ק' ר"ז או' ס"ג. ועיסה זו מותרת באכילה אפי' בלא שום פדיון חבל עיסה דב' וכה' דין כעיסה הראשונה. ר"ז שם. ועיין עוד בדברינו לעיל על ס' חמץ סעי' ה' כמה דינו מעמיד יעו"ש. ומ"ש המ"א בענין יין לבן שמשמין לחוכו חלב כבד כחצו אותו לעיל או' ק"ע קחנו משם. ומ"ש הא"ר או' מ"ה בענין חמאה ששרס דם פח וכו' כחצו אותו לעיל ס' חמץ או' ס"ז ומ"ש בענין מאס כפולה ונפוחה יחבאר לקמן ס' חס"א סעי' ה' בהגס צס"ה.

רנ"ו) והיבא שנפלו חטים בחוץ המים ונחתמלו ונחתנבו עליהם עד ס' כדי לאכלן בפסח דסוי כמבטל איסור לכתחלה ולאכול כל אי' בפ"ע אסור דחמץ אינו בטל ברוב ולהשכותו נמי

פשיטא דחלמודא ולכן המקיל לא הפסיד. מ"א ס"ק מ"ד. וכן הסכים הפרי"ח דבטול ברובא. וכ"כ הער"ס סוף או' כ"ה בשם כמס פו' דלאחר הפסח בטל ברוב יעו"ש. וכ"כ בספרו חקת הפסח או' כ"ט. וכן הסכים הנה"ש באו' כ"ד. חתום בם' אכן העו"ש הסכים לדעת הטור דלריך ס' וכ"כ ח"י או' מ"ט דמסוגיא דש"ס אין ראיה מוכרחת כ"כ ומ"מ כחצו שם הח"י דבהפ"מ ראוי לסמוך על הרבה גדולי פו' דחמץ שנחתערב אחר הפסח בטל אפי' בפחות ממ' יעו"ש. וכ"כ השו"ג דכבר קבלנו סוראותיו של מרן ז"ל אלא דבשעת הדחק ובהפ"מ ים לסמוך עליהם יעו"ש. וכ"כ אי"ר או' מ"ד דבהפסד אפשר להקל. וכ"פ המק"ח או' מ"א. ר"ז או' ס"א ח"א כלל קכ"ד או' כ"ז.

רמ"ח) ואם נחתערב קודם פסח בפחות ממ' ואחר פסח נחתערב בערובת זו בהיחר בעינן ס' נגד כל החערובות הראשון ובמקום הפ"מ אפי' ברוב בעלמא סגי. מק"ח שם. ועיין לקמן או' רכ"ב.

רמ"ט) שם בטל דם' וביבש ביבש אחר פסח דינו כשאר איסורין. א"ר שם. ור"ל דבטל ברוב כמ"ש צו"ד ס' ק"ט יעו"ש. ומיעו' עיין צו"ד שם ס' ק"ט וס"י ק"י דיש חילוק בין אם נחתערב במינו או באינו מינו ובין אם נחתערב פרוסה או ככר שלם חבל לפי מ"ש לעיל או' רמ"ז בשם האחרונים דבהפ"מ ים להקל אס נחתערב ברוב א"כ ה"ס יבש ביבש אס נחתערב ברוב אחר פסח ויש הפ"מ דיש להקל בכל גוונא. ועיין לקמן או' רכ"ד.

ר"ן) שם הנס. ובפחות ממ' סגי ליה וכו' היינו שחוזר על דברי הש"ע שכתב בנחתערב לאחר הפסח בטל דם' וצא לומר דאם אין ס' סגי ליה וכו' והגם שכתבנו לעיל או' רמ"ז דדעת האחרונים להקל בהפ"מ אפי' אס נחתערב ברובא בעלמא ומשמע דשרי אפי' בלא השלכת הנלח האיסור מ"מ ים סוכא דליכא הפ"מ וליכא ס' דשרי ע"י השלכת הנלח האיסור לים המלח להחירו אפי' באכילה או אס נחתערב קודם פסח פחות ממ' ועבר והשהה אותו לאחר הפסח דמותר ע"י השלכת הנלח האיסור להחירו בהנחה כמ"ש לקמן או' רכ"ב.

רנ"א) שם בסגס. ובפחות ממ' וכו' חבל רוב עכ"פ בעינן ס"י או' י'.

רנ"ב) שם בסגס. סגי ליה בהשלכת וכו' אע"ג דבפסח לא מהני פדיון כמ"ש רס"י זה מ"מ לאחר הפסח הואיל וקנסא בעלמא הוא מהני פדיון ואפי' באכילה שרי חבל אס נחתערב קודם פסח בפחות ממ' אסור מ"א ס"ק מ"ה. וכחצו ח"י או' כ"א דאסור באכילה. משמע דבהנחה שרי וכ"כ המק"ח או' מ"ב דאם נחתערב קודם פסח בפחות ממ' אסור באכילה ומותר בהנחה ע"י פדיון עכ"ל. וכחצו עו"ש המק"ח דבכל הני אין חילוק בין ה"ס בהערובות כו"ח חמץ או לא דלא כמ"ש הבי"ח וסב"א מ"א ס"ק מ"ב. וכ"כ העו"ש או' י"א אי"ר או' מ"ה. ח"א כלל קכ"ד או' כ"ז.

רנ"ג) ונראה דאי ליכא כו"ח בכדי אכילה פרס ים להחמיר בעבר ושהה דאי ליכא כו"ח מועיל פדיון השלכת הנלח

יב * חמץ נוקשה אפילו בעיניה אינו אסור בהנאה אחר הפסח והפיראאו"ש חמץ גמור הן ואסורים בהנאה
אחר הפסח כגון ים כמנעין לשחוק על השלחן עם קלפים הנקראים קרעין בפסח דחוששין שמא יפול
מחמץ נוקשה שכן לחוך מאכל (פסקי מהרא"י סי' קס"ו):

באר הגולה

שם וס' צמ"ז

צ' הריב"ש בחשונה

דין חמץ

בף החיים

המלח יעו"ש, וסר"ז סי' תמ"ב או' י"ד ואו' ע"ז הביא שני
סברות בחטים שנחבטו ונחייבשו ואין זיקוען ניכר ונחערבו
ברוב דו"ל מותר להשהותם לאחר הפסח ויש אוסרים ואפי'
אם נחערבו ביותר מאלף וכחצ ומ"מ אם שכת או עבר
וכשהיה אותם עד לאחר הפסח מותרים באכילה דכיון
שנשתייך זו לא עבר על איסור חורב לא קנסוהו חכמים
אבל אם נזכר בחוך הפסח לריך לבערם מן העולם לגמרי
או ימכרם לגוי חוץ מדמי איסור שבהם ואם א"ל
למכרם לעכו"ם ויש ספ"מ בדבר יש לסמוך על סברא הראשונה
וא"ל לבערם יעו"ש, נמלא דרין זה בפלוגתא שניא וע"כ
נראה לנחמלה אין להשהות אם נחערבו ברוב ואם עבר
ושכס יולך הנאה לים המלח ואז מותר אפי' באכילה ואם
היה שיגג שרי אף בלא פדיון, ואם לא היה אפשר לו למכרו
לגוי ויש ספ"מ יש לסמך על המקילין ולהשהותו אפי' לנחמלה
כיון שהוא אנוס, וכ"ז בחטים שנחבטו ונחייבשו ואין זיקוען
ניכר אבל אם לא נחבטו אלא רק שנחלחלו ויבשו ונחערבו
ברוב יכול להשהותם בכל גוואל, ועיין ע"ד מזה לקמן סי'
תגי' סעי' ג' בהגה וס"י חס"ז סעי' ז' ובדבריו לשם בס"ד,
(גמ' סעי' יב, חמץ נוקשה וכו' היינו שאינו חמץ גמור כמוהותן
שהסופרים מדבקים בו נירווחים שעינין מקמח
ומים, או עיסה שהכסופו פניה שלא נעשה חמץ גמור, ורש"י
וסר"ן פירשו חמץ רע שאינו ראוי לאכילה וכ"כ סמ"ג, וז"ל
דמעולם לא היה ראוי לאכילה דאם היה חמץ גמור ראוי
לאכילה אסור עד שיפסל מלאכול הכלב כמ"ס סי' תמ"ב סעי'
ז' וז"ל דעכ"פ ראוי לאכילה קלה דהא כחצ סרין דגזיקין דלמא
אחי למיכל מיניה, מ"ל סי' תמ"ב סק"ל, ר"ז שם או' ק'
ח"ל כלל קכ"א או' א'.

(רס) **שם**, אינו אסור בהנאה וכו' שהרי לא עבר עליו
מה"ח, ז"ל בשם הריב"ש סי' ג' לבוש, מ"ל ס"ק
מ"ה, ועיין באבן העזר סי' תמ"ב שכתב לסוכות שדעת סר"ף
והרמב"ם חזן נוקשה אסור מה"ח בפסח יעו"ש, וכן בשו"ת
משכנות יעקב סי' קמ"ג הנה דין זה שסקילו כמה קולות
בחמץ נוקשה לפי שאינו מה"ח בליע יעו"ש אבל דעה שאר
ספי' ראשונים ואחרונים אינו כן אלא כפסק הש"ע כמ"ס באו'
שחח"ז.

(רסא) **שם**, אינו אסור בהנאה וכו' חזן נוקשה אפי' בפסח
אינו אסור אלא מדרבנן כמ"ס הרי"ף וסרמזין
בר"פ א"ע וכחצ סרין שם דלכ"ע לריך לבערו ואסור להשהותו
בפסח כדחתן שיאור ישרף וכו' ואמאי ישרף ישכא אוחו
אחר הפסח וכו' וכן הוכיחו סחו' צרי"ס פסחים יעו"ש, וכ"כ
הרשב"א במיוחסות סי' קס"ה דחמץ נוקשה נמי אסור
להשהותו מדרבנן דלר"מ בלאו יעו"ש, חקת פסח או' ל' וכ"כ
ספר"ח דאיסור חמץ נוקשה אינו אלא מדרבנן ולא קיל כמיד
בלאו עוברין דנוקשה בעיניה בלאו וכ"כ סר"ן צפי' א"ע
ובפ"ק דפסחים וכ"כ סחו' שם ואעפ"י כן חייב לבערו
מדרבנן יעו"ש, וכ"כ ח"י סי' תמ"ב או' א' ר"ז שם או' ק'
ח"ל כלל קכ"א או' א'.

נמי אסיר דכל שהאיסור ניכר צעין אינו בטל וסי' אפשר
לבדקן דילמא איהו דכו גרגרים שנחבטו, הרשב"א סי' תפ"ה,
ולפי מש"ל בשם סב"ח מותר לסוסף עליהם עד ס' ולעשותן
ולהשהותן וכ"כ עיקר דהא עדיין היסור הוא ולא מקרי מבטל
איסור מיהו אין להקל נגד הרשב"א, מ"ל ס"ק מ"ה, משמע
דאפי' להסוסף כדי להשהותן חושש לדעה הרשב"א וס' דלעיל
ס"ק י"א כחצ דבשם ציבש שנחערב צמינו ברוב אם יכול
לכשלו עד שיכא נימוח ויחערב קודם פסח בס' אז מותר
לאכלו בפסח ואין זה מבטל איסור וכו' שאני הכא משום
דהאיסור ניכר ואפשר לבדקן להסיר המבוקעים וע"כ סו"ל
כאלו לא נחערב וסו' כמבטל איסור לנחמלה מחס"ה, וכ"כ
א"ל או' מ"ה אלא שכתב דמה שחשש מ"ל לדברי הרשב"א
הוא דוקא לאכול אבל להשהות מותר יעו"ש, וסייגו להסוסף
עליהם עד ס' ולעשותן ולהשהותן וכמ"ס המ"ל דכ"כ עיקר,
(גמ' אב"ל חטים שנחבטו ואין זיקוען ניכר שנחערבו
ברוב מותר לסוסף עליהם עד ס' ולעשותן קו"פ
כיון שעדיין הוא היסור ולאחר הענינה סו' לא בלא
לאכלן בפסח וא"ל לאפות קו"פ דקמח בקמח סו' לא בלא
ואינו חו"ה, ח"ל כלל קכ"ד או' כ"ה, וכ"כ סר"ז סי' תמ"ב
או' ע"ז אלא שכתב דטוב שיאפה סמלית קודם פסח וכ"כ
לעיל או' כ"ד יעו"ש, וכ"ז לדברי מור"ם ז"ל בסעי' ה' דבלח
בלח לא אמרינן חו"ה וגם לדברי האומרים דקמח בקמח סו'
לא בלא דאיכא פלוגתא בזה כמ"ס לעיל או' פ"ד יעו"ש, ואם
מותר להשהות החטים כמו שהן יח' באו' שחח"ז.

(גמ' וכתב) **בכגמ"י** פ"ל דאם נחערבו חטים חמץ בשאר
חטים כשרים ולא נודע עד לאחר הפסח אפי'
דקנסא קנים ר"ש מ"מ די לו בזה שולך הנאה לים המלח
ויזכר שלא יחזור סעו"ם וימכרנו לישראל אחר כהסית ארצא
(פסחים מ' ע"ב) דטענה בחישהא עכ"ל וכחצ עליו ז"ל משמע
מדבריו דאחר שהולך הנאה לים המלח נמי אסור באכילה
ולא מהני אלא להחיר בהנאה בלבד ולא ידעתי למה עכ"ד,
משמע דדעה ז"ל להחיר אף באכילה אחר שהולך הנאה לים
המלח, וכב"ח כחצ דטעמו של הגמ"י משום דכתבין צעין אלא
שאינו ניכר וטעם חמץ קטעים כשיטחנו ויאכלנו דמיירי דלית
זיכ ס' הלכך אסיר באכילה וכו' יעו"ש, משמע מדבריו דאעפ"י
שנחערבו ברוב ולא נודע עד לאחר הפסח לא שרי ע"י
פדיון אלא בהנאה ולא באכילה, וכחצ עוד כב"ח דמ"ס כגמ"י
שלא נודע ההערובה עד לאחר הפסח היינו משום שאילו נודע
קודם אסור לגמרי דכיון שלא נחבטו בס' לריך לבער וכוין
שלא ציער עבר עליו ובכלל הקנס הוא יעו"ש, וכ"כ ח"ל שם,
אבל הכ"ז ס"ק ח"י כחצ דמ"ס כגמ"י ולא נודע עד לאחר
הפסח הוא לאו דוקא אלא ה"כ אם עבר ושהה צמיד שרי
ע"י פדיון אלא שהוא פסק דלא כגמ"י ושרי ע"י פדיון אף
באכילה וכדעה ז"ל וכחצ וסייגו אם נחערב חד בחד אבל
נחערב חד בחד יכול להרבות עליו חטים כשרים ולעשותן
ויסיר דינו כמו לא בלא ויכול לאכלו אפי' בפסח ואם בא
להשהותו אחר הפסח א"ל לא מותר אפי' בלא פדיון לים

באר הגולה

א משנה פסחים
כ"ח. ב טור
זשם חזיו הרא"ש
זפ"ז דפסחים.

א. אחמץ של אינו יהודי שעבר עליו הפסח מותר אפי' באכילה: ב. אם א' מביא לישראל דורון חמץ ביום אחרון של פסח* לא יקבלנו הישראל וגם לא יהא ניכר מתוך מעשיו שחמץ בו וטוב שיאמר שאינו

כף החיים

כסמ"א דכטול צ"ל לא הספיד יעו"צ. וכן סרצ מהרי"ם
צט"ח שצט"ק שיטתו ס"י ד' סכריע לסקל יעו"צ, וסכילא
מחצ"ד א"י י"ד. וכ"ס דעה האחרונים כמ"ס לעיל א"י
ז' יעו"ס.

(סמ) **מעשה** שחצנו בפסח בשר בסטין שחצנו בו קודם
 עיסה של מאכ ולא גרדוהו ממיעוט הכבד
 הנדבק בחילו. העלס כרצ'ד ס' קל'ד רלון לאסור משום
 בלל כל שהיא שבסטין כי מה שנדבק בו הוא מעט
 ודק ונחייב מיד מחמה דקוחו ושוב אינו מחמיץ וסוי חמץ
 נוקשה וכיון שהוא נוקשה ואין בו כרח אין אסור במשהו
 יעו"ש. וכחז עליו כסויג רל"ל דסמעשה סיס בבשר חס
 דאל"כ אפי' אם סיס הכבד חמץ גמור מותר רלון לא בלע
 ולא פלט וסגי בזהרה יעו"ש. אבל הזכ"ל בסעי' זה כחז
 על דברי כסויג סנ' רליו מוכרח רל"ל דמיידי אפי' אם
 הכבד לא הוה חס ועכ"ז אם לא סיס החמץ נוקשה הוה
 אסור דלא מהכי דרחי באיסור משהו בחוץ הפסח לפי מ"ס
 מור"ס ז"ל בס"י זה סעי' ז' יעו"ש, ומ"ס באהיט ושע"ה או'
 מ"ו בענין להדליק בשמנים ויחבאר לקמן ס' חכ"ג סעי' א'
 בהגס בל"ד כי שם מקומי.

(א) **סעי'** אי חמץ של עכו"ם וכו' ואיתא בירושלמי פ' כל שעה גר שמת והביא חמץ ועבר עליו הפסח כל הקודם אחר פסח וזכה בה מותרת לו לד"ה ע"כ. ואין זה סותר לתלמודא דידן צ"ל דף ק"י ע"צ בגזל חמץ הגר ועבר עליו הפסח דאסור בהנאה דהתם מיירי שלא מת הגר עד שחל עליו איסור חמץ או אפי' מת הגר קודם פסח מ"מ היתה ציד גזלן בשעת איסור חמץ משא"כ כאן כשמת הגר החמץ נשאר מופקר ועומד דנמלא שאין מי שעובר על צ"י דשלק אי אתה רואה אבל אתה רואה של הפקר. ח"י אוי' אי' מק"ח אוי' אי' ח"א כלל קב"ד אוי' כ"ד. וא"כ ה"ה בחמץ של הפקר שמתר אחרי הפסח. (ב) **שם**. חמץ של עכו"ם וכו' כל העולם נהגו היתר בחמץ עכו"ם שעבר עליו הפסח ואין מי שנזהר אבל של ישראל אפי' ביטלו אסור בהנאה. הרדב"ז בתשו' ח"א סי' תפ"ו. ברכ"י אוי' אי' ור"ל לאפוקי מצעל העיטור כמ"ש לקמן אוי' ז' יעו"ש. ועוד עיין לקמן סעי' ה'.

(ג) **לשם**. המזן של עכו"ם וכו' מי שיש לו שותפות עם העכו"ם בחמץ ועצר עליו הפסח אף שחלי של ישראל נאסר בהגאח מ"מ כשחולק אחר הפסח עם העכו"ם חלקו של עכו"ם מותר בהגאח דכיון דחמץ שעבר עליו הפסח אינו אסור אלא מדרבנן משום קנסא אמרינן יש צריכה ובאכילה ל"ע (מיהו צם) חקת הפסח אי' אי' ד"ה וגרסה כתב דמותר אפי' באכילה יעו"ש. וכ"כ הר"ז) אבל חלק שני ישראל ודאי אסור בהגאח. ח"י אי' ב' אי"ר אי' אי' י"א בהג"ע. מק"ח אי' ר"ז אי' כ"ז ח"א שם אי' כ"ה. ועיין במק"ח שם שמהלך הא דמותר חלקו של עכו"ם אם הוא דוקא שמונה צבית עכו"ם

(סב) ואם שכח ולא ביערו צע"פ וזכר בחוך הפסח נריך לבעדו מן העולם לגמרי. ח"י שס. ר"פ שפ. ונוקשה זי"ע לפגם מותר לשכוחו וס"ה למוכרו לעכו"ם מש"ז אוי"ט. והיינו לדברי מור"ם ז"ל בסעי' יו"ד דאוסר נית לפגם בפסח לפיכך אין מותר לשכוחו עד שיסיב חרחי דרבנן נוקשה וזי"ע לפגם אבל לדברי הש"ע שם דמחיר טעם לפגם בפסח אפ"י באכילה כ"ס דמותר לשכוחו ואפ"י אינו נוקשה ועי' גראה דבספ"ע יש להחיר לשכוח טעם לפגם או למוכרו לעכו"ם אפ"י אינו נוקשה אף לדידן דנוהגין להחמיר בטעם לפגם בפסח כדברי מור"ם ז"ל אבל בנוקשה לבדו אין להחיר להשכוח כדברי הס"י הכ"ז ועיין לעיל אוי"ר ל"א.

רסג) **שם**. חינו אסור בהנאה וכו' ונראה דאפי' למ"ד חמץ נוקשה אסור מדאורי' באכילה לא עבר בלא יראה ומוחר להסכתו מדאורי' וכיון דא"ל לבערו אלא מדרבנן אם עבר והסכה אוחו אחר הפסח מותר. חקה הפסח שם. ועיין לקמן או' רס"ה.

(סד) **שם.** אינו אסור בהנאה וכו' ומיטו ס"מ בחמץ
 נוקשה לפי שאינו ראוי לעבור עליו צ"י וצ"י
 אבל בחמץ שביטלו אעפ"י דהשחח אינו מחויב לבערו אלא
 מדרבנן וכן חמץ של ישראל המופקד אצל עכו"ם דמדרבנן
 אריך ביעור כיון שראוי לעבור עליו צ"י קנסוכו רבנן
 לאוסרו בהנאה כדמוכח שמעשהא דאיהמרא אמתני' דעכו"ם
 שהלכו אחי ישראל וכו' וכן מבואר בדברי הר"ן ס"ק דפסחים
 ופי' כל שעס וכדלקמן בס"י המ"ח סע"י ה' יעו"ש. פ"ה.
 (סח) **שם.** אינו אסור בהנאה וכו' וגרררר דאפי' באכילה
 שרי מ"א ס"ק מ"ו. אבל חיי' או' נ"ג כח:
 דבאכילה אסור אם הוא בעיניה כ"ס במ"א דיון שמציא
 צ"י בשם הריב"ש ס"י ג' להדיא ודלא כמ"ש המ"א מסברא
 דנפשיס יעו"ש, וכ"כא"ר או' מ"ו, מק"ח או' מ"ג ר"ז ס"י חמ"ב או' י'
 ומיטו מ"ש שם הא"ר דס"ס מין במינו שנחבעל ברוב קו"ש
 דאסור באכילה עיין לעיל או' רכ"ג.

(רסו) **שם** והפידאוריע חמץ גמור הן וכו' ואפי' אוהן פידאוריע שסמוללון מן העיסה בין אלצעות לקין כמו ראשי שבולה וקודם שיעור הליכה מיל מחיבשין בעץ יבש לריר לצערס. הלקח'ט ח'א סו' קיב. זכ"ל.

רסז) **שם** בהגה. יש נמנעים לשחוק וכו' כי הם מנייר דביק
עיי' בלק יחששו לשחוק עמו על השלחן פ' יפרד מעט
על השלחן לחוך מאכל. ד"מ או עיי' בשם פסקי מהרא"י סי' קפ"ו.
רסח) **שם** בהגה, שמה יפול מחמץ נוקשה שזבן וכו' ואם
נפלו לחוך מאכל אוסרים כשאר חמץ. ד"מ שם
בשם ה"ז וכו' כ' ה"ז ס"ק י"ט. ואעפ"י שהקרטין יבשים הם
ונפסל מלאכול הכלב (ובפסקי מהרא"י שם הע"י משו' דהוי כניירוה
שרבין ואוחס בחמץ במזבח לעיל סי' חמ"ב סעי' ג' יעו"ש) ומעט זה
ח"ל לבערם בשם חמ"מ מחר כך במאכל וכו' בפס' ואסור במשהו, פר"ח
בשם פסקי מהרא"י ה"ז ח"ל המ"א סק"ה כחז' דהמקיל לשער בם'
לא הפסיד, ח"ר או מ"ז. וכן מסוק בהשו' חת"ס סי' פ"ה דהעקיל

(ז) **סעי' ז.** אם עכו"ם מביא וכו' ואפי' הביאו ביו"ט
אחרון סמוך לחשיכה לא יקבלנו הישראל מידו
שהרי בקבלה זו נקנה לו הדורון צקנין גמור ונעשה חמא
של ישראל ועובר עליו צ"י וצ"י ברגע זו שעד הלילה.
ד"ץ א"י ג' ומיהו אם הביאו ביה"ש של מולאי יו"ט ז'

(יג) ובתשרי חנוך בית יסודת ס' י"א הביא מעשה כיוצא
בזה שמתן בעל הרחיים הסבואה של ישראל
בפסח ואחר הפסח הביא הקמה ואמר שלחם הדגן קודם
טחינה, ומסיק שמוחר אפי' באכילת מטעם דק"ל חמץ שעבר
הפסח אינו אסור אלא מדרבנן משום קנסא אפי' כשהוא
ודאי חמץ אבל כשהוא ספק חמץ ק"ל ספיקא דרבנן לקולא
ובאן יש ס"ס דמחסיפך חדא שמא לא לחתו ואח"ל דלחתו עדיין
יש ספק אם לחתו כ"כ עד שנתחמץ ואח"ל שנתחמץ יש ספק שמא
לחתו וטחנו אחר הפסח ומאחר שיש כמה ספיקות וסוף איסור דרבנן
אין להחמיר אפי' באכילת יעו"ש, והביאו ח"י שם. מק"ח או
ב' מחזיר או י"ד. ח"א שם.

(יד) ואם עכו"ם נחן או מכר לישראל חטים וכס"ג וקבלם
הישראל ממנו ואחר פסח נודע לו שהיה בחובו
חמץ כתב ח"י או' ס' לכאורה נראה דהחמץ מותר לאחר
הפסח כדין חמץ של עכו"ם וסו"ס ב"י יעו"ש. אבל בא"ר
או' ס' כתב בסתם דאם לא נודע לו עד אחר הפסח מותר.
וכ"כ י"א בהג"ט. מק"ח או' ג' ואם נודע לו בפסח לריך
לבערו אם אין סעודים כאן להחזיר לו או שהוא בכלל וסוף
אלם מטעם אחריות. ומיכה יכול לעשות חקנה אפי' בפסח
למסרו לבית עכו"ם אחר או שימכור החדר שהחמץ עומד
בחובו לעכו"ם והעכו"ם יקבל עליו אחריות. ואם סוף עומדים
החטים אלא סעודים בפסח מותר דסוף קיבל אחריות על
חמץ של עכו"ם בביתו של עכו"ם. מק"ח שם. ואם קיבל
החטים בפסח מותר דאין סכדי דלא ניחא ליה דליקניה
רשותיה וחלף משום שליחות הוא. חמ"מ או' ו'.

(טו) שם. ביום אחרון של פסח וכו' וכ"ש בפסח גופיה
אלא דקמ"ל דאפי' ביו"ט אחרון לריך לענין זה.
ט"ז סק"ב. ח"י או' ו' א"ר או' ד' חק יוסף או' ב' מחזיר או' ג',
(טז) ואם הוא ביו"ט אחרון אז א"ל לא כפיית כלי ולא
מחילה יו"ד כי לא חששו שמא יבא לאכול
ממנו בזמן מועט כזה אבל תוך הפסח לריך כפיית כלי או
מחילה יו"ד כמבואר לעיל ס' ת"מ סעי' ב' ונראה דכ"ה
אם שכת עכו"ם חמץ אלא ישראל ג"כ דדינו כמו דורון
דהבא. ח"י שם. מק"ח או' ד' מיכה בא"ר או' ד' כתב
דאם הניחו כדי דגם ביו"ט אחרון אם הניחו כדי חזי יוס
לריך כפיית כלי אבל אם מציאו לאחר מנחה ודאי א"ל
יעו"ש. וכ"כ הר"ז או' ד' דגם ביו"ט אחרון לריך כפיית
כלי אלא א"כ הביאו סמוך לחשיכה אין לחוש יעו"ש ועיין
לעיל ס' ת"מ או' ל"ח.

(טז) שם. לא יקבלנו וכו'. ואם קבלו אסור בהנאה. מ"א
סק"א. א"ר או' ד' חק יוסף או' ג' ואף
דיו"ט אחרון דרבנן ומדא"ל לא קעבר תו אב"י וב"י מ"מ
כל דתקון רבנן בעין דא"ל תיקון. ח"י או' ז' מק"ח או'
ה' א"א או' א' חקת הפסח או' ג'.

(יז) שם לא יקבלנו וכו' ואם זכה בו ישראל קודם ציה"ש
אסור ואם ציה"ש מותר מפני שיום אחרון
מדרבנן וציה"ש שלו דרבנן. או"ח סוף הלכות חמץ. חקת
הפסח שם. ועיין לעיל או' ט'.

(יח) ואם הביא עכו"ם בפסח דבר שיש בו משהו אסור
לקבלם ולא בטל ציד עכו"ם. ח"א שם. ומיכה
אם הביא ביום ח' נראה דמותר כמ"ש לקמן ס' תס"ז
סעי' יו"ד בענין חטה שגמולת בתרנגולת בח' של פסח
דמותר להשקותה יעו"ש. ובדברינו לשם צס"ד.

(יט) שם. וגם לא יבא ניכר וכו' ומיירי דלא אמר לו
תנו ע"ג הסלע או הבי מיהבא וכו"ג דבעינן
שלא יחפון בחמץ כלל. ח"י או' ח' וכ"ש דלא יתן לו אח"כ
מתנה צעת שמציאו דודאי ניכר שחפץ בו ואסור.

(כא) שם. וגם לא יבא ניכר וכו' שאם הוא חפץ בו נקנה
לו ע"י שהוא מונח בביתו או בחצירו שכל דבר
המונח בחצירו של אדם הוא נקנה לו כאלו מונח בידו ממש
שחצירו הוא כשלונו לכל דבר אבל כשאין ניכר מתוך דבריו
או מעשיו שהוא חפץ בו אין חצירו קונה לו. ר"ז או' ג'
וכ"כ הפרי"ח.

(כב) שם. וגם לא יבא ניכר וכו' ואז מותר והטעם
משום דישאל לא ניחא ליה באיסורא וחצירו
נמי לא קניא ואפי' משתמרת ואפי' עומד צלידה שאין חצירו
קונה לו צע"כ. תשו' הרשב"א ס' קע"ח. צ"י. עו"ש או' א'.

(כג) וכתב עו"ש הרשב"א דלא מציעא ציו"ט אחרון
דמדרבנן אלא אפי' ציו"ט ראשון שהוא אסור
בהנאה ד"ת אינו אסור כשהניחו העכו"ם בחצירו המשתמרת
ומן הטעם שאמרו. צ"י. עו"ש שם. מ"א סק"ב. מק"ח
או' ו' והיינו דיעבד אף ציו"ט ראשון שרי אף בסתמא
משום דאיסורא לא ניחא ליה דליקני. מש"ז או' ב'.

(כד) שם. וטוב שיאמר וכו' כדי שאם יעללו אחר הפסח
לא יבא בהוכיח סופו על תחלתו שדעתו היה
בתוך הפסח לקנותו. ח"י או' ט'.

(כה) שם. וטוב שיאמר וכו' דמלך הדין אפי' בלא אמירה
שרי דאמרין דה תרא ניחא ליה דליקני ליה רשותו
ולא איסורא. ט"ז סק"ג. עט"ז. ח"י שם. פרי"ח. חק יוסף או'
ד' מק"ח שם. ור"ל דיעבד אפי' שותק כל עשה מעשה
אמרין דאיסורא לא ניחא ליה דל קני אפי' בחצר המשתמית
ועומד שם. מש"ז או' ג'.

(כו) שם. וטוב שיאמר וכו' וכ"ז בדורון וכו"ג שאין
באחריות ישראל אבל אם העכו"ם מציא לבית
ישראל למכור או להפקידו אלא אז לריך הישראל לומר
צפירות שאינו רוצה לקבלו כדי שלא יבא אח"כ באחריותו
דהא אפי' אם אינו חייב באחריותו צדין אלא שיודע
שהעכו"ם אלא ויכפרו לשלם ג"כ אסור כמ"ש לעיל ס' ת"מ
יעו"ש. ח"י שם. מק"ח שם. ר"ז או' ה' ועיין לעיל
ס' ת"מ או' כ"ה.

(כז) ואם דבר ישראל עה עכו"ם קודם פסח שימכור לו
חמץ והניח העכו"ם בחצרו של ישראל בפסח
אם באחריות על ישראל אסור כנס" ח"מ. א"א או' ב' וכבר
כתבנו בא"ר כקודם דל"ל לו צפ"י שאינו רוצה לקבלו יעו"ש.

שאינו רוצה שיקנה לו רשותו: ג יחמץ של ישראל

שעבר עליו הפסח אסור בהנאה ד אפי' הניחו

שוגג

(ה"ה אפילו צ"ס
כאשון והאי דנקט
צ"ו לחרון לרבות
נקט דאפי' צ"ס
לחרון שהוא
מדרכנו לא יקבלנו
מידו כ"כ הטור
וכן הביא הב"י
בשם הרשב"א ג
משנ"ש ד רמב"ם

כף החיים

סי' תמ"ב הוי נוקשה ולכן יש להסיר בענין זה ולרווחא דמלחא יש לבטלו ברוב מאלץ שלא עבר עליו הפסח עיי"ש וסגולת מו"ה סענדיר ז"ל כחז בחשו' כ"י במאלץ ששכחו למכור קו"ש וגודע בפסח ולא צא לשאל עד לאחר הפסח וסורס שהוא אסור בהנאה יעו"ש ואפשר דמיירי בענין שהמאלץ ה"ס עדיין ראוי לאכילה דל"כ ה"ל נוקשה דק"ל בסס"י תמ"ז דשרי יעו"ש. שעי"ת או"י.

(ד) **שם**. אסור בהנאה וכו' ראה בע"פ שהצוה שריים במים ולא ה"ס שבות למיכרם לעכו"ם והניחה עד לאחר הפסח אם נחזקעה אסור לאכלה ומותר למכרה לעכו"ם. הרשב"ץ בחשו' ח"ב סי' קל"ז. ברכ"י או"י ב' אמנם הסכ"א או"י ב' חמס על דברי הרשב"ץ. ה"ל שחלק על דברי הרמב"ם שכתב דאסור בהנאה אפי' הניחו שוגג או אנוס וגם על ברכ"י חמס שהעתיק דבריו ולא הרגיש צ"ח יעו"ש וכן רב חקת הפסח או"י יו"ד חמס על דברי הרשב"ץ ה"ל יעו"ש. ועיין לעיל או"י א.

(ה) **ראובן** סס"ו צידו מעות משמעון חושב עיר אחרת כדי להלבישם בסחורות וחי' חדשים קודם הפסח קנה חמץ ושלח לשמעון והספינס לא הגיעה עד לאחר הפסח. החמץ מותר באכילה כיון שלא ה"ס ידוע לו כלל. שו"ת דברי יוסף סי' י"א. ברכ"י או"י ג' שעי"ת או"י ח' ועיין לקמן או"י ס"ז.

(ו) **היבא** ידוע קודם פסח שצא לו חמץ בספינס לריך למוכרו או ליחסי לעכו"ם ואם פשע אסור בהנאה הסכמת האחרונים. ונ"כ בחשו' ה"ל ברכ"י או"י ד'.

(ז) **נ"ל** להלכה דמי שיש לו חמץ בספינס בים או בעיר אחרת יכול להפקירו בפני ג' לכל ימי הפסח ואחר הפסח מיד יזכר בו שלא הפקירו אלא לחצי ע"פ ופסח ולא קעבר אצ"י ומותר לאחר הפסח אפי' מדרבנן דודאי הפקירו הפקר גמור וליכא למיחש למידו. הרב מגילת ספר לאוין רמ"ב דף קכ"ז ע"ב יעו"ש. ברכ"י או"י ה' ר"ח או"י ב' ומיכו עיין לעיל סי' חל"ד או"י כ"ה שכתבו בשם הרדב"ז דאין לסמוך על היתר זה יעו"ש. ויחזק עוד מזה לקמן או"י ל"ו יעו"ש.

(ח) **גזלן** שגזל חמץ לפני הפסח ועבר עליו הפסח שאומר לגזל הרי שלך לפניך כתב הסו"ב סי' ק' דשרי בהנאה לגזל ולא עבר על כל יראש יעו"ש. והביאו מחזיר או"י יו"ד. אבל הפרי"ח כתב דאסור בהנאה גם לגזל הו"ל ועבר עליו הגזלן יעו"ש. וכן מבואר בעיטור ה' ביעור חמץ דף קכ"ה ובספרמז"ן פ' כ"ה ובסריטב"א שם שכולם הביאו מסוגיא דהגזלן (קמא ל"ו ע"ב) דאסור אכילי עלמא יעו"ש וכ"כ חקת הפסח או"י ד' וכ"כ שש"א. ועיי"ש בחקת הפסח שהביא מסר"מ מסרקסטר דס"ל דאין עוברין על צ"י לא בגזלן ולא בגזל (וכ"כ בשו"ת קול אליהו ח"ב סי' כ"א) אלא שכתב דגם למסר"מ אסור בהנאה יעו"ש. ואפי' ה"ס הגזלן עכו"ם

(כח) **בא** לו אגרת חתומה מעיסה שקורין ניבלי"א צו"ע של פסח ואמר למביא דיחזירנה לסבי דוואר עד חו"ס ואז יקבלנה מסבי דוואר ויפתחנה ויזרוק החוחם ויוכל לשער מקום החוחם ולשליכו דהחוחם מעיסה ה"ל אוכל אוהו הכלב ובזה חלוי הדבר ואפי' חלי שיעור לריך ביעיר. ואגרות שצאו מזמן רב קודם הפסח שהחוחם יבש כעץ א"ל לבשר החוחמות קודם הפסח. אבל אגרות הבאות חוץ הפסח דהחוחם עודנו לח ודאי יש איסור בשחייתו ועוב וכשר שלא לקבל האגרות עד חו"ס. אמנם יען שנהגו סיחר לקבל האגרות מסבי דוואר גם צו"ע של פסח יש חקת דיוכין שלא לזכות בלוחו חוחם וכבר ק"ל איסורא לא ניחא ליה דלקני. שו"ת זר"א חל"ח סי' ק' יעו"ש. ושם כתב דכיון דאגרות הללו יודעים אותם ששם על עסקי סחורה אין נכון לפתוחם בשבת ויו"ע ולא לקרוחם יעו"ש. מחז"ר או"י ד' ועיין לעיל סי' ט"ז או"י ל"ח וא"ו ק"ד.

(כט) **סעי'** ג'. חמץ של ישראל שעבר עליו הפסח אסור בהנאה וכו' דכיון שעבר צ"ו ובצ"י קנסוהו. לבוש סעי' א' מ"א סקיג.

(ל) **שם**. אסור בהנאה. בין לו בין לאחרים. ח"ח או"י ט"ל. הרשב"ץ בס' מאמר חמץ דכ"ו ע"ג. הר"ן פ' כ"ה. פרי"ח. מט"י. ער"ס או"י ב' ובספרו חקת הפסח או"י ד' ר"ז או"י א' ואפי' אם לא ידעו בו האחרים לריך להודיעם שלא יאכלו ממנו. שו"ת חיים שאל ח"ב סי' ל"ח. והביאו שעי"ת סוף או"י ט"ז. וכ"כ חקת הפסח או"י י"א.

(לא) **שם**. אסור בהנאה וכו' ואפי' לאחר מוחו ולא חימא דלדידיה קנסו רבנן לבנו לא קנסו כמו שאר קנסות דבחמץ אינו כן אלא אסור לעולם. נוב"י סי' ק' מחז"ר או"י ט' ועיין לקמן או"י ק"ב.

(לב) **שם**. אסור בהנאה וכו' ישראל שלא ביער קו"פ החטים כחושים הנקרא בלע"ז פארוני ששם חטים שמסירים קליפתם ע"י כתישה בזולף מים עליהם וה"ס מוכרם בחנותו אחר הפסח. הסכימו רבני מודנ"א לשרוף אותם וכן עשו מעשה. אבל דגן הכתוש הוא ממדינת פארמ"א שרובם ככולם כותשים אותו בלי מים הסירו אותו דיעבד אבל לכתחלה לריך לבשרו קו"פ וכן נהגו בק"ק ריג"ז משנים קדמוניות. שו"ת זר"א חל"ח סי' נ"א. מחז"ר או"י ה'.

(ג) **וכתב** בשו"ת בית אפרים סי' ל"ד בלחד שה"ס לו מאלץ מונח בזו"ן הו"ז של עכו"ם לעשות יו"ש והעכו"ם אמר לו שיעשה ממנו יו"ש בפסח ובע"פ מכר המאלץ כדינו וכוו"ן הו"ז הטיל המאלץ לחוץ חטים דוחתים לעשות ממנו יו"ש ויש מפקפקין לומר שלפי שלא הודיע לכקונה שהזו"ן הו"ז יטיל החצוה לחוץ המים ה"ל הו"ל מקח טעות והעלם שאין לבטל המקח בשביל זה יעו"ש. ועיי"ש שהעתיק מכח"י הגאון סי' ז"ל שדעתו לומר דמאלץ הוי חמץ נוקשה ושם מבואר שהכל לפי הענין אם הוא מקולקל הרבה עד שנפסד מאכילה אדם כדרך שכתב

באר הגולה
בפ"א. ה' תוס'
הנהגה הכללית
דפוסים 1 ו' 3

לכבוד קודם הפסח אע"פ שהישראל מכרו
לאחר הפסח ויחזור ויתנו לו מותר ובלבד
שיחזרו

שונג או אנוס ה ואם מכרו או נתנו לאינו יהודי ושמחין
לאינו יהודי וידע בו שלא יגע בו כלל אלא ישמרנו לו עד

כף החיים

אולי יעלה על דעת העכו"ם להחזיק בחמץ שלא להחזירו
כיון שהשטר צידו ואיכא הפ"מ לריך שיתנה עם העכו"ם
ושיאמר לו אני מקנה לך גם החדר בכסף זה שאתה נותן
לי אעפ"י שלא כתבתי לך שטר של מכירה זו דאמירה זו
מנהי דקני לה וכדמשמע בחו"מ ססי קל"ד וכ"פ שם ב"י
ויהא נזהר שיאמר כן בתחלת המנהג דאל"כ הו"ל אמירה
זו פטומי מילי להרא"ש כמ"ס בחו"מ סי' ר"ז. ומיחו לריך
למסור לעכו"ם גם הנפתח דאל"כ לא סמכה דעתיה דעכו"ם
והוי כהערמה וכ"ש שלא יניח הישראל חותמו על החדר
שלא יכנס בו העכו"ם הלוקח ויש לכופן ולנדותן על כך.
והא ודאי דאין להשכיר החדר לעכו"ם ולומר דשכירות קונה
בכסף בלא שטר חדא דאסור להשכיר ביתו (עיין לקמן
סי' ת"ן סעי' ה') להשים בו חמץ בפסח כמ"ס האגור
בשם הירושלמי ועוד דמסיק בגמ' פ"ק דפסחים דשכירות
לא קניא חלא לריך למכור לעכו"ם גם החדר וכדפרישית
עכ"ד. והביאו שכתב"ג בהג"י סי' ה' ומ"א סק"ד. ומיחו
מ"ס הב"ח דאסור להשכיר ביתו להשים בו חמץ בפסח
וכ' כתב עליו הערו"ם סי' ד' דאין זה צרור חדא דהרי
הרשב"א ז"ל כתב דגמ' דידן פליג איירושלמי הזה ואין אגמ'
דין סמכין וכמ"ס ב"י סי' ת"מ ואפי' לדעת הרב בהגה
דפסק לקמן בס' ת"ן כדעת האגור מ"מ יש למנוח היתר
שישכיר הבית לדברים אחרים ואם אח"כ יניח הגוי בו
חמץ שרי יעו"ם וכן הפר"ח השיג על הב"ח בזה וכתב
דמותר למכור היי"ש בדבר מועט וישכיר הבית לעכו"ם
יעו"ם. ור"ל שישכיר הבית עם מכירה החמץ בזה הדבר
מועט שמקבל בעד החמץ או שישכיר לו הבית להניח בו
אחרים כנז' אבל לא ישכיר לו הבית להניח בו חמץ משום
דבז"ל משתכר באיסורי הנאה דאסור כמ"ס סי' ת"ן סעי'
ה' בהגה יעו"ם. אלא דנ"מ דאם אין הבית שלו כדי שיוכל
למכרו לעכו"ם עם החמץ אלא בשכירות הוא אצלו שאז
ישכירו לעכו"ם עם מכירת החמץ כנז' ועיין ח"א כלל
קכ"ד סי' ה' ולקמן סי' פ"א.

מה) ובענין אם לריך להוילא חמץ מן הבית שכתבו
לעיל סי' מ"ג כתב סעי' בסק"ד דאפי' אם
יחד לו קרן זית צבית מהטו דזה נמי קרוי חוץ לבית ישראל
יעו"ם. וכ"כ ה"פ כשהוא בחדר מיוחדת או מחילה יו"ד סג'.
וכ"כ העו"ם שם דעל פי הדיון מכירת החדר חומרה ויהיה
היא ובמחילה יו"ד סג' כיון דישראל אינו מקבל אחריות.
וכ"כ מ"א סק"ד. וכ"כ הפר"ח דאין זה אלא משנה חסידים
אבל מעיקר הדיון אפי' אם הוא צביתו של ישראל שרי אם
לא קבל עליו הישראל אחריות יעו"ם. וכ"כ המש"ז סי' ד'
ומיחו כתב שם העו"ם בזה ראינו בעו"ם שהרבה מקילים
במכירת חמץ נכון להחמיר עליהם כל חומרות שבעולם שלא
יהא נראה כהערמה. וכ"כ א"ר סי' ז' דלכתחלה אין להקל
בחמץ גמור למכור לעכו"ם אם החמץ צבית ישראל אף
שמכור לעכו"ם הכל כדונא אם לא כמ"ס הב"ח דנמקם
שאלא למכרם חוץ לבית יש להחיר שימכור לעכו"ם החדר
והחמץ

עכו"ם כתב המק"ח סי' י"ד דאסור ומיחו עיין לעיל סי' י"ב
שכתבו דיש מחזירין יעו"ם.

טז) שם. אפי' הניחו שונג או אנוס. ואפי' ביטלו והניחו
אנוס ג"כ לא מהני. כנז"ב סי' י"ט. ועיין לקמן
סעי' ה'.

מז) חמץ של ארנדל"ר שהיה אצל הווערמ"ס היי"ר שלו
וסמכו כל אחד על חבירו וזין כך וזין כך לא
נמכר בע"ש י"ג ניסן וזיוס ש"ק שהוא ע"פ אחר מנחה נודע
לארנדל"ר שלא נמכר החמץ אסור בהנאה אחר הפסח אעפ"י
שביטל. כנז"ב בחשו' הני' מחזיר או ח' שעה או ח'.

מא) שם. ואם מכרו או נתנו לעכו"ם וכו' והיינו במכירה
דאי לאו הכי אסור ליתן מחנה חנם לעכו"ם
שאינו מכירו משום לא חמסם כמ"ס ביו"ד סי' קנ"א סעי'
י"א יעו"ם. או י"ל דמותר ליתנו לו כיון שאינו שוה לו כלום
ואסור בהנאה. ח"י או י"ב. וכ"כ השש"ל אע"ג דאסור ליתן
להם מחנה חנם כל שהוא למעוטי חיפלה (ר"ל דבר אסור)
מותר ליתן להם מחנה חנם כדאי' בע"ז דף ס"ד ע"א יעו"ם
מב) שם. או נתנו לעכו"ם וכו' אפי' אם הוא משרת
צבית שלו. כ"ז סק"ד. ח"י או י"ג. א"ר או

ו' תק"ח או ח' חמ"מ או ג' ר"ז או ז' ח"א כלל קכ"ד
או ז' ובלבד שלא יהא קנוי לו קנין עולם דאל"כ לא ילא
מדתו דיד עד כיד רב. וכ"כ בשו"ת שער אפרים סי'
ג' דאסור למכור חמץ ע"פ לשפחה הקנויה לישראל מטעם
מה שקנה עד כנה רבו וכאלו קנאו ישראל יעו"ם. וכ"כ
ח"י שם. א"ר שם. חק יוסף או ו' מק"ח שם. חמ"מ שם.
ר"ז שם. ח"א שם. והיינו בעד שלא טבל דדיונו כעכו"ם
כמ"ס ביו"ד סי' רס"ז סעי' י"ז ואפי"ה אסור למכור לו
משום דידו כיד רב. דבטבל פשיטא דאסור למכור לו כיון
דחייב צמלות כחש כמ"ס ביו"ד שם. וכ"כ המש"ז או ד' יעו"ם.
מג) שם. או נתנו לעכו"ם שמחון לבית וכו' פי' גם
החמץ יוליא חוץ לבית דאם ישאר צביתו יהא

נראה כמקבל בפקדון חמץ של ישראל. מ"א סק"ד. ומשמע
דחתי צעין דאין למכור החמץ לעכו"ם הדר עמו צבית
וגם לריך להוילא החמץ מצית ישראל. אבל הב"ח כתב דאין
הקפידה כ"א על החמץ שיוילאו חוץ לבית אבל לעכו"ם
יכול למכור אפי' אם הוא משרת שלו ורק שיוילא החמץ
חוץ לבית יעו"ם. וכ"כ ה"פ סק"ד לפרש דברי התה"ד
שזמנו כתב ב"י דין זה יעו"ם. וכ"כ ח"י או י"ד. וכ"כ
דעת האחרונים להחיר למכור למשרת שלו כמ"ס בא"י הקודם.
ובענין אם לריך דוקא להוילא החמץ מחוץ לבית ישראל
ית' בא"י שאל"ה ובא"י שאל"ה.

מד) וכתב הב"ח דבמדינה זו שרוב משא ומתן ציי"ש
וא"א להם למכרם לעכו"ם מחוץ לבית ובפרט
למחזיקים באורנד"א יש להחיר צעין זה שימכור לעכו"ם
כל החמץ שצדד וגם החדר עמנו ימכור לעכו"ם ללא כיון
דק"ל דאין העכו"ם קונה קרקע אלא בשטר עם נתינת
הכסף כדאי' פ"ק דקידושין וטריחא מילתא לכרוב שטר גם

(גא) **שִׁים**. ואם מכרו או נחנו לעבד"ם וכי' וכל דבר שנהגו הסוחרים לקנות בו כגון רושם (היינו פירשום הלוקח על המקה כדי שיהיה לו סי' ידוע שהוא שלו) או מפתח או שנתן כפו לחצירו או פרוטס כמ"ש בח"מ סי' ר"א קונס ג"כ כאן, מ"ב סי' ל"ז. מ"א סק"ד. ח"י או י"ד. ח"ר או ז' חק יוסף או ו' מקיח או ח' חמ"מ או ו' ר"ז או י"א. ח"א כלל קכ"ד או ג' ור"ל שאז קונס אף בלא מכירת החדר ולפ"ז ה"ס איפכא אם ישראל קנס מעבד"ם ולא משך ועבר עליו הססח או ישראל מישראל אם למנהג הסוחרים

(מח) **וַיִּשָּׂא**. ואם מכרו וכו' ולריך לסקנות לו בכסף ובמשיכה
 או בהקנאה מקום (ר"ל שימכור לו גם החדר
 אשר החמץ בחוכו ואזב החדר יקנה לו החמץ) כמ"ס ביר"ד
 ס' ס"ך אבל בדיעבד קנה בכסף לבד או במשיכה לבד. מ"ב
 ס' י"ט וס' ל"ז. מ"א סק"ד. ח"י או י"ד. א"ר או ז' חמ"ג
 או ו' ר"ז או ח' ח"א כלל קכ"ד או ד' וגרסא דסיכ אס
 מכר לו החמץ אזב קרקע בלא כסף ובלא שטר רק ששעכו"ס
 החזיק בקרקע מא' מדרכי הקנייתו של קרקע דהיינו בחדר
 שיש לו מנעול ונכנס בחוכו ע"ד להחזיק בו ג"כ בדיעבד
 מותר. וסיכ אס הקנה לו בחליפין דהיינו ששעכו"ס נחן
 סודר שלו לישראל שעי"ז שמקנה לו הסודר מקנה לו זה
 החדר והחמץ. נמי בדיעבד מותר. ודוקא שהגוי נוחן סודר
 שלו למוכר דאין שליחות לעכו"ס. ח"א שס, ומיסו עיין לעיל
 ס' חמ"א או ב' שהבאנו פלוגתא בזה אס העכו"ס קונה
 בחליפין יעו"ש. וע"כ לכתחלה אין לעשות כן. ובענין אס יש
 שליחות לעכו"ס יח' לקמן או ז'.

ססוחרים קנה חייב הלוקח לצער ואם לאו הרי הוא עדיין ברשות מוכר. ועיין לקמן או"ע.

בן וכתב שם מ"צ דכ"ס הקנין שבין עכו"ם לישראל דבדיוניהם שהמקח קיים. וסמ"א שם כשיג עליו וכחצ דקנין דבדיוניהם לא מהני אלא בעינן קנין דדיון תורה יעו"ש. אבל בחשוי משיבא נפש ס"י ט' הסכים בדברי מ"צ ודלא כמ"א יעו"ש. וכחצ ח"י שם דאפי' אם העכו"ם לא קני ע"פ הדיון מ"מ אם הוא אלם ואינו יכול לסוּלֵא מידו הוי קנייה גמורה יעו"ש. וסביוא חמ"מ שם. ועיין לעיל ס"י חמ"א או"י.

גן שם. ואם מכרו וכו' ולריך שיאמר הריני מוכר לך החמץ דלא כהסכמון שאומרים הריני מוכר לך המפסח דזו אינו כלום ואפי' דביעזבד אסור החמץ שהרי לא מכרו כלל. מ"א שם. ח"י שם. א"ר שם. ר"ז או"י ט"ו. וכשמוכר החמץ לריך לפרש כל מין חמץ שבחדר אבל אם אומר סחם הוי כמוכר דבר שאין מינו ידוע שהמכר בטל. מק"ח או"י ח' ח"א כלל קכ"ד או"י ג'. וגם לריך לפרש שמוכר לו גם הכלים שמונה בהם החמץ כי היכי דלא ליסוי ככליו של מוכר ברשות לוקח דלא קנס. בן א"ח פ' ל"ז או"י ט"ו.

דן ג"כ לריך ליזכר שיפסוק דמים עם העכו"ם כמה יחן בעד הביא וכמה יחן בעד כל מדה שבר או י"ש וכיוצא בו דכלא פסיקוח דמים אין כאן קנין כלל אלא א"כ שיאמר כפי שישום אוחו פלוני או ג' בקיאות או שיפסוק דמיו לפיכך לא מהני שיאמר לו אני מוכר לך בית זה או חמץ שלי אלא א"כ יאמר לו אני מוכר לך בית זה צדך וכן וחמץ זה בעד סך כך וכך ויכול להחנות עמו שהמדידה יסיה אחר הפסח. וכשיאמר לו אני מוכר לך בית זה או חמץ זה בעד פרוטה זו מותר דאין סהדי דסישראל גמר ומקני כדי שלא יעבור בצ"י. ח"א שם. ועיין לעיל סוף או"י מ"ד ולקמן או"י ע"ב.

הן ואם לא מכר החדר רק החמץ ולא קבל רק מקלח דמים וידוע שאם יאבד החמץ לא ישלם לו העכו"ם הוי כאחריות אלם עליו ולריך ביעור בפסח ואפי' אחר הפסח אסור החמץ. מק"ח שם. ועיין לעיל ס"י ח"מ או"י כ"א. וע"כ יש ליזהר לכתוב המלוה בשטר עד זמן פלוני וגם יכתוב בשטר שאחריות החמץ על העכו"ם כדי להנצל מהשש איסור.

זן הכותב לחצירו שימכור יו"ש שלו לעכו"ם קודם פסח בדבר מועט וכן עשה. ואחר הפסח חזר השליח וקנס מן העכו"ם וסבילים לעקים עליו הדיון עמדם ויואל דדיוניהם וא"ל סבילים להחזיר דמיו אם נחן להעכו"ם יוחר מן הראוי. מ"צ ס"י מ"ג. כנס"ג כהג"ט. עו"ש או"י ב' מ"א סק"ד. א"ר או"י יו"ד. חק יוסף או"י ו' ח"א כלל קכ"ד או"י י"א. וכ"כ ה"פ סק"י דאם קנה ישראל אחר מן זה העכו"ם החמץ הזה חייב לחזור ולמוכרו לבעליו יעו"ש. וכ"כ יו"ח או"י יו"ד. חמ"מ או"י ד' ר"ז או"י כ"ג. ומיכו בם' עדות בועקב ס"י קע"ז כחצ דזכה השליח במקחו יעו"ש. וסביוא י"א כהג"ט. וכן המק"ח צביאורים או"י ה' כחצ לפקפק בדברי מ"צ ה"ז וגם בטעם שנחן מ"א שם יעו"ש. ואם יכול לומר הלוקח קיס לי כמ"ד זכה הלוקח עיין לעיל ס"י חל"ז או"י יו"ד ואו"י י"א יעו"ש. ומ"מ העושה זאת לקנות חמץ חצירו שמכר בזול קו"פ יש להוכיחו כי לא עוב עשה בעמיו להפסיד

חצירו וגם שעובר על דעת כונה פ"ו דסבירי דאסור לקנות מסעכו"ם ואם קנה חייב להחזיר לבעליו.

זן והמשי"ז או"י ו' כתב שיש למכור החדר והחמץ בסך הרבה יותר משווי וחקוף במלוה ודדיוניהם אין לחיש לביטול. מקח וא"כ שום אדם לא יחן בסך הזה ואם מעט יותר פחות מכדי סנאה בודאי שרי לכתחלה וס' אדם לא ירבה יעו"ש. ור"ל שיקח מסעכו"ם מעט כסף במוקדם וישאר וחקוף עליו במלוה. ויש ליזהר לכתוב המלוה בשטר עד זמן פלוני וגם יכתוב בשטר שאם יאבד החמץ האחריות על העכו"ם כמ"ס לעיל או"י י"ב יעו"ש.

הן שם ואם מכרו וכו' ואם העכו"ם אינו רוצה להחזירו לו אסור לתבוע אותו בדיוניהם. מ"א סק"ד. ח"י או"י יו"ד. א"ר או"י ז' חק יוסף או"י ו' מק"ח או"י ט' חמ"מ או"י ה' ר"ז או"י כ"ב. ח"א כלל קכ"ד או"י י"א ודוקא בחמץ אסור לתבוע אבל במלוה של חמץ פשיטא דשרי. וע"כ אם חושש בעכו"ם שמא יחזיק בחמץ אחר הפסח ולא יחזירו לבעליו יש למכרו לו ביוקר כמ"ס צא"ח הקודם ואז אף אם יחזיק בו לא יפסדו הבעלים.

נבא מעשה צא"ח שהיה לו חמץ ורצה למכור לנכרי כדין והתחכם שלא למכר לנכרי כלום מחמץ שלו

רק הניחו בחדר של חצירו שידע שימכור. חצירו החדר ההוא עם חמליו שבתוכו לנכרי ומוסר לו המפסח וכן נעשה שמכר ישראל חצירו החדר ההוא לנכרי ונמכר החמץ שהניח בתוכו בכלל חמץ שבחדר ההוא רק שלא ידע בו לא ישראל המוכר ולא הנכרי הקונה אותו החמץ אסור. חנוך בית יהודה ס"י י"ג. ח"י או"י ט"ו. מק"ח או"י יו"ד. ח"א שם או"י ו' נזיכו הרב עיקרי הד"ט ס"י י"ז או"י כ"ג כתב אע"ג דאין המקנה דעתו להקנות ולא הקונה לקנות אפי"ה אם כבר ציטל ואין החומץ ברשות המצטלו ד"ה אין עובר עליו ואין לחמלו דין חמץ שעבר עליו הפסח וממילא לא שייך למקנסיה יעו"ש. ומ"מ לכתחלה הרואה להניח חמליו בחדר חצירו המוכר חמליו לריך להודיעו ולעשותו שליח למכור וכמ"ס ח"א שם.

ס שם ואם מכרו וכו' ודבר פשוט הוא שאין למכור החמץ למומר (או מומר) דאעפ"י שחטא ישראל הוא. ואם מכר ויש הפ"מ יש לוומר למומר שיחליפנו עם עכו"ם אחר או ימכרנו לעכו"ם ומוחרים המעות לישראל. ע"ז סק"ד. ח"י או"י יו"ד. א"ר או"י ו' חק יוסף או"י ו' מק"ח או"י ח' חמ"מ או"י ז' ר"ז או"י כ"ג. ח"א שם או"י ח' ומה"ט יש למנוע שלא לקנות מיד אחר הפסח שבראו יו"ש ממומר לפי שהוא חמץ שעבר עליו הפסח ואע"ג דאמרין פ"ק דפסחים וחולין דחמלן של עוברי עבירה מותר מיד לאחר הפסח מפני שהם מחליפין היינו בעובר לתאבון דלא שציק היתרא ואכיל איסורא משא"כ בעובר להכעיס ועכשיו כולם מוקרי עובר להכעיס כמ"ס צו"ד ס"י קנ"ח כהג"ט. ח"י שם. א"ר שם. חמ"מ שם.

סא ישראל שגשוי נכרית אשר לא כדת והיא נוכת מנהג נכרים והוא נוכה מנהג ישראל ונמלא חמץ עמה אחר הפסח מאחר שכבר ציטל והפקיר חמליו קודם זמן איסורו שוב אינו ברשותו וכו"ל חמץ עכו"ם שעבר עליו הפסח שמוחר בהנאה. שצ"י ח"א ס"י ק' שעי"ת או"י ח'.

(סב) מומר שנשא עכו"ם הוולד עכו"ם ולהיפך הוולד ישראל שוולדה כמות כמ"ש ב"ה סי' ד' סעי' ה' וסעי' י"ט ועו"ש. ומ"מ דדיעבד י"ל דעדיף מתינוק שנשזה לבין עכו"ם ואין לך אונס גדול מזה ואף בישראל אונס אסור זה עדיף טפי וע"כ דדיעבד אם קנה נומנו אחר הפסח ויש הפ"מ יש להתיר. מש"ז או' ד'.

(סג) ולמכור נאשת מומר לעכו"ם לכתחלה לא ואם א"א שאין אחר מוכר לה בתנאי שתחזיק לעצמן ולא תמכור אף לבעלך. מש"ז שם. ונראה דהכל לפי הענין דאם צדיניהם יש לה רשות לישא ולהתן בפ"ע מנהי המכירה ואם צדיניהם אין קנין שלה כלום ולא תלמודך לשלם הרי הוא עכ"פ באחריות הישראל ואסור. שעי"ת או' י"א.

(סד) אם קנו חמץ שעבר עליו הפסח מן מומר ולא ידע שהוא מומר וכדומה פשיטא דנזקק טעות הוא ואם יראה המומר להחזיר המעות רשאי דשלו הוא נוטל ובאמור. מש"ז שם.

(סה) שם. ואם מכרו וכו' מעשה בא' שמכר חמץ וי"ש לעכו"ם כראוי וזקף הדמים במלוה ובחוק הפסח הפסיד העכו"ם הרבה מו"ש ולקח עכו"ם אוכזי של ישראל המפסח מיד העכו"ם לית חששא. ואפשר רשאי הישראל לקבול לפני השר שיקח המפסח מיד העכו"ם שלא יפסיד לגמרי כי הוא עכו"ם עניי אצל אם לקח הישראל המפסח מהעכו"ם י"ל דאחריות על ישראל ואסור לאחר הפסח. וז"ע מש"ז שם. ועיין לעיל או' מ"ו.

(סו) ישראל שהיה לו מקח עם גוי על י"ש ושלח הישראל לגוי צע"פ יו"ש ע"י גוי שהיה רחוק מאחו מהלך יוט א' ונמלא כשהגיע ליד הלוקח היה בשעת שכבר נאסר בהנאה ימחון הישראל עד שידע שכבר כלה סו"ש מן העולם ואז מותר לקבל מעותיו. פמ"א ח"ב סי' מ"ג. י"א מה"כ בהגה"ט או' ג'.

(סז) אחד ששלח יו"ש ע"י עכו"ם ולא נחנו לישראל וכשאר ביד העכו"ם עד לאחר הפסח אם לא ידע בו הישראל עד עובר ימי הפסח ודאי יש להחירו בהנאה כיון שהיה ביד העכו"ם וגם מטעם שציללו והיה אונס במכירה ואם נודע לו בחוק הפסח יש לזרד לסקל ג"כ כיון שלא ידע צע"פ בזמן הביעור וליכא למקנסיה. חשו' משיבא נפש סי' יו"ד והביאו פ"ח סי' ח"מ. ועיין לעיל או' ל"ה.

(סח) אחד שלא היה צדיחו בזמן מכירה החמץ וצ"ד בעצמם מכרו לזכותו מהני דדיעבד דזכות הוא לו וזכין לאדם שלא בפניו. באר יצחק סי' א' וסי' ב' ועי"ש בסי' ג' בצעלי בחים שעשו שליח למכור עם לעטיל מהחמץ ושכחו כמה מונים דמוחר לאחר הפסח דכיון דזכה העכו"ם בחדרים ממילא זכה בהחמץ מתורת הפקר יעו"ש. פ"ח.

(סט) בעיר שדרך הרב לכחצ חמיד בשער מכירה שמוכר גם החמץ של אנשים שצעיר אשר לא בקשו ממנו למכור או ששכחו שאף דזכות הוא לו ובדאי יחא ליה מ"מ אין במכירה הרב ממש דבעינן גם דעה הקונה שיהא סמכה דעחו וסבא לא סמכה דעחו כיון שסבעלים יכולין לבטלם ושמא ימכרו לאחר. חשו' בנין עולם. אצל ספ"ח כחצ עליו דזה לא נקרא לא סמכה דעחו רק דינו כמו לוקח על תנאי ע"מ שוחרצו בעליו ואם נחרצו אחר"כ הוי מכירה יעו"ש.

(ע) ראובן וגוי שהיו שותפים ומכרו שניהם גם יחד חמץ לשמעון קודם לחג וקבלו המעות אצל עדיין לא משך שמעון החמץ מרשות השותפים ועבר עליו הפסח חייב שמעון לבערו. בני יעקב סי' ב' י"א בהגה"ט. עיקרי הד"ט סי' י"ז או' י"ד. ולפי מ"ש לעיל או' כ"א דיש לילך אחר מנהג הסוחרים ה"ה לכאן דאם המנהג קנה שמעון אעפ"י שלא משך הרי הוא של שמעון ואם לאו הרי הוא של שותפין ועיין לעיל או' ג' ואו' ד'.

(עא) שם. ובלבד שיחנו לו מחנה גמורה. מה שנהגו העולם לחת למשרת עכו"ם שבצית כלים המחומו"ם שא"א לנקרם היטב כגון בית שאור והנפה והמדה שמוודין בה קמח וכיוצא בהם באופן שחמץ הרבה דבוק בהם והעכו"ם בעצמו יודע שדבר זה הוא להנלל מאיסור חמץ ואין ראונו לזכות בהם אלא שמקבלם בשחיקה ואחר הפסח חוזר ומביאם לבער"כ אין בזה חשש איסור כיון דמה שהוא דבוק בכלים הללו לאו מידי דהנאה הוא ואין בו מועיל לאחר הפסח ואפ"י אם לא יחננו לעכו"ם במחנה גמורה ורק בצולתו מרשותו וביטל סגי. קול אליהו סי' כ"ג והביאו הזכ"ל ח"א וח"ג יעו"ש עיקרי הד"ט סי' י"ז או' י"ב.

(עב) שם. מהנה גמורה. ואפ"י ע"י שלוחו או אשחו יכול להקנות החמץ ולא אמרינן אשה לא ידעה לאקטוי בדבר שיחזור לה אח"כ. ח"י או' פ"ו. א"ר או' ט' מק"ח או' יו"ד. חמ"מ או' ז' ועיין לקמן או' פ"א. ולכתחלה אין לעשות שליח מומר למכור לו החמץ ובדיעבד שרי. א"א או' ד' שעי"ת או' י"א.

(עג) ואם עשה הישראל שליח למכור חמצו והשליח מכר החמץ אגב קרקע שלו אפ"י בלא שום נחינה מעות ג"כ מהני דדיעבד. ח"א כלל קכ"ד או' ג' וסיינו כגון שהחזיק העכו"ם בקרקע באחד מדרכי הסניות של קרקע כמ"ש לעיל או' מ"ח יעו"ש.

(עד) אחד שהיה בחפיסה צע"פ והיה לו צדיחו יו"ש ואם לאשחו למוכרו לעכו"ם ולמסור לו המפסח ואשחו שלחה לאשה אחרת למכור ולא מכרה וכל ימי הפסח היה סבור שנתעית מלוחו ואחר הפסח נודע לו שלא נמכר מעולם אין שום דבר לאסור בהנאה ולאצד ממונס של ישראל בחנם. שו"מ שבסוף סי' מנחה יעקב סי' ו' וכחצ שגס הרב חמיו הסכים עמו להחיר יעו"ש. עיקרי הד"ט שם או' ו'.

(עה) מי שנאנס ולא עלה בידו למכור לעכו"ם חמץ שלו צע"פ וסגר המרזף וזקק המפסח במקום הפקר עיין בשו"מ כנסת יחזקאל סי' יו"ד שזרד להחיר דדיעבד בהסכמה רבנים אחרים יעו"ש. והביאו עיקרי הד"ט שם או' א' שעי"ת או' ח' ועיין עו"ש צע"פ שאסף וקצץ כמה דיונים מאלו הענינים יעו"ש.

(עו) שם. או שימכרנו וכו' הא"ז בשם מהר"ש החיר לומר לו הילך חמץ זה ותן לי חמץ אחר אחר הפסח יעו"ש. וכ"כ בספרו א"ר או' י"ב. ונראה דיש להחיר גדולה מזו שיאמר לו יהיה לך במחנה לח' ימים ואחר ח' ימים יהיה שלי כמ"ש הר"ן והריב"ז א"א בחו' פ' המגרש גבי סיוס אי אה אשחי ולמחר אה אשחי כיון דפסקה פסקה יעו"ש. כס"א או' ו' יעו"ש. ועיין לקמן או' פ"ח.

(עז) שם. מכירה גמורה. כחצ הרב בגדי ישע סי' ב' או' ה' דכיון שמתירה החמץ לעכו"ם ל"ל מכירה גמורה

להחזיר לא מהני: ד' חרשאי ישראל לומר לאינו יהודי בשעה ה' אוקודם עד שאתה לוקח חמץ במנה

באר הגולה
ח שס בחוספות

קח

בף החיים

ונחלתי מותר החמץ אחס"פ אף באכילת אף בחורח גדר
שלא להקל בפני ע"ה ים להחמיר שלא יודקק בו הישראל רק
העכו"ם ומכרנו לנכרים וסדמים מותרים לישראל. נוב"י מס"ח
סי' נ"ח. שט"ח או' ח'.

שם (פג) אבל מחנה ע"מ להחזיר וכו' אע"ג דבכ"מ היו
מחנה משום חומרא דחמץ לא מהני וחומרא
יחירה הוא וכו' דלא להוסיף עלה לרמות לה מלחא אחריתי
הה"ד סי' ק"ך. מ"א סק"ה. וסרדב"ז ח"א סי' ק"מ כחז
דש"ת הכא דכל זמן שהחמץ חלוי הוא כפקדון ואם נחקים
החמץ אעפ"י שנמלא למפרע שהחמץ היה של עכו"ם בשעת
קיום החמץ כבר עבר עליו הישראל ולא יועיל קיום החמץ
לבעל הלאו שכבר עבר עליו. כנה"ג בהג"י. מ"א שס. מ"סו
לכבוש כחז כדברי הסה"ד דהטעם דלא הוא מחנה משום
חומרא דחמץ. וכחז עליו הא"ר או' י"א משמע שאם עבר
ועשה כן אין לאוסרו בהנאה עכ"ל. אבל הסר"ח כחז דלא
כמ"ס הסה"ד דלא הוא אלא חומרא בעלמא אלא מעיקר
הדין אסור וכמ"ס הכנה"ג בשם סרדב"ז יעו"ש. וכ"כ המק"ח
או' י"א דאסור מדינא. והמט"י כחז דגם להסה"ד אסור
מדינא וכחז וכ"כ עיקר יעו"ש. וכחז החמ"מ או' ה' דה"ס
במכירה ע"מ להחזיר אסור מדינא.

ונראה (פד) לדברי סרדב"ז דוקא כשהולך המחנה
בחורה שאמר הריני נותן לך ע"מ שתחזירי
לי דנמלא שאם לא יחזירי לו לא הוא מחנה מחנה אבל אם
אמר הריני נותן לך ותחזירי לי נמלא שאין המחנה חלוי
בחורה שאף אם לא יחזירי לו הוא מחנה פשיטא דשרי מדינא
אם לא משום חומרא דחמץ. מ"א שס. מ"סו הח"י או' י"ז
חמה על דברי סמ"א הנו' מ"מ מור"ם ז"ל צו"ד סי' ש"ס
סעי' ח' דהכיכא שאמר ותחזירי לי דלא הוא מחנה כלל יעו"ש.
וכ"כ הנק"ח או' י"א דמכ"ס כשאמר ותחזירי לי דלא הוא
מחנה כלל. אבל אם אחר כדי דיבור של מעשה המחנה
אמר ותחזירי לי מותר בדיעבד. מק"ח שס. ועיין לקמן או' פ"ח.
סעי' ד' עד שאתה לוקח במנה קח במאחיס. כלומר
שיקח חמץ הרבה בסך מאחיס אעפ"י שא"ל
ליקח אלא במנה אבל לא יפרש לו שיקנה צול ולחח לו
אח"כ ריוח שזו הוא כסערמה. כי כ"כ ה"ב. מ"סו בשם סאה"ד
כחז דרש"י לומר לעכו"ם שיקנה צול ואפ"י לומר לו צפי
שיחזור ויקנה ממנו ויתן לו ריוח נמי שרי כיון דהמכירה היא
עכשיו מכירה גמורה בלי הערמה יעו"ש. וכ"כ סעי' סק"ה
וכן הסכים הסר"ח והמט"י. וכ"כ ח"י או' י"ב. א"ר או' י"ב.
חק יוסף או' ט' מק"ח או' י"ב. ח"א כלל קכ"ד או' ז'.

שם (פו) שמה אלתרך וכו' וזו לשון הרמב"ם פ"ד וכו'
בחוספתא הביאם הרא"ש פי' כ"ס וכו' במרדכי
ור"י אבל הטור כחז דרש"י לומר לו עד שאתה לוקח במנה
קח במאחיס שאקחנו ממך אחר הפסח עכ"ל והביאו מ"א
סק"ו. וכחז המט"י דנוסחה הרמב"ם שהוא לשון השיע דכחז
לשון שמה לא חדוק אם יאמר לו לשון ברור שאקחנו ממך
אחר הפסח אסור דא"כ נשויס לטור דכחז לשון ברור
דפליג על הרמב"ם וזה א"א דהרי גם לי בחוספתא שסעתיק
אביו הרא"ש ז"ל כחוצה בלי שמה ואם היה חולק ה"ל לבאר
ובי

גמורה בלי הערמה נ"אם לאחר הפסח כשיחזיר העכו"ם
החמץ לישראל לר"ך לקנותו באחד מדרבי סקנאס ולא לקבל
ממנו בחורה סחם וכמ"ס הפו' בעיני מחנה ע"מ להחזיר
סי' חר"ח סעי' ה' ונראה דאחר הפסח די בזה שיקנה
מהעכו"ם החמץ והסדריס בכסף לחוד והעכו"ם יחזיר שטר
מכירה שקיבל ודי בזה שאף דישראל מעכו"ם אינו קונה קרקע
בכסף לחוד כ"א בשטר החס משום דלא סמכא דעתיה
דישראל משא"כ סכא שמחזיר לו השטר יעו"ש.

שם (עח) בדבר מועט. ואין לחוש לביטול מקח כי אין
סודי שהישראל גמר ואקני לו כדי שלא לעבור
צ"י וצ"י. ח"י או' ט"ז. ומ"מ היותר נכון למוכרו במקח
הסמוך לשוויי כדי שלא יהא נראה כהערמה וגם המכירה
היה בשטר עם הסדר ויקח מהעכו"ם מעט כסף צמודים
חלילה פצעון והשאר יוקף עליו במלוה בשטר ואם חושש
בעכו"ם שמה יחזיק בו אחר הפסח ימכור לו מעט יותר
משוויי כדי שאף אם יחזיק בו לא יפסיד וכמ"ס לעיל או'
נ"ח יעו"ש.

ועירך (עט) לפרוט שם הלוקח בשטר ואריך לפרש כל
מין חמץ שיש לו ולא יכתוב סחם אלא מוכר
כל שיש בו חשש חומץ דהוי כאין מינו ידוע שכרי אינו יודע
אם שם הרבה או מעט אלא יפרוט כל מין ומין רק במדידה
א"ל שיהיה דוקא קודם פסח אלא כמו שכוחים דהמדידה
והשומא יהיה לאחרי"פ וא"כ סמכא דעתו דעכו"ם. ח"א כלל
קכ"ד או' ג' ועיין לעיל או' כ"ד.

ואם (ף) אינו יכול להשכיר לו כל החדר מפני שהוא לר"ך
ג"כ להשחמש בו יעשה מחילה לפני החמץ וישכיר
לו את המקום שעד המחילה ויכתוב בן בחור השטר. גם
יכתוב שיש לסקנה דריסה הרגל ללכת כרצונו אל המקום
הסוף וגם שאם ירצה העכו"ם הזה סקנה למכור את החמץ
לעכו"ם אחר בחור הפסח או לישראל אחר הפסח ים לכולם
דריסה הרגל ללכת שמה. וכן אם משכיר או מוכר להעכו"ם
חדר שאריכים ללכת שמה דרך רשותו של המוכר לר"ך לכתוב
כן בשטר שיש לעכו"ם סקנה ולכל סקנים שיביא שמה דריסה
הרגל ללכת שמה. קיטור ש"ע סי' קי"ד או' ד'.

אם (פא) הבית הוא אלא הישראל רק בשכירות מישראל
אחר אזי אינו יכול להשכירו לעכו"ם לבית דירה
בלי רשות המשכיר. לכן יחנה צפי' עם העכו"ם שאינו משכירו
לו לדור בו רק להחזיק בו כליו ומטלטלי. אבל לא ישכירו
צפי' להחזיק בו חמץ רק סחם להחזיק בו כליו ומטלטלי
כרצונו. ומ"מ אם המשכיר צעיר יקח ממנו רשות להשכירו.
וכן מי שנוסע לדרך קודם פסח ואשתו חמכור החמץ יתן לה
רשות צפי' שהשכיר החדר. קיטור ש"ע שס או' ה' ועי"ש
נוסח השטר של מכירה חמץ אם חפץ לראות. וכ"ז ים לעשות
כדי להגלל מחשש אסור חמץ וגם שלא יהיה נראה כהערמה
מ"סו בדיעבד אם לא מכר רק בכסף לבד או במשיכה לבד
בלא שטר ובלא מכירה החדר מותר אחר הפסח כמ"ס לעיל
או' מ"ח וא"ו מ"ס יעו"ש.

ואם (פב) העכו"ם חזר צפי' אחר חלוח ממקחו ונתן
סדריק געלד בחורה וגם המפתח ושבו חזרו

קח במאתים שמה אצטרך ואקחנו ממך אחר הפסח אבל לא ימכר לו ולא יתן לו על תנאיו ואם עשה כן ה"ז עובר בבל יראה וכו'; ה' חמץ שנמצא בבית ישראל אחר הפסח אסור אע"פ שביטל: באר הגולה
הנז' ש' כמנ"ס
כפ"ד י' זשס
הירושלמי וכו"ל
אסור

בף החיים

צב) סעי' ה' אסור לעפ"י שביטלו. דחיישין שמה יערים לומר שביטלו לעפ"י שלא ביטלו. טור. ט"ז סק"ז מ"א סק"ח. ואע"ג דכ"ע מצטלין דזה"ז מ"מ חיישין להערמה חיי' או' ד' א"ר או' י"ג.

צג) שם. אסור לעפ"י שביטלו. ובעל העיטור אסרו באכילה ובחירו בהנאה. ואין טעם נכון לחלק בין אכילה להנאה. טור. וכחצ הפרי"ח מדחסס הש"ע משמע דאסור אף בהנאה וכחצ דכן עיקר יעו"ש. וכ"כ המנ"י. א"ר שם. נכ"ש או' ה' חמ"מ או' ז' ר"ז או' כ"ט. וב"מ בח"א כלל קכ"ג או' א'.

צד) שם. אסור לעפ"י שביטלו. וזה"ל אס' הפקירו. כ"כ הרא"ש והפ"י זשס הירושלמי ודלא כעו"ש (בס"י חמ"ז או' י"ב) שלא עי"ש. מ"א סק"ח. וכן במאמר בס"י חמ"ז או' כ"ד השיג על דברי בעי"ש שכחצ להחיר אס' הפקיר חמ"ז קודם שטעם ששיח יעו"ש. וכ"כ א"ר או' י"ג דלדינא ק"ל כפ"י דאוסרין בהנאה בין בהפקר בין בביטול יעו"ש. וכ"כ חיי' או' ד' חק יוסף או' יו"ד.

צה) ואפי' איכא עדים שהפקירו וביטלו לא מכני אס' כניח חמץ בביחו וברשותו מדעחו וידע ממנו כל ימי הפסח דודאי כס"ג לס' מהני ביטול או הפקר אבל כל שלא ה"ס יודע ממנו כל ימי הפסח ויש עדים שביטלו או הפקיר קודם פסח או שיש אונס גמור בענין המכירה וכל ימי הפסח ה"ס סביר שמכר ואחר הפסח נודע לו שלא מכר כיון שה"ס אונס כ"כ אונס ידוע ואמר שביטול אף דליכא עדים לא חיישין להערמה ויש להחיר עכ"פ בהנאה אחר הפסח. חיי' שם. אהנס המכ"ח או' י"ד כחצ על דברי ח"י הנו' דליחא דאפי' באונס ידוע ג"כ אסור החמץ אחר הפסח יעו"ש. וכ"פ א"ר או' י"ג על דברי חיי' הנו' דמאחרונים לא משמע הכי ולכן אין לסקל אס' לא בספי"מ מאד אפשר לסמוך ולהקל יעו"ש. ועיין בא"י שאח"י.

צו) מ' שבה ממ"ה עם חמץ בחוק הספינה ופגע בו הפסח ולא בא הספינה למקום חפ"י ה"ס נראה להחיר להפקירו צפני צ"ד ולאחר הפסח לחזור לזכות בו מהספקר ולמכרו אבל לא לאכלו משום דהוי מילחא דלא שכיחא ומפני חומר איסור חמץ לא מלאנו לצי לעשות מעשה. הר"ש הלוי חל"ח ס"י י"ב. נכס"ג בהגב"י. מ"א סק"ח. מיהו בשכנס"ג הגב"י או' ז' כחצ על דברי הר"ש הנו' דלא פליגי בירושלמי אלא דוקא בהפקירו צינו לבין עלמו דבז' ר"י חיים להערמה שמה ואמר הפקירו ולא הפקירו אבל בהפקירו צפני עדים לא שייך זה הילכך נקטינן דאס' הפקירו צפני עדים וכ"ש צפני צ"ד מהני אוחו הפקר ומוחר אף באכילה וכ"ש בהנאה יעו"ש וכן בסכים א"א או' ח' יעו"ש. אבל הפרי"ח השיג על דברי שכנס"ג הנו' וכחצ דאין לסמוך עליהו יעו"ש. וכ"כ הנכ"ש או' ה' וכחצ שם הפרי"ח דאין חקנה לזה אלא שימכרנו או יחננו לעכו"ם מכירו וזה ברור וזה לא מירי עכ"ל. והסכים לדבריו המנ"י אלא שכחצ דהיכא דלא אשכח הך חקנהא שלא מלא מי שיקנסו ממנו ואפי' בחורח מהנה שאין לו עכו"ם מכירו

וכו' ואין איסור אלא כשיסוס בחורח הנאי ודלא כדמשמע מדברי מ"א סק"ו יעו"ש. ומיהו כבר נחבנו' בא"י סק"ד דרעה האחרונים לסקל.

פז) שם. ולא יתן לו על הנאי. ומיירי שהישראל חלס הנאי בעלמו כגון שהחנה שאל הישראל ויהי לו מעות יחזירם לו דכה"ג לא הוי מכירה כלל כמ"ס בחו"מ ס"י ר"ז. א"כ שהלס הישראל המכירה בחנאי כגון שא"ל אס' העשה לי דבר פלוני החמץ שלך ונמלא דכל זמן שלא נחקקיס החנאי לא הוי מכירתו מכירה אבל אס' אמר הריני נוחן לך מעכשיו ע"מ להחזיר או ע"מ שהעשה דבר פלוני הרי זה מכירה גמורה כמ"ס בחו"מ ס"י ר"ז סעי' ד' ובא"ס ס"י כ"ח סעי' ד' יעו"ש רק משום חומרא דחמץ אסור כמ"ס בסעי' ג' מ"א סק"ז. וסב"ד הר"ז או' י"ט וא"ו ד' וא"ו כ"א וכחצ דחמץ זה אסור בהנאה לאחר הפסח יעו"ש. ועיין לעיל או' פ"ג.

פח) אבל אס' אמר לו ע"מ שהחזירתי לי לאחר הפסח כיון שכל ימי הפסח לא היה מחוייב להחזירו להישראל הרי הוא כשלו ממש כל ימי הפסח ולפיכך לאחר הפסח הוא מותר אפי' באכילה כיון שלא עבר עליו צנ"י וצ"י אלא שלכחלס אסור לעשות כן. ר"ז או' כ"ב. ועיין לעיל או' ע"ו.

פט) שם. ולא יתן לו על הנאי. פ"י על הנאי שחזירנו לו אחר הפסח דא"כ לא הוי מכירה ולא מהנס אבל אס' ח"ל על הנאי שהחזיקו לעצמך והעשה בו כר"יכך רק שלא חמכרם לשום אדם אחר זה הוי מכירה גמורה אפי' בכל השנה. ונראה שכל אדם ואמר כן לעכו"ם צפ"י ויועיל בזה ששום אדם לא יוכל לקנות מהעכו"ם אוחו חמץ כי ע"מ כן לא מכר לו ונמלא חוזר המקח להעכו"ם ויוכל ישראל צעל החמץ לחזור ולקנות. ט"ז סק"ו יעו"ש אמנם המנ"י כחצ דאין לסמוך על דברי ס"ז בזה ולא מהני חנאי באופן הנו' דאס' עבר העכו"ם ומכר נחבטלה גם מכירה הראשונה שמכר לעכו"ם וחזר למפרע החמץ של ישראל וממילא קס' דינא דהוי כמחנה ע"מ להחזיר דלעולם עובר כמ"ס לעיל (או' פ"ג) זשס סד"צ"ז יעו"ש. וכ"כ חת"ס חל"ח ס"י קט"ז שכן בסכ"מ רוב ספ"י ודלא כסעי' יעו"ש.

ץ) שם. ולא יתן לו על הנאי. ועיין בהש"י חת"ס ס"י קי"ט שמל"ד צמי שטעם דדין וסבר דמכירה על הנאי מהני הו"ל כאומר מותר וחמץ שעבר עליו הפסח הוא משום קנסא ובאומר מותר לא קנסוהו ומסיים אף כל זה דלא למקנסים להפסיד מקרנא אבל מ"מ לא יזהר נשכר כלל יעו"ש. ונראה דיהא שיווי החמץ צע"פ בשעה שמכרו מה שהיה אז דמי שיווי וימכרנו לעכו"ם וסריוה יוחר מסך זה יתן לעימלי חורב כי היכא דליהוי ליה כפרה אשגגה. פ"ח.

צא) שם. הרי זה עובר וכו' וזה לשון הרמב"ם פ"ד דין ז' וכחצ עליו שם המ"מ הוא כפי דעחו שכחצ שהמפקיד חמ"ז ציד עכו"ם עובר בלאו עכ"ל וסב"א צ"י ומ"א סק"ז. ועיין לעיל סס"י ח"מ ובדבריו לשם או' מ"ה.

ו כ אסור להאכיל חמצו בפסח אפי' לבהמת אחרים או של הפקר: ז ל אסור ליתן בהמתו לאינו יהודי להאכילה בימי הפסח אם הוא יודע שמאכיל אותה פסולת שעורים שהוא חמץ:

בף החיים

דין

באר הגולה
בפ"ב דפסחים.
כרבי יוחנן ב שם
בשם הירושלמי.
5 אגודה.

בסנהדרין ואינם עובדים בצי' ונאלצו הפסח כבר מה זכר העובר לא קנסו חכמים כלל ומוחר להבנים. דבשלמא אם לא מה העובר בצי' עד ליל מולאי פסח כיון שהיה חי רגע ח' במוצאי פסח כבר חל עליו קנס חכמים ונשאר באיסורו לעולם ואפי' מה אח"כ לא הותר לבנים אבל אם מה בפסח עצמו לא חל הקנס כלל שאז צ"ל חחלה הקנס על הבנים והם לא חטאו כלל. ואפי' מה ע"פ אחר חלוצו יש לסמוך ולסחיר חמץ זה אחר הפסח באכילה ובסנהדרין. כו"ב סי' ק' יעו"ש. מחבר או י"א וא"ו י"ב. שעי"ה או ח' ועיין לעיל סי' חל"ה או ד' וא"ו ה'. (ק) **שם**. אעפ"י שביטלו. ואם קנו שם דבר בחמץ שעבר עליו הפסח עיין לעיל סי' תמ"ג או ל"א וא"ו ל"ב יעו"ש. ואם מותר להחרפות בחמץ בפסח או בחמץ שעבר עליו הפסח עיין לקמן דס"י חס"ו וצו"ד סי' קכ"ה סעי' ג' יעו"ש.

(קד) **סעי'** ו. אסור להאכיל חמץ וכו' ואסמכו רבנן אקרא דכתיב לא יאכל חמץ בצירי' תחת הי"ד אפי' לאחרים לא יאכל משמע אפי' לכלב של הפקר דעכ"פ יש לו הנאה ממה שמאכיל ומשביע את הבסמס ואפי' היא של הפקר. לבוש.

(קה) **שם**. אסור להאכיל חמץ וכו' ואף בחמץ שאינו שלו אלא מולאו בחוך הפסח נראה דאסור. צ"י. א"ר או י"ד.

(קו) **שם**. חמץ בפסח וכו' וה"ה לאחר הפסח בחמץ שעבר עליו הפסח. ח"י או כ"ב. א"ר שם. מק"ח או ט"ו. ר"ז או ל"א.

(קז) **שם**. חמץ בפסח וכו' לאו דוקא אלא משמע שאסור בסנהדרין אסור להאכילו לבסמס הפקר. פרי"ח. וכ"כ הערה"ה או ז' ובספרו חקת הפסח או י"א. וכ"כ לעיל סי' תמ"ג או י"ג.

(קח) **שם** חמץ בפסח וכו' ודוקא בחמץ אבל בשאר איסורי סנהדרין מותר להשליך לבסמס הפקר או לעכו"ם שאינו מכיר. מק"ח שם. אמנם סנהדרין צו"ד סי' פ"ז בסנהדרין או י"ד כחז בשם שער דורא שער פ"ה וא"ה כלל כ"א או י"ב דמאכל הנאסר משום בשר בחלב אסור בסנהדרין ול"מ דאסור ליתן לשפחתו או לכלבו סהרי נסנה ממנו אלא אפי' לגוי דעלמא שלא ראה אותו מימיו או לכלב דעלמא אסור יעו"ש. וכ"כ בח"ח כלל פ"ה דין ג' וכ"כ שפ"ח שם סי' ל"ד או י"ד. חב"א כלל מ' או ב' ובי"ב הערה"ה בסי' זה או ז' וצו"ד סי' פ"ז או ז' דבכל איסורי סנהדרין אסור ליתן אפי' לכלב הפקר יעו"ש. וכחז שם סנהדרין ולכן יביגין לשפך החבשיל בבה"כ והיא קבורתו או ישליכו לנהר דכ"ו כנשרף אבל לא יזריקו לרחוב אפי' כשאין שם כלב יעו"ש. והפרי"ח שם כחז שפ"ח לקברו אבל אינו יכול לשורפו (כדי שלא יבא לסנהדרין) וכ"כ שלא להשליכו לשוק יעו"ש. ועיין צו"ד סי' קל"ג סעי' א' ובדבריו לעיל סי' תמ"ה או ז'.

(קט) **סעי'** ז. אסור ליתן בסמחו לעכו"ם וכו' אסור למכור בסמחו לעכו"ם קו"פ כדי שיאכילם העכו"ם חמץ בפסח. חז"ש דף קי"ד ע"ב ובאריך בנותן טעם לחלק בין מכירת החמץ למכירת בסמות יעו"ש. ברכ"י או ז' מק"ח או

מכירו והוא רואה לזכות בו אחר הפסח כיון דליכא ג' שיכול לבטלו שרי בספקירו יעו"ש. ועיין לעיל או' ל"ז.

(צו) **ופשוט** דאפי' אין החמץ אצלו יכול למכור לעכו"ם החמץ בל' מדרכי הקנים כ"ל (עיין לעיל או' מ"ח וא"ו כ"א) ואז קנס העכו"ם החמץ בכל מקום שהוא. מ"ח שם. וסו"ה בקניית מקום שחמץ שם ע"י כסף שמקנה לו המקנה ע"י כסף לבד בלא שטר או יעשה שטר או יקנה חמץ בקנין שכתבו סוחריו ישראל (עיין לעיל או' כ"א) אבל ע"י כסף ומשיכה א"ל דהא החמץ ליחא גביה למשוק. מחס"ש. ומהו מ"ש שמקנה לו המקנה ע"י כסף לבד בלא שטר או יעשה שטר כיון לכתחלה ימכור לו בכסף ובשטר וצדיעבד בכסף לבד והוא שיאמר לו אעפ"י שלא כתבתי לך שטר אני מקנה לך בכסף לחוד וכמ"ש לעיל או' מ"ד יעו"ש. ואם אין הממון ברשותו כדי שיוכל לסקטתו אגב המקום כגון שהוא בספינה או בפקדון אצל אחרים או בעיר אחרת או יקנה אותה בכסף לבד ויפקיר ג"כ כמ"ש בא"ו שח"ח.

(צח) **והיבא** שחמץ יבא לעיר שיחידיו בהוכו ולריך ליתן מהם מהם ושכר עגלה וכס"ג חוך הפסח וא"כ איך יעשה ויפקירו ולמכור לנכרי בכסף כבר כתבנו לעיל (או' מ"ח) דלכתחלה אינו קונה בעכו"ם בכסף לבד ומשיכה אין כאן ונראה דיעשה כך ימכור לעכו"ם בכסף כדי שאם יבא החמץ חוך הפסח שיתן העכו"ם המכס ושכר עגלה וכיוצא בו וליקח אצלו החמץ ואחר המכירה יאמר בפני שנים שאם העכו"ם אינו קונה בכסף שעכ"פ יסיק הפקר גמור ואז יולא אליבא דכ"ע ואפי' לכתחלה בכס"ג שרי. ח"י או ק' ח"א כלל קכ"ד או י"ד.

(צט) **שם**. אעפ"י שביטלו. ואם שכח לבטל חמץ וגם לא מכרו לעכו"ם ונזכר בשעה ששית ומכרו לעכו"ם ואח"כ בל' לישאל להמורה מותר לגמרי דהא כחמץ של עכו"ם שעבר עליו הפסח. ל"ה פסחים דף י"ז ע"ג ד"ס רש"י וכו' כר"ש. ועיין לעיל סי' תמ"ג או ט"ו.

(ק) **ואם** אירע שמכר לאחר חליה אף דמכירתו לא מהני מי"מ אם העכו"ם משכו לרשותו זכר בו העכו"ם ושוב לא עבר הישראל בפסח בצי' ומותר לאחר הפסח אעפ"י שעבר על מ"ע דחשבותו. ל"ה דף ח' ע"ב ד"ס שם. וכ"כ בספרו כו"ב מ"ח סי' ס"ג והביאו השע"ה או ח' יעו"ש. ומי"ס דעת המק"ח צדיאורים לאסור יעו"ש אמנם עיין לעיל סי' ת"ג או ל' שנראה כדעת חל"ה יעו"ש.

(קא) **אחד** שהיה לו בשותפות יו"ש בערך ששה מאות הין שמומך אצל האדון ושכח למכור בע"פ קידם חלוצו ואחר חלוצו חורס לו המורה להפקיר בפני ג' כיון שביטל חמץ כנסיג ואם היה חמץ גמור לא הו"ה מיקל בזה אבל צו"ש שאין כאן רק חמץ נוקשם המיקל לא הפסיד סהרי כבר כתבו הסחורנים דעכ"פ דכ"ע אומרים כל חמירא הוי כהפקיר בפ"ע ומה ע"ב שיעשה בזה חליפין ואז אפי' לדירידי שרי. חשו' חיעפת ראש חל"ה סי' י"ד. פת"ע או ט"ו.

(קב) **שם**. אעפ"י שביטלו. מי שהיה לו חמץ אף שלו ממש ועבר ולא ביער קו"פ ואפי' לא ביטל ג"כ וגם בחוך הפסח והבנים ודאי שאינם יורשים שכרי בפסח אסור

ס"י ס' כי בהיות הגאון מו"ס דוד אפענהיים זל"ל אב"ד בק"ק פראג כרוז יאל בפקידתו בכל בסיכ"ל לאסור א"ח החלב בפסח אלא שהוא ז"ל הניח הדבר בליע וכחב דבעל נפש יחמיר יעו"ש. וכ"כ קולור ש"ע ס"י קי"ז או"י י"ג יש אוסרים ויש מחירים ושומר נפשו יחמיר ובפרט במקום שנהגו לאסור חלילה להסיר עכ"ל. וכ"כ הרו"ח או"י א' דלשחוח חלב מבסמה עכ"ל בפסח נראה לאסור שמא מאכילה חמץ בחוץ הפסח יעו"ש. וכ"כ בן אי"ח פי' לו או"י מ"ב.

מיהו (קיד) אחר מעליע י"ל דשרי לשחוח החלב. א"א שם. וכ"כ דעת היש"ע דאחר מעליע ודאי דשרי כמ"ש בא"י הקודם. ולחלוב בסמות נכרי בפסח מותר ואפי' שמאכילה חמץ. מעשה רב. ואם מותר לאכול בשר בפסח עיין לקמן או"י קי"ט.

שם (קטו) אסור ליתן בהמחו לעכ"ל וכו' ואפי' שסעכו"ס מאכילה בחנם, מט"י. וכ"כ בנ"א שאלה י' ועיין בא"י שאל"י.

שם (קטז) אסור ליתן בהמחו לעכ"ל וכו' ולדעת המחירין לקמן בס"י ח"ן סע"י ו' בעבד לא ואכול ואני פורע ואינו אסור אלא ח"כ הקדים דינר וכו' ה"כ מיירי בסקדים דינר. פר"ח. אבל סמ"י השיג על דברי הפר"ח הגז' וכחב דדוקא בפועלים שהצחירה בידם לאכול חמץ או מל"ס וכו' לכן צע"ן הסקדים דינר אבל בסמה שמאכלה שצורים דאורחא צה"י אם יודע שסעכו"ס מאכילה פיסולה שצורים שהוא חמץ ה"ל כאומר לו צפי' שיאכילה חמץ ושרי נהנה בכך ואפי' יחננה לו להאכילה בחנם אסור ולא הותר אלא בסהם שאינו יודע יעו"ש. וכן השיג עליו בנ"א שם וכחב דאפי' בלא הסקדים לו דינר ואפי' בחנם אסור יעו"ש. וכ"כ בספרו ח"א כלל קב"ד או"י י"ב.

שם (ק"ז) להאכיל ביומי הפסח וכו' כ"כ ב"י בשם מ"כ בשם האגודה וכ"כ בחשו' מהרי"ל ס"י קצ"א ח"ב באגודה עצמו איחא ח"ל וכן לא יאמר אדם לעכ"ל קח בהמחי צביון והאכילה חמץ אך שסחם יחננה לו לזון אוסר ימי הפסח עכ"ל משמע דדוקא שיאמר לו צפי' האכילה חמץ אסור אבל בסהמא אפי' יודע צודל' שיאכילה חמץ מותר לדעתו ומיכ"ל נכחלת ח"ן להקל. ח"י או"י כ"ג. אמנם הלבוש כחב בדברי ש"ע דאם יודע שמאכיל אוסר העכ"ל פסולה של שצורים שהוא חמץ גמור אסור. וכ"כ ס"י ב"י ח"ן או"י ח"י. וכ"כ דעת המט"י ונ"א כמ"ש בא"י הקידם. ואפי' זמן הרבה קודם פסח אסור למסיר בהמחו לעכ"ל כשיודע שיאכילה חמץ בפסח. קולור ש"ע ס"י י"ז או"י י"ד.

שם (ק"ח) אס הוא יודע וכו' אבל בסהמא שאינו יודע מותר. ב"י. עו"ש או"י ד' מ"א סק"י. א"ר או"י ט"ז. חק יוסף או"י י"ב. מק"ח או"י ט"ז. א"א או"י י"ד. ר"י ס"י ח"ן או"י ח"י. ונראה דה"ס אם מחנה עם העכ"ל שלא יאכילה חמץ בפסח אעפ"י שאח"כ מאכילה לית לן בה דהעכ"ל להנחת עצמו הוא עושה. ועיין לקמן ס"י ח"ן סע"י ה"י.

שם (ק"ט) אס הוא יודע וכו' ודוקא נכחלת אבל בדיעבד אין לאסור וכמ"ש ביו"ד ס"י קמ"ב סע"י ו"א פרה שפסמה בברשיני אלילים חיובל. עו"ש שם. א"א שם. שעי"ה או"י י"ז. ועיין ח"י או"י כ"ד שמא"ד אם צריך להסליך דמי הנאה לאיבוד אכל

ט"ז. שעי"ה או"י י"ז. אמנם בחשו' מסר"מ מרובנבאר"ג אחרונים ס"י י"ב חלק על דברי החצ"ס הגז' יעו"ש וכן בנ"א שאלה ח' כחב להשיג על דברי החצ"ס וכחב דבקי"ק ויולל נהגו למכור יעו"ש. וכן בחשו' צע"ן עולם ס"י כ"א האריך להחיר מכירה בהמחו יעו"ש. וכ"כ בחשו' מ"ס חיים להחיר רק שלא יחיר צפי' ליתן חמץ יעו"ש. וכ"כ בחשו' עולה שמואל ס"י כ"ג להחיר אלא שחבב שלא יעמוד הישראל ע"ג כשהוא מאכיל ומשקן דלז' ודאי נהנה בראייתו יעו"ש. ובחשו' חת"ס ס"י ס"ב כחב דאחר המכירה יחזור ויפקירנה צפי' ג' ובצירוף המכירה אף אם מפקיר רק ל' ימי הפסח מ"מ כיון שמכר הוי כבא ליד הזוכה דמהני אבל ביטול בלב לא מהני צבחהם כמו בחמץ יעו"ש. פ"ח. ומיהו למכור בהמחו וסחמץ שהוא מאכל בהמחו לעכ"ל אחד אסור דאין לך הערמה גדולה מזו. כ"כ האחרונים. ועיין לעיל ס"י רמ"י סע"י ג' צע"ן ספקר בהמס ובדבריו לשם בס"ד.

ואותם (ק"י) ששוכרין רפת אלא העכ"ל להעמיד שם שוורים ושסעכו"ס זון אוסר משלו זמן רב קו"פ ואין מחנין צפי' חמץ נראה דמותר. מק"ח שם. שעי"ה שם. ור"ל דגם להצ"ס זה מותר.

שם (קיא) אסור ליתן בהמחו לעכ"ל וכו' ואריך להזכיר זה לסוחריו סוסים ומכ"ש להנוהגים קלות ששוכרים גוי שיתן סובים עם מ"ס לסוסים אלא צריכים למכור בסוסים עם השמאל ולא יהיה להם שום עסק עמהם בפסח או שיתן להם סובים בלי מ"ס. ח"א כלל קב"ד או"י י"ב.

ישראל (קיב) שנתן לעכ"ל בהמחו לגדלם ולחלקם כוולדות וסעכו"ס מאכילה חמץ בפסח יש פנים לאסור אפי' במקבל העכ"ל אחריות בהמחו עליו דסיף סוף עיקר בהמחו הם של ישראל אבל אם העכ"ל קבל עליו לזונם דהשחא העכ"ל עושה להנחת עצמו מותר וה"ס נמי אם משכיר בהמחו לעכ"ל בחו"ס ומחנה שמונותיה יס"ס על העכ"ל אף אם יודע שהעכ"ל יאכילה חמץ מותר דאין הישראל נהנה מזו. והא דאסר הש"ע צע"י זה מיירי דישאל רוצה לשלם לעכ"ל עבור מנותיה. פמ"א ח"א ס"י י"ד. והביאו סמ"י צע"י זה וכחב עליו נראה ברור בכך דשוקף העכ"ל כוולדות אם מאמלע השנה בהמחו אלא העכ"ל לגדלם בכל עתן שרי אפי' אין העכ"ל חייב במנותיהם ולא אסר הש"ע אלא במוחנה לו לימי הפסח להאכילה ולא במוחנה לו באמלע השנה וגם אינו מוחנה לו כדי להאכילה אלא כדי לגדל ולכך גם בשבירות יש להחיר מהני טעמי ודוק עכ"ל.

ולענין (קיד) לשחוח חלב בפסח בהמחו שאוכלו חמץ עיין בנ"א שאלה ט' שרעחו להחיר יעו"ש. וכ"כ בשו"ח בית אפרים ס"י ל"ס וסביאו בספרו שעי"ה או"י י"ז. וכ"כ דעת הפלוגי ביו"ד ס"י ס' יעו"ש. ועוד עיין בשו"ע ויעקב ס"י זה מה שהאריך בזה ומסיים דאני מורס וצא להחיר החלב רק שחלכל שחריה וערביה דברים המותרים ואם אפשר להמחין מעה לעה מה טוב עכ"ל אמנם הא"א צס"י זה כחב דלשחוח החלב חוץ מעליע אם אכלה ג"כ חצן הוי זוז"ג ומ"מ י"ל דישאל נהנה מאיסורי הנאה וצ"ע עכ"ל משמע דאם אכלה חמץ לבדו פשיטא דאסור לשחוח החלב בחוץ מעליע. וכ"כ בס' השושה מאהבה ח"ג חו"ד

באר הגולה

א בתיאור פסח
כ"א :

תמ"ט דין חמץ שנמצא בחנות ישראל והפועלים א"י או בהפקדו ובו סעיף אחד :

א " חנות של ישראל ומלאי (פי' כסחורה וכלי חנות) של ישראל ופועלים הנכנסים לשם אינם יהודים חמץ שנמצא שם אחר הפסח אסור בהנאה חנות של אינו יהודי ומלאי של אינו יהודי ופועלים הנכנסים לשם ישראל חמץ שנמצא שם מותר אפילו באכילה כך היא גרסת רש"י ורבינו האי אבל ר"ח גורם בהיפך :

ישראל

בף החיים

הפרי"ח לדברי צ"י יעו"ש. ולענין דינא דעת הש"ע נראה כדעת רש"י ור"ב האי שסתם כמותם שהם הרצים. וכ"כ הפרי"ח לענין דינא העיקר כג"י רש"י ופירשו והכי גרים הרוקח ומוינה לא תזוז דכפי איתא בתוספתא עכ"ל. וכ"פ הר"ז כג"י רש"י ופי' צ"י דאם אין הסחורה של חמץ לפ"ע אזלינן בזה פועלים יעו"ש. ונ"מ הט"ז דכל גוונא אזלינן לקולא דאין כאן קנס כתב המש"ז לדברי ר"ח קאמר ולא לדינא יעו"ש אבל מדברי המק"ח או' צ"י נראה לדינא קאמר וכ"מ בצאה"ט סק"ב. ועיין בזה ש"ח.

ה' שם. אסור בהנאה. הר"ף והרמב"ם והרא"ש ושאר פ"י השמיעו לגמרי דינים אלו וכתב הרצ"ד

בתמים דעים סי' רמ"ה בהגה' על בעל הנאור שלכך השמיט דין זה לפי שיש ג"י מחולפות ונקטינן לאיסורא עכ"ל אבל באמת מוסתר לניימר איפכא מדקשמיטו הפ"י אלו ולא השמיטין איסור ש"מ דס"ל דיש להתיר מספיקא כדין כל ספק דרבנן. ח"י או' או' וכ"כ הישי"ע והנה"ש או' או' ומוינה עיין בחקת הפסח מה שהאריך בזה והביא מחלוקת הפ"י אם צנה"ג אזלינן לקולא או לחומרא יעו"ש. ולענין דינא כבר כתבנו בזה הקודם דעת האחרונים בזה.

ו' ובענין מ"ש דאם אין שם בסחורה דבר חמץ הולכים אחר הפועלים וא"כ אם היה החנות של

עכו"ם והפועלים ישראל חמץ הנמצא שם אסור בהנאה ואעפ"י שכשילאו הפועלים מן החנית קו"פ בודאי כבר נתיאשו מן החמץ שנפל מהם תוך החנות של עכו"ם שהעכו"ם ימלאו ויאכלו וא"כ היה חמץ זה כל ימי הפסח הפקר גמור ולא עברו עליו הפועלים צ"י מ"מ כבר נת' סימן תנ"ח שאף חמץ של ישראל שהפקידו קו"פ אסור בהנאה אחר הפסח. ואם הפועלים הם עכו"ם אעפ"י שהחנות ומלאי של ישראל חמץ הנמצא שם מותר אפי' באכילה. ואעפ"י שכשילאו הפועלים מן החנות קו"פ בודאי נתיאשו מן החמץ שנפל מהם ונעשה הפקר גמור וכל דבר הפקר המונה ברשותו של ישראל זכתה לו רשותו ונקנה לו אעפ"י כן לא נקנה לישראל חמץ זה שהיה ברשותו כל ימי הפסח משום דאיסורא לא ניחא ליה דליקני ליה רשותיה כמ"ש בסי' תמ"ה יעו"ש. כ"כ הר"ז או' ג' ועוד עיין בת"מ סי' ר"ס סעי' ה' וסי' רס"ח סעי' ג' בהגה' יעו"ש ודוק.

ז' שם. אסור בהנאה. ואם נמצא חמץ אחר הפסח ולא ידעין אם הוא של עכו"ם או של ישראל אסור

באכילה ומותר בהנאה. מ"א סק"ב. חק יוסף. מק"ח או' או' אבל ח"י כתב דכל ספק חמץ שעבר עליו הפסח מותר אפי' באכילה. וכ"כ דעת הא"א או' צ"י וכו"ה דעת הנה"ש או' צ"י וכו"ה יעו"ש. וכ"כ הר"ז סי' תמ"ה או' לי' אלא שבכתב דמקום שאין הפ"י יש לחוש לדברי מ"א אבל בהנאה מותר לד"ה יעו"ש. ואם יש לתלות שנעשה אחר פסח לד"ה שרי

אבל המק"ח שם כתב דאין מחוייב להשליך דמי הנאת האיסור לים המלח ודלא כח"י יעו"ש. וכ"כ הר"ז שם דאפי' עבר כישראל ואכלו בעלמא חמץ בפסח שמוחר לבחטו ולאכלו בפסח וא"ל להשליך דמי הנאת החמץ לאיבוד עכ"ל. ועיין עוד מזה צ"ד סי' ס' סעי' א' בהגה' ובדברי האחרונים שם. **קד' ונראה** שיש לומר דאם האכילה שיערים חמ"ס וכיוצא בו דיש להשליך הפסולה שבצנן המלאה מיד לאחר פתיחה בצנן למקום הפקר שאולי יש שם עדיין שיערים חמ"ס צע"ס ואין לסמוך ולומר שודאי נחטלו כיון שהשיערים היו חמ"ס בשעת אכילה. שעי"ת שם. ועיין עוד מזה לקמן סי' חס"ז סעי' צ' וסי' תס"ז.

א' סעי' ח' חנות של ישראל ומלאי של ישראל וכו' כך היה גירסת רש"י ור"י האי אבל ר"ח גורם

בהפקדו. כלל דמילתא דלרש"י ור"י האי אזלינן בזה בעל החנות דאם בעל החנות ישראל חמץ שנמצא שם אחר הפסח אסור בהנאה ואם בעל החנות עכו"ם מותר. ולר"ח אזלינן בזה הפועלים דאם הפועלים הנכנסים שם ישראל חמץ שנמצא שם אחר הפסח אסור בהנאה ואם הם עכו"ם מותר בהנאה כמבואר זה בהדיא בדברי רש"י ור"ח יעו"ש. **ב' שם.** ומלאי של ישראל. פת ויין הנמכר בתוכה. רש"י ומציאו צ"י והאחרונים. ועיין לקמן או' ד'.

ג' שם. ופועלים הנכנסים וכו' שמשדלים במכירת הסחורה. טור. לבוש. ר"ז או' או'.

ד' שם. אסור בהנאה. דלא תלינן ליה בפועלים אלא מן של מלאי היה ושל ישראל הוא. רש"י. ומשמע מצינו דלא אסור בחנות ומלאי של ישראל אלא בשם באותו מלאי פת דאיכא לניימר דחמץ הנמצא שם מן של מלאי היה אבל אם אין באותו מלאי פת שרי דשל פועלים עכו"ם הוא בודאי ומוינה נשמע דלא שרי בחנות ומלאי של עכו"ם אלא בשם באותו מלאי פת אבל אם אין באותו מלאי פת אסור דשל פועלים ישראל הוא בודאי. ונראה דלגירסת ר"ח נמי ע"כ בשם במלאי שבחנות פת מוירי שאם לא כן מאי קמ"ל דאזלינן בזה פועלים פשיטא דכיון דבעל החנות אינו מכנים שם חמץ כלל ודאי דשל פועלים הוא. צ"י מיהו בצ"ח כתב דלג"י ר"ח דכל גוונא תלינן בפועלים אבל לרש"י לא תלינן בפועלים אלא א"כ שהסחורה היא פת ויין והט"ז כתב לרש"י פת ויין ולר"ח דוקא סחורה ולא פת יעו"ש. אמנם המאמ"ר השיג על דברי הט"ז הנ"ל וכתב דגם על דברי ר"ח יש להשיב קצת ודברי מרן צ"י נראה יותר עכ"ל. וכ"כ הלבוש בדברי צ"י דהמחלוקת היא אם סחורה הנמכרת שם היא חמץ כגון פת אבל אם היא מדברים אחרים שאין בהם חמץ לכ"ע אזלינן בזה פועלים יעו"ש. וכ"כ העו"ש. וכן הסכים

בושת בר

(ב) **שם**. ואני אפול אח"כ. ומ"מ בשבת שבתוך הספסח לא מסתייג בזה שאומר קול אחד אלא ח"כ הסתו

משתכר באיסורי הנאה ואם הקבל כבר המעות מותר ליהנות מהם: הוי' יש מי שמתיר להשכיר תנורו לאינו יהודי על מנת שיאפה בו מצה ואם יאפה בו חמץ אין זקוק לו. כגס וכן מותר להשכיר לו בית לדור בו ואעפ"י שמכנים בו אחר כך חמץ שני (אגור): וימותר לומר לעבד בפסח הילך דינר זה וקנה ואכזר

בף החיים

ציעור יעו"ש. וע"כ יש להחמיר לכתחלה היכא דאפשר אצל היכא דלא אפשר יש לסמוך על המחירין. ויתבאר עוד מזה לקמן סעי' ז'.

כה) וכתב שם ספר"ח דבחנוס ובשאלס שרי ליתן ביהו לעכו"ם להניח בו חמץ דהא אינו נסבס באיסורי

הנאה יעו"ש והביאו מחס"ס סק"ג. ומיכו בכלי אין מועיל זה דהא רוצה בקיומו של חמץ וכמ"ס לקמן אוי"ט יעו"ש.

כו) שם בסגה. בית לדור וכו' הסכמה ראשונים ואחרונים דאע"ג שהשכירו סתמא לדור בו הוא ולא אחא

לחפוקי אלא היכא שמשכירו בפ"י לשם חמץ. ח"י אוי"ט מק"ח אוי"ט ונראה דס"ד אי לא ידעין בודאי שהעכו"ם

לוקחו להניח בו חמץ דאליכ סול סתמו כפירושו שמשכירו לחמץ ובכס"ג ודאי שצריך להסנות. ועיין לעיל סי' חמ"ח סוף אוי"ט.

כז) סעי' ו'. מותר לומר לעבד וכו' ואעפ"י שמזונותיו עליו. טור. לבוש.

כח) שם. אעפ"י שידע שיקנס חמץ. ואין זה כקונס חמץ שהרי העבד בר דעת הוא וקונה לדעתו

מה שירצה ואין לו על רבו אלא שיתן לו מעות לקנות לו מזונות. לבוש.

כט) שם. אעפ"י שידע שיקנס חמץ. אצל לא יאמר קנה חמץ ואכול. אגידס פ' כ"ש. א"ר אוי"ט.

ל) שם. אעפ"י שידע שיקנס חמץ. ואם הוא מושכר אצלו לשם לא יאכל בביתו משום חסדא. אגורס שם

מ"א סק"ז מק"ח אוי"ט חמ"מ אוי"ט א"א אוי"ט.

לא) שם. אצל לא יאמר לו לא ואכול וכו' ודוקא שא"ל לא ואכול חמץ או שידע בודאי שיאכל חמץ.

מ"א סק"ח. מיכו הח"י אוי"ט כחב דמשמעות לשון הש"ס משמע אפי' בחשש בעלמא אסור יעו"ש. אצל החק יוסף אוי"ט

ז' כחב בדברי מ"א. וכ"כ החמ"מ שם. וכ"כ המק"ח אוי"ט וכחב ודלא כח"י. וכ"כ א"א אוי"ט ח' דבספק אין להחמיר.

לב) שם. ואני פורע. וכשאומר לחנוני הן לו ואני פורע אפי' אמר קי"פ שיתן לו בפסח אסור וכ"ז כשידע

שיתן לו חמץ. ואף בידוע אם אמר לפועלו או לחנוני שיתן לו ונאס מותר כמו בסעי' הקודם. א"ר אוי"ט מחשו' צ"ח דף ק"ב. ועיין שעי"ח אוי"ט.

לג) שם. ואני פורע. שכוין שיתן לו החנוני לעבד על דעת שפורענו הוא הוי החנוני שלומו והוי כאלו מאכילו

הוא חמץ בידים וכיון שמזונותיו עליו נמלא שנסבס הוא מן החמץ שמאכילו ופורע חובו המוטל עליו לזנוי מזה החמץ.

לבוס. ומי שראה בזהמה נודדה ללחם ליכא איסורא לומר לגוי חנוני חתן לס לחם ואני פורע. ח"ח אדם סי' ט"ו ר"ח אוי"ט.

לד) שם. ויש מחירין וכו' שכוין שעדיין לא נתן המעות לחנוני לא חשיב כחמלו מה שנתן החנוני לעבדו

לבוס.

כא) ואם יש לישראל זה גזבר גוי שמשכיר החמור ומיחה לגזבר שלא ישכיר החמור בפסח ושלא בידיעה

הישראל השכיר הגזבר וקבל המעות מותר הישראל לקבל ממנו המעות אצל אם קיבל ככרות אף בזה אסור. מק"ח שם.

ח"א שם. ואפי' לא באו ככרות בפסח ליד גזבר הישראל אלא לח"כ דין ק"י כה"ש אוי"ט.

כב) סעי' ה'. יש מי שמחיר וכו' כ"כ הטור בשם הרשב"א וראייתו מרחקן בע"ז (ס"ב ע"א) שכרו לעשות

עמו מלאכה אחרת אעפ"י שאין העבד לו חזית של י"ז ממקום למקום שכרו מותר עכ"ל אלא שהרמב"ם כהב עליו

דלפוס פשטא דמחני' אין משם ראיה יעו"ש וע"כ כחב דין זה בש"ע בשם יש מי שמחיר. וכ"כ בשו"ע זר"א סי' כ"ב דדין זה

אינו מוסבס ומס גס דהוי כחובא ואינולולא להשכיר לגוי לאפוח בו מלס וסרי אכן ססדי דאין כגוי כוטלו אלא לאפוח בו חמץ

יעו"ש. והביאו מחב"ר אוי"ט ב' וכ"כ הכס"א אוי"ט אמנס סמ"א סק"ח וח"י אוי"ט. ובספר"ח והגר"א כחבו ליישב דברי הרשב"א

הנ"י יעו"ש. וגס מס שהקסה ע"ז סט"ז סק"ד י"ש ח"י אוי"ט ח' ושאר האחרונים יעו"ש. ומשמע דדעתם לפסיק כרשב"א

שהוא יש מי שמחיר שהביא בש"ע. וכ"פ הר"ז אוי"ט. ח"א כלל קכ"ד אוי"ט. ומיכו צריך לשכור לעכו"ם בדבר קלוב ע"מ

לאפוח בו מלס הן הרבס הן מעט או לא יאפה בו כלום שוטל שכרו משלס כמ"ס הפרי"ח. וכ"כ הר"ז שם. וכשמחנס

עמו כך אעפ"י שהעכו"ם אופה בו חמץ בפסח א"ל למחוח בידו ומותר לקבל ממנו שכר החמור אפי' בחוף הפסח. ר"ז

שם. ועיין לקמן אוי"ט כ"ד.

כג) שם. יש מי שמחיר וכו' אצל אם העכו"ם יאפה בו חמץ ומלס מותר לכ"ע שהישראל יחשוב שמקבל שכרו

בעבור המלס שאפה בו ולא בעבור החמץ. לבוס. עט"ז.

כד) שם סגה. וכן מותר להשכיר לו בית לדור וכו' משמע דאסור להשכירו לשום בו חמץ דמסתכר באיסורי

הנאה. ודוקא כשמשכירו בחוף בפסח או בע"פ. מ"א סק"ז בשם האגור. וכ"כ סט"ז סק"ח. ח"י אוי"ט א"ר אוי"ט ח' חק

יוסף אוי"ט הגר"א. ח"א כלל קכ"ד אוי"ט. וכ"כ הר"ז אוי"ט י"א דכ"ז כשמשכיר לו בחוף הפסח או בע"פ אפי' קודם שעה

כ' אצל קודם ע"פ מותר להשכיר לעכו"ם ביון חמור ביון חמור ביון חדר אעפ"י שהעכו"ם מפרש לו שיסחמס בזה חמץ בפסח

וע"מ כן הוא שוכרס ממנו דכיון שהעכו"ם יכול להשהמשיוס אחד בזה חמץ בשעת היחר דסיינו משעס שמשכירס לו עד

שעה ששית בע"פ א"כ השכר שניטל ממנו הישראל אינו ניכר ונראה שהוא בעד שעה איסור דסיינו בעד שבוע של פסח

אלא בעד שעה היחר דסיינו בעד מה שהעכו"ם יכול להסחמס בזה חמץ משעה שמשכירס לו עד שעה ששית בע"פ עכ"ל.

מ"ה הב"ח כחב בשם האגור דאינו מותר להשכיר ביהו להניח בו חמץ אלא א"כ היה ל' יום קי"פ וכ"כ הפרי"ח.

וכחב שם הב"ח נראה דס"ה בחמור וכלי וחמור אצל בפחות מל' יום אסור לכתחלה כמו בע"פ עמ"ו כיון דחל עליו חובת

ואכול אעפ"י שיודע שיקנה חמץ האבל לא יאמר לו צא ואכול ואני פורע פ"י שמתירים גם בזה א"כ באר הגולה
הקדים דינר או שגשא ונתן ביד. הנה ואסור לקנות חמץ לא"י בפסח אפילו צמעותו של אינו יסורי

ור"ב ש"ש

המכרתי צפרק צ'
דפסחוס ח מהל'
דע"ג ס"ב.
ש שס צמרדטי.

בף החיים

(א) ואם מוכרה להביא החמץ לביתו של ישראל בשביל החולה או חינוק הנלכך לכך כגון שאינו יכול להוליכו לבית עכו"ם ולהשקותו שם וגם יש חזק סכנת שיונה שם בבית ישראל לריוח שיאמר שאינו רוצה שיקנה לו רשותו וכמ"ס לעיל סי' חמ"ח סעי' ב' ויעשה לפניו מחלוקה עשרה ולא יגע בו ויזהר לעכו"ם להשקותו ואם א"א יעשה ע"י קטן ובמקום סכנה אפי' ע"י גדול שרי. והא' דשרי לחולה לשחוח חמץ שיינו אם אין בו סכנה ל"ל שלא בדרך הנחתו כגון שמערב עם דבר מר או דבר מאוס ואם יש בו סכנה אפי' בדרך הנחתו שרי כמ"ס ביו"ד סי' קנ"ה סעי' ג' ועיין שם בסנה שכתב דכל חולה שמאכליו אוחז איסור לריוח שחסידי הרפואה יודעו ע"פ מומחה ואין מחירין שום דבר איסור לחולה אם יכול לעשות הרפואה בהיחזר כמו באיסור אעפ"י שצריך לשהות קודם שימלא הסיוח מאחר שאין סכנה בדבר יעו"ש. ועיין לעיל סי' ש"ח סס"ו י"ז בהגה.

(ב) ובענין קניית סמי רפואה לחולה שיש לחוש לחערותו חמץ יוחזר טוב לקנות מעכו"ם מלקנות מן ישראל משום דכיון שנחבטל טעמו וממנו ביד עכו"ם ה"ל כמו שנחערב קודם זמן איסורו דליתו עובר עליו כמ"ס לעיל סי' חמ"ב.

(ג) ואם אלא א"כ הקדים דינר. ולסבירא זו ה"ה דמצי למימר לעכו"ם האכל לבסמחי פסולת שעורים וכיוצא כל שאינו מקדים דינר. פ"ח. ומיבו עיין לעיל סי' חמ"ח א"י קט"ז שהבאנו דעת האחרונים החולקים בזה יעו"ש.

(ד) ואם או שנשא ונתן ביד. ר"ל שלקח החמץ מיד החנוני ונתן ביד עצדו וטעם האיסור משום דהגבסה קונה בכל מקום כמ"ס לעיל סי' חמ"ח א"י מ"ט וא"כ כיון דהגבסה ה"ל חמץ של ישראל שאסור בהנאה ועובר עליו ב"י נוחנו לעבדו ה"ל משחכר באיסור הנאה.

(ה) ואם הכנה ואסור לקנות חמץ לעכו"ם וכו' דא"כ למיחש דילמא אחי למיכל מיניה ועוד דאין שליחות לעכו"ם וא"כ ה"ל חמץ של ישראל ועובר עליו. ב"י בשם הריב"ם. ועוד נראה דאסור משום רוצה בקיומו. מ"א סק"י. א"ר א"י י"ד. חק יוסף א"י ט' ח"א כלל קכ"ד א"י י"ט. ורואה בקיומו שיינו שמחזיק לו מוצא. מ"א שם. ועוד יש טעם משום שמ"ר אם יאבד ע"י שמירחו כמ"ס ביו"ד סי' קל"ג סעי' ו' יעו"ש. ואפי' אינו מושך החמץ מרשות המוכר אלא נותן דמים בלבד אסור. ר"ז א"י כ"ז.

(ו) ואם עבר הישראל וקנה החמץ לעכו"ם בפסח והוא רוצה לוחנו לו בפסח פשיטא דאסור משא"כ אם עבר הפסח ורוצה לוחנו לו אחר הפסח יש ללדד להחזיר. ש"ח א"י י"ב. ומיבו כשלא כיון הישראל לקנותו לעצמו וגם לא קיבל עליו אחריות כלל שרי בהנאה ובאכילה אחר הפסח. א"א א"י יו"ד.

(ז) ואם ויש מחירין וכו' ס"ח פסק להחמיר כדענא ראשונה. וכ"כ שכתב"ג בהג"ט א"י ב' דרעח כש"ע להחמיר לפי הכלל המסור בדינו שסבירא שמביא בסחם היא העיקרית. וכ"כ ח"י א"י י"א וכחז דאע"ג דביו"ד סי' קל"ב סעי' ד' פסק להקל ל"ל דחומרא דחמץ שאני יעו"ש. וכ"כ א"א א"י ט' וכ"כ א"ר א"י י"ב אלא שכתב עוד חילוק דבעבדו ושלחתו כיון דמחויב ליתן להם מזונות ממש אסור אבל פועלים שאם רוצה נותן להם מעות מותר יעו"ש. מיבו כמ"א סק"ט כתב דעיקר כדברי ה"ס מחירין. וכ"כ הפ"ח. מק"ח א"י ח' ר"ז א"י ח"א אלא שבסוף א"י כ"ג כתב דטוב לחוש לדעת ראשונה. וכ"כ ח"א כלל קכ"ד א"י כ"א דבשעת הדחק מותר לומר לו ג"כ לא ואכול ואני פורע וכן מותר לומר לחנוני חן לעבדו לאכול ואני פורע עכ"ד. וכ"כ קיטור ש"ע סי' קי"ז א"י י"א. ועיין לעיל סי' י"ג א"י ז'.

(ח) ואם אלא איכ' הקדים דינר. ודוקא שדינר עדיין צעין ביד החנוני בשעה שאוכל וכמ"ס ביו"ד סי' קל"ב סעי' ד' מ"א שם. מק"ח א"י ט' אבל כמ"ס וס"כ שם הסכימו דאף שאינו צעין אסור וכ"מ בט"ז כאן. א"ר א"י י"ג. וכן הסכים הפ"ח בסעי' זה. וכ"מ מדברי הר"ז א"י כ"ב וח"א כלל קכ"ד א"י כ"א שכתבו סחם אסור להקדים דינר משמע דאפי' אינו צעין אסור.

(ט) ואם אלא איכ' הקדים דינר. ואם לא הקדים דינר מותר לומר חן לפועלים חמץ ואני פורע. וא"כ מי שיש לו חינוק ולריוח לשחוח חמץ מותר לומר לעכו"ם חן לי לשחוח חמץ ואני פורע אבל הוא לא יקח החמץ בידו כמ"ס סי' חמ"ו סעי' ג' מ"א סק"ט. א"ר א"י י"ב. ח"א שם. מיבו סמ"ע בסי' חמ"ח סעי' ז' כתב על דברי מ"א הכו' דאין לסמוך עליו וקולא גדולה היא ושכן ראה למסכתא בם' מ"ק דף קס"ז שהשיג עליו יעו"ש. וכ"כ בשו"ת קול אלוהי סי' כ"ד דמעייל לא הוה להאכיל איסור חורס אלא דוקא במקום סכנה ועוד דמטעם אחר יש לאסור דק"ל יש שליחות לעכו"ם לחומרא ובאומרו לגוי שיקנה חמץ להשקות לבנו נע"ס החמץ של ישראל ומדרבנן מיכא עובר ב"י יעו"ש. וא"י א"י י"א כתב מי שיש לו חינוק או חולה בחיך ביתו שצריך לאכול או לשחוח חמץ יזהר לעכו"ם ליתן לו חמץ ולא יאמר אני פורע וישא. החינוק חוץ לביתו ועכ"פ לא יגע בחמץ. וכ"ז מיירי כשאפשר לעשות כך ויש לו עכו"ם שעושה כן דא"ל לאו הכי והוא ג"כ לריוח גדול לחינוק או לחולה יעשה בכל מה דאפשר לו לעשות כי במקום סכנה הכל שרי עכ"ל וכ"כ מ"א שם דבחולה שיש בו סכנה הכל שרי. ומ"מ טוב לעשות מחלוקה עשרה להפסיק כדי שלא יבא לאכול ממנו. ח"י שם. מק"ח א"י ט' ועיין בשו"ת שבו"י ח"ב סי' ט"ו שכתב דלא יתן אדם חמץ לחינוק ביחודי דילמא יטעי למיכל מיניה כמ"ס גבי שבת לא יקרא לאור סנה ביחודי כ"ס בחמץ דלא דינר מיניה כולא שחא משא"כ בשנים דאדכורי אהדרי יעו"ש. ועוד עיין לעיל סי' שמ"ג א"י ט"ז.

(ריב"ש סימן מ"א): ז' יאסור להשכיר כלי לאינו יהודי בפסח כדי שיבשל בו חמץ אבל משכיר לו חמור להביא עליו חמץ. הגה ויש מתירין להחם חמין בכלי החמץ ולרחוץ בהן וכן שאר לרכי הנאה בכלי חמץ וכן הוא המנהג (תוס' פ' אין מעמידין מרדכי פכ"ש):

קדוה

באר הגולה
י טור מפני שרואה
בקיומו של איסור
שלא יבקע הכלי.
כ שם שם החוס':

בף החיים

(נא) **שם**. אסור להשכיר כלי וכו' ואם עזר והשכיר הכלי לעכו"ם וקבל הדמים מותרים כדלעיל סעי' ד' פר"ח.

(בן) **וכתב** בשב"י ח"צ סי' ט"ו צישראלים שמכרו חנוטם לעכו"ם וצחור דפסח גברו המי גשמים ומתיראים שישטפו המים הכל וילך לאיצוד רשאים לשלוח אחר נכרי שקנה החמץ ולימור לו שילול את שלו לשום אותם בחדר אחר שלא ישטפו המים ואם אין שם אותו נכרי יאמרו לנכרי אחר שצחדר זה יש לנכרי הרבה דברים ויש לחוש שישטפו המים הלא אותם לחדר אחר וזכין לאדם שלא צפניו יעו"ש. שעי"ת אוי"ג.

(גן) **שם**. כדי שיבשל בו חמץ. משמע ה"א אם מתנה שלא יבשל בו חמץ שרי. וכ"כ הב"ח דאם השכירו לבשל בו מנה לא שייך רואה בקיומו אלא ח"י. השכירו לחמץ יעו"ש. וכ"כ ח"י אוי"ג ט"ו דבהתנה לשום בכלים מנה דעת הב"ח והג"ח להתיר דלא כשכנה"ג יעו"ש. ודעת כנה"ג אוי"ג ט' להתיר אפי' אם משכירו סתם דיש לתלות שלא יבשל בו אלא דבר שאין בו חמץ ופליג על מ"א ס"ק י"א דאוסר בכלי לשכור בסתם יעו"ש. אכן דעת הב"ח אוי"ג נראה כמ"א ומ"מ במתנה שלא יבשל בו חמץ נראה דיש להתיר. (דן) **שם**. אצל משכיר לו חמור וכו' אפי' צפסח. לבוש. ט"ו ועי"ש שכתב כמה טעמים לחלק בין חמור לתנור דלעיל סעי' ד' יעו"ש. אמנם הב"ח כתב דאף בחמור אסור להשכיר להציל עליו חמץ משום דמשתר צאיסורי הנאה יעו"ש. וכ"כ הרד"ב ח"א סי' תפ"ו דצפלוגתא דרצוותא נוסתברא להחמיר אלא שכתב דהיינו דוקא ששכרו צהדיא ללורך חמץ אצל אם השכירו סתם מותר וכן אם השכירו לי יום קו"פ מותר יעו"ש והצ"ח כנה"ג בהג"ב סס"י זה וכ"ה דעת המ"א ס"ק י"א להחמיר אלא ח"כ צשכרו סתם מותר. וכ"ה דעת ח"י אוי"ג. ח"י אוי"ג ט"ו. פר"ח. מק"ח אוי"ג. חק יוסף אוי"ג. שו"ת קול אליהו ח"א סי' כ"ד ח"א אוי"ג. ר"ז אוי"ג ח"א ח"א כלל קכ"ד אוי"ג. אכן צשאלה מותר ליתן חמורו לעכו"ם להציל עליו חמץ. צ"ח שכנה"ג בהג"ב ח"י ז' עו"ש שם. ח"י שם. מיהו מ"ש הרד"ב דקודם לי יוצ מותר להשכיר עיין לעיל אוי"ג כ"ד שכתבו דיש מתירין אף בחרך לי יעו"ש.

(הן) **יהודים** שיש להם צית הריחיים והצהמות שלהם אסור לטחון בהם חמץ צפסח. אפי' לשכירים עכו"ם אשר צצית הריחיים ללורך עלנוס. הרד"ב שם. כנה"ג בהג"ב ט. י"א מ"צ בהג"ב ט. מיהו. דעת הפר"ח להקל כיון שטוחנין צחנם אצל כנה"ג צסס"י זה חלק על דברי הפר"ח הנז' והסכים כדברי הרד"ב יעו"ש.

(ו) **ואותם** המחזיקים באוריג"א ולוקחים מדות מללן מכל צישול שכר שהם מצשלין ציורות נשתנה הדין כפי עסק האוריג"א ואם היורות הם של המושל המשכיר והישראל לתקן היורות כשמתקלקלין וגם אם

(מד) **ואם** היתה צהמת עכו"ם טעונה חמץ שרי לפרוק צמקום דאיכא לער צע"ח אפי' צפני העכו"ם דכיון דלער צ"ח דא"י ואינו מתכוין שיחזיק לו טובה (אלא לקיים מצוה) הוי לא אפשר ולא מכיון דשרי. מ"א שם. ח"י שם. ח"א שם אוי"ג.

(מה) **עכו"ם** מוכר תצוה ויש בתוכה קלת נחומלים וצפסח רואים עכו"ם לקנות מעכו"ם זה שרי לישראל להיות סרסור כי לא צעד חנוטלים נותן דמים וצדצר יצט חון מדמי איסור שרי. ח"א סוף הס"י והב"ד אחרונים.

(מו) **שם** צהבה. אפי' צמעותיו של עכו"ם. וכן אסור לומר לעכו"ם צחור"ה דפסח שי גה חמץ צשצילו ואפי' לא ימשוך החמץ לתוך ציתו של ישראל דיש פוי סוצרים דיש שליחות לעכו"ם לחומרא וצדיעצד אם קנה ולא מושך לרשותו של ישראל אין לאסור לאחר הפסח. חידושי רע"א יעו"ש.

(מז) **סעי' ז'**. אסור להשכיר כלי וכו' מפני שרואה בקיומו של איסור ע"י דבר אחר (צעי"ד ע"ג האש) שלא יבקע הכלי ועוד כיון שהכלי עלמו אסור צהנאה (שצלוט חמץ) אסור להשכירו לכתחלה. טור. לבוש. ט"ו סק"ו. מ"א ס"ק י"א.

(מח) **שם**. אסור להשכיר כלי וכו' צע"פ אחר חלות וכ"ש בחרך הפסח ח"י אפי' קו"פ ומתנה צפי' כדי שיבשל בו חמץ צפסח אצל להשכיר לו קו"פ צהצלעת ימי הפסח כגון שמשכירו לו לג' או לד' צצועות לעשות בו כל מה שירלה חעפ"י שידוע שהעכו"ם יבשל בו חמץ בחרך הפסח מותר שהוא יחשוב לו כל שכרו צעד הימים שקו"פ ושאחר הפסח ואין זה משתכר צאיסורי הנאה. כן נ"ל להלכה ולמעשה והמחמיר חע"צ. לבוש. עט"ז. מיהו הר"ז אוי"ג כתב דאפי' כמה ימים קו"פ אסור להשכיר כלי לעכו"ם אם ידוע לו שיבשל בו חמץ צפסח חעפ"י שאין העכו"ם מפרש לו שיבשל בו חמץ יעו"ש. ועיין לעיל אוי"ג כ"ד.

(מט) **שם**. אסור להשכיר כלי וכו' משמע דלהשחיל מותר דלא אמרינן רואה בקיומו וכו' אלא צמשכיר (עיין לעיל אוי"ג מ"י) דאיכא תרתוי. לבוש. וכ"ה דעת המק"ח אוי"ג. אצל הב"ח כתב דלהשחיל כליו אסור כמו משכיר מטעם רואה בקיומו. וכ"כ שכנה"ג בהג"ב ח"י ז' עו"ש אוי"ג ד' ח"י אוי"ג. ח"י אוי"ג ט"ו. ר"ז אוי"ג. מיהו דרך מכירה או נתינה שרי אפי' לכתחלה וצלצד שלא יערים. צ"ח שכנה"ג שם אוי"ג ח"י ח"י שם.

(ן) **שם**. אסור להשכיר כלי וכו' משמע אפי' כלי חדש אסור ומטעם שרואה בקיומו של חמץ ע"י דבר אחר שלא יבקע הכלי. עו"ש שם. וכ"כ שכנה"ג בהג"ב ח"י ד' דלטעם רואה בקיומו אף בכלי חדש או כלי כשר שאינו אסור צהנאה אסור יעו"ש.

תנא דיני הגעלת בלים, ובו כ"ז סעיפים:

באר הגולה

א גמרא פסחים ל.

ב בשמאל הפסח

א * קדירות של חרס שנשתמש בהם חמץ כל השנה ב אפי' אותם שעושים בהם דייסא ומיני קמחים משפשפן חיטב בענין שלא יהא חמץ ניכר בהם ומותר להשהותן לאחר חפסת להשתמש בהם בין במינו

בף החיים

ה'י ג' שליל לו הן דעתך עלי וכו' ה"ד בהטיות הכר גזרין מאחר שאינו עוסק עמו בקריאה משא"כ צ"ד די צוה שאיש אחר עמו. שער אפרים סי' ז' יעו"ש, והביאו ש"ת או' ט"ו. חמנס ה"י או' ט' השיג עליו וכתב דאסור להיות שומר חמץ ואפי' בחנס משום רולא בקיומו יעו"ש. וח"א כלל קכ"ד או' ח"י כתב טעם האיסור משום דמשתכר באיסורו הנאה יעו"ש. ומ"מ דיעבד שנטל השכר יש להחיר. ח"י שם. ח"א שם.

ס) שם הגה. ויש מתירין וכו' ה"א דכתב זה בשם ויש מתירין לפי שצ"מ או' צ' כתב זה בשם המרדכי וכתב עליו דצטור משמע דאסור מאחר דאסור להשכירו לכתחלה כ"ש ליהנות ממנו צעלמו אלא שכתב דהמנהג בדברי המרדכי יעו"ש. ועיין לעיל או' מ"ז.

סא) שם הגה. ויש מתירין להחם וכו' מאחר שאינו נהנה מאיסור הצלוע. ד"מ שם בשם המרדכי. ט"ז סק"ז. ומשום רולא בקיומו נמי לא שייך הכא כיון שאין החמץ צעין. עו"ש או' ד'.

סב) שם הגה. ולחזק צה"ס. ודוקא חמין לחוף צה"ס הראש נובגין היתר אצל הראויים למאכל ומנחה אסרי. יע"ש על מס' חולין ובמעגלי דקד כחוב דהני כלים לאו כלים דאכילה נינהו (דא"כ היה לריך להטמינם כמ"ש רס"י תנ"ח) אלא כלים המיוחדים לרחיצה ולכיצוס דאעפ"י שעכ"פ צלעי חמץ מ"מ מדינא ח"ל להטמינם מן העין כשאר כלים יעו"ש. מ"א סק"ק י"ב, וכ"כ הר"ז או' י"ג. ועיין צאו' שח"ז.

סג) שם הגה. וכן שאר לרכי הנאה וכו' כגון לשום צו לזון דרך עראי ציבש או דבר לח צמידי דלאו צר אכילה הוא כגון רחיצה ודוקא אם הוא דרך עראי דלא חיישינן להשתמש בו שימוש אחר. ח"י או' י"ד. מק"ה או' י"ד. וביינו אף בכלים המיוחדים לאכילה דרך עראי שרי. ר"ז שם. ועיין לקמן סי' תנ"א או' כ"ז.

סד) ויש לעשות היכר בקדירה האסורה אם משתמש בה. חמ"מ סוף או' יו"ד. ואם ציטל בכלי חמץ שאינו צ"י בפסח אם נאסר הצצטיל בהנאה עיין לעיל סי' תנ"ז או' רל"א.

א) סעי' א'. קדרות של חרס וכו' לאו דוקא קדרות דה"כ קערות שתשמישן ע"י עורוי וכו' שני ג"כ דינא הכי. ח"י או' א' מק"ה או' א' ור"ל אעפ"י שאין תשמישן ע"י האור כמו הקדרות ג"כ לריך לשפשפן ולהלניען.

ב) שם. קדרות של חרס וכו' וה"כ בשאר כלים שאינם של חרס אם אינו חפץ להגעילן או ללזקן ג"כ אפשר צה"י תקנתא לשפשפן ולקיימן עד לאחר הפסח אלא שדבר צה"י דשאר כלים כיון שיש להם תקנה אינו עושה כן רק מנגעילן או מלזקן. ח"י או' ד'.

אם נתיישנו היורות לריך הישראל לקנות חדשים משלו ולמכרם בתשלום זמן האורניד"א אז היורות הם צריות ישראל ולא מצטיא דאסור ליקח המדות עלמם שזכה צה"ס הישראל בשכר היורות והוי חמץ שעבר עליו הפסח אלא אפי' מעות אסור ליקח ואם יש לו כח למנוע מהם הצטול אסור לכתחלה להניחם לצטל אפי' בחנס משום רולא בקיומו וע"י מכירה יש להחיר הכל דהיינו שימכור קו"פ לעכו"ם אחד כל המדות (וגם היורות) שיגיעו משצו של פסח ויטול הדמים מיד ואז אעפ"י שהעכו"ם מכירו ויחזור ויתנם לו אחר הפסח שרי. אצל אם האורניד"א צעין שאין הישראל לריך לתקן היורות כל עיקר שהם מצטלים צטלהם אלא שלוקח מדות מכל ציטול יתנה עם העכו"ם קו"פ ליתן לו מעות וצדיעבד יכול לקבל מהם המדות אפי' לא התנה ואם אינו יודע מי יצטל שיתנה עמו ה"ל כדיעבד. וכן הדין צמי ששוכר ריחיים מהמושל שלריך לתקן הריחיים אין היתר אלא צמכירה כנ" צ"ח. שכתב"ג בהצ"י עט"ז עו"ש או' ד' ומ"ש הט"ז על דברי הצ"ח הנ"י עיין ח"ר או' ט"ז שחידך וכן המאמ"ר או' ט' כתב על קושיות הט"ז הנ"י דלאו כלום הוא יעו"ש. חמנס המ"א סק"ק י"ב כתב אעפ"י שאין הישראל לריך לתקן היורות אין לו היתר אלא שימכור קו"פ הריחיים והיורות לעכו"ם ואם אין הישראל שוכר הריחיים עלמו רק שוכר חק המגיע להשר מהריחיים דהיינו המדות יש למכרו לעכו"ם או יורה להטוחנין שלא יפרישו המדות צפסח רק יכתבו העכו"ם שטחנו צפסח ויגבו מהם לאחר פסח יעו"ש ובלצ"ש. וכ"פ צשו"ת שצסוף ביטת מהר"ש סי' ט"ז דאפי' אין על הישראל לתקן היורות שכרו אסור אם לא מכרו קו"פ. והביאו מחצ"ר או' ג' וכ"כ המאמ"ר או' ט' דיש להחמיר בכל עניין מטעם משתכר באיסורי הנאה ומ"ש הט"ז סק"ו להקל כתב עליו שהפריז על המדה להקל יותר מדאי יעו"ש וכ"פ ח"א כלל קכ"ד או' י"ג בדברי מ"א.

זו) ואם היה יום אידם ע"פ ובשלו העכו"ם שגר ציורות אלו אחר חלות והתנה הישראל קו"פ שיתנו לו מעות צשכרו יש להחיר ולסמוך על הגדולים דסברי דע"פ אחר חלות איסור דרבנן הוא וכו' הרב מהר"ש צתשו' הנ"י מחצ"ר או' ד' ועיין לעיל רס"י תנ"ג.

ח) אבל ישראל שיש לו ריחיים שלו לחלוטין אין לו תקנה אלא ימכרם לעכו"ם על כל השנה או חלי שנה ויהיה שבת ופסח צהצלעה ציניהם. ט"ז סק"ו וכתב המש"ז או' ו' דל"ל וישכרם צהצלעה אצל מכירה גמורה גוף הריחיים שרי בכל ע"ש וע"פ יעו"ש. ועיין לעיל סי' רמ"ג.

טו) וישראל שהיה שכיר שנה להשר שיתעסק צשכר וי"ש מתצוה חמולה דהיינו לעמוד על המשמר לקבל המעות צעד השכר ושלא יגצו הפועלים וכו' רשאו לעמוד על המשמר צפסח צח"ה ומטעם רולא בקיומו לא שייך הכא ומטעם דאכילה למיהש שמה ישתה מהם יקח לו איש אחר עמו ואף שמוצא לעיל סי' ער"ה

במינו בין שלא במינו גומצניען בפסח במקום צנוע שאינו רגיל לילך שם כדי שלא יבא להשתמש בהם בפסח וישוב לסוגרם בחדר ולהצניע המפתח האבל היסק שיסיקם באש אינו מועיל להם ולא לשום כלי חרס שנשתמש בהם חמין אפי' שלא על ידי האור אלא שעירה לתוכה רותחין. הגב' ויש אוסרים

כף חחיים

קנסא בעלמא ולא קנים אלא כשקיים החמץ צעון אצל מה שצלוה בכלי לא קנים ולפיכך מותר אפי' לכתחלה להתצטל בהם. עו"ש או' א' מ"א סק"א.

ז) שם. משפספן היטב וכו' ואם לא שפספן קו"פ משפספן תוך הפסח או לאחר הפסח כדין לא ציער קו"פ המצואר לעיל סי' תל"ה יעו"ש. חיי או' ד' מק"ח או' ד' ר"ז או' ג' והא דמשפספן תוך הפסח כ"ד צח"ה אצל שצט וי"ט אסור ליגע בחמץ אפי' כדי לצערו כמ"ש צסי' תמ"ו יעו"ש. ר"ז שם.

ח) שם. ומותר להשקותו וכו' ולא דמי לחמץ שנתערב שאסור להשקותו דהתם נראה הוא אלא שאינו ניכר אצל צלוה בכלי (ר"ל ולכך אין צו איסור משום צ"י וב"י. יא"פ) אינו נראה ומלוי. ראב"ן. וכ"כ ר"י. וכ"מ בר"ן. מ"א סק"א. חק יוסף או' א'.

ט) שם. ומותר להשקותו וכו' בפסחים ל' ע"א איכא פלוגתא בזה דרז' אמר ישצרו ואסור לשכניהו אחר הפסח ולמיעבד דהו אפי' שלא צמינו גזירה אטו מינו ושמואל אמר משהי להו לאחר זמנו ועבד דהו צין צמינו צין שלא צמינו יעו"ש ופסקו הפו' כשמואל ואע"ג דק"ל הלכה כרז' באיסורי שאני הכא משום דשמואל קאי כר"ש. צ"י. צ"ח. ער"ה או' א'.

י) שם. ומלניען בפסח וכו' וחדשים מקרוצ צאו להשים כלי צדיל של חמץ צבית החורף לגוי ואומרים שאין לחוש שמה ישתמש בהם כיון שהם צגובה וכן כלי פסח מעמידין צגובה כל ימות השנה טעות גמור הוא ולריך לשומרן צמקום שאין הרגל מלוייה שלא יטעו להשתמש בהם בפסח. צ"ח. שכנה"ג צהגה"ט או' א' עו"ש או' א' ואפשר דנהגו כן משום דאינן צ"י ואף אם ישתמש בהם רבו המסתירין כמ"ש סי' תמ"ז סעי' יו"ד ומכ"ש צאותן שרוב השמישן בכלי שני או צלון כגון קנקנים דאין לחוש והמחמיר תע"צ. מ"א סק"ב. מיהו דעת חיי או' ז' וא"ר או' א' להחזיר צפשיטות יעו"ש אצל הפר"ח כתב דטוב לחוש לסכנת הצ"ח וכ"כ הצרכ"י או' צ' וכ"כ חק יוסף או' צ' כדברי המ"א דהמחמיר תע"צ. וכ"כ המק"ח או' ה' ר"ז או' ד'.

יא) ומיהו כלי יי"ש דלא מהני צהו טעם לפגם כמ"ש המ"א סי' תמ"ז ס"ק כ"ה א"כ יש לאסור וכן כלי עכו"ם שיש לו צמשכון צמקום שרגילים לצטל בהם צארש"ט מחומץ וכדומה יש ליזהר דלא מהני צהו טעם לפגם כמצואר. א"א או' צ' ועיין לעיל סי' תמ"צ או' ס"ה.

יב) והיבא דלא יש מנהג עכ"פ יש להחזיר בכלי שני. ואפי' בכלי חרס שתשמישן בכלי שני או ע"י עירוי יש מקום להחזיר אם מעמידן צמקום שאין יד אדם שולטת. שו"ת שצבוק שיטת מהר"ש סי' י"ג יעו"ש. צ' מחז"ר או' א'.

שם ולהלניע

ג) שם. שנשתמשו בהם חמץ וכו' אצל כלים חדשים שקונים מן השוק אפי' בכלי חרס א"ל לספק בהם לשמא נשתמשו בהם דאין דרך כלל להשתמש בכלים חדשים. אצל כלי מתכות שנקנים מן העכו"ם צביתו ואינו מכיר בהם ודאי שהם חדשים לריכין מספק להגעילן או ללצן כפי תשמישן. אר"ה כלל נ"ה דין מ"ו. חיי או' צ' מק"ח או' צ' ואחר ההגעלה או הליצון לריך להטבילן ואעפ"י שהם ישנים כמ"ש ציו"ד סי' קכ"א סעי' א' יעו"ש. ועוד עי"ש צסי' קכ"צ סעי' י"א. ומ"מ בכלי זכוכית הלוולים יש להחזיר לקנות מעכו"ם מצינו אפי' אין העכו"ם מסויה לפי תומנו ואינו לוקח כלי מתוך הכלים דכיון שהם לוולים צודאי לא נשתמש בהם עדיין. ר"ז או' ה'.

ד) שם. שנשתמש בהם חמץ וכו' וכתב צשו"ת חכם נצי סי' ע"ה הוראה הלכה למעשה להחזיר תצטיל שנתצטל צפסח צקדירת חמץ נקי שצצרו עליה יצ"ח אף לדין דאסרינן נטלי"פ (כמ"ש לעיל סי' תמ"ז סעי' יו"ד) דמיא אחר יצ"ח ליכא טעם כלל ומ"מ לא מלאו לצו להחזיר לצטל צה לכתחלה והסכים עמו הגאון מו"ה נפתלי כ"ץ ז"ל שם צסי' ע"ו יעו"ש. והצ"ד לעיל סי' תמ"ז או' יו"ד וגם כתצנו שם סכרת צצו"י דמתיר אחר שני חדשים יעו"ש. מיהו צשו"ת פנים מואירות ח"א סי' כ"ד חלק עליו יעו"ש וכ"כ הרדצ"ז סי' תשל"ט דלא החזירו שהיית יצ"ח אלא לענין יין צלצד ולא צשאר איסורים יעו"ש. ער"ה או' ו' וכ"כ צשו"ת חיים שאל ח"צ סי' ל"ה שדצרי הרשב"א צתשו"י סי' תקע"ה דלא כהח"ל ששם כתב דלא מהני ישון רק לכלי היין וכתב שמתעבה צא לידו צישראל שגשלה לו דורון כלים נחמדים מפאפורי פורלללני ולא ניכר אם הנכרי השולה צבר נשתמש בהם ועצרו שנתיים ימים והמה כלים יקרים וכתב שלכאורה אין להחזיר לכתחלה כמ"ש הח"ל גופיה וגם דמדצרי הרשב"א משמע דאפי' דיעבד אסור אך צזה דיש ס"ס שמה לא נשתמש בהם וחת"ל נשתמש ספק להקל ועדיין לריך ישוב עכ"ל ונראה דאם אפשר להגעילן צרותחין ג"פ יש לעשות כן ואם הם כלים שאין דרך להשתמש בהם שהיוס"צ יש להקל ג"כ. שו"ת או' א' ועיין ציו"ד סי' קי"ג סעי' ע"ז וסי' קכ"א סעי' א' וסי' קכ"צ סעי' י"א מדינים הללו ודוק.

ה) שם. כל השנה. וה"ה אם נשתמש בהם חמץ צתוך הפסח דינא הכי. חיי או' ג' לצ"ש. ר"ז סי' תמ"ז או' ג' ור"ל דלריך לשפספן היטב ולהלניען ומותר להשתמש בהם אחר הפסח משום דחמץ הבלוע בכלי אין צו איסור משום צ"י וב"י כמ"ש לקמן או' ח' וכ"כ הר"ז שם. שם. אפי' אותם שעושין בהם דיוסא וכו' כלומר דאז הם צלועים הרצה חמץ ואם יצטל בהם אחר הפסח לא יהיה שם סי' אפי' מותר והטעם משום דאין ק"ל כר"ש דסבר דחמץ לאחר הפסח אינו אסור אלא משום

אוסרים אפילו בכלי שני (המגיד פ"ה) ואפילו אם ימלאו גחלים דחיישי' דלמא חיים עלייהו שמא פקעי (פי' שמא יתבקעו) ולא עביר לחו הסקה מעליא וומיהו אם החזירן לכבשן שמצרפין בו כלי חרס חדשים מותר דכיון שמכניסין להם גדול כזה ודאי לא חיים עלייהו דילמא פקעי אבל לתנורים שלנו לא סגס כל כלי הצריך לבון או הנעלה אסיר להצמצם כי אפילו לזון בלא הסגר (מדרבי ר"פ כ"ט) ועיון ב"ד

באר הגולה
בגמ' ו תוס' שם
והביאו

כף החיים

סמ"א סמ' ז"ע וכן הנהו"ש או' ז' כחב לסשיג על כל דברי מ"א סמ' יעו"ש. וסא דכחב צו"ד ס' ק"ה סעי' ז' דחוס של כלי שני בדיעבד מותר וסכא ס"ל דלא מהני ליה הוסק כחב י"א שם דשמא בחמץ רלה להחמיר יעו"ש. ולענין דינא כחב ח"י שם דבמקום ספ"מ ומניעת שמחה יו"ט יש להקל בדיעבד אם נשתמש בכ"ש אם אינו צ"י ואפי' בכלי חרס יעו"ש. וכ"כ י"א שם. מק"ח או' ו' ר"ז או' ל"ג. ח"א כלל קכ"ה או' ג' וסיונו כגון כף העשוי לאכול בו שרוב השמימו' בכ"ש שחוזרין אותו בקערס אחר שעירו בחוכה מכ"ר אם לא הגעילו ותחצו בפסח צריך בדיעבד מותר אם לא היה צ"י ויש ספ"מ ומניעת שמחה יו"ט. ר"ז שם. ופשוט דה"ד אם היה נקי דאם לא בן חמץ בפסח אסור במשכו כנודע. בא' **שם**. ואפי' אם ימלאו גחלים וכו' ר"ל ואפי' אם ימלאו גחלים דבזה היו כהיסק מצפנים דמפליט הצליעס אפי' אינו מועיל דחיישינן דלמא חיים עלייהו וכו' משום דאין דרכן להסיקן צפנים אלא בחוץ משא"כ בכוזא וחנור דסעי' ז' דמועיל להם הוסק צפנים דכיון דהכי ארמיהו לא חיים עלייהו ועבד לכו הסקה מעליא וכמבואר לקמן.

בב' **שם**. דלמא חיים עלייהו וכו' כחב הב"ח דחנור וכירים של חרס שאוסרין בא ע"י הוסק אפי' הוסק פנימי לא מהני לכו וכו' נקטינן יעו"ש. וכ"כ דעת הפרי"ח בסעי' ז' אמנם סמ"א סק"ד וח"י או' ט' וא"ר או' ט' השיגו עליו וכחצו דמועיל להו הסקה מצפנים דכיון דהכי אורחיהו לא חיים עלייהו דלמא פקעי יעו"ש וכ"כ צ"י רס"י חס"א וכן הסכים חק יוסף או' ד' דלא כב"ח. וכ"כ סר"ז או' ח' ח"א כלל קכ"ה או' ז' ועיון לקמן או' ל"ב וברס"י חס"א. בג' **שם**. ומיהו אם החזירן לכבשן וכו' נשאלתי כלי חרס שנשאר אחר השירופה ר"ל אם מותר להשתמש בהם בפסח שידוע שזה יוחר מחזרת הכבשן וסותרו. ומ"מ הכל לפי הענין. באה"ט סק"א.

בד' **שם**. אם החזירן לכבשן וכו' ובא"ח כלל כ"ח דין מ"ט הביא פלוגתא בזה וכתב ע"כ אהנו נוהגין שלא להסיקן כלל אפי' בכבשן של יולר יעו"ש. והביאו א"ר או' ג' וכן הפרי"ח הביא דעת האוסרין אפי' להחזירן לכבשן וכתב ולענין דינא יש להחמיר יעו"ש. אבל ר"ח בם' הו"ר או' חר"ד כתב דיש להם חקנס ע"י חזרתן לכבשן וכ"כ רי"ז נחיצ' ה' ח"ב ובשאלתות לרב אחאי פ' מטות וכ"ה דעת סחו' (פסחים ל"י ע"ב) וכ"כ סרוקס ס' חפ"ד וכ"כ ה"ר מנוח פ"ה יעו"ש. וסב"ד חקת הפסח או' ג' יעו"ש. וכ"כ סר"ז או' ט' וע"כ כיון דאיכא פלוגתא בזה נהרא נהרא ופשטו.

בה' **שם**. אבל לתנורים שלנו לא. דאיכא למיחש דלמא חיים עלייהו ומוציאן מן החנור קודם שיחלבנו. פור בשם הרא"ש. ור"ל דאפי' דגם בתנורים שלנו יחלבן

יג' **שם**. ולהלכנו המפתח. כדי שלא ילך לשם כל ימי הפסח. ר"ז או' ח' ועוד י"ל מפני האחרים שאין יודעים שלא יפתחו וישתמשו בהם.

יד' **שם**. אבל הוסק וכו' דהוסק שהוא רק מבחוץ אינו מועיל להפליט הצליעס וכי תימא לעבד ליה הסקה מצפנים חיים עליה משום דפ"ה. פסחים ל"י ע"ב. ועיון לקמן או' כ"א.

טו' **שם**. אבל הוסק וכו' והגעלה אינו מועיל לכלי חרס משום דהחזרה העידה על כלי חרס שאינו יולא מידי דופיו לעולם. גמ' שם. וסא דמהני לכו הוסק אי לא הוה חיים עלייהו או שהחזירן לכבשן כמבואר לקמן כתבו שם סחו' דזה לא חשיב יולא מידי דופיו דכיון דהסיקו נעשה ככלי חדש שכן דרך כלי חרס כשעושין אותו מחדש אותו בכבשן להסיקו יעו"ש.

טז' **שם**. אלא שעירה לתוכן רותחין. כגון קערות ששופך בתוכן מכלי ראשון. ועיון לקמן סעי' ה'.

טז' **שם**. אלא שעירה לתיבן רותחין. וכו' לשון הטור ופי' צ"י דאפי' לא נשתמש בכלי חרס רותחין אלא בכלי שני לא מהני בזה הוסק וכתב וכן הרמב"ם בפ"ה השווה כלי חרס שנשתמשו בו חמץ בכלי שני לשתמו' בו בכלי ראשון עכ"ל. מיהו מור"ם ז"ל צד"מ או' ח' כתב דלא נראה לו פי' צ"י אלא לדעת הטור כלי שני אית ליה תקנה משום דאינו צולע אך בשם הגמ"י כתב דאפי' לא נשתמש בכלי חרס אלא בכלי שני לא מהני לכו הוסק יעו"ש וסא כתב מור"ם ז"ל בבה"ט על דברי הש"ע שהוא לשון הטור וי"א אפי' בכלי שני לומר שאעפ"י שלשון זה של הטור משמע דדוקא אם נשתמשו בו ע"י עירו מכלי ראשון אין לו תקנה אבל אם נשתמשו בו בכ"ש אית ליה תקנה י"א אפי' בכלי שני דאין לו תקנה בהוסק. וכ"כ ח"י או' ח' מאחמ"ר או' ג' ולענין דינא ית' לקמן או' ק'.

ח' **שם** בהגה. ויש אוסרים אפי' בכלי שני. פי' אפי' לא עירה מהקדירה לתוכו רק עירה מהקדירה לכלי שני ואח"כ הניח כלי זה לתוכו. מ"א סק"ג. מק"ח או' ו' אבל אם עירה מקערה לק"ר דהו"ל עירו דכלי שני לכ"ע מותר. ער"ה או' ה'.

יט' **שם** בהגה. ויש אוסרין אפי' בכ"ש. מוכח מכאן דס"ל דגם בכ"ש מצליע מזהב. וכן מוכח לקמן סעי' ה' עו"ש או' ח' ור"ל ממ"ש לקמן סעי' ה' ואם תשמישן בכ"ש הכשירן בכ"ש ואם אינו צולע כלל למח ליה הפסח אלא מוכרח לומר דש"כ צולע איזו משהו ולכך לריך הכשר.

ד' **שם** בהגה. ויש אוסרין אפי' בכ"ש. וכ"ה דעת הש"ע כמ"ש לעיל או' עו"ב. וכ"כ הפרי"ח וח"י או' ח' ומ"ש סמ"א סק"ג שהש"ע שהשמיט דין כלי שני חזר צ"י ממ"ש צ"י השיג עליו ח"י שם וכן י"א בהגמ"י כחב על דברי

צ"ד סימן קכ"א): ב' ז' כוביא שהוא כלי שעושים מלבנים ועפר ואופים ומשגנין בו וכן תנור קמץ שקורין פידליא הסיקו מבחורין אסור לאפות בו בפסח דאין חמץ שבו נפלט בכך ואם מלאו גחלים מבפנים שרי: ג' חסכנים מגעילן בכלי ראשון ומותרין בכלי ראשון נקרא שהרתיחו בו מים על האש ואפי' אינו עתה על האש רק שעודנו רותח וקודם ההגעלה צריך לשופם יפה במשחות או ברחיץ

העביר

כף החיים

באר הגולה
ש"פ ז' שם בגמרא.
ח' שם בגמרא
ט' טור מהא דשבת
מ"ג משנה וצפירו
כס"י שם י' ה"ה ש"

(א) **ובירה** שלנו שגשש מלבנים שטרופין בכבשן ובדליא נשפך עליהם חמץ לריכין ליבון גדול ורחיטו שטיסגין לאחר הליבון לעזב צמיט כעזי אלצע ונכון סוף. חק יוסף שם. ועיין לקמן בסוף הסנה לסעי' ד'.

(ב) **שם**. וכן תנור קמץ שקורין פידליא. שעושים מלבנים ועפר. צ"ח אבל הכי' צרסי' חס"א כחצ שחא של חרס וכ"כ ח"ר ח' ו' ועיין לעיל ח' כ"ב ולקמן סי' חס"א ח' ט"ז.

(ג) **שם**. הסיקו מבחורין אסור וכו' שאין חמץ שבו נפלט ע"י הסקה חוץ. לבוש. ואעפ"י שהסיקו חמיר בחוץ לא מהני הסקה חוץ כיון שזולע חמץ בפנים ואפי' דיעבד אסור. מש"ז ח' ד'.

(ד) **שם**. ואם מלאו גחלים וכו' דלא חיישינן בזה דילמא חיים עליהו דלא פקע כיון שהוא עשוי מלבנים ועפר. ט"ז סק"ד. ע"ש ח' ז' ר"ז ח' י"א. וזהו טעם הכוזבא שעשוי מלבנים ועפר אבל טעם החמיר שקורין פידליא למיד שהוא של חרס כיון דאורחיה בסיני לא חיים עליה 'כמ"ס לעיל ח' כ"ב.

(ה) **שם**. ואם מלאו גחלים וכו' וכן קדירות של מחבת חס רוצה להסיקם ולמלוחם גחלים שרי. טור. לבוש. ע"ש שם. ועיין לקמן סעי' ד' בסנה.

(ו) **ודוקא** מילא גחלים בפנים סא בחוץ אף שחשמישו חמיר כן (ר"ל להסיקו מבחורין) ונחלבן עד שיכא ניליציא נחזין אסור אף דיעבד. וזהו מחבת דשרי בהגעלה חס חבב לזרע עד שזחו ואח"כ אותו המקלח ולא באי חיים בפנים אף דיעבד אסור. מש"ז ח' ד'.

(ז) **סעי' ג'**. סכניס מגעילן וכו' וסכניס המחופים בעץ נקתה וקבעו בהם מסגרות חין מועיל להם בהגעלה כן. יש נקתות גומית הרצה וח"א לנקות כל הגומות וכך קבלתי מרבותי שדרשו כך צריס וכן נוהגין ואין לשנות. צ"ח. ט"ז סק"ה. ע"ש. שכתב"ג בהגה"ט ח' ד' ע"ש ח' ג' מ"ז סק"ה. פרי"ח. ר"ז ח' י' ח"א כלל קכ"ד ח' ד' ובדליא חין חילוק בין עלים למין אחר בזה דכל שיש צ' חלקים בהקלח יש גימית זרזוי לחוש לזה היכא דאפשר. ט"ז שם. וזה"ש חס הקלה מקלחת בקרן או שהקלה דבוקה בצרול בדבק חין להגעלה דחיים עליהו שמה פקעי וליבון ג"כ לא שייך גבי קתייהו חס לא שכולו פרולא וכיון שרוב הסכניס הם על דרך זה ע"כ יפה יסד הפייט חס אפשר לעשות חדשים הם משוברים. ח"י ח' ט"ז. וכ"כ הר"ז ח' י"ד דמלוה מן המוצא לקנות חדשים. וכ"כ באחרונים.

(ח) **שם**. סכניס מעילן וכו' ודוקא סכני דפסחא או מוצר לחלב או להיפך מש"כ סכניס של איסור צמי ליבון אף שאין בה גומות כל שרובה להשתמש בה בחמין כמבואר ביו"ד סי' קכ"א סעי' ז' יעו"ש ועיין בפר"ח שם ססי' קכ"א שהכריע דאף בסכניס של איסור סגי בהגעלה

היטב חס ישכס שם פרצה מ"מ יש לחוש שמה לא יתן אוחס לשכות הרצם מש"כ בכבשן מחלבן אפי' בשעה מועטה. ט"ז סק"ב. והמחמיר ח' י' כחצ הטעם דכבשן כיון שהסיקו גדול כל שלא פקעו מיד שהכניסו אוחס לחוכה חו ליכא למיחש לסו.

(כ) **שם**. אבל לתנורים שלנו לא. ועיין בשו"ח בחרות המים ח"ד סי' ו' שכתב דתנורים שלנו בהם גדולים שרי יעו"ש אמנם בדרשות מהר"ל דף ו' ע"א כחצ דבתנורים שלנו חינו מועיל ואפי' הגדול של אושה יעו"ש וכ"ע מסתמיות דברי הפו' דאין לחלק בין תנור לתנור ובלא"ס אפי' בכבשן יש מחמירין כמ"ס באו' הקודם וח"כ הכו דלא לוסף עלה.

ואם נהן כלי חרס בתנור ונחלבן שיכא ניליציא נחזין ועבר ובישל בו בפסח במזיד אסור מדי דבוק בישל בכלי שאינו צ"י במזיד בשאר איסורין ובשוגג י"ל דשרי. מש"ז ח' ז' וגרסא דבאים עני ויש הפי' גם במזיד יש להקל אף יש להוכיחו שעבר אחתהא דרצנן ושלא יעשה פעם אחת. ועיין בס' זבחי לרק על יו"ד סי' ק"ג ח' כ"ג.

(כז) **שם** בהנה. אסור להשתמש בו אפי' לזון וכו' וסיינו דרך קביעות שמה אחי להשתמש בו חמין וח"כ אפי' הדיחו תחלה אסור אבל דרך ערוא מותר להשתמש בו ע"י דחמה ודלא כעו"ש ודרך קביעות אפי' בע"פ אחר זמן איסורו אסור להשתמש בו. ח"י ח' י"א. ח"ר ח' ד' מק"ח ח' י' ר"ז ח' ז' אמנם בכלי חרס ישנים המנסג שלא להשתמש בהם אפי' בזמן ואפי' בדרך ערוא כמ"ס לקמן סוף סעי' כ"ב יעו"ש.

(כח) **שם** בהנס. ועיין ביו"ד סי' קכ"א. דשם נחבאר דדרך ערוא מותר חס הדיחו תחלה. ט"ז סק"ג. חק

יוסף ח' י' וכ"כ באו' הקידם. ועיין לעיל סי' ח' ח' ח' ס"ג. **בט' סעי' ז'**. כוזבא שחא כלי שעושים מלבנים וכו' וביבא שעושים מלבנים שטרופין בכבשן יש להם כל דין כלי חרס דהא מעשו ממם בכלי חרס חלא שחא עב ביוחד ואם נשפך דבר רותח עליו חין לו חקנס חלא בליבין. מ"א סק"ד. ח"י ח' י"ב. חק יוסף ח' ו' מק"ח ח' ט' ח"א ח' ד' ר"ז ח' י"ב. ואפשר דמהני לסו הסקה אפי' חוץ תנור שלנו ח"י שם. וכ"מ מדברי הר"ז שם שכתב מותר ללכנס באיר ולהשתמש בהם בפסח משמע בכל איר שיסיד ואף לרק להשתמש שם עד שיכיו ניליציא נחזין מהם כי כן הדין בכל הכלים הנריכין ליבון כמ"ס לקמן סעי' ד' יעו"ש.

(ט) **אבל** לבנים שנחייבנו בחמה יש להם דין כלי חרמה. מ"א שם. ח"י שם. חק יוסף שם. ור"ל כפי חשמישו הסכורין ואם לא נשתמש בהם ע"י סאור כמו גללים וכדומה חלא ע"י רחיצה די להם בהגעלה. מק"ח שם. ח"א שם. ר"ז שם. וכן הדין בכלי גללים וכלי אבנים כאשר יבואר לקמן סעי' ח' יעו"ש.

להעביר כל חלודה שבהם קודם הכשרם הילכך אם יש בו גומות ואינו יכול לנקותו יפה אין מועיל לו הגעלה (פי' הפלטה שהכלים פולטים האיסור שבהם והוא מלשון שורו עזר ולא יגעיל) לבד וצריך ליבון במקום הגומות כגו והגדן של סכינים אין לה תקנה בהגעלה ואסור להכניס בה הסכין בפסח מהרי"ל

בף החיים

יש להחמיר ומי"מ צדיעזד אין לאסור וה"ל אם היתה הקתה מחתיכה אחת שאין בה גומות ונקייה. ועיין לעיל סי' תמ"ז סעי' ז' בהגה.

שם (ג) רק שעודנו רותח. שהיה סולדת בו. מ"א סק"ז. א"ר א"ו ז' ור"ל דכ"ר כל זמן שהיס"צ נמשל כמ"ש לעיל סי' שי"ח סעי' ט' וצו"ד סי' ק"ה סעי' ז' יעו"ש וא"כ כשם שהוא נמשל מפליט. ואע"ג דבשאר כלים לא מהני הגעלה עד שיעלה רתיחות כמבואר במ"א סי' תנ"ג סק"ג וצו"ד סי' ל"ד וצא"ה כלל נ"ח דין ס"ג מי"מ בסכינים ובעץ פרוז מהני מטעם שכתב הר"ן פ' כל שעה כיון דרוז תשמישן אינן ככ"ר שיעלה רתיחות. מק"ח צינאורים א"ו ז' וכ"כ הלכ"ש צסי' תנ"ג דה"ל צסכינים חבני כלים שתשמישן ככ"ר וצעי מדינא בהגעלה לריק דוקא שיעלם רתיחה. אמנם דעת המק"ח והלכ"ש שם דגם צסכינים לריק להגעילם בכלי שמועלה רתיחה יעו"ש. וכ"כ הר"ן א"ו י"ד. ועיין לקמן א"ו פ"ב.

שם (ד) רק שעודנו רותח. ולתחוב בו הסכין חבל אין לו להגעילו ע"י חבן מלוצן. מ"א סק"ז. ח"י א"ו ט"ז. א"ר א"ו ז' חק יוסף א"ו י"ד. מק"ח א"ו י"א. **שם** (ה) במשחת או צריחיים. וה"ל דבדבר אחר שמשיר החלודה. צ"ח. שכנה"ג בהגה"ט א"ו ו' עו"ש א"ו ג' פ"ח. א"ר א"ו ח' ר"ז א"ו ט"ו.

שם (ו) במשחת או צריחיים. פי' שח"ל להשחית רק כדי להעביר החלודה חבל אם משחיתו היטב בענין שמשיר קלת מהצרול כמבואר צו"ד סי' קכ"א דצדרי המחבר הוי כמו ליצון. ח"י א"ו ל"ז. ועי"ש בהגה שכתב וי"א דהשחזה לא מהני רק לחתוך בה לזון חבל לא לענין חמין והכי נהוג להתחלה עכ"ל וכתב שם הש"כ חבל דיעבד אם נשתמש בו רותח אחר ההשחזה אפי' הוא צ"י מותר יעו"ש.

שם (ז) להעביר כל החלודה וכו' דתינא צספרי אך את הזהב ואת הכסף מבאין שלריך להעביר החלודה. הרא"ש פ"ב דפסחים. צ"י. ט"ז סק"ו. ואך למעוטי הוא ומיעט את החלודה כלומר שלריך להעביר את החלודה מן הכסף והזהב קודם שיגעילנו. לבוש.

שם (ח) להעביר כל החלודה וכו' והיינו מה שאנחנו קורין ראס"ט ויש שם ממש צאותו ראס"ט והוא צא מחמת שהיה הכלי במקום המונע שלא שלט שם האויר ובשנגרר משם יש שם כמו עפרורית והטעם שמה יש צאותו מקום ממש מן החמץ והחלודה נכסה ונלזה לא מהני בהגעלה כי אין הגעלה למה שהוא צעין חבל לנעמים שיש שחרות או אדמיות צאחה מקום מהכלי וצפרט ציורות ומחצות וא"ל להסירו משם לגמרי אפי' אחר הגיריה ואין שם ממש רק מראה לחוד יכול להגעילו אחר שגורר כל מה דאפשר חלא שעכ"פ ילצן המקום שהוא עליה"ט. ט"ז סק"ו. ח"י א"ו ח"י. חק יוסף א"ו י"א. מק"ח א"ו י"ב. ר"ז א"ו ח"י

בהגעלה אפי' להתחלה וצאמת העיקר להתחלה כפסק הש"ע שם וכ"כ צא"ה כלל נ"ח דין כ"א בשם ח"ז אבן צדיעזד אין לאסור אם הגעילו והשתמש בו חמין. ח"י א"ו י"ד. והיינו אם אין בו גומות כמ"ש בהגה לשם. והטעם דצדיעזד סגי בהגעלה משום דיש כמה פ"ו דסדרי דאפי' צסיכון של איסור והשתמש בה העכו"ם ע"י האור סגי לה בהגעלה כמ"ש שם צ"י יעו"ש. ועיין לקמן א"ו מ"א.

שם (ט) סכינים מגעילין וכו' ואע"ג דסכין של איסור צעי ליצון כמ"ש צא"ו הקודם שאני הכא צסיכון של חמץ משום דהיתרא בלע כמ"ש התו' צחולין דף ח' ע"א ובע"ז דף ע"ז ז' וכ"כ צ"י בשם המ"מ פ"ה. עו"ש א"ו ג' א"ר א"ו ו' ער"ה א"ו ז' וצספרו חקת הפסח ח"י ד' ואע"ג דצסנוח סעי' ד' פסק הש"ע דשפודין ואסכלאות צעיין ליצון אף צפסח משום דמיקרי איסורא בלע כיון ששמו עליו וכמבואר בטור וצ"י מ"מ כאן צסכינים כיון דאיכא למ"ד דאפי' של איסור סגי בהגעלה סמכין על הפ"ו דס"ל היתרא בלע וכה"ג ל"ל דצדרי הש"ע צסי' זה וצסי' תנ"ג כמה פעמים ולפעמים היכא שיש עוד לז להקל סמכין אסברא זו דמיקרי היתרא בלע. ח"י א"ו י"ד. מהמ"ר א"ו ז' ער"ה שם. ר"ז א"ו י"ד. ועיין לקמן א"ו ס'. **וכתב** (י) מ"א סק"ו דלפי מ"ש צסעי' ו' בהגה דאין הולכין אחר רוב תשמישו א"כ היה הסכין לריק ליצון ולפעמים תוחצין צרחשו חתיכות פת לחפית חלל האש ולפעמים חותכין בו פשטיד"א או פנקוב"ן על האש וכמ"ש צו"ד ססי' קכ"א עכ"ל. וכ"כ א"ר א"ו ו' בשם מט"מ דגם צפסח המוחמיר צסכין ללצו תע"ב יעו"ש. אמנם לפי מ"ש צא"ו הקודם דמקולין יותר צסכין משום דאיכא למ"ד דגם צספין של איסור סגי בהגעלה א"כ ה"ה לענין זה דאע"ג דבשאר כלים חיישינן למיעוטא צסכין דיש עוד לז להקל אין להחמיר. וכ"כ הגו"ש סוף א"ו ח' יעו"ש. וכ"כ ח"א א"ו ו'.

שם (יא) סכינים מגעילין וכו' ועיין צו"ד סי' קכ"א סעי' ז' בהגה דסכין של איסור אם לא יוכל ללצן היטב משום הקתא ילצצו ויגעילנו ח"כ וצ"כ צא"ה כלל נ"ח דין כ"א דסמוך לקתא אין מתלצן יפה אם לא שיסיר הקתא מהצרול לגמרי ומלצו לצדו או שמלצו צעורו צתוך הקתא ואח"כ מגעילו יעו"ש. ומי"מ יש לנקר היטב הקתא בכל מה שאפשר קודם שנגעילין וכן המנהג. ח"י א"ו ט"ז. מיהו צסי' צצחי לזק על יו"ד שם סי' קכ"א א"ו ל"ז כתב דצ"ה"ז דנפיש עמא דארעא אין להורות להם לנקות הקתא דאין לסמוך עליהם צזה עכ"ל. ור"ל חלא לריך להוליא הסכין מהקתא לגמרי וללצו ולעשות לו קתא מחדש.

וכתב (יב) שם צו"ד סעי' ה"ז דאם צא להשתמש צה צלוצן אם אין צה גומות נועלה עשרה פעמים צקרקט קשה יעו"ש. ואפשר דגצי חמץ דאיסורו צמשהו

באר הגולה
כ בריית' סוף ע"ג
הביאורו הרי"פ
ורא"ש בפ"ג דפס'
וכן הסכמת רוב
הפוסקים להשוות
דין חמץ לשאר
איסורין ל ירושלמי

(מכרי"ל): ד כבלים שמשתמשים בהם ע"י האור כגון שפודים ואסכלאות וכיוצא בהם צריכים ליבון והליבון הוא עד שיהיו ניצוצות ניתזין מהם. כגס ויש מקילין אם נחלצן כל כך שקס נשרף עליו מבחוץ מדרבי

בף החיים

ח"י. ח"א כלל קכ"ה או' ד' וכן הדין בלחות כחמים הנעשים בכלי דביל (שקורין ער"ד פלעקין) שאין מעבדין את ההגעלה כיון שאין ממשות רק מראה בלבד. ח"י שס. ר"ז שס.

(מז) **שם**. אם יש בו גומות וכו' וכן רש"ש שטושין האומנין בכלים בשעת [עשייתן] דהיינו שכוזבין לחותיות בחפירה ויהיו כעין גומות אם אינו יכול לנקותו לריק ליבון במקום ההוא ואח"כ יגעילנו.

(ו) **שם**. אין מועיל לו הגעלה לבד. כי אין הגעלה מועיל אלא רק למע שבלוע בחוך סכלי ולא למע שהוא בעין כמ"ס לעיל או' מ"ח.

(נא) **שם**. ולריך ליבון וכו' דסיינו שיניח שם גחלים בוערות עד שישרף האיסור.

(בן) **שם**. ולריך ליבון וכו' ובלבון אי' להעביר החלודה כי האש יבעיר את הכל כמ"ס ב"ד ס' קכ"א. ע"ז סק"ז. ומיכו להחלס אף אם מלצן הסבין לריך לשופו חחלס וכסברת הרשב"א שכחז סטור ב"ד ס' קכ"א. פרי"ח.

(גן) **שם**. ולריך ליבון וכו' ואם לא עשה כן קודם הגעלה יעשה כן אחר הגעלה. ר"ז או' ע"ז ואו' י"ט.

(דו) **וצריך** ליבון וכו' וכלי שיש שם נקבים או שפיהו אר או שיש לו קנים לרים ולא רחצים ולשם יש חלודה או טינופה שא"ל להסירם אזי בפסחא היא איסורא. מט"מ ס' חקמיו. וכ"ה דרשנו מהרי"ל סי' הגעלה. וכ"כ החמ"מ או' י"ג.

(הן) **שם** הגה. והנדה של סכנים וכו' פי' ציה של סבין וכמ"ס (ברס"י א' כ"א) וישב חרבו אל נדנא.

(ון) **שם** בהגה. אין לה חקיה בהגעלה. והלכות כחז דחומרה יחורה היא דמס יבלע הסבין מן הנדה אם מנקרה יפה יפה שלא ישאר בה כלום עכ"ל ומט"מ שם כחז סטעס משום דחמץ אשר שם עמוק עמוק מי ימלאנה. והמ"א סק"ח כחז הטעם לפי ששמונית נדבק בה בעין וע"כ כחז דלס פיסח החפירות וגורדה סיטב אפשר דשרי וכמ"ס סעי' י"ח. וכ"כ ח"י או' כ"א. א"ר או' י"א. חק יוסף או' י"ב. ר"ז או' כ"ג. ח"א כלל קכ"ה או' ד' ונראה דהכל לפי הענין דאם אין בו קמטים ויכול לנקותו היטב ע"י סיחור הקמטים אז יש נסחיר ואם לאו אין לסחיר. ומיכו דדיעבד אם כבנים כי הסבין בחוך הפסח פשיטא דאין לאסיר דאון אינו מבליע ודק לריך לראות הסבין קודם שיגע למאלל שמה נדבק בו איזה דבר מהנדה.

(זן) **כל** מקום שצריך הגעלה לא מהני אם קלפו לכלי בכלי אומנות כמ"ס לקמן סעי' י"ז בהגה וב"ד ס' קכ"א סעי' ב' יעו"ש.

(חן) **סעי'** ד'. על ידי האור. פי' בלי מים כגון שפוד ואסכלא שולין עליו מוליחא של חמץ. מ"א סק"ט. ח"י או' כ"א. א"ר או' י"ב. ר"ז או' י"ג. ח"א שם או' כ' אבל שפוד שולין בו בשר סני בהגעלה. מק"ח או' י"ג. חמ"מ או' כ"ד. ומיכו אם יש לחוש שאיזה פעם ללו בו חמץ לא סני לים בהגעלה לפי דעת המחמירין שכחז מור"ס ז"ל

לקמן סעי' ו' שסילבין בכלי אחר מיעוט חשמישו יעו"ש. ועיין לקמן סעי' כ"ז.

(מן) **שם** צריכים ליבון. דמס שבלע ע"י מים פולט ע"י מים אבל זה שבלע ע"י האור ממז לריך ליבון מ"א סק"י. ח"י שס. חק יוסף או' י"ג. ר"ז שס.

(ס) **שם**. צריכים ליבון. ברייתא סוף מס' ע"ז (ע"ה ע"ב) והביאה הרי"ף פ' כ"ט וכחז שם הדין נראה שדעתו דדברים שנסחמס בכן חמץ ע"י האור צריכין ליבון ואע"ג דאסיקנא ב"סוף ע"ז דכל היכא דסיחורא בלע בהגעלה סני לים איכא למימר דחמץ כיון ששמו עליו איסורא בלע מיקרי עכ"ל. וכ"כ דעת הרא"ש שגס הוא כחז ברייתא זו פ' כ"ט. והמ"מ פ"ה דין כ"ג כחז שפודין ואסכלאות לא נחבאר דינס בנמ' לענין חמץ בפסח ונחלקו בו המפרשים ז"ל יש מי שאומר שדין כדן שאר האיסורין ולריכין ליבון ויש מי שאומר שכיון שמש שבלע הים סיחור די בהגעלה וכחז ואפשר שזה דעת הרמב"ם וס"י וס"מ דעת הרמב"ן ורשב"א להשוות חמץ לגיעולי עכו"ם יעו"ש. וכן בהגמ"י שם הביא פלוגתא בזה וכחז ששטולס נהנו כדברי האוסרים יעו"ש. וכ"כ רי"ן כ"א ח"ב שדעת רוב הפו' דדעת הרמב"ן להשוות חמץ לגיעולי עכו"ם יעו"ש. והב"ד ב"י וע"כ פסק בש"ע כדברי האוסרין בהגעלה ולריכין דוקא ליבון. וכ"ה דעת האחרונים. וכחז ח"י או' כ"ב דאין ללמוד מדין זה למקומות אחרים. דלפעמים הקילו מטעם דסיחורא בלע יעו"ש. ועיין לעיל או' ט"ל.

(א) **שם**. צריכין ליבון. ואע"ג דלקמן סעי' כ"ז כחז ש"ע שפוד שאלו בו עופות מותרין מ"מ להחלס צריכין ליבון ועוד דכאן מיידי שידוע שאלו בו חמץ משא"כ לקמן דמיידי רק מחששא בעלמא. ח"י או' כ"ג. ומ"ס סט"ז סק"ח עיין מאמר או' י"ד שכחז שכל דבריו חמוסים וכן כה"ס או' ה' כחז להשיג על דברי סט"ז סנ' יעו"ש. ועוד עיין מק"ח ציבורים או' ג' מ"ס על דברי סט"ז סנ'.

(ב) **שם**. צריכין ליבון. השפודין ילצן חליו ואח"כ ילצן חליו השני. מהרי"ו ס' קל"ג. כנה"ג בהגמ"י. וסינו

אם הם ארוכין שלא יכול להכניסן צפ"א בחוך האש יכול ללצן חליו ואח"כ ילצן חליו השני וכמ"ס לקמן סעי' י"א יעו"ש.

(ג) **אותן** בני אדם שמשהין שפודין ואסכלאות עד ערב פסח ללצן אז בחטור שמחממין בלח"א למאות

לא עושין כדן להשכות עד שעת איסור חמץ אך ילצן מקודם וילצן עד פני כולן נס הביא יד. דרשנו מהרי"ל סי'

הגעלה. שנה"ג בהגמ"י או' ד' ומיכו מ"ס לא עושין כדן להשכות וכו' אין הטעם משום האיסור שבלוע בהם דהא

מוחר להשכות כלים הצלועים מחמץ עד לאחר הפסח כמ"ס לעיל סעי' א' אך הטעם משום דלריך להכניען שמה ישחמס

בהם ואלו כיון שדעתו ללצן אינו מלניען וחיישינן שמה ישחמס בהם קידם ליבון וע"כ לריך ללצן קודם שיגיע זמן

האיסור מפני הטעות ועיין לקמן ס' חנ"ב סעי' ד' בהגה.

(ד) **בבית** מהרי"ט ליבנו נרות חרס שהדליקו בהם שמן וליבנו אותם בער"פ. דרשנו מהרי"ל שם.

(מרדכי ספ"ז וסג"מ פ"ז מס' מ"א) ונוהגין כסדרא ראשונה בכל דבר שדינו בלבן אבל דבר שדינו בסגולה באר הגולה

שלה ע"ג * (כ"ל)
שאם ישימו עליו
קש מלד חוץ ישרק
(הקש מכת הלבון)

רק

בף החיים

ע"י האור סגו לים בסגולה או בליבון קל שקש נשרק עליו מבחוץ יעו"ש. וכ"כ הר"ן פ' כ"ש דכל סוכא דהיתרא בלע אעפ"י שחשמישו ע"י האור סגו לים בסגולה יעו"ש. וכ"כ סר"ז בס"י זה או י"ג דכלים שליון בהן בשר שהוא היתר ואח"כ בלע בדם חלב הרי הן נכשרין ע"י הגעלה יעו"ש. וכ"כ בחשו"ר רע"א ס"י מ"ט ד"ס ובהסיד דבמחצת של בשר מהני הגעלה כיון דהיתרא בלע יעו"ש. וכ"כ ספ"ד ס"י קכ"א או י"ב דבמחצת של בשר וחלב סגו בסגולה מה"ט דהיתרא בלע יעו"ש. מיהו ספ"כ שם סק"ה כחז בדם חשו"ר הרמ"ע ס"י ל"ו דמחצת של חלב או בשר לריך ליון כיון דבלע בלי שום אמצעי יעו"ש. וכ"כ ספ"ד שם או ח' ע"ל שם ספ"י ד' וכ"כ חכ"א כלל ע"ד או ו' דמחצת מחלב לבשר לא סגי בהגעלה דחשיב חשמישה ע"י האור אלא דוקא בהפ"מ יעו"ש. אמנם בחשו"ר ח"ס ס"י ק"א העלה דלינא בראיות צדקות דכל בליעה שהיא בדרך ביטול אפי' לא יהיו באמצעים היתר כגון שביטול י"ג וחלב אסור ואפי' איסור דא"ו כגון יין לחיר וכדומה מ"ג כבולעו ע"י ביטול כך פולטו ע"י ביטול הגעלה מים חמין דכל המסקין נקראים ביטול חוץ מחלב ושומן אך מה שנבלע ע"י טיגון שימן וחלב אז הליא חי ה"ה ע"י אמצעים שימן של היתר כגון חמץ שטגינו במחצת שסומן הוא היתר אעפ"י שנבלע ע"י טיגון מ"מ פולט ע"י מים דאע"ג דלינא כבולעו ע"י ביטול כך פולטו ע"י ביטול מ"מ נימא כבולעו ע"י אמצעים היתר כך פולטו ע"י אמצעים היתר ולאפוקי מחצת של עכו"ס שבולע בלי אמצעים היתר כלל כיון דאיכא חרתי לריעותא בעי ליון דוקא יעו"ש. וכ"כ בס"י ק"י דמחצת של חלב שביה אונו ב"י וטגיננו בו בשר יש להחיר בהגעלה וליחר שאת יגעילנס ג"פ יעו"ש. והביאו פ"ח שם או ז' נמלא דהסכמת רוב ספ"ו במחצת דסגי בהגעלה או משים דהיתרא בלע או משים אמצעי של היתר ובפרט שיש ספ"מ במחצת של טיגון חם ולבנו אחסם שמחלקלה כידוע וע"כ יש להחיר בהגעלה בין מחצת בשר לחלב בין מחצת חמץ לפסח בין מחצת שטגינו בדם ביצים ונמלא בדם דם ואעפ"י שאלו הביצים הם דבר אסור מ"מ כיון שהאמצעי שהוא השמן שמטגנין בו הוא דבר היתר ניחרת בהגעלה כנ"י ומיהו ל"ל בשמן טופח ע"מ לסטפי (עיין לעיל ס"י ע"ח או ב') אבל שפודין ואסכלאות שחשמישן ע"י האור ממש בלי שום אמצעי וגם אין מחלקלין בליבון שדרכן בכך אעפ"י שהיתרא בלע כגון מבשר לחלב יש לחוש לדעת האוסרין ואין להחיר כ"א ע"י ליון דוקא מיהו בליבון קל שקש נשרק עליו מבחוץ סגו כיון דהיתרא בלע וכמ"ש ב"י בס"י חק"ט וכ"כ הלבוש שם ספ"י ה' מ"א שם סק"י. וכ"כ סאחרונים שם.

ע"א **שם** בהגה שקש נשרק עליו מבחוץ. ר"ל שאם ישימו עליו קש מלד חוץ ישרק הקש מכת הליבון. ואז ודאי נשרק החמץ כבולע בו כיון שא"ל הליבון כ"כ גם מלד השני. **ע"ב** **שם** בהגה. ונוהגין כסדרא ראשונה וכו' כ"כ ב"י בדם סגמ"י שבעולם נהגו כדברי האוסרים. וכ"כ סג"ר. וכתבו מור"ם ז"ל לומר כיון שסגו כך אין להקל מסתם דברי הש"ע

שכנס"ג שם או ה' ונ"מ בזה"ל שאין משחמשין כ"א בכלי זכוכית דיש לרוחצן ולנקותם היטב.

סח **שם**. לריכין ליון. ואם הגעילין ולא ליבון בלאר ונשחמש בדם רוחח הסבשול אף דיעבד אסור לפי שכל שחשמישו ע"י האור אינו פולט הכל ע"י הגעלה אלא כל זמן שיחמש בו ע"י חמין פולט מעט מעט. מרדכי פ' כ"ש ס"י חקס"ג. או"ס כולל נ"ח דין ליה. וכ"כ ביו"ד ס"י קכ"א ספ"י ה' וכ"כ סמק"ה בס"י זה או ז' מש"ז או ג' ח"א כלל קכ"ה או ז' ומיהו לדעת הש"ע שפסק לעיל ס"י חמ"ז ספ"י יו"ד כ"ט לפגס' שרי ה"כ חם אין הכלי ב"י דיעבד שרי אבל לדעת מור"ם ז"ל שם דנ"ע לפגס' אסור ה"כ אף אינו ב"י אסור וס"ד בפסח אבל בשאר איסורין אף לדעת מור"ם ז"ל שרי דיעבד חם אין הכלי ב"י ואפי' בלא הגעלה כמ"ש ביו"ד ס"י ק"ג ספ"י ה' יעו"ש. אמנם לפי מ"ש לעיל או' ס' דיש מחירין בפסח חם הגעיל כלי כה"ך ליון משום דהיתרא בלע ח"כ ה"כ גבי פסח כיון דהגעילו ויש מחירין בהגעלה וגם אונו ב"י דלדעת הש"ע מותר דיעבד אפי' בלא הגעילו בהפ"מ אפשר דיש להקל דיעבד. וכ"כ דעת הא"ר או' י"ג. דבסגמ"מ ויש ספ"מ דיש להקל דיעבד וכ"כ סר"ז או' י"ג. ועיין לקמן או' ס"ט.

סו **שם**. עד שיהיו ניולות וכו' וכחז בהגמ"י פ"ז מהלכות מ"א בדם ה"ר אביגדור שאם מלבנו עד שאם ישים עליו קש יהיו ניולות ניחזין ממנו סגי בכו וביאורו ב"י. וכ"כ החמ"מ או' י"ז. פח"ע או' י"ז. וכן אם מלבנה מבפנים לריך שילבן כ"כ עד שאם ישים חוזה דבר עליה מבחוץ יהיו ניולות ניחזין ממנה. חמ"מ שם. **סז** **שם**. עד שיהיו ניולות וכו' או עד שחסיור קליפתו העלוניה. גמ' ע"ז דף ע"ו ע"א והביאם סרמב"ם בם וב"י וסאחרונים.

סח **שם**. עד שיהיו ניולות וכו' שאז בודאי נשרק כל האיסור כבולע בחוכו. ר"ז או' י"ג.

סט **שם** בהגה. ויש מקילין וכו' משום דס"ל דחמץ היתרא בלע מיקרי ולפיכך סגי בליבון קל כז. עו"ש או' ה' ח"י או' כ"ה. חק יוסף או' י"ד. מיהו כחז ב"י דלסדרת האומרים דחמץ כיון ששמו עליו איסורא בלע מיקרי וכלים שנשחמשו בדם חמץ ע"י האור לא סגי להו בהגעלה (עיין לעיל או' ס') א"כ גם ליון קל לא סגי להו אלא לריכין ליון גמור יעו"ש ולכן סתם בשר עד שיהיו ניולות ניחזין מהם. וכ"כ מ"א ס"ק י"א דאפי' דיעבד יש לאסור חם לא ליבנו אחרו כ"כ יעו"ש. וכ"כ חק יוסף שם. מק"ח או' ע"ג. מיהו בחקת הפסח או' ו' הביא כמה פו' דס"ל דחמץ מיקרי היתרא בלע וע"כ כחז דדיעבד יש להחיר חם לא ליבנו אחרו כ"כ יעו"ש. וכ"כ א"ר או' י"ג דדיעבד חם יש ספ"מ יש לסמוך על ספ"ו דס"ל היתרא בלע יעו"ש. וכ"כ הר"ז או' י"ג דבספ"מ או מניעה שמחת יו"ט יש להקל דיעבד. **ע** **ולענין** כלים של בשר וחלב כגון כלי בשר שרואם להכשירו ולבשל בו חלב או איפכא כחז ב"י בדם המרדכי דזה מיקרי היתרא בלע ואפי' נשחמש בדם

רק שיש בו סדק"י או שמחמירין ללבונו סגי בליבון קל כזה. חלוצה לר"ך ליבון (מסרי"ל); ה מכלים שנשתמש בהם בחמין כפי תשמישן הכשרן אם תשמישן בכ"ר כגון כף שמגיסין בו בקדירה צריך להכשירן בכלי ראשון ואם תשמישן בכלי שני הכשר בכלי ב' ובלי נשתמשין בו בעירו שמערה מכ"ר לא סגי ליה בהכשר

כף החיים

באר הגולה
מ שם
צ"ע
והצ"ח
ה"ר
דפס

ובאזכר פעם עשו בו ל"י קדר ביוצא סגי ליה בהגעלה כמ"ס באר הקידוש דכין דרוב חשמישו ע"י רועב סמכין על מ"ד דחמץ מיקרי סיחרא בלע ואפי' נשתמש בו ע"י האור סגי בהגעלה יעו"ש. ועוד ה"ד אם יש דבר חמץ בל"י קדר אבו אם הוא בשר לבד או בשר ופירות אעפ"י שרוב חשמישו בל"י קדר ובל"י רועב סגי בהגעלה כמ"ס לעיל או ח"ן יעו"ש ע"ז ולחם חס שהוסר מחנור וסניחו על דף לא הוי ע"י אור אבל בעירו בחנור אעפ"י שגרוף וקטום ונחב שם סכין הוי ע"י אור ולר"ך ליבון. אי"א שם. והיינו נמי אם רוב חשמישו בנך אבל אם רוב חשמישו ברוחחין סגי ליה בהגעלה כמ"ס באר הקידוש.

ע"ה) שם. כפי חשמישן הכשרן. דכילעו כך פולטי. לבוש. ע"ה) שם. אם חשמישן בכ"ר וכו' ולא יפס עושים במה שמתחין קדרה אלל האש ומרחיחין אותה ומגעילין בהוכה דזה לא מהני אלא בסבינין ודומיהן אבל דברים שנשתמש בכ"ר לא מהני בהגעלה כזה ולר"ך שיבא דוד שהאש עובר תחתיו. קיבץ על סמכ"ס פ"ה יעו"ש. פ"ה. ועיין לקמן או פ"ב.

ה) ובדבר אשר חדשים מקרוב המליאו להרחיח אמבטו גדולה עם מים שלא אלל האש רק ע"י קנה המוליך הוציאה מן הכלי שעימד אלל האש בחוך האמבטו ומחזיקה מחמם המים שצאמבטו עד שמעלה רחיקה מידו ספיקא לא נפקא אם יש לו דין כ"ר העומד אלל האש. חשו שו"מ מה"ג ח"ג ס"י קכ"ה. פת"ע או כ"ר. ועיין לקמן או ל"א.

פא) שם. אם חשמישן בכ"ר וכו' כלי שהכניסו לכ"ר בשעה שמרחיחין ושאב ממנו חמין אפי' אם שהה קצת אוחו הכלי בחוך הכ"ר עד שהרחיח עולה חוך הכלי כזה אעפ"י כן הוא ספק אם יש לו דין כ"ר דל"ל דלא נקרא כ"ר אלא כשעימד על האור בלא הפסק אבל זה י"ל חיקף כשהוציאו יש לו דין כלי שני ולחומר ק"ל בכ"מ דדינו ככ"ר (ואפי' לא שהה חוך כ"ר) אבל לקולא דהיינו להגעיל בזה הענין (אפי' שהה חוך כ"ר) לא הוי ככ"ר. חז"א כלל כ"ט או ג' והוא מדברי ה"ע"ז ביו"ד סס"י ל"ב וכו"ס בל"י ח"א כלל כ"ז דין ב' יעו"ש. והסכים לדברי ה"ע"ז ח"א סס"י בנכ"כ שם. וכ"כ ה"ש"כ ביו"ד ס"י ק"ז סק"ל. פרי"ה שם ב"ס"י ק"ז או ז' עריה שם ס"י ס"ח או ז' וב"ס"י ק"ז או ג' מני על חו"ה כלל כ"א או כ"א ובספרו ח"י ב"ס"י זה או כ"ז חמ"מ או ח"י ולפ"ז אם הוציא בנך מכ"ר שטל האש דבר אסור ונשפך על החר ל"ן או מכ"ר של חלב ונפל על בשר ל"ן אעפ"י שלא שהה בנך בחוך כ"ר אזלינן לחומרן ואמרין כאלו נשפך מכ"ר של איסור על החר ל"ן ולר"ך קליפה דעירו מחס על הצינ איסר כרי קליפה כמ"ס ביו"ד ס"י ל"א סע"י ד' וס"י ק"ה סע"י ג' יעו"ש. וכן אם הוציא בנך מכ"ר של חמץ ונחן לחוך הקערה ה"ל כאלו עירס בתוכה מכ"ר ואם רוצה להכשירה להשתמש בה בפסח לריכס עירו מכ"ר אבל כלי שעירס לחכו

הש"ע ואעפ"י שיש מקילין ומיחו עיין לעיל או ס"ט שכתבנו דדעת האחרונים להקל בדיועבד אם לא ליבנו אוחו כ"כ בספ"מ או מניעה שמחח יו"ט יעו"ש. וכן אם כגעיל כלי חמץ ולר"ך ליבון ונשתמש בו ויש הפ"מ יש להקל בדיועבד אם לא הוי סכלו ב"י כמ"ס לעיל או ס"ה יעו"ש.

עג) שם. בהגה. רק שיש בו סדקיס. ומבואר לעיל סע"י ג' ולר"ך ליבון במקום הגומות או סגי ליה בקש נשרף עליו מבחיץ במקום הגומות ואח"כ יעשה בהגעלה לכל הכלי.

עד) שם. בהגה. חלוצה לר"ך ליבון. והוא כלי שיש לו ג' רגלים ומעמידין הקדרה. או המחבת עליו ולר"ך ליבון שלפעמים נשפך עליו עיסה. מ"א ס"ק י"ב. ח"י או כ"ו. חק יוסף או ע"י ר"ז או כ"ר. ח"א כלל קכ"ה או כ"ו. מיחו המאמר או י"א כחב דחששא רחוקה היא חדר דאף אם אירע שנשפך שם חמץ יש לחלות שנשרף והולך לו כיון שבכל שעה הוא על האש ועוד דאף אם בלוע מחמץ מה בנך הרי אין מניחין עליו המאכל בעין אלא הקדרה או המחבת ואין בלוע ואלא מדופן לדופן ורחוק לומר שישפך שם המאכל ויחללוהו בפסח ומ"מ ס"י דפשיטא דיש להחמיר בדברי מור"ם ז"ל יעו"ש. ולי נראה דאין זה כ"א משים חומר דחמץ שהרי בבשר וחלב אין מזהרין בזה שמבשלין על הכירה קדרה של בשר ואח"כ קדרה של חלב והוא משים כהוי כשהי קדירות הנוגעות זו בזו דאין אוסרין זו אח זו בנניעה כמ"ס ביו"ד ס"י ל"ב סע"י ח' בהגה יעו"ש וא"כ בדיועבד אם לא ליבנו החליצה ונחנו עליה קדרה בפסח אין לאסור. וכ"כ הא"א או י"ב. וכ"מ מדברי המאמר ה"ו דדוקא להחלצה יש להחמיר אבל בדיועבד אין לאסור.

ע"ה) סע"י ה' כלים שנשתמש בהם בחמין. מיני הריפות שמבשלין בקדרה מחכות ולפעמים מלעצקין שלא נשאר שום משקה ל"ע דהוי כע"י האור בלי מים. ח"א או ט' מיהו מנהג העולם להכשירם בהגעלה וי"ל הסמך משום דלדעת הש"ע הולכין בכלי אחר רוב חשמישו כמ"ס בסע"י שאל"ה וגם יש כמה פו' דס"ל דחמץ מיקרי סיחרא בלע ואפי' נשתמש בהם ע"י האור סגי להו בהגעלה כמ"ס לעיל או ס' וכתבנו לעיל או ע"ל סיכא דיש עוד ד' להקל סמכין על סברא זו יעו"ש וא"כ ה"נ כיון דיש ע"ד ל' להקל דלדעת הש"ע הולכין בכלי אחר רוב חשמישו וזה רוב חשמישו ברוטב אעפ"י שלפעמים מלעמקין בו הריפות סמכין אמ"ד סיחרא בלע וכו' ליה בהגעלה.

ע"ז) צ"ל קדר הוי ע"י האור ועוד מקור שפולט שמן כבד בלע יבש ע"י האור ולר"ך ליבון בפנים ומלחות גומרי. ח"א או יו"ד. וה"ד אם אין בו שמן או שומן ע"פ ע"מ להטפוח דאם יש בו ה"ל חשמישו ע"י חמץ כל החר ונכשר ע"י בהגעלה כמ"ס לעיל או ע"י ועוד ה"ד אם רוב חשמישו בל"י קדר שאין בו עופה ע"מ להטפוח אבל אם רוב חשמישו ברוחחין או ציס בו עופה ע"מ להטפוח

בהכשר דבלי ב' י' אלא צריך לערות עליו מכ"ר סגה כל הכלים שיש בהן סדקים או גומות או חלודים באר הגולה
 וסוף בחור סכלי ולא יוכל לנקרן ולנקותן אין לסגילן ולריבין ליבון במקום הסדק והחלודים (רש"א בחסודס); ג' חוס' בשנה
 ל"ט בשם ר"י. כ"ה

בף החיים

אבל בל"ה המנסה לסגיל הכל בכ"ר כנז' ולענין דיעבד
 כבר נחבנו בזה' הקודם.

שם. הכשרן בכ"ש. וכלים שנשחטם בהם חוץ בכ"ש
 כגון קערות וכוסות נוחים אוחס בכ"ש גדול
 ונוחים עליהם מים רוחחין. ואמנם לריך ליתן מים על שפחם
 עד שיגברו על גדותם כדי שיהיו כעין חשמישן כי לפעמים
 ממלאים אוחס עד שנשפכין על שפחם. כלבו. ב"י. עו"ש או'
 ו' וי"מ לדידן אעפ"י שנוהגין להגטיל הכל בכ"ר כמ"ש לקמן
 סעי' ו' בסגס מ"מ סיכא דלא אפשר לסכניסו בכ"ר כגון קערס
 גדולס או כלים סלריכיס עירו' ג' ימים כמ"ש לקמן סעי'
 כ"א לריך למלאוחס עד גדותם.

שם. וכלי שמשחמשים זו בעירו' וכו' כגון קערות
 שמערה בחוכם מכ"ר. וה"ה אם לוקח בקף
 מכ"ר ונותן בחוך הקערס הו' כאלו עירס לחוכס מכ"ר כמ"ש
 לעיל או' פ"א יעו"ש.

שם. לא סגי ליה בכשר דכ"ש. כגון לערות מכ"ר
 לחוך הקערס ואח"כ יגטיל כלי זס בחוכס אלא
 לריך דוקא לערות עליה מכ"ר.

שם. אלא לריך לערות עליו מכ"ר. ויזכר שישפוך
 סרוחחין דוקא מן הכלי שצלו בו ואל ישאוב
 בכלי אחר ולערות ממנו להגטיל משום דכלי ששאוב בו הוא
 כ"ש ונחבטל בו צישול סרוחחין ערס שמגטיל אכן אם שובה
 אח הכלי ששאוב בו חוך הכלי שמצטלין בו סרוחחין ובעיד
 הוא שס מעלין המים רוחחין שפיר מחקרי גס הוא כ"ר.
 דרשות מהר"ל ס' הגעלה. וסביאו ד"מ ס' חר"ב או' ס'
 מ"א שס סק"ט. שנס"ג בס"י זס בסנס"ט או' ז' עו"ש או'
 ו' א"ר או' ע"י. ר"ז או' כ"ה. אמנס ספ"ז צו"ד סס"י ל"ב
 השיג על דברי מהר"ל סנ' שכתב דכלי ששאוב בו הו' כ"ש
 ואם שסה אוחו הו' ככ"ר אלא אזלינן ציס סכא לחומרא
 וסכא לחומרא יעו"ש. וכ"כ לעיל או' פ"א בשם כמס פ"י יעו"ש.

שם. אלא לריך לערות עליו מכ"ר. וסמעה סרוחחין
 לסגטיל לריך ליזכר לשפוך אוחס צזריזית ולא

יעמוד ברחוק וישפוך ע"י זריקס צאזיר דכס"ג שאין קילוח
 הניזיק מחובר אל כ"ר לא מיחשב עירו'. דרשות מהר"ל שס.
 ד"מ שס. מ"א שס. שנסה"ג שס או' ט' עו"ש שס. א"ר שס.
 ח"י או' כ"ט. חק יוסף או' י"ז. א"א או' י"ז. מק"ח או' י"ז.
 חקת הפסח או' ט' חמ"מ או' ח"י. ר"ז או' כ"ט. ועיין לקמן
 או' קי"ז.

ואותם שמשומים קערס בחוך מחבט על האש עד
 שסרחיחות עולות חוך הקערס ומאוחס הקערס
 מגטילין צזה מסופק ר"י אם זס מועיל ככ"ר אם לאו וחלס
 סדבר להחזיר ואסר להגטיל צהס דחשיב ככ"ש. חו' ע"ז
 ל"ג ע"ב ד"ס קונסא. פר"ח. מק"ח שס.

שם. אלא לריך לערות עליו מכ"ר. משמע דסגי
 בעירו' פ"א כמו בהגעלס. מיסו בלבוס כתב
 לריך לערות עליו ג"פ מכ"ר וסעו"ש וסא"ר שס סשיגו עליו
 וכחצו דממשעות כל הפו' משמע דסגי צפ"א יעו"ש. אמנס
 המאמר

לחוכו מכ"ר וצא להכשירו לפסח אינו יכול להכשירו ע"י
 שיקח בכלי רוחחין מכ"ר ולשפוך עליו ואעפ"י שססה אוחו
 כלי בחוך כ"ר עד סירחות המים בחוכו אלא לריך דוקא לשפוך
 עליו מכ"ר וכ"ז לפוס דינא אבל בל"ה נוהגין להגטיל הכל
 בכ"ר כמ"ש לקמן סעי' ו' בהגה יעו"ש. ועיין לקמן או' פ"ט.
שם. כגון קף וכו' וכן קדרות ויורות וכו' וצ"ל דכבולעו
 כך פולטו ולא סגי להו בהגעלס בכ"ר לאחר
 שהסירוהו מן האש אלא לריך שיסא האור מסלך תחתיו
 כשמגטילן וכמ"ס סטור צו"ד ס' קכ"א וסכניס ועץ פרור
 דסגי להו בכ"ר לאחר שהעצירוהו מן האש לפי שציקר
 חשמישן הוא כך וכן עיקר. פר"ח. חקת הפסח או' ז' חמ"מ
 או' ח"י. וכ"כ שס"א אלא שכתב שמדברי סחו' שכתב מ"ב
 ע"ב ד"ס אבל משמע דדוקא עירו' הוא דלא סגי לכלי שנחבטל
 בו איסור אבל להגטילו בכ"ר אחר שהעצירו מע"ג האור שפיר
 דמי יעו"ש וסר"ז או' כ"ס כתב דצטאר איסורין יש להחמיר
 לכחלס דכלי שנשחמם צו ע"י חוס של כ"ר אלא האש לריך
 להגטילו ג"כ בחוך כ"ר סעומד אלא האש אבל בחמץ או
 צצער וחלב שלא נבלעו צבה אחת אלא צזה אחר זס אפי'
 לכחלס וכול להגטיל בכ"ר לאחר שהעצירוהו מעל האש יעו"ש.
 ומיסו אף להר"ז דמוקל להגטיל בכ"ר לאחר שהעצירוהו מן
 האש סיינו דוקא בעידו רוחח כיעו"ש אבל אם אינו רוחח
 לכיע אינו יכול להגטיל צו כלים שנשחמם צהס בכ"ר שטל
 האש. ועיין לעיל או' מ"ג.

שם. לריך להכשירן בכ"ר. ולא סגי בעירו' שמערה
 מכ"ר עליו. טור וצ"י. ט"ז סק"ט. ואפי' כלי
 שלא נשחמם צו אלא בכ"ר לאחר שהעצירו מן האש לא
 מהני ליה עירו'. מהרש"ל וצ"ח. וכ"כ ספר"ח צסעי' ו' חמ"מ
 או' ח"י. אבל כלי דסגי ליה בעירו': פשיטא דסגי ליה אם
 מגטילין אוחו בכ"ר לאחר שהעצירוהו מעל האש. פר"ח שס
 חמ"מ שס. וסיינו לפוס דינא אבל המנסה להגטיל הכל בכ"ר
 שטל האש כמ"ש לקמן סעי' ו' בסגס יעו"ש.

שם. ואם תשומין בכלי שני וכו' כגון כפות שתוחצין
 אוחן בקערס לאחר שעירו בחוכס מכ"ר לריבין
 סגעלס בכ"ש. ומשמע מכאן דגס כ"ש מצליע קלח משסו ולכך
 לריך סגעלס בכ"ש. והיא ע"פ מ"ש צו"ד ס' ק"ה סעי'
 צ' ד"י"א דחוס של כ"ש אינו מפליט ואינו מצליע וי"א דמ"מ
 הוא מפליט ומצליע ואוסר כדי קליפס וככתב שס צשיע
 דראוי לחוס ליזכר צדבר לכחלס וצדיעצד צסדחס צעלמא
 סגי יעו"ש. וע"כ סכא צחמץ דאיסורו צמסהו פסק להחמיר
 ולענין דיעבד אם לא הגטילו ונשחמם צו צפסח בכ"ר עיין
 לעיל או' ק' שכתבו דאם אינו צ"י ויש הפ"מ ומניעת שחח
 יו"ט דיש להקל יעו"ש.

שם. הכשרן בכ"ש. דכבולעו כך פולטו. ומיסו צסגסח
 הר"ש כתב דלא נראה זס צעיונו סכלי שנאסר
 צרוחחין בכ"ש אין סאדוק צו יכול ללחא ממנו כ"א צכ"ר
 וככתב עליו סצ"ח וצכו סכוכן יעו"ש. וסביאו שנסה"ג בסגצ"י
 או' ז' עו"ש או' ו' אמנס ספר"ח פקפק צדברי סר"ש סנז'

ו כ כל כלי הולבין בו אחר רוב תשמישו הלבך קערות אע"פ שלפעמים משתמשין בהם בכ"ר על האש כיון שרוב תשמישן הוא בעירו ישמערה עליהן מכ"ר כך הוא הכשרן. הגה ויש מחמירין לסגטיל הקערות בכ"ר (עור בשם אבי העזרי ומרדכי פ' כ"ט וחוש' סוף מסכת ע"א) וכן הוא המנהג וכן בכל דב' באר הגולה ס' הרי"ף ורמב"ם בפ"ה והר"ן והרשב"א בחשוני

בף החיים

זעלמא שנשחמם בו ע"י מיעוט אבל אם אכחנו יודעים בזירור שנשחמם מיעוט ע"י האור אעפ"י שרוב ע"י כ"ר הולבין אחר מיעוט לסחמיר אבל הרמ"ע בס"י ל"ו כחב דאפ"י ידענו בזירור שנשחמם המיעוט ע"י האור די בסגטיל. שכתב"ג בסג"י א"ו ו' וכ"מ בסר"ן פ' כל שעה דאפ"י ברור ששחמם בו בכ"ר מ"מ כיון שרוב תשמישו הוא בכ"ש סני צבך. עו"ש א"ו ז' מיהו אם אוחו המיעוט שנשחמם ע"י האור הוא כ"י מאוחו המיעוט שנשחמם ע"י האור לריך לזיון. הרמ"ע שם. שכתב"ג שם. פרי"ח בשם הג"ו וכ"כ העו"ש שם דאם עדיין סם כ"י מכ"ר אעפ"י שפיקר החשמים שלסם בכ"ש ודאי דכ"ע מודים דלריך כ"ר. וכ"כ ח"י א"ו ל"א. א"ר א"ו ו"ז. חשו"ב כ"ד ס' רי"ב. גן המלך ס' כ"ג. ער"ה א"ו י"א. חמ"מ א"ו י"ב. ר"ז א"ו ל"א. וכ"ז לפוס דינא אבל בלא"ה המנהג שלא להגעיל שום כלי בין יומו כמ"ש לקמן ס' חנ"ב סעי' ב' בהגה יעו"ש. וגם המנהג לחוש למיעוט שנשחמם בו בכ"ר כמ"ש בסעי' זה בהגה. יעו"ש.

קא) שם. משחמסין בהם בכ"ר וכו' ועוד ששורין בהם פתחי לחם מע"ל וכבשם כמבזל הג"מ. מ"א ס"ק י"ז. ועיין לקמן א"ו ק"ג.

קב) שם. כיון שרוב תשמישן הוא בעירו וכו' וה"ס כלים שמשחמסין בהם בזיון די לסם בשטיפה לדעה זו אעפ"י שלפעמים משחמסין בהם בחצוין כמ"ש לקמן סעי' כ"ה יעו"ש. **קג) שם.** כך הוא הכשרן. וכבשם לריך הגעלה מכ"ר מיהו אף שאינו על האש ואין מעלה רחיחות מהני. א"א א"ו י"ז. והיינו אם היד סילדה בו כמ"ש לעיל א"ו מ"ז. ועיין לעיל א"ו ק"א.

קד) שם. הגה. ויש מחמירין להגעיל הקערות בכ"ר. וסעם כחב העור בשם אבי העזרי לפי שפעמים כופין אותם במחצת כשהיא על האש. והחו' בע"ז (ע"ד ע"ב) כחבו משום דפעמים תוחזין הקערות בחוך כ"ר וחוך יורס מרוחחת. וכ"כ המרדכי פ' כל שעה. וסב"ד כ"י. והא דלא אזלינן אחר רוב תשמישן כחב הע"ז ס"ק י"א מפני המון העם דלא ידעו לחלק בין רוב תשמישן בכ"ר או לפעמים. וכ"כ חק יוסף א"ו י"ט.

קה) שם. הגה. וי"מ להגעיל הקערות בכ"ר. ואף לפעמים כופין על מחצת וכחב בסעי' י"א יש מחמירין במחצת מ"מ כולי האי לא מחמירין בקערות. מש"ז א"ו י"א. **קו) שם.** סנה. וי"מ להגעיל הקערות בכ"ר. ומיהו בדיעבד יש לסמוך אסברא ראשונה. א"ר א"ו ח"י. ח"י א"ו ל"ב. מקיח א"ו י"ט. ר"ז א"ו כ"ח.

קז) שם. בהגה. וכ"כ המנהג. וכ"כ הלבוש. וכ"כ האחרונים. וכ"כ בכלים הנקנים מן העכו"ם או מנשר לחלב נוסגין להגעיל הכל בכ"ר כי יש לחוש שמא נשחמם בהם לפעמים בכ"ר או בדבישה מע"ל ואין לשכוח.

קח) שם. בהגה. וכן בכל דבר שיש לחוש וכו' ולפ"ז אם יש לחוש שנשחמם בו לפעמים ע"י האור לריך לזיון

המחמיר א"ו י"ג כחב דע"ס נפל בדברי הלבוש ול"ל ג"כ במקום ג"ש והוכיח כן מדברי הלבוש וי"ד ס' קכ"א סעי' ג' יעו"ש ולפ"ז גם לדעה הלבוש סני בעירו פ"א.

צג) שם. לערות עליו מכ"ר. מיהו בלא"ה כלל נ"ח דין מ"א כחב בשם כמה פ"ו שאפ"י כלי שנאסר רק ע"י עירו לריך הגעלה בכ"ר ממם דשמא עירו מצליע לחומר וחינו מפליט יעו"ש. אמנם דעה האחרונים כדברי הש"ע ורק אם יש לחוש שאיזכ פעם נשחמם בו בכ"ר יש מחמירין להגעילו בכ"ר כמ"ש לקמן סעי' ו' בהגה יעו"ש.

צד) והמגעיל דפין ושולחנות יהיו מקידם מנוקדן מן החמץ ומשופשפין יפה יפה בכל חריוץ ויהיו מנוגזין מן המים שלא יסא עליהן שום לונגין שמא ילטנן הרוחחין קודם אשר מגעילין החמץ או האיסור. דרשות מהר"ל שם. שכתב"ג בהגה"ט א"ו י"ד.

צה) שם. סנה. כל הכלים שיש בהם סדקים וכו' אפ"י נעשה מחדש. רש"ב"א. מ"א ס"ק ע"ו. ור"ל אע"ג דלענין טלאי ורושם מחלקים בסעי' י"ג בין אם נעשה מחדש מ"מ כחב דסעם דיש סם חמץ בעין ואין יכול לנקרולא מהני לזה הגעלה א"כ אין לחלק בין נעשה מחדש או לא. מחה"ש. **צו) שם.** בהגה. שיש בהם סדקים וכו' משום שמא יש סם חמץ בעין דאין מועיל לו הגעלה כמ"ש לעיל א"ו מ"ח יעו"ש. ומיהו סדקים שהם מבחון על השפה של כלי אין מזיק. מקיח א"ו ח"י. ועיין בלא"ה שאל"ה.

צז) שם. בהגה. וסוד בחוך הכלי וכו' אפ"י כל שסוד. אכן חלודס מבחון או למעלה על שפחו אין מעכב. דרשות מהרי"ל ה' הגעלה. ד"מ א"ו ג' ע"ז סק"י. מ"א ס"ק כ"ז. ח"י א"ו ל' א"ר א"ו ט"ו. חק יוסף א"ו ח"י. ר"ז א"ו י"ז. ח"א כלל קכ"ד א"ו ד' ואעפ"י שלפעמים מגיע תשמיש החמץ גם מבחון מ"מ כיון שרוב הפעמים אין מגיע תשמיש החמץ עד לשם לפיכך אין חוששין שמא יש סם ממשות החמץ בעין חחה החלודה וא"ל להעבירם כלל. ר"ז שם. ומיהו כלי שחוזבין אוחו לכלי אחר ושואבין בו שבר וכדומה אף מבחון לריך לנקות ולשופן יפה ולטבילה פשיטא דמכל ל' לריך לשופן. מש"ז א"ו י"ד. א"א א"ו ע"ז.

צח) שם. בהגה. ולא יוכל לנקרן וכו' וכן כיסוי כלים מחובר ע"י צירים שא"א לנקות וקערות עם אזנים כעין צירים אף מבחון החמץ נכנס שם כידוע וא"א לנקות אין להגעילם כלל. א"א א"ו ט"ו.

צט) סעי' ו' כל כלי הולכים בו אחר רוב תשמישן. יורוח סמיווחדים ליי"ש ואין משחמסין בהם שום דבר חמץ זולת לסוליא בהם מים שרופים וגם אין דרכן כלל לדבוק בצבץ אלא בגללי בהמה פשיטא דשרי לסוליא בהם מים שרופים לפסח בלחי שים הגעלה אלא כמדומה דנהגו להגעילם וכיון דנהגו לריך שיעמדו במסנן אבל אין למחות במי שאינו זכיר להגעילה. זכ"ל ס' חמ"ז סעי' י"ד יעו"ש סעם. ועיד עיין לקמן א"ו רכ"ט.

ק) שם. אעפ"י שלפעמים משחמסין בהם בכ"ר וכו' יש סס"בירים דה"ד שלא ידענו בזירור אלא חששא

דבר שיש לחוש שמא נשתמש בו ככ"ר כגון כפית וכדומה לזה (סג"מ פ"ה ואגור) ויש מחמירין להגעיל כל כלי שחיה אעפ"י שחשמישין בליקן משום שלפעמים משתמשין בהם בחמין (רבינו ירוחם) וכן הוא המנהג להגעילין ובדיעבד סגי להו בשטיפה וקערות גדולות שלא יוכל להכניס חוץ כ"ר יתן עליהם אבן מלובן ויערה עליהם רוחחין מכלי ראשון. וסוי ככלי ראשון וכן כל כיוצא בזה ויעביר האבן על כל הכלי שאז מגעיל כולו (מרדכי פ' כ"ט והג"מ פ"ה ואגור וא"ה כלל נ"ח): ז ע"ש מי שאומר דכפות העשויות מקרן אין להם חקנה

בף החיים

כחב דכסגמ"י פ"ה משמע קלח דהוי ככ"ר וכן מצוה במהרי"ו וע"כ כחב ד"ש להקל בכל הקערות אבל לא בדבר שרוב חשמישו ככ"ר וכן מצוה במהרי"ל עכ"ל. ועיין לעיל או' ק' שכחבנו דאם הוא כ"י מחשמים כ"ר אעפ"י שאין רוב חשמישו ככ"ר הוי ככ"ר וא"כ מ"ש הא"ר להקל בכל הקערות היינו באונן כ"י מחשמים כ"ר.

קיד) שם בהגה. יתן עליה אבן מלובן וכו' ואע"ג דבא"ה מקום לא נוגע האבן. מי הרתיחה נוגעין שם וש"י כמ"ש סע"י ע"ז. ט"ז ס"ק י"ב. וכ"מ בא"ה כלל נ"ח דין ע' וסמ"א ס"ק ח"י כחב ד"ש להחמיר בקערות שיש להם אונגים ובלטות כעין כפחורים ופרחים שאז א"ל להעביר האבן ע"פ כולם ולכן אין להם חקנה אלא שיכניסם ליורכ עכ"ל ונראה דמיייר בענין שיש לחוש שגם מי הרתיחה לא יבואו לשם וכ"כ א"ר או' כ"ב. וכ"מ מדברי המחש"ש שכחב דב"ש לו אונגים גם ה"ז מורס דלא מהני. ובא"ה כ"ר כחבנו לעיל או' ק"ז דסיבא דאפשר להכניסו ביורה אין להגעילו ע"י אבן מלובן יעו"ש. ועיין לעיל או' ק"י.

קטו) שם בהגה. יתן עליה אבן מלובן וכו' וכן נוהגין לענין הכשר השולחנות והספסלים ויגבז השלחן חלסה כדי שלא יצטנן המים. ח"י או' ל"ד. ועיין לעיל או' ל"ד ולקמן סע"י ז'.

קטז) שם בהגה. וכן כל כיוצא בזה. כגון דפי מולוחות של צמר או גבינה דלפעמים נוחטין עליהם חמין. א"ר או' כ"א. ועיין לקמן או' רל"ז.

קיו) ובשמוע"ל ע"י אבן מלובן אין נוהגין לחזר ככ"י שאף שנפסק הקילות קודם שמגיע לקערה ונחקרר מעט הרי הוא חוזר ומרחיח ע"י אבן המלובן וכן אם אפי' אינו מערה על הקערה מכ"ר עלמו אלא מערה מכ"ר לכלי אחר ומאוחו כלי מערה על הקערה ה"ז מותר שאבן המלובן הוא מרחיח המים ומחמם אותם חום גדול כחם כ"ר (וכ"כ ח"א כלל קכ"ה או' ז') ומ"מ להחלסה עוב להחמיר ולהזכר בכל זה אף כשמגעיל ע"י אבן מלובן שהרי י"א שאבן המלובן אין לו כח להרחיח את המים ולחמם אותם חום גדול כחם כ"ר. ר"ז או' ל'. ועיין לעיל או' ז'.

קיא) סע"י ז' יש מי שאומר וכו' כיכ הטור צ"ס בעל המנהיג וכ"כ הכלבו צ"ס"י מ"ח אלא שצ"ס סר"ש כחב הכלבו דמהני להו הגעלה משום דגם בשעת שימוש חם עליהם מלהכניסם בחוץ כלי רוחח שלא יתקלקלו ובבולעו כך פילטו יעו"ש והצ"ד כ"י וע"כ כחב צ"ס דין זה צ"ס יש מי שאומר לפי שיש מחמירין.

קיא) שם דכפות העשויות מקרן אין להם חקנה וכו' וה"ס סכינים שקחא שלסם מקרן ואפי' מקלח הקחא מקרן אין יתחין בהגעלה. דרשות מהרי"ל. וכן סכין הסקחא

ליבון דוקא ומיהו בליבון קל סגי כמ"ש לעיל סע"י ד' בהגה יעו"ש. ואם הוא כלי שיחלקל ע"י הליבון אפשר דהוי כדיעבד ויש לילך אחר רוב חשמישו אם אינו כ"י כמ"ש לעיל או' ק"י 'אבל אם אפשר לו באתר יש להחמיר.

קט) שם בהגה. כגון כפות וכו' ונראה דכפות חמירי עפי דשכיחי טובא דמספך בהם בקדירה אלא האם. ט"ז ס"ק י"א.

קי) שם בהגה. ויש מחמירין להגעיל כל כלי שחיה וכו' ולענין הכדים הגדולים שמכניסין בהם מים לקוים כל השנה ודבר מלוי הוא שנמלא בחתיכה פירורי לחם לפי שהרבה פעמים שוחים מים ופחם בידם וסחיוור מחמירין אותו אל הקנקן וגם לפעמים האשה מחממקת בלישה ועריכה וסוף נלרבה אל המים וממלאה מים בידה מן הקנקן וידיה מלוכלכות בצלק או בקמח ולפעמים נשאר מעט מים בקנקנים שאין בהם ס' כנגד הפירורין ונשאר שם הפירורין מע"ל ויותר באופן שנגבש שם החמץ מה חקנחם להשתמש בהם בפסח. ובכגעלה א"ל לפי שסם גדולים הרבה וללצן אבנים ולערות עליהם רוחחין מכ"ר הא נמי א"ל משום שצרון ומרייהו חייסי עליהו ולקנות חדשים לפסח הא נמי א"ל או משום דלאו כל טעמא נמלאים ואי משום דהם ביוקר גדול. ונראה דחיקון אלו הקנקנים הוא לרוחחן היטב ולמלאות אותם מים ע"כ גדוהיין ויניחו בהם המים כ"ד שעות ואחר כ"ד שעות ישפכו אלו המים ויחזרו ליתן בהם מים לצורך הפסח וכמ"ש הטור ביו"ד ס' ל"ג צ"ס הרשב"א אם צ"ל ירקוח וכו' יעו"ש. כס"א או' ד'.

קיא) שם בהגה. ובדיעבד סגי להו בשטיפה. דהיינו לשפשפן חלסה היטב צמים כדי להסיר כל הדבוק עליו ואח"כ שוטפין במים במבואר ביו"ד ס' קכ"א. ח"י או' ל"ג. ועיין לקמן או' רל"ז.

קיב) שם בהגה. וקערות גדולות שלא יוכל להכניס וכו' אבל מה שזכר להכניסו חוץ היורה עדיף עפי להגעילו בחוץ היורה ולא יגעילו ע"י אבן רוחח. לבוש. עט"ז. ר"ז או' כ"ז.

קיד) שם בהגה. יתן עליה אבן מלובן וכו' והצ"ח צ"ס חניצ כחב דכלים שמשחמשים בהם לפעמים ככ"ר לא מהני הך הכשר דליבון אבנים ושפיכה הרוחחיים דאינו אלא כמו עירוי ולא הוי כ"ר אלא כשהחמין הם באותו כלי שסרחיחו בו על האש אבל קנקנים של בדיל וכלי כסף רידוע שלא השחמשו צפן ככ"ר כלל ואין לחוש אלא לחשמים בחמין ע"י עירוי וכן שלחנות וחיכות שמלטיעין לשם אוכלין מועיל הכשר זה דליבון אבנים ושפיכה רוחחין עליהן מכ"ר יעו"ש. והביאו מ"א ס"ק ח"י וא"ר או' י"ט. וכ"כ דעת הפרי"ח. מיהו סע"י צ"ס חנ"ב ס"ק י"א כחב על דברי הב"ח סח' דאינו מן הדין אלא חומרא בעלמא יעו"ש. והא"ר באו' סח'

תקנה בהגעלה דביון שמתקלקלין במים חמין היישינן דלמא חיים עלייהו: ח פ אחד כלי עץ ואחד כלי אבן ואחד כלי מתכת דינם להכשירים בהגעלה. הגה וכן כלי עלם לריכים הגעלה (מרדכי פכ"ט): ט ז המגעיל קודם שעה ה' יכול להגעיל ביחד כ"ד וכ"ש וכלים שבלעו דבר מועט ואינו חושש (ג"כ אם מגעיל מוקלת הכלי שני פעמים) (ד"ע): י ק סלים שמולחים בהם הבשר יש מצריכין להם הגעלה

באר הגולה פ הכ"ד פכ"ט דפסחים ור"ח שם צ טור בסימן תנ"ג שם אביו הרה"ש והחוספות בסוף ע"ג ופ"ס ק טור שם אביו

בפ החיים

נשחמם צהם חמין ורואה להגעילן. טור ולבוש. וכן כלי שחיה שרוב חשמישן צלון ורואה להגעילן כמ"ש לקמן סעי' כ"ה נקרא בליעתן דבר מועט. ומיכו עיין בלבוש שם שכח דכלי שחיה נוהגין שלא להגעילן עם שאר הכלים שלא יבלעו ממי הגעלה ואפי' כשנגעילן קודם שם יעו"ש.

ק"ל סעי' יוד. יש מצריכין להם הגעלה. והטעם משום דלפעמים נופל צהם חמץ צין הנגרים וזולע הסל טעם חמץ ע"י מליחה דהוה כ"זוח. צ"ה. ב"ח. לבוש.

ק"א שם. ויש מי שחולק. כ"כ צ"י שם סה"ח דסלים שנוחטים צהם צהר כל השנה מותר לחת צהם צהר צפסח יעו"ש. והטעם כחז הפריח משום דליכא איסורא אלא משום מלח שלא נדק ואיחזוקי איסורא לא מחזיקין. אבל אי הוה מידי דשכיח שנמלא צמלח גרעיני חטים לריך הגעלה ומיכו מסבירא דבעירו כ"ד סגי לכ"ע עכ"ד.

ק"ל שם. וגרואן דבריו. וכן הסכים הפ"ח. וז"ה דעת המחמיר או"י. אכל הב"ח הסכים כדעת ראשונה דלריך הגעלה. וכן הסכים העו"ש או"י. וז"ה עוד הב"ח צהם מהר"ל סבירא ג' דאין להסיר אפי' ע"י הגעלה דשמא איכא חמץ צין הנקצים ואינו ניכר וכחז וסכי נהוג. וכן הסכים העו"ש ס"ק ע"ו וכ"כ המק"ח או"י כי"ה דלכחלה אין להגעיל כלל דשמא יש חמץ בעין. וכ"כ המחמיר שם דמנסה טעולם שלא להשחמם צסלים שמולחים צהם כל השנה ואין לשנות.

ק"ג שם הגה. וטוב להגעילן וכו' כלומר במקום דשייך הגעלה כגון שהוא כלי דליכא למיחש ציה שמא נשאר שם משהו חמץ בעין ואינו נראה אבל צסלים העשויים מנצרים דליכא דמיחש צהו שמא ישאר חמץ צין הנצרים ואינו נראה לעין טוב לקנות חדשים. עו"ש או"י. ח"ו או"י ל"י. וכבר נחבנו צהו הקודם דמנסה טעולם שלא להשחמם צפסח צסלים שמולחים צהם כל השנה ואין לשנות. ועיין עוד לקמן סעי' ח"י בהגה.

ק"ד שם בהגה. וטוב להגעילן וכו' ופשיט דאם מלחו עליהם צלי הגעלה שרי כמ"ש סעי' כ"ז ועוד דאין מליחה לכלים ר"ל דאין מליח כרוחא כ"כ להפליט מן הכלי מה שצלוה צחוכו כמ"ש ביו"ד סי' ק"ה סעי' י"צ בהגה יעו"ש. מ"א סק"ך. ח"ו או"י ל"י. א"ר או"י כ"ד. מק"ח או"י כי"ה. ר"י או"י ל"ה. ח"א כלל קכ"ה או"י י"ב.

ק"ה וז"ל א"ס היה הסל נקי וליכא חמץ בעין ורק מובלע צחוכו אמרינן דאין המלח מפליט מן הכלי מה שצלוה צחוכו ושרי דזיעדז אבל א"ס מלח ואח"כ נמלא חמץ משהו דבוק צנקצי הסל עיין לקמן סי' חס"ז סעי' י"ד.

ק"ו ודע דמליחה צכלים מצליע כדו קליפס ולא יותר וא"כ א"ס מלחו חמץ צכלי ואח"כ שימשו צו צחמין עד סלילה מותר דיש צחצחיל סי' נגד הקליפס וצפסח אסור

שסקחא שלם עשויה צדבק אפי' היא של עץ אין להגעילה דחיים עלה שלא יתקלקל הדבק. מהר"ו סי' קל"ג צ"ח. ט"ז ס"ק י"ג. כנ"ג צהגכ"ט מ"א ס"ק י"ט. וכ"כ לעיל או"י ל"ז יעו"ש.

ק"ד שם. דכפות העשויה מקרן וכו' והעשויה מפערי"ל מוט"ר כיון שהוא חזק וקשה מאד אינו דומה לקרן שנימוח מחוס. מ"י. א"ר או"י כ"ג. מק"ח או"י ק' חק יוסף או"י כ"ד. מש"ז או"י י"ג.

קכ"א שם. דלמא חיים עלייהו. ואף שאומר דלא חיים אין שומעין לו ואסור וא"ס צישל ועשה צהם חמין יש להסיר דזיעדז. א"א או"י י"ט. וכ"כ צמ"ז או"י ל"ה ד"ה כלי גללים.

קכ"ב סעי' ח'. אחד כלי עץ ואחד כלי אבן. וס"ה כלי גללים. טור וצ"י. ח"י או"י ל"י. חק יוסף או"י כ"ד. ר"ז או"י כ"ה. וכלי גללים הם כלים העשוים מרפש צקר ועפר. הרמ"ם צפ"י השמינית פ"י דכלים וכ"כ הרא"ש שם. מוכו רש"י צצח ט"ז ע"צ פ"י גללים שייש אבל צדף נ"ח שם ע"א חזר צו וכחז שהם מצפיעי צקר וכ"כ צמנחות ס"ט ע"ב וכ"כ הח"י שם. וכ"כ רש"י ציומא צ' ע"א וכחז המש"ז או"י ל"ה דכן סלכס וגם כחז דסלכס דלריכי הגעלה ומסכי צהו הגעלה יעו"ש. ועיין לעיל או"י ל"י.

קכ"ג שם. דינם להכשירם בהגעלה. כלומר דמועיל הגעלה ולאפוקי מדעת קלח פ"י (שהצ"ח סטור) דס"ל דלכלי אבן אינו מועיל הגעלה כמו לכלי חרס. עו"ש או"י ט"ו ולענין כלי זכוכית עיין לקמן סעי' כ"ה.

קכ"ד שם. דינם להכשירם בהגעלה. וסינו א"ס סכלי חלק צלי שום סדק וגומא. ט"ז ס"ק כ"ד.

קכ"ה שם הגה. וכן כלי עלם לריכים הגעלה. וכ"כ בלבוש דכלי עלם ניחר בהגעלה. וכ"כ הב"ח. ר"ז או"י כ"ה. ח"א כלל קכ"ה או"י ג' והגם דכפות מקרן אין ניחרין בהגעלה כמ"ש צסעי' הקודם שאני כלי עלם שהם קשים ואין מהקלקלים בהגעלה ונא חיים עלייהו. מש"ז או"י י"ג וא"י ל"ה וא"א או"י י"ט.

קכ"ו שם בהגה. וכן כלי עלם וכו' וס"ה כלי טור מסכי הגעלה. וס"ה לכל הכלים לצד מחרס ניחר בהגעלה. ואוחס שטושין מנייר וכדומה ומפות אין יסיר כ"א צכיצים צחמין אפר וחציעס לא בהגעלה כי אין מועיל לצעין שנגים צנקצי האריגה. מש"ז או"י ל"ה.

קכ"ז סעי' ט'. המגעיל קודם שעה חמישית וכו' משום דהוי נ"ט צר נ"ט דהיתירא כמ"ש צ"י סי' חגי"ז ור"ל שטדיין צחמץ מותר.

קכ"ח שם. המגעיל קודם שעה חמישית וכו' והמגעיל אחר שעה חמישית יח' לקמן סי' חגי"ז.

קכ"ט שם. וכלים שבלעו דבר מועט וכו' כגון כלי כסף שאין דרך להשחמם צהם חמין אלא חושש שמא

הגעלה ויש מי שחולק ונראין דבריו (וטוב להגעילן או לקנות חדשים): יא י מחבת שמטגנין (פירוש שילקין זה שמן לאפות) בה מותרת בהגעלה ואם היא ארוכה משים חציה והופך עוד ומשים חציה האחר ואם היא ארוכה ביותר מלבנה באמצע (ובליבון כל דכו שקס נשרף עליו סגי ליה ויש מחמירין ללבן המחבת אך בלבון כל דכו דהיינו ששרוף עליו קס מצחון סגי ומוהגין ללבנו לכתחלה מיהו סגי ליה בהגעלה אם אין בו גומות (מהרי"ל): יב ש כל הכלים צריך להגעיל ידותיהם במותן. הגם מיהו אם לא הגעילו

הידות

בף החיים

לפיוך סגי בליבון קל כזה. עו"ש או' יא. ועיין לעיל סעי' ד' בהגה.

קמז) **שם** בהגה. מיהו סגי ליה בהגעלה וכו' ודעת הפרי"ח לריכז דוקא ליבון וכיה דעת ח"א כלל קכ"ב או' ה' אבל בשו"ת זר"א ס' נ"ב כחצ דכן עיקר דסגי בהגעלה ודלא כהפרי"ח יעו"ש. וכן סורס הרב מהר"ש לרור כמ"ש הרב ציה יהודה דף ק"ח ע"ב. והצ"ד מחזיר או' ה' וכ"כ ח"י או' ע"ל דכן מוהגין דסגי בהגעלה. וכ"כ המק"ח או' כ"ג. וכיה דעת הר"ז או' ל"ז. וכ"כ לעיל או' ע' יעו"ש.

קמז) **סעי'** יב. כל הכלים צריך להגעיל ידוחיסם וכו' ומשמע דאין חילוק דבין כלי מחכות או כלי אבן צריך להגעיל ידוחיסם כמוהם והטעם כחצ דב"ח משום דא"ל דלא בלעי גס סידות טעם חמץ בכל השנה ע"י כ"ר כשמדיחין אוחס לנקותן מהזחמא לאחר חשמישן. וכ"כ הפ"ז ס"ק י"ז. עו"ש או' י"ב. ח"י או' מ' ר"ז או' כ"א.

קמח) **שם** בהגה. אין לאסור דדיעבד. ודוקא שחצב בחצשיל אוחו מקצת שהגעיל אבל אם חצב אוחו לך שלא נגעל אסיר. מ"א ס"ק כ"ד. אבל ח"י שם כחצ דדיעבד אין לאסיר אף אם חצב בחור המאכל סידות כי לא מחזיקין איסורא ולחשש שמא בלע ה"ד מגוף הכלי כבולעו (ר"ל כמו שבלע ה"ד מגוף הכלי כשנשחמשו בכלי בחמין. כך פולט ה"ד כשהגעילו גוף הכלי) כך פולטו יעו"ש. וכ"כ המק"ח או' כ"ד. יא"פ. ביאורי הגר"א. ר"ז שם.

קמט) **ואם** הוא כלי מחכות והחצ סידות בחצשיל אם הוא קודם שהגעילו כלל אסיר דאמרין דמוליק בליעתו בכולי אבל אחר שהגעילו אף שלא הגעיל סידות מותר דסמכין אשו' דכבולעו כך פולט. א"ר או' כ"ו. מיהו הר"ז או' כ"ב כחצ דאף אם לא הגעיל כלל אפי' אף גוף הכלי וחצב אף יד הכלי בחצשיל אם יש הפ"מ או מניעת שמחה וי"ט יש להקל.

קן) **שם** בהגה. אין לאסיר דדיעבד. ונראה דבסכין יש להחמיר אפי' דיעבד אם חתך בסכין שלא הגעיל סקחא בהצשיל חס בפסח כיון דבידאי נוגע בקחא בשעת חשמישו בסכין. ט"ז ס"ק י"ז. א"ר שם. מק"ח שם. ומיהו אם ספק נגע עתה בקחא בצער או לאו י"ל כ"ט לפסח בפסח חומרא הוא וספק דרבנן לקילא. מש"ז או' י"ז.

קנא) **שם** בהגה. אין לאסור דדיעבד. היינו אם נשחמש כבר המאכל מותר אבל לכתחלה אסור להשחמש בהם אפי' הוא בחור הפסח וא"ל להגעיל. מ"א ס"ק כ"ד. א"ר או' כ"ז.

קנב) **שם** בהגה. ע"י עירוי וכו' שאין בליעתו כ"כ חזק כמו בכלי עזמו. לביש. והמ"א ס"ק כ"ה כחצ דבליעת

אסור. א"ל או' י' ואם אין הכלי צ"י דכו כ"ט לפסח עיין לעיל ס' חמ"ז סעי' יו"ד ובדבריו לשם או' רל"א ודוק.

קלז) **סעי'** יא. מחבת שמטגנין זה וכו' סכרי אין אופין בו חמץ בעין. אלא עם שומן ומכ לי שומן או מים. מ"א ס"ק כ"א. ולא חיישינן שמא נחייבם השמן והחמץ נאפס בלא משקס דאף אם נשרף ונדבק לדופן המחבת עדיין יש לחלוחיה משקס שם. וכן סדין בקדרה של מחבת שמצטלן בה. כ"כ הרא"ש פ' כל שטס וסביאו צ"י. ט"ז ס"ק ט"ז.

קלח) **שם**. מותרת בהגעלה. אבל באגנות שאופין בהם עוגות בעין צריך ליבון. מ"א שם. ח"י או' ע"ל. א"ר או' כ"ה. מק"ח או' כ"ג. ר"ז או' ל"ז. ח"א כלל קכ"ה או' ו'.

קלט) **וכן** הססין של נחושט שטיקר השמישן אינו אלא לעשות פשטידא ומכניסין לחמור כך לכ"ע לריכין ליבון סכרי אינו רוחם בשמן אלא נוחטין מעט שמן בטסין כדי שלא השרף הפשטידא. פרי"ח. ר"ז שם.

קמ) **שם**. מותרת בהגעלה. אבל מחבת של שאר איסורין לריכז ליבון. כ"כ בש"ע יו"ד ס' קכ"א סעי' ד' וכחצ שם הש"כ סק"ח דגם במחבת של חלב או צער צריך ליבון. וכ"כ הפרי"ח שם או' ח' ע"ל שם סעי' ד' אבל הערים שם או' י"ב כחצ דמחבת של צער או של חלב סגי לה בהגעלה. וכ"כ דעת הגר"א בתשו' ס' מ"ט ד"ה ובסה"א יעו"ש. ועוד עיין לעיל או' ע' מה שהארכנו בזה וכחצנו שם לענין דינא יעו"ש.

קמא) **שם**. מותרת בהגעלה. ומכ כשרוצים לבחון יו"ש כמה מים יש בו שופטין מ"י"ש על כלי גדיל ומדלוקין ה"י"ש לראות כמה מים נשאר הכלי גדיל סגי ליה בהגעלה. שו"ח ס' כהרמל ס' ה' אמנם השע"ת או' כ"ז כחצ דאם נשחמש בו הרבה פעמים בענין זה לבחון ה"י"ש יש להחמיר שלא להחיר ע"י הגעלה ורק דדיעבד אם נשחמש בו ע"י הגעלה יש להחיר יעו"ש.

קמב) **שם**. ואם היא ארוכה משים חציה וכו'. וכן כל כלי שאינו יכול להכניסו צ"ל לחור המים מכניס חציו וחוזר. ומכניס חציו השני ולא חיישינן שצ"ד הנגעל בולע מצ"ד השני שלא נגעל. טור וצ"י. לבוש. ר"ז או' ל"ז.

קמג) **שם**. ויש מחמירין ללבן המחבת. דלפעמים נחייבם השומן והעיסה נאפס בעין על המחבת. צ"י שם הרא"ש. מ"א ס"ק כ"ב.

קמד) **שם**. ויש מחמירין ללבן המחבת. ופשו בדיל והגעלה לא מהכי במקום ליבון. פרי"ח. ועיין לקמן או' קמ"ו.

קמה) **שם** בהגה. ובליבון כל דכו וכו' כלומר דכיון דגם בהגעלה סגי אלא שא"ל בהגעלה מחמת גודלה

באר הגולה
העזרי ר שם שם
א"ר העזרי וכו'
א"ר הר"א
בשעה. ש טור
וכ"כ המרדכי
בפ"ב דפסחים.

הידות אין לאסור בדיעבד ואפילו לכתחלה יכול להגטילן ע"י עירוי שמערה עליהן (או"ה כלל ע"א):
 יג ה כלי שיש בו טלוי אם קדם הטלוי לבליעת האיסור א"צ להסירו דכבולעו כך פולטו ואם קדמה
 בליעת האיסור לטלוי צריך להסיר הטלוי קודם הגעלה או ישים גחלים על מקום הטלוי עד שישרף
 גוף האיסור אם ישנו ואח"כ מגטיל כל הכלי ואם הוא של עץ אין לו תקנה אא"כ ירחיב הסדק כ"כ שיוכל
 להוציא משם מה שבתוכו. הגה רש"י שטושים האומנים צתוך כלים מותר להגטילן מאחר שנעשה מחדש
 וינקרם

בף החיים

שם דלענין פסק הלכה יש להקל כסדרא אחרונה ורק במקום
 שאפשר טוב לחוש לסדרא הראשונה דהיינו להניח גחלים כ"כ
 עד שיכו ניזולות ניחזין ממנו.

שם (קנ"ט) עד שישרף גוף האיסור וכו' ואם נחלבן כך
 או הסיר הטלויים פ"א עד אחר שהגטיל טוב
 מותר להגטיל כך עם הטלוי בכל פעם כיון ששוב לא מיקרי
 קדם בליעת איסור לטלוי. ח"י ס"ס. ר"ז או"ה ל"ח. וכ"כ כשהטלוי
 דבוק יפה כמ"ס לעיל או קנ"ז יעו"ש.

שם (קס) ואח"כ מגטיל וכו' אבל אפשר לא יעשה מפני
 דיחפשת הטעם ממקום ליבון למקום שגטיל כבר
 עו"ש או"ה י"ג.

שם (קסא) ואח"כ מגטיל וכו' יש מן החכמים שסוברים
 דלוחם כלים שחשמשן בכ"ר אף אם לפו
 לוחם בדיל לריבין הגעלה והרא"ש בחשו"ט ח"א ס' מ"ג חלק
 עליהם והכסידים בלא הגעלה ח"א מ"ס דכלים הנכשרים
 בהגעלה די להם בליבון קל שקש נשרף עליו מבחין ועוד
 כיון שהבדיל מפסיק ביניהם הרי הם ככלים חדשים וכו'
 יעו"ש אבל הכנה"ג בכה"ט כחז ליישב דברי החכמים יעו"ש.
 וכ"כ בחשו"ט מהרי"ט הובא בס' מגיד מראשית ס' ח' וז"ל
 החכמים שבזמן הרא"ש הכריזו בקהליהם שיגעילום וכו' וכן
 ראיתי ש: הניס בא"י מזמן הרבנים וכל רבוצי מורים כן בא"י
 וכל סוריא ומלרים וכו' יעו"ש. וכ"כ הפר"ח בסעי' ה' דלמעשה
 אין לסמוך על כלפי וכו' ולכן ראוי להורות שאחר שפוס
 יגעילו לוחם ומכני ההגעלה וכן נוהגין פה עה"ק ירושלים
 זלתי קצת יחידים דבטילו במעטייהו עכ"ל. והב"ד ח"י או
 מ"א. חק יוסף או"ה ל"ג. ר"ז או"ה ע' ח"א כלל קכ"ה או"ה י"ד.
קסב **ומירה** מ"ש שם הכנה"ג דבין הטובנים כהרא"ש ובין
 הטובנים כחכמים לריבין עבילה בלא זכרה
 הרב ז"ד ס' ר"יג כחז שאם נכרי עשה כפוי הבדיל ח"א
 עבילה לכלים ודלא כהכנה"ג יעו"ש. וכ"כ מהרי"ט בחשו"ט
 ס'י שלא ראוי לשום אדם שהכריז עבילה כי אין לורך יעו"ש.
 וכ"כ הפר"ח ביו"ד ס' ק"ך או"ה י"ע דאין המנהג להעביל
 ומנהגם של ישראל חגור הוא יעו"ש. וכ"כ י"א בכה"ט בס'י
 זה שאין נוהגין להטביל בשום מקום.

קסג **וכתב** בשם"מ פ' עקב ראוי ליזכר שלא ללגן הכלים
 של נחושת עם בדיל מהותך כדרך העולם
 להשתמש בהם מזה עד שיגעילם חתלה לפי שזה הבדיל
 שהותך עליו נעשה קל"י על הנחושת ומונע פליעת החמץ
 מחוכו אם יגעילוהו אח"כ והליבון. בבדיל עלמז אינו מועיל לפי
 שהליבון נחתו לו חז"ל שיעיר שוחזו ממנו ניזולות (עיין לעיל
 סעי' ד') וליבון הבדיל לולי הנושא"ד לא הוה הבדיל וע"י
 הנושא"ד יספיק חוס האש בלבד אף אם לא יחלבן שיעיר
 נחיצה ניזולות ולכן יוחזר טוב להגטילו חתלה לפלוט החמץ
 ואח"כ ילביטוהו הגוי לפניו בבדיל ויזכר שלא יבזה הכלי אח"כ
 במים

בליעת ידיות דומה ג"כ לעירוי שהלכה בליעתה מזה ז'
 לזה ז'. והמאמ"ר או"ה י"ז כתב דחשש איסור ידיות משום
 ניזולות הניחזין עליו וכבולעו ע"י עירוי ה"כ פולטו ע"י עירוי
 וכן לפי הטעם שכתבנו לעיל או"ה קמ"ז משום דבטלי ע"י
 כ"ר כשמדיחין לוחם הוא ג"כ ע"י עירוי וא"כ כבולעו כך
 פולטו. ומיחו אם ידע שנשתמש בידיות בחמין בחמץ בכ"ר
 ודאי ללא מכני עירוי אפי' בדיעבד ולריך להגטילן בכ"ר דוקא.
קנ"ג **סעי'** י"ג. כלי שיש בו טלוי וכו' כל טלוי שבסעי'
 זה היינו שנקבע ע"י מסמרים אבל מה שנעשה
 ע"י היחוך עופרת או ברזל וכסף ושאר מיני מחכות כיון
 שנעשה ע"י היחוך באור ונעשה גוף אחד עדיף מליבון
 שזה הוא כאלו נעשה מחתלה. ע"ז ס"ק ח"י. עט"ז. ח"י
 או"ה מ"א. ח"ר או"ה כ"ח. חק יוסף או"ה ל"ג. מק"ח או"ה כ"ה
 ר"ז או"ה ט"ל. ח"א כלל קכ"ה או"ה י"ד.

קנ"ד **שם** כלי שיש בו טלוי וכו' והיינו אם הטלוי הוא
 בלד פנימי של הכלי אבל אם הוא בלד חוץ
 אינו מזיק. חמ"מ או"ה ע"ז ר"ז או"ה ל"ח. וס"ד בקדירה וכדומה
 אינו מזיק מבחוץ אבל אם הוא בכלי שמכניסים לוחו לחוך
 היורה שכל האש וכדומה אין הפרש אם הטלוי בלד הפנימי
 או מלד חוץ דהא גם אם הוא בלד חוץ מקבל טעם חמץ.
קנ"ה **יורה** שיש זה טלוי ולא היו משתמשין בה בחמץ
 בעיניהם רק להרחיח בחוכה כלים שנבלע בהם
 חמץ במים ואשר שקורין ליטוי"א מותר להגטיל בחוכה קודם
 זמן איסורו ועכ"פ בליבון קל במקום הטלוי דהקש נשרף
 עליו מיהא סגי. זר"א ס' ג"ן. מחב"ד או"ה ו' שצ"ה או"ה ל'.
קנ"ו **שם** אם קדם הטלוי וכו' פ"י שהטלוי נעשה בשטח
 שהיה הכלי חדש או שהגטילו הכלי קודם ששמו
 הטלוי. מ"א ס"ק כ"ו. חק יוסף או"ה ל"א.

קנ"ז **שם** אם קדם הטלוי וכו' ומיירי במקום שמודבק
 יפס דליבא למיחש שנכנס תחתיו חמץ בעין
 ואינו נראה דאז אינו מועיל הגעלה אפי' אם קדם הטלוי
 בליעת האיסור. עו"ש או"ה י"ג. ולריך ליבון או להסיר הטלוי
 או להרחיב הסדק כדי שיוכל לנקרו. ח"י או"ה מ"ב. ר"ז או"ה
 ל"ח.

קנ"ח **שם** או ישים גחלים וכו' והב"ח כתב דאם קדמה
 בליעת האיסור לטלוי אין להחיר בהנחת גחלים
 אלא בליבון כל הכלי יעו"ש. וכ"כ דעת המ"א ס"ק כ"ז אלא
 שכתב דאם קדם בליעת לטלוי לריך לשום כ"כ גחלים עד
 שיכו ניזולות ניחזין ממנו ואם קדם טלוי לבליעת (ויש חשש
 שמא נכנס חמץ בחוך הסדקים) די בליבון קל כמ"ס בכה"ט
 לעיל סעי' ד' יעו"ש. אבל ח"י או"ה מ"ב פסק דבדרי הש"ע
 דבכל ענין שנשרף החמץ שחתה הטלוי סגי (דהיינו להניח
 גחלים עד שקש נשרף עליו מבחין) והשיג על הב"ח יעו"ש
 וכן הסכים ח"ר או"ה כ"ט. פר"ח. מק"ח או"ה כ"ו. וכ"כ הר"ז

באר הגולה
 ח טור בשם ח"י
 העזרי.

וינקרם היטב (איסור והיתר והגלות): יד א כסוי של ברזל שמכסים בו הקדירה צריך הגעלה כיון שמוציא בכל שעה מחום הקדירה ואם נתנוהו בפסח על הקדירה בלא הגעלה כל התבשיל אסור שזיעת הכסוי מתערב בתבשיל: טו ג כסוי של ברזל שמשימים אותו על החררה כשנאפית על הכירה צריך ליבוק: טז ד מדוכה מותרת בהגעלה ואם היא גדולה שאינו יכול להכניסה ביורה משים בה מים רותחים ומכניס בתוכה אבן רותחת ועולה הרתיחה בכל שפתה דכל כה"ג הוי הגעלה דכ"ד. הגה"ט ויש

מחמירין

כף החיים

באר הגולה
א עור. ב שם
וכ"כ הגהות
מ"ו. צה"ל הגעלה
ממשנה ספ"ק
דמכשירין. ג טור
לדעתו וכן דעת
רוב הפוסקים.
ד טור צ"ח כ"י
וכח"ש ח"י ירוחם

קעו) ואופן המדידה של כלי האסור כך הוא יציאו כלי גדול מלא מים ומציאין הכלי האסור וממלאין אותו מים מכלי הגדול הנ"ל ואח"כ יניחו הכלי האסור עם המים שצתוכו בכלי הגדול הנ"ל והמים היוצאים מכלי הגדול הנ"ל הוא שיעור דופני כלי האסור וימדדו התבשיל אם יש בו סי' כנגד אותם המים היוצאין התבשיל מותר. ד"מ צו"ד סי' ל"ג ח"י ג' צ"ח המדרכי יע"ש. או יעשו צאופן זה יציאו כלי גדול וימלאו אותו מים ואח"כ יחזרו ויערו אותו מים לכלי אחר ואח"כ יציאו הכלי האסור כשהוא ריקנית ויניחו אותו בתוך אותו כלי גדול כשהוא ריקן ואח"כ יציאו אותו המים עלמין שהיו בתוך גדול ויחזרו וימלאו אותו גדול שהכלי האסור בתוכו ומה שנשאר מאותו המים הוא שיעור דופני כלי האסור ואם יש בו סי' בתבשיל כנגד אותו מים התבשיל מותר. זכחי נדק שם ח"י ג' ועיין לקמן סי' תנ"ו. והר"ב בן א"ח פי' קרה ח"י ב' כתב דהמנהג לשקול כלי המתכת ואם עלה מאה דרה"ס נחשוב צחמשה עשר דרה"ס ואם יש בתבשיל סי' פעמים על ט"ו דרה"ס מותר יע"ש. ור"ל דאם תכניס כלי נחושת שמשקלו מאה דרה"ס לתוך כלי גדול מלא מים יאל כנגדו מן המים ט"ו דרה"ס ולכן משערים כל מאה צט"ו ודו"ק.

קעד) שם. כל התבשיל אסור וכו' ומיירי כשהכיסוי צ"י או שלא הודח הא לאו הכי הו"ל נ"ט לפגם דשרי אף צפסח לדעת הש"ע כמ"ש לעיל סי' תמ"ז סעי' יו"ד יע"ש. צ"ח פרי"ח. נה"ש ח"י י"א. מאמ"ר ח"י ק' ומיכה לדעת מור"ם ז"ל שם דמחמיר צ"ט לפגם בתוך הפסח ח"כ ה"ה כאן צכיסוי דאפי' אם היה אינו צ"י דנ"ט לפגם אם נתנו צפסח על הקדירה בלא הגעלה כל התבשיל אסור וכבר כתבנו שם דהמנהג להחמיר כדברי מור"ם ז"ל יע"ש.

קעה) שם. שזיעת הכיסוי מתערב וכו' משמע דאם עדיין לא התחיל להזיע אין לאסור. מיכה למעשה ל"ע כיון שחמץ צפסח צמשהו. עו"ש ח"י י"ד. ח"י ח"י ל"ב. ובר"ז ח"י מ"א כתב דאם נזכר מיד והסירו מן הקדירה וראה שהוא יצא עדיין שלא התחיל להזיע התבשיל מותר אפי' באכילה אם לא נגע בו הכיסוי וגם הקדירה מותרת יע"ש. ועיין צו"ד סי' ל"ג בהגה ובאחרונים שם ודוק. **קעז) סעי'** ט"ו. לריך ליבון. לפי שנוגעת ברוב הפעמים צחררה ועוד שמוציא מהכל החררה. טור. מ"א סק"ל. וכיסוי זה אף דיעבד לא מהני ליבון קל. ח"א ח"י ל'. מיכה באינו צ"י ועשו לו ליבון קל אם יש הפ"מ יש להקל בדיעבד כמ"ש בא"ח ח"י י"א יע"ש.

קעז) סעי' ט"ו. מדוכה מותרת בהגעלה. ב"ן של ע"ז או אבן. טור. וה"ה של מתכות דחד דינא אית לכו כמ"ש לעיל סעי' ח' יע"ש.

שם מדוכה

במים שלפני האומן שצסם מכסה הכלים של חמץ עכ"ל. וכ"כ צ"ח פט"ח סוף פ"א משער חג המצות. וכ"כ כנס"ג בהגה"ע ראיתי לקצח מהמדקקים מנעילים קודם הצפוי יע"ש. ובצ"ד צ"ד ספ"ר ר"ג. וכתב שאין זה אלא משום מדה חסדות יע"ש. **קסד) כלי** מחכות שנותנים לעי"ס להקנס או ללפוז צבדיל מסחצרה דלכא למיחש צפו למידי דאי מושים שמה ישחמש צהס קודם חיקון או צפוי סרי צפוי צבדיל שטושס אח"כ מהני צמקוס הגעלה ואף למאי דמחמירין להגעיל אחר הצפוי ככל דכוי ספיקא דאימור לא נשחמש צהס לא מחמירין כולי האי להכריס הגעלה אחר הצפוי ואי חיישין שמה ישחמש צהס אחר הצפוי אין זה שכיח חדא משום דמיכר אם צבולו צו אחר הצפוי ועוד דמירע אומנותיה שכיח כל האומנים אדרבס רואים להראות יופי צפויין לכל כדי שיסו מורגלים לבוא אללן וא"כ מסחמא אינו מצשל צהס והכי נהגינן. פרי"ח צו"ד סי' קכ"ב ח"י ט' להח"ש שם ח"י י"ד. בל"י שם ח"י ח' חכ"א כלל נ"ס ח"י י"א. וזה צשאר ימות השנה אכל לפסח כבר כתבנו לעיל דלריך לסגטילס אחר הצפוי. והמדקקים לסגטילס קודם הצפוי או שסס מיוחדים לפסח שאל" להגעיל כבר כתבנו צא"י הקידס בלריך לעמוד בעת הצפוי כדי להטבילס צמים כשרים וא"כ לא שכיח שישחמש צהס העכו"ס אח"כ כ' חיקף יקחס סיסרלל לביתו.

קסה) שם הגה. רושס שטושס האומנים וכו' פי' שמדקקים בעין אותיות או שאר תמונות בתוך הכלי ואין כוונתו כלל לשריטות או גומות. חמ"מ ח"י כ"ג. דלשריטות ולגומות מה לי אם נעשה מחדש או לא. מחה"ש ח"י כ"ח. **קסו) שם** הגה. רושס שטושס האומנים וכו' להכיר מעשה ידיהם. ר"ז ח"י מ'.

קסז) שם בהגה. מאחר שנעשה מחדש. וסרי קדס הוא לבזיעת האיסור בכלי וכבולעו כך פולטו. ר"ז שם.

קסח) שם בהגה. וינקרם היטב. ומוטב להניח גחלים על מקוס הרושס. מ"א ס"ק כ"ח. ובכל מקוס דא"ח לנקרם ישימו גחלים ובליבון קל סגי כמ"ש לעיל סעי' ד' בהגה. ח"א ח"י כ"ח.

קסט) סעי' י"ד. כיסוי של ברזל וכו' וטעמא דמסתבר הוא שהכל העולה מהתבשיל לכיסוי הקדירה לא הוא ולפיכך סגי בהגעלה. צ"י. עו"ש ח"י י"ד.

קע) שם. שמכסין צו הקדירה וכו' לאצוקי אותו כיסוי שאופין עליו צלץ דלריך ליבון כמ"ש צצ"י.

קעא) שם. לריך הגעלה וכו' ר"ל בכלי ראשון. וכ"כ הרוקח צס"י רכ"ד. פרי"ח. ר"ז ח"י מ"א. ח"א כלל קכ"ה ח"י ט'.

קעב) שם. ואם נתנוהו צפסח וכו' אכל אם נתנוהו צע"פ אפי' משש ולמעלה ויש סי' בתוך הקדירה כנגד הכיסוי או שהיה הכיסוי אינו צ"י דכוי נ"ט לפגם מותר כמ"ש לעיל סי' תמ"ז סעי' ב' יע"ש.

מחמירין ללבוש המדוכה (טור י"ד בשם רבי יואל ותשו' רש"א וטור בשם רש"י ור"ת) אך בלבן כ"ד דהיינו שיטרוף עליו קש מצחון סגי (ד"ע) ונוהגין ללבוש לכתחלה מיהו סגי ליה בהגעלה אם אין צו גומות (מהר"ל) ואם המדוכה של עץ יש לקלפו בכלי אומנות דחיישין לגומות ולהגעילו אח"כ (הג"מ פ"ה): יז ו הדר ששורכים עליו כל השנה וכן: עריבה שלשין בה צריכים הגעלה. כה זלזל מהני בה קידוף

בף החיים

היתה בת יומה יש להתיר דיעבד כמ"ס לעיל סי' תמ"ז או' קפ"ד יעו"ש. ועוד עי"ש בסוף או' קפ"ט ד"ה דבר. קפד) **אבל** אם דבר במדוכה שלנו בשמים בפסח בלתי הגעלה ונתנו בתצטול כתב המ"א ס"ק ל"א דל"ע אם יש לאסור דיעבד יעו"ש. אבל הרי"ז או' מ"ו כתב דדיעבד מותר לאכול התצטול ורק לכתחלה לא יתכן בתצטול יעו"ש. וכ"ז במדוכה שיש רק חשש אבל בהאק מעשר שידוע שחזקין בכללים בסכין של חמץ ומניחין אותו בצער ומחזקין בהאק מעשר אותו צער דק דק י"ל דאסור. ח"א כלל קכ"ה או' י"א. ועיין באו' שאח"ז.

קפד) **ומה** שלפעמים חזקין זגגזל בסכין של צער וד"ן אותו במדוכה ונמצא המדוכה צלוע מצער ואח"כ דכין צחוכו בשמים ואוכלין בחלצ עושין שלא כד"ן ולכן יש לחזר שלא לחתוך הזגגזל רק בסכין חדש. מ"א ס"ק ל"א. ומיהו עיין במה"ש שכתב דדברי מ"א הנו במחלוקת שנוי אלא שכתב דיש קלח סבא להטות לדעת מ"א יעו"ש וע"כ נראה דיש לחזר בזה רק לכתחלה אבל דיעבד אין לאסור.

קפו) **שם** בהגה. אך בליבון כל דבר וכו' היינו סברת מור"ם ז"ל שעושה פשרה בין שתי הסברות. אבל לדעת המחמירין לריך ליבון גמור. פרי"ת.

קפו) **שם** בהגה. ונוהגין ללבוש לכתחלה וכו' ר"ל משום דהעיקר כסבא ראשונה דסגי ליה בהגעלה כמ"ס לעיל או' קע"ח וע"כ במקום שא"א בליבון כגון של עץ או דחיים עליהו שמה פקעי וכדומה סגי להו בהגעלה. קפד) **שם** בהגה. ולהגעילו אח"כ. דהקולוף לבד לא מהני משום דהכליעה היא מעצר לעבר ואינה נפלטת מעצר אל עבר אלא ע"י הגעלה כמ"ס לקמן או' קל"ה.

קפט) **ורחיים** של קאווע ששחקו בה קאווע בלא הכשר פשיטא דמותר ולא עוד אלא דאם אין

לו אחרת מותר לשחוק בה אפי' לכתחלה שהרי לא רגיל כלל למלא גרעינין בקאווע ואח"ל שהיה צו גרעין שמה נקלה יפה ואינו צא עוד לידי חימוץ. ואם רוצה להיות מן המכדריין אם אין לו רחיים מיוחד לפסח ינקח כפי כחו היטב ואח"כ יכניס אותו ברותחין. ח"א כלל קכ"ה או' כ"ד. ועיין לקמן סי' תנ"ג או' כ"ז מ"ס צענין הקאווע אי נכנס דדין הקטניות יעו"ש. ועיין לקמן או' ר"ט.

קין) **סעי'** י"ז. הדף ששורכין עליו וכו' דמי לבית שאור וחרוסת שחימוץ קשה ולכן לריבין הגעלה. ב"י.

קצא) **שם**. וכן עריבה וכו' שלשין בה כל השנה. טור. אבל אם אין רגילין ללוש בהם תמיד די להם בקליפה. ב"י בשם רי"ז אבל בשם המרובי כתב ד"א דאין חילוק יעו"ש.

קצב) **שם**. לריכים הגעלה. היינו מעיקר הדין אבל כפר כתב מרן ז"ל לעיל ססי' תמ"ז דאין לסמוך על

קעח) **שם**. מדוכה מותרת בהגעלה. דלפעמים דכין בהם פירושי לחם עם שומין ופלפלין דהוי דבר חריף ומצליע במדוכה וע"כ רש"י ור"ת מדמין אותה לבית שאור וחרוסת ולא שרו בהגעלה אבל דעת הר"ף והר"י והר"ש ואבי העזרי ובעל הערוך והר"ן גי'א דמותרת בהגעלה והב"ד הטור וכתב וכן המנהג ובלבד שיבו חלקים שאין בהם בקעים יעו"ש. ולזה פסק בש"ע דמותרת בהגעלה וכ"פ לקמן בסעי' כ"ז לענין בית שאור ובית חרוסת דמותרין בהגעלה יעו"ש. ועיין לקמן או' קפ"ב.

קעט) **שם**. שאינו יכול להכניסה וכו' אבל אם יכול להכניסה עדיף טפי להגעילה בתוך היורה כמ"ס לעיל או' קי"ב יעו"ש.

קף) **שם**. דכל כה"ג הוי הגעלה דכ"ר. והפרי"ח כתב דאין רוחסת לא מהני אלא להעלות הרתיחה בכל שפתיו אבל לעשותו כ"ר פשיטא דלא וע"כ כתב דאפשר דלא כתבו דמיקרי הגעלה בכ"ר אלא דוקא למדוכה ולדין קערות גדולות שרוב תשמישן בכ"ס אבל ליורות ומחמירי חמין וכיוצא פשיטא שלריך שיבא האור מהלך תחתיו משה דכבולעו כך פולטו יעו"ש. וכן הסכים חקת הפסח או' י"ב וכ"כ המש"ז או' י"ט. וכ"כ לעיל או' קי"ג יעו"ש.

קפא) **שם** בהגה. ויש מחמירין ללבוש המדוכה. ודוקא לענין חמץ בפסח משא"כ בשאר כל ימות השנה במדוכה של איסור וכיוצא בו אליבא דכ"ע סגי בהגעלה. ח"י או' מ"ו.

קפב) **שם**. בהגה. ויש מחמירין ללבוש וכו' ומדוכות נחושת שלנו דאין נעשים מהמזבחר וע"י קורנם אלא מהפסולת של נחושת וע"י התכה עזידי דפקעי ע"י האש כאשר עינינו רואות ואיכא למיחש דלמא חיים עליהו אין היתר צמילוי גומרי אלא שאין אכחנו רגילין בכל השנה להשתמש כלל חמץ במדוכה ומיהו הגעלה לריך דשמה נתערב חמץ משהו בשעת דיכה וצולע טעם חמץ ע"י חריפות הכשמים ואינו צול בש' בכלי ומנהגינו להתיר מדוכה בהגעלה ולא ע"י ליבון דלמא חיים כדפרישית מיהו משום חומרא דחמץ יש לדון כל מה שלריך לי"ט קודם פסח ואם לא עשה כן יכול לדון בפסח עלמו כשהגעילו קודם פסח והעולם נוהגין כמ"ס הרב בהגהת ש"ע ולע"ד נראה כמ"ס. ב"ח. ט"ז ס"ק י"ט. שכנה"ג בהגב"י או' י"ז. עי"ש או' ט"ז. מ"א ס"ק ל"א. ח"י או' מ"ח. ח"ר או' ל"ג. מק"ח או' כ"ח. רי"ז או' מ"ו. ח"א כלל קכ"ה או' י"א. וכ"ז לדעת המחמירין אבל לדעת הטור והש"ע ודעמיהו אעפ"י שמשתמשין בה חמץ מותרת בהגעלה ומותר לדון בה אחר ההגעלה אפי' בפסח עלמו כמ"ס לעיל או' קע"ח יעו"ש.

קפג) **ואם** דבר קודם פסח בלתי הגעלה במדוכה שלנו שרוב תשמישה בתצולין ובשמים אפי' אם

קילוף בכלי אומנות וכן כל דבר שצריך הגעלה לא מהני ליה קליפה (מהר"ו) והמנהג שלא להשתמש בפסח בעריבות ודפין שלשין עליהן כל השנה אפילו ע"י הגעלה וכן עיקר (מרדכי פ' כ"ט וכלבו) וכבר נתבאר לעיל סי' תמ"ב סעיף י"א: יח ה' הנפה צריך לדקדק בה מאד לנקותה מפתיתי החמץ הנדבק בה ונסרך ונדבק בנקבי אריגת הנפה ובע"י שבה וישפשופו אותה במים יפה יפה וה"ה לכל שאר כלי הלוישה שהשפשוף בהם עיקר גדול. הסג ונהגו שלא להשתמש בנפס ע"י הגעלה ואין לשנות (מהר"ל וצ"י) וכן בכל כיוולא הזה כגון סקורין רי"צ אייזין או סכים של רחיים (מהר"ל) צולקין לא מהני לכו הגעלה

בף החיים

משא"כ כלי מתכת וצדיל נהגין להגעיל בכל ענין. ח"י שס. מק"ח שס. שריג אוי' מ"ד חמ"מ שס. ח"א שס. ומיהו לדעת המ"א לעיל אוי' קל"ו גם צל מתכות יש להחמיר יעו"ש. ועיין לקמן אוי' רס"ג.

(ו) והטעם שאין מצרכין על ההגעלה כתב צ"ח דע"ה ע"א סוף אוי' ז"ה משום דאפשר להשתמש בכלים חדשים וא"ל להגעיל הני כלים ונמלא דלאו מלוא הוא להשתמש בהם יעו"ש. והא"י כלל נ"ח דין ק"ד כתב הטעם דמצרכין על הטבילה ואין מצרכין על ההגעלה משום דהטבילה מ"ע וההגעלה מלוא ל"ת שלא לחול בנלות והוי כעיקור גיד וחלב שאין מצרכין עליו יעו"ש. והביאו כנה"ג צו"ד סי' קכ"א בהגה"ט אוי' י"ג. כס"א צס"י זה אוי' יו"ד. ועוד נראה הטעם משום דאינו חללא איסור בלוע ואין צו ממנו לכך אין מצרכין עליו.

(א) סעי' ח"י. הנפה לריך נדקדק בה וכו' וישפשופו אותה במים וכו' והיינו אחר שמנקין אותה היטב מן הדבוק בה אחר משפשים אותה במים יפה יפה. **(ב) שם.** וה"ה לכל שאר כלי הלישה וכו' ואם לריך ג"כ הגעלה אחר השפשוף לא הזכיר הש"ע צסעי' זה ואפשר שסמך על סעי' הקודם אי"נ הכא הוא עיקר השפשוף היטב וא"ל הגעלה וכ"מ מדברי הלבוש וכ"כ א"ר אוי' ל"ו. מאמ"ר אוי' כ"ד. ר"ז אוי' מ"ט.

(ג) שם הגה. ונהגו שלא להשתמש בנפה וכו' חלל לריך לקנות חדשה. ואם עבר וניפה בה ע"י שפשוף היטב והגעלה אין לאסור אפי' תוך הפסח כיוון דלדעת הכלבו והש"ע אפי' להתחלה סגי בכ"ג כדאי הוא דיעבד לסמוך עליו באיסור משהו. ח"י אוי' נ"א. מק"ח אוי' ל' חמ"מ אוי' ל"ב. ר"ז אוי' נ"ג. והא"ר שם כתב דאפי' צלל הגעלה חלל בשפשוף היטב לצד אין לאסור דיעבד יעו"ש. וכ"כ הר"ז שס.

(ד) שם הגה. ונהגו שלא להשתמש בנפה וכו' ואם צל מים על הנפה אפי' על מקלטה אין לה תקנה להשתמש בה בפסח. מהר"ל. מ"א ס"ק ל"ד. ור"ל דאפי' בנפה של פסח אם צל מים אפי' על מקלטה אין לה תקנה שוב לנפות בה חלל לריך לקנות אחרת חדשה. חמ"מ שס. ר"ז אוי' נ"ב.

(ה) וכתב שם המ"א דאפי' במקום שאין שם נפה חדשה מוטב שלא ירקדו הקמח. וב"כ המק"ח אוי' ל' חלל ה"י שם השיג עליו וכתב דהא עיינו רואות דכל שלא רקדו הקמח יש צו כמה חטים שצורים ושלמים ונאסרה המלה או העיסה כמצואר לקמן סי' תס"ז חלל שגפה זו דיעבד מהני בה שפשוף היטב והגעלה ומכ"ש אם מרקד קודם פסח שנתבטל ולא מקרי מבטל איסור לכתחלה

על מה שמנקרין אותם ורוחלין אותם בחמין והיינו מלד הטוב והישר וכאן כתב עיקר דין הכשירין ולזה נראה שכיון מור"ס ז"ל בהגה. מאמ"ר אוי' כ"ב. וכ"כ הב"ח צס"י תמ"ב. ועיין בדברינו לשם צס"ד.

(קצו) שם. לריכין הגעלה. ואם הם גדולים שא"ל להכניסם בכלי אחד מלבן חבנים ושימם על הדף וישפוך עליהם מים רותחים. צ"י צס"א. ריב"א. לבוש.

(קצד) שם. לריכין הגעלה. ואם לש או ערך בהם מלה צלל הגעלה כתב הרב צ"ד סי' ר"י דדיעבד מותר אם היה נקי יעו"ש. וכ"כ א"ח אוי' ל"ד דהרשב"א והרא"ה חתמו צ' בתשו' אחת שאם עבר ולש בה אפי' היא של חרס ואפי' בתוך הפסח שהפת מותר אחר שהעריבה מנוקה יפה יפה לפי שזוהן צלוהן אינו מפליט יעו"ש. והצ"ד חקת הפסח אוי' ט"ו.

(קצה) שם הגה. ולא מהני בה קילוף וכו' והגעלה מפלטת כל הכלי מעבר אל עבר. מ"א ס"ק

ל"ב. ח"א אוי' נ"ב. ר"ז אוי' מ"ז. ח"א כלל קכ"ה אוי' ט"ז.

(קצו) שם בהגה. והמנהג שלא להשתמש וכו' לפי שא"ל לגררן ולנקותן יפה יפה שלא ישאר משהו חמץ

באחת הפחתים או צנקצ שאינו נראה לעין. צ"י צס"א. הכלבו.

והמ"א ס"ק ל"ג כתב הטעם משום דנוהגים במ"ד דלא מהני הגעלה לבית שאור וכ"כ הר"ז אוי' מ"ח ולפ"ז גם צל מתכות

יש להחמיר וכמ"ש ח"א כלל קכ"ה אוי' י"ג יעו"ש. חלל הלבוש כתב הטעם כמ"ש צ"י צס"א. הכלבו. וכ"כ הט"ז סק"ך. עו"ש אוי' י"ז.

וכ"ה לעיל צס"ע סי' תמ"ב סעי' י"א. ומזה הטעם נזהרין שלא להגעיל לפסח כלים שהיו מחזיקים בהם קמח וחציות שהיו

מחזיקים בהם משקה שעושין צמדינות רוסיה ממיימי סובין שקורין צארש"ט שחל נשאר צו חמץ צעין מן הסובין. חלל

אם היו קודם פסח מחזיקים שם מים איזה זמן אין לחוש להגעילן. ט"ז שס. ח"י אוי' ו' א"ר אוי' ל"ה. מק"ח אוי' כ"ט.

ח"א כלל קכ"ה אוי' י"ג. ודוקא אם עשויים מחתיכה אחת חלל אם עשויים מנסרים הרבה אין להקל. ח"א שס אוי' י"ד.

(קצו) שם בהגה. והמנהג שלא להשתמש וכו' ואפי' אם רואה לקולפו בכלי אומנות ולהגעילה אחר

ג"כ לא מהני. ח"י שס. חמ"מ אוי' ל"א. ר"ז אוי' מ"ח.

(קצח) שם בהגה. והמנהג שלא להשתמש וכו' ואם לאחר הגעלה ישום מפה או סדין להפסיק ציניהם

שרי להשתמש בהם כמ"ש צסמ"ק סי' רכ"ב. צ"ח. שכנה"ג בהגה"ט אוי' י"ז. ומיירי ליתן בתוכו מלות חמות ומיהו

אין להקל ללוש בהם אפי' ע"י הפסק מפה וסוים שם צסמ"ק ונכון לטוחם בטיט ולהלניעם כמ"ש ססי' תמ"ב

יעו"ש. מ"א ס"ק ל"ג. חמ"מ אוי' ל"א. ר"ז שס.

(קצט) שם בהגה. אפי' ע"י הגעלה וכו' וה"ד צל עך

באר הגולה
מ' כלנו
י' הגה"מ
פ"ה

כגולה וכן כלים שמשתמשין בן חמץ לינם כנפה אבל שקים ישנים נוהגים בן היחר ע"י כבוס ולריך לסתור כל החפירות שבהן קודם הכבוס (ח"ה ס' קי"ו): י"א הדרחת שקורים פאל"ה י"א שאין מועיל

ל"ה

בף החיים

רמ"ו (שם) בהגה. אבל שקים ישנים וכו' לאו דוקא אלא אפי' בשק חדש ששם בו פעם אחת קמח לפסח ורואה לכבסו לחם בו פעם שנית ג"כ לריך לסתור החפירות. ח"י או נ"ב. א"ר ס' חמ"ב או כ"א. מק"ח או ל"ב. חמ"מ או ל"ג. ר"ז ס' חנ"ג או כ"ד.

רמ"ז (שם) בהגה. ע"י כבוס. ולא מהני דחה בעלמא דאדרבא שבא נדבך בו ולריך כבוס בחמין ואפר וחציטה. מ"א ס' חמ"ב ס"ק י"ט. וכ"כ בס"י ז"ה ס"ק ל"ו אלא שכח דבחו' ובסג"ל סוף ע"א משמע דזו דוקא באיסור רוחא אבל צ"ל כגון כגון בסדה. מיהו דעת המ"א נראה כסדרה הראשונה. וכ"כ האחרונים דבעין דוקא כבוס גמור ולא כגון בהדחה. א"ר שם או כ"ב. חק יוסף או מ"ב. חמ"מ שם. ר"ז שם או כ"ג. וסעיקר שיגרר היטב בסבין כל החמץ אם המלא ימלא וגם יעיון היטב לפי מראות עינו. חמ"מ שם. **רמ"ח** (שם) במפות שעושין המלות עליהן אסור לעשות עליהן פעם אחת אפי' ע"י הדחה דבבא נדבך כבוס ולריך כבוס וכ"ש דלא מהני מה שמספיק אותם דהחמץ מבלבץ ויוצא מעצר אל עבר. מ"א שם. ח"י או כ"ג. חק יוסף שם. מק"ח או ל"ג. ועיון לקמן ס' חנ"ט או ע"ג. ואם עבר דיעבד ועשה המלות על הסבין בלא כבוס כלל אם הוא בחוך הפסח אף דיעבד יש לאסור אך אם היפך הסבין או כיבסו אף שלא החיר החפירות אין להחמיר דיעבד. וכן לענין סבין אם כבסו ולא החיר החפירות ונתן בחוכו קמח אין לאסור דיעבד. ח"י שם מק"ח שם. חמ"מ שם. ר"ז שם או כ"ד ח"א כלל קכ"ח או י' וכתב שם ח"א דלא גמלא בחוך החפירות כמו עיסה שנחייבם אפי' דיעבד אסור אפי' קי"פ סכרי פירורין לא נקרא לח וחוזר וניעור עכ"ד.

רמ"ח (שם) בהגה. ולריך להחר כל החפירות וכו' דהיינו גם מה שהוא בשולי השק שסוף האומרא. ח"י שם. ואם הם מעולאים לריך להחיר כל החפירות שבעולאים קודם הכיבוס. חמ"מ שם. מיהו הכ"ח בס"י חנ"ג כתב דאפי' אין שם חפירה ועלוי נמי קשה לסעביר כל הנילוש בשק בנקבי האריגה וע"כ אין ליתן כבוס קמח של פסח והכי נסוג ודלא כמ"ש כאן בש"ע ובס"י חנ"א להיחר עכ"ל. וסב"א הפרי"ט שם סע"י ו' וכתב להחלס יש לחוש לה. וכ"כ הפ"י שם סק"ס דמל"ה מן המוצר ליקח חדשים יעו"ש. וכתב חמ"מ או ל"ג דנהגו העולם כהכ"ח וסע"י והפרי"ט לקנות חדשים דוקא. ויחבאר עוד מזה לקמן ס' חנ"ג סע"י ו' יעו"ש.

רמ"ט (שם) ואסור ליתן קמח לפסח בצבד שכבסו אותו בחלב חטה אם לא שיכבסו היטב מקודם. חמ"מ שם. ועוד גם מה שלוקחים חדש מן השוק יש איזה מינים שיש בהם חלב חטה או דבר אחר כדי שיסיר נראה ע"ז או לכן וע"כ לריך הקודם להשגיח ליקח ממין שהוא נקי ואם יראה שיש בו חשש לריך לכבסו היטב מקודם ואח"כ יתן בו קמחא דפסחא.

רמ"י (שם) סע"י י"ט. סרחת שקירין פאלס. שמכניסים בה הלחם לחנור (שקירין פורני"א) ומולאין בה מן החנור. ר"ז או נ"ב.

שם י"א

לכתחלה כיון שעדיין שעת היחר הוא וספק משהו בעלמא יעו"ש. וכ"כ א"ר או ל"ו. חמ"מ שם. ר"ז שם. ח"א כלל קכ"ה או ח"י. חמ"מ מ"ש שם ח"י דאם לא רקדו הקי"ח יש לאסור העיסה דעת הא"ר שם להחיר יעו"ש וכ"כ דעת המק"ח או ט"י ח"א או ל"ד.

רמ"א (שם) וכתב ח"א שם דאם ח"א לנקותה ואין לו נפה אזי ישמור שלא יאכל המלות כ"א יבישים ולא יבשלו ולא יתנם ברוטב ודבר לח עכ"ד.

רמ"ב (שם) אחד שאמר לפי חומו שדרכו לרחוץ היטב אחר הפסח הנהפך כדי לקיים אותה לשנה הבאה וריקד בו קמח והתירי מה שריקד בו דיעבד ולסמוך על השפשוף היטב כדעת הש"ע ועוד דאף אי נימא שנשאר בו דבוק ונתערב חוך הקמח הו"ל חמץ נוקשה דבטל בס' אף תוך הפסח. ח"י שם. מק"ח שם. חמ"מ שם.

רמ"ג (שם) שריקד קודם פסח כנפה של חמץ אעפ"י שיש היחר מדינה שיש ביטול קודם פסח מ"מ אסור המורים לפי שאין בני תורה ויבואו לזלזל באיסורין. גו"ר כלל ד' ס' יו"ד. מיהו בס' פרח שושן כלל ד' ס' ח' חלק ע"ז וכתב דמדינה אסור אם לא בשעת הדחק או הפ"מ ויחפה קודם פסח וישליך מעט קודם לשה גם לא יעשה ממנו תבשיל בפסח יעו"ש. שעי"ת או ל"ו.

רמ"ד (שם) קאפי שנקלה באבוב בלתי מוכשר יש להקל להשתמש ממנו בפסח. שאלת יעבץ ח"ב ס' קנ"א מחז"ר או ט"י שעי"ת שם. וכ"כ לעיל או קפ"ט יעו"ש. **רמ"ה** (שם) בהגה. וכן כל כיוצא בזה. משאר כלים הנקבצים כגון הכיס של ריחים וכו' ר"ז או נ"ב. ועיון לקמן ס' חנ"ג או קי"ו.

רמ"ו (שם) בהגה. שקורין רי"צ חייז"ן. דלפעמים מפררין עליו לחם גם תמכה שחתכו בסבין חמץ ונשאר בתוכו צעין. וזכר אפי' דיעבד יש לאסור בפסח אבל בע"פ מותר דיעבד דבטל בס' מ"א ס"ק ל"ה. א"ר או ל"ז. חק יוסף או מ"א. מק"ח או ל"א. חמ"מ או ל"ג. ר"ז או נ"ד. ומ"ש דבע"פ בטל בס' היינו דמותר לאוכלו בע"פ עד הלילה אבל בשביעה הלילה הרי הפירור חוזר וניעור ואסור במשהו כמ"ש בס' חמ"מ. ר"ז שם. ועיון בדברינו לשם או ק'.

רמ"ז (שם) נחפרר בו בפסח מלה נפוחה ואחר הניקור היטב פירר בו מלה כשרה אפשר דיש להקל כיון דיש מכשירין נפוחה. א"ר שם. מק"ח שם. ח"א כלל קכ"ה או ל"ב. וכן הקמח שנתערב בו ממלה נפוחה מותר בהנאה. ובשביעה. מק"ח שם. ח"א שם. ובדין מלה נפוחה עיון לקמן ס' חס"א סע"י ה' בהגה.

רמ"ח (שם) בהגה. בכולן לא מהני להו הגעלה. אלא בליבון אם אפשר או לקנות חדשים.

רמ"ט (שם) בהגה. וכן כלים וכו' מאחר דא"א לנקרן בין הנקבים. דרשות מהר"ל. ובדין כלים שמוחלין בהן בשר עיון לעיון סע"י יו"ד.

הגדלה באר
מדברי ומה"ד
הסמ"ק. כ. עור.

לה הגעלה וצריך לקנות חדשה: כ"ה השלחות והחיבות שמצניעים בהם אוכלים כל השנה רגילים דעירות

בף החיים

ב"ו אבל מה שהיה בעין אינו נפסד כמ"ס ב"ר ס' ק"ג סע"ה ה' וס"י קכ"ב סע"ה ג' יעו"ש.

ואם (רבע) נטל מזה ברחח שמשתמשין בה כל השנה ולא נחקקה והכניסו עליה לחמור וגם סוליאוס חמה יש להחיר ע"י קליפה (ל"ד חלל כדי נטילת מקום כמ"ס הא"ח ומחש"ש ושאר האחרונים. ושיעור נטילת מקום ע"י נטילת ס' חמ"ז או טו"ב וא"כ לדין דלופין מליח דקוח נאסר כולו) תחתיה המלה שנגע ברחח. כ"כ בחשו"מ מהר"מ מרומנוב"ק ס' קע"ז. אך לפי מה שרגילין לאפות עוגות עם שומן אוסר כולו ודוקא שאינה נקיים אבל אם סודרה שפיר סגי בקליפה שקולק המלה דבולע בכלי לא נחמירין כולי האי ומכ"ס אם אינה ב"י. מ"ח ס"ק ל"ז. ח"י או כ"ד. חק יוסף או מ"ג. מק"ח או ל"ה. חמ"מ או ל"ד. ר"ז או כ"ז. ח"ח כלל קכ"ה או י"ט. ושיעור קליפה ע"י נטילת ס' חמ"ז או ט"ז ועוד ע"ש או כ"ח.

ובר' (רל) מקום דמאס ראשונה נאסרה כולם אם יש חשש שמנויות ובאין חשש שמנויות אסור כדי נטילת אבל האחרות א"ל הלא קליפה שכבר נחקקה במלה הראשונה וא"כ אם נחערבו בטלות דלא הוי דבר שבמנין כיון שאין איסורו מחמת עצמו ודוקא בע"פ אבל בפסח לא בטיל כמ"ס ס' חמ"ז סע"ה ט' מ"ח שם. מיסו כח"י שם כחב דאף אם נחערבו בע"פ לא שרי לאוכלן אלא דוקא בע"פ כגון לחיווק וכס"ג אכל לאוכלם בפסח אסור דחוזר וניעור יעו"ש. וכ"כ ס"ז שם. ועיין ח"ח שם שנתן טעם לכל אי' מסבירות הנו' ומ"ס המ"ח אבל האחרות א"ל אלא קליפה שכבר נחקקה במלה ראשונה כחב עליו הכס"ש או י"ד דלא פסיקא מלחא דבכמה מקומות לא אמרינן הכי וא"כ כל שיש שם שמנוניות נראה דנאסרו כולם לגמרי וכל שאין שם שמנוניות נאסרו כדי קליפה מכולם ואין חילוק בין ראשונה לאחרות יעו"ש. **ור"א** **ובתב** בהג"מ אם רדו ברחח של פסח מלה חמוצה אסור לרדות בה עוד ולריך להביא אחרת

וכ"מ בשל"ה. מ"ח שם. ואם אח"כ רדו בה שאר מלות לריכין כולם קליפה. ח"י שם. ר"ז או כ"ז. וכ"ז מיירי במלה שנחממה חמץ גמור אבל מלה כפולה ונפוחה כיון שהיא גופא חומרא היא כמ"ס סס"י חס"א די לאסור ברחח לנחמלה אבל לא לאסור המלות האחרות וכ"מ בהג"מ ובשל"ה מ"ח שם. מיסו בח"י שם כחב וגדולה מזו ראינו א"ל מוח"ז בגאון מהר"ש שלא אסר ברחח כשנשאלה לפניו ממלה נפוחה או כפולה מהטעם דחשיב דיעבד כי לא ימלט ברוב אפיות שלא יאסור אחד מהם משום נפוחה או כפולה וחלמך בכל פעם מרדה חדש גם החמור יאסר להסיק שנית וכס"ג סחורה חסה על ממון ישראל יעו"ש. וכ"כ המק"ח שם. וכ"כ ס"ז שם דאם א"ל למליח בקל רחח אחרת חדשה הרי זה דיעבד ומוחר להוליא בה עוד מלות אחרות לנחמלה. וכ"כ ח"ח שם.

סע"ה (ר"ב) שמיניעים בהם אוכלים וכו' אבל סחם חיבות א"ל הגעלה. ב"ח דלא כב"י. מ"ח ס"ק ל"ח. חק יוסף או מ"ה. ח"ח שם או י', והיינו שאין דרך להטניע בהן מאכלין חמין. ר"ז או כ"ח.

שם שמאניעין

שם (רכא) י"ח שאין מועיל וכו' כחב זה בשם י"ח לפי שדעת הכלבו ניהרת בסגעלה כמ"ס ב"י יעו"ש.

שם (רכב) י"ח שאין מועיל לה הגעלה. לפי שחשמיסה פ"י סאור. ב"י. ט"ז ס"ק כ"ח. מ"ח ס"ק ל"ז. ח"י או כ"ד. ואפ"י לקלפו בכלי אומנות וגם להגעיל אח"כ אין להכשיר. חס"ד ס' ק"ל. ב"י. ע"ש או ח"י. מ"ח שם. ח"י שם. חק יוסף או מ"ג. מק"ח או ל"ה. חמ"מ או ל"ד. ר"ז או כ"ה. ח"ח כלל קכ"ה או י"ט.

שם (רכג) י"ח שאין מועיל לה הגעלה. ואין לה חקקה אלא בליבון אם היא של ברזל ובשל עץ לריך לקנות חדשה. לבוש. ר"ז שם.

ואם (רכד) רדה בה משנה שעברה מליח אע"פ שלא נשחמם בה כל השנה מגעילין אותה שמה נדבק בה חמץ. ד"מ או י"ב בשם מהר"ב. מ"ח שם. ח"ח או ט"ל. מיסו ה"ט שם כחב דא"ל שום הכשר לשנה האחרת והמחמיר להגעיל לא יפה עושה דאחי למטעי להגעיל רחח של חמץ רק יוסר לנקר סיטב גם בפסח שבה אחריו ויראה בעיני רב אם היא נקיייה כראוי יעו"ש. והסכים לדבריו ח"י שם. מק"ח או ל"ד. מחמ"ר או כ"ה. וכ"כ ס"ז שם אלא שכחב שמי שרואה להחמיר על עצמו יקנה לו חדשה אם אפשר לו ואם א"ל לו יגעילנה בלנעה יעו"ש. והמחמ"מ שם כחב דדיעבד פשיטא שאין לחוש לזה לכל הדעות וסעולם נוהגין להקל אף לנחמלה כמ"ס ה"ט עכ"ד.

שם (רכה) י"ח שאין מועיל לה הגעלה. וזהו לנחמלה אבל דיעבד אם נשחמם ברחח חמץ מלה אחר הגעלה מותר דמכיון אכלבו. ח"ח שם וע"ש שסביא עוד ראיות לזה יעו"ש.

מי (רכו) שנשבר ברחח שלו ואפה איזה מלות ברחח מלה סקראים ונחערבו כל המלות מותרות הכל. הרב מהר"י זיין בס' חשו" שער י' שער ו' ס' ג' ברכ"י או כ'.

אם (רכז) אפו מלות קודם פסח ברחח ונשחמקו אם יחם חדש או ישנה שנשחממו בה חמץ כל אפ"י שוין דאין במלות אלו שום חשש של איסור חמץ. שו"ת דרכי נועם ס' ה' ח"י או כ"ד. ח"ח כלל קכ"ה או י"ט.

מעשה (רכח) בא לדי סוליאוס המלות מן החמור ברחח חמץ של כל השנה וסרחת לא יחם בה

יומה והחרחי המלות דכיון שלא יחם ב"י הו"ל כ"ט לפסח ומוחר לכ"ע דאפ"י למאן דאוסר טעם לפסח בפסח ה"ד בפסח עצמו אבל כשנותן טעם לפסח קודם פסח לכ"ע מותר. שכה"ג בהג"מ או כ"ח. מיסו הרב מנחם אדמה כחב שהרס"ג מהר"ם גאלאנטי אסר אפ"י אינה ב"י ע"ש טעמו והביאו מחז"ר בק"ח. שט"ח או מ"ב. אמנם בחשו" כחב סופר ס' פ"ט כחב דנחמלה קודם פסח בודאי מותר באינה ב"י יעו"ש. וכ"כ בשו"ח זר"א ס' כ"ז אלא שכחב דאף אם נראה להחמיר לנחמלה באכילה בשהייה ודאי לית לן בה יעו"ש והביאו מחז"ר או ח"י. וכ"ז אם יחם ברחח נקיים אבל אם יש דבוק עליה חמץ בעין אין להחיר דדוקא מה שבלוע בחוכה נפסד אם אינה

באר הגולה
ד' טור בשם ר'
יואל וצ"ח בשם
רוב הסופרים כיון
דחשמישו צלון .

לערוך עליהם רותחין לפי שלפעמים נשפך מרק מן הקדירה לתוכן: בא ל חביות של חרם שנחנו בהם
שכר שעורים מותרים בהגעלה או בעירוי ג' ימים: סגס והגעלה החביות יעשה בדרך זכ ולכן חביות
וישימם בהם ויערה עליהם רותחים מכ"ד ויגלגל החביות שיגיע הגעלה לכ"מ (הג"מ פ"ה) וצדיעצד אס נחנו
בהם יין או דבש בלא הגעלה רק שהדיחן סיטב חחלה מותר לשחוח ממנו בפסח (תורדכי פ' כ"ט והג"א

פ"ב

בף החיים

ר"ח) סעי' כ"א. מותרים בהגעלה. ואפי' נתנו שם לקיום
מותרין בהגעלה או בעירוי ג' ימים. צ"ח
בשם המרדכי. לבוש. עו"ש א"ח י"ט. ר"ח א"ח ס'
ר"ח) שם. מותרים בהגעלה. והא דאמרין כלי חרם
אינו יולא מידי דופיו לעולם ה"ד כשצלט
ע"י האור אבל צלון סגי להו בהגעלה ל"ש אס מזופף
או אינו מזופף. טור בשם רציון יואל. וכ"פ בש"ע יו"ד
ס' קל"ז סעי' ט"ז לגבי יו"ג דאפי' מזופתין ואפי' מכניסין
לקיום ניתרין בהגעלה יעו"ש. וכ"פ הלבוש. וכ"כ העו"ש
א"ח י"ט אבל בהגמ"י פ"ה כתב דעירוי מהני למזופף אבל
הגעלה לא מהני אלא לשאינו מזופף וכתב הב"ח דטעמו
דאע"ג דהגעלה עדיף מעירוי אפי' במזופף דמתקלקל ע"י
רותחין חיישינן דלמא חיים ולא ירתיו מי הגעלה שפיר
ולריך עירוי וכתב שכ"כ התו"פ א"ח י"ט בשם רב אלחנן
יעו"ש. והביאו העו"ש שם. והר"ז שם כתב דאס חושש
שלא יתרפה הזפת ע"י הרותחין ורולא להכשירו בלא הגעלה
יכשירו ע"י עירוי.

ר"ח) שם. מותרים בהגעלה. ואפי' הוא צ"ח מצליעת החמץ
ר"ח שם. וי"א דוקא אס אינו צ"ח. ש"כ צו"ר
ס' קל"ה ס"ק ל"ג. ועיין לקמן א"ח רמ"ב וס' תנ"ב
סעי' צ' בהגה.

ר"ח) שם. או בעירוי ג' ימים. כ"מ שלריך עירוי לריך
למלאותו מים על כל גדותיו ויניחם צו כ"ד
שעות מעת לעת ולצסוף. כ"ד שעות ישפכם ויתן צו מים
שניים ויניחם צו כ"ד שעות וכן יעשה פעם שלישית. ואעפ"י
שלא היו ג' ימים אלו רלופים אין צדך כלום. ואס עמדו
צו המים כמה ימים ולא שפכם לא עלו לו אלא ליום אחד
ואס שפך המים קודם שעמדו צו כ"ד שעות לא עלו לו
אותם המים. כ"כ בש"ע יו"ד ס' קל"ה סעי' י"ב. וכ"כ
האחרונים.

ר"ח) שם. או בעירוי ג' ימים. ונראה דשאר איסורים
שנצטעו צלון ע"י כבישה לא מהני הכשר
מילוי ועירוי ולא אמרו כן אלא ציין שהמים שממלאין
ומעירין בכלי מקלישין טעם היין משא"כ בשאר איסורין
ומה שהקילו כאן בחמץ אפשר דלא הקילו אלא כשאונס
צ"י דתו ליכא איסורא דא"ו גס י"ל דבחמץ יש להקל טפי
משום דהיתרא בלע. ש"כ שם ס"ק ל"ג יעו"ש.

ר"ח) שם. הגה. והגעלה החביות וכו' מיהו בחביות של
שכר שלנו (שקורין ציר"א. דרשות מהרי"ל)
שאלו רוחים שהשמיים מוזכקים בהם מאד י"ל שאין מועיל
להם לא עירוי ולא הגעלה עד שיגרר וינקר היטב בסבין
או בכלי צזויות צין השולים והנשרים מצפנים מכל לך דהיינו
שיפתח אחד מן השוליים ויגרר וינקר בשוליו השני צזויותיו
ואח"כ יגעילנו או יערנו היטב כדינו ואח"כ יסתמנו אבל
לכניס

ר"ח) שם. שמלניעין בהם אוכלים וכו' לאו דוקא אלא ה"ט
לשלחנות שאוכלים עליהם כל השנה כיו מידי
דשכיח שנשפך עליהן מרק ולריכין עירוי. פרי"ח. וחסו לחומרא
בעלמא כי אין נשפך על השולחן שאוכלין עליו כ"א מכ"ט
ובחוס של כ"ט עצמו יש פלוגתא אס מפליט ומצליט כמ"ט
צו"ר ס' ק"ה סעי' צ' וכחצ שם צ"ע דראוי ליזהר לכתחלה
ובדיעבד בהדחם בעלמא סגי יעו"ש. וא"כ בשלחנות של עץ
שלנו שאין אוכלין עליהם כ"א ע"י מפס א"ל שום הכשר רק
ניקוי והדחם מן דבר הדבוק עליהם בעין.

ר"ח) שם. רגילים לערוך עליהם וכו' מנהג הטולם
כשמגיעין דפין ושלחנות פשוטין או מניחין
אודין או חבטים מלוצטין ע"ג עלים קטנים או ע"ג אסכלא
ומעמידין על הדפין ועל השלחנות כדי לערוך עליהן רותחין
שלא ילטנן מן העירוי ויגעילו יפס ואז מקום הנחת האודין
והחבטים חולצין ולא סליק שם דיקולא דמיא לפיכך יזהר
להסירן ולערוך רותחין שם או חצירו יתפוס האוד צידו או
האזן בצצה וסוף יערס וישפוך הרותחין על גביהן. דרשות
מהרי"ל. שכנס"ג בסג"ב א"ח ח"א. ועיין לעיל א"ח קט"ז
וא"ח קי"ז.

ר"ח) שם. רגילין לערוך עליהן וכו' חיבוח ומגדלין שאולרין
לתוכן מאכלין כל השנה אין נכון להגעילן להשחמש
בהן בפסח דא"ל לטערן שלא נשאר מאומה צין הדבקים ואס
סגעילן יזהר מאד שאס נשפך לו שום דבר בפסח שלא
יגדיענו כלל לאכול וגס אל יניח בחוכו לסדיא דבר חס וטוב
יוחר לסניה חתיכה דפין או סמרטוטין על כל דף ודף כדי
שלא ישחמש לסדיא בחפיה. דרשות מהרי"ל. ונראה דמידה
מהרי"ל בשלחנות הספוטים דדוקא בחביות ומגדלים שא"ל
לנקרן כיכ החמיר שלא להגביס לאכול. א"ר א"ו מ' וח"א א"ו
כ"ט כתב דכ"ז הוא חימרות וחיירות כי די בחומרא דהגעלה
ובן נוהגין עכ"ד.

ר"ח) וכתב סט"ז ס"ח חנ"ב דהנשים נוכחות שלא להשחמש
צקדירה ששופכין רותחין על האזן שמכשירין
צו כלים מטעם שסריח של חמץ נכנס צו ואין צו ריח ולא
טעם (ר"ל למונהג זה) דאין צו איסור כלל בפסח עכ"ל.
וסבאו ח"י צס"י זס א"ו כ"ט וכחצ לקיום סמנכג לכתחלה
אך צדיעצד ודאי דאינו אוסר יעו"ש. וכ"כ המק"ח א"ו ל"ז.
ר"ח א"ו כ"ט. אבל דעת הא"ר שם להסיר אפי' לכתחלה כדעת
הט"ז יעו"ש. ובפרט למנהגינו שאין מגעילין שום כלי צ"ח
דסוי טעם לפגם דיש להסיר.

ר"ח) דפי מולייאות לריכין ג"כ הגעלה צביר דלפעמים זכ
עליהם גבינות המולייא או הסצר כשסן חמין.
דרשות מהרי"ל. שכנס"ג בהג"פ א"ח ח' וכ"כ צ"י סס"ח חנ"ב
בשם המרדכי. דוקא ס' ריכ"ד. פרי"ח ס' זס סעי' י"א.
ועיין לעיל א"ח קט"ז.

באר הגולה
מ מהל' דשמואל
פסחים ל"ז כג"ז
הר"ש שם
ג הר"ש שם כ"ט
ר"י ור"פ שם
במכילת דף ל'
ע כג"ז הר"ף שם
וכמו שפי' הר"ן
שם

פי' דע"א וחס"ד כסי ר"א) ; כב מכל הכלים אפילו של חרס שנתשמש בהם חמץ בצונן מותר להשתמש בהם מצה אפילו בחמץ חוץ מבית שאור ובית חרוסת שאעפ"י שלא נשתמש בהם חמץ אלא בצונן אסור להשתמש בהם מצה בחמץ אבל בצונן להניח בהם מצה אפוייה מותר אבל אסור ללוש בהם וכל זה בלא הגעלה אבל ע"י הגעלה אפי' בית שאור וחרוס' מותרים אם אינם של חרס • אבל לשל חרס לא מהני הגעלה ע ואפי' לא נשתמש בהם חמץ אלא בצונן לא ששתמש בהם מצה אפי' בצונן והאידנא נהגו עלמא דלא לאשתמושי בפסחא במאני דפחרא עתיקי פי'

בף החיים

בחמין. מ"א ס"ק ט"ל כ"ט האגודה. ומשמע חף קודם שעה כ' ח"א ח"א ט"ל. אבל המחסי"ס כחז סיינו במגעיל ט"פ אחר זמן חיסורו וכמ"ס ס"י חגי"ב.

רמב" (שם) כהנס. וסגולה החצות וכו' כלומר דא"ל למלאותן שולף המים על כל גדוהיו. עו"ש ח"א י"ט. ור"ל חלל רק ישפוך על האבנים בחור החצות ויגלגל החצות שגועו מי הגעלס לכל מקום.

רן (שם) כהנס. ודועבד אס נתנו כהם וכו' משום דטעם החמץ בטל כס' קודם פסח כיון דהותרה בלע וח"ל לשער נגד כל החצות (הח"י הקשה על טעם זה חלל העיקר להקל נטעם השני) ועוד דמי' לפגם הוא שאינו צ"י ועוד דשכר ציון מי' לפגם הוא. כ"כ המרדכי פ' כל שעה. וכ"כ בתה"ד ח"י ר"א דהטעם משום דהוי לפגם יעו"ש. וח"כ לפי מ"ס מור"ס ז"ל כהנס ס"י תמ"ז סע"י יו"ד לאסור מי' לפגם בפסח ל"ל דה"ק אס נתנו בו יין או דבש קו"פ מותר לשתות מנמו בפסח ובלבד שיערו אותו קו"פ לחצות של פסח וגבי יין אפי' היה הכלי צ"י שרי דשכר ציון מי' לפגם הוא כמ"ס צו"ד ס"י קל"ז סע"י ד' חלל צמי דבש לא הוי לפגם ולכן אס היה הכלי צ"י אפי' קו"פ אסור אס לא היה ס' נגד החמץ. ובחצות של יו"ש אע"פ שאינה צ"י אסור הכל דעיניו רואות שמי' לשבח הוא וכמ"ס צו"ד ס"י קל"ז סע"י ח' לגבי יין יעו"ש. מ"א סק"מ. ח"י ח"א י"ה. חק יוסף ח"א מי' וא"י מ"ק"ה ח"א ט"ל. מיהו דעת הר"ז ח"א ס"ג להתיר גם צמי דבש אס נתנו בכלי שכר צ"י אס הוא קו"פ ומטעם דחינו בולע עד לאחר מע"ל ואז נעשה לפגם יעו"ש.

רנא (שם) כהנס. רק סכדיחן היטב חחלה. צענין שאין בהן חשש מחמץ צעין. ח"א שם.

רנב (י"י"ש) של פסח שהוריקו לחור חצות של חמץ אשר זה כשלושה שנים שנשתמשו בחצות יו"ש של חמץ ומאל ועד עתה עמד ריקן וגם ערס הסרקס של הי"ש של פסח רחץ היטב החצות אין לסקל לשתות בפסח רק למוכרו ולשתות אחר הפסח. שו"ח שאל ומשיב ח"ב ס"י קנ"ב יעו"ש. פ"ח. **רנג (הומץ)** ושאר דברים חריפים לא מהני מי' כר מי' ולא מי' לפגם וגם כדי ליחנו על האור וירחיח הוי כבוס. ח"א ח"א מ' ועיין צו"ד ס"י ק"ס סע"י ח' וס"י קנ"ב סע"י ג' כהנס.

רנד (ואם) כבשו ירק בחצות של שכר בלא הגעלה ועמד בחוכו ח"ז ימים עד שהחמץ יפס ואח"כ כשזכרו עירו הכל לחצות של פסח יש לאסור ואע"פ דכלי עבר היה אינו צ"י כיון שסוף דבר חריף משוי' ליה לבלוע לשבח ואין לך כלי שיסיס בו ס' נגד בלוע. נ"א שאלס כ"ח יעו"ש. **רנה (סע"י)** כ"ב. שנשתמש כהם חמץ בלוקן וכו' כלומר שנשתמש שם בחמץ יבש או בדבר לח ולא ששם

להכניס ידיו דרך מגופתו לא סגי שאינו יכול לגרר היטב שם. לבוש. וכ"כ דברשות מהר"ל. וכ"כ הרוקח כס"י רס"ב צ"ח. דרישה. ט"ז ס"ק כ"ה. עו"ש ח"א י"ט.

רמד (מיהו) עכשיו נהגו להחמיר שלא להשתמש כהם כלל דמלוי כהם גומות גם בין הנסכים ח"א לנקר שלא ישאיר שם משהו זכמנא והוא חמץ גמור ומתערב בפסח ואינו בטל קודם פסח כס' דנשאר צעין וכ"ס בפסח וכמ"ס הר"ש מאוסטר"ך שלא להכשיר שום כלי עץ כמו קערות והדומה לכן דמלוי כהן גומות צקערות כ"ס דאין להכשיר חצות הללו וכך הורה מהרש"ל ורבותי מהר"ש מלובלין ומהר"ר הירש שור ז"ל מיהו בחצות שלא נשתמש כהם חלל מי דבש יש להתיר בהגעלה או בעירוי דאעפ"י שנחבשל ציורה שביטלו זה שכר חור מע"ל אין שם ממשות של חמץ חלל טעמו והוי מי' כר מי' להתיר קודם פסח. צ"ח. שכנה"ג כהנס ח"א י"ד. עו"ש שם. מ"א ס"ק ט"ל. פרי"ה. ח"י ח"א י"ז. ח"א ח"א י"ג. חק יוסף ח"א י"ח. מק"ח ח"א ל"ח. ר"ז ח"א ס"א. ח"א כלל קכ"ה ח"א י"ד. ומשמע חף שמוסק כל העיקולים ומנקר כל עץ צפ"ע אסור לכתחלה משום גומות ולא גרע מנקרה של עץ שאוסר הצ"ח להגעיל ודלא כעו"ש ח"א שם. מיהו צקערות שבהם חלקים ונקיים דעת הט"ז ס"ק כ"ד להקל להתירם בהגעלה יעו"ש והביאו ח"א שם.

רמה (ונראה) דאס הגעיל חצות של שכר יש לסמוך על מ"ס דועבד (וכ"כ דעת הר"ז ח"א ס"ד) אך ראיתי צפרישה שהחמיר מאד בחצות של שכר שלנו כשאין פוחחין שוליים ומנקר היטב אסור משום חמץ צעין. ח"א שם. ח"א שם.

רמו (והיינו) דוקא לענין חמץ דחמיר דאיסורו במשהו חלל כלי עץ יפן. של גויים או של ישראל הנאסר מדבר האיסור מגעילו ושפיר דמי וכן ח"א מורס. שכנה"ג שם.

רמו (והחביות) וסגודות שמחזיקין כהם חמיר יו"ש שלנו שעושין משעורין ומחזיקין אותן כהם לקיים חוש מעמנו מרגיש וגם כריח יעיד דגרועי מגרעי מצות חרוסה ומצות שאור ואין מפגיין טעמן וריחן אפי' במים רוחחין כמה פעמים דאין מועיל להם לא עירוי ולא הגעלה לבוש. עו"ש שם. ונראה שאס ביטל אותן במים עם אפר או שאר ענינים עד שנסתלק כריח לגמרי אין אח"כ איסור להגעילו. ט"ז ס"ק כ"ז. ח"י שם. חק יוסף שם. מק"ח שם. ר"ז ח"א ס"ב ח"א שם ח"א י"ג. וזהו דוקא אס סם עשויים מחתיכה אחת וחלקים ונקיים חלל אס סם עשויים מנסכים בלא"ה אין לסחיר כמ"ס לעיל ח"א רמ"ד. ועיין ח"א שם.

רמח (ובל"ה) שהשמיטין בלוקן כגון קנקנים וכוסה מוטב לעשות בעירוי מלהגעילם עם כלים שהשמיטין

(פי' כלי חרס ישנים) (וחנור של בית החורף דינו ככלי חרס ואסור לשום דבר על החנור בפסח) (מהרי"ו)

כ"ד

בף החיים

מדוכה דנוהגין ללבוש כחחלה יעו"ש. מיסו הע"ז ס"ק כ"ז כחצ
דעת מור"ם ז"ל דדוקא גבי מדוכה כיון שאפשר לנו להחמיר
וללבוש ודאי ראו לעשות כן על דבר היותר עוב משא"כ הכא
דמירי בשאר כלים דלא שייך בהו ליבון כגון עץ ודיל יעו"ש
אבל ח"י או"י ס' כחצ דלעיל מירי שרואה לחזור ולדוך במדוכה
בפסח דברים חריפים כדרכו ע"כ מחמירים עפי' משא"כ כאן
אינו רואה להשחמש בו חוץ הפסח השמישו הראשון בדבר
חריף רק שאר דברים וראייה לזה דדומיא דבית שאור שודאי
אין משחמש בו חוץ הפסח שאור או חמץ עכ"ל ור"ל כיון
דאין משחמש בו דבר חריף כמו מקדס סגי ליה בגעלה
אפי' לדעת מור"ם ז"ל שהחמיר במדוכה לעיל סעי' ע"ז יעו"ש אמנם
הר"ז או"י מ"ד כחצ דסמכה במדינות אלו (ר"ל בערי אשכנז)
להחמיר במקום שאפשר כגון שהוא כלי של ברזל או נחושת
וכיוצא בהם שאפשר ללבוש באור מחמירין ללבוש ליבון קל
דסייגו שיהא קש או חוט כשרף עליו מבחוץ אבל כלי חרוס
של ברזל או של עץ (וכגון שהוא חלק ונקי וכמ"ש לעיל סוף
או"י רמ"ד) שא"א ללבוש די לו בגעלה בכ"ר אבל בית שאור
דינו כשאר כל כלי הלישה שנוהגין להחמיר שלא להשחמש
בהם בפסח אפי' ע"י הגעלה עכ"ל ור"ל כמ"ש לעיל בגעלה
לסעי' י"ז והמנהג שלא להשחמש בפסח וכו' יעו"ש.

(רס"ד) **שם**. אבל לשל נורס וכו' ואע"ג דכבר כחצ בסעי'
הקודם דגם לכלי חרס מועיל הגעלה היכא
שבלע ע"י לזון שאני הכא דבית שאור וחרוסה חמוצו קשה
מאד והיו כמו אש בלעו ע"י אור דאין יולא מידי דפיו
לעולם. עו"ש או"י ק' מיסו הגר"א כחצ סייגו לדעת הגור
בשם רב הא"י שחולק על מ"ש בסעי' כ"א דדבר שהשמישו
בלזון אף בכלי חרס מהני הגעלה אבל לפי מה שפסק הש"ע
בסעי' כ"א דמהני הגעלה וכן ביו"ט אע"ג דחריף וחקיף טובא
ה"ה כאן וכ"כ במלחמות בסידי דבית שאור ובית חרוסה
דינס כמו ביו"ט ועי"ש וברין שהאריכו שם עכ"ל. אמנם דעת
הלבוש בדברי הש"ע דאע"ג דכחצ בסעי' הקודם דמהני הגעלה
לכלי חרס בכלן כחצ דלא מהני. וכ"כ הר"ז או"י מ"ג. ח"א
כלל קב"ה או"י י"ג.

(רס"ה) **שם**. לא ישחמש בהם מלך אלא בלזון. כל"ל וכו'
בטור ולבוש. וכ"כ הפר"ח. וכ"כ בש"ע בדפוסים
ישנים הא' בשנה שליד והשני משנה שניה שנדפסו בלי הגסה
מור"ם ז"ל כמ"ש המאמר או"י כ"ט. ומיסו"ש מקיימין הגירסא
אפי' בלזון עיין בעו"ש שם וחמ"מ או"י י"א יעו"ש. ולפי גירסא
זו מ"ש ברי"ם בסעי' דבלזון מותר להניח בבית שאור ובבית
חרוסה איירי באינס של חרס.

(רס"ו) **שם**. דלא לאשחמשי וכו' אפי' בלזון. מ"א ס"ק מ"ג.
ח"י או"י ס"ב. חמ"מ או"י ו' ר"ז או"י מ"ג. ח"א
שם. ואפי' אינס של בית שאור וחרוסה. בית. עו"ש שם.
ח"י שם. ח"א או"י מ"ג. חמ"מ שם. ר"ז שם.

(רס"ז) **שם**. הגה. וחנור של בית החורף וכו' כ"כ מהרי"ו
דדרשוהו אין להניח שום דברים על החנוכיים
בבית החורף דרגילים להשים עליו פשטודא ושאר חמץ כל
ימות השנה וסו' ככלי חרס שאין יולא מידי דפיו לעולם וכן

אמר

שהם שם מעל"ע ולא היה דבר חריף ולפיכך מותר להשחמש
בו מלך אפי' בחמין אחר שהדיח שלא יהיה שם כלום מחמץ.
עו"ש או"י ק'.

(רנ"ו) **שם**. מותר להשחמש בהם מלך אפי' בחמין. דכיון
שלא נשחמש בהם אלא בלזון לא בלעו כלום
ודי להם בזהרה להעביר מה שדבוק בעין לדופני הכלי.
ר"ז או"י מ"ג.

(רנ"ז) **שם**. אפי' בחמין. מיסו באו"ש כלל י"ח דין מ"ח
כחצ דאפי' לא נשחמש בכלי חרס אלא לזון
נוהגין לאסורו אח"כ לדוחה וס"ה לכלי נחר יעו"ש. והביאו
חקת הפסח או"י ק' יעו"ש.

(רנ"ח) **שם**. חוץ מבית שאור ובית חרוסה וכו' בית שאור
כלי שהאשה שורה ומנחת בו אה השאור
ומנחתו בעיסה ופעמים שהוא שוהה שם בלילה. ובית חרוסה
כלי שנוהגין בו חומץ. וכל דבר שיש לו קיסוי ורגילין ליחן
בו קמח ועשוי לטבל בו בשר כל ימות השנה וקמח מחמץ
מחמץ הקיסוי ולזון חרוסה קיסוי. רשיי פסחים ל' ע"ב
וסבאו ב"י והאחרונים.

(רנ"ט) **שם**. חוץ מבית שאור וכו' ובנידון כשר יורות ששורפין
בזן י"ש אשרי מי שיוכל לעשות חדשים אף לא
ישמעו לאסור לגמרי לזיחי פרס הגעלה לזבל בסיורה וסקנים
וסכובע לזבל בהם מי אפר שקורין לוי"ג גם אפר הרבה
שיהיו חזקים מאד וסם מפגימים הטעם ולריך שהגסה גדולה
לנקות היורה בהחיתו ולספיר מהם הקנים ע"י לזון או
להניח עליהם על מקום הטלוא גחלים. חש' חח"ס ס' ק"ך
ועי"ש שסיים אחר זאת שומר נפשו ירחק משחיית י"ש בפסח
אבל אין לאסור להם אחריו החיקונים אלו יעו"ש וסב"ד
האחרונים. ועוד עיין לעיל או"י י"ט.

(רס') **שם**. מלך אפי"ה. לזנכה. עו"ש או"י ק' חמ"מ
או"י ו' ר"ז או"י מ"ג. ח"א כלל קב"ה
או"י י"ג. וס"ה שאר דבר לזון אפי' לח דרך עראי ומקרה
שהלזון אפי' הוא לח אינו מפליט מה שבלוע בחוץ הכלי
אלא א"כ שוהה בהו מעל"ע. ר"ז שם. ועיין ביו"ד ס' ק"ה
סעי' א' ובאחרונים שם. אבל אש עדיין המלה חמה והיד
סולדה בה כיון דכלי הוא קר אומר כדי קליפה ואש שניהם
חמין בעינן כדי געילה מקום שהוא כעובי אלבע. עו"ש שם.
ועיין לעיל ס' חמ"ז סעי' א' ובדבריו לשם או"י ע"ב יעו"ש.
(רס"א) **שם**. אבל אסור לזון בהם. דממחר להחמין מכה
הכה שכללי. ע"ז ס"ק כ"ו. וכ"כ הפרי"ה בשם
הרא"ם. ר"ז שם. ח"א שם.

(רס"ב) **שם**. אבל ע"י הגעלה וכו' הטעם דלא גרע בית
שאור וחרוסה ממה שבלע ע"י האור. עו"ש שם.

(רס"ג) **שם**. אבל ע"י הגעלה וכו' ואנחנו נוהגין לאסור
כמ"ש סעי' י"ז. מ"א ס"ק מ"ב. חק יוסף או"י
כ"ב. וסייגו לפי מ"ש מור"ם ז"ל לעיל סעי' י"ז והמנהג שלא
להשחמש בפסח בעריבות וכו' אפי' ע"י הגעלה וכחצ מ"א
שם הטעם משום דנוהגין כמ"ד דלא מהני הגעלה לבית שאור
והבי"ד לעיל או"י קל"ז יעו"ש. וכ"כ מור"ם ז"ל בסעי' ע"ז גבי

אסר מהרי"ז של להניח שום דבר בהכחלי"ן חוץ ימי הפסח מה"ט ע"ל והביאו ב"ח בס"י חמ"ז ובה"ט בהגה"ט סוף סי' זה ומ"א ס"ק מ"ד. וכתב שם הב"ח דהכי נקטינן. וכתב עו"ש בה"ט מיכו ל"ע א"ס"ש לאסיר בדיעבד כשהמאכל בקדרה והניחו על הסגור כשהיה חם דק"ל דאין לאסיר מפעפע מדופן לדופן. וחו' דבחנורים שלנו דעל הסגור אינו אלא ע"ח ע"ט דאם יוצור ויט"ח ע"ט חרש בעובי אלבע או פחות בודאי שאין החמץ מפעפע מדופן לדופן דרך עובי הטיט. מיכו למקלח חנורים דלאחר שסחמו הסגור למעלה בטיט ע"ט מעמידין כחלי"ן מכל דר מסביב וחוזרין ועושין כיסוי למעלה מאותן כחלי"ן שמסביב ונעשה כחנור קטן לשם שם החצבילין כשהחנור מתחמם א"ס הניח לשם קדרה עם המאכל בפסח פשיטא דאסור אפי' דיעבד דה"ל כאלו הניח הקדרה בחוץ החנור חם של כחלי"ן דאסור ודאי אפי' בהנאה הא לא"ס (ר"ל שלא הניחו בחיבו אלא למעלה על החנור) אין לאסרו דיעבד כ"א באכילה כיון דליכא דררא דחמץ אפי' משהו בודאי וכן קבלתי ממורי מהר"ר הירש שור ז"ל ע"ל ובה"ט שבה"ט שם בהג"ז או"י כ"ג. עו"ש שם או"י וי"ד. אמנם ה"ט חמ"ז בס"י זה ס"ק כ"ח כתב על דבריו בה"ט ה"ז דלא דקו כלל בסך הוראה ואין כאן איסור כלל בשום אופן דיעבד אפי' באכילה זולת א"ס הניח מ"ס שם או שאר דברים כמו שהוא בלא קדרה כשהוא רוחא או י"ס לאסור אפי' דיעבד במקום שרגילים לתחם חמץ בכל השנה יעו"ש. וכ"כ מ"א ס"ק מ"ד בשם חש"י מהר"ם מלובלין סי' ק"ז דאין לאסור בזה רק לכתחלה אבל לא דיעבד יעו"ש. וכן הסכים ח"י או"י ס"ג. פר"ח. חק יוסף או"י נ"ד. ביאורי הגר"א. חמ"מ או"י ה' ר"ז או"י ס"ה. ח"א כלל קכ"ה או"י ז' וס"ד א"ס ה"ה המקום שהוסיפו עליו הקדרה נקי אבל א"ס יש לחוש שיש שם חמץ בעין אסור כדי קליפה כיון שאין שם רובץ וא"כ הקדרה אסורה והחצביל מותר כמ"ס המ"א שם אמנם ה"א"א או"י מ"ד כתב לפי מ"ס לעיל (בדבריו או"י רכ"ט) דקליפה ל"ד אלא נטילה כרוחב אלבע אגודל א"כ אין הקדרה במקום נטילה יעו"ש. ור"ל כיון דאין הקדרה במקום נטילה נאסר גם החצביל. ואם העמידו קדרה (חמץ) על הסגור קר בזה די בקליפה והקדרה במקום קליפה. א"א שם. ועיד עיין לקמן או"י רע"ב. רסח) **ובן** א"ס הוא שעת הדחק שא"א בעיני אחר דיעבד דמי ומ"מ עכ"פ יבדד הסגור ה"טב בכל ה"לדדן ויסיקו ה"טב ואח"כ יט"ח בטיט מקום מושב הקדרה בעובי אלבע אבל א"ס אפה בו מ"ס בלי מסך מדליל (וגם בלא הכשר) י"ס לאסור אף דיעבד. אכן בלבוש משמע דיש להחיר ע"י הסקה ה"טב אפי' לכתחלה כיון דכסיקו מבפנים (וא"ל להסיק כל החנור מלא ע"ס רק מקום שדרכו להסיק כל השנה ומקום מושב הקדרה דכ"כ"פ ולא דמי לחנור שאופין בו דבעינן שילבו הגחלים ע"פ כולו שדרכו להסיקו כולו וה"ס א"ס אופין בחנור זה) אך מי יקל ראשו בדבר שהסכימו האחרונים וע"כ אין להקל באפו בו מ"ס עכ"פ ומ"מ בהפ"מ ומניעה שמחא יו"ט י"ס להחיר דיעבד. ובשעת הדחק אפי' לכתחלה ועל החנור מבחוץ י"ס להחיר בפשיטות ע"י ט"ח בטיט בעובי אלבע. ח"י שם. מיכו דעת הא"ר או"י מ"ס שאין להחיר לכתחלה אף בשעת הדחק.

רס"ט) שם בהגה. דינן ככלי חרס וכו' ר"ל וכלי חרס אינו יולא מדפיו לעולם אלא ע"י היסק במקום

דליכא למיחש שמא פקעי וסיסך בפנים אינו מועיל להם שנבלע בחיץ מלמעלה כמ"ס לעיל סעי' ז' יעו"ש.

רע) שם בהגה. ואסור לשום ש"ס דבר וכו' ומי שיראה יתן ברזל תחתיו וישתמש עליו בפסח. מ"א שם בשם מהר"ל. חמ"מ שם. ר"ז שם. והיינו א"ס משתמש ע"ג החנור אבל בחוץ החנור קטן שבחובו אין להניח חצביל רוחא אפי' ע"ג חסיכת ברזל לכתחלה ואפי' החנור הוא לזון אלא א"כ ה"ס בטיט א"כ כל החנור קטן זה מחובו וא"כ ג"ו ואת קירותיו סביב ואת קרקעיתו ויהא עובי הטיט כרוחב גודל כמ"ס סי' חס"א. ר"ז שם.

רע"א) ואם שכן והניח מ"ס חמץ בחוץ חנור קטן זה או ע"ג חנור בית החורף בלי שום דבר המפסיק בנחיים לריך לקלוק תחתית המ"ס שנגע בגוף החנור (דכיון שהאיסור הוא בלוע בחנור אינו אסור יותר מכדי קליפה אפי' בחוץ הפסח) אפי' ה"ס החנור לזון וא"ס ה"ס החנור חם אעפ"י שהמאכל שהניח עליו ה"ס לזון לריך ליטול ממנו כדי קליפה וא"ס הוא מאכל שמן כולו אסור ולמנהג מדינות אלו שאין מחלקין בין כחוש לשמן (כמ"ס ביו"ד סי' ק"ס סעי' ה' בהגה) בכל ענין כולו אסור אלא א"כ הוא מאכל שאין שייך בו שמנונית כגון מ"ס וכיוצא בו כמ"ס בס"י חמ"ז ר"ז או"י ס"ג.

רע"ב) אבל א"ס הניח שם חצביל בקדרה אפי' ה"ס החנור חם החצביל מותר אפי' א"ס מקום מושב הקדרה ה"ס מלוכלך מחמץ בעין אעפ"י כן א"ס אין בו חשש שמנונית אינו אסור יותר מכ"ק ובעובי שולי הקדרה י"ס יותר מכ"ק וגם הקדרה י"ס להחיר א"ס ברי לו שמקום מושבה ה"ס נקי שלא ש"ס שם משהו חמץ בעין שהאיסור הבלוע בחנור אינו נפלט לקדרה שעליו כמ"ס ביו"ד סי' ל"ב שאין איסור בלוע יולא מדופן לדופן בלא רובץ יעו"ש. ר"ז או"י ס"ז.

רע"ג) ואם הניח ע"ג כירה באפר אף למאן דמיקל שם ביו"ד (עיין בה"ט שם או"י כ"ה ופ"ח או"י ד') בפסח נ"ט לפגם אסור א"ס אין נקי ועד הלילה י"ס ללדד בהפ"מ. מ"ס"א או"י כ"ח.

רע"ד) תנור שמחיתו חניר שאופין בו והוא בנוי כמין כיפה ומחיתו הוא חנור בית החורף מחרס שקורין קאכלין עיין בחש"י עולה שמואל סי' כ"א שסורס שא"ס יסיקו ויחמו החצביל תחת הכיפה אשר שם מלובן ה"טב עד שהניצוץ נחזין אין לחוש למדי' אבל א"ס נוחנין החצביל במקום בית החורף דכמעט הוא מן הנמנע שיהיה ניצוץ נחזין ממנו שהוא גבוה מאד בנוי בעין מגדל שא"א שיחלצן למעלה לריך כיסוי חמיד. ולענין לאפות בו קודם פסח (שא"א בסי"י) וה"ס שעת הדחק להעמיד שם חנור חרש יעשה זאת סחור בנין הקאכלין לנקותם ולהטיחם בטיט טפל שאין חשש משום חמץ בעין רק משום חשש טעם ונהבטל קי"פ וגם הוא נ"ט לפגם יעו"ש. פ"ח.

רע"ה) שם בהגה. ואסור לשום שום דבר וכו' ואין להגעיל בהע"ל ט"א"פ הדבוק בחנור שמאחר שדבוק בחנור החנור פולט חמץ בחובו. חנוך ב"י סי' ט"ז. ועו"ש עוד הטעם לפי שא"א ללוט במקום שמחוצר לחנור למעלה בשפס יעו"ש. ומ"מ כראש שאין כ"ז רק בחנור שמבשלים לפעמים בחובו או מעמידין ע"ג ולפעמים נשפך ממנו ונבלע בחובו

אסר מהרי"ז ז"ל שלא להניח שום דבר בהכחלי"ן חוץ ימי הפסח מה"ט ע"ל והביאו ב"ח בס"י חמ"ז ובה"ט בהגה"ט סוף סי' זה ומ"א ס"ק מ"ד. וכתב שם הב"ח דהכי נקטינן. וכתב עו"ש בה"ט מיכו ל"ע א"ס"ש לאסיר בדיעבד כשהמאכל בקדרה והניחו על הסגור כשהיה חם דק"ל דאין לאסיר מפעפע מדופן לדופן. וחו' דבחנורים שלנו דעל הסגור אינו אלא ע"ח ע"ט דאם יוצור ויט"ח ע"ט חרש בעובי אלבע או פחות בודאי שאין החמץ מפעפע מדופן לדופן דרך עובי הטיט. מיכו למקלח חנורים דלאחר שסחמו הסגור למעלה בטיט ע"ט מעמידין כחלי"ן מכל דר מסביב וחוזרין ועושין כיסוי למעלה מאותן כחלי"ן שמסביב ונעשה כחנור קטן לשם שם החצבילין כשהחנור מתחמם א"ס הניח לשם קדרה עם המאכל בפסח פשיטא דאסור אפי' דיעבד דה"ל כאלו הניח הקדרה בחוץ החנור חם של כחלי"ן דאסור ודאי אפי' בהנאה הא לא"ס (ר"ל שלא הניחו בחיבו אלא למעלה על החנור) אין לאסרו דיעבד כ"א באכילה כיון דליכא דררא דחמץ אפי' משהו בודאי וכן קבלתי ממורי מהר"ר הירש שור ז"ל ע"ל ובה"ט שבה"ט שם בהג"ז או"י כ"ג. עו"ש שם או"י וי"ד. אמנם ה"ט חמ"ז בס"י זה ס"ק כ"ח כתב על דבריו בה"ט ה"ז דלא דקו כלל בסך הוראה ואין כאן איסור כלל בשום אופן דיעבד אפי' באכילה זולת א"ס הניח מ"ס שם או שאר דברים כמו שהוא בלא קדרה כשהוא רוחא או י"ס לאסור אפי' דיעבד במקום שרגילים לתחם חמץ בכל השנה יעו"ש. וכ"כ מ"א ס"ק מ"ד בשם חש"י מהר"ם מלובלין סי' ק"ז דאין לאסור בזה רק לכתחלה אבל לא דיעבד יעו"ש. וכן הסכים ח"י או"י ס"ג. פר"ח. חק יוסף או"י נ"ד. ביאורי הגר"א. חמ"מ או"י ה' ר"ז או"י ס"ה. ח"א כלל קכ"ה או"י ז' וס"ד א"ס ה"ה המקום שהוסיפו עליו הקדרה נקי אבל א"ס יש לחוש שיש שם חמץ בעין אסור כדי קליפה כיון שאין שם רובץ וא"כ הקדרה אסורה והחצביל מותר כמ"ס המ"א שם אמנם ה"א"א או"י מ"ד כתב לפי מ"ס לעיל (בדבריו או"י רכ"ט) דקליפה ל"ד אלא נטילה כרוחב אלבע אגודל א"כ אין הקדרה במקום נטילה יעו"ש. ור"ל כיון דאין הקדרה במקום נטילה נאסר גם החצביל. ואם העמידו קדרה (חמץ) על הסגור קר בזה די בקליפה והקדרה במקום קליפה. א"א שם. ועיד עיין לקמן או"י רע"ב. רסח) **ובן** א"ס הוא שעת הדחק שא"א בעיני אחר דיעבד דמי ומ"מ עכ"פ יבדד הסגור ה"טב בכל ה"לדדן ויסיקו ה"טב ואח"כ יט"ח בטיט מקום מושב הקדרה בעובי אלבע אבל א"ס אפה בו מ"ס בלי מסך מדליל (וגם בלא הכשר) י"ס לאסור אף דיעבד. אכן בלבוש משמע דיש להחיר ע"י הסקה ה"טב אפי' לכתחלה כיון דכסיקו מבפנים (וא"ל להסיק כל החנור מלא ע"ס רק מקום שדרכו להסיק כל השנה ומקום מושב הקדרה דכ"כ"פ ולא דמי לחנור שאופין בו דבעינן שילבו הגחלים ע"פ כולו שדרכו להסיקו כולו וה"ס א"ס אופין בחנור זה) אך מי יקל ראשו בדבר שהסכימו האחרונים וע"כ אין להקל באפו בו מ"ס עכ"פ ומ"מ בהפ"מ ומניעה שמחא יו"ט י"ס להחיר דיעבד. ובשעת הדחק אפי' לכתחלה ועל החנור מבחוץ י"ס להחיר בפשיטות ע"י ט"ח בטיט בעובי אלבע. ח"י שם. מיכו דעת הא"ר או"י מ"ס שאין להחיר לכתחלה אף בשעת הדחק.

רס"ט) שם בהגה. דינן ככלי חרס וכו' ר"ל וכלי חרס אינו יולא מדפיו לעולם אלא ע"י היסק במקום

באר הגולה
פ סס בגמרא
צ טור צמס רב
הא. ק טור מהא
דליינחיו לעיל ס"ד

בג פ כלי חרס המצופין בהתוך זכוכית דינם ככלי חרס. כגס ויש מקומות שנסגו שלא להשתמש בכלי חרס (גליוזארימ אפילו חדשים) (מסרי"ל) ואין להחמיר רק במקום המנהג (תשובת מסרי"ל): בד צ כלי עץ המצופים בסמנים שקורים ברגים דינם ככלי חרס. כגס ויש מקומות שמחמירים שלא להשתמש בכלים לבועים אפילו סן חדשים (מסרי"ל) וכן המחופין בצדיל ואין להחמיר בזה רק במקום שנסגו איסור (תשובת מסרי"ל):

כז

בף החיים

ועוד מלאחי צמס גאון דמן הדין לאוסרן כל השנה שמא חפס כלים ישנים אלא שהחירו משום דשמא אינו צ"י ובפסח חמיר טפי ע"ל (כ"ז סוף דרשות מסרי"ל ה' פסח) ובחשו' כחב משום דלא ניכר בלועתו כ"כ דחיישינן שמא נשתמש העכו"ם בהם עכ"ל. ובד"ט כחב צמס מסרי"ל דיש לשאול לאומנים כיצד מחקנים אותם וא"כ ס"ל כמעט כראשון (משום דמחזיקין אותם בסובין) וכן נוהגים עתה בקלח מקומות שיהא יסודי עומד ע"ג בשעת מלאכה אבל לעתם השני (שמא חיפה כלים ישנים או שנשתמש בהם אחר שחיפה) יש להחמיר. מ"א ס"ק מ"ו. ועיין לקמן או' רפ"ב. **שם** (רפ"א) כגס. ויש מקומות שנסגו וכו' ומשמע דבמקום שנסגו שלא לשמש בגליוזארימ אף מעט בחוץ אסור כי יפעפע ע"י ביטול לפניו. אי"א או' מ"ו.

שם (רפ"ב) כגס. ואין להחמיר רק במקום המנהג. ומיחו דיעבד אין לאסור אף במקום שמחמירין להחלס. מש"צ או' כ"ט. וא"א או' מ"ו.

רפ"ג **סעי'** כד. דינם ככלי חרס. שאין הגעלה מועלת להם אם נשתמש בהם חמץ בחמין שהסממנים מעכבים על מי הסגעלה שלא יפלטו מה שבלוע בחוץ העץ שהחסיס. ר"ז או' ע"א. ומיחו ו"ל על טעם זה דאם הסממנים מעכבים על מי הגעלה וכו' א"כ מעכבים ג"כ שלא יבלע חמץ בעץ דבכ"פ אלא נראה דטעם הוא מפני הסממנים עצמן דדינם ככלי חרס דאין יולא מדי דופיו לעולם.

רפ"ד **שם**. דינם ככלי חרס. ואם נשתמש בהם בלוגין אין להחמיר רק במקום שנסגו להחמיר כמ"ס לעיל סעי' כ"ב.

רפ"ה **שם** כגס. שלא להשתמש בכלים לבועים. אפ"י סבזיעים בכרכים או מה שקירי' בלע"ך מאל"ט בל"א. דרשות מהרי"ל ה' מ"א בפסח ומסרי"ו ס"י ק"ג. מ"א ס"ק מ"ו. ח"י או' ס"ה. א"ר או' ג"א. חק יוסף או' נ"ו. **רפ"ו** **שם** כגס. אפ"י הן חדשים. דחיישינן שמא חיפה כלים ישנים או לבטן. מ"א שס. א"ר שס. מיחו דיעבד אין לחוש. ד"מ או' ח"ו.

רפ"ז **שם** כגס. וכן המחופין בצדיל. לפי שא"ל לחקנס בלא סובין. ד"מ או' י"ז. ונוסגין בקלח מקומות שטומד יסודי ע"ג בשעת מלאכה. מק"ח או' מ"ד. ועיין לעיל או' קס"א בענין לפי הדיל ומשם ואילך עד או' קס"ה יע"ש.

רפ"ח **וקדרות** של צרזל המלופים בסיחוך לבן ושוע העלה בחשו' חת"ס ח"ד ס"י י"ג דלא מהני להו הגעלה יע"ש ובחשו' רב פעלים ח"ג ס"י כ"ח העלה להחיר כהגעלה כלי שני דוקא וגם ע"י הגעלה ג"פ יע"ש. ואני הדל בא מעשה לידו שביטלו צרזל בלתי מלוחה וס"ה

בחוכו אבל בחנור בית החורף שאינו רק להסקה נראה דשפיר יכול להגעילו אע"ג ששואבין ממנו בכלי חמץ אין לחוש רכב"כ. שעי"ה או' מ"ט.

רע"ו **ונראה** מה שהחמירו האחרונים בחנור בית החורף דלא מהני ליבון היינו כמו שטושין במדינות פולין גדול שסם מקום כבודם של רמ"א ומ"א ובאשכנז כידוע שהחנור נעשה רק מכחליון וא"כ הוי כלי חרס ממש אבל במדינה זו שידוע שבזמן סביב הכחליון מחילה של לבנים וא"כ דינו ממש כחנור שאופין בו דבזה לא חייש שמא פקעו ולכן כ"ל דכ"ע מודים דמהני ליבון או פוח בטיב. וס"ה לחנורים שקורין במדינותינו שוועדל"ק"ע אובין שיש עליו כיסוי מהני ליבון. ולכן כ"ל דבמקום שאין לו לבשל בדיקה יש להחיר ללבן חנורי בית החורף במדינה ליטא וכיוצא בו שטושין החנורים כן. ח"א כלל קכ"ה או' ב'.

רע"ז **סעי'** כ"ג. כלי חרס המלופים וכו' ואע"ג דכחב צמ"ע סעי' כ"ו דכלי זכוכית אינו בולע הכא כיון דמחופה על החרס ונל"ך עמו בכבשן בלע טפי. הרא"ש פ' כל שעה. ע"ש או' כ"א. א"ר או' נשח. ר"ז או' ס"ט. ועיין חו' ע"ז דף ל"ג ע"ב ד"ה קונוא וח"ו כחובות דף ק"ז ע"ב ד"ה הכי יע"ש ודוק ויש ליישב.

רע"ח **שם**. בסיחוך זכוכית וכו' וכחב המרדכי פ' כל שעה צמס ר"ח דס"ד בסיחוך זכוכית לפי שהוא מן החול ככלי חרס אבל הסיחוך עופרת מותר בהגעלה ככלי מחכוה. וכ"כ סמ"ג צסי' ע"ה. צ"י וכחב המ"א ס"ק מ"ה אפשר דכן כוונת הש"ע. וכ"כ סלבוש אבל מחופין בעופרת יש מחירין בהגעלה ככלי מחכה עכ"ל. אמנם הטור כחב כלי חרס המחופין באבר דינם ככלי חרס. וכ"ה דעת סב"ח. וכן הסכים הפרי"ח. וכ"כ ח"י או' ס"ד. חק יוסף או' נ"ו. מק"ח או' מ"ג. מאמ"ר או' ל"ב וכחב דאפשר דגם דעת הש"ע הוא כן יע"ש. ר"ז או' ע'.

רע"ט **שם**. דינם ככלי חרס. ר"ל ואז אם נשתמש בהם בחמין אין להם חקנס בהגעלה כמ"ס לעיל סעי' א' ובה אין חילוק בין חוררי ואוכמי לירוקי אבל אם נשתמש בהם בלוגין יש חילוק בין חוררי ואוכמי לירוקי ובין אם יש בהם בקעים אם לא ובין אם סכנים צמס לקיום אם לא כמבואר ביו"ד ס"י קל"ה לענין יו"ג יע"ש. ועיין פסחים ל' ע"ב.

רף **שם** כגס. ויש מקומות שנסגו וכו' מפני שמחזיקין אותם בסובין ואין מחזירין אותן רק לחנור שסוסק בעלמא דלא מקרי כבשנות אלא א"כ הסיקוסו ב' או ג' ימים. ורמתי בחשו' דאף אותם שקבלו קונוא מעט משאר קדרות אסורים אבל לטעם חזורים לכבשנות שרי דמיד נשרף הסובין שבהן דלא חס עליהו האומן לשורפן ביוחר אבל המחופין לגמרי חס עליהו לשורפן ביוחר שלא יתקלקל סקונוא.

כה קבל כלי השתיה בין צלוחיות בין כוסות מותרים בשטיפה בין שהם של זכוכית בין שהם של עץ בין שהם של מתכת בין שהם של חרס רואעפ"י שלפעמים נותנים בהם לחם חם כיון שרוב תשמישן אינו אלא בצונן סגי בשטיפה שלא הלכו בכל כלי אלא אחר רוב תשמישו. סגס מיהו יש מחמירין ומלריכים הגעלה וכן ניסגין (יע"ל ס"ו): כי שכלי זכוכית אפי' מכניסין לקיוסם ואפילו משתמש בהם בחמין א"צ שום הכשר שאינם בולעים ובשטיפה בעלמא סגי להו הגה ויש מחמירין ואומרים דכלי זכוכית אפילו הגעלה לא מהני לכו וכן המנהג באשכנז ומדינות אלו (סמ"ק ואגור) וכן כלי כסף שיש בחוכן סחוך זכוכית שקורין גישמעל"ע אין להגעילו אבל מבחוץ אינו מויק (חס"ד

באר הגולה
ק טור מהא
לדינאיו לעיל
סעי' ד'
ר תשו' הרשב"א
ש ה"ק צ"ב
דפסח"ת הרשב"א
צחשו' .

סימן

בף החיים

בחמין או ששרו פחיתין מעליע ומטעם כבוס ומבואר בסעי' ו. בסנה דאס ברור לו שלא נשתמש בחמין א"ל הגעלה וגם מבואר שם דדיעבד אין להחמיר כולי האי צ"ז יעו"ש. וי"מ לדיון דאף דאנחנו מחמירין בפסח בכל חומרות האשכנזים מ"מ בענין זה דכלי שחייב דלעולם אין דרך במקומותינו להשתמש בחמין דשרי אף לדעת מור"ם ז"ל מאחר דאין חשש זה ביטוי ואף דשוסין כ"ד שעות וכבוס כמבוסל מ"מ אין דרך לשרות פחיתין כלל ואף שכלים של שר שוסין ימים רבים מלאים יו"ש (והיינו שמדבר רק על אנשי מקומו שאין דרכם לעשות שר ויו"ש משעורין) מ"מ אינו אלא חשש בעלמא מהכיוסות שאינו מצויר ואף שלכתחלה ודאי שהטוב והישר לקנות חדשים מ"מ כשאינם כמלאים או לעניים נראה פשוט להחיר בשופי וצפרע בכלי זכוכית שי"א דאינם בולעים ודוק. והנכון לעשות לקנקנים של מים ושכר וכן ללוחיות של זכוכית עירוי ג' ימים ואז יולא מכל מיני ספק. זכ"ל.

רצח) **סעי'** כ"ו. כלי זכוכית אפי' מכניסין לקיוס וכו' וסעטס כחצ צ"י בשם ראב"ה משום דכלי זכוכית שיעי (חלקים) ולא בלעי כדאמרין גבי לב צפסחים ע"ד ע"צ יעו"ש. רצח) **שם**. אפי' מכניסין לקיוס. היינו ששוסה צסס סחמץ זמן מרובה וכדפרש"י צע"ז ע"ד ע"צ לגבי יו"ג וצ"י צו"ד ס"י קל"ה. וכ"כ הר"ז או"י ע"ג.

ש (ש) **שם**. ואפי' משתמש צסן בחמין. היינו שמשתמש צסס חמץ בחמין בקביעות דאי דרך ערואי סא כחצ צסעי' הקודם דאפי' צשאר כלים סולכין אחר רוב חשמיסן ומאי רבוחיה דזכוכית. וכ"כ הר"ז שס.

שא **שם** הגה. ויש מחמירין וכו' והעטס משום דס"ל דהוי ככלי חרס הוואיל וסחלת צרייתו מן החול והחורס העידס על כלי חרס וכו' ואע"ג דחשמיסן צלונן מ"מ שורין צסן פחיתין של לחס חס ציון וסוי כבוס כמבוסל צ"י.

שב **שם** צסגה. אפי' הגעלה לא מהני לסו. ואע"ג דחשמיסן צלונן מ"מ פעמים משתמיסן צסס בחמין וכמ"ס צסעי' כ"ה צסגס דחוששין אף לחשמים שאינו קבוע ולכן אפי' הגעלה לא מהני לכו כמו כלי חרס. סגרי"א.

שג **שם** צסגס. וכן סמנהג וכו' ואס עבר וסשתמש צו צפסס אפי' בחמין צלי שום סכשר הרי חמין סללו מותרין אס רוב חשמים כלי זס כל סנהג הווא צלונן פחות מעל"ע אבל אס רוב חשמישו כל סנהג הווא בחמין או אפי' צלונן אלא שרוב ספעמים דרך לסססות משקס חמץ בחוכו מעל"ע או יוחר כגון ללוחיות שפיסס נר שדרך לסכניס צסס יו"ש לקיוס אף דדיעבד אסורין סחמין שנסתמשו צו או המשקס שטמד צו מעל"ע אלא איכ סכשירו קודס שנסתמש צו ע"י סגעלה או ע"י מילוי ועירוי. ר"ז או"י ע"ג. וסווא ממ"א סיק מ"ט וסביאוסו סאחרונים אלא סהרחיצ סדצרים. וצמקוס

וסיכ סכיסוי של הקדרה מזה המון ועשיתי סמוכות לסחירו צסגעלה משום דכמה רבוח"א ס"ל דס צשיסלו דרצנן כמבואר דצדרי סאחרונים צו"ד רס"י ס"ע וגס משום דאין צרור לנו זה סליפוי אס הווא חרס או זכוכית וכו' וצחנאי שססיס ססגעלה אחר שיססס סכלי מעל"ע וגס לסצצילו צמי הגעלה ג"פ כמ"ס צחשו' צססיק צאר מים חיים יעו"ש.

רצח) **סעי'** כ"ה. צין שסס של זכוכית. וכסקינן כלי זכוכית יס ליזכר לקנות סללולים שידוע שלא נשתמש צסס כיון שסס סללולים. דרשות מהרי"ל ס' פסח. ח"י או"י ס"י. רצח) **שם**. כיון שרוב חשמיסן וכו' פ"י כיון דסגעלה זו אינס אלא מדרצנן כססס אינס צ"י לא סלכו חכמים אלא אחר רוב חשמיס ואעפ"י שלפעמים משתמיס צסס אלא סאס בחמין סגי צשטיפה. ומשמע מזה דאס סס צ"י מחשמים חמין לריכין סגעלה וכ"כ הרשב"א ז"ל צסדיא ומציואו צ"י. ואס סס צ"י מכבוס סנכצס צסס חמץ מעל"ע לריכין סגעלה אליצא דכ"ע דלא שייך היחר זה דסולכין אחר רוב חשמיס אלא צשאינו צ"י. עו"ס או"י כ"ג. ועיין לעיל או"י ק'. רצח) **שם**. כיון שרוב חשמיסן וכו' ואפי' למ"ד כ"ט לפגס אסור צפסס סולכים צו אחר רוב חשמיסו. חקח ספסס או"י כ"א.

רצח) **שם**. סגי צשטיפה. היינו מעיקר הדין אבל המנהג הווא שלא להשתמש צפסס כלל בכלי חרס יסנים כמ"ס לעיל סעי' כ"ב. ר"ז או"י ע"ב.

רצח) **שם**. סגי צשטיפה. דהיינו שדיחס ויספספס סיטצ צמים כדי לססיר ולמרק סאיסור סדבוק צסס צעין ואח"כ חורר וסוטפן צמים צלי שפסוף כמ"ס צו"ד ס"י קכ"א ומותר לסשתמש צסס אח"כ אפי' בחמין. ר"ז שס.

רצח) **שם** הגה. מיהויס מחמירין וכו' סיינו דעת ססוצרים שאין סולכין בכלי אחר רוב חשמישו וכמ"ס לעיל סעי' ו' צסגה יעו"ש. וכ"כ הר"ז או"י ע"ב. ועיין לעיל או"י קמ"ט.

רצח) **שם** הגה. מיהו יס מחמירין ומלריכין סגעלה. וכ"כ ע"י מילוי ועירוי כמ"ס לעיל סעי' כ"א. וכ"כ הר"ז או"י ע"ב. ואע"ג דסס צסעי' כ"א מייירי צכלי שמכניסו לקיוס ומשום כצ"ש וסכא יס חשש שנסתמשו צו בחמין וצחמין לא מהני מילוי ועירוי מ"מ כיון דרוב חשמישו צלונן ואינו צ"י יס להקל. כ"כ סאחרונים.

רצח) **שם** צסגס. וכן כוסגין. וצדיעבד סגי לסו צשטיפס כמ"ס לעיל סעי' ו' צסגס יעו"ש. והיינו אס עבר ולא סכשירס כלל ורק שדיחס וספספס סיטצ וסשתמש צסס צפסס אפי' בחמין הרי חמין סללו מותרין. ר"ז שס. ועיין צאוי סאח"ז.

רצח) **שם** צסגס. וכן כוסגין. ואפי' לדעת מור"ס ז"ל סמחמיר סיינו משום איזס פעס נשתמש צסס

באר הגולה (סומן קלב) : בז"א שפוד ישן שצלו בו עופות בפסח מותרין אעפ"י שמקודם צלו בו בשר מלוח ממלח
א מרדכי כפ"ב שלא נבדק. הגם מיהו אין להחיר רק בדיעבד וכן בצריות שנחצות שליו נוכחין להדיחן (אגיר ומכריו"ל) וכן
דפסחים : העלים שחוצצין בהם כלי שחייב לריכין הדחה לשום בהם כלים בפסח (מכריו"ל) :

יש

בף החיים

דאשחמיטו מיהו דברי מרן בצד"ה יעו"ש. ועיין עוד לקמן
או' ש"צ.

ש"י (ש"י) שפוד ישן וכו' שכל השנה צלו בו בשר מלוח
במלח שלא נבדק מפירורי חמץ שדרכם להמלא
בחוק המלח. ר"ז או' ע"ו.

ש"י (ש"י) צלו בו בשר וכו' אבל אם צלו בו פסח או'
מולייחא או שאר חמץ ולא לבטלו בנחיים
אוסר. מ"א ס"ק כ"א. א"ר או' נ"ה. ר"ז שס. ח"א כלל
קכ"ה או' כ"ד. וסא דאוסר אם צלו בו מולייחא לדעת הש"ע
בס"י תמ"ז סעי' יו"ד דנ"ע לפגם שרי הכא אוסר דוקא
אם הוא צ"י ולדעת מורים ז"ל שס דנ"ע לפגם אסור הכא
אוסר אפי' באינו צ"י. וכ"כ הר"ז שס. וס"ד אם היה נקי
אבל אם לא היה נקי לכ"ע אוסר אפי' אם אינו צ"י דחמץ
בפסח במשכו. ועיין לעיל ס"י חמ"ז או' רכ"ח.

ש"י (ש"י) הגם. מיהו אין להחיר רק בדיעבד. וכ"כ הלבוש
חמ"מ או' כ"ד. ר"ז שס. ח"א שס. ונראה מדברי
הפ"ו דאף לכתחלה שפודים כאלו מותרים ע"י הגעלה וא"ל
ליבון וכן כל כיוצא בזה. חמ"מ שס. ועיין באו' שאח"ז ולעיל
או' ס' ודוק.

ש"י (ש"י) הגם. מיהו אין להחיר רק בדיעבד. ובמקום
שאין צולין בשפוד אלא בשר שלא נמלח נראה
דאין מקום לחוש אפי' לכתחלה מיהו המנכג לפחמיר וללנן.
מאמיר או' ל"ה.

ש"י (ש"י) בהגה. וכן בצריות וכו' נוכחין להדיחן. כ"כ ד"מ
ס"י חס"ז. והטעם מפני שממשמטין בהם
זידים המודבקים מחמץ. מ"א ס"ק כ"ב. ר"ז או' ע"ז ח"א
כלל קכ"ה או' כ"ה. מיהו בחשו' מכריו"ל ס"י קל"ג כחז' יש
ליקח צריות חדשות שמא היה כבר בחציות של שחר. ח"י
או' ע' חק יוסף או' ס'.

ש"י (ש"י) בהגה. וכן העלים שחוצצין בהם כלי שחיה
וכו' שטוחין בהם שחר. מכריו"ל ס"י קל"ג.
ד"מ או' ק' כנה"ג בהגב"י. מ"א ס"ק נ"ג. א"ר או' נ"ו.
מק"ח או' מ"ח. ר"ז או' ע"ח. ח"א שס.

ש"י (ש"י) בהגה. לריכין הדחה וכו' ובדיעבד כ"ז אינו
אוסר. חמ"מ או' ל"ה. ועיין לקמן או' ש"ח.

ש"י (ש"י) בהגה. לריכין הדחה וכו' שחוצצין בהם כלי שחיה
ונתחלה ממשקס שנחבס משא"כ אם חולין אוחן
באוגיטס אין קפידא. ח"י או' ע"א. א"ר שס. ואף לכתחלה.
חמ"מ שס.

ש"י (ש"י) בהגה. לריכין הדחה וכו' וצרוא שנחציות שחר
אם נחצו צמי דבש בפסח ושסה מעליע
אסור המי דבש בשחיה ובסנאה ואם אינו צ"י יש לסקל.
ובי"ש אף באינו צ"י אוסרת בהנאה. ואם נחצו לוי"ש
פסח ושסה כדי שירחיק ג"כ אוסר. ח"א או' נ"ג. ועיין ביו"ד
ס"י קכ"ז סעי' ג' בהגה.

ובמקום שאין צנמלא כלי זכוכית ואין לו כוסות
ושאר כלים רק הכלים המחומלים נ"ל
דבטעמלק"ש אין להם חקנס שידוע שהשמים נדבק בהם וכן
כל כלי שא"ל לו להכניס ידו לחוכו לנקות אוחו סימנ אבל
כוסות אם יכול לנקותן יפה יפה יכול להכשירן ע"י עירוי
ג' ימים דהיינו שותן אוחס לכלי אחר וישסה שס במים יוחר
מכ"ד שעות ואז ישפוך אוחו מים וישפוך לחוכו מים אחרים
וישסה ג"כ יוחר מכ"ד שעות ויחזור לשפוך המים ויתן מים
אחרים וישסה כ"ד שעות דהיינו עד שישסה בחוק ג' מימות
מחולפות ג' מעליע דאפי' אם חמלא לימר ששה בחוכו חמץ
מעליע ובלע חמץ מ"מ הא לא ישסה עכשיו מעליע ואע"ג
דכלי חרס שנשחמט בו חמץ בחמין אסור להשחמט בו אפי'
צולין מ"מ הא י"א דכלי זכוכית אינו בולע כלל אפי' ע"י
חמין ובמקום דוחק יש לסמוך ע"ז אבל במקום שנמלא לקנות
חדשים אסור לפרוץ גדרן של ראשונים כיון שהמנהג כן הוא
שלא להשחמט בהן. ח"א כלל קכ"ה או' כ"ב.

שה **הרב** שנה"ג כחז על כלי הפארפורי שראש חטובת
הרדב"ז שאסרן ע"ש והוא לו נדפסס בחשו'
הרדב"ז ח"ג שנדפסו מחדש בפירד"א ס"י ח"א יעו"ש"צ. ואחר
הרואס צעניו יראה דאיתו זידים חשו' לקמאי כדבריו וכבר
הפרי"ח הזכיר דבריו יעו"ש וכ"כ בפארפורי אמיתו וכ"ש דהיוס
מזויפים כמ"ש ז"ל וכבר נחפשת המנהג לשווייטו לכלי
הפארפורי כמאני דפחרא נחשבו לנבלי' חרס. מחז"ר או' יו"ד.

ש"י (ש"י) בהגה. וכן כלי כסף וכו' היינו שמלויירין בפנים
בסיוחך זכוכית ולכן הוי דינס ככלי זכוכית כמבואר
בחה"ד ס"י קל"ב יעו"ש.

ש"י (ש"י) בהגה. אבל מבחון וכו' כגון על הידות או על
הכיסוי. חה"ד שס. או בכלי מבחון. לבוש.

ש"י (ש"י) בהגה. אבל מבחון אינו מזיק. ומותר להשחמט
בו בפסח ע"י הגעלה או ע"י מילוי ועירוי. ר"ז
או' ע"ה.

ש"י (ש"י) כ"ז. שפוד ישן שצלו בו וכו' כ"כ המרדכי פ'
כל שעה וסוים שס לפי שטעם החמץ שהיה
במלח נחבטל קודם פסח עכ"ל וכחז עליו צ"י וכבר נחבאר
בס"י חמ"ז שיש חולקים צדין זה וסוירים דחוזר וניעור עכ"ל
אמנם בצד"ה כחז ומיהו בזה אפשר דמודו כיון דאין כאן
חמץ ידוע אלא חשש מלח שלא נבדק עכ"ל ור"ל גם למ"ד
חוזר וניעור הכא מודס דשרי כיון דאין כאן רק חשש בעלמא
ולזה סתם צש"ע כדעת המרדכי ולא הביא פלוגתא כמ"ש בס"י
חמ"ז סעי' ד' ולכן גם מורים ז"ל בהגה הסכים לזה דבדיעבד
מותר וכמ"ש לעיל בס"י חמ"ז סעי' ה' בהגה גבי בשר ודגים
שנמלחו ק"פ ולא נזכרו לבדוק המלח דבדיעבד אין להחמיר
יעו"ש. ומ"ש הט"ז ס"ק ל"א דכאן פסק שש"ע לקולא לענין
חוזר וניעור כבר כחז עליו המאמיר או' ל"ד דאין ספק

באר הגולה

א טור בשם חז"ל
הרא"ש בפ"ג
דפסחים ומדלי
שם וזהו צ"ח ע"ג

תנב זמן הגעלת הכלים. וכו' ד' סעיפים:

א א יש לזוהר להגעיל קודם שעה ה' כדי שלא יצטרך לדקדק אם הכלים בני יומן או לאו (או אם יש
ס במים נגד כלי שמגעיל א"ל) (טור) ובן אם מגעיל כלים שבליעתן מועצת עם כלים שבליעתן מרובה
ובן אם משהה הכלים בתוך היורה יותר מדאי ואינו משהה אותן כ"כ ובן כדי שלא יצטרך לזוהר שלא
ינוח

כף החיים

סי' כל הבשר. והצ"ד הטור וצ"ל. וכ"כ סעי' א"י א"י מ"א סק"א.
ח"י א"י ב' חק יוסף א"י א"י מק"ח א"י ב' ר"ז א"י י"ג. ח"א
שם א"י ל"ג. ואע"ג דלצ"ל ס"י חמ"ז סעי' ה' בהגה אומר דברים
המחבשים בכלי חמץ ולא החיר מטעם נ"ט דר נ"ט. י"ל
דכא כיון דאיכא הרבה טעמים מן המאכל לכלי ומן הכלי
למים ומן המים לכלי שרי. מ"א שם. ח"י שם. מק"ח שם.
וכ"ז לפוס דינא אבל המנסג שלא להגעיל שום כלי ב"י כמ"ס
לקמן סעי' ב' בהגה יעו"ש. ועיין עוד לקמן א"י כ"א בענין
סיוור שמגעילין זה אם לר"ך להגעיל חתום יעו"ש.

ז מעשה שמאלו חתומה לחס ציורה שסיו מגעילין זה
קו"פ ושאלו אם לריכין להגעיל הכלים פ"ב
העלה הרב"ד ס"י קל"ה דלנוהגים כמ"ד דליו חו"כ פשיטא
דליו כלום שטעם הלחם הנפלט במים נחבטל בם' ולנוהגים
כמ"ד חו"כ נמי א"ל להגעיל פ"ב דלא דליו דקבלו עליהם
חו"כ אלא בממסות לא בטעם ואעפ"י שנוהגין להגעיל כלי
סליסה של מקילים וכ"י היינו לכתחלה וכו' וכיון דדבר מנסג
הוא אין לנו לסוסקף חומרא וסבו וכ"י אמנם אם המלא ימלא
בצירור שמנסגם לאסור אפי' דיעבד בטעמא לצד אז בודאי
לריכין להגעיל כלים אלו פ"ב יעו"ש. זכ"ל סוף ס"י חת"א. ועיין
לעיל ס"י חמ"ז א"י נ"ט וא"י ע"ו.

ח שם. אם הכלים צ"י. פי' ויחזרו ויבטלו ויבטלו ויבטלו
ט"ז סק"ז. ואע"ג ד"י"א כל זמן שהמים רותחין
אין הכלים בולעין לא סמכין ע"ז הסדרה כמ"ס הפר"ח
בשם כמה רבותא יעו"ש.

ט שם. אם הכלים צ"י או לא. ואם אינן צ"י מותר
להגעיל אפי' אין במים ס' לבטל הכלי. הרא"ש
פי' כל שעה ובסוף מ"ס ע"ז. וכ"כ הלבוש. ח"י א"י ג'
ע"ה א"י א"י ובספרו חקת הפסח א"י ב' ר"ז א"י י"א.
ח"א כלל קכ"ה א"י ל"ג. ואעפ"י שטעם הפגום הנפלט
ממנו חוזר ונבלע בתוכו והו"ל כקודם הגעלה אין צו חשש
דכור כנ"ט דר נ"ט שנפלט מן הכלי למים וחוזר ונבלע
בכלי וכולן היתר כיון שנפגם הטעם. הרא"ש שם. ועיין
לקמן א"י ל"ד.

י שם הגה. או אם יש ס' במים נגד כלי וכו', ואם
מגעיל כלים הרבה אם לר"ך להיות במים ס'
נגד כל הכלים או די נגד כלי אחד אם מגעילין זה אחר
זה. כתב הרשב"א בתשו' ס"י רס"ז דאין מגעילין שני
כלים צ"י כאחד במים שאין בהם ס' כנגד שניהם אבל
להגעיל כלים רבים צ"י זה אחר זה בזה נחלקו גדולי
הדורות יש מהם שיראה מדצריהם שהוא מותר והוא דעת
הראב"ד אבל רבותי לא הודו לו יעו"ש והצ"ח צ"י צס"י
זה וצ"ו"ד ס"י קכ"ה והש"כ שם סק"ך ועי"ש בש"כ שהסכים
דלא כהראב"ד אלא בעינן ס' כנגד כולם ואעפ"י שמגעילין
זה אחר זה יעו"ש. וכ"כ דעת מ"א סק"ו. וכן הסכים
הפר"ח צס"י זה סעי' ב' וכ"ה דעת הגר"א. וכ"פ הר"ז
א"י יו"ד

א) סעי' א"י. יש לזוהר להגעיל וכו' סדר הגעלה לוקח יורה
גדולה מלאה מים ומרחיקה בלי שיעיר עד שיעלו
הרוחחין על פני כל הכלי מכל עצמו צפנים ובחוף ומכנים
בם כל הכלים שרואה להגעיל ויכנים אחד אחד זה אחר זה.
לבוש. וכלי גדול שאינו יכול להכניסו בחוף היורה עיין לקמן
סעי' ו'.

ב) ולענין כמה ישהה הכלי ביורה כשמגעילין אותו כתב
הר"ף פ' כל שעה דמשהי' להו בצווייהו עד
דפלטן. וכ"כ הר"ן שם. וכ"כ הרמב"ם פ"ה דין כ"ג. וכ"כ
הראב"ד צס' חמ"ד ס"י כ"ה. וכ"כ הרשב"א בח"ס בית ד' שער
ד'. וכן סכריה הרדב"ז בלי הרמב"ם ס"י רמ"א יעו"ש. אבל
הטור כתב דנוהגין להכניסן ולהוציאן מיד. וכ"כ בטור וי"ד
ס"י קכ"ה יעו"ש. וכ"כ המרדכי פ' כל שעה ס"י חקע"ט
וסב"ד צ"י. וכ"כ הלבוש סעי' ב' ובחב הספר"ח בסוף סעי' ו'
דמנהגן של ישראל חורס הוא. אמנם הט"ז סק"ז כתב דמ"ס
הטור דנוהגין להכניסן ולהוציאן מיד נראה דלאו ממש קאמר
מיד אלא עכ"פ לר"ך קל"ה שסיה ובחב ש"כ בכלבו דלר"ך
לדקדק שלא למסר להוציא הכלי מן היורה כדי שיהא פנאי
אל סרחיחה ליכנס ולהפליט מה שבלע. וכ"כ א"ר א"י א"י
ר"ז א"י ד' בן א"ח פ' לו א"י י"ב. ועיין לקמן א"י י"ד.

ג) וא"ת למי שסובר דאין מבטלין איסור לכתחלה מדאי
היאך הכפירה חורס כלי מדין בהגעלה והרי
הוא מבטל איסור בבלוע בהם לכתחלה במים שהוא מגעיל
אותן אלא ודאי לא אמרו אין מבטלין איסור אלא במחכוין
לערב איסור בסיחור כדי ליהנות ממנו אבל במחכוין להכשיר
הכלי ואינו נסנה מן האיסור שרי. הר"ן פ' אין מעמידין.

ד) שם. קודם שעה חמישיה. דאז הוי נ"ט דר נ"ט דסיחורא
צ"י ט"ז סק"א. וכ"ל הוי נ"ט דר נ"ט דסיחורא
החמץ נוחן טעם בכלי וסכלי במים והמים חוזרין ונותנין
טעם בקערה ועדיין איסור חמץ לא הגיע. מרדכי פ' כל
שעה ס"י חקע"ט. לבוש סעי' ג'. ואע"ג ש"א דחמץ כיון דשמו
עליו מיקרי איסורא בלע ומרן ז"ל לעיל ס"י חת"א סעי' ד'
חשש לסדרה מ"מ הכא סמך על המקילים משום דכלא"ס
איכא קל"ה פ"י דמחירים בכל דברים אלו. מאמר א"י א"י ועיין
לעיל ס"י חת"א א"י ט"ל.

ה) שם. קודם שעה חמישיה. דהיינו חתלה שעה חמישיה
סוף שעה ד' דכיון דמשעה ד' נאסר עכ"פ
מדרבנן (כמ"ס לעיל רס"י חמ"ג) לא מקרי נ"ט דר נ"ט
דהיחרא. פרי"ח. מט"י. מק"ח א"י א"י. נס"ש א"י א"י. ר"ז א"י ח'
ח"א כלל קכ"ה א"י ל"ג.

ו) שם. כדי שלא יצטרך וכו' כלומר דאז א"ל לזוהר שלא
יהיה הכלי צ"י דאפי' הוא צ"י ואין במים ס' נגד
הכלים מותר כיון שעדיין זמן סיחור הוא וסו"ל נ"ט דר נ"ט
דהיחורא. חו' חולין ק"ה ט"ז וע"ז ע"ז. וכ"כ הרא"ש
בסוף ע"ז ובפ' כל שעה. וכ"כ המרדכי פ' כל שעה וסר"ן

ינוחו המים מרתיחתן. סגה אך רבים חולקים וסבירא לכו דאין הגעלה מועלת כלום אם אין המים רותחים (כ"מ מהרא"ש וסמ"ג ור"ס ס"י קל"א ואגור וטור בס"י ק"ה) ע"כ יש ליזהר אפי' קודם זמן איסורו שלא ינוחו מרתיחתן

כף החיים

זמן איסורו א"ל ליזהר שלא ינוחו המים דאף אם ינוחו אם כבר נגעל הכלי בטוב א"ל להגעילו פ"צ דאף אם יבלע ממנו שפלט הוי נ"ט צר נ"ט דהיתירא ואם לא נגעל בטוב יחזור וירתיח המים ויגעילו פ"צ דקודם זמן איסורו אין לחוש כ"כ לחששות רחוקות אבל עכ"פ ל"ל דוקא המים מעלה רתיחה צעת שמגעיל ואפי' קודם זמן איסורו ואם לאו לא הוי הגעלה כנ"ל ועיין לקמן אוי י"ח.

שם (טוב) הגה. אך רבים חולקים וכו' דברי רמ"א תמוהים דגם הרצ"י מודה לזה אלא דלאחר איסורו

כיון שנחו המים מרתיחתן אסור להרתיחן פ"צ דכל זמן שהם רותחין לא בלעו ממנו הגעלה ואם נחו מרתיחתן בלעי אבל קודם זמן איסור שרי דהוי נ"ט צר נ"ט דהיתירא מ"א סק"ג. וכן העו"ש אוי א' תמה על דברי מור"ם הנ"ל וכן העט"ז. חיי אוי ו' חק יוסף אוי ז' מאמ"ר אוי ז'.

שם (ח) צהגה. שלא ינוחו מרתיחתן וכו' וכתב צתה"ד

ס"י קל"א ואגור ז"ל רגילות הוא כשמכניסין

כלי אחד נייחי המים מרתיחתן לכן לריק להמתין בכל כלי עד שיעלו המים אבעצעות ע"כ. ויש להזהיר למגעילין בזה כי נוהגין בזה קלות גדול ומגעילין צמחירות זה אחר זה ואין מדקדקין לראות אם מעלה הרתיחה ואפשר ללמד זכות כי אין דרך להגעיל רק כפות וקערות שמשתמשין בהם ע"י לונן ועירווי דבהם מהני הגעלה צמים אלו שנחו מרתיחה כשיד סולדת בהן, וראייה מפסקי מהרא"י ס"י ק"ן דכתב דבמילתא דסגוי בהגעלה ע"י עירווי מהני נמי בהגעלה זו וכבר נתבאר בס"י תנ"א סעי' ה' דכלים הנ"ל הגענתן ע"י עירווי. ומ"מ צקדירות נחושת ודברים שמשתמשים בכ"ר נראה מתה"ד דאפי' צדיעצד לא מהני להם הגעלה זו כלל. ודלא כנראה מתש"י רש"ל ס"י כ"ו. א"ר אוי ה' חיי אוי ז'.

יא ואם סגעיל כלים ששמשין על האש בכ"ר על האש ולא היו מעלים רתיחתן כתב

הא"א אוי ג' דמה דמשמע מחה"ד דלא הוי הגעלה ו"ל דלריק להגעיל שניה הא שימש אח"כ צדיעצד ו"ל המאכל מותר וע"ש שמל"ד עוד בזה יעו"ש וכחצו האחרונים דאם סגלי אינו צ"י משנשתמש בו חמץ כיון דלדעת הס"ע נ"ט לפגם מותר צדיעצד בפסח כמ"ש ס"י חמ"א סעי' יו"ד צכה"ג דאיכא נמי דל להחיר יש להקל ולסחור המאכל צדיעצד שכבר נחצטל.

ד **שם**. ושלל יכניס וכו' כדי שלא יבלע ממי הגעלה. מ"א סק"ד. דמי הגעלה ס"צ ומצליעין (מפליט)

כלים שיש בהם) וכיון שעדיין אין מרתיחין אין פועלין להפליט לסכסור. והוא חומרא יחידא דהא אח"כ כשירתיחן כמו שיפלטו הכלים צליעת עומן יפלטו גם מי הגעלה שבלעו. מחה"ש.

כא **שם**. וכן כדי שלא ילמך להגעיל סוירה וכו' ר"ל דאם מגעיל קודם שעה ה' אפי' הוא צ"י

ואין צמים ס' לבטל פליטת סוירה א"ל להגעילה חחלק כמ"ש בטור

אוי יו"ד. מיהו דעת ח"י אוי ג' להקל בלעת הראצ"ד יעו"ש. וח"א שם כתב דכשמגעיל בזה אחר זה צדיעצד יש להחיר אם היה ס' נגד הכלי הגדול שבהם יעו"ש.

יא **שם**. שצליעתן מועטת. כגון כפות וכוסות ויש לחוש שיבלעו ממנה שפולטין הקערות והקדירות. מ"א סק"צ. אלא לריק להגעיל תחלה כלים שצליעתן מועטת ואח"כ כלים שצליעתן מרובה וכמ"ש המ"א סק"ו. וזהו רק חומרא לכתחלה דמה צריך אם יבלע כיון שהכלים אינם צ"י או שיש ס' צמים נגד הכלי. מחה"ש.

יב **שם**. וכן אם משהא הכלים וכו' דחיישינן לאחר גמר הפליטה שוב יבלעו ממנו הגעלה והיינו

נמי רק חומרא לכתחלה דמה צריך דהא מה"ט צעינן שיהיה צמים ס' או שיהיה הכלי אינו צ"י אלא כל מה דאפשר למיעצד שלא נלמך לסמוך על נ"ט לפגם או מה שיש ס' עצדינן. מחה"ש.

יג **שם**. יותר מדאי. משמע דשהיה קלת אין זה חשש ט"ז סק"צ.

יד **שם**. ואינו משהא אותם כל כך. משמע דשהיה קלת לריק כדי שיפלטו האיסור וכמ"ש לעיל אוי ז' יעו"ש.

טו **שם**. שלא ינוחו המים מרתיחתן. ואם נחו אז חוזר ומרתיחן ומגעיל בהן ולא נאסר היורה צמה שנחו המים. צ"ח וכתב וכן המנהג. ט"ז סק"ג. ועיין צאו' שאח"ז.

טז **שם**. שלא ינוחו המים וכו' כתב הטור בשם תש"י הגאונים ויזהר שלא ינוחו המים מן הרתיחה

שאם ינוחו אסור להגעיל בהן כלים וכתב עליו צ"י היינו לומר שצמודם נחים מרתיחתן לא יגעיל בהם כלים לפי שכיון שאין המים רותחין אין כאן הגעלה אבל אם נחו ואח"כ הרתיחן והגעיל בהן כלים פשיטא דעלמא להן הגעלה וכ"כ צתה"ד ס"י קל"א שמי שיש לו כלים הרבה שמגעיל זה אחר זה ורגילות הוא כשמכניסין כלי אחד נייחו המים מרתיחתן ולריק להמתין בכל כלי עד שישוצו המים ויעלו רתיחה ולריק ליזהר ואם לא נזהר הפסיד דהא כתב סמ"ק צמלות צמר צחצח בהגעלה אינה מועלת אלא דוקא ברותחין שמעלה רתיחה אבל היד סולדת בהם לא מהני וכ"כ אשיר"י צ"י כל שעה שלריך ליזהר בהגעלת כלי חמץ שלא ינוחו המים מרתיחתן עכ"ל התה"ד שהציא צ"י. וכתב עוד צ"י בשם הכלצו שלריך ליזהר שלא תנוח היורה הגדולה שמגעילין בה מרתיחה בעוד שהכלי צתוכה שלא יחזרו ויבלעו מה שפלטו וכ"ז צמי שמגעיל אחר זמן איסורו יעו"ש וז"ש צש"ע שלא ילמך ליזהר שלא ינוחו המים מרתיחתן ר"ל דאם יגעיל אחר זמן איסורו לריק ליזהר שלא ינוחו המים מרתיחתן בעוד שהכלי צתוכה שלא יחזרו ויבלעו מה שפלטו ואף אם יחזור וירתיח ויגעילו שניה אין לסמוך ע"י צמקום שאין לורך וגם יש לחוש שלא ידקדק להגעילו כדינו כיון שכבר הגעילו וכמ"ש. המחמ"ש סק"ג אבל קודם

מרחיחן כל זמן שמגעיל. (ד"ע). ושלא יבנים הכלים עד שירתיחו המים. ב וכן כדי שלא יצטרך להגעיל היורה הגדולה שמגעילים בה תחלה וסוה. הגה ואם לא הגעיל קודם זמן איסורו יכול להגעיל עד הפסח שאז חמץ במשהו ואינו מועיל הגעלם פחור וזולע אבל מותר ללבוש כלי חוץ הפסח (ד"ע וחשובה רש"א) ובשמגעיל

ק"פ

בף החיים

להגעילה חלא בעיד מים רוחצים הללו בחוכם לאחר גמר הגעלה הכלים מכנים לחוץ המים אבן מלובן או לפיד זוער ומחוך כך ירחיחו המים ביותר ויגברו ויעלו על שפת היורה וזו היא הגעלה. ר"ז או כ"ד.

בה) בעל חורס שבקי בגעלה הוא געיל. סי"ח ס"י חש"א. מ"א סק"ט. א"ר או"ג. וכחצו האחרונים דהכי יש לנכסו אם אפשר. ונכון שכל אי בעלמו ילך ולא כמו שמעמידין נער קטן ואומרים שידע חלא ידע מ"ש משרש"ל בחולין עתה בעו"ה היודעים מועטים וסמורים מרובים יעו"ש. אי"א או"י ט"ו. וס"י לזכר כל מי שחזק עניו ושפל ביותר הוא אשר יתכוין אל דבר הלכס ביותר וסחורס נחנכ ס"י זכר דכחצו ומשס עניו מאד וכו' ולא קס נביא עוד בישראל כמשה וכו' וכן אז"ל במס' עירובין (י"ג ע"ב) מפני מה זכו ב"ה לקבוע הלכס כמותן מפני שנוחין ועלובין היו וכו' יעו"ש. ומדבריו אדם יוכר אם לומד כדי ללכס ולהגדל או לשמח ואז תורה יבקשו מפיו ודוק. ועוד עיין מ"ש בזה בסס"ק ישמח ישראל דרוש עה"ה פ' וזאת הצרכה ובסס"ק עדות ביעקב על פרקי אבות פ"ד בעיני איזו חכס וכו' ופ"ה בעיני חכס אינו מדבר וכו' יעו"ש.

בז) שם הגה. ואם לא הגעיל קודם זמן איסורו וכו' ומשרש"ק כחצו דיש להגעיל ג' ימים קו"פ. וכן עמ"א דבר. דרשות מסרי"ל. וכ"כ מ"מ ס"י חקמ"ו דכחצו כמה גדולים וחכמים שיש לנכסו להגעיל קודם פסח ג' ימים עכ"ל. וסני נשי דידן סחמירו על עמלן להגעיל מר"ה וכשר הדבר שיעשו הדבר בנחת ולא בצלזול ועוד דרובן מחחילין מר"ה לעשות המלות ולריכות לכלים מוכשרים. שכתב"ג בהגב"י או"י ז'.

בז) שם בהגה. יכול להגעיל עד הפסח שאז חמץ במשהו וכו' משום חו"ה הולך לעתס זכ דאלו ביו"ט עמלנו אפי' בשאר יו"ט אסור להגעיל כמ"ס ס"י חק"ע סע"י ה' בהגה. ט"ז סק"ד. ועיין בדברינו לשם בס"ד.

בח) שם בהגה. שאז חמץ במשהו ואין מועיל הגעלה וכו' סיניו לפי מה שפסק מור"ם ז"ל לעיל ס"י חמ"ז סע"י יו"ד דנ"ט לפגס אסור בפסח אבל לדעת הש"ע שם דמחיר ה"ה דמותר להגעיל בפסח כלים שאינם ב"י ובמ"ס ב"י יעו"ש. וכ"כ שכתב"ג בהגה"ט או"י ב' וז"ל לפי מה שפסקים רב"ה ז"ל בס"י חמ"ז דנוחן טעם לפגס מותר בפסח יש חילוק בין כשהכלי אינו ב"י לכשהכלי ב"י חלא שיש במים ס' לבטל החמץ דכשהכלי אינו ב"י יכול להגעיל אפי' בפסח עמלנו דנ"ט לפגס מותר בפסח אבל כשהכלי הוא ב"י חלא שיש במים ס' לבטל החמץ דוקא בע"פ אחר זמן איסורו עד הלילה דאיסורו בנ"ט יכול להגעיל אבל בפסח עמלנו אסור דכיון דאיסורו במשהו אינו מחבטל וכ"כ הב"ח עכ"ל. וכ"כ הפר"ח. מאמר או"י ד'. חקת הפסח או"י ה' (ועי"ש שכתב על המכ"י שכתב דלא כפר"ח). ומיכו עיין לעיל ס"י חמ"ז או"י ע"י וא"י רב"ה שכתבו דגם בספרד יש נוהגין להחמיר בפסח ככל חומרות שכתב מור"ם ז"ל בהגה יעו"ש וא"כ ה"ה לכאן.

מי

הטור וב"י בשם הרא"ש. וכ"כ הלבוש. עו"ש או"י וכו"כ מ"א סק"ס דהמגעיל קודם שעה ה' די כשמגעילם בחחלה או בסוף עכ"ד. ור"ל אם רואה להשחמש זה בפסח כמ"ס המחש"ס ונחיצ חיים חלא אם אין רואה להשחמש זה בפסח אי"ל להגעילם כלל. וכ"כ הר"ז או"י י"ג דאם מגעיל קודם שעה ה' אף אם היורה ב"י אי"ל להגעילם חחלה יעו"ש. מיכו הב"ח כחצו דאף במגעיל קודם שעה ה' ואף ביורה שאינה ב"י לריך להגעיל חחלה היורה שמגעילין בה ודלא כהרא"ש וכן נוהגין עכ"ד. וסביאו הפר"ח. וכ"כ המ"א סק"ו דנהגו להחמיר בכל החומרות אפי' קודם שעה ה' יעו"ש. וכ"כ הר"ז או"י ע"י דנהגו במדינות אלו להחמיר להגעיל היורה חחלה אף אם אינה ב"י ומגעיל בחוכס קודם שעה ה' חלא השו"ג כחצו דמנהגם חלא להגעילה כלל לא בחחלה ולא בסוף ואפי"ס מדיחין בה כלים בפסח במי אפר יעו"ש. וסביאו הזכ"ל. נמלא דרין זה רבו הדעות וע"כ במקום דליכא מנהג יש לילך אחר המנהג ובמקום דליכא מנהג להחמיר יש להחמיר כדעת הב"ח ובידענד בכל מקום יש לסמוך על המחירין.

בב) שם. חחלה וסוף. דסיניו אם הוא משעה ה' ואילך וס"א ב"י לריך להגעילם חחלה מפני שבהגעלה ראשונה נאסרין המים שאין בהם ס' לבטל פליעת היורה דכולם משערין ונמלא שהמים נאסרים ונכלעים בכלים הנגעלים בחוכס אם משעה אוחס בחוכס עד שחגמור פליעתו כמ"ס הטור בשם הרא"ש, חלא לריך לשפוך אוחס המים ולשפסס בחמין ואח"כ מרחיח מים אחרים להגעיל בהם חח הכלים. ובמ"ס הטור בשם חש"י הגאונים. ואח"כ חוזר ומגעילה בסוף כדי שיוכל להשחמש זה בפסח. וס"ד כשהכלים שהועלו בחוכס היו ב"י ולא היו במים ס' כנגדן חלא לא"ס לחזור ולהגעיל אוחס כמ"ס ב"י יעו"ש. משמע חלא אם לא היחה ב"י אי"ל להגעילם חחלה אעפ"י שמגעיל משעה ה' ואילך. וכ"כ הר"ז או"י י"ב. וכן אם ה"ס במים ס' כנגד הכלים או חלא היו הכלים ב"י והגעיל היורה חחלה אי"ל לחזור ולהגעילה אם רואה להשחמש זה בפסח ואעפ"י שמגעיל משעה ה' ואילך וכ"כ הר"ז או"י כ"ב יעו"ש. אמנם דעת הב"ח אם רואה להשחמש בפסח ביורה זו שהגעיל זה אעפ"י שמגעיל זה קודם שעה ה' ולא היחה ב"י ועשה לה הגעלה חחלה לריך לחזור ולהגעילם בסוף לאחר גמר כל הכלים שמגעיל זה יעו"ש. וכ"ה דעת המ"ז ס"ק י"א. וכ"כ המ"א סק"ו דנהגו להחמיר בכל החומרות אפי' קודם שעה ה' יעו"ש. וכ"כ הר"ז שם דנהגו להחמיר לחזור ולהגעיל היורה אחר הגעלה הכלים בחוכס כדי להשחמש זה בפסח אף אם לא היו הכלים ב"י והגעילו בחוכס קודם שעה ה' וגם היורה לא היחה ב"י בשעת הגעלה עכ"ד.

בג) ומ"מ אם ה"ס במים ס' כנגד הכלים אין מחמירין לחזור ולהגעיל חח היורה. ר"ז או"י כ"ג.

כד) ואף חלא לא היו במים שביורה ס' כנגד הכלים אי"ל לשפוך המים חו"ה ולחזור ולמלאחם מים אחרים

באר הגולה
ג' הרשב"א בחשב'ו

ק"פ לאחר שש צריך ליזהר בכל הדברים הנזכרים שאל ליזהר בהן קודם שש: ב' ג' יש ליזהר מלהגעיל כלי
הבשר וכלי חלב ביחד אא"כ אחד מהם אינו בן יומיו. (כ"ש כלי של איסור ע"כ נסגי שלא לסגיל שום כלי צ"י:

לא

כף החיים

ח"י או' ע' דאף אם הכלי אינו צ"י וגם איכא ס' צריך ליזהר
בכל הדברים דמשמע דבעינן חרותו אינו צ"י וגם יש במים
ס' והוא ע"פ מ"ש באו' א' לחלק בין הסחלת ה' לסחלת
ז' יעו"ש כתב עליו החמ"מ או' צ' דאין דבריו מוכרחים יעו"ש
והפרי"ח כתב דאם לא היו סיוורס והכלים צ"י א"ל ליזהר בכל
הפריטים שהזכיר הש"ע יעו"ש. אמנם סמ"ע כתב כשהיה
אחת משתי הסחלות או שלא יהא הכלי צ"י או אפי' שיהיה
צ"י ויהיה במים ס' נגדו אז אין חשש בכל הדברים שהזכיר
הש"ע אפי' יהיה אחר זמן איסורו יעו"ש. וכ"כ המאמ"ר או'
ז' דלפוס קושטא נראה דאין להקפיד בכל זה או איכא ס'
או אם הכלים אינם בני יומן, ומיכו כתב שם המ"א אך
נהגו להחמיר בכל החומרות אפי' קודם ס' וכ"כ סב"ח עכ"ל.
וכ"כ קצת אחרונים. מיכו בלח"ה אנחנו נוהגין שלא לסגיל
שום כלי צ"י כמ"ש לקמן סעי' צ' בהגה ובאין צ"י יש כמה
פ"י דס"ל אפי' אחר ס' א"ל ליזהר כנו' וא"כ כ"ש קודם ס'
אך היכא נהגו להחמיר אף באינו צ"י וקודם שפס ס' נסוג.
ד"ה סעי' צ'. יש ליזהר מלסגיל וכו' ואפי' קודם שפס ס'
כיון שהוא מטעם צד וחלצו. ודי' צ"י ולבז'.

אלא דמ"ש דאסור אפי' דיעבד יחזיר באו' שחמ"ז.

ד"ו ש"ס. יש ליזהר מלהגעיל וכו' וס"ד לכתחלה יש ליזהר
אבל דיעבד אין לאסור וכמ"ש ביו"ד ס' ל"ה
סעי' ג' בקערות של צמר שהודתו ציורס חולצת אפי' שניסם
צ"י מותר משום דהו"ל ל"ע צר נ"ט דהיתורא מיכו' לדברי
מור"ם ז"ל שם בהגה אפי' דיעבד אסור כיעו"ש וכ"כ סמ"ע
או' צ' וכ"כ הש"כ שם סק"ע דמ"ש הש"ע כאן יש ליזהר היינו
לכתחלה יעו"ש. וכ"כ הפרי"ח שם או' י"א. ער"ס שם או' י"ג.
שפ"ד שם או' ע' וא"כ מ"ש הלבוש דאפי' דיעבד אסור הו'
ע"פ מ"ש מור"ם ז"ל שם אבל אם שניהם צ"י והדיח אותם
ביחד צ"י הכל אסור והכי נוסגין ואין לשנות עכ"ל. וסינו
דסינו נוהגין צ"י אשכנזי אבל הש"ע פסק כדעת המחירין וסכי
נהיג צ"י ספרד.

ד"ז ש"ס. כלי הבשר וכלי חלב ציחד. פ"י שתוחז אחת
צפטס א' ציורה ואין ס' ציורה נגד שום א'
מכן. מ"א סק"ח. א"ל או' ה' וכ"כ העו"ש או' צ' דאם
יש במים ס' נגד א' מכן שרי. וכ"כ ח"י או' י"ב. חמ"מ
או' ה' והטעם כתב המחמ"ש דאם היה ס' נגד א' א"כ
נחטבל טעם א' ואין טעם השני אסור לצדו וכתב ודלא
כעט"ז דצ"י ס' נגד שניהם וגם מ"ש שם העט"ז דמ"ש
בש"ע ציחד הוא ל"ד אלא ה"ה צד אחר זה אין להגעיל
אם שניהם צ"י ודלא כמ"א כתב עליו שם המחמ"ש דהדין
עם מ"א ולשון הש"ע שכתב ציחד הוא דוקא יעו"ש. ועיין
ביו"ד ס' ל"ה סעי' ג' בהגה ודוק.

לח' ש"ס. אלא א"כ א' מהם אינו צ"י. דצ"י מותר
שמקבל טעם פגום ושאינו צ"י ג"כ מותר
דמקבל ל"ע צר נ"ט דהיתורא משא"כ כשניהם צ"י וכמ"ש
בתו' חולין קרי"ב ע"א סוף ד"ה הלכתא. הגר"א. וכ"ה
צ"י צ"י צ"י סמ"ק יעו"ש.

שם אלא

כ"ה) ש"ס. שגועי צע"פ צכפר של ישמעאלים ולא הו' אפ"ר
לו לקנות כלים חדשים ולא לסגיל הישנים ק"פ
עיין בם' מכתב לדוד ס' ק' שכתב להחיר לו להגעיל אפי'
צו"ט עלמ' ודוקא אם הכלים אינם צ"י יעו"ש. והביאו
עיקרי הד"ט ס' י"ט או' צ' פ"ח.

ד"ה ש"ס. בהגה. אבל מותר ללבוש וכו' וטעם החילוק שבין
הגעיל לליבוש הוא מצד צדו' דצ"י צ"י האיסור
יו"א ונש"א. בעין שנאמר שחזר ונבלע אלא נשדף וכלה באש
משא"כ בהגעיל שנפלט במים וחזר ונבלע. ודברי סמ"ע בזה
סק"ז אינם מחוירים ואולי ט"ס נפל בדבריו. מא"צ"ר או' ה'
ועיין לעיל ס' חנ"א או' ס"ג.

ד"ה ש"ס. בהגה. לאחר שש. ונ"ע למה נקט רמ"א
אחר שש דהא אחר ד' צריך ליזהר
כמ"ש לעיל (סק"א) דאף דאיסורא דרבנן מ"מ לא שייך נ"ט
צר נ"ט. מ"א סוף סק"ו. והסק"ח או' ג' כתב על דברי
הגם זו דלא דוקא אלא לאחר ד' צריך ליזהר. וח"י או' א'
כתב אפשר כוונת הרב להחמיר כדעת הכלבו דלאחר שש
אפי' איכא ס' והכלים אינם צ"י צריך ליזהר בכל הדברים
יעו"ש. ועיין לקמן או' ל"ד.

ד"ב ש"ס. בהגה. לאחר שש וכו' ונוהגין שלא לסגיל כלל
אחר חלות ומ"מ כ"ל שאם שכת ולא הגעיל וכול
להגעיל צדיתו כלים שאינם צ"י עד הילול כיון דנ"ט לפגם
מותר עד הילול ואפי' דנ"ט לפגם אסור לכתחלה היכא דלא
אפשר שאני ובמקום צורך שאין לו כלים ליו"ט יש להחיר
דחשיב דיעבד. ח"א כלל קכ"ה או' ל"ה.

ל"ג ש"ס. בהגה. צריך ליזהר בכל הדברים וכו' ויש עוד
אחד מה שלא נזכר כאן דסינו אם מגעיל מקלח
הכלי צ"י דצד א"ל ליזהר אם מגעיל קודם שפס ה' כמ"ש
בס"י חנ"א סעי' ע' ממילא אחר זמן האיסור צריך ליזהר
בזה וא"כ אפשר ליזהר בזה דהא במקום שמחזיק הכלי צידו
בשעה שמגעילו אין הסו' נכנסין שם וכ"ש אם מחזיקין בצד
צריך ללגלג הכלי ולהחירו ציורה וע"כ צריך להגעיל אז בשב"כ
שזכר אפשר להגעילו צ"פ"א כיון שהמים נכנסין בכולו אבל
אם מגעילו אחר איסורו ציד או בצד לא עלתה לו הגעלה
כלל אפי' דיעבד דחזר וניעור. ע"ז סק"ה וע"ש שהאריך עוד
בזה אמנם המאמ"ר או' ז' השיג עליו וכתב שהדבר צדור
דכל שלא היה הכלי צ"י אין להקפיד אם מגעילו שלא בצד
אחת יעו"ש. וכ"כ סמ"ע להשיג על סמ"ע בזה.

ד"ד ש"ס. בהגה. צריך ליזהר בכל הדברים וכו' פ"י שוראס
שלא יהיו הכלים צ"י ואם הוא צ"י צריך שיהיה
במים ס' נגדו ואם מגעיל הרבה כלים זה אחר זה צריך
שיהיה ס' נגד כולם דהאיסור חוזר וניעור, ויגעיל חתלה
כלים שצליעתן מועט ואח"כ כלים שצליעתן מרובה ולא ישהם
אוחס יוחר מדאי ולא ינחו המים מרחיחין ומגעיל היורה
החלה וסוף. מ"א סק"ו. חק יוסף או' ה' חמ"מ או' צ' ח"א
כלל קכ"ה או' ל"ג. ומשמע ה' א' לא היו הכלים צ"י א"ל
להיות במים ס' כנגדם וכ"כ המחמ"ש וכ"כ לעיל או' ע' ומ"ש

באר הגולה
ד מרדכי זצ"ל
דפוסים
הכרך. ה
מלא
כחוש צמח
האגודה ו אורחות
חיים.

ג ד לא יניח כלים הרבה לתוך כלי ויגעילים יחד (אם נוגעים זה בזה): ד ה אם מגעיל בצבת יגלגל הכלי דאל"כ במקום הצבת לא סליק דיקולא דמ"א: ה ו אין מגעילין בחמי טבריה אפי' כלים שדינם בכ"ש

כף החיים

שם (מה) צבגה. שום כלי בן יומו. אפי' לצדו וגם יש ס' חיי או' י"ד. מק"ח שם. ח"א כלל קכ"ה או ל"ה.

שם (מו) צבגה. שום כלי בן יומו. ואפי' שלחנות ופספף יפס וישהה אחר השפסוף מעיל שלא יכיוו צ"י ויהיו מניגזים מן המים לניגין שמא ילעגו מסן הרוחחין ויזכר לשפוף עליוסם בצריחות ולא ע"י זריקה באויר דזס לא מיחשב עירוי ויזכר שיפוף מן הכלי שבישל בו המים ולא ישאוב עם כלי אחר מסקדורה ולערוח עליוסם לסגעיל דזכו מקרי כ"ש אכן אם שוסס הכלי ששואב בו חוץ הקדרה שמעלין המים רחוחתן מקרי שפיר כ"ר. מ"א סק"ט צמח דרשות מהר"ל. ולא ראיתי מהרין צכ"ז לפי שמגעילין ע"י אבן מלובן המחזיק החמימות שלא ילעגו וכו' ככ"ר כמ"ס לעיל ס' חנ"א סעי' ו' צבגה. וגם בצטייה דהמעלי"ע אינן מהרין אלא השלחנות והספסלים כיון שרוב השמיטין ע"י לוקן ואם ידוע שעירו עליו רוחח חוץ מעיל וכס"ג לריך שיהיה מעלי"ע מאוחו עירווי אכל מה שהלריך להמחין מעיל מהשפסוף לא ידעתי מקום לחומרא זו (עיין מחכ"ס שכתב ליישב ק"ח) דכל כלי שאינו צ"י היינו מהשמים ששחמש עליו דבר ואין נסקיחא כלל ממה שנדבק עליו ציוקן עד עכשיו אם לא שנחש דאולי ע"י שפסוף שפסוף עליו רוחחין ככליעס איזא דבר הדבוק עליו וגם זו חששא רחיקה היא. חיי שס. ועיין לעיל ס' חנ"א או' פ"ט ואו' ז'.

שם (מו) סעי' ג'. לא יניח כלים הרבה לחוץ כלי וכו' היינו בסל אחד או צבגה אחת. לבוש סעי' ז' ר"ז או' כ"ה. אכל בחוץ כלי שאינו מנוקב לא יגעיל אפי' כלי א חעפ"י שסוא קף בחוכו ואין נוגעין זה בזה אלא ח"כ משהסא אוחס בחוץ היורה עד שהמים מעלים רחוחס ככלי שסוא רואס לסגעיל: ר"ז שס.

שם (מה) הגה. אם נוגעין זה בזה. דבמקום נגיעתן לא סלקי רחוחס. ואע"ג דלענין טבילת אין איסור חליצה בזה לענין רחוחס שאני צ"י צמח המרדכי. לבוש שס. ע"ז סק"ט. ר"ז שס. ח"א כלל קכ"ה או' ל"ה.

שם (מה) סעי' ד'. אם מגעיל בצבת יגלגל הכלי. דהיינו שיפחח הלצת בחוץ הרוחחין ויחחו ככלי במקום אחר כדי שיעלו הרוחחין על מקום אחיזה הלצת. ר"ז או' כ"ו. **שם** (ז) יגלגל הכלי וכו' ובעבור מקום חליצה מקום חפיסה הלצת יש נוסגין להיות לשם שני אנשים וכל אחד לצת בידו וסרלשון מכניס בצבתו והשני חופסו חוץ המים רוחחין בצבתו ומולאו אך יש לחוש שמא מחוץ כך יבא להססוחו הרבס ציורס. ע"כ עוצ ויחר להשימו בחרווח קטנות של דהייגים הקלועים או בסל או צמחצת ויכניסו שם ציורס כי הוא פחות ורפוי ואין בו דבר שחולץ. או"ס כלל כ"ח דין ס"ג.

שם (נא) סעי' ה'. אין מגעילין בחמי טבריה וכו' אכל לענין צליעס דיוסם הרוחחין. צ"י צמח א"ח. לבוש סעי' ו'. ר"ז או' כ"ז.

שם (ש"ל) אלא ח"כ. אי מהם אינו צ"י. וכ"ז צבאר ימות השנה או צע"פ קודם שעה ה' משח"כ אח"כ לריך שיהא בכל אחד מהם ס' נגדו או אינו צ"י כמ"ס לעיל או' ל"ד יעו"ש. ועיין לקמן ס' תק"ט צמח ס"ק י"א טעם לאותס הנוכגים שלא להגעיל כלי חלב לאכול בו צבאר או איפכא וגם ע"י"ש מדין הגעלה וליצון צי"ט וצדצרינו לשם צס"ד.

שם (מו) הגה. וכ"ס כלי של איסור. שלריך שיהא שאינו צ"י או צמים ס' נגדו ואז מותר להגעיל אפי' הכלי של איסור תחלה. וכ"כ צ"י צמח הגמ"י וכ"ה צמח"י מהר"ם מרוטנצער"ג ס' תכ"ט ובא"ה כלל כ"ח דין כ"ט ח"י או' י"ג. אכל אם הוא צ"י ואין צמים ס' כנגדו לא עלתה לו הגעלה ולא עוד אלא אפי' הכלי שמגעילו בחוכו ג"כ נאסר אם הוא של היתר. טור יו"ד ס' קכ"א. ועיין לקמן או' ע"א.

ובן (מא) אם מגעיל כלי של צבאר לאכול בו חלב או איפכא לריך שלא יהא צ"י ואם מגעיל ככלי של איסור לריך שלא יהא צ"י כי הנמים נאסרים אם אין בהם ס' כנגד הכלי וא"א שיהא בהם ס' כנגדו דככולו משערינן ואין שום כלי מחזיק שיעור ס' כנגדו. טור שס. ומיהו עיין צ"י צי"ד ס' ל"ג (וכ"כ הר"ן ס"פ כל הבשר) שכתב משכחת לה שיהא רוחב הקדרה גדולס כ"כ שיחזיק מים שיהיו ס' כנגדה כגון שנחששת דק ורחבה גדול יעו"ש. והצ"ד האחרונים שס.

וביצד (מב) משערינן צס' כנגד הכלי האסור מצידין כלי גדול מלא מים וממלאין הקדירה האסורה באותן המים עלמין ויתן הקדירה האסורה באותו כלי גדול והמים היוללין הן שיעור דופני הקדירה האסורה ואח"כ ימדוד המים המצטלים אותה אם יש בהם ס' או לא.

מרדכי סוף פ' גיד הנשה צמח ראצ"ה. ד"מ שס צס' ל"ג או' ג' ור"ל דלא צענין ס' כנגד משקל כלי האסור אם הוא נחושת או דבר אחר אלא כנגד המים אם חתן אותו כלי האסור ככלי מלא מים כמה ילאו מים כנגדו לך ס' כנגד אותו מים היולא. ועיין לעיל ס' תנ"א או' קצ"ג. **שם** (מג) צבגה. ע"כ נהגו שלא להגעיל וכו' אפי' קודם שעה ה' משום גזירה דכלי של איסור דלא מהני ליה הגעלה כל זמן שהוא צ"י שחוזר וצולע ממני הגעלה דלא שייך ציה צ"ט צר צ"ט. מ"א סק"ט. חק יוסף או' ו' מק"ח או' ה'.

שם (מד) צבגה. ע"כ נהגו שלא להגעיל וכו' ר"ל שנהגו שלא להגעיל שום כלי אפי' אי' צלצד אם הוא צ"י צין יהיה מאיסור צין אם הוא מחלב לצבאר או מצבאר לחלב או מחמץ לפסח והטעם משום דככלי של איסור יש קפידא אפי' הוא אי' לצד לריך שיהיה ס' צמים כנגד הכלי ולכן נהגו איסור בכל הכלים שמגעילים שלא יהיה הכלי צ"י משום דמסתמא אין צמים ס' נגד הכלי וגם כדי שלא לדקדק אחר זה. מאמ"ר או' ט'.

באר הגולה

ז ע"ג ע"ו

חל"ה ה"ק והכ"ה

כב"ש מפני שאינה תולדות האור. וכבכ"פ מה בולעו ע"י תולדות האור אף פולשו ע"י תולדות האור. סגה מיסו אס נשחמש צו רק צמי טצרים מגעילו צכן (צ"י צסס א"ח) ואין מגעילין צסוס משקה רק צמים מיסו דיעצד מסני סגעלס צכל משקה (צ"י צסס א"ח) אס מגעיל הרצס כלס ציורה עד שמרצב פליטה סכלס נעשו סמים כליר אין לסגעיל עוד צאותן סמים (ר"ן פרק כל סצשר) : ו י בלי גדול שאינו יכול להכניסו תוך כלי אחר מחמת גודלו עושה שפה לפיו ח בטיש כד

בף החיים

אבל אס אין סכלי צ"י יס לסחיר דיעצד. א"א א"ו יו"ד. וסמט"י כחצ דגס מים ואפר דינן כשאר משקין דמגעילין צהס אפי' לכחחלס (דס"ל כהרשב"א שכתצנו צא"ו סקודס) וכחצ דכך סס נוהגין לסגעיל צמים סמעורצים צאפר דלז אין חשס אפי' יסיו סכלס צ"י משוס דאפר נ"ט לפנס ע"פ הורחא סש"ע ציו"ד ס"י ל"ה ודלז כדעת החרוטים ז"ל שחלקו עליו וכבר סשיצ עליסס ספר"ח סס וסס דצרים צרורים דלעולס סאפר סול פוגס וכמו סנחפסט סמכסג עכל ועיין צס' זצחי דדק על יו"ד סס א"ו ל"ז וא"ו ע"ל יעו"ש. מיהו ססכסג"ג צסגצ"י א"ו י"ג כחצ דציעצד מוחר וכחצ סכצד צא מעסס לידו צאשס אחס ססגעילס צמי לישיא"ס ואמר סצדיעצד שרי. וכן ססכס א"ר א"ו ח' ר"ז א"ו כ"ח. אמנס עיין צחק ספסח סס סכחצ דלפי מ"ס א"ח דמי לישיא"ס דינס כשאר משקין א"כ לדעת

סרמצ"ן וסר"ח"ס וסריעצ"א דלז מסני סגעילס צשאר משקין מדלז' כדחניז ומורק וסוטק צמים וולז ציין וכו' א"כ ס"כ צמים סמעורצים צאפר לא מסני צסו סגעלה מדלז' יעו"ש. ומיהו לפי מ"ס צא"ו הקודס דציעצד מס סנחצשל מוחר ס"ה לכאן (מן) **שם** צהגה. נעשו סמים כליר. היינו סנשטנו לורת סמים ונעשו כליר. כ"כ ד"מ א"ו ח' צסס סר"ן.

(ס) **שם**. צהגה. אין להגעיל עוד צאותן מים. דכז עינינו רוחות שהמים הללו נחננו מרצב צליעתן. לצוש. מיהו צר"ן סס מצוחר דלין סטעס כן אלא דכוי כמו מגעיל צרוטצ ולפ"ז אף צמג"ל קודס ה' יס לאסור ומ"מ דציעצד יס להקל מטעמים דפרשתי לעיל. א"ר א"ו ט' ור"ל מטעמים סכחצ צא"ו הקודס להחיר דציעצד צמים סמעורצים עס אפר סקורין לישיא"ס וה"ה צזה יעו"ש. וכ"כ ה"מ"מ א"ו ז' דצדיעצד מהני סהגעלה. וח"י א"ו ח"י כחצ דציעצד שרי כמו צמשקה ול"ע צר"ן עכ"ל מיהו כצד כחצנו לעיל דכמה פ"ו חולקים צמשקה וא"כ ה"ה צזה וע"כ אין להחיר כ"א דוקא סכצד נחצשל או סכצד סגיע פסח שא"א להגעיל כנז"ל. דלז יס לסמוך על סחחירין דציעצד.

(סא) **שם** צהגה. אין להגעיל עוד צאותן מים. ונראה דאפי' סגעיל צהס כלס שאינן צ"י דינן כן. עו"ש אות ד'.

(סב) **וכתב** צא"ו"ה כלל נ"ח דין ע"ה שאין להשתמש צמי סגעלה של איסור לכחחלס אף שיש ס' כנגד סכלי משוס דכוי כמצטל איסור לכחחלס כיון שרולז להשתמש צמים. ח"י סס. מוק"ה א"ו ח' וג"ל דלז"ה מיירי כשמכשיר סכלי משוס צליעת איסור דלז הוי כמצטל איסור לכחחלס אבל כשמגעיל לצורך פסח אין איסור עליו כלל קודס פסח ואפשר דמ"מ כיון שמגעילין של צשר וגס של חלצ ושל איסור סכל צכלי זה ולכן גס אס מגעיל רק של מין א' של היתר אין להשתמש צהס דחתי לאחלופי וכה"ג כחצ סלז"ה סס. ח"א כלל קכ"ה א"ו כ"ע.

(סג) **סעי'** ו'. עושה שפה לפיו. ר"ל סצצ לפיו ולז עליו ממש כי לריך שיכיה פיו מגולה כדי

(בן) **שם** צהגה. מגעילו צכן. או ע"י חמי סלור. צ"י צסס א"ח. וסלצוש סס כחצ דכ"ס ע"י חמי סלור וכ"כ ספר"ח וסר"ז סס אבל מלשון א"ח א"ו ל"צ משמע דיכול לסגעילן ע"י חמי סלור צכ"ר אבל לא כ"ס יעו"ש וכ"כ סער"ס א"ו ס'.

(גן) **שם** צהגה. ואין מגעילין צסוס משקה וכו' מפני ששאר משקין מצליעין וולז מפליעין. חשו' סרשב"א ס"י חק"ג צסס סרמצ"ן. ר"ז א"ו כ"ח. ח"א כלל קכ"ה א"ו כ"ט. (דן) **שם** צהגה. ואין מגעילין צסוס משקה וכו' וסמים סמעורצין צאפר סקורין לישיא"ס (ובל"א קורין אוחו לו"ג) נראה שדינן כשאר משקין. צ"י. מ"א סק"י. ח"י א"ו י"ז. חק יוסף א"ו ט' מק"ה א"ו ז' ר"ז סס. ח"א סס. ועיין לקמן א"ו נ"ח.

(הן) **ולכן** אוחן סמרחיחין כלי כסף אלל סלורפין צוויין סט"י"ן לריכין סגעלה סניה אח"כ חדז דלין סגעלה אלל צמים ועוד דוויין סט"י"ן הול סמרי י"ג שססרו א"ח סכלי. מק"ה סס. ואין לאסור סכלי מפני סצלט מוויין סט"י"ן אס הול לאחר יצ"ח כמים ציו"ד ס"י קכ"ג סעי' ע"י. ח"א סס. (ון) **שם** צהגה. מיהו דציעצד מסני וכו' כ"כ צ"י צסס א"ח. ועיין צא"ח דף ע"ד א"ו ל"צ דמסנוע צהדיז דג' מחלוקות צדבר דלהרמצ"ן צמים דוקא ואפי' דיעצד לא מסני שאר משקין ולהרשב"א ור"ס אפי' לכחחלס שרי צכל משקין ואח"כ צצוז י"א דמחלקין צין דיעצד לכחחלס יעו"ש. מאמיר א"ו י"א. וכ"כ סצרכי א"ו צ' וכחצ וצז ססחלק קישיית ספר"ח על א"ח יעו"ש.

(זן) **שם** צהגה. מיהו דציעצד מסני וכו' וכ"כ סלצוש. ר"ז א"ו כ"ח ח"א כלל קכ"ה א"ו כ"ט וסלי דיעצד סחמ"מ א"ו ז' כחצ דלז"ל להגעילס סניה אבל סל"א א"ו יו"ד כחצ דלס סגעילו וסגיע פסח שא"א לסגעיל משחמש צו לכחחלס מיהו דעת ספר"ח לסחיר אפי' לכחחלס כדעת סרשב"א וכחצ דכ"כ דעת סש"ע ססשמים זס לפי ססחמו כפירושו סכל מיני משקין מגעילין יעו"ש. אבל ססכסג"ג צהגצ"י א"ו יו"ד כחצ סל דלז סזכיר סש"ע לא סצרת סרמצ"ן וולז סצרת סרשב"א משוס דספוקי מספקא ליס יעו"ש ועיין יד מלכזי צכללי סש"ע א"ו ד' מ"ס צענין זה יעו"ש. נמלז דצדעת סש"ע לא יס סכרע ד"א כך וי"א כך אמנס עיין צחק ספסח א"ו יו"ד סכחצ דדעת סר"ח"ס וסריעצ"א כדעת סרמצ"ן דלז מהני סגעילס צשאר משקין וכ"כ סרדצ"ז צלשונוס סרמצ"ס ס"י רמ"א סכן ססנימו וכ"כ סרי מנוח צסוף פ"ד מה' חמץ וא"כ נראה לסחמיר ולריך לחזור לסגעיל סכלי אבל דציעצד מה סנחצשל צכלי ססוגעל צמשקה מוחר יעו"ש. ונראה דס"ס אס סגיע פסח שא"א לסגעיל ואין לו כלי אחר כ"א זס וולז סיס צ"י צעתה סגעלה יס לסמוך על סחחירין דציעצד.

(הן) **ולענין** אס סגעילו צמים סמעורצים צאפר סקורין לישיא"ס דעת ספר"ח לסחמיר אף דציעצד משוס דלין כח סמים צמקומו לספליס יעו"ש. וסיונו אס אין ס' וסכלי צ"י

באר הגולה
פ' הרא"ש והמכ"ד
בפ"ב דפסחים
י' טור בשם תשובה
רש"י ופ"ט:
* (כדי שלא יחזור
ויצטע מזה שפלט
כבוד):
אמשי' פסח' ל"ה

כדי שיתמלא היטב ויגיעו המים בשפתו וממלאו מים ומרתיחו * או יקח אבן רותחת או לפיד אש וישליכנו לתוכו בעודו רותח ומתוך כך ירתיחו המים יותר ויעלו על שפתו: ז' נוהגין לשמוק הכלי במים קרים אחר הגעלה * מיד:

תנג דיני החטים וטחינתם למצות. ובו ט' סעיפים:

א * אלו דברים שיוצאים בהם ידי חובת מצה בחטים ובשעורים ובכוסמין ובשבולת שועל ובשיפון והמנהג

בף החיים

עג) שם. אבן רותחת וכו' לזנוח מלגן המים. מ"א ס"ק י"ג.
עד) סעי' ז' נוסגין לשטוף וכו' שלא יחזרו ויבלעו ממים הרוחתין שעליהם. טור בשם השו"י רש"י. ז"ל. ז"ל.
ר"ז או' ה' אצל סטור כחב דאין לחוש לזה אלא שנהגו כך. ויש שכתבו ע"פ מה דליהא צ"י דם חטאת (ל"ז ע"א) ומורק ושטף במים מריקה בחמין ושטיפה בלוגן כמ"ש בב"י יעו"ש.
עה) שם. נוסגין לשטוף וכו' ובדיעבד אין קפידא אפי' אם לא שטף הכלי כלל. או"ח כלל כ"ח דין ע"ד. ח"י או' כ"א. פרי"ח. חק יוסף או' י"א. מק"ח או' יו"ד. חמ"מ או' ט' ח"א כלל קריה או' ל"ז.

א) סעי' א' אלו דברים שיוצאין בהם וכו' משום חובת מצה צלילה ראשונה שהוא מחויב לאכול מלפני כדכתיב בערב חתכו מלח. רש"י פסחים ל"ה ע"א. ועיין לקמן סי' חמ"ה סעי' ז' ובדבריו לשם צ"ד.

ב) שם. בחטים ובשעורים וכו' דאמר קרא לא האכל עליו חמץ שבעת ימים האכל עליו מלח דברים הבאים לידי חימוץ אדם יולא בהם ידי חיבתו במלח ילאו אורז ודוחן שאין באין לידי חימוץ אלא לידי סרחון. גמ' שם. ופ"י רש"י אורז ודוחן אין עושין חמץ ואם מחמילין אותן מסריחין עכ"ל וכ"כ הלבוש. ועיין לקמן או' ז'.

ג) שם. בחטים ובשעורים ובכוסמין וכו' כוסמין מין חטים שיכול שועל (שיכולה שלה עשוי כזב כועל. רש"י במשנה שם.) ושיפון מין שעורים. גמ' שם.

ד) שם. בחמין ובשעורים וכו' נקט חטים ברישא לפי שהוא מוקדם בפסוק ארץ חטה ושעורה וכו' ונקט שעורים קודם כוסמין אעפ"י שהוא מין חטים לפי ששעורים הוא ממין ז' ולפיכך הוא קודם לכוסמין כמ"ש לעיל סי' קס"ח סעי' ד' והקדים כוסמין לשבולת שועל ושיפון לפי שהכוסמין הוא מין חטים. מיהו במשנה שם הג"י שיפון קודם לשבולת שועל וכ"כ לעיל סי' קס"ח או' י"ט דשיפון קודם לשבולת שועל יעו"ש. ועיין בא"י שאל"ה.

ה) שם. הגב. והמנהג ליקח לכתחלה חטים. שהוא המנובחר ומוקדם למלח. לבוש. ואם אין לו חטים כתב ח"י או' ז' דכאן אליבא דכ"ע מין החביב עליו קודם כדי לקיים יותר מלות אכילת מצה לתיאבון יעו"ש. וכ"כ חמ"מ או' א' ר"ז או' ז' חמ"מ. אם כולם שוים עליו בחביבות אז יקח על סדר שכתבנו בא"י הקודם. **ו) שם.** אצל לא באור. והוא נהג שקורין רייז או' היריז וכן טורק"י שקורין הייד"ן. שו"ת מהר"ם מלוצקין סי' ע"ח. ח"י או' ג' א"ר או' ז' ושמועתי דמה שקורין במדינות אלו (בערי אשכנז) טורקיש"ן ווייז"ן אינם בכלל חטים כלל רק למינוי קטניות יחשב. ח"י או' א' א"ר שם. ח"א או' א' ר"ז או' ג'.

שיבאו שם מי הגעלה. אחרונים. וכ"מ ברש"י ע"ז ע"ז ע"ב.

סד) שם. עושה שפה לפיו צטיט. ובשאר ימות השנה עושה השפה נעיסה בדליתא. בע"ז ע"ז ע"ב ורק בפסח שאסור לעשות נעיסה עושה מטיול כמ"ש בב"י יעו"ש.

סה) שם. עושה שפה לפיו וכו' משום שא"א שלא ניתן פעם א' עליו ושמה נשעת הגעלה לא יתח עליו לכן יעשה שפה. ואע"ג שהמים זכים משם דרך הטיט ק"ל כבולעו צנינולות כך פולטו צנינולות. מ"א ס"ק י"א. **סו) שם.** עושה שפה לפיו וכו' ואם הוא כלי ששואבין עמו רותחין אין לו תקנה באופן זה ל"ד החילוק לא נגעל לכן לריך להכניסו כולו ליורה. מהרי"ל. ונ"ל דה"ה קערות שמכסין בהם המנחת אף ל"ד החילוק לריך הגעלה. מ"א שם. ח"י או' ק' חק יוסף או' יו"ד. מק"ח או' ק' ח"א שם או' כ"ז. ומ"ש שם המ"א צענין כלי שפיכו לר וכו' כבר כתבנו אותו לעיל סי' תנ"א או' י"ד וכן מ"ש הב"ח לעירוי לא הוי ככ"ר והביאו הב"י ס"ק י"א כתבנו אותו שם או' קי"ג יעו"ש. וכן מ"ש הב"י סוף הסי' צעניין נשים הנוהגות שלא להשתמש בקדירה ששופכין רותחין וכו' כתבנו אותו שם אות רל"ז יעו"ש. **סז) שם.** עושה שפה לפיו וכו' ויש חילוק בין אם לא הוגעל ל"ד החילוק ששואבין מיוורה דיעבד אסור משא"כ אם לא נגעל השפה שלא עשה גדנפא דיעבד מותר ד"ה סי' בהפ"מ ושעת הדחק. ח"א או' י"א.

סח) שם. עושה שפה וכו' וכן הדין צורה אחר שהכשירו בה כלים ורולה להשתמש בה בפסח לריך לעשות לה שפה. ט"ז סק"י. וכ"כ האחרונים. ודין היורה כבר כתבנו אותו לעיל מא"י כ"א ואילך קחנו משם.

סט) שם. או יקח אבן רותחת וכו' כ"כ הרא"ש והמרדכי פ' כל שעה ורי"ז כתב שיש מי שכתב שאינו די באבן אלא דוקא בשפה של עיט אצל העולם נהגו להכשיר באבן רותח. צ"י. וכ"כ הב"ח שהעולם נהגו באבן.

ע) שם. או יקח אבן רותחת וכו' וגדנפא פשוט דרך יש לסמוך על חיקון זה בכלי של איסור כמו בחמץ ובלבד שלא יאכל הכלי צ"י דאלו היה צ"י אין חיקון דהא לריך ס' במים ואין כלי גיבס ס' כגדו צמים שכתבו כמבואר בעור יו"ד סי' קכ"א. מאמר או' י"ד. ועי"ש מה שהשיג טל ס' נזירות שמסון שכתב דכלי אסור אין לסמוך על זה יעו"ש. ועיין לעיל או' מ' וא"י מ"א.

עא) ואם. הכשיר כלי איסור צ"י ע"י גדנפא ובשלו צ"י יש הפ"מ וסעודה מל"ה יש להחיר. ח"א או' י"ג.

עב) שם. או יקח אבן רותחת וכו' פ"י שיתלכנו בהחלה ביטב. מ"א ס"ק י"ב.

באר הגולה. (וסמכג ליקח לכתחלה חטים (מסרי"ל) ב אבל לא באורז ושאר מיני קטניות וגם אינם באים לידי חימוץ ב שם צנמרא .

ובותר

בף החיים

(י) **שם** סגה. ויש אוסרים וכו', וכחצ המו"ק ח"ל ומעידני על אצא מארי הגאון ז"ל כמה לער נלעטר אותו לריק על זאת וכו' ה"ס מחרעס ואומר אי איישר חילי אצטיליניס למכג גרוע ה"ו ש"ס חומרא דאחי לידי קולא ונפק מינה חורבא ומכשול באיסור חמץ כי מחוך שאין מיני קטניות מליין להמון לאכול ולשבוץ לריכין לאשוח לחם מלכ הרבס צפרטיו הענייט וכו' מחוך כך אינס נזהרים צעיסס כראוי וכו' קרוב הדבר שנכשלים באיסור כרת ר"ל וכו' דה"ס חס להמון רבח ע"ס שלא חלעזו עליו מדינה וכו' ועיי"ש שהאריך הרבס וסב"א מחצ"ל ח"י ח"י. וכן בחש"י בשמים ראש סי' שמ"ח חמה על האוסרים לאכול קטניות ואורז וכחצ שהוא מנהג צטעות וגוי יעיש"צ. אמנם הפרי"ח כחצ סמוך למכג מהש"ס וס"ס וז"ל לפיכך יש לחפוש לאסור כל מידי דדמי לדגן משום דמחלף להו בדגן אבל אין כן מנהגינו (הספרדים) זולתי באורז ששנה אחת אחר שצדק ג"פ יפה נמלא בו גרעין חטה ומאוחו יום וסלאה לא אכלנוכו צפסח עכ"ל. וכ"כ הגאון חיד"א צ"י טוב עין סי' ע' ח"י ו' דאנחנו בני ספרד אין נוהגין צמניעט סקטניות אמנם באורז נהגו צעיס"ק ירושת"ו מרבי"ח סח"ח וירא"י ס' שלא לאוכלו צפסח שסעירו דה"ס עיבדא שציררו האורז כמה פעמים ושזב אחר שצטלוהו נמלאה חטה ולכן נמנעו מלאוכלו אבל אין מוחין ביד האוכלים וצפרט כי צעיס"ק הוא מוון סענייט וסחמקוט יעו"ש. ועיין בספר פקודת אלעזר לעיל סי' כ"א דף ס"ד ע"ד שחצ דעכשיו ניהגין גס הספרדים צירושח"ו לאסור סקטניות צפסח יעו"ש. אמנם עתה צה"י נחרצו האכלוסים ויחר ויחר ממה שסיו מקדס קהלות מרובות וכל אחד ואחד מחזיק צמכני יש אוכלין קטניות צפסח ויש שאין אוכלין ואין צ"ח משום לא תהגודו כיון דכל אחד קסלס צפ"ע וכמ"ס לקמן צ"י תס"ח צ"ד.

(יא) **שם** צהגה. והמנהג באשכנז להחמיר וכו' ואל יאמר אדם כיון שאין אסור מדאורי אין לחוש דכל דגזרו רבנן בעובר עליו חייב מיתה ועובר על לא תסור מן הדבר וכו' דרשות מהרי"ל ה' מאכלות אסורות צפסח ח"ר ח"י ג' וכ"כ החיד"א צטו"צ וצספרו טוב עין שס דאשכנז ופולין שקיבלו עליהם כמה מאות שנים חומרא זו קלת גדולי ישראל אין להקל להם והמיקל הוא פורץ גדר וכו' יעו"ש. והצ"ד שעת"ו ח"י ח"י וכ"כ ח"א כלל קכ"ז ח"י ח'.

(יב) **ובמקום** אחד עמדו קלת מהחכמים שרלו לפרוך צ"ח ולא עלתה צידס לפי שחכמי הדור מגדולי אשכנז חרדו לקרחתם ועמדו צפרץ וקיימו דברי חכמים והחליטו האיסור צמדינות חלו. שעת"ס.

(יג) **ואם** הוא שעת הדחק ושנת רעבון וכמעט לא ימצאו הענייט מה לאכול עיין שד"ח מעי חו"מ סי' ו' ח"י ח' שהציא פלוגתא צ"ח והוא ז"ל מכריע דעת המתירין ודוקא לענייט ולחיי שעה ולא לזולתם יעו"ש וכ"כ ח"א שס דצטעת הדחק שאין לאדם מה לאכול אלא צדחק גדול מותר לצשל קטניות ושאר דצרים ומי"מ כל מה שאפשר לחבר

(ז) **שם**. וגם אינס צאים לידי חמוץ. ואפי' לש קמח אורז וכיוצא בו צרותחין וכסכו צצגדים עד שנתפח כמו צלק שהחמין הר"ז מותר באכילה שאין זה חמץ אלא סרחון. הרמב"ם פ"ה דין ח' וכ"כ הכלבו צסי מ"ח. ר"ז ח"י ח' וכ"מ מדצרי הטור והש"ע שכתבו וגם אינס צאים לידי חימוץ משמע דאינס צאים לידי חימוץ כלל צכל גוונא. וכ"מ ממ"ס לעיל ח"י צ' צסס רש"י ולצוש. וכ"מ מדצרי רי"ז נ"ה ח"ג שכתב ומותר לעשות מהס כל מיני צצשיל יעו"ש. ומי"ס שס צהרמב"ם השגות הראצ"ד דאין דצר זה פשוט ולא הכל מודים בו וכו' היינו על דין צ' חס לש צמי פירות וכמ"ס צמ"מ שס שהעתיקו צדין צ' וכ"כ י"א צהגה"ט. וכ"מ מדצרי מרן כ"מ שלא דצר כלום על השגות הראצ"ד ה"ו משום דסמך על דצרי המי"מ וגם משום דאמת הוא כן דאין הכל מודים צלס צמי פירות כמ"ס צטור וצ"י סי' תס"צ יעו"ש. ועיין ח"י ח"י ד'.

(ח) **שם**. ומותר לעשות מהס צצשיל. יר"ש לא יאכל אורז מאחר שנתפשט איסורו צממה קהלות. הרב מהר"י זיין צצו"ת שצרי יצועה כ"י שער ו' סי' ד' וכן נהגו שלמים וכן רבים. צרכ"י ח"י ח' ועיין לקמן ח"י יו"ד.

(ט) **שם** הגה. ויש אוסרים. כ"כ צהגמ"י פ"ה צסס סמ"ק על הקטניות כגון פולין ועדשים יש נוהגין איסור לאכלס צפסח וכן ה"ר שמואל מאציר"א אבל ה"ר יחיאל ושאר גדולים היו נוהגין צהס היתר וקשה מאד הדבר להחיר כיון שאחרים נהגו צהס איסור. ונראה שלא נהגו צהס איסור משום חימוץ דלא טעו אינשי צזה דתינוקות של בית רבן יודעין אותו דצפי אמרינן צגמי דאינו צא לידי חימוץ אלא ה' מינין צלצד אלא אסורות משום דדגן מעשה קדירה וקטניות מעשה קדירה גזירה ה"א חטו ה"א וגם יש מקומות שעושין פת מקטניות ואחי לאחלופי צדיס"א שהוא מעשה קדירה אבל מיני ירקות דלא דמי לדגן כלל לא אחי לאחלופי וגם פעמים צצוואה מעורצת צהס וח"א לצררו יפה והחדלל כמו כן יש לאוסרו צפסח משום דהוא מידי דמידגן חע"ג דצימיהס היה מותר מי"מ עתה יש להחמיר צדורות הללו שאינס צקיאים כ"כ באיסור והיתר כדורות הראשונים כפי רצ סעדיה גאון עכ"ל. וכ"כ המדצרי פ' כל שעה כ"ז צסס סמ"ק. והצ"ד צ"י וכחצ ולית דחש לדצרים הללו זולתי האשכנזים. וכ"כ ד"מ ח"י צ' ואנחנו צני האשכנזים נהגנו להחמיר. וכך הם דצרו כאן צהגה ש"ע שכתב והמנהג באשכנז להחמיר ואין לשנות. וכ"כ הלבוש. וכ"כ הצ"ח. וכ"כ הר"ז ח"י ג' דנהגו צמדינות חלו שלא לאכול צפסח צצשיל של אורז ודוחן ופולין ועדשים ושומשומין ושאר מיני קטניות אפי' ציר"ט אחרון. וכ"כ ח"א כלל קכ"ז ח"י ח' דנהגו כל תפלות הגולה האשכנזים וכן צמדינות פולין שגס הם נחשצים מצני האשכנזים לאסור ואפי' לצשל קטניות ורעל"ק"ע ואורז ודוחן שלימים אסרו הכל מפני הטעות יעו"ש. ועיין עוד לקמן סי' תס"ד צהגה שגס החדלל המנהג באשכנז שלא לאוכלו כלל צפסח יעו"ש. וכ"כ הלבוש והצ"ח ושאר האחרונים.

ג ומותר לעשות מהם תבשיל. הגה ויש אוסרים (עיר וסג"מ פ"ה ומרדכי פ' כ"ט) וסמכא באשכנז להחמיר באר הגולה
ג מהא דרב הונא ואין שם

בף החיים

וכו' יעו"ש. וכ"כ בספרו ער"ה או' ד' וכ"כ דעת המחז"ר
בסי' תס"ז או' ו' יעו"ש. אמנם הרב רצ פעלים שם כתב
אע"ג דלפי טעם של מהרי"ו יש להתיר משום שהוא מותר
בשאר מיני תבשיל ולא דמי למתענה דאינו יכול לבשל כלל
אלא דמי להך דחלה מ"מ לפי טעם הנ"ל בסי' תקכ"ז
סי' כ"ב שכתב שאין להתיר לכתחלה משום הואיל ה"ה
בני"ד אע"ג דו"ל הואיל וצעי מתשל לא שרינן לכתחלה משום
הואיל ואסורין אלו הנוהגין איסור באורז לבשל לאחרים
וכתב ונראה דטעם זה מוסכם לכ"ע ותמה על הרב חקת
הפסח שלא זכר טעמו של מ"א יעו"ש. וכ"כ בספרו זן
ח"ה פ' לו או' מ"א. וכתב: שם ודומה לדין זה תנאלא גם
בשאר יו"ט שאם זה המצבאל אכל בשר ציו"ט אסור לבשל
חלב לאחרים אלא ח"כ יש שהות ציום שיעצור זמן שש
שעות אחר אכילת הבשר כדי שיבא ראוי שיאכל זה מן
התבשיל ההוא צו ציום אכל אם לא יש שהות ציום שיאכל
הוא עצמו ממנו אסור לבשל לאחרים עכ"ל. מיהו עיין בשד"ח
מע' חו"מ סי' ו' או' ו' שהביא כמה פו' דמתירין לבשל
אורז ציום ז' של פסח שחל ציום ו' כדי לאכול בשבת
למקילין לאכול בח' והוא מטעם הואיל דמקלעי ליה אורחים
דחזי לכו ציום ז' יעו"ש ואם היה אסור לבשל לאחרים
כפי דברי הרב הנז' הא אפי' אם היו אורחים מלויים
אסור לבשל להם וא"כ היאך נתיר הואיל ומקלעי אלא
ל"ל דס"ל מתענה שאני שאינו יכול לבשל לעצמו לא כן מי
שאינו מתענה וטעם מהרי"ו וכמו שחילק הער"ה. נמלא
דין זה בפלוגתא שניא וא"כ כיון דרוב הפו' מתירין לבשל
האורז צו' שחל צע"ש וכמ"ש בשד"ח שם ועוד דגם לפי
טעם הנ"ל אינו אסור אלא לכתחלה כנז' ח"כ בעת האורז
יש להקל כגון שהיה משרתת שמוכרת לה לבשל וכדומה
שים הכרח בדבר אכל במקום שלא יש הכרח יש
להחמיר.

ובתב שם רצ פעלים דאם עדיין לא נתבשל האורז
מותר לטלטלו ציו"ט אותו שנהג צו איסור
ולא חשיב לגבי ידיה מוקלה יען דיכול לקלותו באש על
האסכלא צלי מים דאין כאן חימוץ ולגבי האשכנזים כתב
דיש להסתפק דאפשר דאינו מותר להם לקלות ולבשל האורז
משום מראית העין יעו"ש. משמע דדוקא אם עדיין לא
נתבשל האורז דראוי לקלותו ולבשלו מותר לטלטלו
אבל אם כבר נתבשל דאסור לו לאוכלו עוד אסור לטלטלו
מיהו לדעת הפו' שכתבנו לעיל דכיון דמותר לבשל לעצמו
מותר לבשל לאחרים ח"כ לית ציה מוקלה כלל. צין חי צין
מבושל צין לספרדים צין לאשכנזים. אמנם אפשר דלאשכנזים
חיישינן משום מראית העין וכמ"ש הרב הנז' ולפי"ז גם
בחו"ה אסור לבשל לאחרים שלא יחשדו שעובר על תקנת
חכמים אלא ח"כ יש איזה היכר שאינו מבשל לעצמו. ויתבאר
עוד מזה לקמן סי' תס"ז סעי' ח' בהגה וסי' תקכ"ז סעי'
ך' בהגה יעו"ש.

שם (חי) בהגה. ואין לשנות. אבל מותר לטחון ולאפות
כעין מלות ולאכלם. ח"א כלל קכ"ז או' ח'
ומיהו

לחבר מאורז ודוחן (שקורין בערבי דוכין) ורעלק"י שקורין
טארטאק"י יזהר מהם כי הם דומין יותר לה' מינים עכ"ל
ועיין עוד מזה מ"ש בספרו נ"א סי' י"ט יעו"ש.

ועיין בשו"ת מכתם לדוד סי' ר' באחד שהגיע צע"פ
לכפר ישמעאל והתיר לו לאכול קטניות צימו
הפסח אף אם אין מנהגו לאכלם וצלי התרה אם אין
איש אתו להתיר לו ואם יש לו שאר מיני קטניות חוץ
מאורז יזהיר, עלמנו מאורז דגרע מכלהו יעו"ש. והביאו
ברכ"י סי' תפ"כ או' ה' עיקרי הד"ט סי' י"ט או' ח'
פ"ח. ובכ"מ שיש להתיר מ"מ לכתחלה יחליענו ברותחין
דכל מה שאפשר לתקן מתקנינן. תשו' חת"ס סי' קכ"ב
והביאו השד"ח שם ופ"ח.

מיו ואותם הנוהגים שלא לאכול אורז בפסח אם נהגו
כן מפני שסוברים דאורז מחמין מתירין
להם בשאלה והתרה ואם יודעים שהאורז אינו מחמין אלא
שרלו להחמיר עליהם משום תערובת או משום גזירה
דלמא אחי לאחלופי צדייטא אסור להתיר להם אפי'
בשאלה ואם החזיקו צני צניהם צונגה זה אעפ"י שהם
סוברים שטעם החומרה הוא משום דהוא ס"ל לאצתייהו
דאורז מחמין מאחר דהמתחילין בתחלה לנהוג שלא לאוכלו
לא היה מפני שהיו סוברים שמחמין אלא מטעם העירוב
או מטעם הגזירה אין מתירין להם. מהרי"ו לוי סי' ל"ה
כנה"ג בהגה"ט. מיהו הפר"ח בסי' תל"ז חלק עליו וכתב
דאם נהגו כן מפני שסברו שהאורז מחמין הוי מנהג
בטעות ומודיעין להם שמוותרים לאכלו בלא התרה. ואם
רצו להחמיר על עצמן מתירין להם ע"י חרטה ולצנים מתירין
להם בכל גוונא ג"כ ע"י חרטה יעו"ש. והביאו י"א בסי'
זה בהגה"ט. אבל הרב חת"ס צסוף סי' קכ"ב כתב לקיים
דברי מהרי"ו הלוי יעו"ש. ועיין עוד מזה ציו"ד סי' רי"ד
וגם עי"ש שיש הפרש צין קצלת רבים ליחידים יעו"ש.
ועיין להרב לצ חיים ח"ב סי' ל"ד שכתב דבעירס אצמיר
וכל סביבותיה נהגו איסור שלא לאכול אורז כלל והו"ל
ממש דברים המותרים ואחרים נהגו בהם איסור דאין
אדם רשאי להתיר להם כמ"ש ציו"ד סי' רי"ד אלא דכיון
דהוי הענין שנהגו איסור משום גדר וסייג משום חומרה
בעלמא צודאי ע"י התרה שרי עכ"ל יעו"ש. וכ"כ הרב
רצ פעלים ח"ג סי' ל' מיי שנהג איסור באכילת אורז
ומחמת סיבה רולה לאכלו הן מחמת שאינו בקו הבריאות
הן מחמת סיבת אחרת המנהג פשוט צעירינו לעשות התרה
ע"י חרטה ולאכול כי עושין לו פתח מתוך חרטה יעו"ש.

מיו והנהגה שלא לאכול תבשיל של אורז ומיני קטניות
אם יכול לבשל לאחרים ציו"ט עיין בחקת

הפסח או' ח' שהביא דברי מהרי"ו סי' נ"ה (והביאו מור"ם
ז"ל לקמן סי' תקכ"ז סעי' ר' בהגה) שכתב מי שמתענה
בר"ה וכו' כיון דאינו יכול לאפות ולבשל לעצמו אינו יכול
לבשל לאחרים וכו' וכתב הוא ז"ל דוקא מי שמתענה (לפי
שאינו יכול לבשל לעצמו) אבל מי שנהג איסור צמין ח'
מותר לבשל אותו לאחרים כמו שמותר לאפות חלה לקטן

ואין לשנות מיסו פשוט דאין אחרים דרענד אס נפלו הוך התצטיל וכן מותר לסדלוק בשמנים הנעשים מהם ואין

כף החיים

גידולם וגם הבקיאוס מעידים שהוא כשר לפסח ע"י שמכירים במראה וטעם וריח שיש הבדל בין טי"א שנתצלה ונתייצבה לבין הטי"א הבאה בדרך גדילתה ולא שלט זה אור לבשלה כלל. שט"א או א'. והרב עיקרי הד"ט סי' ח"י או ל"ד כתב אך עשז הטי"י שמעתי שיש מהרין שלא לקנותו מהכניות אס כבר נפתח הכלי מהבאים מאלגנדי"א אך אס הם סגורים כאשר מוצאים משם מקילין ליקח ממנו ולשתותו כי לא יחשו רק לסחרי הארלות הללו ולא לסחרי אולגנדיא עכ"ל ועתה מקרוב שמענו מאחד יר"ש שספר שאחד היה שם בבית מסחר הגדול שעושין הטי"א וראה חדר אחד שכתוב עליו הכניסה אסור ועבור שהיה אהוב לבצל ראש המסחר נכנס שם בלא רשות וראה שם כיסוס מלאים טי"א מצושלים שלוקחים אותן מן המסיונות אחר שצילו אותם ולקחו טעמם ושאל לבצל המסחר מה זה ואל" שזה מערבין אותו עם עשז הטי"י החדש שאלמלא כן לא היו יכולין להתעסק במסחר הזה שלא היו משתכרין אלא שאמר אותו היר"ש אפשר שיש מסחר שאין מערבין ומי יודע וע"כ שומר נפשו ירחק מהם אלא אי"כ אחר דרישה וחקירה.

בד) ואם מותר לעשות יי"ש ממנוי זרעים וקטניות דעת ח"א צ"ח סי' ל"א לאסור אפי' אס דדקו היטב שאין בו שום גרעין ואפי' אס נעשה היי"ש מדבש והוא הרוז והמיעוט היה מהקטניות אפי' אסור יעו"ש אצל בשו"ת עמק הלכה בה' פסח סי' קל"ד התיר ביי"ש הנעשה מתפוחי אדמה ומעורב בו מני קטניות אך לריך לזהר שיהא מלוקט אותו קטניות מתצואה של חמשת המינים וגם לריך לקנותו ממוחזק בכשרות וזה לריך לזהר בכל יי"ש שקונים לפסח שנעשה ממע"ד וכיוצא לקנותו ממוחזק בכשרות יעו"ש. והצואו השד"ח מעי חו"מ סי' ו' או י"א יעו"ש. ועיין בא"י שאח"ז.

בה) שם צהבה. אס נפלו תוך התצטיל. מלשון הרב משמע דאפי' ליכא סי' ג"כ מותר אפי' באכילה וכן משמעות האחרונים אכן בזה"ל סס"י קי"ג משמע דדוקא בתערובת משהו אין לאסור אצל פחות מס' יש לאסור באכילה ועיקר נראה כדעת האחרונים כיון שצ"ח"ה הוא חומרא והרחקה בעלמא ומי"מ רוב עכ"פ צעין דאל"כ לא ניקרי תערובת כלל דהוי כאוכל התצטיל מקטניות עלמו ח"י או ו' וכ"כ א"ר או ד' דדוקא אס נתערבו צרוב היתר וכ"כ הזר"א ח"ג סי' מ"ח דאס נתערבו צרוב שרי יעו"ש. וכ"כ החמ"מ או א' ר"ז או ה' ח"א כלל קכ"ז או א' והיינו דוקא דרענד כמ"ס רמ"א אצל לא לכתחלה דילפינן לה מדמנאי דתערובתו מותר דרענד ולא לכתחלה כדאמרין בפ"ק דחולין יעו"ש ודלא כמ"ס הפר"ח דלא עדיף מחלת חו"ל ומשמע אפי' לכתחלה מותר לבטל כמו חלת חו"ל. ער"ה או ז' וכ"כ בספרו חקת הפסח או א' יעו"ש.

בו) והא דבטל צרוב אס אינו צעין אצל מה שהוא ניכר יזרוק. ח"א שם.

ומיכו אפשר דיש לחוש שמא יטעו ללאת בהם י"ח מלא וע"כ המנהג להחמיר בכל גוונא.

יש) שם צהבה. ואין לשנות. פולין לחים נראה שמותרין. צ"ד סי' רי"ו. ולי נראה דיש לפקפק לבני אשכנז שנהגו להחמיר אפי' בחדל שדומה לקטניות וראיית הרצ"ד יש לדחות. צרכ"י או ז'.

ד) י"ש נוהגין שלא לאכול שום צפסח ואינו יודע טעם למה ומי"מ עתה אין להקל בפני ע"ה וצ"ל ע"ה לת"ח אין להחמיר. ח"א סי' תס"ד. מיכו ח"א כלל קכ"ז או ז' כתב דמה שיש נוהגין שלא לאכול לזון ושומים שאין לזה שום טעם וריח ומותר להתיר להם צפשויות דודאי צזה לא שייך שום סייג עכ"ל. ועיין לעיל סי' תמ"ז או קל"ד.

כא) ומה שקורין ערד עפיל (תפוחי אדמה. כ"כ צס' עמק הלכה ה' פסח סי' קל"ד) כמדומה שנוהגין היתר כי אין בכלל קטניות וגדולים הם ולית זהו תערובת תצואה. וקאוי נוהגין היתר. ח"א סי' תס"ד. וכ"כ במש"ז צס' זה או א' דשתיית הקאפ"ע נוהגין היתר כי עירוב לית זהו ואין דומין לדגן לאיחלופי ואין לאסור במקום שנוהגין היתר וה"ה מה שקורין ער"ד טאפלון או ערד עפיל דשרי אס לא במקום שנהגו איסור יעו"ש. ועיין עוד בא"י שאח"ז.

כב) קאהב"י אס חרבוס קודם פסח יש להתיר הרב שצו"י ח"ב סי' ה' והרב חק יוסף דדין זה חלק עליו ואסר שכן כורס הגאון חמיו מהר"ר אברהם צרודא ולי מסתברא כה"י שצו"י והבו דלא לוסף עליה שהקאצ"י הוא אילן ונעשה משקה. צרכ"י או ג' ועיין בספרו טוב עין סי' ט' או ו' שכתב שגדול אחד היה מחמיר אף בקאהצ"י אע"ג דודאי פרי עץ הוא ונראה שר"ה להחמיר לפי שהמון לא ידעו מה הוא וידמו שהוא ג"כ מין קטניות ויתירו הכל ויפרלו גדר הראשונים ומי"מ אף במקומות שקיבלו חומרא זו בקאהצ"י ג"כ אס חרבו אותו קו"פ יש להקל בפמ"ס שצו"י ח"ב סי' ה' ודלא כחק יוסף יעו"ש. והצואו שט"א או א' וכתב דבמקומות אלו נוהגין היתר פשוט בקאפ"י ואעפ"י כן זריזין מקדימין לחרוך את הקאפ"י קו"פ וגם לעיין קודם שקולים אותם לצרר משם תערובות אורז ושאר מינים להיות נקיה מכל משום חומרא דפסח וצרכ"י טוב תצא עליהם עכ"ל. והרב עיקרי הד"ט סי' ח"י או ל"ד כתב דאללס המנהג פשוט לשחות הקאוי אף אס לא נחרך קו"פ יעו"ש. ועיין לעיל סי' תנ"א או קפ"ט וא"י ר"ט.

כג) אבן צט"ע שמעתי שרצים פורשים שלא לשתותו צפסח לפי שיש השם רמאות שמשתמשים צט"ע ואח"כ חוזרין ומייבשין אותו למכור ושמא נשתמש תחלה עם חמץ וכן שמעתי משלמים וכן רבים וכן שומר נפשו ירחק מהם. שצו"י שם. צרכ"י או ד'. ומי"מ נראה דאין לחוש לכלים שנתצטל בהם טי"א או נשפך מהטי"א לתוך המאכל ויש נוהגין היתר בטי"א שצ"ח מן התגרים אשר במדינות

ואינן אוסרים אם נפלו לחוך הסבשיל וכן מותר להשקות מיני קטניות בצית (ח"ס סי' קי"ג) וזרע אקליח"א
מהרי"ל

בפ החיים

בשמן שומשמן דשכית טובה גרגירי חטים זו. ברכ"י או' ה
ועיין לעיל סי' תמ"ז או' קמ"ג.

(לא) ומשמע ממנהייל דמותר לאכול שמן זית. מ"א
סק"ב. חק יוסף או' ו' חמ"מ או' א'
מיסו סדג"מ כחב לא רחמי מנהג שיאכלו שמן זית בפסח
ועוד נראה חומרא בשמן זית שהרי סוחרים כותש במכהשת
וסוחרים מקרי דברי חרף כמ"ש לעיל סי' תמ"ז סעי' ח' וא"כ
יש לחוש אולי נכששו במכהשת שכתשו בו חמץ יעו"ש. אמנם
עיין במחש"ס סק"ב שכחב דבזחים אין לחוש שכתשו במכהשת
שכותשים בו שעורים דידוע שיש להם כלים מיוחדים לשמן
זית יעו"ש. וכן ברב חיד"א בס' טיב עין סי' ח"י או' פ"ב
חמס על זה כי ידוע שהשמן זית נעשה בצית סבד יעו"ש.
וכ"כ סו"ג בס' תמ"ז או' כ"ג בשם רי"ז נ"ח ח"ס דפמן
מותר יעו"ש. ועיין לעיל סי' תמ"ז או' קמ"ד ודוק.

(לב) שם בהגה. וכן מותר להדליק וכו' אבל השמנים
שאינם נעשים ממנוי קטניות מותרים אפי'
באכילה. ר"ז או' ה' והיינו אם אין בהם חששות כנ"ל.

(לג) שם בהגה. ואינן אוסרין אם נפלו לחוך הסבשיל.
פי' אף שלוחחין חלה הזרעונים קודם שעושין

מבם שמנים וא"כ קרוב הדבר שנחממלו אפי' שרי. כ"כ
בחס"ד שם וזהו כוונת הרב שסכפיל הדברים. ח"י או' ז"ר או' ה'.

(לד) שם בהגה. וכן מותר להשקות וכו' וה"ס דמותר
לסנוט מהם. חס"ד שם. מ"א סק"ג. א"ר או' ה'.

חק יוסף או' ז' ר"ז שם. ח"א כלל קרי"ז או' י"א.
הדור"א והוא מ"ש הרמב"ם פ"א דכלאים משנה א' והטופח

גרענין לבנים. נהגו פעם"ק להאכילם לחרנגולים
בפסח משום דאינו מחמץ וכן נסנו קמאי דקמאי. מוצא אדמס

ר"ד ע"ג ועיין חיים שאל ח"ב סי' מ"ז.
(לה) שם בהגה. וכן מותר להשקות וכו' קלח קשה מה

קמ"ל בזה דהלל גם ה' מיני דגן מותר להשקות
בבית ואפשר דאלטרין לאשמעין דמותר להשקות בבית ולא

חיישינן דרחי למיטעי לבא ליד חקלה לבשלם ולאכלם כיון
שאין בהם איסור מדינא ובס' מיני דגן דלא חיישינן שיבשלם

משום שסוף חמץ גמור ומיבדל בדילוי אינשי וגם אין דרך
לבשלם ולאכלם כך. ח"י או' ח'.

(לו) שם בהגה. וכן מותר להשקות וכו' ופשוט דכל מיני
הריפות העשויין מה' מיני דגן אסור להשקות

בבית מפני שמלחחין אותם במים קודם כתישה. מ"א סק"ב
ח"י שם. א"ר או' ב' חק יוסף או' ח' חמ"מ או' א' ר"ז שם.

ואם שהם ועצר עליו הפסח אסורים לפי שמיד אחר שנחלחלו
במים כותשים אותם וניהו מהם הסובין ואבק קמח ונמלא

שסוף חמץ גמור. ח"י שם. ומ"ש שם הא"ר ששמע שהחיר
זקנו הגאון ז"ל לא' ששכח ושהה מיני הריפות למכרם לבוחי

עיין ח"י שם שכחב כבר ה"ס נושא ונותן עם גיסי סנ"י דין
זה ואמר שסוף ג"כ עמד על החקירה שסוף חמץ גמור

והשומע שמע וטעה יעו"ש. והביאו הא"ר או' ב' וכחב וכ"ה
ברור יעו"ש. וכ"כ החמ"מ שם דאם השסה אותם אף דיעבד

אסור דדינס כחמץ גמור שעצר עליו הפסח יעו"ש. וכ"כ
הר"ז

(כז) ולענין כלים שנתבשלו בהם מיני קטניות לנוהגין
איסור במיני קטניות לאחר מעלי"ע מותרים.

זר"א שם. וכ"כ מהרל"ה סי' קכ"א. פר"ח סי' תל"ז או' י'
כ"ד. ער"ה שם. חקת הפסח שם. וכחב עו"ש הזר"א

דאפי' אי' מעיד שנוהגין איסור בקטניות מותרת בעיר אחרת
שנוהגין בהם היתר יכול לאכול בכליהם וא"ל לשאול אם

בישלו בזהות קדירה קטניות בזהות יום יעו"ש. וכ"כ
מהרל"ה שם דאפי' בסתם שאינו יודע שאינו צ"י מותר

לבשל בו לכתחלה יעו"ש. וכ"כ הפר"ח שם. ער"ה שם.
חקת הפסח שם. מיהו מ"ש שם הזר"א דאף אם בישלו

בכלי שנתבשל בו קטניות בזהות יום עכ"ז יכול המתארח
לאכול מאותו תבשיל יעו"ש עיין במהרל"ה שם דף קפ"ה

שכתב שלא לבשל בכלי המתיר כשידוע בודאי שהוא צ"י
וגם שלא לאכול המאכל שנתבשל בו יעו"ש. והביאו חקת

הפסח שם. אמנם דעת חקת הפסח שם דדיעבד אם
בישלו אפי' הכלי צ"י התבשיל מותר משום דודאי יש

בתבשיל רוב נגד הבצוע אבל לכתחלה מלדד בזה וכחב
דאפשר דאסור כמו שאסור לערצו כדי לאכלו לכתחלה יעו"ש.

ועיין לעיל סי' תמ"ז או' כ"ז.

(כח) שם בהגה. וכן מותר להדליק וכו' חמאה מבושלת
של עכו"ם שדרך ליתן בתוכו קמח שיקלוט כל

הפסולת אסור להדליק בה בפסח מטעם שסתם קמח של
עכו"ם היא לחותה וגם יש קלח טעם לאסור מאחר שמתכוין

אותה בכלי חמץ ואף שסתם כלי עכו"ם אינם צ"י לגבי
איסור חמץ לא אמרינן סתם כלי עכו"ם אינם צ"י. שו"ת

שע"א סי' ו' ומיהו עיין ח"י סי' תמ"ז או' כ"ז שהשיג על
טעם זה שנתבשל בכלי חמץ אבל חק יוסף שם או' ל"א

וי"א בהגב"י שם הסכימו לדברי שע"א יעו"ש. ועיין בדבריו
לשם או' קל"ז וא"ר קל"ז.

(כט) שם בהגה. וכן מותר להדליק בשמנים וכו' ובדרשות
מהרי"ל כחב שלא להשחמם בשמן במקום שיש

לחוש שיפלו לתבשיל כי כותשין אותו במכהשת ששורין בו
שעורין ואפי' שמן זית לא ידליק בפמפות שמשחמטין בהם

כל השנה שהם מתחממין מכה השמן יעו"ש. מיהו ד"מ
כחב דאפי' שאר שמנים מותר לחלוחן (כן הגיה מחש"ס

ובלכ"ש בדברי מ"א) אפי' במקום שיש לחוש שיפלו לתבשיל
דאין אוסרין דדיעבד אפי' ידוע שכתשו אותן במכהשת ששורין

בו שעורין דאפי' נחערב בו משכו בטל בס' קו"פ ואין לומר
שקובל טעם נוסמכהשת דדוקא בדבר חרף אמרינן אגב דוחקא

בלע כמ"ש ביו"ד סי' ל"ו אבל בדבר שאינו חרף לא. מ"א סק"ב.
וכ"כ ח"י סי' תמ"ז או' כ"ז ובס"י זה או' ז' א"ר או' ד' חק

יוסף או' ה' חמ"מ או' א' ר"ז או' ה'.

(ל) שם בהגה. וכן מותר להדליק בשמנים וכו' וביולא בזה
נוסגין בארץ סכ"ז המחמירין שלא לאכול שמן

שומשמן להדליק בו. ומיהו לפי מה שכתבנו לעיל סי' תמ"ז
או' י"ד דיש לל לומר דמאן דחש לסבבה חו"כ יבערו השמן

שומשמן טוב סדבר להדליק בשמן זית מסוכן ופה ולא להדליק

באר הגולה
ד' משנה
פ"ג דתלה וכחצו
הרמב"ם פס"י
ה לדע' הטור וחש"י
הרמב"ן פס"י ק"ג

(מכריז) ואני"ם אליינך"ר אינן מיני קטניות ומוחר לאכלן בפסח כן כ"ל. ב' ד' העושה עיסה מן החטים ומן האורז אם יש בה טעם דגן יוצא בה ידי חובתו בפסח: ג' אם לא ביררו החטים מאכילת עכבר אין בכך

בף החיים

הרמב"ן דבאורז אפי' אין בו כזית בכדי א"ש ס"י וכחצו על דברי המ"א ס"י דהוא חומרא יחירא נגד משמעות הראשונים והסכמת אחרונים כאן וביו"ד ס"י שכ"ד יעו"ש. אבל הא"ר א"י ז' כחצו דלענין שיהא יולא ידי מלך ודאי ראוי להחמיר ובחלל ס"י ג"כ חומרא יעו"ש. וכ"כ המק"ח דדוקא שיש בו כזית בכדי א"ש. והר"ז א"י ז' הביא שחי הסברות וסיים ולענין הלכה יש לחוש להחמיר לסברא האחרונה להחמיר בשל חורס אבל בשעת הדחק יש לסמוך על סברא הראשונה כי כן עיקר עכ"ל. ועיין בא"י שח"צ.

וג' עירב אורז עם אחד מה' מיני תבואה הני' בסעי' הקודם דעת הטור דגם בזה יולא זה ידי חובת מלך (באכילת כזית מן התערובת. פרי"ח) אם יש בה טעם דגן אעפ"י שרובה אורז. אבל דעת הרמב"ן בהלכות חלה דוקא אם עירב קמח חטים בקמח אורז אעפ"י שאין כזית בכדי א"ש יולא זה משום דקמח חטים גורר את קמח האורז להיות כמותו אבל אם עירב שאר מינים עם ה' מיני תבואה או אפי' אורז עם שאר ד' מיני תבואה חוץ מן החטים אזלינן בזה רובא ואי לית בה רוב דגן לאו לחם הוא יעו"ש. וכ"כ הא"ר א"י ז' דבשאר מינים רוב דגן צעיק. וכ"כ המק"ח א"י א' ער"ה א"י ה' מיהו הרב ח"י א"י יו"ד כתב על דברי הא"ר הני' דזהו לדעת הרשב"א אכן לדעת הרמב"ם וסיעתו דבאורז אפי' אין בו כזית בכדי א"ש יולא א"כ בשאר מינים סגי כדי א"ש. וכ"כ הר"ז א"י ז' וכתב שם הר"ז ולענין הלכה יש לחוש להחמיר בשל חורס אבל בשעת הדחק יש לסמוך על המתירין. **ודע'** שצענין זה שעירב שאר מינים עם ה' מיני תבואה או אורז עם ד' מיני תבואה חוץ מן החטים ויש כזית דגן בכדי א"ש לדעת הר"ז אם אוכל כזית מן התערובת יולא י"ח בשעת הדחק אבל הפרי"ח כתב לריך שיהא בתערובת זה כזית בכדי א"ש ושיאכל ממנו א"ש הא לאו הכי אינו יולא י"ח וכתב וכ"ה דעת המ"מ וזה נראה דעת הש"ע והכי נקטינן יעו"ש. ועוד עיין מזה לעיל ס"י ר"ח סעי' ט' ובדברינו לשם בס"ד.

מד' **סעי'** ג' אם לא ביררו החטים וכו' משמע דוקא דיעבד אבל לכתחלה יש לחוש לסברת הר"ף שהביא הטור שפתח יש נוהגין לצרר החטין מאכילת עכבר אבל מדברי הטור ותשו' הרשב"א ס"י תפ"ח משמע דאפי' לכתחלה א"ל לצרור יעו"ש. וכ"כ הלבוש. והר"ז א"י ח' וי"ל דהש"ע מייירי בזה ס' כנגדם. א"א א"י ה' ועיין לקמן א"י מ"ז.

מה' **והנוהגין** לצרור אין חיוב חל על בנייהם וכדכתב הרב משא מלך דנ"ז זולת אם הוא מנהג כל העיר חל המנהג על הבאים אחריהם ודוקא כשהגו סתם חל על הבנים אחריהם אבל אם פירשו שמקבלים על עצמם לצר אין הבנים חייבים אחריהם אלא א"כ נהגו בו הבנים אחר מיתת אביהם וה"ה בחיי אביהם. צ"ד ס"י רי"ח. י"א מ"ב בהגה"ט א"י א'.

שם אין

הר"ז שם דאם עבר עליהם הפסח אסורים בהנאה אלא א"כ צרי לו שלא נחלחלו צמים קודם כתיבה.

לז' **שם** בהגה. ועני"ם ואליינך"ר וכו' עני"ם הוא השבת (שקורין בערבי שבת) ואליינך"ר הוא הכסבר. ר"י א"י ד' ועיין בל"א פ"א מ"שנה צ' ומעשרות פ"ד משנה ס' וצרע"מ שם.

לח' **שם** בהגה. ועני"ם ואליינך"ר וכו' ולריך דדיקה רבה שלא יהיה בהם אחד מה' מינים. ט"ז סק"א. ח"י א"י ט' א"ר א"י ו' ר"י א"י ו' ונכון שכל בעס"ב ידוק ולא יסתוך על דדיקה נשים וקטנים. ח"י שם. וביו"כ כתב טוב להחמיר שלא לאכול עני"ם וקימ"ל (כמון) עד יום האחרון כי א"א לצררם יפה. מ"א סק"ג. ר"י שם.

לט' **שם** בהגה. ועני"ם ואליינך"ר וכו' וקל"ה שקורין קימ"ל (כמון. ר"י) שמעתי מחלקין דלוחו שקורין קר"א"ם קימ"ל שמציאין לוחו ממדינות אחרות אסור בפסח שגרעיניו דומה לדגן אבל לוחו הנקרא פעל"ד קימל מותר בפסח לפי שאין לרריו כדגן. ט"ז שם. ר"י א"י ד' מיהו ח"י שם כתב דאין להחמיר יותר דגם קטניות ע"מ חומרא בעלמא הוא וכבו דלא לוסף עלה. והביאו א"ר שם. והחמ"מ א"י א' כתב דבכ"ז סוללין אחר המנהג בין להקל בין להחמיר.

מ' **לא'** תתגודדו ליכא בחומרות דפסח וגם אין לחוש ליוסרא כי משפחה ומשפחה מנהג אבותיהם בידיהם בין בשחיית הקאצ"י במקום אחר ובין במיני מחיקה שעושים וכן שלא לסעוד אלא אחרים. ואפי' מי שאינו נוהג חומרות כשרידים אשר ה' קורא אפי' מה טוב דבימי הפסח יקיים אשרי יושבי ביתך טפי משאר ימות השנה. מועד לכל חי ס"י צ' א"י ט"ז. ועיין עוד לקמן ס"י חס"ז א"י ע"א.

מא' **שם** בהגה. אינם מיני קטניות. אלא מיני בשמים לבוש.

מב' **סעי'** צ'. העושה עיסה מן החטים ומן האורז וכו' כ"כ הרמב"ם פ"ו דין ה' וכתב שם הראב"ד והוא שיש בה דגן כזית בכדי א"ש ויאכלנו. (ר"ל שיאכל כדי א"ש כדי שיהא באכילתו כזית דגן) עכ"ל. והמ"מ שם כתב אבל מדברי הרמב"ן ז"ל נראה שאפי' אין שם כזית בכדי א"ש יולא זה לפי שמדין גרידא הוא שהטעין גוררין את האורז וחסוהו שהזכירו חטין ואורז דדוקא וכן מצואר בירושלמי והאריך בזה (הרמב"ן) בהלכות בכורות וגם רבינו (הרמב"ם) פ"ו מה' בכורים עם שאר מחנות כהונה כתב משנתינו דין החלה בקמח חטים וקמח אורז ומשמע דדוקא באלו וכן עיקר עכ"ל. וכ"כ מדברי הרא"ש בהלכות סוף ה' חלה דהגם דליכא כזית בכדי א"ש יולא זה אם יש בה טעם דגן וגם משמע מדבריו שם דא"א אם אינו אוכל רק כזית מן התערובת יולא זה י"ח דהו"ל כעיסת חטים ממש יעו"ש אמנם הרשב"א בפסקי חלס שלו כתב שדברי הראב"ד ר"ל עיקר. והב"ד צ"י. וכ"כ מ"א סק"ד דדוקא שיש בו כזית בכדי א"ש כ"ל להחמיר עכ"ל וכתב עליו ה"א"פ ולפ"י לריך שיאכל שיעיר פ"ס כמצואר בפסקי חלס להרשב"א עכ"ל. מיהו ח"י א"י יו"ד פסק כדברי

בכך כולם: הכס וכן חס לא ציררו נמנו אוחו דגן שלמה מיהו לריך לראות שאין בו כיכ שלא יחא י' כנגדו

מן

בפ החיים

דבוי כמבטל איסור לכתחלה כמ"ש לעיל סי' תמ"ז או ר"י יעו"ש. וכ"כ הר"ז צ"ח זה או יו"ד. ולריך לבזער קו"פ כמ"ש הר"ז שם. ואם לא ציזער עיין לעיל סי' תמ"ז או ר"ח.

בן **שם** בהגה. שלא יחא סי' כנגדן וכו' ואין כאן מבטלין איסור לכתחלה שאינו טוחן כדי לבטל. טור. תה"ד סי' קי"ד. וכ"כ בפסקים וכתבים סי' קמ"ו צ"ח. וי"א. מיהו ה"ח כתב דהסמ"ק ס"ל דטחינה הו"ל מבטל איסור לכתחלה אעפ"י שאינו טוחן כדי לבטל ופדעת מהר"ם שכתוב בתשו' הרשב"א סי' תתל"א וכ"כ דעת הר"ן צ"ח כל שעה בהיה ארצא דמבטל בחישהא וכתבו סי' נ"ז וי"ט אבל לזנין הלכה פסק ה"ח דעת הטור יעו"ש. וכ"כ ח"י או י"ד. חק יוסף או י"ג. ר"ז או ח' וכ"כ הפר"ח אלא שכתב שמטעם אחר יש לאסור לטוחן ציח מטעם שכתב הרשב"א צתשו' סי' תפ"ח דכל איסור ניכר ושהוא צעין אפי' דבר מועט בתוך היתר מרובה ואפי' צאלף לא צטיל וחטים הללו הרי אפשר לצודקן ולפיכך אסור לטוחן יעו"ש. אמנם הנה"ש סוף או ח' כתב על דברי הפר"ח ה"ז דאינו רואה כדי לחלוק על דינו של הטור ורמ"א ז"ל דאינו נמני מודו דכל שהאיסור ניכר אין לו ציטול אלא לריך לצדק ולהולאו. וזה שטוחנו ועושהו צ"ח שלא יחא ניכר הו"ל מבטל איסור וקאמר הטור שאינו צכלל מבטל איסור כיון שאינו טוחן כדי לבטל יעו"ש וע"כ נראה דלכתחלה יש לחוש לדעת האוסרים ולצדק קודם טחינה כיון שהוא ניכר ודיעבד יש לסמוך על דעת המתירין. וכ"ז לפי מ"ש מור"ם ז"ל לעיל סי' תמ"ז סעי' ד' בהגה דצתערובת לח צלה לא אמרינן חו"מ ולמ"ד קמח צקמח הוי לח צלה אבל לדעת המחמירין אפי' לח צלה אמרינן חו"מ אפי' דייעבד יש לאסור חס לא ציררו אותו דגן שלמה ואפי' טחנו ואפו אותו קודם פסח ואפי' י' סי' כנגד אותו דגן שלמה משום חו"מ.

גן **שם**. בהגה. שלא יחא סי' כנגדן וכו' עיין נ"א שאלה י"ח שאם טחנו החטים ולא נצדק חס יש בו סי' דתליא חי מקרי מין צמיון ספיקו לקולא ואם אינו מנינו דהוי ספק דאורייתא ספיקו לחומרא והביא מחלוקת בזה חי מקרי מין צמיון והניח ב"ע יעו"ש. אבל בתשו' עמודי אור סי' ט"ו העלה דצעינן סי' צצירור ואין להקל בצפיקו יעו"ש. פ"ח. וכ"כ חמ"מ או ד'.

דן **שם** בהגה. שלא יחא סי' כנגדן וכו' הדירה והכנה שצתבואה אף לכתחלה א"ל לצרר החטים המתולעים כדמוכה מדברי הרמב"ן הביאו מרן צ"ח לקמן סי' תמ"ד ודלא כדמשמע מדברי הרב שכנה"ג צ"ח זה דחטים מתולעים יש בהם חשש חימוץ. צרכי"א או ו' וצפ"ר מחצ"ר או ב' יעו"ש. וכ"כ הזר"א סי' נ"ז דצאכילת תולעת ליכא חשש חימוץ יעו"ש. והביאו המחצ"ר שם. וכן הרב חזון נחום צפ"א דכלים דף כ"ו הוכיח דאכילת תולעת אין בו חשש חימוץ ולא כהרב שכנה"ג יעו"ש. והביאו הער"ה או ו' ומי

מו **שם**. אין צכך כלום. דחששא רחוקה היה זו לומר שחמין חטה קשה צמעט רוק צצפי העכבר ועוד אפי' חס י' צהם נאכין אינו אחד מאלף ומצטלן חס כשיטחן ואין כאן מצטלן איסור לכתחלה שאינו טוחן כדי לבטל. טור. וי"מ צין שני הטעמים דלעטם הראשון דחששא רחוקה היא שחמין אפי' אין סי' כנגדן שרי דייעבד אבל לעטם שני שהיה חס משום ציטול אפי' דייעבד חס ר' חס אין סי' כנגדן ועוד י"מ לעטם שני שהוא משום ציטול ס"ד למ"ד אינו חו"מ כמ"ש לעיל סי' חמ"ז סעי' ד' יעו"ש. אמנם דעת האחרונים כעטם הראשון דחששא רחוקה היא שחמין חטה קשה צמעט רוק צצפי העכבר וע"כ נחצו דייעבד שרי אפי' אין סי' כנגדן כמ"ש צ"ח שאל"ה.

מו **שם**. אין צכך כלום. דמעט רוק אין מחמין חטה קשה. ולכן אפי' אין סי' כנגדן שרי דייעבד. מ"א סק"ה. ח"י או י"ב. ח"ר או ט' חק יוסף או י"א. ר"ז או ח' ומשמע חס לכתחלה יש לצרר חס אין סי' כנגדן וכ"כ הר"ן שם דחס אין צחטים השלמים סי' כנגד השוכים לא יטחנס עד צצירור מהם השוכים העורפים על המהצטלים צ"ח ואם לא ציררם וטחן הכל ציח ה"ז מותר יעו"ש.

מח **וכתב** שם הסמ"א ואפשר דדוקא חטה (י' להסיר דייעבד אפי' אין סי' כנגדן) אבל שטורה ממסרת להחמין. וכ"כ ח"י שם. חק יוסף שם. ר"ז שם. מיהו סא"ר שם כתב דה"ס שטורה. וביאו א"ח או ה'. ועיין מעט לועז פ' צה ד"ה ע"א שכתב לריך להסיר השטורים כשציררים החטים והיינו טעמא משום דחי נפל עליו מים או על נבלע צה יוחר מהחטה יעו"ש שצ"ח לדברי המ"א וח"י סנ' וביאו בזכ"ל על סי' זה. ועיין לקמן או סי'.

מט **שם** בהגה. וכן חס לא ציררו ממנו אוחו דגן שלמה וכו' כיכ צסגמ"י פ"א צ"ח סמ"ק על הדגן

שלמה מלתולתית הארץ אומר ר' יחיאל שזה חמץ גמור וכשהוא מעורב צתבואה אחרת לריך לצררו יפס שיהא סי' מאוחו שלא צמח יעו"ש וביאו צ"ח. ומיהו מ"ש שם הסמ"ק וגם לריך שחבא האפייה קי"פ עיין צ"ח שכתב דלענין הלכה קמח הוי כמו לח צלה ואם נחערב קי"פ אינו חו"מ (וביינו דעת מור"ם ז"ל לעיל סי' חמ"ז סעי' ד' צ"ח שכתב דצתערובת לח צלה לא אמרינן חו"מ יעו"ש) ומותר לאפות אפי' צפסח אבל למעטם כל צעל נפס יחמיר לעצמו ולאפות הכל קי"פ יעו"ש. וכ"ה דעת האחרונים כמ"ש לעיל סי' חמ"ז או פ"ד יעו"ש. ועוד עיין דצצירור לשם או רנ"ו ורנ"ז יעו"ש.

ן **שם** בהגה. מיהו לריך לראות שאין בו כיכ וכו' קאי אדגן שלמה מ"א סק"ז. ח"י או י"ג. חק יוסף או י"ב. ור"ל דצאכילת עכבר אפי' אין סי' כנגדן דייעבד שרי כמ"ש לעיל או מ"ז.

נא **שם** בהגה. שלא יחא סי' כנגדן וכו' ואם אין סי' כנגדן יכול לצרור מאותן שלמהו עד שיתמעטו ויהיה סי' כנגדן מאותן שלא צמחו כמ"ש לעיל או מ"ט וכ"מ צתה"ד סי' קי"ד וח"י או י"ד יעו"ש. אבל אינו יכול להוסיף עליהם עד סי' כדי שיתצטלו ולאכלן צפסח

באר הגולה מן הכיתור (סג"מ בשם סמ"ק וחי' ס"י ק"ד): ד' החמים שעושים בהם מצת מצוה טוב לשמרן שלא יפלו וטור בשם הרי"ף

בף החיים

חששות מביאה מים על החמים וגם לפעמים שמניחין לייבשן במחזור יוחר מדאי מפני שאין להם פנאי לקצור וזו שקורין שמירה עכ"פ ממסרין לקצור בעוד שהם לחים קלה ואדונינו הגר"א החמיר מאד בזה שלא לאכול רק מזה שמסומר משעת קצירה כל ימי הפסח והיינו מטעם זה ומכ"ש כשמולכין החטין יורד לפעמים גשמים מרובים על השקים עד שכמעט נשרה כל השק במים ואסור מדינא עכ"ל. ועיין לקמן ס"י חס"ז או"י ל"ח.

שם. שנישין בהם מצת מצוה וכו' משמע דוקא מצת מצוה לריך שימור כדי לאכול לילוח ראשונה משא"כ שאר מצות א"ל שימור כלל ושרי ליקח קמח מן השוק אפי' בלא דחק ואפי' שימור דלישה ואפי"ס ג"כ לא בעינן כמבואר בש"ס ופ"י מיהו כל זה מדינא חכן ישראל קדושים הם וכסגו לעשות שימור בכל המצות משעת טחינה ולפחות משעת לישה. ח"י שם. ומיהו כבר נחבנו לעיל דיש מן הגאונים סוברים דכל מצה שאדם אוכל בפסח לכתחלה לריך שימור משעת קצירה יעו"ש.

שא **שם.** שנישין בהם מצת מצוה וכו' ברוב קהלות המפורסמות נהגו דמצת מצוה היא משעת קצירה ועושין לכל בני העיר שיזכו במצת מצוה משעת קצירה. ובארץ סג"י רבים נהגו כי כל המלה של פסח חכיה משעת קצירה. מחבר"ר ס"י ח"ס או"י ג' וסב"א ש"ח בס"י ז' או"י ח'.

סב **ראוי** שלא להניח לעשות קצירה למצה כ"א לח"ה שהוא בר הכי לידע הדינים כדי להזהר בהם וגם שהוא

ידוע לרבים מיראי ה' וחושבי שמו דאם הוא מיקל באיסורים אין להניחו שימכור חטים משעת קצירה. ומן הראוי הוא להכריז שלא יוכל שום מוכר חטים למצא אפי' שאינה משעת קצירה אם לא ילך אלל חכם בחבלה להראות לו החטים ולסודיע לו מהיכן קנה אותם ויחקיר עליו מאין באו. מועד לכל חי ס"י ג' או"י ז'.

סג **יש** נוכחין לאכול כל המלה שאוכל בפסח שיהיו החטים שמורים משעת קצירה ואין בזה לא משום יוסף ולא משום מחלוקת ולא משום לא תחגודו. הרב דברי יוסף ס"י מ"ה ועי"ש שהאריך בכל פרטי הדינים והחומרות יעו"ש. ברכ"י או"י ז' ש"ח או"י ח' מלי"ח שם או"י ה' וכחז שם המלי"ח ולא יחוס על הדמים כי ביוקר עמדו לו החטים דגם ה' ביוקר עמדו לו ישראל כדי להילחם ממלכים כמ"ש רז"ל ע"פ סגן יקיר לי אפרים ידוע החשבון דמוע"ד דאם מוסיף מוסיפין לו עכ"ד. וכ"כ ח"א כלל קכ"ח או"י ל' דהגר"א החמיר מאד בדבר שלא לאכול רק מה שמסומר משעת קצירה כל ימי הפסח יעו"ש.

סד **מי** שנהג לאכול כל המלה משעת קצירה א"ל החרס. פר"ח ס"י ח"י ד"ה הראשון בסופו. אבל הרב נחפיה בנכסף בביאורו לרא"ס דף קכ"ה ס"ל דלריך התרס והביאו בסרכ"י או"י ט' וכחז וכן דעתו נוסה. וכחז שם הרב נחפיה בנכסף דגם מי שנהג שלא לאכול מצה אלא פירות בשאר ימי הפסח אף דיש לנדר לאסור בזה וגם בנוהג לאכול כל המלה משעת קצירה דאין לסחירו העיקר הוא דסגו בסתירה דחרס יעו"ש. ברכ"י שם. ש"ח או"י ח'.

ומיהו לענין צירור קודם טחינה משום איסור חולע מדברי מרן ז"ל בש"ע יו"ד ס"י פ"ד סעי' י"ד משמע דא"ל לצרר אבל הש"כ שם ס"ק ט"ל כחז דאם הם מחולעים ברוב בעינן שא"ל לצררם וזה החטים אסורים לגמרי אבל אם אינם מחולעים ברוב לריך לצררם קידם טחינה וכיון שלא נשאר אלא חששא דיש שם חולעים מותר לטחן יעו"ש. וכ"כ הכנה"ג שם בסג"י או"י ל"י. פר"ח שם או"י ט"ל. שפ"ד שם או"י ט"ל. מכ"י כלל מ"ו או"י ל"י. חכ"א כלל ל"ח או"י כ"ד.

הז **והטעם** שמוחר לטחן מפני שצורחין החולעים לחץ דרך דופני האפרכסת ועוד דאף אם יטחנו החולעים צטילים בם' בחוך הקמח ולכן לכתחלה אין לטחן אלא צריחים גדול שיש בו אפרכסת ודיעבד מותר לטחן גם צריחים של יד. ש"כ שם סק"מ נכס"ג שם או"י ל"ה. פר"ח שם או"י מ' בל"י שם או"י כ"ז. שפ"ד שם או"י מ' חכ"א שם. וז' **ואל** שני החקנות שצורחים החולעים מקיל הרחיים ומ"ש שם בש"ע והוא שירקד הקמח לאור היום לא מהני אלא באלו מין החולעים השחורים או האדומים שאם לא יהיה להם מקיס לצרות הם נכריס בקמח ומחבררים ומה שנתחן מהם מחבטל אבל חולעים הדקים הלבנים שאלו אינם צורחים וגם אינם נצברים בריקוד אין לטחן ומ"מ אם עבר וטחן דיעבד מותר שחזקתן שנימוחי. פר"ח שם או"י כ"ו. וז' **וב"ש** קמח שהחליע ונחבנו מילבין בחוכו שאסור לטחנו ולא דמי לחטים דשם לא היו מבטל איסור משום דכוונתו לטחן משא"כ בקמח. מש"ז שם או"י י"ח ושפ"ד או"י ט"ל. ועיין עוד מזה בשד"ח מע' חו"מ ס"י י"א או"י ה'.

הז **סעי'** ד' החטים שעושים בהם מצת מצוה טוב לשמרן וכו' ואסמכוה אקרא דכחז ושמרם את המצות. לבוש. עי"ש או"י ד'.

הז **שם.** שעושים בהם מצת מצוה וכו' דאמר להו רבא להכנו דמהפכי כופי (העומרים וקושרין את העומרים צימח הקציר) כי מהפכיתו הפיכו לשם מצה. מר צריס דרבינא מנקטא ליה אימיה (חיתין מחלחל קציר לצורך הפסח ועצדא להו שימור מעיקרא) בארצו. פסחים מ' ופירש"י שם. וכ"כ הרי"ף בסוף פ' כל שעה וסב"א סטור וצ"י. וכ"כ הרמב"ם פ"ה דין ט' והרמב"ם ס"י דס"ג. ומשמע מדברי הרמב"ם שם דכל מצה שאדם אוכל בפסח לכתחלה לריך שימור משעת קצירה. וכ"כ קצת מדברי הרי"ף שם. וכ"כ הברכ"י או"י ח' משם מכרי' זיין וז"ל לכתחלה לריך שימור משעת קצירה כל המלה שאוכל בכל הפסח לדעת הרי"ף וסרמב"ם וקצת מהגאונים ולאו דוקא מצה מצוה עכ"ל. אבל סטור כחז על שם הרי"ף דוקא למצת מצוה לריך שימור משעת קצירה. וכ"כ הש"ס"ג על הרי"ף שם בשם הירוש'י. וכ"כ סר"ן שם. וכ"כ צ"י ולזה כחז בש"ע החטים שעושים בהם מצת מצוה וכו'. וכ"כ הלבוש. צ"ח. ח"י או"י ט"ו. חמ"מ או"י ה'. **וכתב** ח"א כלל קכ"ח או"י ל' וז"ל ואף שמאד דרין א"ל שמירה זו אלא לכזית של חובס מ"מ נוהגין החרדים וכן ראוי שיהיו כל המצות משומרים משעת קצירה שיש כמס

באר הגולה
מיימרה דרבי שם מי
ז כמו שכתב הרמב"ם
ממיימרה דרבי הונא
שם ח טור בשם

יפלו עליהם מים משעת קצירה ו לפחות משעת טחינה חובשעת הדחק מותר ליקח קמח מן השוק:

האידנא

בף החיים

אל המים שטוחנין בריחיים של מים. הראש וסביאו הסור ובי. משמע שבמקום שטוחנין בריחים של חמור או שהרוח מוליך בריחים א"ל שמירה. מיהו גם שם רגילין לרחוץ החטים. מ"א סק"ז. ור"ל דבמקום שרגילים לרחוץ החטים אף שטוחנין בריחיים של חמור או שהרוח מוליך. הריחיים לריך שמירה. (עא) שם. ולפחות משעת טחינה. ואם מסרם לחטים לסוליסם למחון ביד עכו"ם או חש"ו אינו יולא צה י"ח. טיר בשם השאלחות ובי.

(עב) ומותר למחון בריחיים של מים אפי' בחור הפסח. שרש"ץ ח"ג סי' קי"ז. י"א מ"ב בהגה"ט או ג' ברכ"י או י"ד. שפ"ח או ח' וכתב שם השפ"ח וכן נוהגין אפי' אוחן שאוכלים כל הפסח משעת קצירה דלא עדיף ממלח מלח דלע"ג דרובא מהדרין שיהיה שמור משעת קצירה מ"מ אין מקפידין למחון בריחים של יד רק יש שנוהגין סלסול בעצמם גם כזה ואין בזה משום ויסורא כמ"ס לעיל (או' ס"ג) וכן שמעתי שנוהגין כן בא"י מאן דאפשר ליה בכהי עכ"ד. ועיין עוד מזה לקמן או ק"ה יעו"ש. ואם מותר למחון ע"י עכו"ם יח' לקמן סי' ח"ס סעי' א' בס"ד.

(עג) אם הניח קמחא דפסחא אלל נכרי בלי שומר פסק בשו"ת חסודה מאכזה ח"א סי' ס' שמוחר דזיעבד כר"ש. ואם מותר לשלוח קמחא דפסחא למקום רחוק כמה ימים ע"י נכרי בחוסס בחור חוסס בלא שומר ישראל עיין בשד"ח מע' חמץ ומלח סי' י"א או ו' שמלך בזה יעו"ש.

(עד) שם. קמח מן השוק. דלא מחזיקין איסורא. טור בשם גאון. ט"ז סק"ג. מ"א סק"ח. ומשמע דאפי' מעכו"ם מותר דלא מחזיקין איסורא. אמנם בחידושי ריטב"א לפסחים החמיר מאד בזה ליקח מעכו"ם יעו"ש. ועי' כל היכא דאפשר לא קנינ מעכו"ם אפי' במקום דליכא חשש לחיאה. (עה) שם. קמח מן השוק. כלומר דסגי בשימור משעת לישה ואילך. ומשמע שם בגמ' דאי לא עבד שימור משעת לישה כ"ל משעת אפייה אינו יולא צה י"ח משום מלח מלוח. ע"ש או ד'. ועיין לעיל או' סי'.

(עו) שם. קמח מן השוק. ונראה דאפי' במקום שנוהגים ללחות החטים אימור לא לתת צדך שנתחמץ אף שאין אנהו בקיאים. ט"ז סק"ג. אמנם המ"א סק"ח כתב בשם גדול אחד דבמדתיו שרגילין לרחוץ החטים ושוהין אותם במים אסור ליקח קמח מן השוק דהוי ממש כדן שנטבע כמ"ס סי' תס"ז סעי' ב' ועוד ראיה ממ"ש הב"י סי' תמ"ב בשם התה"ד (סי' קי"ט) שמחזיקין הסולת לחמץ גמור משום שלותתין החטים וכתב וכן פסקו כל חכמי פראג יעו"ש. וח"י. או ט"ז כתב נראה לחלק דדוקא מן אותן הטוחנין שצעיר או המוכרי קמח בקציעות אין ליקח וכ"ש מן הנחתומים דיש להם סולת נקייה שאין ליקח מהם אצל מותר לקנות מן בני הכפרים דאין להם סולת נקייה יעו"ש. ומיהו המחמ"ש סק"ח כתב דבזה"ז כולם אפי' בני הכפרים לותתים. ועיין עוד בא' שח"ח.

(עז) שם. קמח מן השוק. פי' מסחמא חליקן שהמוכרים אינם לותתין אצל אס ידע שאחד מהמוכרים לותת

(סה) וכתב שם השפ"ח והנכון דכל מי שרואה לנהיג פרישות בחומרות אלו או כיוצא בזה יש לו להחנות בפירות שאינו מקבל עליו לנהיג כן חמיר רק בפסח הזאת דזימנין מחרמי דלא אפשר ליה למיעבד כיו ואחו לאקלקולי ואם שכה להחנות נראה דסגי ליה בהתרה דחרטה כמ"ס ברכ"י בשם מורו ז"ל עכ"ד. ואם מותר להטמין בחמור אחר מי שחזר לאכול משעת קצירה עם מי שאינו נזכר וכן אם מותר להשחמם בכליו עיין לעיל סי' חמ"ז או כ"ז.

(סו) מה שנהגו לברר השעורים מחור חטי דפיסחא עיין להרב חק"ל ח"ב לוי"ד בשו"ת א"ח סי' ט"ז שנתן טעם למנהג לפי שהמנהג בחטים שנעשו שמירה בעת הקצירה והרי השעורים מחצלות קודם וגמלא שלא נעשו להם שמירה ראויים ואגב נשחרב המנהג בכל מיני חטים למלח והוא טעם נכון עכ"ל והביאו ה"ר"ח בסי' זס או ח' ועיין לעיל או' מ"ח.

(סז) חטים מן השוק"ס שבמלרים שומר נפשו ירחק ליקח מהם לפסח שבאים בספינות והספינים נוחטים עליהם מים כדי שלא יחסר המדס שנוחטים להם וגם השוק"ס אינה מקורה ויורדים עליהם נשמים. הרדב"ז בחשובות החדשות ח"א סי' רפ"ו וע"ש שהאריך בכל הדרך. ברכ"י או' י"ד. ועיין לקמן סי' חס"ז סעי' ג'.

חטים שנקלרו בעודם לחים למלח שמורם וכדי שלא יתעפשו נחמם בחמור חם ונעשו שם יבש כמו קליות אם יולאים בזה י"ח מלח. עיין כ"ל שאלס י"ד שכתב דחלי במחלוקת דלרמב"ן לא יולא ולדעת הרמב"ם יולא כיון שסוף ממין הבא לידי חימוץ וסיום דרכי הוא הרמב"ם לסמוך עליו בשעת הדחק יעו"ש. מיהו אם יבשו אוחס בבית שמחממין אוחו אין לחוש. כ"ל שאלס ט"ז. ועיין עוד מזה בשד"ח מע' חו"מ סי' י"ד או כ"א.

(סח) שם. טוב לשומרן וכו' כ"כ הר"ן סוף פ' כל שעה על דברי הר"ף שם ודאי דלמליה מן המוצהר הכי עדיף שפיר ומביאו ב"י וכ"כ שם הש"ס בשם הרי"ף. וכ"כ הכלבו בסי' מ"ח. וכ"כ הלבוש. ר"ז או י"ט. מיהו הפריח כתב דכיון מלח של חיוב של לילח ראשונה אינו יולא אלא א"כ הוא שמור משעת קצירה ואף בשעת הדחק ודלא כהש"ע יעו"ש. אצל המק"ח השיג על דברי הפריח הכו' וכתב עליו שהוא נגד כל הפו' ראשונים ואחרונים והביא ראיה מירושלמי דחלה דאינו מעבד אף שלא נשמר משעת קצירה יעו"ש. וכן סנה"ש או' ב' כתב להשיג על דברי הפריח הכו' מכמה פו' וסיום דפסק הש"ע נכון וקיים. וכ"כ הנוב"י במס"ח סי' ע"ט דלית דחש להא דהפריח רק מהסדרין מן המהדרין יעו"ש. והביאו שפ"ח או' ח' וכתב וסאדנא רבים שחו עצמם במהדרין ומחזירין על הגרנות שיהיה להם חטים שמורים משעת קצירה עכ"פ ללאח י"ח מלח מלוח עכ"ד. ועיין לעיל או' ס"א.

(סט) שם. משעת קצירה. דקודם קצירה בעודם מחוזרים א"ל להם לבא לידי חימוץ. לבוש: ועיין לקמן סי' חס"ז סעי' ה'.

(ע) שם. ולפחות משעת טחינה. לפי שאז מקרבין אותן

באר הגולה
גלות. ט הרי"ף
והר"ם שפי' ז'
דפסחים ורמב"ם
שפ"ג. י תה"ד.

ה ט האידנא אסור ללחנת בין חטים בין שעורים: י שקים שנותנים בהם קמח כל השנה אם רוצה

דיתן

כף החיים

פד) שם. בין חטים בין שעורים. כ"כ הרי"ף וסר"ס פ' כל שעה דבימוח הגאונים אסרוהו גם בחטים דבזמן חכמי החלמוד הים לחיחה מותר דוקא בחטים שקשים הם אבל לא בשעורים הדר אחו גאונים וראו שאין לנו בקיאות בלחיחה ואסרוהו בכל ענין. ע"ש או' ה'.

פה) שם. בין חטים בין שעורים. הלשון אינו מדוקדק למשמע דחטים ושעורים שוים הם ובאמת שעורים כיון דרכים הם אף מדינא דש"ס אסור ללחוח כמ"ס בא"י בקודם אבל לשון הטור יוחר מדוקדק שכחז הלכך אין לנו ללחוח כלל לא בחטים וכ"ס בשעורים עכ"ל וכ"כ הלבוש ואסור ללחוח חטים וכ"ס שעורים שהן רכין עכ"ל.

פו) שם. בין חטים בין שעורים. והשעורים ושזולת שועל ושיפון אסור מדינא דש"ס אבל החטים והסוסמח מותרים מדינא דש"ס אלא האדנא אסור. ע"ה או' ד'.

פז) שם. בין חטים בין שעורים. ומ"מ לא אסרו אלא באכילה אבל מותר להשקות החטים הלווחים רק

שיזכר לעחנם מיד אחר הלחיחה אבל אם לא עחנם מיד אלא שבו בלחוח במים שעליהם כדי הילוך מיל אסור להשקות כמ"ס בס"י חס"ז יעו"ש. ר"ז או' כ"א. ומשמע ה"ד חטים משום דקשים הם אבל שעורים דרכיני אפי' לא שבו שיעור מיל קודם עחינה אסור להשקות. וכ"כ החמ"מ או' ו' דמסקנה האחרונים שחטים לחוחים מותר להשקות בפסח אבל שעורין לחוחים אסור להשקות דכיון דרכיני ממסרות להחמיץ והם ספק קרוב לודאי שסוחמלו עכ"ל. מיכו ח"א כלל קכ"ז או' ג' כחז דחטים שלחחו אוחס במים וכן שעורים אע"ג דזה אינו מחמיץ בודאי שסרי עוסקים בהם בשעה רחילה ואינו דומה לדגן שנטבע בנהר דהחם מונח בלא עסק כלל מ"מ אסור אפי' לקיימו צביוהו דאין לנו בקיאות בלחיחה וס"י ספק חמץ אלא מוכרס דרין מכירת חמץ יעו"ש. וכ"כ ח"א או' ט' דלחיחה שלנו אסור לשכות צביוהו ואי שפה משמע דאסור בהנאה עכ"ל ומיכו נראה כיון דאינו אלא ספק חמץ כ"ז שלא נהבקהו דיעבד אה שסס ועבר עליו הפסח יש להחיר בהנאה כיון דחמץ שעבר עליו הפסח אינו אסור אלא מדרבנן ובספיקו יש להחיר. ומיכו ה"ד בחטים ושעורים אבל במינוי הריפות אפי' דיעבד יש לאסור וכמ"ס לעיל או' ל"ו יעו"ש. ויחבאר עוד מזה לקמן ס"י חס"ז סעי' א' יעו"ש.

חא) סעי' ו' שקים שנותנים בהם קמח כל השנה וכו' וה"ס בנותן בו פעם אחת אפי' קמחא דפסחא אם רוצה לבכסה לר"ך להחיר החפירות כמ"ס לעיל ס"י חניא ס"ק כ"ב. ח"י או' ק' ועיין בדברינו לשם או' רט"ו ומשם ואילך עד או' רי"ט יעו"ש.

ט) שם. לריכין להחיר קודם כיבוס וכו' מפני שמה בחוך הקמטים והחפירות אינו מחכבס ועוד שהדבר ידוע דהשקמח נוגע במים מיד נחרךך ונילוש ונדבק בבגד וקשה להעביר כולו. כ"ז בשם חס"ד ס"י קי"ו לבוש.

י) שם. לריכין להחיר קודם כיבוס וכו' אבל סב"ח כחז דאפי' אין שם חפירה וטלאי נמי קשה להעביר כל הנילוש בשק בנקבי האריגה ע"כ אין ליתן בהם קמח של

לוחת אסור לילך לחנות לקנות דכל קבוצ כמחלה על מחלה דמי אבל אם המוכר מביא לבית הישראל למכור מותר ליקח ממנו כיון שרוב המוכרים אינם לוחחים וכל דפריש מרובה פריש פרי"ח. אבל הרב למח לדיק ס"י ל"ב כחז דאפי' בגוי מהזר בשוק אסור לקנות ממנו דכיון דאין האיסור ניכר במקומו דלא ידעינן מי הוא לוחח גזרין שמה יקח מן הקבוצ כמ"ס הטור ביו"ד ס"י ק"י יעו"ש. והביאו הע"ה או' ט' יעו"ש וכ"כ ח"א או' ה'.

עב) שם. קמח מן השוק. ובמקום שטוחנין החטים ברחיים שטוחנין המלנין אסור אפי' בשעה הדחק כי חמץ גמור הוא. ט"ז סק"ג. אבל ח"י או' י"ז כחז דבשעה הדחק אף כס"ג יש להחיר דאף אם נשאר חיזה דבר מן המלנין ונחערב ודאי נחערב ונחבטל ק"פ וכ"ס כשאינו ידוע ודאי שטוחנו המלנין קודם לא מחזקין איסורא בשעה הדחק כמ"ס כל הפ"י ומ"מ הנכון הוא בשעה הדחק לאפות הכל ק"פ עכ"ל והביאו ח"ה או' י"ב.

עט) שם. קמח מן השוק. ואין לחוש שמה נחערב פירורי חמץ לחוך הקמח כואיל והמנהג שמרקדין הקמח בנפה ואם יש חמץ הנפס קולטחו. כלבו וחניא וס"ל. ויש ללמוד מזה דאם נחערב פירורי חמץ לחוך הקמח שיש לו חקנה ע"י הנפס לנפוחו אך אין שעה הדחק וספיקא בעלמא ראיס לודאי נחערב ומ"מ עכ"פ יש להחיר בהנאה לקיימו עד אחר הפסח. ח"י שם. ח"ה שם.

ף) שם. קמח מן השוק. קמח שלקחו מטבחים וינא ערעור שפכשוו הסעו"ס שפכציוהו כעיר קלח. מהם לוחחים החטים ובדקו החטים הלווחים ולא נחבקעו רק שריים קלח שאסור לפסח ומותר לשכותו לאחר הפסח משום ס"ס ספק אם אלו לחוחים וספק אם באו לידו חומץ. מעיל שמואל ס"י ה' פ"ח.

פא) שם. קמח מן השוק. ומנסגינו שאין לוקחין קמח מן השוק אפי' בשעה הדחק ולריכין ליזכר שלא יבא מים או גשמים על החטים דאז אפי' לא נחבקעו אסורות ח"א כלל קכ"ז או' ד' ועיין לקמן ס"י חס"ז סעי' ז'.

פב) סעי' ה'. האדנא אסור ללחוח וכו' פ"י לחיחה כחז הרמב"ם פ"ה שבוללים החטים במים להסיר סוכן והערור פירש לשון שריים (ורש"י פירש (פסחים ל"ו ט"ה) שורן במים מעט ולכותשן במכחשת להסיר מירסנן כדי שההא סולחן נקיס) ולפי שאין לנו בקיאות בלחיחה לכן אסרו הגאונים ומ"מ נראה דמותר לקיימם צביוהם החטים כיון דמדינא דש"ס מותרים החטים בלחיחה כל שאינו קרוב להחבקה כמ"ס לקמן ס"י חס"ז סעי' ט' וה"ד בשרייה או רחילה מועטה אבל בשרייה מרובה הוי חמץ גמור כמו דגן שנטבע בנהר שנת' ברי"ה חס"ז. וכ"כ מסרי"ל בחשו"י ס"י כ"ט דאי משכו לכו במיאל הוי חמץ גמור עכ"ל. ח"י. או' ח"י ועיין לקמן או' פ"ז.

פג) שם. האדנא אסור ללחוח וכו' וע"כ אסור ליקח חטים מן בעל הרחיים שלוקח מדות כל השנה דרגילים העוחנים להדיח החטים חחלה. ט"ז סק"ד. ח"י שם. ח"ה או' י"ג.

ליתן בהם קמח ומכבסים אותם יפה צריכים להתיר קודם הכבוס כל התפירות שבהם בקצוות או אם הם מטולאים: ז' כשמוליכים השקים שיש בהם קמח מהרחיים אסור להניחם על גבי בהמה שאין אוכף או עור עב תחת השק. סגה וכן יזהר לנחלס שלא להניח סרס שקין עם קמח זה על זה במקום שאפשר (מדרבי ס"פ אלו עיניו) ח' נוחגים לנקר הריחים משום דזמנין נתנו בהם תבואה לתותה לסולת

כף החיים

שיניחם יום או יומים עד שיחקרר ואח"כ ילוש כמו בטחוס לקמן סעי' ט' וכ"כ בא"י הקודם בשם הר"ז. **שם** (צה) סגה. וכן יזהר לנחלס שלא יניח סרס שקין וכו' וגם לריק לזהר שלא ישב ע"ג השק של קמח. פרי"ח. חז"ל אוי' ז' ר"ז אוי' כ"ח. ואם ישב ויש לחוש שנתחמם יעשה כמ"ס סעי' ט' חמ"מ שם.

שם (צו) סגה. וכן יזהר לנחלס שלא יניח וכו' ואם עצר וסניח השקים זה על זה יש עוד חקקה שישהם אוחס יום או יומים קודם לישב. מ"א ס"ק ט"ו. ח"י אוי' כ"ג. חמ"מ שם. ר"ז שם. ומיכו מ"ס שם המ"א ולי"ע דבירושלמי וכו' עיין מ"ס י"א בסג"י בסוף סי' זה בשם פשה"ל ובא"י שח"ז.

שם (צז) סגה. וכן יזהר לנחלס שלא יניח וכו' פ"י אכל דיעבד אין לאסור ואע"ג דבירושלמי משמע דאסור ה"ד לרדדו דסו לוחטין אכל לידון ליכא למיחש. עו"ש אוי' ז' וכ"כ ח"י אוי' כ"ג דאם עצר ול"ס (ר"ל קודם שסוית יום או יומים) אין לאסור דיעבד כמשמעות לשון סרס. וכחז ש"כ הנ"ל. וכ"כ ח"א כלל קכ"ח אוי' ז' וא"י ס' יעו"ש.

שם (צח) סעי' ח'. נוהגין לנקר הריחים וכו' וכחז סר"ח אוי' ז' דמכא עירס אמציר יע"א לילך המרביץ חורס לראות ניקור הריחים ויהיה גם הוא ע"ג לראות אבני הריחים שיהיו נקיות ואח"כ נוהגין לשרפם בקש ובגבצא עכ"ל וכ"כ הזר"א סי' נ"ח שנוסגין להסיר סרס כדי לנקר השכב דהיינו הריחים מהחטים שצחורי השכב מלכד הכיבוד בכל כלי סמנינה והגם שאל"ס ליכא חשש חבואס לחוחס יעו"ש.

שם (צט) סעי' ז'. נוהגין לנקר הריחים וכו' ועיין סג"א דח"י סי' ז' וס"י ו' שכחז דפשוט דלריך לנקר כל הכלים של העמניה ולהסיר. האבק שעל החקרה שלא יפול מקול העמניה להחטים וסקמח יעו"ש. וכחז עו"ש שאוחס הריחים שם מסיסם סביבם צנכדים ועליהם כמין חקרה מנסרים מכוסה על אבן הריחים לריך להסירם קודם העמניה לפי שמזיע מחמת חום העמניה ונעשה צלק. וכן יש להרחיק העקלים של צרזל הסביב להאבן העומן עד שלא יבא הצרזל לתוך הקמח שר"ז מזיעה ונעשה צלק יעו"ש.

שם (ק) סעי' ח'. נוהגין לנקר הריחים וכו' ניקור הריחים לאו מדינא הוא ולכן אם ניקרו הריחים כמכא ושוב עתה חטו דספק חמץ א"ל לנקרם בעת הדחק. שו"ח נחלח שנע"ה ח"ב סי' י"ג וסרס צ"ד פקפק בדבריו בסי' רי"ז ועי"ש בסוף סי' רי"ח. ברכ"י אוי' י"ג. שעי"ה אוי' י"ז. ועיין בא"י שח"ז. **שם** (קא) סעי' ח'. נוהגין לנקר הריחים וכו' וכחז בחשו' נחלח שנע"ה ח"ב סי' י"ג דשלושים יום קי"פ מותר לעמון אף בלי ניקור הריחים יעו"ש שהאריך צביהר זה. ובשאלה י"ג כחז דאם לא יוכלו בקל לנקר הריחים כי הוא סמוך לפסח או שאר הכרח גם לרדדו הוי כשעת הדחק ושרי לעמון בלא ניקור יעו"ש. והביאו ח"י אוי' כ"ד. חק יוסף אוי'

של פסח וכו' נהוג ודלא כמ"ס כאל' בש"ע ובס"י תנ"א להסיר עכ"ל. והביאו הפרי"ח וכחז ולנחלס ים לחוש לזה. וכ"כ סעי' סק"ס דמלוס מן המוכחז ליקח חדשים שלא היה בהם קמח יעו"ש. מיהו סעכס"ג בסג"י אוי' ו' כחז על דברי הב"ח הנ"ל דאין כן מנהגם אלא כדברי הסה"י. וכ"כ דעת מ"א סי' תנ"א ס"ק ל"ו. ח"י בסי' זה אוי' כ"א. וכ"כ א"ר אוי' ט"ו דזקנו הגאון ז"ל נסג להסיר כמשמעות הש"ע ולבוש יעו"ש. וסר"ז אוי' כ"ס כחז דכ"ז מעיקר הדין אכל מלוס מן המוכחז למי שאפשר לו שיקנה חדשים. וכ"כ ח"א כלל קכ"ח אוי' ו' דטוב לעשותן חדשים. אמנם החמ"מ בסי' תנ"א אוי' ל"ג כחז דנסג העולם כהנ"ח וסעי' וספרי"ח לקנות חדשים דוקא.

גם המפות שעושין עליהן המלוס יש חשש זה ויזהר טוב לעשות המלוס על השלחן החלק בלא מפס

וכל יר"ש לא יסמוך על הכביסה ואשרי מי שזכר. ט"ז שם. ואשרי מי שזכר לעשות מלה צדפין חלקין מעץ קשה שסחלק צריטיני ולהפוך על צד השני ולסדוה צד הראשון ולגרר היפז וכן יעשה חמיר ולא יבא לידי חימוץ. מש"ז אוי' ס'.

סעי' ז' אסור להניחם ע"ג צהמה וכו' מפני שהקמח מתחמם בגוף הצהמה כשמונה על גבה וחו

דרגילות הצהמות לסויע תחת כווד המשא ולא צריח לן אוי' זיעת הצהמה מחממת ואע"ג דלפי הסברא דמי לזיעת אדם דאינו מכשיר ואינו מחמץ מ"מ אין להקל במילתא דלא פשיטא צ"י בשם חס"ד סי' קי"ח. לבוש' מיהו הפרי"ח בסי' חס"ז סעי' ג' כחז דודאי אינו מחמץ וחלק על דברי חס"ד הנ"ל יעו"ש. אמנם הנ"ס בסי' זה אוי' ד' כחז על דברי הפרי"ח הנ"ל דאין להקל במה שנסחפקו הראשונים כי אין לו להפרי"ח ראיה מכרעת עכ"ל. וכן הסכים השו"ג אוי' י"ב דלא כפרי"ח יעו"ש. ועיין לקמן סי' חס"ז סעי' ה' בענין זיעת האדם אם מחמץ ובדבריו לשם צס"ד.

ובדיעבד (צג) ים לסורות דזיעת צהמה אינה מחממת מ"א סק"י. מיהו סח"י אוי' כ"ב מסחפק

אם מותר ללוש מהם מלוס משום דאפשר דהוי כמו פירות עם מים דממחר להחמין וגם בנחייבשו המי פירות צחוכו ואח"כ ללוש אוחו הביא פלוגתא צה אם ממחר להחמין יעו"ש והא"ר אוי' ט"ז פשיטא ליה דגם זה ממחר להחמין יעו"ש.

אמנם חק יוסף אוי' ט"ז כחז כדברי מ"א דדיעבד יש לסורות דזיעת צהמה אינה מחממת. וכ"כ סר"ז אוי' כ"ז. אלא שכחז ומ"מ לריך שיסיה שסות יום או יומים צין הולכה זו להלישה לקרר הקמח שנתחמם מוגף הצהמה עכ"ל. ומ"מ כחצו האחרונים דאם נראה מקום המלוחלח מסויעס לנחלס ים להסיר אוחו קמח המלוחלח. ובענין אם נחייבשו המי פירות צחוך הקמח יח' עוד לקמן סי' חס"ז סעי' ז' ובסי' חס"ז סעי' ה' יעו"ש.

שם (צד) אסור להניחם ע"ג צהמה וכו' ואם עצר והניחם לא ילוש צו כדלקמן בסעי' ט' פרי"ח. ור"ל

באר הגולה
אשכנזים. מ ש

לסולת מ ונוהגים שקמח הראשון שנמחץ אחר הניקור שומרים איתו עד לאחר הרגל. כגס ואנשי מעטס רגילים

בף החיים

חבית בפעם אחת שאז אינו חימום כ"כ ולא ימצא בלג וכן אמרו הטוחנים הבקואין יעו"ש.

קד) ובענין ריחם של קיטור אם מותר לעחון צס חטוי דפסחא עיין בשד"ח מעי חו"מ או"י ג' שסביא

דעת הפו' המדברים צס שכללו אוסרים וכללו מחירים וסדר הניקוי והטחינה של חטוי דפסחא שנעשה שס יעו"ש. ועכ"פ אף במקום שנהגו לסחור חבוצא רמיא על סב"ד של אוסו מקום למנות אנשים נאמנים מרביצי חורס ע"ז לראות סדר ניקוי המקום של מושב הריחים וכלי הריחים וסריחים וגם ליפס שס שומר ח"ח כל זמן הטחינה של חטוי דפסחא לראות ולהשגיח חמיד בקמח ובכלי הריחים שמא יזיעו ויעשו עיסס ואס נמצא עיסס לריך לחקן חיכף ולעשות כפוס דינא.

קד) ובענין ריחים של מים עיין בשד"ח שס או"י צי שכתב כי קשה מאד לנקות היטב אח כל

סכלים שלא יסאר צסס שוס עיסס דבוקס יעו"ש אמנס באוי ג' שס ד"ס שוב וד"ה והנס הביא דעת המחירין צס דבריו סרשב"ץ שהבאנו לעיל או"י ע"צ יעו"ש וע"כ סכא נמי במקום שנהגו סיחר חבוצא רמיא על צי דינא לסשיג ע"ז כמ"ס באוי סקורס.

קו) וכתב סשע"ת או"י י"ז צסס שאלח יעב"ץ ח"א שמלריך לעשות כיס חדש לרקד צו סקמח ללורך פסח

ולא להניע משנס לשנס כיס הריחים וכן סנהיג ח"מ סגאון ז"ל במקומו יעו"ש. וכ"כ מור"ס ז"ל לעיל צהגס לס"י חנ"א

סע"י ח"י יעו"ש. אמנס עיין בשד"ח שס או"י ג' ד"ס ועל סנפס שכתב צסס חיים של שלוס סי' פיה צנידון הכיסים של ריחים שסיא גזירה שבעלי הריחים אין יכולין לעמוד אלא כעין חדא עבדין שמנקין אוסס יפס יפס משוורי קמח ומכבדין במכבדות של שער היטב וגס כי סרמ"א סי' חנ"א סע"י ח"י כתב שמנהג לנקות כיסס חדשים וכן נפס ודלא ססמחבר שכתב דמהני צסי שפס"ף כצו כחב סח"י שס או"י כ"א דשעח דחחק סוי כדיעבד ומהני שפסוף ואין דחק גדול מזה דלקנות אחרים לריך להוציא סך רב יעו"ש.

קז) שם. משוס דזמנין וכו' כשטוחנין צריחים צבואס לחוסח לא יעחנו צאוסו ציח לפסח אפי' צריחים אחרת

כי סאבס פורח ומחערב. מ"ל. מ"א סי' י"א. ולא ראיחי נסרין צזה וטוחנין צאוסו ציח לפסח שטוחנין צו קמח אחר

וז"ל משוס דאיכא לספוקי שמא סחבואס אחרת ג"כ אינס לחוסח ואח"ל שסיא לחוסח שמא לא לחת צדרך סנחמחץ.

גס דיעבד ליכא איסור כיון שנחבטל קו"פ אכן חוך הפסח יס ליזכר צזה. ח"י או"י כ"ה. וכ"כ אי"ר או"י י"ט דדיעבד

אין איסור שנחבטל קו"פ אף חוך ספסח יס ליזכר. וכ"כ סר"ז או"י ל"צ דאס אין סדבר ידוע צצירור שאווס חבואס לחוסח

נהנו לסקל אס טוחנין קו"פ יעו"ש. ומ"מ לכחחלה ודאי לריך ליזכר ולכן יעשס מחינא ציניסס מן סקרקע ממטס עד

סחקרס. ח"א כלל קכ"ח או"י ג'.

קח) שם. חבואס לחוסח לסולח. וכ"ס צמדינות הללו שטוחנין צסס חטים ושעורים סשרויין צמים סרצס שעושיין

מסס שכר והוא סקורין לו מאל"ץ בל"א שסוא חמץ גמור וטוחנין

או"י ז' זר"א סי' נ"ח. ר"ז או"י ל"א. וכחב שס ח"י ומ"מ יאפס סכל קו"פ. וכ"כ סר"ז שס. מוסו צשאלח יעב"ץ ח"א חולק ע"ז וכחב דכיון סנהיגו לנקר הריחים אפי' קודס ל' יוס נמי ולא אמרו למ"ד יוס אלא לענין חלות חבוצא ציעורו וכו' ואל"ל צמלס דמלס דבעי סימור וכן מ"ס צסס מסרי"ל שאל"ל לצרור מן סחטים סלמוחות קודס פורים ג"כ יס להחמיר דלא גרע קמח דמלס משאר דברים סנעשים לשס פסח סנהירים צמשסו אף קודס ל' יעו"ש. וסביאו שע"ת או"י י"ז. וכן צס' ציח מליר צס' זה סלריך סרצס צדברי נחלח שבעס סנו' צמס סלחלק ילא. צין חוך ל' לקודס ל' ואין רוח חמחמו נוסס הימני ומסוק לכן סצרור צעיני דדינו ללא דסמכא ומכ"ס שעושיין ממנו מלח מלס צודאי אין שוס צד לסקל אף קודס סלושים עכ"ל וסביאו סשד"ח צמע' חו"מ סי' יו"ד או"י ח' יעו"ש. וכ"כ סמח"ס סק"ח על דברי נ"ס סנו' דצו"ז דלוחחין כל סחבואוס אין לסמוך על סיחר זה יעו"ש. וכ"כ אי"ר או"י ח"י על מ"ס סנ"ס דקודס פורים מותר לעחון בלי ניקור וכלא פרישת סדינים דלא נהירא אכן על מ"ס דצשעח דחחק שאל"ל לנקר מותר אף סמוך לפסח בלא ניקור כחב דיש לסמוך עליו. וכ"כ ח"א כלל קכ"ח או"י ד' דדיעבד או צשעח דחחק שאל"ל לנקר הריחים מותר לעחון בלא ניקור רק שיאפס סכל קו"פ וכן אס עחנו צאוסו ריחים שטחנו צו חבואס לחוסח אין לאסור דיעבד כיון שסוא קו"פ דאז צטל עכ"ל ועיין לעיל סי' חמ"ז או"י פ"ד ודוק.

קב) שם. נוסנין לנקר הריחים וכו' צשכח חק"א לאלף סשסי פס פראג אירע מעשס צצשעח טחינה

סקמח למלח סיה מזיע אוסו כלי ריחים סהקמח נופל לחוכו וססיו מעידיס נאמנים שסרגשו כמס טיפוח צסכיסוי מלמעלה.

ונוסף לזה ססודבק צפסחן סמחוח דרפנות אוסו כלי מחמח הזיעס אצק סקמח כמו עיסס עב כעובי אלצע. והספס סיה

אס מחמח לחלוחית סחבואס סצאוסו סשנס סלא נחבשלה ונחיצשס כל לרכס על פני ססדה וכו' מי פירות או שצא

מחמח אויר קר ולא שסיכ צעח סטחינה ומוס הריחים וכו' חולדה דמים. ופסקו סב"ד ע"פ לירוף שאר לומדים וחכמי

סקהלס ליקח סמכסס סעליון כדי סלא יסיה חס כ"כ ולמחוח פסחן עליס גס לסחליף ספסחן חמיל" אס נראס צו עיסס.

וסיו מעמידים נאמנים לרקד סקמח ריקוד אחר ריקוד נסס ודקס וללפוח סכל קו"פ ומפני ספ"מ כמס מלוח זסיבים

סמכנו על אוסס הפו' דמהני דריקוד. ועס כל זלח מנעחי ללכול מלוחן מלוח גס שאר סרידי ערס. ק"כ כל סרמ"ס פ"צ

דפסחים סי' ג"צ.

קג) שם נוסנין לנקר הריחים וכ"י עיין נ"א שאלס כ"א צנמלל עיסס צריחים צדופני סחינה ססקמח

סנעחן מונח צחוכו ובעלי הריחים אמרו שזיעס צא מחוס סטחינה ומליר סקר ונעשס עיסס. וכחב סצלק זה סנדבק

צחיצס חלוי צפלוגחל דלסרמ"ס מותר לנמרי ולסרוקח דינו כמים ממש וכו' ומסוק צמקוס דליכא דחק יס לסקל לעחון

אפי' לכחחלה אכל צמקוס שאינו דחק יס לעחון דוקא חלי

רגילים לילך בעצמם אל מקום הרה"ק לראות הם בעצמם לעמינה קמחיסם (מרדכי): **ט** צריך לשחון החטים יום או יומים לפני הלישה ואם שחנו בערב פסח יש אומרים שאסור ללוש מצה בו ביום לפי שהקמח בשעת שחינה רותח ומחמם המים והעיסה נוחה להחמיץ: **אין**

כף החיים

וכי"ח ח"א כלל קכ"ח או"י דעכ"פ יעחון מע"ל קודם האפייה אבל הא"ר או"י כי"ב הביא דברי מ"א הנ"ל וכחז דכ"מ מלבד ובש"ל דמשם מקור דין זה. וכי"ב חק יוסף או"י ק' ליישב דברי מ"א וכחז דבחסם השיג עליו ח"י יעו"ש. וסר"ז או"י כי"ו כחז דא"ל לו שיהיה צניסם שהיה צ' ימים ויחדל שיהיה שיהיה צניסם יום א' מע"ל ולפחות חתם מפסקה צניסם לינה לילה שכליל מקרר הקמח שהיה רותח בשעת העמינה יעו"ש.

ק"ז חטים שטוחין צרחים של יד אין שם חימום כלל וא"ל להמחין יום או יומים אבל עוב לסחמיר הלכ"ע ח"א ס' י"א. י"א בסגנ"י.

ק"ח שם. יום או יומים וכי"ל דעתי אין לחוש לחששא זו כלל כי שחם במקומם היו טוחנים צמים שמוליכין את האבן בכח גדול ומחממת הקמח אבל במקומו אין טוחנין אלא בצממות ואני דקדקי כמה פעמים ומשים ידי בנקב שורד ממנו הקמח ומקבלו ואינו חס אלא כל שהוא ומיד מהצטל אותו חמימות כשיוורד לחוך הכלי וכו' ועוד כי בעוד שמרקדים את הקמח מצטנן לגמרי וכו' כלל דמילתא אינו רואה טעם לחששא זו במקומו וסנסיון יוכיח אבל לא חתם על האוסרים שהרי יש להם על מה שיסמוכו. הרד"ז בחשו"ה החדשות ח"א ס' ח"ץ. וכי"ב כנס"ג בסגנ"י ששמע משם החכם והוא הרב עזריאל יהושע כמ"ש בשכנס"ג הגנ"י או"י ט' (וכבר חתמו עליו האחרונים כיון שהביא חשו"ה הרד"ז למס' לא הביא זה מהרד"ז יעו"ש דבריהם) שעתה שאנו מרקדין הקמח בנפס א"ל לסמחין אלא שכח עליו שאינו סומך על שמועה זו יעו"ש. וכי"ב דעת ח"י או"י כי"ו וכי"ב הרב חורח חסד ס' רל"ב דאין לסמוך על הריקוד יעו"ש. וכי"ב א"ר או"י כי"א דאף שטוחן ע"י צממות ואף שמרקד הקמח לא אמרינן דמקרר הקמח ודלא כמ"א.

ק"ט שם. י"א שאסור וכו' צנ"י לא הביא פלוגתא בזה אלא שכן הוא לשון האגור שהביא צנ"י שכח: יש רוצים לסוכיח מן הירושלמי וכו' וע"כ כחז זה בש"ע בלשון י"א.

ק"ד שם. י"א שאסור ללוש וכו' ואם עבר ולש גראה דאין לאסור בדעבד ומשמרו היטב מן החימוץ ח"י או"י כי"ו. וכי"ב א"ר או"י כי"ג דאם נאפס בו ביום פשיטא דאין לסחמיר יעו"ש. וכי"ב חורח חסד ס' רל"ב. צ"ד ס' ר"י. א"א או"י י"ד. כס"א או"י ה' ר"ז או"י כ"י. ח"א כלל קכ"ח או"י ה' וז"ל בדרכי או"י טו"ב הרב חורח חסד ס' הנ"ל ומהר"י זיין בחשו"ה שערי ישועה כי"ב שער ו' ס' ב' והא"ר הסכימו דדיעבד מותר והכי נקטינן דהרי הרד"ז ס' ח"ץ כחז דאם נטחן ע"י צממות אין לחוש כמ"ל וא"כ חסגי לן לאסור לנחחלס עכ"ל משמע דהא דמסכים להחיר דיעבד ס"ד אס נטחן ע"י צממות אמנם מסתמיות שאר ספי שכחבו לעיל משמע דבכל קמח יש להחיר דיעבד אס כבר עבר ולש ומ"מ הסבירא נוחת דאף דיעבד אין להחיר אלא א"כ

וטוחנין אותו בעודו לח קלח וגדבק הרבה צרחים שאסור לעחון זה עד שינקרו אותה היטב. לבוש. ר"ז או"י כי"ט. **קכ"א שם**. שומרים אותו וכו' שחוששין שחם לא נקרו אותם היטב ונשאר דבוק בהם מעט קמח חמץ ונחערב ממנו לחוך קמח זה הראשון לפיכך מצטטין אותו עד לאחר הפסח או אוליין אותו קודם הפסח. ר"ז או"י ל'. **קכ"ב שם**. שומרים אותו וכו' וכחז צנ"י ועתה נוכחין לכסית צרחים בפסחן ולפ"ז אפשר להחיר אף קמח הראשון עכ"ל. והביאו ח"י או"י כי"ט. וכי"ב בספרו א"ר או"י ח"י אלא שכחז ומ"מ א"א לכסות חוך הריחים עצמו עכ"ל מיהו הר"ז שם פסק בדברי הא"ז.

קכ"ג שם. שומרים אותו וכו' ואם נאפס נראה להחיר דנחצטל קו"פ וכי"מ בחשו"ה כ"ט ס' י"ג. א"ר או"י ק'.

קכ"ד שם סגס. ואנשי מעשה רגילים לילך בעצמם וכו' כי"ב הרוקח צמ"י רס"ג כל ישראל צריך לילך עם החטין לעחון כדאמרין במס' חולין (ז' ע"א) גבי ר' פנחס בן יאיר שהוא גברא דהיה דרי חטין לפסחא אמר חלוק נמי להאי (פ"י) אמר לנכר לחלוק מימיו כדי לעבור בו אותו האיש) דצמלית קא עסיק. וגם המרדכי כחז צ"י אלו עוברין דאיתא בירושלמי ר' חנינא בן פזי אזיל לגבי טוחניא משמע שהם דאפי' האמוראים היו סולכים לבית הריחים עכ"ל. צ"י וכי"ב מט"מ ס' חק"ט. וכן איתא במד"ד ס' צא סוף פ"ז בן היו עסוקין במלוח שהיו טוחנין ולשין והקצ"ה עוקר נטיעתן של מצרים שנאמר קומה ה' בצלפך. והביאו סרו"ה או"י ז'.

קכ"ה שם סגס. רגילים לילך בעצמם וכו' שמונה בו יוחר מבשלוחו. מ"א ס"ק י"ב. ועכ"פ ראוי לסניח צרחים שומר א"ש יר"ש ובקי צדיקים קלח ולא לסניח שקים ע"ג שקים וכדומה. א"א או"י י"ב. וקטן לא ישמור הריחים. מ"א ס"ק י"א בשם מ"ל. ועיין לעיל או"י ע"א.

קכ"ו יזהר כשנוחן הקמח בשק שיספך השק כדי שלא יבא חשם חטת אפי' שינערנו היטב וגם צריך להזהיר להיחזים צרחים צין לצעלים צין לשומרים שירקרו הקמח היטב ויחננו דעחם דאם ניקב הנפס דחקף יקחו אחרת ויהיו שם ד' או ה' מוכנות דאם לא יקפידו ע"ז איכא למיחש דימלא חטת בשעת לישה ואפי' ואשרי א"ש דיש לו שני שקים אחד לחטים ואחד לוחן בו אח"כ הקמח. וגם מה עוב מי שאינו מרקד הקמח צבית הריחים צבלצול ובחפזון אלא צביתו צבוכס ונחה דיולא מכל כחששות. מל"ח ס' ג' או"י י"א.

קכ"ז סעי' ט. צריך לעחון החטים יום או יומים וכו' ומהר"ו ס' קל"ג כחז ג' ימים. ד"מ או"י ה' ט"ז סק"ג. כנס"ג בסגנ"י. ח"י או"י כי"ו.

קכ"ח שם. יום או יומים וכו' פ"י לנחחלס יעחון צ' ימים לפני הלישה ואם א"א עכ"פ יעחון יום א' לפני הלישה ונ"ל דלא צעין מע"ל רק לינה לילה. מ"א ס"ק י"ג. מיהו ח"י או"י כי"ו כחז לסוכיח מדברי הפ"י דצעין מע"ל וכחז ודלא כמ"א דלא צעין מע"ל רק לינה לילה יעו"ש

תנ"ד באיזה מצא יוצא ידי חובתו. וכו' ד' סעיפים:

א א אין יוצאין לא בפת סובין ולא בפת מורסן - אבל לש הוא את העיסה בסובין ובמורסן שבה ויוצא בה ויוצא במצה מסלת נקיה ביותר ואין אומרים אין זה לחם עוני. כגה וטוב לכתחלה שלא לעשות סמלס רחצה יותר מדלי דסוי כאשיש (מהרי"ו): ב ג עיסת הכלבים בזמן שהרועים אוכלים ממנה יוצאים בה וא"ל אין יוצאין בה דשאין זו משומרת לשם מצה: כגה כך כס דברי הרמב"ם אבל י"ל כטעם משום שאינו קרוי לחם כל זמן שאין הרועים אוכלים ממנו וכ"כ עיקר (טור י"ד סימן ש"ל ור"ש צפירוש דמסכת חלס פ"ק):

דיבא

באר הגולה
א טור בשם
הרמב"ם צ"ו
ממשנה ז' פ"ג
דחלה. ב דרייחא
פסחים ל"ו וכפיר'
רמב"ם וכן פירש
הרא"ש דברי
הר"ף ות"פ.
ג משנה פ"ק דחלה
ד הרמב"ם לפי
פירו' שם שהעיסה
הנעשית לכלבים
ושלא יאכל ממנה

בף החיים

(ו) **שם**. אבל לש הוא וכו' ואם נטל מורסא מחוכה וחזר לחוכה ולש עמם כהז מ"א סק"ב יש להסתפק אם מטעם לכזית אבל החי' או ב' כחז דאין כאן ספק כלל דכיון דלענין חלה אינו מטעם (כמ"ס ציו"ד סי' שכ"ד סעי' ג'). ה"כ לענין מצא יעו"ש. וסבירא ל"ר או ב' ח"א כלל קצ"ח או א' וכ"כ י"ל בהגה"ט בשם ה"ר מנוח. מיהו בדרכי' או ב' כחז בשם ס' בית מועד הו"ל ויש בו קמח יולא זו י"ח אמנם הפר"ח כחז על דברי בית מועד הכו' דאין כן דעה ספ"י וכ"כ הר"ז או ב' דאינו יולא זה י"ח מצא חלה ח"כ חלה כזית לבד מן הסובין או מן המורסן יעו"ש. ועיין לעיל סי' תנ"ג או מ"ג.

(ז) **שם**. אבל לש הוא וכו' וכחז הר"ן דה"ס דיו"אין בחטים שאכלו מהם חולעים. ח"י שם. א"ר שם. חק יוסף או' ג' ועיין לעיל סי' תנ"ג או' ג'ן ומשם ואילך עד או' ח"ן יעו"ש.

(ח) **שם**. ויולא במצא מסלת נקיה וכו' דמצי' מצות ריבס ואפ"ו כמצי' של שלמה ומס ח"ל לחם עוני פרט לחלוט ולאשיש. ואשישה היא גלוסקא גדולה אחד מששה באיפה. פסחים ל"ו ע"ב. ושיעור עיסה החייבת בחלה היא עשירית האיפה כדאיחא בעירובין פ"ג ע"ב יעו"ש והיא חק"ך דראסס מצריים בקירוב כמ"ס לקמן רס"י הכ"ו וציו"ד רס"י שכ"ד יעו"ש וא"כ שיעור האשישה היא שמונה מאות וששים ושבעה דראסס מצריים פחות מעט. ועיין לקמן או' יו"ד.

(ט) **שם**. ויולא במצא מסולת נקיה וכו' מדברי הטור משמע דאף לכתחלה יכול לעשות כן ומס שדקדק הפר"ח דאין ראוי לעשות כן לכתחלה כתב עליו הערי"ה או ב' דאינו דקדוק חלה דאף לכתחלה יכול לעשות כן יעו"ש ומיהו גס הפר"ח כחז דהכי נהוג כדברי הטור.

(י) **שם** בהגה. דסוי כאשישה. כלומר ואמרינן צ"י כל שטע לחם עוני פרט לחלוט ולאשישה ומפרש החם דאשישה היא אחד מששה באיפה. פרי"ח. ואם עשאה גלוסקא גדולה כמו ששיח האיפה והיא נקראת אשישה והוא דרך חשיבות וגדולה הרי זו מצא עשירה ואינו יולא זה. ר"ז או' ה'.

(יא) **סעי'**. ב' עיסת הכלבים וכו' או זולתם ממיני החיות. הרמב"ם צפ"י המשנה פ"א דחלה משנה ח' וסבירא ל"ר וכו"כ בטור יו"ד סי' ש"ל וצ"י שם.

(יב) **שם**. בזמן שהרועים אוכלים ממנה וכו' שחישב בשעת לישא ב"ן על אכילת הכלבים ובין על אכילת בני אדם. הרמב"ם צפ"י המשנה שם.

(יג) **שם**. ויאלס זה. אם שמרה מחימוץ. לבוש. ר"ז או' ח'.

עבר איזה שעות שכבר נחקר הקמח אי שריקדו אוחו. **קבא אותן** נשים שמרקדות קמח בפסח לר"ך לשומרן שלא ישתו על הקמח שלא ינחז רוקן על הקמח ויחמיאו שם משהו ואפ"י קודם זמנו. ריטב"א. פח"ע או' כ"ג. ועיין עוד לקמן סי' חס"ו או' מ"ע.

(א) **סעי' א'**. אין יולאין לא בפח סובין וכו' שנאמר שבעת ימים חאכל עליו מצות לחם ואלו אינם נקראים לחם לפי שאינו נקרא לחם חלה דבר הראוי למאכל אדם דכתיב כי לא על הלחם לבדו יחיה האדם. ועוד גבי חלה כתיב באכלכם מלחם הארץ משמע שאין נקרא לחם חלה מה שהם עולם אוכלים ומטעם זה ג"כ אין אדם יולא י"ח מצא חלה בדבר שחייב בחלה. לבוש.

(ב) **שם**. לא בפח סובין ולא בפח מורסן. וסובין קליפה חטין הנושרת מחמת כחישה ומורסן כנשאר בנפכה. רש"י שבת ע"ו ע"ב. וסבירא מ"א סק"א וכ"כ הרע"מ פ"ז דשבת חלה שכחז דהרמב"ם פ"י אפכה דמורסן הוא טבס וגרוע מסובין וכ"כ צפ"ב דחלה כפ"י הרמב"ם דסובין הוא הדק ומורסן הוא הגס וכ"כ צפ"י י"א דחרומות יעו"ש. וכצ"ד ח"י או' א'.

(ג) **וכתב** שם המ"א וראיתי מורין שקליפה שקורין שפרייר"ר אינו מחמיץ ומיהו זכו קליפה מקש אבל קליפה חטים עלמן אפשר דמחמיץ וגם ח"א חלה נדבק בו קלח ממשוג חטים עכ"ל והביאו חק יוסף או' א' מיהו ח"י או' א' חמה על דברי המ"א הכו' דמאי מספקא ליה הא משנה שלימה שנינו אין שורין מורסן לתרנגולין ואין האשה שפה מורסן והוא מחמיץ בודאי כמבואר לקמן סי' חס"ה יעו"ש אמנם הא"ר או' א' כחז לחרץ דהמ"א לא מסתפק כלל במורסן רק בקליפה חטין שהוא סובין וכמ"ס צריס דבריו פירש"י סובין קליפה חטין הנושרת בשעת כחישה וכו' יעו"ש. וכ"כ י"א בהגה"ט דהמ"א קאי אסובין דוקא אבל למורסן אין שום ספק דודאי מחמיץ יעו"ש. וכ"כ ח"א כלל קב"ב או' ב'. ויחבאר עוד מזה לקמן רס"י חס"ה יעו"ש.

(ד) **ואם** נמצא שכולת מקש חוק מאכל הנימוח ואין בשכולת שום חבואה אחזקוי איסורא לא מחזיקין ובאיסור משכו מדרבנן ואמרינן דכולסו נפלו בשעת דישה. ח"י או' א' א"ר או' א' חמ"מ סי' חס"ה או' א' ר"ז שם או' ו' ח"א כלל קב"ב או' ב'.

(ה) **וכן** אם נמצא בחבשיל קליפה של שכולת שועל ואין ידוע אם היא הקליפה העליונה שנושרת בשעת דישה או הקליפה העבה הנושרת בשעת כחישה יש להחיר. חשו' בית אפרים סי' ל"א. שעי"ת או' א'.

ג ה ליכא בזמן הזה ידיע למחלש הילכך כל מין חליטה אסור: ד י אין אדם יוצא י"ח במצה גזולה

בר"א

באר הגולה
שם אדם אינה
חייב' בחלה ואינה
לחם גם לענין
חובת מלה בפסח
ה טור בש' הגאונים
וכ"פ שאר פוסקים
ו הרמב"ם שם וכן

קף החיים

(יג) **סעי'** ג'. ליכא זכאי' דידע למיחלם, שסיו חולטין
העיסה (או הקמח כמ"ש בטור סי' תס"א
ובהרמב"ם) ברוחחין ומחוך כך אינה מחמלת והאידנא אין
חנו בקיאות בחליטה. מ"א סק"ד. וטעם כחצ בהרמב"ם (פ"ה
דין ג') גזר שמה לא ירחיק המים יפה יפה. אי"נ אין בקיאות
בשיעור המים רוחחין אם הרבה מים אם מעט מים וכמה
שיעור זמן הרחיקה או יניחוהו ברוחחין או ישפכו עליו
רוחחין. ב"ח ביו"ד סי' ע"ג. ועיין לקמן או"י כ"ד.

(ד) **שם**. ליכא זכאי' וכו' ואפי' אינו רואה ללאח בו י"ח
מלא אפי' אסור משום חשש חמוץ. עו"ש או"י ג'
ועיין לקמן סי' תס"ה סעי' א'.

(ה) **ואם** נפל חתיכה עיסה למים רוחחין בשעת רוחחין
וסילקוהו מיד (וסלכ"ש כחצ אפי' לא סלקוהו וכו"כ
החמ"מ או"י ג') מותר דיעבד ומ"מ אין לסקל. מ"א סק"ד
יעו"ש. חמס' הח"י או"י ד' כחצ שמו"ח הגאון ז"ל סכריע
לסקל בחערובת משסו להחירו. בהנאה או לקיימו עד אחר
הפסח יעו"ש וסבאו א"ר או"י ה' חק יוסף או"י ד' י"א
בהגס"ט. אי"א או"י ד' חמ"מ או"י ג' מיהו סע"ה או"י ה' כחצ
דבחרובת חמץ כל שהוא סמכין על הרדצ"ו סי' רמ"ב לסחור
דיעבד חף באכילה וכו"ש בהנאה ודלא כחסי יעו"ש אכן
מדברי ספ"י ה"ז' שסבאו דברי חסי משמע דסברי כוונתו.
וכ"כ הר"ז או"י ז' דאם נפלה חתיכה עיסה של מלא לתוך
הרוחחין שצקדרה אעפ"י שסולאוס מיד סרי כל מה שצקדרה
אסור באכילה אבל מותר בהנאה או להשקות עד לאחר הפסח
אם יש שם סי' כנגד העיסה יעו"ש.

(ב) **וחמה** שלימה שנפלה לרוחחין עיין סי' תס"ז סעי'
ט' וז"ח שם צלא נחצקעו דמשמע דעת
המחבר עיקר ומנהגה להחמיר וא"כ לרוחחין י"ל דשרי באכילה
ונ"מ חמץ החמירו ביה. אי"א או"י ד' ועיין לקמן סי' תס"ז
או"י ק"ח.

(ג) **שם**. ליכא זכאי' וכו' אכן לחולה שהוקשה חוליו
ע"פ הרופאים או לחיה שרי מי שעורר
בחליטה. טור סי' תס"א. א"ר או"י ד' ועיין עוד מזה לקמן
סי' תס"ג או"י ט"ו וסי' תס"ה על סעי' א' יעו"ש.

(ד) **שם** הלכך כל מין חליטה אסור. ר"ל בין קמח
בין עיסה. בין חטים ושעורין ובין לתן הקמח
לתוך הרוחחין או הרוחחין לתוך הקמח. ועיין עוד וז"י
סי' תס"א.

(ה) **ועיין** בחשו' צנין עולם סי' יו"ד באחד שהחליט
שבילה שועל במים רוחחין, לעשות מהם גריסין
ועבר עליו הפסח שאין להחיר דמ"ש בש"ס בחליטה אין
בו משום חימוץ. היינו אם נתבשל לגמרי עד שהוא ראוי
לאכילה כך דגם אחר הבישול אין בו חשש חימוץ משא"כ
בחליטה שלא נתבשל לגמרי אי"כ אחר שינוחו המים מרתיחתן
הוא מתחמץ ועוד הא מנאור בגמ' (פסחים מ' ע"א)
דלא ליחלוט איניש תרי חיטי צדדי בדדי יעו"ש. פ"ת.
פח"ע או"י ו'

(ו) **סעי'** ד'. אין יולא י"ח במלה גזולה. כשאופין הרבה
בטור אחד טוב ללמד לומר כל מי שיגיע
לידו

(ד) **שם**. שאין זו משומרת לשם מלה. כך הוא לשון הרמב"ם
פ"ו דין ה' והגם דפ"י המשנה שם כחצ הטעם
לפי שאין אדם יולא י"ח אלא בדבר שחייב בחלה י"ל דכחצ
כאן הטעם משום שאין זו משומרת לשם מלה לומר שאעפ"י
שעשה מסולת נקיים ואפויים כראוי אפי"ס כיון שעשה
לכלבים ה"ז אינה משומרת לשם מלה ואינו יולא צ"ה י"ח.
וכ"כ מ"א סק"ג על טעם זה של הרמב"ם דאפי' היא פח
יפה כיון שלא חשב למאכל אדם אינו משומר לשם מלה. וכ"כ
א"ר או"י ג' א"א או"י ג' ר"ז או"י ח' ביאורי הגר"א. אבל אם חשב בשעה
לישה שיאכל ממנה אדם יולא צ"ה לדיעה זו אפי' היא פח
קיברה. מ"א שם. א"א שם. ר"ז שם. וס"ד בשלא
הפריש מורסן מחוכן אבל אם הפרישן והחזירן לחוכן או
שעירב צ"ה מורסן או סובין מעלמא לר"ך שיאכל ממנה כזית
לדד מן הסובין או מן המורסן כמ"ש לעיל או"י י' יעו"ש.
ועוד עיין לקמן או"י טו"ב ואו"י ח"י.

(ו) **ולענין** חיוב חלה אם עשה רק לשם כלבים והיא
יפה ואפוייה כראוי צלורה לחם שראוייה למאכל

אדם עיין בטור וש"ע יו"ד ססי' ש"ל שכתב דדוקא שניכר
צ"ה שהיא לכלבים כגון שאינה ערוכה ועשויה לצורה לחם הא
לא כ"י חייבה יעו"ש חמס' צד"ה שסבאו שם צ"י כחצ
שמדברי הרמב"ם נראה שאפי' עשה כמלכו של שלמה ולא
עשה צ"ה שום שינוי ולא שום גריעוהא ולא שום סיכר מאחר
שעשה משעם ראשונה שלא יאכלו הרועים ממנה פטור
עכ"ל וא"כ כיון דאיכא פלוגתא צ"ה וק"ל סב"ל אפי' כנגד
הרוב ואפי' כנגד מרן ז"ל יש להפריש ממנה חלה בלא צרכה.
(ז) **שם**. שאין זו משומרת וכו' הלש' לשם מלה ונשמר
מחימוץ ואח"כ חשב לעשותה לגוי אע"ג דאיכא למימר
ע"ד ראשונה אזיל ואחי מ"מ כיון שהסית דעתו ממנה יש
להחמיר. הלכ"ט ח"א סי' נ"א. י"א בהגס"ט.

(ח) **שם** בהגס. אבל י"א הטעם משום שאינו קרוי לחם
וכו' פסק בהר"ם (צ"י) המשנה פ"א דחלה)
סכ"ל דהטעם שאינו קרוי לחם אם עירב צ"ה מורסן הרבה
ואינה ראוייה לרועים ואפי' חישב לאוכל בטלה דעתו. מ"א
סק"ג. ח"י או"י ג' ר"ז או"י ח' ומשמע לדיעה זו הא אם
ראוייה למאכל אדם קרוי לחם ואעפ"י שעשה לכלבים. וכתב
הפרי"ח וס"ד לענין חלה לפי דמחלף בלחם דעלמא אבל
לענין מלה פשיטא דלכ"ע כל שעשה לכלבים אינו יולא צ"ה
י"ח מלה וזה ברור עכ"ל מיהו העו"ש או"י צ' כחצ דאם
ראוייה למאכל אדם אפי' אם עשה לכלבים יולא צ"ה. וכ"כ
סנה"ש או"י צ' ופליג על הפרי"ח יעו"ש. חמס' דעת החמ"מ
או"י צ' בדברי הפרי"ח וכ"כ דעת סע"ה או"י ג' ועיין בא"א
או"י ג' שכתב דדיעבד יולא צ"ה אעפ"י שאינה משומרת
למלה יעו"ש. ועוד עיין לעיל סי' ח"ג או"י ע"ה ודוק.

(י) **שם** בהגס. משום שאינו קרוי לחם וכו' ואין יולאין
צ"ה אפי' אכל הרבה ממנה צענין שאכל כזית
לדד מן המורסן שצ"ה. ר"ז שם וכ"כ המחש"ס סק"ג. וכתב
שם המחש"ס והיינו שעירב צ"ה מורסן הרבה אחרים אבל אם
לא היה צ"ה רק מורסן של ענבה לחם גמור מיקרי יעו"ש
ועיין לעיל או"י ו'.

באר
הגולה
דקדק
מפ"צ
דפוסים
והיה מן
הירושלי
ז' ה'ה שס.

בד"א כשגזל מצה יאכל אם גזל חטים או קמח ועשאו מצא יוצא בה שקנאה בשינוי ודמים לבד הוא חייב לו. (ולענין צרכה ע"ל ריש סי' תרמ"ט):

אין

בף החיים

גזל הגוי אסור כר"ע יעו"ש. וכ"פ הטור והש"ע בח"מ רס"י שני"ט יעו"ש.

לד) ואפי' גזל קמח או חטים מעכו"ם ועשה אותו מלח כיון דע"י עצירה בזה לידו מלח זה לא יצרך שאין זה מצרך אלא מנאץ. ר"ז או יו"ד. ור"ל אכל י"ח ואלא זה דדיעבד כיון שקנאה בשינוי כמבואר בר"ז שס. בד"א בגזלן עלמו אכל אם נתן מלח זה לאחרים מותרים לצרך עליה שהרי לא ע"י עצירה בזה מלח זה לידם שכיון שכבר קנאה בגזלן בשינוי (ר"ל שעשאה לחם) קודם שנתנה להם. ר"ז שס.

לח) י"ז מי שפסק שאם הוליא מלח מרה"י לרה"י אינו יולא זה ידי חובה בפסח כי לא ימלא חילוק בין זה למלח גזולה. כ"כ הפר"ח שאלא כתוב בשם סי' בית מועד אלא שהפר"ח השיג ע"ז וכחז שזה פשוט דיוולא זה וכחז שכן מבואר בלבוש יו"ד סי' ש"מ סעי' כ"ח וצירושלמי פי האורג יעו"ש. וכ"כ צ"י צו"ד שס. ח"י צס"י זה או' ה' או' או' ו' חק יוסף או' ו' כס"א או' א' ער"ה או' ט' ועיין בח"י שס שכתב ומ"מ מי שהוליא אותם אם אסור לו לאכול כדין המבשל בשבת עיין לעיל רס"י ש"ח וצס"י ש"ז סעי' י"ט (נראה דל"ל סעי' י') עכ"ל וכ"ה דעת הער"ה צס"י ש"ט או' ג' יעו"ש. אמנם מדברי צ"י ולבוש והפר"ח הנז' משמע דמותר ללאת זה לכתחלה אפי' מי שהוליא אותה לפי שהיא עלמה אינה עצירה אלא שנעשה זה מעשה עצירה יעו"ש. וכ"כ הכס"א שם דמותר דברי הירוש' הנז' יראה דאין לחלק בין שוגג למזיד יעו"ש. וכ"כ בר"ז או' י"ז מי שהוליא מלח מרה"י לרה"י או מרה"י לרה"י צליל ט"ו שחל להיות בשבת מותר לו ללאת זה י"ח ולצרך עליה ואין זה מלח הבאה בעצירה יעו"ש. וכ"כ החנני"מ או' ד'. וז"ל ומלח שהוליא מרה"י לרה"י בשבת יולאין זה לכתחלה וכן כל כה"ג שאין עיקר המלח זה ע"י עצירה עלמה עכ"ל ועוד עיין מזה לעיל צס"י ת"ה סעי' ט' ודוק. ולענין אם יש לנו רה"י צס"י עיין לעיל סי' שמ"ה סעי' ז' וצדבריו לשם או' ל"ח.

לו) וכתב שם הער"ה דאפי' עבר ואפה אותה בשבת יולא זה י"ח ולא הוי מלח הבאה בעצירה אלא דאסורה באכילה כדין המבשל בשבת יעו"ש. ועיין לעיל רס"י ש"ח וצדבריו לשם צס"ד.

לז) שם. אכל אם גזל חטים וכו' יולא זה. וסייגו דדיעבד אכל לכתחלה אסור. צ"ח. פר"ח. חמ"מ או' ד' ר"ז או' יו"ד.

לח) שם. הגם. ולענין צרכה עיין לקמן רס"י תרמ"ט. כוונתו על מה שפסק שם דאפי' דקנאו ביאוש ושינוי אפי' לא יצרך עליה מכוס וצ"ע צירך נאץ השם. ח"י או' ו' וכ"כ בר"ז או' יו"ד. ומשמע צ"י סי' קל"ז דאינו מצרך עליה לא בכתחלה ולא בסוף יעו"ש. אכל סב"ח שם כתב דאפי' אח"ל דבאכל דבר אסור בעלמו כגון טבל ונבלס וטרפס ואפי' איסור דרבנן דאין מצרכין עליו כלל מ"מ בגזול או גונב חסם ומחנה

לידו מלח שלי הרי הוא לו במתנה כדאמרין פי' לולב וערבה (מ"צ ע"ב) מלמדוין אותם לומר כל מי שיגיע לולב צידו וכו' הגמ"י פ"ו בשם הרוקח. צ"י. עו"ש או' ד' פר"ח. וכו"ה כשטוחנין צידה יאמר כל אחד כל מי שיגיע לידו קמח שלי הרי הוא לו במתנה גמורה. צ"ח. שכנה"ג בהג"ג. מ"א סק"ה. ח"י או' חק יוסף או' ה' חמ"מ או' ד' ר"ז או' י"ג. ח"א כלל קפ"ח או' ל"ה. ועיין בתשו' שאגת אריה סי' ל"ב וסי' ל"ג מה שהאריך בזה ומסיים שאמירה זו לכ"ע מהני אפי' למאן דלית ליה צריכה כיון דאינו מתנה על למפרע אלא במכאן ולהבא שיחול המתנה יעו"ש והביאו שט"ח או' ד'. בז) ואף אם לא אמר בשעת טחינה יכול לומר קודם אפי"ה כל מי שהגיע קמחי לידו הרי הוא לו במתנה. מק"ח או' צ'.

כח) שם. אין יולא י"ח במלח גזולה. אפי' דדיעבד. צ"ח חמ"מ או' ד' ואפי' צליל שני אינו יולא י"ח במלח גזולה. שאגת אריה סי' ל"ה. מחצ"ר או' ד' ער"ה סוף או' ח' שט"ח שס. וכ"כ המק"ח בצירורים או' א'.

כט) י"ז שנסתפק אם יולאין במרור גזול דאיתקש למלח ומכריזו צס"י קל"ג כתב דיוולאין במרור גזול. כנה"ג בהג"ג וכ"כ שאגת אריה סי' ל"ד דיוולאין במרור גזול בזה"ל שאינו אלא מדרבנן יעו"ש. והביאו שט"ח שס וכ"כ המק"ח או' א' אמנם בד"מ או' א' כתב בשם מהרי"ו דאין יולאין. וכ"כ צ"ח ותמה על דברי כנה"ג הנז' יעו"ש. וכ"כ הפר"ח צס"י תע"ה סוף סעי' א' דאעפ"י דמרור דרבנן אינו יולא בגזול דכל דתקון דרבנן כעין דאורייתא תקון יעו"ש. וכ"כ הער"ה צס"י זה או' ח' ר"ז או' ט"ו ומיכו כתב שם הער"ה דצליל שני דהוי תרתי דרבנן יש להקל כיון דאיכא מאן דשרי אף צליל א' ולענין צרכה עיין לקמן או' ל"ח.

ד) שם. במלח גזולס. וכן אם אכל מלח חבירו שלא מדעתו לא יולא. ר"ז או' ט'.

דא) שם. במלח גזולה. אכל יולא במלח שאולס. ט"ז סק"ד. ח"י או' ה' או' חק יוסף או' ז' חמ"מ או' ד' ר"ז או' יו"ד. ח"א כלל קפ"ח או' א' וכחז שם החמ"מ דיוולאין זה אפי' לכתחלה וכ"כ בר"ז שס.

דב) שם. במלח גזולה. ואם גזל ונתן לאחר סוי שינוי רשות ויולא צו ודוקא לאחר יאוש (ואם לריך היאוש קודם שינוי רשות או אפי' אח"כ עיין בח"מ סי' שני"ג סעי' ג' דאיכא פלוגתא בזה ולדעת הש"ע אפי' אח"כ מהני ולדעת מור"ם ז"ל דוקא קודם השינוי רשות יעו"ש) ואם האחר נתנם לגזלן גם הגזלן יולא צו. מהרי"ל. מ"א סק"ה. או' חק יוסף או' ה' ר"ז או' י"א וכחז שם בר"ז דמותר לצרך עליה ג"כ יעו"ש. ועיין לקמן או' ל"ח.

דג) שם. במלח גזולה. ואם גזל מעכו"ם עיין במ"א סי' תרל"ז סק"ג שכתב בשם סי' ירח"ס דאפי' למי"ד גזל העכו"ם שרי מ"מ לא מקרי לם יעו"ש ועוד עיין בתשו' הרשב"א סי' תתנ"ב שכתב דק"ל צ"ה הגזול (דף קי"ג)

באר הגולה

א מומחה דרכ
יהודה פסחים
מ"ג * ב הכ"ה

תנה דין מים שלנו וכו' סעיפים:

א יאין לשין אלא במים שלנו בין שהם מי בורות ומעיינות בין שהם במי נהרות ושואבין אותה מבעי

סמוך

כף החיים

אמנם הפרי"ח הסכים בדברי ז"ל. וכ"כ הסמ"מ או"י וכן
הרב מ"ב זצ"ה ס"י ח"ס הביא כמה פ"י ראשונים דפסקו
ללא כרש"י וע"כ כחז דאין להקל כלל יעו"ש. ועיין עוד
לקמן ס"י הפ"ב.

(א) סעי' א' אין לשין אלא במים שלנו. אפי' מזה שאינה
למלא משום דהחשש משום חימוץ. הרשב"ץ
במאמר חזן דף ל' ובחשו"ט ח"ב ס"י פ"ז. וסב"א סב"כ
או"י ח"י וסב"א או"י ח"י וסב"א רס"י זכ"י. וסב"א סוף
פ"י כ"ס והמ"מ פ"ה דין י"א. וסב"ד ז"י. וכ"כ סב"א דף ל"ח
ע"א שכן הסב"א הגאונים ורוב הסכמים דלא כרש"י גי'א
יעו"ש. וסב"ד סערי"ה או"י ח"י וכ"כ הר"ר או"י ח"י.

(ב) שם. אין לשין אלא במים שלנו. מ"כ שלנו בקמץ חסה
ה"י אבל אין לקרונו בפחה כי יסיה אז מדבר
בעדו כמו ולנו בגזעה ע"כ. א"ר. או"י ח"י ור"ל דאם הוא
בקמץ יסיה רפה כמו גבע מלון לנו שחוזר על אחרים וגם
כאן חוזר על המים אבל אם הוא בפחה יסיה דגש כמו
ולנו בגזעה שמדבר על עצמו.

(ג) שם. אין לשין אלא במים שלנו. וספק מים שלנו לא
ילוש בהם ואם לש מותר. מהרי" בואינו סב"א
הרב מזבח אדמה. ועיין מ"ש מור"ם ז"ל בהגה ססעי' ג'
מחז"ר בקי"א או"י ח"י.

(ד) מ'י שקלט מים מהגשמים מותר ללוש בהם מזה וא"ל
לינה אליבא דכ"ע ובלבד שלא יניחם במקום שחפוג
יניחן. סב"ד ז"י ח"ה ס"י שני אלפים קע"ב. וסב"א סב"כ
או"י ד' שעי"ה או"י פ"י אמנם הלק"ט ח"א ס"י ז"י לחלק י"א
דאם נקלטו ביום צריך לינה אבל אם נקלטו בלילה א"ל לינה
יעו"ש. וסב"א י"א בהגה"ט וסב"כ"י שם. ועוד עיין לקמן או"י
ס"ד מ"ש בזה יעו"ש.

(ה) מותר ללוש במים שאמר העכו"ם מסיח לפי חומו שלנו
בביתו דלא אחזקח איסורא וסוף מירי דרבנן
והמחמיר חע"ב. הרב הססיד מהרי" מולכו זל"ה
בחשו"ט כ"י ס"י ק"ג. ברכ"י או"י ח"י ונראה דוראין אין לל"ה
במלוא אלו י"ח דברי אין כאן שימור וגם לשאר מלוא ג"כ
למיחם מיחא מיבצי שמה נפל לחוכו דבר המחמץ וכיוצא
ובשעת הדחק יש להחיר ע"י סינון. שעי"ה שם.

(ו) שם. אין לשין אלא במים שלנו. ר"ל שלנו בחוד כלי
אחר שאינן וסעטס פירש"י (פסחים מ"ב ע"א)

מפני שבימי ניסן המעיינות חמין שעדיין ימות הגשמים הם
ובימות הגשמים חמה מהלכה בשיפולו של רקיע לפיכך כל
העולם צינן ומעיינות חמין הלכך מלינן בלילה ומלמננן
ע"כ. ויש מפרשים הטעם לפי שהחמה מהלכה בלילה חסה
הארץ ומחממת המעיינות הלכך אין להם חקנה אלא שלא
יכיו בלילה במחזור כמבואר בצי"י יעו"ש. ובדרשות מהרי"ל
כחז שצריך שילטנן המים כ"ד שעות קודם לישב י"ב שעות
סיוס בהיחוס מחזברים בבאר שהשמש רחוקה מהם וי"ב שעות
בלילה אחר שאינן יעו"ש.

שם צין

ומחנה ואפ"ה ועשה לחם פשיטא ה"א דלכסוף חייב לבדך
לדי"ה ואינו אפי' מנאץ דמים הוא חייב לו ובזכרה ראשונה
נמי נראה כמ"ד דחייב לבדך אלא דס"ל מנאץ אבל בגזל
לחם או מזה אפ"ה חסור לו לבדך בחחלה כיון דלא קנה
ליה בשינוי אבל לבסוף יכול לבדך יעו"ש. וסב"א שכה"ג שם
בהגב"י או"י ד' א"ר או"י ח"י. וכ"כ סמ"א שם ברי"ה ס"י דבגזל
חטים ועמקן ואפ"ה דמזכרין עליהן בהמ"ז וכחז וכן יש לסורח
דאם בהמ"ז דאורייתא ה"א ולחומרא אזלינן ואפשר דאפי'
גזל לחם מזכר בהמ"ז דשאלה קנאה בשינוי יעו"ש. וכ"כ
הר"י שם או"י ב' דאפי' בגזל לחם מזכר בהמ"ז אבל
בענין ברכה ראשונה פסק שם באו ג' דאפי' בגזל חטים
ועמקן פה לא יברך משום סב"ל וכן ברכה המל"ה לא יברך
עליהם יעו"ש. ועוד עיין בדברינו לשם או"י ב' ודוק.

(ז) ועיין בזה"ק פ' חרומה (קכ"ח ע"א) שכתב דאסור
לקחה דבר מל"ה בהנ"ל בגין דלא זכי בהסוף
עובדא כלל לאמשה"ה עליה רוחא דקדשא אלא באגר שלים.
ובספרא דחרשי (ספר של כשופין) דאולוף אשמדאי לשלמה
מלכא כל מאן דבעי לאשחדלא לאעבדא מניה ריה מסאבא
וכו' צעי למקני ליה באגר שלים בכל מה דיבעון מניה בין
זעיר בין רב בגין דרוח מסאבא א"הו אודמן חדיר במגנא
ובריקניא ואודבן בלא אגרא ואנים לבני נשא למשרי עליהו
ומפחי לון לדירא עמקן בכה"ה פ"חויין יעו"ש.

(ח) וכתב בהמ"מ פ' עקב על האר"י ז"ל כשהיה קונה
א"ה מל"ה כגון חפילין או אחריו לא היה
מקפיד לדעת כמה יתן במל"ה ה"א אלא היה פורע כל מה
שכיו שאלין אותו בפעם ראשונה והיה אומר למוכר הרי
המעוה לפניך קח כל מה שתרצה וכמ"ש בזה"ק פ' חרומה ע"כ.
(ט) ובשקונה מל"ה ישתדל לפרוע קו"פ כדי לל"ה י"ח
אליבא דכ"ע שיקנה בקנין דאורייתא

וכמ"ש חיד"א בסי' מו"ב בקו"י כף אחת או"י ג' בענין קניית
ד' מינין יעו"ש. ור"ל דמדאורייתא מעוה קינות וחז"ל חקנו
במשיכה כמ"ש בהמ"מ רס"י קל"ה יעו"ש וא"כ כשנותן כסף
ומושך קנה בין מדא"י בין מדרבנן והיו מל"ה מן המוכר.
(י) בצק של עכו"ם שלשו העכו"ם בפני הישראל אעפ"י
שראם הישראל מתחלה ועד סוף שלשו העכו"ם

ושלא נחמץ ושלשו העכו"ם במים שלנו אין יולאין בו י"ח
מל"ה שהרי לא עשה בו העכו"ם שימור לשם מל"ה ואפי' אמר
העכו"ם צפי' שלשה לשם מל"ה אינו שימור דכח"ב ושמהם
אח המל"ה אחס ולא עכו"ם משמע אבל מותר לאכלו בחוד
הסעודה וממלא כריסו ממנו אפי' בלילה א' ובלבד שיאכל
כח"ב ממל"ה שמורה לשם מל"ה באחרונה אבל אם לא הישראל
הלישה מתחלה ועד סוף חסור לאכלה שמה נחמץ ביד
עכו"ם. לבוש. וזהו בדברי מרן ז"ל בצי"י שכתב שכי' דעה
הר"י והרמב"ם יעו"ש. מיסו הא"ר או"י ח"י כחז על דברי
הלבוש וצי"י ה"י דאין מוכרה וסב"א כמה פ"י דפסקו כרש"י
דאף שלא ראה הישראל הלישה מותר אם אין צב"ק שיאור
וסודק וע"כ כחז ד"ש לסמוך ע"ז בשעת הדחק ביוחר יעו"ש.

(יא) **זמן**. או זימים וזמן זימ"ס עיון לעיל סי' רס"א או' א' שכתבנו שמנסה העולם ע"פ סדרת הגאונים שחקף אחר השקיעה מתחיל זמן זימ"ס שהוא ג' רבעי מיל יעו"ש. וא"כ הסיכ לזמן השאיבה שמתחיל חקף אחר השקיעה דהיינו שאין השמש נראה עוד על הארץ עד שיעבור י"ג מינוט וחצי שהוא ג' רבעי מיל דשיעור מיל הוא שלים שעה פחות

באר הגולה
הרשב"א. ה טור
שם חזיו הרמ"א

לשואב יום אחד לימים הרבה הוא הזמן הם יניחם במרתף שהוא קר ואם הזמן קר יניחם באויר כי

המרתף

בף החיים

אחר שקיעת החמה אכל חיי אור ג' כחצ דכוונת רמ"א כשמוליך המים ביום תחת אויר הרקיע אל מקום בית הלשם יכסה אותם במפה (אם הוא יום המעון או שמוליך במקום זריחת השמש. ר"ז) כדי שלא יתחממו אכל לעת ערב בשעת ששואבין שכבר שקעה החמה אל"ל לכסוחן כלל רק ממנהג וזכירות יחידה שלא יפול לחוכו שום דבר מהחמה יעו"ש. וכ"כ הר"ז אור"י וכתב דמטעם זה נוסגין לסנן המים בשעת השאיבה בצגד לבן ונקי ע"ל. וכ"כ ח"א כלל קכ"ח אור"י דהמנהג לסנן המים שלא יפול לחוכו איזה גרעין וכן להיות מכוסה מטעם זה עכ"ל. ועיין לקמן אור"י ג'.

שם (בא) בהגה. יש לכסוחן. ודוקא בכלי חרס ועץ וכס"ג מהני כיסוי אכל אם הם בכלי זכוכית לא מהני כיסוי דכיון דזורה השמש חוץ הזכוכית מצעיר יותר מהם מגולים וכדליתא בש"ס ב"ב א"ל ע"א ועיין בפירוש"י שם ולקמן סי' תקצ"ב. חיי אור"י ד' וסי' כיסוי על גביהן לצד לא מהני לכלי זכוכית אלא לריק לכסוח המפס. על הדפנות שכנגד זריחת השמש ואם הוא יום המעון לריק לכסוח על כל הדפנות. ר"ז שם.

שם (בו) בהגה. כשחל פסח בלילה בשבת וכו' והיינו לנכסיהם לאפיה מלה של מלך זליל ע"ז כשחל ע"פ בשבת כמבואר הטעם בע"ז סי' תנ"ח וכ"כ הר"ז בסי' זה אור"י א"ל. וגם היינו לדעת מור"ם ז"ל ודעמיה דאין לשאוב מצע"י דאלו לדעת הס"ע מותר לשאוב צע"ש מצע"י וא"ל לסקדים לאור י"ג כמ"ש לעיל אור"י ח' יעו"ש. וכ"כ בחשו"ב בית יוסף סי' נ"ז והביאו ברכ"י אור"י ז' שט"ח אור"י ד'.

שם (בז) בהגה. אור"י ג' דהיינו זליל ה'. אע"ג דאור"י ג' הוא ליל ו' שפיר קרי ליה אור ה' כדליתא בגמ' פ"ק דפסחים (דף ד' ע"א) אורחא דחליסר נגסי ארביסר. פר"ח. ור"ל דהכא נמי ביה"ט של ליל שפי נקרא על שם יום ה' ויום ו' משום שהוא ספק אם הוא של יום שעבר או של ליל לסבא ולכן נקרא אור"י ג' וז"ל ה' ודוק.

שם (בח) בהגה. דהיינו זליל ה'. פ"י לאוחן שאופין במ"ש ואין יכולין לשאוב במ"ש ולא צע"ש דלריבין לשאוב ביה"ט ואין שבת מבינה ליו"ט לכן ישאבו זליל ה' הסייבס ליום ו' ב"י. וא"כ אף האופין ביו"ט שני אסורין לשאיב ביה"ט ביו"ט דאין יו"ט מכין לחזירו ולריבין לשאוב אור"י ל"ד ונ"ל דאם שבת לשאוב זליל ה' ישאוב צע"ש מצע"י או יאכל לעכ"ס לשאוב ביה"ט או יקח מים השאובים בביחו אעפ"י שלא נשאבו לשם מלכא כיון דא"ל צע"ש אחר. מ"א סק"ד חק יוסף אור"י ג' ח"א כלל קכ"ח אור"י י"ב. ומיחו חיי אור"י ה' כחצ דיותר טוב לשאוב צע"ש או ע"י שלוחו בלוחו יום סמוך לביה"ט דאין שום חשש איסור כמו בשאר דרכים יעו"ש וכ"כ הר"ז אור"י י"ב דאם שבת ולא שאב צע"ש של ליל ו' ישאוב ביום ו' סמוך לחשיכה קודם ביה"ט מעט שיש לסמוך על האומרים שמותר לשאוב המים אפי' מצע"י.

ואם (בט) שבת לשאוב עד שנעשה ביה"ט של ליל שבת עיין ר"ז מה שכח דיש לשאוב ע"י עכו"ם אפי' אין צור בחזירו ולריק לסולין דרך רה"ר שאמרים לעכ"ס שבות ובי"ט

וכ"כ שלא תלוש או תעסוק בצלף ויש נזהרין שלא להניחה ליגע במלה של מלכא גם אחר אפיה.

שם (טוב) יניחם במרתף וכו' ואם אין לו מרתף יניחם בתוך הבית. ר"ז אור"י ז' ומאוד לריק לזכור שלא יעמיד המים בחדר שיש בו תנור בית החורף או תנור שאופין בו מלכות שכלילה סותמין הנקב שהעשן יולא ואז הבית חם. ולפעמים מנחת הקור נקדשו המים ואסור להעמידו אכל תנור חורף שיפשה. ח"א כלל קכ"ח אור"י ח'. **שם** (ח) קודם שיזרח השמש וכו' כדי שלא יתחממו מחום השמש וכו"ל אם השמש זורחת עליו אכל אם אין השמש זורחת עליו כגון שמונה אכל כותל מורה ולל הכותל מגין עליו שלא יזא עליו השמש עד כמה זמן אין לחוש כ"כ להכניסם בהשכמה ומי"מ יש לחוש שמה יבא היום מעון ויומא דעיבא כוליה שמשא פמ"ש לקמן רס"י תנ"ט יעו"ש.

ואם מותר להכניס ביום השבת הכד והבית לתוך הבית מנחת חום השמש שהיו כלילה תחת אויר הרקיע עיין בתש"י בית יוסף סי' נ"ז שכתב להתיר אלא שכתב דיותר טוב לשחות נמנו מעט בשבת או יניחו במקום שא"ל לטלטלו יעו"ש. והביאו ברכ"י אור"י ז' שט"ח אור"י ד'.

שם (יט) בהגה. עד שהחממו. ואם נעשו פוצרין כהחממו דמי כמ"ש לקמן סע"י ג' ופוצרין היינו כחמימות הרוק כמ"ש חיי אור"י ט"ו. ועיין שט"ח אור"י ח' שכתב בשם ספרו בית אפרים שכל שנחממו חמימות קלה אעפ"י שאינו כחמימות הרוק אין ללוש בשם וכחצ ויש לחוש לזה ולהעמיד במקום קר שלא יבואו לידי חמימות כלל יעו"ש.

שם (ך) בהגה. אינו מזיק. ואפי' עמדו בשמש. ב"י בשם הרא"ש. מ"א סק"ב. א"ר אור"י ג' חמ"מ אור"י ב' ר"ז אור"י ח'.

שם (כא) בהגה. אינו מזיק אם לא נשחכו שם עד כדי שיוחמו המים כחום השמש אלא מלאן לונגים. ר"ז שם. ואם הוחמו מן השמש אם מותר ללוש בהם אחר שיטכנו עיין לקמן אור"י ס"ח.

מעשה (כב) בלילה ששם מי מלכות בחורף חם ושאלו לזקני בגאון ז"ל ושאל אם הכלי היס חם כשלקחו ממנו וענו לאו והחירו. א"ר שם.

שם (כג) בהגה. ויותר טוב להעמידם תחת החקרה וכו' ונוסגין חמוד להניחם בזלילה מכוסה. אף שהוא תחת החקרה ולא חיישין שיתחמם מכיון זה וטעמא נ"ל דחיישין שלא יפול דבר לחוכו ואף שכתב בהס"ד שיש זכירות יחידה נ"ל דהיינו בשעת שמוליכין מנהג לביתו שעוסק בה אכל במקום שטומד כל הלילה יש לחוש ביותר. א"ר אור"י ד' וכ"כ ח"א אור"י ג' דטעולם נוסגין לכסוח אף כשמעמידין בבית שמא יפול לחוכו דבר המחמיץ ומי"מ רק בפשחן דקס כי טוב יותר להיות מגולין שיטכנו יותר עכ"ל.

שם (כד) בהגה. וכשמוליך המים וכו' יש לכסוחן. שלא יפול דבר לחוכן אכל אין לחוש שיחממו שכבר שקעה החמה. מ"א סק"ג. ומשמע דקאי אשעת שאיבס שהיא

באר הגולה המרתף הוא חם ווצריך להשכים ולהכניסם לבית קודם שיזרח השמש ואפילו ביום המעונן. סגה ואם לא הכניסם בהשכמה אם לא עמדו כי כ"כ עד שסוחמו אינו מוזק ויותר טוב להעמידם מחוץ החקר שמה ישכח להכניסם בהשכמה (כ"י בשם א"ח) וכשמולך המים תחת אויר סרקיע יש לכסותו (ח"ה סימן קט"ו)

בף החיים

משא"כ צליל דקודם פסח דהם של מלת מלוח אסור לשפוך אותם דהוי מלול צמלות ומראה עלמו שמחזיק בדעתו שאין המלוח מגנת עליו מהתקלה וקל צעינו מאמר הכחוצ שומר מלוח לא ידע דבר רע. ט"ז סק"ג. ר"ז א"י ט"ז מיהו ב"י א"י כתב דאף צמים לשאר מלות ג"כ אין להקפיד מפני התקופה או מת ומ"מ סיים בשם האגודה ס"פ כ"ש דאף צמלה של מלוח אין להחיר אלא כשא"א להשחיל לו באתו עיר מים שלנו משום היבא דקציע היזקא שאני יעו"ש וכ"כ בספרו א"ר א"י ט"ז יעו"ש. והציאו ח"י א"י ז' וכתב דאף האגודה דמחמיר לא קאמר אלא בעיר קטנה ואנשים בה מעט אצל בעיר גדולה ודאי לא מחייבו לחזור ולשחול על הפתחים עבור מים רק אלא שכניו ומיודעיו וכה"ג וסיים דהמנהג להקל בכל ענין יעו"ש. וכ"כ ח"א כלל קכ"ה א"י יו"ד דאין לשפוך מים שלנו מפני התקופה או מת צין ששאבן ללוג מלות או שאר מלות עכ"ל ונראה דאם לבו נוקפו יכול לשפוך אם יש לו מים אחרים. מש"ז א"י ג'.

לח) שם צהגה. אין לשפוך מים שלנו וכו' כתב שכנה"ג צהג"ז א"י י"ג. צלשון איצטית אימא דהבא מיירי צמים שנשאבו ע"פ ללוג צליל פסח דשייך ביה לומר לל שמומים אצל אם הלישה אינה צליל פסח שופכין אותם יעו"ש מיהו העו"ש א"י א' כתב על דברי שכנה"ג הכ"ז דמשמעות דברי הרצ לא משמע הכי עכ"ל וכ"מ מדברי הט"ז שכתבו ב"א הקודם דכל שנשאבו לשם מלוח אין לשפוך אותם ואפי' אם תהיה האפייה קר"פ יעו"ש.

לז) שם צהגה. או תקופה הנופלת. וצו"ד ס"י קי"ו סעי' ה' צהגה כתב שלא לשחות מים בשעת התקופה. וכ"כ דדרשות מהר"ל דאין סכנה צמים רק לשותה אותן בשעת התקופה. והטעם כתב שם צד"מ בשם הרד"א משום סכנה שלא יתנוק ויתנפח והטעם כי עיפת דם נופלת צין תקופה לתקופה למים אצל בשם החכם צן עזרא כתב שאלו חכמי קורא"ן להרצ הא"י למאי נהגין ישראל שמערב להשמר שלא ישחו מים בשעת התקופה והשיב כי נוחש בעלמא הוא יעו"ש והציאו הט"ז שם סק"ד נמלא דג' מחלוקות בדבר דלדעת הרד"א ומהר"ל לא יש סכנה כ"א בשותה בשעת התקופה ולדעת הרצ צן עזרא גם בשותה בשעת התקופה לא יש חשש ולדעת המרדכי ודעמיה שכתבו דאין לחוש צמים שלנו של מלת מלוח משום תקופה משמע הא צמים אחרים שאינו של מלוח יש לחוש ואעפ"י שלשין צו אחר התקופה. ועיין מהצ"ר א"י א' שכתב דאין בארץ הצ"י וכל גלילות טורקיא"ה וערי איטאלי"ה נזהרים שלא לשחות מים בשעת התקופה דוקא אמנם אחר זמנה שותים מלוחם מים שהיו בתלוג בשעת התקופה ואין פולה פה ועי"ש שהציא סמך למנהג זה יעו"ש.

לז) שם צהגה. או תקופה הנופלת. וצמים שהיו מחוברים צעת התקופה פשיטא דאין חשש. מאמ"ר א"י

וצי"ש לא גזרו על שבות צמקום מלוח אצל אם יש לו צציו מים שאובים מצעי אף שלא נשאבו לשם מלוח יקח אותם ללוג דהם ולא יאמר לעכ"ם לשאוב אם צריך להוליכן דרך רס"ר אצל אם א"א להוליכן אלא דרך כרמלית יאמר לעכ"ם לשאוב לו ואל יקח מציחו שנשאבו מצעי וא"ל אם יש לו צור בחצירו שיאמר לעכ"ם לשאוב צי"ש יעו"ש. ונראה דאף כשאוב ע"י עכ"ם כנ"י י"ל בשעת שאיבה שזה המים ששאוב לי העכ"ם הוא לשם מלת מלוח. וכן היבא דלא אפשר ורואה לקחה ממים השאובים בחוץ ציוו י"ל עליהם צציה"ם זה המים יסיו לשם מלת מלוח. ועיין לקמן א"י מ"ב.

לז) שם צהגה. דסינו צליל ס'. וה"ה לאנשים שאופין סרבה ימים קודם פסח כשאופין ציום א' יסרו לשאוב צליל ה' א"א א"י ד'.

לא) שם צהגה. לכחלה יש לשאוב מן הנהרות וכו' דרש"י כתב צה"י דעיקר הקפידה צמים שלא לנו הוא צמעיית וצורות דהם רוחמים אצל לא נהרות צציה"ם אין חממה מהלכה צמים אלא שחשו חכמים לרוב עיירות שאין להם אלא מי צורות ומעיית והכלבו כתב ע"ז דאין זה כלום שאף צנהרות שמושכים מכה עליהם חוס השמש ציום ומחממין וע"כ טוב עכ"ה לכחלה לשאוב מהסגר כ"ז שאפשר. ט"ז סק"ב. ועיין טור וצ"י שהציא דברי חס"ר רש"י סנ"י ודברי הכלבו יעו"ש. ועיין לעיל א"י ו'.

לב) שם צהגה. אצל כשהסירות גדולות מהפסח שלגים וכו' דספסרת שלגים וגשמים לעולם רוחמים. מ"א סק"ה. וסינו שרוחחין יותר ממי בצללות. ר"ז א"י כ"ב. ועיין כר"ש שכתב דה"ד משום שכבר ירדו לנהרות ונחממו שם אצל לקלוע מן האויר כאשר ירד הגשם והשלג לא כיונו מהר"ו והרמ"א להחמיר יעו"ש. ועיין לעיל א"י ד'.

לג) שם צהגה. טוב יותר לשאוב מן הצללות. מנהג יפה הוא לנקות ולטער המציין חחלה ואם א"א ישאב מחוכו מים סרבה קודם ישאב מים למלוח אולי ימלא שום חמץ שהיה צו וכל הצללות שצחים סחמן שנשאבו מהם מים רבים צו ציום. דרשות מהר"ל כלכות פסח. ומנהג שלנו להשים ע"ג סקנקן בגד פשתן לצן מלובן כדי שאם יהיה חיזה שום חמץ ישאר צצגד והמים ירדו משומרים לכלי. שכנה"ג צהג"ז א"י י"ב. ח"י א"י ו' וכתב שם ח"י וכל זה הוא רק חומרא לכחלה. ולענין מים שלנו שנחגלו צלילה של ע"פ ואינו מולא אחרים ולא שכיח נחשים יש להקל. מל"ה ס"י ג' א"י ג' ועיין צו"ד רס"י קט"ו.

לד) שם צהגה. אין לשפוך מים שלנו מכה מת. כ"כ המרדכי צסוף פ' כ"ש דבא מעשה לפנינו ע"פ ואמרו שאין לשפוך המים שלנו צציל המת דליל שמומים לה' וכן הייתי אומר צשאר לילות של פסח דשומר פתחים ה' וחלילה שיארע דבר תקלה צמלות השם עכ"ל והציאו צ"י צסוף הס"י ומ"מ נראה דצשאר לילות ויכל לשפוך אותם אם אפשר לו צקלות להיות צלי אותם מים

קט"ו בשם סמ"ג וסמ"ק (ומהרי"ק) כשחל פסח באחד בשבת יש לשאוב מים אור י"ג דהיינו בליל ה' (מרדכי ספ"ק דפסחים) לכתחילה יש לשאוב מן הסכרות ולא מן הצלחות (אשירי ומרדכי) אבל כשהסכרות גדולות מהפשרה שלגים וגשמים טוב יוחר לשאוב מן הצלחות (מהרי"ו) ואין לשפוך מים שלנו מכה מת או תקופה כנופלה (מרדכי פ' כ"ט והג"מ פ"ה) ומ"מ טוב לכתחלה להשים בהם ברזל גם אסור לשאוב מים ע"י א"י למלית של מלוח ואף לשאר מלוח ישאב ישראל (מרדכי ומהרי"ו בר"ן ומהרי"ל) אם אפשר, ונוסגין ליטול מים מיוחדים למלח של מלוח ונוסגין ליקח כלי חרס חדשים ואין לשנות המנהג אבל בשל עץ אין לסקפיד: (כלבו)

י"א

בף החיים

מיוס השע"ה או ד' כחצ דל"ע בזה וע"כ להקל אלא בשעת הדחק. **שם** (מד) בהגה. ע"י עכ"ס וכו' ולא ע"י חרס שוטה וקטן, ר"ז שם. ועיין לקמן רס"ו ת"ס.

שם (מה) בהגה. ואף לשאר מלוח ישאב ישראל. דכא אם נאבד האפיקימן סומכין על שאר מלוח. דרשות מהרי"ל הלכות לישה המלוח. והג"ה כחצ הטעם משום שלא יתן לחובו חמץ.

שם (מו) בהגה. ישאב ישראל. ואם עורח הוא לו כגון זקן או חולה מ"מ יעריח את עצמו לשאוב מי המלוח שצריך לסדר. וכן המרדכי הוא בעצמו שאבס וציריטיו"ס נזכרים בכך וגם מיוחדים מי המלוח לכל לילה צפ"ע, דרשות מהרי"ל שם מ"מ ס"י תקמ"ז. ור"ל לבני חו"ל שעושין ב' ימים שאבס מים למלח מלוח לכל לילה צפ"ע וכמ"ס לקמן או מ"ה יעו"ש.

שם (מו) בהגה. ונוסגין ליטול מים מיוחדים וכו' ויאמר בשעת השאיב לשם מלח מלוח. דרשות מהרי"ל שם מ"מ שם. מהרי"ו ס"י קל"ג. כה"ג בהג"ה. ח"י או ע"י חמ"מ או ד' ר"ז או ב"ה. והיינו שואמר בשעת שאיבס הרינו שואב מים לשם מלח מלוח. וכ"ה בר"ז שם. ועיין עוד לקמן ס"י חנ"ו בהגה סס"ו או ודברינו לשם צס"ד.

שם (מה) בהגה. מים מיוחדים וכו' ונוסגין ליקח שני כלים כלי אחד למלוח ליל ראשונה ואחד למלוח ליל שני ונוסגין לומר בשעת שאיבס זה למלוח ליל ראשונה וזה למלוח ליל שני. חק יוסף או ו'.

שם (מז) בהגה. ונוסגין ליקח כלי חרס וכו' ואין ליקח כלי לשאוב בו מים שהיה בו דבש או מי פירות כי מי פירות עם מים ממחר להחמץ כמ"ס לקמן ס"י חס"ב. מ"מ ס"י הקמ"ט. וי"ל דע"י הגעלה שרי, מ"ה סק"ט. ח"י או יו"ד. א"ר או י"ט. חק יוסף או ז' ונראה דלחומר צעלמא כחצ זה דודאי צדחה וניגוז סג. מק"ח או א' וכ"כ ח"ה כלל קכ"ה או יו"ד דלא יתנס בכלי שהיה בו דבש וכו' אלא א"כ רחלס הוטב ולכתחלה שוב להגעיל עכ"ל. וכ"מ מדברי הר"ז או י"ט שכחצ טוב לזכר שלא לשאוב בו אלא א"כ הגעילו מקודם משמע דאין זה אלא לכתחלה על ד' היותר טוב אבל צדחה וניגוז סג ליה דיעבד.

ואם (ז) לקח כלי שהיה בו דבש או מי פירות כתב סחמ"מ שם דאפי' דיעבד יש לחוש אבל הא"ר שם כחצ דדיעבד נראה להקל, ועיין לקמן ס"י חס"ב סע"י ב'.

ובל (נא) המשקין חוץ ממים נקרא מי פירות לענין זה כמ"ס לקמן בס"י חס"ב. ר"ז שם. ואין חילוק בזה אם שואב למלח מלוח או לשאר מלוח כיון שהוא משום חימוץ. וכ"כ סחמ"מ שם.

ה' וכ"מ מדברי הפר"ח סוף הלכות ר"ח. וכ"מ מסתמיות דברי הפ"י דאין חשש רק במים שהיו שאבס בשעת התקופה אבל אם היו מחוברים במקור בשעת התקופה ואח"כ שאבס ליכא חשש כלל וכבר כתבנו בא"י הקודם דגם אם היו שאבס בשעת התקופה אחר התקופה המנהג להקל לשתותם ורק לכתחלה יש לזכר כמ"ס לקמן.

שם (דח) בהגה. ומ"מ טוב לכתחלה להשים בהם ברזל. ויקח ברזל חדש ויחלס בחוט או משיחה אל חוך המים ואל ישליכנו שם דכשיוצאונו לריך להכניס ידו חוך המים ויחממו וייהי שם כל זמן התקופה ואז אין רשות למזיק. דרשות מהרי"ל הלכות לישה המלוח. ע"ז סק"ד. מ"ה סק"ט. ח"י או ז' ר"ז או ע"ז וא"י י"ז. וטוב להוציאו משם מיד שפיל התקופה פן יחממו המים מן הברזל. ד"מ או ז' ר"ז שם.

ובשאר (טל) ימות השנה יניח מלח או חוחס. מ"ה שם. ועיין ד"מ או ז' שכחצ או להחתימם במפה משמע דכשחוחס במפה אין רשות להזיק כדאשכחן כל מירי דלייר וחת. וכו' מ"ז או ד'.

שם (מ) בהגה. להשים עליהם ברזל. וכן נוסגין העולם להניח ברזל על כל המשקים ומאכלים. ועל מאכלים ומשקין מבושלים או בבושם ומלוחים אין מניחים שום דבר כי אומרים שאין לחוש במבושל ובבוש ומלוח משום תקופה וטוב להחמיר בזה להניח ברזל עליו. ש"כ צו"ד ס"י קט"ז סק"ו. לה"פ שם או ז' בל"י שם או י"א. וכשמשים בברזל בחוך המים כה יאמר בזכות האמכוח בלהה רחל זלפה לאה שהעמידו י"ב שבטו י"ה יעמוד לנו להצילנו מכל גזרות קשות ורעות. וכ"כ בס' קצ הישר פמ"ז יעו"ש. ר"ח או ג'.

ועיין (מא) צרקנטי ובהגהות ליוני צפ' בראשית ומשם תבין סוד התקופה דסדקי קרנות העולם באשר שא"ל למלח ממסלחם נשאר פנויים בלי שומר ומלאך בין תקופה לתקופה והוא רגע כשמשתנות המשמרות בין תקופה לתקופה כי לפעמים יכולין לנשוב הרוחות רעות בעולם חוך סדקי הקרנות וזה בא סוד הליטת ד' כנפות וסוד זריקת הדם ד' קרנות המזבח לבטל הרוחות רעות מחוך סדקי הקרנות יעו"ש. לחם הפנים שם.

שם (מב) בהגה. גם אסור לשאוב מים ע"י עכ"ס וכו' היינו לכתחלה. ח"י או ח' א"ר או ח"י. חמ"מ או ד' ר"ז או ח"י.

שם (מג) בהגה. ע"י עכ"ס וכו' הורה מהר"ם לרוד לשאוב ע"י עכ"ס יום שבת צה"ש ואין בו משום מכין לחול וכן עשו מעשה. בית יוסף דף ק"ה ע"ה. מחז"ר או ג'

שנחשתו

חמ"מ א"ר ג'.

שנחשתו עבה ותלוי על מקום האש ומים שבתוכו פושרים אפילו בשאין האש תחתיו כואם עבר ולש בין באלו בין במים שלא לנו אסור מ"ש חולקין ומתירין בלש במים שלא לנו יו"א דבשוגג מותר ובשעת הדחק יש לסמוך עליהם. הגם ואפילו בלא דחק יש להחיר אם עבר בשוגג ולש במים שלא לנו (ר' ירוחם וצ"י): ד"ס מים שלא לנו שנתבטלו חד בתרי במים שלנו לשון בהם: נוהגין

כף החיים

ח"י אר' י"ד. חק יוסף אר' י"ב. חנני"מ אר' ח' ר"ז אר' כ"ו.

ע שם. ומים שבתוכו פושרין וכו' דהיינו כחננימות הרוק ח"י אר' ט"ו. ר"ז שם.

עא שם. ומים שבתוכו פושרין וכו' ואם נתחממו כחננימות הרוק או במים ששואבין בקיץ מן הנהר שמיד הם חמוין ויש להן דין מים פושרין ולש בהם תשרף מיד. פרי"ח סו' תנ"ט סע"י ה' וכ"כ א"ר אר' ח' בשם מנהר"ס מרוטנבורק סו' קע"ח. אמנם השע"ה צ"ח זה השיג על דברי הפרי"ח הנז' וכ"כ צ"י דמשמע מדברי א"ח דכל הנך דאמרין עברה ולשה אסור ה"מ באכילה אבל בהנאה מותר ואפי' בחמין עכ"ל. וכ"כ הכלבו בשם הר"ש. וכ"כ הב"ח דדוקא באכילה אבל בהנאה שריא מיד קודם שתבא לידי חימוץ. וכ"כ ח"י אר' ט"ו דמבואר בטור וצ"י דבהנאה לכ"ע מותר אף בלש בחמין. וכ"פ הר"ז אר' כ"ז. ח"א כלל קכ"ח אר' י"ג. וכתב שם הר"ז דגם להשהותו עד לאחר הפסח מותר לדברי הכל.

עב שם. ומים שבתוכו פושרין וכו' וספושין שנלעגו מותר ללש בהם. ר"ז שם. וכ"כ צ"ה בשם האחרונים דאם לינן לגמרי לכ"ע מותר אפי' לדעת המחמירין בחמי האור שנלעגו וע"ש.

עג שם. ואם עבר ולש וכו' אסור. פי' באכילה ודלא כסרי' גי'אח ובעל העיטור שפירשו דוקא למאס משומרה מים אלו אסורים. מאמ"ר אר' ח' וע"ש.

עד שם. ויש חולקין ומתירין בלש במים שלא לנו. פי' אפי' במיד. פרי"ח.

עה שם. וי"א דבשיגג מותר. אכולהו קאי אף בלש במים חמין. שכתב"ג בסג"י אר' ג' פרי"ח. מאמ"ר אר' ט' ר"ז שם. מגן האלף אר' ד' ורק שיזהר לעסיק בה בזריזות יחירה. ר"ז שם.

עו שם. ובשעת הדחק יש לסמוך עליהם. וסב"ח כתב דגם בשעת הדחק אין להחיר יעו"ש. אמנם הר"ז אר' כ"ז פסק כדעת הש"ע דאפי' לש בחמין בשעת הדחק יש להחיר באכילה אם לש בשוגג. וכ"פ ח"א כלל קכ"ח אר' י"ג. ורק שיזהר לעסוק בה בזריזות יחירה כמ"ש בזה הקודם.

עז שם. ובשעת הדחק וכו' ואין להחיר אלא אם לש בדיעבד ואין לו עיסה אחרת. מ"א ס"ק י"ד. חק יוסף אר' י"ג.

עח שם. הגם. ואפי' בלא דחק יש להחיר וכו' הרא"ס וסמ"ג וסמ"ק מתירין אפי' לכתחלה במקום שא"ח בענין אחר ונראה דבליש ראשונה יש לסמוך עליהם כדי שלא יבטל מ"ע דאכילה מאס כיון דבשוגג מותר אבל לא בשאר הימים אלא יאכל דברים אחרים. ט"ז סק"ו. וכ"כ הר"ז אר' כ"ה דבשעת הדחק שא"ח לו לקיים מצוה אכילה מאס אלא אם ילוג במים שלא לנו כגון שא"ח לו למלא מים

באר הגולה
כ שם וכ"כ אר' ט'
ד טור בשם הר"ז
והר"ז גא' לפירוש
דבמים שלא לנו
פלוני וכו' כהרמב"ם
צ"ח מ' טור לפי
כש"י וכ"פ הרא"ש
שם נ שם בשם אר'
העזרי ור' ירוחם.
ס סמג בשם ר'

שלו וגם א"ח לו למלא מאס אחרת וגם א"ח לו להמחין מללש עד שיסאב מים ויליכס כגון שהוא ע"פ מותר לו ללש לכתחלה במים שלא לנו כדי לקיים מצוה אכילה מאס שהוא מה"ח ומ"מ אם אפשר טוב לשאוב בע"פ צדי"ש של ליל יו"ט וילוג בהם מיד לכתחלה הילוג שהרי י"א שמים הללו הם חשובים כמים שלנו כמ"ש למעלה עכ"ל ועיין לעיל אר' י"ד.

עט שם. בהנאה. ואפי' בלא דחק יש להחיר וכו' כיון שיש מחירין אפי' לכתחלה כמ"ש בזה הקודם.

ף שם. בהנאה. יש להחיר אם עבר בשוגג וכו' כ"כ צ"י בשם רי"ו וכתב צ"י דהכי נקטין להחיר אם לש בשוגג במים שלא לנו עכ"ל ועיין לקמן אר' פ"ג.

פא שם. בהנאה. יש להחיר אם עבר בשוגג וכו' וה"ס באומר מותר. מגן האלף סוף אר' ד' ועיין לעיל סו' שו"ח אר' י"ט.

פב שם. בהנאה. יש להחיר אם עבר בשוגג וכו' פי' אעפ"י שיש לו עיסה אחרת וכיולא. מאמ"ר אר' יו"ד.

פג שם. בהנאה. יש להחיר אם עבר בשוגג וכו' מקלח אחרונים מחמירין קלח בזה ואין לזוז מפקס הרב ומ"מ אין ליקח אותה ללש י"ח מלאת ללילות ראשונות ח"י אר' ט"ז. וכ"כ ח"א כלל קכ"ח אר' י"ג. והיינו אם אפשר באחרים ללש י"ח מלאת בהם י"ח מלאת אבל אם לא אפשר באחרים אפי' לכתחלה מותר ללש במים שלא לנו כדי ללש י"ח מלאת וכמ"ש לעיל אר' ע"ח יעו"ש.

פד מ' שאין לו רק מי נטעין שלא לנו ויין אחיז מנייחו עדיף ללש בו את המלח כדי ללש י"ח ולש במי נטעין משהם שזריך לאכול לחם עוני. הלק"ט ח"א סו' י"ז. י"א בהגה"ט.

פה סע"י ד'. מים שלא לנו שנתבטלו וכו' וה"ה לחמי האור מהני האי לינון אם נתקדשו ע"י כך גם לדעת רמ"א בתשו' (עיין לעיל אר' ס"ח) דס"ל דלא מהני לינון לחמי האור. עו"ש אר' ג' ח"י י"ז. א"ר אר' ט'. ר"ז אר' כ"ח. מיהו הרב חק יוסף אר' ט"ו השיג על דברי העו"ש וח"י הנז' וכתב דלא מהני ביטול אלא דוקא למים שלא לנו יעו"ש. וכן הא"ח אר' ט"ו כתב על דברי העו"ש וח"י הנז' ל"ע וכתב ואף דיעבד י"ל דאסור יעו"ש וע"כ לכתחלה ודאי יש ליזהר בדיעבד ויש הפ"מ יש לסמוך על המתירין.

פו שם. שנתבטלו חד בתרי וכו' משמע דצב"ר מהפי לא בטיל כ"כ צ"י אבל בסמ"ג וסמ"ק כתבו דבטיל צב"ר וכ"מ צו"ד סו' ל"ח וק"י יעו"ש. מ"א ס"ק ט"ו. וכ"כ הש"כ צו"ד סו' ק"ט סק"ו. וכ"כ הפרי"ח שם סק"ד וכאן והסכים לדבריו הפרי"ח שם סק"ב. וכ"כ צב"אורי הגר"א. וכ"פ הר"ז אר' כ"ח. מיהו דעת ח"י אר' י"ז בדברי צ"י דלריך דוקא חד בתרי. וכ"כ א"ר אר' יו"ד דאף

וּלְשֵׁי הַמִּצְוָה בַּקֶּצֶחַ וְשׁוֹמְשֵׁינָם וּבְמִינֵי תַבְלִין כְּשֶׁרָחַק בֵּין שֵׁשׁ בַּהּ טַעַם מִצְוָה צוֹמֵמִים אֵין לִיתֵן בַּהּ תַּבְלִין
לְפִי שֶׁהוּא חָדָר וּמַחֲמֵם הָעֵיסָה. סָגַס וּפְלַפְלִין אֲפִילוּ דְיַעֲבֹד אֲסוּר וְכֵן אִם נָפַל צֶס סִיד (מַהֲרִי"צ);

אין

בף החיים

באר הגולה
פ' רמ"ט צ"ה
והרא"ש והמרדכי
צ"ה דפסחים
מהא דמנחות כ"ג
צ' טור צ"ה רוקח
ושם כתבו פלפלין

אין לחת שום דבר כלל כדי שלא יטעום צה זולת טעם מלח
לצד. הרד"ק צ"ה צ"ה ח"ג שגלפסו צפירד"ל ס"י חקפ"ב.
מחבר"ר או"י.

קח) שם. ומ"מ אין ליתן צה חבלין וכו' ר"ל לכתחלה אין
נכון ליתן צה חבלין.

קו) שם סגה. ופלפלין אפי' דיעבד אסור. וכחז מסרי"צ
דחד קורט פלפל עושה כל העיסה חמץ. ד"מ או"
ו' ודוקא כשנילוש בחובו אבל אם נפל עליו וסלקנו ומותר.
מ"א ס"ק י"ט. ח"י או"י ר' א"ר או"י ט"ו. חק יוסף או"י ח"י.
ר"ז או"י ל"ד. ח"א כלל קכ"ח או"י ט"ז.

קז) שם סגה. ופלפלין אפי' דיעבד אסור. וברמזים משמע
דפלפלין שרי דיעבד ומ"מ אין לסקל. מ"א שם.

מיוס דעת הא"ר שם להחיר דיעבד וכ"כ ספר"ח דכל שאפו
מיד אין לחלק בחבלין ואפי' צפלפלין יש להכשיר דיעבד
בדבר מועט יע"ש. וכן מדברי הרשב"ץ במאמר חמץ דף ל'
ע"ב נראה דיעבד שרי כדעת ספר"ח. דרכי או"י ח' אמנם
הלבוש כחז בדברי מור"ם ז"ל דאפי' דיעבד יש לאסור. וכ"כ
דעת ח"י שם. וכיפ' הר"ז ש"ז וצאו"י ל"ב. ח"א שם. וס"ד
באכילה אבל בהנאה שרי. ח"י שם. ח"א או"י י"ט ר"ז שם.
ח"א שם. וכן מותר להסתוחם עד לאחר הפסח. ר"ז שם.

קח) שם סגה. ופלפלין אפי' דיעבד אסור. וה"ר בלם
במים אבל אם לש צמי פירות לצד אין להחמיר

אפי' צפלפלין. עו"ש או"י ג' ועיין לעיל או"י ל"ה וצאו"י שאח"י.

קט) עיסה שנילוש ציין ונחערב צה מעט שגר כחז
שכנ"ג בהגב"י או"י ז' כיון שאין שם מים
אין להקפיד עי"ש. והציאו"י צ"ה בהגב"י. אלא שכתב דמטעם
אחר יש לאסור העיסה וסוף ח"א לא נזכרו צשמירחם ודנוה כמו
פירות אבל אם נזכרו צשמירחם כמו מי פירות עם מים
מוותרת וכמ"ש לקמן ס"י הס"י בהגב"י או"י ו' יעו"ש. ויחזאר
זה בדבריו לקמן ס"י חס"ב או"י ל' יעו"ש.

קי) שם סגה. ופלפלין אפי' דיעבד אסור. וכל דוגביל
דינו כפלפל ואפשר דה"ס נעגליך וכרכוס. מ"א

ס"ק י"ט. מיוס צ"ה ח"א פסק להחיר באכילה בכל מיני
חבלין וכן ר"ל עיקר דספ"י לא נזכרו רק פלפלין. ח"י או"י ר'
וכ"כ הר"ז או"י ל"ב דוגביל וכרכוס ונעגליך דונס כשאר
חבלין שאינם אסורים דיעבד. וכ"כ ד"ש לסקל צה דיעבד
דאח אפי' צפלפלין יש מחירין דיעבד כמ"ש לעיל או"י ק"ז
אלא רק שצריך לאפות מיד כמ"ל.

קיא) אבל קצח ושומשמן וכיוצא בהם ממני זרעים שאין
בהם חריפות כלל אפי' לכתחלה מותר לערבם

בחור העיסה אלא שלכתחלה יש לכושם קודם שישימם בעיסה
ואל ישימם בחוכה כשהם שלומים לפי שיש מי שאומר שאפי'
דברים קטנים מעכזים אח האפייה כמ"ש צסס"י ח"ס. ר"ז
שם וצסס"י ח"ס. מיוס דעת הלבוש דקצח סוף מן החבלין החדים
ואין ליתן אותו לכתחלה בעיסה של כל ימי הפסח יעו"ש.

קיב) שם בהגה. וכן אם נפל צה סיד. ואפי' מעט. ד"מ
או"י ו' צ"ה מסרי"ב. מ"א ס"ק י"ט. והא דסור

מחמץ

לכאן. וכ"מ מדברי הר"ז שכתבנו לעיל או"י ל"ה שכתב יש
להחמיר ולחוסרו באכילה משמע הא בהנאה מותר. וכ"כ
ח"א או"י י"ט. ח"א כלל קכ"ח או"י ט"ז. ועוד הא כתבנו
לעיל או"י ל"ג דלדעת הטור והש"ע והפרי"ח דיעבד מותר
אפי' באכילה וא"כ די לנו אם נחמיר באכילה.

צח) שם סגה. ואפי' דיעבד יש לאסור. וכ"ז אם לש
במים אבל אם לש צמי פירות פסק ד"ח

דאין לאסור דיעבד. ח"י שם. אבל לכתחלה יש להחמיר
שלא ליתן מלח בעיסה אפי' גילוש צמי פירות. ר"ז או"י ל"א.

צט) נהגו כל ישראל שלא לקטף אפי' במלח לצדו אפי'
לאחר אפייה צלילה הראשונה ומיהו דיעבד

אין לחוש אם קטף פניה לאחר אפייה אפי' צמי מלח
ובילים וצמחים. צ"ח. שכנ"ג בהגב"י או"י ה' ועיין לקמן
או"י ק"ג.

ק) סעי' ו'. לש המלח צקלח. קימ"ל צל"א. אחרונים. בצגדי
ישע צ"ה רש"ל כחז דהוא חנו"ס צל"א. פת"ע
או"י כ"ב.

קא) שם. כשרה. ומיהו צריך לחכול כזית מלח חור
מחבלין. מ"א ס"ק י"ז. חק יוסף או"י י"ז

ובעיין דוקא שיאכל כזית מלח ועוד חלק ס' מכזית ואז
דוקא יא' וצל"א לא יא'. מק"ח או"י צ' ועד כמה יבא

משורב צה וחקרר לחם עיין לעיל ס"י חנ"ג או"י מ"ג יעו"ש
וכ"ז לדעת הסוברים דע"י החבלין לא נעשית מלח עשירה

ויולאין צה י"ח אבל יש חולקין צה כמ"ש צאו"י שאח"י.
קב) שם. כיון שיש צה טעם מלח. משמע דיולאין צה

י"ח צלילה הראשונה. וכ"כ צ"ח לדעת הטור
וכ"כ מ"א ס"ק י"ח דכ"מ דעת הש"ע. וכ"כ ח"ר או"י

י"ד דכ"מ דעת הש"ע וכ"כ ח"א או"י י"ח דכ"ה דעת
הש"ע. אבל הראב"ד צס"י חמ"ד ס' כ"ז כחז דמלח וחבלין

הוו מלח עשירה יעו"ש. וכ"כ ח"א או"י קי"ו והכלבו דאם
נתן צה מלח או חבלין אפי' מעט לא יא' שאין דרך עוני

צכך יעו"ש. וכ"כ הרוקח ס"י רע"ג והרצ לל"ד צכלל ג' פ"ט
וכ"כ מ"א שם דבהרמז"ס משמע דהו"ל מלח עשירה. וכ"כ

הערי"ה או"י ג' להוכיח כי כ"ה דעת הרמז"ס דהוי מלח
עשירה יעו"ש. וכ"כ ח"ר שם לענין דינא דאינו יולא צה

יעו"ש. וח"י או"י י"ט כחז דאין יולאין צה י"ח מלח ואין
לחכול אותה צע"פ כדן מלח עשירה כיון דלדעת הרצב

פ"י יולאין צה. וכ"כ ח"א שם. ר"ז או"י ל"ג.

קג) ומיהו במלח מחובלת אחר אפייה יולא צה ד"ש צה
טעם מלח. ח"ר שם. ער"ה שם. אבל גילוש

ביין ושמן ודבש אחר אפייה ח"ג דאינה נקראת מלח
עשירה מ"מ ליכא טעם מלח ולא עדיף משרוייה צמי

פירות דלא יא' י"ח אף דיעבד. ער"ה שם. ועיין לעיל
או"י ל"ט. ומ"ש ולא עדיף משרוייה צמי פירות וכו' ית'

לקמן ס"י חס"א סעי' ד' יעו"ש.

קד) שם. ומ"מ אין ליתן צה חבלין וכו' ואין לחוש לחת
מסטיקא בחור העיסה. ומיוס במלח של מלח

באר הגולה
ואיסור החזון
כחצ הכל זו בשם
הרמב"ד:
א מימרח דרכא
פסחים מ"ח.
ב טור וש"ס.
ג השו"ע הרשב"א
והרמב"ם ז"ל חלה

תנו שיעור כמות לישת המצות. וכו' ג' סעיפים:

א אין לשין לפסח עיסה גדולה משיעור חלה שהיא מ"ג בצים וחומש ביצה בינונים והוא עשרון בוכן ישער אותה ימלא בלי מים ויערה המים ממנו לכלי אחר ואח"כ יתן מ"ג בצים ויחזיר בו המים שיערה ממנה והמים שיותרו יתנם בכלי אחר והכלי המחזיק אותם הוא המדה למלאותו בקמח והמדה מחוקה

בף החיים

ס"י קנ"ג דייני פסח דשיעור חלה הוא כלי שמחזיק מעט פחות מג' זיידליך וזיידל הוא קווארט עכ"ל והביאו א"ר א"ו א' וכחצ וסיינו במדינות פולין לאפוקי ממורה א' שנכשל בזה. וכ"כ ח"י א"ו ג' דקווארט שצמידות פולין הוא יוחר מזיידל שלנו יעו"ש. וכחצ שם ח"י ומדברי כולם שאין לשער זה ע"פ הקבלה כי המדות משתנות לפי המקום והזמן וכל גדול בדורו ישער לפי מקומו ושעתו עכ"ל. וכ"כ המחש"ס סק"ב. ועיין לקמן א"ו י"ג.

ז) שם. שהיא מ"ג ציאים וכו' ובדוקה ס"י רע"ד כחצ דלע"ג דשיעור חלה מ"ג ציאים וחומש ציאה מ"מ כשצא לשער ישער ע"י מ"ד ציאים ציונים. ח"י א"ו ד' ויראה שיש סמך לה מהא דאיהא ביי"ד ס"י פ"ו דלבעל ציאה בעינן ס"א וכחצו העעם לפי שיש ציאים גדולים וקטנים לריך אחד יוחר וא"כ לענין שיעור חלה ששיעור מ"ג ציאים וחומש יש לסוסיף ד' חומשים שהיה מ"ד ציאים דאין יכולין לזמאם ציונים. מנן האלף א"ו א'.

ז) שם. מ"ג ציאים וחומש ציאה ציונים. ושיעור ציונים הכל לפי דעתו של רואה. נלום פ"ז משנה ו' וע"ש דרמב"ם צפ"י המשנה שכחצ דסלכא כר' יוסי יעו"ש. ח) שם. והוא עשרון. ר"ל עשרון של תורה דכתיב ועשירית האופה. והאופה שלוש סאין והסאה ששה קצין הרי ג' סאין נעשו י"ח קצין. והקצ' ד' לוגין הרי י"ח קצין נעשו ע"צ לוגין. והלוג ו' ציאים הרי ע"צ לוגין נעשו ארבע מאות ושנים ושלשים ציאים. מעשר של ארבע מאות ושלשים הוא מ"ג. ושני הציאים תחלוק אותם כל אחד לחמשה יהיו עשרה חומשין תקח המעשר שלהם שהוא חומש ציאה הרי מ"ג ציאים וחומש ציאה בדיוק. ועיין רש"י פ' בשלח ורש"י עירובין פ"ג ע"צ ופסחים מ"ח ע"צ וכ"מ פ"ו דזכורים דין ט"ו ודוק.

ט) שם. וכן ישער אותה וכו' זהו אופן שני שכחצ הטור ובאופן הראשון כתב ימלא כלי מים ויתן אותו לתוך כלי ריקן ויכניס לתוכו מ"ג ציאים צנחת אחת לאחת והמים היוצאים כלי המחזיק אותם הוא שיעור המדה עכ"ל אלא שכחצ על אופן השני שהוא יותר טוב יעו"ש. וע"כ הש"ע לא העתיק רק אופן השני שכחצ הטור.

י) שם. וכן ישער אותה וכו' ולא צמשקל וכו' שיעור חלה בשיעור המשקלים טועה. הרמב"ם צפ"י המשנה למס' חלה פ"ב משנה ו' וכ"כ צמס' עדות פ"א משנה ב' וכ"פ בחיבורו פ"ה דחמץ. ומלה דין י"צ דבגוף הציאה הצימיות משערין ולא צמשקל וכן הסכים המ"מ שם. וכ"ה הסכמת האחרונים כפסק הרמב"ם והש"ע. וכן השיעור לצטל צם' הוא באומד ומדידה ולא צמשקל ורק אם שניהם שוים צמשקל האיסור וההיתר אז יש לשער צמשקל כמ"ש צם' זכאי דק על יו"ד ס"י ל"ח א"ו ד' וס"י ל"ט א"ו י"א צם' כמה אחרונים יעו"ש.

וכחצ

מחמץ סיינו סיד ממש שהוא צפ"ע אצל סיד שבכחל שכבר נחיצם וכלם כל הלחלוחית ונחקשה כאבן נראה פשוט דאינו אומר. שצו"י ח"ב ס"י י"ג. י"א צסגצ"י.

א) סעי' א'. אין לשין לפסח עיסה גדולה וכו' לפי שקך שיעורו חכמים שהעסק שהאדם מחמסק בידו בעיסה בלישם ועריכה אינו מציא מידו חימוץ כשהיא גדולה יוחר מעשרון שאין הידים מספיקות להעמסק בה מחוך גדלה ואפי' אם רואה להעמסק בה כ"כ בזריזות עד שמחלוחת הלישם עד האפייס לא יהיה שהוא כדי סילוך מיל אסור ג"כ ללשם להחלס יוחר מעשרון. ר"ז א"ו א' ואפי' אם רואה לחלוחת מיד הלישם וליחן לעזרים רבים יש חשש חימוץ בלישם מיד וגם שמא לא ילשם יפס וישאר קמח ויבשל אח"כ. וכן אם לש עיסה קטנה ואח"כ מחבר כמה עיסות יוחר ועורכן אסור דיש חשש חימוץ בעריכה. א"א א"ו א' ועיין לקמן א"ו כ"ב.

ב) שם. אין לשין בפסח עיסה גדולה וכו' עיין בטור וב"י ש"א דזהו דוקא לראשונים שחנוריהם היו קטנים ואיכא למיחש בכל עיסה לחממו אצל חנורים שלנו שסם גדולים עדיף טפי שלוש הרבה ביחד ויהיו עסיקים בעיסה חמיד בלא חצא לידו חימוץ אלא ששאר הגאונים החמירו בדבר יעו"ש. וכ"כ הרי"ז ש"א הרבה נשים שאופות בצרבה חנורים אסור להם צפסח ללשם צנח אחת יוחר משיעור חלה שאפשר שריצוי הצלק יבא לידו חימוץ אפי' צשהיים מועטא אלא כל אחת חלוש צפ"ע כשיעור חלה. והצ"ד צשה"ג פ' כל שעה. וכ"כ צם' הזכרונות דף כ"ד. כנס"ג בצסג"ט. מ"א סק"א. פר"ח חמ"מ א"ו ג' ואפי' אם יש לו עוזרים הרבה לא ילשם יוחר מזה השיעור. צ"ח. חמ"מ שם. ר"ז א"ו ס' אלא שכחצ שם הר"ז ששכשו סמכו העולם על סברא ראשונה ואין צנו כח למחות צידם מאחר שיש להם על מה שישמכו אצל כל אדם יחמיר לעלמו יעו"ש. ועיין לקמן א"ו כ"א וא"ו כ"ה.

ג) ועכשיו שנסגו שסאשם מהחלה ללשם ולגלגל ונוחנת לקטף לאחרים ולהשלים האסקריקין והאפייס להם אחר זה כיון שאין ציד האחד יוחר מהמדה והפורני גדולה אין לחוש ללשם כן הרבה מדות אחת אחר אחת וכן נסגו. הרשב"ץ צם' מאמר חמץ דף ל"א. ער"ה א"ו א'.

ד) שם. שהיא מ"ג ציאים וכו' עם הקליפות. צ"ח. מ"א סק"ב. ח"י א"ו א' פר"ח. חק יוסף א"ו ג' חמ"מ א"ו א'.

ה) שם. שהיא מ"ג ציאים וכו' כמנין חלה. סה"ח ס"י פ"ב. מפ"מ ס"י חקע"ג. חק יוסף א"ו ב'.

ו) שם. שהיא מ"ג ציאים וכו' ומ"כ צם' מהרי"ך שהוא שיעור ג' קווארט וקוופירל ומכר"י כחצ שהוא ג' זיידליך. מ"א סק"ב. והש"כ ביו"ד שם סק"ג כחצ ח"ל שיערחי והוא ג' קווארט פחות מעט וכן נסגו וכ"כ מהרי"ו

מחוקה ולא גירוש ושיעור מקמח חטה מצרית תק"כ דראה מצריים בקירוב. סגס ולא ידחק. הקמח צמד

דא"כ

בף החיים

ללוג יוחר משיעור חלס וא"כ כמו שביצים נחקטנו כן האנשים נחקטנו עכ"ל. ולענין ברכת חלס למחמירין יכול ע"י לירוק סל כמ"ס לקמן סי' תנ"ז. ועיין עוד לעיל או' ו'.

(יד) **שם**. למלאותו מקמח. לאפוקי ממאן דה"ל למלאות מחבואה מזה השיעור שגששים ממנו קמח יוחר משיעור זה או למלאותו במים וללוג עס מים אלו קמח מה שאפשר ודעות אלו דחיות כן כמ"ס צ"י יעו"ש. וכ"כ העו"ש או' א' ח"י או' ה' וכ"כ הלבוש כדברי הש"ע דכלי המחזיק אותם מים של מ"ג ביצים וחומש ביצה הוא המדה למלאותו מקמח. וכ"כ הב"ח. חמ"מ או' א' ר"ז או' ב'.

(טו) **שם**. והמדה מחוקה ולא גרובה. ר"ל שהקמח יהיה שזה לשפת הכלי של המדה כדרך שמלא אותו

מים ולא עולה למעלה משפת הכלי. וכ"כ הר"ז או' ב'.

(טז) **שם**. ושיעורו מקמח חטס מלרית וכו' כ"כ הרמב"ם צפי' המשנה פ"א דעדות וז"ל ואני עשיתי מדה

בחלית מה שיכולתי מן הדקדוק ומלאותי הרביעית כנז' בכל החורס חביל מן היין קרוב כ"ו כספים הנקראים דרה"ס בערבי

ומן המים קרוב לכ"ז דרה"ס ומן החטס קרוב לכ"א דרה"ס ומקמח החטס כמו י"ח דרה"ס ומלאותי שיעור חלה באותה

המדה חמס מאות ועשרים דרה"ס בקרוב מקמח חטים ואלו הדרה"ס כלם מלריות וכמו כן אלו המינים שמדדתי מלריות

ג"כ עכ"ל וכ"כ פ"ו דביכורים דין ע"ז וז"ל וכמה מכילה מדה זו כמו מ"ג ביצים בינוניות וחומש ביצה וסס משקל פ"ו סלעים

ושני שלישי סלע מקמח חטים שבמלרים שהם משקל חק"ך זוז מזוזי מלרים בזה"ז ומדה שמכילה כמשקל הזה מקמח

חטים הזה צה מודדים לחלה בכל מקום עכ"ל וכחז עליו שם צכ"מ דמ"ש שהם משקל חק"ך זוז מזוזי מלרים פ"ו כל

זוז הוא משקל דרה"ס וכל סלע ד' דיגרים וכל דיגרי ו' מעין נמלא כל דיגרי משקלו דרה"ס וחצי וכל סלע משקלו ששה

דרה"ס נמלאו פ"ו סלעים עולים חק"ך דרה"ס ושני שלישי סלע סס ד' דרה"ס הרי חק"ך דרה"ס לפ"ו סלעים ושני

שלישי סלע עכ"ל. נמלא לפי שיעור המדה שכתב הרמב"ם ז"ל ששיעור רביעית כ"ז דרה"ס מים יעלו המ"ג ביצים וחומש

שבע מאות ושמונים דרה"ס מים (לפי שהרביעית הוא רביעית הלוג וכלוג ו' ביצים כמ"ס לעיל או' ח') וזה המדה של חש"ף

דרה"ס מים חביל מן הקמח חק"ך דרה"ס שני שלישי מממשקל המים עבור כי הקמח הוא קל מהמים וכן עשית

כסיון פעה"ק ירושח"ו שהבאנו כלי שמחזיק חש"ף דרה"ס מים ובחזיק מן הקמח חק"ך דרה"ס וע"כ המנהג פעה"ק לברך

על חלה כשיהיה הקמח חק"ך דרה"ס כפסק הרמב"ם וסח"ע ושאחתי ואמרו כי כ"ס המנהג צסוריא וחימן לברך על שיעור

חק"ך דרה"ס קמח כפסק הרמב"ם וסח"ע. ולכן צכ"מ שיש להם דרה"ס כמו של מלרים יביאו כלי המחזיק חש"ף

דרה"ס מים וימלאו אותו קמח ואח"כ ישקלו אותו הקמח וידעו כמה משקל קמח שיעור חלה באותו מקום. ובמקום

שאין להם דרה"ס כמו של מלרים יעשו ע"י מדידה כמ"ס לעיל או' י"א יעו"ש ועוד עיין לעיל סי' ק"ך או' ט"ז

ודוק.

(יא) **וכתב** שם הרמב"ם צפי' המשנה למס' חלה ומס' עדיות שמדת החלה היא מדה שיחיה רחצה

עשר אלצעות על עשר אלצעות צרום שלש אלצעות ועשירית אלצע ועשירית עשירית אלצע וחלק משני אלפים וחמש

מאות מאלצע על הדקדוק ואם תרלה לומר בקרוב מעט מאד תאמר מדה שיחיה צה שצעה אלצעות [על ז' אלצעות]

פחות שתי תשיעיות אלצע צרום שצעה אלצעות פחות שתי תשיעיות אלצע עכ"ל וכ"כ בחיבורו פ"ו דביכורים דין ע"ז

והביאו מור"ם ז"ל בהגה ציו"ד סי' שכ"ד סעי' א' יעו"ש ועי"ש צש"ך סק"ד שכתב דדבר פשוט הוא באלו המדות

שהם מרובעות יעו"ש. והביאו הפרי"ח צסעי' זה. וכחז שם הרמב"ם כי האלצע שמשערין צו המדה הוא הגודל והביאו

מור"ם שם. וגודל זה היינו של אדם בינוני בכל דור ודור וגם יהיה הגודל צשעת מדודה עומד כברייתו ואין לדחוק

אותו מפני שהוא מתרחב כמ"ס לעיל סי' ק"ך או' ט"ז יעו"ש. ועוד עיין לעיל סי' י"א או' י"ד וא"ו ט"ז בענין

מדידת הגודל.

(יב) **שם** וכן ישער אותה וכו' הרשב"ץ צס' מאמר חמץ דף ל"א תמה על המודד צבילים וכחז דיותר

טוב לשער זה באלצעות יעו"ש צ. ער"ה או' א' וכ"כ הלל"ח על מס' פסחים דף קי"ז ע"צ שנתערב לו ע"י המדידה

(ר"ל שפעה כלי המחזיק ז' אלצעות וכו' כמ"ס בא"י הקודם) שהצילות המליוות בינוני הביצה שלימה שלנו הוא רק חלי

ביצה מהצילות שבהם שיעורי התורה ולכן היה מזהיר שכל מדה שמחזקת מ"ג ביצים שלנו יקח החלה בלא ברכה

עד שיחיה כמדת פ"ו ביצים שלנו ואז יצרכו יעו"ש. והביאו הפ"ת ציו"ד סי' שכ"ד או' א' וכחז וכדומה שגם בהנהגות

הגר"א ז"ל ראה כן יעו"ש. ומיחו מ"ס שהביצה שלנו הוא רק חלי ביצה וכו' אפשר שהצילות שהיו צמקומו היו כ"כ

קטנים יען כי אהנו עשינו פעה"ק ירושח"ו שיעור מדידת הביצים ע"י מים כמ"ס צש"ע ועלה שיעור הביצה כמו

ט"ו דרה"ס מלרית פחות ג' דרה"ס משיעור שכתב הרמב"ם צמס' עדיות ששיעור הביצה י"ח דרה"ס מים

ומדדנו ג"כ הקמח ועלה שכלי שמחזיק ט"ו דרה"ס מים מחזיק קמח כמו עשרה דרה"ס משום דהקמח הוא קל

מן המים וקמח של חו"ל הוא יותר קל מקמח שלנו יען שטוחנין אותו יותר דק כך אמרו חכמי צעלי חניות ולפ"ז

יהיה שיעור מ"ג ביצים וחומש ביצה כמו ארבע מאות ושלשים דרה"ס מקמח שלנו וג"מ דאע"ג דאנו נוהגין

דאין לברך על חלה כ"א על שיעור חק"ך דרה"ס קמח כשיעור שכתב הרמב"ם והש"ע כמ"ס לקמן או' ט"ז מ"מ

יש לחוש לשיעור הנז' של מ"ג ביצים ולהוציא חלה בלא ברכה כמ"ס האחרונים.

(יג) **וכתב** ח"א כלל קב"ח או' ע"ז דאפי' לפי המחמירין ואומרים ששיעור חלה הוא ה' קוואר"ט וי"א

ששה מ"מ אסור ללוג עיסה יוחר מן ג' קוואר"ט שהרי מצוה בכל האחרונים ששיעור חלה הוא מ"ג ביצים רק שהמחמירין

אומרים שהצילות שלנו סס קטנים מצבילים עכ"פ לכ"ע אסור

באר הגולה
וש"ס ד טור בשם
ה"ר יונה והר"ם
וש"ס. ה' חוספות
והר"ם לדעת
המחירין ו' שם
בבילה כ"ט והר"ן
ו' הר"ף והרמב"ם
והטעם ו"ש.

דל"כ לא ילוש יפה ומוצ לומר בשעת נתינת הקמה למדע שטעם לשם מל"ס (מסרי"ל): ב ד אם לש יותר
משיעור זה מותר בדיעבד; ג האעפ"י שאין מודדין קמח ב"ט ללוש ובי"ט של פסח שאין לשין עיסה
גדולה מעשרון מותר למדוד ויוש אוסרים אלא יקח באומד הדעת ולא ירבה על עשרון (וס"י נסוג):
דין

קף החיים

מעיקרא מאבן חלקה לפי שסוף ממסרת ומוסיפת קרירות
ושבחו לחס חכמים שדור. ס' הזכרונות דף כ"ב. כה"ג
בסג"ל. וס"ה במחנה בלא מסמרים דל"כ נדבק העיסה
שם. גם מנחשה יראה למנוע עיון ס"י ח"ה במ"א סק"ט
והעולם נהגין קלות בעשיית המלוא ורואו להשגיח ע"ז. מש"ז
או"י ב' ועיין לעיל ס"י ח"ה או"י כ"ג.

שם (בד) מותר בדיעבד. ראש"ג שאין העסק מועיל בם
מ"מ אין שוהין בם שיעור מיל. הרא"ש והר"ן.
ואם שבו בם שיעור מיל קודם שיחילו העזרים לסייע בשעת
עריכת חסור. ב"ח ס"י ח"ט. מ"א סק"ג. וספר"ח כחז דאין
לסחור אלא אם לא שבו בכל העיסקה אלא מיל יעו"ש
וסבאו המאמר או"י ח' מיהו מדברי הרמב"ם פ"ה דין י"א
ודין י"ב משמע דאין זה כ"א זכירות לנחלה אבל בדיעבד
דינא נשאר עיסת המבואר לקמן ס"י ח"ט סעי' ב' יעו"ש
כן משמע מסתמיות דברי הש"ע. וסרי"ז או"י ח' כחז דאם
היה שם שבות כדי הילוך מיל טוב להחמיר לעצמו שלא
לאכלה בפסח אם אפשר לו עכ"ד. ועיין לקמן ס"י ח"ט
או"י ל"ב.

שם (בה) מותר בדיעבד. וסעולם נהגין אף לנחלה
לסקל ואין כח למחות בידם דיש מחירין. מ"א
שם. א"ר או"י ד' ומ"מ עכ"פ אם עשין יותר מג' קבין דיש
למחות דאפשר דכה"ג אף דיעבד יש לאסור. ח"י או"י ע' וגי'
קבין הם ע"ב ציצים במכוון. חמ"מ או"י ג' וסוף ע"פ מ"ש
לעיל או"י ח' דסקב ד' ליגין וסלוג ו' ציצים יעו"ש נמלא דסקב
כ"ד ציצים וגי' קבין ע"ב ציצים. ומיהו חק יוסף או"י ט' כחז
על דברי המ"א ס"ו דיש למחות בידם כל מה דאפשר כי
בכל יום ויום מוסיפין לעשות גדולים כ"כ שדוראי צאים לידו
חימוץ מ"ש בישובים קטנים שאין להם מזעסקים כ"כ עכ"ל
ועיין לעיל או"י ב'.

שם (בו) מותר בדיעבד. ואם אינו עושה רק מל"ס אחת
(ר"ל עיסה א') טוב יותר ללוש כמידת השיעור
בריוח כדי ליטול חלק בצירור בלי ספק וגם יוכל לברך עליו
ואין חשש חימוץ משום פורתא דסוי עפי. סס"ח ס"י פ"ב.
וסבאו צ"י לקמן ס"י ח"ט ובלבד שם סעי' א' ט"ז בס"י זה
סק"ב. ר"ז או"י ג' ועיין עוד לקמן ס"י ח"ט או"י ג'.

שם (בז) אעפ"י שאין מודדין וכו' כמ"ש לקמן רס"י
חק"ו ועי"ש הטעם.

שם (בח) צו"ט של פסח וכו' מותר למדוד. דלא גרע
מחבלין לנחוס דשרי. צ"י בשם סר"ן. ועיין
לקמן סס"י חק"ד.

שם (בט) ויש אוסרין וכו' וכן ראו להורות: פר"ח.
שם (ד) ולא ירבה על עשרון. ומשום ברכה חלש שמא
אין בם עשרון יטיל עיי' לירוף סל כמ"ש לקמן
רס"י ח"ט. ואם אינו לש כ"א עיסה אחת או ימדוד מעיו"ט
וכמ"ש ד"מ בשם מסרי"ל.

שם (טוב) כגה. ולא ירחוק הקמה במדע וכו' אך ימדוד
בפיזור בדרך מודדים למכור. וכ"כ רא"ס דאין
לסכביר ידו על הסלת עכ"ל דרשון מהרי"ל ב"י חיקון המלות.
וסבאו ד"מ או"י ב' מ"א סק"ד. א"ר או"י ב' ר"ז או"י ב'
ומשמע דטעם דאין לסכביר ידו על הקמה הוא ג"כ משום
דלא ילוש יפה. וכ"כ א"א או"י ד' מהר"ם סק"ד. וכחז עי"ש
המח"ס טעם אחר כי עיי' הדין מחמם הקמה. וכ"כ
הר"ז או"י ס'.

שם (חי) כגה. ולא ירחוק הקמה וכו' מכאן נראה שם
שהביא צ"י בשם הכלבו דיש לפקפק אם נשער
בכלי קמה רפוי או בעטור ומחובץ שאין כאן פקפוק שדבר
ברור דמשערין בקמה רפוי וכ"כ סו"י בר"פ כל המנחות
אכא דתנן חסרס או יחירס מכאן פ"י ר"ח דכשמודדין במדע
בפסח או לזורך חלס אין להכביר על הסולח דל"כ נמלא
יחירס כמו לענין מנחות ע"כ. וכן עיקר. פר"ח.

שם (יט) כהגה. דל"כ לא ילוש יפה. ויבא הקמה להבטיל
ומחמץ כמ"ש סס"י ח"ט. מ"א סק"ס. א"ר או"
ג' ח"א כלל ק"ה או"י יד.

שם (ך) כהגה. ומוצ לומר בשעת נתינת הקמה וכו' וכן
בשעת לישה ובשעת עשיית המלוא ובשעת שליכת
המים וכשנותן מים לחוך המקח. דרשון מהרי"ל שם. וכ"כ
מ"מ ס"י חקע"ז. ח"י או"י ח' א"ר שם. חק יוסף או"י ח'
ר"ז או"י ו' וא"כ אין ראוי להניח קטן לשאוב וליתן קמה למדע
כ"א עיי' גדולים. א"א או"י ד'. ועיין עוד לעיל ס"י ח"ה או"
מ"י. ולקמן ס"י ח"ס או"י י"ד וט"ו.

שם (כא) סעי' ב'. אם לש יותר משיעור זה וכו' ואפ"י עשה
במודד נמי שרי בדיעבד כיון. דאיכא דשרי אפ"י
לנחלה. צ"י. ד"מ או"י ג' ח"י או"י ט' ר"ז או"י ח' ח"א כלל ב"ח או"י ט"ו.
ומיהו לנחלה יש לכל בעל נפש ליזכר שלא ללוש יותר
מעשרון אפ"י בחנור גדול ואפ"י יש הרבה בני אדם עוזרים.
צ"י. ד"מ שם. ועיין לעיל או"י ב'.

שם (כב) נוסגין ללוש עיסהם עשרון עשרון ואח"כ בשעת קיטוף
מחברים צ"י עשונים ומקטפים אותן יחד ונראה
שלא הועילו כלום בחקנתם שלא אסרו חכמים ללוש יותר
מעשרון אלא מפני שלא יחמיץ בשעת קיטוף ואעפ"י שהם
טוענים דלא אמרו חכמים שיעור זה אלא במקטפים בידיהם
אבל אכן דמקטפים בעמילה אפ"י עיסה גדולה כמה אינא
מחמץ לאו טענה היא דל"כ למה להם שלא ללוש יותר
מעשרון ועוד דאחר קיטוף דעמילה מקטפין בידים ואיכא למיחש
שלא חבא לידו חימוץ אם היא יותר מכשיעור. צ"י. פר"ח.
חמ"מ או"י ג'.

שם (כג) כתב האגור בדברי הגאונים מלאחי רבי סחיר ללוש
ולקטף בעמילה עץ לפי שממסר להשלים מלאכתו.
צ"י. ויש מלפין אותה בטעם של מחכה כדי שחשף העיסה
עומדת בקרירותה ולא חמסר להחמץ ויש שמוסיפין לעשותה

א א מפני שצריך לדקדק בשיעור העיסה שלא להרבות בה משום חשש חימוץ ומוטב שימעתם בה לכן

(ז) **שם.** דשמה יש בהם וכו' וחסידים ברכחו לבטלה. לבוש.
ועוד דחיישינן שמה אחר"כ יבא לידי חיוב מחמת צירוף

באר הגולה
ב' מימלא דר' יוסף

שוב לקרב העיסות יחד בשעת הפרשת חלה שישקן זו בזו דשמא יש בהם שלא היה בה כשיעור י ואם
א"א

בף החיים

(טוב) וכתב סע"ז סק"ג דאם שנה להפריש חלה ואח"כ
לא נשאר כשיעור חלה בל"י לא יוכל להפריש
עד שילךף לס עיסה אחרת ויסס שיעור חלה ואח"כ יפריש
יעו"ש. אמנם הנכ"ס או"י ב' השיג על דברי סע"ז סנ"י וכח
דסדר פשיט דבין בחלה או"י בין בחלה חו"ל כיון שנחמייב
בחלה מעיקרא אפי"י שנה ואכל ולא נשאר שיעור חיוב חלה
מפרים מהנוחר וא"ל לירוף עכ"ל וכן המק"ח או"י ב' צביאוריס
ומנן סאלף או"י ג' וסיל"פ לקמן ס"י חק"ו כלס דחו דברי
סע"ז סנ"י וכחצו דאין חילוק בזה בין חלה חו"ל לחלה או"י
חלה כיון דמעיקרא היה זה שיעור חלה מפרים אח"כ מהנוחר
וא"ל לירוף יעו"ש. מיהו המאג"ר או"י ג' כחצ דאם אפשר יש
ללךף לסנשאר עיסה אחרת בכדי שיסס שיעור חלה ולהפריש
גם על זו ובדיעבד אם חלה לו בעיסה אחרת אז יפריש מן
הנוחר אעפ"י שלא נשאר בו שיעור חלה יעו"ש.

(חי) שם. ואם חלה להפריש וכו' וכחצ ב' המנסיג שזריך
להפריש חלה מכל מדה ומדה ואין לסקיק כמה
עיסות ולהפריש מאחת על כולן כי סל מלרפן לא אמרו חלה
בשלה סיס בכל אי שיעור עיסה ולחומרא חלה לא לסקל
עכ"ל וסבאו ב"י וכחצ וכבר כזכיר סברא זו סמרדכי ב'פ'
אלו עיבדין בשם הר"ס וכחצ שם דססס"ח ואב"י חולקין
עליו וכך סס דברי סטור כאן ובס' חלה (צו"ד ס"י שכ"ס)
ואדרבא סיקל ב"ס בכל עיסה שיעור חלה ורואה להפריש
מזו על זו שאל לירוף סל ולא נגיעס רק בששחיסן לפניו
סגי להפריש מזו על זו וכך סס דברי הר"ס ב'פ'ק דו"ט
וכן מלחתי בחשו' הרשב"א ס"י סחליד יעו"ש. וכ"פ בש"ע צו"ד
ס"י שכ"ס סע"ז ב' יעו"ש. ועו"ש צביאור סגרי"א או"י ח' שכחצ
דג' דיניס בזה אם סס בלא כלי כלל ח"ל אפי"י נגיעס ואפי"י
רחוקיס סביח מלרפן ואם סס בחוך כלי ופחוסיס מלמעלס
לריבין סקפס וסול קירוב ונגיעה כלס ססדדי ואם סס סחומיס
אפי"י נגיעס לא מהני יעו"ש ור"ל שזריך ליקח חלה מכל כלי
אם סס סחומיס וכמ"ס צו"ד ס"י שלי"א סע"ז כ"ו לנבי סרומס
יעו"ש מיוסו דדיעבד אם נחכוין לסס ח"ל להפריש פעס אחרת
דלא גרע משני בחיס כמ"ס לקמן או"י ל"ז יעו"ש. ועוד עיין
לקמן או"י ל"ס.

(יב) וכתב שם בחשו' הרשב"א שסביצ לשואל חלה סמנהג
שאחס נוכח נטל מכל עיסה ועיסה מעט ואחס
עושה מכל סחלות חרס אחת אין זה מנהג כשר כי בחוך
שאחס משהס חותן סן בואן לידי חימוץ עכ"ל וסבאו ב"י
וכחצ דס"ד בחוך ספסח חלה אם לס קידס פסח ש"ד לעשוה
כמו ססיס חותו חסס עושה ליטול מכל עיסה וכו' וזה נכון
יחר מלסמחין עד לאחר סאפי"ה וכו' ומ"מ אם חלה להפריש
מכל אחד מפני סמסירות ש"ד להפריש אחר אפי"י מיד עכ"ד.
מיהו צד"מ או"י ב' כחצ דהמנהג להפריש מכל עיסה ועיסה
קידס סאפי"ס. וסבאו מ"א סק"א. ח"י או"י ג' וכחצ שם ח"י
על דברי ד"ס סנ"י ולי"ל דסול ע"פ סמנהג שססגין לעשוה
עיסות גדולות כמ"ס לעיל סס"י סנ"י יעו"ש. וכ"כ חמ"מ או"י
ב' ר"ז או"י ד' וכחצ מ"א שם ומ"מ ד' בצרכס אי לכולן אם
לא ספסיק בנחייס בשוחס שאינס מענין הליוס. וסב"ד ח"י
סס וכחצ

(ג) הנה חלה היא רומזת בשם הפנימי דחכמה דמלכות
ד"ח כנ"ל בדרוש שמות הספירות (עיין ע"ח
סער מ"ד פ"ד) והוא שם יו"ד ה"א וי"ו ה"ה העולה ג'י
מ"ה ולכן שיעור חלה אחד ממ"ה חלקים ואעפ"י שצו"ל
נשרפת עכ"ל אין ראוי לסמוך על דברי המקילין להפריש
כל שהוא חבל לריך לזכר להפרישה כשיעורה האמיתי
ע"פ הסוד אחד ממ"ה חלקים כנ"ל שעה"מ פ' שלח לך.
והצ"ח ברכ"י צו"ד ס"י שכ"צ או"י ב' חלה שכחצ חלה
לא ראייתי ולא שמעתי שסס חסיד צדורנו נהגו כך יעו"ש
וכ"כ צספרו עין זוכר מעי' ח' או"י ו' יעו"ש. אמנם הרב
בן ח"ח פ' שמיני או"י ג' כחצ טוב שיעשה האדם פעס
אחת בשנה כפי דברי סר"י ז"ל ויעשה זאת הליס בעלמנו
לקייס פעס אחת הפרשת חלה צידו ודבר צעתו מה טוב
להוסיף זכות על זכויותיו קודם יוה"כ עכ"ל. ועיין צמד"ר
פ' בראשית שכחצ צזכות ג' דברים נצח העולם צזכות
חלה וצזכות מעשרות וצזכות צכוריס יעו"ש והטעם לזה כבר
כתבתי בס"ה"ק יסמח ישראל דרוש עה"ת פ' בראשית קחנו משם.
(יד) וכתב עו"ש צשה"מ טוב לזכר כשאוכל פת של מי
שאינו מוחזק בצשרות שיפריש ממנו חלה
קודם שיאכלנו וצפרט צפת פלטר שרוב פעמים אינס זהירין
להפריש חלה עכ"ל. ונ"מ לאלו שקונין מלה מצעל סתור
במשקל לאחר אפי"ה ד"ס לרפס צכלי אחד צציתו ולהוליא
מהס חלה מן סספק בלא צרכה דשמא לא נלטרפו חלל
האופס לפוס דינא וגס דשמא לא הוליא מהס חלה כי
סס עושים מללחכס צמהירות ואנשים הרבה זה מטיל
על זה וזה על זה והשכחה מלויח חכן אם יש אחד ממנו
ע"ז יר"ש ויודע דיני חלה אז יש לסמוך עליו אם שואלו
ואומר מתוקנים סס. ועיין לקמן או"י מ"ו.

(טו) שם. ואם חלה להפריש חלה וכו' דאם סיס אפשר
נכון יחר להפריש מהעיסה מלסמחין עד לאחר
אפי"ס וכ"ס צא"י דליכא למיחש שמא יאכל ממנס ואין חקנס
להפריש על מה שנאכל ממנס. ב"י. וכ"כ ספר"ח דאם שנה
ואכל שאינו מפרים חלה על סמוחר דברי מה שאלל כבר
עבד חסורא ואין לו חקנס להפריש עליו. אמנס ברכ"י
צו"ד ס"י שכ"ג או"י ד' כחצ דאם צא"י קרס מקרה דסכחו להפריש
חלה וכבר חכלו רוב ספח צצלי דעח אף ססול בלרץ יפריש
מסמוחר על סל גס על מה שאלל לחקן מה שאפשר דדיעבד
מפרים שלא מן המוקף כמ"ס לקמן (צו"ד) ס"י שלי"א סע"י
כ"ה גבי סרומה עכ"ל וכ"כ בן ח"ח פ' שמיני או"י ה'.

(ז) אם שנה להפריש חלה צא"י צע"ס אין חקנס צצנה
דיחקן צמחשכס. קריח מלך רב ח"צ צשו"ח ס"י
ט' צרכ"י שם או"י ג'. ועיין צא"א ס"י חק"ו או"י ח' שכחצ
דבליל פסח ובליל סוכות צצנה להפריש מעו"ט בחלה או"י י"ל
דמפרים דהוי דבר חורס ודחי לסבות דאין מפריוין בואן לו
לחם אחר יעו"ש מיהו צשאלל יעב"ץ ח"א ס"י קל"ג דעחו
נוטה לסחיר בזה צא"י להפריש בכל יו"ט כשאין לו לחם אחר
יעו"ש. וגרסא ד"ס לסמוך ע"ז סיכא שא"א לשאל מלחריס.
ועיין עוד לעיל ס"י חמ"ד או"י ה'.

א"א להפריש חלה בעודה עיסה מפני המהירות יפרישנה אחר אפייה מיד שיתן כל המצות בסל והסל באר הגולה וכר"א פסחי מ"א מצרפם

כף החיים

מ"ש בזה יעו"ש. וע"כ נראה דבחלת חיי דאסור לאכול קודם הפרשה כמ"ש לעיל או ט"ו אם נלטרף בתנור שיעור חלה דיש להחמיר דאין לאכול ממנה עד שילרפס אח"כ בסל ויעול חלה. (בג) **שם**. והסל מלרפס וכו' עיין בסי' אפריון שלמה על ה' חלה שכתב בלחם בלמה סק"ג וז"ל ודע שצ"ס החנוך להרא"ה ז"ל סי' שפ"ה כתב ששמע ממורו מ"ש שהרודה ונותן לסל הסל מלרפס לחלה אינו אלא אם בשעת רדיה מן התנור נותן לסל אצל אם כשהוליד מן התנור נותן אותם ע"ג לוח או ע"ג קרקע או בכל דבר שאין לו חוץ חפשי שנתנו אח"כ בסל כבר נפטר מחלה יעו"ש. וכ"כ אור"ז ח"א ססי' רכ"ז צ"ס הריב"א. וכתב ע"ז ואין דבר זה צ"ס סמכא דהא קתני הרודה ונותן לסל משמע רודה ואחר שעה נותן לסל תדע דלא קתני הרודה לתוך הסל יעו"ש אלא שכתב שמדברי השאלות פ' לו סי' ע"ג נראה שסובר כהריב"א וכו' יעו"ש. והצ"ד צ"ס רב. פעלים ח"ד חיר"ד סי' ל"ו. וכתב דהמנהג אצלנו פה בגדאד יע"א פשוט וברור כהרמב"ם ומזכרין דידוע שכל דבר שיש לו מנהג צרור חפשי שיש בו מחלוקת אין חוששין לספק ברכות. וכתב שכן נוהגין צה"ק תוצ"צ להניחם אח"כ בכלי או מכסים אותם ומזכרין ויש אשכנזים נזהרים ללרפס מפי התנור דוקא ומי שרואה לעשות כן הנה מה טוב יעשה כן לעצמו היבא דאפשר לו אצל היבא דלא אפשר יוכל ללרפס אח"כ ולצרך ומי שחושש בזה שלא לצרך לא טוב עשה לעשות המלוה בלא ברכה יעו"ש.

(בר) **שם**. והסל מלרפס וכו' ואם נחנן בעצלה שאין לה לבצוץ (פי' שפ"ס) בציא דלא אפשרתא בפסחים מ"ח ע"ג. וכתב הרמב"ם פ"ו דזכורין דין י"ז דאם חלה של דבריהם הוא אינו חייב להפריש עד שילטרף אותו כלי שיש לו חוץ עכ"ל. וכתב ב"מ שם צ"ס דלא אפשרתא ופסק בה דלאורייתא לחומרא ודברבנן לקולא עכ"ל. ודברי הרמב"ם סנו' בציאו סעור צו"ד סי' שפ"ה. וכתב שם סב"ח ומיחו נראה דאפי' בחלה דלאורייתא דלריך להפריש אין לו לצרך כיון דפסק הוא סב"ל אצל בחלה של דבריהם אין להפריש כלל עכ"ל. ובש"ע שם כתב וז"ל ואם נחנס על עצלה שאין לה לבצוץ אינם מצטרפים עכ"ל ומשמע מסחמיות דברי הש"ע שלא חילק בין חיי לחו"ל דגם בחלה חיי אין מצטרפין כיון דצו"ס"ז היא מדבריהם כמ"ש בסי' שפ"ג סעי' ב'. וכ"כ הש"כ שם סק"ב. וכ"כ בציאור הגר"א שם או' ה' וכ"כ המש"ז בסי' זה או' ח' מיסו מדברי הב"ח סנו' שכתב להפריש בלא ברכה משמע דבחלה חיי גם צו"ס מצטרפין דלא מסחבר דקמ"ל סילכחא למשיחא ופעמו משום דבא"י עיקרא דלאורייתא וגם שהחמירו בזה שלא לאכול עד שיפריש ואינם נעלם אלא מן המיקח כמ"ש צו"ד סי' שפ"ג יעו"ש. ובלא"ה הא כתב שם צ"ס ססי' שפ"ד דאסיר לעשות עיסתו פחות משיעור כדי להפקיע ממנו חיוב חלה עכ"ל אלא דנימ' דבחלה חיי דאסיר לאכול קודם הפרשה אם נלטרף כדי חלה בעצלה שאין לה לבצוץ דיש להחמיר ואין לאכול מהם עד שילרפס לתוך כלי שיש בו קיבול ויפריש מהם חלה. ועיין לקמן או' ל"ח.

שם והסל

שם וכחצ ועכשיו נהגו ע"פ הרוב להפריש מכל עיסה ועיסה אשה אחרת ומזכרת לעצמה. וכ"כ סר"ז שם. מיסו ח"א ס"ק כלל קכ"ח כתב דאנו בקהלתינו נוהגין שאין נטלין חלה מן העיסה רק אחד שנאפי ואז מניחין בכל בסל אחד ונטולי חלה עכ"ד. וכתב עו"ש ח"י וגוהגין לעשותם חלה כעין מלה ואח"כ משליכה לאור ויש נהגו לשרפה בלי חיקון. ואם נפלה לתוך ההבטיל הנה מלכד דין הערובת חלה שנחבאר צו"ד סי' שפ"ג יש לדון בזה דין איסור חמץ וכמ"ש לעיל סי' חג"ד סק"ד עכ"ל ועיין בדבריו לשם או' כ"א.

(ד) **שם**. יפרישנה אחר אפייה מיד וכו' ואע"ג דק"ל חלת חו"ל אוכל והולך ואח"כ מפרשים היינו בעיסה שנילוכה יחד והיתה כבר מחוברת הקילו בחלת חו"ל דלא צעיק להפריש מן המוקף רק אוכל והולך ואח"כ מפרשים משא"כ כאן. חיי או' ה' ור"ל דכאן שנתחייבו ע"י לירוף כל לריך להפריש מהם חלה מן המוקף וע"כ אסור לאכול מהם עד שיפריש. מיסו הט"ז סק"צ כתב דאף אם נלטרפו ע"י סל יכול להפריש מהם שלא מן המוקף. וכ"כ המק"ח או' ה' חמ"מ דין ב' והר"ז או' יו"ד וא"י י"א הביא ב' הסברות וכתב דלענין הלכה ח"ל להפריש מהם מן המוקף ויכול לאכול מהם ואח"כ יפריש מחתיכת מלה אחת גם על מה שאכל כבר אלא דטוב לחוש לכתחלה ולתרום ממנות הללו מן המוקף יעו"ש. וכ"כ בן א"ח פ' לו או' ה' דאם שכח ולא הפריש קודם יו"ט יש לסמוך על סברה זו יעו"ש. ועיין לקמן או' מ"ט. (כא) **שם**. שיתן כל המלות בסל וכו' עיין ב"ח שכתב דהא דמהני לירוף סל לריך ג"כ נגיעה ר"ל שוגעו המלות בתוך הסל להדדי יעו"ש וכ"כ צ"י וד"מ צו"ד סי' שפ"ה יעו"ש. וכ"כ שכנה"ג בהגצ"י סי' זה או' ד' מיסו הט"ז סק"צ כתב דכאן שרואה ללרפן בעציל שיעור חלה ח"ל נגיעה כלל להדדי רק לירוף כלי יעו"ש וכן הסכים הפרי"ח יעו"ש אצל המש"ז או' ב' כתב דאף צאין ב"ח"א כשיעור צעי סל ונגיעה ממש ללירוף שיעור חלה יעו"ש. וכ"כ הנה"ש או' ח' ומיחי' עיין חיי או' ז' שהביא פלוגתא בזה וסוים אף דלכתחלה צעי נגיעה אצל דיעבד ולא דוכל לסמוך על גדולי הפו' דלא הלריכו נגיעה כלל יעו"ש. והביאו ח"ר או' ג' וכ"כ המאמ"ר או' ב' דלמעשה ראוי לחוש לדברי המחמירין. והמגן הא"ף או' ב' כתב דאפי' צדיעבד יש להחמיר יעו"ש. ועיין בשו"ת בית אפרים סי' מ"ד שכתב מלות שאופין ואין בכל עיסה שיעור חלה ונתחייבו ע"י לירוף סל ושוב בשעת הפרשה לא היו נוגעין יחד רק היו חלוקין לשני לצורים חפשי שלקח מאחד חלה על הכל יש לו לכתחלה להפריש חלה גם מלצור השני בלא ברכה יעו"ש. והביאו בשע"ת.

(בב) **שם**. והסל מלרפס וכו' ומז"ה אומר שאף התנור מלרפ כמ"ס הסל ואין חיי רואה את דבריו. ריח"ז הצ"ד בשכ"ג פ' אלו עוברין. כנה"ג בהגה"ט. וכ"כ הרמב"ם פ"ו דזכורין דין ט"ז דאין התנור מלרפן לחלה והביאו צ"י צו"ד סי' שפ"ה יעו"ש. וכן הסכים הפרי"ח בסי' זה. ומיחו עיין שכנה"ג בהגצ"י או' ג' וער"ה או' ח'

מצרפם לחלה וזהו הדרך היותר נכון. הגם ואם היה בו שיעור חלה ושכח להפריש יפריש אח"כ ואפי' לזירוף

ס"ה

בף החיים

חלה היא מדצריהם לריך להפריש אפי' כל העיסה למעלה מדופני הכלי אבל לענין ברכה אין לצרף חלה א"כ כל העיסה תוך דופני הכלי שלא ילא ממנו שום דבר למעלה מדופני הכלי דמסק ברכות להקל עכ"ל, והמנהג לכסותם במפה אם הם גזורים למעלה מדופני הכלי ולצדק, וכ"כ הכלבו בשם הר"פ דאם עוצרות למעלה מן המציאות יפריש עליהם מפה או סדין ומכסה אותם דאין לך כלי גדול מזה עכ"ד.

בט) כתב רש"ל בתשו' סי' נ"ח דהיכא דמלרפן בסל אחר אפייה לא מהני שיטול מעט מא' חלה לריך להפריש מהם עוגה שלימה ומאי דקשה לזה מיו"ד סי' שכ"ד דין מי שנחערב לו פת וכו' כבר יישבו לשם יעו"ש אבל במרדכי פ' אלו עוברין מבוחר דאף במלרף לסל בולע אחת לפטור כל המלות. פרי"ח. וכ"כ ח"י בסמ"י זה על דברי רש"ל הנז' דאין נוהגין כן רק שזכרים חתיכה מהם. וכ"כ בשו"ת צית אפרים סי' מ"ד על דברי רש"ל הנז' דאין המנהג כן וכמ"ש בח"י ג"כ ובפרט בחלת חו"ל שפיר דמי אף בפרוסה יעו"ש והביאו בשע"ת. ועיין בפסקי תוי מנחות א"ו י"ב שכתבו דאפי' פרוסה מיקרי לחם.

ד) שם. והסל מלרפם לחלה. דאם לא הפריש חלה מן העיסה יפריש חלה מן הלחם דכתיב והיה באכלכם מלחם הארץ כדאיתא בספרי פ' שלח לך. וכ"כ הרמב"ם פ"ו מה' זכורים דין ט"ז. והצ"ד ב"י ביו"ד סי' שכ"ז וכ"פ הטור והש"ע שם בסוף הס'.

ה) שם הגה. ואם היה בו שיעור חלה ושכח להפריש ר"ל בעודה עיסה. והוא ע"פ מ"ש בד"מ דהמנהג להפריש מכל עיסה ועיסה קודם אפייה והצ"ד לעיל א"ו י"ט יעו"ש.

ו) שם בהגה. יפריש אח"כ. ר"ל אחר אפייה. ועיין לעיל א"ו ל'.

ז) שם בהגה. יפריש אח"כ. ואם שכח להפריש חלה מן העיסה של מצות המאצה וכול לסמחין עד הלילה כדי שיניחם כך שלימות על הקערה וכשיבאצע מאה השנייה לשנים לשמור חליה לאפיקימן אז יניח הב' מצות השלימות ושחי השזכרים בכלי ללרפם ויכסם ויקח פרוסה קטנה מן הצלועה ומצדך להפריש חלה וישמור אותה לחויה ושורפם בחו"ס. לבוש. וכ"כ מטי"מ סי' תקפ"ח בשם חשו' הגאונים. ומיהו כחז שם שלבוש ויל שטוב יותר שיבאצע ממנה חחלה פרוסה קטנה מיד שמא יחזור וישכח צילול דהא בלח"ס יבאצעה בלא ברכה צילול עכ"ל והביאו ח"י א"ו ט' וכחז וכן ראוי ונכון לנהוג שלא לסמחין עד הלילה דהא בלח"ס עיסה שנילוש מעו"ש אסיר להפריש ממנו צו"ט ובמ"ש לקמן סי' תקי' יעו"ש והביאו י"א בהגה"ט. ומה שהקשה הכסף א"ו א"י על דברי שלבוש הנז' שכחז דיכול להפריש מהם חלה צילול מס' תקי' כבר חירץ זה ח"י שם דהכא שאני כיון דלא באו לכלל חיוצ עד הלילה יעו"ש ומיהו דעת הא"ר א"ו ד' להחמיר גם אם לא נלמפרו עד יו"ט יעו"ש. וכן דעת המקיח א"ו ו' בדברי ספ"י הנז' דאם לא נלמפרו לחלה עד יו"ט מותר להפריש מהם

ח) שם. והסל מלרפם וכו' ואם מכסה ספה במפה חשיב כמו כלי ללרפם כמ"ש בסמ"ק סי' רכ"א ב"ח. וכחז וכן נוסגין. וכ"כ בש"ע יו"ד סי' שכ"ה סעי' א' ואעפ"י שכחז זה הש"ע בשם י"ט מי שאומר עיין בש"כ שם שכחז דאין חולק בדבר יעו"ש וכן הסכים הפרי"ח בסי' זה. והא שכחז הש"ע בשם י"ט מי שאומר י"ל משום כי כן דרך הש"ע סברה שלא מלא אותה כ"א בפוסק א"י כחז אותה בשם י"ט מי שאומר ואעפ"י שאין חולק בדבר זה כחז אותה צ"י שם רק משם סמ"ק והגם דהטור כחז אותה בסמ"ק מ"מ עיקרה מדברי הסמ"ק והוא פוסק א"י ועיין בשכנה"ג הג"י א"ו צ' וד"ק. ומ"מ משמע מזה דאם רק מכסה אותה במפה סגי אעפ"י שמונחים על כלי שאין לו חוץ כגון על הלוח וכדומה מיהו דדרשות מהר"ל ה' חלה כחז דאם אין לו כלי שמחזיק את כולם יניחם במפה ויכסה המפה ג"כ עליהם ונקרא לזירוף כגון עכ"ל והביאו הש"כ ביו"ד שם סק"ה. וכ"כ המש"ז א"ו א"י ומכסה במפה ביינו יניחם במפה וישים מפה זו ג"כ על המלות ואם מונח בטבלא ולמעלה במפה לא ויינו בחדא מפה מלמטה ולמעלה ואף שבאמצע קלח מגולח מלמטה הכל כיון שמלרדין מכוסין עכ"ל וכ"כ המק"ח א"ו ד' ואפשר לומר דה"ד להתחלס וגם כי מסחמיוח לשון הסמ"ק משמע דצפריסה מפה למעלה לצד סגי והביאו הש"ע והצ"ח כנז' ועוד יש ללרף לזה מ"ש צא"ו הקודם דאם הניחם על טבלא שאין לה שפה הרי זה ספק אם מלמטה וע"כ בדועבד אם אין לו מפה לכסות מלמטה ומלמעלה יש להקל לכסות רק למעלה אם הם מונחים על כלי שאין לו בית קיבול וכה מנהג העולם להקל בזה ואפשר שסומכין על משמעות לשון הסמ"ק והש"ע והצ"ח כנז' אבל היכא דאפשר ודאי שיש להחמיר כדי ללחא חליצא דכ"ע.

טו) ודע דאם נימא דסתם כיסוי מפה מהני ללרף ה"ה אם כפה כלי על המלות מהני ג"כ ללרף אכן לפ"ז הא דא"ר אליעזר אף הרודה ונותן לסל וכו' הוא לאו דוקא דה"ה אם כפה הסל עליהם. ב"ה.

כו) שם והסל מלרפם וכו' וסל מלרף כיון שהיה רגע שם אף נטל מתוכה נחתייב בחלה וזה פשוט. א"א א"ו צ'. ולזירוף כלי הוא דוקא של אדם א"י ומין א"י הא לאו כלי אין הכלי מלרפו. א"א שם. והוא מש"ע יו"ד סי' שכ"ד סעי' ז' ועי"ש בסעי' צ'.

כז) שם. והסל מלרפם וכו' וכשמלרפה בכלי יזכר שלא ילא שום דבר למעלה מדופני הכלי דהיינו שיהא כל כזר אחד או עיסה למעלה מדופני הכלי. מור"ם ז"ל בהגה ביו"ד סי' שכ"ה סעי' א' בשם הטור. אבל אם קלחה תוך הכלי אעפ"י שמקלחה למעלה מדופני הכלי מלרפתה: צ"י שם. מיהו הצ"ח שם חולק וכחז מלשון הטור משמע דאפי' מקלחה תוך הכלי ומקלחה למעלה מדופני הכלי אין הכלי מלרפן. והצ"ד הש"כ שם סק"ד. והסמ"ג כתב בשם ר"י דכשיש דופנים לכלי אפי' כל העיסה או המלה למעלה מדופני הכלי מלרפין. והצ"ד ב"י וצ"ח שם. וכחז שם הצ"ח דבפולגתא דרבותא אע"ג דעכשו כל

כל לא לריך ואם לקח ממקלה העיסוה וממקלה לא לקח ונחערבו לריך ליקח חלה מכל אחד ואחד או ילוש

עיסה

בף החיים

י"ד. ומיסו עיין בחו' נדה ז' ע"א ד"ס ומקפה שכתבו וי"ע
אי חסוב מוקף צנעיט גרידא בלא לירוף הכלי או בלא נשיכ
יעו"ש וכד"ר ח"י סוף או' ז' וכתב דכ"כ בלגודס. וי"מ דבחלה
אי דאסור לאכול קודם הפרשה אם נגעו זה בזה כדי שיעיר
חלה ד"ס לסחמיר דאין לאכול מהם עד שיגרפס לחוך כלי
שיש בו בית קיבול ויפריש מהם חלה. ועיין לעיל או' כ"ד.
(גל) **שם** בהגה. ואפי' לירוף כל לא לריך. ועי"פ סחלה
עם מה שמפריש ממנה צעינן מן המוקף. מ"א
סק"ג. מק"ח או' ה'.

(מ) **וצריך** לשורפס במדורה כסן או כהנה לפי ר"ח כ"כ
מהר"ם. וכדאי הוא רש"י לסמוך עליו דפי'

דכיו מצעלים ברוב לאכילת זרים כ"ס ליהנות. ואמר מהר"י
סגל דעוד נראה לו לדמות לעצם שנשרו מן הדקל דמצעלינן
ברוב כיון דקליא לאיסורא אפי' ד"ס לו מחירין. וחלה דידן
בחול' נמי לית לה שורש דאורייתא כדמשמע פ' כל הבשר.
ונכון לעשות לה מדורה לעצמה בצקוס שאין מצעלינן שם או
בחנור שאופין בו המלוח קודם סורדו חוכו מלוח שאז ידוע
לו שלא חבא לידי הגהה ישראל ערס קליא לאיסורא. דרשות
מהר"ל ה' חלה. וכ"כ מור"ם ז"ל בהגה ציו"ר סס"י שכיב
ד"א כשורפין סחלה עושין לה ספק צפ"ע דישאל אסור
ליהנות ממנה ונכונן להשליכס לחנור קודם שאופין הפח עכ"ל.
(מא) **מעשה** שנסהא סחלה החלס בחנור בליל יו"ט עד
שנחרס ושאלו למחר"י סגל אם עדיין

ראוי לפטור אח המלוח ע"י לירוף וסחור לרפס ולקרא לה
שם חלה בהפרשה ולבדק עליה. דרשות מהר"ל שם. והביאו
שכנ"ג בכה"ע או' ה' ח"י סוף או' ט' א"ר או' ג' חמ"מ
סוף סס"י מיסו מ"ש שם הא"ר בשם מ"ל שנחרס עד שאין
ראוי לאכול עיין בא"א ס"י ח"ח שכחז עליו ל"ע דכחיב
מלחם הארץ דצעינן שחלה עליה שם לחם וכחז ואפשר
לומר שראוי לאכילס ע"י הדחק יעו"ש.

(מב) **שם** בהגה. ואם לקח ממקלה העיסוה וכו' וכ"כ צפ"ע
יו"ד ס"י שכ"ד סע"י י"ב ועי"ש שכחז עוד
סיוקן אחר יעו"ש.

(מג) **שם** בהגה. לריך ליקח חלה מכל אחד וכו' שאם לא
יקח אלא מאחת על כולם שמה יקח מן הפטור
ואין מפרשין מן הפטור על סחיוב. לבוש. עו"ש או' א' ר"ז
או' ט"ז. ועיין ציו"ד ס"י שלי"א סע"י כ"ח.

(מד) **שם** בהגה. לריך ליקח חלה מכל אחד וכו' ואם
שכח לחקן עד שנכנס יו"ט ואז אסור להפריש

חלה מעיסה שנילוש צעיו"ט כמ"ס ס"י חק"ו אז אם הוא
בחול' יכול לאכול מהם ולשייר חחיכס מכל אחת וצחי"ס
יפריש חלה מכל חחיכס וחחיכס שהשחיר וגם מכל מלס ומלס
שעדיין שלימותו שלא אכל מהם דממ"י אם זה שאוכל הוא
מעיסה שסורמס חלהס הרי עוב ואם הוא מעיסה שלא
סורמס חלהס חלה חול' אוכל וסולך ואח"כ מפריש. ואפשר
דגם בחלה אי' יש להקל בכה"ג דלא אסרו לאכול קודם
הפרשה חלה אלא בודאי ולא בספק דבכל אחת ואחת יש ספק
שמה היא מן העיסה שסורמס חלהס ועוד דדיעבד גס
בא"י

מהם חלה ציו"ט יעו"ש וכ"פ הר"ז או' י"א. וכן הסכים
מגן האלק או' ד' יעו"ש. ומ"ס השע"ת או' ד' בשם פמ"א
ד"ס מ"ס בלבוש נראה דלא רחש בס' מט"מ סנ' דשם בדיא
הלשון כלשון הלבוש וגם הוא נגד כל דברי הפו סנ' שסבינו
דברי הלבוש כפשמ"ן בלא ע"ס ודוק. ומ"מ אם כבר נלטרפו
לחלה מציו"ט ושכח להפריש חלה צעיו"ט ולא מזכר עד הלילה
דלא אסור להפריש ציו"ט כמ"ס לקמן ס"י חק"ו אם הוא בחול'
אוכל וסולך ואח"כ מפריש דכיו"ט צחי"ס ולריך לשייר מעט
יותר משיעור חלה שמפריש כדי שיכא שריי"ס בשעה שמפריש
וכמ"ס ציו"ד ס"י שכ"ג ואם הוא בא"י עיין לעיל או' ט"ז.

(ד) **שם** בהגה. ואפי' לירוף כל לא לריך. דכיון שיש בכל
אחת כשיעור יכול להפריש ממלוח עיסה אחת

על הכל ורק לריך שיסיו הכל לפניו בשעה הפרשה וכמ"ס
לעיל או' ח"י יעו"ש. ועיין עוד בא"י שאח"ז.

(ה) **שם** בהגה. ואפי' לירוף כל לא לריך. אבל לריך שיסיו
שניסס מונחים לפניו דאף דק"ל חלה חול' אוכל

וסולך ואח"כ מפריש מ"מ לנחלה צעינן שיכא מן המוקף.
מ"א סק"ג. וכד"כ כתב לחלק דהא דאמרו חלה חול' אוכל
וסולך ואח"כ מפריש היינו צעינס אחת דאיה צה שיעור
חלה לא צעינן הקפס אבל צסחי עיסוה ובכל אחת שיעור
חלה צזה צעינן מן המוקף כיון שלא נילוש סככרוה יחד יעו"ש
והביאו מ"א שם. וכ"כ צ"י ציו"ד ס"י שכ"ג והביאו מור"ם
ז"ל שם בהגה. וכ"כ המאמיר או' ג' ר"ז או' יו"ד. מיסו רש"ל
בחשו"י ס"י כ"ח כתב אעפ"י שסחור וסר"א"ס (עיין לעיל או'
ח"י) פסקו שיכא שסיה צעינס שיעור חלה מנחלה שא"ל
לירוף כל אלא הקפס בעלמא כדי להפריש מן המוקף לא
נכונן סכי אלא כמו שפסק רש"י שצריך לירוף כל ונגיעס
עכ"ד. והביאו סב"ח. וכ"כ ח"י סוף או' ז' דלנחלהס יש
לנהוג ולסלריך נניעס יעו"ש.

(ז) **ואפי'** מלוח סבאוח מעיסה אחת שסיה צה שיעור
חלה שלד"ה א"ל להפריש מהם מן המוקף

בחול' אפי' לנחלהס סהרי אמרו חלה חול' אוכל וסולך ואח"כ
מפריש אעפ"י כן מדה חסידות הוא לסחמיר להפריש מהן
מן המוקף שיגעו זה צזה בחוך סכלי צשעה ספרשס ולפיכך
אין לאכול מהן קודם ספרשס סהרי מה שיאכל לא יסיה
מוקף עם מה שיפריש וכן נוסגין. ר"ז או' י"ב.

(זז) **ובר'** זה לנחלהס אבל דדיעבד שערס וספריס שלא מן
המוקף אפי' צ' עיסוה שיש בכל אחד צפ"ע שיעור

חלה ואין סמוכות זו לזו אלא זו מונחת צבית זו וזו מונחת
צבית אחר וספריש חלה מאחת מהן וסיה דעחו לפטור בחלה
זו גס אח סשניי"ס ה"י פטורס וא"ל לחזור ולהפריש גס ממנה
שלא סצריכו חכמים לחרוס מן המוקף אלא לנחלהס. ר"ז או'
י"ג. וכ"כ המאמיר שם. ועיין ציו"ד ס"י שלי"א סע"י כ"ה.

(ח) **אבל'** צ' עיסוה שאין כסן שיעור חלה בכל אחד
צפ"ע ועבר וספריש מהם חלה בלא לירוף כלי

אפי' היו שחיסס סמוכות זו לזו ואפי' היו נוגעוה זו צזו
אם לא היו נוסכות זו צזו אינס מלטרפות ולפיכך אין חלה
זו שוס כלוס כיון שהפרישה צשעה שסיו פטורס. ר"ז או'

עיסה אחרת ויקח ממנה ג"כ על אותן שנחערצו ואם מכיר מלא אחת שחייבת בחלה נטל ממנה על האחרת
הגמ"י

בף החיים

לריכה מפני שיכול לפטור כולם בצרכה אחת ואף המתירין
כתבו ליישב המנהג אבל עכ"פ ליקח קמה עדיף דהיינו
שכ"א יקח קמה שיעור חלה או יותר מה שלריך לו מן
הנחתום קודם אפייה וילוש ויאפו על שמו אם אינו רואה
להטפל בעצמו בלישה ואפייה ואח"כ ירפס בכלי אם אין
בכל עיסה שיעור חלה ויפריש חלה בצרכה. ועיין לעיל
א"ו י"ד.

מו"ז ואם אין בקמה זה שיעור חלה אז כשיאפה צ"פ
מלת מלוח ירפס עם אלו שאפה מקודם בכלי
שים לו בית קיבול ויפריש חלה בצרכה.

מוח) שם בהגה. או ילוש עיסה אחרת וכו' קטנה ויאפה
אותה וילרך אותה בכלי א' עם כל המלות הללו
ועי"כ נתחייבה בחלה אעפ"י שאין זה כשיעור ויפריש
ממנה על המלה החייבת עדיין אבל קודם שיאפה אותה
אין ללרך אותה עם המלה בכלי א' כדי להפריש ממנה
עליהן שהרי הלירוף עושה אותן כאלו הן דבר א' וחתוכה
אחת ממנו וכיון שהוא עיסה והן מלא אפייה איך אפשר
שילטרפו ויהיו כחתוכה א' ממנו אבל אם יש בעיסה זו
שיעור חלה צ"ע בלא לירוף כלי א"ל לאפותה קודם
הפרשת חלה וא"ל ללרפס בכלי עם המלה מעיקר הדין
אלא יקיפס יחד ויפריש מעיסה זו גם על המלות החייבות
עדיין. ר"ז או ט"ז. והוא מתשו' רש"ל סי' נ"ח והביאו
הדרישה ציו"ד סי' שכ"ד או ד' והט"ז שם סי' י"ד
יעו"ש.

מוח) והיבא דאפה עריבה מלאה עיסה מערב יו"ט ושכח
ולא הפריש חלה מעו"ט ישייר פת אחת
בשזיל כולם עד למחר מפני שגבלם כאחת אבל במלות צ"פ
אם שכח ולא הפריש לריך לשייר מכל אחת ואחת מפני
שגובלן כל אחת ואחת צ"ע ולמחר יניח כל החתיכות בסל
אחד ומלרפן לחלה ויפריש מן כולם אחת ומיהו אם ירצה
לעשות דבר קל יעשה מלא אחת ויאפה אותה וירפס ויפריש
מאחת על כל האחרות אגב אחת מלא מפני שחייבם בא
עכשיו. ח' ביצה ט' ע"א. וכ"כ הסדרות פ' אלו עוברין. והצ"ד
צ"י צסי' זה וכחז ומשמע דהיינו כשלא נלטרפו בסל עכ"ל
ור"ל שלא נלטרפו העיסות יחד בסל מעו"ט אבל אם נלטרפו
יחד בסל מעו"ט אפי' יש שיעור חלה בכל עיסה ה"ל כעיסה
אחת ואוכל וסולך ואח"כ מפריש וכמ"ס הפר"ח והמאמ"ר או
ד' צביאור דברי צ"י הנו' יעו"ש. מיהו צ"מ או ג' כחכ על
דברי צ"י הנו' דאין בדבריו הכרח ד"ל דלע"ג דנלטרפו בסל
מ"מ לא מהני מאחר שיש בכל מלא שיעור צ"ע יעו"ש. וכ"כ
הצ"ח על דברי צ"י הנו' דלא ידע טעמו דלירוף סל לא
נאמר אלא כשלא ה"ס צו שיעור חלה יעו"ש ועיין פר"ח מ"ס
על דברי הצ"ח הנו' ומס' שיישב המאמ"ר שם וגם כחז טעם
לדברי הצ"ח הנו' יעו"ש. ועוד עיין מ"ס בזה המק"ח צביאורים
או' א' ובמגן האלק או' ד' יעו"ש. נמלא דדבר זה בפלוגתא
שנייא ועי"כ אם נאפו צ' או ג' עיסות שהיה בכל אחת שיעור
חלה ולא נחערצו ושכח ולא הוליא מהם חלה צעו"ט והוא
לריך לאכול מהם ציו"ט יש לאכול מכל עיסה ועיסה אם הוא
לריך

צאי יכול להפריש שלא מן המוקף כמ"ס לעיל או ט"ז ועי"כ
אפשר דבשעת הדחק שאין לו פת אחר ואינו יכול לשאול
מאחרים דיש להקל. ועיין לעיל או ט"ז.

מוח) שם בהגה. לריך ליקח חלה מכל אחת וכו' וה"ה
אם נחערצו המלות שלא לקח חלה וחלקן
והניחן בשתי תיבות או צחיבה אחת שחלוקה בשני מחילות
ולקח ממקום אחד חלה (ולא כיון לפטור את המונחים
במקום השני דאם כיון אפי' מונחים צ"ב בתיס דדיעבד
מהני כמ"ס לעיל או' ל"ז יעו"ש.) אז המלות המונחים
במקום השני דינן כאלו נחערצו מקלף שלקח מהם חלה
עם מקלף שלא לקח מהם חלה דאותם המלות שהם מעיסה
א' שנילושו ביחד אף שהם מונחים בכלי אחר נפטרו בחלה
שלקח ממוקלף המלות המונחים בכלי הא' דלא צעי מן
המוקף באותן שנילושו ביחד ואפי' מחשב שלא יפטרו
המלות המונחים בכלי הב' לא מהני כיון שצאות מעיסה
א' אמוס ציו"ד סי' שכ"ד צט"ז ס"ק י"ג ובש"כ ס"ק
כ"א משמע דמהני מחשבה שלא לפטור כל העיסה ומיני
אין לעשות כן לכתחלה משום דאסור לגרום ברכה שאינה
לריכה. מק"ח או' ז' וצביאורים או' צ' יעו"ש.

מו) וכתב הצ"ח ציו"ד סי' שכ"ז יש נוהגין לקנות מן
הנחתום חלק אחד מעיסה גדולה ויש באותו
חלק כשיעור ומפריש ממנו חלה ומצרך עליו וכך הוא
מוכר מאותה עיסה להרבה בני אדם לכ"א חלק אחד שיש
זה כשיעור וכ"א מפריש מחלקו ומצרך עליו והדבר פשוט
שזה טעות חדא דהלא מיד שגלגל הנחתום העיסה הגדולה
חייב להפריש ממנה חלתה אפי' היה דעתו למכרה לחלקים
קטנים פחות מכשיעור כ"ש הכא שאין דעתו למכרה אלא
לחלקים כשיעור וכיון שהמלה חלה עליו להפריש חלה
ושב פטורה כל העיסה היאך נתיר לכתחלה למכור לחלקים
ושהלוקחים יפרישו חלה ויצרכו והנחתום לא יפריש ולא
יצרך ותו דכיון דבהפרשת חלה של הנחתום פטורה כל
העיסה לית לן למוכרה לחלקים שיצרך כ"א ברכה צפני
עצמו משום ברכה שאינה לריכה וכו' וכן קבלתי מרבותי
שאסור גמור הוא ויש למחות ולבטל מנהג זה שהוא שלא
כדון ובתשו' הארכתי צס"ד עכ"ל מיהו בתשו' משאת
צינמין סי' א' כתב דהמנהג בקלף מקומות שנחתום ישראל
עושה עיסה גדולה וצאות הנשים ולוקחות ממנו כל אחת
כדי שיעור חלה וכל אחת נוטלת חלה מעיסה שלקחה מן
הנחתום דשפיר עבדי הכי דדעת האדם תלוא מילתא והוי
כאילו כל צלף נילוש צפ"ע וחייב כל אחד ליטול חלה
משיעור חלה שלו יעו"ש והביאו הט"ז שם סק"צ וגם
הוא כתב טעם ליישב המנהג יעו"ש אבל הש"כ שם סק"ד
כתב על דברי מ"צ הנו' דאין דבריו מוכרחים יעו"ש. ועיין
שע"ת צסי' זה מ"ס ללמד זכות על מה שנוהגין אחר
אפיית המלות מחלקים לחלקים ונוטלים כמה נשים כ"א
חלה צפ"ע וכן המנהג באפיית החלות של שבת יעו"ש.
וכ"כ מגן האלק או' ה' ליישב המנהג יעו"ש. נמלא דדבר
זה בפלוגתא שנייא דיי"א דיש חשש משום ברכה שאינה

(סגמ"י פ"ג ומרדכי ר"פ אלו עוזרין וז"י בשם חוס' פ"ק דב"ע): ב'גהלש עיסה של פסח לא יקרא שם לחלה עד שתאפה שאם יקרא לה שם אינו רשאי לאפותה ואם יניחה כך תחמין ואינו רשאי לשרפה ב"ש יואם שכחוקרא לה שם ישלנה לצונן וימנענה מלהחמין. הגה ואם יש כסן קטן שלא ראה קרי או גדול

באר הגולה
ג' משנה פסחים
מ"ז וכר"א הפסח
הפסח, ד' הרא"ש
שם בשם ר"ח :

בף החיים

שהפת משצית בכך כמ"ש לקמן סי' תקי"ז סעי' ו' דהתם אוכל איזו פת שירלה ח"ע חי מקלעי ליה אורחים אוכלים כל הפת משא"כ כאן. מ"א שם ס"ק ט"ז. ואין לומר דיוכל לאפות אותה מטעם הוהיל ואי צעי מתשיל עלה וכו' כמ"ש בא"י שאח"כ כמ"ש שם הת"י יעו"ש.

(זן) **שם**. ואם יניחה כך תחמין. ואע"ג דהקדש הוא ואינו שלו עובר בצ"י הוהיל ואי צעי מתשיל עליה וכו' חולין. פסחים מ"ז ע"ב. מ"א סק"ה. ולצטלה קודם שתחמין ח"א לפי שאינה שלו והכבן ח"א לצטלה שטדיין לא הגיעה לידו. כלבו. ח"ר א"י ה'.

(חן) **שם**. ואינו רשאי לשרפה. אף קודם שתחמין. ח"ר א"י ו'.

(מן) **שם**. ואינו רשאי לשרפה. שאין שורפין קדשים צו"ט טור. וכ"כ בש"ע לקמן סי' תקי"ז סעי' ד'.

(ס) **שם**. ואינו רשאי לשרפה. הלכך לא יקרא לה שם עד אחר אפייה ואז ילך כל צל ויפריש אחת על הכל. טור. לבוש. הרדב"ז ח"א סי' תע"ח. והיינו צלש פחות פחות משיעור לריק לירוף כל חלל חס היה שיעור צלל עיסה ח"א לירוף כל רק כשכן לפניו סגי וכמ"ש לעיל א"י ח"י יעו"ש. ועיין ט"ז סק"ה ומ"ש עליו הנה"ש א"י ד' יעו"ש.

(א) **שם**. ואם שכח וקרא לה שם ישלנה לצונן וכו' חלל לכתחלה לא יקרא לה שם ע"מ להטילה לצונן דאולי לא יזהר יפה בהטלתו. לבוש. ר"ז א"י ח"י.

(ב) **שם**. ישלנה לצונן וכו' ח"ע חס יש לסמוך על זה צזה"ז שגם הלוננים שעומדים מעט צצית מתחממים. מ"א סק"ו. מיהו ח"י א"י י"א כתב על דברי מ"א הנז' ולא ידעתי מאי קא מספקא ליה בדבר שפשוט התירו צ"ס וכל הפו' ראשונים ואחרונים לא הזכירו חומרא זו ואם הזמן חס יש תקנה לעשות כמ"ש לעיל סי' תנ"ה סעי' א' עכ"ל. והציאו חמ"מ א"י ד' ומ"ש ח"ר א"י ח' בשם סי' המנהיג דיעשה פירורין דקין. ויזרם לרוח עיין רש"י צ"ח כ"ז ע"ב על המשנה ומש"ז א"י ה' וח"א א"י ו' שכתבו דאסור לצער קדשים טמאים צו"ט צשום ציעור יעו"ש. וצלא"ה אינן ק"ל כפסק הש"ע וכ"פ הפרי"ח והר"ז א"י ח"י.

(ג) **שם**. ישלנה לצונן וכו' ומסתברא דכשיראה שהמים מתחממים קצת שיתליפם צמים אחרים קרים וצזה לא יצא לירי חמון. פרי"ח. חמ"מ שם. והיינו שישאז מים הללו מן הכלי שהחלה מונחת שם וישפוך לשם מים אחרים לוננים חלל לא יטלטל הכלי שהחלה מונחת צו כדי לשפוך מים הללו מתוכה שכלי זה נעשה צסים לדבר האסור צטלטול דהיינו החלה שהיא אסורה צטלטול לאחר שקרא לה שם כמ"ש צסי' תקי"ז ועי"ש כל פרטי דין זה. ר"ז שם. ועיין לעיל א"י ה"ן.

לריך לזם ולשייר מכל עיסה ועיסה מלס אחת ויפריש מאותה מלס צח"ס על אוחס מלס שאלל מאותה עיסה וכן ממלס שנייה על אוחס מלס שאלל מעיסה שנייה וכו' כדן עיסה שיש צם שיעור חלס דצח"ל אוכל והולך ואח"כ מפריש. ואם נחערצו אוחס עיסות שיש צכל אחת שיעור חלה צעו"ט ואפי' נצטרפו צכלי שיש צו ציה קיצול ושכח להפריש מלס חלס צעו"ט והוא נלרך ללכול מלס צו"ט. אז לריך לשייר מכל מלס חתיכה אחת וצח"ס ילרך החתיכות עם מלס הנשארס ויפריש חלס אחת על הכל ויכוין גס על מס שאלל. ואם לא סיס צכל עיסה כשיעור ונצטרפו צעו"ט לשיעור חלס ושכח להפריש צעו"ט אז ח"א לשייר כ"א חתיכה אחת ומאותה חתיכה יפריש גס על מס שאלל כדן עיסה שיש צם שיעור חלס דצח"ל אוכל והולך ואח"כ מפריש וכמ"ש לעיל א"י ד' יעו"ש. ועיין חמ"מ דין ג' ומ"ב א"י יו"ד ודוק.

(ז) **סעי' צ'**. לא יקרא שם לחלה וכו' ומיירי כשסגיע לכלל הפרשה דסיינו שגלגלס כצב שאלמלא כן עושה אוחס פחות מכשיעור. חידושי הריטב"א. פה"ע.

(נא) **לא יקרא שם לחלה וכו'** חלל עוגס שקורין קוכי"ן צלי"א. דרשות מהר"ל הלכות חלס. וכל דליכא קפידא חלל כשצטלוי קורא לה שם (או שאר כל אדם שיש לו רשות ממנו להפריש חלס מעיסתו שכרי הוא כשלוחו וע"ד שנת"י צו"ד סי' שכ"ה יעו"ש. ר"ן) חלל צאחר אעפי' שקורא לס שם ליה לן צם דאין לו רשות לחרוס. מ"א סק"ד. ח"ר א"י ז' חק יוסף א"י ט' חמ"מ א"י ד' ר"ז א"י י"ט.

(בן) **שם**. לא יקרא שם לחלה וכו' וגס לא יכיה צדעתו שתחול עליה קדושת חלה עד לאחר אפייתה שאם קודם אפייתה היה צדעתו שזו היא חלה מן העיסה הרי כצב נחקדשה לחלה שהרי כל קדושת תרומות ומעשרות כן ע"י דיצור או אפי' ע"י מחשבה צלצד כמ"ש בש"ע יו"ד סי' של"א סעי' מ"ז. ר"ז א"י ח"י.

(גן) **עד שתאפה**. וליכא חיסורא משום מלככה שלא לצורך הוהיל דצעידנא דקא עיילי לתנורא כל חדא וחדא חזי"א ליה לדידיה. ואע"ג דסופו להפריש אחת מהן לחלה ונמלא שערח צדצב שאינו ראוי ללכולה אפי"ה אמרינן הוהיל ואי צעי לא מפריש חדא לחלה חלל צלע מכל חדא וחדא ואיכא למימר צכל חדא חזי"א ליה ומותר לאפותה פסחים מ"ח ע"א ופירש"י שם והציאורו אחרונים.

(דן) **שם**. שאם יקרא לה שם אינו רשאי לאפותה. שהרי אסור לאוכלה ואסור לאפות צו"ט דצב שאינו אוכל נפש. לבוש.

(חן) **שם**. אינו רשאי לאפותה. ואסור ג"כ לטלטלה ואפי' צשא"ר יו"ט. הרדב"ז ח"א סי' תע"ח. וכ"כ מ"א לקמן סי' תקי"ז ס"ק י"ד. מש"ז א"י ד' ומיהו צעודה צידו מותר לטלטלה לכ"ע וכ"כ מהר"ל ולא כמהר"ז שאסור. ד"מ א"י ה' ועוד עיין לקמן א"י ס"ג.

(זן) **שם**. אינו רשאי לאפותה. אפי' צתנור אחד אעפי'

גדול שטבל לקריו מותרים לאפות החלה בשבילו ויש אומרים שאין מאכילין חלה בזמן הזה לשום כהן (מסרי"ו)
ו"א דמותר ב"מ ללש פחות מכשיעור כדי לפטור עצמו מן החלה (ר"ן ריש פ' אלו עוברין):

מצות

כף החיים

(ע) **שם** בסגה. או גדול שטבל לקריו. צמי סאה צמים כשרים ע"ד שנחצאר ביו"ד ס"י ר"א. ר"ז שס. ועיין לעיל ס"י פ"ח בעניין טבילה צ"ק לק"ש וחפלה ובדבריו לשם בס"ד.

(א) **שם** בסגה. או גדול שטבל לקריו. פי' דוקא שטבל אבל לא אופין הואיל ואי בעי מצי טבול ואכיל דכיון דמחוסר מעשה לא אמרינן הואיל. פרי"ח. ערי"ה. או' ס' ומסחרה נמי דלא שרינן אפי' דליכא כהן הואיל ואי מקלע אורח כהן דכהן לא שכיח ולא שרינן בהואיל דלא שכיח ודלא כהגאונים שהביא הטור. פרי"ח שס. ערי"ה שס. ומיהו גס טעור כחז על דברי הגאונים הנז' ומוטב שלא לקרא לה שם חלה א"כ יש כהן בעיר לאפוקי נפשיה מפלוגחא עכ"ל וכ"כ ב"י כמס פ"ו דלא כהגאונים ועו"ש.

(ב) **שם** בסגה. מותרים לאפות החלה בשבילו. לפי מה שפסק בש"ע יו"ד ס"י שכ"ג דמותר לכהחלה לבטל ברוב חלה צו"ז א"כ אפי' ליכא כהן כהן טעור ג"כ מותר לאפותה כיון שיוכל לבטלה. ח"י או' יו"ד וכ"כ מסרי"ה בחשו' הרשב"א ס"י חתע"ו ועו"ש. ערי"ה או' ו' ר"ז או' כ"א אבל לערוב ברוב לאכיל חזר יש לסחמיר. פרי"ח. וכ"כ הש"כ ביו"ד שס סק"י ועו"ש. לה"פ שס. בל"י שס או' ד' וכחזנו כ"ז אע"ג דסמננה עתה אין נוחנין חלה לכסן אפי' בחו"ל וכמ"ש בל"י שח"ח מ"מ כ"מ דאם אירע שלשו שיעור חלה וקראו לה שם בעודס עיסה ואין יכולין לשמור אוחס מן החימוץ דאז יכולין לאפות אוחס בשביל כהן וכמ"ש סגרי"ז וסבאנו דבריו בל"י שח"ח וכדי שלא לעבור בב"י וב"י. ועיין לעיל או' כ"ז.

(ג) **שם** בסגה. ו"א שאין מאכילין חלה וכו' כ"כ מסרי"ו ס"י ק"ג דאין נוסגין לחת החלה לכסן קטן וסמננה כ"ל דחיישינן שמא יפרר ואחי לדי חקלה או משום דלא מחזקין צו"ז בכסן ודאי עכ"ל וסבאו ד"מ או' ד' וכ"כ רש"ל פ' כל הבשר ס"י ס' דאין נוסגין לחת חלה כלל לקטן משום דלא מחזקין צו"ז בכסן ודאי וכ"כ בחשו' ס"י כ"ח ועו"ש. וכ"כ בדרש"ה מסרי"ל ה' חלה דדרכו לדרוש צרכים שלא להאכילם לבסן קטן שלא יאמרו חלת חו"ל נאכלה ועו"ש וסב"ד הש"כ ביו"ד ס"י שכ"צ סק"ט וכחז דנוסגין האידנא בחלות דמאס מאכילין אוחן לבסן קטן ובחלות דכל ימות השנה לא נהגין לוחס לבסן קטן ולריך לחלק בין פסח לשאר ימות השנה ועו"ש וסבאו מ"א צו"ז זה סק"ט וכחז ואפשר מפני שבפסח החלות מרובות ואם לא יאכלנו לא יסיו מחזקין אוחו בכסן וכמ"ש רש"י בחולין פ"י (דף קל"ג) גבי מחנות כהונה עכ"ל וסב"ה כחז ראיתי מקא גדולים שהאכילו חלה לכסן קטן אבל מקא גדולים מחמירין וכמ"ש מסרי"ל צ"ה חלה ועו"ש עכ"ל אמנם הסנה"ג בהגה"ט הביא דברי מסרי"ו ורש"ל הנז' וכחז וכן המנהג פשוט. וכ"כ סגרי"ז או' כ"א על דברי מור"ם ז"ל דכ"ז כשכבר קרא לה שם חלה אבל לכהחלה אין לקרוא לה שם חלה בעודס עיסה אפי' יש שם כהן טעור שכבר נסגו במדינות אלו שלא לאכיל חלה לכסן מטעם שנחצאר

(ד) **שם** בסגה. ואם יש כהן קטן וכו' וס"ד בחלת חו"ל אבל בחלת ח"י אין נאכלה צו"ז לכסן כמ"ש ביו"ד ס"י שכ"צ ועו"ש. ועיין בלבוש שכתב לפרש דברי הש"ע דמייירי בחלת ח"י או בחלת חו"ל ובמקום שאין שם כהן שיוכל לאוכלם ומור"ם ז"ל מייירי בחלת חו"ל ובמקום שיש שם כהן שיוכל לאוכלם ועו"ש. וכ"כ הפרי"ח על דברי מור"ם ז"ל דכ"ז מייירי בחלת חו"ל אבל בחלת ח"י אין לה חקנה חלה מ"ש הש"ע וכ"כ סגרי"ז או' ד' ועיין לעיל ס"י שצ"ו או' כ"ח ובח"ו בכורות כ"ז ע"ב ד"ה וכו' סאה חס מותר לאכול חרומה חלה סאה ג' וז' ועו"ש.

(ה) **שם** בסגה. ואם יש כהן קטן וכו' פחות מצי' שנים. ב"י בשם רי"ז. מ"א סק"ז. פרי"ח. מק"ה או' י"א. חמ"מ או' ד' ר"ז או' ד' וכחז שם סמ"א פ"י דאמרינן מסחמא לא ראס קרי אבל אי ידעינן דראס קרי אפי' הוא בן יומא הוא עמא לקריו עכ"ל ואשחמיתא ליה סוגיא דש"ס ר"פ בנות כותים (נדס ל"ב ע"ב) והרמב"ם להדיא פ"ה מה' אבות הטומאס דין ב' ודין י"ט דפחות מכן ט' אפי' שכב חלל אשס וראס קרי אינו מטמא וסא מגזרס הכחוב. ח"י או' י"ב. וכן סדג"מ הקסס על דברי סמ"א הנז' מדברי הש"ס הנז' ומדברי הרמב"ם הנז' ועו"ש. מיהו הרב מסרי"ז ל"ב כ"ץ ששיג על דברי ח"י הנז' והובא בחשו' שבוי"ח ח"א ס"י כ"ב חלה סהרב שבוי"ח שס חזר לקיים דבריו שצ"ס ח"י הנז' ועו"ש וסרב חק יוסף או' י"א דחס כל דברי השבוי"ח הנז' וסעלה דסעיקר כדברי מ"א ומסרי"ז ל"ב ועו"ש חמס הברכ"י או' ס' כחז לסחור ראיות מהרי"ז לב וחק יוסף ולחזק דברי שבות יעקב יעו"ש צ"ב. וכן סחמ"מ או' ס' כחז לסחור דברי מסרי"ז לב וחק יוסף וססרי"ז לדברי ח"י ועו"ש. וכ"פ סגרי"ז שס.

(ו) **ומשמע** מדברי רי"ז שחם הוא גדול יותר מכן ט' סרי סא בחזקה שראס קרי וסמננה משום דק"ל דכן ט' ביאחו ביאס. צ"י. ואעפ"י שסא אומר שלא ראס קרי אין מאכילין אותו החלה חלה א"כ טבל דכיון שכן ט' ביאחו ביאס סרי סא בחזקה שראס קרי. ר"ז או' ד'.

(ז) **ובל** זה לענין קרי אבל לענין ז"בס אפי' חינוק בן יוס אחד עמא. גמ' נדס שס ופסקו הרמב"ם פ"א מה' משכב ומושב דין ד' מיהו מן הסחס לא ראס ז"בס כיון שסא פחות מכן ט' ר"ז שס.

(ח) **שם** בסגה. קטן שלא ראס קרי. או לקטנה שעדיין לא ראס נדס. ש"ע יו"ד ס"י שכ"צ סע"י ס'.

(ט) **שם** בסגה. או גדול שטבל לקריו. ואם ראס חס"כ מים חלוקים או עכורים עמא כדאיחא פ"י דמקואות לכן יאכל חקף אחר סטבילה ולא יפיל מים בנחיס. מ"א סק"ח. חק יוסף או' י"ב. מק"ה או' י"ב. ר"ז או' ד' וסא לפי פסק הש"ע ביו"ד שס שכתב שאעפ"י שלא העריב שמשו מותר לאכול חלה מיסו מור"ם ז"ל שס בהגה"ט הביא י"א שגרי"ך סערב שמש ועו"ש. ועיין הרמב"ם פ"ה מאבות הטומאס דין ו' שיש חילוק בדואס מיכ חלוקים או עכורים ועו"ש.

תנח מצוה מצוה לדוש המצה בערב פסח. ובו סעיף אחד:

א * נוהגים שלא ללוש מצת מצוה בע"פ עד אחר שש שעות שהוא זמן הקרבת קרבן פסח ובי"ד שחל להיות בשבת בלשין בע"ש אחר שש שעות:

מקום

בף החיים

שנחבאר בי"ד ס"י שכ"ב יעו"ש עכ"ל. וכ"כ ח"א בס' שערי צדק פי"ד או' ד' דעכשוו אין נוהגין ליתן שום חלה לכהן אפי' קטן שצריך לשמרה מעכו"ם ומזרים ועוד שאין אנו יודעים אם הם כהנים באמת וכו' ומ"מ בע"ש שהחלות מרובים פט ק"ק ווילנא יש נוהגין לחנם לכהן עפ"י הגר"א עכ"ל. ובהב' החמ"מ או' ד' על דברי הס"כ הני' דבמקום שנסגרו נסגו ובמקום שאין מנסג ידוע אין להאכיל לשום כהן. והא"א או' ע' כחב' על דברי הס"כ הני' דלא ראינו עזה לנהוג כן אף בפסח יעו"ש. וכ"כ ח"י או' ט"ו ובמדינות אלו ראינו לנהוג לשרוף החלה בלש' בע"פ או בחו"ס ובזיו"ט אינו קורא שם עד אחר אפי"ה שהוא כיוצא בכו'.

עד) שם בהגה. ו"א דמוחר בזיו"ט ללוש פחית' מכשיעור וכו' פי' וחו' לא ילוש כלל ואם ילוש עיר עיסה פחות מכשיעור יש לחוש שמא יטמרו חמ"כ בכלי א' ויצוה לידי חיוב ויאכל עבל. ט"ז סק"ז. מיסו ח"י או' ט"ז כחב' על דברי ה"ט' הני' דחששא רחוקה היא זו בחלת חו"ל דרבנן דודאי אם יטמרו ג"כ יפריש חלתו. וכן הרב מגן האלק או' י"ב חמס' על דברי ה"ט' הני' דמה בכך אם יטמרו הא יכול להפריש אחר שיטמרו בל יעו"ש. והפרי"ח כחב' להשיג ע"י עיקר הדיון שכחב' מורים ז"ל בזה ו"א דאין כאן מי שמיכל לעשות כן לכהחלה לפומרה מן החלה אלא צריך אח"כ לזרעם בכלי ולהפריש חלה יעו"ש והסכים לדבריו הס"ס או' ה' וכן הגר"א כחב' לפקפק בדיון זה שכחב' מורים ז"ל יעו"ש. ועיין לעיל או' ד'.

א) סעי' א' נוהגין שלא ללוש וכו' ואיתא בחשו' מעשה באחד שאפס מלוח קודם ד' שעות וכבר ביאר חמ"ו ואסרו רבוצינו המלך דאיתקם לפסח ובזיון דפסח אינו נשחט אלא משם שעות ולמעלה אף מלש' כן. אבל ר' אליעזר הגדול ור' שמואל הסבן החירו אך לכהחלה יש לזכר משום חבובת מלוח בשעתה. ואזי העזרי הביא חוספסחא וילאין במלש' ושינה ובלבד שיעשה לשם פסח וכחב' דירושלמי פליג אהוספסחא ואוסר אפי' עשה לשם פסח ובזיון דירוש' אוסר ראוי להחמיר שלא לעשות קודם חליה. עור. ומ"מ דאיתקם לפסח כדאיתא בפסחים ק"ך ע"ב וכחבו שם רש"י ורשב"ם ור"ה מדרבנן על מלוח ומררים ויחלכו יעו"ש. וכ"כ הלבוש. ודעת המחירים ס"ל דלא איתקם לפסח אלא לאכילה אבל לא לעשייה. ב"ח.

ב) שם. נוהגין שלא ללוש וכו' וכן הנהגו במדינות אלו (ר"ל בערי אשכנז) ללוש מלוח של מלש' אחר חלות י"ד אבל שאר מלוח אופין קודם לזה ולא ראינו שום חשש בדבר זה. ד"מ או' א' וכ"כ הר"ז או' א' נסגו כל ישראל שלא ללוש המלש' של מלש' עד אחר חליה היום בע"פ. מיסו המלמ"ר או' א' כחב' דהאידנא מקילין הרבה בדבר מפני הדוחק זולתי קלח שוהרין בזה ללוש ולאפות אחר שם המלוח

באר הגולה
א טור בשם אבי
העזרי על פי
הירושלמי ב שם
בשם אבי הרא"ש
ובשם המדקדקים
שאופי' הכל קודם
מועד שאם יש
משהו חמץ יחבט
קודם זמן איסור :

שו"אין בזמן צ"ב חליות וכן ראוי לעשות עכ"ל. וכ"כ מ"ב או' ג'.

ג) שם. עד אחר שש שעות. אע"ג שזמן הקרבת הפסח הוא אחר שש שעות ומחלס מ"מ עיקר זמנו הוא מחלות כנ"ש החי' בפסחים דף ס' ע"א ובגמ' יומא דף כ"ח ע"ב ובחו' נדה דף ס"ג ע"ב. מ"א סק"א. וכ"כ הפרי"ח. מיסו ה"ב"ח כחב' לאחר שש דקאמר לאו דוקא אלא לאחר שש ומחלה כמו בפסח. וכ"כ סט"ז סק"א. עו"ש או' א' ח"י או' א' ר"ז או' א' ובצט"מ ס"י חקט"ז כחב' בשבט ומחלה. וכ"כ ברקח ס"י רפ"א. וכ"כ בשס"ל ס"י ר"ג. וכחב' הא"ר או' א' דטעמיוסו משום דחנן (פסחים כ"ח ע"א) חמיר נשחט בז' ומחלס ואח"כ קרבן פסח ושאר פו' ס"ל כיון דבדיעבד כבר נשחט הפסח קודם חמיר וזה דמלית איני אלא אסמכתא סקילו בה לכהחלה ונראה שזה טעמא דמ"א יעו"ש. וכ"כ חקת הפסח או' ב' לכוזיח מגמ' ופ"ו דאחר חליה מיד שפיר דמי יעו"ש. וכ"כ בזיו' מאיר. אע"ג דברכ"י או' ג' כחב' דעוב' סדבר לסמחין עד ז' ומחלה. והביאו שפי"ה או' א'.

ד) ראיתי מדקדקים להחפול ע"פ מנהג קידש עשיית המלוח והגם דבכל השנה חייבו לדע"ה כרמז"ס ומרן שלא להחפול לכהחלה מנחה גדולה (כמ"ס לעיל ס"י רל"ג) בע"פ ס"ו מחפליין קידש עשיית המלוח. ברכ"י או' ב' והביאו שפי"ה שם וכחב' וגבן לא נהיגו הכי אפי' המדקדקים לפי שבע"פ שהם פנויים לנגמרי אחר עשיית המלוח אין חשש שכחה כלל וגם אין לחוש שיטמרו באפי"ה יותר וימשך עד חלילה משום דזריזין הם האופים מלוח בע"פ וגם לפי המבואר לעיל ס"י רל"ב דעכשוו קורין לבסכ"כ ליכא למיחש שמא יפשע עו"ש עכ"ל. ולי נראה דכיוונת המדקדקים להחפול קודם עשיית המלוח לא מפני השכחה אלא שעישין זכר לקרבן פסח שהיה נשחט אחר החמיר וחפילה מנחה היא במקום החמיר כידוע ואע"פ מלוח אחר חליה הוא כמו קרבן פסח כמ"ס בא"י הקידש וע"כ מחפליין מנחה קודם עשיית המלוח כמו קרבן החמיר שהיה נעשה קודם קרבן פסח. ומיסו גם לפי מ"ס השפי"ה אין כל המקומות והזמנים שז"ס דבמקום שיש קבוצה אנשים שאופין אחר חליה ויש דוחק באפי"ה המלוח ואפשר שעי"ז יחבטל מחפולת המנחה יש להחפול קודם עשיית המלוח.

ה) שם. עד אחר שש שעות. אבל לא ס"ו עיכובא כמו שכוזיח המרדכי פ"ק דפסחים ורי"א על הרי"ף סוף פי"ג דפסחים והכלבו סוף ס"י מ"ח ורי"ו וא"ח מדחק חלות חודש ורקיקי חיר עשאלן למכור בשוק וילאין בזמן וע"כ צ"ג איירי דהא אין מביאין חודש צ"ד מפני חמץ שבה יעו"ש. והב"ד הערי"ה או' א' יעו"ש. וכ"כ סרד"ז ח"ה ס"י שני אלפים ר"ג דבדיעבד אין לאסור יעו"ש. והביאו ברכ"י או' ד' וכ"כ ה"ב"ח. עו"ש או' א' פרי"ח. מחמ"ר או' א' חמ"מ או' א' ר"ז או' ב'.

ואם

תנ"ט מקום וסדר לישת המצות. וכו' ו' סעיפים:

באר הגולה

א "אין לשין במקום השמש וביום המעונן אסור תחת כל אויר הרקיע משום דיומא דעיבא כוליה שמשא: א מומר רבנא בגס וע"כ נהגו ליזהר מללש נגד החלון הפתוח אפי' אין שם שמש שמה יכיס מעונן ולאו ארעא (ה"ס) פסחים מ"ב. ב יומא כ"ח סקצ"ג

כף החיים

טוב ואם נאכזר אי מהמלוח יאפה אחרות ביו"ט (ר"ל ג' מלוח. לבוש סס"י חט"ס ור"ז בס"י זה) משום אסמכתא דנכסו לעשות ג' מעשרין אי' (והיינו לנוכחין לעשות ג' מעשרין אי' כמ"ס לקמן ס"י חט"ס סעי' ז' בסקה) ואעפ"י שיש לו אחרות שמה נעשו ע"י קטנים ונסי דלענין אפיקומן סמכין עליהו כמ"ס לקמן ס"י חט"ז לענין מלח דאורייתא לא סמכין עליהו. מט"מ שס. מ"א שס. א"ר שס. חק יוסף שס. חמ"מ שס. ר"ז אוי י"א. מיכו אס יש עוד מספיקות אין חשש. א"ר שס. וית' עוד מזה לקמן ס"י חט"ס סעי' ז' בסקה.

חי ואם נילוש עיסה סמוך לחשיכה ולא הספיק לאפותה עד שחשיכה י"ל דשרי להערים ולומר אני אוכל פת חמה אעפ"י שלא יקח אוחה עיסה למלוח כיון דלא לש אוחה לשם מלוח מ"מ יוכל לאכול חוץ סעודהו או למחר ביום ראשון-מ"א שס. והמק"ח כחז דאפי' יש לו עוד פת חמה הרבה מותר לאפות כשאוכל ממנו כזית יעו"ש. ונשמע דרי אס יאכל כזית מכל הפת אבל הר"ז אוי י"ז כחז דלריך לאכול כזית מכל מלח ומלח שואפה מעיסה זו ביו"ט אי' יעו"ש ויחבאר עוד מזה לקמן ס"י חק"ג סעי' אי' וס"י חק"ז סעי' ו' יעו"ש. ולענין חלה אס מפרישין ביו"ט מעיסה זו שנילישה בעיו"ט ונאפיה ביו"ט יח' לקמן ס"י חק"ו סעי' ג' בס"ד.

ד **שם** וביזס המעונן אסור וכו' אבל ביום שאינו מעונן מותר ללש ולקטף צלל חתה הרקיע ובלבד שלא יכא קרוב לשמש שיתחמם. ב"י בשם רי"ו. ונחז עליו ד"מ אוי אי' ואפשר דאף הסה"ד שנחז בס"י קנ"ב נהגו ליזהר שלא ללש חתה חלון וכו' מודה דכא ליכא למיחש ליום המעונן מאחר שלש צלל איח לים היכרא דאין כאן שמש יעו"ש. וכ"כ מ"א סק"א. א"ר אוי ד' ח"י אוי אי' חק יוסף אוי אי' חמ"מ אוי אי' ר"ז אוי אי' ומיכו מ"ס שס ה"י ומבואר בש"ס ופ"י דכל שאינו מחקרצ אל השמש ממש רק שהוא קרוב אל השמש אין לחוש ודלא כראש יוסף שמפקפק בזה יעו"ש עיין בא"ר אוי ב' ומאמ"ר אוי אי' שהשיגו עליו מדברי רי"ו הנ"ל וכ"כ י"א בהגה"מ דמ"ס הראש יוסף בזה הוא ברור. וכ"כ המש"ז אוי אי' דכל שהוא קרוב לשמש גס כלל חס ויחמם העיסה ודוקא רחוק שרי עכ"ד. ועיין בא"ר שאלח"ז.

יט **ולא** יחנו לכוני ממלח לאכול כי הוא במקום פסח שליש דף קט"ג ע"ב. וכ"כ בשו"ת בשמים ראש ס"י קס"ט דמלח מלוח אסור ליהן ממנה לגוי אבל שאר מלוח מותר יעו"ש. והביאו חקת הפסח ס"י ח"ס אוי ג'.

ה **שם**. וביזס המעונן אסור וכו' ודוקא כשכח מעונן גמור אבל כשעננים עוזרים ושמים פעם נגלה ופעם נכסה אין צדק כלום. פרי"ח בשם הרמב"ן אלא שנחז ומיכו לפי דברי הסה"ד והביאו סנה עכ"פ נהגו ליזהר שלא ללש חתה הרקיע עכ"ל וסנה דד"מ כחז אפשר דגס הסה"ד מודה דכא כמ"ס בא"ר הקודם מ"מ כיון דכחז בדרך אפשר נהגו ליזהר משום דאפשר לומר דהיפך דלא שכל מחלון דכיון דעסוקין בלישה וקיעוף יהיה מעונן ולא ירגישו. ועוד י"ל הפעם דנהגו ליזהר שלא ללש חתה הרקיע אעפ"י שאין עננים משום דאס יהיה עננים לריך לילך למקום אחר ועד שיבקשו מקום ולסעתיק שם העיסה והכלים יהיה העיסה בלא עסק איזה זמן וע"כ נהגו שלא ללש חתה הרקיע אלא מקודם שיחלילו בלישה מזמינים מקום הראוי ללישה שאף אס יהיה עננים א"ל לסעתיק למקום אחר.

א **סעי'** א. אין לשין במקום השמש. לפי שחיס השמש מחממה. רש"י פסחים מ"ב ע"א. ב"י לבוש.

ב **שם** אין לשין וכו' ומי שאין לו מקום רחב בחוץ הבית מותר לו ללש המלוח באמצע של חצר מקום זריחה השמש ע"י פריסה אהלים וסדונים מלמעלה. חשו"ב בית יהודה ס"י מ"ז. ברכי' אוי אי' כס"א אוי אי'.

ג **שם**. אין לשין במקום השמש. ואס עברה ולשה חתה השמש הפה מותר. הרמב"ם פ"ה. וכ"פ הש"ע לקמן סעי' ה' וכחז בפרי"ח לקמן בסעי' ה' וכ"כ בשלש ביום המעונן חתה הרקיע ומסחמא נמי דהיה אס לש סמוך לפי החזק וכיוצא בדיעבד מותר לדעת הרמב"ם. וכ"כ המש"ז אוי אי' לדעת הש"ע ה"ס ביום המעונן שרי בדיעבד יעו"ש וכ"כ החמ"מ אוי אי' אבל דעת הראש"ש בס"פ כל שעה לאסור בעברה ולשה חתה השמש. והביאו ב"י. וכ"פ הס"ח וכחז דאסור אף דיעבד ושי"ג וס"ס ביום המעונן דדינו כלם בחמה וכ"כ דאסור אף בדיעבד בלש קרוב לפי הגורם שלנו שפיהן מן הצד והעיסה מתחממה מיד אלל פי החזק יעו"ש והביאו מ"א ס"ק ע"ו וכחז וכל דוקא כשהחמה העיסה עכ"ל והביאו ח"י אוי כ"ו. וכ"כ א"ר אוי ו' חמ"מ שס. ר"ז אוי ח' ח"א כלל קכ"ח אוי י"ז. מ"ב אוי כ"א.

ו **שם**. וביזס המעונן אסור וכו' ונראה פשוט דבית החורף שהסיוקו צו בחגור דגריע טפי מיום המעונן אלא לריך שלא לסיוק צו ביום או יפתח הדלת והחלונות עד שילא חוס הסכקה. ע"ז סק"א. חק יוסף אוי ב' חמ"מ אוי אי' ר"ז אוי ז' ובדיעבד אין לאסור אס לא שהחמה העיסה כמ"ס לעיל אוי ג' יעו"ש. ועיין לקמן אוי י"ב. שם וביזס

פ'קל"ג) וכן יש ליזהר מלסולק המצות לחנוך חתה הרקיע מגולג וכן המים או הקמח (בגמ' פ"ה בשם סמ"ק

בפ החיים

(א) **שם** בהגה. מלסולק המצות וכו' אלא יכסנו במפה. דרשנו מסר"ל. ד"מ או ו' ח"י או ז' א"ר או ה' חק יוסף או ה' חמ"מ שס. ר"ז שס.

(ב) **ואין** להניח סדין א' הרבה פעמים על המצות דשמה נדבק בו בלך ונחמץ. מ"א שס. ח"י שס. א"ר שס. חק יוסף שס. חמ"מ שס. ר"ז שס. ואם אין לו סדין אחר אפשר טוב לסולקו מגילה מלכסות באוחס מפס. מחס"ש. (ג) **שם** בהגה. וכן המים או הקמח. לכן יש ליזהר כשמוליכין הקמח מהרחיים שלא יהיו השקים פתוחים למעלה או מנוקבים. ח"י או ח'.

(ד) **שם** בהגה. וכן המים או הקמח. ודעינן דאין לאכור כלל. ב"ח. ח"י שס. אם לא כשנחמו כמ"ש ברס"י חנ"ה. א"ר או ה' ועיין בדבריו לשם או י"ע. (ה) **שם**. ולא יתקרב ללש אלא החנוך וכו' וזו לשון הראש"ש שביא בביי אבל בטור כתב אלא פי החנוך וכתב ב"ח משמע דשלא אלא פי החנוך אלא באחריו או בלדיו אפי' קרוב לחנוך לית לן בה וכ"כ הרוקח (ס' רע"ג) ולא אלא פי החנוך ואעפ"י שבראש"ש בס"פ כל שעה כתב סחם שאין ללש קרוב לחנוך מפני חוס האש נמי קרוב לפי החנוך קאמר עכ"ל. וכ"כ ח"י או ע' דכל שאינו קרוב לפי החנוך אלא מאחריו אין לחוש בחנוכים שלנו שאופין בהם שעשויים מלזנים עבים שאין החום שולט לחוץ כמו בחנוך בית החורף רק דרך פי החנוך יש לחוש משא"כ אם אינו קרוב לפי החנוך יע"ש. מיהו העו"ש או ב' כתב דפסע דברי הראש"ש משמע אפי' אינו לש אלא פי החנוך אלא מאחריו או מלדיו דכיון דהאש הוא בחנוך וחוס יולא ממנו אסור ללש קרוב לחוס ומ"מ הביא אין דבריו נראין להקל יע"ש. וכ"כ חק יוסף או ו' אבל בר"ז או ז' פסק לחלק כח"י דבחנוך שאופין בו שהוא עשוי מלזנים עבים ואין חומו שולט חוץ לדפנותיו מותר ללש מאחריו או מלדיו אבל חנוך בית החורף שהוא אף ללש בסמוך לו מכל לדיו לפי שהוא מחזיק חומו ביותר ומחפשט חומו חוץ לדפנותיו ואף ברחוק ממנו אם מרגישין שם חוס הסקס אין ללש באותו בית עד שיפסח הדלת ובחלונות שיאל החוס יע"ש. וכ"כ החמ"מ או א' דבחנוכים שאופין בו אין לחוש אלא שלא ילש נגד פי החנוך. ועיין לעיל או ו' ובא"י שח"ז.

(ו) **והיבא** דמשימין עינים בוערות וגחלים לנחשת לפני פי החנוך אסור ללש בכל אותו החדר דהכל הוא אלא האש כיון שאין האש בחוץ החנוך וכל החדר הוא חס וגרע עפי מלש בחמס וכ"כ באגודס פ' אלו עוברין וז"ל בשם הגאונים שיעור מיל דוקא בבית שאין החנוך בו אבל בבית שהחנוך בו הוא חס ביותר ואפי' בפחות ממסלך מיל הוא מחמץ עכ"ל. ב"ח. והביאו ח"י שם וכתב ולא ראיתי נוסחין בזה וסעסם כ"ל עיקר דהאגודס לא קאמר אלא בחנוכים של בית החורף שעי' הסקס מחזיק חומן וכה"ג מקום שמרגישין החמימות של אש קרוב לפי החנוך או לאש משא"כ כשאופין במקום שאין מרגישין החמימות ולא סמוך לחנוך של בית החורף שמחזיק החמימות או שאין הבית סחוס ואינו

(ז) **שם**. וביום המעונן אסור וכו' נראה דלאו דוקא חתה כל אור הרקיע אלא אפי' בחוץ הבית במקום שיהיה החמה זורחת אם לא היה מעונן אסור. וכ"כ הרוקח בס"י רמ"ג. ב"ח. עו"ש או א'.

(ח) **שם**. בהגה. וע"כ נהגו ליזהר מללש נגד החלון וכו' משא"כ מן הצד של חלון או רחוק מן החלון בעינין שא"ל לשמש לזרחה אלא מקום הלישה אף אם יהיה השמש בכל שטח הרקיע כיומא דעיבא דכולא שמשא כגון שהחלון עומד במקום צד בין החומות שאר בחים וכיוצא בזה מותר ללש. ח"י או ג' ומיהו מ"ש מן הצד מותר כתב עליו שא"ר או ג' דלפי מ"ש או א' בשם רי"ז (וסב"ד לעיל או ד') שלא יבא קרוב לשמש גם כאלו יש ליזהר.

(ט) **שם** בהגה. נגד החלון וכו' אפי' אם החלון פתוח למזרח ויהא לש אחר חלון שכבר סיבב החמס לדרום יש לחוש ואפי' ביום שאינו מעונן דזמנין דמחשקשין העבים ולאו אדעחיס. חס"ד ס' קכ"ב. ב"י. עו"ש או א'.

(י) **שם** בהגה. נגד החלון הפתוח וכו' אבל אם החלון אינו פתוח אף אם הוא של זכוכית כדרך סחם חלונות אפי' מותר ללש נגד. ח"י או ד' ועי"ש וביאורו בר"ז או ה' אלא שכתב ומ"מ צריך ליזהר שלא תחמס העיסק עכ"ל. אבל חק יוסף או ג' כתב דאם יש שמש אף שהחלון אינו פתוח אסור אם הוא של זכוכית דהחמס מצטרף יותר ע"י זכוכית ולא כמ"ש ח"י לחלק בין מים לשאר מילי יעו"ש. וכ"כ א"ל או א' כל שהשמש זורחת אף בזכוכית אסור ללש נגד השמש יעו"ש. וכ"כ חמ"מ או א' ח"א כלל קכ"ח או י"ז וכ"כ בשו"ח לב חיים ח"ב ס' פ"א וביאורו בספרו ר"ח או ד' וסיפל ח"ב בס"י זכ"א או א' יעו"ש. וכתב שם חק יוסף וכן ראיתי שנוסחין בזה שלא ללש בבכ"ג. וכ"כ ח"א שם שנוסחין לכסות בסדינים. וכ"כ קי"ז ש"ע ס' ק"י או ג' אבל אם אין החמס זורחת שמה מותר ללש נגד חלון של זכוכית קי"ז ש"ע שם.

(יא) **שם** בהגה. אפי' אין שם שמש. כגון שהוא פתוח לרוח לפון. ר"ז או ב'.

(יב) **שם** בהגה. שמה יהיה מעונן וכו' פ"י שמה פתוח וכו' ענינים. מ"א סק"א. ר"ז או ג'.

(יג) **שם** בהגה. וכן יש ליזהר וכו' מיהו דשמה יהיה מעונן אבל ביע"ש אין לחוש. חס"ד ס' קט"ו. ב"י. מ"א סק"ב. ח"י או ה' חק יוסף או ד' חמ"מ או א' ר"ז או ו'.

(יד) **שם** בהגה. מלסולק המצות וכו' ובחשוי הרשבי"א ס' קכ"ד כתב שהרמב"ן ז"ל היה מחמס לש בביתו ושולח פחו לפורני רחוק יותר מעשרה ומחמשה עשר בחים ולא היה חושש אלא ששמעתי שלאחר מכלן נמנע ולא מחמת ריחוק הפורני אלא מחמת שחשם דלמא היה הפורני מלא ויהיה ירא שמה יתעבב פחו בחוץ מיל או יותר אבל לחוש לסילוק היד לא שמענו עכ"ל וביאורו מ"א שם וח"י או ו' ומיהו ספר"ח בסעי' ב' כתב ע"י דהוא סיפך דעת הגאונים ואין לחוש לדבריו ועוד שהרי לאחר מכלן נמנע ומי שעושה כן גוערין בו בנפס עכ"ד. ויחבאר עוד מזה לקמן סעי' ב'. וע' בלח"ה ב"ח יבנה אגוד ח"ב חל"ה פ' כד. ע"ש.

סמ"ק ומסר"ו) ג' ולא יתקרב ללוש אצל התנור מפני חום התנור: ב' ד' לא יניחו העיסה בלא עסק ואפילו רגע אחד הוכל זמן שמתעסקים בו אפי' כל היום אינו מחמין וואם הניחו בלא עסק שיעור מיל היו חמין ושיעור מיל היו רביעית שעה וחלק מעשרים מן השעה. הגה"ש להחמיר למחר בעיני עשית המלות כיון לחוש שהסכנה ילמדו לשיעור מיל או שיסב במקום חם שממחר להחמין (כגמ"י פ"ה ומרדכי פרק אלו עובדין) וואחר שנתעסקו בבצק ונתחמם בידים אם יניחוהו בלא עסק מיד יחמין וואם התחילו בשתי עיסות כאחד והחמיצה האחת בידוע שהחמיצה גם השנית אפי' אין רואין בה סימני חימוץ וואם החמיצה עד

שיש

בף החיים

באר הגולה
ג' הכ"ט שם כ"ג
דפסחים ד' מהא
דכ"ה שם וכפירו'
רש"י או ממשנה
מ"א כחמין
ה' כריית' שם מ"ו
ו שם בגמרא
ז חשונה הכ"ה
כלל י"ד ח משנה
שם מ"ח ט משנה
שם מ"ח וכחמין

שאין מקום למה שנהגין הנזון העם שתחזין סבן צעיסה ומניחין אותה בלא עסק. כנה"ג שם. ח"י שם. ח"ר שם. חק יוסף שם. חנני"מ או' ז'.

מאד (כה) לריך ליזהר שלא להתחיל להעריך ולרדד עד שיגרפו התנור בתחלה כדי שיוכלו ליתן זו הנלות ולא יעמידו בחוץ ולא ישכו אפי' רגע אחד. סי' הזכרונות דף פ"ד ע"ב. כנה"ג שם. מ"א שם. ח"י שם. חק יוסף או' יו"ד. וכתב שם ח"י ונראה דלאו דוקא כל מגריפות התנור דאם יגרוף כל התנור ואח"כ יתחיל להעריך ולרדד הנלות גם ינקרו ע"י ילטון התנור מאלד לפעמים אלא דלא יתחיל להעריך עד שיתחיל לגרוף כדי שיוכל לא מיד וכן ראיתי נהגין בצית הגאון מוה"י. גם מתחלה לא יתחיל ללוש עד זמן מה אחר שקוסק התנור כדי שיוכל מיד אחר הלישה לגרוף התנור ולהתחיל להעריך הנלות ולאפות מיד עכ"ל. וכ"כ ח"ר או' ח'.

שם (כו) אפי' כל היום אינו מחמין. עיין לקמן או' ל"א שיש שכתבו בשם הירושלמי דדוקא עד שיעור ד' נילין אינו מחמין יעו"ש.

שם (כז) ואם הניחו בלי עסק שיעור מיל וכו' ובספק שהיה שיעור מיל לחומרא דהוי איסור תורה. ח"א או' ה'.

שם (כח) שיעור מיל וכו' וכתב רא"ס השיעור הזה הוא דוקא בצית שאין בו איש או שאר יתרון חמימות מחמת שאר דברים לפי שיתרון חמימות מנהר להחמין ולריך לתת לב לפי הענין עכ"ל. הגמ"י פ"ה. וכ"כ המרדכי פ' אלו עובדין. ובכ"ד צ"י. עט"ז. ח"י סוף או' יו"ד. וכ"כ לעיל או' י' יעו"ש.

שם (כט) שיעור מיל וכו' משמע דשיעור זה אפי' דלא ניכר ציה שום סימני חימוץ הנוצח לקמן וכ"מ מדברי הרמב"ם פ"ה יעו"ש.

שם (ל) ושיעור מיל הוא רביעית שעה וכו' כ"כ בתה"ד סי' קכ"ג דשיעור מיל רביעית שעה וחלק עשרים מן השעה לפי חשבון מהלך אדם בינוני עשר פרסאות ציוס שהוא י"ב שעות כדאיתא (פסחים ל"ד ע"א) פ' מי שהיה טמא עכ"ל והביאו צ"י. וכ"פ בש"ע יו"ד סי' ס"ט סעי' ו' גבי מליחה דאינו פחות מכדי הילוך מיל שהוא כדי שלשית שעה בקירוב ומצואר צ"י ובש"כ שם שהוא י"ח מינוטין יעו"ש. אמנם הרמב"ם בפ"ה המשנה פ' אלו עובדים כתב שהוא שני חומשי שעה משעת השויה. וכ"כ הרע"מ בפ"ה המשנה שם משנה ז' וכ"כ הנ"ל סק"ג דלאותם הנחשבים מהנך החמנה עד שקיעתה היו שני חומשי שעה ולזה הסכים ח"י או' יו"ד יעו"ש. ובציאור הגר"א כתב דשיעור

ואינו קרוב לפי התנור סמוך לאש אף שאופה סמוך לתנור שאופין בו אין קפדול יעו"ש. וכ"כ החמ"מ או' א' דאם מניח עלים בוערות וגחלים לוחשות לפני פי התנור אף מן הלא אסור ללוש קרוב לתנור אבל רחוק מן התנור אי אחריו אין לחוש כלל והכל לפי הענין אם הסדר קטן וסחוס רב או הסדר גדול וסחוס מעט כן הוא הסכמה כמעט כל האחרונים עכ"ל. וכן סיים במ"צ או' ט' דהכל לפי הענין אם הסדר קטן וסחוס רב וכו' ורק קרוב לפי התנור לריך ליזהר מאד בכל מקום שלא ללוש שם או להניח שם מליח קודם אפי"ה דמוכרח שיש שם חמימות וסחוס יעיד ע"ז.

שם (כא) מפני חום התנור. ולכן עוב לאפות בתנור ולעשות הנלות בחדר אחר. מש"ז או' א'.

שם (כב) מפני חום התנור. ודע"ע דאם לא נגד פי התנור אין לאסור אם לא שרואין שנחמם העיסה. ח"ר או' ו' וכ"כ החמ"מ שם דדע"ע דאם לא נגד פי התנור דינו כמו לש תחת השמש עכ"ל וכבר כתבנו לעיל או' ג' דדעת האחרונים דאין לאסור דדע"ע דאם לא שהחממה העיסה יעו"ש.

ודע (כג) דיש שנכשלים בזה כגון האופין שיש מזהם שצטעה שהנלות צידם על המקל להורידם לתנור ומקרבין אותם לפי התנור הם שוהים ומתישצין באיזה מקום להניחם בתנור או גרוע יותר מזה שפונים ראשם ומשיחין עם העורכים וצין כך המלה מתחמם מאד כנגד פי התנור והוא איסור גמור לפי המצואר כאן. וכן יש עוד ליזהר להחליף המקלות שמשימים עליהם הנלות כפעם בפעם דאין רואין בחוש שמתחממים הרבה מחמת שהיו בתנור ומחמת זה נתחמם המלה עוד טרם שנקריבה לפי התנור ובעו"ה הרבה נכשלים בזה. מ"צ או' יו"ד. ועתה פה עיר קודשינו ירושת"ו כל ק"ק עדות האשכנזים היו נזהרין בזה להזמין קנים הרבה להכניס בהם מלות לתנור וקנה שהכניסו זה פעם א' אין מכניסין זה עוד פעם אחרת עד שמנקין אותה וממילא ע"י איחור הנקיון הוא מתקרר ורק המנוקין ומחממים להכניס בהם מלות לתנור לריך ליזהר שלא להניחם אלא פי התנור כי ע"י הם מתחממים ואח"כ כשמשמים עליהם המלות להכניסם לתנור הם מתחממים קודם הכנסם לתנור וע"כ יש ליזהר בזה.

סעי' (כד) לא יניחו העיסה בלי עסק וכו' אותם המעבירים ידיהם על המלות לא יפה הם עושים דלא קרי עסק אלא העריכה והלישה או כשנוקצין המלות אבל כשמעבירין ידיהם על המלות גרע טפי. מהרי"ו סי' קל"ג. ד"מ או' ג' כנה"ג בהג"ט. מ"א סק"ד. ח"י או' י"ב. ח"ר או' ז' חק יוסף או' ט' ר"ז או' ט' וה"ה נמי

שיש בה סדקים אפי' לא נתערבו הסדקים זה בזה אלא אחד הולך הנה ואחד הולך הנה הוי חמץ גמור והאוכלו חייב כרת ואם אין בו סדק אלא הכסיפו (פי' נשחכה מראיהו ללון ערוך) פניו כאדם שעמדו שערותיו האוכלו פטור. סנה ואם האכל עשויס וירא שלא חבא לירי חימוץ מותר לשכרה ולחזור לעשותה כדי

כף החיים

(ד) שם בהגה. או שיסס במקום חס וכו' כגון במקומות כחמין כמבואר לעיל או' כי' יעו"ש.

(ה) שם מיד יחמץ. כי' הראש' בחשו' כלל י"ד סי' ד' וסבאו ב"י. ומאז לר"ך לזכר בזה במה שנוהגין לחתוך כל מלס ולחקק בידים כחצי כדור והיא מחממל' ביד שאין לו להניחה עד שיהנה לאותו שמרדד אותה בעץ העגול כי אז הבנך הוא חס ומחמץ מיד ומיכו אפשר דמיד ליד ממש אלא שאין להקל בלא ראי' וסבאו מקילין בזה לכניסה זמן מה ואעפ"י שאינו זמן ארוך מ"מ אינו נכון כמבואר מדברי הש"ע. מאמיר או' ד'. ועיין לעיל או' ג'.

(ו) שם. ואם החמילו בשחי עיסות וכו' זה מיירי אפי' לא נשחכה בודאי שיעור מיל אפי' אמרינן שבודאי היה כחן חמימות הרבה מדרואין השנית שהחמילה. ט"ז סק"ג ח"י או' י"ד. ח"ד או' י"א. פ"ח. חמ"מ או' ג' ר"ז או' י"ב ואפי' עסק בה כל שעה כל שרואה אחת החמילה בעסק הזה אי"כ הוא ג"כ חמץ. מש"ז או' ג' ויכ"י הפרי"ח. חמ"מ שם. **(ז) ודע** שכתב הרמב"ם בפ"ה דכל זמן ששסה הבנך עד שהגיע להשמיט קול בזמן שהאדם מכס בידו עליו כבר החמץ וישרף מיד וכן עיקר להחמיר אעפ"י שהראב"ד בהשגות חולק עליו. ב"ח. פרי"ח.

(ח) שם. עד שיש בה סדקים וכו' ואי טולד חימוץ של סידוק אפי' למקל' עיסה כל העיסה נאסר חשו' מהר"ם מליבלין סי' קכ"ה. ח"י או' ט"ז. חק יוסף או' י"א. חמ"מ או' ג' ר"ז או' י"ג.

(ט) שם. אלא הכסיפו פניו וכו' פי' של הכסיפו הוא כמו הכסיף העליון ולא החתחון דפי' במה מדליקין ועיין בערך ע"ך כסף וס"א ק' אמצעי בין השחרות וכליזן שהוא התחלת השחרות שהוא כמו ירוק שקרינן בלי"א בלייכלי"ך וזה כאדם שעמדו שערותיו מחמת פחד ורתת ונשחכה לורתו זה אסור אך שאין אנהנו בקיאות בזה השיעור וע"כ אין לאסור אלא אי"כ בשעה שיעור מיל בלא עסק וכ"כ הכלבו להדיא עי"ש וכן משמעות הש"ס פי' אלו עוצרין גבי בנך החרש. ח"י או' ט"ז. אכל המ"א סק"ה כתב דלר"ך לדקדק בזה כי הוא מלאי ואין איש שם על לב. וכ"כ ח"י או' י"ב על דברי ח"י הנו' שעיין בכלבו שכתב ומו' שאינו בקי בזה וכו' שיעורו משהניח העיסה והלך מיל משמע דלאו כלל העולם וכמשמעות הש"ע ולבדש עכ"ד. ור"ל דמי שהוא בקי בזה וידע שהכסיפו פניו יש לאסורו אעפ"י שלא שבה שיעור מיל וע"כ יש למהר בעשיית המל'ת בכל מה שאפשר כדי שלא לבא לידי כך.

(י) שם. אלא הכסיפו פניו וכו' והוא נוקשה דרבנן לדין וי"א בטל בסי' ח"א או' ה' וכ"כ הר"ז או' י"ג הרי זה אסור באכילה ובהנאה מד"ס כחמץ גמור והוא לקרא חמץ נקשה שאינו ראוי לאכילה מחמת חמילתו שלא גמר כל לרכו עכ"ד. ועיין לעיל סי' תמ"ז סעי' י"ב וצדבריו לשם צס"ד וגם שם בזה ז' יעו"ש.

שם האוכלו

דשיעור פרסה הוא שעה וחצי יעו"ש וא"כ הוי שיעור המיל כ"צ מינוטין וחצי מיהו בל"א או' ג' כתב דלהלכה ק"ל כמ"ס כאן שהם ח"י מינוטין ולחומרה יעו"ש. וכ"פ ח"א כלל קכ"ח או' י"ט אכל הר"ז או' יו"ד כתב דלענין הלכה העיקר כדעת האומרים שהוא שני חומשי שעה רק אם אין שם הפ"מ יש להחמיר כדעת האומרים שהוא ח"י מינוטין יעו"ש. וכ"כ צ"ח דלכתחלה במקום שאין הפ"מ מנשבה י"ח מינוטין הוי חמץ ואסור בהנאה וכדעת הש"ע וכ"כ הר"ז אמנם בהפ"מ אפשר דיש לסמוך על הני פו' דפליגי וכל כמה דלא שבה עכ"פ כ"צ מינוטין וחצי אין לאסור אם לא ראינו בו סימני שיאור וסידוק עכ"ד.

(יא) שם. ושיעור מיל וכו' בחלמוד ח"י מפרש שיעור כשהיה כדי הילוך ד' מילין ולא נאמר השיעור הזה אלא משהתחילה ללש הבנך ועד שתדציק בתורה. ונראה צעניי שאעפ"י שלא לשה האשה יותר מן השיעור שאמרו חכמים ולא הבציה ידה מן העיסה כל עיקר אלא שהיתה עושה ריקקין דקין ביותר והיתה מתעללת בהם כדי הילוך ד' מילין הרי בנך זה אסור אעפ"י שאין סימן חימוץ ניכר בו. רי"א"ז הצ"ד בשה"ג פי' אלו עוצרין. וזה שלא כדעת הרמב"ם והרשב"א (סי' קכ"ד) והעור ושאר גדולים דכל שמתעסקים בו אפי' כל היום אינו מחמץ ולפיכך אין ראוי להורות איסור לאחרים דיעבד אלא להזהיר לכתחלה לחוש לדברי הגדול באחרונים והמחמיר לעלמו אף דיעבד תע"ב. ב"ח. ח"י או' י"א. ח"י או' ח'.

(יב) ואם העיסה גדולה ויחיד או יחידה לשם אוחו אינו יכול להטילו מן החימוץ בשעה לישא וא"כ להרין אם מחמלח לישא עד גמר הליסס הוי שיעור מיל הבנך אסור שכבר בא לידי חימוץ קודם שילולכו הסעורים משעת עריכה והכי נקטינן. עוד נראה דאעפ"י דלא הוי כשיעור מיל מחמלת לישא עד סוף ליבה אם יניחוהו בלא עסק קלה בשעת עריכתו יאסרף ויאסר. ב"ח. מיהו ח"י שם כתב דדיעבד אין לסורח איסור נגד כל בני גדולים (ר"ל הרמב"ם והרשב"א וכו' כנ"ז בזה) אפי' בלש יוחר מכשיעור שלא מלינו שחילקו בזה יעו"ש. ועיין לעיל סי' חנ"ז או' כ"ד.

(יג) שם בהגה. כי יש לחוש שהסכיות יאטרפו וכו' ובחב"ד סי' קכ"ג כתב שאם הפסק בין שהיה להסייב עסק גמור הוא כגון צעיטת הידים בבנך וגנין הרידוד שמרדדן המל'ח בעץ עגול כסיג אין הסכיות מאטרפות דעסק כזה יכול לבטל מה שכבר החמיל להחמץ אכל הניקור שמנקרין המל'ח אע"ג דיש לחשבו לעסק מ"מ לא חשיב עסק לבטל הסכיות יעו"ש. והב"ד ב"י אכל מהר"ל כתב דהסכיות מאטרפות בכל ענין שלא חילק. ב"ח. אמנם הפ"ז סק"ב ומ"א סק"ד הביאו דברי החב"ד סנ' ומשמע שמסכימין לדבריו. וכ"כ ח"י או' י"ב וחק יוסף או' ח' דכ"ה הסכמה האחרונים. וכ"פ החמ"מ או' ב' ר"ז או' ט'.

כדי שהעסק יבטל החימוץ מיהו טוב ליזהר לבחילה (מכרי"ל בשם אגודת ורומה) ג' יאם האשה שהיא לשה היא מקטפת במים לא תקטף באותם מים שמצננת בהם ידיה מפני שהם מתחממים ומחממים את העיסה אלא יהא לה כלי אחר מלא מים שתקטף בו. הגה ומיכו בעצרה ולא לנגס ידיה מוחר (רמב"ם פ"ה): ד יאם לש אחר זמן איסור חמץ אלו המים עם שאר המים שרוחצים בהם העריבה לא ישפכם אלא במקום מדרון כדי שלא יתקבצו במקום אחד ויחמיץ. הגה וכלים שמקנים בהם כמלות וסכין שחוכין

בו

בף החיים

באר הגולה
י ממרח דרכא שם
מ"ב וספירוס הר"ן
כ משנה שם מ"ב
וגמרא מ"ב

מא) שם. האוכלו פטור. אבל חסור. הרמב"ם פ"ה דין י"ג. חמ"מ או"י וכו"כ צ"ח הקודם.
מב) שם. הגה מיכו טוב ליזהר לבחילה. דשמה לא יקטפו יפה בפעם שנית שלא יהיה גוש או דבוק והיו כפולה שאסורה משום שאין האש שולט שם. דרשות מכרי"ל. מ"א סק"ו. א"ר או"י י"ד. חק יוסף או"י י"ב חמ"מ או"י ג' ר"ז או"י טו.

מג) שם. בהגה. מיכו טוב וכו' ומה שנותנין מיד ליד אינו טוב וכו"ש שמקרבין אלל פי התנור. ושהיו מעט ציד שם לאסור. א"א או"י ו'.

מד) וראוי להשיג מאד ולהעמיד את הגון בכל צחי האפייה להשיג ע"ז ושלא לעשות המלות

ע"י נערים קטנים ועוזרים יקח כל צרכי"ז חדשים לא שיהיו עומדים יומם ולילה וידיים מתחממים מאלד ממש יס"ב ראוי לאסור העיסה כה"ג. א"א או"י ד'.

מה) סעי' ג'. אם האשה שהיה לשה וכו' ואשה שצבעה ידיה בצבע הנקרא אלחנייה כנהוג מותרת ללוש

כי ידוע שאין שום ממשות לצב כ"א חזותה בעלמא. שד"ח מעי חו"מ סי' י"ג או"י ד'.

מו) שם. מקטפת במים. פי' שטוח צו פני החררה. פור. וכתב הר"ן אפשר שלא חייבו חכמים

שתלן ידיה אלא לומר שאם היא מקטפת במים שלא תקטף באותם מים שמצננת בהם את ידיה מפני שהם מתחממים ומחממים את העיסה אבל כל שאינה מקטפת במים לא להריכה לדקדק אם ידיה חמין או לנגין שאין חשש חימוץ בכך ולכך פירש (הרמב"ם. כ"כ הדרישה והט"ז ומאמ"ר) דלא אמרו שריכה ללן ידיה אלא כשהיא אופה לפי שידיה מתחממין מחמת חום התנור. צ"י. ט"ז סק"ד.

מיכו הצ"ח כתב דלעולם לריך ללן ידיה אעפ"י שאינה עוסקת באפייה וצרכי התנור דיש לחוש שיתחמם העיסה מחום ידיה שמתחממין צמשמוש העיסה יעו"ש. אמנם

העו"ש או"י ד' כתב על דברי הצ"ח הנו' דלא ראה נוהגין כן. וכ"כ ח"י או"י ח"י דכל שאין ידיה מתחממות מחום התנור ואח"כ נוגעת בעיסה א"ל ללן כלל וכתב וכן המנהג יעו"ש. וכ"כ א"ר או"י י"ג. חק יוסף או"י י"ד. חמ"מ או"י ד' ר"ז או"י י"ד. וכ"כ הפרי"ח על דברי הצ"ח הנו' דליתא

אלא שכתב דאם הרגישה בעלמה שידיה חמין לריכה ללן לבחילה וכתב דהכי נקטינן יעו"ש. והביאו המחמיר או"י ז' וכתב דיש לחוש לדבריו אלא שאין נוהגין כן וכתב ומי"מ טוב ונכון שתלן ידיה בדופני הכלי שלשה בהם יעו"ש.

מז) שם. מקטפת במים. ובמדינות אלו נוהגין שלא לקטף המלות במים. די"מ או"י ה' מ"א סק"ו. ח"י או"י י"ז. חק יוסף או"י י"ג. חמ"מ שם. ר"ז או"י ע"י. ומי"מ אם

בו העיסה יגררם תמיד בשעת עשייה שלא ידבק בהם הצלק ולאחר עשייה ירחם וינגזם סיטב לחזור ולתקן בהם פעם שנית (מסרי"ל) וזהו עדיף ע"י ממש שמוסגין לגררן כי א"ל לנקותן סיטב ע"י גרירה והמחמיר יגררן ואח"כ ידחן וצ"ע מותר לעשותו ע"י אינו יסודי וא"ל אין אינו יסודי וע"ל לזקן או יתנם לתור שיאפה הצלק שעליהם והעריבות שאפשר לתח דבר בחובו מותר להדיח וכן כל כיוצא בזה ויש לזכר בעריבת שלשין בה שלא יהיה בה שום גומא או סדק שלא יוכל לנקרן אחר הלישה והחמין ואח"כ כשהחזר

ולש

בף החיים

ברכה על ראשם ומנהג חסידות הוא עכ"ל. ועיין עוד לקמן א"י ע"י.

(ס) **ובן** ישגוהו על ע"ס המגלגלים שהיו נקיים ולהחליפם בזמן הגז' וכן כלים המנקזים בהם. ח"א שם א"י כ"ד. ועיין לקמן סי' ת"ס א"י ט"ל.

(סא) **המגלגלים** ישגוהו א"ל מודבק צידיהם עיסה שירחצו ידיהם ג"כ משיעור מיל לשיעור מיל. ח"א שם א"י כ"ה.

(סב) **ראוי** לזכר שהמודד הקמח לא יתן מים לאותו שלש כי שמא נדבק מעט קמח בידו ויפול לתוך המים. גם המודד יסיר הכתונת מעל הזרוע עד המרפק כדי שלא יבא קמח למלבושיו ואח"כ יתעסק בעיסה וכ"ז לכתחלה. א"ר א"י ע"ז. וכן הנותן מים לתוך הקמח יזכר שלא יקרצ כל המים לכלי הקמח שמא יפרח מהקמח לכלי המים ויתחמץ וכן המים יהיה רחוק מהקמח שלא יפרח מהקמח למים. והלש יהיה זכיר להסיר מלבושיו מעל הזרוע עד המרפק כדי שלא ידבק בהם צלק ואח"כ יפלו אל העיסה ובכל פעם שרוחץ ידיו ומנקה אותם לריך לרחוץ עד המרפק ויבדוק אותם שמא נדבק בהם צלק וכן יבדוק תחת הלפיד שמא נדבק בהם עיסה וגם יעיין במלבוש העליון שעליו שמא נדבק בו צלק ואח"כ יפול לעיסה כי הלש הרבה צלק יהא נדבק בו כידוע וכן כל העוסקים בצלק ולכן לריך זהירות בנקיון תמיד.

(סג) **שם** בהגה. שלא ידבק בהם הצלק. ויבצר הפיזורין מעל השלחן אחר כל עיסה ואחר גמר הלישה יבדדו המקום. מ"א סוף הכ"י ועיין לעיל א"י נ"ו ולקמן סי' ת"ס א"י כ"ו וכ"ח.

(סד) **שם** בהגה. ולאחר עשייה ירחם וכו' היונו אחר גמר לישה העיסות הנאפות בהיסק תנור א"י כשהחזר ומסיקו לאפות בו פעם שנית ידיח כל הכלים שישמשו בעיסה וינגזם לחזור ולהשתמש בהם פעם שנית. ר"ז א"י ז'.

(סה) **שם** בהגה. ולאחר עשייה ירחם וינגזם וכו' כשלשין במלה עשירה יש מי שהקפיד שלא לשטוף העריבה שלשין בה בין לישה במים אלא ציין דברים יש לחוש שמא תשאר טיפת מים וכשילוש ציין ה"ל מי פירות עם מים שממחרין להחמין והנובב כן שפיר עבדו אך המנהג לשטפם במים ומניחין בחמה או באויר לנגזם ומעביר בגד לנקותם מנקודם ואין לחוש. וא"ל באולי נשאר לחות לית לן בה. ויר"ש יזכר לנגזם יפה וא"ל מדיחין ציין תע"צ. כה"ג. כשה"י סי' ס"ב. ובארץ הל"ז מנהג פשוט להדיחם ציין. ברכ"י א"י ז'.

כתב במקום מדרון אלכסון שלא יאסף כזית במקום אחד או ישפכם לרה"ר עכ"ל. והביאו א"ר א"י ע"י. ומיכו כבר כתבנו בזה הקידם לכתחלה יש לזהר אפי' אם שופכם לרה"ר יעו"ש.

(ה) **ודע** לריך למסר ולשפוך אותם אחר שקיטף בהם או שזינן בהם ידיו או לאחר הדחת העריבה מפני שהם ממסרות לסחמין. מ"ב א"י ל"א.

(ז) **שם**. כדי שלא יתקבלו וכו' ולאחר גמר הלישה יבדדו המקום שלשו שם. מסרי"ל סי' קל"ג. כה"ג. צה"ט. ועיין עוד לקמן סי' ת"ס א"י כ"י.

(ז) **שם** הגה. והכלים שמחקנים בהם המלח וכו' אכל המרדות א"ל להדיחן אחר שנשחמשו בהם. דרשות מסרי"ל סוף ה' תיקון המלות. מ"א סק"י. ח"י א"י כ"א. חק יוסף א"י ע"י. ר"ז א"י ל"ב. כי המרדה נקיס היא דא"ל יש עליה צלק שהחמין אין מהני לה אף הנובל כמ"ס סי' חנ"א סעי' י"ט וע"מ נכון לבדוק ולראות אם אין עליה צלק. א"ל א"י י"ד. ועיין בדבריו לשם דין סמירה.

(ח) **שם** הגה. והכלים שמחקנים בהם המלות וכו' כגון העריבה וע"ס מגלגלים שמרדדין בהם המלות וע"ס שמנקרין בהם המלות. ר"ז א"י ח"י.

(ט) **שם** בהגה. יגררם תמיד בשעת עשייה וכו' דלא כמו שנוהגין העולם שלא לגררם עד אחר עשייה כי אעפ"י שאין שוהין שיעור מיל מ"מ לכתחלה אסור כמ"ס סעי' ז' לכן יעמוד אחד על גביהן שיגרר תמיד כל כלי בשעת הנחתו. מ"א ס"ק י"א. וכ"כ בשלי"ה דנכון שיכין שני כלים של לישה ומיד אחר עיסה ראשונה יהא אחד מוכן לרחוץ הכלי הטיב ועסה השניה ימודד בכלי שני וכן חוזר חלילה ע"כ. והביאו מ"א סס"י זה. אכל מהרי"ו צ"ח קל"ג כתב אחר כל עיסה ועיסה ידיח ידיו וידיח הספל וינגזו במפה אלא א"כ שלש מיד צלי הפסק יעו"ש משמע דא"ל לש מיד צלי הפסק א"ל כלום וכ"כ בדרשות מהרי"ל ה' תיקון המלות דא"ל חקף ללישה נותנין קמח אחר ולשין מיד שנית אין קפידה בזה דכל זמן שעוסקין תוכו אינו מחמין עכ"ל. וכ"מ מדברי הרוקח סי' רע"ג שכתב לאחר שילוש כל עיסתו יגרור העיסה מן הכלי משמע הא אם לש מיד באותו כלי א"ל לגרור צין כל עיסה ועיסה וכ"כ ח"י א"י ר"ז א"י ח"י. וכ"כ ח"א כלל קכ"ח א"י כ"ג וז"ל ויזהר לרחוץ ידיו ולנקותם הטיב עכ"פ לאחר שלש שיעור חמין (ר"ל מיל) וכן הכלים שלשין בהם ירחצו הטיב לאחר שעשו בהם ז' או ג' עיסות עד שלא יהיה מתחלת הלישה יותר משיעור מיל וכן הסדינים שמכסים בהם השולחנות די להחליף משיעור מיל לשיעור מיל והמדקדקים יותר ינוח

ולש זה מחערב בצלק (מסרי"ל) ולא יתן העריבס על כר או כסח למר בשעת הלישס שמחמס העריבס

אב"ד

בף החיים

אלו משום דהוי הצערס שלא לזורך א"כ כולד יעשה אפיה שלא לזורך חלל הכוכן לעשית כמ"ס צא"ו הקודס שיצטל הצלק קודס שיחמין ואס יש כזית צלק בכל כלי יתנס במתנה לגוי ואס אין שס עכו"ס יתנס בצונן כמ"ס לעיל ס"ו תנ"ז סע"י ז' ועיין דדברינו לשס א"י ס"ב וא"י ס"ג יעו"ש.

עב) שם בהגה. והעריבס שחשש לחס דבר וכו' וכן הסכין שחמכו בו העיסס יד"ח לזורך יו"ט. ולדקור המלות בעליס קטנים ולשורפס לזיך ערס יחמלי. דרשות מהרי"ל ס' תיקון המלות.

עג) שם בהגה. שלא יסיה בו שוס גומא וכו' יש מלפין העמילה בטס של מחכה ויש שעושין אותה מאבן חלקס כדי שחחקר. מ"א ס"ק י"ג בשס ס' הזכרונות. וכבר כתבנו זה לעיל ס"ו תנ"ז או כ"ג קחנו משס.

עד) אגן נחושס קנו מגוי וסיה נשבר בשפס ומחמח השבירס נחפשו סדקים קטנים סורה מהרי"ל לשפסץ יפס ולסרחיז אח הסדקים לגרר ציניסס יפס ולסגעילו אח"כ ואז יחנו לאומן גוי להחך בדיל על השבירס ועל הסדקים ולסחליק יפס להשוותו לשפס האגן ואל יסחוס השבירס בחתיכה נחושס מחיבר. ביחדות (פ"י במסמרים) כרגילים לספליא כלי נחושס כי אז נכנס קמח וצלק בין סדקים ולא מצי בכל פעס ופעס לגרר אחריז כדי לסכרו כראוי. ובשס מהר"ר מולין אביו ז"ל סעיף שסיה לו אגן אחד שנפגס בשפסו וסניח לחחך אח ספגימח ולסרחיבס כמלח אצבע ולא רכס להסחיס ספגימח בחתיכה נחשס מטעס כנ" דרשות מהרי"ל ס' הגעלס. ומזה חדע דמהרי"ל הוא מהרי" סג"ל והוא מהר"י מולין דפעמים קורין אותו מהר"י מולין ע"ש אביו. ועיין שס סגוליס מע' סגוליס סע"י יו"ד או רל"ח ובסקדמח דרשות מהרי"ל ודוק.

עה) וגם במדרס לא יסיה סדק או חריץ. מהרי"ו ס"י ק"ג. מ"א ס"ק י"ג. ח"י או כ"ד. א"ד או ק' חק יוסף או כ"א. חמ"מ או ו"ר. ר"ז או י"ב. ח"א כלל קכ"ח או כ"ג. **הסדין** סמונח על סדף שעושין עליו המלית לריך לסחלף בין ליבה ללישס (והיינו בשוסין להסיק התנור בין ליסה ללישס אבל צאין שוסין א"ל לסחליק עד שיפור מיל וכמ"ס בח"א) ואס עושס על סדף בלח סדין ויש נקבים סדף לריך לסוחמן שלא יכנס בהס צלק. דרשות מהרי"ל ס' תיקון סמלית. מ"א שס. ח"י שס. א"ר שס. חק יוסף שס. ח"א שס. וכחז שס הא"ר דעוב יוחר לעשות על דף חלק להדיא מלעשות על סדין אבל ח"י שס כתב דרוב העולס נוסגין לעשות על סדין לפי שרוב שלחנות אינס חלקיס. וכ"כ הר"ז או לי ועוד עיין מדין סדין לעיל סוף או כ"ט ובס"י תנ"א או רי"ז ובס"י תנ"ג או ל"א יעו"ש.

עו) שם בהגה. שלא יסיה בו שוס גומא וכו' ואודות המלות כנלפות ע"י המכינוס שחחח לשה ואחח עורכח ואחח מרדחח ותיכף מכניסין אותס לחנור עיין בשד"ח מע' חו"מ ס"י י"ג או י"ב שסביא מחלוקת ספ"ו כזס יעו"ש וגרסח שחף במקיס שנהגו היחר לריך שקודס כל לראות סמכונוס אס סס חלקיס בחכלית בלחישוס גומא ושוס סדק ושיסיה אחד

סו) שם. בהגה וביו"ט מוחר לעשותו ע"י עכו"ס. דהגרירה סוי שבו וסוי שבו דשבו דשרי במקיס מלוס (שלא יסיה חמץ צבית) כמ"ס ס"י ש"ז סע"י ס' מ"א ס"ק י"ב. מיסו סח"ר או י"ז כתב לפקפק בדברי המ"א סנ" דגרירה סוי אב מלחכס ומ"ס מור"ס ז"ל מוחר לעשותו ע"י עכו"ס קאי אסדחס יעו"ש. וכ"כ סר"ז או ק' ידיחס ע"י עכו"ס. אמנס סח"א או י"ב כתב ליישב דברי מ"א יעו"ש. ומ"מ כיון דלפסר ע"י סדחס יעסס ע"י סדחס אך אס ח"א כגין שחא דבוק סרסס ונתייבס אז יש להחיר דדברי מ"א.

סז) שם בהגה. וביו"ט מוחר לעשותו ע"י עכו"ס. והיינו צאין רולס לאפות עוד אח"כ אבל אס רולס לאפות עוד היום מוחר לסדיחס בעלמא. וכ"כ מ"א ס"ק י"ג דאס לריך לאפות סניח ציו"ט פשיטא דשרי להדיחן אבל אסור לגוררן כמ"ס ס"י ש"כ עכ"ל. וכ"כ המ"א או ו' חמ"ג או ו' ר"ז או כ"ב וא"י כ"ג. מ"ב או ל"ו. ומ"ס המ"א דאסור לגוררן היינו כשלפסר בהדחס אבל כשח"א מוחר דלפ"י כשנשבר מוחר לחקנו כמבואר בס"י חק"ט יעו"ש. מק"ח.

סח) שם בהגה. ואס אין עכו"ס יטילס בצונן. מיסו דרשות מהרי"ל כתב להטיל לצונן אי לפסר דשייטיס למעלה ואין המיס נוגעים בכל ד' ועוד דילמח העץ מפסוק בין המיס אבל מהרי"ו ס"י ק"ג כתב שיכביד אותס שיהיו למטה מן המיס ואל ילופו למעלה. והביאו ט"ז סק"ו. א"ר או ח"י. חמ"מ או ו' ר"ז או כ"א.

סט) שם בהגה. יטילס בצונן. שחלונן מונע החימוץ כמ"ס לעיל ס"י תנ"ז סע"י ז' ועיין דדברינו לשס או ס"ב וא"י ס"ג יעו"ש.

ע) שם בהגה. או יתנס לחנור וכו' ומ"מ אסור לחכול הצלק דצ"ד השני דסדקים לא נלפס יפס. מהרי"ל. וקסח א"כ היאך רשאי לאפותו ואלפסר דמדינח שרי באכילה רק שחומרס בעלמא הוא שלא לחכול לכן מוחר לאפותו. מ"א ס"ק י"ג. ועיין בח"י או כ"ב שכתב לפקפק בדברי המ"א סנ" דדרשות מהרי"ל שפגינו לא כתב היחר זה של אפיוה יעו"ש והא"ר או י"ט כתב דרמ"א מיירי כשאין סדקים כמו צעריבס דבסמוך יעו"ש. והמחכ"ס ס"ק י"ג כתב על דברי המ"א סנ" לריך ביאור כיון דאין דעתו לאכלו יסיה מלד הדין או מלד חומרס יסיה אסור ומ"ס מאופס ואין דעתו לאכלו היום עכ"ל ונראה דמפני זה כתב המ"א שס תיקון אחר שיצטל החמץ קודס שיחמין או יתן הכליס עס הצלק במתנה לעכו"ס. ועיין לקמן ס"י ת"ס סע"י ג' וכתב הר"ז או כ"א ואף שיתחמן אח"כ (ר"ל אחר שהפקירו) א"ל להעצירו ולצערו אס בכל כלי וכלי צפ"ע אין בו כזית צלק דבוק כמ"ס בס"י תמ"ב יעו"ש. ועיין צא"י שח"ז.

עא) שם בהגה. או יתנס לחנור שיאפס וכו' דהיינו באותו חנור שהוסק לאפיה ולא להסיק מחדש בשביל כלים אלו שהוא הצערס שלא לזורך כיון שחסור לחכול הצלק וגס הוא דבר מועט ואין מקפידין עליו לאכלו. ח"י או כ"ג. ולי"ע כיון דאין להסיק התנור בשביל כלים

באר הגולה
ל' הרמזים צפ"ה
שלא כדעת הרא"ש
דאוסר מ' חרומה
הדשן:

אבל על של עור שרי (מסרי'ו): ה' עברה ולשה תחת השמש הפת מותרת; ו' מאם העיסה רכה לא יוסיף בה קמח אלא עושה עיסה קטנה מגיבול קשה ויערבנה עם העיסה הרכה. הגב וירחיק המלות מהקמח כי הקמח הנדבק בסן זה אח"כ בתבשיל ומתחמץ (מרדכי ר"פ אלו עוברין):

אין

כף החיים

יעשה מאלו המלות שום תבשיל אבל המלות עלמם מותרין באכילה בפסח. וכ"כ ח"י א"י כ"ז. א"ר א"י כ"ג. חק יוסף א"י כ"ד. ר"ז א"י כ"ו. ח"א כלל קכ"ח א"י י.

פא) ואם נתנוהו לרועץ כתב ח"א שם ד"ש להחמיר מאחר שהמלה מפסקת בין הקמח והאור יעו"ש.

אבל צבי א"י כתב דאם עשה ממנו תבשיל דאין לאסרו דיעבד מאחר דאינו אלא חששא בעלמא יעו"ש והביאו בספרו א"ר א"י הנז"ל. ח"י שם. חק יוסף שם. וכ"כ החמ"מ א"י ז' ר"ז שם. אבל מלה שידוע שילוש בתוכה קמח יש להחמיר אפי' דיעבד שטער ונתנה לתוך דבר לח. מ"א סי' תס"ג סק"ד. א"ר שם א"י ג' חק יוסף שם א"י ד' ר"ז צבי זה א"י כ"ו. וכ"כ ח"א צבי זה א"י ט"ז וצבי תס"ג א"י ד' דאם נתנו בתבשיל ונמצא קמח במלה שיש לאסור אף דיעבד יעו"ש. מיהו צבי ח"י סי' תנ"ג כתב דאם הוסיף זה קמח אסור לאכול אפי' הלחם לבדו יעו"ש. והביאו הצרכ"י א"י ג' וכתב שכן הורה מורו הרב ז"ל בתשו' כ"י הלכה למעשה כדעת הרב צבי ח"י יעו"ש אמנם בספרו חיים שאל ח"א סי' ל"ב כתב דהמיקל לאלה לבדה לא הפסיד מאחר דמוכח מתה"ד ומרן דשרי ורצון בתראי שרו חכמינו בפירוש ואולם בעל נפש יחוש לדברי הרב צבי ח"י ומ"מ אין להחמיר לבער המלות האלו ומותר להשהותם בפסח ואין חשש כלל יעו"ש. והביאו בספרו מחצ"ר א"י ז'.

פב) והרב כס"א א"י ג' כתב נראה פשוט דלא אסר התה"ד אלא במלה עצה הוא דאינא למיחש להכי אבל במלות שלנו שהם דקות עד מאוד שהם ממש כמו ריקקין אין לחוש לזה כלל שהרי האור נכנס לתוך המלה ונקלית יפה ועינינו הרואות שהיה קלוי יפה מבית ומצחון וקרוצ לזה כתבו האחרונים לענין איסור מלה נפוחה דלא נאמר זה בריקקין שלנו אלא במלה שעצה קלת ויש ממש באמלעיתה כמ"ש בדצ"ש סי' רל"ד ושע"ד עיי"ש שהאריך בזה עכ"ד. ועיין לקמן בהגה ססי' תס"א בדיון מלה נפוחה.

פג) וכתב עו"ש הכס"א דמזה יש ללמוד שאם נתן את המלות במקום שאינו נקי מעפרוריות של קמח שיחור ויתן אותם המלות בתנור לקלות אותם ושרו דאף אם נדבק במלות מעפרוריות של קמח צבטתו אינם פעם אחרת לתנור הוא נקלה ושרי וכתב שכן ראש באו"ח (דף ע"ג ע"ד) ולסרדצ"ז ח"ב סי' תל"א יעו"ש. ומיהו עיין בשע"ח ססי' זה ובז"ד לקמן א"י ח"פ שכח שגס להחמיר המלות לתנור חס שיטעה הקמח קלוי להקל האיסור אין לעשות כן ובפרט כשירו משגת ועדיין יוכל לעשות מלות אחרים יעו"ש ונראה דדוקא הכס דודאי איכא עליהם קמח יש להחמיר אבל היבא דאינו אלא חששא בעלמא יש להקל בחזרה לתנור.

פד) שם. אלא עושה עיסה וכו' ודוקא כשיש אדם אחד שיכול ללש עיסה קשה אבל אדם אחד אסור ללש

אחד יר"ש עומד עליהם חמיר לראות שלא יניחו העיסה בלי עסק אפי' רגע א' ואחד משניה על המכונות שלא ידבק בהם צלק ואם נדבק יגררנו במגרדת ובכל שיטור מיל ידקו את כל המכונות והכלים צודק היטב עד שלא ישאר דבוק בהם משהו ומ"מ לענין מלה מלוה יש להחמיר שלא לעשותה ע"י מכונות לפי שראיתי מכונה חדשה שגם הלישה עושה ע"י מכונה ורק יש אחד שמנענע יד מכונה אחת שעושה הלישה ובצלק נילוש מאליו וא"כ הו"ל כנעשה ע"י קטן וא"כ אף במקום שנהגו היחיד במלה מלוה יש להחמיר.

עו) שם צבטת. או כסת אמר וכו' אבל על בגד אמר שרי דאינו מחמם כ"כ. מ"א ס"ק י"ד. והביאו ח"י א"י כ"ה חק יוסף א"י כ"ב. ר"ז א"י כ"ד. ח"א כלל קכ"ח א"י כ"ג. מיהו סא"ר א"י כ"ב כתב על דברי המ"א הנז' דלא מסתבר לחלק בין כסת אמר לבגד אמר. והביאו ח"א א"י י"ד. ובדיעבד בכל ענין ליכא איסור. ח"י שם. א"ר שם. ח"א שם. **עח) סעי'** ה'. הפת מותרת. והסכמת האחרונים לאסור דיעבד. והג"ן כתב דוקא דיעבד ולש במזיד אבל בשוגג שרי. ח"י א"י כ"ו. וכ"כ חקת הפסח א"י ג' צבטת ח"ר מנחם כדברי הג"ן והסכים לדבריו יעו"ש. אבל המ"א ס"ק ט"ז כתב דוקא כשהוחמה העיסה. והביאו ח"י שם. חק יוסף א"י כ"ג. ומשמע דאין לחלק בין שוגג למזיד אלא צבטת הוחמה העיסה יש לאסור בכל ענין ואם לא הוחמה יש להכשיר. וכ"כ לעיל א"י ג' יעו"ש.

עט) סעי' ו'. אם העיסה רכה וכו' והטעם מנזאר בתה"ד סי' קכ"ד לפי שהקמח שמוסיפין אינו נילוש ונגבל יפה ונשאר מעט צעין בתוך העיסה ואפי' לאחר אפייה עודנו צעין ושמאל לא נאפה אותו קמח יפה ויש לחוש שמא יפול במרק צקערה ויתחמץ עכ"ד. והביאו צ"י. ט"ז סק"ת. מ"א ס"ק ט"ז. מיהו מהר"י סי' ת"ל כתב הטעם דאין להוסיף קמח משום דאינו נילוש עם הראשון ונמצא מפסיק בין העיסה עכ"ד. והביאו מ"א שם וכתב משמע דס"ל דאין העיסה נאפית יפה מפני הפסקת הקמח עכ"ל. וגי' צין הטעמים לטעם התה"ד דהחששא משום הקמח דלא נילוש יפה דיעבד מותר לאכלה כך רק שלא ישימם בדבר לח שלא יתחמץ הקמח אבל לטעם מהר"י דהקמח מפסיק ואין העיסה נאפית יפה אף לאכול המלות עלמם כך צלי ששימם לתוך דבר לח יש להחמיר אבל דעת האחרונים כהתה"ד כאשר יבאר בא"י שאח"ז ובא"י שאחרייו.

ף) שם. אלא עושה עיסה וכו' ומשמע מדברי התה"ד שם שאם ח"א לעשות עוד עיסה קשה אין איסור להוסיף קמח רק ישמור המלות שלא ליתן אותם לדבר לח ואי משום שלועסו אין מתחמץ תיכף וכ"מ רסי' רס"ו ועוד דהא הקמח נקלה באור כמ"ש סי' תס"ג סעי' ג' וגם דדרשות מהר"ל צבטת מהר"ש מתיר לכתחלה. מ"א שם. וכ"כ העו"ש א"י ו' דאם עבר והוסיף קמח יזהר שלא

באר הגולה
א טור צמס
השאלחות ורצ
כהן לרק וק"ס ש"פ

הרא"ש

סרוק ויחמץ וכו' וע"ש שם להחזיר המלות לחוך החנור
חס שיטש כקמח קלוי וסקל האיסור אין לעשות כן ובפרט
כשירו מסגת וערוין יוכל לעשות מלית אחרים ועו"ש. בע"ח.
מ"ף) שם זהבה. מרדכי ר"פ אלו עוברין: וכו'אז צ"י
סס"י תס"א.

(א) **סעי'** ח'. אין לשין מלת מלוא וכו' דכתיב ושמרתם את המלות עד שיהא שימור לשם מלה. טור.
לבוש. ואם שימור לשם מלה ד"ת או דרבנן ב"ב" משמע
דאיסור מדרבנן והפר"ח כתב דשימור לשם מלה מזה"ת
הוא וכ"מ בתשו' הרשב"א סי' כ"ז ותקלי'ג ולבוש סי'
תנ"ד סעי' ד' יעו"ש. מש"ז או' ח' ועו"ש שפתח שמדברי
הרמב"ם פ"ה דין ח' והביאו ח"י או' ב' אין הכרח יעו"ש.
וכ"כ חק יוסף או' ח' יעו"ש. ועיין לעיל סי' תנ"ד או' מ"ב.
(ב) **שם**. אין לשין מלת מלוא וכו' משא"כ שאר מלות א"ל
שימור אך ישראל קדושים הם ונהגו לעשות שימור
בכל המלות. ח"י או' ח' ועיין לעיל סי' תנ"ג או' ס'
ולקמן או' ט'.

(ג) **שם.** אין לשון מלת מלוא וכו' ואעפ"י שאחרים עומדין ע"ג ומזהירין אותם לעשות לשם מלוא ה"ן יולאין זה. הרשב"א בתשו' סי' כ"ו והב"ד צ"י. וכ"כ המ"מ פ"ה דין ה' וכ"כ הלבוש. עו"ש או"י ט"ז סק"א. מיהו רב האי גאון כתב מלה שאפאה עכו"ם בפני ישראל ע"י שימור פתיקונה מותר לישראל לאוכלה. והב"ד הטור. וכתב הפר"ח דדוקא צנכרי מתיר רב האי ולא בחש"י. אבל הכה"ש כתב לדרבנותא נקט נכרי וכ"ש חש"י ועו"ש. וכ"כ צ"י בשם או"ח דהר"ש והרי"ף והרמב"ן כתבו דאין לחוש מי הלש והאופה יעו"ש. וכ"כ צדקת משה"ל דאם גדול עומד ע"ג שפיר דמי ורק בעכו"ם אפי' ישראל עומד ע"ג אסור דגוי אדעתא דנפשיה קעביד יעו"ש והב"ד מט"מ סי' תקפ"ג. ולענין דינא כתב הפר"ח דאין לנו אלא פסוק הש"ע דאם הלישה או האפיה נעשית ע"י גוי או חש"י אפי' דיעבד אפי' ישראל עומד ע"ג ומזהירו אינו יולא זה וכדעת הרשב"א בתשו' סי' כ"ו הביאה צ"י ועו"ש עכ"ל והביאו השו"ג או"י וכתב וכן עיקר. וכ"כ המ"מ. ומיהו בשעת הדחק כגון שהוא זקן או חולה או תפוס בידי עכו"ם כתב הב"ח דיש לסמוך על רב האי גאון ודעמיה וילא י"ח צמנה שלשה ואפאה העכו"ם בפני ישראל. וכ"כ הע"ז שם. ח"ר או"י צ' וכ"כ מ"א דרסי' זה דאם ח"א בע"א מותר ע"י עכו"ם שישראל יעמוד ע"ג ויאמר לו לעשות לשם פסח וטוב שיסיים קלח ומ"מ מוטב לעשות ע"י קטן מע"י עכו"ם עכ"ל. וכ"כ חק יוסף או"י ח"א רס"י זה. ער"ה או"י ח"א חמ"מ או"י ח"א חלל קב"ח או"י ל"א. וח"י או"י צ' ור"ז או"י ח"א כתבו מוטב לעשות ע"י חש"י מע"י עכו"ם ואפשר דגם דעת המ"א כן וקטן דנקט לאו דוקא. ועיין מחה"ש שכתב דחרש וקטן עדיפי משוטח וחרש עדיף מקטן יעו"ש.

ללוג שחיבן כ'אח' ש'א"ל ללוג שחי עיסות כ'אח' ולסח'עס'ק
ז'ס' יפ'ה. מ'א' ס'ק' ע'י'י. ח'י'י או' כ'ח. א'ר' או' כ'ד. ח'ק
יוסף או' כ'ה. ח'מ'מ' או' ה' ר'ז או' כ'ה. ח'א' כלל ק'י'ח
או' י' וא' ע'ז'ו וע'ו א'ד'ס א'ח'ד נ'ר'א'ה ל'ס'מו'ך ע'ל מ'ש'מ'עו'ת
ה'ל'בו'ש ל'ס'ח'יר. א'ר' ש'ס.

(פה) **שם** הגה. וירחיק המלות מהקמח וכו' לכן אוחזי
המודד קמח לא יקרב אל העיסות עד שיקנה
מלבושיו מקמח וידיח וידיו חחלה. חי' או' כיט. ריז' או' כ"ז.
ועיין לעיל או' ס"ב.

שם (פז) בסגה. וירחיק סמליות מהקמח וכו'. ואפי' מלכות
נילוסות במי פירות דזיל בחר טעמא. פריש.

(פז) **שם** צהגה. כי הקמח הכדצק צסס וכו' ומס שמוכגין
צמדונות אלו צמין הנקרא צרשאצרי צשוחצין
חחכס חחכס מהצפס ומעגלן אוחס צחך הקמח כרי של
חדצק הצפס צידס צשטע צריכס דאצסור גמור הוה לצי
וגס צמין הנקרא צושקאציליו לפעמים נמאל צחוכס קמח
צטין ממש שלל נילושו היטצ וראוי ליזכר צכל זס ועכ"פ
לא ישרו אוחס לחך משקס צפסס. מאל"ר או' ט' ועוד
עיון צחשו שמש דקס סי' ז"ט צורק קמח על הצפס
קצמרדין אוחס לעשו מלכ מן הדקס ואחכ צצל אוחס
דדעת המחצר להחמיר וצהגס שס מצנו דצס קל מהוספח
סקמח צעפס כי סקמח נשאר למעלס ונקלס יפס ולכן אין
לחוש צדיעבד לאסור סכלס אצל לכחחלס אין לסחיר יעו"ש
וכס"ז עיקרי סד"ט סי' חיו או' י"ד ופ"ח. ועיון עוד מזה
לקמן סי' חס"א סעי' צ'.

חף) שם צהגה. כי הקמח הנדבק בהם וכו' עיין בחשו
 דב"ט סי' שמ"א בענין שהניחו מלוח האפיווח
 שעושים למכור צבית שהיו מרקדים שם הקמח והסולח ונחמלאו
 המלוח מאבק הקמח עד שאם היה עולה בידו ובלבשו
 יחמלא אבק ומי שלא נזהר בהם בשלו אוחס במרק או
 במים שצודאי היה לריק לעמוד צפרץ בחחלה ולהכריז עליהם
 שהמלוח אסורים אמנם ענה שעבר הפסח והשאלה על הכלים
 יש כמה ספקות וע"כ אין להחמיר בכלים יעו"ש. ונראה
 שבשעה שצאו להשחמש במלח לאורך בישול נייערו ממנו האבק
 שעל פניו וקינחו ביד או במפה ואעפ"י כן היה מקום לחוש
 שלא נייער יפה כי האבק דרכו להדבק דמסחמא ללא
 צרשיעי עסקינן שעיניהם רואות האבק מונח ע"פ המלח
 ויחשו אוחס כמות שהיה בחוך המים. ועיין בסוף הספר
 משנה דר"ע דאיהא ג"כ חשו על ענין זה ומסקנתי לאסור
 אפי' לאכול בעיניה שהרי יש נקבים פחוחים לפנינו וצודאי
 נכנס מהקמח לחוך הנקבים וא"ל לנקוחם שמה יפול מהם
 לחוך החזשיל ולאו אדעחיה. וגם הביא שם מו"י בני חיי
 שאוסר בעיסה שהוסיפו בה קמח אף לאכול המלח כמות
 שהיה מטעם דלמא משהלי ויפול במרק ולאו אדעחיה. וגם
 לפי מ"ש בשהנה"ג (לקמן סי' חס"א בהגב"י או"י) משמע
 דיש לאסור לפי שהרוק מחמיץ ולפעמים נושך המלח לשנים
 ויש שם מאוחו קמח והנשאר ישהה שיעור מיל עם לחלוות

ודע דאפי' לדעת המקילין בעניי' לא יסתפק במה שאומר לו פ"א קודם העשייה שיכוין לשם מלת מלוא חלל לריך להזכירו בכל שעה ע"ז שלא יסוחו דעתם מזה. משכנות יעקב סי' כ"א.

(ד) **מיהו** מומר להכעיס לעכו"ם גרע טפי שעושה חדעחה דנפשיה ואינו יולא ו"ח כלל ולתיאזון אין לאכול ממנה שעשה שלא בפני ישראל לריך זהירות יתירה ומטרה לא טרה. א"א שם.

(ה) **ואם** לשה עכו"ם וחש"ו ואין ישראל עניי' רק מרחוק להצ"ח דשימור מדרבנן ויכלל כלל ח' וגרסה דיאכל בלא ברכה ואף בלשה הני ועניי' ל"ע אי יצרך. מש"ז אי' ח' וגרסה דה"ד בלא סייע עמו קלת אכל סייע עמו קלת וא"ל לעשות לשה מלוא פשיטא דיוכל לברך עיין לעיל סי' י"א סעי' ז' ודברינו לשם בס"ד ודוק.

(ו) **מי** שהגיע בע"פ בפפר של ישמעאלים ומלא להישמעאל ששם כבר הקמח בעריבה ללוג וקדם הישראל ונתן המים שם לשם מלוא והישמעאל גלגל ולש ואחר הלישה הפריש הישראל מיד חתיכה מן העיסה ועשאה כמין חלה ואפאה על הגחלים ולא היתה לו מלה אחרת רק כזית מלה שמורה מדאשתקד שהולך עמו בדרך לסגולה אם א"א לו בשום פנים לעשות מלה אחרת בשעת הדחק כזה יקדש ויצרך על עוגה זו המוליא ועל אכילת מלה ואחר אכילתו יאכל אותו כזית דאשתקד לאפיקומן. מכתם לדוד סי' ק' ברכ"י סי' תפ"ז אי' ה' עיקרי הד"ט סי' י"ט אי' ז' פ"ת, וגרסה דה"ד במקום שאין לותתין החטים דאם לא כן אסור באכילה כמ"ש לעיל סי' תנ"ג אי' פ"ז וגם כגון שהעריבה היתה נקיייה כמ"ש לעיל סי' תנ"א אי' קל"ד יעו"ש. ועיין לעיל סי' תנ"ג אי' י"ד.

(ז) **שם** אין לשון מלוא מלוא וכו' נראה דמיירי בחטין שנפחנו ע"י ישראל דאילו נפחנו ע"י עכו"ם חש"ו אפי' לשם ואפאה בר דעת אינו יולא בה י"ח כדכחז הרא"ש בשם השאלחות והביאו הטור לעיל בס' חניג. ז"ח. ומשמע דאפי' ישראל עומד ע"ג לא מהני דומיא דלישה ואפי"ה אכל הע"ז סק"א כחז דוקא לישה ואפי"ה אסור ע"י עכו"ם דבעינן שימור לשם מלוא ועכו"ם לא עושה חלל ע"ד עלמנו אעפ"י שישראל עניי' ומזכירו שיכוין לשם מלוא כמ"ש ב"י בשם חשו' הרשב"א אכל העכו"ם של חטים אין איסור ע"י עכו"ם אם ישראל עניי' וכחז וכן נוסגין בכל מקומות שאין שם רחיים של מים שפוחנים ברחיים של יד ע"י עכו"ם ואין זה חשש אם ישראל עניי' יעו"ש. וכ"כ ח"י אי' ז' ה"ב אי' ח' ר"ז בס' חניג אי' פ"ז. ומיחו המניי' כחז מאי דמשמע מהש"ע דלא ביעינן שימור לשם מלוא חלל מלישה ואילך אכל לא בשעת עחינה וסרקדס היינו משום דאזיל לטעמים בס' חניג דמחיר ליקח קמח מן השוק אכל חליבא דהרי"ף דס"ל דבעינן שימור משעת קצירה ה"כ אם פחנה עכו"ם לא יולא ו"ח וכחז וכן ראינו המדקדקים לעשות מלה שמורה שלא לעשות חלל חטים של חלל בצית ע"י ישראל ברחיים של יד ולא ע"י רחיים של עכו"ם של בהמות ואפי' ישראל עניי' וכחז שכי' מנסגס וכן ראו' לנהוג ולנסגס יעו"ש. אמנם המחז"ר אי' ג' כחז דברוב קהלות נהגו דמלוא מלוא הוא משעת קצירה ועם כל זה העחינה הוא ע"י עכו"ם וכחז העטע משום דהעחינה ע"י צקמיק וכיוצא וסגוי אינו עושה כ"א לחם חטים בכלי וכל

זמן העחינה הנה עומד הישראל ומכוין לשם מלוא וישראל העיקר ודעת העכו"ם בטל ולא משגיחין בדעתו כי אינו מחעסק בעחינה מיהו ברחיים של יד שסעכו"ם עותן בידו כחז דים להחמיר שלא לעשות בכה"ג ע"י עכו"ם כיון שהעחינה נעשה מלוא גברא דלא חזי יעו"ש. ומיחו בזה"ל לא שמענו ולא ראינו מי שפוחן ברחיים של עכו"ם כי רבו הפוחנות של ישראל ורק אם ימלא באיזו מקימות רחוקים שלא נמלא של ישראל אז יש לסמוך על המחירים דס"ל בשעת הדחק ורק שצריך לנקר ברחיים ולנקות כל כלי העחינה וסמקום שפוחנים בו כמ"ש לעיל סי' חניג סעי' ח' ודברינו לשם בס"ד ואם אפשר יש ליתן הישראל בידו החטים לחוך ברחיים ויאמר לשם מלוא מלוא.

(ח) **שם**. אין לשון מלוא מלוא וכו' לא לישה ולא עריכה ולא אפי"ה. מהרי"ו סי' קל"ג. כנה"ג בכה"ט. מ"א רס"י זכ. א"ר אי' ח' וכחז שם סמ"א דוקא חלו ג' מלאכות דמיוחדות לשם כדאיתא במחני' פ"ג דפסחים אכל נקוב שמקבצין המלוא אין קפידא אכל דדרשית מהרי"ל כחז וכן כל חיקונים אסור דבעינן שימור לשם מלוא ע"כ. ומיחו י"ל דג"כ נקוב מותר ואינו מוכרח עכ"ל סמ"א. ור"ל דאילו מוכרח לומר בלשון מהרי"ל דנקוב מותר וכ"כ סעי' סק"א דים ליזהר שלא לחם המלוא של מלוא לקטן אפי' לנקר במלה. והביאו א"ר שם. מיהו ח"י אי' ג' כחז שראה נוסגין להקל אפי' לכתחלה לעשות הנקבים ע"י קטן וכס"ג כיון גס גדולים עניי' יעו"ש אכל חק יוסף אי' ז' הסכים דבריו סעי' וכ"כ המ"ש אי' ח' וכ"כ סעי' ח' ז' דעי' להחמיר לכתחלה שלא לעשות הניקור של מלוא מלוא ע"י עכו"ם או ע"י חש"ו אפי' אם ישראל בן דעת עומד עליהם ומזכירם שיעשו לשם פסח אכל שאר המלוא אעפ"י שישראל קדושים הם ונסגו לעשות להם שימור מחימוץ לשם פסח מ"מ נוסגין לנקרם ע"י קטנים כיון שגס גדולים עניי' ומשגיחין על המלוא שבידיהם שלא יבואו לידי חימוץ יעו"ש. ועיין לעיל אי' ז' ובא"י שח"ז.

(ט) **שם**. אין לשון מלוא מלוא וכו' ונכון הוא שישראלים יחשקו אפי' בשאר כל המלוא דאם אם נאבד אפיקומן סומכין על מלה שאכלו בסעודה דרשות מהרי"ל ה' חיקון המלוא. ועיין לקמן סי' חע"ז סעי' ז'.

(י) **שם**. ע"י עכו"ם. כחז האגור עבד ושפחה שלא עבדו דינם כעכו"ם. ד"מ אי' ח' וכו"ש בש"ע יו"ד סי' רס"ז סעי' י"ז יעו"ש.

(יא) **שם**. ע"י עכו"ם. ואפי' נשים של ישראל שלא למדו ענייני הפסח אין מאמינים להם לענין אפי"ה ולישה בפסח משום שאינו המקום להשמר בפסח בכמה מקומות שהוא רבוי דקרא ושמרחת את המלוא וכחז את חג המלוא חשמו וסרבה פסוקים חמלא לענין זכ. ומעשים בכל יום שח"ח ורוב הרבנים מנקים את החטה בדיקן ומוליכין אותה אל ברחיים הם בעלמם ועומדים על הרקודס ועל אפי"ה ועל הלישה משום שסרבה דברים יעלו על לב הנשים שהם מותרים או שמה שוכחות ועושה דבר שלא כסוגן ואינם יודעות שכל מלוא והפסד עבירה ואם יכיה אדם עומד עליהם יוחר נזירות וכ"ש שלא ירעו סגוים ולא יסגוים על ישראל ויוחר הם שמחים אם נחייב כרח או שום דבר. מנ"מ סי' חקפ"ג. והביאו שכתב"י בזה"ל או ג'. וכחז וסאידנא נהוג עלמא לאשתמושי בשפחה בלישה המלוא ועריכה בלוחם מלוא

בב הרא"ש היה משתדל במצת מצוה ועומד על עשייתה ומזרז העוסקים בהם ומסייע בעריכתן וכן ראוי לכל אדם לעשות להשפיל הוא בעצמו במצוה: ג' ג' הלש אחר זמן איסור חמץ יאמר בשעת לישנה כל פרורים שיפלו בשעת לישנה ועריכה דוכן בצק הנדבק בכלים אני מבטל אותם כדי שנמצא שמבטלן קודם חימוצן: אין

בף החיים

כי אפי' צפרהסיה מלוא לסחטסק בכבוד קינו וזה צמיה שבינו למקום. חו"י ס"י ר"ה יעוש"צ. מחבר"ר או"י ד'.

שם. הרא"ש היה משתדל וכו' משום שנאמר לרדוח צמלוחם על שכמם והלא סיסים וחמורים הרבה היו להם הלא שחציה היה המלוא עליהם. ועוד טעם דכל מלוא יעשה צמיה גופים כדאשכחן פ' כל כחצי גבי אמוראים חד חרין רישא לשבחא וחד מלח שיבועא (פ"י דג"ס) ועוד דמלח מחקרי לחם עני ודרכו של עני הוא מסיק ואשחו לשה. ועוד נמי משום שיבטל צמלמו אה הפירורים בכל פעם ופעם טרם וחמל. דרשות מסרי"ל ה' חיקון המלוא.

שם. צמלח מלוא וכו' ואני מהמשחללים אף לשאר מלוא שאני עושה לביחי לפי שרוב המלוא כנעשות צמ"ז אינם עשויות ע"פ דיני הס"ס והמפרשים ז"ל פ"ח. וכו"כ סרי"ל או"י ד' דראוי לכל אדם אף בשאר מלוא לעמוד על עשייתן ולא להאמין לע"ה. ועיין לעיל או"י ט'.

שם. וכן ראוי לכל אדם וכו' צמ"ז כוונת הארי"ל ז"ל כחצ שיערם עלמו צמלח של מלוא עד כי יתחמם ויזיע וצמ"ז ישר כקלי' שולדו מש"ז לבעלה. ע"י סק"צ. ובצ"ד האחרונים. ומיכו כעא לא מלאחי זה בכחצי הא"י ז"ל צח' שערס שסידר מהרש"ז ז"ל כ"ח צמ"ז מ"ח צמלח טיסן פ"ג או"י ג' וכן סחיד"א בצפורן שמיר או"י קל"ב כחצ זה ג"כ דכעורח בלישה מלח מלוא עד שזיע מועיל לחטא זה לחקן אשר פגם ולא כחצו ע"ש הארי"ל ז"ל יע"ש ואפשר שהוא משאר ספרי המקובלים או"י מס' סני' ומ"מ יש ליזהר שלא ינטף מזיעתו על העיסה משום דאיכא למ"ד דזיעת האדם הוי כמי פירות כמ"ש לקמן ס"י חס"י ומי פירות עם מים ממסרין לסחמין כמ"ש ס"י חס"ב יעו"ש.

שם. להפיל ה"א צמלמו וכו' ואשה בכל אלה שחטחון וחלש קמח למלח מלוא חסיה לה סגולה שלא חפול פרי צמלח מפלח נפלים כמ"ש צמ"ז רפואה וחיים צפ"צ דמ"ד ע"ב משם ליקוטו מהר"ן ז"ל. ופ"ל ח"ה או"י ב' ועיין לעיל או"י י"א וס"י חס"ה או"י ע"ז ודוק.

שם. להפיל הוא צמלמו צמלח. ואין ליתן לגוי ממלח מלוא לאכול כמ"ש לעיל ס"י חס"ה או"י י"ע יעו"ש.

סעי' ג' הלש אחר זמן איסור חמץ וכו' וס"ל דכחצ כחן דוקא לאחר זמן איסורו הטעם דקודם זמן איסורו יהיו בכלל הביטול דכל חמירא משא"כ אחר זמן איסורו אין צידו לבעלם אס נחמל. ע"י סק"ג. חק יוסף או"י ז' וכו"כ ספרי"ח וכחצ ודלא כהצ"ח שחצו דאף בלש קודם זמן איסורו לריך לעשות כן יעו"ש וכן הסכים הסו"ג. וכן ח"י או"י ט' ומאמר או"י ב' הסכימו לדברי הש"ע ודלא כהצ"ח יעו"ש. וכו"כ האחרונים. ומיכו לטעם ספ"ז וספרי"ח דקודם זמן איסורו יהיו בכלל הביטול הלש אחר ציטול אכפ"י שעדיין לא

מלח שאינה של מלוא וגררם שלא דברו בגאונים ז"ל אלא לזמנם שסיו משחמשים ע"י גיווח שאינם שפחות שלכם דכיון שאינן שפחות שלכן אס יעשו איזה צנידס לא מרחחי אכל שפחות שלנו דמרחחו אס יעשו איזה צנידס אין להקפיד צמ עכ"ל וכו"כ סו"ג או"י ח' ומיכו צמ"ז שחוק המלכות אסיר לקצוה עבד או שפחה ואינם אלא בצמירות לא מרחחי וא"כ אין להניחם לעסוק אפי' צמלח שאינה של מלוא. ועיין לעיל ס"י חס"ז או"י ח'.

יב) ומה טוב דכל צמ"ז אשר עושה המלח יקח לו ח"ה אחד המכירו ורגיל אללו שיכיה עומד ע"ג עשיית המלוא מחחלם ועד סוף ויחן לו שכרו מושלם. מלח ס"י ג' או"י ע"ז.

יג) שם. ולא ע"י חס"י. וחרם היינו שאינו שומע ואינו מדבר. ושטח סיינו שמיאזר מה שנוחטין לו כמ"ש צי"ד ס"י ח' סע"י ה' יעו"ש. ע"י סק"א. ח"י או"י ג' וכו"כ האחרונים. וקטן כחצ צמלח מסרי"ל ה' חיקון המלוא עד ציטוה צר מלוא וכו"כ ס' כחצ עד שיכיה לו הצמ צמלח שאומר לו שיעשה לשם מלוא אשר ליה ספ"י וכחצ על דברי מהר"ל סני' שהוא חומרא יחידס יעו"ש. אמנם הח"י או"י ג' בסכים כדברי מהר"ל וכחצ על דברי ספ"י סני' שאינם מוכרחים יעו"ש. וכו"כ א"ר או"י ב' וכחצ כמ"ז או"י ח' דמשמע מדבריהם דצמ"ז י"ג שנים וצ' שערות וכו"כ סרי"ל או"י ב' וכחצ עו"ש כמ"ז כיון דיש דס"ל דסימור לשם מלח ד"ח (עיין לעיל או"י ח') אין לסמוך להחללס לומר מסחמא יש להם י"ג שנים וצ' שערות עד שיהיו גדולים בשנים יעו"ש. ועיין לעיל ס"י ח"ה סע"י ה' ובדבריו לשם צמ"ד.

יד) וכתב עו"ש המ"ז דכך לשמם ירחס דוילא צפה ומיכו ירחס דיעבד אפי' בחיטב סגו וסחמא דמלח לשמם משא"כ עחינה וקצירה סחמא לאו לשמם ול"ע עכ"ל וע"כ יש ליזהר גם בצמח קצירה ועחינה לומר לשם מלח מלוא. ועיין בלוי שח"ז.

טו) שם. וקטן. וקענה עד שחיה צח י"ב שנים ויוס ח' כמ"ש לקמן ס"י חרע"ז. וצמ"ה כמס אכסיה מקולין ומיחין לקמן וקענה ליתן מים להוך סקמח ושלח דין עושין דנחיה מים להוך סקמח בכלל לישם הוא לדעת ס"י"א לעיל ס"י סכ"ד סע"י ג' ולא נפיק לדודסו חוצת מלח צמלח כזו אס לא שולקח מלוא אחרות ללוי ססדר לקיים המ"ע דאכילה מלח. מ"ז או"י ד' ולפ"ז גם צמחיה סמים לחין סקמח ל"ל לשם מלח מלוא וכמ"ש לעיל ס"י חס"ז או"י ח' וכן צניקור המלוא לדעת המחמירים לעיל או"י ח' דצמ"ה ע"י גדול יעו"ש.

טז) סעי' ב', הרא"ש היה משתדל וכו' וזה מנהג הגאונים כמ"ש ז"ל וסעס דק"ל מלוא צו יותר מצמלוחו (כמ"ש בקידושין רפ"ז) ואמרו פ' כל כחצי (שחצו קי"ט ע"א וכו"כ בקידושין ס"ס) דגדולי ישראל היו עושין צמלחם לכבוד שחצו ולא חסצור דס"ד לפי שהיו עושים צמלחם וצחמוחם לא

באר הגולה
וש"ס. ה. זריחה
פסחים ל"ז ו. טור
וכ"כ הכל. צו.

ד' האין עושין סריקין המצויירין דהיינו לציר בפת כמין חיה ועוף ואבל כל מה שעושי' אותו במסרק כדי שלא יתפת וכן מה שמנקבין המצות מותר ומ"מ טוב למהר לעשותן שלא להשהות בהם.

הגה

כף החיים

(א) **שם.** חני מצטל אוחס. ואף אם אינו עומד שם יכול לצטל בציוו. א"ל או' ב' ועיין לעיל סי' חל"ד סעי' ד'.

(ב) **שם.** שמצטל קודם חימוץ. ובעצם שצריך לצטל קודם שיחמץ משום דבחר איסוריה לאו זרשוחיה הוא לצטלו כדאמרין בפסחים ז' ע"א. צ"י. ויעבור עליהם צ"י וב"י עד שיסרפס. לזכר. ואף כשאין צדס כזית עובר עליהם מד"ס (ועוד דח"י שיעור חסיד מסי'ה) אבל אם ציטל קודם שיחממו אף שיחממו אח"כ אינו עובר עליהם אף אם יש צדס כזית כשיצקצ"י ויחדצקו יחד. ר"ז או' ה' ואעפ"י שציטל קודם שיחממו שאינו עובר עליהם מ"מ צריך לצטל אח"כ וכמ"ס לעיל או' כ"ז יעו"ש.

(ג) **סעי' ד'.** אין עושין סריקין וכו' מפני ששוסס עליהם לציירן ואין נוחטין מהר לחנוך ומחמילין. פסחים ל"ז ע"א ופירש"י שם. צ"י. לזכר. ואפ"י כמלוא סם רקיקין דקין שאין ממכרין להחמץ אעפ"י כן אסרו חכמים ואפ"י רואה לעשות סליד ע"י דפוס שאינו שובה כלום אעפ"י כן לא חילקו חכמים בגזירתם לפי שברואה שיאפה מלוא מצוייריה אינו יודע שגששו ע"י דפוס ויבא להחיר אף בלא דפוס. ר"ז או' ז' ואפ"י בשאר מלית אסור. חמ"מ או' ד' ובדרשות מהר"ל ה' חיקון המלית כחב עוד בעצם דאין מצויירין בדפוס משום דבצלק נכנס בדפוס ומחמץ והציאו מ"א סק"ג יעו"ש. ועיין עוד לקמן או' מ"ב.

(ד) **שם.** אין עושין סריקין וכו' היינו לכתחלה אבל בדיעבד יולאין צד. צ"י. ב"ח. ט"ז סק"ד. ח"י או' יו"ד. א"ר או' ה' פד"ח. שו"ג או' ה' חק יוסף או' ח' חמ"מ או' ד' ר"ז או' ט' וסיינו בלא שסס ציורין שיעור חימוץ ואז כיון שכבר נעשה אדם יולא צד י"ח אפי' לכתחלה. ר"ז שם.

(ה) **שם.** אין עושין סריקין וכו' לכתחלה אין עושין כן של צעלי צחים או נחומין ואף בדפוס אסור ודיעבד אף בכל ענין שרי. מש"י או' ד'.

(ו) **שם.** אין עושין סריקין וכו' יש נוסגין לציר איזה אוחיות במלית עפ"י כחצי סרצ הקדוש האר"י ז"ל אבל בקישטא אין כונת רבינו האר"י ז"ל לציר ציור ממש רק בכונה וכן מלאחי בהגסות סרצ המקובל מהר"ר יעקב למח זל"ס וכמ"ס לעיל סי' ש"מ צס"ד. ברכ"י צס"י זה או' ג' ובס"י חע"ה או' ז' יעו"ש. ודברי ברכ"י סנ"י דבס"י ש"מ כבר כתבנו אוחס לעיל סי' ש"מ או' ל"ב קחנו משם. ומ"מ אם נעשו צדס צורה אוחיות אין איסור לשברם בשבת ויו"ט משום מוחק אם סם מהמלח עצמה וכמ"ס לעיל סי' ש"מ או' ל"א צסס כמס פו' יעו"ש. ויח' עוד מזה לקמן סי' חע"ג סעי' ו' וס"י חע"ה סעי' ז' בהגה יעו"ש.

(ז) **שם.** אבל כל מה שעושין אוחו במסרק וכו' פו' אעפ"י שהוא כעין ציור שרי כיון שאינו מכיון לצייר. מ"א סק"ג. ח"י או' י"א. א"ר או' ו' חק יוסף או' ט' חמ"מ או' ד' ר"ז או' ח' ח"א כלל קכ"ח או' כ"ה. וקלח נהגו

לא הניע זמן איסורו ויכול לצטל אחר חימוץ מ"מ טוב לצטל בשעת לישת דחיישין שמא ישכח לצטל אח"כ.

(בג) **שם.** יאמר בשעת לישת וכו' ואם לא אמר בשעת לישת ויכל לומר אח"כ כ"ז שלא נתחממו חלל שז"ל בלשון הזה כל פירורין שנפלו מעיסתו בשעת לישת ועריכה וכל הצלק שנדבק בכלים יהיו הפקר כעפרה דארעא. (כד) **שם.** יאמר בשעת לישת וכו' ז"ל בלשון שמצין כמ"ס לעיל סי' חל"ד סעי' ב' בהגה.

(כה) **שם.** כל פירורים וכו' ואעפ"י שבעלמא אמרין פירורין הפקר פו' מאלוין בלי ציטול שאני הכא דחיישין שמא לאחר האפיוה מכבדן בזה ויכנסו וראויים להחשב (ר"ל שיהיה צדס כזית) ומסר"ז רונקיל ז"ל חילק בא דאמרין בעלמא פירורין הפקר היינו פירורי פת אבל פירורי צלק מאחר דעדיין ראוי לידבק יחד חשיבי ולא צעלי. דרשות מהר"ל ה' חיקון המלית. מט"מ סי' חקע"ט. שכנס"ג צהגס"ט או' ג' ט"ז סק"ג. מ"א סק"ב. א"ר או' ד' מאמ"ר או' ג' ר"ז או' ה'.

(כו) **ויזהרו** לאחר שנאפו המלית לכבד בזה האופס ומה שנמלא לשם ישרף דחמץ בפסח אסור בהנאה אפ"י לבהמה הפקר ואין נכון שממכרין כ"כ שלא לכבד בזה ועוד ח"ו דלמא אחי לירי מאלל בשום ד' כגון שיפול מידו דבר וידבק פירורי הצלק ולא אדעתיה וכס"ג. דרשות מהר"ל שם. מט"מ סי' חק"פ. ודברי מהר"ל סנ"י ביולס סב"ח בקיור ושכנס"ג צהגס"ט או' ה' ובהפ"ח. וכחב ספר"ח דזה ברור וכל חמץ אעפ"י שציטלו צריך ציעור מדרבנן כמבואר ברכ"י חל"א יעו"ש. והציאו סש"ג או' ג' וכחב וכן במנהג לכבד את הביית אך לא לשרוף את הצלק חלל להשליכו להפקר עכ"ל. ועיין לעיל סי' המ"ב או' ח"פ שכחבנו דגס פירורי פת צריך לצער יעו"ש. ועוד עיין לעיל רס"י חמ"ה.

(כז) **שם.** כל הפירורים וכו' וכחב מהר"ז צחשו שצריך שיאמר פירורין יהיו הפקר אבל אם אמר פירורין הפקר אינו מועיל דמשמע דמעלמן כן הפקר וזה אינו. ד"מ או' ב' מט"מ סי' חקע"ט. פרישה או' א' ט"ז סק"ג. ועיין מ"א סק"ב מ"ס ליישב מנהג העולם שאומרים פירורים הפקר ומ"מ כחב ד"ל כמ"ס צש"ע יעו"ש. ומ"ס ח"י או' ח' לקיים מנהג העולם כבר השיג עליו חק יוסף או' ו' והסכים לדברי האחרונים שז"ל יהיו הפקר יעו"ש. וכ"כ הר"ן או' ה' דאף שיש מיישבים המנהג מ"מ יוחר טוב לומר בלשון המבורר יוחר ועכ"פ צריך שיאמר בלשון שמצין כמ"ס צס"י חל"ד עכ"ל. ועיין לעיל או' כ"ד.

(כח) **שם.** כל פירורין וכו' וידרסו צרגליו בעפר קודם שיצואו לירי חימוץ דאם יצואו לירי חימוץ צריך לשרפס. שה"ל. ויזהר לנער. מעל השלחן שלא יחערצו בצלק. מ"א שם. ועיין לעיל סי' חכ"ט או' ס"ג.

(כט) **שם.** וכן חמץ שנדבק בכלים וכו' ועיין לעיל סי' חכ"ט סעי' ד' בהגה צענין כלש צו"ט מס יעשה בכלים אח"כ ובדברינו לשם צס"ד.

הגס ויש לעשות סמלית רקיקון ולא פת עזה כשאר לחם כי אין הרקיקין ממסרין לסחמיץ; ה יאין עושין במסח פת עבה שפת: ו יאין להקל במה שהחמירו הקדמונים שלא לעשות פאנדי"ש או פלאדוני"ש:

באר הגולה
ז רצי ירוחם
ממשטות הגמרא
ל"ז ח ארחת חיים

כף החיים

נכנסו בחור'ס לעשות ציורין ואינו נכון. מ"א שס. ח"י שס.
א"ר שס. חמ"מ שס.

(לז) **שם.** במסרק וכו' ויש ליסור לנקות שני המסרק וכו' לגררו ולסדיתו בין כל עיסה ועיסה. מאמר או' ה' ועיין לעיל ס' חנ"ט סעי' ד' בהגה ובדבריו לשם או' ס' ולקמן או' ט"ל.

(לח) **לשם**. במסרק וכו' וכחז מור"ש ז"ל ביו"ד ס' ק"ך
 סעי' ה' בסגס דהבדולים שמחקנים בהם
 המלוא ח"ל עבילה וכן כיסוי שכופין על הפה לאשותו עכ"ל
 וכ"כ באו"ה כלל נ"ח דין פ"ס דבדולים שמחקנים בהם
 המלוא ולהט שחותכין בו העיסה של המלוא וסכלי מחכות
 שמחקנים בהם הקרעפלי"ן וכלי ברזל שמנקרין בו העיסה
 מן העריצב וכל כס"ג אפי' להטבילן בלא זרבה ח"ל ויוחז
 טוב שלא להטבילן דשמא אחי לדרך עליהן וסוי' כזרבה לזבלה
 עכ"ל. מיהו הרוקח בס' חפ"א כחז דברזל שטישין ריקון
 בצנף לריך טבילה. וכ"כ בס"ז שם סק"ז דכלי ברזל שמחקנים
 בו המלוא יש להטבילן בלא זרבה יעו"ש וכ"כ בסל"י שם חו'
 יו"ד. וכ"כ הפר"ח שם חו' י"ד דטוב לחוש לדברי הרוקח
 ויטביל בדבולים עם כלי אחר הדרך טבילה להוציא עלמו
 מידי ספק יעו"ש. והביאו ח"י בס' ז' חו' י"ז וכחז וכנ"ן
 הוא. וכ"כ חק יוסף חו' יו"ד. אמנם הש"כ שם זכ"כ כחז
 על דברי בס"ז הנז' דזה חלו' וכן המנהג דאין להטבילן
 יעו"ש וכ"פ חכ"א כלל ע"ג חו' ט' דח"ל טבילה חל"א מה
 שנוגע במאכל עלמו והראוי לאכילה עכשוו בלי שום חיקון
 אבל כלים שמחקנים בהם העיסה ח"ל טבילה כלל יעו"ש.
 (הל' **לשם**). וכן מה שמנקבים המלוא מוחזר. ולריך ליזכר
 שלא לנקוב ב' חלות בכלי ח' לפי שהעיסה
 שואה בו ומחממא לפיכך צעל נפש לריך לשנוחו מעוגה
 לעוגה. ח"ח זשס הרא"ה ומביאו ב"י. לבוש. עו"ש חו' ד'
 וכחז הריק"ש שיש ללמד זכות על מה שאין משנין המסרק
 שנוקבים בו המלוא כי אחד נוקב חו' כולם ומחמסק הוא
 צעיסה לעולם ואם שסב בין עוגה לעוגה פשיטא ודאי שדרך
 לנקרו עכ"ד. פרי"ח. ועיין לעיל חו' ל"ו. ומיהו ראיתי נזהרין
 שמומינין ע"ס דקיס לנקב בהם המלוא ואחר כל נקיבה
 מל"ה ומל"ה חוחכין ראש העץ שניקבו בו המל"ה ומנקבין השניה
 במקום החתך שהוא נקי ועל דרך זה עושים עד שיגמר
 העץ ואח"כ מחמלין בעץ השני וכו'.

(ב) **שם.** ומ"מ טיב למדור וכו' שסרי כשמנקה מקצתם האחד שובה מקצתם השני בלא תספק כלל.
ר"ן או' ח'.

מא) שם כגה. ויש לעיטח המלות דקיקין וכו' ואעפ"י דמעיקר הדין כל שהוא פחות מטפח שרי כמ"ש בסעי' שאח"ז מ"מ לריך לזכר לעשותם דקין. שכתב"ג בהגב"י או' ד' ר"ז או' יו"ד.

זמן הגם. ויש לעשות המלוא ריקיון וכו' ועי' סמכין לזיר מלוא שלנו מפני שאנחנו עושים אורח כמין ריקיון. ב"י בשם הריב"א. אבל סב"ח כחב דעכשו

נהגו לאסור העורין לעולם והכי נקטינן. וכ"כ סמ"ז סק"ה.
 ח"י או י"ג. חמ"מ או ד' ר"ז או ז' וכ"כ לעיל או ל"ב.
 (מג) **שם** בהגס. כי אין סרקיקון ממסדין להחזיף.
 ובאצורדסס כחב בשס סראצ"ד לזריך לעשות
 סמל"ס ריקיקון קטנים ולא עצים וגדולים סוי לחס עיני.
 והביאו ד"מ או ג' וכ"כ סכלבו בשס סראצ"ר. וסביאו צ"י
 סס"י סע"ס. ח"י צס"י זס או י"ג. א"ר או ג' ועיין לעיל
 ס"י סח"ד סע"י א' צסגס וצדצרינו לשס צס"ד.

שם בהגה. כי אין סרקיקין ממחרין לכתמיץ. ועיין
בצוה הילל צו"ד סי' ל"ו שכתב המנהג לעשות
המלאה כעובי אלצב וכביאו ח"י או י"ג. א"ר אוי' ז' וכעובי
אלצב היינו רוחב הגודל והיינו במלאה שעושים לעומק. כ"כ
א"א אוי' ד' ועכשיו מנהג ק"ק אשכנזים פה עי"ס"ק ירושה:
לעשות מלאה מליס וכן במליס שעושים לעומק רקיקין ממס
כמ"ס מור"ס ז"ל וכן יש קלח מן הספרדים שעושים ג"כ מלאה
מליס רקיקין ממס וכל המוסר לעשות יוחר דקין ולא עבס ה"י
משובח. ובשאר מלאה י"ע נוסגין עתה לעשות אותן רקיקין
דקין משום דהמנהג עתה לאפוח הכל קידס פסח ולסגנועס
לכל הפסח ואס לא יהיו רקיקין דקיס קסס לאכול.

ס"י. חין עושין בפסח פה עבס וכו' ואפי' במלח שאינס של מלח. או"ח דף ע"ו ע"ב.
ברכ"י או' ב' חמ"מ או' ה'.

(מו) **שם**. פת עצה טפח. דכסיוא עצה ר"כ אין חוס
החמור שולט בו מהרה ומחמץ מרס שיאפה.
לבוש. ר"ז או י"ד.

(מז) **שם**. עצה טפח. אבל פחית מטפח אפי' משהו מוחזר
 כי כל שיעירי חכמים כך הוא וכ"כ בפר"ח
 בקו"ל סי' ל"ו ועו"ש. חיו אוי ט"ו. חמ"מ אוי ה' ר"ז
 אוי יו"ד.

(מה) **שים**. עבס עפח. ודזיענד מוחר. מ"א סק"ד. מיכו
בס' ה"ב או' ב' כחב לסשיג על דברי מ"א
הנ"י ודעחו לאסור אפי' דיענד בעבס טפח יעו"ש. וכ"כ
הפ"ר"ח דלף דזיענד ים לאסור כשס"א עבס טפח יעו"ש.
אבל ח"י או' י"ד כחב דדברי מ"א דזיענד אין קסידא וכ"כ
בספרו שבו"י ח"ב ס' י"ג ועי"ש שסשיג על דברי ה"ב הנ"י
ובביאו שט"ח. וכ"כ א"ר או' ז' דזיענד אין לאסור בעבס
טפח. וכ"כ נחזי חיים. וכן ססכים חק יוסף או' י"א והשיג
על דברי ה"ב ופ"ר"ח יעו"ש. וכן פסכים דברכי' או' ב' נה"ש
או' ב' ר"ז או' יו"ד. ומימ אין ליקח אוהו למנח של מלח
גם יש לעיין בה אם נאפס שפיר בחוכו ולא נחחמלס. ח"י
פ"ס. ר"ז פ"ס.

(מז) **ואם** הוא יוחר מפנה אס יס לסכסיר דליענד עיין
 בצעו"י שס דלעחו לסחיר וכ"כ סמחס"ס וסר"ז
 עס. מיכו צצ"ס דעחו לאסור יוחר מפנה אפי' דליענד
 יעו"ס.

ו. סעי' י. שלא לעשות פאנד'ס וכי' והם עיסות מלוח
שמומלוח צבשר או צבזבנה אלא שפאנד'ס הוא
קשמידא

באר הגולה

ט טס :

א טור טס הכ"ה
יונה

ז ט אין ליתן ביצים שלמים במצה שתאפה עמהם :

תסא דיני אפיית המצה. וכו' ה' סעיפים :

א אתנור שאופים בו חמץ צריך לזהר כשיסיקוהו כדי לאפות בו מצה שילכו הגחלים על פני כולו ואין די לו בלהבה דכמו שבולע ע"י גחלים כך פולט ע"י גחלים ושיהו ניצוצות נתזין ממנו הילכך אם הסיקוהו כמה פעמים קודם חפסח אינו מספיק אא"כ כיון להתירו לצורך פסח כי שמא לא הלכו הגחלים על

בף החיים

א' וי"ד. חק יוסף א' וי"ג. א"א א' ה' מאמיר שם. ר"ז א' וי"ב.

(א) **סעי'** א. תנור שאופין בו חמץ וכו' ואין חילוק בין תנורים שפיהן מן הלד כמו שלנו ובין תנורים קטנים שפיהן למעלה. ז"ה. מ"ז א' א' ואף שהתנורים שלנו נעשו מלכנים הנשרפים בכבשן ויש להם דין כלי חרס שאינו יולא מידי דופיו מ"מ מהני היסק כיון דהסיקן מצפנים ולא חיים עליהו דלמא פקעי. ח"י א' א' חק יוסף א' א'.

(ב) **שם**. שילכו הגחלים ע"פ כולו וכו' כ"כ הטור טס הכ"ה יונה וכתב הב"ח נראה דס"ל להטור דהרי יונה חולק על רב נטוראי דלרצ נטוראי בתנור כיון דאיכא ע"ג גחלים א' שלכצת מהני אצל הרי יונה כתב דאין די לו בשלכצת אלא צעיון דילכו הגחלים ע"פ כולו יעו"ש. וכ"כ השו"ג א' א' דלרצ נטוראי ורצ עמרם מהני היסק לתנור אעפ"י שלא הלכו הגחלים ע"פ כולו וע"כ כתב מסתיים לחוש לסברת הרי יונה לכתחלה אצל לא לאסור דיעבד וכתב כי כ"ה דעת הש"ע דלא חש לסי הרי יונה אלא לכתחלה יעו"ש. אצל המאמיר א' א' כתב דאין להקל כלל וכתב שכ"פ מ"א להחמיר בפשיטות יעו"ש והוא ממ"ש לקמן א' ד' יעו"ש.

(ג) **שם**. דכמו שבולע ע"י גחלים וכו' ר"ל שמניחים החמץ אלל הגחלים בשעת אפיה ועי"ז הוי הבליעה ע"י גחלים.

(ד) **שם**. הלכך אם הסיקוהו כמה פעמים וכו' וצדיעבד נראה דיש להקל אצל אם הסיקוהו רק פעם א' ולא כיון להתירו וספק אם הלכו הגחלים ע"פ כולו יש לאסור צדיעבד דהא תנור דינו ככלי חרס וצעי הסקה היטב כמ"ס רס"י תנ"א. מ"א סק"א ח"י א' ז' א"ר א' א' חק יוסף א' ז' ר"ז א' א' ח"א כלל קכ"ה א' ז'.
(ה) **ואם** כסיק וכלכו הגחלים בחציו ובשאר ספק ואפו מציה צלד שהלכו הגחלים שם ו"ל דשרי דסוי סיס שמא הגחלים ע"פ כולו ושם א' חן צישול ואפ"ה מפעפע ככולו. א"א א' א' פ"ה.

(ו) **ואם** אפו בתנור חמץ מלא ולא הלכו הגחלים ע"פ כולו קודם פסח ואינו צ" ונאמן טעם לפגם מותר. א"א א' ג'.

(ז) **שם**. אלא איכ כיון להתירו לצורך פסח וכו' וכעסם דלא אמרינן כבולעו כך פולעו משום דלא דמי היסק דחדא שעתא להיסק דכולא שעתא וכדאמרינן בדודא דבי מר עוקבא בס"ק מס' ע"ז. פרי"ה.

(ח) **נכון** להסיק התנור בליל דכיון דאחצביד צם מלוא חדא יתעבד מ"א אחרת. ומסרי' ה"ס רגיל לעשות ממנו הסק צפי התנור בשעת אפיית המלית משום דיש שם

פשעידא של צמר ופלדאונ"ש הוא פשעידא של צמיה. ש"י. א' ע' ועי"ש שסביא סמוכות לזה יעו"ש. ועוד עיין לקמן ס' חק"ט סעי' ה'.

(נא) **שם**. שלא לעשות פאנדי"ש וכו' לפי שצטעא אפ"ה יולא ליחס מהבשר והגבינס ומלחלה העיסה ומעכצת אפייתו ועוד שליחה זו דינס כמו מי פירות דכשס מחערבים בעיסה שנילושה צמים היא מחסרה להחמץ מיד כמ"ס בס"י חס"ב וא"כ יש לחוש שמא כשילאס הליחה להך העיסה נחמלה מיד קודם שחסיפיק חיס האם לשלוע זה לאפותה. ר"ז א' ו"א.

(בן) **שם**. שלא לעשות פאנדי"ש וכו' ואף שנעשו עם מי פירות גזרו בזה. ח"י א' ט"ז. וכ"כ המו"ק.

(גן) **שם**. שלא לעשות פאנדי"ש וכו' ואפ"י צדיעבד יש לאסור. מ"א סק"ה. פרי"ה. א"ר א' וי"ד ועיין

לקמן א' נ"ה. ומיהו מסתברא דממלא אפויב ש"ד. פרי"ה ויתבאר זה לקמן ס' תס"א א' ל"א וסס"י תס"ג אם מותר לעשות תצטיל ממלא אפויב יעו"ש.

(דן) **סעי'** ז' א' ליתן ציליס וכו' שברי יולא מהם ליחה ומעכצת אפייתו ואפ"י אם הבילה מצושלת קרוב הדבר לאסור לפי שמעכצת אפייתו. צ"י טס א"י"ה. מ"א שם.

(הן) **שם**. א' ליתן ציליס וכו' ומשמע מלשון הש"ע שכתב אין ליתן ציליס וכו' דלכתחלה אסור וצדיעבד שרי וכ"מ צסעי' ו' שפתח א' להקל וכו' מיהו למנהגינו שאנו אוסרים מלא כפולה מפני שמעכצת אפייתו נראה דיש לאסור ג"כ כשתנן בתוכו ציליס שלימים א' צמר ועוד דג' פירות עם מים ממחרין להחמין כמ"ס ס' תס"ב. מ"א שם. מיהו הפרי"ה כתב צדיעבד נראה להתיר אף ציליס חיים אצל ח"י א' וי"ז כתב בדברי מ"א דאפ"י צדיעבד יש לאסור כמו צמלה כפולה. וכ"כ א"ר א' וי"ד א"א א' ה' ר"ז א' ו"א. וכ"כ המאמיר א' ו' צציליס אף צדיעבד ראוי להחמיר.

(ו) **שם**. א' ליתן ציליס וכו' ו"א שה"ה שאסור ללוג העיסה עם זרעים כגון שומים וכיוצא בו מהא' טעמא. צ"י טס א"י"ה. וכתב הט"ז סק"ז ומזה אסרתי צמלה שנמלא זה אחר אפייתו קטנית אחת ואעפ"י שאין קטנית מחמין כמ"ס ס' תנ"ג מ"מ מטעם עיכוב האפייה יש לאסור עכ"ל. אמנם הפרי"ה כתב על דברי א"י"ה הג' דחומרא יתירה היא דהא צירוש' אמרינן צ"י כל שעה יולאין צמלה מתבוללת וכו' יעו"ש. וכ"כ השו"ג א' וי"ד דהש"ע השמיט סברת ו"א כי כבר פסק לעיל צס"י ח"ה סעי' ו' הפך סברא זו דיולאין צמלה מתבוללת וכו' יעו"ש. וכ"כ המ"א סק"ה דאם נתן לתוכה זרעונים שאינם חדים אפ"י אינם כתושים שרי צדיעבד. וכ"כ ח"י א' וי"ז. א"ר

על פני כולו כל זמן שלא כוון לכך ויש נוחגים להחיל בקרקע חדש כדי שלא יצטרבו היסק ומנחה יפה הוא.
גם וכשמכשירו ע"י היסק טוב וישר הוא לחזור ולהסיק לצורך האפייה ולא לעשות סכל בהיסק אחד
תשובה

בף החיים

עמדתי ע"ז בחשו' וסורתי שסוף יסור גמור זכ"ג וזו דוקא דרעבד שכבר נאפו בו אבל לבחללס אין לאפות בחנור שיש בו חשש מלח והחיקון לזה הוא שלא יעיל מלח בחמחית החנור כ"ל שאר דברים הגורמים חימום כשברי כלי זכוכית או פסילת של ברזל וחול וכדומה ואם כבר ספיל בו מלח יזכר לאפות בחחלה פעמים הרבה חמץ עד שיכלה ויזכר כל המלח שבו ואם ראש שעדיין לא נחנקס יטוח אותו בטיחח טיט כל סביבוב החנור אשר ימלא שם בדק וסדק וכמו כן בין בדקי וסדקי הרעפים גם יטוח בם טיט ואח"כ כשנחנן האש הרי מחחוק בו ואין כח למלא ללאח מדי דופיו כלל. ר"ח או' א'.

יג) שם הגה. טיב וישר הוא לחזור ולהסיק וכו'. ומדכח הרב טוב וישר הוא משמע דליכא חיוב מדינא ומכאן דקדק מו"ה וואלקי סורו"ז ז"ל דאם שכח להסיק ולהכשיר החנור קודם יו"ט ולריך להכשירו צו"ט דמוחר לעשות הכל בהיסק א' ושלא לעשות הבערה שלא לצורך יו"ט וכמבואר לקמן ס"י חק"ט לענין ליבון צו"ט כלי ברזל שאפו בו פאלדיין יעו"ש וה"ס הכא רק שסיק סיטב עד שילכו גחלים ע"פ כולו ונכון הוא. ח"י או' ד'. חק יוסף או' ד'. י"א בהגה"ט. מיהו הא"ר או' ג' כחב על דברי ח"י הגו' צ"ע כיון דק"ל הכא דלריך שיכא נילוצי נחיון ממנו הוי כמו בלוע מנבלס דאסיר צס"י חק"ט יעו"ש אמנם הא"ר או' ג' כחב דשאני סחם דניכר שלריך ככשר משא"כ בחנור דדרך להסיק יפס יעו"ש. וכ"כ במק"ח או' א'.

יד) שם בהגה. טיב וישר הוא לחזור ולהסיק וכו'. וסעטע משים דחמץ אסור בהנאס וכשסיק בראשונה שמה היה שם חמץ בעין ושכרף וגמלא נקנס מחמץ ולכן אפי' אופה קודם זמן איסורו מסיקין שנית (משום לא פליג. מחה"ס) וכמ"ש ס"י חמ"ה [אק"ד]. א"ל סעטע דיחירא שישרף כפה ולא יסיק כ"כ היטב ולפ"ז לריך לשהות בנחיים עד שיעטנן ק"ל החנור ואח"כ יסיק שנית. והא דעושין בצשר וחלב סכל בהיסק אחד בהחמץ החמירו יוסר. מ"א סק"ג. מיהו האחרונים לא כביאו רק טעם ב' של מ"א. ח"י או' ה' א"ר או' ג' חק יוסף או' ה' ר"ז או' ג'. וכ"כ המאמ"ר או' ג' דטעם השני הוא הנכון אלא שכח דהמנהג במדינות אלו שלא להלריך היסק שני. ואולי ס"ל כטעם הראשון שהזכיר המ"א ולכן אין מסיקין שנית כיון שהוא קידם זמן איסורו ודלא כהמ"א וסמחמיר חע"ב עכ"ל. אמנם ה"ח כחב דכעולם נוסגין לחזור ולהסיקו לצורך המלח.

טו) מצאתי כחוב בגליון שאין ליאפות מזה בחנור על מקום שכבר נאפות חדרה אס לא כשיסיק החנור פעם שניים וראים מחליטע וכו' ואמרינן בחולין האו חלה דחליט ציה זמנא חדא לא ליחליט ציה וכו' דפסק כח החומץ וס"ה הכא דנעטנ כבר חים החנור במקום מושב מלס ראשונה ע"כ. א"ר או' א'. ומיהו צו"ז אין נוסרין צזה ונ"ל סעטע משום דצו"ז מניחין אש ועל"ס הרבה ואופין ריקקין והרקיך הוא מחבשל חיכף וכשמסירו חיכף חוזר המקיס

על"ס צפה. מכריז"ו ס"י קל"ג. כנה"ג צהגה"ט. ובדרשות מסרו"ל ה' תיקון המלח כחב נוסגין להסיק החנור למלח צעלי טרבה של לולצין שהיו לו צסיכות יעו"ש וכ"כ רש"ל בחשו' ס"י פ"ז שראס למר אביו ז"ל שהיה מקובל מרבותיו לשרוף החמץ בהשטנות ויש זורקין בחנור בעת אפיית המלח ואלו ואלו דא"ח עכ"ל וחק יוסף או' ו' כחב דיש נוסגין להסיק בסכך של הסוכה. וא"כ מ"ש כאן ספר"ח נכון להסיק החנור בלולצ וכו' צסס חשו' רש"ל הנז' והביאו כשו"ג וחק יוסף שם נראה דמ"ס הוא. ועוד עיין לעיל ס"י חמ"ה או' ט"ז.

טז) שם. ויש נוסגין לספיל בו קרקע חדש וכו' פ"י דסשהא לא יאטרכו היסק ע"פ כולו. ואמר שמכבג יפס הוא לפי שא"ל לדקדק שילכו הגחלים ע"פ כולו ממס. צ"ח. ומשמע מדברי ה"ח הנז' לריך להסיק ג"כ אלא שא"ל שילכו הגחלים ע"פ כולו אבל סלבוש כחב ויש נוסגין לספיל בו קרקע חדשה כדי שלא יאטרך היסק. וכ"כ הר"ז או' ב' וב"מ ממ"ש צאו' שחח"ז וצאו' שאחריו.

יז) שם. קרקע חדש וכו' ובלבד שיטילו בו קרקע עבס צכדי אלצט (ר"ל עובי רוחב אגודל) או יוסר ע"פ כולו אבל סעטע מועטת בעלמא כדרך שהנסים עושוח ניל שאינה מועלת שאינה מפסקת מפני הפליטה ממה שבלוע בהניר. לבוס. עו"ש או' א' ר"ז או' ב' ובפחות מעובי רוחב אלצט אגודל צטיחה מועטת דרעבד יש ללרד ולהחיר. א"ל או' ב'.

יח) שם. קרקע חדש וכו' ולר העליון שבחנור כשמסיקין אותו לאפות מחלצן ע"י השלכבה אבל כוביא שעי' החנור כיון שאין מסיקין בחוכו אס רוצה לסשחמש בו בפסח לריך לספית מכל סביביו ומלמעלה. מ"א סק"ב. וכס"ג יש לנהוג במה שאנו קורין רע"ר או שעיניק עו"ש להטוח כעובי אלצט כל סביביו וכן ע"ג כירה. ויש נוסגין להחלצן הרע"ר ע"י גחלים וכס"ג וכן ראוי לנהוג כל השנה בין מאכלי חלב ובשר. ח"י או' ג' א"ר או' ב' חק יוסף או' ג' ומיהו מ"ש ח"י וכן ראוי לנהוג כל השנה בין מאכלי חלב ובשר כחב א"ר שם היינו כשידוע שנחנו בו חלב או בשר בעין בלא הפסק קדרס משא"כ צפסח דגסחמאל עשו כן בכל השנה עכ"ל ור"ל הא דמחמירין צפסח אעפ"י שאין ידוע שנחנו שם חמץ בעין נשום דכיון שמבשלין שם כל השנה מסחמאל צשלו ג"כ שם חמץ בעין. ועיין בחשו' חו"ס ס"י ק"ל לענין ברערי"ץ של חרס דלא מהני לטוח בטיט בלי הסקה על סמך היחר דאין בלוע יולא מדופן לדופן. דנעטס גולס אחד ודופן אחד הוא ולא מהני טיט כ"ל ברערי"ץ של מהכת דאינו מחחבר יפס או ברער של חרס להטוח ברזל אבל לא בטיט לשל חרס ומ"מ מחיר ע"י היסק ק"ל גחלים בחחלס ואח"כ לטוח עליהם טיט יעו"ש.

יט) שם. קרקע חדש וכו' ונ"ל דסמטילין קרקע חדש בחנור לאפות צה מלח לחג ספסח יוסרו הרבס מלך שלא יטילו מלח בקרקעית החנור כי אח"כ ע"י האור הוא מצלצץ ויולא המלח ונחנן טעם במלח וצאנו לירי סקפוק וחשש חימוץ למ"ד דסמלח יש לו דין מ"ש וסגס שכבר

באר הגולה
ב טור בשם
רצ נטורא
ג שם בשם רצ עמרם
ד אורחות חיים

(תשובה מסרי"ב): ב ב טפקא (פי' אחד מן סרעפין שמכסין בהם סגן קופי בלע"ז) של חרם חדשה ל"ש הסיקה מבפנים או מבחוץ מותר כיון שהאור שולט תחתיה אעפ"י שאין שלהבת עולה על גבה מרתח רתח והפת נאפית מיד ואינה בא לידי חימוץ אבל צריך להסיק תחלה בין תנור בין כוביא בין באלפס בלא מים בין בקרקע אבל להדביקו תחלה ואח"כ להסיק גיש אוסרים ושוב ליזהר דיוש מי שאומר שראוי למחות שלא יעשו חררות

בף החיים

ז"ח. ועיין לעיל סי' תנ"ד סעי' ג' דבזה"ז אסרו חלטים וא"כ אפי' לשאר מלית אסור ואפי' דדיעבד.

(ג) **שם**. בלא מים. וה"ס בשאר משקין. פרי"ח. שו"ג או ד' ואף דדיעבד יש לאסור. פרי"ח שם. שו"ג שם.

(ד) **שם**. בין בקרקע. והוא טרוקטין שכתוב לעיל סי' קס"ח סעי' ט"ו ועי"ש שאין רשאי לצדק עליו המוציא ובה"מ אלא א"כ קצת סעודתו עליו ועי"ש אצל וילאין זו י"ח מלה כמ"ס לעיל או כ"א.

(ה) **שם**. יש אוסרים וטוב ליזהר. מ"ס יש אוסרים לפי שיש פלוגתא בזה כמ"ס בטור וצ"י. ומ"ס וטוב

ליזהר לפי שכתב צ"י בשם סמ"ק ולענין דיעבד ל"ע שמה שאור שולט במלח קודם שיעור מיל ומ"מ נכון להחמיר עכ"ל ועי"כ כתב בש"ע ונכון ליזהר ומשמע היינו לכתחלה אצל דיעבד אין לאסור. וכ"כ ספר"ח. שו"ג או' ו' מאמר או' ה' וסר"ז או' ד' כתב דאפי' דדיעבד שערב וסדבוק ואח"כ הכריח נכון להחמיר שלא לאכלס בפסח אס אפטר לו. וכ"ז בלא שסה שיעור מיל עד התחלה האפיוס דאל"ה הו"ל חמץ גמור ולכ"ע אסור אפי' דדיעבד כמ"ס לעיל סי' תנ"ט סעי' ז' ואם יש חמימות בלוחו מקום אפי' בפחות משיעור מיל אסור כמ"ס בדבריו לשם או' כ"ח ועי"ש.

(ו) **ואם** שמו מלה על הנייר צחוק התנור לאפות אותה דדיעבד יש להקל אצל לכתחלה יש ליזהר. ח"י או' ז' א"ר או' ה' ר"ז או' ה'.

(ז) **שם**. ויש מי שאומר וכו' כתב זה בשם יש מי שאומר לפי שהיא סבבה יחידית שלא כתבה צ"י רק בשם אור"ח.

(ח) **שם**. שראוי למחות וכו' שיש לחוש שמה יחמילו קודם שיתחילו לאפות. ר"ז או' ו'.

(ט) **שם**. שראוי למחות וכו' ואינו אלא חומרה בעלמא ופשטיטא דדיעבד יש להתיר ויולאין זה י"ח פרי"ח. שו"ג או' ז' ר"ז שם.

(י) **שם**. שראוי למחות וכו' וכ"ס שראוי למחות שלא לאפות מלה בפסח בחמה. וכ"כ רי"א"ז הב"ד

בשה"ג פי' כל שעה דאין אופין עיסה בחמה בפסח שמה תבא לידי חימוץ. וכתב שם עיסה הנאפת בחמה אינה קרויה לחם ואין מצרכין עליה המוציא ואין יולאין זה בפסח. כנה"ג בהגה"ט. משמע דמלה אינה אסורה דדיעבד משום חמוץ ואף לפי מ"ס לעיל סי' תנ"ט ס"ק כ"ו (ועיין בדבריו לשם או' ע"ח) בעצרה ולשה תחת השמש יש לאסור המלה דדיעבד היינו במקום שאין חום השמש שולטת כ"כ כדי לאפות הלחם משא"כ אם החום שולטת כ"כ לא מחמלת כלל כי נאפית אלא חמימותיה כמו תוך התנור ושרי אך אסור לעשות כן ואין יולא י"ח מלה.

ח"י או' ח' וכ"כ הר"ז או' ו' דאם עבר זאפה בחמה אעפ"י שמתרת באכילה מ"מ אין אדם יולא בזה י"ח אפי'

המקום הסוף להתחמם כבדאשונה מרוב האש והעלים אצל אין הי"ג במקום שאופין מעט עבים ואין שם אש ועלים הרבה צריך ליזהר שלא להניח אחרת במקומה עד שיפער שחור ונחמם המקום שהוא כבדאשונה.

(יז) **סעי' ז'**. טפקא של חרם וכו' טפקא היינו כוביא שכתוב בס' תנ"ח סעי' ז' דסוי חנור שקורין פידל"א ומ"ס כאן הטור דאסור לאפות זה בפסח היינו בלא הכשר אצל בהכשר כבר נכתב שם שאם מלאהו גחלים מצפנים שרי ללא חיישין דלמא חיים עליה. צ"י. וסגס שכתב אח"כ בשם רי"ז דאם היה של חרם לא מהני ביה הוסק נראה שסמך על מה שפסק שם בש"ע. ומיהו עיין בל"א שאח"ז שדעת האחרונים לחלק בין דרכו להסיקו מצפנים אם לא.

(יח) **שם**. טפקא של חרם חדש וכו' משמע אצל ישנה אין לאפות זה אפי' ע"י ליבון דחיים עליה דלמא פקע כמ"ס צ"י בשם רי"ז ואחר זה נמשך הלבוש אכן באמת נח' לעיל סי' תנ"ח סעי' ז' גבי כוביא דהוא הטפקא שכתב דאם דרכו להסיק מצפנים דמהני הסקה להכשירו ומ"ס כאן חדשה לפי שלא מיירי כאן מדין ההכשר וכמ"ס צ"י ג"כ תחלה לפרש דברי הטור ושכן הסביר נוחה דלא כרי"ז שאחריו נמשך הלבוש. ח"י או' ו' ומיהו הא"ר או' ד' כתב דגם הלבוש מיירי בשאין דרכו להסיק צפנים אצל בדרכו להסיק צפנים מודם כאן דשרי יעו"ש. וכ"כ הב"ח דבוכיא שדרכו להסיקו מצפנים לפעמים דינו כחנור דמהני ליה הוסק פנימי דסוינו מילוי גומרי דלא חיים עליה אפי' הוא של חרם אצל טפקא של חרם שלעולם הסיקו מבחוץ לא מהני ליה הוסק פנימי דלמא חיים וזאת הוא דעת הרשב"א ורבינו הטור כדפרישית לעיל סי' תנ"ח ודעת רצ נטורא ודלא כרי"ז דלא החיר כוביא כלל אלא כשכיו של אכן יעו"ש.

(יט) **שם**. אצל צריך להסיק תחלה וכו' שאם ידבק הפח תחלה ואח"כ ירחיחנו יש לחוש שמה קודם שיהיה מרותח היטב חממין הפח. ר"ז או' ד'.

(יז) **שם**. בין כוביא. היינו טפקא כמ"ס לעיל או' טו"ב. (ד) **שם**. בין באלפס. הוא כלי שמשימין בו הסבסיל להחבשל כמ"ס הרמב"ם פי"ג דשבת ולפעמים אופין בו כמ"ס בפסחים ל"ז ע"א.

(כא) **שם**. בין באלפס וכו' ויולאין זה י"ח כמ"ס בפסחים ל"ז ע"א ופסקו הרמב"ם פי"ו דין ו' והר"ף וסר"ח ש פי"ב דפסחים. וכן הנאפת בקרקע יולאין זה י"ח כמ"ס בדברות ל"ח ע"א ופסקו הרמב"ם שם והר"ף וסר"ח ש פי"ו דברכות יעו"ש. ועיין לקמן או' כ"ד.

(כב) **שם**. בלא מים. דאילו צמים היינו חלום דחני הסם דאין יולאין זה דלחם עוני כתיב פרט לחלום.

חררות ברמץ (פי' אפר חס לנירונוי בלע"ז): ג המצה שנאפת עד שאם פורסין אותה אין חוטין נמשכים ממנה יוצאים בה. (הגס ויש לזהר שלא ללקחה מן החמור קודם לכן (ד"ע) ולסחורה כי תוכל לצא לירי חיימין

בפ החיים

ודגש והיס מנהגם לשום המילופיטאש בחור כלי נחושת ולבשלם בחמור וכדי שלא ידבקו המילופיטאש בכלי היו משימים סולח בכלי חחת המילופיטאש אסרחו לעשות בן ממנה טעמים ולויתו שישימו שמן במקום סולח יעו"ש. וסבילו הפר"ח בסע"י זה וכחצ דדעידצד נ"ל לסחיר יעו"ש.

(ג) סע"י ג. אין חוטין נמשכין ממנה וכו' דסיינו שיעור שיקרום פניו למעלה ולמטה. מרדכי ס"פ אלו עוצרין. ד"מ או' ז' וכ"כ לעיל ס' רנ"ד או' ל"ז דדעת כמה פו' מלריכים קרימה משני לרד"ן יעו"ש וא"כ ה"ה לבאן דחד שיעורא הוא. ומיהו עיין בחמ"מ או' ז' שכתב דאין לסמוך על קרימה פנים אלא דבריקין הדקין אצל אם עצה הרבה ובפרט במלח עבות קרוב לפסח אין לסמוך על קרימה פנים אלא א"כ אין חוטין נמשכין ממנה וסבל לפי עובי המלה ודקוחה יעו"ש. ועיין לקמן או' ל"ז וא"ו ל"ח.

(ד) ש"ס. אין חוטין נמשכין וכו' ואפי' נפרכה כשמלטלין אחס וילאין צה. מ"א סק"ה. ח"י או' ט' א"ר או' ז' חק יוסף או' ט' ר"ז או' ח' וכ"ש כשהמלה הולאוס מן החמור בקרימה פנים מצי לרד"ן וסחס קשה ולא רכס ואח"כ נעשית רכס דאין חשש כלל דזכו מחמת חמור ולפעמים שסומן גשמים ומניחים אותם מכוסות זו ע"ז זו וכן מהרככות וכל שהולאוס מן החמור כשהיא חמה ויש לה קרום וסח קשה אין ספק כלל וסח דרור. ר"ח או' ה'.

(ה) ש"ס. אין חוטין נמשכין ממנה וכו' ונ"ל דס"י זה דחוטין נמשכין הוא דוקא כשעדיין חס. א"ר או' ח' וכ"כ הנזכ"ר מה"ח ס' ק' וסב"ד לקמן או' ל"ז.

(ו) ש"ס. אין חוטין נמשכין ממנה וכו' ואם אין יכול לעמוד אם חוטין נמשכין ממנה אם לאו כחצ בחשו' שארית יוסף ס' מ"ח שיש לאסור מהפק יעו"ש. ומ"מ אם חוחצין האלצע חוק המלה ואינו נדבק בה עיסה חו לא מחמירין דכ"ה. ודאי ליכא לספוקי בחוטין נמשכין ממנה. ח"י א"י יו"ד. וסבילו א"ר או' ח' ר"ז או' ט' וכחצ שם הא"ר דגס דזה יש להסחפק אם מכני צלינן אמנם סחמ"מ או' ז' כחצ על דברי ח"י הנז' דאין זו סבירא כלל שהרי אם יסח גיבול העיסה קשה אם יחחוב אלצעו יו"ד פעמים לא ידבק ממנה מאומה לכן אין לסמוך ע"ז ובפרט דזה שכבר נחחמם אין זה ס' ולא סוכיר זה שום פוסק עכ"ל. ועיין בא"י שח"ז.

(ז) ש"ס. אין חוטין נמשכין ממנה וכו' ואם סוכר המלה בעודה חמה ורחה שאין חוטין נמשכין ממנה אז שוב א"ל לעיין כלל אם קרמו פניה וכן אם יש לו ספק למראה עיניו אם קרמו פניה היטב או לא המלה מותרת שבין שאין חוטין נמשכין בפריסה ודאי קרמו פניה אצל אם כבר נלמננס המלה זמן מה שוב א"ל לבדוק אם חוטין נמשכין כי בדוקה זו לא שייכא אחר שכבר שהחז זמן מה אחר שמוציא מן החמור ונלמננס ורחה דזה עכ"פ ריעוחה מצפנים שמורה שלא נאפית יפה מצפנים ואז יביט צפני המלה ואם יראה שודאי קרמו פניה ואין שום ספק בקרימה יש לסחיר אצל אם גם בקרימה של המלה יש לו ספק אם זה מחשב קרימה או

אפי' דדעידצד לפי שהאפיו בחמה אין קרוי לחם כלל והתורה אמרה לחם עוני יעו"ש.

(א) נוהגין לעשות סופגין ממלה אפוי. רש"ס ח"ח"ח ס' כ"ו. כנה"ג בהגב"ז. פר"ח. ש"ע"ת צס"י ת"ס. וכחצ שם הכנה"ג שפעם אחת אשת חבר היתה מטוגנת דגים בשמן במחצת והמנהג שטחים אותם בקנה שלא ידבקו במחצת ולפי שצפסח אין יכולין לעשות כן לקחה האשה הנז' מלה אפוייה וטחנה אותה עד אשר דק ונעשית כקמח והטיחה בה את הדגים וצעת הדיא נכנסה השכנה וחשבה שהוא קמח ממש למחר הביאו לה דגים לטגן וטחה אותם בקמח ממש וכנשנעו הדברים לחממי העיר גזרו שלא יעשו עוד כן מפני מראית העין וכך הוא המנהג עד היום הזה וכחצ שמתעם זה ג"כ אין עושין פת הבא צכסנין שנקראין פאשטיליש ממלה אפוייה יעו"ש. מיהו הפר"ח כתב על דברי כנה"ג הנז' דהכל מותר מן הדין ואין לנו לגזור גזירות מדעתינו ומה צדק אם אשה אחת טעתה צדין וכו' יעו"ש. וכ"כ צכס"י תס"ג והצ"ד הכס"א שם או' ז' והער"ה צס"י זה או' ג' אצל הצרכ"י צס"י תס"ג או' ז' כתב שמלה לראצ"ן דף ע"ג ע"כ שכתב אינו טוב לעשות פרפיל שלא יעשו גם מקמח וטוב הוא לאסור זה מכני זה עכ"ל וכחצ עליו הצרכ"י וזה סמך גדול לדברי חכמים שהציא גזרתם הכנה"ג ומיהו גם ראצ"ן צדך טוב קאמר עכ"ל וכ"כ צס"י צ' שם שמלה בליקוטי הגאון מהר"ר מרדכי ממודינא שכתב פלחל ממלה אסיר לעשות ויש לקונסי אם עששו וכן נסגו רבני גרפה עכ"ל וכ"כ צס"י צ' יסודה צס"י ס' צק"י מנהגי ארגיל דף ח' ע"ג או' ק' צס"י מורו סרצ ז"ל דיש לדון כסצרה הכנה"ג דאסור לטגן דגים במחצת צקמח של מלה אפוייה משום מראית העין ומשום מעשה שהיה ודלא כהפר"ח דלא חייב למראית העין דליחא יעו"ש וסבילו מחצ"ד צס"י חס"ג או' ו' אמנם ח"י צס"י ח"ס או' ט"ז כחצ דמלה אפוייה וטחנה מותר לעשות ממנה כל מה שירצה כמ"ס לקמן סס"י חס"ג וכ"כ הפר"ח ציו"ד ס' פ"ז סק"ז והגם שבכנה"ג כחצ שאירע מכשול וגזרו על הדבר אלו נוהגין לסחיר יעו"ש וכ"כ חק יוסף שם או' י"ב. ר"ז ס' חס"ג או' ג' חמ"מ שם סוף הס"י וכ"כ הש"ע"ת ס' ח"ס או' יו"ד דבמדחיו אין חוששין לזה שכל אשה יודעת שהקמח שמשחמטין צו צפסח הוא ממלה אפוייה וכחושה או עחושה ורק שיש אנשי מעשה שמחמירין על עצמן ואין אוכלין שום מלה שרוייה או מצושלה צמים שחוששין שמה נשאר בה חעט קמח שלא נילוש ויחחמץ ע"י השרייה או הבישיל יעו"ש. נמלא דדבר זה צפלוגחא שניא וא"כ היכא דנהוג היחר נכוג כי יש להם על מי לסמוך והיכא דלא נכוג יש להחמיר. ויחי עוד מזה לקמן סס"י חס"ג קחנו משם. ולענין אנשי מעשה שמחמירין וכו' עיין לעיל ס' חנ"ח או' יו"ד וס"י חנ"ט או' פ"ב דבריקין אין לחוש יעו"ש.

(ב) כתב שכנה"ג בהגב"ז או' ו' מה שסיו נוהגין צלזמיר יע"א לעשות קו"פ מלופיטאש מסולח עם יין

באר הגולה חימוץ (מהרי"ל): ד' יוצא אדם במצה שרירה והוא שלא נימוחה אבל אם בשלה אינו יוצא בה: ו צריח' טס מ"א

כף החיים

חטובת משהו שלהן ובסנאס כס"ג ג"כ יש ללדד. וסכל לפי ראות עיני המורה צב. מש"ז או' א'.

שם (מד) צהנס. קודם לכן וכו' ויכא סחנור חס שלא ישחא סרצה באפיוחו שכרי הפח יכול להחמיץ חס אינו חס יפס. שיטה מקובלת בי"א דף כ"ב ע"ב. פח"ע או' י"ב.

סעי' (מה) ד' יולא אדם צמלה שרירה. ומשמע לי דאם רלה לשרותה. צמים צמים שאינם רותחים רשאי דכא לאו מצושל הוא אצל הרוקח צמ"י רפ"ג כתב ישרה אותה צמים או ציון קרים אצל צתצשיל חס או צמים רותחים או חמין לא ילא. צ"י. ומסתברא לי דה"מ כשהיד סולדת צהס הא לאו הכי ילא. פרי"ח. ומשמע דגם צכ"ר חס אין היד ס"צ יולא אצל הצ"ח כתב דכל השריו צחמין אפי' צכלי שני שאינו מצשל ליכא טעם מלה וכ"כ מ"א סק"ח דגם צכלי שני שאינו מצשל יש להחמיר חס לא לצורך כמ"ש ס"י שי"ח (סעי' ה' וסעי' ט') וכ"כ ח"י או' י"ג. א"ר או' י"א. חק יוסף או' י"ב. ר"ז או' י"ד. ח"א כלל ק"ל או' צ'.

מו' וז"ל הצרכי' או' א' הסכמת האחרונים דוקא צמים קרים ולא צחמין ולא נימוחה ודלא כהפרי"ח. ומיכו נראה שאם הוא זקן מופלג או חולה יכול לפרר כזית המוליא וכזית מלה דק דק צלי שום משקה ואוכלם דהרי פסק מרן לעיל ס"י קס"ח דין יו"ד דמפורר דק דק צלי שום משקה מצרך המוליא וצחמין. ושמעתי שכן היה נוכח גדול הדור מהר"ח אבולעפיא זלה"ה לעת זקנתו עכ"ל. והביאו שעי"ת או' ח' וכ"כ צתשו ציון ליון ס"י כ"ט דטוב יותר לפרר המלה לפירורים דקים ע"י שידוך צמדוכה מלשרות אותם צמים יעו"ש. והביאו פ"ת.

שם (מו) יולא אדם צמלה שרירה. מדסתם הרצ"י משמע דאפי' ציון שרי כמ"ש צסם הרוקח (וכ"ה צדרשות מהרי"ל סדר האגדה) אצל מלשון הרי"ף והרמב"ם והרא"ש משמע דדוקא צמים אצל לא ציון שמצטל טעם מלה וכ"כ מהרי"ף דאף דשרי להצטל פסח צמשקין היינו משום דנפיש טעמא טפי מומל כדאי' צגמ' דף קי"ט ולכן אין להקל חס לא לחולה. ואף צמים כתב הרי"ף דלא שרינן אלא לצקן או לחולה (וכ"ה צרוקח וצמהרי"ל שם) וכ"מ מלשון הש"ע וצגמ' שכתב יולא אדם וכו' משמע צדיעצד. וכ"ז צין צצרכה על אכילת מלה צין צאפיקומין מ"א סק"ז. והיינו צשרירה צמים יש להתיר לחולה ולצקן אפי' לכתחלה ולשאר אדם דוקא צדיעצד אצל צשרירה ציון ושאר משקין אין להתיר אף לחולה ולצקן. אלא א"כ ח"א לו צמים ושאר כל אדם אפי' צדיעצד אינו יולא צשריו ציון או צשאר משקין. כ"כ ח"י או' י"ב. וכ"כ הר"ז או' י"ב וא"י. חמ"מ או' ג' ח"א כלל ק"ל או' צ'.

מח' ואסור לשרות המלה צמרק שקורין צרו"א דאז חס אכלה כך לא ילא. דרשות מהרי"ל סדר האגדה. והביאו א"ר או' י"א וכתב ואפשר אפי' צצקן אסור צזה משום שמצטל טעם מלה עכ"ל ומיכו עיון רש"י

אי לא הא ודאי שזס ספק צרה הוא שחוששין שמא נחחמלס ואין אנו משגיחין לא צספ"מ ולא צמניעת שמחה יו"ע ואיסורין אוחה ולא עוד אלא צצמלית הטבות כאשר נלמדה שבי' א"א לכצחין חס חוטין נמשכין ואנו רואין צצך ריעוחא מצפנים צעינן שיקרמו פנים משני צרדין לך העליון ולך ההחזון ואז יש להתיר צלי שום חסם וגמגום כלל. נוב"י מה"ח ס"י פ' ובצילו השע"ה או' ו ועיון לעיל או' ג"ג ודו"ק.

דח' ועיון צחשו' נאות דשא ס"י מיה שביצלו לפני צ' מלות טבות צערך טפח וכאשר פיררוס על כר"י צציון צכגיע עד חליין ראו צאמצע רחבן שסיס עיסה שלא נאפית כלל וספטח סהוא דק וכל צביצות ספטח מזה ומזה שלט האש כסוגן וכצד צישלו מן הפירורים אלו צקדירות קודם שסגיוחו על סנשאר מסמלות ואסר סחצשילין וכל סכלים ולענין שאר המלות סנגעו צהן יש להחיר דכפטח סדק אינו אסור יותר מכדי נטילה וספיעור כדי נטילה מסביב נאפס יפס ועוד דהוי' כאסור צלוע ואינו יולא מחחיכס לחחיכס צלא רופצ יעו"ש. ובצילו פ"ח.

טל' שם. יולאין צה. ושוב אינס צאס לירי חימוץ. ריטב"א צסם סרוא"ס ז"ל. פח"ע או' י"א. ועיון לעיל או' ל"ד.

מ' שם. יולאין צה. אצל כשהחוטין נמשכין ממנה אין יולאין צה י"ח מלה משמע דמ"מ מוחר לאכול ואין צה משום חימוץ וכ"מ לשון סטור והרמב"ם ושאר פו' אכן מדברי הרב צהגה משמע דיש חסם חימוץ כל שלא נאפית עד שאין חוטין נמשכין ממנה וכ"כ מהרדכי פ' אלו טוצרין דישרפס מיד וכן נהני טעולס לאסיר המלה כשהחוטין נמשכין ממנה. ח"י או' יו"ד. וכ"כ ספר"ח דכן עיקר להחמיר ולחאסור מלה שחוטין נמשכין ממנה. וכ"כ סר"ז או' ט' ועיון צאו' שחמ"ז.

מא' שם. הגה. ויש ליצור וכו' ואס עבר וסוליאס קודם שנאפית עד שאין חוטין נמשכין נראה דאפי' צדיעצד אסור סנחחמלס צסכיא שערס דסיהס ח"ן לחנור דעי' סחמימות נחחמלס מיד וסמרדס ג"כ נחחמלס ואין לס חוקין כדלעיל ס"י ח"א סעי' י"ט. ט"ז סק"א. מיכו צחשו' נחלה צצעה ס"י י"א כחצ דאס לקחה וסחזירה מיד כשרס אף לדעס מהרי"ל יעו"ש. ובצילו סשו"ג או' ט' וכ"ס דע"ה סר"ר או' ט' אצל סח"י או' י"א כחצ דסעוקר כדברי סט"ז ודלא כחשו' נחלה צצעה. וכן ססכיס חק יוסף או' יו"ד ר"ז או' ח' וא"י ט' אכן חס יש לססחפק אי חוטין נמשכין ממנה כנון סנחקרמו פנים קלת אז אפשר ללדד להחירה אס סחזירה מיד וסלא לסחזיק איסור שכו' חוטין נמשכין ממנה קודם ססחזירה. ח"י שס. וכ"כ סר"ז או' יו"ד.

מב' והמרדה חס סוליאז צה מלה שסיו חוטין נמשכין ממנה אין לאיסרה אלא לכתחלה שאין לסוליא צה עוד מלות אצל צדיעצד יש לסמוך על סצרה סרסונס שלא לחסור סמלס שסוליא צס חח"כ. ר"ז או' י"א. מלות סטוחטין צר"י צציון ונראה שנאפס כמאצ"ד חלי צישולו עכ"פ אין לחסור צספ"מ

מג' ואותן

ה יאם אפו חמץ עם מצה לא נאסרה א"כ נגעה בחמץ ונוטל ממקום שנגעה כדי נטילת מקום והשאר מותר. הגדה
הוא יוסף ו' טור
בשם ר"ת. ח ג'
לדעת הר"ש
שהצ"ח הטור.
(*) והוא הוא בע"פ
לחצר זמן איסורו
לר"ך לשער בששים
הכפל
מהרש"ל בחשונה

הנה מלך שנחלפה בתור ודבוקה עד שאין שולט שם האז אוסרים אותה חוץ הפסח אבל שאר מלכות
שבתור מותרים וקודם פסח אין לאסור רק מקום דבוקה*) (הה"ד סי' קנ"ז ופסקיו סי' קמ"ה) מלך נפוחה
באמצעייתה

כף החיים

לי טעמא משום דנחטל טעם מלך. ובי"ב מ"ב או' ק' ומ"מ
אם יש בכל פרוסה כזית אעפ"י שאינו יולא בה י"ח מלך
מזכך עליה המוליד ובהמ"ז וכמ"ש שם בסי' קס"ח וכ"כ
המחמיר בסי' זה או' ו' ועיין בדבריו לשם או' פ"א ודוק.
(ז) **סעי'** סי'. אם אפו חמץ עם מלך וכו' אפי' בחוץ
הפסח. כ"ה במרדכי פ' כל שעה וסביוא ב"י.
וכ"כ הלבוש.

(ז) **שם**. אם אפו חמץ עם מלך וכו' אפי' בתור קטן
וסחוס לגמרי. חמ"מ או' ד' וכ"כ הר"ז לעיל
סי' המ"ז או' ט' מי"ב או' כ"ב.

(ח) **שם**. לא נאסרה. דריח כי האי פת איסור פסח היחר
לא מצינו שיאסור. טור וב"י. וכ"כ הלבוש. ואפי'
אם הפת כלול בשמן מיקרי כחוש ואינו אוסר. ח"י או' י"ד
ובספרו מכ"י על חזרת חטאת כלל ל"ה או' י"א. וכ"כ א"ר
או' י"ב. חמ"מ שם. ר"ז שם. מ"ב שם. ומ"מ אותו מקום
שעמד בחמץ בתור לר"ך היסק כדי להכשירו אבל שאר
המקומות בתור א"ל הכשר דאין מוליך ומחפשט בלעוהו
הכחוש בלא רוטב בכולו. ח"י שם. חמ"מ שם. ר"ז שם. מ"ב
שם. והמרדה שסולתו זה החמץ אין לס חקנס. חמ"מ שם.
ובדעבד אם רדס זה מלך עיין לקמן או' ס"ב.

(ט) **שם**. אלא א"כ נגעס בחמץ. היינו בתור כשסן חמין.
ועיין לעיל סי' חמ"ז סעי' א' ובדבריו לשם
או' כ"ג.

(ס) **שם**. כדי נטילת מקום. היינו כעובי רוחב אלבע אגודל
של אדם ציננו והיינו במקום רוחב אגודל ולא
בראשו במקום הקצר. וכ"ה בכ"מ שהזכיר סחם אלבע. מ"א
סקיט ומחש"ס. ועיין בדבריו לעיל סי' חמ"ז או' טו"ב וסי'
י"א או' י"ד.

(סא) **שם**. כדי נטילת מקום. והיינו באין שם שמנונית אבל
אם יש באחד מהם שמנונית ואפי' במלך לבד
כגון שהיא משוחה בשמן או בשמן ונגעס בחמץ כשהן חמין
נאסרה כולם כמ"ש לעיל סי' חמ"ז סעי' א' ובדבריו לשם
או' כ"ד ועי"ש.

(סב) **שם** כדי נטילת מקום וכו' ולפ"ז נראה אם רדס
מלך במרדס של חמץ כ"ש שהיא מותרת דהוי
כ"ט בר יטע (ר"ל דהחמץ נחן טעם במרדס והמרדס חזר
ונחן טעם במלך) מיהו יש להחמיר בכדי קליפס. לבוש. והב"ח
כחז בשם רש"ל שאם הוציא המלך ברחם של חמץ אוסר
במשכו בפסח עכ"ל ונראה דאזיל לטעמים דס"ל דאם נגע
מלך בחמץ נאסרה כל המלך כמ"ש בא"י שאח"ז אבל הלבוש
חזר לדברי הש"ע דאינו אוסר כ"א כדי נטילה וא"כ עיין בא"י
שאח"ז מה שנכתב בד"ן המלך וס"ה לרחח ועוד עיין לעיל
סי' תנ"א או' רכ"ט ודוק.

(סג) **שם**. כדי נטילת מקום וכו' וכ"כ לעיל סי' חמ"ז סעי'
א' וכ"כ דעת הלבוש. וכ"מ מדברי כט"ז סק"ה
ומ"א ס"ק י"ב שמסכימים לדעת הש"ע. מיהו הב"ח כחז
לענין

רש"י פסחים מ"א ע"א שכתב יולאין י"ח מלך ברקיק
השרוי בתבשיל יעו"ש ומ"מ כבר כתבנו בא"י הקודם
דהסכמת האחרונים דאין להתיר אלא השרוי במים ולא
בשאר משקין יעו"ש וא"כ לא גרע התבשיל משאר משקין.
וכ"כ הר"ז או' י"ב ולא במי פירות ולא במרק לפי שכן
מפיגין את טעם המלך יעו"ש. וכ"ז דוקא כששורה את
המלך בהן אבל להטביל אותה בהן כתב רבינו מנוח (על
הרמב"ם פ"ו) בפשיטות דשרי דבזה לא נחטל טעם
מלך וסביוא מ"ב או' ח"י. ומאי דמשמע מדברי מ"א
שהבאנו בא"י הקודם דגם לטביל אסור עיין בשער הליון
שם או' ל"ב שכתב עליו דלא נהירא יעו"ש.

(מט) **ואם** נשפך יין על מלכות השמורים מצע"י לא הוי
מלך עשירה ומ"מ יקח מלך אחרת כלילה
אף שלא נעשית לשם מלכה. תשו' נ"ת יעקב סי' ס"א.
ח"י סי' תס"ז או' ח' חמ"מ שם.

(ז) **שם**. וכוא שלא נימוחה. ואעפ"י שמתמסמם להם
הוא כל זמן שהוא קיים שלא נימוח לגמרי. רש"י
שם. ובדרשות מהר"ל שם כתב דיהא עדיין עליה תוריתא
דנהמא.

(נא) **שם**. וכוא שלא נימוחה. ולר"ך ליזהר לשרות כזית
שלם ביחד אבל אם ישרה פרוסות פחותות
מכזית אינו יולא בהם י"ח אם נשרו כ"כ עד שנתלכזו
המים מחמתן שכבר נחטלו מתורת לחם כמ"ש בסי' קס"ח
ר"ז או' י"ב. ועי"ש סעי' י"א וי"ב ובדבריו לשם או' ל"ד.
(ב) **שם**. אבל אם בשלה וכו' לפי שנתבטל טעם מלך.
וכא' דאמרינן בסי' תע"ה סעי' ג' בלע מלך
יולא דלא צעין שיטעום טעם מלך היינו שא"ל שיהיה טעם
מלך בפסח כמו מרור אבל היא עומה לר"ך שהיא זה טעם
מלך. ט"ז סק"ז. ועוד עיין ב"ח ופר"ח בסי' זה ומ"א סי'
תע"ה ס"ק י"א ונעתיק על הרמב"ם פ"ו מה שחירלו
יעו"ש. ועוד י"ל דהכתוב חזר וחזק יטעם לאכול וא"כ
כשהיא צעיונה החזק טועם טעם מלך אבל כשהיא מצושלת
שנתבטל ממנה טעם מלך גם החזק אינו טועם טעם מלך
ולכן אינו יולא בה ידי חובה.

(ג) **שם**. אבל אם בשלה וכו' אפי' לא נימוחה. טור.
לבוש. מ"א סק"ח. ונראה דה"ס בכוזם מעליע
אף בלא נימוח לכוזם כמבואר. ח"י או' י"ג. ומיהו עיין בא"י
או' ח' שכתב. לדקדק מסי' שייח סעי' ה' דכביש מפליט
ומצליע ולא מבטל יעו"ש אמנם הא"ר או' י"א כהז בדברי
ח"י דה"ס כבוש. וכ"פ הר"ז או' י"ב. וית' עוד מה לקמן
סי' תע"ג סעי' ה' בד"ן מרור הכבוש יעו"ש.

(ד) **שם**. אינו יולא בה. אפי' דיעבד ואפי' לזקן או לחולה.
ר"ז או' י"ד.

(ה) **שם**. אינו יולא בה. ואעפ"י שיש בכל פרוסה כזית
וחואר לחם דאם אין בכל פרוסה כזית בלא"ה
אין לו חזרת לחם כמ"ש לעיל סי' קס"ח סעי' יו"ד ולמה

באמצעותה חסורה אבל אם עלה עליה קרום כדרך שעולה על הפח בשעת אפייה מותרת (מהרי"ל) אם שני מלות שוככות זו על זו בחגור קודם אפייתן חסורים דהוי כמלה כפולה (מהרי"ו) וכן יש ליזהר שלא יגעו זה בזה

בף החיים

סז) שם בהגה. אוסרין אוהם חוץ הפסח. אפי' אינה דבוקה חלה כל שהוא דחמץ בפסח במשכו. כ"ה בה"ד סי' קכ"ז שממנו נובע דין זה ובספרו פסקים וכתבים סי' קמ"ה יעו"ש וכ"כ הלבוש. מיהו כד"ז כחז טל דברי הס"ד הנו' דלא ראונו מי שחשש לזה חלה הוא דאפשר דאפי' המלה עלמה מותרת אחר שיסיר הכפל וכ"כ לדעת הרא"ש בחטא שגמלאה במלה אפויס וכמ"ס בסי' חס"ז עכ"ל. וכ"כ הפר"ח דאף בחוץ הפסח יכול מקום סביבות הכפל וסגי בסבי יעו"ש. וכ"כ הגר"ח בסוף סעי' זה. אמנם הלבוש כחז טעם לחלק בין מלה שנחכפלה שוככין לאסור כולה לכך מלה שנגע בכך חמץ שדי נטילת מקום משום דלא דמי נגיעה למחזור בחתיכה אחת. וכ"כ הר"ז או"י ט"ז. מ"ב או"י כ"ז. ועיין לעיל או"י ס"ג ולקמן סי' חס"ז סעי' י"א שם שם כחז מור"ס ז"ל בהגה דנוכחין לאסור כל אוהם מלה חוץ הפסח יעו"ש.

סח) שם בהגה. אוסרין אוהם בחוץ הפסח. ואעפ"י שיש במלה סי' נגדו (ר"ל נגד מקום הדבוק) אינו מחבטל בחיוב שחמץ בפסח במשכו. ר"ז שם. חמ"מ או"י ה' מ"ב שם. וסייגו לדעת האוסרים כל המלה אפי' צדדקס כל שהוא כמ"ס בא"י הקודם יעו"ש.

סט) שם בהגה. אבל שאר מלות וכו' וכ"כ רש"ל בהשו"י סי' כ"ז דדוקא במלה כפולה יש לנו קבלה לאוסרים משום שאין חוס האש יכול ליכנס במקום הכפול ונדבק ממנו אבל שאר מלות שנגעו בזה אפי' בנשיכה אינם נאסרות דאין אוסור יולא מחתיכה לחתיכה בלא רועב וכי היכי דבשאר אוסורים סגי בקליפה ה"נ לעינן חמץ ורק אם נגע במקום הכפל ממש אז אוסר בחס אפי' בלא רועב יעו"ש. והביאו סעי' סק"ד ומ"א ס"ק י"ב ושא"ר האחרונים. ומיהו מ"ס דאם נגע במקום הכפל אז אוסר בחס אפי' בלא רועב כבר נחבנו לעיל או"י ס"ג דדעת הש"ע וכמה אחרונים דאפי' אם נגע בכך חמץ סגי בנטילת מקום וא"כ כ"ש בנגעה במקום הכפל דאינו חלה חומרא בטלמא וכ"כ הב"ח על דברי רש"ל הנו' לדירון אין אוסרת יותר מכדי נטילה וכמ"ס הע"ז ביו"ד סי' ק"ה ועוד דלא עדיף מחמץ גמור שנגע במלה יעו"ש. וכ"כ א"ר או"י ט"ז דאפשר להקל בזה כיון דנחכפלה חומרא הוא. וכ"כ הר"ז או"י ט"ז. מ"ב או"י ל'. **ע) ועיין** מ"ס או"י ד' שכח דאם נגעו שלא במקום הכפל אפי' קליפה לא צריך דאין בלוע יולא מחתיכה לחתיכה בלא רועב אבל אם נשכו זו בזו אז צעיק קליפה ממלה הכשירה יעו"ש. ובס' בגדי ישע כחז כדי נטילה וכ"כ החמ"מ או"י ה' מ"ב או"י כ"ט.

עא) ואם מקום הכפל הוא משוח בשומן ונגע במלה אחרת חמה שסיד ס"ב וכן אם אוהם מלה שנגע בזה היא משוח בשומן במקום מגע אעפ"י שמקום הכפל אינו משוח הרי הוא אוסר אם כולה כדין ככר חמץ שנגע בכך מלה ואחד מהן משוח בשומן שנת' בסי' חמ"ז יעו"ש הטעם. ר"ז או"י י"ז. וכ"כ לעיל סי' חמ"ז או"י כ"ד יעו"ש

לענין הלכה כיון דבשאר אוסורים לא נהגין בהרא"ש חלה אף בצלייה ומליחה אוסר עד סי' לפ"ז בפסח אוסר במשכו וחמץ שנגע בחגור במלה אוסר כל המלה וכ"כ מהרש"ל עכ"ל. וכן הח"י או"י ט"ז אעפ"י שכח דין נראה עיקר דעת הש"ע מ"מ סיים בנגע חוץ הפסח יש לאסור כילה כמו במלה כפולה שבסמוך יעו"ש וכ"כ א"ר או"י י"ג דחוץ הפסח אין להקל כלל יעו"ש. אמנם המאמר או"י ח' כחז דים לגמס בדברי הב"ח הנו' דאף למאי שכחצו דלא ק"ל בהרא"ש יש להחיר כאן דלא ק"ל בהרא"ש ואוסרים הכל עד סי' סייגו משום דלא צקאינן בין אוסור כהם לשמן אבל הכא באוסור חמץ דלא שייך בו שמנוניה ואין מקום לומר דלא צקאינן יש לדון ולומר דנקטינן בהרא"ש וכן מלאחי בהדיא ביו"ד סי' ק"ה בהגה רמ"א סעי' ט' שכח שם דכ"ז אינו חלה באוסור דבייך בו שמנוניה אבל לא בחמץ בפסח יעו"ש. וכ"כ הפר"ח על דברי הב"ח הנו' דאנו אין לנו חלה כפסק הש"ע. וכ"כ דע"ה הגר"ח שמסכים לדברי הש"ע. וכ"כ הר"ז בסי' חמ"ז או"י ה' מ"ב או"י כ"ד. ומ"מ נראה לענין דינא היבא דליכא הפסד כ"א דבר מועט יש להחמיר בדברי הב"ח ודעיימיה ולאסור כל אוהם המלה אם הוא בחוץ הפסח אבל בכפ"מ או בשעת הדחק או יש גניעה שמחה יו"ט יש להחיר ע"י נטילת מקום כפסק הש"ע ודעיימיה.

סד) שם כדי נטילת מקום וכו' משמע דאף אם כשנגעה בחמץ עדיין לא נאפיה כראוי סגי בנטילת מקום וכ"כ בשו"ח ושם בהבן סי' מ"א דכ"מ מהש"ע אבל הוא לחלק יולא דדוקא אם נגע אחר שנאפיה כראוי אז סגי בכדי נטילה יעו"ש. והביאו שפ"ה או"י י"א.

סה) צריך לזהר לאחר שאופין המלות שלא יחטום במפה או בכלי שיש בו קמח שמא ידבק הקמח במלה ואח"כ ישרה המלה במרק עם הקמח פעלים ויבא לדי חמץ. מדרכי פ' אלו עוברין וסגמ"י פ"ה בכם הרוקה. ב"י לב"ס. ובזה אין חילוק בין מלה שנילושה במים למלה שנילושה בבי פירות. וכן ראיתי בס' הזכרונות. כנה"ג בהגב"י.

סו) שם כגס. מלה שנחכפלה בחגור ודבוקה וכו' וסייגו סיבא שנדבק הכפל לגמרי דאז אין חיס האור שולט בנחיים ונחמץ משא"כ בסמוכים בלי דיבוק שאז האור שולט שם. דרשו מהרי"ל ה' חיקון המליה. דימ' או"י ג' מט"מ סי' הקל"ד. ט"ז סק"ג. והב"ח כחז אע"ג דלא הוי כפולה ממש אם לא קרמו פניה דלמטה הו"ל חמץ ואסור. והב"ד מ"א סק"י י"א וכ"כ ח"י או"י ט"ז. א"ר או"י ט"ז. חק יוסף או"י ט"ז. חמ"מ או"י ה' ר"ז או"י כ"ב. וכ"כ בשאריה יוסף סי' מ"ח דאפי' ספק אם קרם פניה חסירה. והביאו מ"א שם. וכ"כ א"ר שם. חק יוסף שם. ומיהו מ"ס שם המ"א דדוקא במלה כפולה יש להחמיר בלא קרמו פניה דאיכא חרתי לריעותא אבל אם אין בה ריעותא רק שלא קרמו פניה אין לאוסרה וכו' יעו"ש עיין לעיל או"י מ' שכחצו דדעת האחרונים לאסור גם במלה שאינה כפולה כשחמץ נמסין ממנה יעו"ש.

זוה בחנור בעודן לחין כי אין לאור שלט במקום נגיעתן ובאין לידי חימוץ (כ"י בשם א"ח) :
מי

בף החיים

ויש לאסור זה וזה לפי דאיכא לחוש לחמץ בשניהם. ב"ח. והביאו העו"ש א"ו ה' וכתב ודבריו נכונים. מיהו מוכר"ם לובלין כ"י ק"ה כתב כפי הראשון והט"ז סק"ו האריך להתיר כפי הראשון ומסיק דאין איסור אלא כפי השני יעו"ש. והמ"א ס"ק י"ג כתב בשם הע"ז (והיא מחשו' כ"י כמ"ש ח"י) בהתיר לגמרי נפוחה אלא שכתב עליו שהפריז על מדותיו להקל ראש בדבר שאבותינו ואבות אבותינו נהגו בו איסור יעו"ש. וכן הסכים ח"י א"ו י"ט לאסור בדברי מ"א יעו"ש. וכ"כ א"ר א"ו י"ז. חק יוסף א"ו י"ט. ר"ז א"ו כ"ג וא"ו כ"ד. וכ"כ מ"צ א"ו ל"ג דהסכימו האחרונים בשניהם להחמיר.

ע"ה ועיין בתשו' אהל יוסף סי' ח' שכתב שמה שאסר מהרי"ל מלה נפוחה הוא צענין זה שהמלה עלתה כולה מקרקעית החנור ולא נגעה בקרקע החנור כ"א סביבות המלה בקנה היריעה וע"כ אסורה דאין כח בחוש קרקע החנור לאפות תחתית המלה טרם יחמץ ודלא כהב"ח ומוכר"ם לובלין יעו"ש והביאו פ"ת סע"י זה וכתב והוא דבר שהשכל והחוש מעיד דזמקום כיפה אין נאפית יפה ואין העולם נזכרין בזה עכ"ל. ומיהו כבר כתבנו בא"ו הקודם לדעת האחרונים כהב"ח ומוכר"ם לאסור בשניהם אלא דנ"מ דיש להחמיר גם בזה אם עינינו רואות שלא נתבשל יפה. ועיין עוד מ"ש בזה בתשו' מקום שמואל סי' ס"ג. ומסיים הגם דאין להורות קולא בזמקום שנהגו בדברי מ"א אבל בזמקום שאין מנהג או אפי' בזמקום שנהגו וירלה איזה מורה להקל קצת לפי ראות עיניו על סמך המקילין אין להאשימו יעו"ש.

ועיין בתשו' צית יעקב סי' ס"ח שמתיר מלה נפוחה אם אינו נראה הנפוח מבחוץ אבל אם נראה הנפוח מבחוץ יש לאסור. וכתב שם שיש קצלה בידו מהגאון מהר"ר העשיל ז"ל יעו"ש. ח"י א"ו כ"א. חמ"מ א"ו ו' ועיין לקמן א"ו פ"ו.

ה' ואין אוסרין אלה אי"כ החלל הוא גדול כ"כ כמו אגוז לוח (שקורין האזיל נוס) או כמו אלבט גדול בינוני ואז נאסרה כל המלה אפי' הוא קו"פ ויש במלה ה' כנגד מקום הנפוח לפי שהנפוח שזמקום אחד מגלה החמץ של כל המלה שלא נתעסקו זה עסק גמור לבטל התחלת החימוץ ולפיכך כשהשיצוהו בחנור ע"י חוש החנור ילא זה חימוץ לפועל ונתגלה בושחה ולפיכך נתפחה ר"ז א"ו כ"ה. מ"צ א"ו ל"ד. ועיין ח"י א"ו ק'.

פ"ה והנה דרך האופים כשרואים בתוך החנור שהמלה התחיל להתנפח מכה עליה במרדס שלא תעלה למעלה משמע מודברי הח"י שאין בזה חשש. מ"צ בשער הליון א"ו ס"א. ונראה דאף לפי הטעם שכתבנו בא"ו הקודם כיון דלאחר הכאה אינו עולה נראה דאין בו חשש חימוץ. (והיינו אם הוא חלול כשיעור שנת' לעיל א"ו ע"ט.)

פ"ב ואפי' נקב ראיתי גאוני דורינו מורים לאסור מקום הנקב בלבד ושאר המלה מתירין אפי' תוך הפסח

יעו"ש. ומאי דמשמע בהגהת מ"א ס"ק י"ב לאסור כולם אף אם נגע שלא בזמקום הכפל אם היחה המלה משוחש בשומן כבר כתב חק יוסף א"ו ע"ז שלא להשגיח בהגם זו יעו"ש. וכ"כ החמ"מ סוף א"ו ד' על הגם זו דאין לה סבבה ואולי דט"ס נפל בשם יעו"ש. ומיהו עיין מחס"ש שכתב ליישב דלדברי רש"ל קאמר יעו"ש.

ע"ה בהגה. אבל שאר מלות שבתחנור מותרים. אף שרדו אותם במרדס אחת כיון שהוא עלמנו חומרה בעלמא. ח"י א"ו י"ז. ועיין לעיל סי' תנ"א א"ו רל"א.

ע"ה כתב בשליה כשמוציא המלה מחנור מסופקת אם סחמ"ל מוציא אחרת ברחת אחרת ורואי לכל אדם להיות לו שני רחא ע"כ. א"ר א"ו ט"ו. וטוב ללמד לבני הבית שלא יוצאו כל המלות במרדס אחת וגם לא בלד אחד אלא יהפך בכל פעם ויקח לפעמים אחרת כדי שאם ימלא אח"כ חמץ באחת מן המלות יסיו שאר המלות מותרים מס"ס. עו"ש א"ו ה'.

ע"ה בהגה. וקודם פסח אין לאסור וכו' אפי' נמלא חוך הפסח כיון שנאפס קידם פסח. ח"י א"ו ח"י. א"ר א"ו ט"ז. חק יוסף א"ו י"ז.

ע"ה בהגה. וקודם פסח אין לאסור וכו' אפי' בצי"פ משם שטוח ולמעלה. חס"ד שם. וכ"כ בדרשות מהרי"ל ה' חיקון המלות. ר"ז א"ו ט"ז.

ע"ה בהגה. רק מקום דיבוקס. ומשליכו. פסקים ובחזים סי' קמ"ה. ואפשר דס"ל כיון דלאו חמץ גמור הוא אין טעון שריפה. אבל רש"ל בתשו' סי' כ"ז כתב דצ"ע שריפה. מ"א ס"ק י"ב. וכ"כ ס"ר א"ו כ"א כשמסיר מקום הכפל עם מקום מגעו ממלה כפולה בחוך הפסח או צי"פ משם שטוח ולמעלה טוב להחמיר ולשרפם אם אפשר לו אעפ"י שאין חמץ ברור אלא חשש בעלמא עכ"ל. ומיהו מ"ש בחוך הפסח סיינו בנאפס קו"פ כמ"ש לעיל א"ו ע"ד דבנאפס חוך ה"שסח נוכחין לאסור כמ"ש לעיל א"ו ס"ז יעו"ש.

ע"ה בהגה. רק מקום דיבוקס. ומדחתם רמ"א משמע דס"ל דאע"ג דאין סי' נגד מקום הכפל שרי וכ"כ בטי"ז ביר"ד סי' ק"ה שבי"ד רמ"א וכ"כ מוכר"ם לובלין סי' ק"ה וכ"מ במהרי"ל אבל רש"ל בתשו' סי' י"ז וב"ה ומהר"א"י בתה"ד סי' קכ"ז מנריכין סי' נגד הדבוק וכ"מ בד"מ ומ"מ נ"ל דלא צענין סי' אלא נגד ל"ד הפנימי היכא שדבוקים להדדי בלד החילון שולט האש שפיר. מ"א ס"ק י"ב. אבל הטי"ז סק"ה כתב דאפי' בלא סי' מותר וכתב וכ"מ עיקר. וכ"כ ח"י א"ו ח"י. א"ר א"ו ט"ז. חק יוסף א"ו ח"י. בי"ד סי' רכ"ה. ר"ז א"ו ט"ז. ופשוט דלרין ליטול כדי נטילה עם הדיבוק. א"ר שם. וכ"כ הטי"ז סק"ה עו"ש א"ו ה' ר"ז שם.

ע"ה בהגה. מלה נפוחה באמלעיתה אסורה. כ"ה בדרשות מהרי"ל ה' חיקון המלות. ופי' נפוחה באמלעיתה היינו לומר שנחלקה עוצי המלה ושהעליון עלה למעלה ועוד יש לפרש נפוחה באמלעיתה שלא נחלקה כלל אלא שתפח גוף המלה באמלעיתה כמו שהוא בלחם חמץ

באר הגולה
א טור בשם ר"י
ממירא דר'
יוסע בן
לוי
פסחים
ל"ה

תסב דין מי פירות אם מחמיצין. ובו ז' סעיפים:

א א מי פירות בלא מים אין מחמיצין כלל ומותר לאכול בפסח מצה שנלושה במי פירות אפי' שחתה בל

כף החיים

(פו) שם צבגה. מלש נפוחה וכו' לא צדקיקין מיירי אלא צמלה שעצם קלח ויש ממנו צמלעושה. מהר"ם צאסן צחש"י וכו' צבגה צחש"י רמ"ז סי' נ"ב וסרמ"ז ספחים עמו צס"י ג"ן וכ"כ הדצ"ש סי' רל"ד ושע"ד ועיי"ש בצורך שדחו צחש"י ידים דברי האוסר צדקיקין נפוחים ג"כ יעו"ש. והצ"ד סברכ"י או"י ד' שעת' או"י ע"י.

(פז) שם צבגה. אצל חס עלה קרום וכו' סיינו קרום דק מלמעלה ולא צמלע עובי המלש.

(חף) שם צבגה. חס שני מצות שוככות וכו' היינו אפי' חס מקלח מלש זו הים מונח צחש"י על מקלח מלש זו שחיסן אסורות לפי שמקום הדבוק יש לו דין מלש כפולש שאין חס שולש שם וכו' אסור חס כל מלש זו ואח כל מלש זו שהוא מחבר לשחיסן ואם הוא קודם פסח מסיר מקום הדבוק עם רוחב גודל ממלש זו ורוחב גודל ממלש זו. ר"ז או"י י"ט. מ"ב או"י ל"ו.

(טף) שם צבגה. זו על זו צחש"י וכו' צדן זה וכן צדן כפולש הים נראה דכל שדבוקים יחד צנשיכה אין איסור צזה וסרי זה כמלש עצם צרה ואין איסור צזה רק חס שוככות זע"ז או דבוקות וכשמפרידים זו מזו יחפרדו בלי נשיכה זו אצל חס הם צנשיכה יחדיו ידבקו זה יצא ע"פ הרוב כשגובול כך וידבק בלי פירוד כאלו נלושה כאלה ומ"מ לא מלאכי לבי להחליט היתר צזה כוחל ולא פירשו ספ"י ואולי מחלס סיו מדבוקים בפירוד ואח"כ ע"י חמימות הרב פלטו לחזון ונדבקו יחד ומ"מ חס יהיה איזה עד להקל יש להקל ולהסור צענין כזה. חמ"מ או"י ה'.

(ץ) שם צבגה. קודם אפייתו וכו' ר"ל וסוגו כך עד שנאפו אצל חס נסחלק מיד נראה להחיר. ח"ר או"י ח"י. מ"ב או"י ל"ז. ואע"י דהח"א כלל קכ"ח או"י כ"ח כח צזה חלוי בפלוגתא של ח"י ואיר (לענין חס החזיר מיד לחנוך כשהחוטין נמשכין) אצל צבר סרענו שם צזה למעלה להקל. מ"ב בשער הליון או"י ע"א. ועיין לעיל או"י מ"א. ובלאו סבי כיון דמלש כפולה עלמה אינו אלא חומרא סבו דלא נוסף עלה ודוקא חס נשאר כך עד שנאפו יש לאסור אצל צכס"ג שספירם מיד יש להקל.

(צא) שם צבגה. וכן יש ליזהר שלא יגעו וכו' וצדיעצד אפי' בחור הפסח נראה להחיר דכס"ג שנושכין זו צו ושיהם נוגעין צחש"י למטה אז חוס. חס שולש למטה שפיר ונאפה כדיו. רש"ל צחש"י סי' כ"ז. צ"ח. עו"ש סוף הס"י מ"א ס"ק י"ד. ח"י או"י כ"א. פרי"ח צס"י ח"ס סע"י ד' ח"ר שם או"י ח' חק יוסף או"י ח' חמ"מ או"י ו' ר"ז או"י ח' ח"א שם.

(א) סעי' א'. מי פירות בלא מים וכו' ורבו סדימות צזה לרש"י אין חייבין על חימוץ כרח אצל חמץ נוקשה סוי ואפי' במי פירות לבדן אסור ללוש. ולר"ב אלפס אפי' במי פירות עם מים מותר ללוש מליל ראשון ואילך. ויש אוסרין ללוש במי פירות עם מים אף מליל ראשון ואילך אצל

הפסח ואפי' צה מחמת העריכה או הדקירה דהוי כמלה כפולה מ"מ ח"י. מחמירין לאסור כולה. ואם יש שני נקבים תוך נקב חוששין לאסור כולה. ואם הנקב חלק מותר ואם יש צלעזלי"ך צחש"י אסור. מ"א ס"ק י"ג. ח"י או"י ח' ח"ר או"י י"ז. חק יוסף או"י י"ט. חמ"מ או"י ו' ר"ז או"י כ"י. וכ"ז חומרא צלמא ואין לאסור הכלים ושאר המלות משום זה. חמ"מ שם.

(בג) ובל' חלו האיסורין שנצחאר צמלה כפולה ונפוחה די לנו לאסור אותה מלה עלמה אצל לא תערובתה וכן אין לאסור הרי"ב ח"י"ן ושאר כלים שנשתמשו בהם. ח"י או"י י"ט. מיהו ח"ר או"י י"ז כתב על דברי ח"י הנז' דאין להקל כי צבר קיימו וקבלו עלינו אבותינו הגאונים לחמץ גמור וכן ראינו נוכחין לאסור התערובת אך לענין היתר הנאה יש לסמוך על דבריו להקל גם הכלים כשאין צו ס' יש לאסור ורי"ב ח"י"ן לכתחלה ודאי יש לאסור אך חס צבר נשתמשו צו יש להקל דאינו אלא ספיקא עכ"ל. וכ"כ ח"א כלל קכ"ח או"י כ"ח. חמ"מ ר"ז או"י כ"ז הסכים כדברי ח"י דדי להחמיר לאסור אותה מלה עלמה שנכתפלה או שנתפחה אצל לא תערובתה. ובא"י כ"ח כתב וכן ח"ל להסיר ולהכשיר את התנור במקום שישבה עליו המלה. וכן המרדה שהוליו צה מן התנור אין לאסורה אלא לכתחלה חס אפשר לו. צחש"י וכן צחש"י כל הכלים שנשתמשו בה ובלעו ממנה עכ"ל. ועיין לעיל ס' תנ"א או"י רל"א.

(בד) ואם נמצא מלה כפולה ונפוחה לאחר הפסח כתב צס"י ח"י דים לדון ולאסור יעו"ש וכ"כ צספרו ח"ר ס' חמ"ז או"י מ"ה בשם זקנו בגאון צמלה כפולה שנמצאה אחר פסח דישליך הכפל לנכר וגם הנאה סבלע מאותו כפל ושיעורו צפרוטס וכשאר למכור לכוחים אצל חס הים ס' צמלה נגד הכפל ישליך הכפל לנכר וכשאר מותר אף באכילה וס"ה צחש"י הנמצאה צמלה אחר הפסח אצל צנשיכה אסור לעולם כולו צהנא חק דאיכא ס' אפי' נאפה קו"פ וכן צנמצא אחר פסח יעו"ש. חמ"מ ח"י צס"י זה או"י ח"י כתב כיון דמלש כפולה ונפוחה לא היזכר צשים ופ"י ראשונים רק דין כפולה הוזכר צחש"י ונפוחה כדברי מהר"ל ע"כ אין להחמיר צה כולו כחי כיון שחא עלמו חומרא צעלמא ח"כ סבו דלא נוסף עלה ויש להקל עכ"פ צנמצא אחר פסח כיון דחמץ שער עליו הפסח אינו אסור רק מדרבנן יעו"ש. וכ"כ סר"ז או"י כ"ט. מ"ב או"י ל"ב. ועיין לעיל או"י ע"ד וא"י ע"י.

(בה) שם צבגה. מלש נפוחה וכו' ודוקא כשלא עמו עלים צצוים ושומן אלא מחללה כשהניחוהו צחש"י נעשית נפוחה אצל צחש"י כשהוליו המלש מן התנור לאחר שנאפית ועמו עלים צצוים וצוים וכחורוכו לחנוך ואח"כ נעשית נפוחה צמלעושה ליה לן צה כיון שכבר נאפית. צ"ח. וסבאו סע"ש או"י ס' וכח צזה פשוט. וכ"כ האחרונים דזה שרי לכ"ע.

אבל קיטוף שמקטף בהן העיסה בשעת עריכה מחירין מליל ראשון ואילך. ור"י פירש דמי פירות בלא מים אין מחמילין כלל ומוחר ללוש בהן מליל ראשון ואילך אבל בליל ראשון ושני אין יולאין בהם י"ח מלכ דסו"ל מלכ עשירה. טור. ויח' כ"ז לקמן. אמנם בענין מי פירות בלי מים פסק כאן בש"ע כר"י דאין מחמילין כלל משום דכ"ה דעת הרמב"ם פ"ה דין ב' ודין ד' וכ"ה דעת ר"ח שם בגמ' וסר"ה"ם פ' כל שעה והמ"מ שם פ"ה בשם הגאונים וסב"ד בב"י יע"ש. וכ"כ הרשב"ה בחשו"ן סי' ד' וסי' של"ג דמי פירות בלי מים אין באין לידי חימוץ כלל ואפי' לכתחלה שרי יע"ש. וכ"כ הסה"ג פ' כל שעה לפרש בדברי הר"ף יע"ש. ומ"ש הרשב"ה בס' חכ"ד וכן אלו נוסגין לאסור י"ל ה"ד במי פירות עם מים או ללוש במים ולקטף במי פירות דהא אדברי הר"ף קאי דמחיר בזה ומביא שם בסרי"ף גם דעת האוסרים כיצ"ש אבל במי פירות לבד שרי לכתחלה כמ"ש בס' ד' וסי' של"ג מיסו בס' המנהיג סי' ג"ל מה' אלו הביא דעת האוסרים והמחירין בזה וסיים ח"ל ומעשה ג' מחלוקת בדבר לרש"י אף במי פירות לחודייכו אסיר ללוש דקאי בלאו דכל מחמילת ולסרי"ף אף במי פירות ומים לא מחמעי ולדברי ר"ג ור"ח אסור בין בלישה בין בקיטוף במי פירות עם מים ואין לנו להכניס ראשינו בין הסרים הגדולים האלה ויש להחמיר בדברי כולם עכ"ל. וכן מהרש"ה בח"ב סי' ע"ד האריך בזה ונשא ונחן בכל הסברות והעלה שורא שמים יחוש למאן דס"ל דמי פירות בלא מים מחמילין ויזכר מללוש במי פירות בלחי שימור אלא ילוש ע"י שימור ויזכר בה מכל הדברים הנריכים לדקדק בשאר עיסה כלם במים לבדן יע"ש. והביאו כה"ג בהג"ט וכחב ח"ל והעולם אין נזהרין בכך וא"ל זלזילה היה נזהר שלא לאכול מלכ שנילוש במי פירות עד יו"ט אחרון של פסח מפני שהיה חושש דמי פירות בלא מים מחמילין ואולי נהג כן עפ"י הוראה הראש"ה וכן נהגתי אני אחריו ובעל חומת ישרים בס' ק"ח חוכך להחמיר שלא ללוש במי פירות אפי' בשימור אפי' במי פירות לבדן בלי מים וע"ש שפלט בדברי כל הפו' עכ"ל. אמנם הספריה אעפ"י שהביא דברי מהרש"ה סו"י פסק בדברי הס"ע וכן בסו"ג או' א' אעפ"י שהביא דברי האוסרים ודברי המחירין כחב לענין הלכא נקטינן כפסק הש"ע משום דדעת רוב הפו' ורוב המפרשים להחיר וכחב וכן נהגו בכל ערי ספרד יע"ש. ומיסו גם במקום שנהגי היתר ללוש במי פירות לבדם ודאי לכתחלה יש לחוש לדברי האוסרים ולשומרה ככל חקת עיסה שנילוש במים דמסיות טוב אל חיקרי רע וכ"כ הסו"ג או' ב' שכן היה נוסג רבו וכן הוא נהג אחריו יע"ש. ומנהג בני אשכנז שלא ללוש במי פירות כלל אם לא בשעת הדחק כמ"ש לקמן סעי' ד' בהגה יע"ש.

(ב) שם. מי פירות וכו' ומי פירות הן כגון יין וחלב ודבש ושמן זית ומי חפוחים ומי רמונים וכל כיוצא בהן מבאר יינות ושמינים ומשקין. הרמב"ם שם. וכחב הס"ה רס"י זה דאפי' חפוחים ורמונים שהם חמוצים משקה סיוולא מהם היו בכלל מי פירות ודלא כהס"ה"ג יע"ש. וכ"כ ח"י או' ז' מק"ה או' א' חק יוסף או' ה' חמ"מ או' ב' ר"ז או' ב' ח"ה כלל קכ"ו או' ז' ומיסו כבר כחבנו בא"י הקודם דבכל מי פירות יש פלוגתא אם מחמילין וע"כ כל יר"ש יחמיר לעצמו בכל מיני פירות שנוהגין ללוש בהם שזכר בכל האפשר לעשותם במהירות כדי לאלף לדעת החולקים וא"כ כ"ש

בדבר שיש בו פלוגתא אם הוא מי פירות וא"ל לכפול הדברים. **(ג) וכן** החומץ הוא בכלל מי פירות. כי החומץ בפסחים ל"ה ע"ב. וכ"כ הטור והש"ע לקמן סעי' ו' וכ"כ ח"י או' ז' פרי"ה לקמן סי' חס"ו סעי' ה' ציד"ק סי' רכ"ו. חמ"מ או' ב' ח"ה שם. חק"ל חיד"ק ח"ה סי' קפ"ג דרכיו ע"ב. מיסו הערה"ה או' ב' הביא משם ר' ישעיה הא' ז"ל דדעתו לאסור אלא שכתב עליו דאין כן דעת הפו' כמ"ש מרן סעי' ו' יע"ש. אבל הר"ה או' ו' כחב דאם לש בדיעבד בחומץ אין לאסור אבל לכתחלה אין לעשות מעשה נגד. ר' ישעיה שאוסר יע"ש. ועיין לקמן או' כ"ה.

(ד) כתב א"ח וסכלבו בשם ר"י דחלב לא הוי מי פירות ומחמץ ומס שהמס הבי' לק"מ עיין סר"ה"ם בפי כ"ש שכן דעתו אבל הראב"ד בס' חמ"ד והרמב"ן במלחמות וסר"ן שם הוכיחו דחלב וכן המשקין הוו כיון ושמן ודבש וכן דעת הרוקח סי' רפ"א ור"ף וריא"ן וסמ"ד סי' פ' כל שעה וסרשב"ץ דף ל' יע"ש. ערה"ה או' ג' וכ"כ בב"י דדעת כל הפו' חלב הוי בכלל מי פירות. וכ"כ מור"ם ז"ל לקמן סי' חס"ו סעי' ה' בהגה. מ"ה סק"ד. וכ"כ לעיל או' ב' בשם הרמב"ם. וכ"ה דעת האחרונים. חמ"מ שם. ר"ז שם. ח"ה שם. וה"ה מי חלב בכלל מי פירות. חמ"מ שם. וכ"כ הפרי"ה לקמן סי' חס"ו סעי' ה' אבל הלקט ח"ב סי' רי"א כחב דמי חלב מחמץ יע"ש וכן דבש דבורים הוי מי פירות. סמ"ג. ד"מ או' ב' א"ר או' ו' וכ"כ חמ"מ שם בין דבש דבורים ובין דבש חמרים. וסייגו דבש הזב מחמרים עלמן ולא ממס שמבשלין החמרים במים ועישין מהם דבש דלוחו דבש אפשר דסו"ל מי פירות עם מים כמ"ש לקמן או' כ"ד וא"ל כ"ה יע"ש.

(ה) מה שנוהגין לטבול השמן כדי לעשות מלכ עשירה כדי להבליע מעט מים שיש בשמן וכמ"ש הרב מעט לועז סי' ב' דח"ן ע"ה כי זכו מנהג עסיק לפסח ח"ו יע"ש אם לש בלא טיגון נראה דיש לאסור אם השמן הוא חדש מאותה שנה יען לא אפשר בשמן בלי מים זולת כשעבר יוחר משנה נוסגין שלא לטבול מפני שאומרים כי בהמשך שנה אחת המים שהיה בחוך השמן הרי הוא נבלע בחוך הכלי או נשאר בחתחת הללוחית. ונראה לומר דהיורח טוב אפי' שעבר יוחר משנה מס שהוא בחתחת הכלי קרוב לסופו כשהשמן בלא טיגון לא ילוש בהם ומכ"ש כשהשמן אינו בכלי חרס כ'א בכלי זכוכית שהזכוכית אינו מזליע המים ומבואר שם בס' מעט לועז כי כשיעור ג' ימים סגי להשאיר המים בחתחתו יע"ש. ר"ה או' ב' וסיים ולכן אם לש בשמן חדש כשלא טיגן אם לא עבר שנה אחת יש לאסור ודלא כהרב לב מבין יע"ש. ולפ"ז ה"ה בכל השמינים שיואלין ע"י שריית הגרעין במים כמו שמן שומשמן וכדומה לריך לטבול חתלה אם לא עבר עליהן שנה א' מיסו מסחמיות דברי הפו' ראשונים ואחרונים שכתבו דמוחר ללוש בשמן משמע אפי' בעיניה בלא טיגון והטעם משום דדרך השמן לנאף למעלה וע"כ נראה דבדיעבד יש להקל בדברי הרב לב מבין. ורק במס שנשאר בסוף הכלי אפשר דיש להחמיר שמה יש ב' לחליתו מ"ה ואף לפי דבריו שאוסר אף דיעבד ה"ד אם לא אפו מיד אבל אם אפו מיד הא מבואר בסעי' ב' דאפי' במי פירות עם מים שרי יע"ש.

(ו) ולענין אם טיגן השמן באור אם לריך להמחין יוס או יומים כדי שיצטנן עיין עיקרי הד"ט סי' ח"י או' ס"ג שכתב בשם פחד יצחק או' מ' דאפי' הוא חס והיו

באר הגולה
ב שם
בבביתא ג טור
בבביתא דאין

כל היום יאכל אין יוצא בה י"ח מפני שהיא מצה עשירה וקרא כתיב לחם עוני: ב ג מ"פ עם מים ממחרים

בף החיים

יג) שם. מפני שהיא מלה עשירה וכו' לכאורה משמע דוקא בכ"ג שילוש צמי פירות לצד הוי מלה עשירה חזל צילוש עם תערובת מים לא מקרי מלה עשירה וכ"כ ה"ח לקמן צמי תע"א דיולאין זה צדיעצד וכ"כ צמי גבורת ה' דיולאין זה צשעת הדחק אכן המ"א שם צמי תע"א סק"ה הציג עליהם מכה סוגיא דש"ס דף ל"ח ע"ש שדצריו נכונים וצוריר צלי פקפוק כלל וכ"כ להדיא צירושלמי פי כל שעה הלכה ד' וכן מצוה להדיא מדברי החו' והרמ"ש פי כ"ש והטור וכל הסכמת האחרונים. ואפי' ע"י קיטוף חסור צלילות ראשונות ובמ"ש הרי"ף להדיא פי כ"ש והכלבו. ח"י חו' צ' ויתבאר עוד מזה לקמן סי' תע"א סעי' צ' יעו"ש. ועיין לקמן חו' מ"ה.

יד) וכתב שם מ"א צמי תע"א סק"ה דכל שיש זה מעט שמן אין יולאין זה חלא ח"כ הוא מעט דמעט כמו גבי תודה יעו"ש והציאו ח"י צמי זה חו' חו' וכתב דלע"ד נראה דכל שנתצטל צמי צענין שאין מרגישן זה טעם מי פירות מ"רי לחם עוני כיון שנתצטל טעמו וצתודה יהיה זה פחות מסי' לפי שכך מזהה וכו"ה ציורת יעו"ש. וכ"כ המק"ח חו' צ' ר"ז חו' ו' חמוס המהצ"ר חו' ח' כתב צשם הרמ"ע בחלפסי זוטא פי כ"ש שאין יין ושמן ודצש וכיוצא בהן יולאין ודאי מידי מלה עשירה חלא בחלי רביעית לג' עשרונים ושליש שהן קמ"ד צילים רוצע צילה של שומן לכל מ"ה צילים של קמח. נמלא שיעור השמן אחד מקל"ב צקמח יעו"ש. ועיין שעי"ת חו' ח'.

טו) שם וקרא כתיב לחם עוני. וה"ד שלא ללחץ זה י"ח משום דצענין לחם עוני חזל שלא צתורת מלה דמזהה אפי' בצעודת לילה הראשון ממלא כריסו הימנה ואינו נמנע. צ"י. לצוש. והיינו לנודגין היתר ללחץ צמי פירות חזל מנהג צמי חשכנ' שלא ללחץ צמי פירות כמ"ש לקמן סעי' ד' בהגה יעו"ש.

טז) סעי' צ'. מי פירות עם מים וכו' וה"ה נילוש תחלה עם מי פירות ואח"כ צאו למים קודם שנאפה או להיפך. כן משמעות הפו' וכ"כ הר"ן בתשו' סי' נ"ט. ח"י חו' ג' ח"ר חו' צ' פר"ח. מק"ח חו' ג' חק יוסף חו' צ' חמ"מ חו' ג' ר"ז חו' ד' ח"א כלל קכ"ו חו' ז'.

טז) וכתב שם ח"י דאפי' אם נתייבש המי פירות תוך הקמח אם אח"כ צא למים מתחמץ וכ"כ לעיל צמי תני"ג חו' ב"ב שבי"מ בהגמ"י פ"ה צשם סמ"ק שהציא צ"י שם יעו"ש. וכ"כ ח"א שם. מיהו הפר"ח צסעי' ד' כתב שאם נתצטלו המי פירות שוב אין לחוש אם ילושו אח"כ צמים כדמופה מתשו' הרשב"א סי' תפ"ח ומתשו' להרמב"ן סי' ק"ו ודלא בהגמ"י פ"ה צשם סמ"ק ומייתי לה בצ"י צמי תני"ג יעו"ש. וכ"פ הר"ן צמי תס"ו חו' ח' וכן המאמ"ר צמי זה חו' ח' הציא סמוכות לזה חלא שסיים דיש לסמוך ע"ז דוקא צנפלו על חטין חזל על קמח אעפ"י שנתייבשו המי פירות אין להקל יעו"ש. נמלא דצד זה צפלוגתא שניא וע"כ נראה דצשעת הדחק יש להחיר

צו פלפלין מותר יעו"ש. והציאו הר"ח שם וכתב וכ"ש כשמחקרר שא"ל לסמחין יום או יומים וסוף צדור יעו"ש. חמוס סרב צאר המים סו' ח"י פלפל צזה ונראה מסקנתו דלינא כשהן חמין מחמילין יעו"ש. והציאו הש"ח מע' חו"מ ס' י"ג חו' ו' יעו"ש. וע"כ יש להחמיר דאין ללחץ צהם שיתקררו. ועיין עוד לקמן סי' חס"ו חו' נ"ד.

ז) חלב האשם דין מי פירות יש לו. סרב אדמח קדש ח"א סו' ח' צרכי חו' ג' שעי"ת חו' ו"ד. ולפי' פסק שם סרב אדמח קודם צאשם מינקת שלשה עי"ס לפסח ונטף חלב מדריש דהוי מי פירות עם מים אם לא יאפה מיד יעו"ש ועיין עו"ש שכתב שמוחר לאוכלם עם צשר יעו"ש. ועיין לקמן חו' כ"ב צנפל דצד מועט ולא אפה מיד יעו"ש.

ח) שומן אוזו לידד מהר"א צדודא צמי ח"א דף ל' ע"ג דחינו מי פירות כיון דחינו משקה ולא חתי מפרי יעו"ש והציאו הצרכ"י חו' צ' חמוס הרוקח צמי רל"א כתב דשמונית העוף הוי מי פירות ואין מחמילין. וכ"כ בתשו' למח דדק סי' קכ"ב צדין שומן אוזו דאחר שהותך ונשרפו כל המים אשר צתוכו הו"ל מי פירות ואין מחמילין יעו"ש. וכ"כ מ"א סק"י. וכ"כ הפר"ח צמי תס"ז סעי' ט"ו. וכ"כ מנחת יעקב על תו"ח כלל מ"ז חו' ז' דשומן צכלל מי פירות הוא. וכ"כ החמ"מ חו' צ' ר"ז חו' ט"ו ח"א כלל קכ"ו חו' ז' שעי"ת שם.

וכתב הכס"א חו' צ' שומן אוזו כתבו האחרונים דיש לו דין מי פירות חל טעם ללמוד מזה לש"מ דגיס דהוא הוי מים כיון דיוצא מצריית המים כדק"ל לענין נט"י צמי ק"ש סעי' ו"ד אע"ג דאין נט"י חלא צמים וכ"ז הוא לדעת המנחת כתב שהציא הטור דמלח כיון דהוי מתולדת המים מחמין וזה ג"כ פסק מרן עפ"ל. וכ"כ בתשו' נ"צ מה"ר סי' נ"ז דשומן דגיס לא הוי כמי פירות ומחמין והציאו השעי"ת יעו"ש. ועיין דצדרינו לעיל סי' ק"ס חו' מ"ז ולקמן סעי' ז' ודוק.

ט) נפלין צעיסת מלה צלי דעת סוגל"י ויול"י ואח"כ נמלאו צקלת מלות מאותם הפרחים צתוכם אותם המלות שיה פרחים צתוכם אף אם לא אפו אותם יש לחסור מטעם מי פירות עם מים והא הוי כלכתחילה וגם הוא דצד מועט. ואם אפאוס יש לחסור מטעם אחר דהפרח מעכצ האפיה חזל שאר המלות מותרות. זר"א סי' ס' מהצ"ר חו' צ' ועיין לעיל ססי' ת"ס ודוק.

י) שם. מי פירות צלא מים וכו' והוא שלא יתערב צהם שום מים צעולם ואם נ"ערב צהם מים כל שהוא הרי חלו מחמילין. הרמב"ם פ"ה דין צ' פר"ח צמי תס"ו סעי' ט"ו. ר"ז חו' ג' ועיין לקמן סעי' ו'.

יא) שם. אפי' שהתה כל היום. עד שנתפח הצלף מותר צאכילה. רמב"ם שם. לצוש. ועיין לעיל סוף חו' ח'.

יב) שם. חזל אין יולא זה וכו' וצח"ל שטושין שני ימים כי היכי דחינו יולא י"ח צמלה עשירה צליל ראשון ה"י חינו יולא צליל שני. טור וצ"י. עט"ז. וכ"כ הרוקח צמי רע"ג. וכ"כ האחרונים.

ממהרים להחמיץ יותר משאר עיסה הלכך אין ללוש בהם דואם לש בהם יאפה מיד : ג' מותר ללוש בין אעפ"י שא"א לו בלא טיפת מים שנופלת בשעת הבציר ואף לכתחלה רגילים ליתן מים בשעת הבציר

באר הנהגה לשון וכו' שס' ד שס' כרייתא וכתבמים זה סמ"ג

בפ החיים

(ג) שם. יאפה מיד. ואם לא נאפס מיד כיון שלא שס' שיעור מיל צלי עסק ולא ניכר בה שיעור חימוץ (הכחוז לעיל סי' תכ"ט סעי' ב') וכה"ג יש לאסור באכילה ולהחיר בהנאה ולהפסותו אחר פסח. ח"י א"י ד' מק"ח א"י ד' חמ"מ א"י ג' ר"ז א"י ג' ח"א כלל קכ"ו א"י ז' מיסו בא"ר א"י ג' מלדד לומר דאפי' באכילה נראה להחיר בהפסד יעו"ש וכ"כ מ"ב א"י ח' דאם ה"ס דבר זה בשוגג בודאי יש לסמוך להקל בשעת הדחק וכנ"ל בסי' תכ"ט סעי' ג' לענין לישה בפסחין יעו"ש. אבל הא"א א"י א' כחז דבהנאה כסומך על ח"י שפיר אבל באכילה י"ל יש בו לך כרה.

(ד) סעי' ג'. מותר ללוש בין וכו' ויין לימוקים ה"א כיון ענבים לענין מי פירות שאין מחמילין כ"כ ב"י בצד"ה בשם הרשב"ץ. וכן הסכים המבי"ט סי' רכ"ב ובנו מהרי"ט ז"ל בחש"י ח"ב חא"ח סי' ב' וכחז שם מהרי"ט דכ"ס לדבש שטישין מן לימוקים ששורין אותם במים וסוחטין אותם ומצטלים אותם שים לו דין מי פירות לפי שהמים שבו נשחטו ע"י האור יעו"ש. וסבילו כנס"ג בהגב"י ומ"א סק"י וח"י א"י י"א וספר"ח ונראה שמהרי"ט לדבריו וכן הסכים הגמ"י לדברי הרשב"ץ דיון לימוקים כיון ענבים לענין חימוץ אלא שסיים ומיסו לריך אומן לידע שיעור המים ושיעור הזמן יעו"ש ור"ל שיעור המים שנותנים על לימוקין להיות יין ושיעור הזמן שנשחטה ריחו וטעמו ממנו שריית לימוקין ליון. אמנם בחש"י ח"א סי' ק"מ כחז להשיג על הראייה שסבילו המבי"ט ובנו מהרי"ט ז"ל ליון לימוקים דהוי כיון ענבים וסו"ס דכן נראה להלכה ולמעשה שיון לימוקים שלנו אסור ללוש בו בפסח יעו"ש. ועיין בצרכ"י א"י ה' שסבילו דברי הפו' שמדברים בזה וסו"ס לענין הלכה יש לאסור כי רבו האוסרים ובימי מרן עבוד עיבדא והיחה לשרפס כל מלה שנילושה בין לימוקים כאשר העד העיד הרב מהר"ר יצחק בואינו בסי' שלחן מלכים כ"י וסבילו הרב ארמח קדש ח"א חא"ח סי' ט' יעו"ש. והב"ד שעי"ת א"י יו"ד. ועיין עוד מזה בשד"ח מע' חו"מ סי' י"ג א"י ח' שסבילו ג"כ דברי הפו' שמדברים בזה וסו"ס דמי שרואה לעשות מעשה כסדרת הרשב"ץ ודעמים יש לו על מה לסמוך אך בחנאני שזכר בעשיית כיון לימוקין שיהיה עשוי ע"פ החנאים שכתבו בארמח קדש ומע"י והרואה להחמיר על עצמו הע"צ עכ"ל. ודע דמ"ש דבימי מרן עבוד עיבדא וסיהא לשרפס וכו' סיינו משום שלא נזהרו לשמור אותם ולאפות אותם מיד אבל אם שמרו אותם כעיסה שנילושה במים לצד ואפו מיד פשיטא דשרי דלא גרע מעיסה שנילושה במים ומי פירות דדיעבד שרי אם אפו מיד כמ"ש בסעי' הקודם ואפשר דבכס"ג דכמה גדולים ס"ל דהוי כיון ענבים לענין חימוץ אפי' לכתחלה שרי ללוש בהם ע"מ לזוהר ולאפות מיד.

(ה) מים. ששורין בהם סרגורות ומשחטים שם ימים הרבה כדי לסולא מהם מים שרופים דיון כמו שריית לימוקים דחשיבי מי פירות ומותר לגבל במים אלו קמח כדי לדבק האלקטריא ולגטעיה כשמוציאין שר לזורר פסח ויזכרו שלא יציא עליהם מים דעלמא אמנם אין להחיר לכמון כלל.

להחיר ע"מ לאפות מיד כמו צלש צמי פירות עם מים דדיעבד דיאפה מיד.

(ה) שם. מי פירות עם מים וכו' עיין בטור וכו' דאכ"א פלוגתא בחמץ זה לדעת ר"ת ושאר פו' אינו אלא חמץ נוקשה דחמץ גמור אינו אלא ממים צלצד ולדעת הרמב"ם ודעמיה ה"א חמץ גמור יעו"ש וכתב הנוק"ח א"י ג' דכשיש רוב מים ומועט מי פירות הוי חמץ גמור אבל כשהרוב מי פירות ומועט מים הוי נוקשה (וכ"ז דללא אפה מיד) ומ"מ אסור חמץ נוקשה כי ה"א במשנהו עכ"ל ועיין שעי"ת א"י ג'.

(ו) שם. ממהרין להחמץ וכו' אף אם לא שהתה שיעור מיל צלש עסק. ר"ז א"י ג'.

(ז) שם. הילכך אין ללוש בהם. ואם מותר לקטף בהם דהיינו אחר שלש העיסה במים למשוח אותה צמי פירות עיין בפסחים ל"ז ע"א בצרייתא שיש פלוגתא וכתב שם ר"ח וק"ל כחכמים שאפי' אם לש במים לצדו אסור לו לקטף צמח יעו"ש. והטור כתב אבל קיטוף שנקטף בהם העיסה בשעת עריכה יש מתירין מליל ראשון ואילך יעו"ש. והרשב"א בכתשו' סי' תנ"ד כתב דהרבה מן הגאונים אסרו צין בלישה (היינו עם מים דצמי פירות צלצד כזר כתב בסי' ד' ובסי' שלי"ג דשרי יעו"ש) צין בקיטוף וכו' וכן אסרו מגדולי המורים האחרונים וכן אנו נוהגין לאסור עכ"ד. וכ"כ מור"ם ז"ל לקמן בהגה סעי' ד' דאפי' לקטף בהם המלות אין נוהגין יעו"ש. ואפשר שכ"ה ג"כ דעת הש"ע דאין לעשות כן לכתחלה דהוי כלש צמי פירות עם מים. ואח"כ ראינו שכ"ה צהדיא צמח"י שכתב שהש"ע פסק כאן כדברי הרשב"א הגז' יעו"ש. ועיין לקמן א"י כ"ב.

(ח) שם. יאפה מיד. כלומר שאעפ"י שעיסה שנילושה במים לצד כל זמן שמתעסקין בה אפי' כל היום אינו מחמץ כמ"ש לעיל סי' תכ"ט סעי' ב' צו אין להשקות אפי' צעסק אלא תיקף אחר הלישה יעשו העריכה והאפייה.

(ט) שם. יאפה מיד. ולי"ע אם נפל מועט מי פירות לתוך העיסה ולא נאפה מיד אם יש לאוסרו דדיעבד וצרא"ש משמע דדבר מועט אינו אסור דכתב דקיטוף דבר מועט הוא ואין מחמץ. מ"א סק"א. וכ"כ ק"י על הרא"ש פ' כל שעה סי' י"ג א"י ק' דמעט מי פירות צטיל לגבי מ"א יעו"ש מיהו המט"י כתב על דברי מ"א הגז' נראה פשוט לאסור מדסתמו הפו' דצריכה ואסרו הקיטוף משמע דרינו כלישה ועי"ש שהרבה להביא סמוכות לדבריו יעו"ש. וכ"כ החמ"מ א"י ד' אמנם בשו"ת תפארת יוסף סי' ל"ב כתב כדברי מ"א דצמח"י מי פירות אין חשש יעו"ש. וכ"כ הר"ז א"י ד' וכ"כ צמח"ה א"י ה' שאין לאסור דדיעבד דדבר מועט יעו"ש. וכ"כ א"א א"י א' דדיעבד אין לאסור דבר מועט כשלא שהה שיעורמיל ודבר מועט כתב שם צא"א כשיש ששים יעו"ש. ועיין לעיל א"י י"ד ובאר"י שאח"ז.

הבציר כדי להתיר נצוק ואעפ"כ אין לחוש להם הואיל ובכר נתבטלו המים ביין קודם שלשו העיסה ;

מי

בף החיים

שכר נתבטל ממים ונעשה יין ולפיכך אינו מחמין משא"כ הכא שמים ששרויים זה הלימוקין והגרונות משמע שעדיין לא נתבטלו ולפי"ז השכר הרי הוא כמים עלמין ויש לדון להקל לפי שמים חדשות באו לבאן ודמי ליין לימוקין שנשתנה מצרייתו ולמעשה יש להחמיר. פרי"ח סעי' ד' וכ"כ שכתב"ג סי' תס"ז בהגה"ט או"י דכיון שנותנין מים בתוך היין או בתוך השמרים אותה הזיעה שיוצאת מן המים הרי הוא כמים עלמין יעו"ש. וכ"כ הרב חנניה ומוסר דף קס"ח ע"א בשם מוהריק"ש סי' תס"ג דשכר היולא מלימוקין ששרויים במים דינו כמים ולא הוי כמי פירות וסו"ס ולפי"ז אם לש שכר הזה ושהה יותר מהשיעור אסור לאוכלו בפסח וגם להזכותו אסור יעו"ש. וכן מלמד בתשו' פני יחושע ח"ב סי' י"ב דאפשר דהשכר מחמין כיון שיש בו מים וטעם השכר שהוא מי פירות יעו"ש. והב"ד השד"ח מעי' חו"מ סי' י"ג או"י ז' מיהו בתשו' דרכי נועם סי' ז' כתב אגווא"ה ארדינט"ו שעושין מיין של לימוקין ששריין הלימוקין ומוליאין מהם שכר הרי הוא כדיון יין לימוקין לפי שאין מוליאין מהן שכר כ"א אחר שמשתנה המים ונעשה כמו יין יעו"ש וכ"כ דעת בנו הגר"ר כלל ד' סי' ט' שכתב דלדעת המתירין ציין לימוקין ה"נ בשכר הנעשה מהן אלא שכתב דיש להחמיר בשכר משום דגולד חריפות באותן מים ודמי לקורט של חלתית יעו"ש וכ"כ הרב כמבר"ר אברהם טווא בתשו' כ"י צח"צ הנקרא ספיר סי' רנ"ה שכל מיני שכר חוץ משל שערין מי פירות הן ודין מי פירות יש להם וכתב דה"ה והוא הטעם במים הנחונים על התאנים ועל התמרים נשתנו מצרייתן לכן לציין חמץ אין מחמילין כמו שאר מי פירות יעו"ש צח"צ והב"ד המט"י צסעי' זה וכתב ומעתה אין לחוש לספיקו של הפרי"ח לפני הרבנים ה"נ דמפשט פשוט להו להתיר ולדון כמי פירות ממש אלא שאנו נוהגין להחמיר בשכר ה"נ מפני שהדור פרוץ ואין להורות להם קולא צעניינים אלו יעו"ש. וע"כ לכתחלה יש להחמיר שאין ללוש בו כלל וצדיעבד שכר לש יש לדנוגו כמי פירות עם מים בלריך לאפות מיד.

דא) שם. שנופלה בשעת הצליר. ודוקא בשעת הצליר לפי שהמים הללו נשתנו מצרייתן ונעשו יין כדרך שנשתנה החירות ונעשה יין אצל כל שעירצו מים ציין אחר סיוחו יין אפי' קודם לישת העיסה שיעור מופלג אפי' כל שהוא מחמילין. כנס"ג בהגב"י ועי"ש שכתב דמי"ט קודם שלשו העיסה הוא לאו דוקא אלא בשעת הצליר יעו"ש. וכ"כ בתשו' מהרימ"ט חא"ח סי' ב' והביאו שכתב"ג בהגב"י או"י ו' וכ"כ סט"ש או"י ד' וספר"ח. וכ"כ המט"י צסעי' זה וכתב שכי"ס מסקנה מ"א סק"ז אעפ"י שכתחלה כתב לפרש צענין אחר יעו"ש. מיהו צס"י אי"ז כתב דמלשון שכתב הש"ע הואיל ובכר נתבטלו המים ציין קודם שלשו העיסה משמע אפי' ציין ממש מחבטל וכ"כ בספרו א"ר או"י ז' וחלק על דברי כנס"ג ה"נ והסכים לדבריו ח"י או"י ו' יעו"ש. וכ"כ דעת רש"ל צס"י על הסמ"ג. אמנם חק יוסף או"י ד' הסכים לדברי הכנס"ג ומהרימ"ט וספר"ח ה"נ וללא כח"י. וכן הסכים השו"ג או"י ה' מאמ"ר

צית יסודם דף ק"ח ע"ב סי' י"ג בשם הרב אברהם טווא ורבו. והביאו מחז"ר או"י ה' וכתב דלדין דנקטינן דלא כהרשב"ץ ס"ה דיש לאסור מן הדיון צמי שירת הגרונות ה"נ וסו"ס ובאחרים דמר ארגיל יעשו כמנהגם דהרשב"ץ דבם אך בשאר מקומות אין לסמוך על זה יעו"ש. ומיהו כבר נחבנו בא"י קודם משם השד"ח דמי שרולס לעשות מעשה כסדרה הרשב"ץ ודעמיס יש לו על מה לסמוך יעו"ש. אצל אפשר דצמי הגרונות יש להחמיר יותר מיין לימוקין דשם נשתנה ריחו ועצמו משא"כ צמי הגרונות ובאשר יבואר לקמן או"י ל' יעו"ש.

כו) בני אדם לשו מלוא צמי פירות קודם הפסח וכשנלחם מצתיבם לתור נתנו מעט סולת מפוזר על כל אחת כדי שלא ידבקו זה בזה ולא בתנור והורה הרב מהר"ש לרור להכשיר צדיעבד משום דחומו של תנור רב ביותר ונקלה הסולת יפה יפה. צית יהודה שם סי' י"א. מחז"ר או"י ד'.

כז) תמר הנעשה מן המים שנתו על החרלנים וזגים כל שלא נדרכו בקורה דינו כיון ויש לו דין מי פירות שאין מחמילין. שו"ת זר"א חא"ח סי' נ"ט ושם דחה דברי הרב דבר משה סי' כ"ז יעו"ש צ. מחז"ר או"י ו' ור"ל דהדב"מ ס"ל דאינו מתבטל המים להיות יין אלא א"כ נתנו תוך ג' ימים לדריכתו והזר"א ס"ל אפי' אח"כ כ"ז שלא ילא היין מן הגת כיעו"ש. ומיהו עיין לקמן או"י ל"ג שכתבנו דיש עוד כמה פ"י שמסכימים כדברי הדב"מ יעו"ש וע"כ יש להחמיר. ועיין ר"ז או"י י"ב.

כח) מים שהשליכו על החרלנים וזגים של צוסר אחר שעלורו והוליוו ממנו מי צוסר הראשונים והניחוס עד שחססו ונעשו כמו תמר אף שלא נדרכו בקורה יש להחמיר דאין דינם כמי פירות. ומתוך כך זו הלכה העלה כשנפלו קלת ממי' וסר ה"נ על קרן זוית תיבת קמח לרקד כל הקמח דיש לחוש דנפלו בו אלו המים של צוסר אצל השאר א"ל לנהל. זר"א שם. מחז"ר או"י ז'.

כט) ולענין מי ורדים. עיין בהרדב"ז ח"א סי' רמ"א שכתב דמי ורדים חשיב מי פירות ואין מחמילין. יעו"ש. אמנם בתשו' דרכי נועם סי' ז' כתב שאין המים שמשניין על הורד משתנים אלא הרי הם כצרייתם והזיעה היוצאת מהם הם מים ממש ואין בזה ספק. וכ"כ בנו הרב גו"ר ח"א כלל ד' סי' ט' דשריית מי ורדים ושאר צמחים הדבר פשוט דהו כמי פירות מעורבים עם מים יעו"ש. וכן מסיק המט"י צסוף סעי' זה וכתב שכן עשה מעשה מורו הרב ז"ל דאדם אחד לש עיסתו צמי ורדים קודם פסח והציקו למכור אותם המלוא יעו"ש. והביאו מחז"ר או"י י"ב וא"י י"ג. פס"א או"י ד'.

ל) שכר שמוציאין מיין וכיוצא דבר צרור הוא שיש לו דין מי פירות צמכ"ש מדין יין לימוקין דלעיל אצל שכר שמוציאין מלימוקין וגרונות שרויין במים יש לדון בו להקל ולהחמיר להחמיר דלא דמי ליין לימוקין

ד' ימי בצים ושאר משקים כולם הוו בכלל מ"פ. הגה ובמדינות אלו אין נוהגין ללוש במ"פ ואפילו באר הגולה לקטוף סמלוח אין נוהגין רק לאחר אפייתו בעודן חמין ואין לשנות אם לא בשעת הדחק לזרזי חולס או זקן
 ט"ו
 בשם ר"מ והרא"ש
 בפ"ג דפסחים.
 הצריך

בף החיים

(זו) **שם**. מי ציזים וכו' הטוב וסישר לחוש לספיקו של רש"י ז"ל צז וסרולס ללוש צמי ציזים ולוש צמי ציזים לבדם צלי חערובת יין וימסר בעשיית הסמלוח. נחפה בכסף דף קע"ז ע"ד. צרכי"י או"י ויכ"כ בספרו מו"ב סי' ז' או"י רט"ו.

(זח) **שם**. מי ציזים וכו' במרדכי פ' כ"ש הביא דעת כמה רבנים גדולים ועלומים שאוסרים להדיא ללוש צמי ציזים יעו"ש אלא שצ"י כחצ שכן פשט המנהג להחיר יעו"ש. ולכן סתם ג"כ כאן בש"ע להחיר. וכחצ כשו"ג או"י וכן מנהגם והר"ח או"י ז' כחצ דהמנהג באומיר שלא ללוש צמי ציזים וכן הוא היה מורס כמה פעמים יעו"ש ויכ"כ הרב צנו ציפ"ל או"י צ' דהמנהג באומיר כדעת האוסרים שהביא סמרדכי ודלא כמנהג שאלומיקי שכחצ שו"ג שמנהגם כדעת המחירים יעו"ש. נמלא דמנהג זה של סיחר אינו פשוט בכל המקומות וע"כ במקום שנהגו שלא ללוש צמי ציזים אין להחיר להם שמה קבלו עליהם דעת האוסרים ובמקום שנהגו סיחר יש למסר בעשייתו כמ"ש בא"י סקודס.

(זח) **שם**. ושאר משקין וכו' וכל המשקין שבעולם שאינן מחולדת המים שית' צמי' חס"ו הם נקראים מי פירות. ר"ז או"י צ'.

(מ) **שם** הגה. ובמדינות אלו אין נוהגין וכו' משים דקסס ללאת כל הדיועות וגם יש לחוש שנפל עליוסם מעט מים. דרשות מהר"ל ה' שבת הגדול. וכ"כ צביאור סגר"א. והלבוש סעי' ה' כחצ סעסם אפשר שנהגו כך דלא ליחי לאחלופי ליכול מיניה גס צלילה ראשונה במאה של מלוא. א"כ דחיישינן שמה נחערצ מעט מים ולא יוכלו ליחר עכ"ל. **שם** (מא) הגה. ובמדינות אלו אין נוהגין וכו' ובכל צני ספרד פשט המנהג להחיר ללוש צמי פירות לבדן. מסר"א אולא"י ז"ל בהגהו כ"י. ואנן דידן נהגנו ללוש ציין לבד ולסודרו מאלד לעשות סמלוח במסירות האפשרי ואפשר דבזה נפיק ידי כל הדיועות או רובם. וכן הסכים הרב מהר"י זיין בחשו"י שערי יסועס כ"י שער ו' סי' ד' ויכ"כ הרב נחפס בכסף דף קע"ז ודף קע"ז ע"א. צרכי"י או"י ז' ומיכו עחס יש כמה מקומות צצני ספרד שאין נוהגין ללוש צמי פירות כלל ואפשר שהוא מחששות סני' ועיין לעיל סי' חניט או"י ס"ס.

(מב) **בני** אשכנזי שנהגו להחמיר לעשותם במים אין להקל להם. הרב מהר"י זיין בחשו"י כ"י חני' צרכי"י או"י ח' ועיין בא"י שאל"ה.

(מג) **שם** הגה. ובמדינות אלו אין נוהגין וכו' וכ"כ הלבוש. חמ"מ או"י ח' ר"ז או"י ז' ח"א כלל קציו או"י ז' ואם עבר ולש אפי' אפס מיד אין אוכלין אותה בפסח. ר"ז שס. ח"א שס. מ"ב או"י ח"י.

(מד) **שם** בהגה. ואפי' לקטף סמלוח וכו' סקשה סמ"א סק"ד מאי אפי' דלדרצס כשלשון צמים וקופפין צמי פירות הוי מי פירות עם מים וממסר להחמין וחירץ דה"ק אפי' קיטוף שהוא דבר מועט. וכ"כ חק יוסף או"י ויעור

מחמ"ר או"י ד' נכ"ש או"י צ' חמ"מ או"י ג' ר"ז או"י ס' ח"א כלל קציו או"י ח' מ"ב או"י יו"ד.

(לב) **וכתב** שם ח"י ומ"מ לריכין שימור כמו עיסה שנילושה צמים אע"ג דמי פירות גרידא אין מחמין אפי' שכתב כל היום בלא עסק מ"מ כיון שיש כאן מעט מים צחוכו אי"כ יש חשש חימוץ עכ"פ במקום המים וחמץ במשכו עכ"ל. אמנם חק יוסף שם והמחמ"ר שם והחמ"מ שם כשיגו עליו וכחצו דזה הוי דינו כאלו לא היה שם מים כלל וא"ל שימור כלל יעו"ש. ומיכו כבר כתבנו לעיל או"י ח' דלכתחלה יש לחוש לצרכי האוסרים ובכל מי פירות שלשו צהם עיסה יש לשמרה כחקת עיסה שנילושה צמים יעו"ש ועיין לקמן או"י מ"א.

(לג) **ודע** דמלשון סכנה"ג וספר"ח ז"ל דכתבו וכל שהיין חוסס וכו' משמע דלא מכשרין אלא צנחית מים צחוק ג' ימים לדריכתו דעדיין נקרא יין חוסס ונקרא יין מגחו כדלקמן סי' תקצ"ב סעי' צ' אבל אחר ג' ימים אם נחתו בו מים אעפ"י שהוא צחוק מ' יום דאינו כשר לנכרים ואעפ"י שנקרא חירוש מקרי יין לענין שאין מערבין בו מים דסו"ל מי פירות עם מים. מטי"י שם וכחצ וכן העלה צס' דבר משה ח"א סי' כ"ו ושכרצ צית דוד ז"ל הסכים עמו יעו"ש. וכן הסכים בחשו"י אכל יוסף סי' ט' יעו"ש. ועיין לעיל או"י כ"ז.

(לד) **שם**. כדי להחיר נילוק. פי' כשמערס לכלי עכו"ם שיש בו משקה טופח אז אם יש מים ציין שצבלי סעליון רואין היין כאלו אינו והמים מצטלים היין של עכו"ם. מ"א סק"ב. וכמה שיטור הביטול עיין ציו"ד סי' קצ"ו סעי' ו' שכתב דהיינו שיסיס צמים ס' צבלי סעליון כנגד היין שצבלי כחחחון מיכו שם צס' קל"ד סעי' ה' כחצ דשיטור הביטול הוא שסס חלקים מים כנגדו וע"כ כחצ סס"כ שם סק"י"א להגיה צס' קצ"ו שסס חלקים כמו צס' קל"ד וכחצ סס"כ בש"ע דפוס סענאוי ושכן פסק סב"ח יעו"ש.

(לה) **ודע** דסא דמועילין מים להחיר נילוק היינו כשממלא היין בצלוחית (של עכו"ם) צלוחת זמן (ר"ל צמן סצ"ר) וחוששין שמה יש צשולי סללוחית (של עכו"ם) קלח יין נסך אבל אם מערין אחר שנעשה יין כיון שאנו דנין ללוחן מים כדין יין לענין חימוץ אוך נחזור לחת להם שם מים לענין ביטול וסא הוו תרחי דסחרן וכן מוכח מדברי סרשצ"ן במחמר חמץ דף ל"ד ע"ב יעו"ש. מטי"י. ולפי"ז משמע דאסור ללוש ציין זה כ"ז שהוא חוסס כיון שעדיין לא נשתנס סמים שבו להיות יין וסו"ל מי פירות עם מים.

(לו) **סעי' ד'**. מי ציזים וכו' מה שהולך בש"ע לפרט מי ציזים הוא לאפקוקי מס' רש"י ז"ל דנסתפק צהם למד דלילמא גריעי משאר מ"פ לפי שאנו רואים שהעיסה נעשית עכס צהם יוחר מצמים קמ"ל דאין חילוק צינס לשאר מי פירות כס' ר"ח דהיס נוהג לאוכלס צע"פ דחשיב לה מלס עסירס ודוק. מטי"י.

באר הגולה

ז סמ"ק סי' רי"ט
בשם ר' נתנאל
מפני שאינו מקבל

טומאה ואסור לשכפה ואסורה לעמאים כדלעיל בס"ס
תנ"י בהג"ה סי' צ"ד סי' שצ"ד חטור ודלא כהירושלמי וכ"כ

הלכות

לחם : ה' יהלש עיסה במ"פ שוב לעשותה פחות משיעור עשרון כדי שלא תתחייב בחלה: ו תחשה

שנמצאת

בף החיים

בנילושה צמי פירות שאינן מז' משקין כגון צמי צילים או תותים וכו' הנה מרן ז"ל צ"ע יו"ד סי' שכ"ט סעי' ט' כתב עיסה שנילושה צמי פירות אפי' בלא שום מים חייבת בחלה עכ"ל אפי' צמי צילים כמבואר בצ"י שם דפסק כהרמב"ם והרשב"א ועל הרמב"ם כתב דמחייב אפי' צמי צילים יעו"ש ומ"ש שם בצע"י יו"ד יש ליזהר מללוש צמי פירות שאינן מז' משקין וכו' היינו משום דלינו יכול לשורפה וכמבואר בצ"י שם וכ"כ הש"כ שם סק"י. וכ"כ המט"י בצע"י זה. ומשמע דחייבת בחלה היינו בצרכה כתקנה. מיהו בצ"ח שם פסק דלכתחלה לא ילוש צמי צילים או שאר מי פירות (שאינן) משקין מז' משקין בלא תערובת מים (וכל ה"ז) משקין הם בכלל מים) ואם לא יפריש חלה בלא צרכה יעו"ש. וכ"כ צ"ד סי' רכ"ח דעיסה שנילושה צמי משקין חייבת בחלה לכו"ע והפולגתא רק צמי צילים וכדומה יעו"ש. וכ"כ השו"ג בס"י זה או' ט' וכ"כ ח"א בס' משפטי לך פ"ד או' כ"ז עיסה שנילושה ב'א' מז' משקין חייבת בחלה לכו"ע אבל אם נילושה בשאר משקין כגון מי צילים ולא נחערב צו מים יש פוערין מחלה ולכן יפריש חלה בלא צרכה יעו"ש. אמנם הש"כ שם סק"ט כתב על דברי הש"ע סעי' ט' דיפריש חלה בלא צרכה ומשמע אף בנילושה צמי משקין יעו"ש. וכ"כ בית כלל שם. צ"י שם או' ו' לצ"ש צ"י חלה או' קכ"א. ועיין עו"ש ברו"ח מה שז"יין על כמה ספרים יעו"ש. וא"ל לבארי דדבר שיש בו ספק צרכה משום דבצר כחצו לעיל סי' ח"י או' ז' דבענין ספק צרכה נקטינן לסקל אפי' כנגד מרן ואפי' כנגד רוב יעו"ש. וא"כ הן בעיסה שנילושה צמי משקין הן שנילושה צמי צילים וכדומה שאינן מז' משקין אם לא כשיעור יש לספריש חלה בלא צרכה משום סב"ל ורק יאמר לשם יחוד וכו' הרינו צא לקיים מצוה הפרשה חלה חרומה וכו' וכ"ז בלא צמי פירות לבד אלא גם עם מים צין אם הם מז' משקין צין משאנן מז' משקין לכו"ע מפרש חלה בצרכה אם לא כשיעור וליכא בזה חשש ספק צרכה. ועיין עוד צו"ד סי' שכ"ט איזו עיסה שפירש מן החלה יעו"ש.

גן) **וכתב** הנה"ש או' ג' דמנכנס ללוש צמי צילים שיעור חלה ומפרישים עליה חלה בלא צרכה וכו' נכון ויש ללמד שיעורו חוץ הציצים מעט שמן או דבש כדי שיכשיר העיסה וכדאיתא שם צו"ד סעי' יו"ד עכ"ד. וכ"כ האחרונים. ולפי מ"ש לעיל דגם בלא צמי משקין יפריש חלה בלא צרכה כ"מ דיכול לשורפה.

דן) **ובמקום** שרגילים לרחוץ הסטים א"כ הוכשרו הסטים ואין קפידא בדבר. מ"א סק"ה. ור"ל דאם לא אח"כ זה הקמח צמי צילים לבד או צמי פירות שאינן מז' משקין יכול לשרוף החלה אם לא כשיעור משום שכבר הוכשרו ברחיצה לקבל עומאה.

הן) **סעי'** ו' חטא שנמלאת בדבש וכו' משום דמי פירות אין מחמיצין. טור וב"י. ועיין בחשו"י סד"ב ח"א סי' רמ"ב בענין שיעור שנמלאת בגבינה שכח להחיר מפני שמ"ס אין מחמיצין ואפי' לדעת האומרים דמ"פ חמץ נוקשה סו' כרי נחערב קודם זמן איסורו ובטל יעו"ש וס"ד הזכ"ל בס"י זה.

חמה

ועוד ו"ל דהכי קאמר דאפי' לקטף המצות ר"ל אחר שנעשו מצות אחר לישא ועריכה ותיקף מוליך לחנוך ג"כ אין נוכחין. **שם** (מה) צה"ג. רק לאחר אפייתו וכו' גם בזה נכני איסורא צלילות ראשונות משום גזירה דמלה עשירה. ח"י או' ח' א"ר או' ה' מק"ח או' ז' ר"ז ח' וכן נוכחין אפי' בשאר מצות צימים הראשונים לצרכן מלה עשירה. א"ר שם. ועיין לעיל סי' תנ"ח או' ל"ט. ואם נשפך יין על מצות שמורים עיין לעיל סי' תס"א או' מ"ט.

מו) **שם**. צה"ג רק לאחר אפייתו וכו' ואותן הטוחין פני המצות צצילה בפסח ויהיו שיניחנה לאפות יפה בתנור קודם שיניחנה ואח"כ יטוה פניה. לבזה.

מו) **שם**. צה"ג אם לא בשעת הדחק וכו' ויחפה מיד ד"ש לחוש לדעת הסוברים מ"פ מחמילין וכמ"ש לעיל או' ח' יעו"ש.

מח) **שם**. צה"ג ללרכי חולה וזקן וכו' והיינו צמי פירות לצדן אבל עם מים אף לחולה וזקן אין להקל. א"ר או' ד'.

מח) **סעי'** ה'. הלש עיסה צמי פירות וכו' פ"י מיירי בשלש העיסה צמי פירות שאינן מז' משקין סעי' יו"ד שח"ט ד"ס (עיין לעיל סי' קנ"ח סעי' ד') וכיון שלא הוכשרה לקבל טומאה החלה היא עהורה ולפיכך אינו יכול לשורפה וגם לאוכלה אינו יכול שיהי' כולנו טומאים ולהאכילה לכהן קטן כבר כתב צה"ג בסעי' תנ"י שאין מאכלילין חלה צה"ז לשום כהן. פרי"ח. וכן מסיק המ"א סק"ה. וכ"כ המט"י. שו"ג או' ט' חק יוסף או' ז' נה"ש או' ג' ביאורי הגר"א. מ"ב או' ק' מיהו ח"י או' ט' כתב דכוונת הש"ע לחוש לכתחלה לדעת קל"ת פ"י דמספקא לכו' אי חייבת בחלה וכ"כ המאמ"ר או' ז' יעו"ש. ועיין צו"ד סי' שכ"ט סעי' יו"ד וש"כ שם.

ז) **שם**. טוב לעשותה פחות משיעור עשרון וכו' והע"ג ד"ש תיקון לערב או' מז' משקין דהשתא ליכא חשש חימוץ וגם לא חשש הכשר טומאה מ"מ מילתא פסיקתא נקט. א"י אם נתיר לו לערב ד"ל יצוא לערב תערובת מים כמו בשאר ימות השנה דמסרך סריך לעשות כמעשהו ככל הימים ולא מסיק אדעתיה חשש חימוץ. מט"י. והשו"ג כתב ושמא דרך הלש צמי פירות שלא ללוש כ"א צמין או' ולא לערב מין אחר שלא לבטל טעם מי פירות הראשונים חוץ ממים שאין מבעלין שום טעם לכך כתב דצפכה ש"א ללוש צמי צילים עם מים ילוש עיסה פחות מעשרון יעו"ש.

נא) **ואם** עבר ולש כשיעור חלה בלא ז' משקין לא ישרוף אלא יתן אותה לכהן קטן כמ"ש מור"ם ז"ל צה"ג צו"ד סעי' שכ"ט יעו"ש. וכ"כ בצ"ח שם. פרישה שם או' יו"ד. מ"ב או' ק' ועיין בזה"ל שם שכתב דדין זה אפי' בחלת ח"י יעו"ש ועיין למול צה"ג לסעי' תנ"י ובדבריו לשם צ"ד.

בן) **ולענין** צרכה אם יצרך על חלה שנילושה צמי פירות שהם מז' משקין סעי' יו"ד שח"ט ד"ס וכן

לעיל סי' תמ"ז או סי' וכן מ"ש בשם בית יעקב כבר כתבנו אותו לעיל סי' תמ"ז או י"ג קחנו משם.

ג) וכתב מ"א סק"י ל"ע זמני דבש שקורין מע"ד אס נפל לתוכו חטב אס מחמין דברי נשתנו המים מזרייתן ע"י ציטול עס הדבש ותסיסה. וגם בשכר וי"ש יש להסתפק אס מחמין וי"ש שאס היה חטב בשכר או ביי"ש צולן ונטלוהו ממנו ואח"כ נפלה לתוך מי פירות אס היתה חמולה כבר אוסרת המי פירות ואס אינו מחמין אינה אוסרת המי פירות ע"כ. ומיחו מ"ש ל"ע זמני דבש שקורין מע"ד וכו' כבר כתבנו לעיל או כ"ד שיש פלוגתא ציין לימוקין או בוי מי פירות יעו"ש וא"כ ה"ה למי דבש שקורין מע"ד. ובענין שכר וי"ש ג"כ כבר כתבנו לעיל או' ל' דשכר שמוציאין מן היין דינו כמי פירות ומה שמוציאין מן הלימוקין ומן הגרוגרות יש צו פלוגתא יעו"ש. וא"כ צנידון דידן לענין חטב שהוא איסור משכו ואיסור משכו מדרבנן הו"ל ספקא דאיסור דרבנן וע"כ יש להתיר למכרו לעכו"ם או להשקותו עד אחר הפסח. ואח"כ ראויה ש"כ ח"א או' ו' ובמש"ז סי' תס"ז או' ח"י יעו"ש. וכ"כ ח"א כלל קכ"ז או' ח' וכ"ז צנתצקעה החטה או נתרבה וכמ"ש לעיל או' ס"א ועוד עיין לעיל או' נ"ז ודוק.

ד) חטה שגפל לשומן אוו רותח אסור שמחמין מכה המים שהודה צו. של"ה זמני פסחים. והציאו מ"א סק"י וכתב דאין להחמיר בהא דהא המים שהודה צו כבר נתנגז ומכ"ש כשנתצבל אלל האש יעו"ש. ובס"י ח"ז כתב בשם זקנו הגאון מהר"ש להשקותה עד אחר הפסח והב"ד ח"י או' י"א. אמנם הפרי"ה צסי' תס"ז סעי' ט"ז הסכים לדברי הש"ה וכתב דיש לחוש שמה פשעדיין לא היה מרתית השומן יפה שעדיין לא כלו המים לגמרי נפלה אז החטה ומי פירות עס מים ממחרין להחמין והחמילה החטה ועכשיו צפסח נותנת טעם צמשהו ואסרה כל השומן יעו"ש. וכ"פ הר"ז או' ט"ז. חמ"מ סי' הס"ז או' י"ג. ח"א כלל קכ"ז או' ט' ודע דאין חילוק בין שהתיכוהו צפסח או קודם פסח וגמלאה החטה צשומן בעורו צכלי שהתיכו צו משום דהו"ל כבש כמבוסל ונותנת טעם צפסח אצל אס הסירו החטה קו"פ או שנקרש השומן קו"פ דצקרוש ליכא כבש כמ"ש המק"ח או' ט' הו"ל טעמו ולא ממשו ובעטמו ולא ממשו כתבנו לעיל סי' תמ"ז או' נ"ט דיש פלוגתא בזה או אמרינן חו"י יעו"ש וא"כ בכה"ג דאינו אסור אלא מספק דשמה נפלה החטה אחר שנשרפו המים והו"ל מי פירות שאין מחמילין אפשר דכ"ע מודו דמותר לחיכלן צפסח ודוק.

ה) ואם הוריקו השומן מהאילפס לכלי אחר וצאיתו כלי נמלאה חטה צתוך השומן אפי' הוריקוהו לתוכו כשהיה רותח ואפי' אס עדיין הוא רותח ונפלט לתוכו טעם החטה ה"ז מותר לפי שאנו אומרים כאן נמלא כאן היה דהיינו חטה זו שנמלאה עכשיו צכלי זה כבר היתה צתוכו קודם ששמו השומן לתוכו ולא היתה מיעולס עס השומן צתוך האילפס כשעדיין היה צו לחלוהי מים ולא נתחמלה חטה זו מעולס ועכשיו אינה צאה לידי הימוץ ג"י השומן כיון שכבר הלכו ממנו לחלוהי המים לגמרי כשנתצבל ציטול יפה צאילפס. ר"ז או' ט"ז מדברי הפרי"ה סעי'

ז) שם. חטה שנמלאה בדבש וכו' וה"ס שאר מי פירות. עו"ש או' ז' שריג או' י"ד. חמ"מ או' ד' ר"ז או' ט' ומיחו מ"ש שס השריג בשם צי"ד סי' רכ"ז לחלק בין חומץ לשאר מי פירות חמוצין דחומץ שמחללת צרייתו מחוק אינו מחמין אצל שאר מי פירות שמחללת צרייתן חמוצין מחמילין כבר כתבנו לעיל או' צ' דסכמחם האחרונים דאפי' צמי פירות שמחללת צרייתן חמוצין אס מחמילין יעו"ש ועוד דאין סברא לחלק צז דכיון שעשה סס חמוצין מה מועיל אס מחמלס היו מחוקין.

ז) שם. חטה שנמלאה בדבש וכו' ומיירי דלא ידעין אימת נפלה ומספיקא כל שיש בדבש מים אסרינן מחמח ספק כבש שהוא כמבוסל אי' כשהרחיחו הדבש על האור ולפיכך כל שנחערצ צו מים אסיר אצל אס היו ליגנים אין החטה נוחתה צבס טעם דלוקמן ס"י חס"ז סעי' י"ב. פרי"ה. ומיחו עי"ש צש"ע שכתב שיש מי שאסר אס הוא צתוך הפסח יעו"ש. ולפי מ"ש צש"ע יו"ד סי' ק"ה דכבש צליר או צחומץ אס שסה כדי שיחנקו על האור וירתיח הוי כמבוסל עי"ש איכא למימר דה"כ מיירי צשסה שיעיר זה ואפשר דה"ה יין דהוי חריף לענין זה כדמוכה מדברי הרמב"ן וסר"ן פ' כ"ש יעו"ש וגם הפו' האחרונים שס דאפי' חומץ צריך מע"ל אפשר דצאיסור משכו אסור דהא יש פו' דס"ל דאפי' לזין מפליט משכו ואע"ג דלא ק"ל הכי מ"מ צחומץ ויין דחריפי נראס דלכ"ע מפליט משכו. חקה הפסח או' ו' וכ"ז צנתצקעה החטה או נתרבה וכמ"ש לקמן סי' חס"ז סעי' ט' יעו"ש.

ח) שם. מותר. ואפי' אס החטה צקועה מותר היין. ואין חוששין שמה כבר סיחס צקועה קודם שנפלה לחוכס שאין מחזיקין איסור מספק. פרי"ה סי' חס"ז סוף סעי' ע"ו. ר"ז או' ט'.

ט) שם. מותר. ואפי' לפי סמכס שכח מור"ם ז"ל לעיל סעי' ד' דאין כוכיין ללוס צמיפ וכו' חטה כנמלאה בדבש או ציין וחומץ אפי' צתוך הפסח שחמץ צמשהו אפי"ה מחירין אותו. לבוש. ר"ז או' יו"ד.

ס) שם. ובלבד שלא נחערצ צבס מים. דאס נחערצ צבס מים אדרבא מחמילין וחר כמ"ש לעיל סעי' צ' יעו"ש. והא דכתב צסעי' ג' דמותר ללוס ציין אעפ"י שא"א לו צלא טיפה מים וכו' שאני חסס שנפלו המים צשעה הצליר ובעה החסיסס כשחנו מצרייתן וכספכו לזין משא"כ צנפלו אח"כ וכמ"ש לעיל או' ל"א ואו' ליג יעו"ש.

סא) שם. ובלבד שלא נחערצ וכו' ומיחו אף אס נחערצ צבס מים אס החטה אינה מצוקעת הדבש והיין והחומץ מותר דלוקמן צסי' תס"ז סעי' ט' והכא צמצוקעת מיירי. פרי"ה צסעי' זה וצסי' תס"ז סעי' ט"ז יעו"ש. ועיין צדצרינו לשס צסי' תס"ז סעי' ט' דלסצרת מור"ם ז"ל יש לאסור צנתרכה יעו"ש.

סב) שם. ובלבד שלא נחערצ וכו' ונראה דדין זה מיירי שנמלא החטה תוך הפסח או קו"פ למאן דס"ל חו"י אצל למאן דס"ל דאינו חו"י היין מותר כיון שנתצבל קו"פ צסי' כ"ש הכא שהוא טעמו ולא ממשו כיון שהסירו החטה קו"פ. שריג או' י"א. ועיין לעיל סי' תמ"ז או' נ"ט צענין טעמו ולא ממשו או אמרינן חו"י יעו"ש. ומ"ש השע"ת או' יו"ד צשס מהריט"ץ כבר כתבנו אותו

באר הגולה
הראש צפרק צ'
דפסחים ט הגהה
מיימוני פ"ט :

שנמצאת בדבש או ביון וחומץ מותר ובלבד שלא נתערב בהם מים: * יש לברר המלח מחטים
שלא יהיו בתוכו כי כשהמלח מתלחלח הוא נכנס מעט מעט בחטים ומתחמץ :

אם

כף החיים

הברכיי או יו"ד אם נמצאו בחטים גרגרי מלח יבשים וסנס
מועטים נכנסו להחיר כסורלח הרב משלח משה ח"א ח"א
סי' ב' עכ"ל וסב"ד שטי"ח או יו"ד. וכן העלה הרב כפי
אשרן ח"ב סי' ד' בחטים שנשטט שריקדו אוחס מלאו בהם
קלח גרגרי מלח והולילו אוחס ע"י כברה ואח"כ ציררו אוחס
ב' ג' פעמים ולא מלאו ע"ד דמותר לעמק ולעשות מהם
מלח לפסח יעו"ש.

עב) שם. יש לברר המלח קו"פ וכו' דאז אפי' נמצא בה
חטט בטל בס' משא"כ בפסח דהוי במשבו
מ"א סק"ז. ח"י או י"ג. חק יוסף או י"א. מק"ח או י"א.
ח"א כלל קב"ו או י"ט. ועי"ש במ"א שכח דאם נמצא חטט
בחצות מלח בפסח דלכחלח יש להחמיר שלא להשחמש בכל
החצות ושמרנו עד אחר הפסח אבל כדי נטילה סביבו ישליך
וה"ה אם נמצא בע"פ (וכן קו"פ. מחס"ש. ר"ז.) ישליך סביבו
כדי נטילה (ר"ל והשאר מותר לאכלו בפסח) אבל אם שמו
מהמלח (ר"ל מאוחו שנמצא בו חטט בפסח) ח"ך המלח אין
לאסור דיעבד אלא ח"כ שמו מאוחו כדי נטילה יעו"ש. וסב"ד
ח"י שם. א"ר או ט' חק יוסף שם. חמ"מ או ט' ר"ז או
ך' וא"ו י"א. ח"א שם. וכ"ז כשהחטה מלוחלח דהיינו שנחרכה
החטה אבל אם היא יבשה מותר בכל ענין. ב"ח. ט"ז סק"ג.
ח"י שם. א"ר שם. חק יוסף שם. מק"ח שם. מאמ"ר או ט'
חמ"מ שם. ר"ז או כ"ב. ח"א שם.

עג) מעשה בחדר שקנס מלח לפני הפסח וסניח בשק
ולפני המועד לקחו הרבה ממנו וציררו
ונמצא נקי ובר ושזב הולכרו בחוף הפסח למלח עוד ולקחו
השאר מהשק ונחנוסו בכלי לבררו וע"ד שהם מצררים מלאו
חטים בקופים בסוף המלח. ומהמלח שנחלחל השק שציררו
נשחקפו עד היום ולעז הלום האכיל שיריים מצטר וחצטילין
שחיקנו במלח הסוף לאורך המועד. עיין ברכ"י או י"א שהעלה
לסחיר הצטר וחצטילין המחוקקים במלח הסוף באכילס
מחמח דהמלח הראשון שצברו קו"פ לא נגע ולא פגע בחטט
דחטט זאח היחב בסוף השק ואלו החצטילין נעשו מהמלח
שצברו לפני המועד וע"ד עי"ש שכח טעמים אחרים וכח
ראשי למאן דנכסג כמ"ד חו"ג הנס בעט"ק ח"ו אף מי שנוכג
כן לא נסיג אלא בודאי לא בדאיכא ספיקא יעו"ש. וסב"ד
השטי"ח או יו"ד.

עד) שם. יש לברר המלח וכו' ועזח רבים נוכגין ליקח
לפסח מאוחו המלח שהם חחוכה גדולות וסורפין
אוחס על האש ואח"כ מגררין אוחס כי חוששין שמא כשהבילו
אוחס ממקומם כונחו בשקין של קמח ויש לעשות זה לנחלחלה
קו"פ כל מה שנלךך לכל ימי הפסח כדי שאף אם יהיה
בו איזח חטט יחבטל קו"פ. ועיין בחשו' שו"מ מה"ח ח"ד
סי' קכ"ד.

עה) שם. יש לברר המלח קו"פ מחטים וכו' כי המלח
מחולק המים הוא ואינו בכלל מי פירות.
כ"כ הטור בשם מלאחי כחוב. וכ"כ דעה בר"ן צפ"י כ"ש
וסגמ"י פיה כמ"ש צב"י ולכן פסק כן צש"ע. אבל דעה
כטור

סעי' הנז' וכ"כ החמ"מ שם. ח"א שם. מ"צ או כ"ג.
ועיין לקמן או ס"ח.

סו) וכן אם נמצאת אפי' בלוחו כלי שהחוכו בה לאחר
שהסירכו מן הכירה והעמידוה במקום אחר ושם
נמצאת החטט בה אפי' בעוד השומן רוחח מ"מ מותר דלא
מחזקין איסורא במקום למקום ואמרינן עזח נפלה לאחר
שהחוכו וכבר נטש כל מי פירות. חמ"מ. שם מ"צ שם.
והוא ע"פ מ"ש מ"א שם צס"י חס"ז סוף ס"ק כ"ה יעו"ש.
וכ"כ ח"י שם סוף או מ"א. וכ"ז אפי' נחבט החטה
חמ"מ שם.

סז) ובר זה כשלא נחגגה השומן ממי ההדחה קודם
ששמוכו בחילפס אבל אם נחגגה לגמרי ממי
ההדחה ואח"כ שמוכו בחילפס ונמצאת שם חטה אפי'
נמצא קודם שנחבטל ביטול יפס ה"ז מותר שאין כאן אלא
מי פירות בלבד ואין החטט באס לדי חומץ ואפי' אם נשרה
כמה ימים במים עד שנבלעו בחוכו ואף שאח"כ נחגגה
מלחוחיה מים שעלו קודם שהחוכו מ"מ המים שהיו
בלועים בחוכו נחערבו בו כשהסוך אעפ"י כן דינו כמו פירות
בלבד בלי מים לפי שהמים הבלועים אין שם מים עליהם
כלל עד שיחגלו וילאו לחוף כגון צטר יבש שמזיע בימיה
הגשמים מחמח המים שסודה בהם וכמ"ש צס"י חס"ז יעו"ש
ר"ז או י"ז. מ"צ שם.

סח) ודע דמ"ש שם הפ"ח דכ"ז הוא ע"פ החומרות של
האשכנזים אבל לדיון שריא מכמה טעמים אף
אם נמצא בחלפס ראשון יעו"ש המט"י צס"י חס"ז חמ"מ עליו
וכח דה"ה לדיון (ר"ל לספרדים) דהא ק"ל דעזח הש"ע
דפסק כראב"ן צס"י י"ב דמחזיקין לחטט שנפלה מעיקרא
כיון דאיהרע וזכ פשוט עכ"ל. ועוד עיין לעיל סי' חמ"ז או
ע"ז שכחצנו דגס הספרדים נוהגים להחמיר בדיני פסח כמו
האשכנזים יעו"ש.

סט) מיני טיגון ששורין המלח במים וסוחטין אוחס ואח"כ
לשין אוחס בשמן ונפל לחוכה חטט יש להחמיר
דנשאים בהוכו מים צעין דא"ל לסוחטן כל כך. מ"א סוף
סק"ו ח"י או י"א. חק יוסף או יו"ד. ר"ז שם. ועיין לעיל
סי' חמ"ז או ע"ה.

ע) ואותם עיגולים ממלח טחוכה ומטגנין בשומן וצילים
בלי עירוב מים כלל פשיטא דאין לחיט נמצא
חטט בהם ולמעט מלח הנחון בהם אע"ג דהוי מים אחד
דיעב מ"מ מעט הוא ונשתנה צורחו כוחיקא דשרי. א"א
או ו'.

עא) סעי' ז'. יש לברר המלח וכו' חטים שנמצאו בחוכם
מלח הרבה בס' בני חיי אסרס לאכלס בפסח
משום דהוי מי פירות עם מים שמחמילין ואסור להשהות
אחר הפסח לנחלחל יעו"ש אבל בס' משלח משה ח"א ח"א
סי' ב' פסק להחיר אם היו מועטים ואם היו רבים גרגרי
המלח אסורים באכילס אבל להשהות אחר הפסח מותר
ודלא כהרב בני חיי יעו"ש. י"א מ"צ בהג"ט או ד' וכ"כ

באר הגולה
א פסחיו מ' וכרבה
ב שם ל"ט
ג בליתא שם
דמזרח צמין

תסג אם מותר לחרוך שני שבליים יחד ודיני כרמל. וכו' ג' מעיפים:
א * מותר לחרוך שני שבליים יחד ולא חיישינן שמא יצאו מים מאחת לחברתה שהם מי פירות ואינם מחמיצים: ב בותיקה שהוא חבשיל העשוי משמן ומלח עם קמח מותר ג' הוא שלא יהא בו מים.

הגה

כף החיים

כמ"ש לעיל סי' תס"ב סעי' ד' בהגה ולקמן סעי' ז' בהגה
הכא שרי כמ"ש לקמן או' ז' יע"ש.

שם (ב) מותר לחרוך שני שבליים וכו' וכן מותר למלאת קדירה שבליים ליבשם בחוך התנור ואין חוששין שמא ע"י חום האור ילאו מים משבולת אחת ויפלו ע"ג חברתה ותחמיץ לפי שמים אלו נקראים מי פירות ואין מחמיצין. גמ' א"ר או' א' ר"ז או' א' מ"ב או' א' ואם גם זה מותר למקום שנהגו להחמיר במי פירות לדעת הא"ר ור"ז שם וח"י או' ג' גם זה מותר ורק לדעת הא"ר זה אסור וכמ"ש לקמן או' ז' יע"ש.

סעי' ז' (ג) העשוי משמן ומלח וכו' ולא אסרינן ליה משום מילחא שהוא כמים ומעורב עם השמן לפי שהוא מועט ונשתנה לורתו ואין צו כח עם השמן אבל מים גמורים חיישינן בכל שהן ואפשר נמי דאזי היכא מלח מרובה חיישינן בה. הר"ן פ' כ"ש. ב"י סי' תס"ב. ט"ז סי' זה סק"א. מ"א סק"א. ח"י או' ז' א"ר או' ז' חק יוסף או' ז' ר"ז או' ד' ומשמע מדברי הר"ן הנ"ל שכתב שהוא כמים דאפי' במלח שמצטלים מים דדינו כמים כמ"ש לעיל סי' תס"ב או' ע"ה אפי' שרי כיון שהוא דבר מועט וכ"כ הר"ז או' הנ"ל מיהו בחי' הריטוב"א על מים פסחים כתב וז"ל ותיקא שרי ואוקימנא במשחא ומלחא ומשום דמי פירות אין מחמיצין י"א שזה במלח הנחלץ מן הבר אבל מלח הנעשה מן המים הרי הוא כמים ואסור וי"א שאפי' מלח הנחלץ מן הבר גם הוא ניתך למים אלא דהכא לפי שהמלח מועט כדי נתינת טעם לא חששו ואחרים פירשו דכל מילחא מיירי והכא מיירי כשנחבשלו הקמח והשמן בתחלה יפה ואח"כ נתן בו מלח דה"ל כאפיו ואינו צא לידי חימוץ וזה נראה נכון, להריטוב"א עכ"ל והביאו מ"ב ב"ה וכתב ולדינא נראה דטוב לכתחלה להסתבג כהריטוב"א ליתן המלח לבסוף אחר שנחבשל המאכל. **שם** (ד) והוא שלא יבא בו מים. אפי' כל שהוא כמ"ש באו' בקודם. דאזי איז ביה מים ה"ל מי פירות עם מים שממחר לסחמץ כמ"ש לעיל סי' תס"ב או' ז' יע"ש.

שם (ה) הגם ולדידן שנוכחין להחמיר במ"ש. כמ"ש לעיל סי' תס"ב סעי' ד' בהגה יע"ש.

שם (ו) בהגה גם זה אסיר. אם לירך חילס ולתקן כמ"ש בהגה שם. וכ"כ א"א או' ז' מ"ב או' ב' **שם** (ז) בהגה גם זה אסור. ומשמע דהסיא דסעי' א' מותר גם לדידן. וכל ענינה דמה שאנחנו מחמירין במי פירות היינו שלא לעשות חערובה בידים אבל אם הוא צא ממילא שצקין ליה אדינא דמותר. ע"ז סק"ב. והביאו מ"א סק"ג וכתב אבל סח'ו במנחות דף נ"ד ע"א כהבו דשרי מטעם דלא חיישינן שמא ילאו מים דמילחא דלא שכיחא ה"א עכ"ל וכ"כ ח"י או' ג' אבל ה"א דלעיל לחרוך שבליים מותר אף לדידן כיון שהוא רק חששא בעלמא ואפי' ליבשה בחוך בקדירה ג"כ מותר מה"ט. וכ"כ א"ר או' א' ר"ז או' א' מיהו בא"א או' א'

הטור דמי מלח ה"ו בכלל מי פירות ואינו מחמיץ. וכ"כ דעת הרא"ש כמו שהוכיח הפר"ח. וכ"כ דעת הרשב"ץ במאמר חמץ דף ל' כמ"ש הער"ה או' ז' וכ"כ דעת ר"י כ"ה ח"ב. וכ"כ הפר"ח דלא כש"ע יע"ש. ואילם עדיין לא נחברר לנו באזהר מלח מיירי בחופרין מהקרקע או ע"י ציטול וכתב הד"מ או' ד' דבמלח שלנו שמצטלים אותה ודאי יש לחוש אפי' לדעת הטור יע"ש והביאו מ"א סק"ז וכתב א"כ מוכח דפלוגתייהו במלח שחופרין מהקרקע אבל בטור משמע לכאורה דבמלח שחופרין מהקרקע לכ"ע אינו מחמיץ עכ"ל. וכ"כ המק"ח או' י"א. וכ"כ המש"ז או' ג' דמלחטון הטור משמע אף מלח ממים ה"ו מי פירות יע"ש. מיהו בחי' הריטוב"א כתב ד"א שאפי' מלח הנחלץ מן הבר הרי הוא כאים כמ"ש לקמן סי' תס"ג או' ג' יע"ש. ואמנם דעת הא"ר או' ח' נראה שמסכים בדברי ד"מ דבמלח שלנו שמצטלים ממים לכ"ע מחמיץ יען שהביא דברי הד"מ הנ"ל בסתם משמע דכן נראה לו להלכה. וכ"כ הסר"ק או' י"ג בשם סי' נחפס צכס"ף דף קע"ז ע"א דמלח הנעשה ממים כמו של עי"ה"ק ירושה"ו נראה ודאי שדין מים יש לו ולא דין מי פירות עכ"ל. וכן הסכים הר"ז או' ח"י אלא שכתב דיש לחוש גם לסברת האומרים שדינו כמו פירות יע"ש וכ"כ ח"א סוף כלל קכ"ו דמלח שלנו שנעשה ע"י שמצטלין אותו במים ודאי מחמיץ ומה שחופרין בקרקע י"א דה"ו כמו פירות וי"א לסיפך עכ"ל. נמ"א דהסכמה האחרונים דבמלח שנעשה ע"י מים כגון ע"י ציטול או מים שנקרש ונעשה מלח כמו מי הים וכדומה ודאי מחמיץ. ומלח שחופרין מהקרקע לדברי מ"א ומק"ח ור"ז לכ"ע אינו מחמיץ ולדברי הד"מ והריטוב"א וא"ר וח"א יש בו פלוגתא וע"כ גם צ"ע יש להחמיר כיון דמנהגינו להחמיר בפסח בכל מיני חומרות ורק היכא דאיכא איזה ספק יש לעשות סניף דה"ו כמו פירות ולהחיר.

עו' שם יש לזכר המלח קו"פ וכו' ולריך אדם לצדוק מלחו ותצלין ופולפלין שלא יהיה צהם חטין מלוחלחין. רוקח ססי ער"א. וכ"כ רש"ל דיש לזכור התצלין. והביאו מ"א סוף הס"י ופתח ופשוט דשרי צדיעבד אם נמלא צהם חטה דה"א יבשים הם עכ"ל. וכ"כ ח"י או' י"ג והשיג על ה"ט"ז יע"ש. וכ"כ המחמיר"ש ופשוט דשרי צדיעבד ודלא כדמשמע בט"ז יע"ש. וכ"כ המק"ח או' י"א. מאמיר או' ע"י חמ"מ או' ה' ר"ז או' י"ט. וכתב שם הר"ז דאפי' נתרככה ונתצקעה החטה שורפה אם הוא משעה ששית ואילך והתצלין מותרין אפי' הוא תוך הפסח ואפי' שהיה בתוכם כמה ימים יע"ש.

עז' שם ומתחמץ. החטה ואח"כ נפלט ממנה לחלויות לתוך המלח. ר"ז או' ק' מ"ב או' כ"ה.

א' סעי' א' מותר לחרוך שני שבליים וכו' ואף לפי המנהג שנהגו להחמיר ללוש ולקטף במי פירות

באר הגולה
לעיל סעיף ז'
ד שם מימרח דמר
זוטא. ה לשון
רמב"ם בפ"ה
* (פירוש שאסור
להשתמש בפסח
בקדירות ישנות):

הסג ולדין שנוסגין להחמיר במיפ גס זה אסור; ג דברמל שמהבהבין אותו באור וזוחנין אותו אין מבשלים הקמח שלו במים שמא לא נקלה באור יפה ונמצא מחמיץ כשמבשלים אותו הוכן כשמוללין הקדירות החדשות (פי' שנותנים קמח לחוך המאכל להקפות) אין מבשלים בהם אלא מצה אפוייה שחזור ושחנו אותה:

חרדל

בף החיים

יותר מדבר אחר אע"ג דחיישינן שמא לא נקלה יפה כיון דחששא בעלמא הוא בחולה לא החמירו ועוד דאיכא למימר דכ"ד בקמח שנקלה בסתם חיישינן לא נקלה יפה אבל אם בתחלה קלו אותה לכך ונתכוונו לייבש אותה יפה כדי ליתן מימיהם לחולה שלא יבא חשש חמץ איכא למימר דשרי. מהרש"ש ח"ג סי' ז' יעו"ש, ונראה דאי נתכוון לכך לייבש אותה יפה כדי ליתן מימיהם לחולה אפי' אין בו סכנה מותר. חקת הפסח או' א' ועיין עוד מזה לעיל סי' תנ"ד או' כ"ג ולקמן סי' תס"ה על סעי' א' יעו"ש.

שם. וכן כשמוללין הקדירות החדשות. והיינו שדרכם היה בקדירה חדשה לבשל בה קמח ומים וחומץ וכן פי' בר"ן פי' כ"ש, צ"ה, ר"ז או' ה' ועיין באו' שאח"כ. **שם** (טוב) הגב. פי' שנותנין קמח וכו' זה הפי' הוא לדעת הטור אבל הרב"י שכתתיק לשון הרמב"ם שכתב הקדירות החדשות הוי פירוש שעושין כן בפעם ראשונה להקשות הקדירה. מ"א סק"ד. מהמ"ר או' ג' מ"צ או' ט'. **שם** (חי) אלא מלה אפוייה וכו' עיין בטור שתמה על הרי"ף והרא"ש שכתבו סתמא להחיר במלה אפוייה דגמ' קאמר דאפי' במלה אפוייה אסור היבא דאיכא עבדי שמוללין במלות או כיונא דזה דאיכא למיחש דאחי לשרויי אף בקמחא עכ"ל אמנם הרב"י כתב דאין כאן תמיכה כלל דנקטינן כלישנא בחרא של הגמ' דשרי אפי' באתרא דשכיחי עבדי יעו"ש וכן הסכים הרב"ה, וכ"ה בסכמת אחרונים שכתתיקו כד"ל הש"ע להלכה, ומיכו המהמ"ר או' ה' כתב דמ"ש מרן צ"י לייבש אינו מספיק וסיים ומי"מ דלכ"ע אין איסור אלא במלה אפוייה שחזור ושחנו אותה משא"כ אם לא חזרו ושחנו אלא כתשו אותה כמו שאנחנו נוהגין שפיר דמי למיעבד בה כל לרכנא דהא מינכרא ולא אחי לאחלופי עכ"ל אבל הסכמת הלבוש והאחרונים כדברי הש"ע וכתבנו זה לומר דאם יש איזה מקום שנהגו להחמיר שלא להשתמש בפסח בקמח מלה אפוייה משום דאחי לאחלופי בקמח של ה' מיני דגן עכ"פ במלה כתובה אין להחמיר משום דאחי לאחלופי. ועיין לקמן או' כ"א.

שם (יט) אלא מלה אפוייה וכו' וכן בקצת עדשים ושאר קטניות שרי שאינו מחמיץ. טור, צ"י. פרי"ה. מיהו סעי' סק"ג כתב דאיכא דאיכא עבדי יש לחוש לאחלופי בקצת של ה' מיני דגן דדמיא לקמח ה' מינין יותר ממלה אפוייה יעו"ש. ולפי מ"ש מור"ם ז"ל בסנה לעיל סי' תנ"ג סעי' א' שכתבו שלא לאכול מיני קטניות כ"ש שיש לאסור באלו שנטעו קמח וכ"כ כע"ז שם. וע"כ רבני האשכנזים לא כעזיקי דין זה משום דבלא"ה נוהגין שלא לאכול מיני קטניות.

ד) וכתב הש"ג סיף או' ד' דלפי מנהגם לאסור מיני קטניות שהם מעשה קדייה (ר"ל שמהכנסם לאסור

או' א' כתב דוקא ליבשם כך שרי דאי"ג דייב מי פירות הן אבל לקלות בקדירה אסור לדין יעו"ש. ועיין לעיל או' צ"י. **ח) ודע** דאם ייבשו קליות בקדרה ופלטו מים שלכן ואח"כ טחנו ולשו עם מים ושהם קלה י"ל דיעבד אסור דהוי מי פירות עם מים אף בזה אחר זה. אי"א שם. ועיין לעיל סי' תס"ב או' טו"ב.

ט) סעי' ג'. כרמל שמהבסבין אותו וכו' ר"ל אעפ"י שהדגן שלו כבר נקלה באור וא"כ הקמח שלו הו"ל כאפוי וק"ל דאפוי אינו מחמיץ אפי' אסור דחיישינן שמא לא נקלה יפה וכו'.

י) שעורים של גויס קלויים אם אוכלם כמות שהן שרי בפסח אבל אין לבשלם אח"כ בפסח. ושעורים שעושים בכלי מנוקב ומונה ע"פ קדירה של מים רותחים ומניחים אותם על האש עד שירחיחו השעורים יפה ואח"כ עושין אותם אסורים אפי' להשכוחם ממי לעיל סי' תמ"ג. מהמ"ר או' ד'.

יא) שבר מהאנים שיש בו חשש חימוץ מותר להשכוחו. שו"ת סמא דחיי תל"ה סי' ט' מהמ"ר או' ה'. **יב) גרעיני** הקאוי שקלו אותם במנוחה כנהוג ואח"כ קודם טחינה מלאו ביניהם גרעיני שעורים שנקלו עמכם עיין בשו"ג או' ג' שכתב כמה לדון להחיר לשחות מימיהם בפסח וכתב דמותר לשחות מי הקאוי הזה בפסח אפי' אם חירע זה בפסח יעו"ש, ובענין אם יש לאסור הקאוי בפסח לנוסגים איסור בקטניות כבר כתבנו לעיל סי' תנ"ג או' כ"ב יעו"ש.

יג) שם. שמא לא נקלה באור יפה וכו' ולי"ע אם נחנוסו דיעבד במאכל אם אסורים מפני חששא זו דהא רש"י מהיר אפי' לכתחלה וכ"כ הרב"י בשם הרמב"ם. מ"א סק"ד. וסב"א ח"י או' ג' וכתב מה שמצמח מסחימות לשוני דגם בכרמל הקלוי לדעת הרמב"ם ורש"י דמותר לכתחלה זה ודאי אינו דלא פליגי אסתמא דש"ס דאסור וכ"כ הרמב"ם צפי' דאסור וא"כ הוי ספיקא דא' ואסור דיעבד אך בקמח הקלוי כיון דלדעת הרמב"ם ורש"י מותר אפי' לכתחלה אפשר לסמוך דיעבד ולהחיר צננא או לשכוחה עד אחר פסח עכ"ל. וכ"כ מהמ"ר או' ד' וכ"פ בר"ז או' צ' מ"צ או' ז' ואו' ח'.

יד) שם. שמא לא נקלה יפה וכו' ובענין מלה שנילוש בה קמח כבר כתבנו לעיל סי' תנ"ט או' פ"א ואו' פ"ב קחנו משם.

טו) חולה שיש בו סכנה ואמר הרופא להשקותו מי שעורים וא"ל צמסקה אחר אפי' צמסק סכנה ודאי דמותר אבל אם אפשר צמסקה אחר אע"ג דצמי שעורים ימלא נחת רוח יותר אין נותנים לו. מיהו אם יללו השעורים תחלה יפה ואח"כ יבשלוהו דבחולה שיש בו סכנה אם ימלא נ"ר צמי שעורים או שיש לו תועלת

באר הגולה
א משנה פסחיו מ'
וכח"ק וכדמפרש
לה רב כהנא.
א משנה פסחים
ל"ט ב טור
בשם הגאונים

תסד חרדל שנתערב בתוכו קמח. ובו סעיף אחד:

א אחרדל או שאר מיני שיבול שיש בהם מים אין נותנין בהם קמח ואם נתן לתוך החרדל יאכל מיד ולא ישחנו שמא יחמיץ ובשאר מיני שיבולין כיון שאינם חדין כמו חרדל ודאי החמיץ וצריך לשרפו אם הוא אחר זמן איסור חמץ. הגם והמנהג שלא לאכול חרדל כלל בפסח אפי' נתערב קודם פסח דהוי כמיני קטניות שנוהגין בו איסור (הג"מ רפ"כ ות"ס ס' ק"יג):

תסה דיני מורסן בפסח. ובו ג' סעיפים:

א אין שורין מורסן לתרנגולים בשום פנים בלא חולטיין. הגם וכשנוחטים לפס שטורים או חטים

בף החיים

נשחט המנהג לחומר או י"ל דמ"ש במלכותינו לאו דוקא אלא על אנשי מקומו אומר כן ומ"ש השד"ח מעי חו"מ ס' ו' או' ד' ולאחזקו הספרדים מנהגינו לאכול חרדל כמ"ש הש"י ס' חס"ד נראה דלא ראש דברי הרו"ח ה"ו ועוד י"ל דעל מנהג מקומו אומר כן ועי' נהר נהר ופשיטא.

ח) שם הגם. והמנהג שלא לאכול חרדל וכו' סיונו לכתחלה אבל דריעבד אין אסור להצטיל וכן מותר להשתחו' אחר הפסח אם יש לו חרדל העשוי לטבל בו בלא קמח כי אין בו חימוץ כלל רק חומר צלמא. ע"ז סק"א. והוא ממי' מורס' ז"ל לעיל ס' ה"ג סעי' א' בהגם לגבי קטניות וכן לומר כאן דס"ח בחרדל דחד דינא אית להו ממש.

ט) וה"ה חרדל עם קמח בלי מים דמותר להשתחו' וטוב למכור לעכו"ם. ומיבדו קמח חטים שלנו

לתותים חמץ הוא ולריך למכור אף בלי מים. מש"ז או' א'. וכן יין שבושם בו בצליר כשהיה תירוש חרדל והוא מונעו מתוסס ומעמידו בצתיקתו מותר להשתחו'

בבית ואין לשתחו' בפסח. דרשות מהר"ל ה' מאכלות אסורות בפסח. ח"י או' ג' א"ר או' א' חק יוסף או' ד' מ"ב או' ו' ומיבדו עיין בשד"ח מעי חו"מ ס' ו' או' ד' שכתב דחומר תירוש הוא זו ועכ"פ יש להתיר לשתחו' ע"י סינון יעו"ש.

יא) שם בהגה. אפי' נתערב קו"פ וכו' האו נתערב אין ר"ל עם קמח דזה פשיטא דאסור דמה לי אם נתערב קו"פ או בפסח אלא ר"ל שנתערב ביין קו"פ וכמ"ש באו שח"ז.

יב) שם בהגה. אפי' נתערב קו"פ וכו' פ"י שעושין אותו עם יין וכותשין אותו וטוחנין אותו ואינו ניכר כמו קטנית אפי"ה אסור. מ"א סק"א. חק יוסף או' ג' ר"ז או' ב'

א) סעי' א'. אין שורין מורסן וכו' מפני שחמץ צשרייחו רש"י פסחים ע"ל ע"ב. וסובין ממי מחמץ. א"ר ס' חס"ד או' א' י"א שם בהגה"ט. ער"ס שם או' א' ר"ז שם או' ג' חמ"מ בס"י זכ או' א' מ"ב או' ב' ועי"ש בשער ה"יון שכתב זה בשם כמה גדולים יעו"ש. ועיין עוד בדברינו לשם או' ג' ופ"י סובין ומורסן כבר כחזנו שם או' ב' יעו"ש.

ב) שם. אין שורין מורסן וכו' מחמת שפ"ה שחית ואולף. ר"ז או' א'.

ג) שם. בשום פנים. אפי' אין שוכין שיעור מיל לכתחלה אסור להשתחו' אפי' רגע א' כמ"ש ס' חס"ט סעיף ב'

לאסור רק מעשה קדירה כמו אורז וכדומה וכמ"ש בס' חס"ג או' ג') גם כהא אין ליתן קמח קטניות בשום קדירה כ"א ממלא אפוי' יעו"ש.

בא) שם. אלא מלא אפוי' וכו' ובקושטנטינא נוסגין איסור לעשות פאטשיליש או לעגן דגים במלא אפוי' משום דאחי לאחלוףי אכל בסופגנין מותר. מ"א סק"ס. וכבר כחזנו ע"ז לעיל ס' חס"א או' ל"א קחנו משם. ומ"מ אף במקום שנהגו איסור במלא טחונה כחושש שרי כמ"ש לעיל או' ח"י.

א) סעי' א'. חרדל או שאר מיני שיבול. שמטבלין בהם כבשר ויש בהם חומץ ושא"ר דבר שיש לו קיוסא ורגילין ליתן בחוכם קמח שסקמח מחמץ ג"כ ע"י קיוסא ר"ז או' א' והוא מרש"י פסחים מ' ע"ב.

ב) שם: שיש בהם מים. דאי לא הכי הוי מי פירות ואינם מחמיצין אפי' הם דברים חמוצים בעלמא כמו חרוסה וכמ"ש לעיל ס' חס"ב. ח"י או' א' א"א ריש בס' ועיין בדברינו לשם או' ב' ואו' ג' וסינון לדעת הש"ע שכתב ברי"ר חס"ב דמ"פ בלי מים אין מחמיצין אכל לפי מ"ש מור"ס ז"ל שם בהגה סעי' ד' דאין נוסגין ללוש במי פירות וכו' יעו"ש אפי' אין בהם מים כלל רק מיני טיבולים עם קמח ג"כ אסור. וכ"כ חק יוסף או' א' מש"ז ריש בס' מ"ב או' ב'.

ג) שם. ואם נתן לתוך החרדל יאכל מיד. לפי שכוף חזק ואין מניחה מחר להחמץ. רש"י והר"ן.

ד) שם. ולא ישחנו שמא יחמיץ. היינו פחות ממיל א' אח"כ ודאי מחמץ כבס' חס"ב. א"א ריש בס' ומ"ש כבס' חס"ב ר"ל סעי' ב' בענין מי פירות עם מים שממחר להחמץ ועיין בדברינו לשם או' י"ע ואו' כ"ג.

ה) שם. ולריך לשרפו וכו' לאו דוקא שריפה וכמבואר לעיל ס' חמ"ס. ח"י או' ב' א"א שם. מ"ב או' ד'.

ו) שם. ולריך לשרפו וכו' מיד שלא יהא חמץ צדיחו ולא יעבור צדי' ואפי' צע"פ טוב יותר לשרפו מיד. מגן האלף.

ז) שם הגם. והמנהג שלא לאכול חרדל וכו' במלכותו קאמר דאילו במלכותינו יפה אוכלין אותו בפסח אף שנוסרין בשאר מיני קטניות. שו"ג או' ג' אמנם הרו"ח כהב רוב ספרד קבלו חומר זה זולת יום אחרון עכ"ל ואע"ג דבמלכות אחת היו הרו"ח באזמיר וסו"ג צשאלוניקי ושיטס סיו מקודם חתה מלכות חוגרמא כידוע אלא שעתה מקרוב לקח יון אח שאלוניקי מיד חוגרמא י"ל שחמ"ב בזמן הרו"ח

באר הגולה
וכדלעיל ג משנה
שם וכתב הכ"ח
גם דהאידנא יש
למנען וכ"כ הטור
בשמו ד טור בשם
חזי הטור :

חטים לאכול יזהר שלא להשליכם במקום לח שיבואו לידי חימוץ (מכרי"ו) : ב אין האשה שפה מורסן על בשרה אפי' יבש : ג דאם שפשפו מורסן באוויר לח ממים יש מי שאומר שהאוויר

אסור

בף החיים

המטי' שם דישן לאסור בזה יעו"ש. וכ"כ לעיל סי' סק"ב אוי כיט יעו"ש. ועיין עוד מזה לעיל סי' חנ"ד אוי כ"ג וסי' חס"ג אוי ט"ו. (ח) **חולצה** המסוכן שנטה למות ולא ראה לטעום שום דבר ושאל דבר הנעשה ממנו חטין דהוי חמץ גמור מותר ליתן לו מטעם דיש סכנה כדי שלא תיטרף דעתו ויסתכן ביותר כמו שהחירו לגרש בשבת מה"ט ומיחו דוקא ביום אחרון שאין צו אלא איסור דרבנן. בית יחודה דף ק"ח סי' י"ז. ער"ה סי' תנ"ד אוי ו'.

(ט) **אבל** אסור להאכיל חמץ לחולה עפ"י רופא יבמעאל דאם אמרו דעושין על פיו גבי חילול שבת ויוה"כ לא נאמניהו במה שאומר שסתכן אם יאכל מלה ושלטרך דוקא לאכול חמץ כי לא על הלחם לבדו יחיה האדם והרבה פתחים ומאכלים קלים בעולם לסעוד כחולה בלי אכילת חמץ וגם מלה לא יתנו לו אם יאמר שיזיקנו אך אם יאמר הרופא שרריך להחולה תבשיל של חמץ דוקא ושאל"ה בלח"ה פשיטא שהכל מודים דאין למנוע ממנו שום דבר, עיקרי הד"ט סי' ח"י אוי ל"ו יעו"ש. ועיין עוד לקמן סי' תפ"ב אוי י"ד.

(י) **שם** הגב. וכשנותנים להם שעורים וכו' משש ואילך. ר"ז אוי ג' ומהרי"ו כתב דאף קודם פסח יש ליזהר בזה שמא יחמץ וישאלר לשם תוך הפסח. ח"י אוי ד' ח"ר אוי ב' ר"ז אוי ג' וכ"כ לעיל סי' תל"ג אוי ל"א יעו"ש ועיין לקמן אוי י"ב.

(יא) **שם** בהגב. או חטים לאכול וכו' וכששוחטים עופות בפסח לריכים ליזהר מאוד מזהב התרנגולים שלא ישאלר שם חמץ. ד"מ אוי א' ואותם שאין אובלין תרנגולים צימים ראשונים ובהחרונים אובלין לא מלאו ידיהם אלא ח"כ נזהרין תוך הפסח שאין מאכילין אותם אלא מלה ולא שום תבואה. מהרי"ו סי' קל"ז. ח"י אוי ג' ויתבאר עוד מזה לקמן סי' תס"ז על סעי' ט"ז קרנו משם.

(יב) **שם** בהגב. שלא להשייכס במקום לח וכו' אלא ח"כ עומד עליהם עד שיאכלו והנשארים ילניעו ואח"כ נותנים להם לשתות. ד"מ שם. ר"ז שם. מ"ב אוי ה' ומ"ש ואח"כ נותנים להם לשתות זה אפי' אם השליכס במקום יבש. וכ"כ מ"ב אוי ו' ומיחו טוב ונכון משעת כיבוד ואילך דהיינו מיום י"ג שמכבדין ומנקיין הנקונות קודם צדיקה להאכילם מיני קטניות שאין מחמילין כדי שלא ליכנס בחששות וכן הוא המנהג. ועיין לעיל סי' תנ"ג אוי ל"ד.

(יג) **סעי'** ב'. אפי' יבש, דחיישינן שמא ישאלר קלת עליה בשעה שתטוף צמים ונראה דא"י תטוף אח"כ בלונ החמירו דשמא לא תטוף יפה. ט"ז סק"א. (יד) **שם**. אפי' יבש. ואם עצרה ושפה במורסן אין לטוף בלונ אחר זה עד זמן מה שידוע שכבר עבר הכל או לטוף צמי פירות תחלה. ח"י אוי ה' חמ"מ אוי. ב' מ"ב אוי ז'.

(טו) **סעי'** ג'. יש מי שאומר וכו' כ"כ הטור בשם ראב"ה וכתב עליו ב"י כ"כ הרא"ש בפי' כ"ש ולא הב"א

סעי' ב' עו"ש אוי א' מ"א סק"א. ח"י אוי א' חק יוסף אוי א' חמ"מ אוי א' ר"ז אוי א'.

(ד) **שם**. ולא חולטין. שאין אנחנו בקיאים בחליטת כמ"ש לעיל סי' חנ"ד סעי' ג' מ"א סק"ב. ח"י אוי ב' ועיין בדברינו לשם בס"ד.

(ה) **שם**. ולא חולטין. מי שיש לו חולי בבטנו שקורין בלי"א ה"ב מופ"ר שרפואתו שחולטין שעורין או שכולה שועל ומניחין על בטנו אם אירע חולי זה בפסח ויש בו סכנה מותר לישראל עצמו לעשות החמץ ולרפואתו אך אם אפשר ע"י עכו"ם יעשה. ואם א"א ירחיח המים היטב ואח"כ יטיל בחובו השעורים ולא יבא לידי חימוץ ע"י חליטת ואע"ג דאנו נוסגין לאסור החליטת מ"מ כל מה שאפשר לעשות יותר בהיתר עבדין ואם אפשר לעשות נמי במי פירות יעשה דאז אינו מחמץ. חשו' אמונה שמואל סי' כ"ז. ח"י שם. ח"ר סי' חנ"ד אוי ד' חק יוסף אוי ב' ר"ז סי' חס"ו אוי ד' וכל שיקח מנכרי דפא אכן נוסגין להחמיר במי פירות (כמ"ש סי' תס"ב סעי' ד' בהגב) דמחמילין וא"כ עובר בביי. ואם אין לנכרי מקנה לו ישראל כמ"ש הרשב"א. חק יוסף שם. ומיחו מ"ש עובר בביי לאו דוקא דהא כמה גדולים ס"ל דמ"פ אין מחמילין כמ"ש לעיל רס"י חס"ב אלא ר"ל חשם ביי לדעת המחמירין. ועיין בא"י שאל"ה.

(ו) **ואם** כותי עושה משלו מותר אף באין סכנה כי הנחתו על בטנו הוי שלא כדרך הנחתן וסי' אם אפשר במי פירות מותר אף ע"י ישראל באין סכנה. ופשוט ביש סכנה וא"א ע"י חליטת זה מותר בכל ענין אפי' בדרך הנחתן ופואח אכילה. כלל דמילתא שלא לרפואה אפי' שלא כדרך הנחתן ואפי' בשל כוחים ואפי' בא"י הכל אסור ולרפואה מותר. כל שלא כדרך הנחתן כל שסוף של כוחים או שיקנס לו ישראל או בחמץ שעבר עליו הפסח ובדרך הנחתן אין היחר אלא ביש סכנה אפי' באיסור דרבנן. ח"ר שם. ועיין לקמן סי' חס"ו אוי ו' וא"ו ח' וצו"ד סי' קנ"ס סעי' ג' ודוק.

(ז) **מי** שיש לו חולה בפסח ונריך להשקותו מי שעירים כ"ל יעשה. יקח שעורים בלתי קלופות וירחיח אותם במי פירות שאין מחמילין ואם א"א במי פירות ירחיח המים הרבה וישליך השעורים בעוד שהמים רוחנין והם מחבשלים קודם שיחמצי ואע"ג דהאדנא לא בקיאים בחליטת אפשר דלא אמרו אלא בבצק לפי שממהר להחמץ. קודם שיחבשל אכל שעורים קשים הם והם מחבשלים קודם שיחמצי ואפי' חימא דחליטא כזו נמי לא בקיאים ביד דאיבא חולי סמכין אביקיות רידן שאנו רואין לעין שהשעורים מחבשלות זמן מרובע ועדיין הם יבשות אפי' הם קלופות וכ"ש בזמן שהם בקליפתן שלא ניסירו צמים כלל דודאי הם מחבשלות צמים הרוחחים קודם שיבואו לידי חימוץ. ורואה אני להחיר דבר זה אפי' לחולה שאין בו סכנה וכ"ש שאין משקין זה אלא לבטלי קדחת וידוע שהקדחת חולי שיש בו סכנה הוא. הרדב"ז ח"א סי' רמ"א. והב"ד המטי' סי' חמ"ח סוף אוי ה'. ומיחו מ"ש שם הרדב"ז דמי ורדים הוי כמי פירות כבר כתב עליו

אסור. הגם וכני נסוג לענין חמץ שהוא במשקו ויש ליזהר שלא להכנס העופות בקטין באר הגולה
שמה יסיון שם חטים או דגן מחומץ ויתן טעם בעופות בשעת הכבסו:

תסו אם הרוק ומי רגלים ודומיו מחמיצים. ובו ו' סעיפים:

א אלא ילעום אדם חטים ויתן על גבי מכתו מפני שהן מחמיצות שחרוק מחמיץ:

הנותן

קף החיים

וכיון שהדיחו יפה קו"פ לא נשאר רק טעמו וזטעמו ולא ממנו י"א שאינו חריץ כמ"ס לעיל סי' תמ"ז או י' יעו"ש. (בא) **שם** הגב. ויש ליזהר שלא להכנס העופות בקטין וכו' פי' ששכח של חטים ושעורים חלויו היו מונחים במקום לח על הארץ ונתחמלו וי"ע בתרגומה. ד"מ או א'.

(בב) **שם** בהגב. ויתן טעם בעופות וכו' וצדיעבד אין לאסור דהא מי פירות ניבחו ואין מחמילין ואין לחוש שמה צא על אותו הקש פעם אחת מים דלא מחזיקין איסורא. ט"ז סק"ג. ואף אם ידוע שיש בו דגן מותר דיעבד כיון שאין ידוע שנפל עליו מים. א"ר או ד' לדעת הט"ז. ודוקא בסתמא אבל אם ידוע שיהיה בו דגן מחומץ והכבסו בו אסור. מ"א סק"ה. ח"י או ז' חק יוסף או ו' חמ"מ או ג' ר"ז או ו' מיהו הא"ר שם כתב דצדיעבד יש להקל אף בידוע שיהיה בו דגן מחומץ וא"ל אפי' קליפה כיון דאינו נוגע ואינו רק ריח חמץ יעו"ש וכ"כ ח"א כלל קכ"ב או פ"ו. והמק"ח או ז' כתב דאף המ"א לא חמר רק בהכבסו שצימיהם שהיו מניחים על הקש אבל בהכבסו דידן שאוחזין למעלה מן האש אף המ"א מודה דמותר שאין סבירא שהאש יוליך טעם למעלה ואפי' זיעה אין סבירא שילך בתוך האש יעו"ש.

(בג) **ואם** הכבסו בקש ואח"כ נמלא דגן מחומץ בקש המותר אין מחזיקין בו איסור. מ"א שם. ח"י שם. אך אם נמלא בו ג' כתב ח"י שם דיש להסתפק אבל דעת המ"א שם נראה להתיר יעו"ש. וכ"כ החמ"מ שם דאף שנמלאו אח"כ גרעינין הרבה מחומלות בקש הנשאר מותר. וכ"כ הר"ז שם. ומיהו כבר כתבנו בזה הקודם. דבהכבסו דידן שאוחזין למעלה מן האש אפי' אם נמלא חטים מחומלות בתוך הקש שהכבסו בו צעלמו שרי יעו"ש. ועיין עוד מזה לקמן סי' תס"ז.

(בד) **ואם** נמלא תוך מאכל שיכולת מקש ואין בו תבואה כבר כתבנו לעיל סי' תנ"ד או ד' קחנו משם.

(א) **סעי'** א. לא ילעום אדם חטים וכו' משמע דמותר ללועסן ולזולטן דאין מחמילין מיד. מ"א סק"א ח"י או ז' א"ר או א' מק"ח או ז' חמ"מ או א' וכו' שלועס ומתעסק בלעיסה לא אחי לידו חומץ. א"ר שם שם (חס משנה פ' כ"ש. א"א או א' ומ"מ לריך לנקות שניו אח"כ שלא ינאסר שם משכו ואח"כ יחמץ.

(ב) **שם**. לא ילעום אדם וכו' ואפי' פחות מכזית דאע"ג דלא קעבר אצ"י בצל"ר מכזית אחת אפשר דמחייב מה"ת לצעורי מידי דהוי אחלי שיעור דאסור מה"ת באכילה וה"ה בהשבתה. פ"ח. מיהו עיין בער"ה או א' מה שהאריך בזה וכתב דחלי שיעור דכה"ג אינו אלא

הביא פלוגתא בזה וגם הלבוש כתב אותה בסתם. ונ"מ זה בש"ע בשם יש מי שאומר כתב המש"ז או ז' לפי שצ"ע יו"ד סי' ל"א סעי' ז' מתיר בפילו צללי לונן בהדחה וכ"ס חי ובפסח דאיסורו במשכו החמיר וכמ"ס הרב בהגב משו"ה כתב יש מי שאומר יעו"ש. ועיין לקמן או י"ח. (טו) **ובתב** עו"ש המש"ז דדרך הש"ע בכ"מ שכותב יש מי שאומר ולא כתב חולק בזה הלכה כן יעו"ש. ועיין עוד מזה ביד מלאכי כללי הש"ע או י"ב. (טז) **שם**. שהאוזן אסור. משום דאית ביה בעוריה פרליה פרליה כדאיתא בשבת ק"ח ע"א ואיתא בפי' כל הנשר (חולין קי"ב ע"א) ואי אית ביה פילי כיליה אסור. עור בשם ראב"ה. ט"ז סק"ב. ועיין בזה שח"ז.

(ח) **שם** הגב. וכני נסוג לענין איסור חמץ שהוא במשקו. ר"ל אע"ג דנשאר איסורים אין נוהגין לאסור את כולו אע"ג דאית ביה פילי אלא ה"כ היתה החתיכה מבושלת או ללויה כמ"ס צו"ד סי' ל"א הכ"ז בחמץ דאיסורו במשכו יש לאסור דיש לחוש שמה נשאר משכו חמץ בתוך הפילו. וכ"כ ד"מ או ז' מ"א סק"ד ח"י או ו' מק"ח או א' ער"ה או ג' וכתב א"ר או ד' דאף דמפשיט העור ממנה אסור ודלא כהעו"ש. וכ"כ ח"י שם. חק יוסף או ד' ר"ז או ה' מ"ב או יו"ד.

(יט) **ודע** דהלבוש לייר דין זה דשו"ע במורסן יבש וגם האוזן לא היה לח כשפשפו בו ואיסורו הוא מפני שאח"כ מדוחין אותו במים כגון למליחה ולבישול ויתחמץ המורסן ופשפוף לא מהני מפני שכבר נכנס המורסן בעמק הנקבים יעו"ש וכתב שם הא"ר דבזה שהיה המורסן והאוזן יבש מהני אם יפשיט העור קודם הדחה דביבש לא נכנס רק בעור מלמעלה ולא בצער בעומק יעו"ש. וכ"כ א"א או ד' מ"ב בשער הליון או ז' ועי"ש בזה"ל שכתב דבזה שהיה המורסן והאוזן יבש אם רוצה לללותו כך בלי הדחה ומליחה י"ל אף העור שרי אבל אסור לבשלו אח"כ יעו"ש. ואנן דנהגין להדיח אפי' לללי כמ"ס צו"ד סי' ע"ו סעי' ז' בהגב א"כ גם לללות אין לו תקנה אלא להפשיט העור קודם הדחה כזו ועיין מחז"ר שם או ג' ודוק.

(ך) **שם** הגב. שהוא במשקו. ומדאסור. מטעם איסור משכו משמע אם הוא. קודם פסח עד הלילה מותר. עו"ש או ג' וכ"כ ח"י שם. חק יוסף או ה' ובתנאי שיאכלנו קו"פ. א"א או ד' וכ"כ במגן האלף או ד' מיהו הר"ז או ה' כתב דבהפ"מ או שעת הדחק יש להתיר אף לאוכלו בתוך הפסח וצ"ל שיהיה להדיחו ולפשפפו במים יפה בתוך הפסח עכ"ל ונראה דמ"ס שיהיה להדיחו וכו' בתוך הפסח ר"ל חוץ ממנו שהדיחו ורחלו יפה בע"פ

באר הגולה
ב טור וכ"כ
המכריז צ"ח דוקא
צ"ח דפסחים .

ב ב הנותן שעורים לבחמתו ומצא בהם ריר צריך לבערם. סגס אכל מסתם אין לחוש כו"ל
וכבר בטל (ד"ע) ויש מחמירין לבער כל הנותר מן הסתם אעפ"י שאין רואה עליו ריר
מדרכי

כף החיים

(ח) **ובחמץ** שעבר עליו הפסח מותר להחריף אפי' בחולס שאין בו סכנה ומיכו לענין אכילה אפשר שעשאוהו כשל תורה ואין להחריף אלא במקום סכנה. ח"י שם בשם כמה פו' יעו"ש. וכ"כ המט"י צ"ח חמ"ח סעי' ס' יעו"ש. וכ"כ לעיל ס' חס"ס או' ו' יעו"ש.

(ט) **כ"י** שיש לו כאב הראש חדר ודרכו להניח קילור של קמח עם מים וסמינים אחרים בלדעיו להקל מעליו הסכב אסור לעשות כן בפסח ואם עשה כן עובר צ"ח וצ"ח וללאח מירי פקפוק ילוג במי פירות ואין לחוש לזיעה דאין זיעה מחמץ כדלקמן סעי' ס' שו"ג או' א' ח"י שם. מק"ח שם. ואם א"א כ"א ע"י מים עיין בא"א או' צ' שמלך להחיר בחצי שיעור יעו"ש. ועיין לעיל או' צ'.

(י) **שם**. שסרוק מחמץ. ואפי' רקק דם ומבואר בסעי' ס' דם אינו מחמץ מ"מ א"א בלא לחטוי רוק כדאיחא ביצמות ק"ס ע"א יבמה שרקקה דם תחלוץ לפי שא"א בלא לחטוי רוק וה"ל במו"ל. ח"י או' ג' מק"ח או' ג' ר"ז או' צ' ועיין בא"א ס' קס"ט סעי' מ' ולפ"ז ברקק דם גרע טפי דמי פירות עם מים ממחרין להחמץ. מש"ז או' א'.

(יא) **סעי'** צ' לריך לבערם. מפני שסרוק מחמץ כמ"ס בסעי' סקודס וע"כ לריך לבערם. ואף אם לא שיה שיעור מיל מ"מ אם לא יבערם יבואו לידי חימוץ כשישטו שיעור מיל ויעבור עליהם צ"ח וצ"ח ואם חתכלם בהמחו נמלא נהנס מחמץ בפסח. ר"ז או' ו'.

(יב) **שם** סנה. אכל מסתם אין לחוש כו"ל וכבר ביטל. עיין מ"א סק"ג וח"י או' ד' ושאר האחרונים שסקשו על דברי מור"ם סנו' דהא לא אמר בע"פ אלא כל חמירא דאיכא ברשותי וזה שנחמץ עשה לא הוה בכלל הביטול ומס שחירו ציטל והפקיר קודם שנתן לפני בהמחו אינו במשמעות דברי מור"ם ז"ל צ"ח שכתב דמאחר דכבר ביטל החמץ אף אם יחמץ הסוס אינו עובר עליו וכו' דמשמע אביטול חמץ דע"פ קאי ולא אביטול שירי ששעורים וכמ"ס המאמר או' א' יעו"ש. ומיכו בעיקר הפעם דמסתם אין לחוש כחב הצ"ח משום דלא מחזיקין איסורא שיה עליהם ריר. וכ"כ בעו"ש או' א' פרי"ת. ר"ז או' ו'.

(יג) **שם** סגס. אכל מסתם אין לחוש וכו' ומ"מ טוב ליחן להם מעט מעט באופן שלא ישירו. ח"י שם. א"ר או' ד' חק יוסף או' ג' מק"ח או' ד' חמ"מ או' צ' ר"ז או' ו' ח"א כלל קכ"ז או' ח"י.

(יד) **שם** בהסג. ויש מחמירין לבער כל הנותר וכו' והצ"ח כחב דגס המדרכי אינו אוסר אלא במולא ריר וכ"כ בשכנסי"ג הגס"ט או' א' והשיג על הרב כאן כיון דהרוקא ביאר דבריו להדיא דוקא במולא ריר יעו"ש. ומיכו כחב עו"ש סצ"ח ומחר"ו כחב בסתם לבער כל הנותר ומשמע אף באינו מולא ריר וזהו ודאי חומרא וחסירות יחירה עכ"ל והצ"ח ח"י או' ס' וכחב דזס דוקא בסוס וכה"ג שמיירי שם סרוקא ס' רפ"ס אכל צפרה דאיה לס ריר מן הסתם וכדאיחא

אלא מדרכין וכתב דמיתר להניח מלוגמא זו מחמץ שביטל או ליכא בזית יעו"ש צ"ח. ועיין לעיל ס' חמ"צ או' ע"ז. (ג) **שם** לא ילעוס אדם חטים וכו' והוא הפ"י של מלוגמא. ח"י או' א' ועיין לעיל ס' חמ"צ סעי' צ' וצדכריו לשם צ"ח.

(ד) **שם**. לא ילעוס וכו' וביינו דוקא בלעיסה צאין לידי חימוץ ולא בנשיכה בעלמא. וכן בנשיכת העכברים אין בו משום חימוץ. תשו' הר"צ"א ס' תפ"ח א"ר או' א' א"א או' א' ועיין לעיל ס' חמ"ג סעי' ג' וצדכריו לשם צ"ח.

(ה) **שם**. ויתן ע"ג מכתו וכו' מפני שהם מתחממות ע"י הרוק שצפיו כששוהין ע"ג המכה שיעור מיל ועובר צ"ח וצ"ח. ר"ז או' ג' ואפי' אם כבר נלעס והניח ע"ג מכת קו"פ לריך ביעור ויסירם. רוקח ס' רע"א. ח"י או' א' א"ר או' צ' מק"ח או' א' ר"ז שם. ולריך להסירם כשחגע שעה ששית צע"פ אלא א"כ כבר יסרחו עד שנפסלה מאכלית כלב כמ"ס צ"ח חמ"צ. ר"ז שם. ועי"ש בסעי' צ' וצדכריו לשם צ"ח.

(ו) **שם**. ויתן ע"ג מכתו וכו' ודוקא בשל ישראל ומשום דעובר צ"ח אכל אם הוא מחמץ דעכו"ס והשאלה לישראל או הניחה ע"ג מכתו ואין אחריות על הישראל שרי. ואם אין מלוגמא לעכו"ס מקנה לו הישראל קמח ועושה העכו"ס ממנה מלוגמא ונותנה ע"ג מכת ישראל. מ"א סק"צ בשם כ"מ פ"ה מ"י יסודי התורה דין ח' שכתב בשם א"ח יעו"ש. וכן הסכים המט"י צ"ח חמ"ח סעי' ה' יעו"ש וכ"כ א"א או' צ' ר"ז או' ד' וכ"כ לעיל ס' חס"ס או' ו' בשם הא"ר יעו"ש. מיהו המק"ח או' א' תמה על היתר זה דכיון כשיניח ע"ג מכתו יפסד לגמרי ודאי דלאו שאלה דהדרא צעיניה הוא ואין לך מתנה גדולה מזו וע"כ דעתו לאסור - אלא א"כ נפסדת הרעיוה ציד עכו"ס כמ"ס צ"ח חמ"צ קודם שיניחה ע"ג המכה יעו"ש. וכן הפרי"ח לא רלה להחיר צידון זה כיעו"ש והגם דהמט"י שם כתב ליישב והסכים להחיר מ"מ נראה דלכתחלה יש להחמיר אם אפשר לעשותה צענין שתפסד ציד עכו"ס קודם שיניחה ע"ג המכה או שילוש צמי פירות או בתחבובת אחרת אכל אם א"א צענין זה ויש לו לער גדול אז יש לסמוך על המתירין ויכוין הישראל שאין דעתו לזכות בה כלל ועדיין היא ברשות העכו"ס כ"ז שמונחת ע"ג המכה עד שיריקנה לאשפה.

(ז) **ובר'** זה בחולה שאין בו סכנה אכל בחולס שיש בו סכנה אפי' ע"י ישראל בעלמא ומחמץ ג"כ מותר ח"י או' א' חק יוסף או' א' מק"ח או' א' חמ"מ או' א' ר"ז או' ד' וצלד שחסים סרפואס ידועה או על פי מומחה וגם כל היכא דאפשר לעשות ציחור עבדין כמ"ס מור"ם ז"ל צ"ח ס' קנ"ה בהסג יעו"ש. וכ"כ בחשו"ב ס' ז' והביאו שפ"ח או' א' וכ"כ חק יוסף שם. חמ"מ שם. ר"ז שם. וכ"כ לעיל ס' חס"ס או' ס' יעו"ש.

(מרדכי ריש פי' אלו עוברין בשם הרוקה): ג' גשק מלא קמח שנתלחלח מזיעת החומה

בזוהר

באר הגולה
ג' טור בשם חזו
הראש צפרק צ'
דפסחים

בף החיים

אי מרמינן חימוץ להכשר שניהם אין מחמיצין ואי לא מרמינן יש לחוש בשניהם יעו"ש. ולפי' אין חילוק בין כחל בנץ. לכתל עץ דאז מזיעין מחמת המים לכ"ע מחמיצין ואם מחמת הלחות להראש' אינו מחמיץ ולסרוקה מחמיץ. ועיין בא"י שאח"י.

(ד) שם. מזיעת החומה מותר. ודוקא בשמזיע מחמת עלמן או מחוס האש וכיוצא בזה משא"כ אם מזיע מחוס והכל דמים חמין הרי הוא כמים דמכשיר כמבואר בפ"צ דמכשירין ומחמיץ. חיי' או' ו' א"ר או' ה' מק"ח או' ו' ח"א כלל קכ"ז או' י"ב.

(ה) שם. מזיעת החומה מותר. ול"ע צועת הזכוכית אם יש לדמות לזיעת העץ וכן בכל זיעת הממחכות שדרכן להזיע מחמת הקור. חמ"מ או' צ' ולפי מ"ש לעיל אין לריך עיון לזה דכל שאינו מזיע מחמת המים הרי הוא כזיעת החומה ולהראש' אינו מחמיץ וכ"כ נ"א שאלה כ"א. ומיבו מ"ש שם דלא הוי כמי פירות אלא כחולדה בפ"ע וגם מ"ש דזיעת אדם גם לרוקה אינו מחמיץ עיין לעיל או' מ"ז וא"י טו"ז וית' עוד לקמן סעי' ה' צדין זיעת אדם יעו"ש.

(בב) בשר. יבש שמזיע בשעת הגשמים מחמיץ מכח המים שסודחו. רוקח ס"י ר"ץ. גור. חיי' או' ח' מק"ח או' ז' שני' סוף או' יו"ד. אמנם הפריה צסי' חס"ז סעי' פ"ז כחז על דברי הרוקה הני' דהדעת נוטה שהמים אזלי לכו ומס שמזיע הוא מוכל היוצא מן הבשר ויש לו דין מי פירות והרבה להביא ראיות לזה וסיים דלענין דינא יש ליתן בזה ז' חומרי מים וחומרי מי פירות יעו"ש.

(ג) שם. מזיעת החומה מותר. וכל הני אף שאינם מי פירות ממש מ"מ ממכרין להחמיץ עם מים כמו מי פירות ואם הוא מלוחלח עדיין ירקדנו ויקיים מלוחלח עד אחר פסח ואם נחייבם ונחערב אין ללוש בזה ויקיימו לאחר פסח ואם לש' בזה יאפה מיד כמ"ש לעיל ס"י הס"ב סעי' צ' חיי' או' ז' ומיבו מ"ש דכל הני אף שאינם מ"מ הו' כמי פירות כ"כ לעיל ג"כ או' טו"ז בשם כמה פו' אבל מ"ש דגם אם נחייבשו המ"פ עדיין עליהם דין מ"פ כמה אחרונים חולקים בזה וס"ל כיון דנחייבשו המ"פ נחבטלו כז"ש לעיל ס"י חס"ב או' טו"ז יעו"ש. ומ"ש עתה בכללות זיעת החומה עם מי פירות הוא לדעת הראש' אבל לענין דינא דזיעת החומה ית' בא"י שאח"י.

(ד) שם. ויש אוסרין. זהו סברה הרוקה כז"ש לעיל או' ט"ז יעו"ש. מיבו הרשב"ץ במאמר חמץ דף כ"ז הוכיח דזיעת אדם וזיעת בחים אין מחמיצין כדברי הראש' יעו"ש. וכ"פ בחשו' יבין ובוז' ס"י קמ"ב. וכ"פ הפרי"ח, וכ"כ הא"ז דדעת המחירין עיקר. וכ"כ להוכיח בספרו א"ר או' ה' יעו"ש. אבל דעת המ"א סק"ה כדעת האוסרין. וכחז חיי' או' ח' ולענין דינא הא"ז כתב דדעת המחירין עיקר וסמ"א כתב דעיקר דלעת האוסרין ועוד להשסותה עד אחר פסח עכ"ל וכ"כ המק"ח או' ז' וכ"כ הרי"ז או' ז' דלענין הלכה יש להחמיר בחומרי שתי הסברות לענין אכילה בפסח. דהיינו שיש ליתן על זיעה זו חומרי מים בלבדן דיוכלין להביא לידי חימוץ וחומרי

בשבת דף קמ"א ע"א ולעיל ס"י שכ"ד סעי' י"ד ודאי יש לבער מן הכסח לכן יתן לפניה מעט מעט וכמ"ש סק"ד עכ"ל. והכ"ד המק"ח או' ה' חמ"מ או' צ' ר"ז או' ו' והא"כ יבדוק באזכר ואם נשאר שום דבר יבערנו. ועיין לעיל או' י"א.

(ה) שם. הגם. ויש מחמירין לבער וכו' ופשיטא דאסיר ליתן סיבין אפי' הם יבשים ובלא מים לפני כסחם דמחמת הרוק של הבסמה יתחמץ. ח"א כלל קכ"ז או' חיי'. ועיין לעיל ס"י חס"ה או' ג'.

(ז) סעי' ג'. מזיעת החומה מותר. ויש אוסרים. דעת המפורסם הוא הראש' דס"ל לדמותו לזיעת אדם שאינו מחמיץ כמ"ש הטור וכ"כ צונגמי פ"ה וכמ"ש צ"י. ודעת האוסרים הוא הרוקה צסי' ר"ץ שכחז אע"ג דאמרין בפ"צ דמכשירין זיעת הבחים וזיעת האדם טכורה מיהו מחמיצין כדאמר רוק אינו מכשיר ואמרין לא ילעום חטין מפני שמחמיצות עכ"ל והביאו הטור והע"ז סק"א. ויתבאר עוד לקמן סעי' ה' בענין זיעת האדם אם מחמיץ יעו"ש. **(ח) שם.** שיש בו קמח וישבו עליו חרנגולים ונחלחלח מלוחם אינו מחמיץ מיבו ירקד בצלק וישליכוהו לחץ והשאר מותר. רוקח שם והביאו הפור. וכ"כ המרדכי

פי' כ"ש והביאו שכתב"ג בהגב"י או' ג' שו"ג או' פ' ומ"ש ירקד בצלק וכו' כתב סב"ח לאו משום שז"א החרנגולים הוי מי פירות עם מים בעיסה דלא מלינו כך בשום מקום וגם הוא נגד הסברא אלא משמע דחולדה בפ"ע הוא כמו מלח אלא משום מאוסותא קאמר דירקד בצלק יעו"ש. וכ"כ נ"א שאלה כ"א. אמנם בחידושי הגהות מהר"ל שצנליון צ"י כתב דהא דלריך לרקד משום דכשילוש אח"כ יהיה מי פירות עם מים שמחמיץ יעו"ש. וכ"כ הפרי"ח צסעי' ה' וכחז ודלא כב"ח. וכ"כ חיי' או' ז' א"ר או' ז' ר"ז או' א' וכ"מ דאם לש' אוחס בלא ריקוד דלריך ליזכר לאפות אוחס מיד וכמ"ש לעיל ס"י חס"ב סעי' צ' יעו"ש. ואם כבר נחייבם המי פירות חוץ הקמח אם מותר ללוש אותו לזרך פסח כבר נח' לעיל צסי' חס"ב או' פו"ב וית' עוד לקמן או' כ"ג.

(ח) שם. מלא קמח שסיב מוטמן בחול וגמלא הקמח מלוחלח הוי חמץ דחנן צפ"ג דמכשירין המטמן בחול הריז' צ"י ויתן וכחז הרע"ב הרי"ז צ"י ויתן דאין חול בלי מים. פרי"ח. שו"ג או' ו' חמ"מ או' ג'.

(י) שם. מזיעת החומה וכו' ובכחל של עץ שמזיע לכ"ע שרי ואפשר דיש בו ג"כ לחלוות מים שקבל צעודו מחובר. מ"א סק"ה. מיהו במגן האלף או' צ' הקשה על פסח זה של המ"א שכחז דעטס האוסרים משני שמזיע מכח המים שיש בה דהא מקור דין זה מן הרוקה שכחז אע"ג דחנן דזיעת בחים אינה מכשרת מ"מ מחמיצין ואי נימא דהכחל מזיע מחמת המים למס אין מכשירין דהא במרחץ באמה כזיעה מכשרת הפירות כמבואר בפ"צ דמכשירין א"כ ע"כ הרוקה ס"ל דאפי' שהיא חולדה בפ"ע לענין הכשר מ"מ י"ל דמחמיץ וממחני' דנקט קמחא זיעת בחים טכורה משמע ודאי דאין חילוק בין צנין לחומה ודלא כמו שחילק מ"א אלא

באר הגולה
ד טור בש"י ר"ח
מנכמי"ח
ה ש"י

מותר דויש אסורים: ד הנפלו מים על קמח או נתלחלח השק יאחזו בידו כל המקום המלוחלח בשק עד שיריק כל הקמח שבשק ואם לא לעשות כן י ירקד הקמח והשאר

מותר

כף החיים

(ב) **שם**. והשאר מותר. אפי' בפסח. שכן"ג בסג"י סוף או' א' א"ר שם. ר"ז שם. וסג"י החמיר (כדעת הרא"ש שכתבו לעיל או' ל') שלא לאכלו חוץ בפסח כיון שאין ליחזו בידו למקום הלח ומכל האחרונים משמע להקל. א"ר שם.

(ג) **שם**. לא מכני ריקוד וכו' ואפי' קודם פסח כדמוכח בסוף הסעי'.

(ד) **שם**. לא מהני ריקוד וכו' משמע אבל חיקון הראשון דהיינו שיאחז בידו המקום המלוחלח הוא מכני אפי' ביצט כיון שנוטל כל המקום שיש בו ספק. ט"ז סק"ד. חיי א"י י"ב. פר"ח. חק יוסף או' ח' מק"ח או' י"א. לה"ש או' ב' ר"ז או' י"ג. מ"ז או' ט"ז. ואפי' הך הפסח מותר בכב"ג. חיי שם. מק"ח שם. ר"ז שם. מ"ז שם. ואח"כ ירקדו ואם לא רקדו כ"ז מותר כיון שכבר הסיר את המקום שנפלו שם מים. ר"ז שם.

(ה) **שם**. דמפרך ומחערב וכו' ר"ל דמפרך החמץ ויעבור דרך נקבי הנפה ומחערב עם השאר. לבוש.

(ו) **שם**. דמפרך ומחערב וכו' ואע"ג דקמח בקמח בטל בס' כיון שיש פירורין בעין חו"כ כמ"ש ס"י חמ"ז סעי' ד' וא"כ אסור לאכלו ומותר להסבוחו. מ"א סק"ט. חיי או' י"ג וכחכ וכו' הסבחה האחרונים ודלא כלבוס שכתב דוקא דליכא ס' וכ"כ א"ר או' י"ד. חק יוסף או' ט' מק"ח או' י"ב. ר"ז או' ט' ועיין בל"ח שאלה"ה.

(ז) **שם**. ואסור לאכלו בפסח וכו' פ"י אפי' אם רולח לאפות מהקמח מלוח קו"פ אסור לאכלו מהם בפסח. ע"ש או' ג' וכ"כ ח"י בס' חנ"ג או' י"ג. וכ"מ מדברי הפ"י שכתבו בל"ח סקוד. מיהו בחשו' פנ"י ס"י ט' כתב דמותר לאפותו קו"פ אחר הנהיג יפס דבז' אין חשש למאי דק"ל אינו ח"י" (ר"ל לפי המנהג שכתב מור"ם ז"ל בס' חמ"ז סעי' ה' בכב"ג דלח בלח לא אמרינן חו"כ וגם לדברי האומרים דקמח בקמח סו' לח בלח כמ"ש בדברינו לשם או' פ"ד יעו"ש) וכחכ כן כורס הלכה כמה פעמים יעו"ש. וכ"כ בגו"ר כלל ד' ס' יו"ד בלחמ"ע החשו' שאם נתלחלח קו"פ ונחייצם משליכו והשאר מותר לטלו לכהחלס יעו"ש. והב"ד שפ"ח או' י"ב. וכ"כ במגן האלף או' ה' דודאי העובר דרך נקבי הנפה יש לו דין קמח וסו' בקמח בקמח שבעל וע"כ כתב להחיר בסקודס ולאפות קו"פ וכחכ עוד ולאפסו' בזהירא יקח קלח מן הקמח ויאלכלו קו"פ ונחלה במה שאלל יעו"ש. וכ"כ סעו"ש שם דלדעת הסבורים דקמח בקמח כהערוכה לח בלח אפשר להקל אפי' באכילה אלא שכתב דמנכג כל מורי הוראות להחמיר לאסור באכילה וכן עיקר עכ"ל וסרצ פרח שושן כלל ד' ס' א' העלה דבשעת הדחק או' בהפ"מ יאפה קו"פ אם יש בו ספק וישליך ממנו קודם הלישה ולא יעשה ממנו חבשיל בחוץ הפסח יעו"ש. והב"ד הערים או' ג' וכ"כ הר"ז או' יו"ד דיש לסמוך על סברה המחירין בשעת הדחק שאינו מל"י לקנות קמח אחר או' לעשות חטים אחרים ומ"מ יש להחמיר ליטול מהקמח ולאכול קו"פ כדי לחלות הפירורין במה שאלל כבר ולפיכך אם אפש קו"פ

מותר

וחומרי מי פירות שהם ממחרין להחמין עם הערוכה מים כל שכול יוחר ממים בלבד. ואם נפלו לחוץ העיסה לריק לאפוחה מיד. אבל לענין להסבחה עד לאחר הפסח יש להקל בקולי שני הסברות שאם נפלס זיעס זו בלבד על הקמח יכול להסבוחו עד לאחר הפסח וכן אם נפלס לחוץ עיסה שנילושה במים ולא אפחה מיד יכול להסבוחה (ר"ל לאפוחה מלח שלא נאפחה מיד) עד לאחר הפסח עכ"ל. וכבר כתבנו לעיל ס' י"ג או' ז' דכ"מ שסיחס הש"ע להחיר ואח"כ כוחכ יש אסורים דחושש לסברה האוסרין לכהחלס יעו"ש. וע"כ לענין הלכה יש להחמיר בדברי הר"ז.

(ח) **סעי'** ד' נפלו מים על קמח וכו' אפי' בפסח כ"מ בטור וב"י. וכ"כ ט"ז סק"ד. שכן"ג בסג"י סוף או' א' וכ"מ מדברי מ"א סק"ח. וכ"כ סר"ז או' ח' ועיין לקמן או' כ"ח.

(ט) **שם**. או שנתלחלח השק. אפי' מזיעה החומס לדברי האוסרים בסעי' סקודס. ר"ז. וכ"ש שאר דברים המחמין א"ר או' ח'.

(כז) **שם**. יאחזו בידו וכו' מדברי הש"ע משמע דהנשאר מותר בלא ריקוד. אבל ב"ח כתב בשם רש"ל דגם ככה לריק הנשאר ריקוד וכחכ דכן המנהג וכן עיקר. ע"ש או' ג' וכחכ סעי' בסק"ד דאין זה אלא חומרא בעלמא כיון דאפשר למיעבד הכי עבדינן אבל לא לאסור בלא ריקוד אח"כ יעו"ש. והביאו ח"י או' יו"ה. א"ר או' ח' מק"ח או' ח' א"ח או' ו' חמ"מ או' ד' ר"ז או' י"ג.

(כח) **שם**. יאחזו בידו וכו' משמע דשאר הקמח מותר אפי' בפסח. ט"ז סק"ג. מק"ח שם. ועיין לעיל או' כ"ה.

(כט) **שם**. ואם א"ח לעשות כן. כיון שנתלחלח בל"ח בהרבה מקומות. מ"א סק"ז. או' במקום רחב מן הכד שאינו יכול לאחז את כל מקום הלחליחה. שו"ג או' ח' והט"ז סק"ד כתב כיון שכל השק או' חלק גדול ממנו נפל לטיט ואין חקנס אלא בריקוד. וא"ר או' ט' כתב דמיידי שזרקו ממקום למקום ומסבחה נחערב והביאו ג"כ דברי הט"ז ומ"א כו' וכחכ דכולהו אינכסו עכ"ל ור"ל דכל אחד מאלו מיקרי לא אפשר ואין חקנס אלא בריקוד.

(ל) **שם**. ירקד הקמח והשאר מותר. כ"כ הרוקח בס' ר"ן וכתבאו בעור. וסגס דהרא"ש ז"ל כתב על דברי רוקח סו' דקולא גדולה היא זו לעשות כך חוץ הפסח שהמץ במטהו כי שמא יעבור עם הקמח חמץ כל שכול בנפה מ"מ כיון שגם המרדכי פ' כ"ש כתב כסברה זו סמך הש"ע להחיר. וכ"כ בב"ה. ועיין לקמן או' ל"ב.

(לא) **שם**. ירקד הקמח וכו' ומקום שנתלחלח יסיס כמו עיסה וישאר למעלה. ואם א"ל לאכול מן הקמח צו"ע אסור לרקדו צו"ע אלא ירקדו ע"י עכ"ש כדי לבער החמץ. ואע"ג דריקוד הוי מלאכה דא"י כחכ כיון שאין בו פיסילה לא הוי אב מלאכה. ואם רולח נוחנו לעכו"ס במחנה עד שלא שחא שיעור מיל. מ"א סק"ח. ח"י או' י"א. א"ר או' י"ג. חק יוסף או' ז' מק"ח או' יו"ד. חמ"מ או' ד' ר"ז או' ח'.

באר הגולה
ו מרדכי נשם
ר"י מווינה
צפרק צ' דפסחים

וְכֹהֵן

(מב) **וקמה** שצק שצאו העכצרים ונצוו את השק ואכלו הקמה כך דינו אם הוא קו"פ צריך לנהל הקמה ואם ישאר על הנפה כמו פירורי עיסה יצבה זורקו והקמה מותר להשבותו עד לאחר הפסח ואם נמלא כך צפסח הכל אסור בהנאה דמה שנעשה קלת עיסה צרוק שצפי העכצר ונתייצש מופרך ונתערב ואין מועיל לו ניהול ואם השק מונח במקומו שלא נתנועע ולא נתערב הקמה אז יאחו צידו מקום הנשך ויקשור שם השק אחת הנשיכה עם קלת קמה ויערב כל הקמה שצק וינהלו אותו ומותר להשבותו ואפ"ה אסור לאוכלו צפסח וכ"ז דוקא כשנראה שאכל העכצר קלת מן הקמה אבל אם נשך רק השק ואיכא ספק שמא לא אכל כלום אפי' אם נמלא צפסח מותר להשבותו ואסור לאכלו אפי' אם נמלא כך קו"פ דדילמא איכא חמץ ונתייצש ומיפריך וא"ל ניהול כיון דליכא דררא דחמץ. ב"ח סי' תנ"ג והציאו שכה"ג בהגצ"י שם א"י וכתב דמה שאמר לאכלו צפסח אם השק לא נתנועע ממקומו הוא חומרא יתירה וכיון דלא נשך אלא צאותו מקום ואותו מקום כבר נקשר מותר לאכלם צפסח יעו"ש. וכ"כ הפ"ח צסעי' זה. וכ"כ הט"ז צסק"ד דאם אכלו עכצרים צקמה יקח ג"כ

באר הגולה
ז' ירושלמי. ח' כ'
ירושלמי ואל"ה ט' שס
נח"מ :

בפסח אסור להשחיתו : ה' יהשל מחמין וכן ח' מי רגלים יומי הפה והחושם והעין והאוזן

אב"ד

כף החיים

(א) **שם.** וכן מי רגלים, צין דאדם צין דבהמה כלל ועכברים כן משמעות צ"י ודברשות מהר"ל ה' תיקון המלוא. וכ"כ צמ"ל דאף דעכברים שהשחיתו על החטים פליגי אם מחמין אם נראה ציקוע מ"מ צקמח ודאי מחמילין. א"ר שם. מיהו הפר"ח כתב דמי רגלי בהמה יש לו דין מי פירות יעו"ש. וכ"כ ח"י או"י. ו"ד. וכ"כ הבו"ג או"י י"א דדוקא מי רגלי אדם מחמילין אבל שאר מי רגלים לא שנא של בהמה לא שנא של חיה ועוף ועכברים אין מחמילין יעו"ש. וכ"כ הר"ז או"י ח' דמי רגלים של בהמה חיה ועוף דינם כמי פירות שאין מחמילין יעו"ש. נמלא דדבר זה בפלוגתא שניא וע"כ אם נתערבו צעיסה שנילושה צמים יש להחמיר ולדונם כמו מי פירות עם מים שצריך למהר באפייחם כמ"ש צמ"י חס"י צמ"י צ' ואם נפלו על קמח צריך להסיר המקום ההוא כמו צנפלו מים ואם נתייבש ואינו ניכר עיין לעיל או"י ל"ז חלל שצבאן יש להקל יותר משום דאיכא ספק שמא דינם כמי פירות.

(ב) **שם.** וכן מי רגלים. ואין חילוק צין מי רגלים דקטנים או גדולים היולא מפי טבעת. ח"י שם. חמ"מ או"י ו' ר"ז שם.

(ג) **צואה** עבה אינו מחמין אבל לואה רכה צין דאדם צין של בהמה ועוף י"א דדינו כמי פירות וא"כ הוי צעיסה כמי פירות עם מים וי"א דאפי' כמי פירות לא הוי ואין מחמין כלל. ח"א כלל קכ"ז או"י י"א. ועיין לעיל או"י טו"ז.

(ד) **וחטים** שנמלא צחוכס לואת חתולים אין לאסור ואף שיש לחוש שהשחיתו עליהם כמו שבוזא רעי אחזקין איסורא לא מחזקין ד"ל דלא בולאזו רעי על החטים ממש חלל רחוק ממש ועוד דשמא לא הטילו מי רגלים ועוד דאף אם השחיתו עליהם שמא לא נתחמלו ואף אם נתחמלו קלח אינו חלל מיעוטא דמיעוטא ועוד עיקר דין מי רגלים שנוי צמחלות כמבואר צ"י ולכן כל שאין רואין שום ריעותא צחטים אין להחמיר כלל. מחמיר או"י ד' יעו"ש.

(ה) **שם.** ומי הפה וכו' צין של אדם צין של שאר בעלי חיים. לבז. ר"ז או"י ח' מ"ב או"י כ"ד.

(ו) **שם.** ומי הפס. נשים חשבות כשמרקדות קמח נוחות רדיד כנגד פניסם כדי שלא ינחו לנורא מפיוסן כשסן מדברות. הרשב"ץ במאמר חמץ דף ל' ע"א. צרכי או"י ג' וכן ראיתי נוסחין קלח מן הנשים פט"ק ירושלמי. כס"א או"י ג' ועיין לעיל סס"י חנ"ג.

(ז) **שם.** והחומס. ויזהירו חזקנים וסזקנות מן העפס סנופלת לסס מן החומס שלא תפול לחוך סעיסה. א"ר או"י י"א.

(ח) **שם** הגה. אבל דם וכו' וה"ל מי מרס ג"כ אין מחמילין דהוי כדם ולוחס סרוחס וא"כ מותר לעשות ממנו עיסה לרפואה. מ"א סק"י. ח"י או"י ע"ג. חק יוסף או"י י"ג. מק"ח או"י י"ג. חמ"מ או"י ח' ר"ז שם. ח"א שם.

(ט) **שם** כגס. אבל דם וכו' כ"כ צ"י צסס רי"ז ואוח דם אינו מחמין. וכ"כ הפר"ח. וכ"כ האחרונים.

וכ"מ

(מ) **והוא** טובדא שאחר שאפו המלות ונשאר צסק מעט קמח הוליכוהו לצית ואחר שלש שעות ראו נקב צסק וצדקו הקמח הנשאר והיתה זו לואת עכבר רכה שנראה שזה נעשה מקרוב אחר שכובא השק לצית יש להתיר המלות ואם מכיר המלות שנעשו צסוף יסור מהם כדי שיעור אחד משום מהיות טוב. לצ חיים ח"ב סי' קל"ז. שד"ח מעי' חו"מ סי' י"א או"י ג' ועו"ש כמה ענינים מזה יעו"ש.

(מה) **ואם** אין ידוע ממנו נחלחל השק יש להקל אפי' לאכלו צפסח אף אם נתייבש מכה ס"ס שמא מכה מי פירות נתייבש ואח"ל ממים נתייבש שמא לא נפל לתוכו כלום ואף שצמ"י חס"י הביא צ"י דברי אגודה צדגן שמונה צעלייה וכו' שאינו מתיר לאכלו צפסח וכ"כ רמ"א שם צמ"ע סעי' צ' מ"מ י"ל לדמותו לס"ס שמתיר שם סעי' י"ב יעו"ש. דרישה או"י ח' ח"י או"י י"א. א"ר או"י ה' וגם לפי המנהג שכתב מורס ז"ל לעיל סי' חס"י סעי' ד' דאין לשין צמי פרות היינו צודאי ולא צספק ועוד הא כמה פו' ס"ל דאם נתייבש המי פירות אין להם עוד מי פירות כמ"ש לעיל סי' חס"י או"י טו"ז יעו"ש ואי משום חשש דמים הא כמה פו' מתירין ע"י ריקוד ולאפות קו"פ כמ"ש לעיל או"י ל"ז יעו"ש. וע"כ בהפ"מ או שעת הדחק יש להתיר ע"י ריקוד ולאפות קו"פ ולמהר צעשייתן. ואם אפשר לא יקה מהם לצ' לילות ראשונים וכן צמ"מ דאיכא חשש אעפ"י שמתיר לאוכלם צפסח לא יקה מהם לצ' לילות ראשונים משום דחשיב אינו משומר יפה וכמ"ש האחרונים.

(מו) **סעי'** ה. הטל מחמין. ודוקא צחטים תלושים הטל מחמין אבל צעודם מחזירים אף שצישלו כל לרכס שאם נפל מים עליהם היה מחמין מ"מ הטל שהוא דבר מועט אינו מחמין. כ"כ הרצ המגיה צס' צית אהרן קריספין מעי' חו"מ או"י ג' והסכים לדבריו השד"ח מעי' חו"מ סי' יו"ד או"י י"ג ועשה לו סמוכות יעו"ש. וכ"כ המחמיר סי' חס"י או"י ז' ועיין לקמן סי' חס"י סעי' ה'.

(מז) **שם.** הטל מחמין וכו' ופשוט דכל הני שכתב הטור והמחבר כאן דמחמילין היינו אם שהה צלי עסק שיעור חימוץ דלא גרעו ממים דע"י התעסקות אינו צא לידי חימוץ. ח"י או"י ט"ו. מק"ח או"י י"ג. חמ"מ או"י ח' מ"ב או"י כ"ב. ועיין לעיל סי' תכ"ט סעי' צ'.

(מח) **שם** הטל מחמין. לואת תרנגולים אינו מחמין. רוקח סי' ר"ך. טור. מ"א סק"י. חמ"מ או"י ה' והיינו צלואה עבה הא יש צו לחלוות משקה מחמין ולריך ליזהר צזה. ח"א או"י יו"ד. ועיין לעיל או"י טו"ז. וה"ל חטים שצגללי בהמה אינו מחמין. רוקח שם. מ"א שם. חמ"מ שם. מיהו אם הם שלימים לא חשיבי כמעוכלים לענין חימוץ כמו צנמלא צמעי העוף או צזפק שבוזאר צאחרונים סי' חס"י סעי' י"ב. שד"ח מעי' חו"מ סי' יו"ד או"י יו"ד.

(מט) **שם.** הטל מחמין וכו' נראה צעיני שכל המשקין מחמילין חוך ממני פירות. ריח"ז הצ"ד צס"ג פ' כ"ט. כנה"ג בהצ"י. א"ר או"י ט'.

(אבל דם) (רבי ירוחם) וחלב וזיעה אדם אינו מחמץ (טור): ו יקמח שנפל עליו דלף אפילו כל היום אינו בא לידי חימוץ כוהוא שיהיה הדלף טורד בלי הפסק לויאפנו מיד לכשיפסק ואם הוא מסופק אם הדלף טורד אם לאו אסור:

תס"ז דין חטים שנפל עליהם מים וחבשיל שנמצא לתוכו חטה. וכו' ט"ז סעיפים:

א אדגן שנשבע בנהר או שנפל עליו מים כשם שאסור לאכלו כך אסור לקיימו אלא מוכרו

באר הגולה
י צרי"ם שם ל"ט
כ שם צנמ"ה
ל הר"ה שם
א לשון הרמב"ם
צ"ה מצודת
דס"ה ארצה
דטע"ה וכו' פסח
מ' וכו' גירסא
שם צנמ"ה

בף החיים

(סח) **שם**. ויאפנו מיד לכשיפסק. ר"ל דלכתחלה אין להניחו אפי' רגע א' צלי עסק וכמ"ש לעיל

סי' תנ"ט סעי' ב' אבל דדיעבד אינו אסור אלא א"כ נשתהא שיעור מיל אחר שנפסק הדלף. וכ"כ הרמב"ם פ"ה דין יו"ד והביאו הפ"ח וכתב וכו' דכור. מיהו ח"י או י"ג כתב דאפי' אם נשתהא פחות משיעור מיל אסור דיאפנו מיד משמע דאין שיעור לדבר יעו"ש וכ"כ השו"ג או י"ג. אמנם הא"ר או ט"ז כתב וואלי דגם מיד דקאמר הש"ע ולבוש הוא לאו דוקא אלא לאשקוי יותר משיעור מיל יעו"ש והמאמ"ר או ו' כתב בפשיטות דכ"ה דעת הש"ע וכתב ג"כ בשם כמה פו' דדיעבד אינו אסור אלא א"כ שהיה שיעור מיל משפסק הדלף עד שנאפה יעו"ש. וכן הסכים החמ"מ או ו' וכ"פ הר"ז או ט"ז. מ"כ או ל"א. (טז) **שם**. ואם הוא מסופק וכו' דספק דאורייתא לחומרא צ"י בשם הרא"ש. לבוש.

(ע) **שם**. ואם הוא מסופק וכו' וכבר נתבאר בסעי' ד' דאם רקד הקמח צעוד שהעיסה מלוחלחת דמותה לאכול השאר גם צפסח. שו"ג או י"ד.

(עא) **שם**. ואם הוא מסופק וכו' ואף להשכותן אסור כיון דליכא אלא חדא ספיקא כדלקמן סי' תס"ז סעי' ב' בהגה. פ"ח. ר"ז או ט"ז. מ"כ או ל"ב. ומיהו אם הניח הדלף מטפטף והלך לו וצא ומלאו עדיין מטפטף כצראשונה לא חיישין אולי נפסק וחזר להטות כצראשונה אלא הקמח מותרת דמסתמא סריכיה נקיט ואזיל ולא נפסק הקילוה. פ"ח. חמ"מ או ו'.

(עב) **שם**. אסור. בהנאה אם הוא צפסח. חמ"מ שם. והיינו רק מקום המלוחלח. ועיין לעיל או ע'.

(א) **סעי'** ח. דגן שנשבע בנהר וכו' ויש בהם חשש חימוץ ואינו ניכר בהם. טור. לבוש. משמע דאם החמץ ניכר מותר (למכור אפי' הרבה לגוי א' ר"ז או ד') ולא חיישין שמא יטחנם וימכרם כיון שאין לוקחים קמח מן השוק אלא בשעת הדחק כמ"ש סי' תנ"ג ודלא כעו"ש. מ"א ריש הסי' מיהו הר"ן צ"י כ"ש כתב דאפי' נתבקעו שהחימוץ ניכר בהם אפי"ה אסור למכור לעכו"ם דחיישין שמא יטחן אותם ואח"כ ימכור לישראל עכ"ל וכ"כ העו"ש או א' ותמה על ל' הטור דמשמע דאם החמץ ניכר מותר יעו"ש וזהו שכתב מ"א ודלא כעו"ש. ודברי הר"ן הנז' הביאו ח"י או א' והקשה על דברי המ"א הנז' דמ"מ חיישין שמא יקח הישראל אותו קמח קו"פ ויקיימו צביתו וקעבר על צ"י וכתב דכוונת הטור דאפי"ה שאין החמץ ניכר ויודע צו רק שיש חשש חמץ אפי"ה חיישין לתקלה בעניין המכירה ומכ"ש צחמץ ידוע וניכר דחיישין לכתחלה יעו"ש אמנם הא"ר או א' כתב לתקן

וכ"מ דיכול לטעות ממנו עיסה לרפואה כמ"ש בא"י הקודם. (נא) **שם** הגה. וחלב. עיין לעיל סי' תס"ב או ד' וכן בדיון חלב האשם ע"ש או ו'.

(ס) **שם** הגה. וחלב. וס"ה חלב צלירי (דהיינו חרבה) אפי' רוחח וללול וכ"ש נקדש. ח"י או ט"ז. א"ר או י"ב. חק יוסף או י"ד. מק"ח או י"ג. ר"ז שם. ועיין לעיל סי' תס"ב או ו'.

(סא) **שם** הגה. וזיעה אדם אינו מחמץ. וכו' דעת הרא"ש כמ"ש סמור. וכ"כ דעת חס"ד סי' קי"ח. וכ"כ הרשב"ץ בחשו' ח"ג סי' כ"ב ובמאמר חמץ דף ל' אך הרוקח צ"ח ר"ן ס"ל דזיעה אדם מחמץ כמ"ש לעיל או ט"ז יעו"ש. וכ"כ באו"ח משם הרא"ש דף ע"ב ע"ב וסב"ד סברכ"י או ד' ועיין לעיל או כ"ד.

(סב) **שם** בהגה. וזיעה אדם וכו' וזיעה בהמה נחבאר לעיל סי' תנ"ג סעי' ז' קחנו משם.

(סג) **סעי'** ו' קמח שנפל עליו דלף מן הגג. רש"י. ר"ז או ט"ז.

(סד) **שם**. אינו צא לידי חימוץ. שפירוד דלף סנופל חמיר אינו מניחו להחמץ. רש"י. לבוש. ר"ז שם.

(סה) **שם**. אינו צא לידי חימוץ. וכן דגן שהדלף טורד עליו אפי' כל היום כולו אינו צא לידי חימוץ וכיפסוק טרדה הדלף לריך לפחנו מיד. ר"ז שם. מ"כ או ל"ב.

(סו) **שם**. אינו צא לידי חימוץ. פ"י הרא"ש ז"ל בשם רבו הרמב"ן ז"ל דלאו למימרא דמה ששרוי ע"י מים אינו מחמץ משום טיף טיף אלא לומר דא' לאו טיף טיף אפי' מה שאין אנו רואין שיהא שרוי במים סכל אסור לפי שכך דרכו של קמח שהוא שואב מן הלחות ודינו כשרוי במים אבל כשהוא טרוד ועושב טיף טיף אינו מניחו למה שאינו לח לשאוב כלל עכ"ל והביאו הר"ן פ' כ"ש וכתב עליו דאינו מחזור. וסב"ד צ"י. וכ"כ ספר"ח דבין מקום שסדלף טורד שם בין שאר הקמח שחולק לו אינו צא לידי חימוץ דכי כיכי דליכא עירורא במקום שנופל כן בשאר הקמח שנבלעים שם המים דכיון שנבלעים עיפה אחר עיפה גם שם מעריר הקמח ולא אחיז לידי חימוץ וכן עיקר ודלא כס' הרמב"ן שהביא הר"ן ז"ל עכ"ל. וכ"מ מדברי הר"ז שם. וכ"כ מ"כ או כ"ט. מיהו סעי"ש או ה' כתב דהכין להחמיר כדברי הרמב"ן. ודעת המ"ז או ה' להחמיר בכל קמח המלוחלח משום דאין אנו בקיאים לידע איזו מקרי טיף טיף יעו"ש.

(סז) **שם**. והוא שיהיה הדלף טורד וכו' ר"ל שנופלין טיפה אחר טיפה סמוך ותיכף ואין שהות צינתיים. רש"י. ר"ז שם. דא' לאו הכי השהיות מלטרפות לשיעור מיל ומחמץ. תה"ד סי' קכ"ג. ועיין לעיל סי' תנ"ט או ל"ג.

באר הגולה מוכרו לישראל ומודיעו כרי שיאכלנו קידם הפסח ואם מכרו לא"י קודם הפסח מיכר מעט ב טור בשם רבינו לכל אחד וא' כדי שיכלה קודם פסח שמא יחזור האיני יהודי וימכרו לישראל; אפרים והגה"מ ב בדגן זה שנשבוע בנהר או שנפלו עליו מים אעפ"י שלא נתבקע אסור דכיון דמינה בשם ר"ח.

נייחי

בף החיים

(ח) **שם.** כדי שיכלה קו"פ וכו' פ"י אף אח"ל דגם אח"ל המעט ימכרו לישראל מ"מ אח"ל המעט יאכל הישראל קו"פ ולפ"ז משמע דבע"פ בשעה ה' בענין שא"ל שיכלה קו"פ אסור למכור לעכו"ם אפ"י מעט מעט מחשש דאולי ימכור לישראל וכי"מ לשון הש"ס ורמב"ם ושאר פו' ומ"מ אם נחמץ לישראל דגן הרבס בע"פ וסוף בענין שא"ל לו למכור לעכו"ם שיכלה קו"פ ואיכא הפ"מ מותר למכור לעכו"ם שודע בו ומכירו שלא יגע בו כלל אלא ישמרו לו עד לאחר הפסח ורשאי לומר לו עד שאתה לוקח במכר וכו' כמבואר לעיל סי' חמ"ח סעי' ג' וד' ואז ליכא למחשש למידוי. ח"י שם. חק יוסף או' ג' מק"ח שם. ר"ז או' ד' מ"ב או' ג'.

(ט) **שם.** כדי שיכלה קו"פ וכו' עיין להרב ב"ד סי' רל"ז שגדר דאם יש זמן הרבה לפסח אפ"י הרבה יכול למכור לגוי יעו"ש. זכ"ל.

(י) **שם.** שמא יחזור העכו"ם וכו' ואע"ג דהוי ס"ס כיון דהוי ס"ס הנעשה בידים אין להחזיר מטעם ס"ס. רש"ם חיד"ק סי' מ"ה מהרי"מ ט' חיד"ק ח"ב סי' ב' כנה"ג בהגה"מ עו"ש או' ה' מ"א סק"ב. זכ"ל. וכ"כ בס' זכ"ל על יו"ד סי' ק"י בדיני ס"ס או' קמ"ט בשם כמה פו' וספסוף כן לדינא יעו"ש.

(יא) **שם.** וימכרו לישראל. מטעם בישראל שלקח חטים מעכו"ם וצא אח"כ ישראל אחר וביקש מעכו"ם שימכרו לו ג"כ חטים ואמר אין לי חטים כי יהודי שמכרתי לו הוא אוסבי ומכרתי לו החטים שרחלתי ובקשתי לעוונתן לעורך ביחתי ומכרתי אותם לאסבתי אוחו. נ"ל דדמי למ"ש ביו"ד סי' ע"ז סעי' י"א דאין העכו"ם נאמן במה שאמר לאחר שמכרם ויאלו מחסה ידו מיהו או' מהימן ליה אסור עכ"ל. מ"א סק"ד. ח"י או' ה' א"ר או' ג' י"א בהגה"מ. חק יוסף או' ד' מק"ח או' ה' וכחז שם ח"י משמע דקודם שמכרם כיון שהוא בידו נאמן וזה אינו דכיון די"ל שנחביון לסבבית מקחו אינו נאמן יעו"ש. אבל חק יוסף שם השיג על דברי ח"י הנו' וכחז בשם כמה פו' דבעודם בידו נאמן לאסור אפ"י סיכא דאיכא למימר דלסבבית מקחו אומר יעו"ש. וכ"כ בסי' זכתי לזקק על יו"ד סי' ע"ז או' ל"ד בשם כמה פו' יעו"ש.

(יב) **סעי' ב'** דגן זה שנעצב בנכר וכו' עיין ב"י שכתב דיש מחלקין בין חטים לשעורין דבשעורין צעיון שנחבטו אבל בחטים כיון דהוה צדק כמאן שנחבטו דמי אלא שסיים אבל דעת הר"ף וסרמב"ם שאין חילוק בין חטים לשעורין והכי נקטינן עכ"ל וכי"מ מסחמיות דבריו כאן בש"ע דבכל מיני דגן אסור אעפ"י שלא נחבטו. וכ"כ העו"ש או' ב' וכי"מ מסחמיות דברי האחרונים דנקטו חיוב דגן משמע דבכל מיני דגן אסור אעפ"י שלא נחבטו.

(יג) **שם.** דגן זה שנעצב בנכר וכו' ואם מותר לבטל דגן זה ברוז או צב' קו"פ כיון דעדיין שעה היתה הוא כבר נחבטו לעיל סי' חמ"ז או' רכ"ז ורכ"ז ורכ"ח קחנו משם

לתרץ קושיות ח"י דס"ל למ"א דא"י משום זה לא גזרו דהא מבטלו במה שאומר דלא חזיתיה יעו"ש וגם המק"ח צביאורים הסכים לדברי מ"א יעו"ש. והערה או' א' כתב להתיר למכור לגוי מכח ס"ס שמא ימכור לגוי ואח"ל ימכור לישראל שמא ימכרו חטים שהוא ניכר יעו"ש רצ"ל הרב ב"ד סי' רל"ב הסכים לדברי הר"ן יעו"ש. נמלא דדבר זה צפולוגתא שניה וע"כ לכתחלה אם אפשר יש למכור מעט לכל אחד ואחד או למכרו בענין שיחזירו לו אחר הפסח כמ"ש לעיל סי' תמ"ח סעי' ג' ואם א"א ויש הפ"מ אז יש לסמוך על המתירין. וכ"כ הר"ז או' ד' דבהפ"מ יש לסמוך על המתירין.

(ב) **שם.** כך אסור לקיימו. ואם עבר וקיימו וזרעו בקרקע ולמחו גידוליו מותרין כמ"ש לעיל ס"ס חמ"ג. ח"י או' ב' ועיין בדבריו לשם או' ל"ג.

(ג) **שם.** ומודיעו וכו' ואין מועיל בכאן הכרזה כמו שמועיל בצמר צפ' גיד הנשה. ש"כ פ"ה דע"ז. כנה"ג בסה"ס. מ"א סק"א. חמ"מ או' א'.

(ד) **שם.** ומודיעו וכו' זהו לי הרמב"ם פ"ה וכחז ב"י דלהרמב"ם לא אמרינן נזבניכו קבא קבא אלא במוכר לעכו"ם דאילו לישראל אם אינו מודיעו אפ"י קבא קבא כמי אסור דחיישין שמא ישטו כדי לאכלו בפסח ואם מודיעו אפ"י טובא כמי שרי עכ"ל. אבל מהרש"ל כתב דאפ"י במודיעו למכור לו טובא אסור והסכים לדבריו סב"ח. וכן הסכים ס"ז סק"ב. עו"ש או' א' א"ר או' ג' אמנם הפ"ח הסכים בדברי ב"י דכל שאינו מודיעו אפ"י קבא קבא אסור דילמא מיכפר ליה לפיסחא וכשמודיעו אפ"י טובא כמי שרי. וכן הסכים השו"ג או' א' ח"י או' ג' חק יוסף או' ב' ר"ז או' ג' ח"א כלל קב"ו או' ב' מ"ב או' ב'.

(ה) **שם.** ומודיעו וכו' ואם ניכר שהם נחמטו א"ל להודיע לישראל כיון שחמץ ניכר. ח"א שם. ומשמע אפ"י הרבס מיהו המשי" או' א' כתב ולישראל מעט פשיטא דבניכר א"ל לסודיעו יעו"ש משמע דבסבבית אינו פשוט וע"כ יש להחמיר בסבבית לנחמטו שגריק לסודיעו.

(ו) **שם.** ואם מכרו לעכו"ם קו"פ מוכר מעט וכו' מיהו מהרש"ל כתב דלעכו"ם אפ"י קבא קבא אסור והסכים לדבריו סב"ח. וכ"כ א"ר או' ב' אבל סעי' או' ב' הסכים בדברי הש"ע. וכן הסכים הפ"ח. חמ"מ או' א' ר"ז או' ב' ח"א שם.

(ז) **שם.** מוכר מעט וכו' ודוקא בחמץ מועיל מעט מעט דאף אח"ל שימכור לישראל יאכלנו קו"פ אבל בשאר איסורים לא מהני מעט מעט דמ"מ חיישין שימכרם לישראל או יתן במחנה לאורביו ישראל. מ"א סק"ב. ח"י או' ד' מק"ח או' ד' מ"ב או' ד' ומיהו עיין בס' זכתי לזקק על יו"ד סי' פ"ד או' ל"ג שהביא פלוגתא בזה בענין שאר איסורין אם מותר למכור לעכו"ם מעט מעט וסיים דאין להקל אלא בהפ"מ יעו"ש.

באחד הגזילה
ג' עור בשם צה"ג
ובשם רב למח גלון

בניחא אתי לידי חימוץ. הגה ולכן יש ליזהר שלא יבואו מים או גשמים מזלפים על החטים
כי לא אפי' לא נחבקעו אסורות ודגן שהיה מונח בעלייה וירדו גשמים דרך הגג בקלף
המקומות ונחלחלו אותן שנחלחלו אסורות אבל שאר מקומות מותר להשקותן מכה ספק ספקא שמה לא
ירדו עליהם גשמים ואם חמצי לומר ירדו שמה לא נחמץ אבל לאלכלן בפסח אסור ולא מהני ספק ספקא (אגור
וכל זו): ג' חטים שבאו בספינה אם הם יבשות^{וקשות} ולא נשתנה מראיהן אחזקי איסורא לא מחזקינן:
שנה

בף החיים

שמואל סי' ה' י"א בהגב"י זכ"ל על סעי' א' ועיין לעיל
סי' תכ"ג סעי' ה' ובדבריו לשם צ"ד.

(יב) **שם**. אחי לידי חימוץ. ואם לא שסה עדיון שיעור
מיל עדיון לא החמץ וא"כ אפי' נעשה בפסח
מוחר למוכרו לעכו"ם קודם שסה שיעור מיל. מ"א סק"ד.
ח"י או ח' ח"ר או ד' חק יוסף או ה' מק"ח או ח' חמ"מ
או ז' ר"ז או ה' וכחצ שם ר"ז לאפי' דגן הרבם שנשרה
במים חוץ הפסח יכול למכרו כילו לעכו"ם אחד קודם שסה
שיעור מיל אבל המק"ח שם כחצ דרוקא למכור לעכו"ם כדי
לאוכלו חיקף מותר ור"ל דחיישינן שמה יחזור וימכרו לישראל
כמ"ש בסעי' הקודם. וכ"כ מ"ב או ט' ועיין מחה"ש.

(ך) **שם** בהגה. ונחלחלו. עד שהיו בהם כ"כ מים שהיה
עושה ע"מ להטעית. ז"י בשם האגור אבל בשם
הכלבו כחצ אפי' דלף מעט וכ"מ מלשון מור"ם ז"ל שכחצ
ונחלחלו משמע דכל שנחלחלו אעפ"י שאין בהם כ"כ טיפה
ע"מ להטעית אסורה. ועיין לעיל או י"ד.

(כא) **שם** בהגה. אבל לאוכלם בפסח אסור. היינו אם יש
לספק שמה נחלחל הרבה אבל אם נפל מעט
מים או שלג על החצואה קודם הטחינה ויודע מקומו יגרוף
החטים העליונים שיש לספק בהם והשאר מותר כמ"ש לעיל
סי' הס"ו או מ"א יעו"ש.

(כב) **שם** בהגה. ולא מהני ספק ספקא. היינו משום דאין
הפסד בהסיון אבל אם יש הפסד או שאין
לו אחר מותר אפי' באכילה. ט"ז סוף סק"ד. ח"י או י"ד.
חק יוסף או ז' מק"ח או י"ד. חמ"מ או ז' ר"ז או ח' ח"א
כלל קצו או ד' מ"ב או י"א. ועיין מ"א ס"ק כ"ה.

(כג) **סעי'** ג'. אם הם יבשות וכו' אבל אם הם לחות
(אעפ"י שלא נחרכו. ר"ז או י"א) או שנשחנו
מראיהן בידוע שהגיע עליהן מים ואסור להשקותן בפסח
אלא לזניניהו קבא קבא כי יוכי דליכניהו קמי פסחא.
עור בשם צה"ג. לבוש. וכחצ וכו' דינא כמ"ש לעיל בחלחל
הסי' בחטין שנעצבו בנהר וכו'.

(כד) **שם**. אם הם יבשות וכו' מין חטס הבא ממקום
א' הנקרא אירמייאל כיון שמראיהן טובה והם
קשים אעפ"י שאין קשין כמו חטים האחרים מ"מ אינם
לחות ולפיכך הם מותרין. שכנסיג בהגב"י או ז' פר"ח. שו"ג
או ט' חק יוסף או ח' חמ"מ או ג' ועיין לקמן
או י"ב.

(כה) **ואם** מותר ליקח חטים מן השו"ס של המלך
שמציאין אותן בספינות לצורך הפסח עיין לעיל
סי' תכ"ג או ס"ז ושע"ה בסי' זה או י"א.

(כו) **שם**. אם הם יבשות וכו' מיהו אם בא עליהם מים
יש לאסור החטס עצמה אף שלא נשחט כלל.
ח"י או י"א. מ"ב או י"ב.

שם ולא

משם. ועיין עוד מ"ש השע"ה או ו' בשם מהרי"ע ומ"ש
לעיל סי' תס"ו או מ"א יעו"ש.

(יד) **שם**. או שנפלו עליו מים. אפי' מעט. ז"ח ט"ז סק"ג.
עו"ש או ז' ר"ז או ז' מ"ב או ו'.

(טו) **שם**. אעפ"י שלא נחבקע אסור וכו' ואע"ג דגבי לחיטה
אין אסורין אלא אי"כ נחבקעו שאני הסם דעסיק
בה. עור בשם ר' אפרים. מ"א סק"ג. והא דכחצ לקמן בסעי'
ט' דאם לא נחבקע ממש החצויל מותר אע"ג דמינה נייחי
חוץ החצויל מ"מ ו"ל כיון דהחצויל רוחח הוי כחליטה דאינו
מחמץ לדעת הטור סי' תס"א ותס"ז יעו"ש רק שיש לחוש
שהיה במים קודם רחיסה לכן לא מחמירין כולי האי ועוד
ו"ל והוא עיקר דהחצויל שהוא רק תערובת משכו דרבנן
לא מחמירין כולי האי כמ"ש המ"א ס"ק י"ב יעו"ש. ולפי מ"ש
הרמב"ם פ"ה כ"ל הטעם פשוט לפי שדגן שנבלל או נחצויל
ולא נחבקע ממש אינו חמץ של חורה וגם משהו דרבנן לא
אסרינן חרי דרבנן. ח"י או ז' ועי"ש שכחצ דכ"ז ליישב דעת
הפ"י והש"ע אבל לדינא כבר מסיק רמ"א בסעי' ט' בהגה
דנהיגין לאסור בכל ענין יעו"ש. ועיין בדבריו לשם צ"ד.

(טז) **שם**. אעפ"י שלא נחבקע אסור וכו' ר"ל שאעפ"י שאין
אנו רואין בו שום רעוה ואינו קרוב להחבקע
כלל אעפ"י כן אסור דלא דמי ללחיטה דעסיק בה והילכך אף
אם יניחנו ע"פ חזית וכיוצא לדוק אם נחמץ לא מהני.
מאמ"ר או ד'.

(טז) **שם**. אעפ"י שלא נחבקע אסור וכו' משמע ודאי
לדעת הני רבוותא אם עבר וסניחו אסור
לאחר הפסח דהא אמרינן דכיון דמינה נייחי באין לידי חימוץ.
ועיין להרשב"ץ בחשו" ח"ב סי' קל"ט שהחירן באכילה אחר
הפסח אם לא נחבקעו יעו"ש והוא פלא אם לא שסמך על
דברי הר"ן שכחצ דהיה ארצא מיירי בשבוי בהם מבוקעין
ולא היו ניכרין וכו' והוא סברא יחידא דכל הפ"י פסקו
אעפ"י שלא נחבקעו. בס"א או א' ומיהו עיין ער"ס או י"ד
שכחצ דאפשר שהרשב"ץ שהחיר חטים שנשרו במים ולא
נחבקעו ס"ל כרבי ישעיה הראשון דכיון דלא נראה ביקוען
קודם שיבשו אפי' נשרו מותרין יעו"ש. ועוד עיין לעיל או
ט"ז שכחצו בשם ח"י דכל שלא נחבקע ממש אינו חמץ של
חורס יעו"ש וא"כ אם שגג או עבר ושהה אותו לאחר הפסח
ויש הפ"מ אפשר דיש להחיר בהגה כיון דאיכא כמס פ"ו
דס"ל דלא הוי חמץ של חורה ואינו עיבר צ"י וצ"י וחמץ
שעבר עליו הפסח אינו אסור מה"ה אלא משום קנס דעבר
אצ"י וצ"י וצ"ה"ג אפשר דיש להקל. ועיין לעיל סי' תמ"ב או
ג' וס"ו תמ"ז או רנ"ח ודוק.

(ח) **קמח** שיש ספק אם לחחו החטים אם לאו מותר
להשהותם עד אחר הפסח מטעם ס"ס. מעיל

באר הגולה
ד תשובה הרשב"א
ה הרשב"א בתשו'
מהלך דפסח' ל"ג

ד י שנה שרבו גשמים וירדו על ערימות שבשדות עד שהיו קצת מהשבילים שעל הערימות מעלים צמחים אין חוששין לסתם חטים של אותה שנה : ה"ד דגן שבמחור שנתייבש לגמרי וא"צ

דיניקה

בף החיים

לאז מחוייבים למכור החצואה כדון מכירה חמץ ואסורים למכור מהם לנכרי אחר זמן איסורו ובדוחק לסתור להם שיסיו סרסרים לנכרים לקנות ולמכור חבל לקנות ולמכור לעצמם הוא איסור גמור. ח"א כלל קכ"ז או"י ה' מ"ב או"י ע"א. (ג) **שם**. אין חוששין לסתם חטים וכו' וכתב בשכנ"ג סג"י או"י ז' הלכה למעשה שהחיר לקנות חטים לפסח אף שהיו נעצרים בצורות כל שלא ראינו בהם שינוי במראיהן ואינם לחות ועו"ש. ח"י או"י י"ג. מק"ח או"י י"א. חת"מ או"י ד' מ"ב או"י ע"א. ועיין לעיל או"י כ"ד. ואם יש בהם חטים שלמחו עיין לעיל ס"י הכ"ג סע"י ג' בהנהגתו ודבריו לשם כס"ד.

(ד) **שם**. אין חוששין לסתם חטים וכו' יש חילוק רק בין חטים שהגשמים מזלפין עליהם ובין שבילים שירדו עליהם גשמים שבהם שסס בלי לבוש המים נכנסים מיד חוץ הסתה ויש חשש חימוץ חבל בירדו על השבילים המים נבלעים חוץ הלבוש והסתה לא נחלחלה רק מעט וכמעט בלתי אפשר שחחמץ ואין לנו לריבין לחוש לחטים שנקלרו בימי הגשמים דאזלינן בחר רובא שאין מחמילין כשאין לנו רואין ריעותא ומ"מ אחרי שבעלי חצואה אומרים שיש להם ס"י בלחות שנתלחלו ודאי יש לחוש להם ולקחתם לקמחא דפסחא רק חטים אשר אין ניכר בהם שום שינוי. חש"י בנין ל"ז ס"י ה' פח"ע או"י ז' ועיין לקמן או"י ע"ל.

(ה) **אחד** קנס חטים משר אחד למלוא ואח"כ קנס ממנו עוד ישראל מלכור אחד שקנס הראשון וא"ל השר שסס לחוחים ועד שלא נודע אפס מזה הראשון מלוא ואח"כ אפו בכלים שלו שסס אנשים אחרים וכלים דהיינו מדרות וקאלעלקעס וכלים אחרים של שסס אנשים כ"ל אפו עוד אנשים אחרים וכו' יש לאסור כל המלות שאפס הראשון חבל לענין המלות שאפו אח"כ בכלים של הראשון יש לטול מנין מלות כמנין הקאלעלקעס וכן כמנין המדרות ולאכלס בחמץ ושז מותרים באחרים. חש"י ל"ז א"ח ס"י ס"א. פח"ע שס.

(ו) **חטים** שנקלרו לשם פסח ולמראית כעין היו יבשים כראוי רק זנבות השבילים היו לחות בתחתיתם מלחות הגשמים שרבו אז בימי הקליר ולאחר איזו ימים שבאו לדושה מלחוס שנתחממו וגם נחרכו כגרגרים של חטים ובשעת טחינה בדקו ולא נמצא שום זיקוק כיון שלא ראינו שום ריעותא חלא שנתרככו בעלמא אין לאסור חלא שומר נפשו יסדר אחר חטים משומרות כראוי. חש"י חת"מ ס"י קל"ב יע"ש. פח"ע שס.

(ז) **שנה** שרבו גשמים וסיו החטים המסומרות לפסח במקלח סיה ס"י נגד המבוקשות ובמקלחם לא סיה ט' המקלח שיש ס"י מותרות רק שאינם נקראים משומר לשם פסח דבעינן סיהא בודאי משומר. חש"י שואל ומשיב ח"ג ס"י פ"ג. פח"ע שס. ועיין לעיל ס"י חכ"ג או"י ז"ן ודוק. (ח) **סעי'** ה' דגן שמחור שנתייבש לגמרי וכו' וחסו שאמרו בגמ' פסחים ל"ג ע"א דלחמין במחור. אך סימכין מן הסתם שאין מניחים לעמוד בקרקע כ"כ שלא יפלו

כז) שם. ולא נשתנה מראיהן וכו' ואם לא באו בספינה אף נשתנו מראיהן אם אין אחרים יש לומר דשרי. מש"י או"י ה'.

(ח) **שם**. לא מחזקין. ומותר באכילה. טור בשם בה"ג. לבוש. ועיין בס' בית מאיר שכתב דכ"ז מיירי בלחות הספינות שהחטים מונחים על עליות שבאמלא הספינה ואין החטים באים לחוץ המים מה שתחתית הספינה שואבת וגם למעלה היא מכוסה משא"כ בספינות (שקורין קאנין) שתחתית הספינה ידוע שתמיד היא מלא מים והחטים שקועים במים וגם למעלה היא מפורעת וקרוי הדבר שזמן שהיא על הדרך היגשם עליהם מטר השמים וגם כשהמלחים מגביהין תמיד המשוטות מן המים להוליך הספינה בודאי יתחז עליהם מן הנהר בכל לדדי הספינה ע"כ להתחלה בודאי אסור לקנות אותם חטים לפסח בכל גווני ודיעבד במקום הפ"מ אפשר היה להקל מפני חשש גשמים מלמעלה או מה שניתז עליהם מן המשוטות דאולי הוא רק זליפה מועטת אמנם מפני שידוע שהחטים המונחים בתחתית הספינה שסס יש מים תמיד ובודאי היה שרוי בתוכם זמן רב חלא שעתה נתנגבו והם אסורים אפי' לא נתבקעו ע"כ לריק דרישה מן הסוחרים הבקושים אם ידוע להם שיש שמים בהחטים שלמעלה נגד מה שתחתית הספינה ומותר דיעבד לאכלס בפסח ואם לאו אסורים אפי' דיעבד יעו"ש והביאו מ"ב או"י י"ד.

(ט) **סעי'** ד. אין חוששין לסתם חטים וכו' כל שאין רואין בהם ס"י חימוץ. ר"ז או"י יו"ד. מ"ב או"י ע"א.

(י) **שם**. אין חוששין לסתם חטים וכו' שדבר תורה בולכין ברימ אחר הרוב ואין הרוב מחמילין ואף אותן ערימות שראינו שנפלו עליהם גשמים חולין להקל שמה לא נכנסו בהם מים חלא בשבילים העליונים חבל לא בבטן הערימה ואף אח"ל שנכנסו שמה לא הספיקו להחמין הלכך סיו ס"ס ולקולא. ב"י בשם חש"י הרשב"א ס"י ק"ב. לבוש. ט"ז סק"ה. ר"ז שס. חבל מן השבילים העליונים לא יקח ואפי' לא העלו למחים שאין בהם חלא חד ספק חבל אוחס שהעלו למחים הם ודאי חמץ. לבוש.

(יא) **שם**. אין חוששין לסתם חטים וכו' חבל לילך למקום קביעותם ולקנות אסיר משום דכל קבוע כמחלה על מחלה דמי. פרי"ח. וביינו מעליונות הגדיש. ח"א או"י ה' ור"ל חבל מאמלע שרי ליקח אף ממקום הקבוע מכה ס"ס וכמ"ש בא"י הקודם.

(ב) **שם**. אין חוששין לסתם חטים וכו' ר"ל אפ"י שנמצאו בהם מלמחות אין חוששין לשאר חטים חבל ודאי לזריך לבדוק אם יש שם ס' ופשיטא כשמולכין החטים למכור והגשמים יורדים על השקים עד שהסק כמעט שריו במים וגם החטים נחלחלו אסורים מדינא בפסח שהרי הריעותא נגלה לעינים ולריבין להזכיר ע"ז כי המוכרים אינם מקפידין ע"ז כי רובם אינם בני תורה וגם לריק להזכיר להמוכרי חצואה בשנה שרבו גשמים או שירדו מים על השקין

ליניקה כמאן דמנח בכדא דמי ומקבל חימוץ אם ירדו עליו גשמים: ו יחשים שנמצאו בהם מבוקעות אותן שאין מבוקעות מותרות מפני שהדבר מצוי שבשעת גשמים עליונית הגדיש ותחתיתו מתחמץ ומתבקע ואין המים נוגעים באמצעיתו כלל: ז וישראל שיש לו בורות מלאים חטים וחושש שמא יש בקרקעית הבור ובקירותיו חטים מבוקעים מלחות הבור והארץ בביטול בעלמא סגי (ועל סתליו ס"ח): ח הדבש של אינו יהודי אין מחזיקים בו איסור ואוכלים אותו בפסח. הכס מיהו יש מחמירין (מרדכי פכ"ט וסג"מ פ"ד)

כף החיים

שמעורב זו סלה לריכין לבצר כדאוחא להדיא בירושלמי ס"ט כל שטס ואין לסאוך להיחר שכח כר"ש (והביאו ב"י) בשם ר"ר יונס שאפי' נודע בצירור שנחערב בו קמח או סלה מה בכך מי פירוח הוא ואינו מחמץ אלא אם באנו לומר דשם עירבו בו ג"כ מים דמי פירוח עם מים מחמילין אה הקמח כנילוש עממס ואפי"ס נראה דאין לאסור מפני ששם זו דחששא רחוקה היא לערב בו שני דברים וכולי סאי לא מחזיקין איסורא וגם לחים שמה עירב בו סולה מחטה לחוחה לא שיהיה וגם נחבטל ק"ש. ב"י יעו"ט. מוכו דעם האחרונים להחמיר וכמ"ס לקמן.

בזו שם. אין מחזיקין בו איסור וכו' ועיין בשכנה"ג הגב"י א"י ח' שכתב שנחברר לו שכשמוציאין דבש מן השעש א"י ח' אין נוטין אותו בכלי מים חמין ולפ"ז כל דבש שהולאוס מן השעש אין ללוש בו זולתי דבש מן הכוורת. וכח עור דבשנת הסכ"ח הוצא אליו דבש סחס ור"ז ב' שהיה מעירב קמח או נישאסטי"ס וחקר על הדבר ומלא שרובם ככולם עיטין כן מפני שסם מערבין בו מים ולפי שלפי רוב המים שנוטין נעשה רכס חוזרין ונוטין ב' קמח או נישאסטי"ס לעבוסה עד שבעלי הדבש עצמם הודו ולא בוש והכריז סלא יאכלו דבש בפסח ל"מ ללוש ב' אלא אפי' לאכלה בפ"ע כ"א דבש מן הכוורת עם שעש סלה וישראל יוצא השעש או בחרופי. וכח עור שאחר שכח זה שזע מפ' אנשים נאמנים ששמעו מצעלי הדבש שמשמין בדבש וין באל"י כדי למחקס ומן אז חדל אה עצמו מלאכול אפי' בחוך ימי הסנס מפני סיון באל"י שהוא יי"י כיא מדבש סבאס משעש אכל לא אסר לאחרים כיא לעצמו. וקל"ה יחדי סגולה אשר נגע אליהם בלבנס משכו ידס ג"כ ממנה יעשי"ב. ולפ"ז גס במקימוס שוכגים סיחר בדבש לריך לחקיר ולדרוש שמה יש בו חשש איסור וא"ל סומר נפשו ירחק ממנו.

בזו שם. דבש של עכו"ס וכו' הענהג העיקרי שנהג בו אבוחינו הראשונים הוא סלא לקנוס בחוך הפסח מחניות של עכו"ס לא שמן ולא דבש ולא חלב מטעם דשכיחי פירורין של פח בעת אכילת העכו"ס ויחערבו במשקין סנו וכן חמאס נוכגין שאין קינין אוסס אלא ק"ש ולא חכיס מלוסס. רכב בית יסודה במסגני ארגיל דף ק"ח ע"א או ס"ח. מחביר או ב' ועיין לעיל ס"י חמ"ז או קמ"ז.

בזה המחינה שמוציאין ממנה שמן שומשמן אסיר לאוכלו שאעפ"י שנבלל ונחערב יפה מ"מ חוכל להרגיש ממשו של איסור. דרכי נועם חל"ח ס"י ו' י"א בכגנ"י. ועיין לעיל ס"י חמ"ז או קמ"ד וקמ"ו ודוק.

בזה שם הכס. מיהו וס מחמירין. דחוששין שמה נחערב בו קמח ואפי"ס דבש מי פירוח הוא מ"מ סקמח הוא חמץ גמור שנוכגין לרחוך הסטים. מ"א סק"י. וכ"כ האחרונים. **שם** הכס

יפלו כגרעינים. ומ"מ ראוי וכו' לסגיה ע"ז דלפעמים מחמח הגשמים או שאר מניעות עומדים בקרקע לאחר שנחייבשו כל לרכן ולכן ראוי וכו' לקצר החטים בעוד שיש בהם עיר מעט מראס ירקוח דלא אין חשש מחמח גשמים. ח"א כלל קכ"ח או ב' ובאלו סארטות כשקולרים סהבואס על סרוב אינס יבסס לגמרי וסיו גורמח ביטולס בחלוס בערימוס סלכך נראה דאין כאן חששא אם לא שגפלו רוב גשמים דיש לחוש שעדיין סשכלים לחיס מן הגשמים כשקולרים אוסס וסכל לפי סעיף. מחמיר או ו' ועיין לעיל ס"י חכ"ג או י"ט ד"ס וכח ח"א וכו'.

טל שם. ומקבל חימוץ וכו' וז"ל רי"ז חבואס שנשרית במים ואפי' אם נשרית בעודס מחוברת לקרקע לאחר סיבסס ועומדת ליקלר סרי זו חיששין על חמולס ואסור לקיימח בפסח עכ"ל וסב"ד בשכ"ג פ' כ"ט. משמע דאין חיששין לחימוץ אלא א"כ נשרית במים אכל בזליפה מועטת ליכא למיחש וכ"כ סרי מנוח על סרמב"ס פ"ס בד"ן זה וכו' שסגיע זמנח ליקלר ואח"כ נפלו עליה גשמים מרובים יעו"ט. וסביאו המחמיר או ז' וע"כ כח דאס נפלו מעט מזער טיפי גשמים על סשכלים ונקלרו למחרסס דאין לחוש לסס כל עיקר ואפי' למח של מליה סעושין ב' שימור משעת קצירס וכן ססכמנו סלכח למעשה עכ"ל. ומ"ס השע"ח או י"ד בשס חשו' מעיל דקס ס"י ס"ט עיין מחכ"ס סק"ה שכח ססוא חולק על דברי סרשב"א ססוא פסק סש"ע וסוא קולא יחירס וע"כ יש להחמיר. ועיין לעיל או ל"ד.

בזו שם אם ירדו עליהם גשמים. ואס ירד עליהם טל כבר כחכנו לעיל ס"י חס"ז או מ"ו קחנו משס.

בזה סעי' ו'. אוסס שאין מבוקעות מותרות. אפי' באכילה. ר"ז או ט' וסוא אם סס קסוח ויבסוח ולא נסחנס מרחיקן וכמ"ס לעיל סעי' ג'.

בזה שם. אוסס שאין מבוקעות מותרות. ומ"מ לריכין לבצר סמבוקעות או לריכין לדקדק סיעיב סיסיס עכ"פ ס' נגד סמבוקעות. ח"א כלל קכ"ו או ס' מ"ב או י"ט. ועיין לעיל ס"י חכ"ג או ב"ן ודוק.

בזה שם. עליונות סגדים וסחמיתו מחמץ וכו' עיין לעיל או ל'.

בזה סעי' ז'. ישראל שיש לו בורות וכו' מפני שאין נודע ממש שיש חטים שנחבקעו ושמה אין שס כלל ואס נחבקעו שמה נפסלו מאכילת כלב וסול ס"ס. ב"י בשס חשו' סר"ן ס"י קס"ח. וכ"ס בחשו' סרשב"א ס"י ע' וכ"כ סלבוס. ועיין לעיל ס"י חל"ו סעי' א' בסנס ובדברינו לשס בס"ד.

בזה סעי' ח'. דבש של עכו"ס אין מחזיקין בו איסור וכו' לומר מזויף הוא. טור. ומשמע דאס ידעין

(פ"ד) והמנהג במדינות אלו שלא לאכול דבש רק אוחו שמציאים בחציות מן הכוורת שעושין נומנו משקה שקורין מע"ד. וחאנים יבשים וענבים יבשים שקורין רויני גדולים או קטנים

בף חחיים

שמו"ח ז"ל כתב לאסור לעשות המשקה במועד מחשש הערובת וכחז שכן נהגו מ"מ כ"ל דהמיקל לכבוד יו"ט במדינות אלו שאין לנו שחיה אחרת בפסח לא הפסיד יעו"ש. וכ"כ המ"ז שס. ר"ז שס. מ"ב או"י כ"כ.

(דן) מיהו דבש שמציאין מן הכוורת נוסגין בו היתר לכ"ע שאין דרך לערב בו כלום כשרודין אוחו מן הכוורת. לבוש. וכחז המ"א סק"ו דהיינו אוחו שמציאין עם החדרים קטנים שלם כמו שהוא מונח בכוורת שעדיין לא נחרסק יעו"ש ועיין מהכ"ש שכחז דלכ"ח גם זה אסור משום דאחי לאחלופי אלא דלכ"ח לא חייש לזה אבל הא"ר או"י ט' כתב דגם רש"ל ובי"ח מודים בזה להחיר דבש לא אחי לאחלופי. וכ"כ דעת האחרונים.

(הן) וכל זה בסתם מקומות אבל במקומות שידוע בבירור שאין דרך לערב דבש שום קמח יש להחיר שם אפי' הדבש שבזבל מהשטות אף לאכלו בעינו. ר"ז או"י ט"ז. **שם** בהגה. וחאנים יבשים וכו' לפי שיש שרגילין לערב בהם סילת כשמחלקים אוחם. מרדכי פ' כ"ט

וסב"ד ז"ל. וכ"כ בדרשוט מהר"ל. וכחז ז"י ונכון ליחזר מלאכול חאנים כ"א מאוחם שאין בהם חשש עירוב סולת עכ"ל אכן בדרשוט מהר"ל שם כתב דנוסגין איסור בכולם גם באו"ש שמגדלים בונים גזירי משום הרואה אטו שאר חאנים עכ"ל וכ"כ סק"ז. וזהו שכחז מור"ם ז"ל שזה חלו במנהג המקומות וכו' ועיין לקמן או"י ס"ד.

(זן) שם בהגה. וחאנים יבשים וכו' יש מחמירין שלא לקנות גרוגרות ולמוקין ושאר פירות בחוץ הפסח. בית יחוד דף ק"ח או"י ס"ח משם רבו הרב מהר"ש לרור. מחזיר או"י ג' והיינו מחנאות של עכו"ם כמ"ש לעיל או"י מ"ז יעו"ש.

(חן) שם בהגה. וענבים יבשים שקורין רויני וכו' לפי שמניחים אוחם אלל התאנים. כ"ה בדרשוט מהר"ל. ומהר"ב כתב יש אוכלים הענבים הקטנים למוקין בפסח ויש נמנעין ואומרים שמייבשין אוחם בחנור אלל הפח או לאחר שהולאו הפח מן החנור ויש אוסרים אפי' המשקה שנעשה מהם לשחות בפסח וכן נוסגין ברענגשבורג וכ"ה בחשו' מהר"ל ס"י כ"ה שלא לאכול ענבים קטנים. ומטעם חששא זו נהגו באלו הארצות (במדינות אשכנז) שלא לאכול שום פרי יבש בפסח אם אינם שמורים מחימוץ שחוששין שנחייבשו בחנור ויש מקומות שאוכלים הענבים קטנים שבאוחן אר"ת שגדלים שם מייבשין אוחם בשמש. ד"מ או"י ס' וכן הם דבריו כאלו בהגה.

(טן) בצמוקים אדומות נוסגין איסור מפני שאומרים שמעלין אוחם בשעם שמייבשין אוחם וגרסה ראין טעם לאסרן משום דסתם כלים אינם זיי וכו"ל כ"ט לפנס קו"פ ושרי לכ"ע כמ"ש בס"י חמ"ז. ומלאחי בחשו' אשכנזית (וביא חשו' מהר"ל ס"י כ"ה) וז"ל אוחם ענבים דקים נוסגין בהם לפי שמערבין אוחם עם הגרוגרות ובסליסם ע"כ. וחומר יחירא היא. ז"ל. וכלבש כתב דלמוקים בין האדומים

(ן) שם בהגה. מיכו יש מחמירין. ואם נחערב ממנו בחצשיל דיעבד בפסח מס' אסור. מ"א ס"ק י"א. מיכו ח"י או"י ט"ז כתב דמן הסתם דלא ידעינן אם נחערב בחוכו סולת אע"פ שנוסגין בו איסור לאכלם בעין מ"מ אם נחערב חוץ החצשיל יש להחירו דיעבד. אפי' בפסח מס' או אפי' ידעינן שנחערב בחוכו סולת מיחר לקיימו בביתו או אם נחערב חוץ החצשיל אם הוא הפי"מ או מניעה שמחה יו"ט אפי' בפסח מס' כסומך על דברי הר"ר יונה דס"ל דנימוח ונספך לדבש לא הפסיד יעו"ש. והביאו א"ר או"י ז' וכחז דכ"ז כשלל נודע שמערבין בו הרבה סולת עד שאין ס' בדבש נגדו יעו"ש. ומיכו הר"ר או"י ט"ז כתב דאם ידוע בבירור שפירבו קמח חמץ אף שנחפף לדבש אסור להשתחו ואם נפל לחוץ החצשיל אסור הערובתו במשהו אף במקום הפי"מ ומניעה שמחה יו"ט יעו"ש ואפ"ל דהיינו כשאין ס' בדבש נגד הסולת כשנחערב קו"פ אבל אם היה ס' נגדו ונחפצל קו"פ אף לדעת הר"ר יש להקל. ועיין א"א או"י י"א.

(נא) שם בהגה. שלא לאכול דבש רק אוחו שמציאין בחציות וכו' פי' בחציות גדולות שאין שכיח בו הערובת אבל בחציות קטניות יש לאסור כי רגילים להחערב שם קמח. עו"ש או"י ח' וכ"כ בה"ח.

(נב) שם בהגה. רק אוחו שמציאין בחציות וכו' שעושין ממנו משקה וכו' פי' חרתי בעינן דדוקא מאוחו שנחצית מותר לעשות משקה דאף אהל"ל שיש בו מעט קמח בטל בס' קו"פ אבל אוחם שמציאין בכלים קטנים אסור אפי' לעשות ממנו משקה וכמה פעמים נחברר לי שמערבין בסן קמח הרבה. מ"א סק"ז. ובדרשוט מהר"ל כתב שדבש חי אסור לאכול כי המשקה דדוקא החירו לפי שנחפצל טעמו קו"פ וכן קבלתי ע"ש מהרש"ל שכך קיבל גם הוא וגרסה בעיני שאפי' אוחו דבש שמציאין מן הכוורת לפנינו אין לאכלו חי משום גזירה דילמא אחי לאחלופי וכו' עוד נראה דדוקא קו"פ יכול לעשות משקה דאפי' ה"כ בו הערובת קמח כבר נחפצל בס' אבל במועד אסור דשמה יש בו הערובת קלה וי"ט בפסח עלמו וכן נהגו. ז"ח. והביאו מ"א שס. אמנם סק"ז סק"ז כתב דמשמע מדברי מור"ם ז"ל כאלו שכחז שלא לאכול דבש רק אוחו שמציאין מן הכוורת וכו' היינו אפי' לאכילת בעין מותר יעו"ש. וכ"כ ח"י או"י י"ז. חק יוסף או"י י"א. מ"ז או"י ו' וכ"מ בד"מ או"י ג' וכחז כר"ז או"י ט"ו דעוד לחוש לדברי המחמירים שלא לאכול בעינו אלא א"כ נחפצל קו"פ. והא"ר או"י ט' כתב דהכל לפי המנהג בזה. וכ"כ ח"י שס. חמ"מ או"י ז' ומ"מ נריך לחקור ולירדע מנהג המקומות כי יש מדינות שנוסגין לתת לחם בכוורת בשעת רדיס או שאר דברים של חמץ ובמקום שיש לחוש אסור הדבש לאכלו בעין בפסח אבל מותר לעשות ממנו משקה מע"ד קו"פ. ח"א כלל קכ"ז או"י ז' ועיין לעיל או"י מ"ו.

(גז) וכתב שם סק"ז ועפ"ז כ"ל היתר גמור לבשל בחו"ס משקה שקורין מע"ד מדבש שניכר שזא מהכוורת לפי ראות עיני האנשים כל שהוא ראוי לשחיס ביו"ט ואף

בפ החיים

(סג) האגווא"ה ארדיינסיי שטעשן מלמקין נכגו בני
אשכנז שלא לשחורו וכאל חומר
ייאנסרין ביורס אסיר לשחורו בפסח.

בעלמא אך אם נחנין

לחמץ ולוק"ר אסור לאכלו אפי' לספסותו אסור (ח"ס סי' קי"ד) וציוס עוב האחרון אוכלין פירות יבשים ולוק"ר קנדי"ל שאין בו חשש חימוץ (מהרי"ל) והמכבג צמדי"ת אלו של"א

בף החיים

ואם הגיע להוראה גם הוא יורה ע"פ הדין דוקא. מחז"ר
אוי' ה' ועיין סי' תנ"ג אוי' מ.

עג) שם בזה. ולוק"ר אסור לאוכלו וכו' והע' לוק"ר ניכנין
לאוכלו בפסח רק שצריך כחב סכסר. ח"א כלל
קכ"ז אוי' ג' וכן עתה נוכנין לאכול הלוק"ר העשוי כמין כובע
י"י כחב סכסר הבא מרב העיר שנעשה שם מלאכה הלוק"ר
וכחב עליו כשר לפסח.

עד) שם בזה. אפי' לספסותו אסור. והיינו צמין שיש
חשש שמעבדין בו סולת אבל היכא דליכא חשש
מוחר לספסותו וכמ"ס לעיל אוי' ס"ח. ואוי' ע"ב יעו"ש. ועיין
באוי' שאח"כ.

עה) שם בזה. אפי' לספסותו אסור. וכחב צס' איז
(וכי' בספרו א"ר אוי' י"ב) וראיתי שבה שאלה
לפני זקני הגאון מהר"ש ז"ל אחר פסח ששכח בוט לוק"ר
וסורס למכרו לעכו"ס עכ"ל. וסע"ז ומ"א כהבו דאין ליסור
צס"ט לוק"ר או מה שאנו קורין קאנדי"ל לוק"ר ומוחר לספסותו
צציתו ומ"מ נסגו למכרו לכהחלה ובדיעבד מוחר. ח"י אוי'
כ"א. וכ"כ המק"ח אוי' י"ד. ר"ז אוי' י"ט. ח"א כלל קכ"ז אוי'
ג' מ"ב אוי' כ"ט. ואם מזכר בחוץ הפסח יכול למכרו לעכו"ס
ואם נפל לחוץ הוצעיל אינו אסור אפי' בפחות מס' ר"ז סס.
עו) שם בזה. וציו"ט אחרון וכו' פי' ציוס אחרון שהוא
י"ט שני שאינו אלא מדרבנן. עו"ש אוי' ח' זכ"ל
ר"ז סס.

עז) שם בזה. וציו"ט אחרון אוכלין פירות יבשים וכו'
אין לסחור ציו"ט אחרון אלא דבר שאין בו חשש
חימוץ ונסגי לאוסרו משי' גזירה או מנסג אבל דבר שיש בו
הערובת חמץ קרי' כשמן שומשמן ודבש ואורז וכיוצא יזהר
ציו"ט אחרון כיוס ראשון ואין לסקל כ"א בפירות יבשים וכדומה
שאינו אלא מנסג וחשש בעלמא. מהר"י זיין צחשו' שערי ישועה
כ"י שער ו' סי' ד' והציאו הצרכי' אוי' ס' אלא שכח
שמהי' נכסג סי' ס"ב משמע קל"ה דלא כהרב סנ' יעו"ש.
ועיין בדבריו לעיל סי' תנ"ג אוי' ט"ז.

עה) שם בזה. ולוק"ר קנדי"ל שאין בו חשש חימוץ. כ"כ
בדרשות מהרי"ל שסעיד מהרי"ש שאכלו סלומדים
יחד ציאו"ש"ט ציו"ט אחרון דפסח ונתן להם כח"ר זנו"ל
לוק"ר שהציא עמו מקאנדי"ל שהיה צרור לו שאין בו שום
חימוץ ואכלו עמו עכ"ל. והב"ד סע"ז סק"ח ומ"א סק"ט.
וכחב סס סע"ז דמ"ס סר"ב בזה. ולוק"ר קנדי"ל אין זה מה
שאנו קורין לוק"ר קנדי"ל שאינו יש בו חשש יוחר וחמץ גמור
הוא אלא היינו לוק"ר קנדי"ל שכחב צמדי"ל ונראה דהיינו
מה שאנו קורין אותו קנ"ד או כוס לוק"ר שהוא צודאי אין
בו חמץ יעו"ש. וכבר נכחבו שזה ישחכס לפי הזמן והמקום
ואיכ' כל שצדור באותו מקום שאין בו חשש חמץ מוחר לאוכלו
ציו"ט אחרון כנוכנין לסקל.

עט) שם בזה. שלא לאכול כרכוס וכו' משום דכשמעבדין
אותו ממדינה למדינה ונשתנה מראהו מניחין
אותו ע"ג שאור וחוזר למראיתו. כ"כ בדרשות מהרי"ל. ובחשו'

סו) צוק"ר רגילין ליזהר שלא לאכלו אם אינו לצורך
גדול לרפואה כי הרוכלין מערבין כמה
מיני. מהרי"ל צחשו' סי' כ"ה. וע"כ נסגו האשכנזים
שאינם אוכלין הלוק"ר ושלא לאכול מרקחות הנעשית בלוק"ר.
כנה"ג בהגצ"י. וגם המשקה הנעשה מן לוק"ר שקורין
שאופי או לאטוריא נוכנין האשכנזים להחמיר. ח"י אוי' כ"א.
מק"ח אוי' י"ד ועיין לקי"ן אוי' ע"ג.

ע) שם בזה. ולוק"ר אסור לאכלו. משמע מדברי הרב
דכל מיני לוק"ר אסור לאכלו אפי' הלוק"ר שעושין
האומנים בדפוסים גדולים שקורין הו"ט לוק"ר בל"א והכל
משום אחרופי צבלילות לוק"ר שעושין המרקחים על מיני
פירות דמזוייפין בקמח סולת וסחם סולת הוא חמץ
שרוחלין החטים תחלה ומכ"ש לוק"ר שהוא מפורר ודק שיש
לחוש להערובת קמח דהלוק"ר הוא יוק"ר הרבה מן הקמח.
עו"ש אוי' ח' וכ"כ ח"י שם דלוק"ר שהוא דק דק היטב
יש בו חשש חימוץ יעו"ש. וכ"כ המק"ח שם. וכבר נכחבו
לעיל אוי' ס"ח דהכל לפי המקום והזמן יעו"ש וכ"כ
האחרונים. ולענין המרקחת שעושין מצבלילות לוק"ר כבר
נכחבו לעיל סי' תמ"ב אוי' נ"ז יעו"ש.

עא) וצוק"ר הבא מעיר פרוטגאל מוחזק שאין בו שום
זיוף ונאכל בפסח וכ"ש אותו שהוא כמין
דפוס שאין בו חשש חימוץ. בית יהודה דף קי"ה סי' ה'
י"א מ"ב בהגצ"י אוי' ז' ועיין באוי' שאח"כ.

עב) שם בזה. ולוק"ר אסור לאכלו וכו' צוינלא וצמלרים
העידו שאין בו הערובת קמח כלל אך נודע
כי האומנים טובלים פתם ציערת הדבש והוא רותח לכן
ור"ש יזהר דלמ"ד חו"ג אסור ומיני צבלילות שעושים מלוק"ר
אסור אפי' להשהות. הרב מהר"י זיין צחשו' שערי ישועה
כ"י שער ו' סי' ד' צרכי' אוי' ג' וצלוק"ר של פורטגאל
וכיוצא שאומרים שאין בו חשש ושמענו שרצים מיראי ה'
ופקיע שמייבו צחכמה וצסדר קדושה היו אוכלים וכ"כ
הרב בית יהודה שאין בו זיוף נראה דהמחמיר שלא
לאוכלו מ"מ יכול להשהותו בפסח ומאי דחייבי רצון לוק"ר
העשוי צמלרים להפועלים טובלים פתם ציערת הדבש וכן
מאי דחיישינן צעיר עז לנו ע"ה"ק ירושת"ו צממן זית
מטעם זה (עיין לעיל סי' תמ"ז אוי' קמ"ד) אלו החששות
הם צבלילותינו שהם ערביים אבל צערי אדום חקרתו
כמה פעמים ואני שמעתי מפי המרדכי' דליתנהו לחששות
אלו לא מניח ולא מקלטה. ומ"מ אשר תאור נפשו להחמיר
בזה וכיוצא בזה אין מניחין אותו כי כ"ע ידעי דצפסח
כל אחד מחמיר לעצמו ועושה גדרות וסיגים כי רב הוא
חוקף ליסור חמץ החמור מכל ליסורין שצתורה כ"אשר
צירר הרדצ"י צחשו' דפוס פיורדא סי' מהו"ק. ואינו
יזהר ולא דבר תמורה כי כל העם מקלס יודעים היו כמה
מיני חומרות עושה כל אחד כאשר תאור נפשו וצכה"ג
ליכא משום לע"ז. ומיבו את לנועים חכמה להחמיר כרלנו
צציתו וצחומותיו ולישמט כל מה דמלי שלא לגלות מסתוריו

שלא לאכול כרכוס שקירין זפריין או נעגליך (מסרייל) מיכו
שנתבשל ונמצא בו שעורים או חטים אם נתבקעו
נתבקעו ממש התבשיל מותר. הגם ואין כמנהג כן
אלא אוסרים הכל במשכו אפילו
באר הגולה
מ טור בשם ה"ר
וכ"כ הרמב"ם פ"ה

בף החיים

משכר שעורין הנקרא ציריא. מחזיר או' ח' ועיין לעיל סי'
ר"ב סעי' ט"ז.

שם (פה) בהגה. מיכו אין אוסרין מערובתן. דלענין משכו
דרכנן לא מחזקין איסורא דיעבד. ביאורי הגר"א
ועיין לעיל סוף או' ע"ט.

שם (פו) בהגה. אין אוסרין מערובתן. קאי על כל מה
שמכר למעלה חוץ מצליחות לוקר שאוסר גם
מערובתו. ע"ש או' ח' וכ"כ המק"ח או' ע"ז דקאי על כל
הכ"ל. ומיכו מ"ש הע"ש חוץ מצליחות לוקר שאוסר וכו'
עיין ח"י או' כ"ג שכתב דאפי' במינו צליחות לוקר בהפ"מ
וכשיג ים לסקל יעו"ש. וכ"כ המק"ח שם. ונראה דכ"ז בסתם
צליחות שאין בהם רק חששא בעלמא או שהיה צליקת
נגד הסולת ונתבטל קו"פ אבל אם ידוע צבירור שיש בהם
סולת ולא היה סי' צליקת נגד הסולת שנתבטל קו"פ
אוסרין מערובתן במשכו וכמ"ש לעיל או' י' יעו"ש וע"כ
לריך המורה לחקור ולדרוש ואח"כ יורה.

שם (פז) בהגה. אין אוסרין וכו' ואפי' אם נתערבו
בפחות מסי' שרי. מ"א ס"ק י"א. ח"י או'
כ"ג, א"ר או' ט"ו. חק יוסף או' ח"י. מק"ח או' ט"ז.
חמ"מ או' ז' ר"ז או' ח"י וא"ו כ"ג. מיכו דדבש משמע
דד"מ דאם נתערב בפחות מסי' אסור. מ"א שם. חק יוסף
שם. מק"ח שם. ועיין לעיל או' י'.

חף **סעי'** ט. תבשיל שנתבשל ונמצא בו חטים או שעורים
אם נתבקעו וכו' בגמ' פסחים מ' ע"א איכא
פלוגתא בענין אם לתתו שעורים דלמר עוקצא. אפי' לא
נתבקעו ממש אלא כל שאלו מניחין ע"פ חזית (של יין.
ויש גורסין ע"פ הציצ של קלאין) והם מתבקעות מאליהן
אסורות ולשמואל דוקא אם נתבקעו ממש. ופסק הרי"ף
לחומרא כמר עוקצא וה"ד למילוינהו צעונייהו אבל אם
נמצאו תבשיל כיון דאיסור משכו מדרכנן אין אוסרות
התבשיל אלא אי"כ נתבקעו ממש. וכ"פ הרמב"ם פ"ה דין
ח' והרא"ש פ' כ"ש. וכך הם דברי הש"ע כי כן דרכו
לפסוק כג' עמודי הוראה שהם הרי"ף והרמב"ם והרא"ש
כידוע. וטעם מור"ם ז"ל בהגה להחמיר גם בתבשיל אפי'
לא נתבקעו כמר עוקצא כמבואר לקמן או' ק"א.

טף **שם**. או חטים. ואם נמצא בו זונין צם' משחא
דבזתא התיר אע"ג דמין חטין הוא אינו
רחוי למאכל אדם והוי כעץ בעלמא ואין בו חימוץ יעו"ש.
אבל צם' בית יהודה דף ק"ה סי' ד' כתב בשם מורו
דמין הדק שנמצא עם החטין שקורין לו בראק"א הוא
מין חטין ואסור התבשיל כחטין ושעורין. ולצטוף כתב
לפי דעתו נראה שהבדק"א של חטין נקראת בלשון משנה
זונין דתנן החטין והזונין אינן כללים זה בזה יעו"ש. וכ"כ
המחזיר או' ט' דמנעא בל ילדו שנמצאו בתבשיל גרעיני
זונין בקועים הנקרא זיוואן בערבי ואסר לפי שהזונין מין
חטין כמ"ש בירושלמי ריש כללים וכן מפורש בהרמב"ם
בפ'

הרשב"א סי' קל"ג כתב שהוא נוסג בו איסור אפי' בחול
לפי שרוב הכרכוס בכל הארץ הוא מזויפין ואוחז ומזלפין
עליו יין הרבס וכ"ש בפסח שרבים בוחשין קמח במים לצבועין
בכרכוס ואח"כ מזלפין עליו יעו"ש. מיכו הרא"ש בחשו' כלל
כ"ד סי' ו' כתב דכרכוס מותר בפסח כי לא שמעתי עליו
שום חימוץ עכ"ל. והצ"ד ד"מ או' ה' וכתב והמנהג שלא
לאוכלו בפסח מיכו נראה דאם נחערב מעט ממנו בתבשיל
בחורף הפסח אין לאסרו דכדאי הוא הרא"ש לסמוך עליו
בהג"ג כ"ש לפי מ"ש לעיל סי' חס"ו דלענין איסור משכו
דרכנן לא מחזקין איסור דיעבד עכ"ל וכך הם דבריו כאן
בהגה. ובענין דין כרכוס של כל השנה עיין ביו"ד סס"י קי"ד
ובש"כ שם ולקמן או' פ"ב.

ף **שם** בהגה. שלא לאכול כרכוס וכו' וגם הגדול בגנה
ציתו גזרו אטו כל כרכוס. דרשות מהרי"ל שם.
מיכו בחשו' הרשב"א שם כתב שהיה אוכל מן הנקה בשעת
לקיטתו. אמנם הלבוש כתב בדברי מהרי"ל. וכ"כ הב"ז סק"ט.
והטעם כתב בלבוש משום דכרכוס אין מצי' ליגרל במדינות
אלו ויסברו שהוא כרכוס שבה ממרחקים. וסבאו מ"א סק"י
ר"ז או' כ"ב. מ"ב או' ל"ג.

פא **וטובק** דרך לשרותו בשכר ולריך לסוגרו בחדר או
לעשות מחיצה לפניו וא"כ ה"ה כרכוס. מ"א
שם. ח"י או' כ"ב. מק"ח או' ט"ו. ר"ז או' כ"ד. וכתב ח"א
כלל קצ"ו או' ג' שחקר אלל האומנים שעישין שניוף טאצק
דהיינו ששואפין בחוטם מלחלחים אוחס ביי"ג וידוע שיי"ג
אסור בהנאה מדינא וא"כ ראוי לזהר שלא לשאוף אותו
טאצק גם בשאר ימות השנה יעו"ש. והצ"ד מ"ב שם וכתב
דכ"ז כתב ח"א בזמנו אבל עתה יש לחקור אלל האומנות אם
עושין כן. ומיכו עיין עיקרי הד"ט סי' ח"י או' ע"א מה
שהביא וז"ן שם דעת כמה פו' המחירין בזה משום דריתא
לאו מילתא או משום שהוא שלא כדרך הנאחו יעו"ש. וא"כ
המיקל יש לו על מה לסמוך והמחמיר חע"ב.

פב **שם** בהגה. שלא לאכול כרכוס וכו' זעפרין כבא
מחי"ים ואיספאני"א מוחזק בכשרות דאין
מזויפין ואוחז אבל כבא מארצות חורקיא"ה מזויפין אוחס
בסולת של חבואה לחותה ויש בו קלח היכר שגראין בוחטין
לכנים. בית יהודה דף ק"ה סי' ה' והרב הקדוש בעל ר"ח
צם' חולאות חיים דף כ"ד ע"ב דפוס אמש"י או' מ"ח כתב
חקנה אנשי מעשה שלא יאכל אדם זעפרין שיש בו ג' איסורין
שטחין ואוחז בשומן חזיר ומזלפין עליו ויי"ג ומטילין צי בשר
בבלה קום ובפסח יש בו איסור רביעי משום חשם קמח
שמטילין בו עכ"ל. מחזיר או' ז' ועיין לעיל או' ע"ט.

פג **שם** בהגה. או נעגליך. לפי ששורין אותו במי שעורין.
ד"מ או' ה' בשם מהרי"ב. ר"ז או' כ"א.

פד **שם** בהגה. או נעגליך. הוא הקלאו"ו. והעידו שבעיר
אמטערס נחברר לסם שהקלאו"ו מזלפין עליו

צפוי המשנה שם יעו"ש, וכ"כ הער"ה או"י ו' בשם ח"ח דף ע"ג, וכ"כ בספרו חקת הפסח או"י ו' יעו"ש.

(ז) וכתב שם גם ביה יהודה דים בראק"א שביא גדילס עם האורז ומובדלח בלורחם קלה ואינה אוסרת והוא מין אורז עכ"ל והביאו המחזיר שם.

(צא) שם אם נחבקו ממנו וכו' ואפי' סדק מעט כל שהוא הוי ס' חמוץ. מש"ז או"י ו' יעו"ש, והביאו ב"ה.

(צב) נראה דל"ד כשנמלא ב' או ג' אלא אפי' לא נמלא בחצשיל כ"א גרגיר א' ונחבקת אוסרת כל החצשיל וכו' הרי מנחה על הרמז"ס שם פ"ה יעו"ש, והביאו חקת הפסח או"י ו' ועיין לקמן או"י ל"ד.

(צג) אית דאמרי דחטים אע"ג דלא נחבקו אסור כיון דשרירא אין מחבקעין מהר אעפ"י שנחממא ואין כדברי הרב נקטין וכן הסכים הראב"ד וס' בעל החי' ורובא דרבוותא. הרי מנחה שם. חקת הפסח שם. וכן אין חילוק בין חטים לשעורים או שאר חמשה מיני חבואס. עו"ש או"י ו' ועיין לעיל או"י י"ב.

(צד) שם כל החצשיל אסור. בכל שהוא והכלי שהיה בו חצשיל זה והקף שנחמם בו וכן הכסוי שעליו אסור בכל שהוא. הגמ"י על הרמז"ס שם פ"ה. ונראה דה"ה כל החצשילין שנחממו מאוחו חצשיל בכל אסור בכל שהוא ופשוט הוא וכן נוסחין. ביה. שכתב"ג בהגב"י או"י י"ג. עו"ש או"י ו' מ"א ס"ק י"ג. ח"י או"י כ"ז. איר או"י ע"ז. חק יוסף או"י כ"ב. מק"ה או"י י"ז. מאמר או"י י"ג. ר"ז או"י כ"ה. ועיין לעיל ס' חמ"ז או"י ח' ואו"י פ"י.

(צה) שם כל החצשיל אסור. אבל מותר למוכרו לעכו"ם לדעת הש"ע כמ"ס סעי' יו"ד. וכ"כ ח"י או"י כ"ו. וכ"כ ה"ר' או"י כ"ז דאפי' חמם מבוקעת שנמלאה בחצשיל שהחצשיל אסור אפי' בהנחה לדי' מ"מ יכול למוכרה לעכו"ם לאחר שהסיר החמם ממנו אם הוא חולו של מועד מטעם שנחבא בסי' חמ"ז עכ"ל ועיין בדבריו לשם או"י י"ג ולקמן או"י ק"ד ודוק.

(צו) שם ואם לא נחבקו וכו' אף שנחרכה עד שקרובה להחבקת ג"כ מותר. ח"י או"י כ"ד. ר"ז שם.

(צז) שם החצשיל מותר. פי' כשיש ס' של יותר נגד החטים או השעורים. פרי"ה. וכ"כ מ"א ס"ק י"ב. חמ"מ או"י ח' ר"ז שם. וסעטס דמשערינן נגד החטים משום דלא ידעין כמה נפק מינייהו. פרי"ה ס' חמ"ז סעי' ג' זכ"ל.

(צח) שם החצשיל מותר. כחז הכלבו בשם הראב"ד דדוקא אי לא משתכחי ביה זיוולא אלא חרי שטרי הוא דלא אסרינן אלא בנחבקו ממנו אבל חלחא ודאי חזקה היא דאינה עוברא ושמה נחבקו עכ"ל והביאו ב"ה. והא דלא כחזו בש"ע כחז המ"א ס"ק י"ב דבכוונה השמיטו בש"ע משום דלא ק"ל הכי דהא כחז סעי' זיו"ד ס' פ"ד סעי' ע' בשם רש"ל דלא אמרי' כן אלא בחולעים דמיניה קא רבו אבל במלחא דאחי מעלמא לא ועוד דהא יכולין לבדקו אם יש בו שעורים מיסוד דברי של חטים שנפל עליו גשמים י"ל האו סברא עכ"ל. וכ"כ ח"י או"י כ"ה דהא דהשמיט הש"ע דברי הכלבו משום דלא ק"ל הכי שסרי הרי"ף והרא"ש והמרדכי פ' כ"ש בשם ב"ה וסאגורא בשם הרבם גאונים דחזו לסדיא דלא אסרינן להאי זיוולא דמשתכח ביה חרי או

חלחא שערי ולא נחבקו וה"ה יוחזק רק שיהא בחצשיל ס' יעו"ש. וכ"כ הפרי"ה וכחז וכן עיקר יעו"ש. מיסוד בסי' ביה יהודה דף ק"ח ס' כ"ג כחז דאין ראיה ממנו שהשמיטו הש"ע דל"ל דסמך אמה שביאר ביו"ד ס' פ"ד גבי חולעים ומכ"ס אחי לחמץ שהוא חמור וכחז שכן עשו מעשה כמה פעמים ע"פ הוראה הכלבו בשם הראב"ד ודלא כהפרי"ה יעו"ש. והביאו המחזיר א"י ע"ז וחקת הפסח או"י ו' יעו"ש. אבל הש"ע א"י ח"י כחז דמסחמיות הרמז"ס והש"ע משמע דאפי' עוברא נמי מותר וכדברי הפרי"ה יעו"ש וכ"כ חק יוסף או"י ק' מאמר או"י י"ב וכחז שם המאמר ומ"מ ע"ז וכן לבדוק יפה אם ימלא שם עוד חטים יעו"ש וכ"כ מדברי מ"א שם שכתב דהא יכולין לבדקו וכו' ומיהו משמע מדברי הסו' הכי דאם אין יכולין לבדקו החצשיל מותר דלא מחזקין איסורא לומר שיש שנחבקו אלא דאף אם ימלא ג"כ לא נחבקו וסו"ל ספק איסור משום דרבנן ואולינן בספיקו לקולא ורק לסברה בביה יהודה יש לאסור כחז' וכו"מ גם לסברה מיר"ס ז"ל שכתב דנוסחין לאסור הכל במשהו וכחזו האחרונים ז"ל דעכ"פ צעין נחרכה דאם נמלא ג' או יותר ולא נחרכה דאין לאסור החצשיל לדעת המחזירין ורק לבתחלה יש לבדוק החצשיל אם אפשר כחז'.

(צט) אמנם מ"ס שם המ"א בשם רש"ל דלא אמרינן כן אלא בחולעים דמיניה קרבו וכו' כחז' עליו ח"י שם דדברי מהרש"ל בזה אינם מוכרחים דסחמא אמרינן הלחא זימנא הוי חזקה ואע"ג דהוא דבר דאחי מעלמא יעו"ש. וכן הפרי"ה ביו"ד ס' פ"ד או"י כ"ב גמנס בהוראה זו דרש"ל וכחז' שלבו נוקפו שלא הוזכר ענין זה בספרי הראשונים יעו"ש. וכן העלה בסי' זכתי דק על יו"ד שם או"י ע"ד דכל מינים שמלויים הרבה כגון נמלים ויחוסים אע"ג דמעלמא אחו אוסרים החצשיל בשלישה יעו"ש.

(ק) ואם נמלאה חמם וניעלה מחצשיל ובעוד שמוליכין איסה למורה לראות אם היא מבוקעת נאבדה פשיטא דאולינן לקולא דכיון דאיסור משהו מדרבנן סו"ל ספיקא דרבנן וכדין שאר איסורין שנחממו במינן ונשפך ולא ידע אם יש ס' דאולינן לקולא כדלוחא ביו"ד ס' ז"ח יעו"ש. ביה יהודה שם. חקת הפסח שם. מחזיר או"י י"ד. זכ"ל.

(קא) שם סגס, ואין סמנכה כן אלא אוסרים בכל וכו' טעמא של המחזירין משום דפוסקים כמר עוקבא דכיון שהחמם ראוי להחבקת אסורה ואוסרת כל המחצשיל עמה ואין אלו בקיאים מה נקרא ראוי להחבקת כמ"ס המרדכי פ' כ"ש בשם סה"מ לפיכך יש לאסור בכל גוונא. פרי"ה. וכ"כ בביתאורי הגר"א. ועיין לעיל או"י ח"פ.

(קב) שם בהגה. ואין סמנכה כן וכו' וכ"כ בב"ה דאין מנהגינו לאסור בכל ואפי' לא נחבקו ואפי' בשעורים ואין מיקל בדבר כל עיקר וכ"כ ר"י לפי דעת הש"ר מקולי יעו"ש עכ"ל והביאו שכתב"ג בהגב"י או"י י"ג. איר או"י י"ז. וכ"כ האחרונים רבני אשכנז כדברי מור"ס ז"ל מיהו הפרי"ה פסק כדברי הש"ע וכ"כ הש"ע או"י י"ט. אמנ"ט דעת השכתב"ג בהגב"י או"י י"ד להחמיר כדברי מור"ס זכ"ל. וכ"כ בחשו' זר"א ס' ס"א ס"א דנוסחים כחומרת הרמ"א שלא לחלק בין נחבקו ללא נחבקו יעו"ש. ורמזו המחזיר או"י י"א. וכ"כ לעיל ס' חמ"ז או"י ע"ז יעו"ש.

(קג) שם בהגה. אלא אוסרים בכל במשהו. הכסוי והקף וס"ה

באר הגולה
י מרדכי נס' ז'
דפוסים.

לא נחזקו ואותם חטים או שעורים שורפים אותם: י יתרנגולת מבושלת שנמצא בה בפתח

בף החיים

קט) חטה שנמלאת באורז או בתבשיל של ריקקין אין אוסרין בשער שחילק מן הקדירה קודם נתינת האורז וכיוצא דמסתמא אין רגילות מלאת החטב אלא בהם. בית יהודה דף ק"ח סי' י"ג. וה"ל לתרנגולת בתבשיל ויילקו אותה קודם נתינת האורז דאע"ג דשכיח למלא חטים בתרנגולים מ"מ כיון שהדיוח אותה לא נשאר זה כלום וצפרט ללורך פסח כמ"ש המ"א ס"ק ח"י יעו"ש ער"ה או ט'.

קי) קטנה אחת שאכלה תבשיל והרגישה צעיניה חטה אחת ונמלאת צוקעה פסק מהר"ש לרור ז"ל דאם הרגישה מחמת דחיקת השיניים אז מן הסתם תלין הציקוע צעיניה אצל חס הרגישה שלא מחמת דחיקת שיניה אז אמרין דכאן נמלא הציקוע וכאן הוה מעיקרא ואוסרין את התבשיל ומיכו דוקא קטן שיש בו דעת לישא' בית יהודה שם. מחז"ר או י"ג. מיכו דעת הער"ה או י"ז להחמיר גם בהרגישה מחמת דחיקת השיניים יעו"ש.

קיא) הין שני תבשילין בשולחן לפניו ואחר שאכלו שליש מאלו צמפה שעל השלחן חטב מצוקעת יש להחיר התבשילין. בית יהודה סי' ט"ז. ברכ"י או יו"ד. שעי"ת או ל'.

קיב) חטה אחת שלתתור צמים וכתבו עליה פסוק ארץ חטה ושעורה כולו וגם שם הכותב ושם אביו באותיות מרובעות וטעמים ונקודות ובעל החטה מרוב חשיבותה כשמגיע הפסח מניחה בקרן זווית מן השוק משומרות שלא ימלאה שום אדם ואחר הפסח הולך לאותו זווית שהניחה שם וחוזר וזוכה בה. טוב ונכון הדבר שיצערנו ע"מ שלא לזכות בו. פרי"ח יעשו"ב.

קיד) סעי' יוד. תרנגולת מבושלת וכו' יש נוסגין שלא לאכול תרנגולים בפסח ועיין מ"ש בעממן צס' בית הרוואה דף כ"ג ע"א. ברכ"י או י"א.

קיד) אותם שאינם אוכלים תרנגולים וצימים אחרונים אוכלים לא מלאו יריבם אלא אי"ב מוסרין בחוד הפסח שאין מאכילים אותם אלא מלא ולא חצוואם. מהר"ו סי' קל"ג. כנה"צ בהגה"ע. ועיין לעיל סי' תנ"ג או ל"ד ולקמן או רכ"ב.

קטו) שם. מותר למכרה לעכו"ם וכו' לאחר שהסיר החטה ממנו. ר"ז או כ"ו. ולא דמי למס שפסח השיע רס"י חמ"ז דהערובת חמץ משכו אסור בהנאה ומשמע דאפי' למכרה לעכו"ם אסור הסם מיירי בענין שהערובת החמץ מעורב בחובו שא"ל להסירו. כ"כ הר"ז צס"י חמ"ז או א' יעו"ש. וכ"כ דעת המעי"ש. ומיכו עיין בדברינו לשם או ה' שכתבו טעמים אחרים ויש נפקותא צין טעמים כמובן למעיין. ועיין בדברינו לשם או י"ג ודוק.

קטז) שם. מותר למכרה לעכו"ם וכו' וכשרואה למכרה לר"ך למכרה תיבף ומיד שודע שהערובת שהרי אסור להשהותו בפסח שמה ישכח ויאכלנו ואם הוא שבת או יו"ט יכול ליחננו לעכו"ם במחנה לדברי המחירין למכרה

וה"ל שאר תבשילין שנחערב צכן מאוחו תבשיל כמ"ש לעיל או ל"ד יעו"ש. אבל מותר להשקות הכלים לאחר הפסח ולהשתמש בהם אפי' הם כלי חרס כמ"ש צס"י חמ"ז סעי' א' בהגה ובדברינו לשם או ט"ז יעו"ש.

קד) שם בהגה. אלא אוסרים הכל במשכו וכו' ואפי' למכור לעכו"ם אסור. ע"ז ס"ק ע"ו. א"ר או ח"י. חק יוסף או כ"א. ח"א כלל קכ"ב או א' מיכו סח"י או כ"ו כתב דבמקום הפ"מ וכו"ג יש להחיר עכ"פ בהנאה שיכל ללא נחזקו יעו"ש. וכ"כ המק"ה או י"ז. זר"א שם. ר"ז או כ"ה. וכ"כ מ"ב צב"ה דהמיקל בדברי ח"י והאחרונים דעמו לא הפסיד יעו"ש. ועיין לעיל או ל"ה ולקמן או קט"ו ודוק.

קה) שם בהגה. אפי' לא נחזקו. אבל עכ"פ נחרבה צעינין. ע"ז סק"י. מ"א ס"ק כ"ה. ח"י שם. א"ר או י"ז. חק יוסף או כ"ג. מק"ה שם. חמ"מ או ח' ר"ז שם. ח"א שם. ומשמע דנחרבה ודאי בקואין ודלא כנ"ץ. א"ר שם.

קו) שם שם בהגה. אפי' לא נחזקו. מסקנת האחרונים בכל דינים אלו שיתבאר לקמן בסעיפים ב'א"ס חס נחרבה דינו כמו צוקעה להמחזר. חמ"מ או ט' וכ"כ הפרי"ח סעי' ט"ז דברצ שלא הוה צסעי' יו"ד וי"א וי"ב וי"ד סמך אסעי' ט' וכ"כ המש"ז או י"ב.

קיז) שם. ואותם חטים וכו' שורפים אותם. משום הפק חנוך מחמירין לשורפם ושריפה לא דוקא. עו"ש או ט' והיינו לממן אצל להגבה סתם ציעור אפי' תרנגולת שנמלא בה חטה מצקעת לר"ך שריפה. זכ"ל. ועיין לעיל סי' תמ"ה סעי' א' ובדברינו לשם צס"ד.

קח) תבשיל של אורז שנמלאת בו חטה מצוקעת כתב המחז"ר או יו"ד דמהר"ח י' עטר ומהר"ש עמאר התירו משום דהאורז מנהגם להטיל אותו ברותחין וחליטה שרי ואע"ג דלא צקיאין בחליטה ה"ד להתחלה אצל צדיעצד שרי וכמדומה דרצני ירושלים אסרו צוב יעו"ש והציאו חקת הפסח או ז'. וכתב וכ"כ עיקר דעת האוסרים יעו"ש. ומיכו מ"ש אח"כ שם חקת הפסח אצל תבשיל שנמלא בו שעורים נראה דמהני חליטה כיון דשיעי ומותר צדיעצד ולכאורה איכא למימר דגם בחטים יש להחיר דדוקא חטים עלמם אסורים דהוי ס' דאורייתא אצל התבשיל מותר דהוי ס' דרבנן יעו"ש וכ"כ צספרו ער"ה או ח' להחיר בחטין צדיעצד אף באכילה יעו"ש עיין לעיל סי' תנ"ד או כ"ב שכתבו דדעת הא"א להחמיר יעו"ש. ועוד נראה דיש להחמיר מטעם אחר והוא כי ידוע כשנותנין דבר קר הרבה צפעס אחת לסיר רותח שהצטל הרתיחה לפי שעה מחמת ריבוי דבר הקר הניתן בחובו וא"כ אפשר דלא הוי חליטה צכה"ג כשנותנין כל האורז לחוד הרותחין צפעס אחת והחטה עממן ואפשר שזה טעמם של רצני ירושלים שאוסרים צוב וע"כ נראה דיש להחמיר באכילה ולהחיר רק בהנאה וכמ"ש לעיל סי' תנ"ד או כ"א יעו"ש.

באר הגולה
כ טור בשם ר"ח
ממין וס"ט.
פ טור בשם אביו
הרא"ש בפרק ג'

בפסח חטה מבוקעת מותר למוכרה לאינו יהודי שאינה נמכרת יותר ביוקר בשביל החטה שנמצאת בתוכה' הסג ובמדינות אלו נוסגין לשרוף הכל (ועל עי' חמ"ז סעיף ג') כ ואם נמצאת ביום שמיני של פסח מותר להשהותה עד אחר הפסח: יא ל אם נמצאת חטה בקועה בעיסה

כף החיים

דרשאי בחי למכור לעכו"ם חוץ מדמי איסור שבו אכל אם נחערב במינו ברוב הוי ג"כ חרי דרבנן ומותר להסותו. ואם נחערב נוקשה פחות מסי' בשמיני ש"פ לדין נוקשה דרבנן מותר להסותו כאמור. א"ל או י"ד.

הכח) סעי' י"א. אם נמלח חטה בקועה וכו' ה"ס שאר חמשה מיני חבוא"ה. א"ל או י"ד.

קבה) שם. אם נמלח חטה בקועה וכו' ולפי מ"ש מור"ם ז"ל לעיל בסגס סעי' פ' דנוהגין לאסור אעפ"י שלא נחזקתה הכח"מי אעפ"י שלא נחזקתה אלא שנחרכה. וכ"כ פ"רזי או ל"ז. ועיין לעיל או ק"ו. ודוקא לענין אכילה אבל בנאכל. יש להקל בהפ"מ בלא נחזקת אף בלא נעילה מקום. מ"ב או מ"ב.

קבו) שם. אם נמלח חטה בקועה וכו' ובענין חטה בקועה לדעת הרא"ש פ' כ"ט וסב"א הסור בס"י זכ

שאינו חמץ גמור אלא קרוב להחמץ יעו"ש וכ"כ הלבוש בסעי' פ' דאפי' נחזקתו ממש אינו חמץ גמור מסי' אלא הם קרוב להחמץ והם חמץ גמור מדרבנן ואוסרין כל החבזים במשהו ואם לא נחזקתו ממש אינם חמץ גמור אפי' מדרבנן יעו"ש אמנם מדברי הרמב"ם פ"ט משמע דנחזקתו הוי חמץ גמור מסי' יעו"ש וכ"כ ב"ד סי' רל"ד נראה בענין זה ג' סברות להרא"ש אפי' נחזקת ממש אינו חמץ גמור ולסר"ף נחזקת ממש הוי חמץ גמור ולא נחזקת הוי ספקא דא"ל ולהרמב"ם נחזקת הוי חמץ גמור ולא נחזקת הוי דרבנן יעו"ש. וכ"ז לשמואל אבל למר עוקבא אפי' בלא נחזקתו כמ"ס לעיל או ח"פ יעו"ש.

קבו) שם. כדי נעילה מקום. דהיינו כעובי רוחב אצבע כמ"ס לעיל סי' חמ"ז או טו"ב יעו"ש. וא"כ

אם נמלח דרקיקין סדקין שלא היו מהחלס כשרדדו אוחס אלא כעובי רוחב אצבע לריך לאסור כל אוחס ריקן.

קבה) שם. כדי נעילה מקום וכו' דמחמת דוחק הליטה במקום שנגע החטה פולט כדי נעילה. מש"ז

או י"ב. ר"ז או ל"ז.

קבה) שם. ויש מי שאוסר כל העיסה וכו' זהו סברה

הרשב"א בחשו"י סי' קע"ו שכתב כיון שאיסור הערובה חמץ במשהו י"ל שאסרס את הכל שלא במקום אחד בלבד נגעט אלא כאן וכאן דרך גלגולה של עיסה ואין לומר דכי הא כאן נמלח וכאן היתה ועוד שהמים שבעיסה מוליכין את הכולל מלוחו גרגיר בכל יעו"ש. וכב"ד ב"י. מ"א ס"ק פ"ו. ומ"ס או אוחס מ"ס הוא דעה קלה גדולים שכתב הסור בשם הרא"ש.

ק"ל) שם. ויש מי שאוסר כל העיסה וכו' פי' כל העיסה כשנמלח בגרגיר בעיסה אכל שאר עיסות מותרין

ולכא למיחש שמא הגרגיר ה"ס במים שטלושו בו כל העיסות דישאל משמין מימיהן יפס. ועוד דאמרינן כאן נמלח כאן ה"ס ולא מחזיקין איסורא ממקום למקום כמו דק"ל דאין מחזיקין עומאה ממקום למקום. עו"ש או י"א.

ק"ל) שם. אם לא במקום הפ"מ וכו' ולמעשה אף בהפ"מ

דברי

למכורו בחו"ס שהרי מותר ליתן מזונות לעכו"ם בשבת ויו"ט כמ"ס בס"י ש"כ. ר"ז או כ"ז. וכשנחלן לגוי בשבת או יו"ט לריך שסגו בעלמא יקח החבזיל ולא ימלטנו הישראל בידו ויתן לגוי. עיין לעיל סי' ש"כ או י' וסי' חמ"ז סעי' א' ובדברינו לשם או יו"ל ודוק.

ק"ו) שם. ובמדינות אלו נוסגין לשרוף הכל. וכ"כ האחרונים רבני האשכנזים. מיסו הפרי"ט פסק בדברי הס"ע וכחז דא"ל לפרש חוץ מדמי איסור שבו כיון דליכא שם אלא פליטה החטה יעו"ש. וכ"פ הש"י"ג או י' בדברי הס"ע. ועיין לעיל סי' חמ"ז או י' ע"ז ומ"מ כבר נחזקת שם או י"ג דבהפסד גדול יש מחירין למכור לעכו"ם יעו"ש. וכ"כ מ"ב או מ"ב.

ק"ח) שם. ואם נמלח ביום שמיני וכו' משום דיום אחרון

עיקר איסורו אינו אלא מדרבנן וגם איסור השהייה עלמס בהערובה זה אינו אלא מדרבנן והו"ו חרי דרבנן לכך לא החמירו בה כ"כ ביום אחרון. לבוש. עו"ש או יו"ד. ואם נמלח ביום ז' של פסח עיין לעיל סי' חמ"ז או טו"ב.

ק"ט) שם. ואם נמלח ביום שמיני וכו' משמע אף שהערובה נעשה בחוד הפסח (ר"ל ולא נודע עד יום ח')

ואפי' עבר ושהה במזיד (ר"ל עד יום ח') מקולין בהערובה משום ביום אחרון דרבנן להסותה להחלה. ח"י או כ"ט.

ר"ז או כ"ח. ח"א כלל ק"כ או א' מ"ב או מ"ג. אבל החמץ משהו עלמא אסור להסותו אפי' ביום ח' אלא יעשה כמשפט שנה' סי' חמ"ז יעו"ש. ר"ז שם. ועיין לקמן או ק"כ.

ק"ל) שם. ואם נמלח יום שמיני וכו' ודוקא אם נמלח ביום ח' אכל אם נמלח חוץ הפסח לריך לשרוף

ולבצר הכל בחו"ס. ח"י שם. מק"ח או ח"י. ועיין בשו"ת פ"י סי' פ"ז שכתב שגם אם עדיין לא עבר הפסח כיון שהוא משום ובהערובה אם הוא שעה סדחק שהפסד גדול הוא וליאנו מצינו שלא יבשל בו ויחננו לנכרי ואם הנכרי ישמור לו בהערובה ויחננו לו אחר הפסח מותר יעו"ש.

וסב"א השע"ה או י"ט.

ק"ב) שם. ואם נמלח ביום שמיני וכו' וכ"ס לענין נוחן מעט לפגם דאנו מחמירין בפסח כמ"ס בס"י

חמ"ז סעי' יו"ד דמותר להסותו בזו"ט האחרון דק"ל הוא מחערובה דמשום ע"ז ס"ק י"א. מש"ז או י"א. חק יוסף או כ"ד. מק"ח שם.

ק"ב) שם. מותר להסותה וכו' אבל בחמץ גמור אפי' בזו"ט אחרון אסור. מ"א ס"ק י"ד. ח"י או ל' א"ר או י"ט. חק יוסף שם. מק"ח שם. ח"א שם. ועיין משפ"ו לעיל סי' חמ"ז סעי' א' וסעי' ב' ובדברינו לשם בס"ד.

ק"ב) ואם נחערב בחי' של פסח חמץ פחות מסי' באינו מינו דטעם כעיקר ד"ה לדין י"ל דאסור

לשכות דלא הוי רק חד דרבנן ואם שהה במזיד בחי' ל"ע בהם דאפשר בחמץ גמור בלי הערובה אסור בחי' בחמץ שערב הפסח לא כה"ג ומ"מ הא דא"ל י"ל בפחות מסי' באינו מינו

בעיסה או במצה אפויה יסיר ממנה כדי נשילת מקום והשאר מותר מ' ויש מי שאוסר כל העיסה י או אותה מצה וראוי לחוש לדבריו אם לא במקום הפ"מ או בשעת הדחק: הגב' וכן נוהגין חוץ הפסח לאסור לחם מצה שגמלא זה הסמט ומחירין את האמרות בין שנמצא

את כל המלה יעו"ש, אמנם רש"ל בתש"י סי' ע"ט ו'הב"ח
והמייט והט"ז סי' י"ג הסכימו לפסק מור"ם ז"ל משום
דע"י הלישה מחמלה ויהיז טעמא במשכו יעו"ש והב"ד
א"ר א"י כ"א וכתב והכי נובגין ודוקא בנתרככה עכ"ד.
וכן הסכים העו"ש א"י י"א כפסק מור"ם ז"ל. וכתב
החנ"מ א"י יו"ד דלזה הסכימו כל האחרונים יעו"ש.

קדו) **שם** בהגה. בין שנמלא זה אפוייה וכו' וכתב צ"ט
בני דוד הלכות חו"מ בענין שנמלא במלות
שמורות אפויית חטים בקלת מהם וגודע שלא היו בתוך
המים רק במדקדק נתנה בטעות קומץ חטים בתוך הקמח
שלשו במלות יש להחמיר ולאסור כיון שנמלא כמה חטים
יש לחוש שנתבקעו מהם ואף אם נודע שלא היו בקועות יש
לחוש שמא לא נקלה יפה באור ושזב יבואו במרק יעו"ש.
שע"ת אור ד'.

קדו (שם) בנהג. ואמרין כאן נמלח כאן יחסה. פי' דאמרין
עסה נפלה לחרך המלח הזאת ולא יחסה בעיסה
מטובל וא"כ אם הסעס הוא מלח מים ומלוחלח מעבר אל
עבר איך נראה שהיחה במים ובעיסה וא"כ יש לאסור כל
העיסה ומ"מ י"ל שמה היחה במקום אחר בלועה ממים
ונפלה עסה לארך המלח. וכ"ל דהכל לפי הענין דאם יש
במה לחלוח חולין דלעולם חולין במצוי בין להקל בין להחמיר
ולא מיקרי ספק אלא כשיש לחלוח בזה כמו ב'ס כמ"ס
ביו"ד ס' י"ב. מ"א ס"ק ט"ז. ח"י או' ל"ב. חק י' ס"ף או'
כ"ז. מק"ח או' ק' חמ"מ או' יו"ד. ר"ז או' ל"ח. מ"ב
או' מ"ט.

קלד'ת) וְיָמִי שֵׁשׁ בִּידוֹ עֵינֶה וְחֹדֶךְ מִמֶּנּוּ מֵעַתָּה וְנֹכַח לְאַחֲרֵים
וְנִשְׁאָר מֵכֶּסֶךְ אַחַת בִּידוֹ וְנִמְאָל עָלֶיהָ חֶסֶד אֲסוּרִים
כֹּלֶם דְּאִמְרִין שְׂמָא הִיאָה עָלֶיהָ קוֹדֶם לִכֵּן דְּרוֹקָא מִמָּקוֹם
לְמָקוֹם לֹא מִחֻזְקִין אִיסְרָא. וּלְפִי דְבְרֵי רַבִּי חֲשִׁיב לִיכ
לְסִיָּם שְׂמָא עָהָה נִפְלָה וְאִחִיל שְׂהִים מִקּוֹדֶם שְׂמָא. לֹא נִחְמַמְהָ
אִיכ לַעֲלוֹם הָיִי מוֹחֵר מִעֲטֵם זֶה וְלִיכ דִּהְיִי סִפֵּק לֹא נִחְמַמְהָ
לֹא הָיִי סִפֵּק דְּהָיִי חֲסָרוֹן יִדְעָה כְּמִיָּה סְפִי בְּיוֹדִי. מִיָּא שֵׁס.
וְכֵן הִסְכַּמְתָּ הִסְיָן סִיָּק יִיד. חִי שֵׁה. חֵק יוֹסֵף שֵׁס. חֲמִיָּה
שֵׁס. וְכִיכ רַבִּיז אִוִי עִיל אֵלֶּה שִׁכְחָה דְּהֵם אִין הִחְסֵה בְּקוֹעָה
אֲעֻפִּי שִׁנְחַרְכַּכָּה יֵשׁ לְהַחִיר לְמַכּוֹר שֹׁאֵר הַמְּלֹאֹת לַעֲבוּרִים כִּיּוֹן
שֵׁשׁ כֵּאֵן הִרְבֵּה לָרְדִין לְהַקֵּל יְעוּשֵׁה, וְחִיָּא כִּלְל קִרְיָב אִוִי דִּי
כַחַב דְּהֵם לֹא נִחְבַּקְעוּ מִמֶּשׁ בְּסִפִּיָּה יֵשׁ לְהַחִיר בִּשְׁנֵהָס יְעוּשֵׁה.
מִיָּהוּ הֲאִיר אִוִי כִיכ כַחַב עַל דְּבְרֵי מִיָּא הִנֵּי אֲעִיג דְּבַעֲנֵמָה
אִוִּיכָה דְּסַבְרֵי לֹא עֲבָדִין סִפֵּק בְּחֲסָרִין יִדְעָה הִכָּה בְּאִיסוּר
לִיָּן יֵשׁ לְסַמּוֹךְ עָלָיו וְעוֹד דְּמִשְׁמַע בְּעוֹר דְּסִפֵּק נִחְמַמְהָ
חֶסֶד לֹא הָיִי חֲסָרוֹן יִדְעָה אֵלֶּה דִּיאָה לִידַע יְעוּשֵׁה. וְכַחַב
בְּמִיָּצ אִוִי מִיָּה דְּבַסְפִּיָּה יֵשׁ לְסַמּוֹךְ עַל דְּבְרֵי רַבִּי חֲשִׁיב וְדַעֲמִיָּה
שִׁחְסִירוֹ בְּשֹׁאֵר מְלֹאֹת יְעוּשֵׁה. וְעִיּוֹן לַעֲלוֹת אִוִי קִלְדִּי.

דברי הרשב"א נראים עיקר וכל שנמצאה חסה בקוטה בטיסה
נאסרה כל הטיסה ואם במטה אמרינן כאן נמצאה וכאן
סיחה ואותה המטה אסורה והשאר מותרות. פרי"ח. וכ"כ
הכנס"ג בהגה"ט דנהגו להחמיר בטיסה שנמצאה חסה בחוכה
לאסור כל הטיסה ועו"ש. מיהו השו"ג או"י כחב לדירן
אין לנו אלא כפסק מרן ז"ל דאפי' נמצאה בטיסה כל
הטיסה מותרת בשעת הדחק בנפילה מקום ואין לך שעה
דדחק גדול מזו ליקח חטים ולטחון אותם ולרקד הקמח
וללוש שניה ולכן שרינן ליה בנפילה מקום ונסחיינו מחשו'
ציד ס' רל"ו יעו"ש אבל הזכ"ל כחב על דברי השו"ג המ'
דאינו סויע דהרב ב"ד מיירי בחטה שאינה בקוטה עכ"ל
ואיכ' נראה דגם דעת הזכ"ל כדברי הפרי"ח והכנס"ג. ועיין
עוד לקמן או"י קל"ד.

קלב) **ומיהו** מסתברא לי דאף לדעת הרא"ש אם
המים שמורים שלנו העיסה שנמלאת בה
חטה נשארו קלת מים שנשארו חטה אחרת הרי הורע
כחן של מים ולא שייך מ"ש הרא"ש שישראל רגילים יפה
לשמור המים שמורים דאף לדעתו יש לאסור כל העיסה.
דמסתמא החטה היתה צמים ונתחמלה ואסרה כל העיסה
פר"ח שם. חנ"מ א"י יו"ד. ח"א כלל קכ"ז א"י ד'.

קלג) ודע דכ"ז מיירי בתוך הפסח דאל"כ הרי דעת המחבר (בסי' תמ"ז סעי' ד' ועי"ש) שאינו חייב והכל שרי. פרי"ח שם. זכ"ל שם. והיינו דלמ"ד אינו חייב אפי' שלא בשעת הדחק ואפי' בלא נטילת מקום שרי קוי"פ דהא נחבטל בסי' שר"ג שם. ועיין לקמן או"קמ"ח וקמ"ט.

קלד) שם הגב. וכן נוהגין תוך הפסח וכו' עיין חיי
אוי ל"א שכתב דאס לא נתבקעו החטא
רק שנתרכב אין לאסור אלא דוקא באכילה ולא בהנאה
והמיקל אף באכילה לא הפסיד דאפשר דאף בנתבקע יש
להקל בלונן בהפ"מ דו"ל דאף מ"ש הרב בהגה וכן נוהגין
קאי אדברי המחבר דהיינו דיש להקל בהפ"מ או בשעת
הדחק וכן נ"ל עיקר עכ"ל מיהו החמ"מ אוי י"ב השיג
על דברי חיי הכז' וכתב דדעת מור"ם ז"ל בהגה לאסור
אפי' בהפ"מ ושעת הדחק ולכן כתב דאף בהנאה אסור
וכ"ש באכילה יעו"ש אמנם הר"ז אוי ל"ז פסק כדברי חיי
דבהפ"מ או שעת הדחק אף בחוץ הפסח יש להחיר
באכילה ע"י נטילת מקום יעו"ש וכ"כ מ"ב אוי מ"ח דאף
דמסתימת הרמ"א משמע דאוסר כולה אפי' בהפ"מ מ"מ
בנתרכב ולא נתבקע אפשר דיש להקל בהפ"מ ע"י נטילת
מקום עכ"ל.

שם שם הגב. וכן נוהגין תוך הפסח וכו' עיין
לבוש שחלק על דברי מור"ם הנ"ל ופסק
להקל כדברי הרא"ש דאפי' בחטא צקועה ובתוך הפסח
אם נמלאת בעיסה או צמלה שאינה אפויה דיה צנעולת
מקום ורק אם נמלאת צמלה אפויה נוהגין להחמיר לאסור

באר הגולה שגמלא זה אפוייה או חיס ואמרינן כאן נמלאה כאן סיחא ואם נמלאה בעיסה אסור כל העיסה
 שטור בשם ראב"ן ודוקא חוץ הפסח אבל ק"פ אין אוסרין רק כדי נטילה וכי' נסוג; יב"ס אם מלגו (פירוש
 שסרתיחוהו במים להעביר הנולה) תרגומה ואח"כ מצאו במים גרעין חטה בקועה אסורה
 התרגומה

בף החיים

קמח) **שם** בהגה. כאן נמלא וכו' סיכא דליכא ס"ס אינו
 מועיל כאן נמלא וכו' וכן סיכא דליכא רגלים
 לדבר לא אמרינן כאן נמלא וכו' ביה הרוחש יעו"ש. והביאו
 סוכ"ל על סעי' י"ב.

קמח) **שם** בהגה. ואם נמלאה בעיסה וכו' ואם נמלאו ג'
 חטים בחד מלך לא מחזיקין להו אף בשאר
 מלח משא"כ אם בג' מלוח נמלאו חטים שבאו מג' עיסות
 בודלי יש להחזיק הנוחרים רקשה לומר בשלשחן דמעלמא
 אחו ובפרט שנמלאו הרבה אין כאן סיחא לאכילה לא ע"י
 בישול ולא בעין ואפי' אם מפרר קודם פסח לא מהני בביטול
 ברוב אבל להסחותו מותר. עולה שמואל ס' מ"ה יעו"ש. פ"ח.
 קמח) **שם** בהגה. ודוקא תוך הפסח. שאז איסור חמץ
 במשכו. והטעם שנאסרה כל העיסה עיין
 לעיל או' קכ"ט.

קמח) **שם** בהגה. אבל קודם פסח וכו' ולמ"ד חוזר וניעור
 אין לחלק בין קו"פ לחוץ הפסח. פרי"ח. והיינו
 דאזיל לטעמיה דס"ל דאף בטעמו ולא ממשו אמרינן חו"כ
 אבל יש פלוגתא בזה דליכא דס"ל בטעמו ולא ממשו לא אמרינן
 חו"כ כמ"ס לעיל ס' חמ"ז או' כ"ט יעו"ש.

קמח) **שם** בהגה. אבל קו"פ אין אוסרין רק כדי נטילה.
 ואעפ"י שעי' הלוי' המים מחמלה ויסיב טעם
 בכולו וא"כ ליבטל בס' ולא ליבעי נטילה מ"מ לא אמרינן
 כך סביר דעי' לישא מחמלה וכו' אלא להחמיר אבל לא
 להקל להחיר בלא נטילה. ב"ח. וכ"כ המק"ח או' כ"א דאפי'
 במלך אפוייה ואפי' איכא ס' בעינן כדי נטילה. ועיין באו'
 שח"ח.

קו' וה"ה במלך אפוייה בע"פ אינו אסור כ"א כדי נטילה
 ב"ח. מ"א ס"ק י"ז. חק יוסף או' כ"ז. ר"ז
 או' ל"ז. ח"א כלל קכ"ב או' ד' ועיין לעיל ס' חס"א סעי'
 ה' והיינו בשלא חממה משכנס הפסח בעוד החטם שם דאם
 חזרו וחממו המלך בערב חוזר ונ"ט בפסח עלמו ואסור
 במשכו. ב"ח. ועיין לעיל ס' חמ"ז סעי' ג' ובדבריו לשם
 או' כ"ז.

קמח) **סעי' י"ב**. אם מלגו תרגומה וכו' אפי' דביו"ד ס'
 ס"ח סעי' י"א אסור להחלס למלוג אפי' בכלי
 שני כח מיורי שגמלח מקודם ע"ג הנולה וסודה. מש"ז או'
 י"ג. מ"ב או' כ"ב.

קמח) **שם**. אם מלגו תרגומה וכו' כ"כ במרדכי הארוך פ'
 כ"ט ומסיק שם וגם הכלי אשר הריחו בו
 המים וגם הכלי ששפכו בו המים הם מחומלים יעו"ש. והביאו
 סב"ח וכחז דמשמע מהכא דאפי' כ"ש אסור דהא מליגס
 ב"ח ואפי' אסר ראב"ן התרגומה וכל הכלים יעו"ש. וכ"כ
 שכה"ג בהגב"ז או' ח"י. עו"ש או' י"ב. וכחז הטעם משום
 דלענין חמץ ק"ל להחמיר דניסו דכ"ש אינו מבשל אבל מצליע
 ומפליע במשכו. וכן הסכים ח"י או' ל"ג לאסור גם ב"ח
 אם סיד סולדת בו כמ"ס לעיל ס' חמ"ז סעי' ג' בהגה
 יעו"ש

בירדו למקום אחר ושם נמלא חטם עליה אוחה מלך לבד
 אסורם והשאר מותרות דלא מחזיקין איסורא ממקום למקום
 ואמרינן כאן נמלא וכו' ובמקום זה נפלה החטה ולא סיחא
 זה מקודם לכן. וכן סדין בכרוב שכחז אח"כ שאם נמלא
 חטם בחציה אף מה שבקערס אסור סיד שהחציה במקומה
 עומדה במקום שלקחו ממנה הכרוב בקערס וכן כל כס"ג
 באלו הדינים שיחבירו. חמ"מ או' י"ד והביאו מ"ב בשער
 הליון או' פ"ז.

קמח) **ונראה** פשוט כל שגמלא החטם על חתיכה העיסה
 סביב בירדו ועדיין לא גיבלה וגלגלה כיון
 דאמרינן כאן נמלא ח"כ עדיין לא נחנה טעם בזה החתיכה
 ומותרת והיינו אם נמלאה על החתיכה מלמעלה ואפי' דבוקה
 בעיסה אבל אם נמלאה בחוץ העיסה יש לאסור כל העיסה
 דאם נאמר בזה החתיכה נפלה כיון שעדיין לא גיבלה על
 החתיכה מיבעי ליה לאשכוחי ולא בחוכה אלא ודאי שסיחא
 בעיסה השלימה וא"כ נאסרה כל העיסה ולא שייך בזה
 לומר כאן נמלא וכו' חמ"מ או' י"ג והביאו מ"ב ב"ח.

קמח) **מעשה** בא' שלקח מהחציה כרוב בקערה וסוליו
 לביה אחר (ל"ד אלא אפי' באוחו ביה
 כיון שהוא מקום אחר. ח"א) ושם נמלא חטם עליו וסחיר
 הכרוב שחציה דאמרינן כאן נמלא כאן סיחא. מהר"ם מלובלין
 ס' ע"ח. אבל אם נמלא חטם בחציה אף הכרוב שבקערס
 אסור דאמרינן שמה החטה היחה קידם לכן בחציה. מ"א
 ס"ק ט"ז. ח"י או' ל"ב. חמ"מ או' יו"ד. ר"ז או' מ' ח"א
 כלל קכ"ב או' ז' ועיין לעיל או' קל"ח.

קמח) **ובל'** זה כשהחטם מבוקעה אבל אם לא נחבקטה
 החטם יש להחיר מה שחציה אם יש שם
 הפי' מלך ס"ס שמה נפלה שם חוץ מעט לעה ואם חמלא
 לומר נפלה קודם לכן שמה לא נחרכה עד חוץ מעל"ט.
 ר"ז או' מ"א ועיין לקמן או' קנ"ט.

קמח) **ובל'** זה כשנמלא החטם בחוץ הליך שחציה אבל
 אם נמלא ע"ג חתיכה כרוב ואין הליך עילה
 על גבס יש להחיר שאר הכרוב שחציה. א"ר או' ל"ח. ר"ז
 או' מ"ב. ח"א שם. ועיין בא"ר שם שכחז עוד חילוקי דינים
 בזה והביאו ח"א שם.

ואם לא היה שם מים רק ליר מהכרוב עלמו היו מי
 פירות ומעט מלח אין אסור כס"י חס"ג. ח"א או'
 ט"ז ואו' ל"ג. ועיין לעיל ס' חס"ג סעי' ב' ודוק.

קמח) **שם** בהגה. כאן נמלא וכו' כלי שנחבשל בו בפסח
 ועורה ממנו לכלי אחר ובכלי אחר נמלא חמץ
 אז אם היה ס' בכל שנחבשל נגד חמץ הנמלא יש להקל
 בחבשיל הנשאר בכלי ראשון ואם אין ס' דליכא איסור
 דאורייתא יש להחמיר. שו"ח ושם סב"ח ס' ו' וכס"ג כחז
 בשו"ח פניו כח"י בלאחד שהוליא משקין מן החציות בפסח
 לחוץ הכלי וכלי לא נבדק ואח"כ מלאו גריגר חטה בכלי
 אז מה שחציות לא נאסר יעו"ש. שו"ח או' כ"א.

התרנגולת ע"אם נמצאת חטה בקועה או לחם חמץ בכלי של מים ואין בו כדי ליתן באר הגולה
ע שם שם חז"ל

כף החיים

יש לספק שנשרה מעלי"ע ג"כ אסור מדינא יעו"ש וכ"כ
הר"ז או מ"ז. ומ"מ בחטה שאינה בקועה רק שנחרכה
אין להחמיר בספיקה. ואפי' בחטה בקועה דוקא כשנמללה
החטה והח"כ בשלו בלחון מים אבל אם נמללה החטה
במים אחר ששלו יש להקל באיסור משהו דס"ס הוא שמה
נפלה החטה אח"כ ואת"ל מקודם שמה לא נשרה מעלי"ע
במים ולא היו כצד דמותה לדיעה זו בלחון ואפי' לדעת
הש"י מי שאומר לאסור בלחון חוץ הפסח עכ"פ במקום הדחק
או הפ"מ אין להחמיר. מ"כ או נ"ה. ועיין לקמן או קע"ה.
(קס) **אבר** בפרוסת חמץ אף אם לא נשרה במים מעלי"ע
נ"ל שאסורים המים לפי שהפרוסה מתפררת
פירורין דקין בתכלית ונמסים ואפי' סינון לא מהני. פרי"ח.
וכ"כ המ"א שם דבלחם יש להחמיר משום דעשוי להחפר.
וכ"כ ח"ר שם. ח"י או ל"א. ר"ז שם. ח"א כלל קכ"ב או
י"ז. ומ"ש השו"ג או כ"ז דאפי' שרוי החמץ מעלי"ע בחוץ
הפסח נ"י מותר לדעת מרן וכן בפרוסת פת שנפלה למים
מהני סינון וכו' יעו"ש כתב עליו הזכ"ל דאין דבריו מחוורין
ואין לסמוך עליהם היפך כל הפו' יעו"ש. ועיין לעיל סי' תמ"ז
או ל"ג ול"ז.

(קסא) **יש** לזהר למי שמשחמש מבשרות בפסח שאין יזכרין
מהם כל השנה ובפרט מבשרות של פנו"ס שיש
לחוש שמה יש חמץ בבור שיש לסנן המים בבנד נקי בכל
פעם ששואב. כ"כ האגור בשם מסרי' מולין. והב"ח ב"י
בס"ס זכ. ח"י או מ"ה. חז"מ או י"ד. ר"ז או מ"ה. מ"כ
או ס"ז. וכתב שם הר"ז אבל מעיקר הדין אין מחזיקין איסור
מספק. ועיין לעיל סי' תניה או ל"ג.

(קסב) **שם**. ויש מי שאוסר אם הוא בחוץ הפסח. דס"ל
דעכ"פ גם לזון כוחן טעם מכהו אלא דבשאר
איסורין אין מששו אוסר משא"כ חמץ בפסח. מחז"ש ס"ק
י"ט. ועיין באו' שאח"ז.

(קסג) **שם**. ויש מי שאוסר וכו' כ"כ ב"י לפי הכרעתו
בדברי הטור שהקשה מיניה וז"ל וכתב לחלק
בין קו"פ לחוץ הפסח יעו"ש. מיהו סט"ז ס"ק י"ב י"ב
דברי הטור צענין אחר וע"כ כתב שם ובס"ק ע"ז דמותר
בזה אף בפסח דלזון אינו נוחן טעם כלל יעו"ש. וכ"כ דעת
הפרי"ח דבלחון ליכא בליעה כלל. וכ"כ ביח יהודה ס"י י"ד.
וכ"כ בסי' משפטים ישרים ח"ב ס"י נ"א. והמ"א ס"ק י"ט
כתב שהגאון מסר"ל מפרגא סורא להחיר אבל מסר"ש מאוסטרא
כתב למסר"ש מלובלין לאסור וכן נוסהין רוב העולם ובקראקא
וסיים דבזש"ר דאית ז"ס פילי (בקעים) אסור מדינא בלחון
(דא"ל בסדסה. ח"א כלל קכ"ב או ע"ו) ובשאר לזון חלו
במנהג או לפי ענין שעת הדחק יעו"ש. ובס"ד ח"י או ל"א.
חק יוסף או ל"י ומ"ש לפי ענין שעת הדחק ר"ל דאפי'
במקום שנוהגין לאסור בשעת הדחק יש להקל. ועיין לעיל
סי' י"ג או ז' שכתבנו דכל היכא שסוחס השיע להחיר
ואח"כ כוח דעת האוסרים דדעחו לחוש להם רק לכתחלה
יעו"ש. וא"כ הי' דעת השיע להקל בשעת הדחק. וכ"ז אם
לא נשרה שם החטה מעלי"ע כמ"ש לעיל או קנ"ט יעו"ש.
שם הגם

יעו"ש. וכ"כ המקיח או כ"ב. וכ"ה דעת הפרי"ח לאסור גם
בכ"ס. ח"ר או כ"ד מאמיר או ח' ומיהו עיין לקמן בזה
שמחלק בין אם היחה החטה שלימה או שצורה ודבריו
לשם צס"ד.

(קנג) **שם**. גרעין חטה בקועה וכו' אפשר מדלא הגיה
הר"ז כחן כדלעיל סע"י ט' לאסור אפי' אינה
בקועה משום דהכא כיון דאיכא עור ספיקא שמה לח"כ
נפלה לא נחמירין כולי האי ח"י או ל"ד. אכן הט"ז (ס"ק
ט"ז) כתב דהר"ב לשיטתו אזיל לאסור אפי' אינה בקועה
כל שנחרכה אך כחן באינה בקועה דהוי ס"ס ספק לא
נחמין ואת"ל נחמין שמה אח"כ נפלה שרינן ליה למכור לעכ"ס
התרנגולת ולא נחמירין אלא בחד ספיקא כהיה דסע"י ט'
יעו"ש והצ"ד ח"י שם. מיהו דעת הח"י להקל למכור לעכ"ס
גם כהיה דסע"י ט' כמ"ש לעיל או ק"ד יעו"ש. ועיין
במ"כ או נ"ג שכתב דהסומך להחיר בזה בנחרכה בכלי
שני אף לאכילה לא הפסיד ואם לא נחרכה אפי' אם
היתה המליגה בכלי ראשון ג"כ מותר יעו"ש.

(קנד) **שם**. אסורה התרנגולת. דשמה היתה החטה במים
קודם רתיחה והחמיאה ובלעה התרנגולת מן
המים. טור בשם ראצ"ן. דלא אמרינן כאן נמלא כאן היתה
אלא ממקום למקום או מחתיכה לחתיכה כמ"ש בע"י י"א
אבל במקום ה' כגון במליגה דיש לספק צמין ולומר שמה
היתה החטה במים קודם לכן לא אמרינן השתא נפלה. מ"א
ס"ק ח"י. ח"י או ל"ה. חק יוסף או כ"ט. מק"ח או כ"ד.
ציאורי הגר"א.

(קנה) **שם**. אסורה התרנגולת. ונראה פשוט דאם המים
משנשאבו היה להם חזקה שלא היה בהם
חטה כגון שנשאבו ע"י מסננת התרנגולת מותרת דהעמד
המים על חזקתן ואימור השתא הוא דאיתרע. נה"ש או
י"א. ואע"ג דשכיח למלא חטים בתרנגולים מ"מ כשמדיחים
אותם לא נשאר בחוסם כלום ובפרט לזורך פסח כמ"ש
המ"א ס"ק ח"י וע"כ אמרינן השתא הוא דאיתרע ר"ל
שהסירו התרנגולת מן המים.

(קנו) **שם**. ואם נמללה חטה בקועה וכו' עיין לעיל
סי' תמ"ז או ז'.

(קנז) **שם**. ואין זו כדי ליתן טעם שהמים לוגנים וכו'
ר"ל דתלתי צעינן שיהא יותר מסי' ושיהיו
המים לוגנים. באה"ג. וכ"כ מ"א ס"ק י"ט. מיהו בציאורי
הגר"א כתב דלדיעה זו מטעם שהמים לוגנים לצד הוא
מתיר ואעפ"י שאין זו סי' יעו"ש. וכ"כ מגן האלף או ט"ז.
(קנח) **שם**. ובישלו בלחון מים וכו' מיהו לכתחלה יש
להחמיר שלא לשל או ללוש בהן. לבוש.

(קנט) **שם**. או לשו עיסה מותר. אם ידוע שנשרה החטה
מעלי"ע במים אסור דכצד כמבואר. כ"כ
הפרי"ח לדעת הטור שהוא פסק הש"ע. וכ"כ הצ"ח. פרישה
או ט"ז. ח"ר סי' תמ"ז או ט"ז. חמ"מ או ע"ו. מיהו
הנה"ש או י"א כתב דמסתמיות דברי הטור משמע שהחיר
אפי' אחר מעלי"ע יעו"ש. והמ"א ס"ק י"ט כתב דאף אם

באר הגולה
העזרי. פ דחקי
בעין שיהא יותר
משמים ויהיו
המים לזניס
צ כן פירש הכי
דברי הטו' דמחיר
לדעת הרא"ש.

שעם פ שהמים צוננים ובישלו באותם מים תבשיל או לשו עיסה מותר צ"ש מי שאוסר
אם הוא בתוך הפסח. הסג ויש מי שמחיר אפי' במליגת חרנגולים משום דאמרין שמא
אחיכ נפלה לשם (חא"ז כ"ה מח"ז ומחרי"ב) ויש מי שאוסר בשאר צער ומחיר בחרנגולת
מכה ספק ספיקא (מרדכי פכ"ט) ולענין מנהג נראה לאסור בשאר צער או בחטא שלימה
אפילו בחרנגולת ולדוקא אם נמלגו חרנגולים דהיינו שהיו המים חמין אבל אם היו לזניס
ושרו שם החרנגולים אין לאסור מספיקא ובמקום דאכיל למימר שמא נחטכל החטא בחרנגולת כגון
שהוא שצורס (מחרי"ב) אפילו במליגה יש להחיר מכה ספק ספיקא מיהו אם נחטברו החטירות

ויש

בף החיים

שם (קסד) בהגה. ויש מי שמחיר אפי' במליגת חרנגולים
וכו' דס"ל דאפי' דעיקר החמץ מדאורייתא מ"מ
איסור משכו לא היו אלא מדרבנן ולפיכך חלין לקולא שאח"כ
נפל החמץ במים. פרי"ה. ביאורי הגר"א. ואפי' דרמ"א לא
ס"ל כן כחז זה הדעה כאן משום שזניס או בסי"מ סומך
על דיעה זו כמ"ס אחיכ בסמוך. ביאורי הגר"א.
שם (קסה) בהגה. ויש מי שאוסר בשאר צער. בכה"ג שהניח
בחמין אחר המליחה והדהס ואחר שלקטוה משם
נמלא שם חמץ בקועה מחזיקין מזמן לזמן ואמרין שהיה
שם החמץ מקודם שלקחו הצער. מ"ב או' כ"ה.

שם (קסו) בהגה. ומחיר בחרנגולת מכה ס"ס. שמא עשה
נפלה ואח"ל יהיה קודם בחרנגולת שמא נחטכלה
והחולקים ס"ל דדוקא לענין עומאס מהני עיכול ולא לענין
איסור כמ"ס צו"ד סס"י פ"ג צ"ב וכו' שם בסי"מ. מ"א ס"ק
כ"ב. ומ"ס והחולקים ס"ל וכו' ר"ל דעת הש"ע דריש סע"י
זה שאוסר. ועיין לקמן או' רכ"ט.

שם (קסז) בהגה. או בחטא שלימה וכו' פ"י כיון דשלימה
היא מסתמא לא נחטכל ומשמע אפי' ידוע
בזירור שנפל החמץ מהזקק אפי' כיון דשלימה היא לא
חשיב כמעוכל וחורח אוכל עליו ומחמא. עו"ש או' י"ב. וכן
אם נחרסקס קלה לא חשיב כמעוכל. ע"ז צו"ד סס"י פ"ג
והצ"ד האחרונים.

שם (קסח) בהגה. אבל אם היו לזניס ושרו שם חרנגולים
וכו' ל"ל דלאו דוקא נקט חרנגולים דהא מיירי
הכא בחטא שלימה דליכא למימר נחטכלה א"כ אין חילוק
בין חרנגולים לצער דאם נמלא החמץ אחר שנעלו משם
הצער אין אוסרין הצער. מ"א ס"ק כ"ג. ובעו"ש או' י"ג
כחז לרבותא נקט חרנגולים אפי' שמוחזקת בגרעין של
חטים ושל שעורים אפי' אין להחמיר מספק דאמרין כאן
נמלא כאן היה ולא מחזיקין איסורא למפרע ומכ"ש שאר
צער וסעסע שמקילין בלזין דהא בל"א"ה הרבה פ"י ס"ל
דלזין אינו מניח להחמץ ואינו מבליע אפי' משהו עכ"ל.
והצ"ד ח"י או' מ' וכ"ס דעת האחרונים דאין לחלק בזה
בין צער לחרנגולים.

שם (קסח) בהגה. או נמלג. פ"י ואח"כ נמלא החמץ דאכיל
למימר עשה נפלה. מ"א ס"ק כ"ה. וכ"כ ח"א או'
כ"ד דמ"ס הרב צה"ג נשרה או נמלג לא בחדא מחתא הוא
דנשרה בלזון ומלאו גרעין בעודו הצער שם דיש ספק א'
דשמא לזין אין מפליט ומבליע כלל אף בלחם חמץ. ונמלג
צ"כ ומלאו אחיכ חטה במים לאחר שהסירו הצער משם
בחרנגולת או בשאר צער דיש ספק עשה נפלה מותר בספק
א' דרבנן בסי"מ ומניעה שמחה יו"ט עכ"ל. וסמח"ס כחז
דאפי' נמלא החטה אחר המליגה כשהחרנגולת במים כשהוא
מלזין ג"כ מותר דשמא נפלה שם כשהיה לזון יעו"ש וכ"כ ח"א
כלל קכ"ב או' י"ב דבין נמלא לאחר שנעלו החרנגולת או
שנלעגו והגרעין שלימה דהצבשיל אסור מ"מ הסערות מותר
דסמכין לומר עכשו נפל יעו"ש.

שם (קסח) בהגה. ויש מי שמחיר אפי' במליגת חרנגולים
וכו' דס"ל דאפי' דעיקר החמץ מדאורייתא מ"מ
איסור משכו לא היו אלא מדרבנן ולפיכך חלין לקולא שאח"כ
נפל החמץ במים. פרי"ה. ביאורי הגר"א. ואפי' דרמ"א לא
ס"ל כן כחז זה הדעה כאן משום שזניס או בסי"מ סומך
על דיעה זו כמ"ס אחיכ בסמוך. ביאורי הגר"א.

שם (קסה) בהגה. ויש מי שאוסר בשאר צער. בכה"ג שהניח
בחמין אחר המליחה והדהס ואחר שלקטוה משם
נמלא שם חמץ בקועה מחזיקין מזמן לזמן ואמרין שהיה
שם החמץ מקודם שלקחו הצער. מ"ב או' כ"ה.

שם (קסו) בהגה. ומחיר בחרנגולת מכה ס"ס. שמא עשה
נפלה ואח"ל יהיה קודם בחרנגולת שמא נחטכלה
והחולקים ס"ל דדוקא לענין עומאס מהני עיכול ולא לענין
איסור כמ"ס צו"ד סס"י פ"ג צ"ב וכו' שם בסי"מ. מ"א ס"ק
כ"ב. ומ"ס והחולקים ס"ל וכו' ר"ל דעת הש"ע דריש סע"י
זה שאוסר. ועיין לקמן או' רכ"ט.

שם (קסז) בהגה. או בחטא שלימה וכו' פ"י כיון דשלימה
היא מסתמא לא נחטכל ומשמע אפי' ידוע
בזירור שנפל החמץ מהזקק אפי' כיון דשלימה היא לא
חשיב כמעוכל וחורח אוכל עליו ומחמא. עו"ש או' י"ב. וכן
אם נחרסקס קלה לא חשיב כמעוכל. ע"ז צו"ד סס"י פ"ג
והצ"ד האחרונים.

שם (קסח) בהגה. אבל אם היו לזניס ושרו שם חרנגולים
וכו' ל"ל דלאו דוקא נקט חרנגולים דהא מיירי
הכא בחטא שלימה דליכא למימר נחטכלה א"כ אין חילוק
בין חרנגולים לצער דאם נמלא החמץ אחר שנעלו משם
הצער אין אוסרין הצער. מ"א ס"ק כ"ג. ובעו"ש או' י"ג
כחז לרבותא נקט חרנגולים אפי' שמוחזקת בגרעין של
חטים ושל שעורים אפי' אין להחמיר מספק דאמרין כאן
נמלא כאן היה ולא מחזיקין איסורא למפרע ומכ"ש שאר
צער וסעסע שמקילין בלזין דהא בל"א"ה הרבה פ"י ס"ל
דלזין אינו מניח להחמץ ואינו מבליע אפי' משהו עכ"ל.
והצ"ד ח"י או' מ' וכ"ס דעת האחרונים דאין לחלק בזה
בין צער לחרנגולים.

שם (קסח) בהגה. או נמלג. פ"י ואח"כ נמלא החמץ דאכיל
למימר עשה נפלה. מ"א ס"ק כ"ה. וכ"כ ח"א או'
כ"ד דמ"ס הרב צה"ג נשרה או נמלג לא בחדא מחתא הוא
דנשרה בלזון ומלאו גרעין בעודו הצער שם דיש ספק א'
דשמא לזין אין מפליט ומבליע כלל אף בלחם חמץ. ונמלג
צ"כ ומלאו אחיכ חטה במים לאחר שהסירו הצער משם
בחרנגולת או בשאר צער דיש ספק עשה נפלה מותר בספק
א' דרבנן בסי"מ ומניעה שמחה יו"ט עכ"ל. וסמח"ס כחז
דאפי' נמלא החטה אחר המליגה כשהחרנגולת במים כשהוא
מלזין ג"כ מותר דשמא נפלה שם כשהיה לזון יעו"ש וכ"כ ח"א
כלל קכ"ב או' י"ב דבין נמלא לאחר שנעלו החרנגולת או
שנלעגו והגרעין שלימה דהצבשיל אסור מ"מ הסערות מותר
דסמכין לומר עכשו נפל יעו"ש.

שם (קע) בהגה. אפי' במליגה יש להחיר מכה ס"ס וכו'
מיהו כ"כ החמיר בדינים אלו דס"ל דשצורס
לא היו כמעוכל ולא היו ספק וכחז להשיג על דברי הרב

קעה) **עורב** שהביא כף מלולך בשומן ונפל סכף לקדירס ומחמת ספק חלב היה ס' אך מחמת ספק חמץ במשכו דשמא לקחו מבית ערוס כחב בחשו' שער אפרים ס' ה' כיון דסיתרא שכיח טפי י"ל דמוחר אכל יס

באר הגולה ש צ"י. ת כ' יכוחס : א טור צ"י הראש ורשב"א צ"י רא"ס. ב כל צו צ"ס הראש"ד . ש בתוך הפסח אסור לשחוט מימיו בפסח בשביל שנתערבו : יד ה אם נמצאת חטה מבוקעת בתרנגולת קודם מליחה די בשטיפה ואם אחר מליחה די בקליפה בויש מחמירין לומר שמעמיק כל סביבותיה וחותר ומשליך ואם נמלחו עמה תרנגולות אחרות קולף את כלם . סגה ויש מחמירים לאסור כל מה שנמלח ביחד אצל העיקר לאסור

בף החיים

אותה

קצב) **שם**. ויש מחמירין לומר שמעמיק וכו' פי' ולא סגי ליה בקולף את מקומו אחר שאיסורו במשכו וסביבותיו דוקא הוא דאיכא למיחס לאותו משהו. צ"י צ"ס סכלבו.

קצב) **שם**. שמעמיק כל סביבותיו וכו' פי' סביבות החטם לא סביבות התרנגולה וכפי' סלבוש וכן סבין הפרי"ח יעו"ש סוף ס"י ודוק. זכ"ל.

קצב) **שם**. קולף את כולם. ל"ל שנמלא החטם על התרנגולה דיש לספק שמה נגטס בכולם אצל אם נמלח חוץ התרנגולה אין האחרים לריכס קליפה. מ"א ס"ק ל"א. חק יוסף או' מ"ב. מק"ח או' ל"ג. מ"ב או' ע"ב. ועיין לקמן או' ר'.

קצב) **שם**. קולף את כולם. נשאל בחשו' שמש לרקס ס"י ז"ך אם לסייר כל עור התרנגולה הואיל ולא ידע ולא ראה היכן נגטה החטה או די בקליפה מועטת מכל א' ואחד במקום א' באומדנא והסביר דאם אין ידוע במקום ואופן נגיעתו בסבבא נוחתה לזריך לקלפס כולם ללא מחשש איסור סבליעס יעו"ש. והצ"ד סכ"ל. צרכי ס"י חמ"ז או' ג' שטי"ח או' ט"ל.

קצב) **שם**. סגה. ויש מחמירין וכו' משום דאנו משערין בכל האיסורין במליחה צ"י כמ"ש ביו"ד ס"י ק"ס (סעי' ט' בהגה) משום דלא בקיאות בין איסור כחוש לשמן א"כ גם בחמץ אוסר כולם. מ"א ס"ק ל"ב. חק יוסף או' מ"ג. מק"ח או' ל"ד. מ"ב או' ע"ג.

קצב) **שם**. בהגה. אצל העיקר לאסור וכו' משום דס"ל דלא אמרינן באיסור דרבנן שאיסור יולא מחיובא לחיובא ע"י מליחה ומה שמעמיק צריך איסורין צ"י היינו משום מילתא דפסיקא שלא לזכור לשער בין שמן לכחוש ואולינן צ"ס אף לסקל כמ"ש ביו"ד ס"י ק"ס א"כ אף בחמץ די צ"י ועוד דדוקא באיסור שטי"ך צו שמוניח משערין צ"י אצל לא באיסור חמץ דלא שייך צו פעפוע. ועוד דבמקום שיש עוד לך להחיר סמכין אשאלחות דסבבא חמץ בטל צ"י ואין לך לך היחר גדול מזה סבבא גאונים ס"ל שאין סמכס מחפשט במליחה ויש לעשות פשרה לאסור אותה מחיובא כמ"ש סעי' י"א ולאסור אותה מלכ וחו לא וסרולא להחמיר יפסוק לשרוף אותה מחיובא ולהשבות האחרות המונחות עמה בחצות. ועוד יש להחיר שם מחיובא בהגה ע"י פדיון וכמ"ש ס"י חמ"ז סעי' א'. עכ"ל רמ"א בחשו' ס"י כ"ח. וכ"ס בחשו' מ"ב ס"י ס"ט. מ"א ס"ק ל"ג. וס"ז סק"ך כחב מאחר שראינו צ"ס מחלוקת קמאי וצרחאי יש לכוון הלכה למעשה בדרך זה דאם נמלא חטה על צמר מלוח צ"ס אצל ליר יש להחיר להשבות הכל בדרך זה דמקום המליחה יקולף והשאר ישהא כיון שאין צו אלא ספק נגיעה ולא יאכל ממנו בפסח אלא ישכנו לאחר פסח וזה ודאי אין צו מכשול כיון דלסבבא רבואתא גדולים ואחרונים אכלי ליה ואין לא משהינן ליה אצל אם נמלא החטה בחוץ ה"ל של צמר או דגים אז חסוב כמבוסל וכ"ש אם מונח שם מעליה וכו' דינו כל

בחוכו מעליה וכו' כבש ומ"מ אם אין לו מים אחרים כיון שחיוו תלויים צו יש להחיר מטעם ס"ס שמה עכשיו נפלה ואח"ל שנפלה מעליה מקודם שמה לא נתבקעה ונתרככה עד חוץ מעליה ולא נעשה כבש משעה שנעשה חמץ וסמכין על הפו' דלון אינו אוסר צ"י כבישה. מ"ב או' ס"ז. ועיין לעיל או' ק"ס.

קפו) **סעי' י"ד**. אם נמלאת חטה מבוקעת וכו' כחב שכנה"ג בהג"י או' י"ד מדלא הגיה הרב כאן כמו בסעי' ט' חפי' לא נתבקעה ס"ל דבמליחה וללי חפי' לפי המנהג אין לאסור אלא דוקא בנתבקעו דשאינו ציטול קדירה מציטול ל"י צדב שאין איסורו אלא מדרבנן כדעת מקל"ת פו' יעו"ש. אצל הט"ז סוף סק"ך כחב דמ"ש הש"ע צ"ה הסעי' אם נמלאת חטה מבוקעת פשוט דלדידן (ר"ל לפי המנהג שכתב מור"ם ז"ל בהגה סעי' ט') הדין כך בנתרככה אעפ"י שאינה מבוקעת עכ"ל. וכ"כ העו"ש או' ט"ז וכתב על דברי שכנה"ג ה"ו דלא נהירא כלל. וכ"כ הפרי"ח. חק יוסף או' מ"ז. מק"ח או' ל"ו. מאמיר או' כ"ה. חמ"מ או' כ"ה. מ"ב או' ס"ח. ועיין לעיל או' ק"ו. קפו) **שם**. די בשטיפה. דלון צ"ל רוטב לכ"ע אינו אוסר. מ"א ס"ק פ"ט. ואף שבתרנגולת א"א צ"ל לחלוחית קלת מ"מ צלון אינו מצליע אליבא דכ"ע אלא ע"י שרייה קלת או ע"י התעסקות בעיסה וכו"ג. ח"י או' מ"ו. מק"ח או' ל"א. ואע"ג דכוח התרנגולת הדחה ראשונה מ"מ כיון שאינו נשרה החטה צמים אינה אוסרת. חק יוסף או' מ' חמ"מ או' ע"ו. ר"ז או' מ"ט. מ"ב או' ס"ט וכתב ודלא כא"א או' כ"ט שרולא צ"ה להחמיר למאן דאוסר צלון יעו"ש. ומ"מ לריך לחזור ולהדיחו קודם מליחה במקום שנגעה צו החטה ואין לסמוך על ההדחה שמדיחו אחר המליחה. ר"ז שם. מ"ב שם.

קפה) **שם**. ואם אחר מליחה די בקליפה. פי' בעוד שמלח עליו אצל אם נמלא לאחר שנמלח והודה אמרינן השתא נפל דאי איתא שסיחס עליה קודם לכן סיחס נופלת בסדסה כשהדיחו צמים ודוקא שנמלא על התרנגולה אצל אם נמלא חוץ התרנגולה ודאי היחס קודם לכן. מ"א סק"ל. א"ר או' ל"ד. חק יוסף או' מ"א. מק"ח או' ל"ב. חמ"מ שם מ"ב או' ע'.

קפט) **ומב** ללמד לנשים שיצדקו סיטב חוץ התרנגול ערס סבסב ומליחה שלא יהיה שם שם חטה או שעורה ומי שעושה כן זריו ונשכר הוא. שכנה"ג בהג"י סוף ס"י ח"י או' מ"ו. מק"ח שם. חמ"מ שם.

קץ) **שם**. די בקליפה. נראה דאפי' נמלחו בע"פ לריך קליפה דבאיסור קליפה אין חילוק בין איסור משהו לשאר איסורים. חק הפסח או' י"ז. ועיין לקמן או' רכ"ד. קצא) **שם**. די בקליפה. במקום מגע של חטה אם ידוע בצירור שלא נגעה אלא במקום שנמלח צו אצל אם יש להספק שמה נגעה צו במקום אחר לריך גיטול כדי קליפה מכלו. ר"ז או' י'. ועיין לקמן או' ק"ה.

אורח חייב כולם שנמלאת החטא עליהם ולחזיר האחרות על ידי קליפה קלה ואם רוצה יוכל למכור הכל לאינו יסודי כמו שנחבא סימן תמ"ז סעיף א' אף על גב דאין נוסגין בן בשאר תערובות חמץ בן נראה לי:

תרנגולת

כף החיים

(ג) **שם** בהגה. יוכל למכור הכל לעכו"ם כמ"ש סי' תמ"ז וכו' ט"ס הוא וכל"ל יוכל למכור הכל לעכו"ם אע"ג דאין נוסגין בן בשאר תערובות חמץ כמ"ש בסי' תמ"ז ור"ל דכאן במליחה קיל טפי משאר תערובות חמץ הנו' בסי' תמ"ז. ט"ז סק"ך. וכו' המאמיר אוי' כ"ד.

(ד) **כתב** בתשו' ל"ל סי' ל' דאם נשאר מעט שרר בכלי ונטלו בתוכו מים והדיחו בו בשר אחר מליחה בפסח דאדמויקר ליה בלע ויש לו דין חטה שנמלח עם התרנגולת לכל א' מן הדעות שצטע"ז זה יעו"ש והצ"ד ח"י או מ"י כתב שצטע"ז מנ"י כלל ו' ס"ק כ"ג השיג עליו לפי שצנה בנין קצוץ על יסוד רעוע כי המים מצטלן כח המלח ואין לו רק דין לזון ואינו נאסר ע"י שטיפה בעלמא אפי' אית ציה פילי דפסק הרב לעיל סי' תס"ה לאסור באו"ז ה"ד התם שמשפץ היטב צמורסן או נשרה בתוכו משא"כ בשטיפה בעלמא ותערובת משהו וכתב ומ"מ משום חומרא דחמץ העלה שם דיש לקלוק מעט הבשר שהדיחו והוא חומרא בעלמא יעו"ש. וכ"פ הר"ז אוי' ג"ה. אבל ח"א כלל קכ"ב אוי' ח"י כתב דמדנא לריך קליפה כיון דאית פילי ואפי' לא נמלח הבשר כלל יעו"ש. ועיין ח"א אוי' ל"ג.

(ה) **וכתב** מ"א ס"ק ל"ג שמעתי שנמלאת חטה בחצית דגים שנמלחו לשם פסח ואז הגאון מהר"ר

צנימין מפזנא להשליך אותה שורה לנהר והשאר ימכור לעכו"ם עכ"ל והצ"ד ח"ר אוי' ל"ה. חק יוסף אוי' מ"ו. חמ"מ סוף אוי' ט"ו. ומיהו לפי דברי הט"ז שכתבנו לעיל אוי' קל"ז משמע דא"ל לאסור כל השורה יעו"ש. וכ"כ צ"ה.

(ו) **כתב** מהר"ם מלוצקין בתשו' סי' ל"א על ארבעה תרנגולת שנמלחו קו"פ ובאחת מהם היה

הזפק מחובר מלא חטים שאותה התרנגולת שבה הזפק היא לבדה אסורה דאע"ג דפסק הרמ"א צו"ד סי' ק"ה דחמץ צפסח אינה אוסרת אלא כדי קליפה לכ"ע מ"מ לא מלאנו לבי לחזיר אותה התרנגולת מאחר שהיה שם חמץ הרבה אבל שאר התרנגולות כולן מותרות יעו"ש והביאו מ"א שם והפרי"ח בסוף הסי' וכתב שם הפרי"ח דלו נראה להחזיר אף אותה תרנגולת מטעם דעור הזפק מפסיק וסגי במקום קליפה ומיהו לפי מ"ש צטע"ז י"ד להחמיר להעמיק כל סביבות החטה ה"נ יש להסיר מעט סביבות הזפק ושאר התרנגולת מותרת יעו"ש והיינו לפי פסק הש"ע אבל לפי מ"ש מור"ם ז"ל בהגה דהעיקר לאסור אותה חתיכה כולה וכו' ח"כ ה"נ יש לאסור אותה תרנגולת כולה שנמלח הזפק בחובה ואפי' אין בו אלא חטה אחת אבל שאר התרנגולות מותרות אפי' בלא קליפה כמ"ש לעיל אוי' קל"ד יעו"ש. ומ"ש עו"ש המ"א צטע"ז מהר"ם הנו' צעקין חטה שנמלאת בחצית כרוב וכו' כבר כתבנו ע"ז לעיל אוי' קמ"א ומשם ואילך קחנו משם.

(ז) **אם** נמלח חטים בכלי כשר בצשר מליח וז"ל דנאסר הכלי צודאי או בלא ליר דנאסר הכלי כ"ק עכ"פ אם הכינוי אח"כ צשר לשם ומלחו מליחה גמורה ולא יש ליר צשולי

מה שמונה בתוך הציור כאלו נחבשל בקדירה א' והכל אסור ולריך ציעור כמ"ש צו"ד סי' ק"ה צכצוש ציור או בחומץ דציעור מועט הוי כמבשל אבל מה שמונה למעלה מן הציור ישנהו ג"כ עד אחר הפסח כי אין מפעפע ציור למעלה כמבואר צו"ד סי' ס"ט סעי' ח"י דאין פעפוע למעלה ציור ומשום הכי מה שנוגע בצשר שבתוך הציור יקלפנו והשאר יספא אוחו או יעשה כמ"ש רמ"א צסיפא דימכור הכל לעכו"ם. ונראה דגם צוה וקלוק מקום החטא תחלה כי זכו חמץ גמור ויעשה כמ"ש צסמוך עכ"ל. וסב"ד ח"י אוי' מ"ח וכתב דדבריו נראים נכונים וכ"ש אם החטא אינה מצוקפת (עיין לעיל אוי' קפ"ו) דאין להחמיר במליחה כלל יעו"ש. אמנם חק יוסף אוי' מ"ד כתב דאין לזון מדברי מור"ם ז"ל וכ"כ המאמיר אוי' כ"ג דאין להחמיר כלל יותר ממה שהחמיר מור"ם ז"ל דצחצוחו סי' כ"ח האריך וסכריה סדבר צראיות נכונות יעו"ש. וע"כ נראה אם אפשר להסותו עד לאחר הפסח או למכרו לעכו"ם בלא הפסד כ"כ יש לעשות כמו שפסק הט"ז אבל אם יש פסידא או מניעת שמחת יו"ט אין להחמיר יותר ממה שהחמיר מור"ם ז"ל וכ"ש בלא נחבשעם החטה רק נחרבכה. ועיין לקמן אוי' ר"ב.

(קצח) **כל** מקום שמקילין מחמת שמחת יו"ט יש להקל אפי' בחו"ה שאף הוא בכלל יו"ט לענין שמחה כמ"ש בסי' תקכ"ט. ר"ז אוי' ס"ה.

(קצט) **וכל** מקום שמקילין מחמת הפ"מ אם יכול להשקות עד לאחר הפסח או למכור לעכו"ם צפסח ולא יהיה שם הפ"מ אין להקל. ר"ז אוי' ס"ד.

(ר) **שם** בהגה. ע"י קליפה קלה. והיינו אם יש לספק שנגעה החטה גם בהם כמ"ש לעיל אוי' קל"ד יעו"ש. ואף שידעין צודאי שלא נגע אלא באחת מהן ולא ידעין צאי זכו נגע מדינא כולם אסורים וטעוין קליפה דחמץ צפסח לא צטל צרוב כמ"ש סי' תמ"ז סעי' ע' וא"כ אם נחבשלה בלא קליפה אוסרת תערובתו. מ"א ס"ק ל"ג. חמ"מ אוי' ט"ו. ר"ז אוי' כ"ד. ח"א כלל קכ"ב אוי' ק' מ"ב אוי' ע"ה. ועיין לעיל סי' תמ"ז אוי' כ"א.

(רא) **ואם** יש להסתפק שמה לא נגעו חתיכות אחרות צבאי חתיכה (שנמלח עליה חטה) אינן לריבין קליפה. עו"ש אוי' ט"ו. מיהו מדברי מ"א הנו' משמע דגם צכ"ג לריך קליפה אלא דאין הקליפה אוסרת אם נחבשל בלא קליפה יעו"ש וכ"מ מדברי החמ"מ וח"א שם.

(רב) **שם** בהגה. ואם רוצה יוכל למכור הכל לעכו"ם. אפשר לומר דר"ל דימכור דוקא שאר החתיכות וא"ל קליפה אבל אותה חתיכה לעולם צשריפה. ח"ז וכ"כ צספרו ח"ר אוי' ל"ה. אבל מדברי הט"ז שכתבנו לעיל אוי' קל"ז משמע דכאן שהוא רק ע"י מליחה מקילין למכור גם אותה חתיכה ורק שיקלוק תחלה מן הבשר צמקום שנמלאת עליו החטה יעו"ש. וכ"כ החמ"מ אוי' ט"ו. מ"ב אוי' ע"ז.

באר הגולה
ג טור בשם הראש
בשם ר"ח ממין
לנוסח הב"י וכ"כ
אורחות חיים
ד טור בשם הרמב"ם
ה שם בשם הראש

אביו והר"ן ס"ב דפסח' וביאר שם דסגי בקליפה ועו'
הפסח חשיב קליפה ז טור בשם אביו הראש' דאין ללמוד
אוסר מטומאה דלענין אוסור לא הוי עיכול וכ"כ
החוס' בחולין ל"ז ומדרכי צדק צ' דפסחים והגהות
מיו"י צפ"ח בשם ס"ה :

טו ג תרנגולת צלוייה שנמצאת בה חשה מבוקעת בתוך הפסח חותך מקום פיעפועו לפי אומדן
הדעת ד יוש אוסרים את כולה לפי שכשמהפכים השפוד מתפשט השעם בכל התרנגולת וכן
יש מי שאוסר כל התרנגולת הצלוייה עמה באותו שפוד הנוגעות זו בזו כי ע"י היפוך השפוד מתפשט
מזו לזו: טז י חטה או שעורה שנמצאת בזפק העוף לאחר שהבהבו אותו העוף מותר והחטה והשעורה
צריך לשרפה ודלא חשיבי כמעובלים :

שלא

בף החיים

רמ"ו (שם) לפי שכשמהפכין השפוד וכו' משמע מהכא
דאי צרור שלא הפכו השפוד (או שנללה ע"ג
גחלים) דאין לאסור יותר מכדי מקום פיעפועו. ולדעת הרב
בבבב (בסעי' הקודם) ודאי דאין להקל בצלי יותר ממצליחה
ואדרבא אפכא מסתברא דאפי' מאן דפליג במליחה להקל
מודה דצלי יש להחמיר. עו"ש או"י ט"ז. מ"ב או"י פ"ג.
רמ"ז (שם) וכן יש מי שאוסר כל התרנגולת וכו' דס"ל
דהפיכת השפוד הוא כמו ניטר וכיסה שמתפשט
בכל החתיכות. ביאורי הגר"א.

רי"ז (שם) וכן יש מי שאוסר כל התרנגולת וכו' וכן עיקר
א"ר או"י ל"ז. וכ"כ החמ"מ או"י ט"ו בשם
האחרונים דהכי הוא המנהג כדעת האוסרים.

רי"ח (שם) הנוגעות זו בזו וכו' אצל אס חנים נוגעות
אין אוסרות ולא אמרינן דהצליעה הולכת
בכל הכלי כמ"ס צו"ד סי' ל"ב דהתם מיירי בצישול וא"כ
אס התרנגולת שמינה אפי' אינן נוגעות אורחות הכל. מ"א
ס"ק ל"ז. והצ"ד האחרונים. וכ"כ הפר"ח (אלא שדעת
הפר"ח אין לאסור כ"א דוקא צנתצקעה החטה כמ"ס לעיל
או ק"צ) בכל התרנגולת שנללו בשפוד אפי' אינן נוגעות
זו בזו נאסרו כולן לפי ששמוניות התרנגולת שנאסרה נוטפת
על האחרות וכתב דהכי נקטינן להחמיר ודלא כפסק הש"ע
יעו"ש. והדג"מ כתב על מ"ס המ"א אפי' אינן נוגעות
אורחות הכל היינו כדי קליפה או כדי נטילה ולא יותר
וכ"כ המחמ"ש על דברי מ"א כנ"ל דהאחרות שאינן נוגעות
אינן נאסרות אלא כ"ק יעו"ש וח"י או"י נ"ג כתב על דברי
מ"א הנ"ל דבאניה מבוקעת אין להחמיר ומשמע דאפי'
קליפה א"ל לאותן האחרות שלא נגעו אס אין החטה
מבוקעת. והמק"ח או"י ט"ל כתב דאפי' במבוקעת יש להקל
יעו"ש. נמלא דרבו הדעות בזה וע"כ נראה דבאניה מבוקעת
רק שנתרככה שיש פלוגתא בזה כמ"ס לעיל או"י ח"ק וא"י
ק"צ יעו"ש וגם צאלו האחרות שלא נגעו ג"כ איכא פלוגתא
ויש מתירין ע"י קליפה אפי' צנתצקעה החטה א"כ צלא
נצצקעה החטה וע"י קליפה אותם האחרות שלא נגעו יש
לכתור אותם בשופי.

רי"ט (שם) ט"ז. העוף מותר. דללי אינו אוסר יותר
מכדי קליפה והזפק הוא צכדי קליפה. צ"י
בשם או"י. ט"ז ס"ק כ"א. מ"א ס"ק ל"ז.

ר"ד (שם) העוף מותר. והצ"ח כתב דלפי מה שנוהגין
לאסור צללי במשהו א"כ אס נמלא חטה בזה
שארר שהצבצו אותו כל העוף אסור עכ"ל וכ"כ שכתב
בזהב"י או"י כ"ג. וכ"כ הפר"ח דלפי מה שנוהגין לסבב
ולהפך התרנגולת כשמהפכין נאסרת כל התרנגולת דומיא
דהיפוך שפוד דלעיל וכן עיקר לאסור כל התרנגולת עכ"ל.
אמנם הב"י ס"ק כ"א כתב אע"ג דאין ק"ל דללי לריך סי'

בשולי הכלי אין מליחה לכלים להפליט אף משכו ואס יש ליר
אח"כ אוסר וצ"ע טד הלילה. א"ל לשער כ"א כ"ק מכלי.
מש"ז או"י ק"י.

רח (חטה) חמולא שנמצאת בפסח בתוך הקדירה שטמנו
בס חמין בשבת מותרין שאר הקדירות והתבשילין
שבחוקן. חש"י ר' עקיבא איגר סי' כ"ו. כר"ם או"י ח"י. ועיין
לעיל סי' חמ"ז או"י כ"ו.

רמ"ו (סעי' ט"ו) תרנגולת ללויה שנמצא בה וכו' פ"ז
שנמצא בתוך התרנגולת ד"ל שנתחמלה במים
שהודחה בו אצל אס נמלא על התרנגולת א"כ אס אותה
דהוי משעת הדחה הוה נופל וע"כ השתא נפל ושומן הוי
כמי פירות ואינו מחמין. ח"א כלל קפ"ב או"י כ"ד. ועיין
לעיל סי' תס"ב או"י ח'.

רי"ו (שם) חטה מבוקעת וכו' ולפי דברי מור"ם ז"ל לעיל
בסעי' ט' ה"ה אפי' לא נתצקעה רק שנתרככה
כמ"ס לעיל או"י קפ"ו יעו"ש אצל אס לא נתרככה אינה
אוסרת כלל.

רי"א (שם) חותך מקום פיעפועו וכו' היינו שמעמיק כל
סביבותיה וכמ"ס בשם הקודם. ביאורי הגר"א.
וב"כ ח"א כלל קכ"ב או"י כ"ד דחותך מקום פיעפועו היינו
כדי נטילה. ומיהו הר"ז או"י נ"ט כתב דמן הסתם אינו
אוסר יותר מכדי קליפה. ועיין לעיל סי' תמ"ז או"י טו"ב.
רי"ב (שם) חותך מקום פיעפועו וכו' והיינו צנתצקעה
כחושא אצל אס הוה שמן מקום מגעה בל
חטה נאסרת כולה דמפעפע צבולה וכמ"ס צסי תמ"ז סעי'
א' מ"א ס"ק ל"ד. ח"י או"י ח' חק יוסף או"י מ"ח. מק"ח
או"י ל"ז. ולפי מ"ס מור"ם ז"ל בשם הקודם אצל העיקר
לאסור אותה חתיכה כולה וכו' ולא מחלק בין כחוש לשמן
א"כ ה"ה הכא אף בכחוש יש לאסור כולה דלא גרע ללי
ממליחה וכמ"ס האחרונים. מיהו הר"ז או"י נ"ט כתב דאס
לא נתצקעה החטה רק שנתרככה דבהפ"מ או במקום
מניעת שמחת יו"ט יש לסמוך על בקיאותו אס הוא כחוש
ולכתירו אפי' צבכילה לאחר שיסור ממנו כדי קליפה כמ"ס
צו"ד סי' ק"ה עכ"ל. ולפי מ"ס צא"י הקודם לריך כדי
נטילה. וכ"ז כב"לל בקדירה או ע"ג גחלים כמ"ס הר"ז שם
או"י סי' או כשלא הפכו השפוד כמ"ס לקמן או רי"ד יעו"ש.

רי"ג (שם) ויש אוסרים את כולה וכו' דס"ל היפוך
השפוד הוא כמו דבר המפעפע שאוסר את
כולו אצל אינו יולא מחתיכה לחתיכה. ביאורי הגר"א.

רי"ד (שם) לפי שכשמהפכין השפוד וכו' וזהו דוקא בחמין
שאוסרו במשהו חיושינן לזה משא"כ בשאר
איסורים דצטל צסי מ"א ס"ק ל"ה. ח"י או"י נ"א. חק יוסף
או"י מ"ט. מק"ח או"י ל"ח. מ"ב או"י פ"ב.

תסח שלא לעשות מלאכה בערב פסח אחר חצות. וכו' י' סעיפים:

א העושה מלאכה בערב פסח מחצות ולמעלה - היו משמתי' אותו ואפי' לעשות בחנם אסור
ב כ"ב ב שם נגמ' יוש

קף החיים

ולכן אינן חסודין כמעוכלין עד שנשתכרו שם צמעי' אצל
 אס' חכל מורסן וכיוצא בו מדברים רבים שצודאי נלעסו
 צפיו אס' שהו צמעי' כשיזור עיכול דהיינו מעלי' הרי
 הם כמעוכלים לגמרי ונפקע מהם איסור חמץ ואס' הקיאו
 דרך בית הרעי אפי' בחיך מעלי' נפקע מהם איסור חמץ
 אצל אס' צלע חטים ושעורים וכיוצא בכן והקיאו כשהן
 שלימים אף ששהו צמיציו יותר מעלי' לא נפקע איסורן
 וכן אס' צלע שאר איסורין דינו כחמץ צפסח לענין זה.
 ר"ז א' ס"ג. ומיכו עיין בתשרי משיבת נפש סי' י"ב שכתב
 דשיעור עיכול י"ל דהוא ד' מילין וא"כ בשיעור מועט הוי
 עיכול ואין להחמיר באיסור משהו דרצון וצפרט צלל
 נחצקעה. פ"ח.

רבת (שם). דלא חשיבי כמעוכלים. והא דתנן צמסי' אהלות
 צעופות וצדגים כדי שתפול לאור ותשרף.
 עיין בטור שהביא פלוגתא בזה וכתב ש"א שאין ללמוד
 איסור מטומאה ולזה הסכים אביו הרא"ש ז"ל יעו"ש. וכ"פ
 כאן בש"ע. וכ"פ הלבוש. וכ"ה דעת האחרונים. ועיין לעיל
 א' קס"ו. ועוד עיין מזה ביו"ד ססי' קפ"ג בטור וצ"י
 ובאחרונים שם.

ר"ז **כתב** צם' התניח כל ענייני פסח לא יעשה ע"י
 עכו"ם. מ"א סוף הסי'.

ר"א **והיבא** שיש טורח רב או ספק איסור אין להאמין
 לנשים ג"כ. וראוי שכל ענייני פסח יהיו
 נעשים ע"י גדולים זכרים בני דעת כ"ש עשיית המלה.
 א"א א' ל"ז.

א **סעי'** א'. העושה מלאכה צע"פ מחצות ולמעלה וכו'
 הטעם מפרש בירושלמי משום דזמן קרבן פסח
 מחצות ואילך וציוס שיחיד מביא קרבן אסור צעשיית מלאכה
 ומה שאינו אסור במלאכה צע"פ אלא מחצות ואילך לפי
 שאינו ראוי להקריבו עד חלות ואע"ג דהאידינא ליכא ק"פ
 כיון שנאסר אעפ"י שצטל הטעם לא צטל האיסור. ח'י
 והר"ן ר"פ מקום שנהגו. וכ"כ הרא"ש שם והביא ראיה
 לדבר יעו"ש. והצ"ד צ"י. מיהו רש"י שם כתב הטעם כדי
 שלא יהא טרוד במלאכה וישכח ציעור חמץ ושחיתת הפסח
 ותיקון המלה לזורך הלילה יעו"ש והגם דרש"י כתב טעם
 זה לנוהגין שלא לעשות מלאכה כל היום מ"מ כ"י: לע"פ
 שחל בצצת דהגם דליכא ק"פ צע"ש אסור לעשות מלאכה
 באותו ע"ש לנוהגין שלא לעשות מלאכה כל היום מטעמא
 דרש"י אצל לבי טעם החי' והר"ן והרא"ש כיון שאינו רק
 משום קרבן וצע"ש ליכא קרבן שרי ובמ"ש לקמן א' ג'
 יעו"ש. ומשמע מצ"י שלא הביא רק דברי הר"ן והרא"ש
 דלא ס"ל כטעם דרש"י ופ"כ הלבוש רק טעם דהחי' והר"ן.
 וכ"כ ה"ט"ז סק"צ. מ"א סק"א. וכ"כ הפר"ח דטעם זה עיקר דלא
 כרש"י יעו"ש. וכ"כ חק יוסף א' א' טעם זה דחי' והר"ן.
 מאמיר א' א' ר"ז א' א' ח"א כלל קכ"ט א' צ'.

ב **וכתבו** שם החי' דמשמע שם בירושלמי דמדאורייתא
 אסור

מ"מ כאן דאין שייך פעפוע צחטה סגי בקליפה ותו
 דהצבוב עדיף מללי. וכ"כ מ"א ס"ק ל"ז דהצבוב הכל
 מודים דשרי. וכ"כ א"ר א' ל"ז דהסכמת האחרונים
 דהצבוב עדיף מללי ודלא כצ"ח. וכ"כ חק יוסף א' ו' וכ"כ
 השו"ג א' ל"ג על דברי הפר"ח הנז' דאפי' הרא"ש שאסר
 כל העופות צללי משום שמהפך השפוד יודה הכא דמותר
 אפי' שמהפכין העוף ממטה למעלה אי משום שער הזפק
 נפסיק אי משום דחומו קל הוא מללי עכ"ל וכ"כ הנה"ש
 א' ח"י. וכ"כ העו"ש א' י"ז. חמ"מ א' כ"ט. ר"ז א' א'
 ס"א. ח"א כלל קכ"צ א' כ"ה. וכתב שם הר"ז דאפי'
 אס' העוף שמן אין להחמיר בו יותר מכדי קליפה.

ואם (רבה) נמלא החטה חוץ מן הזפק שאין הפסק נ"ל
 לאסור באכילה ולא בהנאה מיהו קלף משמע
 מהאחרונים דסגי נמי בקליפה דהצבוב אינו חס כ"כ. א"ר
 שם. ואס' צישל א"כ אין לאסור דיעבד בצביל הקליפה.
 א"א א' ל"ז.

רבה (רבה) מלגו את התרנגולת עם הזפק כל התרנגולת
 אסורה שהרי ע"י המים מתערב הטעם בצולה.

לבוש. וכ"ה דעת מרן ז"ל צצ"י יעו"ש. ועיין לעיל סעי' י"ב.

רבה (רבה) נמלא גרגיר חטה אלא התרנגולת בקערה ולא
 בתרנגולת עלמה הדעת נוטה להחיר שהרי ס"ס
 הוא ספק דשמא נתעכל בתוך התרנגולת ואח"ל דאינו מתעכל
 בתרנגולת שמא השחא נפל בקערה ובתרנגולת מעולם לא
 היה. מרדכי פ' כל שעה. צ"י. לבוש.

רבד **ונראה** שטוב וכשר המנהג שנוהגות קלף הנשים
 להסיר הקרקען מכל וכל טרם הצבוב
 והמליחה. שכתב"ג בהגצ"י א' כ"ד. וכן לכתחלה יש להזהיר
 הנשים שיטלו הזפק משם קודם הצבוב. עו"ש א' י"ז. וכ"כ
 האחרונים. ועיין לעיל א' קפ"ט.

רבה **ועיין** בקי' טוב עין שצבוק ועד לחכמים שכתב
 שצריך איזה ימים קו"פ לקנות עופות שצריך
 לו לכל הפסח ולהאכילם מעת קנייתם דוחן ואורז שאין
 מחמיצין וכבר ראיתי לרצ' א' צכתי שצידד לאסור לקנות
 תרנגולת בתוך הפסח שאס' יהיה צופק חטים נמלא שהוא
 קונה חמץ. ולי נראה שאס' צריך לתרנגולת אין לצטל שמחת
 הרגל ויכול לומר צפי' שאין רואה לקנות הזפק כלל ותיכף
 לשחיתו כשיפתחור ימחר להשליך הזפק לרה"ר סחוס כמו
 שהוא יעו"ש. שעי"ת א' כ"ד. ועיין לעיל א' קי"ד.

רבה **שם**. והחטה והשעורה צריך לשרפה וכו' דכחמץ
 חשיבי שנחממו מליחת הזפק. לבוש.

רבה **שם**. צריך לשרפה וכו' אפי' לא נחצקע אלא שנתרככה
 צד"א כשהיא שלימה אצל אס' היא שצורה הרי
 ניכר ששלט זה העיכול עד שנשתכרה והרי זו כפרש ונפקע
 איסור חמץ ממנה וא"ל לצערה וא"ל שאינה אוסרת אפי'
 כד"ק. ר"ז א' ס"ב.

רבה **ובל'** זה צחטה ושעורה וכיוצא בכן מדברים שאפשר
 שצלטן העוף כשהן שלימים ולא לעסן כלל

(ו) **שם**: משמחין אותו. וא"ל לומר שמכין אותו מכת מרדות אם לא נדוהו. הרמב"ם ה' יו"ט פ"ח דין י"ז. והטעם כחז שם המ"מ לפי שהשמיטה חמורה ממכת מרדות פמזאר פ"א יעו"ש. וכ"כ התו' זכתות דף כ"ח ע"א ד"ה רב הונא. וכ"ה בפירש"י קדושין דף ע' ע"ב. והב"ד ח"י או' ז' יעו"ש. ולת"ח אין משמחין אלא מלקין בלנעא. מש"ז או' א' והוא מש"ע יו"ד סי' של"ד סעי' מ"ב יעו"ש. ועיין לקמן סי' תל"ו סעי' א' וכתשו' שטי"א סי' ס"ד מה שהאריך צענין זה שאין משמחין לת"ח יעו"ש. ועוד עיין לקמן סי' תע"ז או' י"א.

(ז) **שם**: משמחין אותו. גם זה החמירו יותר בע"פ מצאנו ע"ש וי"ט דשם אמרין מן המנהג ולמעלה אינו רואה סי' ברכה בלוחה מלאכה אצל שמותי לא משמחין ליה אצל בע"פ מחלות ולמעלה שמותי ג"כ משמחין ליה. עו"ש או' א' והוא מהגמ' פסחים י' ע"ב. ועיין לעיל סי' רנ"א או' ה'.

(ח) **שם**: משמחין אותו. צעור מביא הגמ' אינו רואה סי' ברכה לעולם ופ"י הרא"ש ורש"י דסינו בלוחה דבר דוקא ופ"י לעולם סינו אף אם יש לו איזה ריוח מזו יהיה לו כנגדו הפסד ממקום אחר. וסב"ד בביא וסב"ז סק"א. ח"י או' ג'. וכ"כ האחרונים. ומשמע מדברי הרמב"ם ה' יו"ט פ"ח דין י"ז דאיסורא נמי איכא וכ"כ ח"י שם. פרי"ח בסי' תל"ו או' ח". מש"ז סי' רנ"א או' א' ועיין לעיל סי' רנ"א או' ז'.

(ט) **שם**: ואפ"י לעשה בחנם אסור. אם הוא מלאכה גמורה כמ"ס לקמן סעי' ז' בהגם ועי"ש. אכן לרחוק אחר חלות מותר. מט"מ סי' תקס"ה. וכ"כ בדרשות מהר"ל ה' שבת הגדול בהגה.

(י) **שם**: ויש מי שאוסר אפ"י ע"י עכוס. כמו מלאכה דחוי'ה. ז"י שם סמדרני. ועיין לקמן סי' תקמ"ג. (יא) **שם**: ויש מי שמחיר. כ"כ ז"י שם סרוקא סי' שי' דע"י עכוס מותר לעשות מלאכה אפ"י בצינו' דלא שייך אמירה לעכוס שבות כ"א גבי שבת וי"ט וח"ה עכ"ל. והב"א העו"ש או' א' והאחרונים.

(יב) **שם**: סגס. ויש מי שמחיר. וכן הוא המנהג. וכ"ה דעת הס"ע כמ"ס לעיל סי' י"ג או' ז' דכל היכא שכותב הש"ע יש ויש דדעתו לפסוק כסדרא אחרונה אלא רק דכסדרא בראשונה לחומרא חושש לס' לכתחלה יעו"ש.

(יג) **שם**: ויש מי שמחיר. ויהי' לספר ולתול הספרנים ע"י עכוס שרי דלא מסתבר לחלק בין מלאכות אלו לשאר מלאכות. אכן מהר"י בדרשו"י אוסר אף ע"י עכוס וכ"מ מדברי מהרמ"א ביו"ד סי' שצ"ט סעי' ג' אצל לפי דין נראה דהמיקל בשעה סדחק לא הפסיד. מט"מ סי' תקס"ז ורש"ל בציאורו לסמ"ג כחז דהמנסג הוא לסתפר אחר חלות ע"י עכוס אצל לא ע"י ישראל וכן קבלתי עכ"ל והב"ד הבי"ח וכחז ואעפ"י בדרשות מהר"י זכ"י פסח וכן ביו"ד סי' שצ"ט משמע דאוסר אחר חלות אפ"י ע"י עכוס מ"מ נ"ל דהמיקל בזה ע"י עכוס לא הפסיד ובישראל אפ"י בחנם אסור דאין לחלק בין בחנם בין בשכר כיון שהם מלאכות גמורות כדכתב סמדרני עכ"ל. והפרי"ח כחז דאין לסתור כלל אלא בדוחק גדול משום דסתמא דמילחא מטס עלמו אליו ומסייעו יעו"ש אצל העו"ש או' א' כחז דלסתפר מן הכוי אפ"י

אסור. וכ"כ הרא"ש בכתשו' כלל כ"ה סי' יו"ד. אצל הר"ן שם כתב אפשר דאינו אסור אלא מדרבנן יעו"ש. ועיין תו' חגיגה י"ז ע"ב ד"ה אלא לאו וכ"י שכתבו דש"ס שלנו ס"ל דאינו אסור אלא מדרבנן יעו"ש וכ"כ המש"ל זכ"י כלי המקדש פ"ו דהתו' והר"ן לא נחלקו אלא צפי' הירוש' אצל לש"ס דילן גם התו' מודו דאינו אלא מדבריהם יעו"ש. וכ"כ הרמב"ם זכ"י יו"ט פ"ח דין ח"י דיום יו"ד בניסן אסור צעשיית מלאכה מד"ס כמו חו"ה והוא קל מחו"ה ואינו אסור אלא מחלי היום ולמעלה שהוא זמן השחיטה אצל מהנץ החמה עד חלי היום תלוי במנהג יעו"ש. וכ"כ הסמ"ג ועכשו' זכ"י גמ' אסור ציוס הקרבן מד"ס כחוי"ה יעו"ש. וכן הכריע הפרי"ח דאיסור מלאכה צע"פ אחר חלות אינו אלא מדרבנן וכדברי הרמב"ם יעו"ש. והב"א השו"ג או' א' וכתב דכ"ה נמי דעת רש"י יעו"ש. וכ"כ במגן האלף או' ג' דאינו רק מדרבנן.

(ג) **ובשחר** ע"פ שבתה כחז בדרשות מהר"ל ה' שבת הגדול מי שרואה לסתמיר על עלמו שלא לעשות מלאכה אחר חלות צע"פ אותו שבת יחמיר משום לא פלוג יעו"ש וסב"ד סכנה"ג בספרו פסח מעובין או' י"ג וכתב דאין זה אלא חומרא וס"ס דלא נראה נזכרין בזה אפ"י דרך חומרא יעו"ש. וכן נשאל ע"י סו"א בסי' ס"ד ומסיק כיון דרוב ספ"י ססדימו לטעם קרבן נראה פשוט דמותר יעו"ש. וכן סעלה סרב נחפה בכסף חל"ה סי' ז' דמן סדין מותר גמור הוא והמחמיר חע"ב יעו"ש. מיסו סרב אדמה קודם ח"א חל"ה סי' יו"ד סעלה לאסיר יעו"ש. אמנם בברכ"י או' א' כחז על דברי אר"ק הנו' דאין ראיותיו מכריעות כלל וע"כ כחז דהעיקר כדברי נחפה בכסף הנו' וכדברי כנס"ג הנו' יעו"ש. ועיין א"ר או' ז' שכתב דבמקום שנהגו לעשות צע"פ עד חלות נראה להחיר צע"ש אחר חלות אף לרש"י ססדי לא ס"ל טעם דטרוד יעו"ש. כמלא דססכמה רוב ספ"י דטעם האיסור הוא משום קרבן ואף במקום שנהגו שלא לעשות כל היום ע"פ שחל בשבת מותר לעשות מלאכה בלוחה ע"ש ובמקום שנהגו לפסח עד חלות גם לרש"י מותר ומ"מ מסתמיר במקום שנהגו שלא לעשות כל היום לחוש לדעת רש"י חע"ב.

(ד) **שם**: מחלות ולמעלה וכ"י עיין בשכנה"ג סי' תרל"ז בהגב"י או' ה' שכתב דאעפ"י שהמנהג הוא צע"פ אחר חלות שלא לעסוק בפרקמיתא התם שאני שאחר חלות אסור במלאכה מטעם הקרבה הקרבן משא"כ צפורים ועם כל זה לא ראינו ולא שמענו מי שקנס למי שעשה סחורה צע"פ אחר חלות באקראי וכ"ש בלינעא יעו"ש. מיהו סרב ז"ד בסי' רמ"ג כחז דסחורה צע"פ שרי יעו"ש והב"א הזכ"ל בסי' זה וכתב דנראה שלא נראה הרב"ד דברי שכנה"ג הנו' מודלא הזכירם. וכתב עו"ש הזכ"ל דכן הנהיג צע"פ לסגור החנויות בחלות וכן שמע שהמנהג בסופייא יע"א. ועיין לקמן או' ל' ולעיל סי' רנ"א או' ז'.

(ה) **פועל** שאין לו מה יאכל בפסח שרי לעשות מלאכה צע"פ אחר חלות דלא עדיף מחו"ה דאיקרי מקרא קודם. שכנה"ג בהגב"י או' ה'. עו"ש או' ז'. א"ר או' ה'. שו"ג או' ד'. ח"י או' י"א. פרי"ח סעי' ה'. חק וסוף או' ח'. ח"א כלל קפ"ט או' ד' רוי"ח או' ג' מ"ב או' ו'. ועיין לקמן או' כ"א וסי' תקמ"ב סעי' ז' וסי' תקמ"ה סעי' ג'.

ג ויש מי שאוסר אפילו ע"י אינו יהודי ד' ויש מי שמתיר (וכן הוא המנסה) : ב ה במה דברים אמורים כשעושה מלאכה להשתכר (או בחנם והוא מלאכה גמורה לחפור בגדים ממט) (צ"י) אבל מתקן הוא כד"י

באר הגולה
ג מרדכי שם
ד דוקא כסוי ש"י
ה טור בשם אב"י
העזרי וכו' הכ"ה

בף חתמים

סק"ג. חי' או' ד' א"ר או' ד' א"ל או' ג' ר"ז או' ה' ח"א שם. קולור ש"ע סי' קי"ג או' ג' מ"ב שם. ועיין לעיל או' ב'. (בב) **כתב** לחם רב בשם גיטו הגאון מהר"ש דלא יחזו סגשים בגדים לכובסת אחר חלות. וכתבאו א"ר שם וכחז לכאורה נראה להחזיר דהא ק"ל כדמ"א דהיכין במלאכה ע"י עכו"ם אחר חלות ולמה גרע צ"ע אחר חלות מליחן לכובסת ודוחק לחלק עכ"ל. וכתבאו כמ"ז או' ד'. וכן הכריע מנן האלף או' יו"ד שסוף מותר וכחז ודלא כמ"ס צעמ"ז בשם לחם רב יעו"ש וכו"פ מ"ב שם.

(בג) **שם** בהגה. והוא מלאכה גמורה וכו', כלל לדינא במלאכה גמורה אף בחנם ולצורך יו"ט אסור אבל חיקון אף לחזירו מותר בחנם לצורך יו"ט אבל בשכר אסור אף חיקון וכן שלא לצורך יו"ט אף חיקון ובחנם אסיר. כן העלה בס' א"ז וכתבאו בספרו א"ר או' ו'. ועיין בל"ו שאלח"ז בשם הנוב"י.

(בד) **שם**. אבל מתקן הוא כליו ליו"ט. כגון כלי יטן שנחלקלק קלח אם יש בו צורך המועד וכן בגדים שנקרעו קלח רשאי לחפורם ולחקנם לצורך המועד אפי' מעשה אומן בין לעצמו בין לאחרים בחנם. ר"ז או' ד' מ"ב או' ח'. ומיכה מ"ס שם הר"ז אבל בשכר אסור אפי' לצורך המועד ואפי' מעשה הדיוט עיין נו"ב מסי' ס' ק"ד שכתב דבגד הצריך למועד מותר לחפורו בחזרה מעשה הדיוט דהיינו כשיני סכלב ואפי' בשכר יעו"ש. וכתבאו השפ"ח לקמן סי' תקמ"ב. וא"כ כ"ס צ"ע אחר חלות דקיל מחזיק כמ"ס לעיל או' כ"א דשרי. וכ"כ מ"ב בשער הליון או' יו"ד. ועיין לקמן או' פ"ל ופי' תקמ"א סעי' ה'.

(בה) **שם**. וכן מי שכותב ספרים וכו' דכיון שדרך לימודו ולעצמו הוא כותב אינו נראה כמלאכה גמורה שבודאי אינו מחכין לכתיבה גמורה והגיונה וכו' דינו כחיקון בעלמא שהחזירו לצורך המועד. ר"ז או' ח' מ"ב או' פ' ועיין לקמן או' כ"ה.

(בו) **שם**. וכן מי שכותב ספרים וכו' וה"ל צורך מלחא כתיבה ד"ח שיהיו לו לזכרון. ר"ז שם.

(בז) **שם**. ספרים לעצמו וכו' אבל לאחרים אפי' בחנם אסור. לבוש. פרי"ת. א"ר או' ז' ר"ז שם. ח"א כלל קב"ס או' ג' מ"ב שם.

(בח) **שם**. ספרים לעצמו וכו' כתב הפרי"ת אסור דאף לכתוב לעצמו דרך לימודו אסור אי לא הוי לצורך יו"ט וכו' עכ"ל. וכתבאו השו"ג או' ו'. וכחז עליו דאשכחתיס מיניה לשון המרדכי דמדחלי פעמל דבמלאכה שמים הוא פוסק משמע להדיא דאפי' לא הוי לצורך שבת ויו"ט אוחו ספר שכותב שרי וכחז ושכ"מ מדסחמו הפו' דאף דאינו לצורך שבת ויו"ט שרי וכ"ס נוהג יעו"ש. ועיין לעיל סי' רנ"א או' פ"ז וא"ו פ"ב.

(בט) **שם**. ספרים לעצמו וכו' צק"י ישן נושן כ"י מחידושי דינים מרבני קשישאי קמאי מעסיק ירושח"ו משנת הרס"מ מלחתי דאף לכתוב ספר דרך לימודו אסור ע"ס

אפי' אחר חלות מותר ולא אמרינן דעכ"פ מסייע עמו הישראל שמטעם זה עצמו יעו"ש. וכ"כ חי' או' ד' והשו"ג על המ"א ס"ק י"ג שכתב טעם האיסור משום מסייע יעו"ש. וכ"כ הפרי"ת או' ה' דמסייע אין בו ממש ודלא כהפרי"ת יעו"ש. וכ"כ א"ר או' ד' דנכחו להספיק פ"י כוחו אחר חלות וכ"כ הרדב"ז ח"א סי' רמ"ג. וכ"כ השו"ג או' ד' וכ"פ הר"ז או' ד' ח"א כלל קב"ס או' ז' מגן האלף או' ה' וע"כ לכתחלה ודאי שצריך לחזר לספר קודם חלות ללא חליצה דכ"ע ורק אם שכתב או' נאנס אז יש להחזיר לספר אחר חלות ע"י עכו"ם. וכ"כ האחרונים. ועיין לעיל סי' ר"ס או' י"ג. ועוד עיין ביו"ד סי' קכ"ז שכתב דאין מסתפירין מעכו"ם אלא במקום שמתוין בני אדם וכו' ואפי' כשמגלה במספרים אסור אלא איך יש עמו אחר וכמ"ס הש"כ שם יעו"ש.

(יד) **ופשוט** דישראל אסור לספר לעכו"ם אחר חלות. מ"א ס"ק י"ג. א"ר שם. ח"א שם.

(טו) **אבל** לספר עצמו אחר חלות מותר. מהר"י מינץ סי' ד' כה"ס ב"הגב"י. ש"כ ביו"ד סי' ש"ט ס"ק י"ב. וכ"כ דעה השו"ג סי' ז' או' ד'. אבל הפרי"ת חלק ע"ז וכחז לאסור. וכ"פ הר"ז או' ד' מגן האלף או' ו'. ועיין ח"י אר"ז ד'. [וע' צעמ"ז ב"הגב"י ק"ל פתח לב שמועך לבדו ולחזרה צעמ"ס] (טז) **אבל** שחל לו ע"פ חוק ל' הנכון שגילה קודם חלות הואיל ואחרים אסורים לגלה אחר חלות. מהר"י מינץ שם. וכתבאו הרב צה"ס ביו"ד סי' ש"ט סעי' ג'. וכנה"ג סי' ז' בהגב"י. (ומ"ס שם הכנה"ג אחר חלות כבר כתב בשכנה"ג או' ג' דאין הלשון מכיון יעו"ש) אבל אם חל בשאר ערבי יו"ט אינו מגלה כ"א סמוך לחשיכה כמ"ס שם צה"ס יעו"ש.

(טז) **וכתב** מהר"י סי' קל"ג ובדרשו"ת מהר"ל ריש ה' יו"ט בהגה דגם נפילה הכפרנים אסור אחר חלות כמו בחז"ס (עיין לקמן סי' תקל"ב בהגה). אבל בס' ח"א כתב להחזיר בנפילה הכפרנים אם שכתב ליטול קודם חלות יעו"ש. וכ"כ בספרו א"ר או' ד'. וכתבאו חי' או' ד'. ובספרו שבז"י ח"א סי' י"ז. אלא שכתב שם צבז"י שלא מלאו לבו להקל נגד מהר"י ומהר"ל אלא רק יש להחזיר ע"י עכו"ם יעו"ש. אבל בחשו"ב צ"ד סי' רמ"ד הסכים להחזיר. וכ"כ בשו"ת זר"א סי' ס"ג. מחז"ר או' ד'. ח"א או' י"ג. ר"ז או' ו' ח"א כלל קב"ס או' ז' קולור ש"ע סי' קי"ג או' ד' מ"ב או' ה'. (חי) **סעי'** ב. דרי"א כשעושה מלאכה להשתכר. ובזה אפי' אינו מלאכה גמורה אסור. עו"ש או' ב' ואפי' לצורך המועד אסור. ר"ז או' ז' מ"ב או' ו'.

(יז) **שם** הנה. או' בחנם והוא מלאכה גמורה וכו' ובזה אפי' לצורך יו"ט אסור. צ"י. ר"ז או' ד' ח"א כלל קב"ס או' ג' מגן האלף או' ו' מ"ב או' ז' ועיין לקמן או' כ"ה. (יח) **וכיבוס** כליו הוא בכלל מלאכה גמורה ואסור. מגן האלף שם. מ"ב שם.

(יח) **שם** בהגה. והוא מלאכה גמורה וכו', וכל מה דשרי בחז"ס כ"ס דשרי צ"ע כ"מ בגמ' ובסו' מ"א

כליו ליריט וכן מי שכותב ספרים לעצמו דרך לימודו מותר: ג' קודם חצות מקום שנהגו לעשות מלאכה עושין מקום שנהגו שלא לעשות אין עושין. כגס ולדין מקיס סכסכו שלא למססו (מסריי) ודוקא מלאכות גמורות אבל סאר מלאכות אפינו מנסכ לוכא (מסרייב): ד' ההולך ממקום שעושין למקום שאין עושין לא יעשה ו' בישוב מפני המחלוקת ח אבל עושה הוא במדבר וההולך *ממקום שאין עושין למקום

ע"פ אחר חלות כי ראוי להחמיר בו יותר מחו"ס. הרב מסר"ר
יעקב ממריל עב"ל. וסמיקל כדברי מרן לא הפסיד. מחז"ר
או"ב' ועיין לקמן ס' חקמ"ס סע' ח' ובדברינו לשם צ"ד.
(ל) **סע' ג.** קודם חלות מקום שנהגו וכו' שלוניקי מקום
שנהגו שלא לעשות ועכ"ז מוכרים סחורכ עד
חלית דסחורכ לא אסירא למכור ע"פ. צ"ד ס' רמ"ג. צרכי
או"ב' ועיין לעיל או"ד.

פ' (א) שם. קודם חלית מקום שכתבו וכו' וצירושלים סבירא
 הוא לנהוג שם איסור כיון שמחבצלים שם חף
 ממקומות שכתבו בכן איסור. חו' פסחים י"ד ע"א ד"ה שחי.
 והב"ד מ"א ס"ק י"ב. וכ"כ הפר"ח דצירושלים יש לנהוג שלא
 לעשות בו מלאכה כל היום כמ"ש החו' ונראה דה"ה שאר
 מקומות שמחבצלים שם אנשים מהרבה מקומות וכ"כ מהריק"ש.
 שו"ג סוף או' ח' ועיין באו' שאח"ז ולקמן או' ס"ה.

(ב) ואי מותר לסתפסר ע"י ישראל עיין אדרת אליסו
ישראל דף ע' ע"א שכתב שראה פעמים מקילין
בזה לסתפסר ע"י ישראל אף שהוא מקום שנהגו שלא לעשות
כמיש ואין מוחין בידם כיון שהוא לעורך המועד וכסדרת
הראב"ד ודלא כדעת מר"ן יעו"ש. סי' החקנות ומנהגים של
עסיק ירושלים דדיני פסח או"י נ"ט. וכ"כ ב"ד סי' רמ"ג
דבשלוניקי מקום שנהגו שלא לעשות ואפי' נוסעים לסתפסר
בפרהסיא עד חצות ואין פולה פס ומאפאף וכחז דאין ספק
שמנהגם ע"פ סדרת מורים ז"ל בזהגה לקמן סעי' ה' יעו"ש.
ועיין לקמן או"י ע"ג.

(ג) **שם.** עושין. עיין לקמן או' ע"ז שכתבנו דלדעת
הרמב"ם הפסוק הס"ע דוקא לאורך המעט

ועי"ש. ולדעת המקילין שבחז מור"ם שם יח' שם או' ע"ז ועי"ש.
(לד) שם. מקום שנהגו שלא לעשות וכו' וסייגו מהסנך חממה
ואילך. פסחים נ"ב ע"א ודף ב' ע"ב. וכו'.

הרמב"ם ז"ל וי"ט פ"ח דין ח"י. מ"א סק"ה. ח"י א"ז ז' וי"כ
האחרונים. אבל קודם לכן אפי' נהגו בטולא דעמון. רש"י שם
דף ב' וי"כ סר"ן דאפי' במקום שנהגו שלא לעשות אם נהגו
הלילה בכך מעות הוא עכ"ל. וי"כ הסר"ח. ער"ה א"ז ז'.

(לה) **ישם**. מקום שנסגרו שלא לעשות וכו' וכיון שמוכנין כן משום גדר וסיוג חלק עליהם ועל זרעם ועל

הבאים לדור שם כמבואר לקדיא ביו"ד סס"י רי"ד ועו"ש.
חיי א"י ו' ר"ז א"י ע' ח"א כלל קכ"ט א"י ד' מ"ב א"י ו"א.
וגם אין להם כיחוד בשאלה. הרשב"א בזה"ש ס' ל"ח. כנס"ג
בכג"ט. עו"ש א"י ג' ח"א שס. מ"ב שס. וכ"כ ביו"ד ס'י
רכ"ח סע"י כ"ח ועו"ש.

(ל') **שם** סגה. ולדידן מקום שנהגו שלא לעשות. וכ"כ מפ"מ ס"י חקס"ה. אכן בדרשות מהר"ל ס' שבת הגדול בהגה כחז דאנו במקום שנהגין לעשות מלאכה צ"ע עד חלות. וכ"כ הלבוש על דברי מור"ם הנו' אפשר שבמקומו נהגו שלא לעשות קודם חלות ובשאר מקומות ראיתי הרבה נהגו

לעשות אפי' מלאכה גמורה עכ"ל וסבירא דהיינו סק"ג. מ"א
סק"ג. ח"י או' ח' חק יוסף או' ה' ח"א שם. נמצא דגם
במדריכות השכל יש כך ויש כך וע"כ כל אחד יחזיק כמנהג
אנשי מקומו.

(לז) **וההרציה** שלא לעשות מלאכה אף במקום שנהגו לעשות רשאי דהרואס אומר מלאכה איז לו וליה

ויהרר ולא מסני המחלוקת. מש"ז או"ג. ועיין לקמן או"ד.
 (ע"ה) **שם** הגס. ודוקא מלאכות גמורות וכו' כמ"ל סעי' ב'
 בסגה דלין אחר חלוט יעו"ש.

זמן (מ"ל) זכרה. אצל שאר מלאכות אפי' מכבד לכתב. ואפי' במקום שכתבו שלא לעשות ומוחר אף לאחרים בשכר. אי"ל או"י.

(ב) **סעי' ד'.** הסולך ממקום שעושין וכו' וסיינו בדעתו לחזור למקומו. כן הוא לדעת מ"א וקל"ה מאחרונים כמ"ס לקמן או מ"ו יעו"ש. ועוד עיין לקמן או' ס"ג.

(מא) **ואם** לעזו להשחקק במקום שכל לשם יעשה כמנהגם
בין לקולל בין לחומר. עור. וכ"פ הש"ע ב"י

פסאי' רי"ד. וכן הפנים השי"ב שם וסבילו ח"י או' ע' וכתב
בצפירו מניי על ח"ה כלל ע"ע או' ז' דכ"ה הסכמת הפו'
ראשונים ואחרונים יעו"ש. וכ"כ הלבוש. מ"א סק"ט, א"ר או'

ע"י י"ח בהגס"ט בשם כמה פו' ר"ז או' ט' ואו' י"ב. מ"ב או' י"ד ואו' י"ט. ולא סקע מניה חומרי מקום שי"א משם עד שיוקבע בעיר שנהגין זו סיחר אבל לא בעיר שאין בה מנסה קבוע. כה"ג בהגס"ט בשם רבו מהרי"מ חסו' ג"י. עו"ט

אוי ד' פר"ח. ר"ז אוי' ט"ו.

(מב) **בני** אשכנז שמחגירים במלרים ונשחקעו שם יבולין
לנהוג בקולות הספרדים בפסח וכיוצא ומס שבו

למחמירין לשפד ה' בנעוה שפדו דח'ו'ז' רמ'ו עלי'ו
ל'ס'ו כמ'כ'ג מ'ק'ס ש'ל'א מ'ש' ו'ש' ל'ח'ר' ל'ס' ז'ל'א ח'ס'ר
ל'ש'א ב' נ'ש'ס ד'ש' ב'ו ח'ר'ס ר'גמ'ה. ר'ב' ג'ו'ר ח'ו'ד' כ'ל'ל ג'.

ס' דרכי אור ר'. וכו' אינו ענין רק ליושבי חוץ אבל
לירושלים שיש להם צד לצדק וחס ידועים לקבל בפני עצמן
חייבין לנסוג כמנהג מקומם. גוי'ר סס. והביאו י"א בזהב"ט.

ועיין באוי שאח"ז ולקמן אוי ס"ה.

אשכנזים (מזג) המחמירים בפסח צדין חזק ודברים אחרים הבאים לדור מארים ושאר גלילות

המקילים בזהם דברים אם יאמרו שובגין להחמיר
שום שחששו לסדרת הסיצרים דחויג אין צידי להקל ואין
הם החרה לעולם ואם יאמרו שמחמירים משום מנהג יודיעום

וכיון שאין דעחס לחזור למקומם ח"ו להחמיר ואפי' סחרה ח"ו ואם רועים להחמיר במנהגם משום חומרה ופרישות ונ"ל ואין בזה חשש מחלוקת שכל יודעים שאשכנזים

וממירין דדין חייב. מעט יוסף חייב סי' א' ב' ומיי' שסאריך
 חילוקים אחרים בענין סולך ממקום למקום וסרסב לסביב
 וכליות חבילות של חסודות יעו"ש. עיקרי דייט סי' ח"א ד"ג.

למקום שעושין לא יעשה ונותנים עליו חומרי מקום שיצא משם וחומרי מקום שהלך לשם ואם עפ"כ לא יתראה בפניהם שהוא בטל מפני איסור לעולם אל ישנה אדם מפני

המחלוקת

בפ החיים

בזנעה שלא יודע הדבר לשום אדם עכ"ל. וכ"כ מ"ב או י"ז. אבל יוכל ללכת לדרכו חוץ לחתום בעיר ולסקל כמנהג מקומו כיוון שדעתו לחזור למקומו. מ"ב או י"ד.

א) שם. ונחנים עליו חומרי מקום שיצא משם. כשדעתו לחזור אבל אין דעתו לחזור נכנס אפי' כקולו מקום שהלך לשם. מ"א סק"ט. וכ"כ לעיל או' מ"א בשם כמה פ"י יעו"ש.

בא) שם. וחומרי מקום שהלך ושם. אעפ"י שדעתו לחזור מפני המחלוקת. מ"א סק"י. ר"ז או י"ג. מ"ב או י"ד.

בב) שם. ואעפ"י כן לא יתראה בפניהם וכו' פ"י כשנכנס חומרי מקום שיצא משם לא יתראה וכו' מ"א ס"ק י"א. ר"ז שם. מ"ב או י"א. כ"א.

ג) שם. שהוא בטל מפני איסור. אלא יראה עצמו כאלו אין לו מה לעשות. לבוש. ר"ז שם. וכל זמן שלא

יראה לפניו שהוא בטל מחמת איסור ליכא מחלוקת דמימר אמרי כמה בטלני הו' בשוקא. פסחים י"א ע"ב.

ד) ודוקא. שהולך ממקום למקום אבל בן עיר שרצה להחמיר על עצמו אין מקפידים בני עירו

במה שרואין אותו מחמיר על עצמו בדברים כהם מקילים. רש"ד"ס ח"ד סי' קל"ג. כנה"ג בצנח"ט. מיסו העו"ש או' ד'

כחז שמדברי הש"ע שכתב לעולם אל ישנה אדם וכו' משמע דאפי' אחד מבני העיר אל ישנה יעו"ש. ובגל"ה לרי"ך האדם

לסחור מעטיו הטובים שלא יתראו לפני בני אדם בכל מה דאפשר וכמ"ס מהרח"ו ז"ל בשער הקדוש ח"ב ש"ד וסב"ד

בסב"ק ישמח ישראל דרוש עה"ה פ' ויקרא ובס' ביה יעקב יעו"ש.

ה) שם. לעולם אל ישנה אדם וכו' וכן בשאר כל מעשיו ינהוג עצמו בדרך כל הארץ ולא ישנה ממנהגם

ואפי' אין אדם רואהו כדי שירגיל עצמו בדרך כל הארץ וכמ"ס הלבוש בס"י ב' סעי' ד' יפ"ל ח"ב בס"י זה או' ג'.

ו) שם. לעולם אל ישנה אדם וכו' דבר שמרן מחיר ומיר"ס אוסר אם אשכנזי הורס להחיר באשכנזי

כמרן לרי"ך השו' וכפרס. פנים מאירות ח"ב סי' ק"ך. וכן הספרדים שקבלו הוראות מרן ז"ל אם יסיס בדבר שמרן

אוסר ומור"ס מחיר אם הורס כמור"ס ז"ל לרי"ך השו' וכפרס. כ"כ הרב חיד"א בס' ועד לחכמים ח"א מע' ט' או' י"ד

יעו"ש. וכ"כ בשם הגדולים מע' ספרים מע' ט' או' י"ב. וכ"כ הפתח"ד בס"י רמ"ה או' י"ד. וכ"כ מהר"פ בס' חקקי

לב חיד"ד סי' מ' דף ג"ן ע"ד ובספרו רמ"ה סי' חכ"ד או' ג' ובס' מלי"ה סי' ב' או' כ"ג. מיסו אם כבר נהנו לסקל כדברי

מור"ס ז"ל או כסדרת איזה פוסק אין למחות וכמ"ס לקמן או' נ"ט יעו"ש.

ז) וכתב שם. בשם הגדולים וכבר ידוע דבארץ הלזי וארץ מזרים וער"ב צה"ח"ן דמשק ואר"ס לזכ"ה

וערי פרס וגלילות פורקיא"ה וערי כמערב קבלו עליהם הוראה מרן ז"ל וכמ"ס מהר"א"ה בחשו' ושאר אחרונים. זולתי בדיני

ממונות שנסגרו בפורקיא"ה לומר קים לי עכ"ל. ומיכו באלו המקומות שנסגרו שלא לומר קים לי בדיני ממונות נגד מרן

מד) מי. שהלך לחו"ל ושלח אחר אשתו שהיא בא"י ולא רצתה לילך ואח"כ נהרצו ושלחה כלי ציוד ומוכנה

ליסע אחר הפסח כל זמן שגיפה עדיין בא"י חסכו' כא"י אך משום חומרה חפץ לא תאכל חמץ ביום ח' וכן בעלה

כל זמן שאשתו בא"י ונהוג בא"י. הרב מנחם אדמה. מחב"ר בקו"א או' א' זכ"ל בס"י זה. בע"ה בס"י זה. שט"ה בס"י הל"ו.

מה) בחור. שבה מחו"ל לא"י דבורו רבנן קשיא ריעסכ כא"י וכן פסקה הוראה. אם בחור זה נשחרך

בבה חו"ל בקו"ש וש"ה ולרור אהם בחו"ל בחור זה שבה ושנה ויעשה כבני חו"ל. הרב סנו' שם. מחב"ר שם. זכ"ל

שם. שט"ה שם. ויתבאר עוד מזה לקמן סי' הל"ו סעי' ג' בס"ד קחנו משם.

מו) שם. לא יעשה ביישוב וכו' ומיירי שדעתו לחזור למקום שעושין ולפיכך ביישוב לא יעשה מפני

המחלוקת אבל במדבר דליכא מחלוקת מותר. עו"ש או' ד' וכ"כ המ"מ פ"ח מה' יו"ט דין י' בשם הרב מפרשים דדוקא

בדעתו לחזור אבל באין דעתו לחזור אפי' במדבר אסור יעו"ש וכביאו מ"א סק"ח ומשמע שכן מפרש דברי הש"ע. מיסו

הש"כ ביו"ד סס"י רי"ד וספר"ח בסעי' זה וח"י או' ט' כחבו לפרש בדברי הש"ע שהוא ל' הרמזים בס' יו"ט פ"ח דמיירי

באין דעתו לחזור וכ"כ קלח רבנוחא וכל אחד לדרך פנה ליון טעם דאם אין דעתו לחזור למס לא סובקע כמותן

יעו"ש בדבריהם והוא משום דבוקשה לסם מסוף הסעוף שכתב וכן מי שדעתו לחזור וכו' משמע דהכא מיירי באין

דעתו לחזור אבל המ"א בס"ק י"ב חירץ זה דסכא מיירי לענין מלאכה דא"ל לעשות בזנעה ולפיכך גם בדעתו לחזור

לא יעשה רק במדבר ובסוף הסעי' מיירי במאכל ושאר דברים דאפשר לעשות בזנעה ולפיכך אם דעתו לחזור יעשה בזנעה

יעו"ש. וכ"כ סר"ז או' יו"ד ואו' י"א. מ"ב או' י"ד. ועיין לקמן או' ס"א.

מז) שם. לא יעשה ביישוב וכו' דוקא ביישוב ואלו הוא חוץ לחתום הו' כאלו הוא בחוץ בעיר. מ"א

לקמן סי' הל"ו סק"ה. מ"ב סי' זה או' ט"ז. וכ"כ סר"ז או' י"ד דאף בדעתו לחזור אין לעשות מלאכה רק מחוץ לחתום

אבל בחוץ לחתום אסור לשנות מנהגם מפני המחלוקת יעו"ש. ועיין לקמן סי' הל"ו או' ג'.

מח) שם. אבל עושה במדבר. ואם עדיין הוא חוץ לחתום בעיר אפי' אין דעתו לחזור שרי. רי"ן. מ"א סק"ה.

ר"ז שם. אבל אם כבר בא פעם א' לחוץ בעיר אפי' יאל אח"כ משם והוא חוץ לחתום מ"מ אסיר כיון שכבר קבע

שם. מחס"ש. ר"ז שם. מ"ב או' י"ד. ועיין לקמן סי' הל"ו או' ד"ן. **מט) שם.** אבל עושה הוא במדבר. וה"ה דמותר לעשות

מלאכה במקום לנוע שאין בני אדם הולין אותו. עו"ש או' ד' וכ"כ קלח רבנוחא כדי לחלק בין דעתו לחזור

לאין דעתו לחזור אבל המ"א סק"ז כתב דמלאכה א"ל לעשות בזנעה כמו שאר דברים דשרי כשדעתו לחזור. וכ"כ סר"ז שם

דאפי' רואה לעשות בזנעה אסור דא"ל למלאכה לסיוע כ"כ

המחלוקת. וכן מי שדעתו לחזור למקומו נוהג באנשי מקומו בין להקל בין להחמיר והוא שלא יתראה

בפני

בף החיים

ז"ל אם הוא דוקא מ"ש בש"ע או גם מ"ש בחש"י עיין רב פעלים ח"ב ח"מ סי' ב' מה שסאריך בזה וסביא סברה ספ"י שחולקים בזה והעלה בדבר הכחוש בחש"י יכול לעפון סמוחק לומר קים לי ואין לנו להולא ממון מידו יעו"ש. ועיין ברכ"י ח"מ סי' כ"ה מה שסאריך בדיני קים לי קחנו משם.

חן) וכתב עי"ש בשם הגדולים דבארץ הצבי נהגו אח"כ חומרות להחמיר כמור"ם ז"ל אך אין מוחין במי שנוהג כמנ"ל. וכ"כ בצרכ"י ח"מ סי' כ"ה או' ו' דאין צ"ל ח"י בחר מרן גרינא א"ס לא שסיה לחומרא דראוי לחוש להחמיר ומ"מ אין למחות ח"י בעושה כפסק מרן עכ"ל וכ"כ צו"ד סי' סכ"ד בשו"ב דבכמה דינים מאיסור וסתר פשט המנהג להחמיר הגם דמרן מקל יעו"ש. וכ"כ בספרו חיים שאל ח"א סי' ט"ז דהגם דקבלנו הוראות מרן ז"ל באיסור והיתר חוששין על הרוכ להחלס לדברי מור"ם ז"ל וכ"כ בספרו סוב עין סי' ח"י או' ס"ח יעו"ש. ומיכו עיין בחש"י חק"ל מה"ב ח"מ סי' ד' דף פ' שסביא דברי הגאון מהר"ם סו"ן ז"ל שכהב שצ"ב דיני יו"ד והא"ע אנהנו מחמירין בא"י נגד פסק מרן ז"ל וסביא ג"כ דברי הצרכ"י בחו"מ סנ"י וכחצ לדיוי ח"י שאין דבריו כ"א לח"ה בביתו דרשאי להחמיר לעצמו אבל דיון סקבוע אינו רשאי להורות אפי' להחמיר נגד דעה מרן ז"ל יעו"ש. אכן משאר דברי החיד"א סנ"ל משמע דבאיסור והיתר יש להחמיר להחמלה אף לסורו וכ"כ א"ס גם האחרונים מסכימים להחמיר או לאסור אך במקום הפסד או שעה סדחק ודאי דיש להקל כדברי מרן ז"ל. וכ"ז אינו ענין א"ס כבר נהגו להקל או להחמיר נגד מרן ז"ל דכיון דכבר נהגו סרי קבלו עליהם סברה ספוסק ההוא ואין למחות כמ"ס בא"י שאל"ה. וגם כ"ז אינו ענין לאיסור ערוס כמ"ס הגאון מהר"ם אלגאזי בשו"ת שמחה יו"ט סי' י"א דמיד ע"ג וס"י י"ב דמ"ס ע"ג דאף לדיון דפסקינן כמרן ז"ל צענין איסור ערוס בגיטין וקידושין ויבוס וחליט א"ס נוסגין בכל ח"י לחפוס כל סחומרות של כל ספ"י יעו"ש. וסכ"ד בס' התקנות ומנהגים של ירוש"ה בדיני קידושין או' ב'. וכ"כ רב פעלים ח"ב ח"מ סי' ג' דבעיר בגדלד יע"א בחר מרן גירין ובדיני גיטין וקידושין המנהג צ"ר למיזל לחומרא אפי' בדבר שפסק מרן ז"ל להקל וכמ"ס הגאון מהר"ם ז"ל על מנהג עה"ק ירוש"ה יעו"ש. וכחצ בשו"ת חק"י חיים סי' ח' דף י"א ע"א רגס צענין סמקולות חשיב איסור ערוס לסתר אשס לצעלה מאיסור כרה יעו"ש. ואכמ"ל.

ל"ו ד"ה נימוק צברה דלענין הלכה כיון שהר"ף והרמב"ם הסכימו לאסור להם שומעין א"ס לא צמקוס שנהגו כדברי המתירין עכ"ל וכ"כ בס"י ל"ו ד"ה וכבר כתבתי וכו' יעו"ש. וכ"כ בחש"י מטה יוסף ח"ב יו"ד סי' ב' דף כ"ג ע"א כי יש כמה פרטים דנהגין דלל כפסק מרן ז"ל וכ"כ בחש"י נחפס בכסף ח"א צביאור תוספי הרא"ש דקנ"ד ע"ג על ענין ציה"ש של שבת שנוהגין צו אפי' בא"י דלל כפסק מרן ז"ל בש"ע ח"ח סי' רס"א יעו"ש. וכ"כ בחש"י חיים שאל ח"ב סי' ל"ה או' ב' צענין כמה פרטים שנוהגין בא"י דלל כדברי מרן ז"ל משום דהם מנהגים קדומים יעו"ש. וכ"כ השו"ג בכללים שצראש הספר סי' ט"ו וז"ל לא קבלנו עלינו הוראת מרן ז"ל אלא בדבר שאינו מלוי צקבצ ולא נהגו כבר אבל בדבר שהוא מנהג קדמון לאסור או להתיר אעפ"י שנתפסו אחר"כ הוראת מרן ז"ל המנהג לא ז" ממקומו עכ"ל וכ"כ שם בס"י יו"ד. וכ"כ הרב נר מל"ה ח"ב צכללי ספ"י או' שו"ן סי' רנ"ב והצ"ד הפתח"ד סי' רל"ב או' יו"ד וס"י רמ"ה או' יו"ד. וכ"כ הרב זכור ליתחק (הכרי) סי' ע"ד דקו"ג ראש ע"ג. וכ"כ הרב כפי אהרן ח"א אה"ע סי' י"א דפ"צ ע"ג וע"ד ובח"ב יו"ד סי' י"ז. וכ"כ רב פעלים בחש"י ה"ז דבעיר בגדלד יע"א בחר מרן גירין בן בדיני איסור בן בדיני ממונות חוץ מאותן דברים הידועים לנו שפסק המנהג כדעת רמ"א צהגה או כדעת שאר פ"י היפך דעת מרן ז"ל דלז אולינן בחר המנהג בן להקל בן להחמיר עכ"ל. ואין חילוק בזה בין דיני איסור והיתר ובין דיני ממונות וכמו שהוכיח הרב כפי אהרן שם בח"א מתשו מהר"ם גלאנטי סי' י' ומשאר פ"י יעו"ש. וכח חוזק המנהג עיין בחו"מ סי' רל"ב סעי' י"ט שכתב דמנהג מצטל הלכה. וכ"כ מור"ם שם בס"י מ"י סעי' ד' צהגה יעו"ש ובש"כ שם. ומכל מ"ס צענין מנהג הספרדים שקבלו הוראות מרן ז"ל ממנו יתצאר ג"כ למנהג האשכנזים שקב"ו הוראות מור"ם ז"ל שא"ס מרן ז"ל מחמיר ומור"ם ז"ל מיקל להתחלה יש לחוש לדברי מרן ז"ל. וכן א"ס כבר נהגו איזה קולל היפך מור"ם ז"ל. כדברי מרן ז"ל או כדברי איהז פוסק אין למחות ויחזיקו צמנהג ההוא כנ"ל.

הסכמה

קדומה צעה"ק ירוש"ה על כלל ופרט מהספרים הנכנסים שם שלא ילאו חולה לה כיון שצאו ע"מ להשתקע ולישב ותיקון לומדי התורה ג"כ. ונראה מנוסחה שראיתי שנתקנה כדי שימלאו צול ובני עניים ימלאו כלים והכנות לת"ת ולא יתשלמו מחמת חסרונם ויוקרא דלייהו. הלק"ט ח"ב סי' קפ"ז והצ"ד בס' התיקונים ומנהגים של עה"ק ירוש"ה בדיני ס"ת או' ס'. ונראה דהסותרים המציאים ספרים להסתחר צהם וקונים מהם האורחים ומוליכים עמם לחו"ל וגם יש שקונים מהם ושולחים לחו"ל לא נכנס צסוג זה כיון שמתחלה ע"מ כן באו ועוד כי כל מה שנמכר אללס יותר מציאים עוד ציותר וכן הספרים הנדפסים צעה"ק ירוש"ה לא נכנסו צסוג זה כיון שמתחלה ע"מ כן מדפיסים אותם לפשטם צכל העולם.

שם וכן

נט) וכתב מרן ז"ל בהקדמתו לצ"י וז"ל וא"ס צקלת חרלות נהגו איסור צקלת דברים אעפ"י שאלו נכריע צהיפך יחזיקו צמנהגם כי כבר קבלו עליהם דברי החכם האוסר ואסור להם לנהג היתר כדאיתא צפי מקוס שנהגו עכ"ל. וכ"כ בצ"י סי' רמ"ה צענין א"ס מותר להפליג צספינה פחות מג' ימים קודם שבת לענין הלכה צמקוס שנהגו היתר היפך הכרעתו אין מוחין צידס כיון שיש להם על מי שיסמוכו יעו"ש. וכ"כ בצ"י יו"ד סי'

בפני אנשי המקום שהוא בו מפני המחלוקת; ה' אפילו במקום שנהגו לעשות לא יתחיל באר הגולה

מ משה שם נ"ה.

בתחלת

בפ החיים

ובחימרות וליכא משום לא תחגודו דסוף וכל קסל נוסג
מכנסו דרשין הו"ל כשי כחי דינים צעיר אחת וק"ל כרצא
ביצמות דף י"ד דכיכא דליכא שני כחי דינים צעיר אחת וק"ל נוסגים
לאסור ואלו נוסגים להסיר חין כאן משום לא תחגודו
וכל קסל וקסל כעיר צפ"ע שאין בני קסל אחד
כופין לבני קסל אחד וכ"כ מהרד"ך בחשו' עכ"ל ודברי
מהרד"ך הם בחשו' צבית ו"ג וי"ד שכתב כי כן הוא
מנהג עיר ואם בישראל שאלוניקי יע"א שספרדים הם
צ"ד צפ"ע והאשכנזים הם צ"ד צפ"ע אלו נוסגין מנהגים
כבראשונה ואלו נוסגין מנהגים כבראשונה וה"ס צי"מ שומא
כיוצא בזה יע"ש. וכ"כ הרשד"ם בחי"ד סי' מ"ו ק"מ. וכ"כ
בחשו' פנים מאירות ח"צ סי' קל"ב לענין האשכנזים והספרדים
שבעיר בליגראדו דשני כחי דינים צעיר אחת ליה צדו משום לא
תחגודו אפי' באיסור דא"י ואין הרוז מעלה ומוריד צענין
זה וכו' ומ"ש מ"א בסוף סי' חל"צ בדבר שמחלוקתם בדבר
איסור כגון שאלו אוכלין חלב של בני ריינים ואלו אין אוכלין
אם נחקצנו למקום אחד לריכים לעשות מנהג שום וכו' כוונתו
על צ"ד אחד צעיר אחת כמ"ש על דברי רמזים בקיור
פסקי הרא"ש סוף פ"ק דיצמות וכו' אבל צעיר בליגראדו
וכו' אלו ואלו ינהגו כמנהגם יע"ש. וכ"כ בחשו' גיר חי"ד
כלל ג' סי' ע' לענין האשכנזים והספרדים שבע"ס ירושה"ו
דכיון שיש להאשכנזים בית סועד לבדם ואינם מעורבים עם
הספרדים הם נדונים כשחי כחי דינים צעיר אחת לכל
קהילה עושה כמנהגה ואין צד משום לא תחגודו ויש להאשכנזים
מן הדיון להחזיק בכל מנהגי האשכנזים כאלו היו בחיך איפרכייה
שבאשכנז קקוליסון וכחומריהון והאשכנזי סיוצא מעירו להחזיר
בירושלים כל דיון מקומו שילא משם נוסג צו אפי' קודם
שיגיע לירושלים כיון שטחיד לילך שם ושם יש קסל אשכנזים
וצ"ד קצוע יע"ש. וכ"כ עוד בכלל סוף סי' ה' יע"ש.

מסתברא (סו) דכיון דכל קסל וקסל יש לו דין עיר אם
בקהל אחד נכנס איסור בדבר אחד אעפ"י
ששאר הקהילות מקילין בזהו דבר אכסנאי שכולך להחפול
בקציעות בזהו קסל יש צד נוסגין עליו חומרי מקום שכלך לשם.
וכ"כ הרא"ש בחשו' ח"א סי' י"ג. פ"ה סי' הל"ו או"י.

קהל (סז) סה"י נוסגין איזה חומרות ונהגות מן המקום
הוא ואח"כ נחייש שם קסל אחד נוסגים
היחר בזהו חומרות יעשו כמנהגם ואין חייבים לנהג כמנהג
הראשון דכיון שנחבעל הקהל נחבעל מנהגו. ח"י או"י ע.
וכ"ז שנחבעל מאין יושב אבל נהגות רבים ונשאר מיעוט י"ל
אף שאח"כ נחייש צדו ממקום שמקילין אסור לשנות מקום שנתישבו.
אי"א או"י י"ב. וס"ד אם אוחו המיעוט שנשאר יש להם שם קהל
ואוחם הבאים אין להם שם קהל ופ"כ הם נפלים לאוחם
המיעוט אעפ"י שהם הרבים אבל אם הבאים מחדש יש להם
שם קהל אין חייבים לנהג כמותם ואפי' נשאר רבים.
כמ"ש לעיל או"י סי' יע"ש.

ובדין (סח) אכסנאי שנוהג איזה חומרות אם מותר לאכול
עם צעה"צ עיין צו"ד סי' קי"ט סעי' ז'

בנהג ובש"כ שם מה שהאריך בזה יע"ש. ואכמ"ל.
סעי' (טו) ה' אפי' במקום שנהגו לעשות לא יתחיל
וכו' זהו דעת הרמב"ם ז"ל בזה יו"ט פ"ח
ד"ן

שם. (א) וכן מי שדעתו לחזור וכו' הלשון מגימגם מאד
דכא כל הסעי' קאי בדעתו לחזור למקומו וכחצו
האחרונים דקיליר לשון יש כאן וחסר היצח כל וכוונתו דלאו
דוקא ממקום שטושין מלאכה למקום שאין עושין דה"ס בכל
מנהג שבמקום הזה נוסגין כן ובמקום אחר נוסגין באופן
אחר. מ"ב או"י כ"ב. ועיין לעיל או"י מ"ו.

שם. (ב) וסוף שלל יתראה וכו' ואם יש לחוש למחלוקת
אם ישנה ממנהגם יניח מנהג אנשי מקומו
וינהג כמנהגם אפי' נהגו להקל. עור. והטעם כחצו בבראש
כיון דליה ביה איסורא דאורייתא אלא שנסגו צו איסור
להחמיר. וסביו צ"י. עי"ש או"י ד'. וכ"כ הלבוש דאל ישנה
אדם ממנהג המקום שכלך לשם ואפי' לקולא מפני המחלוקת
וכ"כ הערי"ה או"י ח'. וכ"כ הר"ז או"י י"ד דאם הוא צענין
שא"א לו להחמיר אלא ח"כ יודע בדבר לכמון עם לא יחמיר
כלל אלא ינהג כמותם שגדול השלום כיון שאינו עובר על
איסור חורב ולא על ד"ס אלא מנהג בלבד עכ"ד. משמע הא
אם יש איסור חורב או ד"ס לא יעבור ולא יחוש למחלוקת
וכ"כ הערי"ה שם צ"ס הספרי"ה סי' חל"ו. וכ"כ מ"ב או"י כ"ג
אבל דבר שהוא אסור מאד דיון אפי' איסור דרבנן ח"ו
לעבור מפני חשש איבה ומחלוקת ומוטב לסבול ע"ע קטעות
ולא יעבור על ד"ס שבעיבר על ד"ס חייב מיחס בדין שמים עכ"ד.

שם. (ג) וסוף שלל יתראה וכו' משמע דכלל הוא דכל
מידו דאכילה ושאר דברים מותרין צלנעס חוץ
ממלאכה דא"א לעשות צלנעס לכן לא שרי אלא במדבר
כמש"ל. וכ"מ במ"מ. מ"א ס"ק י"ב. וסביו לפי פירושו צ"ע
דכל הסעי' מיירי בדעתו לחזור ומחלק בין מלאכה לשאר
דברים וכן הסכמת רבני האחרונים כמ"ש לעיל או"י ס"א וא"י
מ"ו יע"ש.

ומשמע (ד) צ"ן דאם צאו ומלאכו אוכל צריך לבסית
בפניהם כמאלל אבל בפני סח"ח שודעים
שזה חלוי במנהג א"ל לכסותו. מ"א שם. ומ"מ לכחחלס אין
לו להקל בפני סח"ח אלא שאם נהגו להקל צלנעס בחוץ ביחו
ובאמלע צא סח"ח לביתו א"ל להפסיק. ר"ז או"י י"א. מ"ב
או"י כ"ד.

וכתב (ה) בדרשות מכרי"ל ה' איסור וסיתר דמכרי"ל נהג
בציוו שלל להניח לאכול מאותן פאנצין שנפל עליהם
מחלוקת הגדולים לפי שמחבצים שם בחירים מאותן גלילות
שנוסגין שם איסור חלב צדן יע"ש. וסביו מ"א שם. והוא
חלב הדביק לכהם שחח הפריסה שנוסגין צו היחר רק בני
ריינס ושאר המקומות נוסגין צו איסור כמ"ש צו"ד
סי' ס"ד סעי' ע' יע"ש. והטעם שצריך לעשות מנהג
שזה משום לא תחגודו כמ"ש מ"א סי' חל"ג סק"ג
יע"ש. וסביו דוקא צ"ד אחד צעיר אחד כיו לא תחגודו
אבל שני צ"ד צעיר אחד אלו נוסגין כך ואלו נוסגין כך
לא הוי לא תחגודו כמ"ש מ"א שם מהא דליכא ביצמות דף י"ד
פ"א וכ"ס כרי"ף והרא"ש שם יע"ש. וכ"כ הש"כ צו"ד ס"ו
רמ"צ בדין קיליר הנכנה איסור וסיתר או"י י"ד. וכ"כ מרן
ז"ל בשו"ת אבקה רובל סי' ל"ב דאפי' אם רצו בזהו העיר
קהילות שנוסגים כהרא"ש וחולתו מן ספ"י אינם יכולים לכף
למיעוט הקהלות שנוסגים כהרמב"ם ז"ל לנהג כמותם בקילות

באר הגולה
י הרא"ש שם כ שם
זמנה כחכמים
ר טו' בש' הרמב"ם
צטו' הלכות י"ט
מ משנה שם וכפ'י
הרמב"ם צטו'
הלכות י"ט לפי
גרסתו כמבואר
צצ"י צט"י חקליו.

בתחלת מלאכה בארבעה עשר אף על פי שהוא יכול לגמרה קודם יחצות כאלא שלשה אומניות בלבד הם שמתחילים בהם במקום שנהגו לעשות ועושין עד חצות ואלו הם החיישים והספרים והכובסים אבל שאר אומניות אם התחיל בהם קודם ארבעה עשר הוא שיגמור עד חצות. סגס ויש מקילין לומר ששלשה אומניות הנזכרים מתחילין ועושין עד חצות אפילו במקום שנהגו שלא לעשות ואם התחיל מצדו יוס בשאר אומנות וכולא לזרך המועד עושין עד חצות וכי נהיג (טור בשם הרא"ש): ו כושיבין שובכים לתרנגולים בארבעה עשר מדהיינו לתקן מקום שיעמדו התרנגולים והתרנגולות:

תרנגולת

בף החיים

(עו) **שם**. אם התחיל צם קודם וכו' והוא שעוש אוחס לזרך המועד. גמ' לפי הרמב"ם. ביאורי הגר"א מ"ב או' כ"ז.

(עז) **שם** סגס. ויש מקילין לומר וכו' ולפי דיעה זו מקום שנהגו לעשות מותר להחיל ולגמור ביום י"ד עד חצות בכל ענין וכי צ"י צסס סרין וכי הכלבו ח"י או' י"ד. והא"ר או' י"ב כחצ דצמקס שנהגו לעשות מותר להחיל ולגמור לזרך המועד עכ"ל. וכי מדברי כלבוש שנהגו לכל צמקס שנהגו לעשות מותר לו לגמור מה שהחיל מאחמול אפי' אינה לזרך המועד עכ"ל. משמע דוקא לגמור אבל להחיל ולגמור לא. אמנם סרין או' ח"י כחצ כדברי ח"י דצמקס שנהגו לעשות מותר להחיל כל המלאכות עד חצות אעפ"י שאין צדן לזרך המועד כלל עכ"ל. וכי מ"ב או' כ"ט.

(עח) **שם** צכסה. ואם התחיל מצע"י וכו' ר"ל במקום שנהגו שלא לעשות. ביאורי הגר"א. מ"ב שם.

(עט) **שם** צכסה. ואם התחיל מצע"י וכו' היינו מקודם סכן חמה שהוא שעה היחר כמ"ס לעיל או' ל"ד. וכי מ"ב או' ל"ז.

(ף) **שם** צכסה. עושין עד חצות. וכיון שהגיע חצות מחוייב להססיק אפי' באמצע מלאכה כימ מדברי הרא"ש וברין. וכי מ"ב או' ל"ב.

(פא) **שם** צכסה. עושין עד חצות. ואם אין לו מה יאכל שרי לעשות גם אחר חצות כמ"ס לעיל או' ס' יעו"ש.

(פב) **סעי'** ו'. מושיבין שובכים וכו' כל היום כמ"ס המור וכן גורפין הזבל כל היום כמ"ס סרין ודלא כהחוי"ט וכבר השינו הרמ"ז יעו"ש. ער"ס או' י"א. וכי הסרי"ח צסעי' י"ד דכל כני צצ"י דמושיבין שובכין ודגורפין זבל דסעי' ו' ח' ופי' הו' אפי' כל היום וכחצ שכן דעת המ"מ והטור וצ"י וכן עיקר ולאפיקי מסמ"ג שחצ דאפי' סני דוקא עד חצות יעו"ש. וכי ח"י או' י"ב דכל סני דשרי שרי כל היום אפי' אחר חצות ואפי' במקום שנהגו שלא לעשות כל היום מותר להחיל במלאכות אלו צ"ד עכ"ל. וכי סרין או' י"ט ואפי' כיא על כל הסעופים סני דמותר כל היום אפי' אחר חצות. וכי מ"ב או' ל"ג.

(פג) **שם**. דהיינו לתקן מקום שיעמדו התרנגולים וכו' כן ס"י סמ"מ סוף ס' וי"ט בדברי הרמב"ם אבל רש"י ס"י מושיבין שובכין כשנוחנין צ"י"ס חתה התרנגולת להתחמם לגדל אפרוחים קרי מושיבין שובכין עכ"ל וכי סרין. וכי ספור מושיבין שובכין לתרנגולין ס"י להושיב על סביבים לגדל אפרוחים עכ"ל ונ"מ דלפירש"י וסרין וספור דמותר לכתחלה להושיב תרנגולת על סביבים ביום י"ד אבל לפי המ"מ שהוא דברי הש"ע לכתחלה אין להושיב אלא איכ כבך

ושם

דין י"ט. וכי"ה דעת המ"מ שם. אבל הטור כתב צסס הרא"ש דאפי' במקום שנהגו שלא לעשות מלאכה כל היום אם התחיל מאחמול והיא לזרך המועד יכול לגמרה צע"פ עד חצות והחייטין והספרין והכובסין עושין מלאכה עד חצות אפי' במקום שנהגו שלא לעשות עכ"ל. וכי"ה דעת הראב"ד וברין כמ"ס צצ"י. וזהו שכתב מור"ם ז"ל צכסה ויש מקילין וכו' וכי"ה דעת הפר"ח כדברי המקילין יעו"ש. ועיין לקמן או' ע"ז.

(ע) **שם**. לא יתחיל וכו' ר"ל אפי' לזרך המועד. כי"ה לדעת הרמב"ם ז"ל כמבואר צפ"י המשניות להרמב"ם ז"ל וצכסה"מ שם. וא"כ מ"ס לעיל דצמקס שנהגו לעשות עושין היינו לגמור מלאכה שהתחיל צה מקודם או דמייירי צג' אומניות דמותר להתחיל כמ"ס אח"כ. וכי"כ מ"ב או' כ"ה.

(עא) **שם**. במקום שנהגו לעשות וכו' ולדידן הוי במקום שנהגו שלא לעשות לכן כל אדם יגלה ויטול לפרניו קודם פסח אבל האצלים יגלחו ויעלו לפרניהם ע"פ וכשיצא ע"פ יוס צ' והנכרים אינם מגלחים יוס א' אז מותר לגלח ע"פ קודם חצות ומי שיוכל להסתפר מיחודי יספר ביום א' מהר"י ס' קל"ג כנה"ג צכסה"ט. ועיין לעיל או' ל"ז.

(עב) **שם**. החייטין וכו' וטעמא דשריין סנך ג' אומניות יותר משאר אומניות מפרש צג"י משום דאשכח צכו קולא צחו"ה ור' יוסי מוסיף אף הרלענין (עושין מנעלים חדשים. רש"י פסחים נ"ה ע"ב) ופסקו כמותו הרוקח ס' רס"ט והכלבו ואין כן דעת הפו' צ"י. ומשמע צג"י שם לתקן מנעלים ישנים לכ"ע מותר. א"ר או' י"א. שו"ג או' י"ד מ"ב או' ל"א ועיין לעיל או' כ"ד.

(עג) **שם**. והספרים וכו' בירושלים עיר קדשנו ח"ו נהגו להסתפר צע"פ ע"י ישראל עד חצות ואחר חצות פ"י גוי ולא חשו לדברי הסרי"ח לא צמ"ס בירושלים דינס במקום שנהגו שלא לעשות ולא צמ"ס להסתפר ע"י גוי סו"ל כאילו ישראל עושה מלאכה דהוי מסיע שיש צו ממס. אמנם סנכון ליזהר שלא להסתפר ע"י עכו"ם אחר חצות דאסיר מדינא וקודם חצות לפי דעת שאר סו' והסרי"ח יס להחיר ע"י ישראל אך לפי פסק מרן יס להחמיר צעסיק ירושחיו וע"י גוי אין להחמיר. סרצ נחפס צכסף צביאור לרא"ס דף קנ"ד ע"ג. מחזיר או' ג' ועיין לעיל או' י"ג ואפי' ל"א ואפי' ל"ב ודוק.

(עד) **שם**. החייטים והספרים וכו' ודוקא לזרך המועד ביאורי הגר"א. מ"ב או' כ"ז.

(עה) **שם**. אבל שאר אומניות וכו' שאין סעס לריכוין לשאר אומניות לזרך הרצה. הרמב"ם ס' יו"ט ס"ח דין י"ט.

ז יתרגולת שישבה על הבצים שלשה ימים או יותר ומתה מושיבין אחרת תחתיה כדי שלא יפסידו הבצים: ח גורפין (פי' מוליין במגרס וסוף כלי מיוחד לכך) זבל מתחת רגלי בהמה: ט ע הזבל שבחצר לא יוציאנו אלא יסלקנו לצדדים ואם נתרבה בחצר יוציאנו לאשפה: י מוליכים ומביאים כלים מבית האומן כל היום אעפ"י שאינם לצורך המועד. סגס וסגס שלא להקין דם בשום עיץ ואין לשנות (כל זו בשם מהר"ו);

ש"א

בף החיים

צא) שם. גורפין זבל וכו' שלא יערה. לבוש. וכחז הב"ח דוקא עומד בחצר שמזיק לבני חצר החירו לגרוף ולכשליך לחץ אבל אם עומד צרפה אין גורפין מחתה רגלי הכסמס אלא מסלקין לצדדים יע"ש. מיכו המאמר אוי' ה' שג' עליו וכחז דמירי צומדח צרפה ויש שם הרבה יע"ש. וכ"כ הפריח אלא שכח צרפה אין לחלק בין רב למעט מפני שניוולו קשה יע"ש. וכ"כ סר"ז שם דאפי' הרפה גדולה והזבל מעט ויכול לסלק לצדדים צורך צרפה אעפ"י כן רשאי לסולאח חוץ לרפה מפני שסרפה ניוול קשה אפי' אין שם אלא מעט זבל עכ"ל.

צב) סעי' פ. ואם נתרבה בחצר וכו' עד שנעשה חצר צרפה כמ"ש לק"ז סי' חקל"ס סעי' ג' גבי חו"ס יע"ש. כ"כ הב"ח. וכ"מ בב"י. וכ"כ הפריח. א"ר אוי' פ"ז. מאמר שם. נכ"ס אוי' ז' ר"ז שם. ומ"ש ח"י אוי' י"ד ד"י ק"ל מחו"ס ואפי' נתרבה קלח מוליין עיין מה שסגס עליו סמאמר שם וכחז עליו דרבריו אין מחורין יע"ש:

צג) סעי' יוד. מוליכין ומביאין כלים וכו' שאין זה מלאכה מרובה כי שואכרוהו. לבוש.

צד) שם. סגס. וסגס שלא להקין וכו' ופעמא משים דבערב שבוועה הוא יום סגס משים שבו ילא זיקא לעולם ששמו פסח ואי לא קבלו ישראל את החורה הוה פסח להו לרמיהו ולבשריהו וגזרו חז"ל בכל עי"ש שלא להקין דם משים ערב שבוועה כדאיתא בשב"ק ק"ע ע"כ. לבוש לקמן ס"י ח"ג. מ"א סי' זה ס"ק פ"י.

צה) שרעפ"יין (בל"א קעפ"י) מהר"ו אוסר ומסר"ל מחיר מלכד בהושענא רבא מפני שהוא

יום דין. מ"מ סי' חקס"ס. מ"א שם. וכל דע"כ בערב שבוועה יש להחמיר דחמירא סכנחא משא"כ בשאר ערב י"ע דהוא רק גזירה בעלמא משום ערב שבוועה. ח"י אוי' פ"י. א"א אוי' פ"י. וכ"כ סר"ז אוי' כ"ג. ח"א כלל ע"ש אוי' ב' מ"ז אוי' ל"ח.

צו) ובר"ה שלפני י"ע כ"ל דמותר להקין דם חוץ מל"ל הושענא רבא. מ"א שם. ח"י אוי' פ"י. ר"י אוי' כ"ג. ח"א שם. מ"ז שם.

צז) ומשמע בכלבו דבערב י"ע אחרון של פסח אין חשש. פ"י סק"ז. וכ"כ במ"מ שם. מ"א שם. ח"י שם. ר"ז שם. ח"א שם. מ"ז שם. ומיכו בערב י"ע אחרון של סיכוח אסור דהוי רגל צ"ע. מ"ז אוי' ז' ובע"ש מותר להקין. א"א שם. ועיין לקמן אוי' ל"ט.

צח) ואם חל שבוועה צו"ס א' וצו"ס ב' עיין מהר"י מברונא סי' ק"ח שכח שסעיד לפניו מה"ר

אוי"ק לוי על מהר"ו שפעם אחת חל שבוועה צו"ס א' וצו"ס ב' ובע"ש נכנסו למרחץ ומיחה בצחורים מלהקין משם מהר"ל דס"ל דחשיב בערב י"ע ולא אשגחו בזה וסקחו ונסחכנו

ואמר

ישנה וכמ"ש בסעי' שחז"ז וכ"כ סמ"מ שם לפי' זה ספי' בדברי סרמז"ס יע"ש. וכ"כ ספי' סק"ס. ע"ש אוי' ו' מ"א ס"ק י"ד. ח"י אוי' י"ג. חק יוסף אוי' פ' וכ"כ הא"ר אוי' י"ג דע"ה ספי' וספי' ומ"א כסרמז"ס דאסור להושיב לכתחלה יע"ש. וכ"כ סר"ז אוי' י"ט. ח"א כלל ק"כ אוי' ה' מיכו סגס כחז בדברי הסור. וכ"כ בפסח מעובין אוי' פ"ז ואוי' פ"ז. וכ"כ דע"ה ח"י שם. וכ"כ ספי' אוי' פ"ז וכחז לפרש כן בדע"ה ספי' יע"ש. אמנם הא"ר שם כחז דלע"ה כנורף קלח יש להקל כלבוס ושאר פ"י וכ"כ ח"א שם. מ"ז אוי' ל"ז.

פד) וגם לדע"ה האוסרים להושיב לכתחלה ס"ד אחר חלות או במקום שסגס שלא לעשות כל היום אבל במקום שסגס לעשות עד חלות קודם חלות שרי אף לדע"ה ספי' נר"ך להחמיר מצעי' ולהיש מקלין אפי' לא החמיר מצעי' וכ"ז אם הוא לצורך המועד אבל אם אינו לצורך המועד עיין לעיל אוי' ע"ז דאיכא פלוגתא בזה יע"ש. אף לפי הגר"ה שאין זה מלאכה כדי שחמיר צ"ס חילוקי סמ"י אלא מפוס מרחא כמו גורפין סגס וכדומה ופי"כ נראה דבמקום שסגס לעשות בכל ענין שרי קודם חלות אף לדע"ה האוסרים. **פה) שם.** דהיינו לחקן מקום וכו' והיינו חיקון בעלמא אבל לבנות להם לול וכדומה י"ל דאסור דהיינו מלאכה גמורה. מ"ז אוי' ה' וס"ד אחר חלות או במקום שסגס שלא לעשות אבל במקום שסגס לעשות מותר אף לבנות קודם חלות אם כתחיל צ"ס מצעי' והיא לצורך המועד כמ"ל.

פו) סעי' ז. יתרגולת שישבה על הבצים וכו' וצ"ל אוסר ר' יסודר כחסיד אוי' פ"י כחז דלא יושיב אדם יתרגולת על בצים לגדל אפרוחים עכ"ל. וכ"כ להס"פ ביו"ד סי' קע"ז אוי' ה' בלי שם או זכאי לרק שם אוי' ע"ה.

פז) ואמר מהר"ו זל"ס שאין עוב לגדל צבית חורים ובני יונק לפי שהצבית שגדלו צ"ס או ימותו צביו צ"מ או לא יביו לו זרע. נגיד ומורה ר"ש ח"צ. שמירה סנפ"ש אוי' רל"ז. זכ"ל שם אוי' קמ"ד.

חף) שם. ג' ימים או יותר וכו' דבשלושה ימים נפסלים מאכילה לגמרי ואיכא ספי"מ אם לא יושיב אחרת החמיר אבל קודם לכן שפדיין ראוין קלח למי שדעחו יפה ואינו אסמנים לא מקלין להושיב עליהן יתרגולת. פסחים כ"ה ע"ז ופירש"י שם. מ"ז אוי' ל"ד.

חף) שם. ומחש מושיבין אחרת וכו' וכ"כ אם צרחה שמחזירין אותה למקומה דהא אפי' בחו"ה שרי כמ"ש לקמן ס"י חקל"ז יע"ש.

ץ) סעי' ח. גורפין זבל וכו' ומשליכין אוחו לחוץ. רש"י שם. ח"י אוי' י"ג. א"ר אוי' פ"י. ר"ז אוי' ק' ח"א כלל ק"כ אוי' ה'.

באר הגולה
א מימלא דכ
פסחים כ"ג.
ב צפי' רש"י ע"ס
והרמ"ש ע"ס.
ג טור בשם מנהג

תס"ט שלא לייחד בשר לפסח. וכו' סעיף אחד :

א אסור לומר על שום בהמה בין חיה בין י שחוטשה בשר זה לפסח לפי שנראה שהקדישו מחיים לקרבן פסח ונמצא אוכל קדשים בחוץ ג' אלא יאמר בשר זה ליום טוב.

הגה

בף החיים

עבילה ד' לחקן מה שפגס בשם ס"ג. ואח"כ עבילה ס' לחקן מה שפגס בשם מ"ה. ואח"כ ו' לחקן מה שפגס בשם ז"ן וכמ"ס לעיל ס"י ר"ס א"י וא"י ה' בענין עבילות שבה יעו"ש. ואח"כ יטביל עבילה ז' להפשיט מעל נפשו בגדי סקלי' של חול ואח"כ עבילה ח' להמשיך עליו קדושת הרגל שהוא משם ע"ב וקס"א העולים בגי' רגל כנו' ומס' שצריך ללמוד בע"פ אחר חלות כבר כתבנו לעיל בס"י חנ"ח א"י יו"ד קחנו משם.

(א) **סעי'** א'. אסור לומר וכו' ואם אמר בשר זה לפסח אסור לחלו ואף בהנאה אסור ולריך קבורה. ב"ח. טע"ז. וכ"כ ספר"ח. וכחז' שכי' בס' דמשק' אליעזר במס' חילין דף ע"ז ע"א יעו"ש. והמ"א סק"ב לחלק יאל דבגדי וטלס יש להחמיר בדיעבד ובשאר בשר אין להחמיר יעו"ש. וכן נטה דעה חק יוסף א"י ג' וכ"כ ח"א כלל ק"ל א"י ח' אמנם בס' א"ח דף ע"ז ע"א א"י י"א כתב משם הר"ם הקונה שה לא יאמר זה לפסח דנראה כמקדים לשם פסח ואם אמר מותר לאכול יעו"ש. וכ"כ הט"ז סק"א דאם עבר ואמר בדיעבד אין בו איסור אכילה יעו"ש. וכ"כ בעו"ש א"י א' וכ"כ דעה הרב מקראי קידש בדף קע"ג ע"ב דאם אמר בדיעבד מותר יעו"ש. וכן בשו"ת כנסת יחזקאל ס"י ח"י האריך להוכיח כדעה בע"ז והש"כ בדיעבד מותר באכילה יעו"ש וכן בסכים ח"י א"י א' דרכי' א"י א' מאמ"ר א"י ז' וכ"כ דעה כנס"ש א"י א' חקת הפסח א"י א' מגן סאלף א"י ז' וכ"כ סר"ז א"י ז' בדיעבד אפי' אם אמר על גדי וטלס חיים בשר זה לפסח מותרים באכילה אפי' אמר כן בע"פ אחר חלוצה דמשום מראיה העין אין לאסור בדיעבד עכ"ל אלא שכחז' שם בכנס דבגדי וטלס טוב לחוש לדעה המחמירים ולאסור באכילה דוקא אם אין שם ספ"מ ולא שעה הדחק יעו"ש. ובנא"ס הא ק"ל סחם נדרים להחמיר ופירושם לסקל וגם בעינן פיו ולבו שיש כמ"ס ביו"ד ס"י ר"ח וס"י ר"י וע"כ יש לשאלו ואם אמר שאין כוונתו רק ליו"ט של פסח אז יש להחיר. **וב' (ב)** זה כשהגדי וטלס הן שלו או שיש לו בזה שוחפות אבל אם לו חלק בהם אין להחמיר כלל שאין אדם אוסר דבר שאינו שלו. ר"ז שם. ועיין ביו"ד ס"י ד' סעי' ד' וסוף ס"י ה' ודוק. ועוד עיין לקמן א"י י"ד.

(ג) **שם**. אסור לומר על שום בהמה וכו' וכן צריך לומר שלא יאמר ללול זרוע לפסח. ח"א כלל ק"ל א"י ח' מ"ב א"י ז'.

(ד) **שם**. על שום בהמה וכו' פ"י איזה מין בהמה שיהיה בין גדול בין קטן. ב"י. ור"ל בין דקס בין גסס. שו"ג א"י א'.

(ה) **שם**. על שום בהמה וכו' ובמהרי"ל אוסר אפי' עוף כל שצמינו טעון שחיטה וחומר"א הוא שהחמיר כי מדינא אין איסור אלא בדבר הקרב ע"ג המזבח ב"ח. מ"א סק"א. ובדנים אפי' למהרי"ל אין חשש כיון שאינו טעון שחיטה. ב"ח. ע"ז סק"ב. עו"ש א"י א' פרי"ח. אכן בס' א"ז כתב דאפי' ברגים

ואמר חיחי להו דעברו אדמור מהרי"ל ז"ל עכ"ל וסב"ד סיפ"ל ח"ב א"י ד' וכחז' דאם חל פסח ציוס א' דיכול להקז' בע"ס שהוא ע"ס הגדול יעו"ש.

(צט) **שם** הכה. ונכחו שלא לסקז' וכו' ומיסו כיון דכורגלו רבים שומר פחאים ס' מידי דסוי אע"ס אע"ג דקאי מאדים בזווי כדליתא בסיף פ' מפנין (שבה קכ"ט ע"ב) מהר"ר פרץ בהגס בהשב"ץ ס"י רס"י. מט"מ שם. וכ"כ ספר"ח. אמנם מדברי ספ"י הנו' משמע דאין לסקל וכ"כ סר"ז שם דאין לשנות. ועיין בא"י שאל"ח.

(ק) **מעשה** בחולס בערב שבוטח שאמרו כרופאים להקז' לו דם בערב שבוטח משום סכנה החולי וסורתי להחיר משום שראיתי בכלבו ובחשב"ץ דסאידנא כיון שסורגלו בו רבים שומר פחאים ס' ואף ד"ל דמיירי שם בהושענא רבא ושאר עיו"ט מ"מ כיון דנזירס זו דשאר עיו"ט נמי בש"ס סוף פ' מפנין איכ' ס"ה בערב שבוטח ואף דודאי אין לסקל מ"מ צום שיש ודאי סכנה אם לא יקז' אין ספק מול"א מידי ודאי. ועוד דבאגודה שם כתב דבימוסס ס"י מקו"ס רוב דם אבל ענה אין מקו"ן כ"כ. איכ' י"ל מדינא מותר לדירן אף בערב שבוטח דס"ס דוקא הקז' שלסס אמרו ואף שכחז' שם שמהר"ן מלהקז' ערב שבוטח סיינו נמי כשאין סכנה חס להחמיר אבל בסכנה י"ל להחיר. א"ר סס"י ח"ג. וכ"כ א"י בס"י וכו' א"י ע"ז דחולס שיש בו סכנה ואומרים רופאים מומחים שצריך להקז' דם שרי. וכ"כ ח"א כלל ע"ט א"י ז' מ"ב א"י ל"ח. וספק פיקוח נפש נמי שרי. ח"א שם. אבל בנא"ס לא. ח"א שם. מ"ב שם.

(קא) **אחר** חלוצה ילך למרחץ ויעבול עצמו לכבוד הרגל. של"ס דף קמ"א ע"ב. וכ"כ בשער הכו" דף ע"ה ע"א ח"ל כוונה הטבילה בערב יו"ט כמו בע"ס כי כך חז"ל חייב אדם לעסר עצמו ברגל (ר"ה ע"ז ע"ב) וכהם המקוה היא א"י הנקראת מ' סחומס ולכן שיעורו הוא מ' סאס שלמים. גם המקוה הוא בגי' קנ"א כמנין אה"י"ה דהסין. ואמנם שינו א"ח לשונם באמ"ר ברגל ולא ביו"ט לרמז כי צריך לטבול פ"א להפשיט מעל נפשו בגדי הקלי' החול ויעבול עבילה שניים ויכוין להמשיך עליו קדושת הרגל שהוא סוד שם סו"ה. במילוי יו"ד"ן העולם בגי' ע"ב ושם אה"ס במילוי יו"ד"ן העולם בגי' קס"א ושניהם בגי' רג"ל עכ"ל. וכ"כ בפע"ח שער ד' סוף פ"ג. מו"ב א"י ר"ד. וטוב לרחוץ ג"כ פניו ידיו ורגליו כמו בע"ס וכשירחוץ פניו במימי הסחד יכוין לדחות משם הקלי' ולהמשיך ש"ע נסורין אל בחי' פנים העליונים ששם אל"פ למ"ד אל"ף למ"ד גי' ש"ע. ואח"כ ירחוץ ידיו ויכוין לדחות משם הקלי' ולהמחוק ס' גבורות מנלפ"ך שביד ימין ויד שמאל. ואח"כ ירחוץ רגליו ויכוין לדחות משם הקלי' ואח"כ יטבול עבילה א' ויכוין שהוא טובל לעסר מטומאתו במקו"ס עכ"ר העולם קנ"א כמנין אה"י"ה דמילוי הדיין. ואח"כ יטבול עבילה ז' לחיקון הכעס שהוא בגי' מקיה ע"ה ושם אה"י"ה דמילוי הדיין. ואח"כ עבילה ג' לחקן מה שפגס בשם ע"ב. ואח"כ

הגם וגדי מקולם (פי' שלם על ראשו ועל כרעיו ועל קרבו) אעפ"י שלא פירש ואמר זה לפסח אסור לעשותו (טור) כדלקמן ר"ש סימן תע"ו דאבל מותר לומר חמשים אלו לפסח: **תע** שהבכורים מתענין בערב פסח. וכו' ג' סעיפים:

א אהבכורות מתענין בערב פסח בין בכור מאב יבין בכור מאם גייש מי שאומר שאפילו נקבה בכורה מתענה

בף החיים

באר הגולה
אשכנזי, ד שם
בגמרי וכתב: פסח:
א טור בשם מסכת
סוברים פ' אחרון
ב שם בשם אבי
העזרי והגהות
מ"י צ"ל.
ג השו"ת אשכנזים
בשם ספר הגדה

נוחן סקרצן פסח זה והעלם דהמקיל לא הפסיד יעו"ש.
יג) נער. שסיס לו מלס בעדרו ואמר זה קרבן פסח שלי ואח"כ הסתכל ואמר שאמר ע"ד שחוק וסיחול עיין בחשו' חת"ס סי' קל"ט דמסיק שישאל על נדרו בפסח וחרטס ואחר שכבר החיר נדרו כסלכא שוב ילוס לעכ"ס קטן להטיל בו מוס שראוי להחירו ע"י ג' בני סכנסת ואח"כ יעמידנו לפני צ"ד ויעריכו דמי שזיו ויפדנו וישליכנו לנהר ומסיוס טוב שיסא המעריך כסן יעו"ש.

יד) נער. שהביא גדי לשוחט ואמר זה יסיה קרבן פסח והטלה לא סיה שלו אלא של אביו עיין בחשו' צנין ליון סי' כ"ח שצ"ד לסקל דאפי' לשיטת הפו' ציו"ד סי' ס' בשוחט בהמה אחרים לשם קדשים אסור משום מראית העין היינו בשוחט שעשה מעשה אצל בהקדש אין אדם אוסר דבר שאינו שלו וסורה שישאל סנער על סקדשו לחקן סמרואית העין ואח"כ ימכרו לעכ"ס וכדמים מוחרין יעו"ש. פ"ח.

לז) לא. ואמר כמס עורח פסח. בירושלמי רשע מס סוא אומר מס סעבודה סזאח מס טורח זס. רוקח סי' רפ"ג. וכל ספוי לא הזכירו אזכרס זו גס לא ראויו נוסגין ליזכר כזס. וי"ל דמפרשים סירושלמי דוקא על קרבן פסח אסור לומר מס סעבודה סזאח לכס דנראה סמאיה דאוי עליו לטורח משא"כ כזס"ז דלא קאמר רק על גודל הזכירות וחומרות יסירות כמס טורח אין קפידא. ח"י או' ג' ר"ז או' ה' ועיין עוד מס שפרשתי כזס כסס"ק עדות ביעקב דרוס ב' לשכת סגדול יעו"ש.

א) סעי' א. הבכורות מתענין וכו' וסמס זכר לכס שניולו ממכת כבורח. טור. לבוש. ר"ז או' א'.

ב) שם. צין בכור מאב. כמו ססיהס סמכס גס כצכור לאב. טור בשם אבי העזרי. עו"ש או' א' ועיין לקמן או' ט"ז. וחי' או' ב' כחב עוד סטעס כיון דהוי עכ"פ ככור צין לנחלס או לפטר רחס לפדיון עכ"ל ור"ל דאס כחור לקח אסס שכבר ילדה סילד הרשאון סוי ככור רק לנחלס משום דסוא ראסיה אונו ומי שיש לו צניס ולקח אסס שלא ילדס הרשאון סוי ככור רק לפדיון משום דסוי פטר רחס כמ"ס ציו"ד סי' ש"ס סעי' י"ז וצח"מ סי' רע"ז סעי' ח' יעו"ש.

ג) ולפי' זה יולא דופן וסבא אחריו דלא סוי ככור סן לנחלס וסן לפדיון וכמבואר ציו"ד סי' ש"ס וצח"מ סי' רע"ז א"ל להסענות ומ"מ ציו"ל דופן ל"ע דלינא דדילמא דוקא רחס דאחמעט מקרא דלענין נחלס כחב וילדו לו ולענין פדיון כחב פטר רחס משא"כ כאן ססוא זכר לכס שניולו ממכת ככורים וצכור סחס סוי ול"ע. ח"י סס. ולענין דינא כיון דאין זה כ"א חששא בעלמא שמא לריך להסענות א"ל להסענות מספק וכמ"ס לקמן או' ו' ואוי ז' יעו"ש. ועוד עיין לקמן סוף או' ח'.

צדגיס וכס"ג אסור דלפטר ססקידשן דרמי מדאמר לפסח משא"כ גבי חטוי דלריכין סמירה אמרינן דמנטרא. לפסחא קאמר יעו"ש. וכ"כ כספרו א"ר או' ג' וסב"ד ח"י או' א' וכחב דצבריו נכונים ויש ליזכר לנחלס. וכ"כ סר"ז או' ב' דיש לחוש לזס לנחלס. וכ"כ מ"צ או' ב'.

ו) שם. כשר זה לפסח. וכן לא יאמר אדם לשלוחו סילך מעות סללוס וקח לי כהס כשר לפסח אלא יאמר קח לי כשר ליו"ט. ר"ז או' א'.

ז) ומה. שנוסגין לומר צלפון אשכנז כשר זה על פסח ליכא קפידא דאויכא איחא סהקדשו לקרבן פסח סו"ל ליס למימר כשר זה לפסח. מ"א סק"ב. ח"י או' ב' א"ר או' ב' חק יוסף או' ב' ר"ז או' ג' ח"א כלל ק"ל או' ח' ואפי' אמר כן על גדי ועלס חיים אין קפידא. ר"ז סס. וס"ה צלשין סקודס כשאומר על פסח אין קפידא. א"א או' ב'.

ח) שם. אלא יאמר כשר זה וכו' היינו כשקונה או שוחט או מולח או לולס סזורע וכן כשמולחין כשר או דגיס לייבסס או שאר פירות לייבס לזורך יו"ט של פסח יאמר לזורך יו"ט או לזורך יו"ט של חג סמאיה.

ט) שם. ככנס אסור לעשותו. משמע אפי' לא יאכלנו יס נמי איסור צעשייתו. ט"ז סק"א. מש"ז או' א' מ"צ או' ה'.

י) שם. כהנס אסור לעשותו. דהיינו לללוסו צע"פ אחר חלות או צליל פסח כסווא שלס כעין ללייה הפסח ואפי' דציעבד אסור לאכלו צליל פסח אעפ"י שלא פירש כשר זה לפסח ואפי' ללאו כמס ימים קודס ספסח. ר"ז או' ד' משמע דאף אס ללאו שלס אינו אסור באכילה רק צליל פסח אצל אח"כ שרי וכ"כ העו"ש או' א' דאס עשה גדי מקולם אין לאסור סכשר אפי' באכילס ומכ"ס כסנאס יעו"ש ועיין במש"ז או' א' כאן וצס"ו חע"ו דמצ"ד לומר דאס ללא כולו כאחר ואח"כ סחכו לאיצרים קודס נחיסס על סשלחן אף מקולם שרי באכילס צמקוס שאוכלין ללי יעו"ש. מיסו מדצרי סר"ז סנכחב לקמן סי' חע"ו או' י"ד משמע דפשיטא ליה דוקא אס סחכו קודס ללייס יעו"ש. ויחי' עוד מזה לקמן סי' חע"ו יעו"ש.

יא) שם. אצל מוחר לומר חטים אלו לפסח. דלא דמו מידי לקדשים וכי קאמר חיטין אלו לפסח דמנטר לפסח קאמר כלומר אלניעו לפסח לאוכלס ולא אמרינן מיחי' כמ"ד למוכרן ולקנות פסח צדמיכין. רש"י פסחים כ"ג ע"א. צ"י. לבוש. ט"ז סק"ב.

יב) אחד. שאמר על סכשר ככמס אהן לך מקרבן פסח סזס עיין בחשו' שער הזקנים ח"צ צניה מלוא דף ל"ד סמסיק כשא"ר כשר דאיוו מלס וגדי יס להחיר וגס ככשר גדי ועלה נוטס יוחר דעחו להחיר רק צליל ראשון אסור לאכלו יעו"ש. כ"כ כסו"ת חינוך בית יהודס סי' י"ז כמי סרואה אלא סקצב גדי שחוט ואמר אל סקצב ככמס אהס

בכורות להפסלל מנחה ביחד כדי לומר ענינו בחזרה אלא מחפלים עם הפשוטים.

(י) הבורות אעפ"י שמחטנין צ"ע יכולין לאכול בסעודה בריח מילס וסמחמיר חע"ב. הרי"ש סלוי

חל"ח ס"י ג' כה"ג בהג"מ. ע"ש או"י א' פרי"ח. וכחז שם ספרי"ח דמיקל בבכורות אף בלא החרס בסעודה מילס לא הפסיד יעו"ש. והמ"א ברי"ח זה כחז דבמדינחם נסגו להחמיר שלא לאכול בבכורים בסעודה מילס. ובחשו' חוט השני ס"י כ"כ כחז דבעל בריח מילס וסגדקים ואזי כבן מותרין לאכול על המילה ויפרעו חענית אחר או יתיר הגדר יעו"ש. וסב"ד בס' א"ז ובספרו חל"ח או"י א' וכחז כשמחטנין בשביל בנו מותר לאכול על המילה אף אותן שאינם בעל בריח יעו"ש. וסב"ד ח"י או"י ד' וכחז ברי"ח או"י ח' דהיינו ע"י שאלה וחרט"ב יעו"ש. נמלא דזס חלוי במכסג דבמקום שנסגו בבכורים לאכול בסעודה מילס חל"ח החרס כיון שמחטנין נסגו אדעחא דהכי דלס יארע סעודה מילס חלויין ובמקום שנסגו שלא לאכול בסעודה מילס הבא לאכול לרי"ח החרס ואפ"י חס הוא מצעלי בריח כח' ועיין בחשו' חו"י ס"י ע' שסס האריך הרחיב איזה מיקרי סעודה מילס וכחז שם דגס האוכלים בסעודה של מסיים מס' מיקרי סעודה מילס יעו"ש. מיהו בס' חשו' מאכנס מפקפק בזה כיון שיכול להיות כסיום בזמן אחר יעו"ש. וסב"ד הפ"ח. אמנם הרב מ"ב או"י י"ד כחז דכן נוסגין כהיום בכמס מקומות במדינתו להקל ולאכול אף בסעודה סיום מס' ואף שבהכורים בעלמא לא למדו אה המס' מימ כיון שאלל המסיים הוא סעודה מילס מלמפרים לסעודתו וסמכסג שמחצקלים להמסיים קודם שסיים ומסיים לפניהם המס' ושומעים ומלמפרים עמו בסיומו ואח"כ עושין סעודה יעו"ש. וכ"כ בן א"ח פ' לו או"י כ"ה דלס בכור גמיר וסביר להבין מה שאומרים בעה סיום מותר לו לאכול שם.

(יא) ובענין סעודה פדיון הבן עיין בחו"י שם שכתב דאפשר דלא מיקרי סעודה מילס יעו"ש. וכ"כ בן א"ח שם דלס חדמן לו לבכיר פדיון סעודה אה בנו אין לאכול. ומיהו עיין ביו"ד ס"י ש"ס סע"י י"ד כהנס שכתב ויס שכחבו שנהגו לעשות סעודה בשעה הסדיון וכו' משמע דהוי סעודה מילס וכ"כ לעיל ס"י רמ"ע סוף סע"י ב' בהגס ובדבריו לשם בס"ד וע"כ במקום שנסגו להקל לאכול בבכורים בסעודה פדיון הבן יש לסס על מה לסמוך וכ"כ ח"א כלל קכ"ט או"י י"ב דבסעודה בריח או פדיון הבן נסגו בק"ק ויוללס להקל. וע"ש יב"ש אומר חל"ח פ' כ"ז.

(יב) חתן בכור שנשא ע"פ מותר לאכול חליבא דכ"ע ומה שנסגו לסעודתו ביום חתונתו וכניסחו לחופה כעסם שלא ישחקר ותהיה דעתו מיושבת עליו וזכו במקום שמבכרין ז' ברכות בהעלות המנחה אכל בארץ מזרים מבכרין ז' ברכות בבקר. מהר"י זיין בחשו' שער יושעס כי שער א"ח שער ו' ס"י א' וכ"כ מהר"י עייאש בחשו' בית יסודס ח"ב ס"י כ"ג דחתן בכור מותר לאכול צע"פ וסוסיק עיר דלס ירלס להחמיר על עצמו אינו רשאי יעו"ש. וסב"ד הבכרי או"י ב' וכחז דמאחר דבני אשכנז ופליין רבבות אלפי ישראל נוהגין לסעודתו ביום החתונה וכמס עיירות משאר גלילות רהפי אבחריוסו במכסג זס חס ירלס להחמיר ולהענינו רשאי וסע"ב. וכחז עו"ש בבכרי דמ"ס מהר"י זיין דטעם סחתן שמחטנין היינו כי נסגו לישא בעה סמנחה כבד שמענו ודלוינו

(ד) שם. בין בכור מאכז וכו' ומיהו גדול הבית חל"ח להענינו אעפ"י שסיחס כסס כמכס דלס מחמירין כולי סלוי. עור כסס חזי העזרי. וכ"כ דדרשות מהר"ל ס' ע"פ. לבוס. מסיים ס"י חק"ס וחקס"א. עפ"י. ח"י שס. מש"י. ר"ז או"י ג' מ"ב או"י ב' ואס רולס להענינו מכסגס סוי. סע"ש. סח"ע. ועיין לקמן או"י ל"ה.

(ח) שם. בין בכור מאכז וכו' וכן בכורות כהנס ולויס לריכין להענינו צע"פ. חשו' מהר"ל ס"י י"ד. ח"י שס. חל"ח או"י ד' חק יוסף או"י ד' י"א כהנס"ע. ופשוט סול דלס שסול רק בכור מאס דנמלא דלוינו בכור לנחלס ולס לפדיון אפ"כ לרי"ח להענינו וכ"כ שם בחשו' ח"י שס. ר"ז או"י א' מ"ב שס.

(ז) הבא אחר הנפלים לרי"ח להענינו דסולל בכור לנחלס. מ"א ריש סס"י ח"י או"י ב' חל"ח שס. חק יוסף או"י ג' ר"ז או"י ב' והיינו דוקא בבא אחר ודאי נפל אכל חס בא אחר ולד שמה חוק ל' יוס שסול ספק נפל חל"ח להענינו דג"מ. וכ"כ ישי"ע או"י ב' שבוי ח"ב ס"י ע"ז. ח"א ריש סס"י בן א"ח פ' לו או"י כ"ה. מ"ב או"י ב' ועיין ח"מ ס"י רע"ז סע"י ו'.

(ז) וכן מי שילדס אשחו ב' זכרים ואינו יודע איזו מסס ילס ראשון ושניהם בכורים מספק חל"ח להענינו וכ"כ זכר ונקבס דספק דרבנן לקולא. מש"י.

(ח) שם. בין בכור מאס. וסענית זס של בכורים לרי"ח להענינו עד הלילה. מהר"ל בחשו' ס"י קע"ג. כהנס צהנ"ז ח"י או"י ד' וכ"ה דדרשות מהר"ל ה' פסח. וכ"כ ברי"ח או"י א' מ"ב שס. וסענס כחז שס ח"י כסס מהר"ל משוס דהוי ח"ל. ועיין לעיל כהנס סס"י רמ"ע. ומיהו עיין בחשו' עולס שמואל ס"י כ"ח שמלד הרבס דסענית זס חל"ח ססלמס דאחר חלס שסול זמן ק"פ אסור להענינו ע"כ מי מי שאינו בריח וחזק יודע בעצמו שאין סענית מזיק לו כל עיקר אין להענינו שיש לחוש שיסחקן ח"י צלילס באכילס מלס ומרור וד' כוסות או שיחצמל ממלס סוסגות צלילס וגס סמחעניס ומסלימים ואוכלים אחר הקידוש מרק או קלפס ילס שכרו כספסרו דמצמלין אכילס מלס לחיבובן וכו' וסיים דכחכס יהיה עיניו בראשו סלס להחמיר בדבר שאין לו עיקר בחלמוד סלנו ויש לח"ס למינע מלס ססן מה"ח יעו"ש. וסב"ד ספ"ח. ועיין לקמן או"י י"ד.

(ט) הבורות הסחעניס צע"פ ויש כסס מנין יאמרו ענינו בחזרס (והיינו בש"ח כמ"ס לעיל

שכנס"ג כהנס"ט סס"י ר"ך) ואין חסס למס שאמרו דכניסן אין מזכירין סענית בלכיר כיון דלדידהו סותר סענית. שכנס"ג כהנס"ג. וכ"כ ספרי"ח דלס יש עשרס בכורות שמחטניס יספללו מנחס בחזרס ויזכירו ענינו בש"ח דיון יחידים. וכ"כ בס' א"ז ובספרו חל"ח או"י ב' ח"י או"י א' אמנס סעו"ח כס"י ר"ך או"י ב' כחז על דברי שכנס"ג הנז' דאין נכון לעשות כן משוס דהוי כמו ח"ל ובניסן אין גוזרין ח"ל יעו"ש וספכיס לדבריו סמ"א רס"י זס. וכחז חק יוסף או"י א' דכן נוסגין. וסר"ז או"י ו' כחז כדברי שכנס"ג הנז' ודעמיה חלס ססיים ומ"מ לנחלס טוב סלס יהיה סכור ש"ך כשעשרס בכורות מחפללין יחד. וכ"כ מ"ב או"י ב' ועיין לעיל ס"י ר"ך או"י כ"ז שכחבו דכן שסל דבר כדברי סע"י וכו' ור"ל שאין מחלספין עשרס

מתענה (ואין המנהג כן) (מכרי"ל): ב ד אם חל ערב פסח בשבת יש אומרים שמתענים הבכורות ביום ה' ה'יש אומרים שאינם מתענים כלל. הנה אכל יש לנהוג כסדרא הראשונה ונוסגין כשהאב זכור האם מתענה תחת

באר הגולה ד תה"ד וכ"כ הכותק והאגור בשם מהר"י מולין. ה שם בשם אביו.

בפ החיים

(ח) **שם** הנה. ואין המנהג כן. כ"כ בדרשות מסרי"ל ה' ע"פ ואולי שאר פו' חשבינהו כגדול הצית דלא רריך יעו"ש והביאו בד"מ או' ה' וצביאורי הגר"א כחז הפעם לפי שסתורה לא נחנה קדושה בכורות לנקבה.

(ט) **סעי'** ז. אם חל ע"פ בשבת. אכל אם חל בע"ש מתענין באותו היום. שכתב"ג בהגה"ע סי' ח"יז. פרי"ת בסעי' זה. ח"י או' ד' א"ר או' ה' א"ר או' ג' מחה"ש סק"א. ר"ז או' ז' מ"ב או' ה'.

(ך) **שם**. י"א שמתענים הבכורות ביום ה' כמו הענית אסתר לקמן סי' תרפ"ז סעי' ז' וטעם דכיון דנדה מיום השבת שהוא זמנו אין קובעין אותו בע"ש מפני כבוד השבת שלא יכנס לשבת כשהוא מעונה כמ"ש לעיל סי' ח"יז או' י"ז יעו"ש. ומסר"ס פרובינאל"ל בחשו"ב סי' ע"א כחז דמתענין ביום הששי וביא ראו"ה וכתב שם שכתבנו מנחם לבית מאיר. וביאורו ברכ"י או' ד' אמנם פיון לעיל סי' ח"יז או' ה' כיא שכתבנו ע"ד כמה טעמים דלוינו טוב להענות בע"ש יעו"ש וע"כ אין לזוז מדברי הש"ע וז"ל המנהג דאפי' אם לא הענו הבכורים ביום ה' כגון שאכלו בסעודה חתן או ברית מילה אין מתענין עוד ביום הששי. והטעם כ"ל דכיון ש"א שאינם מתענין כלל לכן נסגו להקל. (כא) **שם**. ביום ה' ואין רשאי לסעוד הלילה קודם דייקה חמץ וא"כ מהי שחל כן ויש בכורים שרריך לבדוק סרבה חדרים ומלמטעים מפני שהענית ממלא אחר לבדוק בשבילו או יטעם טעימא בעלמא דלא שייך בה אימטוכי. דרשות מסרי"ל ה' ע"פ. מט"מ סי' תקס"ב. מ"א סק"א. ח"י או' ד' א"ר או' ו' ר"ז או' ז' מ"ב או' ו' ושיעור טעימא פיון לעיל סי' רל"ב סעי' ג' ובדבריו לשם בס"ד.

(כב) **שם**. ו"א שאינם מתענים כלל. דהואיל ונדה ידחה מאחר שאינו אלא מנהג. ב"י. לבוש.

(כג) **שם** הנה. אכל יש לנהוג כסדרא הראשונה. וכ"כ כלבוש וכ"כ כהנ"ג. בספרו פסח מעובין או' מ"ו וכ"כ השו"ג או' ד' דכ"ה מנהג שאלוניקי. וכ"כ סר"ז או' ז' ח"א כלל קרי"ט או' י"ב. ומ"סו המהענה בשביל בנו הבכור המיקל כסדרא האחרונה לא הפסיד. חשו"ב דברי מנחם סי' ח' פ"ה.

(כד) **שם** בהנה. ונוסגין כשהאב זכור האם מתענה וכו' ובדרשות מסרי"ל שם כתב דא"ל האם להענות בעד הקטן דהענית האב עולה גם לבנו הקטן. וכ"כ מט"מ סי' תקס"א. והב"ד מ"א סק"ב. וכתב דבמקום לער יש להקל וז"ל במעוברות ומניקות. וכ"כ ח"י או' ה' דאין לסחמיר בהענית זה שהוא רק מנהג זכר לנכס וזכרון אחד עולה לכאן ולכאן. והא"ר או' ז' כתב דחיה כל ל' יום ומעוברת ומניקה שמתענין אין מתענין אף שאין אב. וכ"כ סר"ז או' ה' מ"ב או' ה' ופיון לעיל או' ס"ו.

(כה) **וכתב** עו"ש המ"א בשם הגסות סמ"ק סי' קמ"ד דאם הענה פעם אחת הוי כמו נדר כדליתא פ"ק דשקלים כל קטן שהחמיל אביו לשקול על ידו שוב אינו פוסק. וכ"כ ח"י שם. א"ר שם. וכ"כ הר"ז שם דאם הענית

וראונו בארץ הלזי ובכמה עיירות שהבכורים נושאים במנהג ואינם מתענים יעו"ש. ועיון יפ"ל ח"ס סי' חכ"ט או' ג' ובדבריו לשם או' ל"ד.

(יג) **י"ז**. נוסגין דסחחן מזמין את הבכורות לסעוד בו ביום אכלו בסעודה חתן וכן אביו כגון בסעודה מילה ואין אכחנו מוחין ביד הנוסגין בכך מיסו אינו יכול לזמין סרבה אלא רק למאס להשלים העשרה ולא יוחר. בן א"ח שם.

(יד) **שם**. ב"ן זכור מאס. וכתב המרדכי בפ' ע"פ בשם ר' יחיאל דמוחרין הבכורות לאכול מיני חרמא וביאורו ב"י וכתב ולא נסגו כן. וכתב מסרי"ק"ס דמי שקשה עליו ההענית יכול לסמוך ע"ז ע"כ. וביאורו השו"ג או' ה' וכתב וכ"כ עיקר וכ"כ מ"ב או' ז' דבאדם שההענית קשה לו ואחר ההענית אין יכול לאכול רק דברים קלים ובשיעור מועט מאד וקרוב סדבר שעי"ז לא יוכל לקיים אכילה מאס ומרור ושהיה ד' כוסית כתיקונם מוטב שלא להענות כדי שיקיים מצות הלילה כתיקונם ומ"מ טוב יותר שיאכל רק מיני חרמא עכ"ל ומיני חרמא י"א בשר וגבינה וי"א מיני קטניות וי"א פירות. שו"ג שם. ועיון לעיל סוף או' ח' ולקמן סוף או' ל"ז.

(טו) **ואיתא**. בירושלמי פ' ע"פ רבי לא ה"ס אוכל בע"פ ונחלקו שם אמוראים י"א מפני שה"ס הבכור

וי"א לא מפני זה אלא מפני שה"ס איסתנים יעו"ש וביאורו המרדכי שם והשו"ג שם. וכתב השו"ג דכיון דסדבר הלוי במחליקה יש להקל לבכורות דאפי' לא חש אלא בראשו או בפניו וכן למעוברות ומניקות שמלמטעות סרבה דלא חמיר מג' לומות כדלקמן סי' תקנ"ד סעי' ה' וסעי' ו' וא"ל החרס כדלקמן סי' תקס"ח סעי' ז' בהנה עכ"ל. וכ"כ מ"ב שם דאם חש בראשו או בפניו א"ל להענות אלא שכתב ומ"מ יותר טוב שיאכל רק מיני חרמא. ועיון עוד לקמן או' כ"ד.

(טז) **שם**. ויש מי שאומר שאפי' נקבה וכו' כמ"ש בפסיקתא פ' בא ומה כל זכור זכור לא"ה זכור לאשה זכור זכר זכור נקבה הא כיצד א"ה זכר על עשר נשים והיא יולדת עשרה בנים נמלאו כולם בכורי נשים. עשרה אנשים על אשה אחת והיא יולדת עשרה בנים נמלאו כולם בכורי אנשים וכו' ר' אבין בשם ר"י בן פזי בחיה זה פרעה זכור היחס בזכות מה נולד בתפילתו של משה וכו' ביאורי הגר"א. וכ"כ במד"ר סדר פ' בא.

(טז) **שם**. שאפי' נקבה וכו' וכו' לנהוג כן. כיח ונ"כ בפסח מעובין או' מ"א דבמדינתו המנהג פשוט להענות בכורה נקבה. וכ"כ השו"ג או' ג' דמנהג שלוניקי להענות הנקבות. וכ"כ הזכ"ל דכן המנהג במקומם אלא שכתב דמעוברות ומניקות מקילין יעו"ש. וח"י או' ג' כתב דבמדינות אלו נחפשת המנהג כרמ"א שלא להענות נקבה כלל. וכ"כ סר"ז או' ג' וכ"כ החיד"א בממחה הרגל על הסגדה דף מ"ב ע"ב שסעיקר כמ"ד שהנקבות בכורות לא יתענו ע"פ וכן המנהג כמור"ם ז"ל יעו"ש. וכ"כ בספרו מחבר או' ז' יעו"ש וכ"כ היפ"ל ח"ס בס"י זה. בן א"ח פ' לו או' כ"ה.

באר הגולה חמץ זכור כשעדיין קטן ואם אין האב זכור הוא מחענס בעד זכו עד שיגדל :
 ו מהא דרז ששח
 פסחים ק"ח :
 א משנה פסחים
 י"ט ב ה"א"ש שם

ג והאיסטינים מתענה בערב פסח כדי שיאכל מצה לתיאבון :
 תעא בערב פסח אחר שעה עשירית אסור לאכול פת. וכו' ג' סעיפים :
 א אסור לאכול פת משעה עשירית ולמעלה כדי שיאכל מצה לתיאבון אבל אוכל מעט פירות

כף החיים

והמתענה א"ל לפדיון. הרב"פ ממעמעות א"ח. פח"ע א"ו ה
 ועיין לקמן א"ו ל"ו.

(ג) **סעי'** ג'. האסטינים מחענס וכו' דכ"ו איחא בגמ'
 (פסחים ק"ח ע"ה) רב ששח סוס יחזיז בהעניחא
 כל מעלי יומא דפסחא משום דאסטינים הוה ואי הוה אכיל
 ביממא לא הוה מלי אכיל בליליא. עור. וכחצו שם החי' רב
 ששח סוס יחזיז בהעניחא לאו דוקא אלא שומר עצמו מלאכול.
 א"כ ה"כ מקבל עליו ממש חעניה כדי שיכא נזכר ומזכר
 מלאכול. וכצ"ד ב"י. ש"ג א"ו ו' וכחצו שם ש"ג דחפסו עיקר
 לישנא בהרא.

(ד) **שם**. האסטינים מחענס וכו' ואם חל ע"פ בשבח
 אסור לו להעניח ואם הוא זכור יחענס ביום
 ה' כשאר הזכורות. שם הארץ ח"ג ס"י כ"ד. עיקרי ס"ט
 ס"י י"ז א"ו כ"א. ועיין לעיל ס"י רפ"ח א"ו ז'.

(ה) **איסטינים**. ששם בע"ש (כדי לאכול ליל שבח לתיאבון)
 וע"פ בשבח ובזכורות מחענסים ב"י
 ויהי קשה להעניח ב' ימים רגופים א"כ לא יחענס ביום
 ה' רק ביום ו' ול"ע דאפשר איסטינים בימי ניסן אין מחענס
 בע"ש ויחענס רק ביום ה' אבל אם קיבל בפ"י שחענסה
 בע"ש אף בניסן פשיטא דא"ל להעניח ביום ה' א"א א"ו
 ג' פח"ע א"ו ז' ועיין לעיל ס"י רמ"ט א"ו כ"ב.

(ו) **שם**. האסטינים מחענס וכו' והרב אורחא יושר צפ"ח
 כתב דמה שנהגו להעניח בע"פ גדול הביח
 והאיסטינים וכו' ראוי לבטל המנהג שצ"ל ירדה חולשה לעולם
 אף שלשעה נראה לו שיכול להעניח מ"מ אינו יכול לעשות
 הסדר בלילה ככל חוקה הפסח וכמשפטו ולספר ביציאת מצרים
 שהיא מ"ע מה"ח ומה גם שהוא יו"ע ולא החירו אלא לזכור
 בלבד ומנסגינו שמחענין הזכור ובזכורה לבדן עכ"ל ואפי'
 אף זכור ובזכורה אם הם חלושי כח ולא יוכלו לעשות הסדר
 בלילה כמשפט יעשו פדיון במקום החעניה וכמ"ש ב"י חיים
 לראש ד"יג ע"א א"ו א' ופ"ל ח"ב א"ו ג'. ועיין לעיל א"ו ל"ב
 ואות י"ד. וכ"כ בעג"ת יצא תומה א"ל חלוא סימן כה. וח"ד סימן תצ"ט.

(א) **סעי'** א. אסור לאכול פת וכו' היינו אפי' מלכ עשירה
 וכדלקמן סעי' ב' דלחם חמץ אסור לאכול מחחלה
 ששם ה' כמ"ש לעיל רס"ו חמ"ג ומלכ שיוצאין ב"י י"ח בלילה
 אסור לאכול כל יום י"ד כמ"ש לקמן סעי' ב' יעו"ש.

(ב) **שם**. אסור לאכול פת וכו' ואפי' בפתוח מכזית. מש"ז
 א"ו א' פ"ה.

(ג) **שם** משעה עשירית וכו' כלומר ושעה עשירית בכלל
 האיסור דהיינו אחר ע' שעות אסור באכילה פת
 עו"ש א"ו א' וכ"כ מ"א סק"א. ח"י א"ו א' פרי"ח. א"ר א"ו א' מאמר
 א"ו א' ר"ז א"ו א' ושעות הללו הם שעות זמניות וכמ"ש הרמב"ם
 בפ"י המשנה. פרי"ח. וכ"כ המחש"ס סק"א. א"א א"ו א' וכ"כ
 הר"ז שם דבין שהיום ארוך ובין שהיום קצר לעולם אסור
 לו

זכר פעם א' בעד זכר וס"ה אז דעמס לנהוג כך לעולם
 עד שיגדל זכר הרי חעניה זה עליו כנדר ולריך להסירה
 ע"י שאלה וחרטה. וכ"כ מ"ב שם.

(כו) **שם** זכנס. ואם אין האב זכור הוא מחענס וכו' ואם
 אביו מחענס בשביל זכור מאשס אחרת שמחה
 ויש לו עוד בן זכור לאמו מאשסו שניי א"ל אמו להעניח
 ועולם חעניהו בשביל שניסם כי הכו' ללא לוסף עלה. ח"י
 א"ו ו' א"א א"ו ב' ר"ז א"ו ד' וכן אם יש לאביו לער ואמו
 מחענה בשביל עצמה לאותן הכוונות להעניח אם היא נקבה
 עולם ג"כ בשביל זכנס. ח"י שם.

(כז) **שם**. הוא מחענס בעד זכו וכו' אעפ"י שהאם אינה
 זכורה ג"כ. פרי"ח.

(כח) **שם**. הוא מחענס בעד זכו וכו' או האם. א"א א"ו ב'.
 (כט) **ואם** נולד ולד של קיימא כלומר בן ע' זכור בע"פ
 אף שנולד אחר שנכנס נגבי ארביסר יש לאביו
 להעניח למחר בשביל הילד שנולד. שצ"ו ח"א ס"י י"ז. וסרז
 ק"נ פ' ע"פ כתב כל זמן שהבן אינו בן ל' שאל מחזקה נפל
 אין חיוב על האב להעניח דלא עדיף מפרדיון יעו"ש. וסרז
 סברכי' א"ו ו' וכחצו ד"ש להלין בעד הרב שצ"ו דשאני פדיון
 דהכי אמר רחמנא כמפורש בש"ס בזכורות דמ"ט וכאז מסחמא
 זכור מצרים שנולד ע"פ אף שהוא נפל ועחיד למוח אח"כ
 עכ"ז הוכח ומה ליל החקדש חג וכוון שזכור כזה בכלל הגזירה
 כל דחקון רבנן שהזכורות יתענו שזכורי ישראל חיו בארץ
 מצרים ונסגו שאזכרם יחענה בקיטנן דין הוא דאזי הבן הלא
 יחענס שזכו נמי אלו ה"ה שם דכוותיה במצרי עבר עליו כוס
 החרעלה ומת ואין לחוש משום ניסן ועי"ט דהכי נסוג
 לפרסומי ניסא עכ"ל. וכ"כ השע"ח דודאי אין ראויים מפרדיון
 זכור כמ"ש סברכי' משא"כ זכר דרוב ולדות אין נפלים ולכן
 יש לו להעניח שהעניח יגין בעדו וסוף זכר לסללה זכורי
 ישראל עכ"ד. מוכח בחי' רע"א כתב כדברי ק"ה. וכ"כ פח"ע
 א"ו א' ששם מעשה רוקח. וכ"כ מ"ב א"ו יו"ד. וע"כ במקום
 דאזכא לערא יש להקל.

(ל) **אם** נולד בן זכור אחר חציה לילס ליל לא יחענס
 אביו למחר דכל שנולד במצרים אחר חציה ליל הפסח
 לא מת. שצ"ו בחש"י הנו' ויש לספקק בזה לפי שיטתו ביון
 דמכת זכורות ה"ה בליל פסח וגם על כיוצא בזה שנולד ב"י
 נגזרה גזירה אלא דמקדימין החעניה ב"י משום דא"א ביו"ט
 א"כ לפי סברתו דעל זכור בן יומו אביו מחענס בע"פ ה"ה
 דיהענה על בן זכור שנולד לו ליל י"ד. סברכי' א"ו ז' וכבר
 כתבנו בא"י הקודם דבמקום דאזכא לערא יש להקל כל שלא
 מלאו לו ל' יום.

(לא) **אבל** בע"פ ביום א' ויש לו בן זכור או עצמו זכור
 אם מחענה חמיד יחענס ג"כ. מש"ז.

(לב) **כתב** סכלבו ד"ש נוסגין לפדות הזכורות בע"פ כמו
 שפדאן ששי"ח במצרים. ד"מ א"ו ב' עט"ז.

באר הגולה
ג' הרמב"ם זכר
ו' ומדברי הר"ף
ד' מהל' דרעב
זכרון ל"ה וכ"כ
התו' שם ה' הלא"ה
זכר"פ ע"פ:

הוא חסענים באשילו אוכל מעט מזיק
ישתה משום דמסעד סעיד אבל אם
הרבה גורר תאות המאכל: ב' הוקדם
אכל מלא שולחן זה בלילה אסורים
לאכול

פירות או ירקות גאבל לא ימלא כריסו מהם (ואם
באכלתו הכל חסור) (רבינו ירוחם) דיוין מעט לא
רצה לשנות יין הרבה שותה מפני שבשהוא שותה
שעה עשירית מותר לאכול מצה עשירה. הכס
אכל מלא שולחן זה בלילה אסורים

בף החיים

מחמץ נראה מדברי הרא"ש דמותר לאכול מהם משעם
עשירית ולמעלה. אבל מדברי החו" וסרי"ף וסרשצ'ים משמע
לאסור לאכול מהם כיון דמינים אלו משביעים אוך יאכל מהם
ואח"כ לא יאכל מלא לחיובן עכ"ל. מיהו דעת ח"י או"י
לסחור כדעת הרא"ש. וכ"כ הר"ז או"י ז' דמותר לאכול מעט
חבשיל העשוי מה' המינים שנחבשלו במי פירות לפנוהגין
סחור במי פירות יעו"ש. אבל הפרי"ח כחב לאסור וכ"פ מ"ז
או"י ג' ועו"ש בשער הליון או"י ד' שכחב זה בשם כמה פו'
וכחב ודברי ח"י שכחב דרוב פו' מסכימים להרא"ש ז"ע.
יעו"ש. נמלא דכסעמח רוב הפו' לאסור מיהו בחבשיל של מיני
קטניות אפשר דיש להקל כיון שאינו משביע כמו של"ה מינים.
(ט) שם. או ירקות. והחו" בעירובין נ"ה ע"כ כחב דירק
חי מגרר גריר אבל מבשל משביע בדבר קל יעו"ש
מ"א סק"ג. אבל ח"י או"י ג' כחב דהחם קאי דרך קביעות
אכילת דהיינו שמלפחין בו פ"ז אבל ירק לבד מותר לאכול בין
חי בין מבשל כמשמעות סתומה לשון הפו' עכ"ל. וכ"כ ח"א
או"י ג' וכ"פ הר"ז או"י ז' מ"ז או"י ד'. וכחב שם בשער הליון
וכן נהגו העולם לאכול בע"פ חסומי אדמה.

(י) שם סנה. ואם הוא חסענים וכו' כנ"ל ס"י ח"ע סעי'
ג' רק שכלן אינו כמו חסענים דשם. ביאורי
הנרי"א. ור"ל דהחם אפי' אם היה אוכל בבקר אינו אוכל
בלילה לחיובן אבל הכא מיירי שאם אוכל משעה ע' ולמעלה
לא יוכל לאכול בלילה לחיובן. ואי"כ יש לכל אדם לשער
בעצמו דמחצה שעה שאוכל אפי' פירות לא יוכל לאכול בלילה
לחיובן אז ימנע עצמו מלאכול מאוחס שעה ואילך אפי'
פירות וכדומה.

(יא) שם. ויין מעט לא ישחם וכו' והטור מחיר לשחוח
אפי' יין מעט. ועיין בב"י אוך ערע ליישב סוגיא
דש"ס אליבא דעיינן בב"ח וע"ז שפירשו בענין אחר ומ"מ
עיקר להחמיר כדעת הש"ע. וכ"פ הבית. ח"י או"י ד' וכ"כ
הפרי"ח דהעיקר כפסק המחבר. וכ"פ הר"ז או"י ז'.

(יב) שם. משום דמיסעיד סעיד. ומשחברא דפחות מכוס
או עכ"פ מרוב כוס לא סעיד ושרי. מ"ז או"י ו'.

(יג) שם. אבל אם ראה לשחוח יין וכו' וכן יכול לשחוח כל
המשקין. ר"ז שם. ומ"מ וי"ש לא ישחם הרבה
מפני שהוא משכר ואפשר שעי"ז לא יוכל לעשות הסדר כראוי
ויחבטל מאכילת מלא וכו' והחכם עיניו בראשו.

(יד) שם. יין הרבה וכו' ושחי כוסית של רביעית או רובן
יש לחשוב להרבה ושרי. מ"ז או"י ז'.

(טו) שם. יין הרבה וכו' ואין בכלל זה שיחם כי הרבה
עד שיחם שבע כי הוא ודאי מקלקל חלוח המאכל. ע"ז
סוף סק"ב. ח"י או"י ד' א"ר או"י ה' חק יוסף או"י ה' ר"ז או"י ז' ועוד
כי יש לחוש שיחבטל מלעשות הסדר כראוי כ"כ האחרונים.

(טז) סעי' ז'. מותר לאכול מלא עשירה. פ"י שנילוש במי
פירות לבד אבל נילוש במי פירות עם מים
יולחין

לו לאכול מחלוח רביע יום לאחרון עד ללילה עכ"ל ועיין
לעיל ס"י חמ"ג סעי' א' בסנה ובדבריו לשם ח"י כ"א.

(ד) שם. משעם עשירית וכו' ואם יודע שימסוך סעודתו
עד אחר ע' שעות לא יחמיל אפי' קודם ע' מ"א
סק"א בשם כמה פו' וכ"כ הר"ז שם. ומשמע דאם החמיל
בסחור ונמשך עד לאחר ע' אין מפסיק אבל אם החמיל אחר
זמן אסור ודאי פוסק. ח"א או"י א' ונראה דאעפ"י שלפוס
דינא אם החמיל בסיחור א"ל להפסיק מ"מ משום שמי"ס
לאכול מלא לחיובן יש להחמיר ולהפסיק מבט"ל.

(ה) שם. משעם עשירית וכו' וסרי"ן כחב על הגמ' שהביא
הרי"ף פ' ע"פ דיש להחמיר מוזן מנחה גדולה
דהיינו משעם ולמעלה וכ"כ בדרשו"ה מהר"ל כ' שבה הגדול
וכ"כ מור"ס ז"ל לקמן ס"י חרל"ט סעי' ג' בסנה. וס"א דלא
הגיס ג"כ כאן כחב מ"א שם ס"ק י"ב דבפסח שאינו יכול
לאכול פה רק מלא עשירית אינו משביע כ"כ יעו"ש. וכ"כ ח"ר
בס"י זה או"י א'. וח"י או"י א' כחב דכיון שכבר פסק הרב
לעיל ס"י חמ"ד וחס"ב שאין נוסגין כלל לאכול מלא עשירית
אי"כ לאחזק אורף יפסיק הרב כאן כמסר"ל שלא יאכל מחלוח
דחא חמץ ומלא בלא"ה אסור כל היום ומלא עשירית אין נוסגין
לאכול כלל אך בערב סוכות דאפשר לאכול פה הולך לכתבו
יעו"ש. וסככים לדבריו ברכ"י או"י ז' וכחב דמה שדחה הרב
חק יוסף לא קשה מידי יעו"ש. ועוד יש מחרצים דכיון דבלייל
פסח אין אוכלין בתחילה הלילה כמו בלייל יו"ט דסוכות אלא
שוהין באמירת הגדה ע"כ לא כחב הרב ז"ל להחמיר מחלוח
ועוד י"ל דכיון שצריך לשחוח ז' כוסות יין בלייל פסח קודם
סעודה מגרר גריר חלוח המאכל וע"כ לא כחב מור"ס ז"ל
כאן להחמיר מחלוח ויחבאר עוד מזה בדבריו לשם בס"ד.
ובענין אם מותר לאכול בע"פ מלא עשירית להנוסגין לאסור
בפסח עיין לעיל ס"י חמ"ד או"י י"ד.

(ו) שם. משעם עשירית וכו' סעודה בריח מילה ופדיון הבן
בע"ש עיין לעיל ס"י רמ"ט ובע"פ אם לא עשה
קודם שעה עשירית אסור אח"כ אלא יעשה בלילה. ח"א סס"י
ח"ע. והמנהג לעשותה בבקר קודם זמן אסור חמץ.

(ז) שם. אבל אוכל מעט פירות. וס"ה בשר ודגים. מ"א
סק"ב. א"ר או"י ז' חק יוסף או"י ז' ח"א כלל קרי"ט
או"י י"ד. וכן גבינה וביצים ושאר כל המינים. ר"ז או"י ז'.

(ח) שם. אבל אוכל מעט פירות. בעור כחב ומיני חבשיל
נמו שרי והוא מדברי הרא"ש פ' ע"פ ס"י י"ע
שהחיר בחבשיל של ה' המינים יעו"ש. אלא שכחב אח"כ הטור
וסרמב"ם ז"ל כחב אבל אוכל הוא מעט פירות וכו' משמע
דס"ל דיש להחמיר כדעת הרמב"ם וכ"כ ז"י דהטור סחם
דבריו כדברי הרי"ף ורש"ב משום דמשמע ליה דכיון דה'
מינים משביעים את האדם היאך יאכל מלא לחיובן אם יאכל
מהם משעם עשירית ואילך יעו"ש. וכ"כ הבית. ח"י או"י ד'
או"י א' דלענין חבשיל מה' המינים שנחבשלו במי פירות שאינו

לאכול כל יום ארבעה עשר (ר"ן פרק אלו עוזרין בשם הרמב"ם וסמגור פ"ו) וקטן שאינו יודע מה שמספרין בלילה מילואה מלרים מותר להאכילו (ת"ס ס"ז ז') ויש נוסגין שלא לאכול חזרה בע"פ כדי לאכול מרור לחיאבון (חא"ז כ"ה ח"ג) וכן ביום ראשון של פסח כדי לאכול בליל שני לחיאבון וכן נוסגין קצת למעט באכילה מלה ביום א' מה"ט (כל בו) ויש מחמירין עוד שלא לאכול פירות כדי לאכול כחרוסה לחיאבון ואין לחוש למנהג הסווא ויש מחמירין

של"א

בף החיים

בעין אסורה לאכול אף פירותין כמ"ש סוף הסעי' אבל טעמו וחערובת קצת מותר וכן ראיתי נוסגין כשחל ע"פ בשבח שמצטלין הדגים בפירותי מלה. א"ר שם.

שם (בב) צהבה. כל יום ארבעה עשר. וסר"ש פ' אלו עוזרין כחז דדוקא מזמן איסור חמץ ואילך. וכחז שם סר"ן שכ"כ הר"ם וסר"מב"ן השיג עליו והוא דחש ראיתו יעו"ש. וכחז סמ"מ פ"ו דין י"ב שמדברי הרמב"ם נראה כל היום אסור. וכב"ד צ"י. והו' שפסק מורים ז"ל כאן בהגם דאסורים לאכול כל יום י"ד כדברי הרמב"ן וסמ"מ. וכחז סמ"א סק"ז ומשמע דביום י"ג מותרין לאכול מלה עכ"ל ומשמע ה' ליל י"ד אסור וכ"כ חו"א או' קי"ד דאסור כל יום י"ד והלילה עמ' יעו"ש. אבל ח"ו או' ז' כחז דבליל י"ד מותר וכ"כ א"ר או' ר' חק יוסף או' ט' ר"ז או' ד' ח"א כלל קב"ט או' י"ג. ויש נוסגין שלא לאכול מלה מר"ח וכ"ה מנהג רבים מקישי' שכנ"ג בהג"ז או' ג' וסב"א ח"י שם ושאר האחרונים.

מי (בג) שנוסג להחמיר לא יאכל אפי' מלה עשירה בע"פ מזמן איסור חמץ. מל"ח ס"ז ד' או' כ'.

שם (כד) צהבה. כל יום ארבעה עשר. ואם חל ע"פ בשבח כחז ששי"א דאסור לטלטל סמליה דכיון דאסורים באכילה מוקצין הם יעו"ש אבל סמ"א או' ח' כחז דדוקא מלה מלה שיואל צה בלילה לא יטלטלנה בשבח זה משום דאין ראוי ליחן ממנה לקטן או לעבו"ם כי רואה לסיוע שלימים ללילה אבל שאר מלות דראוי לחרגנוליס וכדומה שרי לטלטל אם דעו' לכך יעו"ש. וכ"כ בן א"ח פ' זו או' יו"ד. וכ"כ לעיל ס"י ש"ח או' מ"ב יעו"ש.

שם (כה) צהבה. וקטן שאינו יודע וכו' אבל קטן היודע אסור להאכילו דלא שייך לומר לו בעבור זה מאחר שכבר מילא כריסו ממנו. סמ"ד ס"י קב"ה. ואין חילוק בין קטן לקטנה. מ"א סק"ז. א"ר או' ט'. ר"ז או' יו"ד. ח"א שם.

שם (כו) צהבה. מותר להאכילו. כל היום ואפי' בלילה קידם קידוש. ר"ז שם.

שם (כז) צהבה. ויש נוסגין שלא לאכול חזרה וכו' ואין טעם למנהג הסווא ואינו לא נסגנו כן. צ"י. וכ"כ העו"ש או' ז' דאין טעם למנהג הזה דעוב הוא שלא יאכל המרור לחיאבון ומ"מ כחז דאין לשנות המנהג באשר שהוא מנהג קדמונים. ולע"ד נראה שטעם שאמרו כדי לאכול מרור לחיאבון ר"ל משום חצוב מלה כיון דעיקר מלותו מדא"ו אעפ"י שצוה"ז הוא דרבנן.

שם (כח) צהבה. וכן נוסגין קצת למעט באכילה מלה וכו' ומן המנהג ולמעלה מן הדין לריך ליזכר בכל יו"ט ראשון מפני שהוא עיו"ט שני כמ"ש סמ"א ס"י חקב"ט סק"א יעו"ש.

וכחז

יולאין צה בשעה שהחך ורל"ה ממנחות וא"כ אסור לאכול בע"פ. צ"ח. וכ"כ צ"ח גבורה ס' אמנם המ"א סק"ה חלק עליהם וכחז דאפי' בלילה צמי פירות עם מים אין יולאין צה משום דסוה מלה עשירה יעו"ש. וכ"כ ח"י או' ה' וכ"כ הפרי"ח. חק יוסף או' ה' מאמר או' ו' מגן האלף או' ג' ומיחו עיין טר"ס או' ז' מה שסב"א פלוגתא בזה ומסיים כיון דבירושלמי מסיק דצמי פירות עם מים יולאין דביטבד נקטינן להחמיר לענין דאסור לאכול בע"פ אבל לא ילא י"ח מלה יעו"ש. ועיין לעיל ס"י חס"ב או' י"ג.

ומי (טוב) שאין לו בליל א' וז' כ"א מלה עשירה עם קצת מים יאכל ולא יצרך אכילה מלה דספק הוא וגם י"ל דכ"ה דלא מקיים לחם עיני מ"מ מקיים מ"ע של אכילה מלה ואפשר אף בלילה בלי מים כן. א"א או' ה' וס"ה לחולה שאסרו לו הרופאים לאכול מלה יאכל מלה עשירה ומצרך עליה במ"מ כל שמרגיש צה טעם מי פירות כמ"ש לעיל ס"י חס"ב או' י"ד וס"י קס"ה סעי' ז' יעו"ש ומיחו נראה שיוכל לומר עליה לשם יחוד קודם הצרכה סריני צה לקיים מ"ע של אכילה מלה וכו' ועיין לעיל ס"י חס"ב סעי' ד' צהבה. וס"ה מצרך על מלה עשירה במ"מ היינו אם לא קצת עליה אבל קצת עליה מצרך המולא ובסמ"ז כמ"ש לעיל ס"י קס"ה סעי' ו' ועיין בדבריו לשם צה"ד.

שם (חי) הגה. אבל מלה שיואלין צה בלילה אסורים לאכול וכו' מדרבנן כדי שיהיה סיכור לאכילהה בערב. ומי שאכל מלה בע"פ מכין אותו מכת מרדות. הרמב"ם פ"ו דין י"ב. וכ"ה בירושלמי כמ"ש בא"ר שאח"י.

שם (יט) צהבה. אסורים לאכול וכו' וכל האוכל מלה בע"פ כחז על ארוסחו צבית חמיו וסב"א על ארוסחו צבית חמיו לוקה. ירושלמי ר"פ ע"פ. וסב"א סמ"מ שם וספור וצ"י וכחז שם סמ"מ וצ"י דפ"י לוקה כיונו מכת מרדות מדרבנן והא דנקט ארוסחו צבית חמיו פ"י שם קב"ע שקרוב יום מועד כנישואין ולא כבש יצרו להמחין כך זה לא כבש ליצרו להמחין לאכילה מלה עד הערב עכ"ל. וסר"א בסדר הגדה ד"ס הא לחמא וכו' פ"י מה כלה אינה מותרת לבעלה אלא צו' ברכות כדאמרין כלל בלא ברכה אסורה לבעלה כדא' אף מלה אינה מותרת לאכול אלא צו' ברכות ואלו סן. ברכה היין וקידוש היום ושהחיינו. וצורא פס"א וברכה היין שאומר כשמסיים הגדה. וסמ"א ולאכול מלה סרי שצט עכ"ל. ועיין מט"מ ס"י חר"א שכחז בענין אחר וכ"כ כנס"ג בהג"ט שם מהר"ו ס"י קל"ג וכ"כ ח"י או' ו' יעו"ש.

שם (ך) צהבה. אסורים לאכול וכו' ומלה כפולה ונפוחה אין לאכולה בע"פ כל היום דשמא מלה היא. מ"א

סק"ה. ח"י או' ה' א"ר או' ו' חק יוסף או' ז' א"א או' ו' ר"ז או' ז' ועיין לעיל ס"י חס"א ובדבריו לשם צה"ד.

שם (כא) צהבה. אסורים לאכול וכו' ונראה דוקא מלה

שלא לפרר או לשבור המצות בע"פ שלא לבא לאכול מהם (מכרי"ל) ואין לחוש גם לזה. מלכ שנאפה כחקנה ואחר כך נחפררה ונילושה ביין ושמן אינך נקראת מלכ עשירי ואסורה לאכלה בע"פ (מכרי"ל): ג ואם התחיל לאכול קודם שעה עשירית ומשכה סעודתו עד הלילה דינו כמו בשבתות ושאר ימים טובים שנתבאר סי' רע"א סעיף ו' (ומלכ לרחוץ ולגלח בערב יום טוב וללבוש בגדים נאים כמו בשבת ועיין לעיל סימן ר"ס ורס"ב): יחיה

בף החיים

סעי' יו"ד יעו"ש. אמנם הכ"ז או' ח' כחז דלעפ"י שכתובות קיימות בענין שמזכרין עליוס המוליד וברסמ"ז לעפ"י כן מותר לאכלה בע"פ קודם שעה עשירית ששרי אין אדם יכול ללחץ זה י"ח זילול כמ"ס סי' חס"א סעי' ד' ואם אין בהם כוזה שמזכרין עליוס כמ"ס ומעין ג' מותר לאכלה אף משעה עשירית ולמעלה יעו"ש. ומיחו מ"ס דמותר לאכול אף משעה עשירית ולמעלה סיינו לפי סברתו דמותר לאכול חזשיל מה' המינים משעה עשירית ולמעלה כמ"ס לעיל או' ח' אלא שכתבו שם דרוב הפו' אוסרים וא"כ ה"ס לכאן וכ"כ ח"א או' ב' ואו' ח' דמלכ מזושה אסור לאכול משעה עשירית ולמעלה דכ' מינים משביע יעו"ש. ומ"ס גם מ"ס הכ"ז לסחור קודם שעה עשירית לאכול מלכ מזושה שמזכרין עליוס המוליד משום דאינו יולא זה י"ח נראה דיש לסחמיר לכתחלה כיון דעכ"פ יפ' לס דין פה לענין ברכה כמ"ס וט"כ יש לפוררם פחות מזוזה לכל אחד.

לז' ולענין עיגון דעת ח"א כלל קכ"ט או' י"ג סו' פנישול וכ"כ דעת הכ"ז או' ט'. אבל ח"א או' ח' כחז ל"ע דח"ל דיולא זה י"ח ואסור לאכול כל היום דלאו ביטול הוא עכ"ל ועיין לעיל סי' קס"ח סעי' י"ג ודבריו נשם בס"ד.

לז' כהגה. אינך נקראת מלכ עשירי וכו' ומשמע דברשות מכרי"ל סי' שבה סגדול דאינו אלא מן הספק אבל לא כיון לחס גמור ללחץ זה י"ח זילול יעו"ש וכ"כ ח"ר או' יו"ד דס"ל למכרי"ל ככל וסכא לחומרא דאף שאין יולא זה מ"ס אסור לאכול בע"פ יעו"ש. וכ"כ הכ"ז או' ט' ועיין לעיל סי' חס"א או' מ"ז.

לח' סעי' ג'. אם התחיל לאכול קודם וכו' ומיירי בקצת סעודתו מקודם על מלכ עשירי דלריך לברך עליוס המוליד וג' ברכות כמ"ס לעיל סי' קס"ח סעי' ו' מאמ"ר או' ו' ועיין לעיל או' ד'.

לז' וכתב שם המאמ"ר דנראה דרור דדיון זכ לא שייך למכסג שכתב רמ"א ז"ל לעיל בס"י הקודמין שאין אוכלין מלכ עשירי. וכ"כ ח"י או' י"א. ומיחו מ"ס שם ח"י דלא שייך דין זה לפי מנהג שכתב מור"ס ז"ל שאין אוכלין מלכ עשירי אלא אי"כ אכל מזמן סתור חמץ עד שקדם היום עיין מה שסקשה על דבריו המאמ"ר שם ומס' שחירץ בדוחק יעו"ש. ועיין לעיל סי' חמ"ד או' י"ד.

ב' שם. סי' רע"א סעי' ו' נראה שז"ל סעי' ד' וסעי' ו' יעו"ש ודוק. והכוונה דשם נח' מחלוקת הפו' אי בעי לחזור ולברך המוליד אם לא ובגמרא סעודתו אם לריך לברך ברסמ"ז מקודם, מאמ"ר שם. ועיין בדבריו נשם בס"ד. מא' שם הגה. ומלכ לרחוץ וכו' עיין מ"ס לעיל סי' חס"ח או' ק"א.

בב' שם כהגה. וללבוש בגדים נאים כמו בשבת. פ"י לרחוץ

כמ' וכתב באגרות הרמ"ז לענין סעודה ג' בפסח שחל יום א' בשבת שז' וא"ח ערוף דלדין סו' כע"פ משום ספיקא דיו"ט שני של גלוה ומ"ס יאכל אינך פרי מעט כדי שיעור לברכה ולא הרבה משום אכילה מלכ לתואבון זילול יו"ט שני יעו"ש ונראה מי שאינו מבטל בשום פעם מלעשות סעודה ג' עם פה רשאי ויאכל מעט גם יראה לסקדים עלמנו. שט"ח. ועיין לעיל סי' חמ"ד סעי' א' ולקמן סי' חקכ"ט סעי' א' כהגה.

ל' שם כהגה. ויש מחמירין עוד שלא לאכול פירות וכו' ואין לחוש למנהג סכוא. מפני שהחרושה אינו מלכ לאוכלו אלא כדי לבטל הארס שבמרור ואדרבא זילול אסור לאכול הרבה ממנו ולריכין ללפנו מעל המרור שלא יבטל טעם המרירות וא"כ למח לא יאכל פירות ביום. לז"ס. ר"ז או' י"ב. וסא שהולך הלבוש לחת עוד טעם אחר ואדרבא זילול אסור וכו' מפני שיש עוד טעם אחר בחרושה שהוא זכר לטיט כמ"ס סי' הע"ג סעי' ה' ועי"כ כהז ואדרבא וכו' כדי לחוץ גם לטעם השני ודוק.

ל"א שם כהגה. שלא לבא לאכול מהם וכו' כיון שמחטסק בהם וכדחיים ר' יהודה לענין חמץ ורבנן לענין חרס עכ"ל מכרי"ל. ואפ"ה פסק סרז דאין לחוש לזה דל"ד לחדש וחמץ שחייסין לאיסור דאורייתא משא"כ אכילה מלכ בע"פ הוא רק איסור דרבנן וגם לא רגיל בכו כל השנה לא חייסין שיבא לאכול ממנו. ח"י או' ח'.

ל"ב שם כהגה. ונילושה ביין וכו' דאם לא נילוש ביין וכו' פשיטא דאסור לאכלה בע"פ כיון שיולאין בפירורין י"ח מלכ זילול כמ"ס לעיל סי' חס"א או' מ"ז יעו"ש. ל"ג שם כהגה. ונילושה ביין ושמן וכו' אפ"י נאפית אח"כ שנית. דרשות מכרי"ל סי' שבה סגדול. מ"ס סק"ח חק יוסף או' יו"ד. ח"א כלל קכ"ט או' י"ג. מ"ס או' י"ט וס"ד אם יש זה הוואר לחס וכמ"ס לעיל סי' קס"ח או' פ"ד ואו' פ"ה יעו"ש.

לד' אבל מפוררת ונחשלה מותר לאכול ומזכר כמ"ס דהוי מעשה קדירה ונימות. דרשות מכרי"ל שם. מ"ס שם. ח"י או' יו"ד. ח"ר או' ט' חק יוסף שם. ח"א שם. ומיחו עיין בחשו' ז"ר סי' רמ"ז ורמ"ח שכתב לאסור לאכול מלכ מזושה בע"פ אלא אי"כ נחשלה קודם יום יו"ד אלא שסיים שעימד לנגדו מ"ס ח"י על מלכ מזושה שהסכמה האחרונים לסחור יעו"ש ועיין בס' יוסף אומץ סי' ע"ט שדחה ראיות הב"ד ואף בזיטל ביום יו"ד פקע איסוריק ומותר יעו"ש. וכבר כתבו דכ"ס דעת האחרונים אלא דאם אפשר יש לסחמיר ולבטל קודם יום יו"ד.

ל"ה והא דמותר לאכול מלכ מזושה בע"פ משמע לכאורה דס"ד אם אין בכל פירור כוזה אבל אם יש בו כוזה אסור כיון דדינו כמו פה כמ"ס לעיל סי' קס"ח

באר הגולה
א זרייתא פסחים
ק"ט וכו' רש"י
ב זרייתא שם.
ג משנה שם ל"ט
וכמ"ס החפ"ד.
ד טור. ה משנה

תעב דיני הסיבה וד' כוסות. וכו' מ"ז סעיפים:
א איהיה שלחנו ערוך מבעוד יום כדי לאכול מיד כשתחשך בואף אם הוא בבית המדרש
יקום מפני שמצוה למהר לאכול בשביל התינוקות שלא ישנו אבל לא יאמר קידוש עד שתחשך
ב דיסדר שלחנו יפה בכלים נאים כפי כחו הויכין מקום מושבו שישב בהסיבה דרך חירות.
הגה

בף החיים

אכל אכילה מלא ומרור דליחקש לפסח אפי' דזיעבד לא ילא.
ש"ג או' ג'. אמנם מדברי דרשוה מהר"ל סנו' משמע דדוקא
י"ח קידוש ילא אכל י"ח כרפס והגדה לא ילא. ומדברי החפ"ד
סנו' ודעמיה משמע אף י"ח קידוש נמי לא ילא וע"כ נראה
דדוקא בקידוש י"ל דילא משום סביל וגם משום כמו שנה
ושאר יו"ט שמקדשין מצע"י אכל לענין אכילה כרפס ומלאה
והגדה לריך לחזור עליוס משחשך.

(ז) **ואם** אכל מלא ב"כ"ש לא ילא י"ח ובלילס יחזור ויאכל
ול"ע אם לברך אכילה מלא בלילה. מש"ז או' א'
וע"כ יש לכון על ברכה אחרים ללאה וגם האחרים יכונו
עליו להוציאו בברכהס. ועיין לעיל סי' ר"ג סעי' ג' ובדבריו
לשם בס"ד.

(ח) **שם**. עד שחשך. דהיינו לאה סוככים. ח"א כלל
ק"ל דדיני הסדר או' ג' בן א"ח פ' לו או'
כ"ח. מ"ב או' ה' ועיין לקמן סי' הקס"ב סעי' א'.

(ט) **סעי'** ב'. יסדר שלחנו יפס וכו' והטעם לפי שאמרו
בכל דור ודור חייב אדם לראות את עצמו
כאלו הוא בעלמו ילא משעבוד מצרים וכו' ב"ח.

(י) **שם**. בכלים נאים וכו' כל ימות השנה טוב למנוע
כלים נאים למען מיעוט שררה זכר לחורבן
לד מלילות הסדר לפי שסחורס הזכירס לפרואה דרך חירות
ואפי' כלים סממושכנים צידו מן הגוים מוחר להשים אוחס
על שלחן מיוחד לשמוח בראוחס. דרשוה מהר"ל ה' אגדה
וסביו ח"י או' ד' ועי"ש מ"ש על דברי מ"א סק"צ וחק
יוסף או' ב' מיישב יעו"ש.

(יא) **שם**. בכלים נאים וכו' וגם הכוסות יסיו נאים
ומסודרים לכבוד היום ואס השיגס ידו יקח
של כסף מפני שכוה רמז אל הסדר כי כים גי' אלהים
שהוא בחי' דין וע"כ אם הוא של כסף יסיה ממוחק.

(יב) **שם**. שישב בהסיבה וכו' ומאוס לנסוג שררה בליל
פסח וזה יופר מה שנהג שררה וגאווה כל
השנה. אורחות יושר פ"א. יפ"ל ח"ב או' ב'.

(יג) **וכתב** הרב אורי' דע"ח ע"ג בשם מ"ר ומדרש
ילמדנו סמך להסיבה מס"ח דכחי' ויסב
אלהים את העם וכו' מלמד שסוסינן בהסיבה דרך בני
מלכים מסובין רבוינן על מפותיכה. וכ"כ השו"ג לקמן סי'
הפ"ו או' י"ב בשם ס' המנהיג והרד"א יעו"ש. יפ"ל שם.

(יד) **שם**. בהגס יסב על הספסל בליל, כי כ"ה צד"מ או'
א' ובמרדכי ובחי' ריטבי"א.

(טו) **שם** בהגס. יסב על הספסל. כי אף העני לריך
היסיבה על ד שמהלו ואס יש לו ספסל יסב
עליו וא"ל לריך היסיבה על הקרקע על ד שמהל. א"א
או' ג'.

(טז) **שם** בהגס. יסב על הספסל. וגם מוחר לסמוך על
ירך חבירו כדליחא בגמ' (פסחים ק"ח ע"א)
אכל

לרחוק ולגלה וללבוש כשבה אף הצגדים יסיו יוחר נאים של
יו"ט משל שנה כמ"ש לקמן סי' חקכ"ט. ברכ"י או' ה' ונס'
עבודה הגפן דף י"א ע"א פירש כמו שבה ר"ל שילבשם
מצע"י כשבה אכל הצגדים עלמס יסיו יוחר עובים כמ"ש בס'
חקכ"ט וסביו סמחביר או' ד' יעו"ש. וכחז שם הצרכי דכן
נהגו צגלילוסינו סמכבדים שבהס ויו"ט להיוה להס צגדים
נאים מיוחדים ליו"ט.

(א) **סעי'** א'. כדי לאכול מיד וכו' ר"ל כדי להחליל הסדר
ולאכול מיד וס"א אכילה כרפס שאוכלין מיד
אחר הקידוש וכמ"ש לקמן סי' חע"ג סעי' ו'.

(ב) **שם**. ואף אם הוא צבס"מ יקום וכו' כדליחא בפסחים
ק"ט ע"א אמרו עליו על ר' עקיבא מימיו לא
אמר הניע עה לעמוד צבס"מ חוץ מערבי פסחים וערב
וסיכ צע"פ צבביל חינוקות כדי שלא ישנו וערב יוסיכ כדי
שיאכילו את צניכס ע"כ. ועי"ש ברש"י וכו'.

(ג) **שם**. מפני שמאוס למכר לאכול וכו' ר"ל להחליל הסדר
צבביל חינוקות שלא ישנו והסורס אמרס והגדה
לבנך ציוס הסוא. ר"ז או' א' ור"ל כדי שישאלו החינוקות
מה נשחנס וכו' ויסיב להס עבדים סיינו לפרעה וכו' וכמ"ש
בפ' ואחחן כי ישאלך צנך וכו' ואמרס לבנך עבדים סיינו
לפרעה וכו' וזה מקיים מ"ע של והגדה לבנך וכו'.

(ד) **שם**. אכל לא יאמר קידוש עד שחשך. ואע"ג דבשאר
שבהס ויו"ט יכולין להוסיף מחול על הקודש
פסח שאני דזמן אכילת מלא אונו אלא בלילס דומיא דפסח
דכחי' על מלוח ומררים ואכלוסו והפסח אונו נאכל אלא
בלילס דכחי' ואכלו את הצפר בלילה הזה. טור וצ"י בשם
הר"ש ר"פ ע"פ. לבוש. ואע"ג דקודש שיסיים האגדה ויגיע
לאכול מלא ומרור יהיה לילס ממס מ"מ כוס של קידוש
שכוה אחד מד' כוסות וגם אכילה שאר ירקות ויחר שוניו
דעבדין כדי שישאלו החינוקות וכ"ס האגדה עמסה צעי נמי
דליוסו צשעה שראוי לאכול מלא ומרור דכל סני אמלוח מלא
ומרור שייכי וגמרי ודרשוין והגדה לבנך וכו' בעבור זס לא
אמרתי וכו'. חפ"ד סי' קל"ז. צ"י. לבוש. ב"ח. עו"ש או' א'
מ"א סק"א. חק יוסף או' א' ר"ז או' ב' וכ"כ הפ"ז סק"א
דטעס הקידוש ש"ל בלילס משום שצבביל המלא הוא צא
יעו"ש מיסו בדרשוה מהר"ל ה' הגדה כחז הטעס סמחחילין
הקידוש בלילס משים עיבול ראשון ושאר סדר הגדה ש"ל
בלילה יעו"ש וסב"ד ח"י או' ג'. אכן לענין דינא כולס שוים
ש"ל דוקא בלילה.

(ה) **ולענין** ליל שנה אם מוחר לקדש ולאכול מצע"י עיין
לעיל סי' רס"ז סעי' ב' ובדבריו לשם או' ו'
בס"ד.

(ו) **שם**. עד שחשך. ודזיעבד אם קידש מצע"י וכן צענין
מלוח והגדה ואכילה כרפס אם עשה מצע"י ילא

לחם

כף חתאים

אבל לא על ירך עצמו דמיחוי כדוואג. דרשות מסרו"ל סי'
אגדה. מ"א סק"ג. ח"י ח"י ז' ח"ר ח"י ד' חק יוסף ח"י ג' ר"ז
ח"י ח' ולא יניח ידו אפיסא ולא אלאסיוא. סע"ט. פת"ע ח"י ס'
טוב) **סע"ג** ג. לא יעב על גבו וכו' שאין זה דרך חירות.
לבוש. ולפירש"י פסחים ק"ח ע"א יש בזה שמה
יקדים קנה לוושט ויבא לידו סכנא יעו"ט ואעפ"י ששאר
מפרשים לא פירשו כן אלא על המסב על ימינו מ"מ סיבא
ד"ש חשש סכנא חיישינן למיעוטא וע"כ יש ליזהר בזה גם
בשאר ימות השנה.

(ח') **שם.** ולא על ימיו וכו' דכסיבה ימין לא שמה הסיבה
 שהרי בימיו הוא צריך לאכול ועוד שמה יקדים
 קנה לוושט ויבא לידי סכנה. דוושט כוי על דר ימין ונפחה
 הכובע שעל פי הקנה מאליו כשהוא מטה כלפי ימין ואם
 יכנס בו המאכל הרי סכנה שאין אובלין ומסקין נכנסין אלא
 דרך הוושט. גמ' ופי' רשב"ם שם. והביאו ב"י וצ"ח. וכ"כ
 סמ"ג סק"ב ומ"א סק"ד. וכ"כ האחרונים.

(יח) **שם** הגה: ואין חילוק בין אטר לאחר דכיון שהטעם שמה יקדים וכו'. אין חילוק בזה בין אטר לאחר חבל לפי הטעם בימינו הוא לריך לאכול כנז' הים יכול האטר לסיסב ללד ימין של כל אדם חלא שכתב הסהיד בס' קליו דשנקינן טעמא דלריך. לאכול בימין מקמיה טעמא דשמה יקדים משום דלית זיה סבבס וחמירא סכנחא מאיסורא כדליתא פ"ק דחולין יעו"ש. וכ"כ ב"י בשם העיטור. וכ"כ בב"ח. (י) **ושולט** בשחי ידיו נראה דפשיטא הוא לביע דמיסב בשמאל דטעמא דשמה יקדים ליתא ואידך טעמא ליחא. חסיד סס. והביאו ב"י. וכ"כ העו"ש או' ב'.

כא) שם הנכס. ואין חילוק בין אימר וכו' ואז אוכל בימין כל אדם. הרשב"ץ בספרו יבין שמועס. מ"ב אוי י"א. ועיין סי' ר"ו סעי' ד' ובדבריו לשם אוי ל'.

(ב) **שים** סנה, ואין חילוק בין אשר וכו' וגדס ביד ימין או שיש בה מכה בענין שאינו יכול לאכול. בה ואם יסב על שמאל לא יוכל לאכול בשמאל וכן מי שיש לו מכה בזרוע שמאל בענין שאינו יכול להיסב על יד שמאל נראה בכגון זה פסור מהיסבה דלא חיקנו חז"ל היסבה אלא דרך חירות ודרך חפצו ולא דרך אשר ר"ל שיבא לידי אשר, ועוד בנידון הזה ודאי סמכין ארצ"ם ובמ"ם לקמן סעי' ד' בהגה יעו"ם.

(ג) **שם** סגס. ואין חילוק בין אימר וכו' ודיעבד אם הסיב
 בימינו ולא משא"כ על גבו או פניו למטה אף
 דיעבד אין הסיבה ולריך לחזור ולסיבסב. מש"ז אוי' ב' אמנם
 מדברי הפר"ח משמע דאין חילוק דאף בהסיב בימינו אפי'
 בדיעבד לא ולא יעו"ש ולענין דינא יח' לקמן סעי' ז' יעו"ש.
 (ד) **סעי'** ה. אשה א"ל הסיבה וכו' פו' רש"ים (פסחים
 ק"ח ע"א) מפני אימה בעלה וכפוסה לו ע"כ.
 ולפ"ז אלמנה וגרושה בעו' הסיבה. ובה"ג כחז משום דלאו

ע"פ): ג' וכשהוא מיסב לא יטה על
 ולוק ב"ן אפר (אחר) (פור בשם רש"י וחס
 חשובה. כס וכל הנשים שלנו מיקרי חשובות
 וכו' על דברי ראב"י דכתב דזמן כזו אין
 להם

(כה) **עֲשֵׂה** חֵן וְחַסְדִּים לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ. דַּאֲשֶׁר חֲשׂוֹבָה אֲדוֹנָנוּ לְמַצְגָּה. בִּי. בִּת. לְבוֹשׁ. רִ"ז שָׁס.

(כו) **עֲשֵׂה**. חלל אייז. סוף חשוכה. ואשה חשוכה כחז הרי
מנוח כלומר שאין לה בעל וסוף גברת הבית אייז

שֵׁשׁ חֲסִיבֵס צִפְרֵי יָדִיס בַּח גְּדוּלֵי סְדוּר אֲשֶׁח חֵיל יִרְאֵחַ הִי
אֲנִי שֵׁשׁ לֵה עֲבָדִיס וְשִׁפְחוֹת שְׂאִינֵס לְרִיכֵס לִסְחַעֲסֵק בְּלָרְכִי
סִבִּית עֲכִ"ל. וְסִדִּיר כ"מ פ"ז וְהִפְרִיתָּ. מִיֵּסוּ לַעֲמִיס הַנּוֹי
יִקְסֵה מִ"ס כֹּאן מוֹר"ס ז"ל בַּהֲגֵס בָּשֵׁס הַמַּרְדְּכִי וְרִי"ו דָּכֵל
הַנָּשִׁיס שְׁלֵנוּ מִיִּקְרֵי חֲסִיבוֹת וְכִי כוֹלֵס בְּנוֹת גְּדוּלֵי סְדוּר אִוּ
שֵׁשׁ לִסֵּס עֲבָדִיס וְשִׁפְחוֹת. אֲמַנֵּס הַרְקוֹחַ בָּסִי רִפְ"ג כַּחַז וְאִס
אֲשֶׁח חֲסִיבֵס שְׂאִין סִבְעֵל מִקְסִיד עֲלִיס לְרִיכֵס הַסִּיבֵס עֲכִ"ל.
וְסִבְיָא ח"י א"י ח'. וְלִפְ"ז יִבְאֹו דְבָרֵי מוֹר"ס ז"ל עַל נִכּוֹן דְּכִיּוֹן
דִּהַחֲסִיבוֹת הוּא תְּלִוּי בִּקְסִידָתִּי סִבְעֵל וְעַתָּה אֵין דֶּרֶךְ סִבְעֵל
לִסְקִפּוֹד ע"ז כֹּל סִנְשִׁיס שְׁלֵנוּ מִיִּקְרֵי חֲסִיבוֹת.

(בו) **שם** זכרה. אך לא נסגו להיסב כי סמכו על ראציה וכו', כי כ"כ הראציה שחין אנחנו לריבין הסיבה

בז"ז שהרי בני חרי אינן מסובין ואדרבא ישיבם בדרך. הוי
דרך חירות עכ"ל. והביאו בגמ' על הרמב"ם פ"ז דין ח'
והטור וב"י. וכי המרדכי פ' ע"ס בשם ראב"ן. אלא שכתב
בגמ' על דברי ראב"י ה"ל דאין דבר זה. והביאו
ב"י וכתב שר"ל שרעה כל ספוי ללעולם צעי הסיבס ואפ"י
בז"ז עכ"ל. וכי בש"ע. אלא שמור"ם ז"ל בד"מ או"י ב' כתב
שלא ראה בז"ז נשים מסיבות ואפשר שכתבו להקל ע"פ דברי
ראב"י עכ"ל. וכך הם דבריו כאן בסהכא ש"ע.

(כח) **שם** זהה. אך לא נהגו לסיסב וי"ו ויכ כלבוט. מ"ז
סק"ג. ר"ז או יו"ד. אמנם הכנס"ג בספרו פסח

מעובין ס"י ק"ע כחצ דהמנהג צין הספרדים לסיסב כמ"ש
המדרכי ור"יו בשם החו"י ע"ש. וע"כ נראה דגם בק"ק האשכנזים
שנסבו הנשים שלא להיסב מחמירה להיסב חע"כ כיון שאינו
אלא דנהגו לסקל כמ"ש בא"י הקודם ולכן כיון שסם חשובות
כנז' טוב ללאת אליבא דרעב.

(כט) **שם.** בהגה כי סמכו על ראצו"ה וכו' ובאבל חוק
י"ב חודש (היינו על אביו ואמו) כחב סב"ח

שאין לו לסיסב מאחר דישיבס כדרכס הו"ל דרך חירות כמ"ס
ראזי"ה וכחז דכן המסבג יעו"ס. וסב"ד העי"ז סק"ג ומי"א
סקי"ה. וכחז שס כמ"א דסי"ה חל חוץ ל' על ש"ר קרובים כסל"א
כסג ז' קידס הרגל עכ"ל. ור"ל דאס נסג ז' קידס הרגל
סרי הרגל מבטל גזירה ל' כמ"ס לקמן סי' חקמ"ח סעי'
ח' יעו"ס. חמסס כס' פסח מעובי"ן סי' קע"ז סבי"א דברי
סבי"ח סנ"י וכחז עליו דאזיל לשיטתו דפוסק כראזי"ה דכז"ח

באר הגולה
ח שס פ חוספות
והר"ש שסי שס
בגמרא ב הר"ש
והמרדכי מדקדוק
סוגיות הגמרא
פ תרומה השמן

להסב (ד"ע): ה חבן אצל אביו צריך הסיבה "אפילו הוא רבו מובהק יתלמיד לפני רבו א"צ הסיבה כ"אפילו אינו רבו מובהק א"כ יתן לו רבו רשות ליתלמיד חכם מופלג בדורו אעפ"י שלא למד ממנו כלום חשוב ברבו וא"צ הסיבה. (ודוקא כשאולקין על שלחן א' אבל אם אוכל

בפ החיים

אנינות ואסיר זכולן יעו"ש. ומ"ש להבוא רחיים ממנהג העולם י"ל דדוקא בדין אבילות נסגו לסקל ולא בדין אנינות. ועיין בפיר יו"ד סי' ש"ח ונחזקת עובדיה עמוד ע"ב.

(לב) **סעי'** ה. בן אלל אציו לריך הסיבה וכו' וא"ל רשות ע"ז לפי שדרך האב למחול כבודו לבנו. כלבו סי' ק"י. וכ"כ הרד"א בסדר אגדה והביוא מ"א סק"ו. וכ"כ הלבוש דמסתמא האב נותן רשות לבנו להסיב. וכ"כ הפרי"ח. ר"ז או"י י"א. דה"ה או"י מ"ב או"י י"ד. מ"כ סב"ח כחב לענין מעשה ראוי להחמיר שלא יסב הבן אלא א"כ נותן לו האב רשות. והביוא ח"י או"י ע"י א"ר או"י ח' חק יוסף או"י כ"י. (ג) **שם**. בן אלל אציו לריך הסיבה וכו' ויכול שידענו שהאב אינו רואה למחול כחב שם ח"י ד"ל בטלס דעתו אלל כל אדם אבל כמשי"ז או"י ד' כחב דאסור להסיב דכבוד אב ואם כזה ספק חורה ולחומרא והסיבה ספק דרבנן ולקולא ופשיטא דראוי לבקש רשות מאביו יעו"ש.

(ד) **שם**. ותלמיד לפני רבו א"ל הסיבה. לאו דוקא אלא איסורא נמי איכא אם לא נתן לו רבו רשות. ב"ח. פריש"א א"י ו' פרי"ח. ש"י או"י יו"ד. א"ר או"י ו' ר"ז או"י י"א. מ"ב או"י פ"ו. ומיהו משמע מדברי ז"י דאם רבו רואה ושוחק הרי הוא כאלו נתן לו רשות. וכ"כ העו"ש או"י ג' פרי"ח ש"ג או"י פ"ו. מאמ"ר או"י ב' אלא שכחב שם המאמ"ר דמ"מ אין לו להסיב כהחלס בלא נתינת רשות דילמא יקפיד רבו אלא דאם עבר והסיב ולא א"ל רבו ולא מידו כיו נתינת רשות יעו"ש.

(ה) **שם**. ותלמיד לפני רבו א"ל וכו' אבל תלמיד לפני רבו שלמדו אומנות לריך הסיבה. פסחים ק"ח ע"א. והביוא הכלבו סי' ק' והרמב"ם סי' רפ"ג. ב"י. פרי"ח. ש"ג שם. ח"י או"י י"א. ר"ז או"י י"ב. מ"ב או"י י"ט. ומ"ש שם הפרי"ח לריך טעם למס השמיעוהו הפו' (ר"ל הטיע ומגינים ושאר האחרונים) עיין בשו"ג שם שכחב משום דמילתא דפשיטא היא והכ"ס או"י א' כחב משום דתלמיד מ"ש דשמש יעו"ש.

(ו) **שם**. אפ"י אינו רבו מובהק. ר"ל שלא למד רוב חכמתו ממנו אבל אם למד רוב חכמתו ממנו כ"ז רבו מובהק כמ"ש ביו"ד סי' רמ"ב סעי' ל' יעו"ש.

(ז) **שם**. אלא א"כ יתן לו רבו רשות. ואין חיוב על הרב לתת לו רשות. ע"ז סק"ד. ר"ז או"י י"א.

(ח) **שם**. אלא א"כ יתן לו רבו רשות. דעת ב"ח לחלק דבריו מובהק אף שנתן לו רבו רשות אם רואה אינו מיסב אבל ברבו שאינו מובהק ונתן לו רשות חייב בהסיבה מספק וכחב שכיף מהר"ל מפראג ז"ל יעו"ש. אבל הפרי"ח הטיע עליו ודעתו שאף ברבו מובהק אם נתן לו רשות צ"ל הסיבה יעו"ש. וכ"כ דעת הר"ז או"י י"א. וא"כ כיון דלכ"ע אם נתן לו רבו רשות יכול להסיב אפ"י ברבו מובהק יש להחמיר ולהסיב אף ברבו מובהק אם נתן לו רשות. ועיין לעיל או"י י"ד.

(ט) **שם**. וח"ח מופלג בדורו וכו' וכ"כ אם החכם נחשב לגדול

א"ל להסיב אבל לדין דפסקין לריך הסיבה אם האב אחר ז' (ר"ל כגון שנהג שעה א' קודם הרגל דהרגל מצטל גזירת ז' כמ"ש לקמן סי' תקמ"ח סעי' ז' יעו"ש) כיון דכבר פסקה אבילות חייב להסיב וכן המנהג ע"ל והביוא ח"י או"י ה' וכחב עליו שאף שהוא ז"ל נמשך אחר דעתו דעת הספרדים וכפסק ז"י דבדיעבד לא יאכל בלא הסיבה ולא בהכרעת האחרונים אשר אנוחנו נמשכים אחרים, מ"מ לענין דין האב דבריו נכונים כי מנין לנו להחמיר באבילות דקולא ולבטל ממלית הסיבה דבר שלא נזכר כלל בפ"ו ראשונים ואחרונים יעו"ש. וכ"כ דעת המש"ז או"י ג' וכן מסיק בשו"ח דברי מנחם סי' ל"ה יעו"ש. וכן הסכים הישי"ע או"י ב' ועו"ש מ"ש להשיג על כל מ"ש ב"ח בחשו"י סי' ה' יעו"ש. וכ"כ דעת מגן האלף או"י ב' לריך הסיבה. וכ"כ הר"ז או"י ג' דה"ה או"י ה' מ"ב או"י י"ג. ומיהו כחב שם בח"י אם אפשר לשנות קל"ה ישיבה. וכ"כ כמשי"ז שם. וכ"כ דה"ה שם דאין להסיב על מטה כבודו וכלולא אלא בשינוי קל"ה דהיינו על מטה וכו' אחד תחת מראשותיו או ירך חבירו. וכ"כ מ"ב שם.

(י) **ולענין** לבישה הקיטל שהוא נגד מחס שנוסגין בני אשכנז ללבוש בליל פסח בשעת עשיית הסדר כדי שלא חוזק דעתו עליו מן השמחה אם יש לאב חוק י"ב חודש או חוק ל' לשאר קרובים ללבושו בליל פסח המ"א שם כחב דאינו לובש דבלא"ה לבו נכנע והע"ז שם כחב דגם האב ילבושו וכן הסכים ח"י שם. וכ"כ הר"ז או"י ד' חמ"ס הא"ר או"י ג' כחב כדברי מ"א דאין ללבושו כיון דבלא"ה לבו נכנע. וכ"כ א"ר או"י ה' דה"ה שם. ח"א כלל ק"ל או"י ב' בדיני הסדר. אלא שכחב שם ח"א דהלבוש לא הפסיד. וכ"כ מ"ב שם וקיטל נהגו שלא ללבוש האבלים חוק י"ב או חוק ל' וסלבוש אין מוחין בידו.

(יא) **אונן** חייב בכל המלות הנסוגות בליל פסח בין בלילה ראשונה בין בלילה השנייה זולת מסדר הסגרה כיון שיש בה אריכות דברים ומדרש ופסיקים טוב שיקרא אחר לפתיו והוא ישב וישמע הסגרה. מוכר"ס מלוכלין בסי' ע"ג יעו"ש. וכב"ד פסח מעיזין סי' קע"ז. מ"א סי' תקמ"ח סק"ח. ער"ה סי' תע"ה או"י י"ג. כס"א בסי' זה או"י א' אלא שכחב הסכ"א דלפי מנהג העולם דסוברים כדעת האומרים דאין שום אבילות מדא"י אלא לענין אכילת קדשים בלבד ולפיכך הקובר מחו ביו"ט שני אין מהאכלין אבילות בפרסס"א כמ"ש הסור והש"ע ביו"ד סי' ש"ס סעי' י"ג פשוט מאד לדעתו שיעשה כל הסדר בלילי פסחים אם דעתו מיושבת עליו דאין אנינות ביו"ט אעפ"י שרואה לקוברו בלילה ומכ"כ אם אינו קוברו בלילה ויכול לקרות הסגרה ושאר קריאות שבחורס יעו"ש. ומיהו עיין לקמן סי' תקמ"ח סעי' ה' וביו"ד סי' שמ"א סעי' א' ובאחרונים שם דמשמע דדוקא אם אין רואה לקוברו בלילה לא חל עליו אנינות בשבת ויו"ט ואפ"י בליל יו"ט שני וחייב בכל המלות אבל אם רואה לקוברו בלילה חל עליו

באר הגולה
מ שם צמי' צמיה
ונפשו' וכן הסמ'
הפ' ג' ה'ה'ש
שם מדיות לשון
הגמ' וכי הרמב"ם
בשעת אכילה כוזה
מלה וכי' ש"פ
ובנהגו' כחצו וכן
כוזה אפיקומן :

אוכל על שלחן בפני עצמו לריך להסב): ו מהשמש צריך הסיבה: זי נכל מי שצריך הסיבה אם
אכל או שתה בלא הסיבה לא יצא וצריך לחזור לאכול ולשתות בהסיבה. הגם וי"א דבזמן
הזו דאין דרך להסב כדאי הוא ראב"ה לסתור עליו שצדיעבד יאל בלא הסיבה (אגודה פ' ע"ט) וי"א אם
לא שחם כוס שלישי או רביעי בהסיבה אין לחזור ולשתות בהסיבה דים זו חשש שגורא כמסויף על
הכוסות אבל בשני כוסות ראשונות יחזור וישחם בלא צרכה (מנהגים) וכן באכילת מלה ולתחלה יסב כל
הסעודה

בפ החיים

באכילת כוזה מלה וכן כוזה אפיקומן. וכחצו הסה"ד בפסקים
וכחצוים סי' קנ"ב דמדברי כולם משמע בכוזה ראשון של
המוצא לא צעו הסיבה עכ"ל. וכצ"ד ב"י וח"י או' ט"ו. אמנם
מדברי הסו"ד סי' תע"ה משמע דשניכס כוזה של המוצא
וכוזה של אכילת מלה צעו הסיבה יעו"ש. וכ"פ הש"ע שם
סעי' א'. וכ"כ ח"י שם או' ז' וכחצו וכן ניהגין וכ"כ דעת
האחרונים שם יעו"ש. וכן באכילת הכריכה מלה ומרור
ובאכילת אפיקומן פסק בש"ע שם וברס"י תע"ז דלריך בהסיבה
כיעו"ש. אלא דכ"מ דצדיעבד אם לא אכל רק כוזה אחד
בהסיבה יאל דים לסמוך על דברי הרמב"ם סנ' ובפרט
לדעת ראב"ה דצוה"ז א"ל הסיבה וכמ"ס מור"ם ז"ל בהגה
וא"כ צה"ג דאכל כוזה בהסיבה וקשה עליו לאכול עוד י"ל
דילא דצדיעבד וכ"ה דעת האחרונים כמ"ס לקמן או' י' ובס"י
תע"ז או' ז' יעו"ש.

בז' (זו) **שם**. אם אכל או שחם בלא הסיבה לא יאל וכו'
בפסחים ק"ח ע"א מסתפק איזה מן הכוסות
לריך בהסיבה ומסיק השתא דלחמך הכי ולחמך הכי אידי
ואידי צעו הסיבה. אבל סמ"פ מקשים דהא בעלמא ק"ל
איפכא דכל ספיקא דרבנן לקולא וכו' וי"א דהכא כיון דלא
מילתא דפירחא הוא עבדינן לרווחא דמילתא. וסרין כחצו דע"כ
חיה לן למיעבד הסיבה בכולו דאי חיל לקולא אמאי נקיל
בסני עמי מהכי ואי נקיל בחרווייהו הא מעקרא מלה הסיבה
לגמרי. כ"מ פ"ז. וא"כ כיון דאיכא צו ספיקא וק"ל בעלמא
ספיקא דרבנן לקולא אלא דהכא יש להחמיר מעטמים סנ'
אפשר לומר דצדיעבד אם שחאן בלא הסיבה דילא ועוד שיש
ללרף לזה ג"כ דעת ראב"ה דכ"ל צוה"ז א"ל הסיבה. וכ"ה
דעת קצת מאחרונים כמ"ס לקמן או' מ"ח יעו"ש.

בז' (זו) **שם**. בהגה וי"א דצוה"ז דאין דרך להסב כדאי הוא
ראב"ה וכו' ונראה דאף הראב"ה לא כחצו כן
אלא בארצות שאין נוסגין להסב אבל בשאר ארצות שנוהגין
להסב לריך להסב. שכה"ג בסג"י. ועיין לעיל או' כ"ז.

בז' (זו) **שם**. בהגה וי"א אם לא שחם כוס שלישי וכו' פירוש
דכוס שלישי ורביעי כיון דאסור לשתות ציניקס
כמ"ס לקמן רס"י תע"ט אי"כ מתחלה לא היה דעחו לשתות
ולריך לברך (וכיינו למנהג אשכנזים שמברכים על כל כוס
וכוס כמ"ס לקמן סי' תע"ד יעו"ש). וכו' מוסיף אבל
בראשונות כיון שמוחר לשתות ציניקס כמ"ס לקמן סי' תע"ג
סעי' ג' אי"כ היה דעחו עליו וא"ל לברך. וי"ל דהאידנא
שאין דרך לשתות בין הראשונות אי"כ הו"ל נמלך ואם שוחם
לריך לברך והו"ל כמוסיף לכן לא יחזור וישחם ויסמוך על
ראב"ה אבל בזכוס שני יחזור וישחם דהא אפי' שוחם יין
חך הסעודה כוס השני פוערו אלא אי"כ לא היה דעחו
לשתות חוך הסעודה. וי"ל דמתחלה הסיבה יכיה דעחו לחזור
ולשתות בין הראשונות ואז אם טעה ושחם בלא הסיבה יחזור
וישחם

לגדול סדור שהרי הוא כרצו לכל דבר. תס"ד סי' קל"ח. ד"מ
או' ג' ועיין ביור' סי' רמ"ד סעי' ג'.

ב' (זו) **שם** בהגה. אבל אם אוכל על שלחן בפ"ע וכו' תע"י
שהוא בפני רבו. ד"מ שם צה"ס מהר"ב.

ב"א (זו) **שם** בהגה. לריך להסב. אפי' הוא רבו מוצק וגדול
דורו. ר"ז או' י"א.

ב"ב (זו) **שם** בהגה. לריך להסב. וספרי' חולק וכחצו דכל
שרואו רבו משום מורא לא מלי להסב. וסב"ד
המש"ז או' ד' וכחצו ומ"מ ראוי שיצקש רשות גם צה"ג.

ב"ג (זו) **בבל** מקום שחבר שאל' להסב יש איסור להסב
כדאיחא לעיני סוכה (סי' חרל"ט סעי' ז') דכל

הפטור מן הדבר ועושהו נקרא הדיוט. וכן מלאחי צה"ס רש"ל
ט"ז ס"ף סנ' וכחצו שצב כחצו דלריך להחייב צדבר שהרי
כמה פעמים מלינו שמחמירין צדבר שאנו פטורין זו. וסב"ד
מ"א סק"ו. ומיחו אם יש דיעות דלריך לעשות כך ומחמיר
תע"ג דהלכה פטור אין נקרא הדיוט משא"כ כשאין שום דיעה
נקרא הדיוט ועדיין י"ע. אי"א או' ו'. ובתשו' פולח שמואל
סי' נ"ט כחצו דהלל' הא דפטור ועושה נקרא הדיוט הוא
במקום דלחי לידי קולא וה"כ יש צוה לך איסור דמזלזל
בצבדו רבו לפיכך אינו רשאי להחמיר יעו"ש. ועיין לעיל סי'
ס"ג או' ה'.

בד' (זו) **סעי'** ו'. השמש לריך הסיבה. אפי' בפני רבו. הרמב"ם
פ"ז דין ח' ותע"י שמחמיר צלרבי כצויה מוסב

לפי שהסיבה צבד עברי כקונה ארון. כ"מ שם. וכ"כ דדרשות
מסרי"ל ה' אגדה דעבדים ושפחות חייבים להסב. וסב"ד
ח"י או' י"ב וכחצו דמ"ס צ"י צה"ס הסמ"ק סי' קמ"ד דעבד
לפני אדוניו אינו מוסב אפשר דמייירי צעבד כנעני אלא שחצו
אבל שלא בפני אדוניו לריך הסיבה דהוא מחוייב בכל המצות
שהנשים חייבות ואף שהסיבה היא זכר לחרות והוא זכור
משועבדים מ"מ אפשר להסב בשחרור עכ"ל. וכ"כ א"ר או' ט'
דעבדים ושפחות לריכים הסיבה אבל לא עבדים כנענים אף
שחייבים במצות דנשים עכ"ל וכ"כ הר"ז או' י"ב דעבדים ושפחות
העבדים לריכים הסיבה. מיחו ספרי' ח' הביא דברי הסמ"ק
סנ' וכחצו דלי נראה דעבד לפני אדוניו לריך הסיבה דומיא
דשמש וכן בשבועה ישראלית או שפחות שקונה ואח"כ מחגיגות
כולן יש להסב דין שמש דצוה הסיבה יעו"ש. ונראה כיון
דאיכא פלוגתא צוה צעבד כנעני אי צעו הסיבה לפני רבו
יש ליקח רשות ולהסב. ובעבד משוחרר פשיטא דצעו הסיבה
כיון שהוא כישראל גמור כידוע. ועיין ביור' סי' רס"ז סעי' י"ז.

ב"ה (זו) **סעי'** ז'. כל מי שלריך הסיבה וכו'. ואימתי לריכין
הסיבה בשעת אכילת כוזה מלה ובשחיית ארבע

כוסות האלו ושאר אכילתו ושחייתו אם הוסב הרי זה משוחרר
ואם לאו א"ל. הרמב"ם פ"ז דין ח'. מיחו באשירי פ' ע"פ
וכמרדכי צח' מע"פ וסגמ"י שם כחצו שלריך הסיבה כשאוכל

באר הגולה
ס"ט נמנה ק"ח
ע כן פ"י הכ"ט
וש"פ פ"ט נמנה
צ כל זו וז"ל
ק' כמנ"ן ומכ"ר

הסעודה. (מכ"ר"ב): ח' צריך לשנות ארבע כוסות על הסדר ואם שתאן עזה אחר זה שלא בסדר לא יצא: ט' שיעור הכוס רביעית לאחר שימזגנו (אם רוצה למנו) וישחה בולו או רובו צואם יש בו הרבה רביעיות שותין ממנו כל כך בני אדם במנין רביעיות שבו קו"ש אומרים שצריך לשנות רוב הכוס אפילו מחזיק כמה רביעיות (ולריך לשחות שיעור שלא בהפסק גדול בנתיים) ב"י

כף החיים

יש להם סמך מן החורס. לפי שם מופסקים ועוד דהיאך יבדק על הכוסות ולונו לשחות ד' כוסות בלילס הזכ וכלל שנים מסה דשל קידוש ושל ברהמ"ז בשאר יו"ט נמי. מסימ ס"י תרכ"ב. וסרד"א בסדר הגדה כחז דהיאך יבדק לשחות ד' כוסות וסר"י יס כוס של קידוש שהוא מאורס זו ועומד. וא"ת יבדק לשחות ג' כוסות והלא מחוייב הוא לשחות ד' כוללך לא אפשר יעו"ש. וסב"ד א"ר שם. וסא דאין מצרכין אק צ"ו לקדש על סיון כמו שמצרכין על שאר מאורס דרבנן י"ל משום דהקנה חז"ל לקדש על סיון היא ברכה ולא הקנו ברכה על ברכה. (גן) **שם**. על הסדר. פ"י שיאמר ההגדה בנתיים מ"א סק"ח וסיונו דאחא ב"ח דע"ב ע"א דר' כוסות קידוש על סיון לקבלה דרוד. הגדה לקבלה דיעקב (וס"י ויגד יעקב) ברהמ"ז לקבלה דאחא. הלל הגדול לקבלה דאברהם מחא ליעילא סליק וכו' יעו"ש. וכך היא המידה מעלין בקודש וכו' ומכ"פ הוא מ"ש לקמן ס"י חפ"א סע"י א' אחר ד' כוסות חינו רשאי לשחות יין כיעו"ש יפ"ל ח"ב או"י ס'.

דן) **שם**. על הסדר. וכן הנשים לריבין לשחות ס' כוסות על הסדר דסיונו שיאמרו הגדה בנתיים דסא חייבים בכל מאורס כוסות בלילס כמ"ש לקמן סע"י י"ד יעו"ש. ח"א כלל ק"ל או"י ב"י.

הן) **שם**. על הסדר. ר"ל בסדר הכחז לקמן שחקנו חז"ל דבין ראשון לשני יפסיק באמירת הגדה. ובין שני לשלישי יפסיק באכילה מלס ומרור וברכמ"א. ובין שלישי לרביעי בקריאת הלל ואם לא הפסיק ביניהם בדברים הללו אלא שחה ד' כוסות זה אחר זה לא יצא י"ח ד' כוסות. ר"ז או"י ט"ז. ומשמע דלא דוקא ד' כוסות זה אחר זה אלא ה"ס אס שחה רביעי אחר שלישי זה אחר זה בלא קריאת הלל בינתיים דלא יצא י"ח כוס רביעי ולריך לחזור ולשחות כוס רביעי אחר קריאת הלל. וכ"כ מ"ב או"י כ"ו.

זן) **שם**. שלא בסדר לא יצא. וכולן חסובין כוס ראשון ולא "יחר ולריך לסבא עוד ג' כוסות על הסדר. רש"י ב"ס פסחים ק"ח ע"ב. וכן פ"י סר"ן. וסב"ד ספר"ח. משיז או"י ז' א"א או"י ח' דס"ח או"י ח' ר"ז שם. מ"ב שם. ולריך לחזור ולבדק בפס"ג כיון שפעם בדיון הסב"ד דאין לו לשחות עוד משום דס"ל כמוס"ף על סכסות דר"י סילק מלמו וה"ל כמלך. עריה או"י ב' וכ"כ א"א שם. דס"ח שם. מ"ב שם.

זן) **סע"י** פ"י שיעור הכוס רביעית וכו' ומדא הכלי שיכלנו ארכו כרוחב ב' גודלים וכן רחבו. וגבסו כרוחב שני גודלים וחצי גודל. וחומס גודל. פור. וסא מגמי פסחים ק"ט ע"א ושיעור זה הוא כשהכוס מרובע ע"פ כל גבסו ועד"ז השער בכוס עגול שסעיגול פחות ממרובע רביע וז"ל אס הכוס הוא ב' גודלים אורך וב' גודלים רוחב לריך שיהיה גבסו ג' גודלין. וג' חומסו גודלין. ר"ז או"י ח"י. וסא שיעור ב"א ומחלס ססא רביעית סלוג כמ"ש הר"פ וכ"כ סר"א"ש בחד"י כ"ל י"ד ס"י ח' וכ"כ לעיל ס"י חנו"א או"י ח' וסא"י פ"ז יעו"ש. וכחז בדרשות מהר"ל הלכות

וישחם בלא ברכה. מ"א סק"ז. חק יוסף או"י ח' ר"ז או"י ט"ז מיחו דעה ספר"ח כסס"ק הש"ע דבכלסו לריך לחזור ולשחות דכיון דשחם בלא הסיבס כשחותה אח"כ לא סוי כמוס"ף על סכסות. וכ"כ דעה סס"ג או"י י"ט. וכ"כ סמ"מ"ר או"י ג' אכל דעה ס"ח צס"י הע"פ דכלל ד' כוסות אס שחאן בלא ססיבס א"ל לחזור ולשחות בססיבס יעו"ש. וסב"ד סע"ש צס"י זס או"י ח' וס"י או"י י"ד וכחז שס סח"י וכן כ"ל עיקר וכ"כ סאגודס פ' ע"פ עכ"ל. וכן ססכ"ס סברכ"י או"י ח' יעו"ש. ועיין לעיל או"י מ"ו.

בט) **שם**. בסגס וכן באכילת מלס. ר"ל ד"ש להחמיר ולחזור ולאכול בססיבס. ד"מ או"י ד' ר"ז או"י ט"ז מיחו באפיקומן אס שחם לאכלו בססיבס לא יחזור ויאכלנו דסא אסור לאכול ב' פעמים אפיקומן. ח"א כלל ק"ל או"י י"ג. מ"ב או"י כ"ב. ועיין לעיל או"י מ"ס ולקמן ס"י חע"ז או"י ז'.

זן) **שם**. בסגס ולחחלס יסב כל ססעודס. וכ"כ לעיל או"י מ"ה צס"ס סרמכ"ס דסמסיב בכל אכילתו וסחיתו סרי זס משוכס יעו"ש. וכחז סס"ג או"י כ"א דס"י מסחבר לעשית דרך חירות אכל מדינא דגמי חינו חייב כ"א כזית מלס בלכד וד' כוסות מספקא. וכ"כ ח"י או"י ט"ז דבדיעבד יצא בשעה אכילת כזית מלס וסחית ד' כוסות יעו"ש. וכ"כ דס"ח או"י ז' דבדיעבד יצא אס יסב בשעה אכילת כזית מלס. וכ"כ מ"ב או"י כ"ג. וכ"כ לעיל או"י מ"ס יעו"ש. ובענין ד' כוסות ככר כחכנו לעיל או"י מ"ח.

גא) **סע"י** ח. לריך לשחות ד' כוסות וכו' חקני חכמים שצריך כל אדם לשחות ד' כוסות זכר לר' גאולה וד' לשכות של גאולה סנאמרים בגאולה מלרים צפ' ואר"א וסולאחי וסללחויגאלחי ולקחחי וכו' ירוש' פ' ע"פ ועו"ש עוד פעמים אחרים. וכ"כ במד"ר פ' וישב. ופעם זה סכחכנו. סביאו רש"י ורש"י"ס ר"פ ע"פ. וכ"כ סלכוס בסע"י זס. ובמס"מ ס"י חר"ז כחז עוד ג' פעמים. א' כוס ראשון אשר בחר בני צימי אברהם. כוס שני הודלס על גאולה מלרים כוס ג' כנגד זמן סגולה. כוס ד' כנגד גאולה סעחידס. פעם ב' כוס ראשון סנגאלו משעבוד מלרים. כי בר"ס בעלס עבודה מלכותו ב"מלרים. כוס שני יצאח מלרים. כוס ג' שפעס כסס שפטים. כוס ד' על מחן חורה. פעם ג' כנגד ד' אוחיות סו"ס יעו"ש. וסב"ד א"ר או"י י"ב. וע"פ ססוד ד' כוסות סס כנגד חב"ד דבינה. כוס ראשון כנגד חכמה. כוס ב' כנגד בינה. כוס ג' כנגד חסדים שבעה כוס ד' כנגד גבורות שבעה ולכן בין שלישי לרביעי לא ישחם מפני ששניהם בבחי' ספירה אחס ססא סדעח כמבואר בשער הכו"י דף ס"ג ע"א וע"ד וספ"ח פ"ב וס"ג יעו"ש. ועוד עיין לקמן ס"י חע"ג או"י ד'.

בן) **שם**. לריך לשחות ד' כוסות וכו' וסא דאין מצרכין על ד' כוסות אשר קצ"ו לשחות ד' כוסות אעפ"י

(א) **ויש** שמקמאין וכועסין על המשרתים אם שוחין הרבה ועודיון ליתן דרין כי הוא מכשילן ומונען מן המלאכה. ח"א כלל ק"ל או ג' זענין סדר. מ"ז שס.

(ב) **ודע** שצריך בכל כוס רביעית אצפי ששוחס יין חי או חזק דפחות מרביעית לאו כלום הוא רש"ס שס. וכ"כ סרן. והב"ד ז"י ביח. מ"ז או כ"ט.

(ג) **שם**. או רובו. ורובו של כוס היינו כמלא לוגמיו שהוא רוב רביעית כמ"ש לעיל סי' ק"ץ סעי' ג' וסי'

רע"א סעי' י"ג יעו"ש והוא שיעור פעימה כוס של כל דבר הצריך כוס. מאמ"ר או' ה' וסינו באדם ציונוי אבל באדם גדול זענין ספי דבשחיס הכל לפי מה שהוא אדם ומ"מ לא זענין ספי מרביעית כמ"ש לעיל סי' ק"ץ או' פ"ו יעו"ש. וכסחוא אדם קמן כגון שנעשש בן י"ג דמלא לוגמיו ידיהם הוא פחות מרוב רביעית צריך דוקא רוב רביעית. ז"ה.

(ד) **שותין** ממנו כיכ בני אדם וכו' משמע דלכחלה מותרין הרבה ללחץ בכוס אחד. מ"א סק"ט. ואע"ג

דלכחלה צריך שלא יבא הכוס פגום בבסי' רע"א סעי' י"ד כיון דכוס שלם הוא (ר"ל בתחלה שחייט הראשון) שוחין ממנו הרבה בני אדם ושרי לכתחלה. ח"א או' פ"ו.

(ה) **שם**. כמנין רביעיות שבו. ל"ד כמנין רביעיות דהא בשחייט רוב רביעית לכל אחד סגי אלא משום

דלכחלה צפי רביעית כמ"ש וישתק כולו וכו' נקט כאן כמנין רביעיות. מאמ"ר או' ו' וכ"כ בכדיא בצרין דאף בבסי' סגי ברוב רביעית יעו"ש.

(ו) **שם**. וי"א שצריך לשחוט רוב הכוס וכו' וכ"כ דעה בב"ח וסיים ה"ד בדיעבד אבל לכתחלה צריך לשחוט

כולו אפי' בכוס גדול הרבה יעו"ש. וכ"כ ספר"ח. חק יוסף או' י"ב. מיכו הלבוש השמיט דברי ה"א הכו' וכחז א"ר או' י"ד משום דרוב הפו' חולקים ע"ז וסביו דברי בב"ח וסיים

אבל נוהגין בלבוש יעו"ש. ור"ל דנוהגין כדעס ראשונה שהיא סחם הש"ע שסביו הלבוש. וכ"כ ח"י או' ק' דנוהגין לשחוט רביעית או רובו אפי' מכוס גדול יעו"ש. וכ"כ הר"ז או' י"ט

דעיקר הדעה האומרים שאף לכתחלה די בשחייט רוב רביעית אף אם הכוס מחזיק כמה רביעיות אלא שכתב ומ"מ עוב לחוש לסבירה ראשונה וליקח כוס קטן ולשחוט כולו יעו"ש.

וכ"כ המאמ"ר או' ז' דאף שסעיקר כדעס קמייחא מ"מ ראו ונבין לחוש לסבירה ה"א יעו"ש. וכ"כ המש"ז או' ח' דלכתחלה עוב ליקח כוס קטן מחזיק רביעית. בריוח וישתח

לכתחלה כולו ויזאל לביע ממס שיקח כוס גדול וכו' יעו"ש. וכבר כתבנו לעיל סי' י"ג או' ז' דכ"מ שפוחס הש"ע לקולא ואח"כ כותב זשס י"א לחומר דדעתו לחוש להם לכתחלה

יעו"ש. וא"כ סי' לכתחלה יש לחוש לדעה ה"א ואפי' בכוס גדול יש לשחוט כולו או רובו ואם אינו יכול לשחוט יין הרבה

או שהיין צורך אז יקח כוס קטן שמכיל מעט יותר מרביעית

וישתח כולו לכתחלה ורובו בדיעבד. ועיין לעיל או' ס'.

(ז) **וכתב** שם הביח ומ"מ נראה דאפי' לכתחלה אין

למלאות כל הכוס ממס (וסינוי בכוס גדול) אלא

ימלאנו עד רובו דזה נקרא נמי כוס של יין וישתח הכל

לכתחלה ובדיעבד ילא בשחייט ברוב ממנו עב"ל אמנם המאמ"ר

שם כתב על דברי הב"ח הכו' דאינס מחורין ועכ"פ בכוס של

קידוש ובסמ"ז צריך למלאוהו על כל גדוהו דכל דבר הסעון

כוס צע"י שיהיה מלא כמ"ש לעיל סי' קס"ג סעי' ז' בסג

וסי'

הלכות אגדה כל כוס צריך שיחזיק כמעט מלא שני קליפות ביצת דסינוי רביעית הלוג וסא דאמרינן רביעית סוי ביצת ומחלה ר"ל מאי שמטערין בסמלח ביצת חזק מיס לשער כנגד המים היוצאים אכן כשממלאין ומטערין בקליפת ביצת אז הוא כמעט מלא שני קליפות הביצת עכ"ל וסב"ד ח"י או' ח"י. ח"ר או' י"ג חק יוסף או' י"ד. ח"א או' י"א. ועוד עיין לעיל סי' ק"ץ או' פ"ז ששם כתבנו דעת האחרונים בזה יעו"ש.

(ח) **שם** לאחר שימזגנו. ארבע כוסות האלו צריך למזוג אחסם כדי שחסיס שחיה עריבה הכל לפי היין ולפי דעה השוחס. ולא יפחות בארבעתן מרביעית היין ח"י. הרמב"ם פ"ז דין ט' והוא מגמ' פסחים ק"ח ע"ב. ופ"ו שם רש"ס כדי שיהיה בכל אחד רבע רביעית כדי שימזגו ויעמוד על רביעית יעו"ש. וכ"כ שם סח' ד"ה ואת. וכ"כ סרן. ועיין לקמן סי' חע"ג או' קמ"ה.

(ט) **שתה** ארבע כוסות אלו מיין שאינו מזוג ילא ירי ארבע כוסות ולא ילא ידי חירות. הרמב"ם

שס. והוא מגמ' שס ופ"ו שם רש"ס כלומר אין זו מלאה שלימה שאין חשיבות אלא ציין מזוג וכ"כ שם סרן ידי חירות לא ילא שלא קיים מלאה מן המזוג ומיכו ח"א

לחזור ולשחוט ד' כוסות עכ"ל וכ"כ סמ"מ על הרמב"ם שס. וסב"ד ז"י. וכחז שם הרש"ס וסי' מצינו שלהם דדרו על חד חלה מ"א אבל יינוח שלנו לא צע"י מזוגה עכ"ל וכ"כ שם

סח' ד"ה שחאן דדוקא ציינות שלסן שהיו חזקים צריך מציגם אבל בשלנו לא. וכ"כ סמ"ד פ' ע"פ. וכ"כ סמ"ד דיון שלנו לכתחלה ח"א מזוגה עכ"ל וזהו שכתב בסגס אם

רואה למזגו משום דיון שלנו ח"א מזוגה כנ"י מיכו לפי סודם של דברים יש למזגו והוא מפני שיון בלא מציגה נקרא יין המשכר וע"י מציגה נקרא יין המשמח לפי שהיין הוא בבחי' הבינה בחי' דין בסוד אנו בינה לי גבורה וע"י המים שהוא

בחי' חסד מחמתק וע"כ אפי' הוא יין רך יש למזגו מעט דהיינו לשפוך בחוכו ג' טפין מים ויכוין שהם ג' יודיין שיש

זשס ס"ג וכנגד ג' יודיין שיש זשס אה"ייה במילוי יודיין וגם אם היין חזק רואה למזגו הרבה יחלק המציגה לג"ס כנ"י ועיין עוד לעיל סי' קס"ג סעי' ז' זענין כוס של בהמ"ז

ובדברינו לשם או' וספי' ער"א סעי' י"ד זענין כוס של קידוש ובדברינו לשם או' ח"ן יעו"ש.

(ס) **שם**. וישתח כולו או רובו. ר"ל כולו לכתחלה ורובו בדיעבד. כ"כ שם סח' ד"ה רובא. וכ"מ מדברי

הרא"ש והב"ד ז"י. וכ"כ דדרשות מסר"ל סדר אגדה. וסב"ד ח"י או' ק' מיכו מדברי סמ"ד וסלבוש משמע דאף לכתחלה סגי ברובו. וכ"כ ח"י שם דמשמעות ספי' אף מחזיק הכוס

הרבה רביעיות דח"א לשחוט כולו אפי' לכתחלה יעו"ש. וכ"כ א"ר או' י"ד זשס ראב"ן. אבל בב"ח הסכים לדעה סח' דלכתחלה צריך לשחוט כולו וכחז לפרש ק' גם בדעה סמ"ד

יעו"ש וכ"כ ספי' או' ז' וכ"כ דעה ספר"ח דלכתחלה צריך לשחוט כולו. וכ"כ חק יוסף או' י"א. ש"ג או' כ"ה. מאמ"ר או' ה' ח"א או' ט' ביאורי הגר"א מ"ב או' ל' ובמדינות

שהיין צורך אפי' לכתחלה סגי ברובו. פ"ז סק"ח א"ר או' י"ג. ר"ז או' י"ט. מ"ז שס. ומ"מ בכוס רביעי שמצרכין צרכה אחרונה יש לשחוט עכ"פ רביעית שלם וכמבואר לעיל

סי' ק"ץ סעי' ג' יעו"ש. ח"י שס. חק יוסף שס. ר"ז שס. מ"ז שס. ועיין לקמן או' ס"ז.

באר הגולה
ש"ט. ר. הרשב"א
נחשו מהלך דנדריו
מ"ח ומדין כולל
ש טו' בשם הירוש'

(כ"י בשם רוקח): י רמי שאינו שותה יין מפני שמזיקו או שונאו צריך לדחוק עצמו ולשתות לקיים מצות ארבע כוסות: יא שמצוה לחזור אחר יין אדום. (אם אין סלגן משוכח ממנו) (טור): יוצאים

כף החיים

וס' רע"א סעי' יו"ד ושאר דוכחי יעו"ש. ועיין בדברינו לשם צ"ד.

שם (סח) הגב. ולריך לשחוט השיעור שלא בהפסק וכו' דסינוי שלא ישכח מחלטה ועד סופו יותר משחיית רביעית כמ"ס ס' חרי"ב סעי' יו"ד יעו"ש. ואם שחט יותר מאכילה פרס אפי' בדיעבד לא יאכל ולריך לחזור ולשחוט אפי' בזכות אחרונות. ואם שחט כדי שחיית רביעית א"כ הוי ספיקא ובשני כוסות ראשונות יחזור וישחט וע"פ מ"ס סעי' ז' בזה (ר"ל אבל בשני כוסות אחרונות לא יחזור וישחט מספק מפני שגורא כמסקיף על הכוסות) ולכחלס ישחט רוב רביעית בזה אחת. מ"א ס"ק י"א. וכ"כ הפרי"ח. א"ר או"י חק יוסף או"י י"ג. דה"ה או"י ע' ר"ז או"י ד' ח"א בענין הסדר או"י ג' ומ"ס ולכחלס ישחט רוב וכו' היינו בשאר כוסות דסני ברוב רביעית אבל בכוס רביעי שמצדק עליו ברכה אחרונה לריך לשחוט רביעית בזה אחת. ועיין לעיל ס' ק"ץ או"י ח"י.

סעי' יו"ד. מי שאינו שוחט יין מפני שמזיקו וכו' ר"ל שמצטער בשחייתו וכואב בראשו וכדאמרין בנדרים דף מ"ט ע"ב על ר' יהודה ב"ר אלעאי דלא הוי שחי חמרא ושחי ד' כסי ומזיק בראשו מן הפסק ועד עלות וכן איתא בירושלמי על ר' יונה והב"ד ב"י יעו"ש. ומשמע דדוקא אם רק כואב בראשו הוא שצריך לדחוק עצמו ולשחוט אבל לא אם יחלס ויפול למשכב ח"ו וכ"כ מ"ב או"י ל"ה. ועיין לקמן ס' חפ"ג או"י ח"פ.

שם (ע) מפני שמזיקו וכו' וגורא דרשאים למגו סיטב כל זמן שראוי לקידוש כמ"ס ס' ער"ב סעי' כ' מ"א ס"ק י"ב. א"ר או"י ע"ז. מ"ב או"י ל"ז. ועיין בדברינו לשם או"י ל"ב ואו"י ל"ה. ועוד עיין בס' ר"ד סעי' ס' ובדברינו לשם צ"ד.

שם (עא) לריך לדחוק עצמו וכו' והא דמצטער פטור מן הכיבוס כמ"ס לקמן ס' חר"מ סעי' ד' שאני שחט דמעמו חשבו כעין חדורו וכמ"ס סחו' בסוכה דכ"ו ע"א בא בשאר מצות דלית לן פטורא מקרא כי סוכה דכחיב חשבו חייב המצטער וכל דחקון רבנן כעין דאורייתא חקון. ברכ"י או"י יו"ד ועי"ש.

שם (עב) לריך לדחוק עצמו וכו' וידחוק עצמו לשחוט ד' כוסות שלימים ואכילה מזה מצוה ואפיקומן שיעור חיה שהוא ט' דרה"ס אף שקשה עליו אכילתן ושחייתן ובזה לא יצטרך לאכול סמים ומסקין מרים לרפואה סגוף. אורחות יושר פ"א. ופ"ל ח"ב או"י ז'.

שם (עג) לריך לדחוק עצמו וכו' ובזה ניאול מדין ד' מיחוח ב"ד אם נחחייב בזה כי ד' כוסות באים לכפר על ד' מיחוח ב"ד כמ"ס סר"ב עיין יעקב פ' ע"פ דכ"ג ע"ג יעו"ש. ופ"ל ח"ג או"י ב'.

שם (עד) לריך לדחוק עצמו וכו' ואם אינו יכול לשחוט יין בשום אופן יוצא בשחייתו מי למוקים הנקרא שרבי"ט. חשו' ב"ד ס' רנ"א. ברכ"י או"י י"א. ואם גם זאת

אינו יכול כגון שזו לו הרופאים שמזיק לו והוא צע"כ צריך להוציא אחרים או יש לקדש ולעטוס מעט ויחן לאחרים לשחוט ויאלץ יח קידוש וכמ"ס לעיל ס' רע"א סעי' יו"ד יעו"ש ובדברינו לשם צ"ד.

שם (עה) לקיים מצות ד' כוסות. משא"כ בקידוש של שבת ושאר יו"ט שיכול ללכת בשחיית האחרים כמ"ס לעיל ס' רע"א סעי' יו"ד ובדברינו לשם צ"ד.

הנשבע (עו) שלא ישחט יין סחם חלס ג"כ על ד' כוסות. עו"ש או"י ח' א"ר או"י ע"ז. ועיין לקמן ס' חפ"ג ובדברינו לשם צ"ד.

עו **מ"י**. שנשבע שלא לשחוט יין ישחט מי למוקים לדי' כוסות אך צמי שאפשר לשחוט יין הוא מצוה מן המובחר ומחוייב לשחוט יין. מהר"ם בלוי ח"ד ס' י"ב אלא שהיה צ"ע או מי למוקים בכלל ג"כ חוק שזעחו יעו"ש. והב"ד ח"י או"י כ"ב. וכ"כ הרי"ט מנחם פ"ז משם רב כערוכא גאון אם אינו מוצא יין וכו' ישרם למוקים במים וכו' יעו"ש וכ"כ בשה"ל דף ל"א ע"ב בשם הגאונים. והב"ד בברכ"י או"י י"א. וכ"כ הרוקח ס' רפ"ג. וכ"כ הטור ס' חפ"ג בשם בעל העיטור. והב"ד סע"ז צ"ח. זה סק"י. ח"י או"י ה"ז. וכ"כ הערה ס' חפ"ג או"י ג' בשם כמה פ"י יעו"ש. וכ"כ ר"ז או"י כ"ז. ודוקא בלוחם למוקים שיש בזה לחלוחית כשמעצין לוחם אבל אם אין יוצא מסן דבר רק ע"ז שריים במים און יוצא בזה. הרי"ט ס' ע' ח"י שם. ר"ז שם. ועיין לעיל ס' ער"ב סעי' ו' ובדברינו לשם כל הדינים השייכים לזה יעו"ש. ומיהו לריך לצדוק כלמוקין קודם שרייתן שמא יש בזה חטים או שעורין או פחיתו חמץ וגם יש להשיג בזה צענוא עבא שמא יש בזה קמח ואח"כ כשישרם לוחם במים יחמין. ועיין לעיל ס' חפ"ז או"י ס"ד.

עח **סעי' י"א**. מצוה לחזור אחר יין אדום. כ"ה בירוש' פ"ג דשקלים. והעטם כחוב שם שנאמר אל תרא יין כי יחאדם וכו' עכ"ל משמע שהאדם הוא יוחר משוכח. וכ"כ הלבוש. ע"ז סק"ט. ר"ז או"י כ"ו. ויש עוד רמז לאדום זכר לדם שהיה פרעם שוחט בני ישראל. ע"ז שם. חק יוסף או"י ע"ז. ר"ז שם. והא"א או"י י"ג כחז זכר למכה דם שהיה במצרים כחרוסה זכר לפיט עכ"ל ועוד רמז לעתיד כמ"ס מי זכר בא מאדום (ישעיה ס"ג) וכו' מדוע אדום לנבוןך וכו' ובמקומות שמאייים עלילות שקרים נמנעו מליקח יין אדום. ע"ז שם. ח"י או"י כ"ד. ר"ז שם.

שם (עט) הגב. אם אין סלגן משוכח ממנו. כ"כ הטור שאם הלגן משוכח מהאדם שהוא קודם. וכ"כ הלבוש. ר"ז שם. והרשב"ץ במאמר חמץ דף ל"ד חשם לרעה הרמב"ן שלא לקדש על יין לבן שאין בו אדמומית ולא ללכת בו ידי ד' כוסות אבל לקידוש היום ולהבדלה יוצא בו לכחלס ער"ס או"י ג'. ועיין לעיל ס' ער"ב סעי' ד' ובדברינו לשם צ"ד. ופ"ל ח"ג חזון עובדיה שיעוד רע"ז. ע"ז.

יב היוצאים ביין מבושל ובקונדיטון: יג אפי' עני המתפרנס מן הצדקה ב'מכור מלבושו או ילדה או ישכיר עצמו בשביל יין לר' כוסות: יד יגם הנשים חייבות בארבע כוסות ובכל מצות הנוהגות באותו לילה: טו יתנוקות שהגיעו לחינוך מצוה ליתן לכל אחד כוסו לפניו:

הגה

באר הגולה
פ"ג דשקלים ת שס
בשם הירושלמי
א משנה פסחים
ל"ט ב' צבלי ב כפי
הרשב"ם שם.
ג שם ק"ח.
ד הרמ"ש שם
חשונה והמרדכי

בף החיים

הא' סעי' יד. גם הנשים חייבות וכו' שאף הם היו צאוחו הנס. פסחים ק"ח ע"ב. ובאכילה מלכ נשים חייבות דבר חורה שנאמר לא תאכל עליו חמץ וכו' כל שיטנו צבל תאכל חמץ ישנו באכילה מלכ וכו' נמי הואיל וישנן צבל תאכל חמץ ישנן בקוס אכול מלכ. פסחים מ"ג ע"ב וכו' בקידושין ל"ד ע"א. ובצ"ד הר"ז או כ"ה. ובאכילה מרור נמי חייבות לבין דכשים ק"פ הן חייבות מלכ"ה שסרי הן חייבות בק"פ לכך כשהיקנו לאכול מרור צלא פסח חיקנו גם לנשים דכל דחיקון רבנן כעין דלוי חקון. צ"ד ס' רנ"ו וסעריס או' ז' כחב דחייבות מהיקשא דעל מצות ומרורים כדמוכה בפסחים ל"א ע"ב וכפירש"י שם בצדקא יעו"ש. ועוד עיין בפסחים ק"ך ע"א דמרור צה"ז אינו אלא מדרבנן יעו"ש.

הב' סעי' טו. ובכל מצות וכו' וכן באמירת סגדס וסלל כדי לשחות ד' כוסות על הסדר. חו' סוכה ל"ח ע"א ד"ס מי שסיד. וכ"כ ח"א כלל ק"ל או' י"ב. וכ"כ בצרכי צס"י חע"ג או' ט"ו דנשים חייבות בצגדס דלורייחא וסוכה כן מכמה רבווחא וכחב ודלא כסרצ צ"ד ס' רנ"ו יעו"ש. וכ"כ סופ"ל ח"ב צס"י זה או' יו"ד קיטור ש"ע ס' קי"ט או' ב'. וכחב שם ח"א ולכן לר"ך להזכיר בני ביחו שלא יזלזלו בכל זה וצפרט באכילה מרור שמזלזלין בו מאד וגם לר"ך להודיע להם בלשון שמצויים עכ"פ הטעם של פסח מלכ ומרור כדי שיקיימו מלכ ז' וגם שיטעמו קידוש וצרכת אשר גאלנו ויכוין להוליאם עכ"ל. ועיין לקמן ס' חע"ג סעי' ו' בצגדס. ובחזון שגבדי' ע"ב.

הג' סעי' טז. ט"ו חינוקות שהגיעו לחינוך וכו' דסיינו כנן ה' או' ו' שנים כמ"ס לקמן ס' חר"מ סעי' ב' וכ"כ ח"י או' כ"ז. ומ"ס כנן ה' או' ו' סיינו כל אחד לפוס חורפיה כמ"ס הכ"ז ומ"א שם יעו"ש. וכ"כ ח"א או' ט"ז. והר"ז או' כ"ה כחב שהגיעו לחינוך היינו שכן יודעין מעטין קדושה יו"ט וגם י"ס צסד דעת להבין מה שמספרים להם באמירת סגדס ולכן ראוי להנכס יעו"ש. וכ"כ קיטור ש"ע ס' קי"ט או' א'.

הד' סעי' טז. שהגיעו לחינוך וכו' מיסו סיגיא דחלמוד משמע לכאורס גם שלא הגיעו לחינוך. ויסיס רביעיית להגיע לחינוך. דרשות מסרייל סדר הסגדס. ח"י שם וכבר נסגו העם לחה לפני כל אחד כוסו ואפי' לפני הקטנים כדי שישאלו ומנסג יפס הוא. סדסי.

הה' סעי' טז. שיש לה בן שהגיע לחינוך ואין לה כ"א ד' כוסות מלומלמות תשחה היא ותחמר סגדס והבן ישמע ממנה דהיא סוס חד דרבנן והבן חרי דרבנן ח"א שם.

הו' סעי' טז. מלכ ליתן וכו' ואם לא נחן לא עיכב רק לכחלס הוא מלכ מן המוצחר וכמבואר לעיל

סעי' ט' ח"י או' כ"ח. וחק יוסף או' י' כחב דשאני ככא דהא איירי כשים ב' או' ג' חינוקות וא"כ חיישינן שלא ידקדקו שיצא לכל אחד כדי שיעור ויש צרכס לצעלה לכן מלכ ליתן לכל אחד

הא' סעי' יז. וילאין ביין מבושל וכו' שבר חע"ג דמברכין עליו צרהמ"ז נראס דצילוי פסח כי סיכו דלון מקדשין על שבר ס"כ אין מברכין עליו צרהמ"ז דכל הכוסות הם שוים לחשיבות לעשותם ציון ולא צסכר. הרשב"ץ שם. עריס או' ד' וסיינו אפי' לדברי מורים ז"ל לעיל ס' קפ"ב סעי' ב' צסגה שחבצ דטסגין לצרך צרהמ"ז על השכר אף דאיכא יין מלוי צליל פסח אין לצרך עליו צרהמ"ז אבל לדברי הש"ע שם צלא"ס אין לצרך על השכר במקום שיון מלוי יעו"ש.

הב' סעי' יח. וילאין ציון מבושל וכו' סיינו צדיעבד אבל לכחלס מלכ מן המוצחר ליקח סיין היוחר משוכה צלי חערובח. ח"י או' כ"ה. ועיין לעיל ס' עריב סעי' ח' ובצדרינו לשם צסיד.

הג' סעי' יח. ובקונדיטון. פי' שנחערצ בו דצס ופלפלין. ח"י שם. שריג או' ל"א ר"ז או' כ"ז.

הד' סעי' יט. אפי' עני וכו' ומי שאין לו אלא ד' כוסות מלומלמות אחר מציגה וקחס צלילס הרששוהס ולא יקח שנים צלילס הרששוהס לקידוש וצרהמ"ז ושנים צלילס שניה חדא דהא בקיאינן בקציעה דירחא ויומא קמא עיקר ועוד דהא קידוש של יו"ט דרבנן וצרהמ"ז י"א דאינס טעונס כוס לכן פרסומי ניסא עדיף. ועוד דקידוש אפשר צפה עיין לעיל ס' רנ"ו סעי' ד' מ"א ס"ק י"ד. ח"י או' כ"ג. ח"א או' י"ז. חק יוסף או' ח"י. עריס או' ה' דס"ח או' י"ב. ר"ז ס' חפ"ג או' ה' מ"ב או' מ"א. ומי שאין לו אלא ב' כוסות או' ג' איך יחנהג עיין בצדרינו לקמן רס"י חפ"ג.

הה' סעי' כ. נר ביחו עדיף מד' כוסות משום שלום צוח כמ"ס לעיל ס' רס"ג סעי' ג' מ"א שם. ח"י שם. ח"א

שם. חק יוסף או' י"ז. עריס שם. דס"ח שם. ר"ז או' ל' מ"ב שם. ויעסס ססדר על ספה כמ"ס לקמן ס' חפ"ג יעו"ש.

הו' סעי' כא. אפי' עני וכו' מי שמשלחין לו יין לר' כוסות ולקידוש אינו ראוי לשנות. חווח יאיר ס' רל"ב ועוד עיין לעיל ס' רמ"ב או' ח"י.

הז' סעי' כב. ומכור מלבושו וכו' סיינו אם לא נחנו לו גבאי צדקה. רשב"ס פסחים ל"ס ע"ב. צ"י. מ"א ס"ק

מ"ז. ר"ז שם. אכן מחוייבין הם ליתן לו כמבואר בצרש"ס שם. וכ"כ הרמב"ם פ"ז דין ז' וכ"כ המרדכי פ' ע"פ. וכ"כ

רש"י על סרי"ף שם. וכ"כ הר"ן שם. ועיין שם בחו' שחבצו דמשמע קלח שאין כוחנין לבני ולבני ביחו כ"א לעלמו והוא

מוליא אח כולס צסלו כמו בקידוש של צבח אלא שסיימו ד"ס להחמיח ולהצריך ארבע כוסות לכל אחד יעו"ש. וי"מ למי שסוא עני ציוחר ואין לו רק ד' כוסות דל"ל למכור מלבושו לצורך

ד' כוסות של אנשי ביחו אלא דיולאין צסלו וישחה מכל כוס רובו והשאר יחן לבני ביחו לשחות כל אחד מעט לאחר ורק

צכוס רביעי יס לשחות רביעיית. שלח משום צרכס אחרונה.

הח' סעי' כב. צסציל יין לר' כוסות. או שאר משקין במקום שסס חמר מדינה. ר"ז או' ל'. ועיין לקמן ס' חפ"ג

חפ"ג צסגס ובצדרינו לשם צסיד.

באר הגולה
ח גר"י שם ק"ח:
א משנה ספחים
ק"ד . ב כן
משמע ק"ג גבי
יקנסי' :

הגם ואין ליקח כוס שפיו גר' כעין קלו"ג גל"ז מפני שלא יוכל לשחוט רביעית כאחד (מסרי"ב) ובכוס של כס"מ בלל"ס אין לוקחים אותו וע"ל סימן קס"ג סעיף ד' בהגם וכן הכוס של קידוש ועיין לעיל סי' רע"א סעיף י'. (ב"י): מזה הוצאה לחלק לתינוקות קליות ואגוזים כדי שיראו שינוי וישאלו: תעג דיני כוס ראשון וסדר הפסח עד כוס חשני. וכו' ז' סעיפים:

א אמוזגין לו כוס ראשון ומקדש עליו ומברך בשהחיינו ואם חל בשבת אומר ויכולו ואם חל

בף החיים

גר"ן חיחינו ויחידחנו ומלבושיהם וסקרובים אליהם וסנלויס להם שמכללו אלילות בריאח ילירס עשיס ומכל פרמי אבי"ע דכל פרנץ וספירס דפרמי אבי"ע הנה אהנו באים לקיים בעה"י כל המלות הנוסגות בלילה הזה שסיא ליל ססח ליל א' של חג המלות וסס מלות קידוש היום על כוס ראשון של יין. ומלות רחילח ידים ראשונס משום טיבול כרפס. ואכילת כרפס ומ"ע של סיפור וילוח מלרים כמ"ס והגדה לבנך ביום הסוא וכו' ומלות ברכת הגאולה על כוס שני של יין. ונטי' שניס עבזר הסעודה. וברכת נפ"י. וברכת המוליד ואכילת מלס. ומ"ע של אכילת מלס כמ"ס בערב האכלו מלות. ומלות אכילת מרור כדי לזכור שמררו המלרייס אח חיי אבותינו במלרים וגם לעבזו בחרוסח זכר לפיט. וכריכת מלס ומרור ביחד כסדרת כלל הזקן. ואכילת אפיקומן זכר לקרבן פסח. ורחילח ידים של מים אחרונים. ומ"ע של בהמ"ז. וגם לאומרל על כוס ג' של יין. ומלות קריאח הסלל ושחיית כוס ד' של יין. לחקן אח שורש כל מלות אלו במקום פלון ע"י הכוא עמיר ונעלס. ויסי נופס וכו'.

ד) **שם**. ומקדש עליו. ועיין לעיל סי' תפ"ב או' י"א שכתבנו דכוס א' הוא כנגד חכמה דבינס יעו"ש ובכוס א' יכוין כי הכוס עלמז הוא ג' אלהים אמנס חכיון לבחי' חמורחו (ר"ל כי לה"י דאלהים מחמלפות באוחיות סקודמות להס כד"ע וא"ס אין מחמלפות) שסוא שם אכדפיס וס' אכבעות יד ימינך הס כנגד ה' אוחיות אכדפיס. ועיין שבחוך הכוס ג"כ רומז לשם אכדפיס כי הוין ג' ע' ואס חחברכו עס ה' אכבעות האוחותו בו כרי ע"ס כמנין אכדפיס עס סכולל. ובכו"ס של ברכת סקידוש חכיון לשם פ"ב שסוא בחי' חכמה.

ובוס שני הוא בחי' בינס דבינס וחכיון בו לשם אכדפיס כסחמלקו לבי א"ס גיל (ר"ל כי כד"ע ג' גיל) ובסו"ס דברכת אשר גאלנו יכוין לשם ס"ג שסוא בחי' בינס.

ושני כוסות האחרונים הס בבחי' חו"ג שבעת ולכן בין ג' וד' לא ישחס כדי שלא לספריד ביניסס. וכוס א' הוא בבחי' חסדים שבעת ויכוין לשם אכדפיס כחשבונו שסוא ג' ע"ד ועס סכולל ע"ס שסוא ג"ס יב"ק (ר"ל ג"ס סו"ס אלהי"ס שכל א' ג' יב"ק) ולסס מ"ס שסוא בחי' חסדים שבעת. וכוס האחרון הוא בבחי' גבורות שבעת ויכוין לשם אכדפיס בבחי' חשבונו שסוא בג' ע"ד ולסס בין שסוא בבחי' גבורות שבעת. ואמנס אחס חחצר יחד ב' כו"י בכוס ראשו ואח"כ חחזר לכיון שניסס בכוס שני כמבואר כ"ז כשער סכו"י ובפ"ח פ"ב ופ"ג יעו"ש.

ה) **שם**. ומקדש עליו. יקדש מעומד. סרסיי. ואין אנהנו כוסגין כן אס לא שחל פסח כשכת משום ויכלו. ככסיג כסגסיס וכ"כ כספרו פסח מעובין או' ר"ח. אמנס לפי דברי סאריי ז"ל כל סקידושין ל"ל מעומד בין של שכת בין של

אחד כוסו לפניו עכ"ל ועוד י"ל דמלס ליתן לכל אחד וכו' כדי שיראו התינוקות שינוי וישאלו דבכל זמן אין נוחנין לתינוקות לכל א' כוס בפ"ע וססחל נוחנין כרי"ז שינוי ועי"ז ישאלו מס כשחכס וכו'.

צד) **שם**. מלס ליתן לכל אחד וכו' וססס"ל כחכ דישחס רוב הכוס ובניו ובני בוחו סקפניס שוחין סימנו מטס אכל א"ל כוס לכל אחד ואחד. וכ"כ סרד"א כסדר אגדס. א"ר או' ח"י. מחסיס ס"ק י"ז. וכחכ שס סמחסי"ס דקפניס אפי' רוב רביעית א"ל לשחוט עכ"ל ומיסו עכ"ס יס לשחוט מלות לוגמיו של קטן. ומסמס דלסברל וז' אין חילוק בין קטן סכגיט לחינוך או לא. אמנס דעת האחרונים כדברי סשי"ע דכגיט לחינוך מלס ליתן לכל אחד כוסו לפניו אך למי שסוא עני ביזחר אפסר ד"ס להקל. ועיין לעיל או' י"א.

צה) **שם**. סגה ואין ליקח כוס שפיו גר' וכו' ואף דיעבד אס שסס ססיפור שכת' לעיל סוף סעי' פ' לא ילא. פר"ח. ועיין לעיל או' ס"ח.

צו) **סעי'** ע"י. מלס לחלק וכו' בליל פסח קודס עשיית ססדר. ר"ז או' י"א.

צז) **שם**. כדי שיראו שינוי וישאלו. ובס"ס איתח כדי שלא ישנו וישאלו.

צח) **שם**. כדי שיראו שינוי וישאלו. וישיבו להס עבדים סיינו וכו' וא"כ לריך לעוררס שלא ישנו עד לאחר שאומרים עבדים סיינו וכו' כדי שידעו עיין וילוח מלרים ולקיים מלות והגדה לבנך ביום הסוא וכו'.

א) **סעי'** א. מוזגין לו כוס ראשון וכו' וסכוסות לריכוין ססיפס וסדחס דכוס של ברכת סן. דרשות מסרי"ל סדר האגדה. רוקח ס"י רפ"ג. וכ"כ מסרי"ב כסס מסרל"י וסביד ד"מ כס"י חפיו או' ב' וכ"כ ח"א כלל ק"ל או' יו"ד. וכחכ שס ח"א דלס סס נקיים א"ל ססיפס וסדחס בין כוס לבוס אלא סני כססיפס כוס סרלשון עכ"ל ומיסו עיין לעיל סי' קס"ג סעי' א' ובדברינו לשם או' ד' שכתבנו דלפי דעת הזוסי"ק וסחיקי' דכוס של כרסי"מ לריך דחס וססיפס אפי' אס סוא נקי יעו"ש. ומימ טוב שיסיה לו כלי מלס מים סמוך לסלחן כדי לסמוך ולהדיח סכוסות בין כוס לכוס. סכ"מ. חו' חיים על ח"א שס או' ל"ד. ועיין עוד לקמן או' קמ"ב וס"י חעי"ס או' א'.

ב) **שם**. מוזגין לו כוס ראשון וכו' עיין לעיל סי' חעי"ב או' יפס ולקמן ס"י חעי"ד או' ב'.

ג) **שם**. ומקדש עליו וכו' וקודס קידוש י"ל כוסח זס. לשם יחוד קבס"י (ו"ה יאהדונה") בדחילו ורחימו (י"ה יאהדהויה") ורחימו ודחילו (איהדהויה") ליחוד שס י"ס בויס ביחודל שליס (יהודה) כסס כל ישראל ובסס כל נפס רוח ונשמה חיה יחידס סמחיסים אל שורסי

בקר החיים

(יט) **ע"פ**. אומר יקנסי. ומה שכתבו העולם לסוסים ולומר
בסדר הבדלה ואת יום השביעי משנה ימי המשנה
קדשה. הבדלה וקדשה את עמך ישראל בקדושתך עיין בחו'
ספחים ק"ד ע"א ד"ה בעי שכתבו ואת יום השביעי משנה
ימי

(יב) **ואם** שכה לומר זמן ליל ראשון ובליל שני אחר זמן ח"ל טוב לומר זמן מכא ליל ראשונה להשלמה דאם יום ראשון קודם איך השלים הזמן ביום שני ואם יום

ימי המעשה קדשה סייונו חולו של מועד דשרי דבר האבוד ובשבת אסור הבדלה (והרד"א גרס והבדלה) וקדשה את עמך בקדושתך שחי הבדלות סן בין כהנים ללוים ובין לויים לישראלים והיו מעין חתימה לבין קודש לקודש וסך הכל סן ז' הבדלות יעו"ש. וכ"כ הר"א"ש והמרדכי והב"ד ז"ל. וכ"כ הרד"א בסדר הגדה יעו"ש. וכ"כ הפרי"ח. ר"ז או"י ט' ומיכו מ"ש שם הרד"א ואלו יום השביעי וזו יו"ט אחרון וכו' עיין מה שהשיג עליו המחזיר או"י ב' יעו"ש.

ד) שם. אומר יקנה"ו. וכחז מהרי"ו בדרשוטיו יש נוסחון לעמוד בשעת הבדלה וכן בכל שאר ימות השנה אבל בסי' מט"מ סי' חרי"ח חלק עליו וכחז בדמיו"ש שחל צו יו"ט יש להבדיל מיושב כמו בקידוש יעו"ש. וכ"כ חיי או"י ד' ר"ז או"י ח' אמנם היפ"ל ח"ב או"י ב' כחז דהמנהג שלנו בשנים הוא דבשאר ימות השנה מבדילים מיושב א"ס חל ליל יו"ט בליל מו"ס אומרים יקנה"ו הכל בעמידה יעו"ש. ור"ל דהגם בשאר ימות השנה אומרים הבדלה מיושב כדברי הס"ע סי' רנ"ו סעי' ו' יעו"ש כשחל יו"ט בליל מו"ס וגו' קודש מעומד כפי דברי האריי ז"ל וכמ"ס לעיל או"י ה' אומרים כל יקנה"ו בעמידה.

הא) שם. ולא נזכר עד שהתחיל ההגדה ישלים וכו' וכ"כ סלבוש דלא יפסיק בהגדה. ומיכו מ"ש חיי או"י ס' על דברי סלבוש ה"ו דלא ראה זה בשום פוסק כרי הוא במלחמות פ' ע"פ שחולק על בעל המאור וס"ל שלא הסירו אלא בין כוס לבוס אבל משמנו לו כוס שני והתחיל במלוחו לשאול עליו ולדרוש אינו ראוי להפסיק בשתיים יעו"ש. וכ"כ הר"ן שם. מיכו דעת החו"י בפסחים ק"ג ע"ב ד"ה רב אשי נראה כדעת בעל המאור דמותר לשחוח באמלע הגדה יעו"ש. וכ"כ הר"ז או"י י"א. אבל הגר"א הסכים כדברי המלחמות וסר"ן דכיון שהתחיל ההגדה אסור לשחוח יעו"ש. וכ"כ מ"ב או"י ד' ועיין עוד לקמן סעי' ג'.

הב) שם. ולא נזכר עד שהתחיל ההגדה וכו' ואפי' נזכר קודם שהתחיל ההגדה לא יבדיל עד אחר ההגדה דכיון דהבדלה לריק על הכוס למע ישהה כוס אחר שלא לנרץ דאע"ג דבין ראשון לשני כרשות בידו לשחוח כמה כוסות מדינה דגמ' מימ ראוי ליזהר שלא לשחוח כמ"ס לקמן סעי' ג' כדי שלא ישחכך כילכך ימחין עד אחר גאל ישראל ואז יעשה שחי קדושה כבוס אחד. אבל אם נזכר קודם אכילה כרפס יבדיל תחלה ואח"כ יאכל כרפס דק"ל אסור לאכול קודם שיבדיל כדלעיל סי' רנ"ט וה"ה אם נזכר קודם אכילה כזית מל"ה או מרור שיבדיל תחלה ואח"כ יאכל. ש"ג או"י ד' מיכו הר"ז או"י ז' כחז דאפי' נזכר מיד לאחר ששהה כוס ראשון של קידוש קודם שיאכל הירקוה לא ימוזג מיד כוס ב' להבדיל עליו שלא יהא מוסף על הכוסות יעו"ש. ונראה דדעת הסו"ג שכתב להבדיל קודם אכילה וירקוה הוא לפי דברי הס"ע לקמן סי' חע"ד שכתב שאין מזכרין בפס"ג כ"א על כוס של קידוש ועל כוס ברהמ"ז וא"כ כיון דאין מזכרין עליו בפס"ג לא הוי כמוסף על הכוס ודברי הר"ז לפי מ"ש מור"ם ז"ל שם דמזכרין על כל כוס וכוס וא"כ כיון שצריך לברך עליו בפס"ג הוי כמוסף על הכוסות וע"כ צריך להמחין עד לאחר גאל ישראל ומע אוכל כרפס קודם הבדלה היכא דלא אפשר שרי וכמ"ס לעיל סי' רנ"ו סעי' ג' יעו"ש. ומימ נראה דאם חיקף לטעימה הכוס נזכר שלא הבדיל יש להבדיל

עליו ואח"כ ישחה הכוס או רובו. ואם נזכר בעודו שוחה אלא שכבר שחה רביעית או רובו יש לחזור ולמלוחו ולהבדיל עליו דכיון שזכר בעידו שוחה הרי לא סילק עצמו מהיין וא"כ לברך על כוס זה אפי' לנכסין לברך על כל כוס כוס וא"כ כיון שא"כ נכנס לפניו ואינו שוחה בסיכא לא הוי כמוסף על הכוסות ושרי לכ"ע. ועיין לעיל סי' חע"ב או"י מ"ה.

הג) שם. ואח"כ יבדיל. ואם נזכר באמלע סעודתו שלא הבדיל מבדיל באמלע סעודתו על הכוס ואם היה דעחו לשחוח יין חוץ הסעודה אינו מזכר בפס"ג ואם לא היה דעחו צריך לברך ולא ימחין להבדיל עד אחר הסעודה דא"כ יהיה כמוסף על הכוסות ואין לומר שיאמר הבדלה וסלל על כוס או דאין אומרים ב' קדושות על כוס או דדוקא קידוש והבדלה שרי דשניהם ענין א' הוא כדאיתא בפסחים דגם בהבדלה אגרינן מהבדיל בין קודש לקודש. מ"א סק"ב חיי או"י ו' חק יוסף או"י ר"ז או"י ז' ח"א כלל ק"ל בענין הסדר או"י ג' מ"ב או"י ה' ועיין לעיל סי' קע"ד או"י י"א.

הד) וה"ה אם נזכר מיד לאחר ששהה כוס ב' צריך למזוג מיד כוס ג' ויבדיל עליו ולא יברך עליו בפס"ג אלא א"כ ששענה שצריך על כוס שני היה דעחו שלא לשחוח עוד יין בחוץ הסעודה ולא קודם הסעודה. ר"ז שם.

הה) ואם לא נזכר עד לאחר גמר הסעודה דהיינו לאחר שאכל אפיקומן לא יבדיל על הכוס קודם בהמ"ז שלא יהא כמוסף על הכוסות שחכמים חיקנו ב' כוסות אחר הסעודה וכו"א ישחה ג' משא"כ באמלע שלא חיקנו כלום אין כאן סוספס אלא ימחין עד לאחר בהמ"ז שאז יאמר ברכה הכר והבדלה וישחה הכוס של בהמ"ז. ר"ז שם. וכ"ה אם נזכר חוץ בהמ"ז שלא הבדיל מזכר בהמ"ז והבדלה על כוס אחד. מחס"ש סק"ב. מ"ב שם.

הו) ואם שכח להבדיל עד אחר בהמ"ז אומר הכלל והבדלה על כוס אחד דהא א"א בענין אחר כמ"ס סי' רנ"ו סעי' ג' מ"א שם. חיי שם. חק יוסף שם. ר"ז שם. ח"א שם. מ"ב שם. ואם לא נזכר עד לאחר ששהה כוס ד' יבדיל על כוס ה' כיון שא"א בענין אחר. ר"ז שם מ"ב שם.

הז) שם הגם. ואין ליפול ידיו כלל קודם קידוש. ר"ל אף לנכסין בכל השנה ליפול ידיו לסעודה קודם קידוש ולדידכו הקידוש לא חשיב הפסק בין נפילה לסעודה כואיל וכו"א מלרבי סעודה וכמ"ס לעיל סי' רע"א סעי' י"ב מ"מ בליל פסח שמפסיקין ברכה אחר בקידוש באמירת הגדה ובחוק כך מסיח דעחו משמירה ידיו לכ"ע אין לעשות כן ואפי' ליפול כדי שלא יפסד לחזור וליפול ידיו אחר הקידוש לאכילה כרפס ג"כ אינו נכון. ר"ז או"י ד' מ"ב או"י.

ח) שם. הגם ואין ליפול ידיו וכו' וכן הסכים הפ"ז סק"א וכחז וכו"א מנהג פשוט שאין נופלין אלא עד עיבול הראשון יעו"ש. וכן הסכים חיי או"י ז' א"ר או"י ח' חק יוסף או"י ז' ח"א שם. וכ"כ באו"י הקודם בשם האחרונים ועיין עוד לעיל סי' רע"א או"י ע"ט.

הט) שם. בהגה. יפול מעט. כחז מעט כדי לחוש להפסד שהביא בד"מ או"י י"א דאין ליפול ידיים קודם קידוש דמיחזי שסובר שקידוש צריך נפילה וע"כ לא יפול נפילה גמורה. מ"ב או"י ז'.

באר הגולה
ד' מסק' דגמרא
ק"ח ה' טור צסי'
תע"ד צס' רצ'
שכיל' וצ' האי
ורא"ש ורמ"י
ו' משנה ק"ז ז' כל
צו צס' רצ' יהונתן
ח' טור צסי' תע"ה
צס' החו' ורמ"ש

ימזוג בעלמנו רק אחר ימזוג לו דרך חירות (מסרי"ב): ב' רשותה בהסיבה הואינו מברך אחריו:
ג' ואם ירצה לשתות כמה כוסות הרשות בידו וזמ"מ ראוי ליזהר שלא לשתות בין
ראשון לשני אם לא לצורך גדול כדי שלא ישתכר וימנע מלעשות הסדר וקריאת ההגדה:
ד' ממביאין לפני בעל הבית קערה שיש בה שלש מצות ומרור וחרוסת וברפס או ירק אחר
וחומץ

קב החיים

כזדים עליו ורואה לשחות עוד כדי לגרר חלות המאכל ויאכל
מאס לחיובין וכדומה. ועיין לעיל או' כ"ב.

(ב) **שם**. כדי שלא ישתכר וכו' ולפי' משמע דשאר משקין
שאינם משכרין מותר לשחות. חיי' או' י"א. אי"ר
או' פ' שויג' או' ח' ר"ז או' י"ג. מ"ב או' ט"ז. מיוכו החמ"מ
כחצ' דאפי' אינו משכר אסור לשחות יעו"ש.

(ג) **שם**. כדי שלא ישתכר וכו' ומסי' נמי שמעיין שראוי
להזכר שלא לשחות כל לרכו בחוץ הסעודה בשחי
לילות כדי שלא ישתכר וימנע מלאכול אפיקומין ולומר בסמ"י
וסלל' או' שלא יוכל לשחות שחי כוסות אחרונות כ"ל בדוחק
ובצער כמ"ש המפס לקמן סי' תע"ו סעי' א' בהגס יעו"ש.
שויג' שס.

(בב) **סעי'** ד. מביאין לפני בעה"ב וכו' משמע אכל לשאר
צני' הבית אי"ל להניח לפניסס כסדר סוס אלא
בכגיע שעת אכילה הוא יחלק לכולם וסכי אפסוקא סלכח
בפסחים קט"ו ע"ב. וכ"כ סעור. וכ"כ ספרי'ת. שויג' או' יו"ד.
וכ"כ האחרונים.

(ג) **שם**. שיש צס שלש מלי'ת. שנים ללחם משנה כמו
שאר יו"ט ואחד לפורסס חלי' לאפיקומן וחלי'ס
ללחם עיני מה דרכו של עני בפרוסס וכמ"ש לקמן רס"י תע"ה יעו"ש.

(בד) **שם**. שיש צס שלוש מלי'ת. כ"כ סעור. וסו' מדברי
סחו' ורמ"ש כמ"ש סעור צסי' תע"ה. וכ"כ

סעור שס צסס רצ' עמרס. וכ"כ המדרכ' צסדר של פסח
וכ"כ סרוקס צסי' רפ"ג. וכ"כ סכלצ'י. וכ"כ בדרשית מסקיל'
סדר ססגדס. מיוכו סר"ף צפ' ע"פ כחצ' שא"ל אלא שני מלי'ת
אחת פורסס לשנים ומברך על חלי'ס המוליא ועל אכילה מאס
וחלי'ס סשני לאפיקומן וססלימס לכריכס. וכביאו סעור שס
צסי' תע"ה וכחצ' סכ"כ קל'ת הגלו'ס. וכ"כ סרמצי'ס פ"ח
דין ו' וכ"כ דעת סמ"מ שס. וכן ססכיס צביאורי הגר"א
אמנס סצ"י צס"י זה כחצ' וסעולס נוסגיס כדעת סחו' סחו'
וסרמ"ש ולכן פסק כן צס"ע. וכ"כ דעת האחרונים. וכ"כ
בחיקונים חיקון ס"ט ד"ה ועוד וסוסף ללדת וכו' ולקבל
ג' סופין אלון חקיני חלת מלי'ת בפסח יעו"ש. וכ"כ צסער
סכו' דף פ"ג ע"ב ודף פ"ז ע"ג דמל' סעליונס וסאמלעית
סס כנגד חכמס וצני' דמל'ר אבא וסמלס וסחחחונס סיא
כנגד סדעת דמל'ר אבא יעו"ש. וכ"כ צסע"ח פ"ג יעו"ש.
ולקמן נבאר סודס צס"ד.

(בה) **שם**. וחרוסת. כדי לסבל צו סמרור כמ"ש לקמן סי'
תע"ה סעי' או' יעו"ש.

(בו) **שם**. וכרפס. וסו' מין ירק סנקרס כן ובל"ל קורין
אוחו' אפ"יך כמ"ש בדרשונס מסקיל' סדר
ססגדס. וכ"כ חיי' או' י"ב. ר"ז או' ט"ז.

(בז) **שם**. או ירק אחר. דסיינו סנאכל חיי ומצולס סמזרכין
עליו צפס"א כדלעיל סי' ר"ה. חיי' שס. ועיין
בדבריו לסס צס"ד.

(י) **שם** צסגה. אכל אין לברך וכו' ר"ל אפי' אס יעול
נפילס גמורס יסר עכ"פ סלא יברך ענפ"י
דנעילס זו אינה עולס לו ללורך אכילס כנ' ונמל' דסוי ברכס
לצפלה. מ"ב או' ח' ועיין לקמן סעי' ו'.

(יא) **שם**. צסגה ובעל הבית לא ימזוג וכו' אס אפסר לו.
לבו'ס. ר"ז או' א' מ"ב או' א' וס"כ אס חפץ
למזוג בידו כדי לכוון כוונת סמוינה כמ"ש לעיל סי' תע"ב
או' נ"ס סוי כלל אפסר.

(יב) **גם** ססימניס יאמר צפס דסיינו קידוס קידוס יאמר
קדס. וקידוס סרמילס סרלשונס יאמר ורמץ. וכן

כל ססדר כי נרמזו צו סידות גדוליס ונפללי'ס מל'ת.
יסו"ש. פח"ע או' א' ועיין צפס"ח פ"ז מ"ש סידות צזס יעו"ש.

(יג) **סעי'** צ'. שוחס צססיכ'י ואס סכח ולא סיסצ עיין
לעיל סי' תע"ב סעי' ז' ובדבריו לסס צס"ד.

(יד) **שם**. ואינו מברך אחריו. על סגפן כי סומך על מה
שיברך צסוף צסמ"י. פ"ז סק"ב. ואפי' סתס

רביעית ויותר בין שסו' יין בין שסו' שאר משקין ססס חמר
מדוינה לפי ססכוס של קידוס סו' מלרכ' ססעודה וסרי סו' סו'
כדרכיס סצלי'ס מחמת ססעודה שא"ל ברכס לאחריסס לפי
ססס מפליס לסעודה ונפסריס צססמ"י סלאחר ססעודה. ועוד
(ס' ססול'ך לכחצ' עוד פעס אחר עיין לעיל סי' קע"ד
או' י"ב ודוק) ססו' נפסר בברכס אחרונס שיברך אחר כוס
רביעי ואעפ"י שסוסס סרצס צינחיי'ס אין צכך כלוס. ר"ז
או' יו"ד. ועיין לעיל סי' קע"ד סעי' ד' וס"י עריצ' סעי'
יו"ד ובדבריו לסס צס"ד. ועוד עיין לקמן סי' תע"ד.

(ה) **סעי'** ג. אס ירלס לשחות כמס כוסות וכו' בין לשחות
בין א' לב' או לאחר כוס שני וכ"ש בחוץ
ססעודה אכל בין ג' לר' לא יסחס כמ"ש לקמן סי' תע"ט.
ועיין לעיל או' כ"א.

(ו) **שם**. סרשונס בידו. ולפי' מ"ש סרצ' לקמן סי' תע"ד
צסגס דמנחגינו לברך ברכס רלשונס על כל כוס
וכוס ללא כדעת סרמ"ש אי"כ ס' דמוחר לשחות בין סכוסות
סיינו דוקא אס סוס דעחו עליו צענין שא"ל לברך עליו צפס"ג
דללי' סוי כמוסיף על סכוסות כמ"ש סעור צסס סרי"מ
מרופנצורג וכן מסקנת סבי'ת אף לדעת סרמ"ש יעו"ש. ח"י
או' יו"ד. ר"ז או' י"ב. מ"ב או' י"ג.

(ז) **שם**. ומ"מ ראוי ליזהר וכו' וסו' לחוש לדעת סכלצו
ססביא צצ"י דס' דסריין לשחות בין סכוסות
סיינו בין כוס שני לכוס ג' דסו' סמוך לאכילס או בחוץ
סאכילס דלז' אינו משכר אכל לא בין ראשון לשני כדי סלא
ישתכר וכו'.

(ח) **שם**. ומ"מ ראוי ליזהר וכו' וכ"כ סמנסג. די"מ או' ס'
מ"ב או' י"ד.

(ט) **שם**. אס לא ללורך גדול. כגון ססכח ולא סבדיל ולא
סכר עד שסחס כוס ראשון או כגון סצני מפיו

באר הגולה (וחומץ או מי מלח) שישני תבשילין אחד זכר לפסח ואחד זכר לחגיגה ונהגו בבשר וביצה. שם נגמ' סגה ויסדר הקערה לפניו בענין שא"ל לעבור על המלח דכינו הכרפס יסא למעלה מן הכל והחומץ סזוך

17

כף החיים

(זן) **שם**. ונהגו בצמר וביצה וכו' כי ככלבו סי' ק' צמס סירוש' שהמנסה לקחת זרוע וביצה כלומר בעל רממנס למפרק יחל' דרעא מרממא. וכהב עוד מביאין לפניו שני תבשילין אחד לזי ואחד מצושל הלזי זכר לפסח והמבישל זכר לחגיגה. ומנהגינו לעשות הלזי מזרוע הבהמה זכר לזרוע נעויה. ואין לזין אותו בשפוד רק על הגחלים לפי שהוא זכר לפסח ופסח לא הוה כלל אלא בשפוד של רמון וכו' ואם נחזור אחר שפוד של רמון יסיה עורח גדול. והמבושל עושין מביצה זכר לאבילות בהמיק וי"א מפני שהיא קלה להבשל עכ"ד. וסב"ד ב"י וכך הם דבריו כאן בש"ע. ועיין לקמן סי' תע"ז סעי' ב' בהגה.

(זן) **שם**. ונהגו בצמר וביצה וכו' הוה שכתב ונהגו לפי שכתבם קי"ד ע"ב ואיכא למ"ד סילקא וארוחא ואיכא למ"ד דג וביצה שיליו. ואיכא למ"ד שני מיני צמר וכ"פ הרמב"ם פ"ח כמ"ד שני מיני צמר וסב"ד ב"י ועו"ש. וכ"כ הטור דשני תבשילין מאיזה מין שילקא אלא שכתב ונהגו בצמר וביצה ונהגו לקח זרוע רמז לזרוע נעויה עכ"ל וכ"כ כיון דאינו אלא מנסה בצמר וביצה דלעל סליך יש להקל ע"פ דינא דגמ' וכחז שם כרש"ש צמס ר"ח דשני מיני צמר לזי כנגד הפסח ומבושל כנגד חגיגה מיהו דעת החו" שם שניהם מבושלים ועו"ש. ועיין לקמן סי' ס"ח.

(זן) **שם** הגה. ויסדר הקערה לפניו וכו' וסדר הקערה צמס האר"י ז"ל מועתק מע"ה חז"ל סדר סידור הקערה ליל פסח חקק הג' מלח מלח שמורה וחניה הכסן למעלה וכליו למטה ממנו וסיפראל למטה ממנו וסס ג' בחינות חז"ד דאבא עלאה. אח"כ חקק מרור וזכרפס וזרוע וביצה וחניה על הג' מלח (ר"ל סמוך כמו ועליו מטה מנשה) וזרוע כרומז לחסד מזל ימין שלך וסביב כרומזה לגבורה צלד שמאל שלך. ומרור כרומז להפארה באמנע כי הפארה מכריע בין חסד וגבורה. והחרוסה צלד ימין חחה כזרוע צקו ימין והוא נגד נלח. והכרפס כרומז לכיד הניה חחה הביצה מזל שמאל צקו שמאל. וחזרת חניה למטה מן המרור צקו האמנע לעשות צו אח"כ כרך והוא נגד היסוד והקערה בעמסה הכוללת כולם נגד המלכות הרי עשר ספירות דחכמה ואל ישנה מזל הסדר ואשרי למי שמכוין להכיל עכ"ל. פת"ח פ"ב. וי"א בהגה"ט. מו"ב ח"י ר"י. אלא שמי"ש שם המו"ב ג' מלח כח"ב פ"ס הוא וי"ל חז"ד כמבואר בשער הכו"ב דג' מלח סס בחי' חז"ד וכאשר נבאר סודס לקמן בס"ד. ולפי' אין להניח חמי מלח אלא חוץ הקערה וכן הכוסות של יין כדי שלא להוסיף ולא לגרוע מסדר הנו' עד לאחר אכילת מלח ומרור.

(זן) **שם** בהגה. למעלה מן הכל. פי' סמוך לו. מ"א סק"י. אבל לא זע"ז ממס' א"א. ח"י ו'.

(ס) **שם**. והבשר נסגו שיהיה זרוע. וכחז הר"ן פי' ע"פ דעתם בלא צמר לא מיקרי תבשיל לכן לר"ך שיסא מעט צמר סרוך עליו. ד"מ ח"י מ"א סק"י. חק יוסף ח"י י"ג ר"ז ח"י כ"ב. ומי שאין לו זרוע יקח שאר צמר

(מח) **שם**. או ירק אחר. ובלבד שלא יסיה מסירקות שיואלין צקן י"ח מרור שאס ואכל עכשו מכן איך יחזור ויברך אח"כ בחוך הסעודה על אכילת מרור. עו"ש ח"י ג' ר"ז ח"י פ"ז. ועיין לקמן סי' הע"ה סעי' ב'. (מח) **שם**. או ירק אחר. ונוסגין ליקח כרפס משום דכרפס למפרע ס' פרך ר"ל ס' רבוא ענדו צפרך במלרים דרשות מהר"ל שם. מ"א סק"ד. ח"י ח"י י"ב. ר"ז שם. ובשער הכו"ב דף פ"ג ע"א כחז דמילה כרפס הוא ג' ש"ס והוא סס אלהים צמילוי יודיין שהוא ס' וכשחמלאכס צמילואס ש"ן יסיה צג"י כרפס וכו"א הסקטות ח' דמות חכמה שצנלח דאימא וחכוין שגס כל שאר הסקטות ח' דמות בינה ודעת (ר"ל שם אלהים צמילוי הס"ן דבינה וצמילוי חלפין האלק צלור יו"י צחסדים דדעת וסאלק צלור יו"י צגבורה דדעת כנודע) דמלך אימא גס הם נכנסים יחד עם קטנות דמות חכמה וכו' וסיים וצז חצין כי לקיחה הכרפס צלול פסח חניה צהודמן כמ"ס ספוי שלוקח ירק אחר צמקומו חס ירלח ואין הפנין כן כי דברי חכמים ומנהגס חורה היא ולריך לדיין ולהסר לאכול דוקא כרפס ולא ירק אחר עכ"ל.

(זן) **שם** הגה. וחומץ או מי מלח. ואס חל צשבת יבין חמי מלח קודס שבת ולא יעשה צשבת כמ"ס סי' שח"א סעי' ב' ואס לא עשה קודס שבת ואין לו חומץ יש לעשות מי מלח מעט וכמ"ס שם צס"י שח"א. ע"ז סק"ג. ח"י ח"י י"ג חק יוסף ח"י י"א. ר"ז ח"י י"ט. ועיין דברינו לשם צס"ד.

(גא) **שם** בהגה. וחומץ או מלח. או בשאר מיני עזולין. ואס אין לו יעצלוו בהרוסה. פת"ח סעי' ו' ר"ז ח"י י"ד. ומיכו מ"ס או בשאר מיני עזולין סיינו ש"ס עליהן שם משקס שלריך נפ"י למצבל צסס. ועיין לפיל ס"י קניח סעי' ד' ודברינו לשם ח"י ח"י ווא' כ"פ ודוק.

(בן) **שם** בהגה. או מי מלח. ולאחר שאכל סירק מוחר לסלק סירק ומי המלח מהקערה. מ"א סק"ה.

חק יוסף ח"י י"א. ר"ז ח"י כ"ה. אמנס לפי מה שנכתב לקמן שאלו הדברים שמיניחם בקערה יש צמס רמז לאורות עליונים אי"כ יש להשאיר קלח כרפס בקערה אף לאחר האכילת כדי שיהיה הסדר שלם עד לאחר אכילת מלח ומרור. וכ"כ צן ח"ח פי' לו ח"י ל"ב. אבל מי מלח יכול להסירו כיון שאינו מכלל הסדר כמבואר לקמן ח"י ח"י.

(גן) **שם**. אחד זכר לפסח דכשסיס בהמ"ק קיים היו מביאין לפניו גופו של פסח כמ"ס צפסחים קי"ד ע"א.

(דן) **שם**. ואחד זכר לחגיגה. ואפי' חס חל פסח צמו"ס שאז לא הוה חגיגה צחא עם הפסח שאין דוחס שבת חפ"ס מביאין שני תבשילין כיון שאינו אלא לזכר בעלמא הכי מסיק הטור כמ"ס ה"ב"ח וכחז וכן נכנו. וכ"מ מסחמיוח הש"ע. וכ"כ העו"ש ח"י ג' פת"ח. ח"י ח"י י"ד. ח"י ח"י יו"ד. ר"ז ח"י כ"ג. מ"ב ח"י כ"ב.

(הן) **שם**. ואחד זכר לחגיגה. ואיח דאמרי זכר למסה ולאחר. רוקח ס"י רפ"ג. ח"י ח"י פ"ו. ור"ל זכר למסה ולאחרן שעל ידס נעשו הנסכים וילאנו ממלרים.

לו יוחר מן המלך וסמליו מן המרור והחרוסה וסם יכיו יוחר קרובים אליו מן כבשר וכביס (מסרי"ל) באר חגולח יוחרבשר נהגו שיהיה זרוע ונהגו שהבשר יהיה צלי על הגחלים והביצה תהיה מבושלת. קיד י טור . כ משנה שם ל"ט (וסל סדין ללויה וכן מוכיגן בעירנו); ה כאלו ירקות שיוצאים בהם ידי חובתו חזרת עולשין תמכא

בף החיים

והטעם ביונים ל"מ בשסח דאוסר אף בע"פ עד סלילה אס חין ס' כנגד החטים וסם חונס קלופות אסורות. מש"ז או"ד. (סח) **א** סניחו אפר בקדרה ששלקו צה הביצים ונמלא שם ביצה שיש צה אפרוח או ביצה שיש צה דס בחלמון כחצ סרצ עדות ציהוסף סלמון ז"ל ס"י מ"צ דמוחרים הביצים ככשרים משום דסלפר ניחן טעם לפגם צבשר כמ"ס מרן ז"ל צב"ע יו"ד ס"י ל"ס סט"י ד' וכחצ סרצ הנו' דכן מוכיגן צמערצ כשים חופס או מילה ששולקין סרצס ביצים לחלק לבני אדם ניהנים אפר צחוך סמים ששולקין צסס הביצים ואז כסנמלח צין הביצים ביצה שיש צה דס או אפרוח מחירים שר הביצים ששרי מה שפלטס הביצה סיס טעם פגום ע"י האפר סנבלע צה יעו"ש. וסגס ססט"ז וסס"כ שס סניחו דצרי סס"ע צל"ע עיין צצרכ"י שס או"ד ס' סכציא כמס פו' דסצרי כדעת סס"ע וכן ססכיס סול ז"ל לענין סלכס כדצרי סס"ע יעו"ש. וכ"כ צס"י ק"ז או"ד ס' צסס סגס כ"י מרצני סמערצ דלס נהן אפר על הביצים בקדרס מוחר לכ"ע ואפ"י לכחלס עכ"ל. וכ"כ סער"ס שס או"ד או"כ צס' צצחי לרק על יו"ד ס"י ל"ס או"ד ל"ז דכן מוכיגן צמדינחס דכלל פעס ששולק"ס סרצס ביצים ציחד מניחיס אפר צחוך סמים כדי שסס ימלא צלחד מוסס דס או אפרוח שר הביצים מוחרים וכחצ שכן מורים וצאים בכל יוס יעו"ש. וכ"כ בן חיס פ' צחקויו או"ד י"צ שכן מנסג עי"ח צגדלד יע"ל. וכחצ וגס לפי סמנסג לר"ך לסניח סלפר צחוך סמים שירחיס על סלס קודס סיניחו הביצים וגס לר"ך לסניח אפר סרצס סיסיס טעמו ניכר צמים אלא ססיס אע"ג דלחן למחות ביד סנוכיגן סיחר סומר נפשו יחוס צוס וסע"צ יעו"ש.

(סו) **ש** והביצה חסיס מבושלת. שסל זכר לחגיגס וחגיגס ח"ל ללי וכחכמים דפלוגי אכן חיסל וכמבולר צפסחיס ע' ע"ל וכ"פ סרמציס צס' ק"פ פ"י דין י"צ. (סז) **ש** סגס. וס"ס ללויס. ססחגיגס דינח כסלמים כמ"ס סרמציס שס וססלמים נלכליס בכל מלכל צין ללי צין מבושל כמ"ס פ' חיוסו מקומן. (סח) **ש** צסגס. וכן מוכיגן בעירנו. דחוששין לסצרת ספוי ככן חיסל. עיין חו' פסחיס קיד ע"צ ד"ס שני וקט"ז ע"ל ד"ס כולו ללי.

(סט) **ש** צהגס. וכן מוכיגן וכו' וסס"ז כחצ דסציס חסיס מבושלת דוקל לפי שחין אוכלין ללי צלילי פסח יעו"ש. חכל סמ"ז כחצ דלפי מ"ס סרצ צהגס דמוכיגן לללות אף סציס רשאי ללכול הביצה צלילה אף ללי יעו"ש. וכ"כ סר"ז או"ד כ"ל דסציס עושין צין ללויס צין מבושל ואוכלין אוחס צחוך ססעודה כמ"ס צס"י חע"ו יעו"ש. וכ"כ ח"ל כלל ק"ל או"ד ו' וצענין ססדר או"ד י"צ דביצים ללויות מוחר ללכול וכן מסיק סס"ז צעלמו סס"י חע"ו דלחן חוסור ללי צביצה ולל מנסג יעו"ש. וח"כ כל אחד יעסס כמנסג.

(ע) **סע"י** ס. חלו ירקות שיוצאין צסס וכו' וסעסס דלל סני צלוח דבר מר יסיס מס סיסיס כיון דליו חלל

צסר אף צלל ע"ס. ח"ל חו' ז' ודע דשני פרקים מפרק סלרכוס סנמכרת עס סרלס עד כף סירך נקראיס זרוע כמבולר ציו"ד ס"י ס"ל סט"י צ' לגבי מחנות כסוכה יעו"ש. וח"כ ס"ס ללחן חיוח פרק שירצה מצ' פרקים סנו' יקח כי חין ספרס וסניסס צכלל זרוע. ועוד דע כי סמנסג סלחן לסצר ע"ס חזרוע חלל יהיס סלס זכר לפסח וע"ס לל חסצרו צו. (סא) **ש** וכו' ססצסר יהיס ללי וכו' ורס"ל כחצ ללכוג דיבשל חחוכס צסר ויחלקס למסובין וכ"כ סציס וסל"ס. וסצ"ד מ"ל סק"ח. חכל סט"ז סק"ד כחצ ססצסר כמניחין לזכר חין אוכלין חוחו חז כי חינו חלל משום זכר לפסח יעו"ש. וכ"כ מסרי"ו ס"י ק"ג דלסור ללכלו צין צלילה סרלסון צין צלילה סשני כיון שסול זכר לפסח ואפ"י צמקוס סכסג ללכול ללי יעו"ש. וכ"כ ח"י חו' י"ז. ר"ז או"ד כ"ל וכ"כ ספר"ח דלחן רליו ללכולו צלילה משום דמיוחי כלכול קדשים צחוך כיון שספריו זכר לקרצן פסח ולפיקך חין ללכולו עד למחר יעו"ש. וכחצ סמ"ז או"ד ד' דלף חס סבשר מבושל כל שזכר חין אוכלין צלילה חלל למחר חס ירצה כיעו"ש. חכל סציס אוכלין משום שיש צה עוד טעם חחר זכר ללצילות צהמ"ק. ע"ז סס. ח"י סס. מש"ז סס. ר"ז סס. ועיין לקמן חו' ס"ט.

(סב) **ש** סיסיס ללי על סנחלים. זכר לפסח כמ"ס לעיל חו' כ"ו. וגס ספסח חס לללו ע"ג גחלים ספיר דמי כמ"ס סרמציס צס' ק"פ פ"ח דין יו"ד. מש"ז או"ד ר"ז חו' כ"ל. מ"צ חו' כ"ט.

(סג) **ש** סיסיס ללי וכו' וכחצ מסרי"ו דדרשותיו שרריך לללות חזרוע וסציס מצע"י דסולל סליו אוכלו ציו"ט חסור לללותו ציו"ט. ונרלס דלס רולס ללכלו ציו"ט רלסון ולעסות חחרות לליל יו"ט שני סרשוח צידו וחז יוכל לללות אף ציו"ט סולל סלכולו צלוחו יוס. ד"מ חו' יו"ד. וכ"כ מ"ל סק"ח. ח"י חו' י"ז. ר"ז סס. מ"צ חו' ל"צ. ומלן דלל חכל ללי אף ציוס חסור לללותו צליל יו"ט. ציח יסודה ס"י כ"ל. צרכ"י חו' ד'. ומיכו צס' בן ח"ח פ' לו חו' ל' כחצ דלס שכח מוחר לללותו צליל פסח אע"ג דלחן אוכלין ללי גס ציוס רלסון וכמ"ס צספרו מקצילל חמנס סס' סנו' חיו מל"י כדי לעיין צו ולרלות רליוחיו ועיין לעיל ס"י חכ"ג חו' ע"ז ומ"מ כיון דללי חינו חלל מנסג כמ"ס לעיל חו' ז"ן ודעת סלחרונים חין להחיר כ"ל צרליו ללכולו צלוחו חיוס ח"כ לסנוכיס סלל ללכול ללי גס ציוס ושכח לללותו מצע"י יס להניח צמקומו צסר מבושל שרליו ללכולו צלוחו חיוס לכ"ע. ועיין לקמן ס"י חע"ו חו' צ'.

(סד) **ש** וסציס חסיס מבושלת. ולריכין לסזכר בכל ציזיס ששולקין בקדרס צפסח שירחלו חחלס צמים לונייס צחוך כלי חחד צפ"ע מפני כי חללנו חלו המוכרים חל סציזיס קיויס חוחס מן סערציוס וסס מניחיס חוחס עס סקמחיס סלסס ונדצק על קליפסח קמח לכך ירחלס סיעצ חחלס כי חמץ צפסח צמססו. בן ח"ח סס. חלס צסלו ציזיס

באר - הגולה
 הנה"מ בשם ר"ח
 ומ"ג מ שם גמ'
 ג שם במשנה
 ס שם בגמרא

תמכא חרחבינא (פי' מיני עשבים מרים) מרור ויוצאים בעלין שלהם ובקלחן לאבל לא בשורש
 מאלא שבעלין אין יוצאין אא"כ הם לחים ובקלחים יוצאים בין לחים בין יבשים נאבל
 לא בבושים ולא שלוקים ולא מבושלים וכולם מצטרפים לבזית שהוא השיעור שלהם יועיקר
 המצוה

כף החיים

מרי"ו וסאחרונים נחזו מה שקורין בלי"א קריין או מערטי"ך
 וכ"כ החי"ט ועי"ש במה שחשיג על הרע"ב שם וכן נחפשמ
 המכסג במדינות אלו ליקח הקריין למרור ומזכרין על העלין
 וסקלח נטלין לכריכה. חרחבינא ליחא בש"ס אליוחא דדיקלח
 ופירש"י מידלי"א וברוקח אגרו"ן מרור בש"ס מרייחא ופירש"י
 אמירוסי"ל חפורץ. ובאגודה שהוא ווערמוטי"א דסיינו לענה.
 ח"י או ח"י. ועיין בחשו"י ח"ל סי' קי"ט שכח שחזרה
 השכ"ו במשנתו ובלשון חכמים חסא שמליה לחזור עליו הוא
 הירק הנקרא בלשון אשכנז סאלא"ט ובלשון ספרד סאלאטי"א
 ושם העלם שלו הוא לעוגה בכל הלשונות ששמעתי בחגמרא
 ואיטליא ואשכנז וספרד ופורטוגאל ובספרי הרפואות וסעצ
 וקורין אותו לאטוגה סאלאט ואין בו שום ספק ופקפוק בעולם
 ויש לו ססימנים האמורים בגמ' שרק ופניו מכסיפין וחלחו
 רך וסופו קשה וחלחו מחוק וסופו מר כלענה. ומפני
 שבארטיה אשכנז ופולוניא שהם קרוה אינו מאי בזמן הפסח
 לא הורגלו לקחחו לחוצה מלוח מרור או מפני שלא היו
 בקיאות בטיב פחרון שמוה הירקות כאנשי ארצות הקרובות
 לא"י ובבל לא ידעו מה הוא. ולקחו הקריין שהוא תמכא
 לפי מקלח חכמים. ונפק מיניס חורבא כי הן רבים עחס
 ע"ס שאינם אוכלים אפי' כחלי זיה מחמה חורפיה ושוא
 מזיק באכילתו חי ומבטלים מליח מרור ואף הסדרים אל דבר
 סי' ואוכלים כזיה מהקריין מסחכמים בו וכו' וכל אשר נגע
 אלקים בקרבו יקיים מליה כתיקנה ויקנה הלאטוגה סאלאט
 לשם מלוח מרור אף אם הוא ביוקר עכ"ל. וכ"כ הלבוש דנוהגין
 לחזור אחר חסא אפי' לקנותו בדמים יקרים דשמא סימנא
 מילחא הוא כלומר לרמוז דחס רחמנא עלן. ועיין עוד לקמן
 או פ' וצ"ח שובדים ע"ל.

(עג) **שם**. הגם פירוש מיני עשבים מרים. אכולסו
 קאי ומשום שאין לנו יודעין בצירור איזה הם
 בלשוננו לקח כח צדק כלל אכולסו שם מינים מרים.
 מ"ב או ל"ד. וס"י שלהם אמרו ז"ל בפסחים ע"ל ע"א
 כל ירק מר יש לו שרק ופניו מכסיפין. ופירש"י שרק.
 כשסוחטין אותו במקום חסכוני יולא ממנו שרק לבן כחלב
 וקורין לייטו"ן. ופניו מכסיפין. אינו ירוק מאד ככרחי אלא
 פלדש עכ"ל וכ"כ הר"ן וכ"כ הרי"ף הב"ד שחשיג פי' כל
 טעם. וכתב שם הראי"ז והוא שראוי למאכל אדם.

(עד) **שם**. מרור. הוא ג"כ מין ירק מר ובמשנה שם קראו
 אותו מרור ובגמ' שם קראו אותו מריחא. והוא
 ע"ס שהוא מר ביותר כיעו"ש. ועיין לעיל או ע"ב מ"ש
 עוד בו.

(עה) **שם**. ויואלין בעלין שלהן ובקלחן. וראיתי הרבה אנשים
 שלוקחין בשעת אכילת מרור את הירק שלו
 ובשעת הכריכה נטלין סקלה ואין לה טעם וריח דיש ליקח
 הירק גם בשעת הכריכה כי יוכל לאכול בטוב כזית ממנו
 (ר"ל כי במדינתם נוסגין לאכול חמכא שהוא הקריין והוא
 מר ביותר כמ"ס לעיל או ע"ב יעו"ש) כי אינו מלער כי
 כמו

אלא לזכר שמררו המלריים וכו' משום דליחקם למלח דכחז
 על מליח ומרורגם יאכלוסו מה מלח גידולי קרקע אף מרור
 גידולי קרקע ומלח מליח מין זרעים אף מרור מין זרעים.
 פסחים ע"ל ע"א. והגם דמרור צו"ז דרבנן כמ"ס בפסחים
 קט"ו ע"א מ"מ כל דחקון רבנן בעין דאורייתא חקון. וסעטם
 שחיקנו אכילה מרור גם צו"ז עיין בסס"ק עדות ציעקב דרוש
 ב' לשבח הגדול.

(עא) **שם**. שיואלין בהם י"ח. וכשם שאין יואלין במלח
 גזולה וכמ"ס צסי' חניד סעי' ד' כך אין יואלין
 במרור גזול וע"כ יש לזכר שלא יעקור ישראל בעצמו המרור
 מקרקע של נכרי אף שהוא נוחן לו רשות דסחם עכו"ם גזיל
 ארעא ניכסו ועל קרקע אין שייך יאוש וכלקמן צסי'
 חרמ"ט סעי' א' בהגה אלא יעקור העכו"ם בעצמו ושייך אז
 ע"ז שם יאוש ואח"כ יקנה ישראל ממנו דהוי ע"ז יאוש
 ושינוי רשות. מ"ב או ל"ג. והוא מלך חומרא ללאח אליבא
 דכ"ע כי יש פלוגתא בזה אם זה חשוב כקרקע או כחלוש
 עיין מ"א ס"ק י"ד וא"ר או י"ז ובח"מ סי' ל"ט סעי' ב'
 ובאחרונים שם ודוק. ועוד עיין לעיל סי' חניד או כ"ט ולקמן
 סי' חרמ"ט סעי' א' בהגה ובדבריו לשם צס"ד.

(עב) **שם**. חזרה עולשין וכו' לפי שלא כל אדם בקי בזה
 ובשמוחיסין וגם בלשון משנה לפי המדינות ואין כל הירקות
 מאויין בדין על כן אמרתי להעתיק כאן כל הפי' של אלו
 הירקות כפי מה שמלאחי צפו כדי שכל אחד כפי לשונו
 ומדינתו יבין הדבר על צוריו. חזרת פי' בש"ס בפסחים דהוא
 חסא ופירש"י לפיגא וסערון לעוקא ובגמ' לקטיקא או לפי.
 ובלבוש כתב שהוא מה שאנו קורין במדינות אלו זעריץ. ובסי'
 א"ז כתב בשם מלאחי כתוב שחשיג על הלבוש צו"ז רק שהוא
 הנקרא בלי"א לאטוג ובלשון רומי לקטוקה ובספרי רפואות ימלא
 ממנה ז' מינים ואין ענין כלל לזעריץ המלי במדינות אלו עכ"ל.
 ובזכרון פי' הרואה גבי צר הדיא מפשר חלמין עיף עסקין
 כחסא פירש"י שהוא כפול ועב ושמעתי מלעז אחד שבארץ
 לעז שבמדינות חמות מאי אללס חזרה בימי ניסן והוא כפול
 ועב כמו מה שאנו קורין במדינות אלו הוי"פ שלטי"ן בלי"א
 ואוכלין אותו זה המין למרור. ועיין צ"י שכח מלוח בחזרה
 אעפ"י שביא מחוקק ואין צד מרירות ע"כ. ועי"ש פי' הרואה
 גבי צר הדיא דאמר לרבא מריר עסקין כחסא וז"ל דמי
 יש בו מרירות קלח. ובערוך כתב דחזרת גליון הוא חסא
 מרא. ובאגודה כתב וז"ל אם לא נמלא לפיגא יקח מעריטין
 עכ"ל. עולשין בגמ' הינדבי ופירש"י קרישפליא וסערון פי'
 עולשין דמישטקי ובלע"ז סינליני וי"א כיספיני עכ"ל. ובש"ל
 כתב מלאחי שהוא אסחרול"א וי"א בלע"ז דאמטיק"א אנדיבי"א
 וכ"כ הרע"ב שהוא אנדיבי"א והוא מאי אללנו שמבטלין אותו
 ואוכלין אותו עם לוק"ר וחומץ לבטל המרירות ובגמ' כתב
 שהוא קרבי"ל והוא ג"כ מאי אללנו אף במהרי"ל כתב כיון
 שבסידורים כתב ליקח קרבי"ל לטבול ראשון משמע דאין יולא
 בו י"ח וממכא פירש"י מרובי"א ובערוך קרדווי"א

המצוה בחזרת ואם אין לו חזרת עיחזור אחר ראשון ראשון כפי הסדר שהם שנויים. באר הגולה
הגם ואם אין לו א' מאלו הירקות יקח לעכס או שאר ירק מר (אגור) וחרוסת יעסס עב זכר לטיט ואח"כ נוחטין בו מעט ע הגהות מיימוני
חובטין

בף החיים

אסרו צפי וכ"מ צפי' חקצ"ז סעי' ה' ומ"ט חיי מנהג של
ישראל חורס ששורין וכו' קשה הא לזה סגי בשחוח מעליע
וסיים ומ"מ בשעת הדחק יש לסמוך להקל כשנשרס דיעבד מעליע
במים עכ"ל וכ"כ המחזיר או' ג' דלענין הלכה ודאי לכתחלה יש
לחוש לדעת המ"א ודעמיה שלא החיין הירקות במים מעליע יעו"ט.
ף) ור"פ"ז יש לחזר צ"פ שחל בשבת שקיטין ירקות
מע"ט ואם לא יניחום במים יכמושו ואם
יניחום במים הו"ל כבושים ואפי' לא יסיו כולם חוץ המים
איכא למ"ד צו"ד ס' ק"ה סעי' א' בהגס דע"י הכבישה שלמטה
מסעפע למעלה הילכך יש לנכסו לגלגלם במטפחה שרויה במים. נה"ט
או' ו' ועיין לקמן או' ז"א.

פא) ועיין ויד ס' ק"ה סעי' א' אם שרה כ"ג שעות
וסלקוהו ממים ואח"כ שרו עוד כ"ג לא הוי
כמבוסל יעו"ט ולריך כ"ד שעות רזופין וה"ה כאן יש הקנס
א"א או' י"ד. והוא ע"פ מ"מ בספרו מש"ז שם או' א' יעו"ט
חמסם צפי' זכאי לרק שם או' ה' ובס"י ס"ע או' קט"ב הביא
פלוגתא בזה אלא שסעלה דעתה המהירים כי רבים הם
יעו"ט וא"כ כ"ס כאן דיש להקל בכה"ג כיון דבלא"ה איכא
פלוגתא או' הוי כבוס במים מעליע כמ"מ לעיל או' ע"ט יעו"ט.
פב) ג"מ למיד דכבוס במים מעליע אין יולאין בו מ"מ
בחמטא שהוא קריין אף אם הוא שרוי במים מעליע
יולאין בו. פמ"א ח"ב ס' ק"י. ברכי או' ע' מחס"ט ס"ק י"ד
שע"ה או' י"א ומ"מ עוב לביטלו מן המים חוץ מעליע ויחזור
וישרנו שם דכשאינו שרוי במים כ"ד שעות רזופים אינו נקרא
כבוס לד"ה. ר"ז או' כ"ט. ועיין לקמן או' ז"ב.

פג) וא"מ הוא כבוס בחוץ ליר או חומץ אם שבה כדי
שיחננו על האור וירחיח ויחליל להחבטל הרי
הוא כמבוסל ובשחוח משיעור זה לא נאסר אלא כדי קליפס
ש"ע ויד ס' ק"ה סעי' א' וכ"כ הר"ז באו' הנו' דאם נשבה
בזיר או בחומץ חזק ושהה שם בכדי שאם היו נוחטין ה"ז
וסחומץ ע"ג האור היו מחחילין להרחיח אין יולאין בו עכ"ד.
וזכו השיעור ס"ד לענין דיעבד אבל לכתחלה ודאי דאין ליתנו
בחוץ ליר או חומץ אפי' רגע אחד.

פד) ש"מ. ולא שלוקים וכו' אע"ג דרש"י וחו' פירשו דשלוך
יותר מדאי מ"מ רבינו הרוקח ס' חמ"ט פירש
האי שלוק שליקה מועטה ויש להחמיר אף בשליקה מועטה.
מחזיר או' ד'.

פה) ש"מ. ולא מבוסלים. שכבר נשתנס טעמן ע"י הכבישה
והבישול. לבוש.

פו) ש"מ. וכולם מאטרפין וכו' ר"ל כל החמשה מינין. דסד"א
כיון דאמרינן דאם קפדין עעמא דחד מבטל

בחבדים קמ"ל דכיון דיש לכולם טעם מרירות מאטרפין. רר"ן.
פז) ש"מ. מאטרפין לכזית וכו' שהוא כמו חצי ביצה חרנגילה
ולריך שיעור זה בשלימות מלבד ריוח שבין העלין

וכדאיחא לקמן ס' חפ"ז ויש לחזר בזה דל"כ הוי ברכה
לכטלה כיון שמצריך על האכילה ואכילה בכזית משמט. ומי
שהוא חולה או איסחנים מותר ליקח לו מאיזה מין מרור
שערב

כמו הקלה שיש לו כח ויחר. ע"ז סק"ה. מיכא המ"א ס"ק
י"ב כחז סעסס למנהג העולם משום דקאמר ויולאין בקלח
שלהם אלמא דעלין עדיפא לכן נופלין העלין לברכה ומיכא
לריך ליטול כזית כמ"מ ס' חפ"ז ומפני שאין העלין ברכה
כ"כ לכן נופלין הקלה לברכה מיכא אם רוצה ליטול העלין
לברכה השרות בידו עכ"ל. ומיכא במקום שיש חשש שאין
העלין נבדקין יפס מן החולעים אדרבא יותר עוב לאכול
הקלה בין בברכה בין בברכה כמ"מ לקמן או' ז' יעו"ט.

עו) ש"מ. אבל לא בשורש. פי' השרשים הסקנים המחפלים
לכאן ולכאן אבל השורש הגדול שבו עומד הירק
הוא בכלל קלח. ע"ז שם שם מהר"י. וכן הסכים המ"א שם
מיכא אחר זה כחז מהר"י שם צפי' קל"ג אם יקח מערש"ך
(והוא קריין כמ"מ לעיל או' ע"ב) יקח מה שהוא למעלה מן
הקרקע כגון העלין והסמוך לו אבל לא מה שלמטה מן
הקרקע דהוי שורש עכ"ל והביאו מ"א שם וכ"ה דעת א"ר או'
י"ג אלא שכתב דבשעת הדחק יש להקל יעו"ט וכ"כ הר"ז
או' כ"ח דיותר טוב ליטול העלין והקלה היולא חוץ לקרקע
לפי ש"מ שמה שהוא עומן בקרקע הוא נקרא שורש אבל
העיקר כסברא הראשונה עכ"ל.

עז) ש"מ. אלא אי"כ הם לחים. דעלין יבשים הרי הם כעפרא
בעלמא אבל קלח מחוץ שהוא שבו אינו מחייב
שיפסיד טעמו. רש"י פסחים ע"ל ע"ב וכ"כ הר"ן.

עח) ש"מ. אלא אי"כ הם לחים. ומ"מ אומר שיואלין בהם
כמושין ולי נראה שסעלין לריכין שיכיו לחים
ולא כמושין והקלחים אפי' כמושין. רי"א"ז הבי"ד השס"ג פ'
כל שעה. כנה"ג בטה"ט. וכחז שם הכנה"ג רמס שסיים
הרי"א"ז והקלחים אפי' כמושין אינו מדוקדק דטעמא ביבשין
יולאין בכמושין לא כ"ס. וכ"כ חיי או' י"ט דעלין אפי' אין
יבשים לגמרי רק כמושין אינם יולאין בהם יעו"ט. וכ"ה דעת המ"א
ס"ק י"ג אלא שמציין בטענה כמ"מ ח"י שם וא"ר או' י"ד.
וכ"כ הר"ז או' כ"ט אבל לא כבושים. ומיכא הא"ר שם כחז
דלגינא ז"ע מדכשמיטו הרי"ף וסרמזים ושאר פו' דין
דכמושין אלמא דס"ל דיואלין אף בעלין כמושין וכ"מ מחס"ט
דילן וכן דעת הש"ג וכ"פ הראב"ן דף ע"ג עכ"ל. וכן הסכים
הפרי"ה ומס שסקסו עליו כבר הלין בעדו הברכ"י או' ז'
יעו"ט. וכ"ה דעת נח"צ חיים שבגליון הש"ע יעו"ט. נמלא
דרין זה בפלוגתא שנייא וע"כ יש להחמיר היכא דאפשר.

עט) ש"מ. אבל לא כבושים. פירש"י בחומץ. וכל דאזיל
לשיטחים כמ"מ הבי"ד צו"ד רס"י ק"ה בשמו

אבל אכן קול דרבר השרוי במים מעליע הוי כבוס וסוי
כמבוסל וא"כ אם שרס המרור במים מעליע אין יולאין בו
דנחבטל מרירחו. מ"א ס"ק י"ד. וכ"כ העו"ט או' ד' מיכא
חיי או' ז' כחז דמנהגן של ישראל חורה הוי ששורין אותו
כדי שיכא העלין לחין ולא כמושין כמ"מ באו' הקודם ויש
לסס על מה שיסמכו יעו"ט. אבל דעת חק יוסף או' ח"י
כדברי מ"א שלא לשרות מעליע אפי' במים יעו"ט. וכ"כ א"ר
או' י"ד שאין להקל בשרייה מעליע ובפרט שכל האחרונים

חומץ או יין אדום זכר לדם (עור) ועושין חמירא מפירות שנמשלו בהם ישראל (חוס' פ' ע"פ) כגון חפוחים חלנים אגוזים רמונים שקדים ונחתנין עליו חצלין כגון קנמין וזנגביל הדומים לחצן שהיו מגבלין בו הטיט. (עור):

נופל

בף החיים

צב) ועיין בשו"ת בית אפרים סי' מ"ג שכחב שרבים וגדולים נוסגים ללאח י"ח מרור בקריין מלול ושחוק כיון שעינינו רואות שרדיין הוא חרף מאד אם לא כשעומד מגולס זמן ארוך שמפיג טעמו שסחריפות יולא ונחפך מר למחוק ודאי דאין יולאין בו כלל יעו"ש. וסב"ד השע"ח א"י י"א. וכ"כ ישי"ע א"י ב' כי כן מנהגם למלול סקריין כדי שאזיכול לאכול כו"ח ממנו וסגיג על מי שפקפק בזה יעו"ש. וכן בחשו"ש שמלח בנימין דף ל"ה חלק על מי שכחב דאין יולאין בפירורין וכחב דאדרבא עיקר דרך אכילתו הוא בפירור ויש בו טעם מרור יעו"ש. וכן סגיג עליו בנ"ח שאלס ל"ב וכחב שכן נסג הגרי"א רק שהקפיד שלא ימלול עד אחר ערבית שלא יפיג טעמו ועו"ש. וכ"כ בספרו ח"א כלל ק"ל א"י ג' יעו"ש. וכ"כ מגן סאלף א"י ב' דנכון לגרור סחמכא שאז יכולין ללאח בריוח עם סכיות וכן נסגו בבית הגאון סמנוח בעל נוב"י עכ"ל. ועיין לעיל א"י פ"ב.

צג) שם הגה. ואם אין לו אחד מאלו סירקות. ר"ל מאלו חמשה מינים שנויין במשנה. ד"מ א"י ו'.

צד) שם. בזה יקח לענש או שאר ירק מר. ומ"מ אף שא"א בענין אחר עכ"פ אין לבדק רק על אלו סמינים דקא חשיב במחנ"י כיון דקחני אלו ירקות וכן משמעות כל ספי' דדוקא אלו וכן ססכמח סש"ך והמ"א. ח"י א"י כ"ד. א"ר א"י י"ז. חק יוסף א"י כ"א. א"א א"י ס"ו. ר"ז א"י ל"א. ומ"מ יש לחזר אחר ירק שיש לו שרף ופניו מכסופין כמ"ש לעיל א"י ע"ג יעו"ש.

צה) וכתב א"ר א"י י"ד דע"פ שחל בשבט מותר ליתן סחורה במים בשבט דהא ק"ל ס' שכ"א סעי' י"א מותר לסשקות סחלוש כדי שלא יכמוס אף דמיירי שם שראויין לאכילה ביומו וסחורה אין אוכלין בע"פ דזה אינו מדינא אלא יש שנהגו בס"י חע"א ועוד סא נסגו לפלטלו וק"ל בס"י שכ"א דבעלפול חליא סשקאס עכ"ל אמנם הא"א שם סניח דברי סא"ר סג"י צ"ע וע"כ יש לנהוג לנגלס מע"ש במטפחה שרויט במים כמ"ש לעיל א"י ק' יעו"ש. ומ"ש עוד סא"ר סא נהגו לפלטלו וכ"י נראה ס"ד אם ראו ליתן מהם לקטנים אצל אם אין נוחנים מהם לקטנים מחמה שסם ביוקר וחס עליהם או משום שהם מרים וחס על הקטנים שלא יזקו אז נעשה מקאס ואסור לפלטלס בשבט וכמ"ש לעיל ס' חע"א א"י כ"ד וס"י ש"ח א"י מ"ב לענין מלס יעו"ש.

צו) שם. בזה וסחורה יעשם עב וכ"י וכשחל י"ד בשבט עושה סחורסח יוס' ו' שסוא יוס' י"ג ואם ירלס לעשות במו"ש שסוא יו"ט סרשוח בידו דאמר בפי' ע"פ דקי"ד סחורסח מלוא ואינו מכסירי מלוא. שסחא חצלין נידוכין סחורסח שסוא מלוא מיבע"ל. רוקח ס' רס"ז. סס מ"ש דסחורסח מלוא היינו זכר לפיט ולדס כמ"ש סרצ וסוא כדע"ס סרל"ש פ' ע"פ וכ"פ סרמז"ס בצספר סיד וספור ס' חע"ס ואפ"ס אין מצרכין עליס לפי שבעל לגבי מרור כמ"ש ספור בס"י חע"ס ודלס כמסמעות סרמז"ס בפי' סמסניוה. ח"י א"י

ר"ס

שערב עליו ביוחר ואם א"א לו כלל עכ"פ יאכל מעט או ילעוס בפיו לזכר טעם מרירות בלא ברכה ורואי דרחוק עלמו בכל יכלחו אף אם יכאב עליו לקיים סמלוח חז"ל. ח"י א"י כ"א. חק יוסף א"י י"ט. ר"ז א"י ל"א. ומיכו יכול לאכול מעט מעט ובבצר שלא יססה מחלחל אכילה כו"ח עד סופס בכדי אכילה סרס כמ"ש לקמן ס' חע"ס סעי' ו' יעו"ש ושיעור כו"ח יח' לקמן ס' חפי' יעו"ש.

חק) ואם כשיאכל כו"ח ממנו יחלס יוס' או יומיס בכה"ג א"א סבריס לסביא עלמו ליד מרס זו ואיסורא נמי איכא לעלמי. חשו בשמים ראש ס' ל"ד יעו"ש ועיין לעיל ס' חע"ב א"י ס"ט. ובמחזון שגב"ה פ"ג.

חך) שם. מלסרפין לכו"ח וכ"י עיין בחשו"ש כחב סופר ס' פ"ז שכחב דבעינן כו"ח בין לאכילה ובין לכריכה ואם אין לו אלא כו"ח מלימס יאכלנו כולו בפעם ראשון ולא יאכל כלל בכריכה ואם אין לו אלא כו"ח בלילה סרלשוכס יאכלנו כולו בליל ראשון ולא יניח סח"י לשני יעו"ש. ועיין לקמן ס' חע"ס א"י ל'.

חך) שם. ועיקר סמלוח בחורס. ואעפ"י שסיא מחוקס ואין בזה מרירות כ"כ כמו בשאר סמינים מ"מ קיס לסו לרז"ל סידעו לדבר בלסס"ק יוחר ממנו שעיקר שם מרור סכחוב בחורס חוכס עליו סחלס ועיד סחלחו מחוק וסופו מר זכר לוימררו אס חייבס בצפרך סחלס בפס רך ואח"כ בצפרך. לביס. וכחב ב"י בשס סמ"ק דעוב לחזר אחריו ואפ"י לקטוחו בדמים יקריס. וכ"כ הלבוש. ח"י א"י כ"ב. ר"ז א"י ל' והיינו עד שלס במלוא ע"ד סנח' בס"י סרנ"ז לגבי אחרוג יעו"ש. ח"י סס. ר"ז סס. ומיכו עיין כנה"ג ביו"ד ס' פ"ד בנה"ג א"י ב"ן שכחב ובמקומות סללו סררס מלי סרבה בחורס ולריך בדוקס יפס מפני ססחולעיס סס דקיס וקטנים וכמלס ססחורס עלמו ומקדס סיה מנהגו שלא לאוכלס אלא בצדוקס ועסס מקרוב מסך ידו מהס מכל וכל שלא לאוכלס יעו"ש. וכ"כ סס בל"י ס"ב וכחב סס שמפני זס אינו אוכל כ"א סקלח שלסס יעו"ש. וא"כ סיכא שמלי בו חולעיס סרבה ויש חסס סאינו כדדק יפס או סידע בלנשי ביוח סאינס סרריס כ"כ לבדוק ולעיין סיטב במיוחן וישוב הדעס פעמים שלס לא יאכל כ"א סקלחיס ב"ן בצרכה ב"ן בכריכה. וכ"כ בחשו"ש חחיס ס' קל"ב מי סאין לו אכניס בעלי ירלס לבדוק ססללסעט מחולעיס קטנים שנמללו בזה מוטב ליקח סחמכא שקירין קריין יעו"ש.

צא) ובן סעולשין שקורין אינדידי"א (ובלשון ערבי סינדבא) יש בחוכו חולעיס דקיס וסידעיס בדבר מושכים אס ידיהם ממנה. כנה"ג סס בשס ס' סזכרונות דכ"ג ע"ב. וא"ל לסהריך בזה כי ידוע כל סירקות נמללס בזה חולעיס דקיס ושומר נפשו ירחק מהם אם לא ע"י בדוקא מעלייח וישוב סרעס מרובס. וכשחל ע"פ בשבט לריך לבדוק אוסס מע"ש כי אין שבה מכין ליו"ט כנודע אלא שריך אח"כ לכרוך אוסס במטפחה ולהניח אוסס במקום עוב בענין שלא יבא עליהם נמליס או מרסס סאדמס ויש נוסגיס סחוריס לרלוחס במו"ש שסא בל עליהם אחס דבר ועיין לעיל א"י ק'.

ו נמשל ידיו לצורך טבול ראשון ולא יברך על הנשילה צויקה מהכרפס קפחות מכזית ומטבלו בחומץ ומברך בורא פרי האדמה ואוכל ואינו מברך אחריו ויקח מצה והאמצעית ויבצענה לשתיים ויתן חציה לאחד מהמסובין לשומרה לאפיקומן ונותנין אותה תחת המפה

וחציה

כף החיים

באר הגולה
פ לייחיו צמיח
קני' סעיף ד'
צ שם צמי' קי'א
ק הכל' שם שם ר"י
ש"פ וחשו' מהר"ל
כדי לאסוקי נפשיה
מפלוגת דפוסקי'
צרכה אחרונה,
הכל' שם והמדרגי

קא **שם** בהגה. כגון חפוחין וכו' ומעיקר הדין יכול לעשותו אפי' מירקו ולרככו אפי' במים ושאר משקין אבל עכ"פ לריך ליתן בחוכו דבר שיש בו קיוסא כגון חפוחין או יין וחומץ זכר לשעבוד שהיו משתעבדין בישראל עד שהיו שיניסם קיהוס. ר"ז או' ל"ב.

קב **שם** בהגה. כגון חפוחים וחאנים וכו' עיין לעיל סי' חס"ז סעי' ח' בהגה אם מותר לאכול בפסח חאנים וענבים יבשים ושאר פירות יבשים ודבריו לשם צמיד.

קג **שם** בהגה. כגון קנמון וחגביל הדומין לחבן וכו' וכח המרדכי בשם הרוקח לכך משימין בחרוסת קנה

קנמון וחגביל לפי שא"ל לרובן היטב שלא יסא בכס חומין קשין וזכו זכר לטיט שהיה הבן מעורב בו. צ"י. ודבריו מהר"ל סדר האגדה כחב חרוסת זכר לטיט ועליו יכיו מונחים קידה וקנמון ושאר בשמים מחוכין ארוכין זכר לחבן עכ"ל. **קד** **סעי'** ו. נוטל ידיו וכו' דכל שטיבולו במשקה לריך נטילה כמי' לעיל סי' קנ"ח סעי' ד' יעו"ש.

ומכאן יש חוכמה מגולה לאותן שאין נזהרין בכל השנה ליטול קודם שילכל דבר שטיבולו במשקה דמה נשחטם הלילה הזה מכל הימים שבשנה ואם בא לעסר עולמו טפי בלילה הזה הו"ל להזכר עכ"פ בעשי' שזכריה הכל לאכול פה ישראל דוקא אלא ודאי שאין כאן אלא חסרון זכירות ואין מדקדקים להשוות מדוחסם. ט"ז סק"ז. וסליח פכיה כחב דהעולם נוסגין שלא ליטול ויש להם על מה שיסמוכו שהיו סוברין כן עכ"ל. וזכו דעת מהר"ם מרומנובורק שהביא סטיר כאן וכ"כ מ"א לעיל סי' קנ"ח. וזה דנוטלין בליל זה הוא כאלה משאר שינויים שעושין בליל זה כדי שישאלו, חיי או' כ"ח. ועיין לעיל סי' קנ"ח או' כ"ה מ"ש בזה בשם האחרונים.

קה **שם**. לצורך טיבול ראשון. כדי לעשות שינוי בשביל החינוקות שישאלו כי זה הוא שינוי שטובלין קודם סעודה מה שאין דרך לעשות כן בשאר הימים. טור. וכן פירש' ורשב"ם בפסחים קי"ד ע"א והב"ד צ"י.

קו **שם**. ולא יברך וכו' בעור הביא פלוגתא בזה אם יברך על נטילה זו כי לדעת מהר"ם מרומנובורק והעיטור שהאידנא ח"ל נטילה לדבר שטיבולו במשקה וע"כ ח"ל לברך ולדעת הגאונים והר"י שמעיה בשם רש"י לריך לברך וכח צ"י כיון דפלוגתא היא אם לריך נטילה פוז שלא לברך ולכן פסק כאן בש"ע שלא לברך. וכ"פ לעיל בסי' קנ"ח סעי' ד' וכ"פ בד"מ או' י"ב. וכ"פ בה"ח. ט"ז סק"ז. איר או' כ"ג. פרי"ח. ר"ז או' י"ט. ח"א כלל ק"ל בענין הסדר או' ד' קי"ז ש"ע סי' קי"ט או' ג' בן אי"ח פ' זו או' ל"א. ומסתמא משמע לריך לזהר בדיני נט"י למשקס ככל דיני נט"י לפה אלא רק שאין לברך על נט"י למשקה משום סב"ל כ"כ לעיל סי' קנ"ח או' י"ג יעו"ש. וכ"כ ח"א או' הנו' והגם דעתם הלבוש והגרי"א לברך כבר כחבנו לעיל סי' חיי או' ז' דסב"ל אפי' כנגד סרוב

כ"ה. וכ"כ בה"ח בסי' תע"ה דלא ק"ל הכי כהרמב"ם וגם שהוא עלמו חזר בו בחיבורו שהרי בס"ז פסק כר"א בר' לרוב ונאפ"י כן לא כחב לברך על החרוסת עכ"ל. וכ"כ דעת הש"ע בסי' תע"ה שלא כחב לברך עליו. וכ"כ דעת האחרונים. **צו** **שם** בהגה. ואח"כ נוחנין בו מעט חומץ וכו' ואם חל בשבת יחן בו המשקה מע"ש. אגודה. ואם שבת יש לעשות ע"י שינוי דהיינו שיתן המשקה בחלב חוך הכלי ואח"כ ישים בו החרוסת כמבואר לעיל סי' שס"א סעי' ט"ז יעו"ש. וכ"כ מ"א ס"ק ט"ז. חיי או' כ"ו. א"ר או' ח"י. חק יוסף או' כ"ב. ר"ז או' ל"ד. ודוקא בדרך אכל בעב לא מהני שינוי מחס"ש. א"א או' ט"ז. ועיין בדבריו לשם או' קי"ג ואו' קי"ז.

צח **ועי"ש** בסי' סק"י דאוסר ליתן עחינה מלה אפויס לערבו עם יין או מי דבש בשבת אפי' ע"י שינוי, ואין דבריו מוכרחים, גם העולם אין נזהרין בזה. חיי שם. וכ"כ דעת האחרונים להחיר כמ"ש בדבריו לשם או' י"ג יעו"ש.

צט **שם** בהגה. כגון חפוחים וכו' תחת החפוח עוררתך. כפלה הרמון רקתך. שהאגס חנטס פניה. אמרתי אלעל בחמר. אגוז אל גנה אגוז ירדתי. ושקדים על שם ששקד סקב"ס על סקן. חיי פסחים קט"ז ע"א ד"ה לריך בשם חשו' הגאונים. וכ"כ הלבוש. ר"ז או' ל"ב. והכלבו סי' ו' הוסיף וענבים זכר לגפנים סגדר נחנו רוח. והב"ד היפ"ל ח"ב או' ז' וכחב שם. שטיקר המלס הוא החפוח כדמשמע שם בגמ' מאי מלס ר"ל חמר זכר לחפוח יעו"ש. ומנהג האר"י ז"ל להניח בחרוסת ג' מיני חבלין שבלח נרד ובערבי נק' סינבול ובושש"י וזינגיבלי וקאליליה סנקרא קומין וז' מיני פירות וסם ענבים וחאנים ורמונים וחמרים ואגוזים וחפוחים ופירא"ש אבל השלכנאים נזהרין לשום עיקר החרוסת מג' דברים אלו ואלו הם היוחר מוכרחים וסם ר"ח אב"ן בלשון אשכנז וסם אגוזים וחפוחים ופירא"ש כי בל"א ר"ח ג' פירות אלו הם נופריקין אב"ן ונוחנין סי' לדבר ובחרוסת אב"ן למלאה. שער הכו" דף פ"ג ע"ד סגס מהרש"י ז"ל, אלא שכתב שם בשם פנהא אימ שזה אינו ע"פ הסוד רק ע"פ מנהג השלכנאים יעו"ש.

ק **וכיצד** עושין אותו לוקחין חמרים או גריגורח או למוקין וכיוצא בהן ודורסין אותן ונוחנין לחוכן חומץ ומחבלין אותן בחבלין כמו טיט כחבן ומציאין אותו על השלחן בליל פסח. הרמב"ם פ"ז דין י"א. כלבו שם. והרע"ס בפי' המשנה פי' ע"פ כחב וז"ל וחרוסת שעושין מחאנים ולחיים צמינים ושקדים וכמה מיני פירות ומשימין בה חפוחין ודכין הכל במדוכס ומערבין בחומץ ונוחנין עליה חבלין קנה וקנמון כעין פחילוח דקוח ארוכות זכר לקש ולריך שחסיס עבס זכר לטיט עכ"ל ומיכו כל אחד יעשה כמנהגו כי לפוס דינא אינו מעבב וכמ"ש באו' שאח"ז.

באר הגולה
וש"פ. ש טור
והקוה ת הכל"ש
נחשו ושא"ר פוס'.

והציה השני ישים בין שתי השלימות ש יוגביה הקערה השיש בה המצות ויאמר הא לחמא
עניא עד מה נשתנה. הגה ויאמר בלשון שמזינים הנשים והקטנים או יפרש לסס הענין וכן עשה ר"י
מלונדרי

בפ החיים

יעו"ש. וכחז סב"ח דמחלוקה זו לענין בנ"ר לא נמלא
במחצרים בפירות אלא שספור מפרש מדעתו דממס שנחלקו
רש"ים ור"י בצרכה בפס"א שעל המרור דלרש"ים א"ל לבד
בפס"א לפי שנפטר בפס"א שצריך על סירקוה בציבול ראשון
ור"י חולק וסובר דלא נפטר בלוחה ברכה משום
דאגדחא וסלילא סוי הפסק עובא אלא טעמו של דבר
לפי שסמרור נחשז כדברים הצאים ממחמה הסעודה בחוך
הסעודה שברכה הלחם פוטרנו וכמ"ס סח"י וסר"א"ש צ"י
ע"פ נמשך ממחלוקתם זו דנחלקו נמי לענין בנ"ר דלר"י דסוי
הפסק באגדחא וסלילא ממילא לריך לבדך אחר טיבול ראשון
בנ"ר שאין בהמ"י פוטרה מה שאכל כבר קודם סעודה
והפסק באגדחא וסלילא בין אכילה לסעודה. ולרש"ים א"ל
לבדך דמאחר באגדחא וסלילא לא סוי הפסק כל עיקר שהרי ברכה
בפס"א שצריך על סירקוה בציבול ראשון פוטר ג"כ טיבול
שני מצרכה בפס"א א"כ ממילא נמי ודאי בהמ"י שלאחר
הסעודה שפוטרו טיבול שני מצרכה שלאחריו פוטר ג"כ טיבול
ראשון מצרכה שלאחריו יעו"ש. וכ"כ ה"ט"ו סק"ח. ומיסו
מ"ס שם סב"ח דהר"ה ללחם י"ח כל הגאונים יאכל בציבול
א' כזית שלם וכו' כחז עליו ח"י א"י כיט דעדיין לא יא
לדעת הסמ"ג וע"כ כחז דסעיקר כסמכמה רוב ראשונים
דאין לבדך כלל יעו"ש. וכ"כ סר"י א"י ח"י לענין הלכה יש
לחוש לבי הסברות ולכן לא יאכל מהירקוה כזית שלם שלא
יאטרך לבדך אחריו בנ"ר לפי סברא האחרונה ואם אירע
שאכל כזית לא יבדך בנ"ר שלא יבדך לבטלה לפי סברא
הראשונה ואם אירע שצריך בנ"ר וכן אם אין לו אלא ירקוה
שבצרכה ששכל כשסן חיים אעפ"כ לא יבדך. בפס"א על סמרור
שלא יבדך לבטלה לפי סברא סב" עכ"ל. וכ"כ דעת הש"ע
וסאחרונים דאף אם אירע ואכל כזית לא יבדך אחריו בנ"ר
כמ"ס לקמן א"י קט"ו.

(ק"י) **ש"ס** יקח מהכרפס פחות מצות. וס"ס לשאר מיני
ירקוה שאינם ממין מרור. פר"ח. ור"ל דאף למי
שאין לו כרפס שלוקח שאר ירקוה לטיבול ראשון חוץ ממין
סמרור כמ"ס לעיל סעי' ד' ובדבריו לשם א"י מ"ח ג"כ יקח
פחות מצות לאפוקי נפשים מפלוגחא.

(ק"י) **ש"ס**. ומטבילו בחומץ ומצרך וכו' משמע דסעודת
קודם לבדך כדי שלא יאכל הפסק בין הצרכה
לאכילה וכ"כ לקמן ס"י חע"ה גבי מרור וז"ל יקח כזית מרור
וישקענו כולו בחרוסה ויצרך על אי"מ עכ"ל דמשמע דטיבול
החרוסה קודם לבדך מצי' סוף ס"י זה. ועי"ש שחמה על
דברי מסרי"ל שסב"א מ"א ס"ק י"ט שנחז לבדך קודם סעודת
וסיים א"י שיסיד אין לנו לעשות אלא כנראה מהש"ע יעו"ש.
ועוד עיין לקמן ס"י חע"ה א"י כ"ד.

(ק"י) **ש"ס**. ומטבילו בחומץ. וס"ה צמי מלח או בשאר מיני
טיבולין שיש עליהם שם משקה כמ"ס לעיל
סעי' ד' בהגס ובדבריו לשם א"י ג"א.

(ק"י) **ש"ס**. ומצרך בפס"א. ומכיון בצרכה זו לשפור אף
סמרור שאוכל אח"כ. ואם שכח ולא כיון אפי"ס

סרוב ואפי"ו כנגד מרן ז"ל יעו"ש. ואעפ"י שכחז הלבוש וכן
נחפשו המנהג, וק"ל במקום מנהג לא אמרינן סב"ל מ"מ הא
כל רבני אשכנז הנו' כחזו שלא לבדך, משמע דאין זה מנהג
פשוט בכל המקומות. ועוד הא י"א דעל פחות מצות א"ל
נעילה כלל כמ"ס לעיל ס"י קנ"ח א"י ר' יעו"ש, והבא לריך
לאכול פחות מצות כמ"ס בש"ע. ועי"כ ודאי דאין להכניס
עלמנו בסב"ל בידון זה ובפרט כי כ"ס דעת הש"ע וכמה
האחרונים.

(ק"י) **וא"מ** שכה וצריך בנעילה זו עיין צ"י חיים לראש
דף מ"ד ע"א א"י ב' שכחז משם הר"י יוסף
עליכס ז"ל דלא יעשה סיסח הדעת ועלחם לו בציבול נעילה
שנים לסעודה ואין בסיפור וסאגדס הפסק וכו' אכל הרב
ויגד יעקב דכ"ע א"י א' וסרוב זכרנו לחיים דף ז"ך א"י ד'
חלקו עליו והעלו דלריך לטיול פ"ב בצרכה יעו"ש. וסב"ד
היפ"ל ח"ה א"י ה' וכחז להכריע וכדי שלא לבטל חקנה
חכמים לטיול בליל פסח ב' פעמים שיטול שניה בלא ברכה
שהרי ברכות אינם מעכבות ודי במה שצריך בראשונה אקב"ו
שגם ה"א מלוא חכמים ועולם לכאן ולכאן עכ"ל אמנם לפי
מ"ס בא"י הקודם שדעת כמה גאונים לבדך וכ"ס דעת הלבוש
וסגרי"א וגם סב"י לא כחז אלא שטוב שלא לבדך ומשמע
דאינו אלא רק לכחלה, א"כ זה שכחז צריך הרי יואל למ"ד א"כ
שטיבול משקה לריך ברכה ואינו ענין לנטי"ו שניה של סעודה
כיון שלא כיון לה, וא"כ למס יבטל חקנה חז"ל שחקנו לבדך
עניי לסעודה. ועוד כיון שלא כיון כ"א לאכילה כרפס ואכל
כרפס הרי נגמרה מלוא הנעילה דכ"ע ידעי דבליילס סזה
לריך לטיול ב' פעמים ומאחר שנגמרה מלואה וסכיה דעחו
מסן א"י חעלה בצרכה לנטי"ו של סעודה וע"כ נראה דא"ל
ליזכר מלהסיה דעחו מסן כדי לחזור ולטיול שניה לסעודה
ולבדך וליכא חשש ספק ברכות אלא אדרבא אם לא יבדך
הרי ב"טל חקנה חז"ל. ועיין עוד מזה בדבריו לקמן רס"י חע"ה.
(ק"י) **ש"ס**. ולא יבדך וכו' וכוונה הרחילה הזו היא בשם
י"ה וזהו רחילה רחץ י"ה ר"ל חכם יו"ד בזה"י
ויהיה בגי' רחץ ע"ס ב' אוחיות י"ה וסוא משורש י"ה דמילוי
ע"כ. ורחילה סב"י גס היא בציד י"ה ע"ד הנו' אלא ששם
י"ה סזה חכוין אל שם י"ה ה"ואל מסוי"ה דס"ג וגם הוא
בסב"א יו"ד פעמים ה"י כנ"ל. שער הכו"י דף פ"ז ע"ב וע"ג.
וזכו חוץ מכו"י הנעילה שנחזנו לעיל ס"י קס"ב א"י ב' יעו"ש.
וכוונה סכרפס כבר כחזנו לעיל א"י מיט קחנו משם.

(ק"י) **ש"ס**. יקח מהכרפס פחות מצות. כ"כ סעור דא"ל
כזית וסוא מדברי הרא"ש פ' ע"פ שכחז כיון
דאין מזכירין עליהם אכילה א"ל כזית. וכ"כ בחשו' סרשבי"א
המיוחסות לסרמב"ן ס"י כ"ב וסגמ"י פ"ח דכיון דטיבול זה
אינו אלא להחמים הסירקוה בכל דכו סג"י ובחשו'
מסרי"ל ס"י כ"ה כחז כיון דאיכא פלוגחא א"י לריך לומר
אחריו בנ"ר ע"כ א"י אוכל פחות מצות לאפוקי נפשים
מפלוגחא וכמ"ס כ"ז צ"י יעו"ש. וספלוגחא הוא דלר"י
מבדך אחר סעודת בנ"ר ולרש"ים א"ל לבדך כמ"ס בטור וב"י

מלוגדרי כל הסגדה בלי לעי' כדי שיבינו הנשים והקטנים. (כל זו ומסר"ל). יואז יצוה להסירם מעל באר הגולה

א שם בגמ' קט"ז
וכ"כ התוספות
וכש"ס שם.

השלח

בף החיים

כי מלכ הראשונה היא הוי"ה דע"ב מוח חכמה וס"ב היא הוי"ה דס"ג והוא מוח זינה ולסיבה זו המלך הא' אינה נחלקה ונפרסת לב' פרוסות כי היא נגד החכמה הנקראת אות יו"ד והיא אות אחת שלימה אבל המלך ס"ב נחלקה ונפרסת לב' פרוסות כנודע חל"ה לאכילה מלך וחל"ה לאפיקומן לפי שהזינה נקראת או' ה' והיא נחלקה לזו"ר ב' אותיות ד' על ו' ולכן נפרסת לב' פרוסות שהם סוד זו"ן וכו' וחל"ה הא' שזרחה ו' מניחין לאפיקומן וחל"ה ס"ב שזרחה ד' שהיא כנגד נוקבא' אלו מחברין אותה עם החכמה שהיא מלך הא' השלימה ומזכרין עליהם המזל"ה ואכילה מלך המזל"ה כנגד השלימה ואכילה מלך כנגד הפרוסה ועל זו הפרוסה ס"ב שהיא כנגד או' ד' של הסי"א אלו אומרים הא' לחמא עניא וכמאז"ל מה דרכו של עני בפרוסה וכו' עכ"ל. וכי' בדף פ"ז ע"ג יעו"ש. וכ"כ בפע"ח שער כ"א פ"ג. ור"ל כי ד' כוסות הם כנגד חז"ד דזינה הנקראת אימא כמ"ש לעיל ס"י חע"ב או' כ"א יעו"ש וג' מל"ה הם כנגד חז"ד דחכמה הנקראת אבא ולכן כשמסדר הב' מל"ה לסיניח בקערה וכן כשאכיל יכוין כי מלך העליונה היא כנגד חכמה דחכמה וס"ב זינה דחכמה וס"ג כנגד דעה דחכמה ור"ל חו"ג דדעה דחכמה וכי' בצחי' החילוניות כמ"ש בע"ח שער מ' דרוש ב' כי כל צחי' מל"ה מעשיות וצרכותיהם כמו לז"ה וחפלין ואכילה מלך וסוכה ולולב וכיוצא בהם כולם הם בחילוניות העולמות וכל מל"ה שהוא בדיבור לבד כמו תפלה הוא בפנימיות יעו"ש. וע"כ בחפלה ערביה דליל פסח נחקן צחי' הפנימיות דסיניח שנכנסין צחי' חז"ד דזינה וחז"ד דחכמה הנקראים או"ה בכל צחי' חכמה דזו"ן משא"כ בשאר שבתות ויו"ט שנכנסין במדרגות לאט לאט וע"כ נשחט הלילה הזה ולילה כיום יאיר וגומרין בו את הסלל בצרכה כמ"ש לקמן ס"י חפ"ז סע"י ד' יעו"ש. ועיין בסע"ק שיה' צא"ר מים חיים פכחצחי שם צחי' סדר כו' החפלה דחול ושבת יעו"ש.

קידה וכתב עו"ש בשער הכו" דף פ"ג ע"ב כוונת אחרת ב' המל"ה שהם כנגד ג' שמות אלהים ואות

ה' דאלהים דחכמה ליורס ד"ו ושל הזינה ד"ו ושל הדעה ג' ווי"ן יעו"ש. וכחז' חז"ד ס"י רנ"ז בשם חז"י הארי' ז"ל לז"ר צורח היא ב' צו"רם במל"ה ד"ו ד"ו ג' ווי"ן וכחז' ד"ש לכחז' הסין הנז' בעיסה עולם בחקיקה בלי שום לבט והאר"ך בזה יעו"ש. וסב"ד בצרכי' ס"י חע"ה או' ז' וכחז' עליו חז"ל וכחז' כחז"ו לעיל ס"י ח"ס או' ג' וס"י ש"מ או' ד' דאין כוונת הארי' ז"ל לז"ר האותיות בפועל כאשר יראה המדקדק בלשון סוכה ושוב מלאחי שכי' הרב המקובל גדול בדורו מהר"ר יעקב למח זל"ה עש"ב עכ"ל. ודברי בצרכי' הנז' כחז"ו אוחס במקומם ס"י ש"מ או' ל"ב וס"י ש"ס או' ל"ה יעו"ש. וכ"כ שם בשער הכו" הגהה בשם אי"מ חז"ל אל תחשוב שפירושו לז"ר עליהם האותיות ממש שזה חסור ואפשר דהוי' כמחזק השם ומחזק צו"ט כמ"ש בעל המפה ז"ל אלא פ"י הליור בכוונת עכ"ל וכי' מדברי מהר"ח ז"ל ר"ש שער הסקדמות שכחז' דדבר פשוט הוא כי אין למעלה לא אות ולא נקודה אלא כל אות ואות מורס על אור פרטי עליון יעו"ש. וא"כ מי שמוסר לז"ר האותיות על המל"ה

מגדלות

לא יצרך על המדור בפס"ה משום סב"ל כמ"ש לעיל או' ק"ט ולקמן ס"י חע"ה סע"י א' יעו"ש.

שם. ומזכר בפס"ה ואוכל. וא"ל להיסב באכילה כרפס שה"ל ס"י ס"ד. לידה לדרך פ"א. מפ"מ ס"י חרכ"ה. צרכ"י או' י"ד. וכי' בס' חקת הפסח משם ר' יונה ז"ל. וכי' בס' זבח פסח דף ב' ע"ג צא"ר כרפס או' ז' כס"א או' ד' אכל כרד"ה בסדר אגדה כחז' דלריך היסב"ה. וכה' דעת המחמ"ר או' ד' יעו"ש. וכ"כ קי"ור ש"ע ס"י קי"ט או' ג'. אמנם הכס"א שם כחז' על דברי הרד"ה הנז' דאין אלו נוסבין בן אלא לאוכלו בלא הסיבה וכחז' וכן עיקר. וכ"פ הרב בן אי"מ פ' לו או' ל"ב וכחז' שכן נוסבין לאוכלו בלא הסיבה יעו"ש וא"כ כהר"ה נכרח ופשטיה.

קטו) שם. ומזכר בפס"ה וכו' ואם גדלו הירק בכלי הבית כמו שנוהגין שנוטעין צללים בכלי בביה אזי לא יצרך בפס"ה רק שהכל. ח"ה כלל ק"ל בענין הסדר או' ה' וכ"כ חקת הפסח או' א' על שם ס"י מנוח דהזרע ירקוח בעליץ שאינו נקוב לא יצרך עליהם בפס"ה ללא מקריא אדמה אלא שהקשה עליו מרחקן אכל עבל אין מזמנין עליו ופ"י בגמ' (ברכות מ"ז ע"ב) בטבל עבול דרבנן כגון שזרעו בעליץ שאינו נקוב יעו"ש ור"ל דמשמע מהגמ' דאם ה"ס מתוקן ה"ו מזמנין עליו ואעפ"י שזרעו בעליץ שאינו נקוב אכל נראה דאין כי' קושיא דר"ל דמייירי לענין לירוק לזימון ולא לענין צרכה דהא אפי' אכל ירק מלטרף וכמ"ש שם בדף מ"ח ופסקו הש"ע ס"י קל"ז סע"י ב' יעו"ש. ובענין ירקוח הגדילים במדבר בלחי זריעה עיין לעיל ס"י ר"ד סע"י א' ודבריו לשם או' טו"ב. **קטו) שם.** ואינו מזכר אחריו. פ"י כשאכל כו"ה. מפ"י. מחמ"ר או' ג' ביאורו הגר"ה. וכי' המח"ה ס"ק ח"י דאם אירע שאכל כו"ה לא יצרך צרכה אחרונה. וכי' ח"י או' כ"ט. חק יוסף או' כ"ד. ר"ז או' ח"י. והגם ד"ש פ"י שכחז' דאם אכל כו"ה מזכר אחריו כבר כחז"ו לעיל ס"י ח"י או' ז' דסב"ל אפי' כנגד הרוב ואפי' כנגד מרן ז"ל יעו"ש וא"כ כ"ש הכא דדעה הש"ע וכמה אחרונים שלא לברך דאין לברך ומיבו הרובע ללאח ידי ספק יש להרהר בצרכה בלבו ואין חשש בזה משום צרכה לבטלה וכמ"ש לעיל ס"י קפ"ה או' ה' יעו"ש.

קיו) שם. ויקח מל"ה האמצעית ויבטענה לשחים. כי' הרא"ה והמרדכי פ' ע"פ וכי' בצגמ"י פ"ח בסדר מהרי"ם ושכן פ"י ראב"ה ודלא כמ"ש בסמ"ג וברוקח ס"י רפ"ג דבולע העליונה שהיא הראשונה משום דאין מעבירין על המל"ה דאדרבא המל"ה הראשונה שהוא לברך צרכה המזל"ה היא הראשונה אבל לבטע המל"ה לשחים לעשותה פרוסה משום דכתיב לחם עוני אין בזה מל"ה כי' ומה שאין בולעין השלישית סיינו נמי משום דאין מעבירין על המל"ה שהרי אותה שבולעין לריך לברך עליה על אכילה מל"ה חחלה ואח"כ עושין הכריכה באותה שנשארם ולפיכך במל"ה הראשונה עושין מל"ה הראשונה והיא צרכה המזל"ה ובשנייה עושין מל"ה שנייה שהיא צרכה על אכילה מל"ה ובשלישית מל"ה שלישיה שהיא הכריכה. צ"ח. וכי' בשער הכו" דף פ"ג ע"ב חז"ל הכה נח' בענין גדלות ב'

מגרעוה נחן שגראש כאלו הם אוחיות ממש ועושה לירחן
אלא רק בכוונה לבד כי הם רומזים אל אורות עליונים וע"כ
כשזולע מזה האמצעים לא יעשה לירח דליה ווא"ו, אלא רק
בכוונה לבד, ומ"מ אם נעשו זהם לירח אוחיות אין
לאסור לשבדם בשבת ויו"ט משום מוחק אם הם מהמלה
עלמה יען כי רבו המחירין כמ"ש לעיל סי' ש"מ או' לא וסי'
ח"ס או' ל"ה יעו"ש. ועיין עוד לקמן סי' הע"ה סעי' ז'
בהגם ובדבריו לשם בס"ד.

ק"ו) שם. ויבאנו לשחיס. ומה שזולעין אוחה קודם
שיקרא האגדה כבר כתב בכלבו הטעם כדי
שיאמר עליוס הא לחמא עניא דמה דרכו של עני בפרוסה.
ובדברי הר"ן בשם ר' האי גאון משמע דהטעם הוא משום
דחא דאמרינן הכל מודים דבפסח מניח פרוסה בחוך שלימה
ובזולע ה"ד כשהביאו לפניו פרוסה חזל אם הביאו לפניו שלמה
אין לנו לפורסה להחללה ולפיוך מקדימין לפורסה קודם האגדה
כדי שבשעה ברכת המזיא ימלאנה כשהיא פרוסה. וכ"כ
המ"מ בשם אחרים. חזל פרמז"ם כתב שפירסים אוחה
בשעה שמזכר המזיא ולא נכגו עכשיו כמוהו. ב"ח.

ק"ז) שם. ויבאנו לשחיס. ביד ולא בסבין כדרך שהעני
עושה. איא או' ק'. ועוד משום לא חניף עליהם
ברזל כיון שמזכרין עליה על אכילה מלה.

ק"ח) שם. ויחן חליה לאחד וכו' נראה דהטעם הוא שחא
יאכלו הכל בחוך הסעודה ולא יסיח לו עוד
מזה משומרה באחרונה. ב"ח. ובציאורי הגר"א כתב כדי
ששחי אכילתו שאוכל לשם מלה יהא בפרוסה. ועוד נראה
הטעם דהואיל ואחעבד בחצי הראשון מליס חדא שהיא
אכילה מלה נעבד בחצי השני מליס אחריתי שהוא זכר לקרבן פסח.
ק"ט) שם. ויחן חליה לאחד וכו' ואח החלק הגדול יניח
לאפיקומן. דרשות מהר"ל ה' האגדה. וכ"כ
רש"ל בחשו' סי' פ"ה. ב"ח. עו"ש או' ה' מ"א ס"ק כ"א.
ח"י או' ל' א"ר או' כ"ח. חק יוסף או' כ"ז. ר"ז או' ל"ה.
ח"א כלל ק"ל בענין הסדר או' ו' וכ"כ בס' פנ"ח שער כ"א
פ"ד דלריך לבזע חלק אחד יוחר גדול מן סבי הגדול נגד ו'
והקטן נגד ד' כי מספר ו' יוחר על מספר ד' ואוחו של ו'
הוא של אפיקומן יעו"ש. ועיין לעיל או' ק"י.

ק"י) שם. ונחנין אוחה חחה המפה. זכר למשארוחם
לרורות בשמלוחם. עור. ויש נוהגין להשים
האפיקומן לרור במפה על כהפיהם זכר לזיאה מלרים. ח"י
או' ל"א. חק יוסף או' כ"ז. ר"ז או' ל"ה. ורש"ל בחשו' סני'
כתב ראוי לבורכה במעפחה ולהניח בין סכר וסכסח וכשרואה
לאכול וזיאה כמו שהיא בחוך המפה וישלשל לאחוריו וילך
כמו ד' אמוח ויאמר כך היו אבוחיו חולכים משארוחם
לרורות בשמלוחם. ובס"ד א"ר שם. ובפסח מעובין סי' שט"ז
כתב וז"ל ומנהגי ליקח מקל בידי ומנעלי ברגלי ולומר וככה
חאכלו אוחו מחניכס חגורים נעליכס ברגליכס ומקלכס בידכס
ואכלחם אוחו בחפזון פסח הוא לסי ולכן אני נוהג שלא
לשפיעם האזור בזיל פסח עד אחר אפיקומן עכ"ל ובס"ד
ח"י סי' הע"ז או' א' וכתב ובזמדינות אלו אין נוהגין כל זה
עכ"ל וא"כ כל אחד יעשה כמנהגו כיון דדברים אלו אינם כ"א
מלד מנהג. ומנהגיו לכרך אוחו במפה ולקשרו בכחף החינוך
ואח"כ אומרים הא לחמא עניא וכו' ואח"כ סולך החינוך
ידופק על הדלה ואומרים לו מי אהא ואומר ישראל ומאין

באחא ואומר ממלרים ולאן אהא סולך ואומר לירושלים ומה
אהא נושא ואומר מלה ואח"כ זא לפני המסובים וקורא מה
נשהנה וכו' ואח"כ מחחיל הגדול ואומר עבדים וכו' וגשאר
קשור בכתפו עד שמגיעין לאכילה האפיקומן ואך אם ישן
החינוך קודם לזה אז לוקחים אוחו בעודו כרוך במפה
ומניחים אוחו בין סכר לכסח עד שמגיעין לאכילה האפיקומן.
ש"ס.) חחה המפה. ויחן נחנין שיכרך האפיקומן
במעפחה שלא כווסו בקראך-מעל כי הכרים
מכוסים בקראך-מעל כנהוג. ח"א שם. מ"ב או' כ"ט. ועיין לעיל
סי' הע"ב סעי' ג' ובדבריו לשם או' ל"ב ול"ה.

ש"ס.) יחיס בין שחי השלימות. כדי שיפגע בשלימה
חחלה כשיבא לברך ברכת המזיא שממנה
יש לבזע המזיא. עור. לבזע. ועיין לקמן רס"י הע"ה.

ש"ס.) ויגביס הקערה וכו' על כל מה שעליה. רש"ל בחשו'
סי' פ"ה. ח"י או' ל"א. ר"ז או' ל"ז. מ"ב או' ס'. וגובהין
שכל בני ביחו מגביסין הקערה ולפעמים שאשחו נדה ואז
מחזייתא או שזאים לירי שחוק ולכן יוחר נכון שלעולם לא
חגיבס אשח הקערה כמו שנוהגין כמה גדולים. ח"א כלל ק"ל
בענין הסדר או' ז'. ובפסח מעובין סי' רמ"ה כתב וגכון
להגביס הקערה בידו אחא וסמא בידו האחרת ויאמר הא
לחמא וכו' ובס"ד ח"י שם. א"ר או' כ"ח. ובדרשות מהר"ל
ה' האגדה כתב בשם מהר"ש דהטעם והיישר להגביס המליח
לאחוריו. ומדברי שער הכו"ו שכתבו לעיל או' ק"י משמע
שא"ל להגביס רק הפרוסה ולומר עליה הא לחמא עניא יעו"ש
וכ"כ השו"ג או' ל"ד דמנהגם להגביס המלה הפרוסה על שם
מה דרכו של עני בפרוסה יעו"ש. וכ"כ בן א"ח פ' ז' או'
ל"ג. וא"כ כל מנהג יש לו סמך ורק במקום שנוהגין להגביס
רה הפרוסה האשח לא חגיבס עם האנשים רק חתפוס בקערה
אשר בה שאר המליח ואחמר הא לחמא עניא.

ש"ס.) ויאמר הא לחמא וכו' בקול רם. רש"ל בחשו'
הנו' ח"י או' ל"ב. וסינו כל הסגדה ואפי' אם
הוא יחידוי יפ"ל ח"ב או' יו"ד.

ש"ס.) ויאמר הא לחמא וכו' כתב מהר"א מפראג
דאין לשבם ולומר כהא לחמא או הא כלחמא
אלא הא לחמא ע"ש המקרא למען יראו את הלחם וכו' ד"מ
או' י"ז. וכ"כ מט"מ סי' תר"ל. פ"י דיש שאין רוצין לומר הא
לחמא משום דאין זה אוחו הלחם ממש שאכלו ישראל ולכן
מביא ראיה דכתיב בקרא למען יראו את הלחם וכו' וסרי
אין זה הלחם שאכלו סהרי אוחו שאכלו כבר אכלוהו אלא
דוגמת הלחם כ"כ דוגמת הלחם. ומיהו אין זה ראיה דהסם
לקח לנליה מן א"כ שייך שפיר לומר זה הלחם אשר האכלתי
דחא נשחייר מזמן ההוא חזל כהא חנו אופין מליח חדשות
ואין שייך לומר הא לחמא וכו' לכן האומר הא כלחמא או
כהא לחמא לא הפסיד. מ"א ס"ק כ"ז. א"ר או' כ"ט. חק
יוסף או' ל' ר"ז או' ל"ז. ועיין לקמן או' קל"ב.

ש"ס.) ויאמר הא לחמא וכו' שמעתי מהמקובלים
דעד"ה נכון לומר הא לחמא הא בצירי. מחזיר
או' ו' וכ"כ בן א"ח פ' ז' או' ל"ג. וכתב שם בן א"ח דמנהגיו
לכפול פסקא זו ג"פ.

ק"י) שם. ויאמר הא לחמא וכו' הטעם שלא חיקנו לברך
על ההגדה לפי שאינה אלא סיפור דברים. ויש
נוחנים פעם אחר לפי שזו היא מלה שאין לה קצבה שאפי'
דיבור

כף תחיים

קלו) **שם** בסגה. כדי שיצונו הנשים וכו' ססרי גם הנשים
חייבות במלכות הטובות באותו הלילה ובאמירת
הגדה כמיט לעיל סו' חע"ב סעו' י"ד ובדבריו לשם בס"ד
ולכן החיוב גם על המשרתת שחשב אלל השלחן וחשמע כל
הגדה ואם צריכה לזאת לחוץ לבשל עכ"פ מחויבת לשמוע
הסקידות ולכשיגיע לר' גמליאל אומר כל שלא אמר וכו' חכנס
וחשמע עד לאחר שהיית כוס ב' ססרי מי שלא אמר ג'

בבן. אביו מלמדו. אם אין לו בן אשתו שואלתו. ואם לאו הוא שואל את עצמו. ואפילו תלמידי חכמים שואלים זה לזה מה נשתנה וכו' (וכסבן או האשם שואלת ח"ל לומר מה נשתנה אלא

כף החיים

שנחגלו בליל פסח ביצי' סם מחגלים בכל שנה ושנה ולכן מרגיש אדם בעלמו בליל פסח שיש לו סכרה ושמחה יותר משאר לילי יו"ט ושבת ועו"ש.

קנה **שם**. וקורא כל הסגדה. ועיקר נוסח הסגדה שחיקנו חכמים חובה על הכל היא מחחילה עבדים שיינו עד ה"ז משוכה ואח"כ מחחלה עובדי ע"ז היו אבותינו וכו' עד סוף דרוש פרשה ארמי אובד אבי ואח"כ פסח שסיו אובדן וכו' מלך זו וכו' מרור זה וכו' בכל דור ודור וכו' ואותנו הוציא משם וכו' לפיכך וכו' עד בא"י גאל ישראל ושאר כל נוסח הסגדה הוא מנכס שנהגו כל ישראל מדורות ראשונים. ר"ז אוי"מ. ועיין לעיל אוי"ק.

בנוסח הגדה. ברוך שומר הצמחה. נפל טעות בהרבה דפוסים שנאמר ויאמר לאברהם וי"ל ויאמר לאברהם בלא ה"א כי אז היה נקרא אברהם ככחז שם ובד"א חדש הוגס וכחז שם מחשבו וראוי להיות חשב כמ"ס הרד"א וכו' אברבנאל ז"ל. מש"ז אוי"ט.

קנה **תפוס** שאינו יודע אמירת הגדה יקרא בחומש כל פרשיות של ויציאת מצרים. ב"ח ס"י ח"ס. ח"י אוי"ט. א"ר אוי"ט. ל"ד. מש"ז ס"י חע"ד. ועיין לקמן ס"י חע"ד אוי"ט.

קנה **שם**. וקורא כל הסגדה. וכשיאמר הוא שעמדה לאבותינו וכו' יאחז הכוס בידו ויכסה הפה עד מלינו מידם. של"ס דף קמ"ב ע"ב. מ"א ס"ק ר"ז. ח"י אוי"ט. א"ר אוי"ט. חק יוסף אוי"ט. ל"ב. ר"ז אוי"ט.

קנה **שם**. וקורא כל הסגדה. וי"ל ויציאת מצרים לפניו שירה חדשה הללויה דקאי על גאולה מצרים שעברה וגם י"א דכלל אמרו משם וישראל כדאיתא פי' ע"פ. רש"ל בתנ"י ס"י פ"ח. ב"ח. של"ס. מ"א שם. ע"ז ס"ק ע"ש אוי"ט. ח"י אוי"ט. ל"ה. א"ר שם. חק יוסף אוי"ט. ל"ז. ר"ז אוי"ט. מ"י. זהו לפי גירסת החו" בפסחים ע"ז ע"ב אמנם הנוסחה שם במשנה ונאמר לפניו הללויה. וכ"ס הנוסח בשריף וסר"ש שם. וכ"ס בהרמזים פ"ח. וכ"ס הטור ולבוש וכ"ס הדרישה סוף אוי"ט. ל"ל ונאמר בחולס ומלורף עם הלל דבחריס. וכ"ס דעת הרשב"ץ פ"י הסגדה ועו"ש. וסב"ד הערים אוי"ט.

קנה **שם**. וכשיגיע למלך זו וכו' ויש שנושקין אוחס כדי לחבב המלך בעיניהם. ח"א כלל ק"ל בענין הסדר אוי"ט. ועיין לקמן ס"י חע"ד אוי"ט.

קנה **שם**. וכן כשיגיע למרור זה. אבל כשאומר פסח שהיו אבותינו אובדן לא יגבש החבשיל שנראה כאלו הקרישו לכך. טור. עו"ש. אוי"ט. מ"א ס"ק ר"ז ח"י אוי"ט. ל"ז. ר"ז אוי"ט. מ"ה. ח"א שם. ומ"מ יסביל בו. מהרי"ז ס"י קל"ג. ב"ח כנס"ג בהגה"ט. עו"ש שם. ח"י שם. א"ר אוי"ט. ל"ז. א"א אוי"ט. כ"ז. ומס שהקדים רבן גמליאל פסח למרור אעפ"י שהמרור הוא רמז לשעבוד שהיה חחלה ואח"כ הפסח עיין מ"ס ב"ח בס"ק עדות ביעקב דרוש ג' לשבת הגדול ועו"ש. **קנה** **שם**. וכן כשיגיע למרור זה. סומא כשמיגיע למלך

קמו **שם**. ואפי' ח"ח שואלן זה לזה וכו' ואין השני ל"ל מה נשתנה. ר"ז אוי"ט.

קמו **שם**. מה נשתנה וכו' ונריך שיאמר שכל הלילות אין לנו מצילין אפי' פעם אחת וסלילה הזה ב' פעמים ואין לומר שכל הלילות אין לנו חייבין לטבל. טור. וטעמא משום דא"כ משמע דכלילס הזה לנו חייבין לטבל ב"פ וליחא דמיבול ראשון אינו חובה ואין עושין אותו חלל כדי שישאלו החינוקות. ב"י. ע"ז ס"ק ט. מ"א ס"ק ר"ז. ר"ז אוי"ט. מ"ה. מיסו דדרשות מסרי"ל ה' הגדה כחז שגם יכולין לומר אין לנו חייבין לטבל אכן סא"ר אוי"ט. הקסם עליו ועו"ש. וע"כ אין לזוז מדברי הטור והאחרונים.

קמו **שם**. מה נשתנה וכו' ואומר אותו בניגון יפה לשבח לאדון הכל ואם ע"פ שבת ממחרת בכל מילי לאכול אפיקומן קודם חלות ושלח ישנו החינוקות דהא לריבין אז לשכות חוך סלילה טרם מחחילין בקידוש. דרשות מסרי"ל שם. ח"י אוי"ט.

קמו **שם**. וכשמחחיל עבדים וכו' מחזיר הקערה וכו' כדי שחשב לפניו בשעת הסגדה כדאמרינן לחם עוני שעוין עליו דברים. לבוש. עו"ש אוי"ט. ועיין לקמן אוי"ט קס"ט.

קמו **שם**. וכשמחחיל עבדים וכו' כדאמרינן בפסחים קט"ז ע"א מחחיל בגנות ומסיים בשבת. מאי בגנות. רב אמר מחחלה עובדי ע"ז היו אבותינו. ושמואל אמר עבדים היינו. וכחצו סריף וסר"ש וסחא עבדינן כחרוויסו, וכ"ס בנוסח הסגדה אשר בהרמזים פ"ח ועו"ש. ועיין לקמן אוי"ט. **קנה** **שם**. וקורא כל הסגדה וכו' ואין לומר הסגדה בכסידה רק באימה וביראה. של"ס דף קמ"ב ע"ב ח"י אוי"ט. ל"ה. א"ר אוי"ט. ל"ד. א"א אוי"ט. ר"ז אוי"ט. ועיין לעיל אוי"ט קל"ג.

קנה **שם**. וקורא כל הסגדה וכו', וכחז בזו"ק פי' בא דף מ' ע"ב וי"ל פקודא בחר דא לספר בשבת דיציאת מצרים דאיכו חיובא על בר נש לאשחעי צה"ל שבת לעלמין. הכי אוקימנא כל ב"נ דאשחעי ביצי' ובסה"א סיפור חדי בחורב זמין איכו למחדי בשכינתא לעלמא דאחי דסא חדו מכלא דסא איכו ב"נ דחדי במריה, וקב"ה חדי צה"א סיפור. ב"ה שעתא כניש קב"ה לכל פמליא דיליה ואמר לון זילו ושמעו ספורא דשבתא דילי דקא משמעו בני וחדאן בפורקני כדון כלבו מהכנסין ואחיין ומחצבין כדדייכו דישאל ושמעו ספירא דשבתא דקא חדאן בחורא דפורקנא דמריסון כדון אחיין ואודן ליה לקב"ה על כל אינון כסין וגבורין ואודאן ליה על עמא קדישא דאיה ליה בארעא דחדאן בחורא דפורקנא דמריסון. כדון אחוסף ליה חילא וגבורא לעילא. וישאל צה"א ספורא יסבי חילא למריסון כמלכא דאחוסף חילא גבורא כד משבחין גבורה וואודן ליה וכולסו דחלין מקמים ואחחלק יקריס על כלסו וצג"כ איה לשבתא ולאשחעי בפור דא כמא דאחמר עכ"ל. ועיין בס"ק ב"ח יעקב דרוש ע"ה"ה פי' בא על פסוק ליל שמורים וכו' שנחצנו שם דכל האורות

באר הגולה
ג טור מהל' דלחם
שו"י כ"ו קט"ו.
ד שם ק"א ח טור
בשם מנהג אשכנז
וש"ס :

אלא מחמיל עבדים) (מהרי"ל): גובשמתחיל עבדים היינו לפרעה מחזיר הקערה שבה המצות לפניו וקורא כל ההגדה דובשיגיע למצה זו צריך להגביה להראותה למסובין שתחבב המצות עליהם. (ויש להגבס מלש ספרוסס שהיא כלחם עוני) (מהרי"ו) וכן בשיגיע למרור זה הובשיגיע ללפיכך מגביה כל אחד בורו בידו עד שחותם גאל ישראל. הגס ונוהגין לזרוק מעט מן הכוס באלצט כשמגיע לדס ואש וחמרוח עשן וכן כשמזכיר המכות דל"ך עד"ש בלח"צ בכלל ובפרט הכל ט"ו פעמים (מהרי"ל) ויהיה הפת מגולס בשעס שאומר הכגדס עד לפיכך שאוחז הכוס בידו ואז יכסס הפת (אגור וצ"י):

שוחת

בף החיים

א"ר א"ו ל"ה. וצילקוט פ' וארל מביא מפרקי ר"א פמ"ח שבקמ"ס הכה הקב"ה למלרים וע"ז נאמר אלצט אלסים הוא וא"כ יש לזרוק בקמ"ס. מ"א ס"ק כ"ח. מיהו חיי א"ו ל"ז הכוס כדברי סד"מ לזרוק בלצט. וכן הכסים חק יוסף א"ו ל"ד. והרב למח כחצ שמעתי מחכס א' בשם הרח"ו ז"ל שבהגיע לכל א' מעשר מכות הים שופך מעט מן הכוס עלמו ולא כ"ס נוסגין לעבול אלצטו בכוס. ואפשר שהעטס לרמוז שחכות יאלו ממלכות הנקראת כוס של ברכה כנודע מדרוש הרב זלסיס עכ"ל. פעיח שער כ"א פ"ז. וכ"כ מ"ח פ"א א"ו א' וסב"ד סד"מ א"ו נ"א. וכ"כ הרב שחצ פסח בדיני קדש א"ו ו' ובדיני מגיד א"ו י"ב שהעיקר לעשות השפיכות בכוס עלמו ולא בלצט יעו"ש. וסב"ד היפ"ל ח"ב א"ו י"ב יעו"ש. וכונת העשר מכות עיין בפע"ח ומ"ח שם ובשער קפסוקים פ' וארל יעו"ש.

קסד) **וישפכנו** לחוך כלי שצור כרומז אל סקלי' הנקרא ארור. מ"ח שם א"ו ב' וכ"כ בסידור נהורל השלס.

קסה) **שם** בהגס לזרוק מעט מן הכוס וכו' משמע דל"ל לזרוק כ"א מעט והשאר ישלים עליו לכוס שני וכ"מ מדברי ח"י א"ו ל"ז. וכ"כ מ"ח שם א"ו פ"ז שהיין כנשאר מהשפיכה אין לזרקו אלא אדרבא יוסף עליו יין אחר סיד גבורות חדשים יעו"ש. מיהו יש ניהגין לשפוך אה כל יין שבכוס ואח"כ שוטפין הכוס מעטס שלא לשחות מה שנוצר שם המכות וכמ"ס ח"י שם בשם פסח מעובין ס"י רס"א יעו"ש. ויש נוהגין להביא כוס אחר לשפיכה כדי שאוחז כוס שמוז קידס אמירת מה נשחנס יאמר עליו כל סיפור יל"מ ואח"כ ישחכו לכוס שני. וא"כ כל מנהג יש לו על מה לסמוך.

קסו) **שם** בהגס. דל"ך עד"ש בלח"צ. מה שחלקן בלשון סזה לפי שדל"ך הס מכות הארץ ועד"ש מכות מקריחו בלח"צ מכות האויר ושחף מכה בזכרות עמהן לפי שאין לה זוג. ד"א לפי ששכ' חסלים לא נמנו כסדר הזה וחאמר אין מוקדס ומאוחר בחורה ע"כ בא להודיענו כי בן היו כסדר הכחוצים בחורה. ד"א דל"ך נעשה ע"י אהרן שהמים והארץ לא לקו ע"י משה. עד"ש ע"י משה. בלח"צ ע"י הקב"ה שארצט מכות אלו אין אדם יכול לעשותן אלא הקב"ה בצבדו. ובירושלמי אומר שכן היו כחוצים במטה וזה אשר העשה בו אה האוחות ואמרינן בהנחומא שהמטה של סנפרינן הים וכחוצ בו דל"ך עד"ש בלח"צ. רד"א. ומ"ס בהנחומא כ"ס ג"כ במד"ר פ' וארל.

קסז) **שם** בהגס. הכל ע"ז פעמים. כנגד חרצו של הקב"ה שנקרא יוה"כ והוא מלאך ממונה על הנקמה

זו ולמרור זה אין לומר זה אלא מלש שאנחנו אוכלין. ח"י א"ו ט"ל. מש"ז א"ו ט"ו.

קס) **שם**. וכשמגיע ללפיכך וכו' בענין ברכת הסלל איכא סלוגחא דרבוותא ריב"ז"א הים מזכר עליו צ"ש אחת קידס אכילה ואחת אחר אכילה וכן הים נוסג מסר"מ מרוענבורק וכ"כ רב סאי ורב למח ורב עמרס. אבל סר"ז ג"אח. ורלצ"ה כחצו שאין לבדך עליו כלל לפי שחולקים אוחז לשנים לפני הסעודה ולאחריה וא"כ האך יצרכו כיון שפוסקים בלחמ"ע וכן הים נוסג א"א סרל"ש ז"ל. וכן רלוי לעשות בכל דבר שיש ספק בצרכתו שאין לבדך דברכות אינס מעכבות. טור. וכ"כ צ"י שמנהג כל העולם שלא לבדך על הסלל שאומר על שלחנו. וכ"כ סב"ח. אבל בסוף הסלל המנהג לחחוס בל"י מלך מהולל בהשבחוח כמ"ס לקמן ס"י ח"פ וסעטס יח' בדבריו לשם צס"ד.

קסא) **ומה** שחולקין הסלל חלק א' לפני הסעודה וח"כ לאחריה לפי שחלק אחד מדבר מענין יל"מ ולכן אנו אומרינן אוחז עם הכגדס על כוס ב' שכולו ענין יל"מ אבל ח"ב מדבר בגאולות העחירות ולכן אנו סימכין אוחז לשפוך חמחך. סד"ס. נהורל השלס. ושליס ורב יעב"ץ כחצו העטס כדי לסדר גס כוס ב' צסירה. וסב"ד חו' חיים על ח"א כלל ק"ל א"ו ל"א. ומס שקורין הלל זה מיושב עיין סעטס בדבריו לעיל ס"י חכ"ב א"ו ג"ן. ובענין הלל שאומרינן אחר החלת ערבית יח' לקמן סס"י חפ"ז צס"ד.

קסב) **שם**. עד שחותם גאל ישראל. ול"ל וגלכל שם מן הזכחים ומן הפסחים שצריך להקדים זבח דהיינו חגיגס קו"פ שהוא נאכל על השצט. טור. וכחצ מהרי"ו ס"י קל"ג דכשצא פסח צמו"ש אז יאמר מן הפסחים ומן הזכחים רלזין חגיגה קריבס בשצח ובלייל שנייאמר מן הזכחים ומן הפסחים דחגיגה נאכל קידס הפסח עכ"ד. וסב"ד סב"ח וס"ז סק"ט. עו"ש א"ו ו'. מ"א סק"ל. א"ר א"ו ל"ז. למכס סכנה"ג בהגס"ט כחצ דמנהג אבותינו ואנחנו אחריהם שלא לשנות. וכ"כ בשכנה"ג סה"ט א"ו ו' וכ"כ בספרו פסח מעובין א"ו רס"א. וסביאו חק יוסף א"ו ל"ג. והגס שח"י א"ו מ' כחצ דהסכמת אחרונים כמהרי"ו עיין בחשו' כנ"י סס"י כ"ג שחצ דבשנת חפ"ז הים פסח צמו"ש ודרש בשצח סגדול שלא לשנות סנוסח שאנו מחפללים שזכס לאכול פסחים כשיבנה צסמ"ק והיינו כשלא יחול בשצח ואף אס לפי סקציעות לשנס סכאס יחול בשצח אין צכך כלוס שאז יקדשו עפ"י הרלצ"ה יעו"ש. וסב"ד שט"ח א"ו כ"ז. ר"ז א"ו מ"ט. קסג) **שם**. הגס ונוהגין לזרוק מעט מן הכוס בלצטו לרמוז על מה שנאמר אלצט אלסים הוא ודלל כמ"ס בהגמ"כ ד"ס לזרוק בזרת קסן. ד"מ א"ו ח"י

באר הגולה
א טור זשס אציו
הראש שס צפ'
ע"פ ורצ כהן נדק
וכחצ הראש שס
שכן נהגו זשס זשס
רצ שריח ורצ
האיו והראש והרצ
א פסחוס קט"ו :

תע"ד על כוס ב' אין מברכין. ובו סעיף אחד :

א שותה כוס שני יואין מברך עליו לא ברכה ראשונה ולא ברכה אחרונה שאין מברכין בורא פרי הגפן כי אם על כוס של קידוש ועל כוס של ברכת המזון יואין מברכין על הגפן כ"א אחר כוס רביעי. סגה והמנסג בין אשכנזים לברך ברכה ראשונה על כל כוס וכוס אצל ברכה אחרונה אין מברכין רק אחר האחרון לצד וכן דעת רוב הגאונים :

תעה יתר דיני הסדר. ובו ז' סעיפים :

א אישול ידיו ויברך על נשילת ידים ויקח המצות בסדר שהניחם הפרוסה בין שתי השלימות

ויאחזם

בף החיים

כוס זה יכוין לפעור כוס שני וצין הכוסות הללו אם ירצה לשחות ישחם דלא כמנסגים. וידיה כוס של זכמ"ז בחוץ ומצפנים וימלאנו יין ויאחזנו צימין ויברך צסמ"ז ויכוין בצרכה סייין לפעור כוס ד' ואין לשחות יין צין שני הכוסות האלו. פעיח שער כ"א פ"ו משם ס' ע"ח. ועיין לעיל ס' חע"ג. סעי' ג' ובדבריו לשם צס"ד.

שם (ג) ואין מברכין על הסגן כ"א אחר כוס ד' גם צזס סעור הביא פלוגתא וכחצ שהראש ז"ל ססכים בדבריו האומרים שאין לברך ברכה אחרונה אלא אחר אחרון וכ"כ סר' יוכס יעו"ש. וכחצ צי' וכ"כ הרשצ"א צחשו' ס' ע"צ וכך פשט המנסג עכ"ל וכך סס דבריו כאן צש"ע.

שם (ד) סגה. והמנסג צין אשכנזים לברך וכו' וסעסם צבר כחצנו לעיל א"ו א' יעו"ש. והגס דאיכא פלוגתא צזס צבר כחצנו לעיל ס' ז' א"ו צ' ובצ"מ דצמקוס מנסג לא אמרינן סצ"ל.

שם (ה) הגס. והמנסג צין אשכנזים לברך וכו' וא"כ עוצ לכוין בצרכה צפס"ג של קידוש דלא להוציא כוס צ' אצל אם כיון לכך בקידוש לפעור כוס צ' מפס"ג י"ל דלא יברך פה"ג על כוס צ' דסצ"ל אף ברכה ראשונה. מש"ז א"ו א'.

ו **ומי** שאין לו הגדה ואינו יודע לומר הגדה מ"מ י"ל דישחם ד' כוסות לזכר ואפשר סיכא שאנוס צהגדה ד"א ידיו ד' כוסות אצל ודאי ברכה רצפס"ג לא יברך כ"א אקידוש ואכוס צסמ"ז לצדו ועל הסגן צרביעי. מש"ז סס. ועיין לעיל ס' חע"ג א"ו קצ"ד.

ז **שם** צסגה. אצל ברכה אחרונה אין מברכין וכו' ומסיק הראש פ' ע"פ דאפי' אין לו יין לשחות צחוך הסעודס אפי"ס לא יברך ברכה אחרונה רק אחר כוס ד' יעו"ש. עו"ש א"ו א'.

ח **ומי** שאין לו כ"א שני כוסות כראשונות לא יברך כלל ברכה אחרונה דצסמ"ז פומר עיין ס' רע"צ סעי' ויד וס' קע"ד סעי' ו' ומשמע דוקא צ' כוסות קודם אכילה וסמ"א צס' חפ"ג כחצ דמי שאין לו כ"א צ' כוסות יקח א' לקידוש וא' לצסמ"ז ויברך ברכה אחרונה עס"ג על כוס צסמ"ז. מש"ז סס. ועיין לקמן ס' חפ"ג א"ו א'.

א **סעי'** א. יעול ידיו וכו' ואעפי' שנפל ידיו צביצול ראשון אמרינן צפ' ע"פ (קט"ו ע"צ) חוזר ונטול ידיו שנית ומברך עכ"י מפני שססיה דעתו צשעת קריאת הסגדה. וכחצ המרדכי כ"ל שאס נחכוון צנעילה ראשונה לגמור צס כל סעודתו צלא סיסח סדעת א"ל לחזור וליטול שנית

ד"מ א"ו ח"י. מ"א ס"ק כ"ע. ור"ל י"ו ה"ך. והכס. מחס"ש. והוא שס היוצא מס"ח כ"י מלאכיו יו"ס ל"ך כנודע. ועיין צחיקונים חיקון ל"ז שחצ דחצבו של סקצ"ה יש לו ע"ז סיות כנגד מילה ופריעה ומל"ס וי"ג צריחות שנכרתו עליה יעו"ש ר"ל י"ג פעמים צרית כחצ צפרסיות מילה שניתנס לצצרסם צפ' לך לך. ור"ל ע"י זכות מלוח מילה ש"ס צס ע"ז צחי' חרצ של ע"ז סיות עושח נקמה צשונאיהס מדס כנגד מדס.

שם (קסח) צהגס. סכל ע"ז פעמים. ויכוין צעודו שופך ססקצ"ס יעילנו מכל סמכות האלס. סס"מ. חו' חיים על ח"א כלל ק"ל א"ו כ"ח.

שם (קסט) צסגס. ויכיס הפח מגילס וכו' והוא מעסס שחצנו לעיל א"ו קמ"ט שנקרס לחס עוני סעונין עליו דברים ולכך נוסגין לגלות המלס שיענס עליה אח כל דברי האגדס. לצזס.

שם (קע) צסגה. עד לפיכך וכו' מיכו כשאומר סיא סעמדס וכו' שאוחז סכוס צידו לריך לכסות ספח עד שיגמור ספססא ויניח סכוס מידו ואח"כ חוזר לגלותי כמ"ס לעיל א"ו קניס יעו"ש.

שם (קעא) צסגס. שאוחז סכוס צידו. עד סיוס צרכה אשר גאלנו. עור. לצזס. ר"ז א"ו מ"ד.

שם (קעב) צהגס. שאוחז סכוס צידו. כדי לומר שורס על סייין. עור צסס מדרס שחר עוצ. לצזס.

שם (קעג) צהגס. ואז יכסס הפח. שלא ירלס ספח צושחו. צי' צסס האגור. לצזס. מ"א סק"ל. ועיין לעיל ס' עריא סעי' ע' ובדבריו לשם צס"ד.

א **סעי'** א. שוחס כוס שני ואין מברך עליו וכו' צעור סביא פלוגתא צזס דלדעת סר"ף לריך לברך צפס"ג וסעמו משוס ד' כוסות הוואל וכל חד וחד מלוח צאנפי נפשיס הוא לריך לברך צפס"ג אכל כסא וכסא. וכ"ס דעת רצ נערונאלי ורצ עמרס והרמצ"ס ורלצו"ה סלריך לברך אכל כסא וכסא אצל סרל"ס כחצ על דברי סר"ף סכ' דלא נסירא דלע"ג דכל חד וחד מלוח צאנפי נפשיס סיא כיון דליכא סיסח דעת א"ל לברך צפס"ג אלא על כוס ראשון שסוא של קידוש ועל סג' שסוא של צסמ"ז אצל על סצ' ועל סד' א"ל לברך וכ"כ רצ כהן נדק. וכחצ צי' וכן נהגו שלא לברך צפס"ג אלא על כוס של קידוש וכוס של צסמ"ז עכ"ל וכך סס דבריו כאן צש"ע. וכ"ה מנסג סספרדיס.

ב **ימ"א** כוס של יין מחזיק רביעיח ויאחז צימינו קודס נעילה כנגד סחצ ויברך מעומד ובצרכה של

בויאחזם בידו ויברך המוציא ועל אכילת מצה ואחר כך יבצע מהשלימה העליונה ומהפרוסה גמשתיהן ביחד ויטבלם במלח. כהג ואין המנהג לטבל במלח כללי ראשית דפח נקי א"ל מלח. ויאכלם בהסיבה ביחד כזית מכל אחד הואם אינו יכול לאכול בשני זיתים ביחד יאכל המוציא תחלה ואח"כ של אכילת מצה וואח"כ יקח כזית מרור וישקענו כולו בחרוסת ולא ישהנו בתוכו שלא יבטל טעם מרירותו הומטעם זה צריך לנער החרוסת מעליו ויברך קל

בף החיים

(ז) **שם.** ויברך המוציא ועל אכילת מצה וכו' והטעם דחזיר ושלימו חזיר חזיר קודם. פרי"ת. וכוונת המלח כבר נחזנו לעיל סי' חגיג' א"ל קי"ז קחנו משם. וגם יש לבין כוונת המלח כמ"ס לעיל סי' זקין א"ל ק' יעו"ש. ועוד יש לבין באכילתו שמקיים מ"ע דא"ל בערב חתנו מלח.

(ח) **שם.** ועל אכילת מצה. וכשמברך המלח ומרור יבין בצרכתם ג"כ על הכריכה גם מן הראוי כשמברך על אכילת מצה הוכיח במחשבתו ג"כ על אכילת אפיקומן. שיאכל בסוף. שלי"ה דף קמ"ב ע"א וע"ב. ועיין לקמן א"ל ל"ח. (ט) **וראיתי** מבני עליהם המחשבים מלח כיו' מנשקין סמלית והמרור וכל המלח בעת מליצתו וכן הסוכה בכניסתה וביציאתה וכן ד' מינים שצולב והכל לחזק סמלית. שלי"ה שם.

(י) **שם.** ואח"כ יבצע מהשלימה העליונה וכו' אפי' חל בשבת. מ"א סק"ג. ור"ל דהגם כליל שבת דעלמא בוצעין החתונה כמ"ס בס"י רע"ד סעי' א' לול פסח שחל בשבת בוצע העליונה אמנם כבר נחזנו שם א"ל ב' דע"פ קבלה הארי' ז"ל גם כליל שבת דעלמא לריך לבצע העליונה יעו"ש.

(יא) **שם.** משחיסם ביחד. וכו' כדי ללמד לכל הדיועות כמ"ס לעיל א"ל כ' ועוד כדי שיאכלם ביחד כמ"ס אח"כ והטעם ית' שם.

(יב) **שם.** ויטבלם במלח. וכ"כ לעיל סי' קס"ז א"ל ל"ז דע"פ דברי הארי' ז"ל כל פרוסה המוציא לריך לטבל במלח כדי למחק הסבורות יעו"ש.

(יג) **שם.** הנה. ואין המנהג לטבל במלח כליל ראשונה. וה"ס לילך שניה שהיא בלח על הספק. פסח מעובין א"ל רע"ט. חק יוסף א"ל ג' והטעם בהג' בלבוש משום שחלל נחשב לחם עוני. ובר"ז א"ל יו"ד קחב כטעם מפני חיוב מצה ללמד יח במלח שאין עמם חערובת טעם אחר כלל אלא שחזב אכל מעיקר הדין אין לחוש לזה עכ"ל. וכ"כ בדרשוט מהרי"ל סדר האגדה דמסר"ם טבל בליעה המוציא במלח ואמר אפי' מלח הכריכה מוחר למולח יעו"ש ועיין בא"ז שח"ז.

(יד) **שם.** בכהג דפח נקי א"ל מלח. ומיחו עיין לעיל סי' קס"ז א"ל ל"ח שכתבנו דע"פ דברי הארי' ז"ל גם פח נקי לריך מלח וכו' כדי לבין למחק הסבורות יעו"ש. וא"כ הבא ללמד חליבא דכ"ע יש לטבלם במלח ולבין למחק הסבורות כמ"ל ואח"כ ינפץ מעליהם ולאכולם בלא מלח ללמד ידי המחמירים.

(טו) **שם.** ויאכלם בהסיבה ביחד וכו' והטעם כ"ל פשוט אף לאוחו דיעס שיברך על השלימה המוציא ועל הפרוסה אכילה מלח או אפכא א"ל לריך ולאכלם זה אחר זה דא"ל יברך חתם המוציא ויאכל. א"ל יברך אח"כ על אכילה

שניה עכ"ל. ור"ל דאין לבין בכך שלא לטבל חקנה חבמים שחיקנו לטול טעמים כליל פסח. ב"י. והב"ד ח"י א"ל א"ל וכחז ודבריו נכונים וכ"ס המנהג וזכרנו השיג עליו הכ"ח וסמ"א יעו"ש. ועיין חק יוסף א"ל א' סגס שהשיב על דברי ח"י הנו' ומסייע לדברי המרדכי והכ"ח וסמ"א מ"מ ס"ים דאין לעשות כן כמו שמס"ק הכ"ח בעלמא שלא להפסיק בין נטילת המוציא ועוד דא"ל לריך לריך חק יוסף וגם לריך שיבין שטפל לאכילה ולא כ"ע דינא גמירא וכן נוסגין לטול ב' טעמים עכ"ל. וכ"כ בר"ז א"ל ב' דלכחלה אין נכון לעשות כן. (ב) **ולעניין** הלכה אעפ"י שלכתחלה חנו נטילין ב' פשמים בשעת הדחק שאינו מלוי לו מים או לחולה ולזקן שהיונה קשה להם יכול לסמוך על דברי המרדכי דר"ב גזרים הוא ואפשר שרבינו (ב"י) מודק בזה ובתנאי שטול בראשונה כמשפט הנטילת ובצרכה. שו"ע א"ל א'.

(ג) **שם.** יכול ידיו וכו' ואף אם בשעת אמירת ההגדה וכלל לא הסיח דעתו משמירת ידיו אעפ"י כן לריך לחזיר ולטול ידיו לסעודת בלא ברכה לפי כשנפל ידיו ללורך טיבול ורקות לא ה"ס בדעתו שחללה לו נטילה לסעודה וכל שנטול ידיו לרבר שטיבולו במשק א"ל נטילה זו עולה לו לאכול לחם אם לא ה"ס דעתו לכך בשעת נטילת כמ"ס בס"י קנ"ח. ר"ז שם. ועי"ש בסעי' ז' ובדבריו לשם בסי'ד. ומ"מ לכחלה אין נכון לעשות כן שלא להסיח דעתו מהם כמ"ל.

(ד) **שם.** ויברך ענט"י. וכוונת הנטילה עיין לעיל סי' חגיג' א"ל ק"ח.

(ה) **שם.** ויאחזם בידו וכו' לפי שיש פוסקים לריך על השלימה המוציא ועל הפרוסה שיהא לחם עוני על אכילה מצה ויש פו' לסיפך ע"כ קחב שיאחז כולם בידו ויברך וכו' כדי ללמד כל הדיועות במצואר בטור וב"י יעו"ש. ודעה הארי' ז"ל מסכמת דעת הסבורים לריך המוציא על השלימה ועל אכילה מצה על הפרוסה כמ"ס לעיל סי' חגיג' א"ל קי"ז יעו"ש טעם בסוד וכ"ס דעת האחרונים כמ"ס בלח שח"ז.

(ו) **שם.** ויאחזם בידו וכו' כל שלשהם כדי שיסיה לחם משנה ופרוסה משום לחם עוני. מ"א סק"ב. וכ"כ בדרשוט מהרי"ל סדר הגדה וז"ל יחפוש ג' המלח בידו העליונה למוציא ושלשית לחם משנה ופרוסה ע"ש לחם עוני. ויברך ברכה המוציא ויניח שלשית להטעם מידו ויברך על הפרוסה עם חפיסה העליונה על אכילה מצה ויברך שחי בצרכות מרס ישרם עכ"ל והב"ד ח"י א"ל ב' וכחז וכן הסכמת האחרונים. וכ"כ השל"ס דף קמ"ב ע"ב וכחז דבזה ואלא לכל הדיועות והספיקות יעו"ש וכ"כ מט"מ ס"י חרמ"ס. וכ"כ חק יוסף א"ל ב' מש"ז א"ל א' ר"ז א"ל ד' וא"ל ס' בן א"ח ס' לו א"ל ליד. מ"ב א"ל ב'.

באר הגולה
ר' יונה פ' זרייתא
שם י' טור זשם ר'
שמעיה זשם רש"י
והרא"ש, ב' טור
זשם אחיו הר"ר

על אכילת מרור ויאכלנו בלא הסיבה ואח"כ נוטל מצה שלישית ובוצע ממנה ובורכה עם המרור ויטובלה בחרוסת. הגב' ויש אומרים דאין לטובלו וכן הוא במנהגים וכן ראיתי נוכחין. ואומר זכר למקדש כהלל ואוכלן ביחד בהסיבה ומשביך על אכילת מצה כ' לא יסיח בדבר שאינו מענין הסעודה עד שיאכל בריכה זו כדי שתעלה ברכת אכילת מצה וברכת אכילת מרור

בף החיים

(בב) **שם.** ואח"כ יקח כזית מרור וכו' עוד מרור ג' מות ששם הדינים סקסים ולריך ללעסם ולמחקם ולטוחנם בשינים למחק המרידות ששם לכן בלע מרור לא ילא עד שילעסנו וימחקם. פע"ח שער כ"א פ"ד. ולכן בלעסם המרור יכוין למחק הדינים.

(בג) **שם.** וישקענו כולו בחרוסת וכו' משום קפא. פסחים קט"ו ע"ב. ופי' שם ר"ח מין חולעה יש בחוכו וימות ע"י החומץ שבחרוסת והכ"ד הרש"ם וכו' שם. וא"ח אם הוא מין חולעה כיצד אוכלין אותו ואפי' אם ימות עיין מאמר או' ג' שכתב דל"ל דהאי חולעה ממין שאינו אסור משום שרץ עיין יו"ד סי' פ"ד ואינו אלא משום סכנה יעו"ש אבל רש"י פירש ארס שבחרוסת יעו"ש. וכ"כ חיי או' ח' וישקענו כולו בחרוסת כדי להמית הארס שבחוכו עכ"ל ומ"מ אנו לא נסגנו לשקעו כולו בחרוסת וע"פ שיטת הרמב"ם שהשמיטתו ועוד שקפא זו אינו מצוי ביטוי ומס' שאנו מציאין חרוסת על השלחן משום דק"ל כר"א דר' לרוב דהוי משום מלס וכמ"ס לעיל צסי' חע"ג סע"י ה' יעו"ש. פרי"ח. וכ"כ הר"ז או' י"א. ועיין לעיל סי' חע"ג או' ל"ז טעם למס אין מברכין על החרוסת יעו"ש.

(בד) **שם.** וישקענו כולו בחרוסת וכו' ואינו מצריך עוד אחר כעיסוב קודם אכילת דמיקרי עובר לעשייתו וכן מהבאר לעיל סי' חע"ג סע"י ו' גבי עיסוב ראשון ודלא כמסר"ל וכ"כ מ"א שם. חיי או' ח' ר"ז או' י"ב ועוד עיין בדברינו לשם או' קי"א ודוק.

(בה) **שם.** ויברך על אכילת מרור וכו'. עיין לעיל סי' חל"ב או' ד' וא"ו ז'.

(בז) **שם.** ויברך על אכילת מרור וכו' מי שפעם ואכל הכורך קודם שיאכל המרור לחודים כהב' כמאמר או' ב' דפשיטא הוא דאין לברך על המרור אח"כ לחודים ואף אם לא בירך חמלה דלא לשיטת החו' והרא"ש ושאר פו' אף לרבנן ילא ידי מרור יעו"ש. ומיכו יש לאכול אח"כ מרור לחודים כדי ללמדה לכל הדיעות ומ"ס סיפ"ל ח"ה או' ג' דיש לברך ג"כ ל"כ וראויותיו יש לדחות כנודע למענין. ועיין עוד מזה בא"ח או' ח'.

(בז) **שם.** ויאכלנו בלא הסיבה. שסוף זכר לעבודה. רש"י פסחים ק"ח ע"א. וכ"כ צפי' רש"ם שם. ואם רכס לאוכלו בסיבה ראשי. צ"י עו"ש או' ב' חיי או' ט' פרי"ח. ברכי' או' ג' ר"ז או' י"ג. מ"ב או' י"ד. והמ"א סק"ז כתב דאם אכלו בסיבה ילא וכ"כ חק יוסף או' ו' ומשמע דוקא דיעבד.

(בח) **שם.** ואח"כ נוטל מצה שלישית. כ"כ החו' וכל סנמשיכים אחרים והטעם כדי לקיים מלס בשלשית. צ"ח. וכ"כ בפע"ח שער כ"א פ"ד דעו"ש זכר למקדש כהלל במלס שלישית שסוף רמז' ל"ג ווי"ן וכן היא מלס ג' גם רמז' שסוף כורך פסח מלס ומרור ג' דברים כנ"ל

אכילת מלס כיון שכבר אכל המלס. וכן אין יכול לברך חמלה על אכילת מלס ויאכל זה פשיטא א"ח כיון שלא בירך המולא וע"כ לריך לברך ב' הברכות חמלה. וא"כ אם יאכל אח"כ פרוסה המולא לצד יכ"ס הפסק בין ברכה מלס לאכילתו וכן לסיפך וע"כ יאכלם ביחד שלא יכ"ס הפסק כלל. ומ"מ אם א"ח לו לאכול יחד אוכלן זה אחר זה ולא הוי הפסק דיעבד כיון דהוי מענין אכילה. חיי או' ה' ר"ז או' ו' וא"ו ז' מ"ב או' ח' וא"ו יו"ד.

(בז) **שם.** ויאכלם בסיבה וכו' עיין לעיל סי' חע"ג סע"י ז' ובדברינו לשם צס"ד.

(טוב) **שם.** כזית מלס אחד. משמע דגם פרוסה המולא לריך כזית. וכ"כ מ"א סק"ד. חיי או' ו' והגם דברכה המולא א"ל כזית מ"מ כיון דאיכא פלוגתא אי ברכה אכילת מלס על השלימה או על הפרוסה כמ"ס לעיל או' ה' ואכילת מלס לריך כזית וע"כ כתב כזית מלס אחד כדי ללמדה כל הדיעות ויכ"כ הפרי"ח לדעת הש"ע וכחצ' וסכי נסוג. ועיין בפע"ח שער כ"א פ"ד שכתב וכנגד צור' ד"י אנו לוקחין בליטת המולא מן העליונה שסוף י' שלימה וגם כי שיעור המולא שיעור כזית דאיכא י' יעו"ש. ועיין לעיל סי' חע"ג או' קי"ח.

(ח) **שם.** כזית מלס אחד. וכחצ' שם המ"א דלכחמלה יש לבלוע כזית מרוסק בזה אחה ודיעבד אף אם אוכל מעט ובלבד שלא ישסה באכילתו ויחד מאכילת פרס ובמרור אפי' לכחמלה אם קשה עליו לבלוע ביחד יעו"ש. וכ"כ חיי או' ז' חק יוסף או' ד' ר"ז או' ו' וא"ו י"ד. ח"א כלל ק"ל בענין הסדר או' ט' מ"ב או' ט' ועיין לקמן או' ל"ג. (יט) **שם.** ואח"כ של אכילת מלס. וכ"כ לכחמלה אבל דיעבד אפי' לא אכל אלא כזית או' בלבד בין מהשלימה בין מהפרוסה ואפי' אכל בזה אחר זה באכילת סדכ' אם אין מחחילה אכילה ראשונה עד סוף אכילה אחרונה יוחר מכדי אכילת פרץ דהיינו ג' צי"ס ילא. ואפי' הסיח סדכ' באמצע הכזית בין אכילה לאכילה א"ל לחזור ולברך על אכילת מלס וא"ל לומר המולא כיון שלא הסיח בין ברכה לחמלה האכילה. ר"ז או' ח' ועיין לקמן סע"י ו' וסע"י ז' ודוק.

(ך) **שם.** ואח"כ יקח כזית מרור. ואפי' אכל קלה אחד עם העלין שלם כמו שסוף לא מיקרי בריה ללמדה בפחות מכזית דלא אין וילאין בשרשים וכרי סדרים חסירם. פסקים וכחצ'ים סי' רמ"ס. מ"א סק"ה. פרי"ח. חק יוסף או' ה' מ"ב או' י"ב. ועיין לעיל סי' ר"י סע"י א' ובדברינו לשם צס"ד.

(כא) **שם.** ואח"כ יקח כזית מרור. ועיין לקמן סי' חפ"י שריך למטך חלל האויר שבין סירק ולשער שיעור הכזית צירקוה עומן ולא באויר שביניהם יעו"ש. ועוד עיין לעיל סי' קס"ח או' מ"ו ודוק.

כנגד ג' ויין יעו"ש. ועיין עוד לעיל סי' תע"ג או' קי"ז ואו' קי"ח ודוק.

(כז) שם. וכורכב עם המרור וכו' כ"ס בפסחים קט"ז ע"א דפליגי הלל ורבנן בזמן שבהמ"ק קיים אם היה כורך מלא ומרור ביחד או כל אחד בפ"ע וקאמר בש"ס שהחל דלא איתמר הילכח לא כמר ולא כמר עבדינן כחרווייהו מחלסל אכולין זה אח"ז ואח"כ שנים יחד וכ"פ הרמב"ם והרא"ש והטור. ח"י או יו"ד. ועיין לקמן או' נ"ב ובחו' שם ד"ס חלא מברך ובסמ"ק עדות ביעקב דרוש ב' לשבח הגדול יעו"ש.

(ל) שם. וכורכב עם המרור וכו' גם במרור זה לריך כזית. שאגה אריס סו' ק' מחזיר או' או' שפ"ה. וכ"כ הרוקח בסו' רפ"ג דאכל כזית מלא עם כזית מרור זכר כהלל. וכ"כ בדדשוט מהר"ל סדר הגדה. וכ"כ הטור לקמן בסו' חפ"ו. וכ"כ יו"ע או' או' וכ"כ המאמ"ר או' ו' בשם כמה פו' יעו"ש. וכ"כ הר"ז או' ח"י. ח"א כלל ק"ל בענין הסדר או' ו"א. בן א"ח פ' לו או' ל"ד. מ"ב או' ע"ז. ועיין לעיל סי' תע"ג או' ע"פ. ^{בזמן עיבוד פ' ת}

(לא) שם. ועובל בחרוסה. כ"כ הטור בשם רש"י וסרא"ש דעובלו בחרוסה שכן היה הלל עושה אוכל פסח מלא ומרור ועובל בחרוסה עכ"ל וכחז ב"י וכ"ה דעה הרמב"ן שמעטלו בחרוסה וכן נהגו עכ"ל. מיהו בשם ראב"ה כחז הטור שאין לעובלו בחרוסה דב' עיבולין מלינו בזמ"ז דרגילין לעשות כהלל ג' לא מלינו. וכ"כ הרוקח שם דאולס בלא עיבול. וזהו שכתב מור"ם ז"ל בסגס ו"א דאין לעובלו וכו' אמנם ס"ח כחז על דברי ראב"ה סנ"ו דאין דבריו מכריחין כל עיקר ונראין דעה האומרים שעובלין בחרוסה וכ"כ בהגמ"י בשם מהר"ם ורי"ה וכ"כ מהר"ל מפראג וכן נהג רש"ל וגם ב"י כחז שכן נהגו ודלא כמ"ס במנהגין יעו"ש. וכ"כ סמ"ז סק"ו. והב"ד מ"א סק"ז וכחז וסיכא דנהגו נהגו. וכ"ה דעה האחרונים.

(לב) שם. ועובל בחרוסה. וכחז האגור בשם מהרי"ו מולין סכריכה שעושין זכר למקדש כהלל יש לעבול החזרה בחרוסה ולאכול עם החרוסה אבל באכילה מרור יעבול החזרה בחרוסה וינענע החזרה מן החרוסה שלא יבטל טעמו עכ"ל. וסב"ד ב"י וא"כ משמע דדוקא באכילה מרור לריך לנער בחרוסה מן החזרה אבל בכריכה א"ל לנער וכ"מ מדברי הש"ע שלא כחז כאלו לריך לנער כמ"ס לעיל גבי אכילה מרור אמנם דעה המאמ"ר או' ז' דגם בכריכה לריך לנער יעו"ש.

(ג) שם. סגה. וי"א דאין לעובל וכו' שכבר קיים מלות חרוסה בעיבול מרור ראשון וגם אין לחוש לקפא שבמרור זה כיון שאוכלו עם מלא בכריכה. ר"ז או' י"ט. וכ"כ הגר"א בשם סירושלמי כל דאיה ביה נהמא ליה ביה משום קפא. ועיין לעיל או' כ"ג.

(ד) שם. בסגה. וכ"ה במנהגים וכו' עיין לעיל או' ל"א. **(ה) שם.** ואומר זכר למקדש כהלל. וכ"כ בד"מ או' ג' דנוסגין לומר זכר למקדש וכו' וכ"כ סלבוש ואומר זכר למקדש כהלל כלומר שכן היה הלל עושה בזמן שהיה בהמ"ק עכ"ל ומשמע מדברי הש"ע וסלבוש שא"ל רק ג' חיבות הללו זכר למקדש כהלל מיהו סמ"ז סק"ע כחז דבנוסח דזכר למקדש כהלל י"ל שהיה כורך פסח מלא ומרור יעו"ש.

וח"י או' י"ג כחז דהנוסח שלנו כך הוא כן עשה הלל בזמן בהמ"ק קיים היה כורך מלא ומרור וכו' וסב"א בנוסח שכתב סמ"ז וכחז דהנוסח שלנו נכון לכיון שאמרינן כן עשה ועכשיו אין פסח אין להזכיר פסח דא"כ איך יאמר שקר כיון שאין לו פסח וגם אחי למעט כיון שזכיר פסח ויאמר כן עשה יבא לאכול ג"כ הללו עמו ויהא נראה כאלו קדשים בחוץ ולכן כחז דאין לשבח נוסחה הישנים יעו"ש. וכ"כ הר"ז או' ח"י דאין להזכיר פסח ומ"מ כחז דהמזכיר לא הפסיד. וכחז עו"ש ח"י ובנוסח להספרדים בספר פסח מעובין אינו מזכיר כלל שום דבר רק כהלל שהיה כורך ואוכלין בזה אחת עכ"ל. וכ"כ המאמ"ר או' ח' ומנהגינו שלא להזכיר לא פסח ולא מלא ולא מרור והוא מנהג ספרדים עכ"ל ומ"ס סגס"ט סק"ט וכ"כ האר"י ז"ל ור"ל כסמ"ז עיין לעיל או' כ"ה שדדברי האר"י ז"ל לא נזכר ש"ל כך בעת שאוכל הכריכה חלא רק שמלא ג' רומז לג' דברים כהלל יעו"ש.

(דו) שם. ואוכלים ביחד בהסיבה. והרוקח סי' רפ"ג. כחז דיאכלם בלא הסיבה. וכ"כ בדדשוט מהר"ל סדר

הגדה יש הסיבה כמו למלא ואמר דאפ"י למרור אין איסור בהסיבה רק דלא לורך יש לא הסיבה כמו למרור וסמכו ארצ"ים בכס"ג עכ"ל וכ"כ הטור דס"י יחיאל מספקא ליה בכריכה או' בעי הסיבה כיון דמרור לא בעי הסיבה אבל בשם בעל המנהג כחז דבעי הסיבה בעבור המלא שזאח זכר לחירות עכ"ל וכ"כ סלבוש וסר"א דבעי הסיבה. וכ"כ ב"י על דברי ס"ר יחיאל סנ"ו דפשיטא דבעי הסיבה כהלל כשהיה כורך בהסיבה הוה אוכל שסרי מה דכריכה סיחס עולה לו לאכילה מלא דמליה וק"ל דמלא לריכה הסיבה ואע"ג דמרור א"ל הסיבה אם ראה לאוכלו בהסיבה אין צדק כלום וכיון דמלא לריכה הסיבה והוא מעכבה בה לריך לאכול מלא ומרור דכריכה בהסיבה יעו"ש. וכך הם דבריו כאלו בש"ע. וכ"כ הלבוש. וכן סככים ס"ח והפרי"ה וסר"ז או' ק' ומיהו כחז שם ספר"ח דאם אכלן בלא הסיבה דיאל. וכ"כ הר"ז שם. וכ"כ סו"ג או' ח"י. ועיין לעיל סי' תע"ב סמ"ז ז' ובדבריו לשם או' מ"ה. ודוק.

(דז) שם. ואוכלים ביחד בהסיבה. המלא והמרור שבכריכה זו לריך לבטל אחת בזה אחת ע"כ כל הכות מרור כשהן מרוסקין בפ"ו חלא איך קשה עליו לבטל ב' היתאים בזה אחת שאי יכול לבטל מעט מכזית זה ומעט מכזית זה בזה אחת ואח"כ יחזור ויבטל מעט מכזית זה ומעט מכזית זה בביא עד שיאכל כל ב' זחים. ר"ז או' כ"א. והוא מדברי סמ"א סק"ח. ועיין לעיל או' ח"ג.

(לח) שם. לא יסוח וכו' בשליש דף קמ"ב כחז שלא יסוח שום שיחה עד אחר אכילה אפיקומן דברכה מלא לריך לכיון גם על אפיקומן ע"כ. והוא חומרא יחיד. ח"י או' י"ד. ר"ז או' ח"י. ועיין לעיל סי' תע"ג או' קל"ג וכו' זק"ן או' ע"ז.

(ט) שם. לא יסוח דבר וכו' ואם שח א"ל לחזור ולברך. ב"ה. ע"ז סק"ז. מ"א סק"ח. ח"י או' ע"ז. פרי"ה. א"ר או' ח' חק ווסף או' ח' מאמ"ר או' יו"ד. ר"ז שם. מ"ב או' כ"ד. ועיין לעיל או' י"ט.

(מ) שם. כדי שחלה ברכה וכו' פ"י להלל ויהיה עיקר מלא ב"ז ע"כ הוא שייכא לברכה דאכילה מלא דע"ז

באר הגולה
יחאל. ל שס
בגמ' קט"ו וככ
חסדא.
מ שס בגמ'

מרור גם לבריכה זו: ב לאם אין לו ירקות לשיבול ראשון אלא מרור יברך עליו בשיבול ראשון בורא פרי האדמה ועל אכילת מרור ובשיבול השני ישבלנו בחירות ויאכלנו בלי ברכה: ג מבלע מצה יצא אבל אם בלע מרור לא יצא דשעם מרור בעינן וליכא ואפי'

אם

כף החיים

(מה) ולענין ברכה אחרונה אם אכל כוזה מרור צטובול
א' כחב סע"ז בסק"ח דאין לברך וכ"כ
המש"ז או' ח' וכ"כ לעיל סי' הע"ג או' קט"ז דאין לברך
משום סביל יעו"ש. ואפי' אם אירע שבירך בנר אחר צטובול
א' אין לחזור ולברך בפסח"א על אכילת מרור שבחוק סעודה
משום סביל כמ"ש לעיל סי' הע"ג או' קט"ז בשם הר"ז יעו"ש.
(מו) ואם אין לו אלא כוזה מרור צמלום ל"ע איך יעשה
ונראה שלא לעשות צטובול א' דחיוצא לדרדקי ויעשה
אחר המלך צטובול במרור דזה עיקר המלך. מש"ז שס.

(מז) שם. ועל אכילת מרור וכו' ויכיון שלא ללחץ במרור
זו עד אחר המלך ובכח זו עולה למרור שאח"כ
א"א או' ט' מ"ב או' כ"ז. וכ"כ לעיל או' מ"ד בשם הר"ז.

(מח) שם. ובצטובול השני ישבלנו בחירות וכו' משמע אבל
בצטובול א' א"א בחירות אלא בחומץ או צמי
מלח כמ"ש לעיל סי' הע"ג סע"ז ד' לגבי כרפס וכ"מ מדברי
הטור סי' קפ"ו וכ"כ הלבוש בס"י זס. וכ"כ הר"ז או' כ"ב.
מיהו הכלבו כחב דגם צטובול א' יעשה בחירות וכ"כ דעה
הב"ח בס"י הע"ג וכ"כ לדעה הסוברים צטובול א' עיקר
כמ"ש לעיל או' מ"ד חמס חנן ק"ל כדעה הש"ע ודעמים
דא"ל חירות רק לצטובול שני. ועיין לעיל סי' הע"ג או' כ"א.
(מט) סע"ז ג' בלע מצה יצא. אבל לכחלה לריך ללועס
דעס מצה צעין. רש"זים פסחים קט"ז ע"ב.
מ"א ס"ק י"א. ח"י או' י"ז. פרי"ח. חק יוסף או' יו"ד. ר"ז
או' כ"ה. מ"ב או' כ"ט.

(ן) שם. בלע מצה יצא. ואעפ"י שלא הרגיש טעם מצה
צפיו כיון שסנהג גרונו ממנה כ"ז נקראת אכילה
ר"ז שס. לא כן באוכל מצה מצושלת דלא יצא כמ"ש לעיל
סי' חס"א סע"ז ד' משום דגם החיך אינו טועם מצה. ועיין
דבריו לשם או' כ"ב.

(נא) שם. דעס מרור צעין וליכא. דמשום כ"ז קפיד
רחמנא למרר את פיו של אוכל וזכר לוימררו

את חייכם. רש"זים שס. ט"ז סק"ט. מ"א סק"צ י"ב. ר"ז שס.
(בן) שם. ידי מצה יצא. וכו' ולא אמרינן דכיון דאין
במרור זה מצה כלל מצטל למלך משום דכיון

דלא לעסו אינו מצטל טעם המלך. ח"י שס. צ"י. לבוש. מ"א
סק"י י"ג. ר"ז או' כ"ז. אבל הלועס מצה ומרור כאחד לא יצא
דמרור צס"ז דרבנן ומלך דא"ו ואחא מרור ומצטל ליה למלך.
ובס"י מחישב סא דאכלינן בחחלה כל אחר צס"ע ואח"כ
לכורכן יחד דהא סני לכורכן יחד אלא סעסם שלא יצטל
המרור למלך. מ"א שס. וסוא מגמ' פסחים קט"ז ע"א. ועיין
לעיל או' כ"ט.

(גן) שם. ידי מצה יצא. משמע דאפי' אם המרור כרוך
סביב המלך ונמצא שסוא חוץ בין המלך לציח
בצלוס אין בכך כלום. וכ"מ מפ"י רש"זים שס על סגמ'
וסמ"מ פ"ז דין צ' וכ"כ הלח"מ שס. וכ"כ הפרי"ח. שו"ג או'
כ"א. א"א או' י"ג ר"ז או' כ"ז. והטעם כחב שס הלח"מ דכיון
דמעין

קאי ג"כ. ולא הוי הפסק אלא במלך דלא לריך ליה אבל במלך
שצריך כגין עול כרוך לא הוי הפסק. ט"ז שס. וכ"ז לכחלה
כמ"ש צאו' הקודם.

(מא) סע"ז ב. אם אין לו ירקות וכו' וטוב לחזור אחר שאר
ירקות לאפוקי נפשיה מפלוגחא. פסחים קט"ז
ע"א. לבוש. מ"א סק"ט. ואם אין לו שאר ירקות יקח דבר
אחר שברכחו בפסח"א אפי' מין לפח. מ"א שס. חק יוסף או'
ט' ועיין לעיל סי' הע"ג או' מ"ח.

(מב) שם. יברך עליו צטובול ראשון וכו' כחב מ"א סק"י
דדקא אם לוקח מאוחו מין מרור שראוי לאכול
חי מצרכין עליו צפס"א אבל מה שאין דרך לאכלו חי כמו
חמכא שקורין קר"ן אין לברך עליו רק על אכילת מרור
כמו בפלפלין שנה' בס"י ר"ב שאין מצרכין עליו יעו"ש. מיהו
ח"י או' ט"ז חלק עליו וכחב כיון דע"י צטובול בחומץ וכ"כ
מחלה מצרכין עליו צפס"א ועוד דברכה סכסנין אלו כבכרה
סמל"ח כמבואר לקמן סי' הפ"ד וע"כ כחב דמצרכין עליו
צשעה צטובול צפס"א ועל אכילת מרור יעו"ש. חמס חק יוסף
או' ט' סביב על דברי ח"י סנ' וסכסין לדברי מ"א יעו"ש
וכ"כ דעה א"א או' יו"ד. וכ"כ הר"ז או' כ"ג. ונב"ס כחב
דע"כ שסכל בודאי לריך לברך עליו יעו"ש. ונראה דהכל לפי
הענין דאם ע"י הצטובול נאכל ע"י סדחא יש לברך עליו שסכל
ואם הוא מר ועפ"ן צוחר אין לברך עליו כלל רק על אכילת
מרור ואם נאכל בריוח אז יש לברך עליו צפס"א ועל אכילת
מרור וכמבואר לעיל סי' ר"ב ספ"י צ' ובדבריו לשם או' ל"ד יעו"ש.
(מג) שם. צפס"א ועל אכילת מרור. דא"א לנהוג בזה כמו
בשאר ירקות לאכול בלתי ברכה אכילת מרור
ולברך ברכה אכילת מרור עד לאחר שיאכל כוזה מצה דלאחר
שמילא כריסו ממנו איך יברך עליו אח"כ. פסחים קט"ז ע"א.
ואף שמפסיק סרבס בין ברכה על אכילת מרור לסכסין מרור
שאוכל אחר המלך אין בכך כלום כיון שמיד אחר כבכרה
טעם מעט מהמרור סרי החחיל צמלום ואין כאן הפסק בין
הברכה לחחלה עשיית המלך. ח"י שס ד"ה מחקק. ר"ז או'
כ"ב. מ"ב או' כ"ז.

(מד) ומשמע מדברי ח"י סנ' דא"א לאכול כוזה צטובול
זס אלא עד לאחר אכילת מצה. וכ"כ הר"ז
שס. מ"ב שס. ומ"מ אפי' אכל כוזה מרור או יוחר צטובול
סקודס אמירה סגדה אעפ"כ לריך לחזור ולאכול כוזה אחר
אכילת מצה לפי שסאכילה סראשונה אינה אלא כדי לסחמ"ס
החיטוקות ובאכילה סשניס סוא שיואל י"ח מרור סכך סיא
המלך לכחלה שלא ללחץ י"ח מרור קודם שיצא י"ח מצה
שנאמר על מצוה ומרורים. ר"ז שס. וסגס דדעה סרמצי'ן
במלחמות וסר"ן וסרשצ"ן במאמר חמץ דף ל"ה צטובול א'
עיקר מ"מ דעה ח"י סנ' צטובול שני עיקר וכ"כ דעה
סרא"ש וכן ססכיס סטור צס"י הע"ג וכ"כ דעה סש"ע וסלבוש
שלא סרריכו חירות אלא לצטובול שני משמע דצטובול שני
עיקר וכן ססכיס ספרי"ח וס"ס דעה סאחרונים.

באר הגולה
ג שם
ס ראש השנה כ"ט
ע סירוש הר"ן שם
לפי מאי דק"ל
מצות זריכות
כוונה פ"ט כ"ט

מצה

סג) סע"י ה. אבל כזית מלך וסוף נכפס וכו' וס"ס בשאר
מלות דאם נטל לולב בשעת שסיה שוטס או שמט

הַסּוֹבְרִים לְרִיכוּת כּוֹנֵנָה בְּאַחֲרֹנֶיהָ וְכַחז וְכֵן הִלְכָּה וְכ"פ
לְקַמֵּן סָסִי חֲקַפ"ט וְצַש"ע שֶׁסֶּה הִטְעַם כַּחז צַב"י בְּשֵׁם הֶרֶץ
דְּרוֹקָא כִּה"ג יֵאלָא שְׂיֹדַע הוּא שַׁעֲבִישׁוּ פִּסְחָ וְזוּ מִלָּה אֵלֶּא
שְׁאִינוּ מַחֲבִיין לְאַחֲא אֲבָל כַּסְבּוֹר חוֹל הוּא וְאֲבָל מִלָּה אִזּוּ כַּסְבּוֹר
לְאַחֲבֹל בְּשֶׁר וְאֲבָל מִלָּה וְדֹאֵי לֹא יֵאלָא יַעוּ"שׁ וְכ"כ הִמ"מ פִּי
דִּין ג' וְסב"ד צ"י וְכֵן הִם דְּבִרְיוּ כֹאן בְּש"ט. וְכ"כ הִלְבּוֹשׁ
מִיֵּסוּ הִמ"א ס"ק י"ד כַּחז הִטְעַם בְּצִמְדִּי דִּאֲבִילָה שְׁאִינוּ שְׁכָרִי
אֲבָל וְנִסְכָּה בְּכָךְ וּמִה"ט אֲשִׁי יֹדַע שְׁסוּא מִלָּה וְלֹא רָלָה לְאַחֲבֹל
וְאַנְסוּהוּ לְאַחֲבֹל יֵאלָא עַב"ל וְסב"ד ח"י אִזּוּ ח"י וְחֵק יוֹסֵף אִזּוּ
יֵאלָא וְכ"כ הֶרֶץ אִזּוּ כ"ח. וּמ"מ נִמְלָא דְרַעֲתָ הַאֲחֲרֹנִים כַּפֶּסֶק
הַשִּׁיט דְּבִכֶּס"ג יֵאלָא אֲבָל הִפְרִיחַ חוֹלֵק וְסִסְכִּים כְּדַעֲתָ הַסּוֹבְרִים
דְּגַם בִּכֶּה"ג לֹא יֵאלָא כִּיּוֹן שֶׁלֹא נִחְבִּיין לְאַחֲא וְלִרְיָךְ לְחַזוֹר וְלִאֲבֹל
כּוֹזֵה מִלָּה יַעוּ"שׁ וְסב"ד הַשּׁו"ג אִזּוּ כ"ג וְכַחז וְאִזּוּ קִבְּלֵנוּ
הִיֵּדֶרֶת הַשִּׁיט וּמִיֵּסָה לֹא חַזוֹן יַעוּ"שׁ. אֲמַנְסָה בְּמִגֵּן הַאֲלָף סִיף
אִזּוּ ג' כַּחז דִּישׁ לְהַחֲמִיר שִׁיֵּאֲבָל פִּעֵם שְׁנִיָּה בִּלָּא בִּרְכָה וְכֵן
בִּלָּא יֹדַע שְׁסוּא פִּסְחָ מ"מ יֵאלָא שְׁנִיָּה בִּלָּא בִּרְכָה דֹאִין זֹו
סִבְרָה מוֹכְרָחָה יַעוּ"שׁ.

באר הגולה
הרמב"ם זכריית
נראה שנהגו שם
צ' זכריית פסחים
קט"ו: ק פשוט שם
גמ' ק"כ

מצה והוא נכפה בעת שטותו ואח"כ נתרפא חייב לאכול אחר שנתרפא לפי שאותה אכילה היתה בשעה שהיה פטור מכל המצות: וצ' אכל כחצי זית וחזר ואכל כחצי זית יצא ובלבד שלא ישהה בין אכילה לחברתה יותר מכדי אכילת פרס: (וע"ל סימן תרי"ב ס"ג): ז ק אין חיוב

כף החיים

ש"מ דרשות הוא ולא חובס וסו"ל דבר שהיה בכלל ויאלץ מן הכלל וק"ל ב"י מדות שהחורה נדרשה שכל דבר שהיה בכלל ויאלץ מן הכלל ללמד לא ללמד על עצמו יאלץ אלא ללמד על הכלל כולו יאלץ מה שבידו רשות אף כל הז' רשות ולא נשאר חובה אלא זילי ראשון שנאמר בערב האכלו מצוה. לבוש. והוא מגמ' פסחים ק"ך ע"ל יעו"ש. אבל מצוה איכא באכילה מצוה כל ז' אע"ג דהיא רשות ואי צ"ל לא אכיל כלל. חש"י חת"ס יו"ד ס"י קל"א צ"ח החזקוני. פח"ע או"ל ל"ב.

ע"א (ש"מ). אלא זילי הראשון בלבד. וס"ל שאין מצרכין על אכילת מצוה מליל א' ואילך ומצרכין לישב בסוכה בכל עת שנכנס לישב. לפי שמצוה מליל א' ואילך רשות וזה שאוכל מצוה אינו אלא מפני שאינו יכול לאכול חמץ כמו שהאכל בשר בהמה עה"ר מפני שאינו יכול לאכול עמאס ואינו מצרכין אשר קדשנו לאכול כך שאח"כ אכילה אינה אלא לצורך גופו ולשכשכע רעבונו אבל אכילה בסוכה בשאר ימים שמצרכין עליה אעפ"י שגמרו כ"ו מחג המצות ומכאן ואילך נמי רשות מ"מ כיון שהיציבה אינה צריך גופו אלא קיום המצוה ראוי לצורך עליה לישב בסוכה. כלבו ס"י י' ח"י או"ל כ"ד. והרמ"ה כחצ' הפעם לפי שאדם יכול בשאר ימי הפסח לעמוד בלא אכילה מצוה ויהיה כיון בפירות משא"כ בסוכה שאינו יכול לעמוד בלא שינה ג' ימים וס"ל חייב לישן בסוכה ולעיי"ל עכ"ל. והביאו השו"ג או"ל כ"ח ועיין עוד ברכ"י או"ל ו' מ"ש בזה ולקמן ס"י חרל"ט.

ע"ב (ש"מ). אלא זילי הראשון בלבד. ומ"מ חייב לאכול בכל סעודת יו"ט פח דהיינו מצוה כדי ללמד י"ח אכילה סעודה ביו"ט ואח"כ הממחמירין שלא לאכול מצוה משום חשש חמץ כ"ל זילי הראשונה לא יפה הם עושים כי חשש זה הוא רחיקה ובספק ואלו חייב אכילה ביו"ט הוי ודאי חייב וכמ"ס צ"ח אדני פז צ"ח ז' יעו"ש. ר"ח או"ל ג' ועיין באו"ל שח"ח.

ע"ג (ש"מ). אלא זילי הראשון בלבד. ומ"מ מחייב לאכול ביו"ט פח אלא שז"ל צ"ח עשירי. הר"ן פ"ב דסוכה וס"ד מ"א ס"י זה ס"ק ע"ז ובס"י קפ"ח סק"ט. מיהו בזה"ל ס"י צ"ח כחצ' דבסמ"ק וא"ז סוכתו מכאן דאין חובה לאכול פח ביו"ט יעו"ש וכ"כ ס"י לקמן ס"י חרל"ט סק"י וכ"כ ס"י בסוכה דף כ"ז ע"ל ד"ס או"ל צ"ח אכיל יעו"ש וס"ד ח"י או"ל כ"ג. וכבר כתבנו פלוגתא זו לעיל ס"י קפ"ח או"ל כ"ד בענין אם לא הזכיר מעין המאורע ביו"ט אם צריך לחזור יעו"ש. ומ"מ לענין אכילה פח ודאי שצריך לאכול וכמ"ס צ"ח לקמן ס"י חקרי"ע סעי' א' יעו"ש.

ע"ד (ש"מ). אלא זילי הראשון בלבד. ואנו בגלותנו דין לילה שנים כדן לילה הראשונה, שו"ג או"ל כ"ח ועיין לקמן ס"י חפ"ח סעי' ב' בהגה.

ע"ה (ש"מ). אלא זילי הראשון בלבד. וכבר כתבנו ס"י בסוכה שם ד"ה חזר צו דאם לא אכל מצוה זילי פסח אין לו חשומין בשאר ימי פסח יעו"ש ונ"ל ללמוד מזה דמי

קול שופר או הניח חסילין וכיוצא לא יאלץ וצריך לעשות אח"כ מצוה אחר שנתרפא. שו"ג או"ל כ"ה. וכחצ' שם ד"ס אפי' למ"ד מצוה א"ל כוונס יעו"ש. וכ"כ ספר"ח ומה שהקשה על הסוד עיין מה שיישב השו"ג שם.

ס"ד (ש"מ). ואח"כ נתרפא. בעוד לילה. לביש. משמע דמל"ח מצוה זמנה כל הלילה וכ"כ הרמב"ם ר"ש פ"ו וכ"כ הכלבו ס"י י' צ"ח ר' שמואל שקלי' ז"ל דאע"ג דאכילה פסח לא הוי אחר חליה משום הסח הדעה האוכל מצוה אחר חליה יאלץ מיסו צ"ח הר"י כחצ' דצריך לאוכל קודם חליה כ"י אלעזר בן עזריאל וכחצ' דהמחמיר חע"ב. ועיין לעיל ס"י חע"ג או"ל פ"ז שכתבנו דאחר חליה לא יצרך על אכילה מצוה יעו"ש. ועוד עיין לקמן ס"י חע"ז או"ל פ"ו ואו"ל יו"ד.

ס"ה (ש"מ). חייב לאכול אחר שנתרפא. וכו' ולא אמרינן הואיל ואידחי אידחי כיון שזמן עדיין הוא ולא הוי חשומין. פ"ז סק"ג. ח"י או"ל כ"א. חק יוסף או"ל י"ב ואם נתרפא זילי שני פשיטא דאכל זילי שני. מש"ל או"ל יו"ד. ס"ו (ש"מ). חייב לאכול וכו' וכחצ' בפסח מעובין או"ל רפ"ג ויראש שצריך לחזור ולצרך ע"כ. ופשוט הוא דמה שאכל וצרך בשעת חלוה היה כלל ה"ה. שו"ג או"ל כ"א. ס"ז (ש"מ). ו. וחזר ואכל כחצי זית יאלץ וכו' היינו בדיעבד אבל מצוה מן המוצא לבלוע כל הכוזה כשהוא מרוסק בזה אח"כ וכן בכזית מרור. חס"ד ס"י קל"ט. פ"ז ס"ק י"א. ח"י או"ל כ"ב. ועיין לעיל או"ל ח"י.

ס"ח (ש"מ). בין אכילה לחברתה וכו' אינו מדוקדק דצריך שלא ישכח מחלת אכילה הראשונה עד סוף אכילה אחרונה יותר מכדי אכילה פרס כמ"ס לקמן ס"י חר"ב מ"א ס"ק פ"ו. ח"י שם. א"ר או"ל י"א. פרי"ח. ברכ"י או"ל ה' ועי"ש מ"ס לדחות דברי חק יוסף שכתב לחלק בין הכא לס"י חר"ב מכמה מקומות ש"ס ופ"ו יעו"ש. ר"ז או"ל ח' מ"ב או"ל מ"ב. ושיעור כדי אכילה פרס עי"ש צ"ח חר"ב סעי' ג' יעו"ש.

ס"ט (ש"מ). יותר מכדי אכילה פרס. ודין זה ישנו בין בכזית של מצוה בין בכזית של מרור בין בדין ד' כוסות פרי"ח. ועיין לעיל ס"י חע"ב סעי' פ' בהגה ובדברינו לשם או"ל ס"ח יעו"ש.

ע"י (ש"מ). אין חייב אכילה מצוה אלא זילי הראשון בלבד. דכחצ' צ"ח בערב האכלו מצוה. אבל מכאן ואילך כל ימות הפסח אם ירצה לאכול דבר אחר ולא מצוה הראשונה בידו ובלבד שלא לאכול חמץ שחמץ איסורו כל ז' שכן כחצ' שצ"ח ימים שאור לא ימלא בצחיכס וכו' ואע"ג שג"כ כחצ' שצ"ח ימים האכל מצוה למדו רבותינו בזה"ל מ"יג מדות שהחורה נדרשה שאין הפסוק הזה לחובה נאמר אלא לרשות שבמקום א' נאמר ז' ימים האכל מצוה ובמקום אחר נאמר ששה ימים האכל מצוה וביום השביעי עזרה וכו' וד"י יוס' ה"ז בכלל ה"ז ימים ה"ה בלאכול מצוה ואח"כ יאלץ ממנו שקראו עזרה ולא חייב לאכול צו מצוה

חייב אכילת מצה אלא בלילה הראשון בלבד. הגה וסגנו לעשות שלש מלות של סדר מעשרון זכר ללחמי חודש ועושים צדק סימן לידע איזה ראשונה או שנייה או שלישית ומניחים הראשונה עליונה והשנייה בלמטה והשלישית בחתונה לכריכה ואם שינה לא עכב(עור בשם הראש) וואפין אותה ג"כ כסדר(כל זו ואבודרהם) ואם נשברס אחת מסן לוקחין אותה לשניה דבאלו הכי פורסין אותה (אגור): ד ואף בלילה הראשון יוצא בכזית. (ושעיר חית ע"ל סימן תפ"ז):

תען מנהג אכילת צלי בליל פסח. ובו ב' סעיפים:

א * מקום שנהגו לאכול צלי בלילי פסחים אוכלים מקום שנהגו שלא לאכול אין אוכלין גזירה

בף החיים

לספיקא עבדין אין קפידא בדבר. חיי אוי כ"ז. חק יוסף אוי ע"ז. ר"ז שם אוי י"ד. ועיין לעיל סי' חני' אוי ע"ז. פד) וכתב חיי אוי כיח דלדין דטובין לאפות מליח ספיקא דוקא אם נשברס שלישית מניחין מלות ספיקא במקומה אבל אם נשברס ראשונה מניחין אותה לשניה יעו"ש אבל הא"ר אוי ע"ז כתב דאין לחלק דאחז שכתבס מניחין הספיקא במקומה ודלא כחיי יעו"ש. פה) וכל דברים אלו אינן חלל מנהג ודיווח לכתחלה אבל מעיקר דיון א"ל ליזהר כלל בכל דברים אלו. ר"ז שם אוי ע"ז.

פז) וראוי לעשות הג' מליח רקוקין וקטנים ולא עצים וגדולים שאין זה לחם עוני. כלבו בשם הראש"ד. ב"ז. לבוש. ועיין לעיל סי' ח"ס סעי' ד' בסנה ובדבריו לשם אוי מ"ד. ומי שאין לו רק. ג' מלות לשני הלילות יח' לקמן סי' תפ"ב יעו"ש.

פז) שם. ואף בלילה הראשון וכו' פי' אף בלילה הראשונה דחייב לאכול ד' זיתים מדרבנן ולא בכוח או מדאורייתא. שו"ג אוי כ"ע.

חף) שם. יוצא בכזית. ואם מסופק אם אכל כזית או לא ספיקא דאין לחומר ולריך לחזור ולאכול אלא שיאכל בלא דבר שאין ברכות מעכבות אף במלח דאין שו"ג שם. טף) שם. יוצא בכזית. וכחז בחשו' שבות יעקב ח"ב סי' חיי שאם אין לו בליל פסח רק חלי זית מלח אין חייב לאכול כלל דאכילת בכזית משמע וליח זית מלח כלל יעו"ש. וכ"כ בס' בני חיי סי' תפ"ה. וכ"כ המחבר אוי ד' בשם חשו' חכם אחד אבל הוא ז"ל האריך בזה ודעתו דקלח מליח איכא וזכר לדבר ממאי דק"ל חלי שיעור אסור מהיה וס"ה דאיכא קלח מלח בחלי שיעור ולריך לאכול יעו"ש והב"ד הספיק. וכ"כ בדרכי סי' תפ"ב אוי ד' וכ"כ בספרו חיים שאל סי' י"ג דואכל מה שיש לו בלא דבר יעו"ש ור"ל בלתי ברכה אכילה מלח אבל ברכה המוליד מצרך וכמ"ס לעיל סי' קס"ח סעי' ט' יעו"ש. וכן בחשו' בנן עולם סי' י"ט האריך בראיות דבחי' שיעור דמלח יש בו ג"כ מלח יעו"ש. והב"ד הספיק. ז) ואם אין ידו משנת כ"ל לזית מלח או לזית מרור יקנה מלח דית ואף ספק אי אכל זית או לא ומרור ודאי לא אכל לא מיבעיא למיד ספק מהיה לחומר יקנה מלח אלא אף למיד מדרבנן עדיף ספק חורב מודאי דרבנן בבסי' תקל"ה של חקיעות ספק ומוסף ודאי יעו"ש. א"ל אוי ע"ז.

א) סעי' א'. מקום שנהגו לאכול ללי וכו' ואשכנח מקום שנהגו שלא לאכול ללי הוא. פור. וכ"כ סלבוש

שלא אכל מלח בלילי פסח משום איזה אונס ששוב כשיחל מלח אינו מצריך על אכילה מלח כיון שהוא רשות ואין לה חשומין. חיי אוי כ"ד. א"ר אוי י"ג. ר"ז אוי ל"ג. עז) שם. הגה. וסגנו לעשות וכו' כ"כ סעור בשם הראש"ד דטובין בלשכנו ולרפת לעשותן מעשרון וכו' מוכיח בס' בית מאיר מפקפק על המנהג ובכמה מקומות כסיום נשחקע כמנהג. מ"ב אוי מ"ו. עז) שם. זכר ללחמי חודש. ועוד לחם עני איקרי ועני מייחיו עשירות האופה. דרשות מהר"ל בחיקון המלות. חיי אוי כ"ה.

עח) שם. זכר ללחמי חודש. וע"כ טוב ללמלם שלא יהיו המלות יותר מעשרון אכן אם ישנו ד' או ס' ביצים יותר אין להקפיד. דרשות מהר"ל שם. חיי אוי כ"ו. ואם יש לו ביצים הרבה שאין מספיק לו שיעור חלס ילוח בשני כלים בכל אחת פחות משיעור חלס ומשני העסות יחקן ג' מלות. מהר"ו סי' קל"ג. כה"ג בסג"ב סי' חני' חיי שם. א"ר אוי י"ד. ר"ז סי' חני' אוי ו'.

עט) והמצה השניה יעשה יותר גדולה מהאחרות לפי שדרך לאכול ממנה כל אחד שני חתיכות אחת בשעת המוליד ואחת בשעת האפיקומן. מהר"ו שם. כה"ג שם. חיי שם. ר"ז שם. אוי י"ד.

ף) שם. בהגה. ועושין צדק סי' וכו' ויש לסמן אב"ג כקופות הלשכה. דרשות מהר"ל שם. מיהו בחשו' רמ"א סי' קי"ט כתב שאין לעשות אותיות להכירא משום מוחק יעו"ש. והביאו חיי אוי כ"ו. וכ"כ בלבוש. ר"ז שם אוי ח' ומ"מ אם כבר נעשו צדק אותיות אין לאסור לשברס בשבת ויו"ט אם הם מהמלח עצמם וכמ"ס לעיל סי' תע"ג אוי קי"ח יעו"ש.

פא) שם. בהגה. ועושין צדק סי' וכו' וסמימנים שיעשה צדק יהיו מחריצים או מנקבים וכס"ג. לבוש. ר"ז שם. ורק שיזהרו למחר מאד בעשייתן. ר"ז שם. ועיין לעיל סי' ח"ס סעי' ד'.

פב) שם. בהגה. ואם נשברס אחת מסן וכו' אפי' השלישית דמשום הקדמה למלח לא יאפס אחרת. ב"י בשם האגור. ע"ז סי' י"ב. ר"ז שם אוי י"ב.

פג) שם. בהגה. ואם נשברס אחת מסן וכו' ובמדינות אלו טובין לעשות מהעיסה ד' מלות וקורין לרביעי מלות ספיקא כדי שאם יארע חקלס בא' מהם לוקחין אותה ואע"פ דאין לעשות רק ג' בלחמי חודש אפשר שסומכין העולם כיון שנהגו לעשות העיסה קלח יותר מעשרון ע"כ עושין מהחורן מלח א' ובעשרון עושין ממנו רק ג' מלות ועוד כיון

בַּף הַחַיִּים

לוי' א' וסרנ ים יששכר בפי' דין פי' כחנ להכריע דאס

שלא יאכל האפיקומן על אכילה גסה או ישחכר וישן מיד (מסרי"י): ב' ד' אפי' בשך עגל ועוף כל דבר ששעון שחיטה אסור לאכול צלי במקום שנהגו שלא לאכול צלי' הסג נוכחים בקלח מקימות לאכול בסעודה בימים זכר לאבלות ונראה לי הסעס משום שליל חשעה צלב נקבע כליל פסח ועוד זכר לחורבן שהיו מקריבין קרבן פסח ויש נהגין שלא לאכול שום מצול צליה רק צ' מצולים שעושים בסדר (מסרי"י);

תע"ז דיני אכילת האפיקומן. ובו ב' סעיפים:

א' אלאחר גמר כל הסעודה אוכלים ממצה השמורה תחת המפה בזית כל אחד זכר לפסח הנאכל

ב' החיים

ק"ל או"י פ' וא"כ רשאי ללכות ביצה ולאכול כליל אי' מש"י או ג' ועיין לעיל ס"י חע"ג או"י ס"ט.

ש"ב (בב) אסור לאכול צלי וכו' ומבשל אף בלחם עשו מנהג שלא לאכול מנהג שטות הוא ומבטלין מעמחה יו"ט ורשאי להחיר בפניהם. אי"א או"י ג'.

ש"ב (בג) צבגה. לאכול בסעודה ביצים וכו' וגם נכון לאכול דגים ומה גם כשחל בשבת. יפ"ל ח"צ בסי' זה או"י צ' ובסי' חע"ג או"י ה' ועי"ש כמה פעמים לה יעו"ש. ועיין לעיל ס"י חע"ג או"י ז"ן.

ש"ב (כד) צבגה. זכר לאבילות. וכחז כד"ח או"י צ' דמשמע בסי'ה שלא יאמר בפירוש כן משום דרכי האמרי.

ש"ב (כה) צבגה. משום שליל ע"כ נקבע כליל פסח. פי' כמו שחל יום א' של פסח יסיה לעולם באוחו יום ע"כ וס"י על מצות ומרורים יאכלוהו וכמ"ש לעיל ס"י חכ"ה סעי' ג' בסדר לקביעות המועדים אי"ה צ"ש וכו' ועי"ש ולפי' כליל שני אין לורך לאוכלם אכן לעצם צ' יש לאוכלם גם כליל שני. ועיין לעיל ס"י חע"ג שהיו מקריבין ק"פ ועכשיו בעל ועוד פעם משום דביצה חרגמו ביצה דבעל רחמנא לפרקין וזהו הסעס לביצים שעל הקערה. ח"י או"י ו' ועיין לעיל ס"י חע"ג או"י כ"ו.

ש"ב (כו) צבגה. ועוד זכר לחרבן וכו' והמש"י או"י ג' כחז סעס צ"ש יד' יוסף פ' חולדות כי אברהם אביה מה צ"ע ומש"ה אוכלים ביצים זכר לאבילות יעו"ש. והגרי"א כחז עיד העס מפני שעושין אוחו זכר לחגיגה כמ"ש לעיל ס"י חע"ג סעי' ד' ולריך לאכול ומה שאין אוכלין אה הזרוע לפי שעושין אוחו צלי ואין אוכלין צלי ויולאין באפיקומן שאוכלין עכ"ל. ולפי' יש לאכול אוחה ביצה שהונחה בקערה לזכר קרבן חגיגה ויש נהגין לומר בעת אכילה ביצה זכר לקרבן חגיגה.

ש"ב (כז) צבגה. שהיו מקריבין ק"פ. ומחאכלין ע"ז. ולפי' יש לאכול גם כליל שני וכמ"ש לעיל או"י כ"ה וכ"ה לפי הסעס שהיה זכר לקרבן חגיגה. ומ"מ לכל הסעמים אינו אלא לזכר בעלמא ודלא כהסמין שחושבין זה למצוה ומזה זה ממלאים כריסם עד שאוכלים אפיקומן על אכילה גסה ולכן לריך אדם לידע בנפשו. ח"א כלל ק"ל או"י פ'.

ש"ב (כח) צבגה. רק צ' מצולים וכו' ומה שמוצלין גם סמור שעל הכריס בחרוסת אין זה עיבול ג' דאין עי"שין כן אלא משום ספק ושיהיה נחשבים לאחד. ע"ז ס"י חע"ה סק"ו.

א' סעי' א. חיה כל אחד זכר לפסח וכו' והב"ח כחז משום דלכר"ש אין אכילה זו אלא זכר לפסח ולא לשם

לאכול מצע"י ג"כ אכל בשר צלי במקום שאין אוכלין דוקא כלילת הא מצע"י מותר לאכול וכ"ש ללכות דלא קבלו עליהו רק אכילה כלילה לאסור. מש"י שם.

ש"ב (יד) וא"כ היה מחוץ. ר"ל כשלה אוחו היה מחוץ או אפי' כשהוא מחובר אלא שנחתך חבר אי' מגופו קודם הלליה (ואפי' ללא אללו. גמ') או ששלק בו חבר אי' כשהוא מחובר ואח"כ ללל אוחו כולו כאחד הואיל ואינו דומה ללליה הפסח ה"ז מותר במקום שנהגו לאכול צלי כלילה הזה. ר"ז או"י צ' מ"ב או"י ד' וא"י ה' ועיין עוד מזה לעיל ס"י חס"ע או"י יו"ד.

ש"ב (טו) צבגה. על אכילה גסה. ופירשו סח"י (נזיר כ"ג ע"א) דתרי גוויי אכילה גסה כן אחת שנפשו קלס מלאכול ועל אוחה אכילה פטור ביו"כ ויש אכילה גסה שאינו מחאוס לאכול אך יש בה טעם ועל אוחה אכילה קאמר בנזיר שא"כ אכל אח הפסח לשם אכילה גסה לא עבד מצוה מן המוצר. והא דפסח נאכל על השבע היינו שמחאוס לאכול קלח. צ"ח רס"י חע"א. מ"א סק"ב.

ש"ב (טז) ובשאוכל האפיקומן לא יסיה לו טורח דאמר בנזיר (כ"ג ע"א) אכל מצוה (צ"ל פסח) לשם אכילה גסה עליו כח"ב ופושעים יכשלו צ"ס. רוקח ס"י רפ"ג. צ"י ס"י חע"ז. מ"א שם. וא"כ אכלו ממש אכילה גסה לא יאל. רוקח שם. וסיינו א"כ ק"ז במצוה שפטור על אוחה אכילה ביו"כ כמ"ש צא"י סקודס ובסי' חר"ב סעי' ו' וכ"כ מ"א שם. ח"י או"י ד' איר או"י ג' חק יוסף או"י צ' ר"ז או"י ה' מ"ב או"י ו'.

י"ז נמצא ג' מיני אכילות. א' מחאוס לאכול צמ"ע מצוה מן המוצר. צ' שאין מחאוס ואינו ק"ז יולא י"ח ולא מן המוצר ובאיסורין חייב. ג' ק"ז במצוה י"ח לא יאל ובאיסורין פטור. אי"א או"י צ'.

ח"י ש"ב צבגה. על אכילה גסה. וגם כליל שני יש ליזהר לאכול לחיובין. ח"י שם. ועיין לקמן ס"י חפ"א סעי' צ' צבגה.

ש"ב (יח) צבגה. או ישחכר וישן מיד. וחנניא בחי'ספחא חייב אדם לעסוק צ"י פסח כל סלילה. ביאורי סגרי"א. והלכות כחז סעסם שלא ישן מיד ולא יוכל לגמור הסלל. **ד' סעי' ב.** אפי' בשר עגל ועוף וכו' שאין הפסח צא מכס לפי שסעולם יעשו צין צלי לללו ויבואו להחיר גם בשר צלי מצבשים ועצים כיון שהכל מין בשר הוא. ר"ז או"י ג' מ"ב או"י ח'.

כ"א ש"ב. כל דבר ששעון שחיטה וכו' אכל דגים וביצים כלויים מותרים. עו"ש או"י צ' ע"ז ומ"א סק"ג ח"י או"י ה' איר או"י א' חק יוסף או"י ג' ר"ז שם. ח"א כלל

באר הגולה הנאכל על השובע בויאכלנו בהסיבה ולא יברך עליו ג' והא זהיר לאכלו קודם חצות.
ב' ליינתיו לע"י בסי'
חע"כ סעיף ז' : ג מומחל דרכא חליבא דרמב"ם
ק"כוכחב הלא"ש שנתן להחמיר וס"פ

בך החיים

(ט) שם. ויהא זכיר לאכלו קודם חלות. משום דבענין אכילה פסח איכא פלוגתא דלר"א בן עזריה אינו נאכל אלא עד חלות ולר"ע כל הלילה ואמר רבא אכל מלך בזה"ל חלות לר"א בן עזריה לא ילא י"ח משום דאיתקש לפסח דכ"יב על מלכות ומרורים ויכלוהו כדאיתא בפסחים ק"ך ע"כ י"ח. וכ"פ בסמ"ג וסמדרני בסדר האחרון. וכ"כ בפסקי חו" פסחים א"י שליד וזכחים א"י ליג דהאכל מלך אחר חלות לא ילא י"ח. אבל הרמב"ם פסק ריש פ"ו שזמנה כל הלילה. וסרמ"ש כחז כחן להחמיר כר"א דאפשר דר"ע מודה להרחיק א"ח האדם מן העצירה באיסור דא"ו וכן היה נוסג ר"ח ז"ל למחר לאכול אפיקומן קודם חלות עכ"ל וכ"כ הר"ן בסוף פ"ב דמגילה שצריך לומר שלא לאכול מלך מלך בלילי פסחים אחר חלות יעו"ש. וסב"ד צ"י וכן הם דבריו כאן בש"ע. וכ"כ הלבוש. וכ"כ ספר"ח. ר"ז א"ו ו' ח"א כלל ק"ל בענין הסדר א"י י"ג. ועיין לקמן א"ו י"ב.

(י) ונראה דמי שאירע לו אונס שלא יכול לאכול פרוסה המוציא עד חלות לא יברך על אכילה. מלך דסב"ל ואם החשיך לו עד סמוך לחלות יקדש וישתה כוס ראשון ויעול ידיו ויברך המוציא ועל אכילה מלך ויכל וסגדה ואמר אח"כ ויברך גם על הסמור חיבץ קודם חלות קודם אמירת הגדה דג"מ. שפ"ח. ועיין לעיל ס"י חע"ס א"י ס"ד וס"י חע"ג א"ו פ"ו. ולענין ברכה הגדה דסיני ברכה הגאולה אם יכול לומר אחר חלות עיין פ"ח שנכתב בזה ע"פ מ"ש מ"א בסי' חפ"ה בעצור זכ לא אמרתי אלא בשעה שמלך וכו' ואחר חלות כ"י ספק אם הוא זמן מלך ונראה דעחו שאין לצרך משום סב"ל יעו"ש ונראה דהגם דיש להשיב על דבריו מ"מ כיון דק"ל דברכה אונס מעכבות וסב"ל יש לומר אוחס בלא שו"מ.

(יא) שם. ויהא זכיר לאכלו קודם חלות. ע"פ שחל בשבת וישן וחלם חלום שמחמנה חלי היום כמ"ש מור"ם ס"י רפ"ח לא יחמנה חלי הלילה אלא יעשה הסדר באופן שיאכל האפיקומן קודם חלות. ביה יהודה ס"י כ"ב. דכ"י א"ו א' שפ"ח.

(יב) שם. ויהא זכיר לאכלו קודם חלות. וסיני זהירות הוא שיאכל קודם חלות הוא עבר ואכל אחר חלות דמידי שפיקא לא נפקא. א"א א"ו א' שו"ג א"ו ד' יפ"ל ח"ב א"ו ג'.

(יג) ומי שאין לו מלך חוץ החומס אינו יכול לילך חוץ לחומס וע"י. אמירס לעכו"ם שרי ואפשר אף שלא יאכל ר"א אחר חלות. מש"י א"ו א'.

(יד) שם בסגה. שגס הסלל יקרא קודם חלות. כ"כ הר"ן ס"פ ע"פ וספ"ב דמגילה וסב"ד צ"י. וכ"כ הרשב"א בחשו"י ס"י חמ"ס בשם החו" וכ"כ באר"ח דפ"ח ע"ג א"ו ל' וכ"כ הלבוש. ר"ז א"ו ו' ח"א שם. וסעמס לפי שק"פ טעון סלל באכילתו כמ"ש בפסחים ל"כ ע"א וא"כ כמו באכילה אפיקומן שהוא זכר לק"פ צריך להקדים קודם חלות ס"ה בהלל שנאמר באכילתו. ואח"כ ראיתי שכ"כ השו"ג א"ו ס' מיסו בחו" ספ"ב דמגילה כחז דבהלל של אחר אפיקומן אין להחמיר

לשם חובת אכילה מלך ולפרשנים היא משום חובת מלך הנאכלת עם הפסח ע"כ צריך ב' זיחים ולא שני כוח א' לאפוקי נפשיה מפלוגתא עכ"ל. וכ"כ בסי' חע"ג. וכ"כ דדרשה מסרי"ל ה' אגדה דצריך לאכול כשיעור שני זיחים משום חיבוב מלך ואם לא יוכל לאכול כולי האי מ"מ לא יפחות מלאכול כוח יעו"ש וסב"ד ס"ה שם בסי' חע"ג אלא שכח על טעם הו' דמסרי"ל דאין לו יסוד אלא עיקר הטעם לאפוקי נפשיה מפלוגתא יעו"ש. וכ"כ הסכמה האחרונים דלכתחלה יש לאכול ב' זיחים ואם לא יוכל לא לפחות מזוה וכשאינו אוכל רק כוח יכוין זכר לפסח כפסק הש"ע וכ"כ בן א"ח פ' לו א"ו ל"ח. ועיי' יש נוסגין לומר כשאוכלין אפיקומן זכר לקרבן פסח שס"ה נאכל על השבע.

(ב) שם. כוח לכל אחד וכו' וגם הנשים חייבות בזה כמ"ש לעיל ס"י חע"ב סעי' י"ד יעו"ש.

(ג) שם. זכר לפסח הנאכל על השבע. ומה שהיו אוכלין אותו באחרונה ולא בחוץ הסעודה סיני משום שיסחר מעם פסח ומלך בפיו ועוד טעם אחר כדי שלא יבא לידו שצורה עלם דכחצ ועלם לא תסברו זו ואם היו אוכלין אותו בעודם רעבים ואח"כ לאכול היו באים לידו שצורה עלם. לבוש. ועיין לקמן רס"י חע"ח.

(ד) שם. זכר לפסח וכו' עיין מ"ש בזה לעיל ס"י חע"ג א"ו קצ"ג קחנו משם.

(ה) שם. על השבע. עיין לעיל ס"י חע"ו סעי' א' בכהס ובדבריו לשם בס"ד.

(ו) נהגו בני עלייה דמשיירין מאכילה מלך זו של אפיקומן ומניחין בבחי' יד של בגדיו צרורות בשמלותם אל חיקם לשמירה לחיבוב מלך ויורדי הים באניות כאשר הם ראו סער גדול צים יפילו מן המלך של אפיקומן אשר בחיקם אל הים ויעמוד הים מוצפו כמ"ש בס' דרך ישרה דפ"ג ע"כ ובס' חיים לרמ"ש דע"ז ע"כ. יפ"ל ח"ה א"ו א' ויש נוסגין לשבור אחיכה מאפיקומן ולנקוב אוחס וחולין אוחס ואין זה חשש איסור מה שמנקבין אוחס בזו"מ. וכ"כ מ"א ס"י ח"ק סק"ן ח"י א"ו ג' ר"ז א"ו י"ח. ומ"מ לכיון נקב משולש או מרובע אסור בזו"מ מש"י א"ו א'. ועיין עוד לקמן ס"י ח"ק א"ו ל"ג.

(ז) שם. ויאכלנו בסביבה. מדברי הרמב"ם לא משמע כן וס"י משמע צירושלמי דכוח של אפיקומן דכבר ילא לא בעי סביבה ויש לסמוך ע"ז דדעבד. פר"ח. ר"ז א"ו ד' מיסו השו"ג א"ו ב' כחז דאם נזכר קודם בסמ"ז כיון שאין כאן מכשול ברכה לבטלה יחזור ויאכל כוח אחר בסביבה כהלכתא ללא ידי הרא"ש וסמדרני וספור והש"ע וכחז וכן עיקר יעו"ש. אבל ח"א כלל ק"ל א"ו י"ג כחז דאם אכל האפיקומן בלא הסביבה יש לסמוך על הסו"י דס"ל דלא דהא אסור לאכול ב' פעמים אפיקומן יעו"ש. ועיין לעיל ס"י חע"ב סעי' ז' ובדבריו לשם א"ו מ"ס וא"ו מ"ס ודוק.

(ח) שם. ולא יברך עליו. שאינו אלא זכר לקרבן בעלמא וס"ה אינו קרבן. לבוש. וספר"ח. כחז לפי שכבר בירך על אכילה מלך ס"ה לאו הכי צמי לבדוכי וכדלקמן בסי' חפ"ב עכ"ל. ועיין ב"ח. ועוד עיין לעיל ס"י חע"ס א"ו ח' וא"ו פ'.

(ויקדים עלמו שגם ההלל יקרא קודם חלות) (ר"ן פ' ע"פ וספ"ז דמגילה): ב אם שכח ולא אכל אפיקומן ולא נזכר עד שנשטל ידיו או שאמר הב לן ונברך אוכל אפיקומן יבלא ברכת המוציא ואם לא נזכר עד שבירך ברכת המזון האם נזכר קודם שבירך בורא פרי הגפן ישול ידיו ויברך המוציא ואכל האפיקומן (ויחזור ויברך ברכת המזון ויברך בפס"ג וישחם הכוס) (בית יוסף).
 יואם לא נזכר עד אחר שבירך בורא פרי הגפן לא יאכל האפיקומן ויסמך על מצה שאכל בתוך הסעודה שכולן שמורות הן משעת לישנה ואכל במקום שנהגו לעשות שימור למצת מצוה משעת קצירה אפילו לא נזכר עד אחר ההלל ישול ידיו ויברך המוציא ואכל האפיקומן. הגה ויחזור ויברך על הכוס ואין לחוש במה שמוסיף על הכוסות (תשובת הרא"ש כלל כ"ד) ואם נאבד האפיקומן יאכל כיון אחד ממלכ שמורה אחרת (רוקח):

שלא

בפ החיים

אפשר לומר דמעיקרא הכי חיקון שכוס ג' יהא שוחכו לאחר גמר האכילה. ב"ח.

(א) שם. לא יאכל האפיקומן וכו' מפני שהיה צריך לברך בפס"ג על הכוס אחר שיברך בהמ"ז שנית ונמלא מרוב כוסות. טור בשם ראב"ה. מ"א סק"ד. ח"י או' ד' מיהו סמ"מ ור"י ורשב"א והראב"ד כחצו דאכול כיון ומצד בלא כוס. והב"ד מ"א שם וכחצו דמי שאינו נזכר בכל השנה ומצד לפעמים בלא כוס אף עתה יאכל אפיקומן בלא כוס. וכ"כ ח"י שם. פריה. חק יוסף או' ה' ר"ז או' ח' ח"א כלל ק"ל או' ט"ו. וכ"כ העו"ש או' ב' על דברי הש"ע סנ"י היינו למ"ד דבהמ"ז טעונים כוס אבל למ"ד דאינם טעונים כוס הרי יכול לברך בהמ"ז בלא כוס. וכ"כ בבאורי הגר"א. אבל הא"ר או' ב' כחצו ח"י ג' דבס"י קפ"ב י"א בהמ"ז אינם טעונים כוס מ"מ סחמו הש"ע והלבוש ופסקו הכל דבהמ"ז לריכה כוס דמעיקרא נחקן שכוס ג' לאחר גמר אכילה כמ"ש המרדכי וכ"מ בלבוש בשם הרא"ש ושם"ג וריא"ז ודלא כמ"א יעו"ש עכ"ל. וכ"כ ב"ד ס"י רכ"ט. שו"ג או' ח' וכ"כ סמאמר או' ג' וע"כ כחצו שם במאמר דאין לזוז מספק הש"ע.

(בא) שם. ויסמך על מצה שאכל בחוך הסעודה וכו' ואעפ"י שלא אכל מצה לבסוף אלא פירות ומיני קטניות אין זה מעכב שלא אמרו אלא אין מפטירין אחר הפסח אפיקומן אבל לא אמרו שאם הפטירו שטעין פסח שני ולא עדיף אפיקומן מפסח. ב"י בשם הרד"א. מ"א סק"ה. ח"י או' ה' חק יוסף או' ז'.

(בב) שם. שאכל בחוך הסעודה וכו' אבל אם לא אכל בחוך הסעודה אלא מצה עשירה או לא אכל כלל צריך לחזור ולאכול כיון אפיקומן ולא נפיק בכזית של המוציא וכזית של אכילה מלכ. פריה. וכ"כ ב"ד ס"י רכ"ט בשם כמס פ"י יעו"ש. וכ"כ המש"ז או' ב' ומשמע בחשו"ב ד' סנ"י דגם שאכל כיון המוציא וכזית של אכילה מלכ וכורך כל שלא אכל בחוך הסעודה לא יאכל וצריך לחזור ולאכול כיון אפיקומן יעו"ש. ומיהו חק יוסף או' ו' כחצו דיואל בכזית שאכל בראשונה. וכ"כ השו"ג או' ט' ונראה דאיכא דאינו האב כיכ לאכול יש לסמוך ע"ז. ועיין לעיל או' ט"ז.

(בג) שם. אבל במקום שנהגו לעשות שימור וכו' לאו דווקא ה"ה יחיד שטובג את עלמו לעשות שמורה משעת קצירה דינא הכי. חק יוסף או' ה' וכ"כ ח"י או' ו' על שם הלבוש. מש"ז או' ב'.

(כד) שם. משעת קצירה. פ"י המלה של מצה שומרים משעת

כיכ שסרי מדרבנן הוא. והב"ד ח"י או' ג' חק יוסף או' ג' אכן לפ"ד רז"ל במדרש תהלים ס"י קי"ג צ"ל כללויה כללו עבדי ה' נראה דטפי עדיף לקרוא את ההלל מחלות ואילך כיעו"ש. וכ"כ מדברי האוס"ק פ' בהעלותך דקמ"ט ע"א והב"א בילקוט ראובני פ' ב' ב' דפ"ד סנ"ג ורע"ד יעו"ש. יפ"ל שם. ומ"מ כיון דאינו אלא טפי עדיף ויש מחמירין לכתחילה יש ליזהר כדי ללכת אליבא דכ"ע. ואם איחר עד אחר חלות מ"מ יאמר ויכלול ברחמיך בברכה. כיון שלמס ס"י כ"ט.

(בו) סעי' ב. אוכל אפיקומן בלא ברכת המוציא. והגם דברס"י קע"ח י"א דלא אמר הב לן ונברך הוי היסח הדעת ואם ירצה לאכול צריך לחזור ולברך וכ"ש בנמל ידיו דלכ"ע צריך לחזור ולברך כיעו"ש שאני הכא כיון דאפיקומן מלכ דרמיא רחמנא עלן איכא למימר אחכא דרחמנא סמכינן. טור בשם ס"ר פרץ. וכ"כ הגמ"י בשם סמ"ק והב"ד ב"י. מ"א סק"ב. ואע"ג דכחצו סטור על דברי ס"ר פרץ סנ"י דלא נהירא לא"ה הרא"ש ז"ל וכ"כ בשם ראב"ה דצריך לחזור ולברך המוציא מ"מ פסק הש"ע כהר"ף וסמ"ק משום סב"ל. וכ"כ הלבוש בדברי הש"ע. וכ"כ כר"ז או' ז' ח"א כלל ק"ל או' ט"ו. אלא שכתב שם הר"ז דזכר ליטול ידיו בלא ברכת קודם אכילה אפיקומן כמ"ש בס"י קע"ט עכ"ל והגם דלפי הטעם דאחכא רחמנא סמכינן לא הוי היסח הדעת ונעילה נמי לא צריך מ"מ כיון דיש חולקין בזה כמ"ל לענין המוציא אמרינן סב"ל ואין לברך אבל לענין נעילה יש ליטול בלא ברכה כדי ללכת אליבא דכ"ע. ועיין לעיל ס"י קע"ט או' ד'.

(בז) שם. אוכל אפיקומן בלא ברכת המוציא. ובעל הטיטור כחצו שצ"ל לחזור כלל ויואל בכזית שאכל בראשונה אעפ"י שאכל ד"א אחריו. והב"ד הטור. וכחצו סנ"ה וכ"ה דעת ר' קלוגימים וכן הסכים רש"ל יעו"ש. והב"ד המ"א סק"ב ומחסי"ש. אמנם בסכמא האחרונים כפסק הש"ע כמ"ש בל"ה בקודם וכו' ק"ל.

(חוב) שם. יטול ידיו וכו' דכיון שבירך בהמ"ז אסח דעתיה כמ"ש רס"י תע"ה. מ"א סק"ג. עריה או' ב'.

(חי) שם. יטול ידיו. ויברך על נט"י. ר"ז או' ח' אבל הא"ה או' ג' כחצו דיטול בלא ברכה ובפרט היכא שידע שלא הסוה דעתו שלא יברך עכ"ל והב"א מ"ב או' ט' וכחצו בשער הלזון ונראה היכא שידע שלא הסוה דעתו גם כר"ז מודה שלא יברך.

(יב) שם. הגה. ויחזור ויברך בהמ"ז ויברך בפס"ג וכו' וסא דאינו מצדק על כוס זה אחר בהמ"ז הראשון

שום דבר. הכה ולא יאכלנו בשני מקומות ולא עדיף מאלו הפסיק
קומות (פיר): ב ב מי שישן בתוך הסעודה והקיץ אינו
חוזר

ור' יוחנן וכלי' שנה קמא דרב יהודה אמר שמואל
ב משנה שם וברבי יוסי ורבי' רמז"ס צפרק ח' דרבי
יוסי אסופא קאי וה"ה לעגין מלה מטובדח דרבא שם

אוחס לומר אפיקומן. ואפיקומן הוא ב' חיצות אפיקו מנ
וסכי פירושא אין פותחין פיהם אחר אכילת הפסח לומר
אפיקו לנו מיני מחיקה כגון פירות לאכול אחריו. ואפ"ל שאנו
קורין את המאכל עמאס אפיקומן כחם ע"ש שהיא במקום
הפירות שדרך לאכול אחר כסעורה בפעם אחר ואגב חציבותא
דמאס שהיא חציבה עלינו כפירות מחוקים אנו קורין אותה
אפיקומן כלומר שאומר לבני ביתו או כל אחד לחבירו אפיקו
לנו מיני מחיקה וס"ל המלה שמחוקה עלינו מלוחה. לבוש.
מש"ז או' א'.

(כה) **שם**. משעת קצירה. ולא אכל מאותה חלה בחיך הסעודה
מ"א סק"ז. וכל שלא אכל חוץ הסעודה משמורה
משעת קצירה חוזר ואוכל. מש"ז שם. והסו"ג שם כתב כל
שאלו כזית שמורה משעת קצירה העפ"י שאלו בראשונה יא
וא"ל לחזור ולאכול יעו"ש. וכ"מ מרבנו ח"א כלל ק"ל או"י.
(כו) **שם**. עד אחר הסלל וכ"י וכן כשנזכר קודם הסלל
יכול ידיו ויזכר המוציא ואוכל אפיקומן ומזכר
בסמ"ז על הכוס ואין כאן נשוחס בין שלישי לרביעי שכיון
ששלישי היה בעמות חזר כוס שהוא מזכר עתה עליו להיות
ג' צ"י בשם חש"י הראש"ש כלל כ"ד. וכ"כ הס"ז סק"ג. מ"א סק"ז
חק יוסף או"י ע"י מ"ב או"י ע"י.

(בז) **שם**. עד אחר הסלל וכי' ר"ל וגם שחס הכוס שאחריו כי"מ מחשו' הרא"ש הכז' וכ"כ מ"ב או' ע"ז.

(בח) **שם**. הגה ויחזור ויברך על הכוס וכו' ואעפ"י שעשאו
שלא בסדרן שהקדים כוס של הלל שהוא ראוי
לסיוע אחרון קודם לכוס בהמ"ז שהוא ג' אין סדר ברכות
מעכבות. צ"י בשם חש"י הרא"ש ה"ז ע"ז שם. פ"ח. ת"ס
המ"א שם כתב ד"חזור ויאמר הלל על הכוס אבל ח"י או'
י' השיג עליו וכתב שהוא נגד פסקי ראשונים והאחרונים יעו"ש.
וכן השיג עליו המ"מ או' ד' נה"ש או' ב' אמנם אם
זכר קודם שגמר ההלל י"ל ד"אכל אפיקומן ויברך בהמ"ז על
הכוס כמ"ש לעיל או' כ"ז ואח"כ יחזור לימר ההלל מן לא
לנו וכו' עד הסוף על הכוס.

(במ) **שם** הגם. ויחזור ויברך על הכוס וכו' וכפריח כח
דלדין דק"ל דברמ"ז אינס טעונס כוס דלעיל
ברמ"י קט"ב לא יברך על הכוס. וכ"כ כר"ז או' פ' מ"ב או'
י"ז. וכתב שם הר"ז דהנס שזכר קודם שזריך על כוס של
הלל כיון שחמס זרכת הלל ישחה הכוס ואח"כ יברך ברמ"ז
זלא כוס יעו"ם. ועיין לעיל או' ק'.

וְשֵׁם בְּהֶגֶב. מִמֶּלֶךְ שְׁמוּרָה אַחֲרָה. וּבִאֵין כַּחַב דְּרֵאִין
 יוֹאֲבִים בְּמִצּוֹת אַחֲרֹת שֶׁלֹּא נִעְשׂוּ לָסֵם מִצֵּה. ד"מ
 אֲחֵי ג' וְאֵם אֵין לוֹ עוֹד מִלֵּא מִצֵּה וְיֵשׁ לוֹ ג' מִצּוֹת מִצֵּה לְלֵיל ב'
 יִשְׁבֹּר חֲסִידָה מִסְּהַמֵּצִים וְיִחַלֵּל בְּלֵיל רִאשׁוֹן.

(א) **סעי' ה.** אחר אפיקומן אין לאכול וכי' דחנן אין מפטירין אחר הפסח אפיקומן פי' משסיימו לאכול הפסח ולא יעקרו ממקומן לאכול במקום אחר ואפי' באותו מקום ולא יאכל אחריו שום דבר ואפיקומן הוא לנו במקום הפסח הלבך משהחילו לאוכלו לא יעקרו ממקום למקום ולא יאכלו אחריו שום דבר ואפי' באותו מקום. עור. ט"ז סק"א.

(ב) וְנוֹהֲגִין שֶׁלֹא לֵאכֹל שׁוֹם דְּבַר אֶפֶי פִּיּוּת אַחֵר אֲכִילָה אֲפִיקוֹמֵן כְּדִי שֶׁיֵּשָׁאֵר טַעַם הָאֲפִיקוֹמֵן בְּפִיו כְּמוֹ שֶׁהִסְתַּכֵּהוּ בְּאִכְלָה הַפֶּסַח וּקְרָאוּהוּ אֲפִיקוֹמֵן ע"ש הַמַּשְׁנֶה שֶׁנִּיבּוֹ אֵין מַסְתִּירִין אַחֵר הַפֶּסַח אֲפִיקוֹמֵן. וּמַסְתִּירִין ע"י עֵינִן פְּחִיחָה פֶּסֶח לְדִיבּוּר מִלִּשָׁן וּפְסִירוֹ בַּפֶּה. א"כ לִשָׁן בְּסִמָּר מַחֲזִירוֹ כְּלוֹמַר כְּשֶׁמַּסְתִּירִין מִן הַסְּעוּדָה אֵין מַסְתִּירִין

חוזר לאכול. בני חבורה שישנו מקצתן בתוך הסעודה חוזרים ואוכלים נרדמו כלם ונעורו לא יאכלו נתמנמו כלם יאכלו. הגם וכל זה אינו חלל שישנו לאחר שסחמילו לאכול האפיקומן אבל שינה קודם לזה לא הוי הפסק (טור ורבינו ירוחם):

תעמ ברכת המזון על כוס שלישי. ובו סעיף אחד:

א "אחר כך מוזגין לו כוס שלישי ומברך עליו ברכת המזון ובורא פרי הגפן ושותהו בהסיבה ולא יברך אחריו ולא ישתה יין בינו לכוס רביעי. הגם מיסו מכוס שלישי

כף החיים

לכחמיר יותר ודלא בשוגג ומ"מ לכחחלה ודאי שיש לזהר שלא לישן בחוך הסעודה ואפי' שלא בחוך הסעודה נמי יש לזהר מטעם שכתבנו לעיל סי' חע"ג או קל"ג יעו"ש.

(א) **סעי'** א. אח"כ מוזגין כוס שלישי. ולריך שטיפה וכדחה ואף מי שלא נזהר בכל השנה אם ראש שסכום נקי אכן בזה הלילה יזהר ביותר כדי לסדר המלוא רש"ל בחשו"י סי' פ"ח. ב"ח. כנסיג בהגה"ט. עו"ש או' א' מיכו הפ"ז סק"א כחז בשם רש"ל ואף מי שאין נזהר כל השנה לראות אם סכום נקי וכו' ומשמע דר"ל דאף מי שאינו נזהר בכל השנה לראות אם הוא נקי בזה הלילה יזהר ביותר לראות ואם הוא נקי א"ל שטיפה וכדחה וכ"כ ח"י או' א' וכ"כ קצת האחרונים ואפשר שגורסא אחרת היחס לסם ברש"ל אכן בחשו"י רש"ל שצידונו הוא כמ"ס הב"ח וכנסיג וסעו"ש דמשמע דאף אם הוא נקי בזה הלילה יזהר ביותר ויעשה לו שטיפה וכדחה יעו"ש. ועיין לעיל סי' קפ"ג סעי' א' וצדברינו לשם או' ד' שכתבנו דלפי דברי הוסי"ק והחוקנים כוס של בסיג"ז לריך הדחה ושטיפה אף אם הוא נקי יעו"ש. ועוד עיין לעיל סי' חע"ג או' א' וסי' חע"ד או' ב'.

(ב) **שם**. ומברך עליו בסמ"ז וכו' אפי' ביחוד דארבעה כוסות חיקנו אפי' ליחיד. הו' פסחים ק"ס ע"ב. וכ"כ הרא"ש פ' ע"פ סי' י"ד. ואפי' למ"ד בעלמא בהמ"ז אין מענה כוס כמ"ס לעיל רס"י קפ"ב הכא ד' כוסות חיקנו רבנן דרך חירות כל חד וחד נעבד ביה מלה. פסחים קי"ז ע"ב. (ג) **שם**. ומברך עליו בסמ"ז וכו' ובענין ברכת חתנים בליל פסח ללווה לברך אוחס ב' כוסות אחד לשם ברכות ואחד לבסמ"ז כסדרא א' שכתב בש"ע א"ס סי' ס"ב סעי' פ' כמו בל"י ומלרים ואשכנז וכו' וכדי שלא יסא מוסף על הכוסות עיין בד"מ סי' חע"ג או' ד' שכתב בשם מנהגים שיברך בסמ"ז על כוס שלו וז' ברכות על כוס של חתן עכ"ל ור"ל ברכת חתנים על כוס של חתן ואח"כ בפס"ג על כוס המברך בהמ"ז וכמ"ס בל"י שם שמברכין תחלה ברכת חתנים ואח"כ בפס"ג על כוס בהמ"ז יעו"ש. מיסו סרב חיד"א בס' חיים שאל ח"א סי' ע"ד או' י"ג כחז דגם למנהגינו שמברכין ז' ברכות על ב' כוסות מ"מ בליל פסח וברך ז"ב על כוס בהמ"ז ויברך בפס"ג תחלה ושם ברכות אח"כ יעו"ש וכ"כ בספרו יוסף אומץ סי' מ"ז יעו"ש. אכן בס' ברכות המיס על סי' זה כחז שלפי מנהגנו שנהגנו לברך שם ברכות על כוס א' המברך בסמ"ז וברך על היין אחר שאלח מן המסובין וברך שם ברכות על אוחו כוס שהיה בידו לבסמ"ז וסמברך בהמ"ז וברך על היין דבזה ילא י"ח דלא הוי מוסף יעו"ש. וסכנים לדבריו עיקרי הד"ע סי' י"ט או' ק' יעו"ש ועיין בס' כפי אהרן ח"ב סי'

שינה הפסק וכמ"ס אחר זה בהגם וצדברינו לשם או' עו"ז יעו"ש. (י) **שם**. אינו חוזר לאכול. דהוי כאלו בשני מקומות. מ"א סק"ג. ר"ז או' ג' מ"ב או' ז'.

(יא) **שם**. אינו חוזר לאכול. אפי' לא אכל עדיין כוית. ר"ז שם. וספרי"ח כחז שאם עדיין לא אכל כוית אפיקומן יכול לאכול עד כוית יעו"ש. וגרסא דיש לנהוג צדברי ספרי"ח מאחר דיש הרבה מקילין בעיקר דין זה כמ"ס לקמן או' פ"ו יעו"ש.

(יב) **שם**. חוזרין ואוכלין. אפי' אוחס שישנו דכיון שמקלחין סיו נעורין לא הוי הפסק. לבוש. מ"ב או' ח'. (יג) **שם**. חוזרין ואוכלין. אפי' אכלו כבר כוית. ר"ז או' ד'. (יד) **שם**. חוזרין ואוכלין. וא"ל לברך המולא אבל לריך נע"י ער"ה או' ב' וכ"כ ח"א או' ה' דמי שישן שינה ערלי וטול ידיו בליל ברכה. ועיין לעיל סי' קמ"ח סעי' ז' וצדברינו לשם או' מ'.

(טו) **שם**. נרדמו כולם וכו' בטור ורוקח סי' רפ"ג ובפי' רש"ים וסרע"ב והרא"ש וסאגודס פ' ע"פ מבואר דכל שנרדמו מקלחם לא יאכלו חלל א"כ בנחמנמו מקלחן ופירשו כן דברי ר' יוסי דלרישא קאי וכ"מ פשטא דש"ס שם אכן הרמב"ם וסרע"ב פירשו דריי אסיפא קאי ונרדמו מקלחן יאכלו וסחם המחבר כוונתו ועיין בלבוש שסחם כדועס ראשונה שסוא כדעת הרא"ש וסיעתו וכ"כ עיקר. ח"י או' ג' אמנם ב"ס כחז כיון דסרע"ב פו' מקילין בעיקר דין דישנו ולדעתם לא נאמר חומרא זו רק בפסח ולא במלכ עיין הו' שם בסוגיא וכן דעת בעל המאור וסרע"ב כמ"ס ה"מ בשמו וכן דעת מהר"ם חלאווס וא"כ די לנו לסחמיר בנרדמו כולם וכפסק המחבר עכ"ד. וכ"פ סר"ז או' ה' צדברי הש"ע וכ"כ דעת האחרונים.

(טז) **שם**. נחמנמו וכו' היינו ניס ולא ניס חיר ולא חיר כגון דקרי ליה ועני ולא ידע לאהדורי סברא. וכי מדבריו ליה מדבר. פסחים קי"ז ע"ב. מ"א סק"ד.

(טז) **שם** בהגה. אבל שינה קודם לזה וכו' ומהר"ל סחמיר דאפי' ישנו קודם שסחמילו לאכול אפיקומן חלל בחוך הסעודה לא יאכלו אפיקומן אמנם מדברי סטור לא משמע כן וכ"כ ר"י בהד"א דשינה בלמלע סעודה לא הוי הפסק. ד"מ או' א' וכן סם דבריו כאן בהגה ש"ע. וכ"כ מ"א סק"ה. ח"י או' ד' וכ"כ חק יוסף או' ד' דהסכמת אחרונים דלא כמהר"ל. וכ"כ ספרי"ח דמ"ס הש"ע בחוך הסעודה ר"ל בחוך אכילה אפיקומן יעו"ש. וכ"כ ח"א או' ה' וכ"מ דבחוך הסעודה היינו בחוך אכילה אפיקומן יעו"ש. וכ"פ סר"ז או' ו' ח"א כלל ק"ל או' י"ד. ובלא"ה סא סרע"ב מקילין בעיקר דין זה דישנו כמ"ס לעיל או' פ"ו וא"כ אין

באר הגולה
ק"ז ד טור דאם
מדכא תהלים

שלישי יכול לשחוט כמה פעמים והכל מחשב שהי"ח אחת אע"ג דספסיק בנחיים (מסרי"ל ומסרי"י וחשב"ץ) דמצוה לחזור אחר זימון. הגם והגדול שבסן אומר סודו ואכל וכתחלים עונין אחריו (כל צו) והגדול יכול ליתן לקטן רשות (מסרי"ל) ויכול לזרף לזימון לענין כלל אע"ג שלא אכל עמסה ונסנו שבעל הבית מבדק ברכה המזון בליל פסח שנאמר מוב עין הוא יבורך והוא מיקרי מוב עין שאמר כל דכפין ייתי ויכול כו' :

כוס

בפ החיים

ספסדים שאין מבדקין כ"א על כוס א' וכוס ג' בל"ה ברכו על כוס דהמ"ז סיחא גם על כוס ד'.

(י) **שם** דהסג. יכול לשחוט כמה פעמים וכו' ואפי' שהסג מחלחל שחייב ראשונה עד סוף שחייב אחרונה ויחר מכדי אכילת פרס הכל נחשב לכוס אחד. ר"ז או ד' ועכ"פ לר"ך לשחוט בזה אחת רוב רביעיה כמ"ס לעיל ס"י חע"ב סע"י ט' מחס"ס.

(יא) **שם** דהסג. יכול לשחוט וכו' ואם הכוס גדול ומחזיק הרבה לא ישחט הרבה ממנו כדי שלא ישחכר. ח"י שס. ר"ז שס. מ"ב או ז'.

(יב) **שם**. מלכ לחזר אחר זימון. כדי שיסיו ג' גם בשעה קריאה כלל. לבוש. וכ"כ מפ"מ ס"י חר"ד דמלכ לחזר אחר זימון וכן לסודו. וסעס כחב הדרישה או' א' אגב שמלריכין ג' משום סודו מלריכין נמי שיסיו ג' גם בשעה הזימון דזימון נמי אומר אחד לשנים נבדק וכו' כמו בסודו יעו"ש. אבל ה"מ סק"ג כחב דמ"ס סעור מלכ לחזר אחר זימון. לא נחכוון כלל לזהמ"ז אלא משום סודו לחזר אחר יעו"ש. וכ"כ מ"א סק"ב. ח"י או' ס' חק יוסף או' ס' ר"ז או' ו' ומ"מ ט"ב ליר"ש שיסיו לו זימון משעה אכילה אם אפשר כדי ללחא מלכ מן המזכר אליבא דכ"ע וכ"כ אם יסיו עניינ אובלי שלחו לקיים מה שנאמר כל דכפין יתי ויכול וכו'.

(יג) **וכתב** שם המ"א ויש שרואים לזרף ג"כ לזהמ"ז וא"כ לר"ך שלא יאכל האפיקומן צבחו אלא במקום שמבדק כמ"ס ס"י קס"ד דאם יאכל האפיקומן צ"ס הוי כאוכל שני פסחים וכ"כ סכלבו וכ"כ באבורהס דסא זימון הוי כמו מלכ עוברת ומותר לעקור כמ"ס ס"י קע"ח ספס"י ב' דהסג וי"ל דאפי' להאוסרין לאכול ב' סעודות בלילה כמ"ס ס"י חס"ד סיינו דוקא כשבדק בנחיים אבל כשלא בדק בנחיים אעפי' שכלך למקום אחר הוי כסעודה א' מיסו לפי מ"ס הרב"י שם דס"י קע"ח אסור ללחא צלמלע סעודתו אלא א"כ בדק חלחל דהמ"ז יעו"ש ואנו נוסוין כמ"ס שם סרמ"א עכ"ל. וא"כ סרואס ללחא אליבא דכ"ע יש לילך לשם מחלחל סעודה ויפול שם ידיו ויבדק ענפי' וכו' ויענא זימון וסודו. ואם א"א לו לילך לסעוד אלא חזירו ורק חפץ לילך שם לענות סודו אז ישלים סעודתו צבחו ויבדק על כוס דהמ"ז ואח"כ ילך שם. ולמנכ ספסדים שאין מבדקין בפס"ג על כוס ד' אס לר"ך לחזר ולבדק משום שינוי מקום פיין לעיל ס"י קע"ח או' ל"ד ודוק.

(יד) **שם**. מלכ לחזר אחר זימון דאמרינן במדרש תהלים סקורא"ס לר"ך שיסיו ג' כדי שיאמר אחד לשנים סודו. וסעולס לא נסגו כך לחזר אחר זימון והסוד דמדרש תהלים עס אשחו וקמן שסגיע לחינוך יכול לומר סודו. הרא"ש פ' ע"פ ס"י ל"ב. וסב"ד סעור וצ"י. מ"ז סק"ג. וכחב שם הפ"ז ומ"מ פפי יחא בחלחא גברי בני חיובא. וכ"כ סאגור מלכ בני גדולס

ס"י ז' מס שהלר"ך צ"כ והסכים ג"כ בדברי ברכות סמ"ס דיבדק א' מהמסובין שם ברכות חלחל על כוס דהמ"ז שצידו ואח"כ אותו שצידו דהמ"ז מבדק בפס"ג ועי"ס שכתב שאין חילוק דגם למבדקין ז"ב על כוס א' יש לבדק בפס"ג לבסוף וס"ה כשאין שם עשרה ומבדקין רק אסר ברא יש לבדק בפס"ג לבסוף דלא כרב חיד"א יעו"ש. ומיסו פיין בדבריו לעיל ס"י ק"ן או' א' שכתבנו דגם לנוסוין לבדק בפס"ג חלחל יש לסס סמך ואין לשחוט סמנהג יעו"ש.

(ד) **ואם** אין שם מי שידע לבדק שם ברכות כ"א המבדק דהמ"ז או יש לבדק כולם על כוס דהמ"ז של המבדק וכסברא שניס שכתב שם דש"ע וכמו שהסכים רב חיד"א ז"ל או ש"ל ו' ברכות על כוס דהמ"ז של חתן ואח"כ בפס"ג על כוס המבדק דהמ"ז וכמ"ס לעיל דשם ד"מ דא"ל רק שני כוסות ולא שני בני אדם כמבואר שם דש"ע ומה שעושין בשני בני אדם סיינו סיכא דאפשר אכל סיכא דלא אפשר יש לעשות כמ"ס דש"ע וא"ל להמלאות שכתב סזכ"ל דס"י חע"ב יעו"ש.

(ה) **שם**. ושוחבו דהסביב. ואם שחב בלא ספיבס פיין לעיל ס"י חע"ב סע"י ז' ובדבריו לשם או' מ"ח.

(ו) **שם**. ולא יבדק אחריו. אפי' שחב כל הרביעיית דסומך על ברכה אחרונה שמבדק אחר כוס רביעי כמ"ס לקמן ס"י ח"פ.

(ז) **שם**. ולא ישחט יין וכו' וסעס כחב צירושלמי כדי שלא ישחכר דחו לא מלי למימר סלל. וסריך סחס וסלא כבד משוכר הוא שסחב כבד סרבה דסעודתו ומשני יין שצחך המזון אינו משכר שלאחר המזון משכר. וכחב רש"ס דפסחים קי"ז ע"ב דס"ה נמי יין שלפני המזון אינו משכר יעו"ש. וסמרדכי צסדר האחרון כחב סעס משום דמחזי כמוסיף על סכוסות. וצחו' שם כחבו סעס דשם י"מ שלא יבטל עס מלכ יעו"ש וסב"ד סביח וכחב דלכל סעסמים מיס מותר לשחוט יעו"ש. וכ"כ ספריה. חק יוסף או' ג' ועיין לקמן רס"י חפ"א. וסעס צסוד כבד כחבנו לעיל ס"י חע"ג או' ד' יעו"ש.

(ח) **וכתב** ספ"ז סק"ג דלפי עס סירושלמי כדי שלא ישחכר וכו' ס"ה דלא ישחב ג"כ מי דבס שקורין מע"ד כיון שסוא ג"כ משכר אכל שאר משקין שאינו משכר מותר עכ"ל. וכ"כ א"ר או' ג' ועיין לעיל ס"י חע"ח או' ד' מ"ס צ"כ וי"ח עוד לקמן דס"י חפ"א צס"ד קחנו משס.

(ט) **שם** סגס. מיסו מכוס שלישי יכול לשחוט וכו' כססיס דעחו ע"ז בשעה ברכה. מ"א סק"א. חק יוסף או' ד' דאס לא כן הוי סיסח סרפח ולר"ך לבדק וסוי כמוסיף על סכוסות. מחס"ס. וסחמא דמילחא כשיבדק על סכוס דעחו על כולם. ח"י או' ד' וכ"ז למנכ סאשכנזיס שמבדקין על כל כוס וכוס כמ"ס לעיל ס"י חע"ד אכל למנכ

תפ סדר כוס רביעי. ובו סעיף אחד:

א כוס רביעי "מתחיל לא לנו וגומר עליו את ההלל ואינו אומר יהללך אלא אומר אחר גמר ההלל בהלל הגדול שהוא מהודו ליי עד על נהרות בבל שהם כ"ו כי לעולם חסדו ואח"כ אומר גשמת כל חי וישתבח עד ומעולם ועד עולם אתה אל יואר יהללך עד מלך מהולל בתשבחות ושותהו בהסיבה הבלא ברכה תחלה (וכבר נחצאר לעיל סימן תע"ד דלנו נוסגין לזכך) ומברך אחריו על הגפן ואם שותהו בלא הסיבה יצריך לשותות פעם אחרת בהסיבה (ועיין לעיל סי' תע"ב סעיף ו') ומברך לפניו בורא פרי הגפן לפי שהסיח דעתו

מלשחות

בפ החיים

באר הגולה
א משנה פסחים
ק"ז וכמו שדקדק
הרא"ש שם ב צ"ח
שם וכבר ידועה
שם ג כצ"ח יוחנן
שם וכמ"ס הטור
בשם הרשב"א
ד כצ"ח ידועה שם
ה לייחודו לעיל
סי' תע"ד ו גס ז
שם ז לייחודו
לעיל סי' תע"ב
סעי' ו' ה לייחודו
לעיל בסי' תע"ד :

(ד) **שם** בהגדה. שאמר כל דכפין וכו' וז"ל כחז עור סטעס בשם האגודה כדי שיברך הוא על כל ד' כיסות. ובשם מהר"ם כחז עוד סטעס משום דנראה הוא גדול בבית הואיל שהוא עושה הסדר.

(א) **סעי'** א. מחחיל לא לנו וכו' בעור כחז כוס ד' גומר עליו את הסלל ומחחיל לא לנו. וכ"כ סלבוש ומוזגין לו כוס ד' וגומר עליו את הסלל וכו' וכ"כ הר"ז או' א' אחר ששחם כוס של בשר"מ לריך למזוג כוס ד' לגומר עליו הסלל והסגדה ומחחיל מלא לנו וכו'.

(ב) **שם**. מחחיל לא לנו וכו' ואינו מברך על הסלל לפניו ולא על מה שאומרים קידם אכילה ולא על מה שאומרים אחר האכילה כן מסקנת הפו' כמבואר בעור וצ"י סי' תע"ג יעו"ש. ח"י או' א' ועיין בדבריו לשה או' ק"ס. והא דחוממין בדרכה ביהללך שבסוף סלל אעפ"י שאין מברכין חלם עיין חו' ברכות י"ד ע"א שכתבו הטעם לפי שהיא הודאש בעלמא ואפ"י שהיא ארוכה קצת הקנו בה חתימה ולא פתיחה כמו אלהי גשמה יעו"ש ובהו' פסחים ק"ך ע"ב כתבו הטעם בדרכה שאחר פסוקים א"ל פתיחה שכלא פתיחה ניכרת מהחלם יעו"ש.

(ג) **שם**. וגומר עליו את הסלל. בקול נעים כמ"ס לקמן סי' תפ"ז סעי' ד' וז"ל במדרש שה"ס השמיעני את קולך זו קריאת כלל בנעם והיינו דליחמר בזכר פי' בסעודה דקמ"ט ע"א וישראל מזמרי ואמרין כלל בקול רם יעו"ש. יפ"ל ח"ב.

(ד) **שם**. וגומר עליו את הסלל. ומס שקורין אותו מיושב עיין סטעס לעיל סי' תכ"ב או' ג"ן.

(ה) **שם**. וגומר עליו את הסלל. מי שאירע לו אכל ב"מ ביו"ט שלא נסג אכילתו קודם יו"ט אפ"ה גומר את הסלל. ח"י או' ב' א"ר או' ב' י"א בהגה"ט. מש"ז או' א' וכן הסכים המחבר דלא כחק יוסף יעו"ש. וכ"פ ח"א כלל ק"ל בענין הסדר או' ט"ז. מ"ב או' ב' ועיין לעיל סי' תע"ב או' ל"א.

(ו) **שם**. עד על נהרות בבל וכו' ואין לומר רנו לדיקים וכו' ד"מ. ע"ז סק"א. מ"א סק"א. ח"י או' ג' חק יוסף או' ג' ר"ז או' א'.

(ז) **שם**. ואז יאמר יהללך וכו' כי"ב צ"י סי' תפ"ז בשם מהר"ר מאיר בן עראמה ז"ל וכחז עליו וייטבו בעיני דבריו ללאח ידי ספק ואעפ"י שאינו ממע כמ"ס הפו' מ"מ כיון דנפקי ביה מידי ספיקא שפיר דמי עכ"ל ולכן פסק בן שש"ע וכו' מהגה הספרדים אכל מנהג אשכנזים

כמ"ס

גדולים בשני סלילות. וסב"ד המ"א סק"ב וכחז דבודאי לכתחלה יש לעשות מזה מן המובחר אבל אין קפידה כ"כ דנשים ג"כ מלמפרים לה כז' וכ"כ ח"י או' ה' חק יוסף או' ה' ר"ז או' ו' ח"א כלל ק"ל או' ח"י. ועיין במ"א סי' תכ"ב סק"ז מבואר דדוקא בסודו שכלל לריך ג' משא"כ סידו שכלל הגדול יעו"ש. ח"י שם. וכ"כ הר"ז או' ח'.

(טו) **שם**. ואם לא יש ג' אומר אפי' אחד עמו והוא באחד מני לקרות וכמ"ס האחרונים. ברכ"י או' ב'.

(טז) **שם** בהגדה. והגדול שבהם אומר סודו ואנא וכו' ובדרשות מהר"ל סדר האגדה כחז שרבו מהר"ם לא ה"ב מניה נערים שאינם בני מלך לומר סודו כליל פסח אבל אנא ה' הושיעם נא והלליתם נא הניחם לומר שאז יכולים להוליא הואיל ועוין אחריו כל חלם ומלם משא"כ בסודו. וכחז עוד ואנא מניחם את הקטנים לומר כדי שלא ישנו וגם כדי לחנכם עכ"ל. וסב"ד מ"א סק"ב וח"י או' ו' וכ"כ מהר"י סי' קל"ג השר לא הניחם לקטנים לומר סודו כיון שהוא חלחל הפרק ואמרין (סוכה ל"ח ע"א) הבא מארס למי שאשחו וצנינו מקרין אותו אבל על אנא לא ה"ב מקפיד משום דלא ה"ו חלחל הפרק עכ"ל וסב"ד כנס"ג בהגה"ט סי' תפ"פ. עו"ש. בסי' זס. א"ר או' ד' מיהו ח"י שם. כחז דלענין נשים כתבו אותו שם בסוכה דדוקא בשאר ימים הם פטורות מהלל משא"כ בכלל והגדה דפסח אף נשים מחוייבים כמו ד' כוסות ולפ"ז נראה דנשים אומרים סודו ועוין אחריו וכ"כ בדרשות מהר"ל שם אך לפי מה שנוסגין לומר סודו צנינו נעימות קול יש לחוש למאי דאמרין זמרי נשי ועינא גברא כלש בנעורת כדליחא בסוכה פי' ענלם ערופה עכ"ל.

(טז) **שם**. בהגדה וסאחרים עינין אחריו. ואם אין כאן רק נשים שניסם יאמרו סודו. ח"י או' ה' ח"א שם. מ"ב או' י"א.

(ח) **שם** בהגדה. והגדול יכול ליתן לקטן רשות. ד"מ כחז ומסר"ל כחז דלא אין הגדול רואה לומר סודו נוחן רשות לאחר עכ"ל וא"כ ל"ל דמ"ס כאן קטן ר"ל מן הגדול וסוד בר חיובא דלי קטן ממע הא אחר בדרשות מהר"ל לומר סודו דמ"ס לעיל או' ט"ז. וכ"כ מהמ"ר או' ג' דמ"ס כאן קטן ר"ל לקטן ממנו אבל מ"מ גדול הוא ובר חיובא. וכ"מ מדברי הר"ז או' ו'.

(יט) **שם** בהגדה. ונכסו שבע"ב מברך וכו' אף אם יש לו אורח וכחז האגודה אמנם אין לחוש אם בריך אחר. ח"י או' ז' ר"ז או' ע'.

באר הגדה
א עור בשם אביו
מדברי ר' יוסף
טוב עלם ושכ"כ
הרי"ף ושכ"כ כל
הגאונים.

מלשנות עוד. הנה וי"א שיש לומר שפוך חמחק וכו' קודם לא לנו (ר"ן פרק ע"פ) ולפחות הפתח כדי
לזכור שהוא ליל שימורים ובזכות אמונה זו יצא משה וישפוך חמחו על המכחשים ב' (מכרי"ב) וכן נוהגין
ויכול לגמור כלל אף שלא במקום סעודה. (רמב"ם והמגיד פ"ח)

תפא שלא לשחות אחר ארבע כוסות. וכו' ב' סעיפים:

א "אחר ד' כוסות אינו רשאי לשחות יין אלא מים. הנה וכל המשקין דינן כיון (צ"י) ומי
שהוא חסונים או חלז הרבם לשחות יכול לשחות כוס חמישי ויאמר עליו כלל הגדול. (מרדכי):

חייב

בף החיים

המקום יוכיחנו בפי' ע"פ וישאל מחילת על חטאיו ויחירונו.
חיים שאל ח"א ס' כ"ח. עיקרי הד"ע ס' י"ט או י"ט.

(ד) **שם**. ומצד אחריו על הגפן. ופוער עמו גם אח
השלישי בצרכה אחרונה. לבוש. מ"צ או י'.

(זו) **שם** הנה. ועיין לעיל ס' הע"ב סעי' ז' ר"ל שהכריע
שם בזה דלדין שאין דרכו להיטב בכל השנה
אין לחזור ולשחות בהסיבה יעו"ש ובדבריו לשם בסי"ד.

(זו) **שם** בהנה. ולפחות הפתח וכו' ובפסח מעובין ס' י
שם"א כחז וז"ל ובס' המנהג מלאחי מנהג בכה
מקומות שאין נוטלין הסדרים שישינים שם כליל פסח כי
בניסן נגאלו ובניסן עתידין ליגאל דכחז ליל שמורים לילה
המשומר משעת ימי בראשית ואם יצא אליהו ימלא פתח
פחות ונלא לקראתו מהרה ואנו מאמינים בזה ואיך סמך
לדבר בירושלמי דכחזות פ' הנושא ויש באמונה זו שכל גדול
עכ"ל ואין נוסגין כן להניח פתח פחות כי שכיח הזיקא דגנבים.
ח"י או י' ר"ז או י' ועיין עוד לקמן ס' חפ"א או פ"ו.

(זוב) **ונוהגין** באלו המדינות למזוג כוס א' יותר מהמפוזין
וקורין אותו כוס של אליהו הנביא. ח"י שם
ר"ז שם.

(ח) **שם** בהנה. אף שלא במקום סעודה. ואף שאינו שוח
הדי כוסות במקום אחד אין בכך כלום. ר"ז
או י' מ"צ או י"א. ומיכה נראה דלשלא לצורך יש להחמיר
יען כי הראב"ד שם חולק והנה דהמ"מ שם פ"ח דין י"ד
החזיק דברי הרמב"ם מן הגמ' מ"מ סיכא דליכא לורך פוז
להחמיר ללא אליהו דכ"ע.

(א) **סעי'** א'. אינו רשאי לשחות יין אלא מים. כי כרי"ף
בס"פ ע"פ דבחר דלכלי כל מגדני ופירי אכלו

בסיף כות מלה דמיכערא ולא טעמין בחר הכי כלום בר
מכסא דברכה מזונא וכסא דכלילא ומאן דלחי ליה ליה
רשואה למשחי חמרא אלא מ"א. והב"ד ספור וכחז וכ"כ כל הגאונים
ובבר כחזנו זה לעיל ס' חפ"א או י' וגם דעה החולקים
בזה יעו"ש אלא שכחז צ"י והעולם נהגו כדברי הרי"ף ומ"מ
לדי' מותר לשחות מים ומיכה שאר משקין נראה דלמאן
דאסר לשחות יין סיג אסר להו עכ"ל וכך הם דבריו כאן
בש"ע שלא הסיר לשחות אלא מים.

(ב) **שם**. אלא מים. והמרדכי כחז שסיר שמואל מאוירא
היה מחמיר על עצמו ולא היה שוחס אפי' מים
וכ"כ הגמ' פ"ח בשם רב שלום גאון ופוז לא ישחה כלל עד
הבקר יעו"ש והב"ד צ"י אלא שכחז דלא נהגו כן ולהו כחז
בש"ע אלא מים. ועיין לעיל ס' חפ"א או י'.

שם אלא

כמ"ש ספור צס"י זה בשם הרב חיים כסן וסר"א"ש ובס"י חפ"י
דגומר הכלל ואומר והללך ואינו שוחס אלא עד עולם אחת
אל ואומר הכלל הגדול ושמה וסוחס מלך מהולל בהשכחות
עכ"ל. וכ"כ מ"א סק"א בשם מהרי"ל. וכ"כ ח"י או י' חק
יוסף או י' ר"ז שם. ח"א שם. ומיכה עיין מ"צ בשער הליון
או י' שכחז דבאזכר סידורים נדפס כשש"ע ובאזכר כמנהג
הזה עכ"ל וא"כ כהר"א נהר"א ופשמ"ס.

(ח) **שם**. ואז יאמר והללך וכו' ואם חסם בישחבה ויאמר והללך
אח"כ בלא חתימה. מאמר ס' חפ"א או י' ג' וכ"כ
כרי"ז צס"י זה או י' והיה לבני אשכנז שחותמין בישחבה
אם שחח וסוחס ביהללך לא יחוסם בא"י בישחבה. ר"ז שם.
מ"צ או י'.

(ט) **שם**. ושוחכו בהסיבה וכו' ואם שחח בלא הסיבה עיין
לעיל ס' חפ"ב סעי' ז' ובדבריו לשם או מ"ח.

(י) **שם**. ושוחכו בהסיבה וכו' הפיוטים דהיינו אז רוב
נשים וכו' ואומר אחר שחית הכוס שאינו אלא
מנהג. רש"י וצ"ח. ומכריס היה שוחס אחר הפיוטים ואמר
כי לו נאס כדי שלא יכא למא כשישכב וכ"ה בסידורים. מ"א
סק"א. ח"י או י' וכחז וכ"ה המנהג כמ"ש בסידורים.
וכ"כ חק יוסף או י' ר"ז או י'.

(יא) **ברילה** ראשונה יאמר אז רוב נשים וכו' ולא יאמר
בסיום ויהי בחצי הלילה וכלילה שנייה יאמר

אומץ גבורתך וכו' ולא יאמר בסיום ואמר חסם פסח.
מט"מ ס' חרי"ט. מ"א שם. מיכה ח"י שם כחז דאין נוהגין
כן רק אומרים בכל צעני לילות שוים. וכ"כ חק יוסף שם.
וכ"ז למנהג האשכנזים והספרדים יש להם פיוטים אחרים
ונהר"א ונהר"א ופשמ"ס.

(יב) **חסידים** ואנשי מעשה אומרים שיר השירים כליל
שמורים. של"ס דף ק"ע ע"א. וכ"כ מו"צ

ס' ז' או ר"י שאחר ההגדה (ר"ל אחר גמר כל הסדר)
יאמר בקול שמח שיר השירים כולו בעידן חרותא עתה סמיר
הגיע כי כל העולמות עליונים למעלה מאירים ומחירים
עכ"ל ועיין בזה"ק פ' חרותא דף קמ"ד ע"א שכחז על שיר
השירים דאזכר כלל דכל אורייחא כלל דכל עובדא דבראשית
כלל דרזא דאבסן כלל דגלותא דמלרים וכך נפקו ישראל
ממלרים וכו' יעו"ש ועי' נוהגין לאומרו ג"כ בכל ליל שבת
כמ"ש לעיל ס' ר"ס או י' כ"ז יעו"ש. ויש נוהגין לומר כליל
פסח אחר שיר השירים פיוט חד גדיא וכו' שגם הוא מדבר
בענין גאולה מלרים ושאר גלויות וגאולה אחרונה. ועיין לעיל
ס' חרי"ט או י'.

(יג) **מ' שכיח** מחלוץ כליל פסח על פיוט חד גדיא שאומרים
בסוף הסדר והשומע שמע ונדהו נדויו נדויו וכו'

ב יחייב אדם לעסוק בהלכות הפסח וביציאת מצרים ולספר בנסים ובנפלאות שעשה הקב"ה לאבותינו עד שתחשפנו שינה. הגם וכל דין ליל ראשון יש גם כן צליל שני (אגור) וטוהגים שלא לקרות על מעוה רק פרשה שמע ולא שאר דברים שקורין בשאר לילות כדי לכנס כי ליל שמורים הוא מן המזיקים:

מי

בף. החיים

(ז) **שם** זהבס. ויאמר עליו הלל הגדול. ונשמח וישחצנו עד החתימה. ר"ז שס.

(ח) **שם** בזהבס. ויאמר עליו הלל הגדול. ודוקא כשלא אמר הלל הגדול. על כוס ד' מ"א סק"א. א"ר או' א' חק יוסף או' ב' ור"ל אלא שחס כוס ד' קודם הלל הגדול ואח"כ הביא כוס ה' ואמר עליו מסלל הגדול עד החתימה אבל אם כבר אמר הלל הגדול וחסס אינו יכול לשחצו עוד כוס ה'.

(ט) **ואם** אמר הלל הגדול ולא סיים בהרכה כחצ בא"ח או' א' אפשר דרשתי לשחצו כוס ה' ואין צריך כלום שאומר עוד הלל הגדול הואיל ואין מצרך ב"פ יעו"ש. וכ"כ מ"ב או' ג'.

(י) **סעי'** ב. חייב אדם לעסוק בה' פסח וכו' וע"כ בחוך סעודת קידש בזה"מ ו"ל מס' פסחים שסיא מענינא דיומא וא"א אינו יכול לומר כל המס' יאמר ד' פרקים אחרונים ויכוין שהם כנגד ד' אוחיות סו"ה וד' אוחיות אדני וא"א לומר כל המס' יכוין שהיא יו"ד פרקים כנגד יו"ד אוחיות שס ע"כ שהוא שס סו"ה במילוי יודין שגו' ע"כ והוא צבחי חכמה כנודע וכל סדר דליל פסח הוא צבחי חכמה. ועיין לעיל סו' הע"ג או' י"ח וסו' חכ"ט או' ו' ודוק.

(יא) **שם**. עד שתחשפנו שינה. וכל המרצס לספר ה"ז משוחצת. ח"ו או' ב' ויש נוסגין להיות נעורין עד לאחר חלות כדי לשבח להשי"ח בנקודת חלות בזאת הלילה זכר ליציאת מצרים וכמ"ס בזה"מ פ' בטהלות דקמ"ט ע"א בשעתא דאחפלא לילס אחרער רוח לפון וקב"ה דין עבד נוקמין וישראל עבדין שירחא בקול רם יעו"ש. ואחר חלות י"ל בזה"מ חוץ מצרכה החורס ואח"כ פתיחת אליהו הנביא ואח"כ קלח ד"ח או' שירות וחשבות ואח"כ לישן.

(יב) **שם** בזהבס. רק פ' שמע. וא"א קרא ק"ש בזהבס כ"ז מצעוד ויש לר"ך לקרות בלילס כל סק"ש כדי ללחא י"ח כמ"ס סו' רל"ס. מ"א סק"ב. ח"ו או' ד' חק יוסף או' ג' ר"ז או' ב'.

(יג) **שם** בזהבס. רק פ' שמע. כיון שמוזכרת להדיא בגמ' פ' סרוחס. מ"א שס. אמנס סרצ בן א"ח פ' לו או' ל"ח כחצ דל"ל ק"ש על המטה עם הפסוקים הנוסגים בכל הלילה כסדר רבינו הארי"ז ז"ל וא"א הוא ניעור עד אחר חלות יאמר אחס מעט קודם חלות עכ"ל וסדר סק"ש פ"פ דברי הארי"ז ז"ל כבר כחצנו אחס לעיל סו' רל"ט או' ב' קחנו משס.

(יד) **וכתב** מהרי"ו דל"ל ברכת המפיל. מ"א שס. ח"ו שס א"ר או' ג' ר"ז שס. אמנס לפי דברי הארי"ז ז"ל אין לה מקום לברכה המפיל בליל פסח כיון שאין מסחלקין סמוחין כל הלילה שהוא וכל סיום כמ"ס בשער הכו" דדרושי הפסח דרוש ג' יעו"ש. ועוד עיין בדבריו לעיל סו' רל"ט סוף או' ז' יעו"ש.

(ג) **שם**. אלא מ"ס. וכחצ מהרי"ו סו' קל"ג דדוקא מ"ס כמו שכן שרי אכל מ"ס שנחמדו שקורין עפ"ל טראכיק גרע מ"ין ואסור דמבטל טעם המלח עכ"ל וסב"א ד"מ או' ב' וכחצ וסמנסג לשחצו מ"ס מבטלים עם שרשים המחוקים שקורין לאקרי"ן וא"כ לפ"ז אפשר דאף עפ"ל טראכיק שרי עכ"ל וסב"ח כחצ דמי לקרי"ן כמי אסור אבל במו זגנצ"ל שקורין אינגבר ווסיר לא ראיחי לאסור וכמדומה שך קבלתי להחיר אינגבר ווסיר עכ"ל וכ"כ דעה סק"א. עו"ש או' א' מ"א ר"ס הסי' חק יוסף או' א' מ"סו דעה סר"ז או' א' להחיר גם לקרי"ן ומי חפוחין שקורין עכ"ל טראכיק. וכ"כ ח"א כלל ק"ל או' י"ד מ"ב או' א' אכל עפ"ל טראכיק כחשחין סחפוחים צבית סבד ויש לו טעם גדול אינו כמ"ס ואסור לשחצו. ר"ז שס. מ"ב שס. ועיין בא"ו שח"ז.

(ד) **שם**. אלא מ"ס. וספרי"ה חולק וכחצ דכל משקה שאינו משכר מותר לשחצו ולכן כחצ דהדבר ברור להחיר לשחצו סקאוי וכיו"ל. וכ"כ סק"ז דכל משקה שאינו משכר שרי. וכ"כ ח"ו או' א'. מיכו הנה"ש כחצ על דברי ספרי"ה הנו' דאין ראוי לסקל נגד משמעות דברי סה"ג וסרמז"ס וכדברי מרן ז"ל. וכ"כ כהנ"ג בזה"מ סו' ס"ב דבליחות ראשונה של פסח אחר אפיקומן אסור לשחצו קאוי וטועון יעו"ש וכ"כ בספרו מעיבין או' שמ"ז ושמ"ח דמי קאוי לא רעיהו לכו"ג היחר בזה"מ. וסחיית סטועון אפי' למי ששוחכו ביו"ט שומר נפשו ירחק ממנו יעו"ש. וסב"ד חק יוסף שס וכחצ ד"פס כחצ דבזה איכא למיחש לסברת מהרי"ו דגרע מ"ין ומבטל טעם מלח ולא כפרי"ה שכחצ להחיר בפשיטות מי קאוי יעו"ש וכ"כ המאמיר או' א' דהפרי"ה סחיר בפשיטות לשחצו סקאוי וכ"כ קלח אחרונים ואף שיש לו על מה לסמוך מ"מ כ"ל ברור דלדעה מרן ז"ל אין לסקל והכי מוכח מדברי סרצס מן האחרונים וס"ס ומ"מ מאן דמקיל בליל שני אין למחצו בידו יעו"ש. אכן סברכי' כחצ דפשט המנסג לשחצו סקאוי וכ"כ בספרו מו"ב או' ר"א נחפשת סמנסג לשחצו קאוי אחר הסדר אמנס יכיה בלי סוקאר ובליל ב' יש מקילין במשקין אחרים עכ"ל וסרצ בן א"ח פ' לו או' ל"ס כחצ ד"ס לסמוך על המחירין בקאוי לזורך גדול. וסחיית עשן ססכים סר"פ בחיים לראש להחיר בליל ראשון אכל בליל שני סחיר עכ"ל. ונראה דהגם דכחצ סברכי' פשט המנסג להקל לשחצו סקאוי מ"מ מי שאינו נלרך לזה יש להחמיר. וכמ"ס סרצ בן א"ח ז"ל.

(ה) **אמנס** מ"ס הנה"ג לסחצו שני לילות באיסור עיין ח"ו או' ג' שכחצ דעכ"פ בליל שני יש לסמוך על דעה ספ"י סחחירין לשחצו שאר משקין אחר הכוסות יעו"ש. וססכים לדבריו סברכי' שס. וכ"כ א"ר או' ב' דבליל שני ודאי יש לסקל בכל המשקין שאין משכרין וכ"כ סר"ז או' א'. **שם** בזהבס. יכול לשחצו כוס חמישי. ומה שלא סזכיר זה ס"ע אפשר דחשש לדעה ססוברים דאין לשחצו כוס ה' כלל עיין בפור וצ"י.

באר הגולה
א טור בשם אביו
הרא"ש לסכנה
הרי"ף בסוף פסחיו
ושכ"כ ה"ר יונה:

תפ"ב דין מי שאין לו מצה שמורה. ובו סעיף אחד:

א אמי שאין לו מצה משומרת אלא בזית מברך על אכילת מרור ואוכל ובשגומר סעודתו ממצה שאינה משומרת מברך על אכילת מצה ואוכל אותו בזית ואינו שועם אחריו כלום סגס ומוי שאין לו צ' הלילות רק ג' מלוא יבדך ליל ראשון המוליא ועל אכילת מלס וכן הכריס הכל מן הפרוסס וצ' השלימים לליל צ' (אבודרסס בשם אבן ירחי) :

דין

בף החיים

ליס חלל כזיס מלס דמינער חינו כורך כלל יעו"ש. וכ"כ צביאורי כגרי"א. וכ"כ הר"ז שס. חמנס סלבוס כחצ כיון שאין מזכרין על הכריכס אפי' כשיס לו מלס שמורס הי' כשאין לו עיב סול שיטעס הכריכס עס סמלס שאינס משומרת כדי סלל חסכס ממנו מלוא הכריכס לשנס הבחל עכ"ל. וכן ססכיס ספר"ח דלריך לעשות כריכס ממלס שאינס שמורס יעו"ש. וכן ססכיס ססו"ג חו' צ' וכ"כ חק יוסף שס. ח"א שס. (ז) **שם**. מברך על אכילת מרור וכו' ואעפ"י דלרבנן על מלוא וסדר מרוריס היכל דלל אפשר חינו מעכצ. ח"א חו' ח"א.

(ח) **שם**. וכשגומר סעודתו וכו' זכו מלשון סרמז"ס ספיח כמ"ס ספר"ח וססו"ג וסגרי"א וסמלמיר וסלר סלחרוניס ודלל כסע"ז סכחצ זכו לשון סרי"ף וכמו ססשיג עליו סמלמיר יעו"ש. מיוס סרל"ס כחצ שיכלל מיד דמינער מלס לחילצון ויבדך עליו סמוליא ועל אכילת מלס חלוא חושש חלס יוכל לבסיף דלל מינער עכ"ל וסביד סטור וכן ססכיס סע"ז סק"א. וכ"כ דעח חק יוסף חו' צ' וסחמ"מ. חכל סלר חו' צ' כחצ על דברי סע"ז סנו' דלל כהירל ועוד דסרי"ף וסרמז"ס וכל ספוי פסקו כס"ע ואפי' רי"ו סרגיל למשוך אחר סרל"ס יעו"ש. ומ"ס צח"י חו' ג' סדעח סרי"ף כסרל"ס כחצ סלר שס ססול טעוה יעו"ש. וכ"כ ספר"ח דנקטיון כפסק סס"ע ודלל כסרל"ס יעו"ש. וכן ססכיס ססו"ג חו' ח' סמלמיר חו' ח' וכ"ס סלבו"ס דדברי סשי"ט. ר"ז חו' ח' ח"א כלל ק"ל חו' ע"ז. ועיין לעיל סוי סחי"ד חו' מ"ב.

(ט) **וחוליה** שאינו יכול לאכול כ"א כזיס מלס חו' שאין לו חלל כזיס מלס יוכל חכל חבשילו בלל סמוליא וסלר סעודתו יבדך סמוליא ועל אכילת מלס יוכל כזיס. חכל חלס חין לו ג' כיון ח"כ לריך לקדש על סמלס חחלה וסחי"כ יוכל חבשילו. מ"ל סק"א. ח"י חו' צ' ח"ר חו' ג' י"ל צסגס"ט. ר"ז חו' ג' ח"א שס. מ"ב חו' ו' ולענין נפ"י כיון שאוכל פחות מכזיסל יטול ולל יבדך כמ"ס לעיל סוי קניח סע"י צ' יעו"ש וכ"כ סרי"ז שס.

(י) **חוליה** שהיה מסוכן בימי הפסח וסרופלס מסופקיס חלס חועיל אכילת מלס חלס ללל כיון שיודעים שאכילת מלס חזיק לו מלכילין חוחו חמץ מפני סרחתק סנוק דסל ק"ל דמסקחין חף לחיו סעס כ"ס חלס יודעים שיחרפ"ל וסועיל לו אכילת חמץ. צרכ"י חו' ח' ועיין עוד לעיל סוי ססיס חו' ט' וס"י ח"ן חו' ל"ח.

(יא) **אם** צל חרס צספינה ולל עלס ליבשה עוד יוס ע"ז לל יעשה ססדר ציוס וחיוו כמו קידוש דלס לל קידש דמקדש ציוס דגצי מלס סרי חמרו חו"ס נלכלת חלל בלילס. צרכ"י חו' צ' בשס ס' לרור סחיוס כ"י. וסביד סשע"ח וכ"כ צסו"ב בשס ס' ספרד"ס כ"י דלל מלואו שיש חסלומין חלל לק"פ צלצד חכל מלוא ד' כוסות וסלל וסגדס מלואו

בחמץ

(טו) **וכתב** מסרי"ל דלל ינעול סדלח צצריח חזק וסיכל דשכיס חזיקל לל סמכיון חניסל. מ"ל שס. ח"ר שס. ועיין לעיל סוי ח"ף חו' ע"ז. ועוד עיין מזה צסס"ק חיוס עד סעולס צסיוס למס' חולין.

(טז) **ולעניין** סזווג חלס מוחר בליל פסח עיין לעיל סוי ר"מ חו' ה' וכן צלגרות סרמ"ז סלפי' ליל ח' של פסח סחל צסצח חסור צזווג יעו"ש. סע"ח חו' ד'. (זוב) **שם**. צסגס כי ליל סמוריס חול וכו' עיין מ"ס צזס צסס"ק בית יעקב דרוש עס"ח פ' צל יעו"ש.

(א) **סעי'** ח' מי שאין לו מלס משומרת וכו' משעח עחינס חו' משעח לישה כמ"ס לעיל סוי חניג סע"י ד' וצדצרינו לשס חו' ס' וח' ע"ס דצדיעצד סגי צסימור משעח לישה ויולחין צה י"ח יעו"ש. וכ"כ סרי"ז חו' ח' מי שאין לו מלס שמורס משעח לישה וחילך כ"א כזיס אחר צלצד וכו' וח"כ משמע חל חלס יס לו מלס משומרת משעח לישה כדי לרכו חו' יעשה כסדר סכחצ צס"ע לעיל סוי חע"ס דסיוו סו"בדך עליס סמוליא וסכילת מלס ועושס ממנה ג"כ הכריכס וחל"כ אוכל ממנה חפיקומן כמ"ס רס"י חע"ז יעו"ש.

(ב) **אבל** חלס יס לו כמס יחיס ממלס שמורס משעח לישה חלל שאין לו מלס שמורס משעח קלורס כ"א כזיס ח' צלצד יניח חוחו כזיס צין צ' ססלימוח ויבדך סמוליא ועל אכילת מלס יוכל חוחו כזיס עס כזיס מססלימה וחל"כ יבדך על אכילת מרור יוכל ממנו כזיס ח' וחל"כ יוכל ממנו כזיס צ' צצריכס עס מלס שמורס משעח לישה וסלר גמר כל ססעודס יוכל חלפיקומן ממלס שמורס משעח לישה. ר"ז חו' צ' וכ"כ ח"א כלל ק"ל חו' ע"ז וצניח סללס ל"ד דלס חין לו רק כזיס ח' משומר משעח קלורס וססלר משומר משעח עחינס דו"בדך על חוחו כזיס סמוליא וגס על אכילת מלס וסכריכס וחלפיקומן יוכל מלר סמולח יעו"ש. וכ"כ סמס"ז חו' ח' וכ"כ מ"ב צצח"ס.

(ג) **שם**. חלל כזיס. וחלס יס לו שני יחיס משעח צרין דלוכל ח' לחלפיקומן וח' לכריכס חכל מסרל"ס מוכח דלוכל ח' להמוליא ומצדך עליס על אכילת מלס וח' לחלפיקומן וכן מסחצד וכריכס אוכל צמלס שאינס שמורס. ח"ר חו' ח' וכ"כ ח"א חו' ח' ח"א שס. מ"ב חו' ו'.

(ד) **שם**. חלל כזיס. וחלס חין לו חלל כזיס ח' משומר לכלורס ח"ז ג' מלוא צקערס כ"א שניס ללחס משנס ומ"מ סלל לשנס ג' מלוא. מ"ז שס.

(ה) **שם**. מברך על אכילת מרור וכו' דסיוו סמקדש חחלס ומצדך סמוליא על מלס שאינס משומרת וחל"כ על סמרור. ח"י חו' ח' חק יוסף חו' ח' ר"ז חו' ח' ח"א שס. (ו) **ובענין** הכריכס סשי"ע סשמינס ומשמע דס"ל כמ"ס צצ"י בשס סרי"ן סכחצ בשס סרו"כ דסיכל דלח

תפ"ב דין מי שאין לו יין, ובו סעיף אחד:

באר הגולה

א טור בשם הרי"ף
בסוף פסחים.

א מי שאין לו יין בליל פסח מקדש על הפת שמברך המוציא ובוצע ומניח ידיו עליו עד שגומר הקידוש ומברך על אכילת מצה ואוכל ואח"כ אוכל שאר ירקות ומסלק השולחן ואומר מה נשתנה וכל ההגדה עד גאל ישראל ומברך על המרור ואוכל ואח"כ בורך מצה ומרור

בף החיים

אחד מהשלימה להמוליד וא' מהפרוסה לאכילת מצה וכמ"ש לעיל רס"ו חע"ס והשאר יניח לכריכה.

(ח) **שם** בזה. ושני השלימות לליל ב' ומ"מ אם יכול לשייר פרוסה קמנה ישייר ויניחם בין ב' השלימות מ"א שס. ח"י שס. א"ר או' ה' חק יוסף שס. י"א שס. ר"ז או' ה' מ"ב שס.

(יב) **שם** בזה. ושני השלימות לליל ב' וא"ל כיון דליל שני אינו אלא משום ספיקא דיומא ס"ל לעשות מצה מן המובחר בליל ראשון דיעשה המוליד על א' ועל אכילת מצה על השנייה דאיכא לא נשאר לחם משנה בליל שני ע"ז סק"ב. וכ"כ סלבוש דהטעם שמניחין ב' שלימות לליל שני כדי שיהיה לו לחם משנה גם בליל השני. ואע"ג שפורסין א' קודם המוליד כחב א"ר או' ו' מ"מ מצה הוא כשהוא על השולחן בשעת קידוש סיום. וחק יוסף או' ה' כחב דיכול לברך ברכת המוליד על לחם משנה והדר מפרים השנייה ומברך עליה על אכילת מצה יעו"ש. וכ"כ י"א בזה"ש. וכ"כ ה"ר או' ד' דלא יבצע פרוסה לאפיקומן בליל שני עד לאחר ברכת המוליד קודם ברכת אכילת מצה כדי שיברך המוליד על לחם משנה שלימות ועל אכילת מצה יברך על הפרוסה שהיא לחם עוני וזה יולא י"ח מצה יעו"ש. וכ"כ המש"ז בס"י חע"ס או' ה'. (ד) **ובר'** זה כשאין לו רק ג' מצות שמורות לב' הלילות אבל אם יש לו עוד מצה א' שאינה שמורה לשם מצה ויניחה לליל שני ובליל ראשון יברך המוליד ועל אכילת מצה ויבצע כזית מהשלימה להמוליד וכזית לעל אכילת מצה מהפרוסה שחחיה מפעם שנת' ס"י חע"ס והאפיקומן והכריכה יעשה ג"כ מהפרוסה ומה שנשאר מהשלימה העליונה עם השלימה התחתונה יניח לליל ב' עם מצה השלימה שאינה שמורה כלל ויניח השמורה מלמעלה ושאונה שמורה מלמעלה וביניהן יניח הפרוסה שנשאר מהשלימה של ליל א' לאחר שבלע אפיקומן מפרוסה זו ויברך המוליד ועל אכילת מצה ויבצע מעט מהעליונה להמוליד וכזית מהפרוסה לעל אכילת מצה והכריכה יעשה מהתחתונה השמורה. ר"ז או' ו'.

(א) **סעי'** א. מי שאין לו יין וכו' ומי שאין לו אלא כוס א' יקח אותו לקידוש דהא י"א דבשמי"ז אינה מעוכה כוס ואם יש לו שנים יקח לקידוש ולבהמ"ז ואם יש לו ג' יקח לקידוש ועל כוס שני יאמר ההגדה עד גאל ישראל ועל השלישי יברך בהמ"ז ואח"כ יאמר חזי הלל בלא כוס. מ"א ר"ס ה' ס"י מ"הו ח"י או' ב' כחב דהא הוא בליל ראשון ויש לו רק ב' כוסות יקיים כוס א' עד ליל שני יעו"ש אבל הא"ר או' א' כחב להשיג עליו יעו"ש וכ"כ חק יוסף או' א' דנראה לו כדעת מ"א דהא ליל שני אינו אלא משום ספיקא איכא עדיפא לעשות המצוה מן המובחר בליל ראשון יעו"ש. וכ"כ דעת המחמ"ר או' א' בדברי מ"א. וכ"כ ה"ר או' ה' ח"א שלל ק"ל או' י"ז. מ"ב או' א' ועיין לעיל ס"י חע"ד או' ח'.
ואם

בזמן ואם עבר זמן עבר יעו"ש. וכ"כ לעיל ס"י חע"ג או' ט"ז וס"י חע"ס או' ע"ס יעו"ש.

(יב) **שנים** שס"ו בניה האסורים או במדבר בליל פסח ואין להם כ"א כזית אחד מצה בלמנוס מאן דאליס גב' וחוסף כזית מצה ואוכלו. בית יהודה ס"י נ"ח. ברכ"י או' ג' ונראה דמייירי כגון שאחד הביא להם וסניח על הקרקע ואמר כל מי שיקח אותה תהיה לו במתנה וע"כ כל הקודם זכה אבל אם היה של שנים או שכבר זכה זה אחד מהם אם יקח אותה השני הרי הוא בידו בחורג גזילה ואינו יולא זה י"ח כמ"ש לעיל ס"י חע"ד סע"י ד' יעו"ש. ועיין שעי"ת מה שחאריך בזה. ומ"ש עו"ש הברכ"י כבר כתבנו אותה לעיל ס"י חע"ס או' פ"ט וס"י ח"ס או' ו' קחנו משם.

(ג) **שם**. הגם ומי שאין לו וכו' כ"כ ב"י בסס"י חע"ס בשם הר"ד"ל שכחב בשם הירחי שהוא ס' המכניג.

(ד) **שם**. בזה רק ג' מצות וכו' דהא היה לו ארבעה היה מסתפק ביום הראשון משנים ושנים ליל שני. מ"ב או' ז' ועיין לקמן או' ק' כיצד יעשה אם לא יש לו כ"א ב' יעו"ש.

(ו) **ומי** שאין לו אלא שנים הלילות יכול לעבור בזה שיעשה כל הסדר בלילה הראשונה על אחת מהם והשנייה יניחה תחתיה בשעת המוליד משום לחם משנה ובלילה השנייה יעשה כל הסדר על השנייה ונתן תחתיה בשעת המוליד מצה אחרת שאינה שמורה משום לחם משנה ש"ג או' ג'.

(ז) **שם** בזה. הכל מן הפרוסה. שפרס ממנה כבר כזית לאפיקומן. ר"ז או' ד' וסגס דחלק סגדול יניח לאפיקומן כמ"ש לעיל ס"י חע"ג או' קכ"ב כהא דעושה הכל מן הפרוסה די בכזית וליד כזית אלא ר"ל שדי בכזית ואין סיג דהא המצוה יוחר גדולה ויכול לקחת יוחר לאפיקומן. ועיין מש"ז ס"י חע"ס או' ה' שכחב דהיינו שפורס לאחר ברכת המוליד כדי שישענה ברכת חסיד שלימה יעו"ש ועיין לקמן או' י"ט.

(ח) **שם** בזה. הכל מן הפרוסה. ואם אין מספיק לו בלילה הראשונה ב' יקח פרוסה מן השנייה ויבצע בליל שני על חדר ופלגא דהא הרי"ף והרמב"ם מחירין לכתחלה למפרס על חדר ופלגא וכ"כ ב"י רס"י חע"ס בשם הרשב"א יעו"ש. מ"א סק"ב. ח"י או' ד' א"ר או' ד' חק יוסף או' ד' י"א בזה"ש. ר"ז או' ז' ח"א כלל ק"ל או' פ"ז. מ"ב או' פ' וכחב שס ה"ר ד' בירך המוליד ועל אכילת מצה על הפרוסה שפיג השלימה ויחלק ממנה כזית לכל אחד מבני ביתו ומהשלימה יעשה הכריכה והאפיקומן. וכ"כ מ"ב שס. ונראה דכ"ד אם אין מספיק לאכול כל אחד ב' זיתים אחד להמוליד ואחד לאכילת מצה אבל אם יש בזה שיפור יש ליקח חלק מהפרוסה אחר אכילת כרפס ולסלניעו לאפיקומן ובשעת ברכת המוליד יניח הפרוסה תחת השלימה ויבצע ב' זיתים

ומרור ואוכל. הגם שלא ברכה ובמקומות שנוסגים לשחות משקם סעודה שקורין מע"ד יכול ליקח אותו משקם לארבע כוסות אם אין לו יין (מסרי"ל) וי"א שאין עושין קידוש על שאר משקין כמו שנחבאר לעיל סי' ער"ב סעיף ט' ולי"כ דלענין ד' כוסות יש לסמוך אמאן דאמר דמקדשין על שאר משקין אם הוא חמר מדינה כמו שנחבאר לעיל סי' ער"ב:

מי

ב"ה החיים

ספור צ"ח חט"ה יעו"ש. אבל אנו שלוקחין ג' מלות כחצ המ"א סק"ב שיצאע האמלעי קודם קידוש (ר"ל קודם נטי' והמולא) דכא מספקא לן אם לריך לברך המולא על פרוסה כמ"ס סי' חט"ה יעו"ש. וכ"כ ח"י או"י ג' מיסו הא"ר או"י ב' כחצ דגם לדעת הס"ע והלבוש דלוקחין ג' א"ל לפרוס קודם קידוש יעו"ש. וכ"כ ח"א כלל ק"ל או"י י"ז. אבל חק' יוסף ב' כסכים לדברי המ"א. וכ"כ ח"א או"י א' נה"ש או"י א' וכ"ה דעת הר"ז כמ"ס באו הקודם.

(י) **ש"ה**. ומניח ידיו עליו וכו' שכוון שמקדש עליו מ"א לאחזו בידו כשם שאחזו בכוס שמקדש עליו ובחר דגמר קידושא מברך לאכול מאכ משום דקידוש חדיר פפי. צ"י בשם הר"ן. לבוש.

(יא) **ש"ה**. עד שגומר הקידוש. ואם אח"כ הביאו לו יין אחר שכבר קידש על הפה יאמר הסגדה עד ומשעבוד גאולה ולא יסיים ונאמר לפניו סללויה רק יחמיל ברכה אשר גאלנו וגומר ויברך בפס"ג וישתה כוס ראשון ואח"כ יאמר הללויה וגו' כל חלי ראשון של סלל ויברך בפס"ג (וסיינו למנהג אשכנז שמברכין על כל כוס וכוס כמ"ס לעיל סי' חט"ה) וישתה כוס ב' ועמם לזה כדי שיאמר איזה שבת על כל כוס וכוס דג"מ. (יב) **ש"ה**. ומברך על אכילה מ"א ואוכל. ב' זיחים אחד מהשלימה לסמולא ואחד מהפרוסה לאכילה מ"א כמ"ס לעיל או"י ח' וס"י חט"ה סעי' א. ודברינו לשם צ"ד.

(יג) **ש"ה**. ואח"כ אוכל שאר ירקות. סיינו כרפס ומעבול בחומץ או במי מלח כמ"ס לעיל סי' חט"ג סעי' ו' יעו"ש אבל א"ל ליטול ידיו שכבר נטל ידיו לסעודה קודם קידוש. לבוש. ח"א או"י ב' ועיין באו"י שח"י.

(יד) **ש"ה**. שאר ירקות. ומברך עליהם בפס"א דסוי כדברים הבאים שלא מחמת הסעודה כיון שאין מלפחין בהם הפה. לבוש. וכ"כ בהר"ש ובמרדכי שדוקא מרור שהוא חובט לאכול עם המ"א י"א דמ"א פוטרנו אבל לא בשאר ירקות אבל בחו' משמע ק"ל דגם ירקות פה פוטרנו. ומ"מ נ"ל דיש לברך עליהם דאחזן ירקות שאנו אוכלין דהיינו פיערז"ל אין ממשיכין האות המאכל מ"א סק"ב. וכ"כ ח"א או"י ב' דעוב יוחר כ"ל לברך על פיער ז"ל להוליא נפשיה מפלוגא. וכ"כ הר"ז או"י ב' דיברך עליהם בפס"א אם הם ממני ירקות שאין דרך ללפת בהם א"ל הפה שאין ברכה הפה פוטרנו כמ"ס סי' קע"ז יעו"ש. ולפי מ"ס לעיל סי' חט"ג או"י מ"ס דלפי דברי האר"י ז"ל לריך ליקח דוקא כרפס יעו"ש אי"כ יש לברך בפס"א על איזה פרי ולכוין לפסור א"ל כרפס וגם א"ל המרור ואח"כ יעשה סביבול כרפס. (טו) **ש"ה**. ומסלק השלחן. כאלו גמרו לאכול וסרי עדיין לא גמרו ומחזקין כך ישאלו סחיטוקות. לבוש. ועיין לעיל סי' חט"ג סעי' ו' ודברינו לשם צ"ד.

שם ואומר

(ב) **ואם** יש לו מע"ד חמר מדינה וכו' כוסות יין י"ל דיקח כוס א"ל לקידוש וג' דבש לליל א' וכן ליל ב'. ח"א ריש הס"י.

(ג) **כתב** צ"י בשם ח"א מי שפוסק סדרו על הפה אינו מברך לא גאלנו ולא יסללך כי שחיבך ברכה של כוס עכ"ל. אבל פה בש"ע כחצ כדברי הר"ף שאומר גאל ישראל ונ"ל הפס"ה דהסגדה נחקנה על המ"א שכוין עליה דברים הרבה אבל יסללך לא יאמר בחתימה להלל שנחקן על וכ"כ ח"י או"י ד' דיסללך לא יאמר בחתימה להלל שנחקן על כוס. וכ"כ ח"ר או"י ג' חק' יוסף או"י ה' ח"א ריש הס"י דרכ"י או"י ב' ר"ז או"י ה' ח"א ש"ס. מיסו דר"מ כחצ דאף ביסללך הוא סברא רחוקה שלא לאומרה משום שאין לו כוס דהא צבס"כ אמרינן אותה אחר הלל בלא כוס וס"כ כאן עכ"ל וכ"ה דעת הספר"ח והנה"ש. וכ"כ בחשו' שאילה שמואל סי' ל"ז. וכן הסכים המאמ"ר או"י ו' יעו"ש. ומ"מ נראה כיון דאיכא פלוגא דזה יש לאומרה בלא שם ומלכות והאומרה בשם ומלכות אין מזניחין אותו.

(ד) **מי** שאין לו יין וכו' נראה דמיידי במקום שאין יין מ"א או שא"ל ללוות או למכור מלבושיו דאי לא הכי היה לריך ללוות או למכור מלבושיו ולקנות יין לדי' כוסות כמ"ס לעיל סי' חט"ג סעי' י"ג ודברינו לשם צ"ד.

(ה) **ש"ה**. מי שאין לו יין וכו' ועיין לעיל סי' חט"ג או"י ע"ז שכחנו דמי שאין לו יין יולא במי שריית למוקים יעו"ש.

(ו) **ש"ה**. שמברך המולא. מירי דהוב אצפס"ג דקדים לקידוש. צ"י בשם הר"ן. לבוש.

(ז) **ש"ה**. שמברך המולא. דסיינו שיטול ידיו מחלס ומברך ענטי' ואח"כ המולא. ואם חל בשבת אומר מחלס יום הששי ויכולו השמים וכו' כמ"ס לעיל סי' רע"א סעי' יו"ד ואח"כ המולא.

(ח) **וקודם** קידוש יצאע מ"א האמלעי לשנים חליס ילניע לאפיקומן וחליס ישים בין ב' השלימות ויאחז שלשה בידו דסיינו שיאחז בעליונס מלמעלה ובתחתונה מלמעלה והפרוסה ביניסין ויברך המולא ואח"כ יכול להשמיט ידו מחתה התחתונה ויניח ב' ידיו ע"ג העליונה ויאמר קידוש היום ושהחיינו ואם חל במו"ש אומר ויקס"ז (ר"ל דלאחר הקידוש אומר נר הבדלה זמן כמו אם היה יין) ואח"כ יאחז בעליונס ובפרוסה שתחתיה ויברך על אכילה מ"א ויצאע משחיסן יחד ויאכל כזית מזה וכזית מזה כמ"ס צ"ח חט"ה ועי"ש הפעם לכל זה. ר"ז או"י א' וכ"כ המאמ"ר בצס"י זה. ועיין באו"י שח"י.

(ט) **ש"ה**. ובוצע. וזהו לדעת הר"ף דס"ל דא"ל אלא ב' מ"א אחת פורסה לב' ומברך על חליס המולא ועל אכילה מ"א וחליס השני לאפיקומן והשלימה לכריכה כמ"ס

תפ"ד מי שרוצה לעשות הסדר בהלכה בתים. ובו סעיף אחד:

א. אמאן דבעי לברוכי בתרי או בתלת בתי מברך ברישא בביתיה ואכיל כל מאי דצריך ומברך ברכת המזון ביהדר מברך לכל חד וחד בביתיה ושתי אינהו כסא דקידושא ודאגדתא ואכיל ירקי ומצה ואיהו לא אכיל ושתי בהדיהו ושביק להו למגמר סעודתיהו וגמברכי אינהו ברכת המזון דואי לא ידעי יקרא מלה במלה הוהדר אויל לביתא אחרינא

ועבד

באר הגולה
א. טור בשם הר"ף
סוף פסח"ב ב. מה
דרכי חיי"ב כ"ט
ג. מה"א דהני אהבה
ש"ס ד. טור בשם
אביו. ה"א ש"ס
ה. הר"ף ש"ס.

ב. החיים

וע"כ גם שש"ע העתיקו כמו שסוף כי כן דרכו ברוז הספמים להביא לשון ספור או סרמנים כמו שסוף.

(ב) שם. מאן דבעי לברוכי וכו' סיינו אס אין צסס מי שיועד לקדש ולומר הגדה אצל אס יודעין אין נכון להחלס להויתאס כמ"ס לעיל ס"י רע"ג ספ"י ד' יעו"ש. ונשים אעפ"י שחייבות במלוא ד"ח כל שיאלו אין מוילאין אחרים אס: אמר דלל שייך ערבות גביהו. ואמירה הגדה אפשר דאף שלא ילאה עדיון אין מוילאס לנשים ומיסו לנשים מוילאס כשלא ילאו סס עדיון. מש"ז או"י.

(ג) שם. מברך ברישא צביחיה וכו' סיינו שמקדש ואומר הגדה הכל על הסדר ואוכל מלס ומרור ואפיקומן עד שמברך בהמ"ז.

(ד) שם. ומברך בהמ"ז וסדר מברך לכל חד וכו' ס"י לאחר בהמ"ז לאחר שהסוף כוס ג' יכול לברך לכל אחד ואחד צביחו קודם כוס ד' ואל"ל לומר אחר כוס ד' שיכול לברך לכל אחד ואחד. הר"ן על סריף ס"פ ע"פ. ב"ח.

(ה) שם. ומברך בהמ"ז וכו' וסכלצו כחצ שאלס רלס מקדש ועושס הסדר צביחו ואחר סכריכס קודם שיאלל סעודהו ילך ויעשס כן צכמס צחיס ויחזור לציח צאחרונה ויגמור סעודהו יעו"ש וסב"ד צ"י. וכ"כ סלצוש. וכ"כ סדריס. וכ"כ דעת א"ר או"י ג' וכ"כ סערי"ס צס"י קע"ח או"י צ' וצס"י זס או"י א' אכל סרדי"א כחצ דאקור לעקור מסעודהו קודם צהמ"ז אפ"י אח"כ חוזר לציחו וגומר סעודהו דלל סחירו זס אלא משום מלס עוברת חס לל מיקרי מלס עוברת דיכול לילך שס אחר צהמ"ז יעו"ש. וסב"ד צ"י. מ"א סק"א. וכ"כ דעת ספר"ח. חק יוסף או"י א' ר"ז או"י ו' ומ"מ כחצ שס סרי" דיכול לעקור מסעודהו קודם אכילת אפיקומן וילך לציח אחר ויעשס לסס כל הסדר ויאלל עמסס אפיקומן ויצרך שס עמסס צהמ"ז אס סיס דעתו לכן מחלסל כשצריך סמוילא שיגמור סעודהו צביח אחר ויצרך שס עכ"ל. ועיון לעיל ס"י חע"ט או"י י"ג וס"י קע"ח או"י ס' ולקמן או"י י"א.

(ו) שם. ומברך צהמ"ז וכו' נראס מדברי צ"י דלאכול אפיקומן ולחזור ולאכול אח"כ פשיטא דאסור אכל סרדצ"י ח"א ס"י ח"פ כחצ דמי שאלל אפיקומן וצריך צהמ"ז ומדמן לו סדר אחר לברך למי שאינו יודע מוחר לאכול ולסחוח עמסס ויצרך לסס צהמ"ז וצלצד שיאלל כזיס מלס שמורס צאחרונה וכחצ שכיכ צהדי"א צסס צעל סדברוח יעו"ש וכ"כ ססכ"ל סס"י ס"ח צסס סכ"י וכחצ סדבריו נכוחיס וישריס למצין יערי"ס. אמנס סכנס"ג צהגצ"י כחצ על דברי סרדצ"י סכ"י שפס"ט דברי רב כהן לרק מוכיחין כדברי צ"י וכן שפ"ט סמנסג עכ"ל. וסב"ד חק יוסף או"י צ' וכחצ וכן ססכ"י סאחרונים לדעת שש"ע וכן סברכ"י סבי"א דברי כנס"ג סכ"י ונראס שסכיס לדבריו. ועיון לקמן או"י י"א. שס וסדר

(ז) שם. ואומר מס נשחנס וכו' ס"כ שאלמר סל לחמא עניא ג"כ ודלל כחק יוסף. ברכ"י או"י א' מאמ"ר או"י ס' מ"ב או"י ס'.

(ח) שם. עד גאל ישראל. ולענין וסללך עיון לעיל או"י ג' וחולס שאינו יכול לאכול לל מלס ולא ד' כוסות מ"מ מברך אשר גאלנו אכל לל יאמר חיבות לאכול צו מלס ומרור רק וסגופנו סלילס סזס כן ס' אלסינו ויעינו וכו' ח"א כלל ק"ל או"י י"ז.

(ח) שם. ומברך על סמרור וכו' ומסכלו צחרוסה כמ"ס לעיל ס"י חע"ס ספ"י א' ולענין נפילס סניח אחר ססגס כשגומר סעודהו מסיק סמאמ"ר צסס"י זס דנופל ידיו ומברך סנפ"י ואלס צריח לו שלא סיקף ידיו ולא אסח דעחיס א"ל ויטול צלל צרכס לעיכול שני ואוכלו וכורך מלס ומרור וגומר סעודהו עכ"ל. ועיון לעיל ס"י חע"ס או"י א'.

(י) שם. סגס. צלל צרכס. ל"ל אפ"ג דספסיק צין סברכס צהגס א"ל לחזור ולברך. ציאורי סגרי"א.

(ך) שם. צכנס. וצמקומות שנסכיס לסחוח וכו' עיון לעיל ס"י חס"ז ספ"י ח' צכנס.

(כא) שם. צכנס. יס לסמוך אמאן דאמר שמקדשין וכו' וכ"כ רש"ל צסס סגלאן מה"ר משס יניק שאלס אין לו יין שלא יקדש על ספת לסנות הסדר אלא יעשנו על מי דצס כי נסלו כמס דעוח חלוקות צענין סדר על ספת וק"ל עכ"ל וסב"ד כצ"ח.

(כב) שם. צכנס. אס סול חמר מדינס וכו' וסא"י צמקוס שכל סנסס אין רוב שחיית סעס צמי דצס מ"מ אס צססח רוב שחיית ממנו נקרא חמר מדינס. מ"א סקיג מוסו ח"י או"י ס' כחצ דלון להקל כ"א דוקא צמקוס שרגילון לסחוחו כל סנסס יערי"ס. אכל סא"ר או"י ד' ססכיס לדברי מ"א. וכ"כ דעת חק יוסף או"י ז' וכ"כ סרי" ס"י חע"צ או"י כ"ח. ח"א שס. מ"ב או"י י"א.

(כג) שם. צכנס. אס סול חמר מדינס וכו' וס"ס אס שחיית רוב ססמון לקרי"ך או עפ"ל סרי"ק מוחר ליקח אוחו לר' כוסות אס אין לו מע"ד ויין. מ"א שס. מיכו סרי" שס או"י כ"ט כחצ לסחמיר צזס אכל סא"ר שס כחצ כדברי מ"א וכ"כ ח"א שס. מ"ב שס.

(כד) ולענין צרכס ראשונה שמנסג צני אשכנז לברך על כל כוס וכוס כמ"ס לעיל ס"י חע"ד ככא ח"א או"י ג' מסחפק אס לברך ג"כ על כל כוס וכוס או דוקא על כוס א' וכוס צהמ"ז יערי"ס. וע"כ נראס ד"ס לברך דוקא על כוס א' ויכוין לסמור אס סב"י ויצרך על כוס צהמ"ז ויכוין לסמור אס סדי ועיון צדבריו לסס ודוק.

(א) סעי' א. מאן דבעי לברוכי וכו' זסו לשון סריף ס"פ ס"פ שסוף כלשון סגמ' וסעתיקו ספור כמו שסוף

באר הגולה
א ירושלמי דפ"ג
דשבוטת ובחצוה
הרי"ף והרמ"ם
בסוף פסחים וכמו
שפירש הר"ן שם:

ועבד הכי וחדר אזיל לביתיה וגמר הלילא ושתי בסא דהלילא ואי בעי לאקדומי להנך
בתי ברישא בריך להו ולא אכיל ולא טעים וחדר אזיל לביתיה ומקדש ואם ירצה יגמור
הכל בביתו ואח"כ ילך לקדש בבתיים האחרים ולא יאכל וישתה עמהם:

תפה מי שנשבע שלא לאכול מצה. ובו סעיף אחד:

א אומר שבועה שלא אוכל מצה סתם אסור לאכול מצה בליל פסח אומר שבועה שלא
אוכל מצה בליל פסח לוקה ואוכל מצה בליל פסח:

ובו

בף החיים

(יב) **שם**. ומזכירי אינסו בהמ"ז. פי' ולא יתערך עמכם
ליומן דכא לא אכיל עמכם. פי' סק"ב.

(יג) **שם**. ומזכירי אינסו בהמ"ז. אכל הוא אסור לזכר
בשבוטת בהמ"ז אפי' דחובס הוא לאכול מצה
וא"כ בהמ"ז נמי חובס הוא ויכול להוליא אחרים שאני בהמ"ז
דחובס ואכלת ושבעת וזכרת מי שאכל מזכר. מ"א. סק"ג
בשם הרמ"א. ר"ז או' ג' ועיין באו' שאח"ז.

(יד) **שם**. ואי לא ידעי יקרא מלס במלה. כי כעור בשם
הרא"ש ובשם הר"י גי' אלא שכתב ואפשר דאף
בהמ"ז יכול לזכר כדי להוליאם כי ה"י דזכרת הלחם
של מלס מוליאם כיון שהוא חובס ה"כ בהמ"ז יעו"ש. ודי
דעת ה"פ. אכל שש"ג. סוף הסו' כחצ דנקטינן. כדברי
הש"ע. וכ"פ הר"ז או' ד' ח"א כלל ק"ל או' י"ט.

(טו) **שם**. יקרא מלס במלה. כקטן שמקרא אח' הסלל
שעונין אחריו מה שהוא אומר שאין כאן מוליא
שם שמים לצמלה. טור בשם הרא"ש.

(טז) **שם**. וגמר הלילא וכו' ואח"כ יחזור וילך לבתים
אחרים והם יזכרו על מזונו ואם לא ידעו יקרא להם
מלס במלה וישאו ואח"כ יגמור להם הסלל ומזכרו להם על
כוס ד' וישאו כס. לבוש. ר"ז שם.

(טז) **שם**. ולא אכיל ולא טעים. דאסור לטעום קודם
קידוש כמ"ס לעיל סו' ער"א ואם יאכל שם
יתערך לזכר בהמ"ז ג"כ. מ"א סק"ד.

(ח) **שם**. יגמור הכל בביתו. אפי' הלל. מ"א סק"ה.

(יט) **שם**. ולא יאכל וכו'. דכא אכל אפיקומן בביתו
וכמ"ס לעיל או' י"א.

(א) **סעי'** א. אומר שבוטת שלא אוכל מצה וכו' והטעם
משום דשבוטת חלס לבטל אח' המלס בשב' ואל
חטש בכולל הלכך סך שבוטת מגו דחילולא אמצה דכל השנה
חילולא נמי אמצה דלילי פסח. ב"י בשם הר"ן. פי' סק"א.
מ"א סק"א. ח"י או' א'.

(ב) **שם**. אומר שבוטת שלא אוכל מצה וכו' ומשמע אף
שנשבע בליל פסח עצמו כל שכלל מצה רשום שלא
לאכול כל ימי הפסח חילולא שבוטת. מש"ז או' א' ער"א או'
א' מ"ב או' א' ועיין ח"י שם.

(ג) **שם**. אסור לאכול מצה וכו' ומ"מ ראוי שיאכל על
שבוטתו כדי לקיים המצוה. ומ"ס הבא"ה"ע וכו' פין
אורו לשאלו על שבוטתו אינו מדוקדק דלא אמרו כן אלא
בנשבע. לעבור על מצוה דרבנן כמ"ס לקמן. או' ח' יעו"ש.

(ד) **שם**. אומר שבוטת שלא אוכל מצה בליל פסח ולוקה ואוכל
וכו' דכיון דליכא כולל אין שבוטת חלס לבטל אח'
המצוה. ב"י בשם הר"ן. וליכא למימר כיון שזכיר סתם ליל

(ז) **שם**. וחדר מזכר לכל חד וכו' ואפי' דזכרת הכסנין
ק"ל שאינו יכול לזכר לאחרים אלא א"כ ינסה
עמהם שאני זכרת המוליא של מלס וזכרת בפס"ג של קידוש
סיום סתן חובס יכול לזכר להוליא אחרים ואפי' שאינו
נכנס. ר"ה כ"ט ע"ב. טור וכו'. לבוש. ועיין לעיל סו' קס"ז
או' קכ"ז (ויש שם דמקום המלס כחוב המוליא) וסו'
רע"ג. סעי' ד' וזכרנו לשם ב"ד.

(ח) **ולענין** זכרת בפס"א של עיבול ראשון כחצ בעור
בשם בעל העיטור מסתברא דלא מלי מזכר
בפס"א אשאר ירקי כיון שאינו עומס עמכם אלא מזכר בפס"א
ועל אכילת מרור על החזרת וכשיגיע למרור אוכל בלא זכרת
כדון מי שאין לו ירקות בעיבול א' כמ"ס לעיל סו' חע"ב סעי'
ב' אכל בשם הרא"ש כחצ כיון דחקת חכמים היא משום
היכירא לחינוקות הוי כזכרת מצוה ויכול להוליאם אפי'
שאנו עומס יעו"ש. וכ"פ ה"פ. כדברי הרא"ש. וכ"כ דעת
ה"מ סק"א והפרי"ח וי"א בהג"י. וכ"כ המחמיר או' א'
דמשמע מדברי הש"ע דמזכר להם זכרת הירק דהיינו בפס"א
וכדברי הרא"ש יעו"ש. וכ"כ השו"ג או' א' דלענין הלכס נקמיון
כפסק הש"ע יעו"ש. וכ"פ הר"ז או' ב' מ"ב או' ד' ומיאו
כחצ שם השו"ג דסדרך היותר נכון שיקרא להם כל הזכרות
מלס במלס וכשנא לזכור אח' השם שיניח להם שיאמרו אורו
ובזה יולא ידי כל הספקות דכיון שהוא אינו אומר הזכרת
השם אין כאן ספק בזכרות עכ"ל.

(ט) **שם**. וחדר מזכר לכל חד וכו' ר"ל שמקדש להם
ומזכר על הכרפס ואומר לפניהם הסגדס עד
גאל ישראל וזכרת המוליא ואכילת מלס ומרור. וגם לריך
לפרש להם הסגדס בלשון שמזכיר כמ"ס לעיל סו' חע"ג
סעי' ו' בהג"י יעו"ש.

(י) **שם**. ואכלי ירקי. היינו כרפס ומרור.

(יא) **שם**. ואינסו לא אכיל וכו' דכא אכל האפיקומן
בביתו. וכחצ בעור בשם רב כ"ץ דאפי' אם
רואה שלא לאכול אפיקומן עד שיאכל שניה בבית אחר ויחזור
ויזכר שם בהמ"ז אסור דאסור לאכול בלילה כוס ב"פ אכל
בש"ג כחצ דמוחר לעשות כן כיון שאינו אוכל אפיקומן אלא
פעם אחת. מ"א סק"ב. וכ"כ הפרי"ח דאם בבעודס הראשונה
אינו איכל אפיקומן נראה בפשיטות להחיר לאכול ב' בעודות
יעו"ש. ועיין פי' סק"ג שכתב דאם מפסיק באכילתו וסולך
לבית אחר ויאכל שם אפיקומן ויזכר שם בהמ"ז אין כאן
אסור כלל אפי' לרב כ"ץ דבזה ודאי אכילת חדא היא יעו"ש
אכל כנסים כחצ דלא שאל אם מפסיק מאכילתו ראשונה ע"י
בהמ"ז. לא בנא אם לא הפסיק בהמ"ז לרב כ"ץ אסור
ואדרבא כל שלא הפסיק בהמ"ז איכא נמי משום מזכר שלא
במקומו יעו"ש. ועיין לעיל או' ב' ודוק.

סדר

שם הגדול

ב' ממלכ וסגדס חייל וכליל א' לא חייל. א"ח שם. ולפי מ"ש
נפיל ס"י חפ"ג א"י ק"ל דמס"ח יואל מלכות סיפור ילימ מה
שאומר בקידוש זכר לניחא מלכים יעו"ש א"כ אף כליל א'
חלה שבוטה אם נשבע שלא לומר סגדה ולריך לשאול על
שבוטה. ומ"ש דאם נשבע שלא לאכול מלכ כליל ב' חייל כ"כ
גיכ הר"ז שם ומ"ב שם. וכחז שם הר"ז ומ"מ ראוי לכופו
לקחור שבוטחו ע"י שאלה וחרסע ולקיים המלכות. וכ"כ מ"ב שם.

אמר מקדש השבת וחזר בו תוך כדי דיבור יצא אחרי שהוא יודע שהוא יום טוב. ואם חל בשבת האומר את יום המנוח הזה ואת יום חג המצות הזה יוחותם מקדש השבת
 באר הגולה
 ד חוספות דברכות
 י"ב: ה צ"ל י"ז.
 ו דברות מ"ט
 וישראל

בפ החיים

(ד) **שם**. אחרי שהוא יודע שהוא יו"ט. רק שטעה בדבורו אבל אם טעה וסבר שהוא שבת וזכר חוץ כ"ד לא ילא ובמ"ש ס"י ר"ט (או' ג') אבל רוב הפו' ס"ל אעפ"י שלא ידע שהוא יו"ט ילא כיון שזכר וחסס כדון, מ"ל סק"ב. א"ר או' כ' ובס"י ר"ט או' א' פר"ח. חק יוסף או' ד' שו"ג או' כ' מפ"י סס. מאמ"ר או' ב' ח"א כלל כ"ח או' פ' מ"ב או' כ'. **וז"ל** **וכתב** עו"ש המ"ל משמע כאן דלא לא זכר וחסס בשל שבת לא ילא וס"ד כשלא הזכיר של יו"ט באמלע אבל הזכיר של יו"ט באמלע ילא דהא כבר פסק בס"י רס"ח סע"י ד' אפ"י החפלה חפלה חול ילא אם הזכיר של שבת באמלע וכ"ש כאן דחסס מקדש השבת דהא יו"ט נמי מיקרי שבת וכו' יעו"ש. מ"סו הא"ר בס"י רס"ח או' ז' הקשה בזה על מ"ל מכאן לס"י רס"ח סק"ס דדבריו סחרי אהדרי יעו"ש וכן הקשה עליו חק יוסף או' ג' וכ"כ הס"ס על דברי מ"ל הנו' דלשון הפו' והש"ע משמע דאפ"י אם הזכיר של יו"ט באמלע לא ילא כל שחסס מקדש השבת יעו"ש. אבל המחכ"ס כחז דגס כאן מסקנה המ"ל כמו בס"י רס"ח דביו"ט אם חסס בשבת אעפ"י שהזכיר של יו"ט לא ילא לפי ששינה מטבע שחיקו חכמים יעו"ש. וכ"כ הדג"מ ובכרכ"י או' ב' וסמאמ"ר או' א' יעו"ש. וכ"פ הר"ז או' א'. **וז"ל** **וכתב** עו"ש מ"ל דלא חסס מקדש ישראל והזמנים אפ"י לא הזכיר של יו"ט באמלע ילא יעו"ש. מ"סו המאמ"ר סס כחז דלא ילא. וכ"כ הר"ז סס. אבל הא"ל או' ב' כחז ספק דברות לקולא.

(טוב) **ומשמע** בפסחים ק"י דלא חסס ביו"ט או בשבת מקדש ישראל ילא ודוקא בחפלה אבל בקידוש לא ילא. מ"ל סס, מ"סו ח"י או' ד' כחז על דברי המ"ל הנו' דאין דבריו מוכרחים דגס בחפלה אפשר דלא ילא דהוי כשיטה סדר הכרכס יעו"ש. וכ"כ דעת א"ר או' יו"ד אבל חק יוסף או' ו' כחז דהדין עס המ"ל. וכ"כ א"ל סס דלא הזכיר יו"ט באמלע וס"י מקדש ישראל לחוד ילא יעו"ש. **ח"י** **שם**. את יום המנוח הזה. כ"כ רש"י במס' צ"ל דף י"ז ע"א וכ"כ כרמב"ם בסדר חפלות כל השנה. וכ"כ הטור. וכ"כ הרשב"ץ ח"ג ס"י רפ"ב. אכן בדרשוה מסרי"ל סדר חפלה יו"ט כחז לאמר את יום השבת הזה והביא דברי רש"י הנו' ולאמר מדקרא רש"י יום המנוח סעד לבני אושפריי"ן שאומרים בחפלתם את יום המנוח ופליאס היא שמתחין לשון הקרא זכור את יום השבת וכי חומא יו"ט נמי מחקרי שבת מ"מ יום השבת לא מחקרי עכ"ל. וכ"כ הלבוש את יום השבת הזה. וכ"כ ח"י או' ג' דכ"ס נוסחתינו ומסגתינו אלא שחזר ונהרס נהרס ופסעא ואין לשנוה. וכ"כ א"ר או' ו' דנוסחתינו ביום השבת ואין לנו לשנוה שזכר נכסחא זו באגודה ובכלבו ורש"י באלפסי סס ומסגתי מסרי"ס עכ"ל. וכ"כ חק יוסף או' ס' ר"ז או' ו' מ"סו בפסח מעבדין או' קל"ב כחז דבקושט' כולם אומרים את יום המנוח יעו"ש. וכ"כ מחזיר או' ב' צ"ס ס' מנחה בלולס ר"ש ויקהל דהספרדים אומרים את יום המנוח יעו"ש. אמנם צ"ס נגיד ומלס

והזמנים על שם כי ח"י ה' מקדש את ישראל. והזמנים שישראל מקדשים הזמנים. הר"ד"ל סס. וסלבוש כחז ומקדים ישראל לזמנים לפי שקידוש הזמנים חלוי בישראל דכחז אלא מועדי ה' אשר תקראו אחס כלומר שצ"ד של ישראל קובעים אוחס לפי דעתם וע"י קידושם שמקדשים אוחס סס מקודשים. ועיין לקמן או' י"ט.

(ט) **שם**. וחסס מקדש ישראל והזמנים. ואם חסס רק מקדש ישראל עיין לקמן או' טו"ב.

(י) **שם**. וחזר בו. ביינו שחזר ואמר מקדש ישראל והזמנים. מ"ל סק"א. ר"ז או' א' ח"א כלל כ"ח או' פ' מ"ב או' ג'.

(יא) **ומשמע** דוקא שאמר מקדש ישראל והזמנים בלא מקדש אינו כלום דמשמע דקאי אמ"ש מקדש השבת ישראל והזמנים ואין היום שבת. א"ל או' א' ונ"ע דמאי שנא ממ"ש לעיל ס"י ר"ט סע"י ב' צמי שלקח כוס של שחר או מ"ס וצירך בפס"ג וחוק כדי דיבור זכר ואמר שכל כ"ב וכך היחה למירחו בפס"ג שהניב ד"ל ואעפ"י שהוסף בנוסח הכרכס דבר שאינו מן הענין וכן לקמן ס"י חקפ"צ סע"י ב' צמי שטעה ואמר האל הקדוש וחוק כדי דיבור זכר המלך הקדוש ד"ל אעפ"י שהוסף בנוסח הכרכס וא"כ ה"כ אעפ"י שאם אמר ישראל והזמנים נעשה כאומר מקדש השבת ישראל והזמנים שהוסף חיבה שבת נראה ד"ל צדיעבד וא"ל לחזור ובפרט לדעת הסוברים דיו"ט נמי מקרי שבת כמ"ש לקמן או' ט"ו יעו"ש.

(יב) **שם**. חוק כדי דיבור הוא כדי שאלת שלום תלמיד לרב וס"י שלום עליך רבי כמ"ש לעיל ס"י ר"ז או' פ"ו יעו"ש. וא"כ אם שהס יוחר משיעור זה לא מסגי חזרתו ולריך לחזור לראש הכרכס. וסגס שכתבנו לעיל ס"י ר"ז או' פ"ז דשחיקה לחוד לא הוי הפסקה צדיעבד אפ"י ביוחר מכדי דיבור אלא א"כ דבר נכחיים י"ל דוקא חסס דשחיקה היחה בין הכרכס לאכילס או לעשיית המ"ס אבל כחא שהוא בנוסח הכרכס עמלס שלא אמר כסוגן ולריך לחקן אפ"י בשחיקה לחוד הוי הפסקה אם הוא יוחר מכדי דיבור. וכ"כ מ"ב או' ד' ואפשר ד"ש לנרף לזה דעת הסוברים דלא ס"י מקדש השבת ילא כמ"ש לקמן או' פ"ו ואע"ג דלא ק"ל ס"י כמ"ש סס מ"מ לסניף בעלמא מסגי וא"כ אפ"י כשהס יוחר מכדי דיבור אם הוא בשחיקה לחוד וחזר ואמר מקדש ישראל והזמנים אפשר ד"ל ד"ל וא"ל לחזור משוס סב"ל.

(יג) **שם**. חוק כדי דיבור. וס"י כשלא החחיל רכס אבל אם החחיל רכס אפ"י אמר רק חיבה אחס הוי הפסק ולריך לחזור לראש הכרכס וכמ"ש לעיל ס"י חכ"ב סע"י א' גבי יעלס ויצא דלא החחיל מוד"ס לריך לחזור לרכס יעו"ש. וכ"כ מס"י לקמן ס"י חקפ"צ סע"י ב' לגבי המלך הקדוש דשיעור חוק כ"ד בלא החחיל עדיין כרכס שאחריס דלא החחיל וזכר אפ"י חוק כדי דיבור חוזר לראש יעו"ש. ומ"ש א"ל או' א' דאף אם החחיל רכס כל שלא אמר ד' מלוח ילא כבר שסיג עליו מ"ב צ"כ יעו"ש.

באר הגולה
ז' טור בשם בעל
העיטור על שם
רבינו נסים וז"ל
ח' טור בשם מנהג
השכנז וז"ל
ש' אורח חיים

וישראל והזמנים יואין אומרים ברכת מעין שבע: ב' ח' אין שריח ציבור מקדש בבית הכנסת:
ג' ש' שבת לומר אתה בחרתנו ואמר יעלה ויבא יצא. הגם ואפילו כיה שבת אם כזכר ציעלס
ויבא ילא (ב"י בשם א"ח) ואם אמר אחס בחרתנו וזכורנו שבת אפילו כיה לריך לחזור ולהזכיר ציעלס
ויבא (השוכה מהר"ל) מיהו אם לא הזכירו ציעלס ויבא א"ל לחזור (ב"י) וש"ל ששכח להזכיר של י"ט בשחרית
ע"פ

בף החיים

החילוק שכתב הר"ן הוא מסבירא עכ"ל. וכ"כ הרמ"פ בלז
חיים ח"ב סי' ל"ה שם לאומרה ושכן כוונתו בעירו אומיר
יע"ל יע"ש וסב"ד בספרו רוח או"י וכו' הופ"ל ח"ב או"י ד'
וח"ג או"י ג' יע"ש. וכ"ה עהה מנהג בית אל וכו"ץ שבעיר
קודשינו ירושח"ו הסולכים ע"פ חורח האר"י ז"ל לאומרו כמ"ש
הרב שמן ששון ז"ל בפחה עינים בסדר כוונה הפסח דע"פ
ע"ד ודלא כמ"ש הרב אג"ן זלכ"ה בהקדמה סי' דבריו שלום
יע"ש. וכבר עשיחו סמך לזה בחש"י בסה"ק בחר מים חיים יע"ש.
וכבר כחצנו בכ"מ דמקום מנהג לא אמרינן סב"ל וא"כ
נהרא נהרא ופסטיה.

(ג) **שם**. ואין אומרים ברכת מעין שבע. ומ"מ אומרים
ויכולו בקול רם עד לעשות וקדים שלם אחריו
דהא עיקרו נחקן משום יו"ט כמ"ש סי' רס"ח סעי' ז' א"ל
או"י ג' וכ"כ השו"ג או"י פ' דבילול הוא אעפ"י שאין או"י ברכת
מעין שבע אומר ויכלו וכ"ה בסדר פסח מעובין עכ"ל. ועיין
לקמן או"י מ"ג.

(ד) **סעי'** ב. אין ש"ל מקדש צבכ"ה. לפי שאין עני
בישראל שאין לו ד' כוסות וא"כ כל אדם מקדש.
בביתו. טור. וכחז זה לפי המנהג שמקדשין כל השנה על היין
צבכ"ה אבל דעה הטור עלמו צב"י רס"ט או אישר חילי
אצטלוניה ולפי הטעם של הטור אם הוא במקום שאין יין
בעיר לכל הקהל רק ליחידים יש לקדש צבכ"ה לסו"א מי
שאיין לו יין. ט"ז סק"א. אבל כמ"ל סק"ד כחז דאעפ"י שאין
יין בעיר אלא צבכ"ה לא יקדש צבכ"ה דהא בכל השנה נמי
רבים אומרים שלא לקדש צבכ"ה כמ"ש סי' רס"ט אלא
שנוסגין מנהג ראשונים וצפסח מעולם לא היה מנהג לקדש
צבכ"ה עכ"ל והסכים לדבריו ח"י או"י ו' א"ר או"י פ' חק יוסף
או"י ח' א"ל או"י ד' ר"ז או"י ז' מ"ב או"י יו"ד.

(ה) **שם**. אין ש"ל מקדש וכו' צב"י סלילות. מש"ז או"י א'
ועיין לעיל סי' רס"ט וצבכ"ה לשם צב"ד.

(ו) **סעי'** ג. ואמר יעלס ויבא ילא. שחרי מזכיר צב
עיניו של יום, ומיירי צללא דילג כ"ל אחס
בחרתנו עד ויעלה ויבא ומשם ואילך אמר על הסדר וחחס
כדיני דאי לאו כיה לא ילא ולריך לחזור. מאמר או"י א"ל
או"י ב' דה"ח בסידור נה"ש או"י ג' מ"ב או"י י"א.

(ז) **ואם** לא אמר אחס בחרתנו וגם לא יעלס ויבא רק
וכשואנו אעפ"י שאמר ומועדי קודשך אם לא
הזכיר הג פלוני צפרט לא ילא. דה"ח שם. מיהו המש"ז או"
ב' נסחפק בזה ועיין לעיל או"י ה'.

(ח) **שם**. ואמר יעלס ויבא ילא. ואעפ"י שלא אמר עדיין
בא"י אין חחר לומר אחס בחרתנו. א"ל שם. דה"ח
שם. ומשמע היינו דלון לריך אבל אם רואה לחזור לאחס
בחרתנו קודם שאמר בא"י רשאי כיון דליכא ברכת לבטלה.
ועיין לעיל סי' רס"ח או"י פ"ז וא"ו עו"ב.

ומלוא בעניני פסח כחז בשם האר"י ז"ל דצבכ"ה ויו"ט אין
לומר ביום המנוח הזה כ"ל ביום השבת הזה יע"ש. וכ"כ
צפ"ח שער ק' פ"ג. וכ"כ הסכ"ל או"י א' כמעט ברוב העולם
שגור צפ"ח לומר אה יום השבת הזה ולא אה יום המנוח
וכן שמעתי ממנה חזנים רבנים מפורסמים צפ"ח ירושח"ו
וכן אני נוסג עכ"ל וכ"ה עהה המנהג צינינו.

(ט) **שם**. וחחס מקדש השבת וישראל והזמנים. וסא
דמקדים שבת לישראל לפי שהשבת מקדשא
וקיימא מששה ימי בראשית כמ"ש במס' בילא שם. וכ"כ
הלבוש דמקדים השבת לישראל לפי שהשבת מקודש מעלמו
כשקדש היום וא"ל קידוש צ"ד וע"י קידוש השבת מקודשים
ישראל כדכחז אהה וכו' לרעה כי אני ה' מקדשכם לכן
אומרים מקדש השבת וישראל והזמנים עכ"ל. ועיין לעיל אהה ח'
(ך) **שם**. וחחס מקדש השבת וכו' ואם לא הזכיר של
שבת וחחס מקדש ישראל והזמנים ילא וא"ל
לחזור. כה"ג צבכ"ה. וכ"כ בספרו פסח מעובין או"י קל"ה
טו"ש או"י ח"י או"י ד' א"ר או"י ז' א"ל או"י א' וכן מהר"א
הכסן בחש"י כ"י הסכים לזה. אבל מהר"ם גאלאנטי ומסר"י
אלפנדרי ומסר"ש רודיפו מעיר ברוס ז"ל כולם הסכימו לריך
לחזור וכן הסכים הפרי"ח וסב"ד י"א צבכ"ה. וכן הסכים
צבכ"ה או"י ד' אמנם הערי"ה או"י ב' כהז דבדיעבד ילא
וא"ל לחזור. וכ"כ השו"ג או"י ז' דספק ברכות להקל. וכ"כ
הר"ן או"י ג' ח"א כלל כ"ה או"י יו"ד. וכן מ"ש שם הפרי"ח
דאם לא חחס ישראל והזמנים אלא מקדש השבת לחוד דחוזר
וכן בא"ס חחס מקדש ישראל והשבת והזמנים דחוזר כחז
הערי"ה שם דבדיעבד ילא וא"ל לחזור יע"ש. וכ"כ הר"ן שם
ח"א שם.

(כא) **שם**. וחחס מקדש השבת וישראל והזמנים. מ"ש
וישראל צווי יש פוי צלא וי"ו וכן יש כוסחאות
ושני כוסחאות יש להם לסמוך על גדולי ספוי א"ר שם.
וכוסחאיו כמ"ש הש"ע. וכ"כ הלבוש. חק יוסף או"י ז' ר"ז
שם. ח"א שם. מ"ב או"י ח'.

(כב) **שם**. ואין אומרים ברכת מעין שבע. שנהקס צבכ"ה
סמאחרים צבכ"ה שלא יזיקום המזיקים והאידנא
א"ל ליל שמודים הוא. כ"כ בעל העיטור בשם רבינו נסים
וסב"ד הטור. וכ"כ הלבוש. אבל הרד"א בסדר חפלת פסח
דע"ח ט"ז כחז דאם חל פסח צבכ"ה אומר ויכלו וברכת מגן
אבות צבכ"ה וחחס צל שבת צלצד ובשם י"א כחז דאין
לאומרה אלא שסויס דנהגו לאומרה יע"ש. וסב"ד צ"י וכחז
דעכשוו פשט המנהג שלא לאומרה ולכן פסק כאן צפ"ח שלא
לאומרה אמנם הרש"ש ז"ל צב"י נה"ש הגד"מ דף כ"ה ע"ב כחז
ז"ל יו"ט דפסח שחל להיות צבכ"ה ל"ל ברכת מעין שבע כשאר
יו"ט שחל להיות צבכ"ה אעפ"י שנראה שאין לה מקום מ"מ
לריך לאומרה גם צליל פסח שחל להיות צבכ"ה כיון שהזכרה
בחלמוד שבת דף כ"ד ולא חילקו בין פסח לשאר יו"ט ואחרו

ע"ל סימן קכ"ו: ד' בליל ראשון של פסח גומרין החלל בצבור בנעימה בברכה תחלה וסוף
ובן בליל שני של שני ימים טובים של גלויות. הכנס וכל זכ אין לנו נוכחים כן כי אין לנו אומרים
צלילם בציון הכנסה הסלל כלל:

שחרית

בפ החיים

י"ט. ועיין לעיל סי' חכ"ב סעי' א' וזדכרנו לשם בסי"ד.
(ג) **שם**. בהגס א"ל לחזור. דכיון דפלוגתא דרבוותא היא
בדיעבד סמכין על האומרים שלא לסזכר. ב"י
והפרי"ח כתב דלא פליגי אלא לכתחלה אבל בדיעבד
פשיטא דינא לכ"ע כיון שזכיר באתה בחרתנו. וכ"כ
בביאורי הגר"א.

(ד) **וכשחל** י"ט בשבט י"ל בכל החפילות ערביה
שחרית מוסף מנחה קודם קדשנו במלכות
א"י ר"ל נא במנוחתינו דהיינו כשיגיע לזמר כאשר ר"ל
ואמרנו לבדנו יאמר א"י ר"ל נא במנוחתנו קדשנו במלכות
וכו' וה"ל ברי"ה ויוס"כ שחלו בשבט. לבוש סי' חפ"ח סעי'
ג' ופשוט דאם לא אמרו אינו מעבד מאחר שהזכיר שבת
באמצע ובחתימה דהא אפי' אם חיסר אתה בחרתנו ינא אם
הזכיר מענינא דיומא באמצע ובחתימה כמ"ש לעיל או
ליא יעו"ש.

(ה) **סעי' ד'**. צליל ראשון של פסח גומרין הסלל וכו'
כ"כ ספור בסי' חע"ג דיש מקומות שנוסגין
לקרות הסלל בצבכ"י בצבור כדי שלא יאמרו לבדך עליו
בשעת הסגרה ומה עוז ומס נעים שהוא מנסגא ויש לו
סמך במ"ס יעו"ש. וכחז שם ב"י ומכאן בני ספרד לקרואו
בצבור ולבדך עליו כדברי מ"ס עכ"ל ולכן פסק בן כאן בש"ע.
(ו) **שם** גומרין הסלל וכו' וכ"כ הרב דוד לדרך מאמר ד'
כלל ג' פי"א דהגו גדולים בחפלה ערביה לומר
הסלל בצרכה ע"פ מ"ס וכן הוא נוסב. ברכי' או' ז' וכ"כ
בשער הכו"י דפי"א ע"ב והטעם כחז שם לפי שבשאר יו"ט
ושבת עולין סעולמות במדרגות מדרגות אחר מדרגות בכל
חפלה וחפלה משא"כ צליל פסח שעולין בפעם אחת כל המדרגות
והוא ע"י חפלה ערביה ולסיבם זו אומרים סלל גמור צליל
פסח משא"כ בשאר לילי יו"ט יעו"ש. וכ"כ בפעמים שער כ"א
פי"א. ועיין לעיל סי' חע"ג או' קי"ז.

(ז) **שם**. גומרין הסלל וכו' ק"ק שאירע להם נס צליל
ראשון של פסח וקבלו לגמור את הסלל בכל
שנה שלא היו נוסגין כך ונוסגין בן ומזכירין עליו אין לערער
עליהם ויפה עושין שמזכירין. שו"ת זרי"א א"ח סי' ס"ה. מחזיר
או' ג'.

(ח) **גמר** הסלל בצבכ"י סודו רס ונשא וכחזו ז"ל שאף
אם הוא בעיר שאין אומרים אותו יכול לאומרו
ולבדך ביחיד ועשו בעצמן כמה רבנים מעשה. מו"ז או' ר"ז.
(ט) **מי** שהוא בצבכ"י שסם נוסגין שלא לומר הלל בערביה
ליל פסח יכול לומר הסלל ולבדך עליו ציון לבין
עצמו. מהר"ר ישראל שלמה לינוו ב"י וכחז שך קבל שנהג
הרמ"ע מפאלנו וכך נהג הרב מהר"ר נחמן פואש. ברכי'
או' ח' וכן ראוי שכתב הרמ"ע באלפסי זוטא כ"י פ' צ"מ
דסמך דקן במעשיו וגמור הסלל ציון לבין עצמו ויבדך עליו
חללס וסוף. שו"ב או' ג'.

(כט) **שם**. ואמר יעלס וכו' ואם טעם והחליל אתה חונן
או אתה משאר ברכות אמצעיות דינו צו"ט
כמו בשבט שגומר אתה ברכה ומחליל בשל יו"ט. דה"ה שם
או' ה' ועיין לעיל סי' רס"ה סעי' ב' וזדכרנו לשם בסי"ד.
(ל) **מי** שהחפלה צו"ט בלא כוונת וצאמרו ברכה מודים
נסחפק אם החפלה חפלה יו"ט כראוי דהיינו אתה
בחרתנו ויעלס ויבא והשיאנו או דילמא כשהיה אומר יעלס
ויבא סירבה דר"ח נקטים ואמר ותחפון בני כמו ברי"ה וא"כ
לא חתם צו"ט לריך לחזור ולהחפלה דכיון שרגיל בכל ר"ח
ותויה לומר ותחפון בני אחר יעלס ויבא מסתמא אשגרה
לישן נקטים ולא חתם בשל יו"ט. גו"ר חל"ה כלל ד' סי' י"ט
וכן הסכים ב"ס פרח שושן כלל ד' סי' ג' שז"ג או' יו"ד.
ש"ח דף ר"מ ע"ד. וגרסה דה"ד אם מהפלל בעל פה אבל אם
מחפלה צו"ט מוסבירא דמחפלה כמו שכתב בסידור.

(מ) **שם** הגס. ואפי' ה"ל שבת אם הזכיר ביעלס ויבא
ינא. ר"ל אפי' אם ה"ל שבת ג"כ ושבת לומר
אתה בחרתנו אם הזכיר שבת ויו"ט ביעלס ויבא ינא כ"ס
ב"י בשם א"ח. וסינו כשסיים אח"כ כדינו כמ"ש לעיל או'
כ"י יעו"ש.

(נ) **שם** בהגה. לריך לחזור ולזכירו ביעלס ויבא. בחשו'
מהר"ל סי' ג' הביא פלוגתא כשחל יו"ט בשבת
אם לריך להזכיר שבת ביעלס ויבא יעו"ש. והב"ד ב"י וכחז
וכן נהגו העולם להזכיר של שבת ביעלס ויבא שבאמצע
החפלה. וכ"ה דעת מור"ם ז"ל כאן בהגה. מיהו בדרשות
מהר"ל בסדר חפלה יו"ט כתב כיון שהזכירו באתה בחרתנו
פשיטא שלא יזכיר שניה ביעלס ויבא יעו"ש. וכ"ה דעת רש"י
בי"ש פ"ב דביצה סי' י"ג. וכ"כ סלבוש בשם כמה גדולים
וכן הסכים ה"ה והב"ד מ"א סק"ה. אהמס ספ"ז סק"ב האריך
בזה וכחז ולענין הלכה ודאי מסתבר לן להזכירו אעפ"י שבר"ח
אין מזכירין וכן בצבכ"י אין זכך כלום וכחז עוד דאפי'
לאותם גדולים שאין מסכימים להזכירו אין למחות בשום אדם
אם מזכירו דהא אין כאן ברכה לבעלס אלא הזכרה לחוד
ואין הפסד בך יעו"ש. והביאו ח"י או' ז' וכ"כ ספר"ח כי ה"ל
דמזכיר מועדים באתה בחרתנו וביעלס ויבא ה"ל מזכיר שבת
בשחיסם ול"ד לצבכ"י דהתם כי ה"ל דבצרכה ר"ל והחלילנו
אין מזכירין יו"ט ה"ל ביעלס ויבא אין מזכירין שבת וכחז
וא"כ יפה לנו נוסגין יעו"ש. וכ"כ ספ"ז או' ה' דכסברא זו
יש לנסוג לכתחלה שכרי אף לסברא הראשונה אין שום חשש
איסור אם חזר ומזכירו ולסברא האחרונה לריך להזכיר
נמלא כשמזכיר וינא ידי שניהם יעו"ש. ומשמע מדברי ספ"י
הנ"י אבל ביעלס ויבא שאומרים ברכה בשבת חו"ה וכן ביעלס
ויבא שאומרים בצבכ"י לכ"ע א"ל להזכיר ב"ס שבת. משום
דכי ה"ל דבחפלה שבת ור"ל והחלילנו אין מזכירין בהם
יו"ט ה"ל ביעלס ויבא אין מזכירין שבת כח' וכ"כ סלבו
בסי' נ"ז. וכ"כ סופ"ל ח"ב סי' ח"ז או' ח' בשם כמה פו'

ב אר הגולה
א' תור ב מימרא
ערכין י' ג טור
בס' הכ"ס
מרוטנבורג :
(*) הכ"ס ציטירן
חרמ"ד פסק
שמזכירין לגמור
וכ"כ הטור צ"ל
זה ואף שהר"מ
היה מצד לקרות
הראש' דח' דבריו
וכחצ' הציט יוסף
ש"כ מהמפרשים
צ"כ דבריו וכן
נהגו הספרדים :
ד ליינחיו לעיל
ס' חכ"כ.
ה ג"ז ליינחיו שם.

אורח

הלכות פסח סימן תפ"ח

חיים

תפח סדר תפלת שחרית של פסח. ובו ג' סעיפים

א א שחרית נכנסים לבית הכנסת וקורין הזמירות של שבת ומתפללים תפלת שחרית בגומרין ההלל ג (ומזכירין לקרות הכלל) (דואין מפסיקין בו אלא בדרך שאמרו בקריאת שמע באמצע הפרק שואל בשלום אביו או רבו ומשיב שלום לאדם נכבד שנתן לו שלום ובין הפרקים שואל בשלום אדם נכבד ומשיב שלום לכל אדם: הגם (דוקא צ"י ימים הראשונים שגמרים בסם ההלל דינא הכי לענין הפסקה אבל בימים שאין גומרין ע"ל סימן חכ"כ סעיף ד'). הואם פסק באמצע ושהה אפי' כדי לגמור את כולו אינו צריך לחזור אלא למקום שפסק:

בהלל

כף החיים

ד) שם. וקורין הזמירות של שבת. וכן אומרין נשמה קודם יסחצח כמו בשבת וכן ברכה ואלו כמו בשבת רק שמדלגים לאל אשר שבת וכו' ועיין בדבריו לעיל ס' רפ"א. (ה) שם. וגומרין ההלל. ומזכירין לגמור אח ההלל וסרי"מ מרוטנבורק לא סיה מצדך לגמור אח ההלל אף כשגומרין אותו אלא לקרוא אח ההלל כי הים אומר כשמזכיר לגמור אח יחסר ממנו אוח אחת או חיבה אחת הוי ברכה לבטלה. וא"ל הראש' ז"ל סיה אומר שאין לדקדק בזה כי לגמור הוי פירושו לקרות כמו ותיקין הוי גומרין אוחה קודם סנך החמה ופירושו קורין אוחה. טור צ"י זכ וצ"י חרמ"ד. וכ"פ הש"ע שם שמזכירין לגמור וכ"כ מהספרדים. אלא שמורים ז"ל בהגה שם לדברי הר"מ מרוטנבורק ופסק שמזכירין לקרות וכ"כ מנהג אשכנזים. ועיין לקמן או' יו"ד.

ו) שם. וגומרין ההלל. ומה שלא כחצ' כאן וכן ציוס שני כמ"ס לעיל ס' חפ"ז סעי' ד' סמך אמי' לקמן ס' ת"ץ סעי' ד' יעו"ש. יפ"ל ח"ג או' א'.

ז) שם. וגומרין ההלל. וס"ד בשני ימים הראשונים כמ"ס מורים בהגה אחרי סמוך אבל בשאר הימים קורין ההלל צדילוג כמו ברי"ח כמ"ס לקמן ס' ח"ץ סעי' ד' יעו"ש. והטעם שפסח אומרים הלל גמור וסלל שאינו גמור עיין בחיקונים חיקון י"ג. יפ"ל ח"כ או' ב' ועי"ש בחיקונים ד"ס שחיהאח שכתב וצגין דא אמרין הלל גמור וסלל שאינו גמור בפסח לקבל מלך שלימה ומלך פרוסה יעו"ש. ועוד יח' הטעם לקמן ס' ח"ץ סעי' ד' יעו"ש.

ח) ומי' שקרא כל ההלל שלא צדילוג מחללה וסד סוף לשם מלכה ולא צריך לא לפניו ולא לאחריו א"ל לברך ולחזור ולקרות דסא ברכות לכ"ע אינם אלא מדברין ואינם מעבדות. מאמר או' ב'.

ט) ואם ספק אמר הלל צו"ט ספק לא אמר אינו חוזר לומר מספק דהלל צו"ט לאו דאורייתא וספיקא דרבנן לקולא. שאנח אריס ס' ס"ט. שעי"ת או' ב'.

י) שם. בהגה. ומזכירין לקרות ההלל. ואם צריך לגמור יאל וכן במקום שחששט המנהג לברך לגמור אין אנו צריכין לשנות המנהג מטעם שכתב הראש' אבל במקום שאין מנהג ראוי לחוש לדברי מהרים. ולברך לקרות דלא יולא לכ"ע. שיה חרמ"א ס' ל"ה. חק יוסף או' ג' מש"ז או' א' מ"ב או' ג'.

יא) וכתב. סלבוט שאוחס שמזכירין לגמור כשגומרין הלל ממש וכשגומרין חלי' הלל כגון ברי"ח וחריס אומרים לקרוא נראה מחוץ מנהגם כשמזכירין לגמור שרל בלשון לגמור עד גמירא וא"כ יש לחוש לחשם מהרים וכו' סילנך

ב) אף צנחי כנסיות שלא נסגו בזה טוב וישר לדבר על לב ראשי הסקל להנסיג ולומר ההלל בערביה וכן עשו הרבנים מהר"ר צנימון סכנן ומסרי"ר ישראל סנז' ואיזם רבנים בעריסס. ברכי' או' ט'.

בא) הרב טור ברכת האריך לבאר לשון סוזר דכן לריך לגמור ההלל צנסי"ג והאריך בזה מסרי"ר ישראל סנז'ל. ברכי' או' יו"ד.

בב) אם שכתו הסקל לומר ההלל צלילי פסחים כשצא לבית וסזר יאמר חקף ההלל בצרכה קודם כל דבר. ברי"ח או' ד'.

בג) שם. גומרין ההלל וכו' ואם חל לסיוח בשבת מקדימין קריאת ההלל ליוכלו רדצ"ז ז"ל ולא נהגו כך מטעם חדיר וסאינו חדיר חדיר קודם. פרי"ח. שעי"ת וכן סוא צסדר של פסח מעובזין ובסדרים שלנו. ש"ג סוף הס"י.

בד) ואם חל פסח בשבת דלריך לסקדים ויכולו ופעם וצריך ברכה ההלל קודם ויכולו יגמור ההלל ואח"כ יאמר ויכולו. ביה יסודה אח' ס' ל"ה. ברכי' או' י"א. שעי"ת.

בה) שם. בהגה. וכ"ז אין אנו נוסגין וכו' וסו לפי מנהג צני אשכנז מיסו עחה גס בק"ק אשכנזים יש שנוסגים לאומרו לפי שסזר בדברי סארי' ז"ל וגס כי כ"ס דעח כמס גדולים כנז"ל.

א) סעי' א'. שחרית נכנסין לבהכ"כ. כלומר דאין משכימין דצו"ט מאחרין לבא וממהרין לללח דחתיא צפ"ב דמגילה. צ"ח.

ב) שם. וקורין הזמירות של שבת. וכחצ' מסרי"ל מנהגים שלנו שקורין מזמור שיר ליום השבת אף שמהחיל טוב לסודות לכו' וכ"כ אצודרסס צסס רבינו סעדיה אלא שכתב ומיכו כסג לאומרו צו"ט נמי מיקרי שבת עכ"ל וכן נוסגין. ד"מ או' א' מ"א ריש סס"י ר"ז או' א' ומ"מ אין אומרים אותו בהכנסה יו"ט כמו שנוסגין לומר בהכנסה שבת זס המזמור ביחידות צסעי' קבלה שבת רק בשחרית אומרים אותו עס שאר מזמורים. ח"י או' א' א"ל או' א' ועיין לעיל ס' ר"א או' מ"ט.

ג) שם. וקורין הזמירות של שבת. ומנהגינו לסוסף צו"ט של פסח אחר יושב צסחר עליון מזמור ק"ז יאמרו גאולי ס' וכו' ובצבועות מזמור ס"ח יקוס אלסים יפ"ל או"ציו וכו' וצו"ט א' של סוכות כאל חסרוג וכו' וצו"ט אחרון ססוא ש"ע מזמור י"צ סושיעס ס' כג גמר חסד וכו' ש"ג או' א' יפ"ל ח"כ או' א' ועיין לעיל ס' ר"א או' ג'.

ב ובהלל אפי' עשרה קורין כאחד: ג ז מוציאין ב' ספרים וקורין בראשון חמשה גברי (ואם מוסיפין צו"ט ע"ל ריש סי' רפ"ז) בפרשת בא חמן משכו עד מארץ מצרים על צבאותם ומפטיר קורא בשני בפרשת פינחס ובחודש הראשון ומפטיר ביהושע בעת ההיא ומתפללין תפלת מוסף וואין מזכירין גשם מבאן ואילך (וע"ל סי' קי"ד) וכן פוסקים משם ואילך מלשאל בברכת השנים. הגם ונוסגין לומר בכל י"ט בחפלה מוסף פסוקי מוסף היום אחר שאמר ע"י משה עזרך כאמור:

ב"ד

בף החיים

באר הגולה
ו ברייתא מגילה
כ"א: ז ו הכ"א
וש"ס צ"ט רב
עמרם
ואולי רבנן סבוראי
הנהיגו כן והגאונים
אחריהם שולחיו
צ"ס ס"ח וסמכו
אהא דאמר
הקצ"ה לאברהם
וכו' מגילה ל"א
ח ברייתא מגילה
שס, ט ליינתיו
לעיל צ"ס קי"ד:

שיענו אחריו מיכו אפי' בקטנים שהגיעו לחינוך סגי וכמ"ס שס. צו"ט או' ב' ועיין לעיל סי' תכ"ז סעי' ג' ובדבריו לשם צ"ד.

(ד) **סעי'** ג. מוציאין שני ספרים וכו' עיין לעיל סי' קל"ד סעי' ב' דינים השייכים בעת הולאת ס"ח ובדבריו לשם צ"ד.

(כא) **שם**. וקורין בראשון חמשה גברי. וסדר מדרגות העולים עיין לעיל סי' קל"ה או' י"ט.

(כב) **שם** הגם. ואם מוסיפין צו"ט עיין לעיל רס"י רפ"ב. ובדבריו לשם צ"ד.

(כג) **מצוה** לקרוא צו"ט לעמוד לחורב צעלי בתים שהם מעמידין סקל. לפיכך הן קודמין לכל אם אין ח"ח מופלג שם. דרשות מהר"ל סדר חפלת יו"ט. שכנסי"ג או' ד' ועיין לעיל סי' רפ"ב סעי' ג' צ"ס ובדבריו לשם או' כ"ח וס"י קל"ז סעי' א' ובדבריו לשם או' ב'.

(כד) **אין** לחפש הסדר בשבת לקרותו למחר צו"ט דאין שבת מכין ליו"ט אלא במו"ט אחר סיום החפלה. דרשות מהר"ל שס. שכנסי"ג או' ה'.

(כה) **שם**. מן משכו וכו' ויש מחילין מן וס"ה היום קזס לשם לזכרון. טור. וא"כ משמע מדברי הטור

דאין חילוק דגם כשחל בשבת קורין מן משכו ויש מחילין מן והיה וכו' וכי' מדברי הש"ע שלא כחז א"ס חל בשבת

מחיל מן וס"ה היום וכו' דגם כשחל בשבת מחיל מן משכו וכי' מדברי הלבוש שכחז וא"ס הוא שבת או קורין ז' גברי

וכי' מדברי ש"ע שער ח' או' א' יעו"ט וכי' סר"ח או' ג' יעו"ט. מיסו יס נוסגין שא"ס חל בחול מחילין מן משכו

וא"ס חל בשבת מחילין מן וס"ה היום וכו' כמ"ס צ"ד סי' ס' וכי' סר"ח או' ד' וכי' מנהג הספרדים. ועיין בא"י שאל"ה.

(כו) **כשחל** יום א' בשבת שמחילין מפסוק וס"ה היום וכו' א"ס לא עשה כן אלא החיל צ"פ מן משכו

יאל. ש"ץ צ"ח דרפ"ס ע"ג או' ג' לד"א בחו"ס סי' א' או' א'.

(כז) **שם**. מן משכו וכו' וא"ס קרא כל המנין שהוא לריך ושבת לקרות בחוצה היום יחזיר ס"ח ויקרא אחד

בחוצה היום ואחרון שקרא קודם כמאן דליתיה. ח"י מגילס כי' ע"א ד"ס חד. צ"י. וא"ס סיים צ"פ ליל שמורים כיון

שכבר אמר העולם חמושו הברכה א"ל לקרות עוד. צ"ד שס. ברכי' או' ג' ובספרו לד"א סי' פ' או' יו"ד. שעי"ה.

(כח) **אם** קרא צו"ט ראשון פ' שור או כשז א"ל לחזור ולקרות פ' משכו. דבר משח ח"א א"ס סי' י"ד

וכחז שכן הסכימו הרב מר אביו ומהרש"ף ז"ל יעו"ט. ברכי' או' ד' וכי' בספרו לד"א סי' פ' או' ח' וכי' ש"ץ צ"ח דף רמ"ד ע"ג. וכחז שס ש"ץ דאפי' אורע הדבר שזכרו

סילכך מו שרולס לצרך לגמור יצרך בין בר"ח וחו"ס בין צרגלים יעו"ט. מיכו הר"ח פ' ה"ס קורא כחז ח"ל ומכ שנהגו לשנות פעמים לגמור ופעמים לקרות כדי ל"מח לצבור מחי גומרין ומחי מדלגין עכ"ל וכצ"ד צ"י סי' חרמ"ד יעו"ט וא"כ אוחס שנהגו לצרך לגמור כשגומרין כלל ממס ובד"ח וחו"ס אומרים לקרות הס נוסגין כדברי הר"ח וא"כ א"ל לשנות מנהגם. וזה לנוסגין לצרך על כלל דר"ח כמ"ס לעיל סי' תכ"ז סעי' ב' יעו"ט.

(יב) **שם**. אלא כדרך שאמרו בק"ס וכו' עיין לעיל סי' ס"ו ובדבריו לשם צ"ד.

(יג) **שם**. ובין ספרקים וכו' ואלו הן בין ספרקים סללוס סללו עבדי ה' וכו' צלח ישראל ממלרים. לא לנו

ס' לא לנו. אהבתי. סללו אח' כ' כל גוים. מן סמלר. ורד"ק כחז מן סמלר אינו חלחל המזמור אלא מחחיל מסודר לסי

כי טוב. סרד"א הלכות ר"ח. א"ר או' א' מ"ב או' כ' ויחר דינו כלל נחבארו לעיל סי' תכ"ז קחנו משס.

(יד) **שם**. וא"ס פסק באמלע וכו' משמע אפי' באמלע ספרק וכ"כ מ"ב או' ו'.

(טו) **שם**. וס"ה אפי' כדי לגמור וכו' מדכסס משמע אפי' שהס מאוגס כמ"ס לעיל סי' תכ"ז או' מ"ט יעו"ט.

(טז) **וכל** היום כשר לקריאת סגל מע"ס עד אלא סוכבים שא"ס לא קרא מיד אחר חפלה שחרית יכול

לקרות כל היום עד אלא סוכבים ולכחחלה לא יקראו אוחו קודם סנן סחמה לפי שעריון. הוא כלילס צעוני סבריות

וא"ס עבר וקרא יאל ומל"ה מן סמוכח לקרותו עס סצבור מיד אחר חפלה שחרית כדי שיענס עמסס הדוד וא"ל אחר

סש"ץ. ר"ז או' ג' ועיין לעיל סי' תכ"ז או' ל"ח.

(טז) **סעי'** ב. כסלל אפי' עשרה. וכו' ואפי' דחרי קלי לא משחמעי אינדי דחציבה לסו יסבי דעחיוסו

ומוליאין רבים י"ח. מגילס כי' ע"ב. מ"א סק"ב. ומס"פ סמנהג שמקד"ס שנים או יוחר יחד בשבת ויו"ט דגי' חציב עליוסו

כיון שמוכירין שחחר צנו הקצ"ס ונחן לנו שחחוס למנוחס ומועדים לשמחס זכרון לזיחוס מלרים. ח"י או' ד' מש"י או'

ב' ר"ז או' ד' ומ"מ יוחר טוב שלא ימחינו זס על זס. ר"ז שס. ועיין לעיל סי' רע"א או' י"א.

(ח) **שם**. כסלל אפי' עשרה וכו' דאף להזיח אחרים י"ח שרי כסגי. אכל בשאר דברים אף שאין מי שוליא

אוחס אסור דמבצלגן זא"ז וריס ויוס"כ יס סידור לפני כל אחר וחציב יסבי דעחיוסו. א"א או' ב'.

(יז) **וכשגומרין** את סכלל אפי' יחיד גומר וא"ל ללרק עמו שנים אחרים לענות אחריו מיכו

מ"ס סי' חע"ט משמע דלכחחלס יס להדר אחר אחרים

באר הגולה

א צ"ח מנח"ס

תפ"ט סדר תפילת ליל שני של פסח וספירת העומר. וכו' י' סעיפים:

א אביל שני אחר תפלת ערבית מתחילין לספור העומר ואם שכח לספור בתחלת הלילה חולץ

כף החיים

כ"ט ז' סדר תפילת ליל שני של פסח וספירת העומר. וכו' י' סעיפים:
א אביל שני אחר תפלת ערבית מתחילין לספור העומר ואם שכח לספור בתחלת הלילה חולץ

א אביל שני אחר תפלת ערבית מתחילין לספור העומר ואם שכח לספור בתחלת הלילה חולץ

א אביל שני אחר תפלת ערבית מתחילין לספור העומר ואם שכח לספור בתחלת הלילה חולץ

א אביל שני אחר תפלת ערבית מתחילין לספור העומר ואם שכח לספור בתחלת הלילה חולץ

א אביל שני אחר תפלת ערבית מתחילין לספור העומר ואם שכח לספור בתחלת הלילה חולץ

א אביל שני אחר תפלת ערבית מתחילין לספור העומר ואם שכח לספור בתחלת הלילה חולץ

א אביל שני אחר תפלת ערבית מתחילין לספור העומר ואם שכח לספור בתחלת הלילה חולץ

א אביל שני אחר תפלת ערבית מתחילין לספור העומר ואם שכח לספור בתחלת הלילה חולץ

א אביל שני אחר תפלת ערבית מתחילין לספור העומר ואם שכח לספור בתחלת הלילה חולץ

א אביל שני אחר תפלת ערבית מתחילין לספור העומר ואם שכח לספור בתחלת הלילה חולץ

א אביל שני אחר תפלת ערבית מתחילין לספור העומר ואם שכח לספור בתחלת הלילה חולץ

א אביל שני אחר תפלת ערבית מתחילין לספור העומר ואם שכח לספור בתחלת הלילה חולץ

א אביל שני אחר תפלת ערבית מתחילין לספור העומר ואם שכח לספור בתחלת הלילה חולץ

א אביל שני אחר תפלת ערבית מתחילין לספור העומר ואם שכח לספור בתחלת הלילה חולץ

אין

בחור קריאתו של עולה הראשון קודם שצריך צרכה אחרונה לא יגלוץ הס"ח לפי שיש לו ימים הקריאה שם יע"ש. וכ"כ כלל א' בחוס"ס א"י ד' ס' א' מיכ"ל הרב שניא שער ח' א"י כחצ דאס אירע שזכר באמצע קריאת א' מן הקריאות וכבר קרא לז' ג' פסוקין א"י יצרך עולם סוף צרכה אחרונה ואם לא קרא עדיין ג' פסוקים ישלים עד ג"פ ויצרך צרכה אחרונה ויגלוץ לפי משכו וישלים שם מנין שאר הקריאות יע"ש. ויחי עוד מזה לקמן ס' ח"ץ סעי' ס' יע"ש. וגם לעיל ס' קל"ז נח' אזהר דיונים בענין פ' כמועדים קחנו משם. (ב) שם. ומפסיר קורא וכו' מה שקורין פ' המוספין צ"ח לא מצינו צנמ' רק כגאונים הקדומה. צ"ח מ"א סק"ג.

א אביל שני אחר תפלת ערבית מתחילין לספור העומר ואם שכח לספור בתחלת הלילה חולץ

א אביל שני אחר תפלת ערבית מתחילין לספור העומר ואם שכח לספור בתחלת הלילה חולץ

א אביל שני אחר תפלת ערבית מתחילין לספור העומר ואם שכח לספור בתחלת הלילה חולץ

א אביל שני אחר תפלת ערבית מתחילין לספור העומר ואם שכח לספור בתחלת הלילה חולץ

א אביל שני אחר תפלת ערבית מתחילין לספור העומר ואם שכח לספור בתחלת הלילה חולץ

באר הגולה
ב פשוט ממעשה
מגילה כ"א ג צ"ח
מנחות ס"ו ד
הרא"ש בסוף פסח
מבדקתא דבוקמה
חול וכו'
ה מירמל דאציו

בהודק וסופר כל הלילה גומצוה על כל אחד לספור לעצמו וצריך לספור מעומד ולברך
תחלה וסופר החיים והשבועות כיצד ביום הראשון אומר היום יום אחד (בעומר) עד

שבוע

בף החיים

חול' כליל יו"ע ב' חיקף אחר חפילה ערבית כי מלוח ספירת
העומר הוא מ"ע דלוי' והסדר כלילס הזס לבני חול' הוא
ממל'ס דרבנן וכל אחד יש לו בחי' צפיע ולפיכך לריך לברך
ברכה העומר חיקף אחר חפלה ערבית דיו"ע שני ולא יאחרנה
אחר הסדר כמ"ס קלח המקובלים שאס יאחרנה הרי גורס
לחה אחיזה לחילונים יעו"ס. ובידלו מחזיר או' ב' יעו"ס.

(ז) **שם**. מחחילין לספור וכו', וקודם שיספור עוב לומר
פ' העומר צפ' אמור וידבר וכו' כי חבולו אל
הארץ וכו' עד מנחה חדשה לבי' ואח"כ יאמר פיו דמנחות
ר' ישמעאל אומר העומר וכו' ועיין לעיל ס"י חכ"ט או' ו'
ולקמן ס"י ח"ץ או' ה' ודוק. ואח"כ יאמר נוסח זה הכתוב
בסידור סרש"ס ז"ל ונוסגין לאומרו חסידו בית אל יכב"ץ
הכוללים ע"פ דברי סארי ז"ל.

לשם יחוד קבצ"ו בדחילו ורחימו ורחימו ודחילו ליחדא
שם י"ס צו"ס ביחודא שלים בשם כל ישראל סנה
לחננו בל'ס לקיים מ"ע של ספירה העומר ימים ושבעות
(כליל מ"ע לא יאמר כדכתיב וכו' וידלג עד לחקן אה שורשה)
[כדכתיב וספרהם לכם ממחרת השבוע מיום הביאכם אה
עומר החנופה שבע שבחות חמימות חסיינה עד ממחרת
השבוע השביעית חספרו חמשים יום] לחקן אה שורשה במקום
עליון. ויבי רצון מלפניך ה' אורא שיכא עתה עת רחמים
ורצון לפניך לכיזה עולם מלית ספירה העומר זו כאלו נשיג
כל הסודות הנפלאים והנוראים אשר הם חזומים צה וחעלה
לפניך עם כל כוונות בני ידידיך היודעים והמכוונים כל
כוונות שמויך הקדושים הראויים לצא בספירה זאת ואשר
ערומים יכחירו דעת ועתה יגדל נא כה אדני צכה סגולה
כספירה הזאת וצפני המאורות הגדולים עם הקטנים וצדעת
חדרים ימלאו ויחבוננו חסדי ה' וחרצה סדעת לעזרת ה'
בגבורים. גם ה' יחן הטוב וארלנו חקן יצולה.

ידי רצון מלפניך ה' אורא שיחוקן בספירתנו זאת אה אשר
פגמנו צמדות העליונות הגדולס והגבורס והחפארת
וסנלח והסוד כי כל בשמים וצארץ. לך ה' סממלכה אחת
לאחת (גם זה לא יאמר ליל מ"ט) [בשבעה שבועות חמימות
אלה] על אכן אחת שבעה עינים (כליל שבה ויו"ע לא יאמר
וחמחול וכו') וחמחול וחסלה אה כל עוונותיו וחעלחיו אשר
פגמנו מנעורינו ועד היום הזה. וכסם שסרת נפשות עמך
ישראל מזוהמת נחש עומתה מלרים צלחת ישראל ממלרים
צכה מלית ספירה העומר כן ברחמיך וחסדיך הרבים חסרה
אה נפשותינו מכל עומתה וחללס שנצבק צה ונעסר ונחקדס
בקדושה של מעלה. וכסם שעמד להם לישראל מלוח העומר
למגן ולנה צימי גרעון (עיין מדיר פ' אמור ס"י כ"ח) צימי
יחזקיהו צימי יחזקאל צימי מרדכי ואסרה לסכניע אה כל
איביסם וחנופה כלחם צם כן יעמוד לנו לסכניע אה כל
אויבי נפשינו ומצקסי רעחינו. ספלח חסדיך מושיע חוסים
ממחוקומים צימיך. עוררה אה גבורתך ולכה לישועתה לנו
ויסי נועם וכו' ה' יגמור צעדי ה' חסדך לעולם מעשך ידיך
אל חרף. אקרא לאלהים עליון לאל גומר עלי. ואעבור עליך
וארלך

אין מצרכין אבל סכא סוי' איפכא דמדינא לריך לספור היום
יעו"ס. והצ"ד מ"א סק"א. וכ"כ סר"ן בסוף מס' סוכס. ועיין
ח"י או' ב' סכחצ עוד יסוצים אחרים יעו"ס.

(ג) **שם**. מחחילים לספור וכו', והפעם שאין אומרים זמן
בספירה העומר לפי שאינו חלל לזכר בעלמא זכר
למקדס. ועוד שלל מלינו ברכה זמן חלל צדבר שיש צו שום
הנאס כגון נטילה לולב ססיה צאס לשמחה וחקיעה שופר
לזכרון לאציו שצשמים ומקרא מגילס דחס דחמנא עלן ופרקינן
ופריון סבן שמצרך אצי סבן סהחיינו לפי שילא מספק נפל
דכז שססה לי יום צלדס חינו נפל אבל לספירה העומר אין
צו זכר לשום סנלח חלל לעגמה נפש לחרבן בית מאווינו. כיכ
סר"ן סוף מס' פסחים צסס ס' המאור יעו"ס. וכ"כ סרש"א
צחש' ס"י קכ"ו. וסלצוש כחצ הפעם משום דהספירה היא
משום לורך יו"ע וסמכין אומן דרגל ועי"ס סכחצ עוד פעם
אחר. וגם עיין צאחרונים סכחצו עוד פעמים ואין לסאריך צזה.

(ד) **שם**. מתחילין לספור וכו', וכל צר נס דלח מני חושצנה
דא איונן שבע שבחות חמימות למזכי לדכיוחא
דא לא אקרי עהור ולחו צכללל דעהור סוא ולחו סוא כדאי
למסוי ליה חולקא צאוריחא. וזס"ק פ' אמור דף ל"ז ע"ג
יעו"ס. וזהו מלצד מה שציעל מ"ע למ"ד כמ"ס צאו' סאח"ז.
(ה) **שם**. מחחילין לספור וכו' דעת רוב סמפי' דספירה
העומר צזה"ז אינה חלל מדרצנן וסוא זכר למקדס
סהיו מקריצין מנחה העומר צשיחסר צניסן והיו מוניס מיום
הצחה סעומר וכמאי דאמר אחימר צמנחות פ' ר' ישמעאל
דסוא זכר למקדס בעלמא ואמפו לסכי מני יומי ולא מני
שבועי ואף דשאר אטוראי אחמר סחס דמנו יומי ושצועי
לאו משום דפליגי עליס דאמימר צעיקרא דמילחא וסצרי
דספירה סעומר צזה"ז דלוי' חלל דלמליה בעלמא מוני"ן אה
ישראל יומי ושצועי זסי שיטת הראשונים. צרס סרמצ"ס
פ"ו דחמידין וסרצ החינוך סצרי דמלוח ספירה סעומר גם
צזה"ז דלוי' ולפי"ו צבנן דבי רב אשי דמנו יומי ושצועי פליגי
על אחימר דאינה זכר למקדס חלל מדלוי' ופסק כווחייהו
ודייק קלח לשון סש"ס לשיטת זו דקאמר אחימר מני יומי ולא
מני שבועי אמר זכר למקדס סוא ואי אמרה דסוא זכר למקדס
אליבא דכיע סו"ל למימר לא מני שבועי כיון דזכר למקדס
סוא אבל ססחא דנקט סא לישנא אמר זכר למקדס משמע
דאמימר אמר הכי ולא מילחא פסיקתא סיא וכיוולא צזה
כחצו ז"ל צדוכתי אחריו. צרכי או' א'. וכחצ סר"ז או' ב'
דסעיקר כסצרה סאומרים דצזה"ז אינה חלל מדרצנן. וכ"כ
ח"א כלל קל"ח או' א'.

(ו) **שם**. מתחילין לספור וכו' רלוחי מדקדקים שכליל יו"ט
שני נוסגין לעשות ססדר ואחרי ככלות ססדר
כולו מצרכין על ספירה סעומר וכוונים פעם כגון על דרך
סאמח ונרלין סדברים. אך מה נעסס דלפי הדין אסור לאכול
עד שיספור ומה גם דצכל אורך ססדר קרוב שיסכה מלספור.
צרכי או' ה'. אמנס צס' נה"ס לכרש"ס ז"ל דף כ"ס ע"ב
צהנדימ קחצ דגס ע"ס ססוד לריך לצרך צרכה סעומר לבני

באר
שם סיו
וכחצו
הכ"ף
והכ"ש
פסחים
בסוף
והכ"ש
בשנה
העור.

שמגיע לז' ימים ואז יאמר היום שבעה ימים שהם שבוע אחד (בעומר) וביום ה' יאמר היום שמונה ימים שהם שבוע אחד ויום אחד (בעומר) וכן עד שיגיע לארבעה עשר יאמר היום ארבעה

בף החיים

(יא) **שם**. ואם שנה לספור בחללה הלילה וכו' שזמנו מחללה ליל יום ע"ז בניסן שכן כחוב וספרתם לכם ממחרת השנה מיום הביאכם וכו' ויום השנה ר"ל יום ראשון של פסח דעליה קאי שהוא יו"ט ששוחטים בו ממלאכה וא"כ ממחרת השנה הוא יום ע"ז בניסן ומאוחו היום מונים ז' שבתות שהם מ"ט יום ומדכתיב חמימות ש"מ שרריך להיות ה' שבתות חמימות ולא יחסר מהם כלום וא"כ לריכים להחיל לספור מחללה הלילה שנכנס יום ע"ז בניסן שאם ימחין בחור הלילה וכ"ש עד למחרת ביום ע"ז לא יהיו שבתות חמימות הילכך מצוה מ"ה לספור בחללה הלילה. לבוש.

(יב) **שם**. הולך וסופר כל הלילה. ומ"מ חיקף שיזכור יבדך ויספור ולא יאמר כיון שאחרתי אחרתי ואמחין עוד מעט לפי שכל מה שמחללה יוחר גורם אחיה אל החילונים ביותר וכמ"ס לעיל או' ג' ולא יאמר כיון שכבר ברכו הכזור לא איכפת אם אני מאחר לפי שכל מה שמחלקן ופוגם האדם הוא למקום שנחלצה משם נשמחו כמ"ס בחילונים. חקון מ"ג בסופו וחקון ע' בסופו ד"ה פתח ואמר וכו' וכ"כ בשער הגלגלים הקדמה י"א יעו"ש.

(יג) **שם** ומצוה על כל אחד וכו' דכתיב וספרתם לכם שחלל ספירה לכל אחד ואחד. מנחות ס"ה ע"ב. פ"י דלוי הוה כתיב וספרת לשון יחיד הוה משמע דסגי בספור של אחד בשביל כולם שהחל דכתיב וספרתם דרשינן מיניה דבעינן ספירה לכל אחד ואחד. וכך פ"י החו"ר"פ לולב הגזול וכ"כ הרא"ש שם. ד"ח וכ"כ ח"י או' ד' בשם כמה פ"י דהספירה ל"ל לכל אחד וא' ולא ש"ץ בשביל כולם וכחז ואע"ג דשומע הוי כעונה ה"ד לעיני צרכה כמ"ס בשע"ג ג' בהגה אכן הספירה מחמטע מן הקרא להדיא וספרתם שיהא הספירה לכל אחד וא' כמו שדרשינן ולקחתם דגני לולב שיהא לקיחה לכל א' וא' וכחז כו' כ"ה כוונה הרשב"א שהביא בב"י יעו"ש. וכ"כ בלבוש דל"ן א' ואלא בספירה חזירו אפי' אומר אמן שכן משמעות וספרתם לכם שחלל ספירה לכל אחד וא' וכ"כ חק יוסף או' ד' מיהו דעת המ"א סק"צ נראה דיואלא בספירה הש"ץ אם נהכוון אליו יעו"ש וכ"ה דעת הפר"ח וכחז ש"ה דעת הרשב"א יעו"ש. וכ"ה דעת הצרכ"י או' ו' וכ"ה הער"ה או' א' ומשמע מדברי הפ"י הנז' דאפי' לכהלה יכול ללחל בשמייע אם כיון שומע ומשמיע אבל המאמ"ר או' א' כחז דוקא דיעבר ילא יעו"ש. נמצא לדבר זה בפלוגתא שניא וע"כ אם כיון לש"ץ יחזור ויספור בלא צרכה. ומ"מ משמע מדברי הפ"י הנז' דלענין צרכה לכ"ע יכול ללחל מש"ץ אם כיון שומע ומשמיע אכן אין כוונתו עתה ללחל בצרכה ש"ץ כלל רק כל אחד מבדך וסופר לעצמו כמ"ס השע"ה או' ו' ומ"ב או' ה' ושאר האחרונים.

(יד) **ועיין** כנה"ג צה"ש"ט שכתב נהגו לבדך הקהל חללה ואח"כ הש"ץ ובקלה מקומות הש"ץ מבדך חללה ואח"כ כל הקהל יעו"ש. וכ"ה ה"פ"ל ח"צ או' ג' דבעירם אזמיר יע"א יש מקומות שנהגו לבדך הקהל חללה ואח"כ הש"ץ ויש מהם להיפך דהש"ץ מבדך חללה ואח"כ כל הקהל ואלו

וארלך. מחבוסתם בדמיק ואומר לך בדמיק חיי ואומר לך בדמיק חיי. ברכי נפשי את ה' ה' אלסי גדלה מאד הוד והדר לבשה. עוטה אור כשלמה נוטה שמים כיריעה. ואח"כ מבדך.

(ח) **ואחר** הכרכה יאמר הרחמן יחזיר עבודת ביהמ"ק למקומה במהרה בימינו. ח"ו מגילה ק"י ע"ב ד"ה כל. ויכוין שפ"י הכרכה ממשיך אור מקיף וע"י אמירה הרחמן וכו' שהיא בח"י המעשה שהיה נעשה בצדקת ממשיך אור פנימי. ואח"כ יאמר חפלה אנה בכה וכו' כולו בכל לילה ואח"כ יאמר מזמור אלהים יחננו ויזכרנו וכו' כולו מעומד בכל לילה. וכשאומר המזמור יכוין בכל לילה חיבה א' מן המזמור דסיונו בליל ראשון יכוין בחיבה אלהים ובליל שני יחננו וכו' עד השלוש מ"ט ימים. וכן יכוין בכל לילה אל אות א' מפסוק ישמחו וירננו וכו' דסיונו בליל א' יו"ד של ישמחו בליל שני ש' של ישמחו וכו' עד השלוש מ"ט ימים. וכן כשאומר אנה בכה וכו' יכוין בכל לילה אל ר"ת של חיבה אחת דסיונו בליל א' יכוין אל א' של אנה ובליל שני ב' של בכה וכו' עד השלוש שש ימים ובליל ז' יכוין ברי"ת של הפסוק כולו דסיונו אבגיח"ץ. וכן על זה הדרך בשבוע שני דסיונו בליל א' של שבוע שני יכוין בליל ק' של ר"ת קבל ובליל שני ר' של רנה וכו' ובליל ז' ר"ת של הפסוק כולו דסיונו קר"ע שט"ן. וכן על ד"ז עד השלוש ז' שבועות. כמבואר כ"ז בשער הכוונות ספירת העומר דרוש י"א ופתי"ה שער כ"ב פ"ג ופ"ה יעו"ש. ועיין לקמן או' ק"ו ועוד עיין לעיל ס"י א' או' כ"ב ולקמן ס"י חל"ד או' ח' יעו"ש.

(ט) **שם**. ומחלילין לספור וכו' וגו' פטורות מספירה דהוי מ"ע שה"ג. הרמב"ם פ"ז מה' תמידין ומוספין דין כ"ד. וכ"כ בזה"ק פ' חלוס דף קפ"ג ע"א. וכ"כ בשער הכוונות דף פ"ה ע"ג. מ"א סק"א. וכחז שם מ"א ומיהו כזר שוויא עליוסו חובה. וכ"כ ח"י או' ג' ח"ר או' ב' חק יוסף או' ג' ר"ז או' ב'. מיהו מסר"ש שער אר"ה בב"י ומסר"י ליגו בב"י ערערו על הנשים שספורות והב"ד הצרכ"י או' כ"ב וכחז דל"י כוונה בלולב וכו' ואלא כ"ה גם בספירה ינהגו כדארחיבו ע"ל. וכחז שם סר"ז ואין חשש ליסור במה שכן מצרכה עליה אף שכן פטורות ממנה. אבל בסי' שלחן שלמה כתב דער"פ לא יברכו דהא בודאי יטעו ביום א' וגם ע"פ הרוב אינם יודעים פירוש המילוח יעו"ש. והב"ד מ"ב או' ג'. וכ"ז למנהג בני אשכנז שנוהגין הנשים לבדך על מ"ע שה"ג כמ"ס לקמן ס"י חקפ"ט סע"י ו' בהגה יעו"ש אבל לגבי בני ספרד בלא"ה אין לבדך אם רוצים לקיים מצוה ספירת העומר רק אם אפשר יש לשמוע מאנשים ויחכונו ללחל ואח"כ יספרו.

(י) **שם**. מחלילין לספור וכו' ואע"ג דגבי יובל כתיב ג"כ וספרת לך וכן צוה כתיב וספרת לה רבנן גמירי להו דהאי וספרתם דגבי עומר הוא מנין ממש משא"כ בלויק ספירות. כ"כ סר"ן בסוף מה' פסחים. ע"ז סק"א. ועיין ח"ו מנחות ס"ה ע"ב ד"ה וספרתם ולקמן או' ח"י ודוק.

ארבעה עשר ימים שהם שני שבועות (בעומר) ועל דרך זה מונה והולך עד מ"ט יום :

אם

בף החיים

ז' ימים ואמר כיום ז' ימים לעומר ולא סיים שספ שבע אחד לא קיים מלוא חכמים בחיובם ולר"ך לחזור ולספור בזכרם יעו"ש. וכחז חק יוסף או' ט' כיון דפלוגחא דרבוותא הוא יש לחזור ולספור בלא זכרם. וכ"כ י"א דהגה"ט. נ"ש או' א' א"א או' ד' ש"ז דף ר"ז או' י"ט. ר"ז או' ו' ח"א כלל קל"א או' א' ואם לא נזכר עד ליל שלאחריו ימנה מכאן ואילך בזכרם מידו אמי שהוא מסופק אם דילג יום א' נ"ש שס. ועיין לקמן סעי' ח'.

(בג) ואם מנה שבועות לבד נמי י"א כמ"ש בעור. מ"א שס. ור"ל כמ"ש בעור בשם ראב"ה י"א ש"א"ל למנוח כימים רק עד שיגיע לשבוע כגון כיום יום אחד עד שיגיע לז' ימים ואז יאמר היום שבעה ימים שספ שבע אחד אבל מכאן ואילך א"ל למנוח ימים של שבוע שבעה ע"ס השבוע הבא אלא ביום ח' יאמר היום שבע א' ויום א' וכן ביום ט' עד שיגיע ליד יאמר היום ארבעה עשר ימים שספ ב' שבועות וזו"ס ט"ז יאמר היום ב' שבועות ויום אחד וכן לעולם עכ"ל וכ"כ ח"י או' ח' ומח"ש" ור"ל כי"ו דלא ק"ל כ"י מ"מ דז"עבד י"א וכמ"ש המח"ש"ס. מיהו אם ביום ז' או ביום י"ד לא הזכיר סימנים אפשר דלא י"א וכ"כ ח"י בשם ר"י. ח"י שס. אמנם הא"א או' ד' נחז ראו"י לחזור ולספור בלא זכרם בכל גווני כי סב"ל. וכ"כ רמ"ז שס. ח"א שס'.

(בד) ואם ספר זכרם כגון שאמר היום ב' לעומר או' ג' לעומר אין לו לחזור ולזכר וחוזר ומונה בלא זכרם. עו"ש או' א' ח"י או' ח' א"ר או' ה' חק יוסף או' ט' א"א או' ד' ר"ז או' ז' וכן הזכר"י או' ט' הביא פלוגתא בזה וכחז ופוזר לחזור ולמנוח בלי זכרם יעו"ש. וסב"א סידור ז"ע או' י"א. ש"ע"א או' ו' ואם לא חזר וספר אפי"ה יש למנוח סימנים הבאים בזכרם. עו"ש שס. וכ"כ לעיל סוף או' כ"ב. וכ"כ רמ"ז או' כ"ה דזכ"מ שנח' ש"ר"ך לחזור ולספור בלא זכרם מחמת הספק אם לא חזר וספר יספור בשאר הלילות בזכרם. וכ"כ מ"ז או' ל"ח.

(בה) ונראה דזכר שמנה זכר"ה אוחה הלילה טוב שיכיה ש"ך ויזכר דסגס דבשכח כחצנו דליתו יכול לסיוח ש"ך הכא שאני דק"ל אף ש"א מו"א וכ"ש בזה דליתא מ"ד דלא י"א ופשוט. זכר"י בשו"ז או' א' ש"ך דף ר"ז או' ח' זכ"ל או' ע' ס"י חפ"ט סק"ז, ז"ע שס. מיהו לפי מ"ש לעיל סוף או' י"ג וא"ו י"ד דלא נסגו לנאח בזכרם ש"ך כ"א כל אחד מזכר וסופר לעצמו א"כ אין לו להיות ש"ך ולזכר כיון שאינו רק לעצמו אלא לר"ך למנוח בלא זכרם. וכ"כ הש"ע"א או' ו'.

(בו) אם מנה זכר"ה במילוי אוחיות כגון יו"ד א"ל"ף וכו"א גם בזה חוזר ומונה בלא זכרם. זכר"י או' יו"ד. ש"ך שס. ז"ע שס. או שיכיה הוא הש"ך צאוחו הלילה. ז"ע שס. וכבר נזכרנו צא"ו הקודם דלפי מה שנזכרנו שלא לנאח בזכרם ש"ך אינו יכול לסיוח ש"ך ולזכר אלא חוזר למנוח בלא זכרם.

(בז) מי שהיה כוהן לחצירו כחז ב"ש"ש וכחז ר"ש מילין פו"ז לספירה וכו"א יש מי שנחשק אם י"א י"א צנח"ס

ואלו ואלו יש להם על מה שיסמכו רק שיחנו דעמם שלא לנאח בזכרם ש"ך יעו"ש.

(בז) שם. ולר"ך לספור מעומד. כ"כ הרא"ש בסוף פסחים ובי מזכר"י מזכר"י מעומד דח"ר בקמס חזל לספור אל חקרי בקמס אלא בקומה. ז"י. לבוש. ע"ז סק"ב. ועיין בזכ"מ ס' חמודין ומוספין דין כ"ג שכתב בשם הר"י בן גיאת שזה קבלה מפי רבוותאיו ואסמכוה אקרא יעו"ש. וסב"ד א"א או' ג'.

(בז) שם. ולר"ך לספור מעומד. ואם מנה מיושב י"א. כרמז"ס ס' חמודין ומוספין דין כ"ג. מ"א סק"ג. ח"י או' כ' א"ר או' ב' חק יוסף או' ט' ר"ז או' ד' ח"א כלל קל"א או' ד'.

(בז) שם. ולזכר חחלה. ואם מנה ולא זכר"ך י"א ואינו חוזר ומזכר. כרמז"ס שס דין כ"ה. וכחז שס כפ"מ פשוט הוא דבזכר"ה ח"לס מעכצוה.

(חי) שם. ולזכר חחלה. והא דמזכר"י על ספירה העומר וזכר אין מזכר"ה דהא נחזי וספרה לפי ש"אס הרא"ש הסחור לכך אין לה לזכר. ח"י כחצוה ע"ז ד"ס וספרה. וכ"כ סח"ו במנחות ס"ה ע"ב ד"ה וספרה. ועיין מ"ש סרד"ז ס' כ"ז ומ"ש עליו הפ"ח וח"י או' ו' והסכימו לדברי סח"ו יעו"ש. ועוד עיין לעיל או' יו"ד.

(יט) שם. ולזכר חחלה. ולר"ך לומר ספירה העומר שהוא ר"ח ס"ה כמספר שס אדני כמ"ש בשער הכו"י דף פ"ה ע"ד ויעו"ש טעם בסוד.

(ך) שם. וסופר סימנים וכו' ופשוט דמוחר לספור בכל לשון ודוקא בלשון שמזין ואם אינו מזין לסיק וספר בל"ק לא י"א דהא לא ידע מאי קאמר ואין זה ספירה. מ"א סק"ב. חק יוסף או' ח' דס"ח או' ד' ר"ז או' יו"ד. מיהו בשאלה יעב"ץ ס' קל"ט חלק על דברי מ"א סנ' וכחז דאף אם אינו מזין בל"ק י"א יעו"ש וסב"א הזכר"י או' א' ש"ע"א או' ג' וכ"כ סערי"א או' ג' וע"כ נראה דאם ספר בל"ק ואינו מזין יש לחזור ולמנוח בלשון שמזין בלא זכרם לאפוקי נפשיה מפלוגתא.

(כא) שם. וסופר סימנים והשבועות. כדליתא במנחות ס"ו ע"א מ"א למימני יומי ומ"א למימני שבועי והטעם נחז הלבוש מדכח"ז חזל לספור שבעה שבועות וכן וספרהם לכם וכו' שבע שבועות חמימות וכו' משמע ש"ר"ך לספור שבועות. ומדכח"ז חספרו חמשים יום משמע ש"ר"ך לספור ימים לכך סופרים שניהם עכ"ל.

(כב) שם. וסופר סימנים והשבועות. ואם ספר הימים לחוד ולא ספר השבועות דעה מהר"ש הלוי חח"ח ס' ה' דלא י"א ולר"ך לחזור ולמנוח בזכרם יעו"ש אבל סנ"ס"ג דסג"י חלק עליו וכחז דד"עבד י"א יעו"ש וכ"כ מ"א סק"ד. ח"י או' ח' וס"א או' יו"ד נחז דדוקא בחור ימי השבוע כגון בשמונה אף שלא הזכיר אלא היום שמונה ימים י"א סיים שספ שבע א' ויום א' א"ל לחזור ולמנוח אבל בסוף כל שבוע ושבוע לר"ך לחזור ולמנוח ולזכר כשלא הזכיר שבועות יעו"ש. וכ"כ ספר"ה דאם מנה יומי ע"ד משל שספ

באר הגולה ב יאם שעו ביום המעונן וברכו על ספירת העומר חוזרים לספור כשתחשך והמדקדקים ז' חשו' כרש"א . אינם סופרים עד צאת הכוכבים וכן ראוי לעשות : ג המתפלל עם הצבור

מבטור

כף החיים

יפיל ח"ב או' ז' ומיכו כחב שם המאמר דאין קפידא בזכר דאפי' לא זכיר עומר כלל אין קפידא כמבואר ברש"א ופ"י יעו"ש. אך היותר ראוי לומר כך וכך לעומר כדי לבאר יותר כמ"ס בחשו' כרש"א הנז' ומבואר ד"י. ועיין לקמן או' נ"ו.

ג) שבוועות יומים הם לשון זכר כדכתיב שבעה שבוועות. מ"א סק"כ. ולכן יאמר שבעה אחד ולא

אחת. וכן שני שבוועות ולא שתי. ושלשה ארבעה חמשה שש שבעה כולם בזה' בסוף חיבה. מחה"ש. יאמר לעולם מנין המועט קודם כגון אחד ועשרים יום. מ"א שם. עד עשרה אומר ימים ומאחד עשר ולמעלה אומרים יום זה דרך לחות לשה"ק. ש"ל ס"י ע"ג. ח"י או' וי"ד. חק יוסף או' י"ב. מחה"ש שם. וכחב שם המחש"ש דבדיעבד אין זה מעכב יעו"ש. וכ"כ הפרי"ח ססעי' זה דבדיעבד פשיטא דכלל גוונא יאל. וכ"כ ח"א כלל קל"א או' וי"ד. מ"ב או' פ"י.

ד) שם. ואז יאמר היום שבעה ימים שש שבעה אחד בעומר. אמנם בל"ח וכלבו כחוב היום שבעה ימים לעומר ששם שבעה א' וכן בכלום היבנה לעומר הוא קודם חיבה ששם וסכי מוכח מדברי הר"ן שכתב דב"י. וכ"כ בריו' נ"ס ח"ד ובשאר פ"י. וסב"ד המאמר או' ג'. אלא שכתב ליישב המנהג שכתב בש"ע. וכחב ומיכו יש מקומות שנוהגין לומר חיבה לעומר קודם חיבה ששם וכדברי הראשונים יעו"ש. וכ"כ בסידור הרש"ש ז"ל ובסידור רב יעב"ץ ע"פ דברי האר"י ז"ל היום כך וכך לעומר ששם כך שבוועות וכן ימים.

ה) שם. יאמר היום ארבעה עשר ימים וכו' ובסדר"א דף פ"ט ע"ב כחב שאומר היום ארבעה עשר יום וכו'. וכל"כ בל"ח דפ"ג ע"ד. וכ"כ לעיל או' ל"ג דמאחד עשר ולמעלה אומרים יום. וכ"כ הר"ן או' ה' יפיל ח"ב או' ח' וכה' בסידור הרש"ש ז"ל.

ו) שם. ועל ד"ז מונה והולך עד מ"ט יום. ואם כלל ט"ל אמר ארבעים חסר אחד לעומר כחב ב"י פרי הארץ ס"י וי"ד שש מהר"י מולכו דילא יעו"ש. י"א בהגה"ט. ש"ך דף רל"ז או' כ"א. סידור ד"י יעו"ש. ונראה פשוט דלכפר"ח ומהר"ש הלוי דס"ל דאם מנה הימים אחד לא יאל ל"ל דכאן מנה ג"כ השבועות הא' לא"ה לא יאל לדודכו ז"ל. זכ"ל או' ע' וה"ד בשמונה כך בצרכה אכל באם שאלו חצירו כמה לעומר ומשיצו ארבעים חסר א' אפשר דלא הוי מנין כלל ויחזור לספור בצרכה. פרי הארץ שם. ש"ך דף רל"ז סוף או' כ"ב. פ"ת: מיכו הזכ"ל שם כתב דלכנה"ג שחלק על מהר"ש הלוי ולא שני ליה בין כשצריך לכשלא צריך אלא דמשיצו לשאלו דבר ה"ה הכא לדלדיה אינו יכול למנות עוד בצרכה יעו"ש. ועיין לעיל או' כ"ב ולקמן או' נ"ז.

ז) סעי' ב'. אם טעו ביום המעונן וכו' זהו מתשו' כרש"א ס"י קנ"ד ומבואר שם שהקבל החפלו גם מעריב קודם ולענין מעריב א"ל לחזור ולהתפלל משום טירחא דליצורא (כדלעיל ס"י רס"ג סעי' וי"ד ועיין בדבריו לשם) אכל לענין ספירת העומר לא משגיחין בטרחא דידכו דהיכי לימא היום עשרה ימים לעומר ואינם אלא חשעה

בכתיבתו זו והביאו סברתי או' וי"ד וסאריך קלח זכר והעלה דוחזר וימנה בצרכה יעו"ש. וסבואו ש"ך שם. ד"ע או' ט"ו. וכ"כ בשע"ת או' ו'.

ח) מ' סה"ס כחב לחצירו כחב צו"ס"ש וכחב צו היום כך וכך לספירה נחלקו צו האחרונים אם יאל ידי ספירה בכתיבתו זו ודעה הרב שצוח יעקב ח"א ס"י ל' דילא ולא יחזור לבדך וכ"כ דעה קול אליהו ח"א ס"י ל' והרב אגורה באסל"ך דילא אכל דעה הברכ"י שם דלא יאל. וסב"ד ד"ע או' וי"ד וכחב דלענין דינא דוחזר לספור בלא ברכה. ועיין לקמן או' פ"ד.

ט) מ' סה"ס קורא בש"ע כליל ח' לספירה וקרא שם ואם היום ח' אומר היום שמונה ימים ששם שבעה אחד ויום אחד לא יאל בזה י"ח ספירה כיון שכוונתו לקריאה בחורס וחלמוד גדול ועוקר כוונה המל"א ואפי' למד א"ל כוונה. הל"ק"ט ח"א ס"י קי"ד. אכל הערי"ב או' ב' כחב עליו דליחא דבר"פ היה קורא דייקנין ממחני' דהיה קורא בחורס והגיע זמן המקרא אם כיון לבו יאל ש"מ מל"א א"ל כוונה וא"כ ה"ל כדיון מי ששאל אותו חצירו וכו' עכ"ל. ומיכו עיין ד"ע או' י"ג שכתב שיש לחלק בין ק"ש לספירה. ומ"מ ס"י דלענין דינא יחזור וימנה בלא ברכה יעו"ש. וכבר כתבנו לעיל בשם האחרונים דכל שיש ספק אם יאל ולריך לחזור ולמנות צ"ל בצרכה אם לא חזר ומנה יכול למנות בימים הבאים בצרכה מודי שסוף מסופק אם דילג יום א' כמ"ס לקמן סעי' ח' יעו"ש.

י) האומר לחצירו כליל ל"ג לעומר אל האמר ודוי שהוא ל"ג לעומר יכול לספור ולבדך אח"כ ולא נפטר בזה. כנס"ג כסג"זי משם מהר"ש הלוי ס"י ה' ועי"ש שכתבים עמו בזה עם דהוא ז"ל ס"ל דאם משיב צריח יאל ואפי' אם לא הזכיר אלא ימים מ"מ צידון זה שלא יחזה כוונתו לומר חשבון כלל אלא לומר שהוא י"ט ושלא יאמר וידוי יכול לחזור ולבדך יעו"ש. שו"ג או' פ"ו זכ"ל או' ע' כר"ש.

יא) שם. היום וכו' ולא יאמר שהיום דמחמט שהוא נחינה טעם למס שלמעלה ממנו אלא יאמר היום יום וכו' לבוש. ע"ז סק"ג. מ"א סק"כ. מיכו ח"י או' פ"י כחב דמי שאומר שהיום לא אשחבש ויש לו על מי שיסמוך יעו"ש. וכ"כ א"ר או' ז' חק יוסף או' וי"ד. אמנם בשער סכו' דף פ"ס ע"ד כחב שו"ל היום וכו'. וכן הסכיב השלי"ח דף קמ"ג ע"א וכ"כ בסידור הרש"ש ז"ל. וכ"כ הר"ן או' ה' ח"א כלל קל"א או' א' וכן עמא דבר.

לב) שם. סגס בעומר. וכ"כ דעה בפ"ז סק"ג וכחב שכן מנהגם יעו"ש. וסבואו ח"י או' פ"י וכחב אכל באמה רוב נוסחא ושינים כחב ש"ל לעומר וכ"כ בכלבו ס"י נ"ס וחניא וס"ל וחסו' כרש"א ס"י חנ"ז שכתב ד"י והר"ן ס"ף מה' פסחים וכ"כ השלי"ח אלא שס"י ומ"מ אין לשנות המנהג שנהגו מקדם כי יש להס על מה שיסמוכו יעו"ש. וכ"כ א"ר או' ז' חק יוסף או' י"א. ר"ז או' ז' אמנם בשער סכו' שם כתיב לאמר היום אחד לעומר. וכ"כ השלי"ח דף קמ"ג ע"א וסבואו א"ל או' ה' וכחב וכן מנהגינו. וכ"כ בשע"ת או' ח' דנהגו במדינתנו ע"פ האר"י ז"ל יעו"ש. וכ"כ המאמר או' ב'

מבעוד יום חמונה עמהם בלא ברכה ואם יזכור בלילה יברך ויספור. סגב ואשי ענה אמן על ברכת הקהל אם היה דעתו שלא ללכת יחזור ויברך ויספור בלילה (כ"י בשם רש"י): ד"מי ששואל אותו חבירו בה"ש כמה ימי הספירה בזה הלילה יאמר לו אתמול היה כך וכך שאם יאמר

באר הגולה
ח מהכ"ר דוד
אזכרהם
מחזור ויט"ו וס"י
שם הטעם
ל' הרמזים שם

כף החיים

כי הותר יום חשישי הוא ולא עשירי עד לאת הכוכבים יעו"ש והצ"ד צ"י.

לח) שם. וזכרו על ספירת העומר. ואח"כ נתפזרו העצים ונודע שהיה קודם ציה"ש. ר"י או י"ב.

טל) שם. חוזרים לספור משתחשך. ומסתברא דחוזר לספור בצרכה כיון שצריך בלא זמנו. שו"ג או י"ב. וכ"כ העו"ש או צ"י אלא שכתב שם העו"ש דאם היה מפלג המנחה ואילך חוזר ומונה בלא ברכה והצ"ד ח"י או י"ב. וכ"כ הר"י שם. מיהו הא"ר או יו"ד כתב דדוקא אחר שהתפלל מעריב אבל קודם מעריב מונה בצרכה יעו"ש. וכ"מ בפסקי תו' מנחות או קל"צ שכתבו י"א דלאחר שהתפללו ערבית כיון דהוי לילה לענין ק"ש ותפלה הוי לילה ג"כ לענין עומר עכ"ל. נמלא דדבר זה בפלוגתא שניא וא"כ לפי מה דק"ל דברכות אין מעכבות וסב"ל ע"כ כל שספר מפלג המנחה ולמעלה יש לחזור ולמנות כשתחשך בלי ברכה. ועיין לקמן או מ"ה.

מ) שם. והמדקדקים אין סופרים עד לאת הכוכבים וכו' כ"כ בתשו' הרשב"א הנו' והצ"ד צ"י. והרא"ש כתב בסוף מס' פסחי בשם ר"י דספק חשיכה יכול לברך וכ"כ הטור מיהו התו' במנחות ס"ו ע"א כתבו על סברא זו דאינו נכון וכ"כ הר"ן סוף מס' פסחים. והצ"ד צ"י. וכ"כ צ"י על דברי הרשב"א הנו' דכן מנהג העולם. והצ"ח כתב דמנהג העולם עכשיו לברך בספק חשיכה אבל קודם ספק חשיכה פשיטא דאין לברך ואפי' צ"ע. ודלא כמ"ש במנהגים בשם הראשון עכ"ל. וכ"כ רש"ל בתשו' סי' י"ג. אמנם הלבוש כתב כדברי הרשב"א והש"ע דראוי שלא למנות עד לאת הכוכבים. וכ"כ מט"מ סי' תרס"ד דהרשב"ל ז"ל לא היה סופר עד לאת הכוכבים יעו"ש. וכ"כ א"ר או יו"ד ר"י או י"ב. ש"ך דף רל"ז או ד'. סידור צ"ע או צ"י.

מא) שם. עד לאת הכוכבים וכו' ואם טעה וספר ציה"ש ילא. מ"א סק"ו. מיהו הא"ר שם כתב כיון דאיכא למ"ד דספירה ציה"ז דאורייתא ראוי לחזור ולמנות בלא ברכה יעו"ש. וכ"כ המש"ז או ה' לכתחלה לא יספור עד ל"ה ואם ספר ציה"ש יספור אח"כ בלא ברכה.

מב) וכתב הרצ החסיד שלי"ה דף קמ"ג ע"ב במקום שיש חצורה שמתפללין ערבית בזמנו אחר לאת הכוכבים ראוי להתחבר להם צימי הספירה כי אז מלוה גוררת מלוה מלות ק"ש בזמנה וספירת העומר צלצור והצ"ד ח"י או ט"ז. ש"ך שם.

מג) שם. עד ל"ה. ומותר לספור אחר ל"ה אפי' לא התפלל. מ"א סק"ו. ר"י או ט"ז. סידור צ"ע או ג' ומ"מ ראוי להקדים תפלת ערבית לספירה שתפלת

מד) שם. וכן ראוי לעשות. ויש מחמירין שלא לספור העומר כל זמן שלא עבר שעה ורציע אחר שקיעת החמה מעל פני הארץ מפני סכנת ר"ת דסוגר דכל השעה אחר שקיעת הנו' עדיין יום ודאי וברציע שעה שאחריה ה"א ציה"ש ולכן אין סופרין עד עובר השעה ורציע הנו' דאז הוא אחר ציה"ש ויש מהם שגוערין ומצזין למי שסופר קודם זמן זה. והרב צחי כהונה ח"צ סי' ד' העמיד וקיים מנהגן של לצור שסופרין כל שרואין הכוכבים שכבר ילאו שצח מדקדקין שלא לספור כל עוד שאין יליאת הכוכבים ומנהגם ראוי להתקבל בסדר פנים יפות ואין לערער על מנהג זה ובפרט דלרוב פו' ספירת העומר ציה"ז דרצן, וכל המערער וצא לבטל מנהגם מגרעות נתן שגורם לכמה בני אדם להתצטל ממלות הספירה, וגם אין לדקדק צמי שיספור בתוך הרציע הראשון כי הוא ספק חשיכה לדעת זה דעת רובא דרבנותא דשפיר דמי. וכן נתפשט המנהג ברוב תפלות ישראל לספור מיד אחר לאת הכוכבים. אבל צעה"ק טבריא תוצ"א נהגין כס' ר"ת ואין סופרין עד אחר עובר שעה ורציע מהלילה. סידור צ"ע שם. ועיין לעיל סי' רס"א או א'.

מה) סעי' ג'. המתפלל עם הצור מצע"י וכו', וקשה למה מונין הקהל מצע"י אטו צרשיעי עסקינן ונראה דלא דוקא מצע"י אלא מספק חשיכה כמ"ש צמח"ד והוא רואה לחזור ולברך צ"ה. ט"ז סק"ו. וכ"כ ציבורי הגר"א. ר"י או י"ב. מיהו ח"י או י"ג כתב על דברי הט"ז הנו' שהוליא דברי הפו' מפשטן ומה שמצרכין הקהל מצע"י אע"ג דזמן הספירה עכ"פ צמח"ד חשיכה ולא מקודם אליבא דכ"ע מ"מ מצרכין מצע"י כדי להוליא ע"ה שאינם מונים בלילה כמ"ש הלבוש וסומכין כמו שסומכין בתפלת ערבית וק"ש שקורין מצע"י כמ"ש לעיל סי' רל"ה יעו"ש. וכ"כ א"ר או י"א. חק יוסף או ט"ז. מאמ"ר או ה' נה"ש או ג'. ונ"מ לפי מ"ש מור"ם אח"כ אם היה דעתו שלא ללכת יחזור ויברך וכו' דמשמע הא אם לא נתן דעתו שלא ללכת אפי' אם היה מפלג המנחה אינו חוזר ומצרך. ועיין לעיל או ט"ל.

מו) שם. מונה עמהם בלא ברכה וכו' ויכוין בלבו אם אזכור בלילה אין אני מכין ללכת בספירה זו. מ"א סק"ו. מאמ"ר או ה' סידור צ"ע או ה' מ"ב אית ט"ז.

מז) שם. ואם יזכור בלילה וכו' משמע דאם לא זכר בלילה עלתה לו הספירה ואעפ"י שלא צריך דברכות אינם מעכבות וכ"מ מדברי הרד"א שהביא צ"י שכתב מימר אמר אם אזכור בלילה צייתי | אחזור ואצרך

באר הגולה יאמר לו היום כך וכך אינו יכול לחזור ולמנות בברכה אבל קודם בה"ש כיון שאין זמן מנה ולא זמן ספירה אין בכך בלום. הגם וכשהגיע הזמן לספור לאכול עד שיספור ואפילו החחיל לאכול פוסק וסופר מיכו אם החחיל לאכול קודם שהגיע הזמן אל לספיק אלא גומר אכילו וסופר אח"כ (ר"ע למ"ד ספירה

בזמן

בף החיים

גן) **שם**. שאם יאמר היום כך וכך ואם אמר כך וכך ולא אמר היום לית לן צב. ט"ז סק"ז. מ"א סק"ט: מאמ"ר א"ר ו' ש"ץ דף ר"ז א"ר כ"צ. דה"ח א"ר ט' ר"ז א"ר י"ד. מיהו דעת הא"ר א"ר י"ג א"ר אם לא אמר היום ולא יעו"ש. וכ"כ דעת חק יוסף א"ר ח"י יעו"ש. וע"כ יש ליזהר לומר אתמול היה כך.

דן) **שם**. שאם יאמר היום כך וכך ואף בלשון לע"ז לא ישיב לו היום כך וכך. א"א א"ר ט' דה"ח שם. מ"צ א"ר י'.

הן) **שם** שאם יאמר היום כך וכך ואף שצעות בלא ימים או ימים בלא שצעות לא ישיב כיון דאזכא פלוגתא דזה וז"א שולא כמ"ש לעיל א"ר כ"ז וא"ר כ"ג. יעו"ש. וז"א חינו יכול לחזור ולמנות וכך ואע"ג דלא אמר בעומר ולא דדיעבד. מ"א סק"י: ח"י א"ר ט"ו. חק יוסף א"ר י"ט. ר"ז א"ר י"ד. ח"א כלל קל"א א"ר ז' מ"צ א"ר כ"א. ועיין לעיל סוף א"ר ל"ב.

זן) **שם**. חינו יכול לחזור ולמנות וכך ואע"ג דלא כיון ללאת כמ"ש סעי' ג' מ"א שם. ור"ל כמ"ש סק"ח על סעי' ג' דיש לחוש ל"א מלות א"ל כוונה ואין לצרך מספק יעו"ש וכ"כ ח"י שם אע"ג דק"ל מלות לריכב כוונה כמ"ש לעיל סי' ס' אפ"ה אין לצרך כאן שנית כמ"ש בשם המ"א וכתב עוד דאפשר דזה מיקרי כוונה כיון שמחכוין עכ"פ לומר כמה ימי ספירה ומלות הוא רק סיפורה בעלמא עכ"ל. והע"ה א"ר ו' כתב הטעם משום דצמלוי דרבנן א"ל כוונה וספירה דרבנן יעו"ש. וכ"כ ח"א שם. ועיין לעיל א"ר מ"ח.

חן) **שם**. חינו יכול לחזור ולמנות וכך חבל השואל יכול לספור בצרכה אף ששמע כבר. הסיפור מהמשיב דמ"מ בשעה ששמע היה בדעתו לחזור ולספור חבל המשיב לא היה בדעתו צפי בשעת התשו' שרולה לחזור ולספור שנית אח"כ אף שצאמת כן הוא מ"מ כיון שלא היה בדעתו צפי ולא י"ח להאומרים ש"ל כוונה. ר"ז א"ר י"ד. משמע דאם כיון צפי שלא ללאת אלא רק להודיע לחזירו מנין הימים לא ולא ויחזור ויספור בצרכה. וכ"כ הפרי"ה. מ"צ א"ר כ"צ. מיהו הא"ר א"ר י"ג כתב להוכיח מדברי הרד"א דאף שמכוין שלא ללאת ולא אלא שחזר לומר אפשר דגם הרד"א מודה דמכוין שלא ללאת חינו יולא יעו"ש. וע"כ לכתחלה אף אם מכיון צפי שלא ללאת אין להשיב אלא אתמול היו כך ובפרט לדעת הרא"ה שהציא צ"י סי' תקפ"ט דס"ל שאפי' עומד ולוות שאינו רולא ללאת ידי אותה מלוא ולא ואע"ג דלא ק"ל הכי כמ"ש לעיל א"ר מ"ט מ"מ לכתחלה יש ליזהר.

פן) **שם**. חינו יכול לחזור ולמנות וכך עיין ט"ז סק"ז שכתב דכאן לא מזהיר אלא לכתחלה שירחיק

מזה

פדין ונמלא שלא צרכתי לצטלה ואם אשכח הרי מניתי ימים ושצעות למלוא עכ"ל. משמע דאם שכח קיים המלוא מה שספר עם הליצור מצע"י. מיהו הפרי"ה כתב כל שמנה מצע"י לא קיים מלות ספירה ולא יולא י"ח ואם לא נזכר צלילה לספור וספור בשאר הימים בלא צרכה כדלקמן סעי' ח' יעו"ש. והצ"ד הזכ"ל א"ר ע' ור"ל כמו צסעי' ח' צמי ששכח ולא ספר יום א' שסופר שאר הימים בלא צרכה יעו"ש. אמנם בפסקי תו' מנחות א"ר קל"ד כתבו יש צי אדם בעוד שהיום גדול סופרים בלא צרכה וצלילה מצרכין ואין נראה דהא יולא מספירתם הראשונה דאין הצרכות מעכבות והוי צרכה לצטלה עכ"ל. וא"כ זה שכיון שאם לא זכר צלילה תעלה לו הספירה שספר מצע"י לדברי הפסקי תו' שכתבו שולא בספירה הראשונה יכול לספור בשאר הימים בצרכה וכ"מ מ"ש לעיל א"ר ט"ל וא"ר מ"ה דו"א דיוולא צמא שספר אחר פלג המנחה יעו"ש וכבר כתבנו לעיל סוף א"ר כ"ט דכל שיש ספק אם יולא יכול למנות בשאר הימים בצרכה כמו צסעי' ח' וא"כ ה"ה לכאן שיש פלוגתא אם יולא יכול לספור בשאר הימים בצרכה.

מח) **שם**. צהגה. אם היה דעתו שלא ללאת וכך פי' לאפוקי אם מתכוין ללאת והמצרך כיון להוליא שחינו חוזר ומצרך. עו"ש א"ר ג' מיהו המ"א סק"ח כתב דאף אם היה סתם אסור לצרך שנית כיון דו"א מלות א"ל כוונה יעו"ש. והא"ר א"ר י"צ כתב הטעם משום דק"ל דצמלות דרבנן א"ל כוונה וספירה דרבנן דרבנן ומש"ה אף אם היה סתם אסור לצרך שנית יעו"ש. וכ"כ הע"ה א"ר ח' ועיין עוד מזה לעיל סי' ס' א"ר ז' ובדברינו לסי' תע"ה סעי' ד' יעו"ש.

מח) **שם** צהגה. ויצרך ויספור צלילה. דכיון שהיה דעתו שלא ללאת לכ"ע לא יולא. ער"ה שם בשם כמה פי' דלא כהרא"ה יעו"ש. וכ"כ הר"ז א"ר י"ב. ועיין לעיל סי' תע"ה א"ר כ"ט.

ן) **שם** צהגה. ויצרך ויספור צלילה. ואפי' צע"ש שכבר קיבל שבת וגם התפלל עם הליצור אפ"ה יצרך ויספור צלילה כיון שלא רולא ללאת צמא שספר עמאם ציה"ש. מ"צ א"ר ח"י.

נא) **סעי' ד**. מי ששואל אותו חזירו ציה"ש וכך נקט ציה"ש משום דו"א דיוולא צספירת ציה"ש כמ"ש לעיל א"ר מ' וכ"ש אם שואל אותו אחר לה"כ שלריך ליזהר מלהשיב היום כך וכך.

בן) **שם** ציה"ש וכך ולפי מ"ש לעיל א"ר ט"ל וא"ר מ"ז דו"א דיוולא צספירת פלג המנחה ומעלה א"כ מפלג המנחה ומעלה לריך ליזהר מלהשיב היום כך וכך. וכ"כ הר"ז א"ר ט"ו.

זמן כזה לאורייחא): ה' אם אינו יודע החשבון ופתח אדעתא דלסיים כמו שישמע מחבירו ושתק עד שישמע מחבירו וסיים פתחו ואמר באי אמ"ה אדעתא דלימא היום ד' שהוא סבור שהם ד' ונזכר וסיים בה' והם ה' או איפכא אדעתא דלימא ד' ושתק וסיים בה' כ' אינו חוזר

בף החיים

(סח) **שם** בהגה ואפי' אם התחיל פוסק וכו' זכו לדעת כרמז"ם דס"ל דספירה זוה"י לאורייחא אצל לשונות רוב הפו' והיא שיטת המחבר לקמן בסעי' ו' דספירה זוה"י דרצון אף אם התחיל לכולל באיסור אינו פוסק אלא גומר סעודתו ואח"כ סופר. פרי"ת. אמנם ח"י אף י"ז כתב אע"ג דבסמוך סעי' ו' סתם הרב כדעת המחבר דאינו חוזר ומצרך מטעם דדעת רוב הפו' דספירה זוה"י דרצון מ"מ פסק הרב להחמיר כאן ולהפסיק משום דמה בכך שיפסיק מעט משא"כ בסמוך דליכא חשש צרכה לצטלה יעו"ש. וכ"כ הר"ז אף י"ז.

(סט) **שם**. בהגה מיהו אם התחיל לאכול קודם שהגיע הזמן וכו' וה"ד חלי שעה קודם. עו"ש אף ד' והיינו לפי מ"ש לעיל אף ס"ג דחלי שעה קודם אסור עו"ש. מיהו הר"ז שם כתב דאפי' אם עבר והתחיל בסעודה בתוך חלי שעה סמוך לזמן הספירה א"ל להפסיק באמלע סעודתו עכ"ל. ונראה דס"ל כיון דזכו דוקא למ"ד דספירה זוה"י דאף צרכ"ג יש לכקל.

(ע) **שם**. בהגה א"ל להפסיק וכו' פ"י בדאיכא עדיון שבות לספור. עו"ש שם. אצל אם אין שבות לספור פוסק אעפ"י שהתחיל בהיתר וכמ"ש לעיל סי' רל"ה סעי' ב' בהגה לענין ק"ש ותפלה יעו"ש.

(עא) **סעי'** ה'. אם אינו יודע החשבון ופתח. בהגה. לבוש. ר"ז אף ח"י. ח"א כלל קלי"א אף ח'.

(עב) **שם**. וסיים כמוהו ילא. ידי חובת צרכה וא"ל לחזור ולצרך שנית קודם ספירתו אעפ"י שבשעת צרכה ראשונה לא היה יודע על איזה יום הוא מצרך. ר"ז שם.

(עג) **שם**. וסיים כמוהו ילא. לכ"ע אפי' למ"ד ספירה זוה"י לאורייחא. לבוש. עו"ש או ד' מאמ"ר אף ז'.

(עד) **שם**. וסיים כמוהו ילא. משמע דיעבד אצל לכתחלה לא יצרך עד שיביא לו ציור צשעת הצרכה

כמה לריך לספור אח"כ. ט"ז סק"ה. א"ר אות ד' חק יוסף אף כ"ב. ר"ז אף י"ט. ח"א שם. צ"ע אף ט"ז. ומ"ש

ח"י אף י"ח דהעולם נהגו להקל אפי' לכתחלה ודאי דלא שפיר עבדי הנהיגין כן דיש לחוש שמא ישכח בין צרכה

לספירה יותר מכדי דבור ולכתחלה אין לעשות כן כמ"ש סי' ר"ז סעי' ג' ועוד יש לדמות זה למ"ש שם בסעי' ה' אין מצרכין על האוכל וכו' עד שיצאו וכו' וכו' וזה

שאינו יודע הספירה חשיב כמו שעדיין לא הציאו וכו' לפניו ואע"ג דלא דמי ממש דיש לחלק מ"מ לכתחלה יש להחמיר

וכדברי הפו' הגז'.

(עה) **סעי'** ו'. אם פתח ואמר וכו' צטור הציא בחלוקות אלו צשם אצו העזרי דלא ילא אלא שבצ"י

כתב דזה למ"ד ספירה זוה"י דאף אצל לפי מ"ש צשם הר"ן שרוב המפ' מסכימים דספירת העומר עכשיו אינה

אלא

מהה מה דאפשר אצל אם חירע שאל תשובה של יום זה ודאי לא ילא ולריך לחזור ולמנות בצרכה יעו"ש. אמנם ח"י אף ט"ז כתב על דברי הט"ז הגז' שדבריו תמוהים צמה שמפרש דברי הש"ע שמשמעות לשון להיפך יעו"ש. וכן תמה עליו חק יוסף אף ד' וכ"כ המאמ"ר אף ו' על דברי הט"ז הגז' דאין מחוורין ואינו צמשמעות הש"ע והפו' וסיים דאין לסמוך עליו צזה יעו"ש. וכ"כ האחרונים כמשמעות דברי הש"ע דכל שהשיב היום כך וכך אינו חוזר למנות בצרכה. **שם**. אינו יכול לחזור ולמנות בצרכה. אצל חוזר ומונה צלא צרכה. עו"ש אף ד' וכבר כתבנו

כמה פעמים דכל ספק יש לחזור ולמנות כשתחשך צלא צרכה ואם אפשר יש לכיון על צרכת אחרים ללאח וגם הם יכוונו עליו להוליא ואח"כ יספור. ואם שכח ולא חזר וספר צאותו הלילה יכול לספור צשאר הימים בצרכה כמ"ש לעיל סוף אף כ"ע יעו"ש.

(סא) **שם**. אינו יכול לחזור ולמנות בצרכה. מי ששאל לחצירו צלשון שאלה צזה צלשון ד' ימים הם צזה הלילה והשיב לו הן עיין זכ"ל אף ע' שכתב כיון דפוסקי מספקא ליה כ"ע יודו. דלא ילא דאין דרך למנות צלשון שאלה ויוכל לספור בצרכה וכ"ש המשיב יעו"ש.

(סב) **שם**. אצל קודם ציה"ש וכו' עיין לעיל אף נ"ב.

(סג) **שם**. הגה וכשהגיע הזמן וכו' לאו דוקא אלא חלי שעה קודם. צרכ"י סי' רל"ב סוף אף ה' וכ"מ

מדברי העו"ש אף ד' וכ"ה דעת המ"א ס"ק י"א. ח"י אף כ"ב. ר"ז אף י"ז. ביאורי הגר"א. ש"ן דף רל"ז אף ח' וכתב ודלא בחק יוסף דמחלק צזה יעו"ש. סידור צ"ע

אף ז' מ"צ אף כ"ג. אף צמקום שנהגו שהשמש קורא לספור ספירה אין להחמיר קודם זמנו כמ"ש לעיל סי' רל"ב סעי' ב' בהגה. מ"א שם. ח"י שם. ר"ז שם. ש"ן

שם. צ"ע שם. מ"צ שם. וכן אם ציקש מאחד שיצירנו צכגיע הזמן אין להחמיר קודם זמנו כמ"ש לעיל סי' רל"ה אף ט"ז.

(סד) **ומ"ש** דחלי שעה קודם אסור היינו חלי שעה קודם ציה"ש. ר"ז שם. וכ"מ מדברי מ"א שם.

(סה) **שם**. בהגה אסורים לאכול עד שיספיר. רש"ל לא היה אוכל עד לה"כ כי אמר פן ישכח הספירה

צטרדת הסעודה וקודם לה"כ לא היה רוצה לספור. מט"מ סי' תרס"ד. של"ה דף קמ"ג ע"א. ח"י אף ט"ז ח"י אף כ"ב.

(סו) **שם**. בהגה אסורים לאכול וכו' וה"ד כשקוצע לסעוד אצל טעומה צעלמא שרי כמ"ש לעיל סי' רל"ב

סעי' ג' וכ"כ לעיל סי' רל"ה אף י"ב יעו"ש.

(סז) **שם**. בהגה אסורים לאכול וכו' וה"ה שאר מלאכות וכדלעיל סי' רל"ב ורל"ה יעו"ש.

באר הגולה
לפי מ"ש הר"ן
שכר הפוסקים
מסכימים שספיר'
העומר עכשיו
מדרכ' ודלא כמ"ש
הטור בשם א"י העזרי' ל טור בשם הרא"ש וכ"כ ש"פ לדעת ר"ת נחום' מנחות ס"ו מ שם

חזר ומברך : ז שכת ולא בירך כל הלילה יספור ביום בלא ברכה : ח מאם שכת

לברך

כף החיים

חלל מדרבנן ספיקא במידי דרבנן לקולא ואינו חוזר ומברך יעו"ש וכך הם דבריו כאן בש"ע שפסק לקולא. מיהו הלבוש כתב דבין למ"ד דא"י ובין למ"ד דרבנן דין זה שיהא פתח אדעתא דלימא ד' והס ד' וסיים בה' לא ילא אפי' למ"ד ספירה דרבנן ולריך לחזור ולברך ולספור דהא לא מנה כלל ואם פתח אדעתא דלימא ד' ונזכר וסיים בה' והס ה' ילא אפי' למ"ד דאורייתא יעו"ש. וכ"פ הב"ח דכשהוא עומד ד' וזריך אדעתא דלימא ד' וטעה וסיים בה' דלא ילא ולריך לחזור ולברך יעו"ש. וכ"פ הפרי"ח. אמנם העו"ש א"י ו' כתב על דברי הב"ח הנז' דאין מוכרחין וכ"כ מ"א ס"ק י"ז דאינו חוזר ומברך רק יספור שנית יעו"ש וכ"כ ה"ב א"י ו' וכ"כ ח"י א"י ו"ט דאין לזוז מפסק ב"י אשר אנו נמשכין אחריו וגם הרב לא הגיה עליו כלום יעו"ש. וכ"כ חק יוסף א"י כ"ג. צית יהודה ס"י דין. שו"א א"י י"ז. וכ"פ הש"ך דף רל"ז א"י כ"ה בדברי הש"ע. ר"ז א"י כ"א. ועיין לקמן א"י ע"ז.

עו' שם. וטעה וסיים בה' וכו' ואם נזכר תוך כ"ד ואמר ד' ילא אעפ"י שלא ידע מתחלה שהס ד' וכ"ש כשידע שהס ד' רק שטייה דזיבורי ונזכר תוך כ"ד דלא וכמ"ש ס"י ר"ט וס"י תפ"ז. מ"א שם. ואפי' לחזור לספור בלא ברכה ח"ל כל שנזכר תוך כ"ד ואמר ד' סידור ב"י"ע א"י י"ז. ועיין לעיל ס"י ר"ט סעי' ב' ולקמן א"י ע"ח.

עו' שם. אינו חוזר ומברך. משמע אצל חוזר למנות בלא ברכה. וכ"כ מ"א שם. ה"ב שם. חק יוסף שם. צית יהודה שם. שו"ג שם. ש"ך שם. ר"ז שם. וכ"ה דעת תורת חסד ס"י ב' ומהרש"ח ס"י ב' והב"ד הזכ"ל ובי"ע שם. וכתב שם המ"א חלל א"כ הפסיק הרבה ור"ל אצל אם הפסיק הרבה בין הברכה עד שספר כהוגן לריך לחזור ולברך ג"כ וכ"מ מדברי ח"א כלל קל"א א"י ט' י"ח המאמ"ר א"י ח' כתב דברכה הראשונה עולה לו אעפ"י ששהב יותר מכ"ד כל שלא הפסיק בדברים אחרים וכתב דהכי מוכח מדברי מ"א יעו"ש. וכ"כ הר"ז שם שיולא בברכה שצריך כבר אם לא הפסיק צינתים בדברים אחרים אצל הספירה הראשונה אינה חשובה הפסק כיון שנתעסק בדבר שצריך עליו אלא שלא עלה צידו כהוגן עכ"ל. ועיין לענין ס"י ר"י א"י ט"ז וס"י תפ"ז א"י י"ב.

עו' וכשהחזר לספור ד' ל"ל היום ד' וכו' ואם חוזר לספור מתוך כ"ד לספירה הראשונה ח"ל לחזור ולומר היום חלל ואמר מיד ד' ימים לעומר ר"ז א"י כ"ב.

עו' סעי' ז. יספור ביום בלא ברכה. לדעת בה"ג יברך ג"כ כמ"ש הר"ן בסוף פ"ב דמגילה והכלבו ס"י נ"ה וכן הסכים המאירי סוף פ"ב דמגילה יעו"ש מיהו התו' במגילה ד' ע"ב ד"ה כל כתבו לדעת בה"ג יספור ביום בלא ברכה וכ"כ המרדכי סוף פ"ב דמגילה לדעת

בה"ג אין לברך ביום יעו"ש. ולדעת ר"ת אין לספור ביום אף בלא ברכה כמ"ש התו' שם ובמנחות ס"ו ע"א יעו"ש. חלל שהרא"ש בסוף מס' פסחים כתב דיספור ביום בלא ברכה והב"ד הטור. וכ"כ התו' במגילה שם. וכ"כ הר"ן בסוף פ"ב דמגילה. וכ"כ המרדכי שם בשם ראב"י. והב"ד הב"ח וכתב והכי נהוג. וכ"ה דעת האחרונים כפסק הש"ע. (ף) שם. יספור ביום בלא ברכה. ושאר הימים סופר בצרכה דמיקרי שפיר תמימות כואיל ולא דילג יום אחד לגמרי. תה"ד ס"י ל"ז. והב"ד ב"י. וכ"כ הלבוש סעי' ח' עו"ש א"י ח' חק יוסף א"י כ"ד וכתב ודלא כפר"ח וכן מסיק המט"י דלא כפר"ח וכתב וכן המנהג לספור בשאר ימים בצרכה יעו"ש. וכ"כ צרכ"י א"י טו"ב נה"ש א"י ה' מאמ"ר א"י ט' וכתב דאין לחוש לדברי הפר"ח שכתב דבשאר הימים סופר בלא ברכה יעו"ש. וכ"כ הש"ך דף רל"ז א"י כ"י. וכ"כ הזכ"ל א"י ע' בשם כמה פו' דחלקו על הפר"ח וכולהו ס"ל דבשאר ימים סופר בצרכה יעו"ש וכ"פ הר"ז א"י כ"ד. ח"א כלל קכ"א א"י ב' סידור ב"י"ע א"י ח"י. מ"ב א"י ל"ד. וע"כ יש נוהגים דבכל יום אחר תפלת שחרית מגזיה החזן קולו לספור מה שגפרו כלילה וחוזרים לספור עמו גם הלבוש כדי ששם שכת אחד לספור כלילה תעלה לו זו הספירה ולספור שאר הימים בצרכה.

פא' שם. יספור ביום בלא ברכה. ואף אם שכת כלילה הראשונה ולא ספר יספור ביום בלא ברכה ושאר הימים יספור בצרכה. פרי"ח לדעת הש"ע וכ"פ הר"ז שם. וכ"מ מסתמיות דברי האחרונים דאין לחלק בין לילה ראשונה לשאר לילות. ועיין לקמן א"י ח"פ.

פב' מ'י ששכת לספור ליל עש"ק וכתפללו ערבית של ש"ק בעוד היום גדול ואז נזכר שלא ספר כלילה הגם שהתפללו ערבית של ש"ק כיון שעדיין יום הוא יספור בלא ברכה ושאר כל הימים יספור בצרכה. זר"א ס"י ס"ז. מחבר"ר א"י ה' ש"ך דף רל"ח א"י כ"ט. זכ"ל שם. בי"ע א"י י"ט. וכ"כ הנה"ש א"י ב' מסבירא דנפשיה. וכ"כ הער"ה א"י ט'.

פג' ואם לא נזכר כ"א בסוף היום צוה"ש ומנה אז בלא ברכה העלה הרב ב"ד ס"י רס"ח דסופר שאר הימים בלא ברכה דליכא ס"ס גמור יעו"ש. והב"ד הצרכ"י א"י טו"ב ועי"ש מ"ש על דבריו ומ"מ האחרונים הב"ד להלכה. ש"ך שם. זכ"ל שם. וכ"כ הנה"ש שם. והגם דקרב גואל ומשיב צמח"ד ח"ג סוף ס"י קכ"ז מסיק שיצרך יעו"ש מ"מ הא ק"ל סב"ל חלל אם אפשר יש לשמוע הברכה מאחרים ויתכוין ללאת וגם הם יכוונו להוציאו ואח"כ יספור. וכן יעשה כל מי שסופר בלא ברכה מחמת ספק.

פד' מ'י ששכת לספור לילה א' וביום כתב בחשבוניותיו היום כך וכך לעומר יכול לספור מכאן ואילך בצרכה

לברך באחד מהימים בין יום ראשון בין משאר ימים סופר בשאר ימים בלא ברכה יאכל

באר הגולה
שם זה"ק ויכ
החוספ"י בשמו שם
במנחות ס"ז
נ תה"ד

אם

בף החיים

בין זלילה הראשון בין בשאר לילות אם שכת ולא בירך זו יברך בשאר לילות וכו' דעת סרי' וטעמו משום דכל לילה ולילה מלי' בפני עצמה כמבואר בטור וב"י וצ"ח יעו"ש. וע"כ בשבת יום אחד לגמרי פסק בש"ע דאין לברך עוד משום דליכא פלוגתא בזה וסב"ל ואין לחלק בין יום ראשון לשאר ימים אבל אם הוא מסופק אם ספר דליכא ס"ס ספק אם ספר ואח"ל דלא ספר שמא הלכה כמ"ד דכל לילה ולילה מלי' בפ"ע פסק לברך בשאר הימים וגם כי כ"פ בזה"ק ס"י ל"ז והב"ד ז"ל. וב"פ סלבוש. פרי"ח. ש"ץ דף רל"ז או כ"ז. דהיה א"י י"ד. ר"ז או כ"ה. ח"א כלל קל"א או ג' בי"ע או י' קטור ש"ע ס"י ק"ך או ז' מ"ב או ל"ח. וכגם ד"ח דאין לברך אע"י דליכא ס"ס כמ"ס לעיל ס"י ח"י או ז' יעו"ש מ"מ בזה נוהגין להורות לברך כדברי הש"ע והאחרונים וכבר כתבנו ב"מ דבמקום מנכ"ג לא אמרינן סב"ל. (ה"פ) **אם** שכת ולא ספר זלילה ומסופק אם ספר זיום בלא ברכה נראה דסופר בשאר ימים בלא ברכה דליכא נמי ס"ס להחמיר ספק אם לא ספר ביום ואח"ל ספר ביום שמא הלכה כמ"ד דשכת זלילה אין לו חשלוטין ביו"כ. ער"ב או ח'.

(ק) **שם**. סופר בשאר הימים וכו' ויאמר בפעם ראשון שמכר לחמול ס"ס כך והיום כך וכו' כשמשופק שמברך של"ל כך. א"ר או כ"ד. זכ"ל או ע'.

(בא) **שם**. סופר בשאר הימים בלא ברכה. ואינו יכול לעבור לפני החיצה ולברך ולספור לסוליא אחרים פרי"ח. וסרז מקראי קודם דחה דבריו והסכים דיוכל להיות ש"ץ יעו"ש. מיהו סרז ז"ד ס"י רס"ז כחז דסרז פרח מפס אחרן וסרז דוד הכהן אסרו שיהיה ש"ץ וסרז כסדרה הפרי"ח וכו' דעת הכנס"ג בחשו' ס"י כ"ע והכי נקטינן. ברכיו או י"ע. והב"ד השע"ח או י' וכן הסכים הכס"א או ז' לדברי הפרי"ח יעו"ש. וכ"כ הש"ץ דף רל"ח או כ"ח וכן הסכים סידור זי"ע או כ"א וכחז דאפי' אם הוא ש"ץ קבוע יש לנו למחות בידו שלא יברך לסוליא אחרים ודלא כהר"ב מרד"ק שחלק בזה יעו"ש.

(בב) **מ"י** ששנה ולא ספר לילה אחת וזלילה שאחרים שכת שלא ספר זלילה הקודמת ונעשה ש"ץ והוליא בזכרתי לאחרים יכולין השומעים לברך ולספור בשאר לילות. שו"ח סמא דחיי א"ח ס"י וי"ד. ונראה דכמליאוח היה שילאו י"ח הצרכה מהש"ץ וכל אחד ספר לעצמו וכו' בפ"י בחור החשו' וזה פשוט דסופרים אח"כ בשאר לילות בצרכה כיון דכבר ספרו הם עצמם הגם דנימא דלא זכרו דמה שילאו בצרכה ש"ץ אינו כלום מ"מ כבר קיימו המלוה וזכרות אינם מעכבות וזה פשוט. ואם המליאוח היה שילאו י"ח מהצרכה והספירה פ"י ש"ץ שלא היה יכול לספור כיון ששכת בכה יש להספיק אמנם נראה כיון דיש סברא באחרונים דיוכל

צרכה מורי להכותב בתורה בהשכמה שלריך לברך צרכה התורה כמ"ס בש"ע א"ח ס"י מ"ז סע"י ג' משמע דכתיבה כוי כקריאה. מנן שאלו ס"י י' בשם זקנו ז"ל והוא ז"ל כתב דלמחר"ש הלוי ס"י ה' דס"ל דשבעי נמי לריך לממני הוי לעיכובא לא ילא כיון שלא כתב מנין השבעות יעו"ש. שו"ג או ח"י ועיין לעיל או כ"ז וא"י כ"ח וזכרנו לס"י מ"ז או ה' ודוק.

(פה) **מ"י** שהיה אונן זלילה וספור ביום בלא צרכה ושאר ימים וספור בצרכה. דבר משה ח"א א"ח ס"י ל"ז ודלא כהר"ב ז"ד ס"י רס"ז שכתב שיספור ביום בצרכה ברכיו או ח"י. ש"ץ דף קפ"ב או כ"ז ודף רל"ח או ל"א יעו"ש. סידור זי"ע או כ"ג. ואפי' שמת לו המת זחלי הלילה דבר חיובא היה קודם היותו אונן וספור ביום בלא צרכה. ס"י אגורה באהליך דייט. זי"ע שם. (פו) **אונן** שמקום הקבורה רחוק באופן שיהי' כל הלילה ויום אונן וספור זלילה עומד בלי צרכה ושאר ימים וספור בצרכה. נוב"י א"ח ס"י כ"ז ומדברי קל"ה האחרונים משמע איפכא ובס' פרי הארץ ח"ג ס"י ז' כתב בהדיא דאונן לילה ויום וספור בשאר ימים בלא צרכה וכמעין יראה כי אין דברי הג"צ מוכרחים. ומ"מ נראה דאם האונן ספר זלילה מעלמו ומדעחו והיה מי שיסחלל בעדו ללרבי קבורה כמה אז שאר הימים מלי לברך ולספור. מחבר"ר או י' ש"ץ שם. זכ"ל או ע' זי"ע או כ"ד חלא שיש שם ס"ס. שע"ח או י' ועיין לעיל ס"י ע"א סע"י א' וזכרנו לשם בזה"ד.

(פז) **סע"י** ח'. אם שכת לברך וכו' היינו שלא ספר הא ספר בלא ברכה אין מעכב וסופר בשאר הימים בצרכה. מש"י או י"ד. והיינו שלא נזכר עד לילה שאחרים אבל אם נזכר ביום סופר בלא ברכה ושאר הימים בצרכה כמ"ס לעיל או י' ואם נודע לי שאחמול טעם במנין וספר ספירה אחת דינו כמו שלא ספר כלל כמ"ס לקמן או ל"ז. וכ"כ מ"ב או ל"ה.

(הף) **שם**. בין יום ראשון בין משאר ימים וכו' דג' סברות יש בדבר זה ולדעת ב"ה אם שכת לברך באחד מן הימים לא יברך עוד בימים שלאחריו וטעמו משום דבעינן חמימות. ולדעת רב סעדיה גאון אם שכת באחד מן הימים יברך בימים שלאחריו חוץ מזלילה הראשון שאם שכת ולא בירך זו לא יברך עוד וטעמו משום דס"ל דכל בפירות הימים מלי' אחת היא התחלתה בע"ז בניהן וגמריה ב"י בסיון הילכך כשהתחיל לספור זלילה הראשון שהתחיל במלי' אטפ"י ששכת זא' מן הימים לית קן בה ומברך בימים שלאחריו שאינו רק שגומר המלוה שהתחיל בה אבל אם שכת זלילה הראשון שוב לא יתחיל לברך עוד כי אין זה מלוה הספירה להתחיל זי"ז בניהן או ביום אחר ומאחר שעבר זמן התחלתה במלוה ממנו המלוה לגמרי ולדעת רב הא' גאון

באר הגולה
ס"ט ס"י ס"ב
ע"ש פ' חזקת
צ"ש ח"ה ד"ש
לאחר הסדלה
היומר שנוכל.

אם הוא מסופק אם דילג יום אחד ולא ספר יספור בשאר ימים בברכה: ט ס' ליל שבת וליל יום טוב מברכין וסופרים אחר קידוש בבית הכנסת עובמ"ש וי"ט קודם הבדלה פ' אחר קדיש תתקבל צוכשחל יו"ט האחרון של פסח במ"ש דאז אומר קידוש והבדלה בפעם אחת יש לספור קודם שמברכין על הכוס בבית הכנסת. כגס ואס' אין לו יין ולריך לקדש יקס"ג

ע"ד

כף החיים

צ"ט (ש"ס) אחר קידוש צביסכ"ג חבל צביחו יספור קודם קידוש ועוד דאסור לאכול קודם ספירה כמ"ש סעי' ד' מ"א שס. ח"י א"י כ"א. א"ר שס. חק יוסף א"י כ"ז. ש"ך דף רצ"ו א"י י"א, ולפ"ז כשיולאין מזהכ"כ ועדיין יוס גדול צוודלי מקדשין חכף וסופרין בזמנו. חק יוסף שס. ועיין לעיל א"י ס"ג.

ק (ש"ס) קודם הסדלה. דאפוקי יומא מאחרין ליה כמ"ש לעיל א"י ל"ה.

קא (ש"ס) קודם הסדלה. ובס' חנוכה סב"ח חמס על מה שכתבו לספור קודם הבדלה דהרי עדיין שבת הוא יעו"ש וגרסא דאין צדק כלום דבאמה שבת כבר חלף וכלך לו רק שאסורים במלאכה עד שיבדיל. מ"א סק"ז. ועוד כבר הבדיל בחפלה. ח"י א"י ד'.

קב (ש"ס) אחר קדיש תתקבל. ואף למכנינו שאומרים ויחן לך קודם הסדלה מ"מ סופרים מיד אחר קדיש תתקבל קודם ויחן לך כיון שכבר נסתלק החפלה בקדיש חל עליו מל"ח ספירה וכן נוכחין. וסא דכתב הרד"א ומנהגים קודם הסדלה היינו לפי מנהגם שמבדילין מיד אחר קדיש תתקבל משא"כ לפי מנהגינו. ח"י שס. וכ"כ א"ר א"י כ"ז קודם ויחן לך וחק יוסף א"י כ"ה כתב אחר ויחן לך חבל א"א א"י י"ד הסכים כמ"ש ח"י וא"ר קודם ויחן לך יעו"ש. מיסו יש נוסחין לבדיל אחר עליו לשבת כדי שלא להפסיק בסדר החפלה וכן צענין ספירה העומר ג"כ נוסחין לספור אחר עליו לשבת מטעם ס"י ואח"כ מבדילין.

קג (ש"ס) וכשחל יו"ט האחרון של פסח וכו' חבל יוס שני של פסח אין מקדשין כלל צבהכ"כ כמ"ש לעיל ס"י חפ"ז סעי' ב' ח"י א"י כ"א. ושביעי של פסח אינו חל במ"ש. ביאורי הגר"א ור"ל משום דלא דד"ו פסח. ועיין בדבריו לשם ס"י חפ"ז סעי' ב' בס"ד.

קד (ש"ס) יש לספור קודם וכו' דיש לאחר הסדלה היותר שנוכל ואין לומר דאדרבא דיש להקדים סקידוש של יו"ט ולכך יספרו אח"כ משום דא"י מבדיל עליו צרישא מיחזי עליו קדושה שבת כמ"ש ועוד דלדידן יו"ט שני אינו חלל מנהג אבותינו בידינו ולא ערוך קידוש ידידיה מהסדלה שבת. חס"ד ס"י ס'.

קה (ש"ס) וכליל שבין ז' של פסח ליום ח' של פסח אפי' בחול יש לספור קודם קידוש דיו"ט אחרון דסא עפי ניחא לן למשוך עליו קדושה יוס ז' של פסח שהוא מ"ה וקדושה יו"ט אחרון אינו חלל מדרבנן. ע"ז סק"י. אמנם ח"י א"י כ"א כתב על דברי סעי' ס' דהוא נגד משמעות הרב דמשמע לעולם יש לספור אחר קידוש אס לא כשחל במ"ש וכתב וכן נוסחין יעו"ש. וכ"כ א"ר א"י כ"ז. מאמר א"י

י"א

דיכול לסיוח ש"ך אע"ג דלכתחלה ודאי לא יעשה ש"ך זה ששנה כמ"ש כמה אחרונים מ"מ צדיעבד שהיה ש"ך וילאו ע"י ספירה והספירה נראה דיכולין אח"כ למנות ולספור צשאר לילוח צצרכה דכיון דהוי פלוגתא ס"ל דדון אס הוא מסופק וכו' מחז"ר א"י ש"ך שס. זכ"ל א"י ע"י צי"ע א"י כ"ב שטיח א"י ד' ועיין לעיל א"י י"ג.

צג (ש"ס) בלא צרכה. וס"ה מי שהיה חולס בקדחה ולא ספר באותה הלילה וגם ציום דיספור בלא צרכה. וכן מי שהיה חבוש צציה שאסורים צצמקום מעוקף יספור בלא צרכה ומה עוב דיספור בלשון לעו. מל"ח ס"י ס' אוח ו'.

צד (קמ"ן) שסגדיל חוך ימי העומר וכן גר שנהגייר בחוך ימי העומר וכן חוכן לילה ויום שלם שלא נקבר עד לאח הכוכבים צלילה שניה כל הני מונים שאר ימים בלא צרכה. פרי סא"ר ח"ג ס"י ז' צרכ"י א"י ד' ש"ך שס א"י ל"ב. צי"ע א"י כ"ה. ומ"ש צקטן אין זה לדידן שספקנים שסגייעו לחינוך סופרים ג"כ ומכ"ש מופלא סמוך לאיש ואס לא ספר עד שסגדיל וכבר עברו מימי העומר פשיטא דאינו מברך. שטיח שס. וצענין חוכן עיין לעיל א"י פ"ה ופ"ו.

צה (צ"ה) שנהגייר ציום ראשון לעומר מוכח צו ציום בלי צרכה ואח"כ צצרכה. פרי סא"ר שס. צרכ"י א"י כ"א. ש"ך שס. צי"ע שס. שטיח שס.

צו (ש"ס) בלא צרכה. נראה פשוט דמי שטעס בצפירה ציום ולא נודע עד יוס שאחריו דס"ל כאלו שכה לגמרי לספור חלל דאס טעס צימים חבל צצצוע לא טעס מהני עכ"פ שאח"כ יספור צימים אחרים כדרכו. ע"ז סק"י. ומשמע דכ"ש טעס צצצועות ולא צימים דסופר אח"כ כדרכו. ומשמע אף שהיה י"ד יוס וטעס ואמר יו"ט א"י ע"ז וסיום שסס שני צצצועות דילא ולי"ע קל"ה דילא דוקא כשהיה י"ד וטעס ואמר י"ג א"י ע"ז. מש"ז א"י יו"ד.

צז (צ"ז) ששמע מש"ך שאמר סיום שש עשר יוס לעומר שסס שני צצצועות ושני ימים והוא ספר אח"כ וכליל שאחרים זוכר שספר צלילה סקידמה שצטע עשר יוס לעומר חבל אינו זוכר אס סיום שסס צ' צצצועות ושני ימים או אמר וי' ימים. כשאל צזה הרב שואל ומשיב מס"ד ח"ג ס"י קכ"ז ומסיק שצריך צשאר סלילוח יעו"ש.

צח (סעי' ע') אחר קידוש צצבהכ"כ כדי להקדים עיוולא דיומא כדאיתא בצפחים ק"ס ע"ב דאפוקי יומא מאחרין ליה עיוילי יומא מקדימין ליה. חס"ד ס"י ס' ע"ז סק"י. מ"א ס"ק. י"ד. א"ר א"י כ"ה וכתב על הלבוב שכתב סטעס משום דחדיר קודם דלא עיין צצבהכ"ד שמשס מקור דין זה יעו"ש.

ע"ל סי' רל"ו: י קאסור לאכול חדש אף בזמן הזה בין לחם בין קלי בין כרמל עד תחלת ליל י"ח בניסן ובארץ ישראל עד תחלת ליל י"ז בניסן:
באר הגולה
ק מ"מכא דכ"ט
מנחות ס"ח וע"ן
צ"ד סימן רל"ג

בף החיים

כ"ב וא"ו כ"ד יעו"ש. וכן צ"ל מגן סאלף בק"י שם חדש כעמיק הרחוב בענין זה לעשות סמוכות למנהג העולם שנהגין להקל יעו"ש ומ"מ ס"י שם המ"א דנעל נפש יחמיר בכל מה שאפשר לו ליזכר יעו"ש. וה"ן הוא דמסחבר דגם במקום שנוכחים להקל בעל נפש יחמיר לעצמו בכל מה שאפשר כיון דכמה רחשונים אסורים חדש אף בחו"ל כמ"ש בדברי ספ"י סנ"י וביו"ד סי' רל"ג וכ"פ ס"ש"ע שם סע"י ב' יעו"ש. וכ"ס דעה האחרונים.

קיא) וא"מ מותר ליקח מחטים וואר"ע למלוא דפסחא סדבר פשוט שא"ס לא נרעו ונשרשו קודם לעומר אסור ללוקחם למלוא דפסחא כי באמת הכיחור של חדש צו"ל בחו"ל הוא פורח באויר ורוב הראשונים סוברים דאסור מה"ח גם בחו"ל וכרבה נדחקו האחרונים ללמד זכות על אוחס שאין נוסרין צו"ל אצל למלוא דפסחא ודאי יש ליזכר ביותר כיון דרוב הסמון יולאין צ"ס י"ח מל"ה בליל"ה הראשונה שלא יהא חיו מל"ה בל"ה בעצירה ואין יולאין צ"ס. וצ"עור כהשרש צ"כ י"ד סי' רל"ג ובמ"א ס"ק י"ז צ"ס חס"ד דדי ג' ימים קודם לעומר ובג"כ שם הסוג עליו דשחי שצחוח בעינין וגם דעה כנוצ"י במה"ח כן ויש להחמיר גם צו"ל. כ"כ הגאון שאילת שלום במה"ח סי' קפ"ג וביאור השד"ח במע' חו"מ סי' י"ד וא"ו ע"ז יעו"ש.

ק"ב) ש"ס אסור לאכול חדש וכו' וס"ס משקין סיולאין מכן. ח"י וא"ו כ"ב צ"ס כמה פו' ראשונים ואחרונים יעו"ש. מ"כ הרב מגן סאלף בסוף ק"ו שם חדש כחב דבעל נפש בדברים ש"ס צעין יחמיר לנפשו רק במשקין ויכל לסמוך על כדדין שביאר שם יעו"ש.

ק"ג) ורע"ז פליעה כל"ס כחב סמ"א ס"ק י"ז צ"ס השו' הרמ"א דאף סנזר מחדש א"ל לחוש לפליעה כל"ס א"ס לא שצריא לו שנעשה מחצוהא חדש יעו"ש. והצ"ד מ"צ וא"ו מ"ח וכחב דאף צו"ל אין להחמיר רק מעל"ע מן כ"י"שול הראשון אצל אחר מעל"ע שהוא נוחן טעם לפגם יש לסמוך על המקילין.

ק"ד) ש"ס בין לחם בין קלי וכו' לישנא דקרא נקט ולחם וקלי וכרמל לא האכלו. צ"י.

ק"ה) ש"ס בין קלי בין כרמל. קלי שנחייבם בחטור. כרמל שנחמולל ביד ולא הוציב באור. רש"י כריחות

דף ד' ע"ב. ומ"ש רש"י בחומש פ' אמור קלי קמח וכו' ל"ע מנמ' כריחות ה' ע"א שכתוב דקלי איתיה בעיניה יעו"ש.

ק"ו) ש"ס עד תחלת ליל י"ח בניסן. דחיישין לספיקא דיומא.

ק"ז) ש"ס ובא"י עד תחלת ליל י"ז בניסן. דבא"י אין עושין רק יום אחד. וכו' דמחמירין כל יום ע"ז משום

דכתיב עד על"ס היום הז"ז וק"ל דעד ועד בכלל כמ"ש בצ"י יעו"ש.

י"א. מש"ז וא"ו יו"ד. ומ"כ לדין כ"ז במשנה שאל" שכתב פשט המנהג בארץ ובחו"ל במקומות אלו שלא לקדש בצ"כ כמ"ש מרן ז"ל לעיל סי' רס"ט יעו"ש. ש"ן דף רל"ו וא"ו י"א. וא"ן כחבנו ע"ז משום ד"ש מקומות שנוכחין כן כמ"ש לעיל סי' רס"ט יעו"ש.

ק"ח) טוב לאדס לכיון צמ"ט ומ"ס אלו לחקן כל אשר חטא בכל ה"ז ספירות והמשל צו"ל בסיווח בשבוע א"י יכוין לחקן א"ח אשר חטא ופגם בספירה החסד ובשבוע צ"י יכוין לחקן א"ח אשר חטא ופגם בספירה הגבורה וכע"ז צ"י שבוטח. שער סכו"י דף פ"ו ע"ב. ויחפול בליל ז' של כל שבוע אחר ספירה העומר לה' ע"ז שימחול מה שחטא עליהם ויחקן א"ח אשר פגם צ"ס. מ"ח פ"ח וא"ו ג' ש"ן דף רל"ח וא"ו ל"ג.

ק"ט) ומה טוב ומ"ס נעים העושים חיקון כרת בליל כשישי של הספירה בכל שבוע ובשבוע ששית בכל הלילות וסכל לפי כוחו של אדס. מל"ח סי' ה' וא"ו כ"ד.

ק"י) ונוהגין בספרד לקרות מס' אבות ופ' קנין חורס בשבחה שצ"ן פסח לשבועות בכל שנה פרק א' וכחב הרי ישראל בן ישראל כע"ס שקורין אוחס באלו השבחות לפי ש"ס ימים מנויים למחן חורס ולכן נמנה אנחנו אלו הימים כמו האוב שסוף ממחין א"ח אהבו מן סדרך והוא מונס הימים וסלילות עד שיצא ורוב עניני כמסכת הם הזירוז על קריאה חורס ומע"ס המלוא וגם זה הזמן שסוף זמן הקליר הוא מזומן ומוכן לנוע סחלק סמחטור מן סנפ"ס ולסעוה אחר רוב סחלוס ובקש"ה רוב ססנלוה ונר"ך לקשקטיו ולחקנו צמ"ס ש"ס צו"ל כמ"ס מן סמוסרים סמציאין לפרישות והכנעה סנפ"ס וסצרוגס ומניעה סלצקס מה שיוקנס כדי להל"ל אוחס ולחקן כסיגה סמדוח לסוחס הולכים על קו המוסר וסדעה עכ"ד. הרד"א דף ל' ע"ב. ש"ן דף רל"ס ע"ד. וכ"כ צו"ל"ח דס"ן ע"ב וא"ו ז' ד"ס מקומות קורין אבות בשנה שלאחר ספסח עד שנה שלפני שבועות יעו"ש. ובאשכנז כוכגין לומר פרקי אבות במסכת בכל שצחוח סנסכ צימי סקין כמ"ש לעיל סי' רל"ג ובסגס סס סוף סס"י ועיין בדברינו לש"ס צ"ס"ד. ועיין בס"ס"ק עדות ביעקב דרוס על פרקי אבות סמנהגי לדרוש בצ"כ"ג בין פסח לעל"ה לפי ש"ס צו דברי מוסר יעו"ש.

ק"י) בכל ימי סעומר כשאומרים צרכת כסנים א"ס יחמר למנלח בנגינות בצורה סמנורס וילוח במעשיו ולא יסיה ניזוק כל היום. ש"ן דף רל"ח וא"ו ל"ו צ"ס אגרה סרמב"ן. מל"ח סס וא"ו כ"א.

ק"י) סע"י יוד. אסור לאכול חדש וכו' עיין ביו"ד סי' רל"ג ש"ס כחוב דיני חדש באריכות יעו"ש. ועיין מ"א ס"ק י"ז שכתב דהעולם סומכין על מ"ד דחדש בחו"ל דרבנן ולא גזרו עכ"ה בחו"ל כיון שאין אלו סמוכין לא"י וכ"כ ח"י וא"ו

באר הגולה

א מגילה כרייתא
 ב כרייתא שנה
 ס"ד ג ליינחוי
 לעיל כ"י ח"י

תצ סדר תפלת יום שני ותפלת חולו של מועד. וכו' מ' סעיפים:

א אביוס ב' קורין בפרשת אמור שור או כשב עד סוף הענין ומפסיר קורא כמו ביום ראשון ומפסיר במלכים בפסח דיאשיהו מוישלח המלך עד ואחריו לא קם כמוהו: ב יום ג' שהוא חש"מ ערבית ושחרית ומנחה מתפלל כדרכו ואומר יעלה ויבא בעבודה ואם לא אמרו מחזירין אותו וכן מזכירו בברכת המזון ואם לא אמרו אין מחזירין אותו ובמוסף מתפלל כדרך שמתפלל במוסף של י"ט. הנה אלא כשמגיע לע"ז משה עבדך מפי כבודך כאמור אומר והקרבנס עולם וגו' עד ושני חמדין כהלכתן (עור): ג גוהגים שבי"ט אומר את יום טוב מקרא קדש הזה

בף החיים

(ט) **ובענין** מזמור לחודס עיין לעיל סס"י י"א בהגס ובדבריו לשם בס"ד. ובענין הכנה חפילין

בח"ה עיין לעיל ס"י ל"א סעי' ז' ובדבריו לשם בס"ד. ובענין חליצתן לסוכהגון להניח חפילין בח"ה עיין לעיל סס"י כ"ה בהגס וכחז ח"י או' ז' דכן נפסע סמנהג ע"פ דברי מורים ז"ל לחלס רק קודם חפלה מוסף ואין לשנוע יעו"ש. וכ"כ חק יוסף או' ז' אעפ"י דבח"ה של סוכה נוסגין לחלוץ החפילין קודם סלל בפסח נוסגין כפסק רמ"א בס"י כ"ה לחולס קודם חפלה מוסף ושאי סוכה משום נפילה אחרוג ולולב שלא יסא החפילין ספסק עכ"ל. מוכו סמס"ז או' א' כחז דסעולם נוסגין לססיר בון בפסח בון בסוכה קודם סלל יעו"ש. וכ"כ ישי"ע או' ז' אלא שכח דמנסו להמחין ביום א' דח"ה של פסח עד אחר קריאה פ' קדש שמכר כס ושמרה אה סחוקס סזאה וכו' יעו"ש.

(י) **שם**. ובמוסף מחפלה וכו' וסא דאין אומרים אה מוספי ביום שני של פסח מפני שסיו מקריבין קרבן מוסף עס עומר סהנופס יוחר על מוסף סיום וכן ביום סשבווע סמיספין לסקריב עס שחי סלחס. כחז ססכנסג בסכ"ט או' ג' דלא אמרינן אה מוספי אלא במוסף שנוסף משום עולמו של יום כגון ר"ח ויו"ט וסו"ס דבשביל עולמו של יום נוספסו כסס קרבן מוסף יתר על סחמיד אכל ביום שני של פסח וביום סכפוריס שלא נוספסו כסס קרבנוה אלו אלא בשביל סכס אחרה ביום שני של פסח מפני סעומר וביום סכפוריס מפני שחי סלחס ולא בשביל עולמו של יום יעו"ש. וכ"כ סעו"ש או' א' איר או' ס"ז. וכס"ג כחז סלק"ט ח"צ ס"י רכ"ז וסכ"ד סכרכ"י או' א' יעו"ש.

(יא) **מי** שאמר ביום שני של פסח במוסף ושס נעסס לפניך אה קרבנוה חובוסינו חמידין כסדרן ומוספין כסלכחן אה מוסף יום חג סמלוח סזס ואה קרבן סעומר נעסס ונקריב וכו' אין מחזירין אוחו. כרכ"י שס.

(יב) **שם** בהגס. אומר והקרבנס עולם וכו' ואינו מחחיל ובחדש סרששון וכו' לבוס. ר"ז או' ס'.

(יג) **שם** בהגס. אומר והקרבנס וכו' וכ"כ לעיל סס"י חפ"ה דנוסגין לומר בכל יו"ט בחפלה מוסף פסוקי מוסף סיום וכו' יעו"ש ובדבריו לשם בס"ד. וכבר כחצו שס דבני ספרד אין נוסגין כן יעו"ש.

(יד) **סעי' ג'**. ובחולו ש"מ אומר וכו' ש"מ דח"ה לא מיקרי יו"ט ואין לומר בח"ה כבסמ"ז סרסמן סוא ינחילו ליום שכולו טוב. מ"א סק"א. ח"י או' ד' איר או' ד' חק יוסף או' ג' ר"ז ס"י חפ"ז או' ו' וסריעכ"א בחידושי סוכס דף ל"ח כחז משס רבו דח"ה יו"ט מקרי ומס שאין אומרים כו בחפלה יו"ט מקרא קודש לפי שטושין

(ק) **שם**. עד סחלה ליל י"ז וכו' ולפ"ז סוי דסל"מ ואפ"י כאלף לא כעיל ואס סמאכל מחקלקל לא סוי דסיל"מ. ח"י או' כ"ד.

(א) **סעי' א'**. ביום שני וכו' ויס לעסוח ביום שני כסעורס אזה דבר זכר לסעורס אסחר כביום סכוא נחלס סמן. סל"ס. מ"א ר"ס סס"י ח"י או' א' וס"י ויסכוח סמן ממחרה ספסח. א"א. ומ"ס כביום סכוא נחלס סמן כ"ס כפ"י רס"י למגילה דף פ"ו ופ"ז ע"א יעו"ש וכ"ס כפרקי דר"א פ"ג ובסדרס אסחר אלא דמ"ס רס"י שס דסחענינה סיס י"ד ע"ז פ"ז מכוחר שס כפרד"א ומד"ר דסחענינה סיס י"ג י"ד פ"ו יעו"ש. ולפ"ז ויסי ביום סשלישי יכא כסשוסו סלישי לסענינה וא"ל לדחוק ולפרס ג' למשלוה סרל"ס כמ"ס רס"י שס יעו"ש ודוק.

(ב) **שם**. ביום שני קורין וכו' ומחפלהין סדר ססחפלהו ביום סרששון. עור ולבוס. ועיין לעיל ס"י חפ"ז ססדר. וסו לבני חו"ל סטושין יו"ט כ' אכל לבני א"י סטושין יום א' יום שני ססדר כמ"ס כסעי' סאח"ז.

(ג) **שם**. עד סוף סענין. דסיינו עד וידבר משס אה מועדי ס' ח"י או' א' ר"ז או' כ'.

(ד) **שם**. ומפסיר קורא וכו' עיין לעיל ס"י חפ"ח סעי' ג' ובא"י מחחיל וסקרצחס כמ"ס לקמן סעי' ו'.

(ה) **מה** טוב לעסוק כפ' סעומר כפ"ז כניסן וסוא כפ' אמור וידבר וכו' דבר אל בני ישראל וכו' עד ולחס וכו' וכפ' ויקרא ואס חקריב מנחה כפוריס עד אסס לה' ויאמר אח"כ רבון וכו' כאלו נקרב סעומר כזמנו. סגסוח יו"ט. סח"ע או' א' וי"ל עוד קודם רבון סעולמיס וכו' פ"י דמנחות ר' ישמעאל אומר סעומר וכו' ועיין לעיל ס"י חכ"ט או' ו'.

(ו) **סעי' ז'** ואס לא אמרו מחזירין אוחו. ואפ"י בחפלה סרבינה ולא דמי לערבינה דר"ח דשאני סחס דאין מקדשין אה סחדש כליכס. רוקח ס"י ר"ל. וכ"כ סיר יוכס כפ' חכ"ס. סכנסג כסכ"ט או' א' עו"ש או' א' פר"ח. ער"ס או' א' מש"ז או' א' ר"ז או' ג'.

(ז) **שם**. ואס לא אמרו וכו' ואס סוא מסופק אס אמרו עיין לעיל ס"י חכ"ז או' ח"י. וכן כל דיני יעלה ויכא יעו"ש כסעי' א' ובדבריו לשם בס"ד.

(ח) **שם**. ואס לא אמרו אין מחזירין אוחו. דדוקא בחפלה לא סני דלא יסחפלה וכיון שלא סחפלה כרלוי יחזור אכל ככסמ"ז כח"ה אי כעו לא אכיל דבר סמחייב לבכסמ"ז שיאכל כשר נפירוה וע"כ אין מחזירין אוחו. פ"ז סק"א. ועיין לעיל ס"י קפ"ח סעי' ו' וסעי' ז' ובדבריו לשם בס"ד.

הזה יובחוש"מ אומר את יום מקרא קודש הזה. (ואנו אין נוהגין לומר מקרא קדש כלל לא ב"מ ולא בחיה (פור): ד הכל הימים של חש"מ ושני ימים אחרונים של י"ט קורים ההלל בדילוג כמו בראש חודש: ה יסימן הפרשיות של ח' ימי הפסח משך תורא קדש בכספא פסח

באר הגולה
ד עור בשם תשוב
כז הא"י ה' מ"מ
טרכין י"י מ"מ
דא"י מגילה ל"א

כף החיים

ולכן אומרים הלל גמור ביום א' של פסח ואח"כ מסתלקים לגמרי וחוזרים ליכנס בסדר המדרגות מדרגה אחר מדרגה ע"י ספירה העומר עד חג השבועות ולכן אין אומרים בשאר ימי הפסח הלל גמור אלא בדילוג יעו"ש. ועיד עיין לעיל סי' חפ"ח או ז'.

(ח' ש"מ) קורין הכלל בדילוג וכו' ולענין הפסקה דינו כרית. מש"ז או ג' וכו' כר"ז או ז' דרין הכלל בימים האלו הוא כדינו ברי"ח לכל דבר עכ"ל ועיין לעיל סי' הכ"ב ובדברינו לשם צ"ד.

(י"ט ש"מ) קורין הכלל בדילוג וכו' ואחר ההלל אומרים קדים שלם חתקבל על חפלה י"ח וכן בכל יום שיש בו מוסף אומרים קדים שלם קודם הולאת ס"ח על חפלה יול"ה לבוש. ועיין לעיל סי' ג"ה או ב' וסי' חכ"ג או א' וכו' ב'.

(ד' סע"י) כ. משך חורא וכו' סימני פרשיות כן. ביום הראשון משכו. ביום שני שור או כשב. ביום ג' קדש ני כל בכור. ברביעי אס כסף חלוס. בחמישי פסל לך. בששי במדבר סיני. בז' ויחי בשלח פרעה. בח' כל הבכור. ועם סדר פרשיות הללו משום דבשני אית לן למיקרי שור או כשב משום דכח"ב ביה וספרתם לכם ובשני מתחילין לספור את העומר. ובשביעי אית לן למיקרי ויהי בשלח שבשביעי אמרו ישראל שירה על הים וספאר כולן נקראות בסדר כחיבתן בחורה וכח"ב ב"מ מענינו של פסח. דר"ן פ' בני העיר. מ"א סק"ג. ח"י או ז' ר"ז או ח' וכו' פ'.

(כ"א ש"מ) משך חורא וכו' משך הוא משכו צ"ל זא וכו' ענינו של יום. חורא שור או כשב צ"ל אמור שפוא כולל כל המועדות. וד' פרשיות חו"ה כולם יש בהם יציאת מצרים וקורין בסדר שכתובים בחורא. קדש לי כל בכור צ"ל זא. כספא אס כסף חלוס צ"ל ואלה המשפטים פסל לך צ"ל כי חשא. במדברא וידבר ה' אל משה במדבר סיני פ' בהעלותך. בז' בשלח מענינו של יום שנקרע בו הים. בח' כל הבכור פ' ראש שמזכר זה יציאת מצרים חק יוסף או ח' ועיין בלבוש שם כח"ב ג"כ סיום הפרשיות ולא היצרכנו לכתוב מפני שכבר הם כתובים בסידורים.

ורמז לסי' זה משך חורא ר"ל כשמשכו ישראל לעשות להם את חבנית השור לפי שמשכו להם מחתה כסא ככבוד שפוא א' מר' פניס שבמרכבה. קדש בכספא ר"ל אז קדשו וועשאו בו בכסף ע"ש הכח"ב וכסף הרב"ח לה חשב עשו לבעל. ואח"כ מפרש ואיזו פסל במדברא כלומר אחוה הפסל שעשו ישראל במדבר. ומס' נעשה להם ע"י קדש שלח בוכרא כלומר שלח הבכורות מעל עבודתו וזאת בשבט לוי שלא חטאו בעגל. ומפני שעי' הגאולה הזאת נבחרו הבכורות רמזו אותם ברגל זה לזכור מה שנאמר מהם וכל אחד יתן אל לבו. לבוש סע"י ט'.

(כ"ב ש"מ) משך. אס במקום משכו קרא קדש וגמר הפ' ובירך המשלים ברכה אחרונה ילאו י"ח. ויום ג' יקרא

בו מלאכה בדבר האבד שלא לזלזל ביו"ט ממש שיביו כבודין שש"ס בקדושה מכיון ששוין בשמוס. ברכ"י או ב' וכו' הרד"ז ח"א סי' ע"ג וסי' ק"א בשם הרשב"א דח"ס נמי מיקרי יו"ט יעו"ש והב"ד ער"ס סי' קפ"ח או ב' וכה"כ כיון דהרשב"א והרמב"ם ס"ל דח"ס מקרי יו"ט סמכין עליהו לומר בחו"ס הרחמן ינחילנו יום שכולו טוב ולא הוי שקרן כי יעו"ש ובסי' זה או ב' כח"ב דאפי' אומר בחפלה יו"ט מקרא קודש הזה לא הוי שקרן יעו"ש. ורי"ה נמי מקרי יו"ט כמ"ש הטור בסי' הקפ"ב בשם מ"ס שמוכרין בו בחפלה ובכ"ס א"ח יו"ט מקרא קודש הזה וכן נוהגין בספרד אלא שבאשכנז לא נהגו כן יעו"ש. והרב פרסומי ניסא דף קל"ז ע"א כח"ב דביו"ט יאמר הרחמן הוא יניענו למועדים הבאים לקראתנו לשלום יעו"ש. ועיין לקמן אות פ"ז.

(טו' ושמעתי) שביום שחל להיות בשבת ש"א הרחמן ינחילנו ליום שכולו שבת טוב ומנוחה לחיי עולם. ח"י או ד' ואין נוהגין כן אלא אומרים כל א' בשני עמ"ס וכמו ר"ס ויעלס ויבא. א"ר או ד' ובסוכות יאמר כשחל בשבת הרחמן ינחילנו ליום שכולו שבת הרחמן ינחילנו ליום שכולו טוב הרחמן יקים סוכה דוד וכו' כי חדיר קודם א"א או א'.

(טז' ש"מ) סנה. ואנו אין נוהגין לומר מקרא קודש וכו' אבל אנו עכשיו בני אשכנז מנהגינו לומר מקרא קודש באחת בחרחנו בין ביו"ט ובין בחש"מ אבל ביעלס ויבא בעבודת א"ח אומרים מקרא קודש. וכו' רש"ל ומנהגינו לומר מקרא קודש. ב"ח פרישה או א' ט"ז סק"ב. שנה"ג בנה"ט או ד' מ"א סק"ב. ח"י או ח' פר"ח. א"ר או ח' חק יוסף או ד' וכו' ר"ז או ח' כח"ב שמקרא מדינות אין אומרים מקרא קודש בחש"מ. אמנם המש"ז או ב' כח"ב ומנהגינו לומר חג פלוני זמן וכו' מקרא קודש ומדלגין יו"ט בין ביו"ט שח"ח ומוסף וח"ה במוסף אבל ביעלס ויבא שבאחת בחרחנו או בעבודה א"א רק חג פלוני זכרנו וכו' ומדלגין מקרא קודש עכ"ל ועיין לעיל סי' חפ"ז או ד'.

(טז' סע"י) ד. קורין הכלל בדילוג וכו' והטעם דבסוכות גומרין הכלל כל ימי החג ובפסח מדלגין לפי שימי חג הסוכות חלוקין בקרבנותיהן ובפסח אין חלוקין בקרבנותיהן. ערכין יו"ד סוף ע"א. ועוד הטעם בשם מדרש לפי שנעצמו המלכיים צ"ל של פסח וכח"ב בנפול אויבך אל חשמת וכו' אמר הקב"ה מעשה ידי טובעים בים ואח"כ אומרים שירה וכיון שביום ז' שפוא יו"ט לא יגמרו הכלל לכך אין גומרין אותו כל ימי חו"ה שלא יאמרו ימי חו"ה עדיפי מיום ס' שפוא יו"ט ויבואו לזלזל בו. ב"י ולבוש. ט"ז סק"ג. ח"י או ו' ובכלבו סי' כ"ב כח"ב עוד טעם אחר לפי שאין חיוב מצה אלא בלילות ראשונות משא"כ סוכה כל ז' הימים יעו"ש. ובשער הכוה דף פ"א ע"ב כח"ב הטעם לפי שכל האורות שנכנסו בליל פסח הם מחקיימים כל הלילה וכל יום א' של פסח

באר הגולה פסל במדברא שלח בוכרא יוזה הסדר לא ישתנה כי אם כשחל פסח ביום ה' שבימים
ז' הלא"ש והמכרי ג' שהוא שבת קורא ראה אתה אומר אלי שהוא פסל וביום א' ב' ג' קורין קדש בכספא

במדברא

כף החיים

והכח דלע"ג דכחז ספר"ח זשס מסריק"ש שאם טעם ושינס
בסדר ד' ימים של חו"ס ילא החס שכזר סיים הקריאה
אבל כאן שעדיין ס"ח לפניו ומכר בעולה א' לא יסיים כ"ח
בסדר היום יעו"ש. וכ"כ שפ"א שער ח' א' ו"ז. אמנם
המחז"ר א' ב' כחז כיון שקרא העולה א' פ' אס כסף
וצירך זכרס אחרונס יגמרו קריאהס זפ' אס כסף ולמחר
יקראו פ' קדש כיון דכולסו שייכי ואין קפידא ולא יגללו
הס"ח והכי עדיף ממ"ש הרב ז"ל דיגללו הס"ח ומיין
העולים יסיו משני פרשיות יעו"ש. וכ"כ בספרו לר"א שס.
וכחז הש"ץ דף רפ"ח א' ב' דלפ"י מזכר מהטעום בעולם
ראשון קודם שצירך זכרס אחרונס לא יגללו הס"ח לפי
קדש אלא יגמור כל הקריאה זפ' אס כסף ולמחר יקרא
פ' קדש במקום זכספא. וכ"כ הל"א בחוה"ס ס' קדש א' ו'
א' מיכו נראה דזכר דוקא בקהל הקבוע זכרס דאלו שהחפלו
סיוס זכרס"ז זו יחפלו גס למחר אבל אס מחלפים כולם
או מקצתם כל זמן שלא גמרו הקריאה של אס כסף יס
לגלול הס"ח ולקרות פ' קדש דהא א"א להניח קדש למחר
כיון שזאים אחרים שלא קראו אס כסף ואלו של סיוס אס
לא יקראו קדש כרי חסרו פ' א' דהא למחר יקראו ג"כ אס
כסף עס קהל אחר ועוד י"ל דה"מ דוקא במקום שאין זו
אלא זכרס"ז א' אבל אס יס זכרס"ז הרבס יס לחוש משום
חסור לא תתגודדו אס אלו קורין קדש ואלו קורין אס כסף
ועוד י"ל אפשר דיש סוד זכרס לקרות דוקא זכר יוס זיומו
וע"כ יס לעשות כמו שזכרנו. ועיין ז"ד ס' ס' ויפ"ל ח"ג א' ב'
ודוק. ועוד עיין לקמן א' ל"א.

בג) ואם לא החחיל לקרות זפ' אס כסף אפ"י הראסו
הש"ץ לעולם זפ' אס כסף וע"ד כן צירך העולה
וחיובך מזכר הש"ץ צריך לגלול הס"ח לפי קדש ואס צריך
העולה לחזור ולזכר סוי ספק וק"ל סז"ל וזאחרס דכסיגי
לפסוק כמדן ז"ל בכל מילי צריך לחזור ולזכר. ש"ץ שס א' ג'
אבל הל"א שס א' ב' כחז זכסח שלא לזכר. ועיין לעיל
ס' ק"מ סע"י ג' וזכרנו לשס א' ט"ו ודוק.

ד) ואם הראסו הש"ץ לעולם למעלס מפ' קדש שהיו זפ'
משכו וע"ז צירך העולה יקרא משס זמקוס
שהראסו עד פ' קדש ועד זכלל ויצרך כדי ללאח לכ"ע. ש"ץ
שס א' ד' לר"א שס א' ג' שפ"א שס.

ה) חוץ מפ' אס כסף אס טעם שזמקוס קדש קרא
זאחח משאר פרשיות הסמועד כל עוד שלא
צירך העולה ג' זכרס אחרונס צריך לגלול הס"ח ולקרות
פ' קדש ואס זכר גמר ג' הפ' וצירך עלחס הקריאה ופ'
קדש שדילג אין לס חסלומין זיוס אחר כלל. ש"ץ שס א' ה' אמנס
זס' א' אמת א' ע"ע כחז להשיג ע"ז שזכזו לחלק זין אס
כסף לשאר פרשיות דהא מדברי מסריק"ש שזכזנו לעיל א'
כ"ז משמע דאין חילוק וע"כ כחז דלפ"י אס טעם וקרא
אחח משאר פרשיות זמקוס קדש שיקרא קדש זיוס שהיחס
ראויס לקרות אחס פ' שקרא זמקוס קדש וכן דיין זכל
א' מדי ימים של חו"ס אס טעם וסחליף זס זזה זכל גוונח
יעסח

ויקרא משכו וטוב שיקרא גס פ' קדש ואס מזכר מהטעום זין
שזכר בעולם ראשון אחר שצירך ראשונס וכ"ס קודם שצירך
זין שזכר בעודו קורא לאחז עולם או זין זכרס לגזרס
ואפ"י אס גמר הפ' כל עוד שלא צירך המשלים זכרס אחרונס
יגלול ויקרא פ' משכו כולם וסעולים שעלו מלטרפין לחסלוס
המנין. ואס חל פסח זשזח אף שעלס ה' וגמר הפרשס
וצירך יעלו ז' עולים ויקראו שניסס פ' משכו. ש"ץ דף רפ"ו
א' ו"ג. לר"א זכרס"ס ס' משך א' ו"א.

בג) וכן דיין ג"כ שאס זמקוס משכו קרא זכספא או פסל
או זשלח אס זכר צירך המשלים זכרס אחרונס
עלחס לסס וזיוס ג' יקרא משכו וקדש ופ' זכספא או פסל
או זשלח יחזור לקרות שניס זיוס הסמועד שקבעו חז"ל ואס
מזכר קודם צריך לגלול הס"ח ולקרות פ' משכו כמ"ס זסמוך.
ש"ץ שס א' ו"ד. לר"א שס א' ו"ז ועיין לעיל ס' חפ"ח א' כ"ח.
שם. חורא. אס דילג פסוק א' או יוחר וקרא להלן
אפ"י ה"כ שדילוג זפ' העומר א"ל לחזור ולקרות
וכ"ל שאס דילג פסוק וזכרס"ס וכ"ז נכון שיחזור ויקרא אחו
הש"ץ זלא זכרס כיון שיש זזה מלוח מחנות עניינס. ש"ץ שס א'
ב' לר"א שס זס' חורא א' א'.

בה) אפ"י לא קרא רק ה' עולים זלמלס ודלג פ' העומר
וכל שאר פרשיות וכזר צירך הסמועי זכרס
אחרונס ואמר קדיש על הקריאה ילא מיכו נכון שיקרא
הש"ץ בקול רס כל מס שדילג זלא זכרס כלל. ואס מזכר
קודם אמירת קדיש אפ"י שכזר צירך המשלים זכרס אחרונס
שפיר יכול לעלות עולם אחר ולזכר לדין דכסיגי לסוסוף
על עולים זשזח ווי"ט. ש"ץ שס א' ג' לר"א שס א' ב'.
אם טעם ש"ץ וסיוס הפרשס עס הרביעי לא יאמר
קדיש ויעלס ה' ויקרא זסדר אמור ויאמר קדיש
ואף אס אמר קדיש העולם זס' שני משלים הענין. ואס
סיוס הפ' עס ג' יעלו שניס זספר שני. וגס זא"י שלדידהו
סוי חו"ס אס קדס מקדס וסיוס הפ' עס ששני יעלו שניס
זספר ז' ויחלק פ' הסוספין לשני חלקינס. ש"ץ שס א' ה'
לר"א שס א' ג'.

בז) שם. קדש זכספא וכ"ז ואס טעם ושינס והקדיס
סמאחרת זסדר ד' ימים של חו"ס קורא זיוס
של אחריו פ' שדילג ואעפ"י שלא קראן זסדר סכחז זכורס
ילא. מסריק"ש זכסגו פר"ח. חק יוסף א' ח' י"א זכסג"ע.
שיג א' ט' זכרס"ז א' ג' וכחז שכן ססכימו מסרי"א זולא
וסרז זני חיי וסכי נקטינן ודלא כמסרי" קוב"ז ומסר"ס
ילחקי שהורו למי שקרא זכספא זמקוס קדש שאף למחר
יקרא זכספא יעו"ש. וכ"כ זספרו לר"א ס' ט' א' ח'
ש"ץ דף רס"ח ע"ז כס"א. א' ב' א"א א' ג' ר"ז א' ט'
ועיין זא"ו שזח"ז.

בח) ואם טעם ש"ץ וקרא זכספא זמקוס קדש וכססיוס
עולם א' זכרס אחרונס הרגישו שהס טועיס
כחז כמט"י דיגללו ס"ח ויקראו קדש ועולם ז' יקראו עמו
שיעור תרי גזרי ועולם א' ילטרף עס העולים לחזכת היום

(לז) **וְאֵם** במקום פסל מעט וסחחיל פי' צמודצרה יגמור כל ספי' ולמחר יקרא פסל אצל אם עשה וקרא אחח משאר פרשיות כל שזכר קודם שגמר ספי' סני' וזיכר יגלול הספי' ויקרא פסל ואם כבר גמר וזיכר עלהס' לסס הקריאס ופי' פסל אין לה השלומין. ש"ץ שס אוי' גי' לדיא שס אוי' בי' גי'.

באר הגולה
ס' וס' ח' לייחוד
לעיל ס' ח' חפ"ח
ס' ג' פ' סוכה מ"ו
ממלא ד' יוחנן
י' ממלא ד' רב
פסח מגילה ל"א,
כ' צריחה צ"ה

במדברא: ו בכל ימי חה"מ ושני י"ט אחרונים קורים (הרביעי) ח' בספר שני בקרבנות המוספין שבפנחם ומתחיל והקרבנות עד סוף פיסקא: ז' בליל י"ט האחרון מקדשין על היין ואין אומרים זמן. הסג ואומרים בחפסל ובקידוש זמן חרוטיו כמו צ"ע ראשון (מסר"ל ומנהגים): ח' ימפטירין ביום שביעי וידבר דוד וביום שמיני עוד היום בנוב לעמוד: ט' כשבת שחל בחול המועד ערבית שחרית ומנחה מתפלל כדרכו של שבת ואומ' יעלה ויבא בעבודה ובמוסף

בף החיים

יוחנן אומרים זמן בשמיני של חג ואין אומרים זמן צ"ע של פסח ומפרש הסג פעמא בגמ' לפי דשמיני של סוכות רגל צפ"ע משא"כ ז' של פסח יעו"ש.

(ס) **שם** הכה. ואומרים בחפסל ובקידוש זמן חרוטיו וכו' ללא כ"א שכתבו ד"ל זמן שמחטיו לפי סטיו שמחים שטבעו המצריים צ"ס. ד"מ או' א' מיהו כח"י או' ט' כחז דנטוסנין לומר כן חין למחוח בידס יעו"ש. וכ"כ הישי"ע או' צ' אמנס חק יוסף או' י"א כחז דמ"מ כדי ללאח אליבא דכ"ע י"ל זמן חרוטיו יעו"ש.

(סא) **אור** ז' של פסח יש חיוב ציוווג. כיכ בשער סכו"י דף פ"ו ע"ב יעו"ש. וכ"כ מו"ב או' רי"ח. ועיין לעיל ס' ס' ר"מ או' ס'.

(סב) **ליל** ז' דפסח טוב לקוס קודם אשמורת הבוקר ולקרות סוד קריעה יס סוף צוהר. פט"ח שער כ"א פ"ח. ואח"כ נוכנין לומר פ' בשלח עד כי א"י ס' רפא"ך בסחלכבות כאליו עומד על הים וראש הסג ואומר שירס. ועיין לעיל ס' חכ"ע או' ו'.

(סג) **סעי'** ח' מפטירין ביום ז' וידבר דוד. שס"א שירס כמוחס ומדבר בה מילואח מצרים טלה עסן באפו וכו' וישלח חילו ויפילס וכו' רש"י מגילס ל"א ע"א.

(סד) **שם**. וביס השמיני עוד היום וכו' לפי שמפלחו של סגחריב בליל פסח ה"ס. רש"י שס. ומה שסניחו לוחס ליום שמיני כדי לסמוך לוחס למפלח פרטס שסיחס ביום ז'.

(סה) **הגר"א** צו"ע אחרון אכל סעודה ג' ואף שלא אכל בשאר יו"ט מפני חיבוב מלוא אכילה מלס

שזמנו הולך לי. מעשס רב הלכות פסח או' קפ"א. פח"ע או' ט"ו.

(סו) **סעי'** ט' מחפלל כדרכו של שבת וכו' ואס שבת לומר בחפסל בשחריה ישמח משס ואמר אחס בחרחנו וכזכיר גס של שבת א"ל לחזור ולסחפלל. מט"מ ס' חרע"ט צסס שס"ל. שכנס"ג כסגס"ע או' ו' פר"ח. חק יוסף או' י"ב ש"ץ דף רמ"א ע"ד. ובסס"ל גופיס וחניא מבוחר דסיס בערביח ומנחס דשבת וחור"ס. א"ר או' ח' וכ"כ ססו"ג. או' י"ע מסכרס דנפסיוס. וכ"כ לעיל ס' רס"ח או' ח"י יעו"ש.

(סז) **ואם** חחס בשחריה שבת וחור"ס מקדס כשבת וישראל וכזמניס א"ל לחזור. סרב מכר"י פארסג"י מכמס בששו"י כ"י ס' קי"א. צרכ"י או' ו' כס"א או' ד' עריס או' ס' וכחז סס העריס וצורר הוס דהכ"ל לכ"ע א"ל לחזור יעו"ש.

(סח) **ואם** חחס מקדס ישראל וכזמניס ולא כזכיר שבת לא י"א. ואס חוך כדי דיבור חזר ואמר מקדס השבת

י"א. סרב כנז' סס ס' קי"ב. צרכ"י או' ז' כס"א סס. עריס סס. וכחז סס העריס דלף למ"ס ס' חפ"ז דל"ל לחזור סחס לא ה"י שיוכי מטבע אלא ששבת של שבת אכל סכ"א

ולקרות. ש"ץ דף רפ"ט או' צ' לר"א צחוכ"ס ס' ח' או' א' שט"א שער ח' או' כ"א.

(טא) **ואם** לא סחחיל לקרות אלא שטעס סס"ץ וסרסחו לעולס צפ"י פסל וע"ז צירך סעולס וזכר חיקף יחחיל לקרות מפ' ראס וס"ל לחזור ולצרך לכ"ע. ש"ץ סס או' ג' לר"א סס או' צ'.

(ז) **אם** צמקוס פ' ראס אחס טעס וקרא צלחח משאר פרשיוח סמועד כל עוד שלא צירך סמסליס צרכס אחרונס יגלול סס"ח ויקרא פ' ראס ואס כצ"ר צירך י"א י"ח חוץ מפ' במדברס דכיון שאין צס לקרות רק ד' עוליס אפ"י גמר ספ' סד' אכחי צריך לגלול לפ' ראס צסציל סג' עוליס. ש"ץ סס או' ס' לר"א סס או' ג' שט"א סס.

(נא) **וכשגמר** ספ' צטעות וצירך דיאלו י"ח לענין חסלומי פ' ראס יס חילוק שסס סיס סטעות סקרא עשר חעשר צחול איכ"א חסלומין ציוס ח' סיקרא פ' ראס שדילג צמקוס כל סצכור אכל צא"י דליכ"א קריחס ציוס ח' סרי זס לא יוכל לחקין ציוס אחר. ש"ץ סס או' ו' לר"א סס או' ד'.

(בן) **ואם** סיס שטעס וקרא פ' אס כסף אס סיס צסצת שחל ציוס ג' של פסח אז יס לס חסלומין לפ' פסל סלמחר וקרא קדס ולמחרחו צמקוס צכספס וקרא פסל שדילג ואס סיס זס צסצת שחל ציוס ס' ס"ז מעווה ל"י לחקון. ש"ץ סס או' ז' לר"א סס או' ס'.

(גן) **ואם** סטעות צסאר ספרשיוח לעולס חין לס חסלומין לפ' ראס שדילג. ש"ץ סס או' ח'.

(דן) **סעי'** ו. קורין הרביעי. קל"י אחר"ס. ח"י או' ח' חק יוסף או' ט' ור"ל אכל צשני יו"ט אחרוניס קורס סמפטיר צספר שני.

(הן) **שם**. קורין סרביעי וכו' וס"א קדיס עד אחר סקרא סרביעי שנסלס מנין סקרוס"ס. צ"י צסס רי"ו. מ"א סק"ד. חק יוסף סס. רי"ז או' י"א. משא"כ שבת ויו"ט נסלס סמנין ז' וס' ויוס"כ ו' אומריס קדיס קודס סמפטיר א"א או' ד'.

(זן) **שם**. ומחחיל וסקרצחס וכו' עיין לעיל ס' חפ"ח סעי' ג' וצדצרינו לשס צס"ד.

(זן) **סעי'** ז. בליל יו"ט סלחרון וכו' פ"י בליל ז' עור. מ"א סק"ב. ר"ל דצ"י סלילות של יו"ט סלחרון מקדשין על היין ואין אומרים זמן לפי שאינו רגל צפני ע"אמו כמ"ס לקמן או' כ"ט.

(חן) **שם**. בליל יו"ט סלחרון מקדשין על סיון. וכן ציוס חיוב לקבוע סטודחו על סיון כמ"ס לקמן ס' חקכ"ע סעי' א' יעו"ש.

(טן) **שם**. ואין אומריס זנון. כדלוחס צסוכס מ"ז ע"א א"ר

ובמוסף אומר סדר מוסף יום חול המועד אלא שמזכיר של שבת ואומר ותתן לנו את יום המנוח הזה ויום חג המצות הזה וכן אומר את מוספי יום המנוח הזה ויום חג המצות הזה וחותם מקדש השבת וישראל והזמנים ומפטירים היתה עלי. כגס ולוין מזכירין צברכת הספירה לפסח לא צלמלע ולא בחמימה וכוונתו לומר כי השירים בשבת של חגיגה ואם חל שבת ביום האחרון אומרים אותו בלוחו שבת וכן הדין בסוכות עם קבלת וכוונתו לומר רוח בשבועות (אנדרהס) והעם נסגו שלא לצורך עליהם על מקרא מגילה ולא על מקרא כחוצים:

סדר

כף החיים

ואני חפצתי. לביש. איך אוי פי ועיין לעיל סי' רל"ב סעי' א' מ"ש בזה. ובענין לדרקח שם בסעי' ב'.

עו) כתב בשכנסי"ג אוי סי' מנהגיו בשבת שקודם שלש רגלים מתנדבים שלש פעמים זכר לשלש פעמים בשבת איש כמתנה ירו ומחזק העם קורין פי' כל הצבור בכל יום שני של שלש רגלים ויש מקומות עושין שלש פעמים ביום עולמו יש עושין ביום"ט אוי ויש עושין אותו ביום שני יעו"ש ונראה דכיוצא בכוון לעשותו קודם הרגל וג"כ לחלקו קודם לרגל כי כ"כ בזה"ס פי' יחדו דף פ"ח ע"ב ת"ח בכולו שאר זמנים וחגין צ"ל לחדו ולמחדו למסכני ואי הוא חדו בלחודו ולא יהיה למסכני עושני סגו וכו' יעו"ש וכשהוא קורא כל הצבור הרי כבר קיים המלצה.

עו) שם סגס. ואין מזכירין צברכת הספירה לפסח וכו' שהרי אם לא היס שבת לא היו אומרים הספירה בחו"ס. לבוש. ב"ח. ט"ז סק"ה.

עח) שם סגס. ואין מזכירין צברכת הספירה לפסח וכו' אבל צברכת הספירה של שבת חו"ס דסוכות מזכירין זה של יו"ט. דרשות מהר"ל הלכות סוכה. וכחז שם בטעם לפי שחג הסוכות חלוק עם קרבנותיו דמוסף שקרב כיום אינו נקרב למחר אבל חג המלואות אין חלוק יעו"ש וכו"כ כחז הטעם לפי דבשל סוכות גומרין זו הכלל ואינו דומה לר"ח יעו"ש. וכ"כ בלבוש צסי' חרסי"ג סעי' ג' דש"א חו"ס דסוכות כיון שגומרין זו הכלל וכל יום הוא כרגל בפ"ע כיון שמשתנין קרבנותיו יעו"ש. וכ"כ סעי' אוי ב' דרוקא בפסח אבל בחו"ס של סוכות חותמין בהפסחה מקדש השבת וישראל והזמנים. וכ"כ מ"א צסי' זכ סק"ז ובססי' חרסי"ג. חיי אוי יו"ד. מיהו המלמ"ד סי' חרסי"ג אוי ג' כחז דמסתמיות דברי מרן ז"ל בש"ע סי' זכ וסי' חרסי"ג וסי' רפ"ד ומדברי מורים ז"ל סי' ח"ץ משמע שגם בשבת חו"ס של סוכות אין להזכיר של יו"ט דאלמלא שבת אין הספירה בחו"ס וכחז שכן כס נוכחין יעו"ש. וכ"כ בהרכי"ו סי' חכ"ה אוי ב' דאף בשבת וחו"ס של סוכות אין לנו חותמין אלא בשל שבת עכ"ל. וכ"כ סכ"ס אוי ב' על דברי מורים ה"ו דריוק לומר לפסח לאפוקי סיכות שמנהג האשכנזים לחתום מקדש השבת וישראל והזמנים וכו' יעו"ש וממ"ש שמנהג האשכנזים משמע דמקומו אין נוסחין כן. וכ"כ בשמן המשחה סי' חיי דף יו"ד ע"ב דאין נוסחין בירושלמי להזכיר אפי' בשבת חו"ס דסוכות יעו"ש אמנם הפ"ל ח"ב סי' חרסי"ג אוי ב' כחז שמנהג אומ"ד יע"א להזכיר בין בצלמלע בין בחמימה וכחז שכן המנהג נ"כ בעיר אדריאנו פוליאגפיה וקושטא ולוורגו כמנהג כל מדינות אשכנז יעו"ש. וכ"כ המנהג במדינות צל ואגפיה וז"ל שג"כ הוא מנהג הודו ופרס ועיר אשור שכולם הולכים אחר מנהג

כח דלא הו"ל למימר מקדש ישראל והזמנים כיו משנה מטעם חכמים יעו"ש. ועיין לעיל סי' חפ"ז אוי ק' ואו"י י"ד.

סא) שם. ואומר יעלה ויבא צעזודה. ואין מזכיר זה שבת כמ"ש לעיל סי' חכ"ה סעי' א' לגבי ר"ח וכ"כ לעיל סי' חפ"ז אוי ל"ב יעו"ש.

ע) שם. ובמוסף אומר סדר מוסף יום חו"ס אלא שמזכיר של שבת וכו' ואם הספלה מוסף שבת לחוד לא ילא ולריך לחזור. כי פשוט וכ"כ סרב הסחיד מהר"ה דוד מלמד סב"ד בשו"ת מים רבים סי' מ"ב אם בשבת ור"ח הספלה מוסף של שבת דלא ילא וכ"כ שם סי' מ"א. ברכי"ו אוי ח' ועיין לעיל סי' חכ"ה אוי כ"ו.

עא) ואם בשבת חו"ס הספלה מוסף של חו"ס ולא זכר שבת כלל רק בחמימה זכר וחסם מקדש השבת וישראל והזמנים כ"ל דלא ילא ולריך לחזור וכן בשבת וחו"ס אם הספלה מוסף של שבת לצד ואמר יעלה ויבא צעזודה לריך לחזור ולהספלה מוסף שבת וחו"ס כיון שלא זכר שם מוסף דחו"ס. ברכי"ו אוי פ' מיהו במחזיר סי' רס"ח סוף אוי ה' חזר וכחז דבשני הדינים ה"ו בין כשהספלה מוסף דחו"ס והחמימה כחקנס בין אם הספלה מוסף שבת ואמר יעלה ויבא צעזודה ילא ואינו חוזר ומס גם דסב"ל יעו"ש. וכ"כ במחזיר צסי' זכ אוי ה' וסב"ד החק"ל סי' דין וכחז דעיקר כמשנה ראשונה אמנם צסי' יוסף אומ"ד החזיק דבריו שבמחזיר נגד החק"ל יעו"ש. וכ"כ בספרו קש"ג סי' כ"ד אוי ז' וכ"כ ספ"ן דף רמ"א ע"ד. ועיין לעיל סי' חכ"ה אוי כ"ה וסי' רס"ח אוי כ"ב.

עב) שם. אח יום המנוח הזה. ומנהגיו לומר אח יום השבת כזס כמ"ש לעיל סי' חפ"ז אוי ח"י יעו"ש.

עג) שם. וכן אומר אח מוספי וכו' ואם אמר אח מוסף וכן ביום שני"ל אח מוסף אמר אח מוספי אינו חוזר ש"ש לעיל סי' חכ"ה אוי ע"ב יעו"ש.

עד) שם. ומפטירין סוטה עלי. כי החיות המהים עתידים להיות בניסן ולנחם גוג ומגוג בחשתי ומש"ס בניסן מפטירין בעלמא סבשוח ובהשתי ביום בא גוג. סור בשם רב הא"י גאון. לבוש. פ"ז סק"ד. ולפי הרגום ירושלמי בשלח משמע שמחי יחזקאל היו משבט אפרים שילאו ממלרים קודם הקץ ונכשלו ודומה קלח שהוא מעין המאורע. שח"ל. א"ר אוי י"ב. ומיהו מ"ש ולפי הרגום ירושלמי בשלח משמע וכו' כ"כ בדיא צמ"ס סנהדרין ל"ב ע"ב יעו"ש.

עה) כתב הסור שבת שחל להיות ביום קורא צמח"ס בסדר אוחה שבוע עכ"ל וכו"ש לא כחזו משום דקבר כחזו לעיל סי' רל"ב סעי' א' יעו"ש. ואומרים

באר הגולה
א יומא פ"ח
ב צרי"י פסח"י ק"ד
ג רמז"ס פסח
כ"ט מה"ש וכ"כ
הטור ממשמעות
הגמרא פסח"י ק"ז
דחש"ב יקנה"ז
ולא חש"ב בשמים
ד צרכה ל"ג

תצ"א סדר הבדלה במוצאי יום טוב. וכו' ב' סעיפים:

א א במוצאי יו"ט בין במוצאי יו"ט לחול בין במוצאי יו"ט לחש"מ במבדיל בתפלה כמו במוצאי שבת אלא שאינו מברך לא על הנר גולא על הבשמים: ב דיו"ט שחל להיות במ"ש אומר באתה בחרתנו ותודיענו:

תענית

בף החיים

בלל רוח בשמים. הו' ביטל ל"ג ע"צ. וכו"ז ב"י. וכ"כ סח' בפסחים ק"צ ע"ז ד"כ רב דשמחה יו"ט ואכילה ושחיה מועיל כמו בשמים יעו"ש. ועוד עיין לעיל סי' רל"ז או"א. (ד) מ"י ששכח להבדיל במוצאי יו"ט יכול להבדיל כל השבוע. בית יסודס ח"צ סי' כ"ח. וכו"ז הדרכ"י או"א ח' וכתב עליו דאין ראויחו מכרעה וכ"כ במחז"ר או"א ח' ששמע מא' מגדולי דורו שאין דעתו נוחה ולא שמיט ליה סוראח סרב סנו ואין לסמוך עליו למעשה עכ"ל. וכ"כ לעיל סי' רל"ט או"א כ"ד יעו"ש.

(ה) **כתוב** במנהגים דצמ"ש חו"ס אין לומר ויסי נועם וכו' ועל דרך האמת שמעתי וראיתי שכתבו לומר ויסי נועם בכל מו"ש אף בחו"ס וכ"ש אם חל יו"ט באמצע השבוע וכמ"ל רס"י רל"ה. דרכ"י או"א ב' ועיין בדברינו לשם או"א ע"י.

(ו) **ואין** מזכירין אלוהי סנצ"א כשמבדילין במוצאי יו"ט סרד"א דף ז' ע"ב. מחז"ר או"א ג' ע"ח או"א ח' והעם עיין לעיל סי' רל"ה או"א י"ט. ונראה דא"א ויהן לך אלל צמ"ש דוקא או מוצאי יו"ט כשכח צמ"ש. א"ר או"א ב' אבל לא צמ"ש ליו"ט ולא במוצאי יו"ט לחול. מש"ז או"א ח' ועיין לעיל סי' רל"ה או"א י"ב.

(ז) **ומי** שהתחיל לאכול במוצאי פסח מצטיי ונמשך עד הלילה ועדיין לא התפלל והבדיל מותר לאכול חמץ דכיון שהשכח לילס הוי חול לכל מילי. מ"א סק"א. ח"י או"א ח' א"ר או"א ח' חק יוסף או"א ח' ש"ג או"א ח'. ומשמע מדברי ח"י סנו' דגם קודם הבדלה שרי ועיין לעיל סי' רל"ט סעי' א'. אבל ישי"ע או"א ח' כתב דצ"ה"ג אפשר לומר דפורס מפס ומבדיל לכ"ע ואח"כ יאכל חמץ עכ"ל. וכ"כ א"א ח' או"א ח' דלאכול חמץ קודם שהבדיל אסור.

(ח) **ואם** עדיין לא בירך צמ"ז בודאי אין לו לאכול חמץ דכיון שהתחיל להכיל חמץ יאסור לומר יעלס ויבא משום דאזנין בחר החלטה הסעודה כדאוחא לעיל ססי' קפ"ח וא"כ יכ"ס חרתי דסחרי. מ"ב או"א ח'. אמנם מדברי פ"י"ע שהבדיל בל"י הקודם שכתב דפורס מפס וכו' משמע צד"א דגם קודם צמ"ז שרי וי"מ מסתמיות דברי ספ"י סנו' ובלא"ה כבר כתבנו לעיל ב' קפ"ח או"א ח' דהכחן שלא להזכיר מעין המאורע אם משכח סעודתו עד הלילה יעו"ש. (ט) **סעי'** ב' יו"ט שחל להיות וכו' בין יוס א' של יו"ט בין יוס ב' שור. לבוש. ועיין לקמן סי' קל"ט.

(י) **שם**. אומר באתה בחרתנו ותודיענו. ואם אירע ששכח לומר ותודיענו א"ל לחזור כיון שצחיד לאומרו על הכוס. ש"ך דף ר"ז או"א ח' ו' ר"ח או"א ב' ועיין לעיל סי' רל"ד סעי' א' וסעי' ב'.

(יא) **הגר"א** היה משחל במוצאי יו"ט לפעם חמץ וז"ה נמנע מלאכול אחר הפסח מלכ שיואלין ב' י"ח בפסח וכ"ז להיכרח לעשות המלוא שאין עושין אוחס להנאף

מדינה צל כוולע. וגם צעיר עוז לנו ירושח"ו עחס צכמה קהלוח מזכירין בחו"ס דסוכות בין באמצע בין בחתימה ומ"ש בשמן המסחה דאין נוסגין בירושח"ו להזכיר אפשר דאינו מכתב דבר דכ"י לא כתב זה בסי' הסקנות ומנהגים של ירושח"ו ועוד אפשר לומר מפני שעה רבו אכלוסים ממקומות שונים וכל אחד נוסג במקומו. ועיין לעיל סי' ס"ח או"א ס"ה. (עב) **ואם** לא אמר וסומנים וכן אם לא הזכיר באמצע אין מחזירין. אוחו. דכ"י יעקב ססי' חרס"ג. וכ"ז בספמ"ר בלבד לא בחפלה שמ"ע ולא בקידוש ליל שבת ולא בצרכה מעין שבע. ר"ח או"א ע"י. ואם הזכיר א"ל לחזור וכן אם הזכיר בצרכה ספמ"ר של שבת וח"ס דפסח א"ל לחזור וכמ"ס לעיל או"א ס"ו צענין חפלה שחרי"ס וז"ה לכאן דמאי שנא. (ף) **שם** צה"ס. ונוסגים לומר שיר השירים וכו' כ"כ סרד"א צסדר סגדס דנכסו סעולס לקרות צחג המלוא שיר השירים מפני שסוא מדבר מגוללה מלריס. וצחג סשצעות רוח מפני שכתוב צו בחללה קל"ר ועוד שאבדונו סקבלו סחורה נחגיגו וכן רוח נחגיגו. וצחג ססוכות אומרים קסולח מפני שכתוב צו חן חלק לשבעס וגם לשמונה שסס ימי חג יעו"ש וכו"ז ד"מ או"א ח' ועיין עוד צמ"א סק"ח ובאחרונים כמה טעמים לזה ואין לסאריך ועוד עיין לקמן סי' חרס"ג סעי' ב' צה"ס.

(פא) **שם** צה"ס. והעם נכסו שלא לברך עליוסם וכו' וכ"כ צחשו' סרמ"א ס"י ל"ה ועי"ש שכתב כמה טעמים לזה שאין לברך עליוסם יעו"ש. וכ"כ צ"י ס"י חקני"ט וסעולס לא נכסו לברך כלל על שום מגילס חוץ ממגלה אסחר יעו"ש. מיוס סלבוש וצ"ח ומנהגים ומצ"מ כתבו לברך על כלס חוץ מקסלה. וכו"ז מ"א סק"ט וכתב וכן עיקר. וכ"כ צביאורי סגרי"א. אבל סעי' סק"ו כתב כל סמצרך על מגילוח אלו הוי צרכס לצטלה יעו"ש. וכו"ז ח"י או"א ח' וכתב וכן עיקר וכ"כ א"א ח' ע"י דספק צרכס לקולא וסלא לברך כמ"ס סעי' כ"א צמגלה אסחר סכחוסס כסלכסס מצרכין עליס לא צבאר מגילוח ואף כחוסס כסלכסס וצ"ב אפ"ה אין מצרכין עכ"ל וכ"כ צמ"ז או"א ח' וסא"ר או"א ח' וי"ד כתב ד"ס לברך

עליוסם בלל שס ומלכות. וכ"כ צסי' חרס"ג או"א ח' וי"ג ע"ה צ"ע

(א) **סעי'** א' מבדיל בחפלה כמו צמ"ש וכו' ט"ס כאן ובטור כתב מחפליין ערביס כמו צמ"ש ומבדילין על הכוס סדרך שמבדילין צמ"ש אלא וכו' ציאורי סגרי"א. וכ"ס צש"ע סימן סנדפס צשנה שכי"י.

(ב) **שם**. אלא שאין מברך על סנר. דכיון דיו"ט מותר בסלקה סנר לא שייך לברך על סנר. צ"י צ"ח. לבוש.

(ג) **שם**. ולא על סשמים. דטעמא דמצרכין אצשמים צמ"ש משום נשמה יהירס וצ"י"ט ליכא נשמה יחירס. וסא דאין מצרכין אצשמים כסחל יו"ט לסיות צמ"ש כיון ד"ס לו מאכלי"ס חסוי"ס ומוביס מיסב דעתו ממילא

באר הגולה
א חוספ' בקידושין
פ"א חלה ודקדק
דשחא ריגלא וכ"כ
הטור בשם מהב
אשכנזי ורמב"ם
ב ליינחוי לט"ל
ס"ו חכ"ט ג לפי
שהוא מרובא
במזמרה
א לשון טור

תצג רינים הנוהגים בימי העומר. ובו ד' סעיפים:

כך החיים

להנחה כ"א מפני גזירת הסורא יח"ש. מעשה רב ה' פסח
ח' קפ"א.

(א) סעי' ח'. יש מנהגין להשתנות וכו' כ"כ הסוד צ"ל זה
ובס"י חכ"ט מנהגין באשכנז ובארפח להשתנות שני
וחמישי ושני אחר הפסח וכתב וכו' וסמכו אוחס על מקרא
דלויב ויחי כי הקיפו ימי המשחה וכו' אולי חטאו בני וכו'
ובשביל שמי המועד הם ימי משחה ושמחה אולי חטאו עכ"ל
אבל בשבועות דלא הוי אלא יום ח' או שנים לא שכיח
שמחה טובה. ב"י סס"י חכ"ט. ר"ז או' ח' מ"א סק"ח. לבוש. ובחמים
דעים ס"י קע"ח כתב דאנשי מעשה ואסידים מתענים חף אחר
הג השבועות. ח"י או' ח' פרי"ח ח"ר או' ד' חק יוסף או'
ח' וריב באו"ח דף ל"ב ע"ב. והב"ד הברי"י או' ח' שטי"ח או' ח' וכתב
שם השע"ה והיכא דכסוג אין לשנות ובמדינתינו לא נהגו כן
עכ"ל ור"ל דלא נהגו להשתנות אחר השבועות. ובלא"ה גם
בחמים דעים לא כתב אלא אחסידים ואנשי מעשה.
ובהמענים אחר שבועות אין להשתנות עד לאחר י"ג יום
מרי"ח סיון. ועיין לעיל ס"י קל"א או' קי"ז.

(ב) **שם.** עד שיטבור כל חדש ניסן וכו' זניסן אין מהענין
אוחס כח"ש לעיל ס"י חכ"ט סעי' ב' ובחש"ר
אין מהענין בסופו לפי שהוא מרובה בזמנא דלכך מהענין
אח"כ לבוש. ועיין לעיל ס"י קל"א ח"י ז"ח.

(ג) **שם.** עד שיטבור כל חודש ניסן וחשרי וכו' ואף למנהגינו שטובגין שמוחר להענינו בחשרי אחר אפרו חג מימ אין קובעים בו חגיגה בחולס. מיב סק'ב. ר"ז או' ב' ועיין לעיל סי' תי"ז או' ט"ז.

(ד) **שם.** ואז מחנכים. הנהגתי שלא להסחיל בסיב במרחשון עד י"ז במרחשון דסוי רביעס ראשונה וסכי איחא בס' אביי וכן ראיחי ממסרייל זיל. ליקומי מסריו ס' ליד. כהניג בסנהיט. פריח. אמנס ד"מ ס' חכ"ט אוי ד' כחז על דברי מסריו ס' דראביי אזיל למעמיכ דפי' דטעמא משום הגשמים אבל למעס שכתב סמור אין לחוש מחי מחננס וכן נוהגין דאין אנו ממחינין עריל וחסו שכתב כאן בסנס מיר בסיב וכו' לאפוקי ממסריו וכמ"ס מ"א סק"ג וכיכ סמ"ז סק"א דבזמנינו שמקדימין להסענוח אין מפסידין וחס זרחיס וגשכרים עריל.

(ה) **שם.** ולא מחשבים. ומזכרין אותם בזכרין מיד בשבת הראשון שאחר ר"ח אייר או אחר ר"ח במרחשון ונוטנין מי שבירך כל מי שיקבל עליו להשענות אותם ולכך מי שאמר אמן על אותו מי שבירך ח"ו לקבל עליו עוד התענית. ואומרים אותו מי שבירך אחר אשרי קודם יסללו בעוד הס"ח בידו כדי לזכר העם עם הס"ח. לבוש. וכו'.

(ב) **שם.** שלא לישא אשה וכו' ומשמע מסתמיות דברי
הס"ט דהין חילוק בין נישואין של מלך כגון שאין
לו אשה ובנים לנישואין שאינו של מלך. וכ"כ בסו"ט או"ח
וכ"כ

באר הגולה
ב שם
שם
הכין גלות
שכן סוכו הגאונים

רבי עקיבא ב אבל לארס ולקדש שפיר דמי ונשוואין נמי מי שקפץ וכנס אין עונשין אותו.

הגה

בף החיים

(ז) **שם**. אבל לארס ולקדש ש"ד. שלא יקדמו אחר וכמ"ס לקמן סי' תקנ"א סעי' ז' וכ"כ מ"א סק"א.

(ח) **שם**. אבל לארס ולקדש וכו' שניכס לשון קידושין כמ"ס זא"ב סי' כ"ז דאומר לך כרי את מקודשת לי או כרי את מאורסת לי יעו"ש. ועיין בחיקונים חיקון יו"ד כוונה הקידושין והטענה וז' ברכות יעו"ש.

(ט) **שם**. אבל לארס ולקדש ש"ד. ומותר לעשות באותו פעם סעודה ארוסין. מ"א סק"א. וכן מותר לעשות רקודין א"ר או' ז' א"א או' א' מחס"ס. אבל לעשות רקודין ומחולות של רשות נהנו לאסור ואף מי שעשה שידוכין אסור לעשות ריקודין ומחולות. מ"א שם. ועכשיו שאין מקדשין אלא בשעת נשואין מ"מ מותר לעשות שידוכין ולעשות סעודה דלא אפי' סעודה רשות נוסגין היחד רק לעשות שמחה יחירות בריקודין ומחולות נכנו איסור. ח"י או' ד' חק יוסף או' ג' ר"ז או' א' מ"ב או' ג' וגם בחו"ס דפסח ריקודין ומחולות של רשות יש לאסור. מ"ש או' ז' ומרי"ה סיון עד שבושות יש להסחפק אם יש להקל בריקודין ומחולות של רשות. א"ר שם. א"א שם. ועיין לעיל סי' קל"א סעי' ז' בזהב דמשמע דהם כמו יו"ט.

(י) **שם**. ונשוואין נמי מי שקפץ וכנס אין עונשין אותו. ה"ד בנשוואין שבוש מלך אבל אם נסחפר בימי העומר נוסגין לקנוס. שכנ"ג בזהב"י או' ד' עו"ש או' א' א"ר או' ג' א"א או' ה' ר"ז או' ז' מ"ב או' ד'.

(יא) **שם**. הנה. מיסו מליג בעומר ואילך וכו' והגם דגם דעת הש"ע כן דלא כחז עד ליג לעומר אפי' דלפני מור"ס ז"ל לא היה כחז בש"ע עד ליג לעומר אלא רק בין פסח לעלרת וכגרסה העור וכלזש וע"כ כחז להגיס מיסו מליג וכו'.

(יב) **שם**. בזהב. הכל שרי. היינו לאורחם כנוסגין לספר מליג ואילך (כמ"ס לקמן סעי' ז') אבל לדיון שנוסגין איסור חספורה (כמ"ס לקמן סעי' ג' בזהב) אסור ג"כ לישא. מיסו עד ר"ח אייר מותרים לישא כשם שמוחרים לספר כמ"ס סעי' ג' מ"א סק"ז. וכשחל ר"ח בשבת שיש בו חוספה שמחה שבת ור"ח מותרין הכל לישא באורח שבת ר"ל אף כנוסגין איסור גם עד ר"ח אייר. ז"ה. שכנ"ג בזהב"י או' ד' עו"ש או' א' מ"א שם. פרי"ה סעי' ג' חק יוסף או' ח' ר"ז או' ח' וה"ה דמותר להסחפר. שכנ"ג שם. עו"ש שם. פרי"ה שם. ר"ז שם. מיסו סא"ר או' ד' כחז שהגאון זקנו ז"ל לא היה רוצה להחיר לעשות נשואין ברי"ה אייר שחל בשבת אף שהבית מחיר יעו"ש. וסב"ד ח"י או' ז' וכחז וכל מקום ומקום יחפוס כפי מנהגו ובספק אין להחמיר באבילות ישנס דקילא וכו' רק מלך המנסג עכ"ל וכ"ז למנסג בני אשכנז כי יש מקומות שאין מסחפרים עד ליג ומליג ואילך וליג ע"מ בכלל מסחפרין ויש מקומות שמסחפרים עד ר"ח אייר ור"ח אייר בכלל אבל אח"כ אין מסחפרין עד עלרת רק בליג ע"מ מסחפרין וה"ה דעד ר"ח אייר ור"ח אייר בכלל איכא ע"ז ימים ונשאר ליג שמחאבלים בזהב כמ"ס בזהב יעו"ש. אבל בני ספרד אין נוסגין להסחפר ולא לישא רק עד ליג ומשם ואילך כדעת הש"ע ורק בחספורה יש נוסגין להחמיר כדברי

וכ"כ הזר"ה חל"ה ס"י ס"ח דאף במקום שרובם אין נוסגים בחספורה בימים אלו אין להחיר לישא בחוץ העומר מי שלא קיים פ"ו דנישואין חמירא לכו מחספורה ששרי לא ראינו שנסגו החר אלא בחספורה יעו"ש. והב"ד המחז"ר או' א' ונחז דהגם דמחרים לנשואין וספד"ה שרי לישא אשה למי שלא קיים פיר וטעמם ונימוקן עמם מ"מ פשט המנהג שאין נישואין כלל עד ליג עכ"ל. וכ"כ כנ"ג בזהב"ע על דברי מהר"ם סנו' דאין אלו נוהגין כן. וכ"כ העו"ש שם. ר"ז או' ג' מ"ב או' א' ועיין בשבות יעקב ח"ב סי' ל"ה שחז שפעם אחת סיקל חכם א' בענין הנישואין ח"ך ימי הספירה נגד המנהג ולא עלה זיווגם יפס וע"כ כחז דשומר נפשו ירחק מנישואין בימים אלו אף שיהיה הרבה לרדיון להקל כי חמירא כנחא מאיסורא ולא לטמל המנהג בפרססא עכ"ל ועיין לקמן או' י"ב. (ג) **שם**. שלא לישא אשה וכו' ואפי' אלמון זקן שרוא לישא אשה אלמנה זקנה אסור דלא פלוג. הרשב"ם סי' חר"ב. זכ"ל או' ע' ולסחזיר גרושתו מן הנישואין בכל גוונא שרי דאין כאן שמחה וכלקמן סי' תקמ"ו סעי' ז' מהריק"ש פרי"ה. חק יוסף או' ב' שו"ג סוף או' א' י"א בזהב"ע. מ"ב או' א'. (ד) **שם**. שלא לישא אשה וכו' והטעם שלא להרבות בשמחה מפני שבאותו זמן מחו חלמדי ר"ע. פיר. ומ"מ ברכה שסחינו מותר לומר באלו הימים מן הספסח עד ליג והגם דכחז לקמן סי' תקנ"א סעי' י"ז טוב לומר מלומר שסחינו בין המזרים וכו' שאני חרבן בזהב"ע דחמיר לן עפי' מאמיר או' ז' ואין חילוק בין פרי למלזש וכ"כ עיקרי הדט סס"י כ"א יעו"ש. יפ"ל ח"ג או' ג' וכן מורים כי מרשא ואין חוששין למ"ס בסי' מליח סי' ו' או' י"ב מנסג טוב שלא לחך מלזש וכו' בין פסח לליג יעו"ש.

(ה) **שם**. מפני שבאותו זמן מחו חלמדי ר"ע. ולס"ב היותן ממוחין דקטנות לכן היו מבחי' הדיון קסין והיו קנפרינן ושונאין זא"ז כמ"ס ז"ל שלא היו נוהגין כבוד זל"ז (עיין יבמות ס"ז ע"ב ובסוף מדרש קהלה) וכאשר באו ימי העומר שבין פסח לעלרת שאז הוא זמן קטנות והם ימי הדין ואז הוא זמן יניקה החילונים לכן פגעס בזהב אז מדה"ד של הקטנות על שלא נסגו כבוד זל"ז ומחו בימים ההם בהיותם קטנים ולא הניעו להגדיל ולהאריך ימים לס"ב ה"ה ובבוא יום ליג לעומר אז נחגלה קטנות שני שווא שם אכדעים והנה הוא חילוף שם אלהים (עיין לעיל סי' חע"ג או' ד') אשר הוא בחי' רחמים בסוד אלהים חיים ואז פסקו מלמות. שער הכו" דף פ"ו סוף ע"ד ור"ה דף פ"ו. פתי"ה שער כ"ב פ"ז. וכ"ז שטישין זכר כדי להחרחק מהשנאה והקנאה והחלוא והגאון והכבוד ולקטות מדה האכזהב והענוה והשלוס ולכן כחז בשער הכו" דף א' ע"ג להזהיר מאד בענין אהבה החברים העוסקים בחורס ביחד יעו"ש. ועי' לקמן או' כ"א. (ו) **שם**. מפני שבאותו זמן מחו חלמדי ר"ע. ובשס"ל ובזר"ו כחז עוד שני פעמים א' לפי שמשפט רשעים בניכנס לר"י בן נורי מפסח ועד עלרת (עדיוה סוף פ"ב) ועוד שהם ימי דין על החבואה שלכך סעימר היה בא מן הספורים יעו"ש. ח"י או' ג'.

הגה מיכא מליג בעומר ואילך ככל שרי (אזכורכס צ"י ומנהגים): ב ג נהגים שלא להסתפר עד ל"ג לעומר שאומרים שאז פסקו מלמות ד ואין להסתפר עד יום ל"ד בבקר ה אא"כ חל יום ל"ג ערב שבת שאז מסתפרין בו מפני כבוד השבת. הנהגה וצמדינות אלו אין נוהגין כדבריו אלא מסתפרין ביום

באר הגולה
ג טור והריץ
שועיב דרשתי
ח' של פסח ד' שם
דרשתי ה' רש"י

בף החיים

א (יט) מחדש סוקצט יריר בימי העומר בחלרות שער ואיכא קפידת אש וילכו שם בלי תיקון סוקן בזה האריכו סור"א ס"י ס"ט וחד גברא רבא למלא לר ססתר יעו"ש. מחזיר או"ר יעו"ש שדעת סור"א שכל מי שצריך לילך שם יבא לפני ב"ד ויפתחו לו בפסח וחרטא כדי שלא ליתן חורח כל א' וא' בידו יעו"ש.

ד (שם) עד ל"ד בבקר. במקום שאין מסתפרים ביום ל"ג כיא ביום ל"ד בבקר ואירע לאחר שיש לו קרוב שהיה לו להחלבל והוא קרוב למוח ומחירא שימח ולריך למנוח עוד ל' להסתפר מותר בכשי' להסתפר ביום ל"ג וביותר יעשה כחרס. ר"ח או"ר ב'.

בא (כא) שקפץ ונסתפר בל"ג אין עושין אותו אעפ"י שהוא מהנוכחים להסתפר בל"ד. נאמן שמאל ס"י יו"ד. וכ"כ ספר"ח דמי שנהג להסתפר בל"ג אין מוחין בידו אפי' הוא במקום דמסתפרין בל"ד יעו"ש. זכ"ל או"ר ע"י ועיין לקמן או"ר כיפ.

בב (כב) שנהג לגלח ביום ל"ד כמו שנוהגין בני ספרד ואח"כ נהג לגלח ביום ל"ג כמנהג אשכנז אין כאן משום לא תחגורדו. נאמן שמאל שם. י"א בסג"י. בי"ע או"ר כ"י. **בג** (כג) שם. אלא איכא חל יום ל"ג ע"ש וכי' ואש יכיה אחיה מניעם שלא יוכל ללחח ביום ו' להסתפר שרי ליה להסתפר בליל שני. ב"ד ס"י ר"פ זכ"ל שם.

כד (כד) שם. וצמדינות אלו אין נוהגין כדבריו אלא מסתפרים ביום ל"ג. וה"ט לפי שאנו חופסין עיקר כדבריו סה"י שכתבו האחרונים משמם שלא מחו אלא בימים שאומרים חנהג כהם ונחלל שלא מחו ב' ימי הפסח וב' שבתות ובשני ימים של ר"ח אייר ובר"ח סיון שהם י"ז ימים אלא שמאחר שא"א ל' ימי הפסח בלא שבת נמלא שאינם רק ע"י ימים שלא מחו כהם נשאר ל"ג שמחו כהם לפיכך נוהגין אבילות ל"ב יום ומסתפרים בל"ג עממו מטעם שנת' דמקלחו ככולו. ב"ח. וכ"כ דרשנו מהרי"ל.

כה (כה) שם. אלא מסתפרים ביום ל"ג. ומשם ואילך כמ"ש לעיל סעי' ב' בסגס וכ"כ בהגה לקמן סעי' ג' וכ"כ לעיל או"ר י"ב בשם הב"ח וכ"כ סוף סק"א וכ"כ סר"ז או"ר ס' מיהו במע"מ ס"י חרפ"ח כחצו ואלו נוהגין שלא להסתפר רק ביום ל"ג ולפניו ולאחריו לא. וכ"כ סלבוש. וכ"כ א"ר או"ר ו' וכחצ וכן נהגו זקנו הגאון ז"ל וכן הם נוהגין אחריו יעו"ש.

והרב ח"א כלל קליא או"ר י"א כחצ דבקסלניו נוהגין איסור מיום א' דר"ח אייר עד ג' סיון דאמרין מקלח היום ככולו מלבד בל"ג לעומר נוהגין היתר יעו"ש. וכ"כ מנכגי אשכנזים אבל מנהג הספרדים כדברי ש"ע שאין מסתפרים מפסח עד ל"ד ומלי"ד ואילך מסתפרים ואנשי מעשה אין מסתפרים מפסח עד ערב שבעות כדברי האר"י ז"ל כמ"ש לעיל או"ר י"ב ואו"ר י"ג יעו"ש. וכ"כ לאלו שמגלחין במועד שכתב לקמן ס"י חקליא דלסוהגין לגלח עד ר"ח אייר סו"ר דין חו"ס דפסח כדן חו"ס דסוכות ושרי ולהנוהגין שלא לגלח אלא דוקא עד ל"ג או ל"ד

כדברי האר"י ז"ל שלא לספר עד העלאת וכאשר יבואר לקמן. **יג** (יג) סעי' ב. נוהגין שלא להסתפר עד ל"ג וכו' והאר"י ז"ל לא היה מגלח ראשו אלא בע"פ ובערב חג השבעות ולא היה מגלח לא ביום ר"ח אייר ולא ביום ל"ג לעומר בשום אופן. שער הכו"ר דף פ"ו ע"ד. פט"ח שער כ"ב פ"ז. וכ"כ סכ"ט דף כ"ה ע"ד דלריך ליזכר מאד שלא לגלח בשום אופן אלא ביום מ"ט וכמנהג האר"י ז"ל ולא כמ"ס קלח סמק' לגלח במ"ח יעו"ש טעם בסוד. וכ"כ הסר"י א' ו' ובספרו מו"צ או"ר רכ"א יעו"ש. וכחצ עו"ש סכ"ט דגם לחתן לא כהרתי לגלח קודם שבעות כמנהג ימיה. וכ"כ סמו"צ שם. וכ"כ באגרות הרמ"ז סס"י ב' שלפי מנהג האר"י ז"ל אפי' אם ידמן ברית מילה אין להסתפר בכל זמן העומר. שט"ח או"ר ח' וכחצ עו"ש סכ"ט דנסתפקתי אם חל יום מ"ט בשבת אם מותר לגלח במ"ח ולא אפשרתא לי ולולי שהכרחתי כמעט לא הייתי מגלח. והב"ד המו"צ שם וכחצ וכן עיקר לגלח בע"ש שלא יכנס לחג כשהוא מנוול יעו"ש.

יד (יד) שנהג שלא להסתפר מפסח ועד עלות מהניח ליה סתרה. כחונת יוסף ס"י י"ט. זכ"ל או"ר ע"י.

טו (טו) שם עד ל"ג וכו' מי ששלמו ל' של אבולו בימי העומר בין ר"ח לל"ג סחיר להסתפר הזריא ס"י ס"ז וכחצ שכן הסכימו הלכה למעשה עם מע' הרב מר אחיו מהר"ך זל"ס"ה אלא שכתב וטוב היה לעשות סתרה ועוד חילק בזה יעו"ש. מחזיר או"ר ג' שט"ח או"ר ז' והיינו אם יש ארך בדבר כגון שגדלו שערותיו ויש לו כאב ראש מזה וכדומה. ועיין לקמן או"ר מ"ח.

טז (טז) שם שלא להסתפר עד ל"ג וכו' ונעילה האפרנים נהגו העולם להחיר וגם מן הדין שרי. זכ"ל או"ר ע"י יעו"ש. מלי"ח ס"י ו' או"ר א'.

טז (טז) שם שלא להסתפר עד ל"ג וכו' מי שנהג להסתפר בכל ע"ש ואש יעבור אפי' שט"ח יש לו מיוחד סר"א ותקנתו הוא להסתפר מיד מותר לו להסתפר בימי העומר. עולה שמאל ס"י י"א. עיקרי הד"ט ס"י כ"א או"ר ח' בי"ע או"ר י"ב.

יח (יח) שם ואין להסתפר עד ל"ד בבקר. שיש במדרש שמחו מפסח עד פרוסה העלאת והוא פ"ו יום קודם העלאת וכשהסיר פ"ו יום ממ"ט יום נשאר ל"ד והנה הם ל"ג שלימים ומגלחים ביום ל"ד בבקר כי מקלח היום ככולו. ב"י. עו"ש או"ר ב' ביאורי הגרי"א. ועיין סכ"ס"ג בסג"י או"ר א' שכתב ולא שייך לומר מקלח היום ככולו אלא ביום ולא בלילה יעו"ש. וכ"כ סר"ד ס"י ר"פ. וכ"כ בביאורי הגרי"א דלא אמרינן מקלח היום ככולו עד שחצ' החמה יעו"ש. וכ"כ סמא"מ או"ר ד' אמנם ספר"ח כחצ דסר"א לסמוך אמ"ד דמקלח היום ככולו הוי אף במקלח הלילה ולהסתפר בלילה לא הפסיד כלום יעו"ש. מיהו שו"ג או"ר ז' כחצ דאין קבלנו הוראות ש"ע כילכך אין להסתפר אלא ביום ולא בלילה יעו"ש. ועיין לקמן או"ר ל'.

ביום ל"ג ומרבים בו קלח שמחה וא"ל צו חחנו (מסרי"ל ומנסים) ואין להספיד עד ל"ג בעלמו ולא מצער (מסרי"ל) מיהו אם חל ביום הראשון נוהגין להספיד ביום ו' לכבוד שבת (מסרי"ל) ומי שסוף בעל צריח

או

בף החיים

ביום ל"ג יעו"ש. וכ"כ הצרכי" שס. וכ"כ סר"ז בסידורו דיום ל"ג בעומר הוא יום פטירה רשבי ע"ה וכ"כ הרב בני יששכר ח"א מאמרי חודש אייר מאמר ג' או' ב' ואו' ו' וכ"כ ח"א כלל קל"א או' י"א דביום ל"ג סילולא דרשבי ולכבודו נוהגין קלח שמחה יעו"ש והוא ע"פ מה דאיתא בזו"ק פ' ויחי דף ר"ח ע"א ופ' האזינו סוף אדרא זוטא דף רנ"ו ע"ב דיום פטירה רשבי ע"ה קרי ליה סילולא יעו"ש. אכן מדברי שער סכו"י סנ"י משמע דהשמחה היא משום דבאוחו יום סמך ר"ע א"ה ס' חלמדי"ו ורשבי ע"ה הוא מחלמדי"ו הגדולים וכ"כ הצרכי" בספרו עוב עין ס' ח' או' פ"ז ובמראה סעין בלוקוטס שבסוף הספר ס' ז' או' ח' יעו"ש. ואפשר דהא וסא איתא. ועיין בשהיק חפץ בחיים דרוש ל"ג לעומר מ"ש עוד בזה יעו"ש.

בז' יום ל"ג לעומר ירכס שמחה לכבוד רשבי ז"ע כי הוא יומא דסילולא דיליה ודוע שרנונו הוא שיטתו ביום זה כידוע ממעשה מסרי"ל סלוי ז"ל ומעשים אחרים אשר שמענו ונדעם מפוס רבנן קדישי ויש מי שנהג לעשות לימוד כליל ל"ג לעומר צי עשרה ללמוד שבחי רשבי המפורסם בזכר ואדרא זוטא וסא מנהג יפס. מו"ב או' רכ"ג וכ"כ בספרו עוב עין ס' ח' דבין ע"ד.

בח' שם. בהגה. ואין אומרים צו חחנו. גם בערב של יום ל"ג וכ"כ במנסים בדיון החחנו שכן נוהגין במעסרי"ן ובפוס"ס. ובדרשוה מסרי"ל כחז המנהג באשכנזי שבשחרית א"ל חנה משא"כ בערב אומרים חנה וא"כ מ"ש הרב ג"כ דאין להספיד עד ל"ג עלמו הוא ממסרי"ל ע"פ מנהגו אבל לאוחן הנוסגין שלא לומר חנה מצערב ה"ס דמוחר להספיד דהא בזה חלוא. וככ"ג כחז המי"ט. ח"י או' ו'. מיהו המחסי"ם סק"ג כחז דאף לנוסגין שלא לומר חנה מצערב אין להספיד כליל עו"ש. אבל סר"ז או' ה' כחז כדברי ח"י דלנוהגין שלא לומר חחנו במנהג של ערב ל"ג מוחרים ג"כ להספיד ולישא כליל ל"ג יעו"ש. ומיהו עיין בס' מליח ס' ו' או' ז' שכתב ע"ס אחר שאין להספיד כליל משום שס' ימי דין ואפי' באשמורה כל שלא האיר היום לא עוב להספיד בכל ימות השנה כ"ש צימי הסומר. ועיין לקמן או' ל' ולעיל ס' רכ"ב או' ע"ו.

בט' שם. בהגה. ואין אומרים צו חחנו וכו' עיין בשכנ"ג הגב"י או' ב' שכתב דיש לחמוס על דברי השי"ת מאחר דיום ל"ג עושין אוחו יו"ט ואין נופלין על פניהם מאן פלג ליה שלא ליפול על פניהם ושלא להספיד צו כ"א עד ל"ד יעו"ש. וכן חמס ספר"ח וע"כ כחז מי שנהג עלמו להספיד בל"ג אין מוחרין בידו יעו"ש. אמנם סר"ד ס' ער"ב כחז סעטס לאין מספידין בל"ג ואין נופלין על פניהם כדי ללאח אליבא דכ"ע דלמ"ד שאסור להספיד צו סרי אין מספידין ולמ"ד מוחר מ"מ ליכא איסורא אי לא מספידין ומספידין בל"ד דלכ"ע מוחר דהא למ"ד מוחר בל"ג היינו מל"ג ואילך כמ"ס הפור ומספידין מל"ג ואילך וכו'. ולענין כפ"א ג"כ יואלין י"ח לכ"ע שאין נופלין בל"ג דאי פסקו בל"ג סרי אין נופלין ואי

או עד ערב שזעזע ואפי' צרי"ח אייר אין מגלחין ו"ל איסור עומר רביע עליה ואסור. וכ"כ שכנ"ג בסג"י או' ז' דלפי דעה הש"ע דל"ג שלמים בעינן ואין מספידין צרי"ח אף בחו"ס אינו יכול להספיד דמ"ס מר"ח וכו' לאכל שחל שביעי שלו בשבת ערב סרגל דמוחר להספיד בחו"ס (כמ"ס ס' חקליא סע"י ז') מטעם עומר אינו יכול להספיד יעו"ש. וכ"כ א"ר או' ו' משמע הא אם מנהגו לגלח צרי"ח סרי לגלח בחו"ס וכ"כ צ"ד ס' רע"ה למספידים צרי"ח אין שום ספק שמספידים בחו"ס אלא שכתב יראה דאפי' לשאין מספידים צרי"ח מוחר להספיד בחו"ס משום דצרי"ח אין נוכח אבילות יעו"ש. וכ"כ דעה הישי"ע או' ב' דבר משס ח"א א"ה ס' ל"ב. מיהו בערב ז' של פסח גם סא"ר כחז שס אפשר דמוחר. וכ"כ הצרכי" או' ב'.

בז' שם. בהגה ומרבים צו קלח שמחה. לזכר שפסקו מלמות. דרשוה מסרי"ל ר"ז או' ה'. מיהו ספר"ח סקס"ע ע"ז וכחז סעטס שהשמחה היא על אוס חלמדי"ם שבוסיף אח"כ ריע שלא מחו כאלו יעו"ש. ועיין בשער סכו"י דף פ"ז ע"א שכתב וצבוא יום ל"ג לעומר אז נחגלה קטנות ב' של או' ססוף שס אכדע"ס אשר בא"י וסנה הוא חילוף שס אלס"ס (עיין לעיל או' ה') אשר הוא צחי רחמים צסוד אלס"ס חיים וכו' ולכן סג"ד אח"כ ריע א"ה ס' חלמדי"ו הגדולים מצחי" ס' גבורה דגדלות שסס כנגד ס' אוסיוה אכדע"ס שסס רחמים ואלו נחקיימו צעולס וסרציו חורס צרבים וסס ר"מ ור' יהודה ור' אלעזר בן שמוע ור"ס ור' נחמ"ס יעו"ש.

וכתב עו"ש בשער סכו"י ענין מנהג שנהגו ישראל ללכה ביום ל"ג לעומר על קברי רשבי ור"א צנו אשר קבורין צעיר מירון כדוע ואוכלין ושותין ושמיחם שס אני ראינו למורי ז"ל שסלך לשס פ"א ביום ל"ג לעומר הוא וכל אנשי ציחו וישב שס ג' ימים ראשונים של סצצוע. והוא וס סיה סעס הא' שצא ממלרים אבל אין אני יודע אם אז סיה בקי ויודע צחמה סזו סנפלאס שסשיג אח"כ. וס"ר יונחן שאג"ס סעיד לי שצננה סא' קידס שסלכתי אני אללו ללמוד עס מו"ל ססולך א"ה צנו הקמן שס עס כל אנשי ציחו ושס גילחו א"ה ראשו כמנהג סידועס ועסס יום משסס ושמחה גם סעיד ס"ר אצרהס סלוי כי צננה סנ"י סלך גם הוא שס וס"ס נוכג לומר צכל יום צצרכה חסכון נחס וכו' וגס צסיוחו שס אמר נחס וכו' ואחר שגמר העמידס א"ל מו"ל כי ראס צסקין א"ה רשבי ע"ס עומר על קברו וא"ל אמור א"ה סא"ס כזס אצרהס סלוי כי למס אומר נחס ביום שמחתינו ולכן הוא יס"ס צנחמס בקרוב (ועיין צרכי" או' ד') שכתב אפשר דהקפידא סיא שס"ס שס על ציון רשבי וסרא"ס שלא נענש מקודס כשאמר צשנים שצצרו יעו"ש) ולא יא"ה חרס ימים עד שמח לו בן א' וקבל עליו חנחומין וכצחתי כל זכ להורות כי י"ס שורס צמנהג סזס סנ"י וצפרט כי רשבי ע"ס סוא מ"ס חלמדי"ו סגדולס של ר"ע ולכן זמן שמחחו ביום ל"ג לעומר כפי מ"ס לעיל ביום ל"ג לעומר עכ"ל. וכ"כ בס' פט"ח שער כ"ב פ"ו. וכחז שס צפטי"ח וסעטס שמח רשבי

אז מל בנו מוחר לסחפר בספירס לכבוד המילס. (כסות מנכס): ג ויש נוהגים להסחפר בר"ח באר הגולה אייר ושעות הוא בידם. הגס מיכו כסרס מקומה נוכס לסחפר עד ר"ח אייר ואותן לא יסחפרו בחשו' : ו ציח יוסף.

כף החיים

דכ"ד לדידכו שמלן צבהכ"כ מיד אחר ח' שחרית שאין לי פנאי לגלח ביום המילס עלמו יעו"ש וכן הסכים רב גור אריס הלוי והב"ד עיקרי הד"ע סי' כ"א או' עי' יעו"ש. ואם חל מילס בשבת יש להקיר צע"ש קודם חצות אבל לא ביום ח' א"א או' ד' ועי"ש מה שכתב על הפרי"ח שכתב להקיר אף ביום ח' יעו"ש. ובעל ברית הוא הסנדק החופס החינוק בשעת המילה אבל המביא והמזל לא. א"א שס. ועיין בשו"ג או' י"ד שכתב דבעירם שאלוטיקי אין נוכסין לסחפר רק אצי סנן לדור וכתן עעס לדבר יעו"ש.

(ד) **ואם** חל ל"ג לעומר לכיזת ביום א' וסיה צו מילס וסיינו לנוכסין שלא לגלח אלא בל"ד מוחר בכל הצריח לגלח צע"ש. הלק"ע ח"א סי' ל"ג. וסביאו י"א צהגס"ט. וכתב וכפי דברי רב החביב בשיירי אינו מוחר לגלח עכ"ל וסיינו לפי דברי הסכס"ג צהג"ז או' ח' שכתב דאין לסחפר לכבוד המילה אלא דוקא ביום המילס עצמם ולא קודם. אבל לפי הסכמה האחרונים שכתבנו באו' הקודם דמוחר לסחפר ביום שקודם למילה נראה דכ"ס לכאן דמוחר לגלח צע"ש וכדברי הלק"ע. ומ"מ נראה דאם אפשר לגלח ביום א' קודם המילס לא יגלח צע"ש דמהיות עוב וכו'.

(ה) **ואם** חל מילס ביום א' עיין בחשו' מאכצס שכורס להקל לספר צע"ש יעו"ש. אבל בחשו' אגורס באהליך דף ו' כתב דאסור להסחפר צע"ש יעו"ש. ונראה דגם בזה אם אפשר לגלח ביום א' קודם המילס לא יגלח צע"ש. ואם לא אפשר אז להקל כדעת המחירין. וכ"ז לנוכסין ע"פ דברי מר"ן ומור"ס ז"ל לגלח בל"ג או בל"ד אבל הנוכסין ע"פ דברי האר"י ז"ל שלא לגלח מפסח ועד עשרת אף אצי סנן לא יגלח לכבוד המילס בימי הספירס כמ"ס לעיל או' י"ג יעו"ש.

(זח) **שם**. צהגס. מי שסוף בעל ברית וכו' וחתן צשצח שלפני חתונתו שקורין שפיין האל"ץ מוחר להסחפר צע"ש ובפרט אחר ל"ג לעומר. דג"מ. שעה או' ז'. ומיכו כצד כחצו לעיל או' י"ג דלנוכסין ע"פ דברי האר"י ז"ל גם חתן לא יסחפר בימי הספירס יעו"ש.

(ט"ז) **סע"י** ג'. יש נוכסין להסחפר בר"ח אייר ושעות הוא בידם. ללא אמרו דב' ימים של ר"ח אין אצילות נוכס צסס אלא לנוכסין איסור חספורת עד עשרת דבלא ב' ימים דר"ח משכח ל"ג יום (כמ"ס לעיל או' י"ב) אבל לדידן דלא נסגין איסור אלא עד ל"ג צעומר בלצד כל ל"ג יום אסור להסחפר ואפי' בר"ח. צ"י.

(ז) **שם**. ושעות הוא בידם. מסריס לנזאנו כתב דמנכס סגון הוא וגם סריק"ס כתב דכיון שעיקר הדבר חלוי במנכס במקום שכתבו כך אין מוחין בידם דאדעתא דהכי קבלוה יופה כתב. פרי"ח. וגם סכס"ג צהג"ז כתב דמנהגם כמסריס לנזאנו. וכ"כ רב פחד יצחק או' ע' ערך עומר והב"ד עיקרי הד"ע סי' כ"א או' עי' יעו"ש.

(זא) **מנהג** עכ"ק ירושאי' למחות במי שרוא לישא אשכ בר"ח אייר וכעת נעשה מעשה להחמיר אפי'

ואי לא פסקו מ"מ אין איסור אם לא נופלין ובג"ד נופלין משום דאי הפסקה למות היכה בל"ג כצד עבר זמנס ואי לא פסקו אלא בל"ד מ"מ אנו סוברים שאין לעשות יו"ט בשביל כך יעו"ש.

(ז) **שם**. צהגס. ואין להסחפר עד ל"ג צעלמו ולא מצערב. וסיינו ביום ל"ג עלמו ולא צלילס שלפניו. צ"ח. אבל סמו"ק כתב דמ"ס רב צהגס ולא מצערב פי' יום שלפניו כמו שאומרים ע"ש ערב יו"ט אבל צליל ל"ג ודאי לפי סמנכס כזס מותרים שנוכסין סוחר בל"ג ואין חילוק לילו מיומם. מחז"ר או' ס' שעה או' ס' סידור צי"ע או' ד'. וכ"כ א"ר או' ז' דמוחר להסחפר צלילס כמו שא"ל חתונן צערב אבל כנשואין כתב שלא ראה נוכסין אלא ביום ממס זולת כשחל ל"ג צע"ש אפשר להקל בשעת הדחק לעשות צלילס שלפניו יעו"ש. וכצד כחצו לעיל או' כ"ח דיש מחירין גם כנשואין לעשות צלילס יעו"ש וא"כ צדצרים כאלו סולכין אחר המנכס כי כל אחד יש לו על מס לסמוך, ועיין לקמן או' מ"ב.

(לא) **ר"י** ל"ד לא יאמר חתונס ביק"ס אם צא לישן קודם ד' שעות כדון מו"ס ור"ח. מל"ח סי' ז' או' יו"ד. ומיכו עיין לעיל סי' ש' או' ח"י שכתבו דאסור לומר וידוי צמו"ס עד שיעצור חצות לילס וא"כ ס"ס לכאן.

(לב) **שם**. צהגס מיכו אם חל ביום א' נוכסין להסחפר ביום ו' וכו' וסיינו לפי המנכס שכתב מור"ס ז"ל שמסחפרים בל"ג אבל לפי מ"ס צס"ע דאין להסחפר עד ל"ד ס"ס ככאן דאין להסחפר עד יום ב' וכ"מ מלשון סש"ע שכתב אלא א"כ חל יום ל"ג ע"ש וכו' משמע הא אם חל ביום א' אין להסחפר עד יום ב' ודוק.

(ג) **שם**. צהגס נוכסין להסחפר ביום ו' לכבוד שבת. וסלצוס כתב אם חל ל"ג ביום א' שאין סעכו"ס מספרים משום חגס יכולים אז להסחפר ביום ו' וכו' משמע הא במקום שיכולין להסחפר ביום א' אין להסחפר ביום ו' אבל מדברי מור"ס ז"ל שכתב לכבוד שבת משמע בכל גוונא שרי וכ"כ א"ר או' ע' על דברי סלצוס הנז' דרמ"א מחיר בכל ענין לכבוד שבת. מיכו מ"ס שס הא"ר להחמיר ואין סוחר אלא כשחל ל"ג צשצח הוא מן החימס דאין אפשר שיחול ל"ג צשצח דלא צד"ו פסח.

(ד) **שם** צהגס. נוכסין להסחפר ביום ו' וכו' זהו דעת מסרי"ו ומסרי"ל אוסר וכן דעת מקנ"ה אחרונים ומ"מ סיכא דנהוג סוחר נכוג ואין להחמיר צדינס אלו. ח"י או' ז'.

(ה) **שם** צהגס. מי שסוף בעל ברית וכו' עיין לקמן צב"י סי' חקני"ט מצואר דבעלי ברית נקראים ססנדקיס ומוסל ואצי סנן סנימול אף שאינו מל צעלמו. ח"י או' ח' א"ר או' יו"ד. פרי"ח. י"א צהגס"ט. חק יוסף או' ז' מחמיר או' ו' מ"צ או' י"ב. ומוחר לספר ביום שקודם מילס סמוך לערב קודם סליכתו לצבהכ"ג. ד"מ או' ג' ח"י שס. א"ר שס. פרי"ח. י"א שס. חק יוסף שס. מחמיר שס. מ"צ או' י"ג. ועיין לסרב פחד יצחק או' מ' ערך מוסל שכתב צסס סרמ"ז

באר הגולה
ז טור ומסמך
למנהגא מקרא
דשנת שנתון וכו'.

מליג בעומר ואילך אעפ"י שמוחר להסחפר בליג בעומר בעלמא ואזין מקומא שנוכגין להסחפר מליג בעומר ואילך לא יסחפרו כלל אחר פסח עד ל"ג בעומר ולא ינסו בעיר אחת מקלח מנהג זה ומקלח מנהג זה משום לא תחגורדו וכ"ש שאין לנהוג היתר בשחיסין. (ד"ע): ד ינהגו הנשים שלא לעשות מלאכה מפסח ועד עצרת משקיעת החמה ואילך:

סדר

בף החיים

אחר חלוה וכן מי שנוכג שלא להסחפר ברי"ח באיזו יום שיפול בו ר"ח אם חל ר"ח חייב ציוס אי יסחפר ביום ו' וכ"ש אם חל בשאר ימים שיכול להסחפר ביום שלפניו וכ"ש מנהגי וכן סורתי הלכה למעשה. שנהג"ג בהגב"י סוף אי' כי שריג סוף אי' י"ב. זכ"ל ח"ג מעי' ע' אי' ל"ו. וסוף ע"פ מנהגם שנהגו להסחפר דוקא ביום ר"ח חייב ולא לפניו ומליג ואילך כמ"ש בשנהג"ג הגב"י אי' ו' וכמ"ש לעיל אי' מ' יעו"ש.

במקום (מח) שאין מסחפרים מליד עד עצרת וכלמא ימי אכלותו בלוחן הימים לא יסחפר ואם מסחפר אין מוחין בידו. דבר משח ח"א סי' ל"ב. עיקרי סדרים סי' כ"א אי' אי' ועיין לעיל אי' ע"ו.

שם (מט) בהגב. ולא ינסו בעיר אחת מקלח מנהג זה וכו' פ"י שמקלח בני אדם לא ינסו כד ומקלח כד דהיו לא תחגורדו. מ"א סק"ו. ועיין אי"א אי' ו' שכתב דלא תחגורדו הוי ד"ח יעו"ש.

שם (ן) בהגב. משום לא תחגורדו ר"ל לא תעשו חגורות חגורות. יבמות י"ג ע"ב. ועיין מ"א מא שחאריך בסוגיא זו ובחילוקי דינים דלא תחגורדו וכבר כתבנו מזה לעיל סי' חס"ח מא"ו סי"ה עדלא' ס"ט קחנו משם.

שם (נא) בהגב. וכ"ש שאין לנהוג היתר בשחיסין. דהיינו שנהגו היתר עד ר"ח חייב כסברא ראשונה וגם מליג ואילך כסברא אחרונה. אבל מותר לנהוג איסור בשניסם כיון דמסתפק בדינא. מ"א סוף הסימן, ח"י אי' י"א. חק יוסף אי' יו"ד. ר"ז אי' ז' מ"ב אי' י"ז. ומי"מ אי"ל לעשות כן אלא יכול לחפוס איזו מנהג שירצה ואין חוששין שמה מנהג מקום סוס אינו כן כיון שאבילות אינס אלא מנהג בעלמא אין להחמיר בספיקא אבל אם ידוע לו מנהג המקום אין לשנות. ר"ז שס. מ"ב שס.

בן (בן) **סע"י** ד"י. נהגו הנשים שלא לעשות מלאכה וכו' בעור כחב משקיעת החמה עד שחרית משום חלמדי ר"ע שמהו סמוך לשקיעת החמה ונקברו אחר שקיעת החמה וכו' הטעם בפלים ממלאכה. ועוד שאלו סופרים בעומר אחר שקיעת החמה וכח"ב שבע שבתות מלשון שבות ולשון שמיטת שבע שבתות וכו' מה שנת השמיטה אסור במלאכה אף זמן ספירת בעומר דהיינו לאחר שקיעת אסור במלאכה עכ"ל. וכחב סע"י סק"ג דלפי טעם זה נראה דלאחר שספר מותר במלאכה ח"כ. מיהו הא"ר אי' י"ב כתב דבעור ורד"א משמע דאסור עד שחרית גם לעצם זה יעו"ש. וכ"כ המאמר אי' ח' נה"ש אי' ג' אמנם סר"ז אי' ע' כתב בדברי סע"י. וכ"כ קינור ש"ע סי' ק"ך אי' יו"ד. מ"ב אי' י"ע. אלא שכתב שס סר"ז ואוחס הנשים שאינם סופרים אפשר שיש לשבות לכן ממלאכה כל הלילה. ועיין עוד בא"י שח"ח.

שם (גן) נהגו הנשים וכו' וה"ל אנשים. כנהג"ג בהגב"י עו"ש אי' ד' א"ר אי' י"א. פר"ח. חק יוסף אי' י"א

מאמר

שבים חלמון עם חלמנס שימחינו עד יום ל"ד. פס"א ח"ג דף מ"ח ע"ב. שפ"ח אי' אי' וכ"כ בס' החקנות ומנהגים של ירושלים בדיוני פסח אי' ס"ח. ועיין לעיל אי' ג'.

מי (מב) שזמין להשיא בחו בע"פ ושלה הכדונית לביח סחחן וחלחל הכלל ונחפכב סדבר עד מולאי ההג הורכ ב"ד סי' רפ"א שישא ברי"ח חייב שחל בשבת אך לא יסחפר יעו"ש וברב מהרש"ף בס' ביח הרוחס דף כ"ו חלק עליו דחחן הוא כמלך ושרי יעו"ש והסכים לדבריו בסרכ"י אי' יו"ד יעו"ש זכ"ל אי' ע' ב"ע אי' ע"ו. וכ"ז לנוכגין שלא לישא אלא דוקא עד ל"ג כדברי הש"ע אבל בלילה יש נוכגין לישא עד ר"ח חייב כמ"ש לעיל אי' י"ב יעו"ש. ועיין לעיל סי' חס"ח אי' ס"ה. ולענין תספורת כבר כתבנו דהנוכג ע"פ דברי האר"י ז"ל גם חחן לא יסחפר כל ימי תספורת.

אלמון (מג) שרוא לישא חלמנס ולא קיים מלוח פויר ואירע יום ל"ד בשבת החירו רבני ירושלים לישא ביום ל"ג שהוא ביום ששי ורצה לישא בליל ששי ולא הניחו לו משום דאין נוכגין לעשות קידושין בלילה. פס"א ח"ד דף כ"ב ע"ב יעו"ש. והב"ד בס' החקנות שס אי' ס"ט ועיין לעיל סי' ר"פ אי' ח'.

שם (מד) בהגב. מיהו בסרסב מקומא נוכגין להסחפר עד ר"ח וכו' הטעם דלכ"ע נוכגין איסור ל"ג יום וא"כ כשמסחפרין עד ר"ח חייב ורי"ח בכלל נשאר ל"ג יום עד עצרת ואעפ"י שמסחפרין ביום ל"ג וא"כ חסר יום אי' מ"מ הא ק"ל מקלח היום ככולו וכיון שנהגו איסור במקלח דיו וא"כ אסור להסחפר אפי' ברי"ח סיון עד עצרת. ב"ח. אבל במדינס זו נהגו לישא ולהסחפר בני ימי הגבלה. ולכן נ"ל דלא ישאו ויסחפרו ברי"ח חייב וברחשון של ימי הגבלה אמרינן מקלח היום ככולו וכ"מ במהר"ל יעו"ש. מ"א סק"י. ח"י אי' ע' חק יוסף אי' פ' ר"ז אי' ו' ח"א כלל קל"א אי' י"א מ"ב אי' ע"ו. ועיין עוד לעיל אי' י"ב וא"י כ"ס בענין המנהגים יעו"ש.

שם (מה) בהגב. נוכגין להסחפר עד ר"ח חייב. ועד בכלל וגם מותרים לישא אשח דתספורת ונשואין הכל דבר אחד. חק יוסף אי' ח' וכ"כ סע"י אי' אי' וכ"כ ספר"ח וכ"כ לעיל אי' י"ב. וה"ד לנוכגין להסחפר עד ר"ח חייב ומר"ח חייב עד שבעות אין מסחפרין אמרינן ס"ה לנשואין וכן לנוכגין איסור מפסח עד ל"ג אי' ל"ד אבל לנוכגין להקל בתספורת בכל ימי תספורת לא אמרינן ס"ה לנשואין דנשואין חומרה וכמ"ש לעיל אי' ב' יעו"ש. וכ"כ ב"ד סי' רע"ט.

שם (מו) בהגב. נוכגין להסחפר עד ר"ח חייב. ויש מקומא שנוכגין להקל רק ברי"ח חייב. ובליג בעומר ובר"ח סיון עד שבעות. מ"ב אי' ע"ו.

מי (מז) שנהג שלא להסחפר ברי"ח כשחל ביום ו' משום בלוא ר"י החסיד ז"ל יכול להסחפר ביום שלפניו

באר הגולה

תצד סדר תפלת חג השבועות. וכו' ג' סעיפים:

א לי הטור.

א א ביום נ' לספירת העומר הוא חג שבועות וסדר התפלה כמו ב"ט של פסח אלא שאומרים

בף החיים

ובענין הקזה אם מותר בערב יו"ט ע"ש סעי' יו"ד בהגה ובדברינו לשם בסי"ד.

(ו) **שם**. הוא חג שבועות. ואיחא בזכר פי' אמור דלי"ט ע"א חסידי קדמאי לא סוו ניימי בהאי ליליא וכו' לעאן באורייתא ואמרי ניחי לאחסנא ירוחא קדישא לן ולבן בחרין עלמין וכו' יעו"ש. ובסקדמה הזכר ח"א דף ח' ע"א כתב דכלהו דמחקטין חקונכא בהאי ליליא וחדאן צב כלכו יסון רשימין וכחזיבן בספרא דדכרניא וקצ"ה מברך לון בשבעין ברכאן ועטרין דעלמא עלאס יעו"ש. וכ"כ בשער הכו"י דף פ"ט ע"א הרי"ך האדס שלא ישן בלילה הזאת כלל ולהיות כל הלילה נעורים ועוסקים בחורס כנ"ל באורך בסק' ספר הזכר פי' בראשית ופי' אמור. ודע כי כל מי שלא ישן בלילה הזאת כלל אפי' רגע אחד ויהיה עוסק בחורס כל הלילה מובטח לו שישלים שנתו ולא יארע לו שום מק בשנה הזאת וכו' ולא עוד אלא שהזאת חיי האדם בשנה הזאת חלויה בענין זה כ"א לא ישן כלל ודאי שלא ימוה בשנה הזאת ודי בזה ולכן פשט המנהג הזה בישראל לעסוק בחורס כל ליל חג השבועות יעו"ש. וכ"כ בפע"ח שער כ"ג פ"א. וכ"כ מ"א סק"א וכבר נהגו רוב החלמידים לעשות כן. וכ"כ ח"י או"י פר"ח. א"ר או"י ג' חק יוסף או"י ג' ברכ"י או"י ח' מאמ"ר או"י ח' דה"ח או"י ב' ר"ז או"י ג' והעטס כתב מ"א שם ע"פ הפשט לפי שישראל היו ישינים כל הלילה וסולדך הקצ"ה להעיר אותם כדאיחא במדרש (פרקי ר"א פי' מ"א) לכן אנו נריבין לחקן זה עכ"ל. ועיין מ"ש על מדרש זה בסק"ק עדות ביעקב דרוש א' לשבח כלס יעו"ש.

(ז) **וסדר** הלימוד לליל שבועות כתוב שם בסק"ד הזוסיק דאיסי אתחקקת למלעי באורייתא מחורס לכביאים

ומנביאים לכתובים ובמדרשות דקראי וברוי דחכמא בגין דאלין אינון חיקון דילס וחכמיטא יעו"ש. וכ"כ בשער הכו"י שם ח"ל וזכו סדר הלימוד של המקרא שחטסוק צו בלילה הזה כדי להמשיך הכתב סמ' תחילת מפ' בראשית ותקרא פי' בראשית עד אלה תולדות השמים והארץ בהבראש וכו' ואח"כ חדלג ותקרא ג' פסוקים האחרונים של בראשית. ומשם ואילך תקרא ג' פסוקים הראשונים וגי' אחרונים מכל פרש ופרש משאר פרשיות ואם נודמנס פרש קטנס של ד' או של ה' פסוקים הן בהחלחל איחא פרש הן בצופס תקראנס כולה. וכשחגיע לפ' יחרו אז תקרא ג' פסוקים הראשונים וחדלג ותקרא מן בחדס השלישי ללאה צני ישראל עד סוף פי' יחרו. וכשחגיע לפ' משפטים תקרא ג' פסוקים הראשונים וחדלג ותקרא מן ואל משס אמר עלס אל ה' וכו' עד חלום הפרשס. ובפי' פנחס תקרא וציוס שבכורים וכו' וכשחגיע לפ' ואחחן תקרא ג' פסוקים הראשונים וחדלג ותקרא עשרת הדברות השניות שסס מן ויקרא משס אל כל ישראל עד סיוס פרשס ישראל שהו עד ובשעריך ומשם חדלג ותקרא ג' פסוקים האחרונים. וכשחגיע לפ' ראה תקרא ג' פסוקים הראשונים וחדלג ותקרא מן שבעס שבועות חספר לך עד סוף הפ' וכשחסיים לקרוא כל הפרשיות על הסדר

מאמ"ר שם. נה"ש שם. ר"ז שם. קילור ש"ע שם. מ"ב או"י ח"י. אמנס ח"י או"י י"ב כתב על דברי כנס"ג סמ' דלא ראיחי מסריס בזה אף הנשים וכ"כ ב"ד סי' רע"א על דברי כנס"ג סמ' דאינו נראה שסרי גם הנשים עוסקות במלאכת הספירה ואריגס וכמס מלאכות וע"כ כתב דלא יש חיוב כלל בזה ומי שנסג לעשות זכר זה נסג ומי שלא נסג לא נהג וסויס דאפי' שכתבו סחס ונסכו הנשים לא כל הנשים קאמר אלא מקלחן אותן שכתבו נסגו ובנשים שלא נסגו לא נסגו ואין למחות באותן שלא נסגו ליבטל יעו"ש. והב"ד השו"ג או"י י"ז יעו"ש.

(ד) **שם** שלא לעשות מלאכה וכו' והיינו במלאכה גמורה וארוכה. כ"כ האחרונים.

(ה) **שם**. מפסח ועד עלרה וכו' ואע"ג דמשעס חלמירי ר"ע אין לנהוג כן אלא עד ל"ג שאז פסקו מלמות כדין הספורה מ"מ מטעם שני משום ספירה אסור עד עלרה וכ"כ מהרש"ל וכנס"ג וספר"ח וכן המנהג. שו"ג או"י ח"י.

(ו) **ביותר** לר"ך לסיסר לעבול לקרין צימיי העומר כ"כ צס' הסדות למסרין ערך ספירה העומר או"י ב' יפ"ל ח"ב או"י ח' ועיין לעיל סי' ע"ז או"י כ"א.

(א) **סעי'** א. ציוס חמשים לספירה העומר וכו' מאחרין להחחיל ערבית צבניסס שבועות כדי שיהיו ימי הספירה חמימות. ע"ז ריש הס' ח"י או"י א. וכ"כ קלח מאחרונים. אמנס השל"ה דף קע"ט ע"ב כתב דא"ל ליחבר רק בקידוש אבל מס שמחפללים מצעיי אינו כלום דסא ר' אושעיא אלי של מו"ש בשבח אע"ג דעדיון שבה גמור הוא יעו"ש. וע"כ מי שאל לו לאחר בהפלה מ"מ לא יקדש עד הלילה כמ"ס באו' שחח"י.

(ב) **בר"ל** א' של חג השבועות ממחנין לקדש עד הלילה ממש שאם יקדש קודם הלילה יחסר מיום מ"ט לספירה וכתוב שבע שבתות חמימות תהיינה. משאח צנימין צסוף סס' בהסות א"ח ס' ז' שנס"ג בהס"ע או"י א' עו"ש או"י א' מ"א סק"א. פר"ח. א"ר או"י ג' חק יוסף או"י א' שו"ג או"י א' ר"ז או"י ב'.

(ג) **שם**. ציוס חמשים לספירה העומר וכו' וכתב הריב"ש ס' ל"ז שלא חלה הכתוב חג שבועות ציוס מחן חורב אלא ליום חמשים לעומר ואין סכרס שיסיס ציוס שכתנס צו החורה לא פחות ולא יותר אלא שעתס לפי חשבוניו שניסן מלא ואייר חסר יצא כן לעולם שחמשים כלס בשסס צסיון ולזה אנו מזכירין בהפלה זמן מ"ח יעו"ש. פר"ח. ח"י או"י ח' חק יוסף או"י ג' ר"ז או"י א'.

(ד) **שם**. הוא חג השבועות. א"ר עוביכו ברבי אליעזר חזרתי על כל עניני המועדות ולא מלאחי חג שבועות שנקרא עלרה ורבותיו קראו צכ"מ עלרה לחג השבועות והוא לשון חרגים דאמר אנקלוס הגר בעלרסחון. פסיקתא זוטרת פי' פנחס. ברכ"י או"י א'.

(ה) **שם**. הוא חג שבועות. ובענין כוונת הטבילה על ערב יו"ט כבר כתבנו לעיל ס' חס"ח או"י ק"א יעו"ש.

באר הגולה
ב ליינחיו לעיל ריש
סימן תפ"ח ג ב"ז

שאומרים את יום חג השבועות הזה זמן מתן תורתנו בוגומרים ההלל ומוציאין גשני ספרים

וקורים

כף החיים

העומר כמים לעיל סי' תפ"ט או' ט' יעו"ש יכולין ללמוד
החניך ג"כ כיון שסוף השלים החיקון של ספירה העומר
כנז' אבל אם אינם סופרות העומר א"ל ללמוד החניך אלא
ילמדו דבר אחר. ועיין לעיל סי' א' או' ט"ו.

(ט) **וכתב** השל"ס במס' שבועות דף ק"פ כי מנסה א"י
לקרות מקרא ומשנה וכו' והביא שם מעשה
נורא שהיה בזה בליל שבועות למרן ז"ל ומהר"ש אלקבץ ז"ל
שגילה לסם אור השכינה ודבר עמם יעו"ש. מיהו הגאון
חיד"א בס' לב דוד פרק לא' כחצ בשם הרב עור ברכה שאין
נכון ללמוד משנה בליל שבועות וכן נחפשו המנסה בעט"ק
ירושת"ו וחברון יעו"ש. ובספרו לדוד אמה בקו' חורח השלמים
סי' כ"א כחצ כי גם בעט"ק לפסח ח"ו נסגו בן מעט שנהגו
בן בירושת"ו וחברון ח"ו יעו"ש. וכ"מ מדברי הזכר והאר"י
ז"ל שכתבו לעיל שא"ל ללמוד משנה בלילה כזאת. וכ"כ בן
א"ח פ' במדבר או' ד' ומ"מ נראה מי שדרכו ללמוד משניות
על השלחן כדי ללמוד ד"ח בתוך הסעודה אין לבטל משום
זה כי יש לסמוך על המחירים.

(י) **אור** שני של חג השבועות ישתדל ג"כ לקבוע עת לחורח
וכבר ידוע ממעשה שאירע למרן הק' ז"ל (כמ"ש
באו' סקודס) שעשו לימוד גם בליל שני. כף אחת סי' כ"ב
או' ט' וכ"כ בן א"ח פ' במדבר או' ז' דבליל שני של שבועות.
בחול' ולמוד החניך המסודר בליל א' ואח"כ יושן ואם יוכל
ללמוד גם חרי"ג מלוא ואדר"א רבא ולסיוע ניעור כל הלילה
אשריו ואשרי חלקו יעו"ש.

(יא) **יזהרין** שלא לדבר שיחה חולין כל הלילה וכ"ש דברים
בעלים ובפרט במקום שיש אסיפת אנשים שדרכו של
יחס"ר לכשילם לדבר דברי חול ומדבר לדבר יבואו ח"ו לדברים
אסורים או לדברי שחוק וקצ' כי גדולה קדושה זה הלילה
וסלימוד עושה פרי למעלה וע"כ לריך לסיוע זך וגקי בלי
הערובת דברים אחרים וגם יסיה בחשק גדול ובשמחה רבה
וההלכות הלכ' כדי שיעשה יותר פרי למעלה ויגדל שכרו
וכאשר האריכו האחרונים בזה ויעו"ש בדבריהם.

(יב) **ובענין** ברה"ח מי שניער כל הלילה כבר כתבנו לעיל
סי' מ"ז או' כ"ז קחנו משם. ובענין ברה"ש
כתבנו לעיל סי' מ"ז או' מ"ט יעו"ש. ואחר עמוד השחר יזהר
שלא יאמר שום פסוק עד שלא יברך ברה"ח כמ"ש בקף אחת
סי' כ"ב או' ד' יעו"ש. ומחפלים מיד כשיאיר היום אע"ג
דראוי אחר הכן מ"מ מקדימין מפני הטורה. א"ל ריש הס' ועיין
לעיל סי' פ"ט או' ב' ויזהר שלא יחנמם בק"ש ועמידה כלבי
יקום וכארי לעזרת ה' כף אחת שם או' ה'.

(יג) **נהגתי** למנוע חשמים המטה ג' ימים קודם יום שבועות
סמך למ"ש והיו נכונים לשלושה ימים אל
חגשו אל אשה. ככ"ג צה"ט. וי"א דיש לעבול ג"כ ג' ימים
קודם שבועות כדי לקיים מצוה פרישה. מיהו לפי דברי האר"י
ז"ל אינו אסור הזיווג רק ליל שבועות כמ"ש לעיל סי' ר"מ
או' ה' ובאו' שאל"ז.

(יד) **ליל** שבועות כתבו גורי האר"י ז"ל (וכ"כ בשער הכוין
ריש דף פ"ט ופ"ח שער כ"ג פ"א ושכ"פ סוף פ' פנחס)

הסדר הקרא כל נביא ונביא וכל כחוב וכחוב מן הכחובים
ט"ד הנו' ג' פסוקים ראשונים וג' אחרונים שבכל א' וא'
מסם עד שהסיום כל הכ"ד ספרים. והפסוקים של מגלה
איכה הקראם בלחש מפני שסוף יו"ט. ומגלה רוח הקראנה
כולה. ובסגית אל יחזקאל הקרא הפטרה יום א' של שבועות
כולה שהיה מן ויסי בשלושים שנה וכו' עד השלומה. וחדלג
אל פסוק וחסאני רוח וכו' ומסם חדלג אל ג' פסוקים
האחרונים שבו. ובסגית אל חזקוק הקרא ג' פסוקים
ראשונים שבו וחדלג אל פ' וכו' בהיכל קדשו וכו' חפלה
לחזקוק וכו' עד סוף חזקוק כי זאת היא הפטרה יום ב'
שבועות וזהו הסדר המוכרח בענין המקרא ואח"כ בשאר
הלילה בסודות החורה ובס' סוזהר כפי השגה שכל. ובסגית
אשמורה שבוקר מעט קודם ע"ש צעה שמחירין פני
הרקיע במזרח אשר אז נקרא חילה השחר כנודע אז לריך
שהטבול במקוה וחקוין אל מקוה העליון שהוא כחר עליון
דז"א הנמשך לו בלילה הזה והוא נקרא שער החמשים כמ"ש
ועליו נאמר וזרקתי עליכם מים טהורים וכו' (ויש לעבול ד"פ
ויכוין בראשונה יו"ד סי' דשם ע"ב ובשניים יו"ד סי' דשם
ס"ג ובג' מילוי דע"ב ובד' מילוי דס"ג שעולין ג' מקוה אם
חסור ב' כוללים כמ"ש בסידור הרש"ש ז"ל) ועי"כ אנו מקבלים
הוספה קדושה מבחי' הכרח הזה יעו"ש. וכ"כ בפע"ח שם.
אלא שכחצ שם בשם ע"ח ואחר כל הסדר נוסגים החברים
לקרות אדר"א רבא יעו"ש. וסמכה לקרות אחר סדר הנו'
במדרש יחרו בענין מתן חורח ואח"כ אדר"א רבא והוא ע"פ
מ"ש לעיל בשם הזכר מחורח לנביאים וכו' ובמדרשות דקראי
וברזי דחכמהא דאדר"א רבא הוא רזי דחכמהא. ויש נוסגין
לומר אחרי סדר המקרא הנו' חרי"ג מלוא ואח"כ המדרש
וכו' ובאמירה חרי"ג מלוא יכוין לקיים מלוא חרי"ג מלוא
בדיבור שהוא א' מג' בחי' שריך לקיים המלוא במחשבה
ודיבור ומעשה והם. כנגד נפש רוח נשמה שעי' המעשה
נחקן בחי' הנפש ועי' בדיבור נחקן בחי' הרוח ועי' המחשבה
נחקן בחי' הנשמה כנודע.

ועוד דע דכל מלוא כולל מכל החרי"ג מלוא כמ"ש הרש"ש
בסוף הקד' רחובות הנהר יעו"ש וא"כ כשמקיים אדם
אחד מלוא י"ל בלשם יחוד וכו' הריני בא לקיים מלוא
פלוגית וכל חרי"ג מלוא הכלול בזה.

(ח) **והמעם** לג' פסוקים שקורין מכל פ' בליל חג שבועות
לפי שצטבע שבועות ע"י ספירה העימר
נחקקין ז' ספירות חז"ד חג"ס דסיינו בשבוע ראשון נחקק
בחי' חכמה ובשבוע שני בינה ובשבוע ג' חסדים דדעת ובשבוע
ד' גבורות דדעת ובשבוע ה' חסד ובשבוע ו' גבורה ובשבוע
ז' הפארה ומלכות. ונשאר בחי' הכתר וללא סוד יסוד וזה
נחקקים בליל שבועות ע"י לימוד החניך וכ"ז בחי' אחרונים
ובחי' הפנים נחקקים ע"י החפילות שחרית ומוסף. וכ"ז בחי' הפנימיות
ובחי' החולניות נחקקים ע"י שתי הלחם בסעודה
כמבואר כ"ז בפי' נה"ש דף כ"ט ע"א יעו"ש. וכ"מ למי
שא"ל לו לסיוע ניעור כל הלילה מאיזה סיבה לפחות ולימוד
החניך כדי להשלים החיקון. ולפ"ז גם הנשים הנוסגות לספור

וקורים בראשון י' בחמשה ה' מיוחדש השלישי עד סוף הסדר ומפטיר קורא בשני וביום הבכורים באר הגולה

ליינתי שס"ד משנה

ומפטיר

מגילה כ"א ה' צרי

שס"א

כף החיים

בנגינות קטנות ולא חרלח וכו' בנגינות גדולות לעשות פסוק
א' כי לא מלינו פסוק בחורה מב' חיצות וגם בלכני וגו' יש
בניכס גדול יעו"ש. ובס' אור חורס כחב סיחיד קורא
החחחון ובלבד קורא העליון וכ"כ בע"י בירושלמי פ"ז דשקלים
יעו"ש. מ"א ריש סס"י וכ"כ סר"י. וכ"כ בשע"א שער
ח' או"י כיט דבלבד קורא בטעם העליון. וכ"כ בחש"י צ"ד
ס' ס"ב דהמנכס הפשוט היום לקרות בס"ח בלבד בנגינות
הגדולות בין בעלמא בין בשבט יחרו ולקרות גם פסוק חנני
עם נגינות גדולות כי כ"כ בכל ספרינו הנמלאים חללו היום
דפוס פסוק חנני בשני מיני טעמים עכ"ל. והב"ד כש"ץ דף
ר"ץ או"י א'. אורח חמא או"י ל"ט. ועיין עוד מ"ש בזה בשו"ת
ביח יהודה ח"ב ס"י כ"ו יעו"ש. חמנכס הפשוט היום
כמ"ש אור חורס וצ"ד ושאר האחרונים.

(א) מה שובבים בקלח קהלנו בחג השבועות שקורין הקהל
עשרה הדברות כשמגיע החזן צפ' וידבר אליהם
ואח"כ חוזר וקורא שש"ץ אין לבטל מנכסג דבחג השבועות
ליכא חרעומה סמינים שהכל יודעים מה שקורין עשרה הדברות
באותו היום משום שבאותו היום שמעו עשרה הדברות מפי
הקב"ה ולפ"ז בשאר שבחות שהם כשקורין עשרה הדברות
צפ' יחרו יש לבטל מנכסג לאומרים בלבד. שו"ת ביה יעקב ס"י
קכ"ה. והב"ד י"א צס"י זה בהג"ט ובס"י א' בהג"ט וכחב
עליו שם דפ"י טעמו אדרבא יחרו יש לחוש לחרעומה סמינים
שיאמרו שאין שאל החורס חמא שאין קורין כ"א החורס
ששמעו היום מפי הקב"ה אבל כפי מ"ש בד"ש צס"י רע"ו אפי'
בשאר שבחות שהם כגון צפ' יחרו וצפ' ואחחן אין לבטל
מנכסג יעו"ש. ועיין בדברינו לשם או"י ל"ב.

(ב) וכתב סמ"י סק"א מה שלבבים במדינות אלו לקרות
פסוק ראשון ואח"כ מחחילין אקדמית יש לחמס
הרבס היאך רשאים להפסיק וכו'. ושמעתי מקרוב שהנכסג
רבנים מביהקים לשורר אקדמית קודם שיחחיל הכסן לבדך על
קריאת החורס וכן ראוי לנכסג בכל הקהל. וגם ביל"צ פהגס
שאומרים ביום ב' אחר פסוק א' של הפטרה ראוי לנכסג כן
אלא שאין הפטרה חמירא כיכ כמו קריאת החורס עכ"ל.
אכן בהש"י שפי"א חל"ח ס"י יו"ד האריך לקיים מנכסג זה של
ראשונים שהוא מנכסג וחיקים ושאין כח ביד שום אדם לשנות
המנכסג הזה ויש לו על מה שישמור יעו"ש. ח"י או"י ג' א"ר
או"י חמנכס חק יוסף או"י ד' כחב להשיג על דברי השע"א הנז'
והסכים לדברי סמ"י יעו"ש. וכ"כ סמ"י או"י א' דבסדרה
מקומות נוסבים כמ"ש סמ"י יעו"ש. והר"י או"י ז' כחב דהנכסגים
לשורר אחר שקראו פסוק א' אין למחוח בידם אבל במקום
שאין מנכסג יחרו טוב לשורר קודם שיחחיל הכסן לבדך וכן
ביל"צ פהגס ביום ב' טוב לומר קודם שיחחיל המפטיר לבדך
לפני הפטרה וכחב וכן נהגו עכשיו בסדרה מקומות יעו"ש.
(ג) שם מיוחדש השלישי וכו' אס דילג מהקריאה קלח בחחלה
או בחמלע וקרא משם והללס א"ל לחזור ולקרות
הפסוק שדילג. ש"ץ דף ר"ץ או"י ג' ועיין לעיל ס"י קל"ז סע"י
ג' ובדברינו לשם או"י י"ד.

(ד) אם עשה הפסקות קטנות ולא גמר הפרשה הולכ עס
המשלים

פנחס) שאסור בזיווג אס לא כליל עבילה. וליל יו"ט שני של
שבועות ראיתי בחש"י כ"י למסר"ד ישראל שלמס ליגנו שדעתי
נעה להחיר והרלס דבריו לפני מסר"ס זכוחו והסכים עמו
להחיר אף לפי דרך האמח ונחן טעם לשבח בחש"י הנמחס
כ"י. ברכ"י או"י פ' מיהו צס"י חרס"ח כחב בברכ"י או"י ו'
צסס כרמ"י דלכני חו"ל אסור הזיווג גם כליל ש"ח חו"ל
צסס כרמ"י אס למדח טעם יוס ב' של גליות בדברי כרמ"ק
חשכיל הטעם ועוד הזיווג הוא להוריד נשמס ובני חו"ל לא
יוכלו להורידה חלל. דרך נוגה והיא מקבלת אור ח' עלמח
בש"ח עכ"ל וא"כ לפי הטעמים הנז' אין הפרש דבכל יו"ט
שאסור הזיווג ה"ה ביו"ט ב' לבני חו"ל וא"כ מ"ש מכר"ס
ליגנו שהסכים עמו כרמ"י להחיר כליל ב' דשבועות נראה
דזו סיחס לכאורס וכ"כ מדברי שער הכו"י ופ"ח שם דלכני
חו"ל גם כליל ב' אסור והוא מדכחו הטעם דאסור הזיווג
כליל שבועות משום דעדיין לא נגמר החיקון עד לאחר חפלה
מוסף יעו"ש. וא"כ ה"ה לבני חו"ל לא נגמר חיקונס עד
לאחר חפלה מוסף דיוס שני כנודע ואינו חפץ לבאר עוד
דברי הרב בזה ובלל"ה כבר כחבנו לעיל צס"י ר"מ או"י ב'
דאין זה כ"א למחחסד עם קינו ואינו כל לידו הרסור
אבל למי שיגרו חוקפו וכל לידו הרסור שרי ואפי' כליל
ראשון יעו"ש.

(ה) שם וסדר החפלה כמו ביו"ט של פסח וכו' עיין
לעיל ס"י חפ"ח סע"י א'.

(ו) שם זמן מחן חורחני. עיין לעיל או"י ג'.
(ז) שם ומולידין שני ספרים. עיין ס"י קל"ד או"י י"א
מה ש"ל צעה סוללס ס"ח ציוס שבועות.

(ח) שם מיוחדש השלישי וכו' אמרו בפסיקתא והבדל
בילקוט ס' יחרו ע"פ וישלח משה וכו' בחדש
השלישי וכו' חו"ל אמר הקב"ה לישראל בני היו קורין אה
ספ' הואח בכל שנה ושנה ואני מעלה עליכם חללו אחס
עומדים לפני ס"ס ומקבלים אה החורס שנלמר ציוס כזה
באו מדבר סני אינחתי בחדש הג' יעו"ש. ר"ח או"י ב'.

(י) הגותן ס"ח חדש לביהכ"ג בעלמח כאלו הקריב מנחה
חדשה לס' בזמנס. עוללות אפרים ס"י ק"ס, ברכ"י
או"י י"ב. שפי"ח או"י ו'. ומיחו עיקר המלס לריך לקנות מסופר
אומן ובקי ויר"ש ומוגה כמס פעמים דאי לא"ס כל לחקן
ונמלל מקלקל וכמ"ש בשה"ק קול יעקב על ה"ל סחוי"מ ס"י ל"ב
או"י קט"ו יעו"ש. ועוד עיין מזה בשה"ק חקי חיים דרוס
א' לס"ח יעו"ש.

(י) שם מיוחדש השלישי וכו' כחב סמ"י ס"י ו' בשבועות
קורין בטעם העליון שיש בעשרה הדברות ובשבח
פ' יחרו קורין בטעם החחחון ואז הוי לא חרלח סוף פסיק
וקורא הל"י בקמץ וה"ה שאל סופי פסוקים או אחנחח
וכשקורא בטעם העליון אז קורא לא חרלח הל"י בפחח
יעו"ש. ובחזקוני פ' יחרו כחב שבעלמח שה"ל דוגמח מ"ח
ומחרגמין הדברות קורין כל דבור לא יהיה לך ודבור זכור
בנגינות גדולות לעשות מכל א' פסוק א' ודברות לא חרלח
בנגינות קטנות אבל בשבח יחרו קורין לא יהיה לך וזכור

המשלים וקודם גומרה בך ברכה אחרונה ואמר קדים אפי' שדילג קריאה טעם דברות א"ל לחזור ולקרוא מה שדילג מיהו אם נזכרו קודם שאמר קדים הנכון שיעלה עולה ויקרא שארית כפי' לדין דנהגין להוסיף על העולים בשבת ויו"ט. ש"ץ שם א"ו ד' לד"א בחוס"ש ס"י י"א א"ו א' אות אמת א"ו ק"א שט"א שער ח' א"ו כ"ט. ואעפי כן יש לקרוא לקרות בקול רם ממקום שפסק עד סוף סדרה בלא ברכה. ואם רוצה לקרות עוד אחד ויקרא בצרכותיה ויאמר קדים אין מזניחין אותה. שט"א שם. ועיין לעיל ס"י קל"ז א"ו ע"ו.

ואם במקום צחודם השלישי טעה וקרא בפי' כל הבכור אם נזכר בעודו קורא או אפי' קודם שזיכר המשלים ברכה אחרונה לריך לגלול הס"ח ולקרוא פי' בחדש השלישי מיהו א"ל לעלות בה ס' עולים מחדש אלא מנין העולים שעלו בפי' כל הבכור מלטרפין לחסולם המנין. ואם לא נזכר עד לאחר שגמר המשלים וזיכר ברכה אחרונה עלתה להם הקריאה. ובחיל ים לה חסולמין לפי' בחדש השלישי שיקראנה ביום שני במקום כל הבכור. ש"ץ שם א"ו ט' דל"א שם א"ו ס' א"ו אמת א"ו ק"ה. וה"ה נמי אם במקום מחן חורה טעה וקרא בפי' שור או כשב או בפי' אם כסף או בפי' פסל לך שם כבר גמר המשלים וזיכר שט"א לחזור ולקרוא פי' מחן חורה. ש"ץ שם לד"א שם א"ו ו' אות אמת שם. וכן סדין ביום שני אם במקום כל הבכור קדש פי' מחן חורה או שור או כשב שם כבר גמר המשלים וזיכר יט"א ואם נזכר קודם לריך לגלול הס"ח ולקרוא כל הבכור. ואולם אם טעה ביום שני וקרא בפי' אם כסף או פסל לך אפי' נזכר בעודו קורא לא יגלול הס"ח אלא יגמור קריאתו שם. ש"ץ שם א"ו יו"ד. לד"א שם א"ו ז' אות אמת שם. מיהו השט"א שם א"ו י"ב כחב דבכל זה אפי' אם אמר קדים לריך לחזור ולקרוא עוד אחד ולקרוא עמו פרשה אחת היום יעו"ה.

בו) **שם**. ומפטייר קורא בשני וכו' כבר נחבאר לעיל ס"י הפ"ה סעי' ג' לגבי פסח וס"ה לשבועות כ"כ האחרונים. **בז**) **שם**. ומפטייר במרכבה דיוחקאל וכו' הטעם שכתוב בזהר חדש דביום שבוועה ראה יוחקאל במרכבה. מהר"י לינגו כ"י. אבל דברי הזוהר אינם מובנים דכתיב ברביעי וכו' ברכ"י א"ו ג'. אמנם בספרו מחז"ר א"ו ג' כתב ליישב זה ע"פ מה שמלא בהגסות הרמ"ז על דברי הזוהר סנ"י יעו"ה. ומיהו עוד י"ל הטעם דמפטיירין במרכבה דיוחקאל לפי שכתוב בה מראות השכינה ואותו היום ראו ישראל ג"כ מראות השכינה במעמד הר סיני וא"כ הו"ל מענינה דיומא.

בח) **שם**. ומפטייר במרכבה וכו' ונכחו להפטייר דוקא גדול וחכם וסמך לדבר אין דורשין במעשה מרכבה אלא אי"כ הוא חכם ומבין מדעתו. ח"י א"ו ס' חק יוסף א"ו ו' וכ"כ הר"ז א"ו ס' דנוהגין במקלס מקומות שגדול וחכם קורא זאת הפטירה וסמך לדבר וכו' וכ"כ מ"ב א"ו ד' וכ"כ הש"ץ דף ר"ץ א"ו י"ג דראוי להיות המפטייר גדול וחכם ולא ע"י קטנים ותעלולים.

בט) **שם**. ומפטייר במרכבה וכו' ויאמרנה בעמודים. של"ס דף ק"פ ע"ב א"ר א"ו ו' וכ"כ בספרו א"ז. ח"י שם. חק יוסף שם. ש"ץ שם. וכ"כ הר"ז א"ו ו' דיש נוהגין לאומרה מעומד ולא המפטייר בלבד שהוא לריך לעמוד לבחילה בכל הספירות מפני כבוד הלבד אלא אף כל מי

שקורא אותה בלחש עם המפטייר קורא מעומד מפני כבודו עכ"ל. וכ"כ מ"ב א"ו ד'.

ד) **וכתב** שם הש"ץ דבעה קריאה הס"ח וכו' אזני כל הטעם אל. הס"ח בלוימה וזיראה מעין דוגמא מעמד הר סיני ואף כ"י לפי דברי הרב ז"ל אין לעמוד בעת קריאה ס"ח יש לעמוד היום בעת קריאה עשרה הדברות מעין דוגמא קבלתם בסיני והכי נהג מורי ז"ל וקבל עדתו עכ"ל ומיהו לא ראיתי נוהגין כן לעמוד בעת קריאה טעם דברות ואפשר לחת טעם למנהג משום כי יוחר יסיה ישוב הדעת לאדם כשישוב מעומד כדי להבין.

דא) **ונוהגין** בכל המקומות לומר במוסף אחר חזרת התפלה אזהרות העשויות על מנין המלות וכל מקום ומקום לפי מנהגו. טור.

דב) **מנהגן** של ישראל ללמוד ביום שבוועה אזהרות אשר יסד מהר"ם בן גבירול או אזהרות הרב יצחק בר ראובן וכו"ל וכבר ידוע שכל אלו אזהרות לא סלקי שפיר לדעת הרמב"ם ולכן טוב וישר ללמוד בתרי"ג מלות לדעת הרמב"ם. ומס נעים ללמוד איזה מלות שהם מחרי"ג לדעת הרמב"ם. ברכ"י א"ו יו"ד.

דג) **מה** טוב לעסוק בפי' שחי הלחם ביום א' דשבוועה והוא בפי' אמור מפי' וספרתם לכם וכו' עד פסוק וקראתם. ויאמר אח"כ רבון וכו' הגסות יש נחלין פח"ע א"ו ו' ונכון ללמוד ביום א' דדברי ימים א' ס"י כ"ח וס"י כ"ט דדבר בעתו מה טוב. בן א"ח פי' במדבר א"ו ו' ועיין לעיל ס"י תרי"ט א"ו ו'.

דד) **נכון** ללמוד החללים ביום חג השבועות כי דוד הע"ה סיחס מנוחתו ביום הזה (כדליתא בירוש' פ"ב דביאס ופ"ב דמגיגה) והיום הקדוש יומא דסלולא דיליה עוד יעלה לרין ביוחר אמירת חסלותיו. מו"ב א"ו רכ"ז. ויזהר לדג לשון מחילס וסליחה של עוונות ופשעים האמור בצקסות המחוקקים לאומרים קודם חללים ואחר חללים כי יו"ט הוא. בן א"ח שם. וגם יזהר שלא לומר וזכר ונחיה שבועות שנה ואם בגבורות שמונים שנה וכו' כי יש חיים יוחר אלא יאמר סחס וזכר ונחיה אורך ימים ושנות חיים בחורס ובמליח ובמט"ו וכו'.

דה) **א"י** בר כ"י הוא ישחדל לחדש איזה חידוש בחורס וכוא ס"י טוב להחיל לחדש ביום מח"ה לכל השנה ואם לא ניסס באלה ישחדל לידע חידוש בחורס אשר לא ידעו מקודם. כף אחת ס"י כ"ב א"ו ח'.

דו) **הרמ"ק** ז"ל כתב דביום שבוועה ס"ה עוסק בחכמה האמת וס"ה רואה ס"י יפס במשנתו. כף אחת שם א"ו י"א. ואם לא יש לו יד בחכמה הקבלס ולמוד האדרה רבא או זוהר.

דז) **גם** ביום שני יחאמן בחורס דלדעת ר' יוסי (שבת פ"ו ע"ב) ביום ז' בסיון נחנס חורס וכבר ידוע מ"ס הרמ"ע ז"ל. כף אחת שם א"ו יו"ד.

דח) **אין** להטענות ביום שבוועה אפי' טענית חלום. דרשות מהר"ל בסי' ימים נוראים. שכנס"ג בסנה"ט א"ו ז' ח"י א"ו ח' וכחב שם ח"י כסא מר בריה דרבינא (פסחים ס"ח ע"ב) דיתב צהעניתא כולי שחא היינו צהענית חלום לבד מערב יוסי"כ ופורים ושבוועה משום דאי לאו האי יומא וכו' וכ"כ סב"י ס"י רפ"ה וכן בסכמח המ"א ס"י חר"ד סק"א ודלל

באר הגולה
ו שם ז' אגור בסימן
תרכ"א צ"ח י"ט
וכ"כ ר' יעקב בן
חביב צ"ח י"ט
צ"ח י"ט
דמח' אלכסנדראי
גלור .

ומפטיר במרכבה דיחזקאל ומסיים בפסוק ותשאני רוח: ב יביום השני קורים בפרשת כל
הבכור עד סוף סידרא ומפטיר קורא כמו אתמול ומפטיר בחבקוק מן וחי' בהיכל קדשו עד
למנצח בנגינותי: ג יאסור להתענות במוצאי חג השבועות, סגס ואלא חמנון מהחילת ר"ח
סיון עד ח' זו דסינון אחר אסרו חג (הג"מ ס"ב ומנהגים) ויסינון לשמות עשבים בשבועות צ"ח והנחית
זכר

בף החיים

מו' סעי' ג. אסור להענות וכו' מפני כשחל עלה שבת
סיה יום טובו בקרבנות אחר השבת. מ"א
סק"ג. חק יוסף או' ט' ולפ"ז משמע אכל במולאי יו"ט אחרון
של פסח ושל סוכות מותר להענות מעיקר דין וכ"כ הר"ז
או' י"ט אלא שכתב דאסור רק מחמת מנהג בעלמא יעו"ש.
ועיין בא"י שאח"כ.

מו' שם. אסור להענות וכו' אפי' צ"ח וזכו אסרו חג
אמרס חורס עשו אסר לחג וצירוש' קירא
לאסרו חג צנס דמועדס פי' בן המועד. צ"ח צנס האגור.
וכ"כ צביאורי הגר"א. ולפ"ז משמע דכל אסרו חג אסור
להענות. וכ"כ צ"ח ס"י רפ"ב דס"ס באסרו חג דפסח
וסוכות אסור להענות יעו"ש. וכבר נחצנו עוד מזה לעיל
סס"י חכ"ט צנסה קחנו משס.

מו' שם. אסור להענות וכו' וכ"כ שאין מספידין דעניות
קיל מספד אס לא לחכס צפניו. חשו' מלאכס
פ"ח. ולענין לזקק דין עיין לעיל ס"י ה"ך או' ח'.

מו' שם. אסור להענות וכו' וסגסים מותרות במלאכה
באסרו חג. שס"ג על המרדכי פ"ב דשבת.
מ"א סק"ג. ומ"מ מקוס שכתבו שלא לעשות מלאכה אסור
משום דברים המותרים וכו' חורס חיים ח"ג ס"י ח' זכ"ל
ה' פסח ס"י הכ"ט סעי' ב'.

ז' שם. הגב. ואין אומרים החנון מהחלת ר"ח סיון וכו'
דמיד צ"ח סיון א"ל לסס משה לקדשם לחורס
כדאיחא פ"ח דשבת. מ"א סק"ד. ר"ז או' י'.

זא' וכתב צכגמ"ג סוף יוס"כ ג' ימים קידס שביעות
אין מהענים דשו ימי הגבלס משמע דשני
צכיון מותר להענות אבל נהגו העולם שלא להענות
מעטס שכתבו לעיל. מ"א שס. ח"י או' ו' חק יוסף או'
י"ד. ר"ז שס. מ"ב או' ז'.

בן' שם צנסה. עד ח' צוכו' וכ"כ צנסה לעיל ס"י קל"א
סעי' ז' וכ"כ סלבים שס. וכ"כ הר"ז או' י'
מיסו השכנסה צכגה"ט או' ו' כתב דמנהגס שלא לומר
נפילה אפיס וחמנון עד י"ג צו ויש נוהגין עד י"ד צו. וסב"ד
א"ר או' י"א. וכ"כ הפר"ח. ש"ג או' ח' מליח ס"י ח' או'
מ"ד. ופ"ל ח"ב או' ו' ועיין צכשו' זכרון יוסף ס"י ח"י שחמס
על מנסג אשכנז האומרים חחנס צ"ז ימי תשלומין. שלאחר
עלרס וקלחס מחענין ומספידין וסביא דצרי האגורס צפ'
אין דורשין שאין לומר צהס חחנס ושאסורין צהספד וצחעניס
אלא שצכ"י י"ט הביא מסגאון ר' שמואל מאמשטרס שהליץ
בעד כמנסג יעו"ש. ועיד עיין לעיל ס"י קל"א או' ק"י.

גן' שם צנסה. ונוהגין לשמות עשבים וכו' יש סמך למנסג
זס' ממ"ש צאגורס דסמן אמר לאחשורוס דמנסג
ישראל לשמות עשבים בעלרס. צרכי או' ו' וסלבוס כתב
זכר לשמחח מ"ח שסיו עשבים סביב סר סיוי שנאמר

ודלא כעו"ש שמפקפק בזה עכ"ל וכ"כ ספר"ח צסעי' ג' דעטס
מכר"ל מהס דאמרינן צפסחים וכו' ומשמע דמסכים לדבריו
יעו"ש. וכ"פ סר"ז או' ח"י. והגס דיש מפסקים בזה וס"ל
דיכול להענות עיין ח"י או' י"ב וא"ר ס"י חק"ט או' ז' מ"מ
סב וא"ח עדיף ואין להענות. ועיין לעיל ס"י רפ"ח סעי'
ד' וסעי' ה' וצדבריו לשס ודוק.

של' סעי' ב' ציום השני קורין צפ' כל הבכור וכו' וכשחל
בשבת מחחילין עשר העשר. לבוש. מ"א סק"א.
ועיין לעיל ס"י ח"ל או' מ"א.

זא' ואם שכתב צנסה ולא החחיל מן עשר העשר רק
כמעטסו בחול כך מעטסו צנסה וקרא מן כל
הצכור וכסגמר הפ' צעולס החמישי עלו כשני עוליס כנסארים
וקראו למפרע מן עשר העשר וכן בחול ג"כ אס עטס והחחיל
סקריאס משמור אח חדס וכו' ועלס כחמישי וקרא למפרע
כל הצכור אעפי' שביא קריאס למפרע עלחס לסס הקריאס
יוכל לומר קדיס. ש"ך דף ר"ץ או' ז' אוח אמח או' ק"ג.
זא' ובשחל צנסה שקורין מן עשר העשר אס סייס
סז' צפסוק ועניס אח סחקיס סאלס ודילג

פי' חג סוכות אס לא אמר קדיס יעלה עולס אחר ויגמור
ספ' ואס כבר אמר קדיס א"ל לחזור. אבל אס דילג פי' חוצה
סיום שביא שצטס שצוועס אפי' אמר קדיס לריך לחזור
ולקרות כל ספ' ולומר קדיס פטס אחרת. וסנכון שיעלס עולס
אחר ולא אוחו שקרא קידס. ש"ך שס או' ה' לר"א צחוס"ס
ס"י י"א או' ב' וא"ר ג' אוח אמח או' ק"א. שעי"א שער ח' או' ל"א.
זב' ואם לא נזכרו מהדילוג עד שעלה המפטיר וקרא
בספר ב' פי' המוספין אס לא צירך עדיין המפטיר

צרכס אחרונס וגליל ספר ב' לפ' שצטס שצוועס וקירא אוחס
ואח"כ יצרך ואס כשנזכרו כבר צירך המפטיר צרכס אחרונס
אז א"ל לחזור ועלחס לסס סקריאס צמוספין דיעבד לחיוב
קריאס חוצה סיום. ש"ך שס ודף ר"ב או' ג' מיסו סאוח
אמח שס כתב דאפי' כבר צירך המפטיר צרכס אחרונס לריך
לחזור ולקרות חוצה סיום בלא צרכס יעו"ש.

זג' ואם סייס ספרסס עס עולס דר' או עס הששי כשחל
בשבת א"ל לעלות אחר לפי שסמפטיר שקורא
צספר ב' משלס סמנין דק"ל מפטיר עולס למנין ז' ואפי' טעס
וסייס ספ' עס סחמישי אכחי אפשר לעלות שניס צס' סני
ש"ך שס או' ו' לר"א שס או' ד' או' אמח או' ק"ב. ועיין לעיל
ס"י רפ"ב ס"י ו' וצדבריו לשס צס"ד.

זד' שם ומפטיר בחבקוק וכו' שמדבר צמחן חורס חלוס
מחימן יבא וכו' רש"י מגילס ל"א ע"א. וסלבוס
כתב שסוא ג"כ מעטס מרכבס.

זה' שם וס' צסיכל קדשו וכו' וצמדינות אלו מחחילין
ספלס לחבקוק. מ"א סק"ב. חק יוסף או' ח'
ר"ז או' י"ב.

זכר לשמחה מחן חורב וניהגין ב"מ לאכול מאכלי חלב ביום ראשון של שבועות וכל העם יסודו כמו השני חצילין שלוקחים בליל פסח זכר לפסח וזכר לחגיגה כן אוכלים מאכל חלב ואח"כ מאכל בשר ולריבין להביא עמהם צי' לחם על השלחן שהוא במקום המזבח ויש בזה זכרון לצי' הלחם שהיו מקריבין ביום הזכורים:

כף החיים

(מן) **מנהג** ישראל חורב יסוד להכין שושנה ורדים ושאר עשבי בשמים בחג השבועות וגם מעטרין בזה לחם החורב. בני יששכר מאמר חודש סיון מאמר ר' אורי' פ"ח"ע אורי' יו"ד.

(ס) **שם**. בנהג לאכול מאכלי חלב וכו' גם נהגו לאכול דבש וחלב בחג השבועות מפני החורה שנמשלה לדבש וחלב כמ"ש דבש וחלב חחה לשוק. ונהגו בכל ישראל ג"כ לשם בעוגה זפר"ן ובעטם לפי שמשמח חלב. גם נהגו הנשים לעשות בשבועות לחם ארוך ולו ארבע ראשים. ונראה לומר כי נמלא המנהג זכר לשהי הלחם הקרב בעלמה או אפשר מפני מזל האומים המשמש בסיון. כלבו סי' נ"ב. ח"י אורי' פ"ב. ח"ר אורי' יו"ד. ובעטין הזפר"ן עיין לעיל סי' חס"ז אורי' פ"ב.

(א) **שם**. בנהג. לאכול מאכלי חלב וכו' יש הרבה טעמים ומ"כ העטם דא"י בזהר (פ' אמור ל"ז ע"ב) שאוחזין ז' שבועות היו לישראל ז' נקיים דוגמה אשה המיטרת מנידחה וידוע שדס נעכר ונעשה חלב וסיינו מדין לרחמים ומנהג אבותינו חורה הוא אך יש לזהר שלא יבא לירי איסור. ועיין ביו"ד סי' פ"ט סעי' ב' דא"ל להפסוק בבכמ"ז אם אינו אוכל גבינה קשה יעו"ש. ויזהר ליקח מפה אחרת כמ"ש ביו"ד שם סעי' ד' מ"א סק"ז. א"ר שם. ואני אעפ"י שאני מן הניהגין שלא לאכול גבינה ובשר בסעודה א' לקיים זה לאכול מאכל חלב ובשר ביום חג השבועות אני אוכל החלב עם הדבש קודם ואני מברך בזה"מ ואח"כ אחר שעה אני אוכל מאכל בשר. שנהג בנהג"ג אורי' ג' וכ"כ השליש דף ק"פ ע"ב. וכ"כ לעיל סי' קע"ג אורי' ב' בשם הו"כ"ק יעו"ש.

(ב) **שם**. בנהג לאכול מאכלי חלב וכו' ולעטין חלב שנחלב ביו"ט יתי' לקמן סי' הקיס ובדברינו לשם בסי"ד.

(ג) **שם**. בנהג. שהוא כמו השני חצילין וכו' כלומר כשם שבפסח עושין זכר לקרבן ה"ס בשבועות. מ"א סק"ז. ור"ל כמו שבפסח עושין שני חצילין זכר לפסח וחגיגה הנאלכת עמו ה"ס בשבועות עושים זכר לקרבן שחי הלחם שהיו מביאים. ולכן כשאוכל חלב ואח"כ בשר דריך לביא לחם מיוחד וז"ל שני לחמים היו זכר בזה. מחס"ש. ומ"מ חייב לבצע על שחי בכרות כמ"ש לקמן סי' הקב"ט סעי' א' אלא שאם א"ל אלא לאחה לאחר שבצע על שחי בכרות יסיר האחת מן השלחן קודם שיביאו לפניו מאכלי חלב כדי שלא יחללך.

(ד) **שם**. בנהג. ולריבין להביא עמהם צי' לחם וכו' דאסור לאכול בשר וחלב מלחם א' ולכן נהגו לאפותו עם חמאה דאז בודאי יאסור להביא לחם אחר לאכול עם בשר. ויזהר להפסוק החטור יפס' כמ"ש סי' חס"א וגם לריך מרדא חדש כמ"ש סי' חס"א סעי' י"ע ודלא כמקלח נשים שמספיקין אחס על ל"ס השני דאז בלוע מעבר אל עבר משמנוניה. מ"א סק"ח. ר"ז אורי' פ"ז. ואע"פ דאין לשון פיסס בחלב מ"מ כה"ג מותר וכמ"ש ביו"ד סי' ל"ז דסוי' דבר מועט וגם יש בו שינוי לר"ס יעו"ש ועי"פ לא יברך על לחם

גם הלחן ובבקר אל ירעו וכו' ש"מ שהיה שם מרעה.

(דן) **שם** בנהג. ונוסגין לשפוח עשבים וכו' בבשמים של עשבים ובשושנים. דרשות מהר"ל סי' שבועות. א"ר אורי' ב"ב.

(הן) **ואם** חל שבועות ביום א' שותחן בכניסה שבת. דרשות מהר"ל שם. ובעטם משום דאין שבת מכין ליו"ט ועי"כ כחב המ"א סק"ה דנהגו לשותחן ביו"ט. והב"ד ח"י אורי' ז' וכ"כ חק יוסף אורי' י"א דביו"ט מותר לשפוח רק בשבת אחר משום דאין שבת מכין ליו"ט. וכ"כ הר"ז אורי' י"ד דאף ביו"ט ע"מ מותר לשותחן אפי' אם אינם ראויים למאכל בשבת ואין בהם מוקלה כיון שחישב עליהם מערב יו"ט לשותחן ביו"ט וכמ"ש סי' ש"ח סעי' ק' אך אם חל שבועות אחר השבת לא ישתחם בשבת אף שמותר לעטלם משום דאסור להכין משבת ליו"ט יעו"ש. וכ"כ מ"ב אורי' פ"ב.

(ו) **נוהגין** להעמיד אילנות בבכ"י ובצחים וכו' הטעם שיזכירו שבעלמא נירונין על פירות האילן ויחפלו עליהם. מ"א שם. ח"י שם. א"ר אורי' ב"ב. חק יוסף שם. ר"ז אורי' פ"ו. והגר"א צוטל מנהג זה לפי שעכשיו הוא חק העמים להעמיד אילנות בחג שלסם. ח"א כלל קליא אורי' י"ג. מ"ב אורי' יו"ד.

(ז) **כתב** בשל"ס דף ק"ף ע"ב במקום שנוהגין בחג השבועות שהשמש מחלק עשבים המריחים לכל אחד ואחד אחר שהחילו ברוך שאמר אינו נכון ועי"כ יאסר כל א' שלא להריח בזה מיד בלקיחתו רק לאחר סיום ההפלה יעו"ש. והב"ד מ"א סק"ט. וח"י אורי' ז' כחב דמותר לברך דקיל בין הפרקים שואל מפני הכבוד ולא גסירא דלא עדיף מזכרת פליה בסי' ס"ו סעי' ב' א"ר שם. ח"א אורי' ב' וכ"ה דעת הר"ז אורי' י"ז דלא יפסוק לברך על הריח מזכרת שאמר עד לאחר הפלה י"ח ואף אם מגיע לו הריח מאליו לא יכתוב להריח ולא יברך יעו"ש. ועיין לעיל סי' כ"א אורי' כ"ג.

(ח) **יש** נוהגים בחג השבועות לפזר שושנים בבכ"י ומשליכין על הס"ה בסולאחו מן הסיכל ובחזרהו. גם יש נוהגים לוחן מיני שושנים בעששיות וחולין אותם בבכ"י ומחלקים לחיטוקות שזיר שקראו מגילת רוח בבכ"י ביום שני ומוליכין החיטוקות בצידים ויש סמך לה מ"ש בשבת פ' רע"ק אמר ריב"ל מאז דכתיב לחי"ו כערגה הכושם כל דיבור ודיבור ש"א מפי הקב"ה נחמלא כל העולם כולו בשמים יעו"ש. רו"ח אורי' ד' אמנם מה שיש נוהגין לפזר עלי ורדים בין ס"ה שביכל בחוכו ביום ש"ה כ"ל דאסור משום אוליד ריחא דסא ודאי לא מכוני אלא לגמר הס"ה וליבא למימר שהוא לשם סדור כיון שסם עליו פרודים וגם אינם דרך הידור שכן משחרים בקרקעיה הסיכל וגם אינו כדי להריח בני אדם כיון שהוא עמון בחוכו וסגור בסיכל ואין מכוונים אלא כדי שיקלעו המפוח והס"ה ריח. ב"ד סי' ר"ג ש"ג אורי' ו'.

סו' שם. זהה זכרון לבי' שלחם וכו' וגם ביום בי' בחו"ל יעשה זכר למ"ח וילמוד צו מעטין כיום ואם אפשר לו לחדש איזה חידוש בד"ת או ילמוד דבר חדש ויעסוק בסחרי חורס וכמ"ס לעול או' ליה ול"ד ול"ז יעו"ש.

סח' בשגם אמרו כל המועדות בטלן חג השבועות אינו בטל ולמס אינו בטל לפי שמטלן בקודש ולא מורידין. זה הטעם אמרו בס' אמרי ניעם סו"פ פנחס ולי נראה פשוט דכמו שהחורה היא נלחית דחו' לעולמים עומדת לעד כך חג שבועות שהוא בשביל החורה נלח סלס ועד שאין לו ביטול עילמית. יפ"ל ח"ב או' יו"ד. ולכן העיסק בחורס מאריך **חיים**.

זה המוליד וכדלעיל סו' קע"ח. מחס"ס. ועיין בדבריונו לשם בס"ד.

סח' יעז. ליחסר בעטין מאכלי בשר וחלב בכל מה שמהרין בכל השנה המבואר ביו"ד סו' פ"ח ופ"ט ושלא נלח שחרס בהפסדס ובעו"ס בגלות המר הזה כל מה שיכולין לגדור גדר יוסר טוב וכ"ס מה שמדינא ומנהג שקבלו כבר סוי כנדר. מש"ז סוף הס"י.

סו' שם. זהה זכרון לבי' שלחם וכו' וא"כ יהיו של חטים דוגמת שחי שלחם. מ"א סק"ט. ויכוין חמ"ה גי' כיצ והס רמז לכ"ב אוחיות התורה שניחנו ביום זה.

